(This was substituted for an imperfect copy
4 Nov. 1884.)

. [illegible] . Bible ,
An old ref.

rec. in Meusel, hist. litter. Magazin. Stück. I. S. 160—168.
St. II. S. 309—313. St. IV. S. 229—238.

BIBLIOTHECÆ
ACADEMICÆ INGOLSTADIENSIS
INCUNABULA TYPOGRAPHICA

SEU

LIBRI ANTE ANNUM 1500 IMPRESSI CIRCITER MILLE ET QUADRINGENTI;

QUOS

SECUNDUM ANNORUM SERIEM DISPOSUIT, DESCRIPSIT, ET NOTIS HISTORICO - LITTERARIIS ILLUSTRAVIT

SEBASTIANUS SEEMILLER

CANONIC. REG. POLLINGANUS, SERENISS. ELECT. PAL. BAV. CONS. ECCLES. ACT. THEOL. DOCTOR ET PROF. PUBL. ORD. BIBLIOTHECÆ ACADEM. PRÆFECTUS.

FASCICULUS I.

QUI

LIBROS COMPLECTITUR NOTA ANNI INSIGNITOS ULTRA CENTUM ET VIGINTI, EOSQUE OMNES ANTE ANNUM 1477 IMPRESSOS.

ACCEDUNT

TOTIDEM FERE LIBRI NOTA ANNI IMPRESSA CARENTES, SED PROBABILISSIME ANTE ANNUM 1477, VEL CERTE ANTE ANNUM 1480 IMPRESSI.

CUM ADPROBATIONE THEOLOGICÆ FACULTATIS.

INGOLSTADII

Vendit JOH. WILHELMUS KRÜLL BIBLIOPOLA ACADEM.

Impressit Sebastianus Valentinus Haberberger Electoralis Universitatis Typographus. 1787.

PRÆFATIO.

Cognitio Librorum, qui ſub initia artis typographicæ ejusdem beneficio ſunt editi in lucem, multiplici ſeſe utilitate commendat. Primo enim ſervit ad illuſtrandas divinæ artis origines & progreſſus, vel hodie adhuc paſſim tenebris obfuſos. Quem vero (Germaniæ potiſſimum cives adpello) vel pigeat, vel non delectet magnopere, reſcire adcuratius, quibus demum acceptum referre oporteat, & per quos transmiſſum fuerit ad poſteros præclarum illud inventum, ex quo tot commoda in univerſum genus humanum manarunt, & tanta in patriam noſtram gloria redundavit? Per Germanos quippe artifices & inventam, & totum fere per orbem propagatam fuiſſe artem typographicam, erunt, puto, hodie quidem pauciſſimi, qui in dubium vocare auſint. Jure igitur id a nobis expoſcunt majores noſtri, qui divinam hanc artem vel invenerunt, vel propagarunt, ut eorum memoriam, quantum in nobis eſt, ab oblivione vindicemus. At non minus certe, quam artis typographicæ inventores poſterorum memoria digni ſunt illi, quorum opera primo illo artis typographicæ ſæculo ſunt edita in lucem. Atqui plurimorum ex illis hodie ne nomina quidem forte noſceremus, niſi opera eorum, quibus pro genio ſæculi & viribus ſuis de ſacris aut profanis litteris bene mereri ſtuduerunt, typorum beneficio evulgata fuiſſent. Libri enim non pauci Sæculo XV. ſæpius typis excuſi ſæculis ſequentibus, mutato in melius ſcientiarum guſtu non amplius fuerunt impreſſi. Atqui tamen ex hujusmodi libris magna ex parte deprompſerunt,

)(2 quæ

quæ in rem suam esse putabant, illi, qui sæculis decimo sexto, & decimo septimo scientiarum restauratores sunt dicti. Hi enim sæpe, omissis, quæ in veterum libris aut superflua, aut minus apta ad propositum, aut etiam insulse, & ignoranter dicta fuerant, optima quæque ex illis excerpserunt, eademque meliori ordine disposita, ac stilo concinniori elaborata ediderunt, nunquam forte scripturi, nisi veterum de iisdem materiis libros, tanquam exemplaria, imperfecta quidem, ante oculos habuissent.

Ut vero libri Sæculo XV. typorum formulis excusi universim ad illustrandam, medii maxime ævi, historiam litterariam serviunt, ita imprimis historiam illustrant litterariam sæculi ejusdem, quo renata sunt inter Europæos optimarum artium, & linguarum, græcæ imprimis, & latinæ, studia. Ex libris certe hoc eodem sæculo frequentius, aut minus frequenter impressis discimus, quis tum fuerit doctorum hominum gustus in litteris Negari quidem non potest, magnam partem librorum, qui tum sæpius sunt typis excusi, parum servire ad illustranda nostræ ætatis ingenia: quin nauseam creare lectoribus meliori gustu imbutis, eo quod stilo sint scripti barbaro, & inconcinno. Attamen & illud est concedendum, optima quæque antiquitatis monumenta, latina imprimis & græca, hæc quidem maximam partem latine versa, jam tum fuisse edita in lucem. Qui annales typographicos Maittairii, Orlandii, Chevillerii, Marchandii, Meermanni, & similia aliorum opera vel fugitivo oculo semel pervoluit, observaverit, necesse est, jam ante annum 1480. optima quæque veterum scriptorum monumenta typographicæ artis beneficio per Europam fuisse dispersa. Græcorum scriptorum monumenta originalia serius quidem, nec nisi perpauca ante annum 1480. typis imprimi ceperunt. Verum id non inde venit, quod defuerint illa ætate viri græce docti, illis edendis, & corrigendis pares.

Fue-

Fuerunt enim jam antecedentibus ſæculis, ne dicam poſt medium decimi quinti, viri complures, præſertim in Italia, græce doctiſſimi, qui plura veterum græcorum ſcripta latinitate donarunt. Num iidem non pares fuiſſent ſcriptis iisdem græce edendis? Videntur potius defuiſſe typi, præcipue vero emptores, qui, cum græca non intelligerent, nullo eorum ferebantur deſiderio, contenti latinis verſionibus, quas a viris græce doctiſſimis adornatas eſſe noverant. Vergente autem ad finem Sæculo XV. jam plurimi occurrunt libri græce editi, quorum non paucos in Bibliotheca hujate Academica exſtantes ſuis locis & annis recenſebo. Omnino igitur operæ pretium eſt, immo jure a nobis expoſcitur, ut memoriam excitemus eorum, qui hoc ſæculo, quod arti typographicæ natale fuit, in reſtaurandis optimarum artium ſtudiis ſuam operam collocarunt, & optima quæque veterum monumenta typis edenda curarunt.

Editiones librorum Sæculi XV. eo potiſſimum nomine avide a nonnullis conquiruntur, & ſæpe magno pretio comparantur, quod inſtar codicum, ex quibus hauſtæ ſunt, manuſcriptorum habeantur. Negari quidem non poteſt, complures eorum, qui edendis Sæculo XV. libris ſuam operam addixerant, artis criticæ parum peritos fuiſſe & Manuſcriptorum codicum lectiones ſibi minus arridentes pro arbitrio ſæpe in pejus mutaſſe. Ut nihil dicam de mendis typographicis, quibus ſcatent editiones non nullæ antiquiores. Hæc enim a doctioribus ſaltem facile animadverti, & corrigi poſſunt. Attamen non ſunt hæc vitia omnibus, aut plerisque antiquis editionibus communia. Sunt certe inter iſtas quam plurimæ, quæ magno judicio factæ, nec minori cura a mendis typographicis immunes ſervatæ ſunt. Has inter præ aliis commendantur Udalrici Han, vulgo *Galli*, Nicolai Jenſon, Johannis de Colonia, Vindelini & Johannis Spirenſium, & qui vergente jam

ad

ad finem Sæculo XV. Venetiis typographicam artem exercuit, Aldi Manutii editiones. Horum omnium in Bibliotheca academica exſtant monumenta typographica, & quidem ſingulorum non pauca. Occurrunt jam in primo hoc faſciculo complura.

Demum libri Sæc. XV. impreſſi a quibusdam hoc ſolo nomine habentur in pretio, quod rari ſint, & ſæpe oblato quovis pretio, haberi non poſſint. Non enim illa ætate tot ejusdem operis exemplaria excudi conſueverant, quot hodie plerumque ſolent. Inſuper pars magna veterum editionum ipſa temporis diuturnitate, ſitu & ſquallore locorum, incendiis, belli calamitatibus, quin ſæpiſſime eorum, qui bibliothecis præerant, negligentia & inſcitia periit.

Atque hæc quidem illis ſint dicta, qui ignorant, ad quos uſus ſervire poſſit præſens hæc mea lucubratio. Bibliothecarum Præfectis, omnibusque antiquioris litteraturæ amatoribus, quibus eam proprie deſtinavi, fore acceptam nullus dubito. Tantam enim librorum Sæc. XV. impreſſorum copiam in una Bibliotheca exſtantem certe deprehenderint rariſſime. Atque horum quidem omnium librorum non nudos titulos, ſed adcuratam ſingulorum exhibeo deſcriptionem, ut diſcerni librorum editiones a me deſcriptæ ab aliis ſine labore & erroris periculo poſſint. Præcipuam curam adhibui in deſcribendis libris nota anni, loci & typographi impreſſa carentibus. Horum quippe librorum editiones diverſas a doctiſſimis Bibliographis inter ſe confuſas, & alteram pro altera habitas fuiſſe non ſemel obſervavi. Atque hoc quidem inde venit, quod libros non ipſimet præ oculis habuerint, ſed aliorum tantummodo, qui ſæpe nec ipſi viderunt, de iisdem libris relaticnes ſecuti ſint. Quare hoc etiam nomine gratas fore meas de libris Bibliothecæ noſtræ academicæ narrationes confido, quod non niſi ea contineant, quæ propriis ipſe oculis vidi, & manibus

tracta-

tractavi. Quæ hinc inde ex fide aliorum afferui, ejusmodi sunt, ut fidem illis mecum cordatus quivis, & præjudiciis vacuus adhibiturus sit.

Si primum hunc fasciculum harum rerum peritioribus non displicuisse intellexero, mox eum excipiet secundus, libros complectens notam anni impressam habentes ultra ducentos, ab anno 1477 ad annum usque 1483. impressos. Accedent huic quoque fasciculo libri complures nota anni, loci, typographi impressa carentes, ex quibus non pauci locum meruissent in fasciculo primo, utpote jam ante annum 1477. vel certe ante annum 1480. impressi. Sed defuit spatium. Nolui enim pluribus, quam 25. plagulis singulos constare fasciculos. Secundo fasciculo indicem adjiciam typographorum, auctorum, librorumque anonymorum, qui in geminis hisce fasciculis recensentur. Qui supersunt libri, ab anno 1484 — 1499. impressi, duobus fasciculis comprehendi *posse* nullus dubito. Constabit igitur opus hoc integrum fasciculis quatuor.

Non deerunt forte, qui origines & progressus nosse cupient illius Bibliothecæ, quæ non modo tot continet monumenta typographica sæculi XV. quot vix ulla alia Bibliotheca academica (vel certe paucissimæ) verum etiam recentiorum librorum tanta copia, quin & selectu instructa est, ut cum plerisque Bibliothecis academicis in germania de palma concertare possit, a non multis certe vincenda. Augetur ea indies, & per sex annos, quibus eidem præesse summo mihi honori esse duco, sexies mille circiter voluminibus, partim pretio comparatis, partim labore & industria conquisitis, & advenientibus est aucta. Ast horum desideriis singulari, eaque multo uberiori, quam Præfationis limites paterentur, lucubratione satisfacere jam dudum mecum statui. Quandonam vero hoc animi propositum executurus sim? siquis forte

ex

ex me requirat, respondeo: a quibusdam id pendere circumstantiis, quæ mei non sunt arbitrii.

Postremo de eo etiam monitos velim lectores meos, inter libros notam anni habentes quosdam a me recensitos fuisse, qui notam anni impressam non habent adjectam. Sunt vero sequentes. Ad annum 1462. N. II. ad ann. 1466. liber unicus, ad ann. 1469. NN. I. VII. & VIII. ad ann. 1471. IX. XI. & XX. ad ann. 1472. N. VIII. ad ann. 1473. N. XII. & XIV. ad ann. 1475. N. I. & XXIII. Feci id quidem exemplum secutus aliorum Bibliographorum, qui libros vel suo, vel aliorum judicio ad certum annum relatos ad annum eundem recensuerunt. Attamen id imposterum non amplius faciam, vitandæ confusionis causa. Porro deletis e numero librorum notam anni habentium hisce libris tamen illorum numerus ultra centum & viginti ascendit, ut asseritur in titulo.

NO-

NOTITIA HISTORICO-LITERARIA DE INCUNABULIS TYPOGRAPHICIS BIBLIOTHECÆ ACADEM. INGOLSTADIENSIS.

ANNO 1462.

I. Biblia latina Moguntiæ per Johannem Fust, & Petrum Schoiffer impressa anno 1462. 2. Tomi in Fol.

Prima hæc est omnium Bibliorum impressorum editio, quæ notam anni loci, & typographorum impressam habet. Libris eam rarissimis esse accensendam fatentur Bibliographi omnes. Exemplar nostrum, ut pleraque hactenus cognita, Pergameno impressum est. Ad calcem Tomi I. colore rubro impressa hæc verba leguntur: *Explicit psalteriuз.* His subjecta, eodemque colore impressa conspicitur anni nota, nimirum: *Anno M.* (intermedia sunt typographorum insignia) *cccc. Lxij.* Hæc desunt in aliis exemplaribus. Differt quoque subscriptio, quæ in nostro exemplari ad calcem legitur Tomi II. a subscriptione, quam alia habent exemplaria. Et nostri quidem exemplaris subscriptio sic habet: *Pns hoc opusculuз finitū, ac cōpletū, et ad eusebiaз dei industrie in ciuitate Maguntı̄ per Johannem fust, et Petrum Schoiffher de Gernsheym Clericū diotes. eiusdeз est consūmatū. Anno incarnacōis dn̄ice M. cccc. Lxij. In vigilia assumcōis glōse virginis marie.* Aliorum autem exemplarium subscriptiones diversæ sunt. Cl. Maschius in nova editione *Bibliothecæ sacræ le-longianæ Part. II. Vol. III. cap. II. Sect. I. §. XXXIII.*

hanc adfert subscriptionem, quam habet exemplar horum Bibliorum exstans in Bibliotheca Regia Berolinensi: *Pñs hoc opusculū Artificiosa adinuētione imprimendi seu caracterizandi. Absq; calami exaracoñ. in ciuitate Moguntū sic effigiatū. et ad eusebiā dei industrie per Johēm Fust ciuē, et Petrum Schoiffher de Gernßheim Clericū dioces ejusdem est consumatu3 Anno dñi M. cccc. Lxii in vigilia assumpcōis virḡ marie.* Differt vero exemplar nostrum ab eo, quod Cl. Maschius loc. cit. descripsit, non tantum in his, verum etiam in aliis praecipue in numero foliorum. Nam exemplar nostrum foliis constat 481. Maschianum vero 491. nisi forte, qui folia numeravit posterioris exemplaris, Calculi errore lapsus est. Ex differentiis ejusmodi pluribus jam olim probabile admodum mihi visum fuit, duas existere a se diversas cum ejusdem anni nota latinorum Bibliorum editiones, quæ ex Fausti, & Schœfferi typographia Moguntiæ prodierint.

Sed hæc dicta sufficiant, cum alibi ex instituto fusius egerim de his Bibliis. Conferatur mea *de latinorum Bibliorum cum nota anni 1462. impressa duplici editione Moguntina exercitatio, impressa Ingolstadii* 1785 & Nürnbergische gelehrte Zeitung den 29ten July 1785. N. 200.

II. Biblia germanica, sine loco, & anno, vulgo *Moguntina*, quæ anno 1462 impressa a multis dicuntur.* In Fol.

Biblia hæc Moguntiæ anno 1462. ex typographia Fusti prodiisse, minime certis constat documentis. Nullum quippe hactenus detectum est horum Bibliorum exemplar, quod anni, loci, typographi notam typis impressam haberet. Unum exstat exemplar Stuttgardiæ, cui duplex in fine adjecta est anni, loci, & typographorum notitia, ea vero non typis impressa, sed manu colore rubro exarata. Utramque ex Cl. Panzero (a) lectoribus hic exhibendam censui. Prima quæ ad finem Apocalypseos legitur, sic habet: *Pñs biblie clarissimum opus Johan Fust Moguntinus civis non atramento plumali cañа neque erea sed arte quadam perpulchra manu Petri de Gernszheim pueri mei feliciter effeci finitum. Anno M. CCCC. Lxij. In vigilia assumptiōis virg. Marie.* Altera

* Quæ de hac & sequenti germanicorum Bibliorum editionibus scripsi, scripta jam fuerant, & prelo parata, cum in manus meas devenisset Cl. Gerhohi Steigenbergeri literarisch kritische Abhandlung ueber die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln 2c. ad quam utpote jam ante triennium fere promissam, provocavi. Ad eandem igitur lectores de horum Bibliorum loco impressionis, anno, & typographis certiora, quam quæ allata sunt hactenus, scire cupientes remitto. Id unum prævie animadverto, argumentis illum plane novis probasse, Biblia, vulgo Moguntina ann. 1462, ab Henrico Eggestein Argentorati primum post ann. 1466 vel ad summum hoc anno fuisse excusa.

(a) M. Georg Wolfgang Panzers Schaffers bey St. Sebald in Nürnberg literarische Nachricht von den allerältesten gedruckten deutschen Bibeln 2c. Nürnberg 1777. pag. 10 & 11.

Altera vero in sequenti folio, quod ceteris foliis minus est, ac subtilius, exhibetur, & ejusmodi est: *Pns hoc opusculū Artificiosa adinvētione imp̄mendi, seu caracterizandi absque calami exaracōy in ciuitate Moguntv sic effigiatum, et ad eusebiā dei industrie per Johēȝ Fust civem et Petrum Schoiffher de Gernszheim. Clericum diotesȝ ejusdem est consumatuȝ. Anno dni. m. CCCC. LXII. In vigilia assumcōis virg'. marie.* Verum utramque hanc subscriptionem a falsario additam esse incunctanter adfirmat eruditissimus Schœpflinus (*b*) hoc addens: *uno, eodemq; tempore* (anno 1462) *Faustus cur duo diversi idiomatis* (latina scilicet notam anni 1462. & loci, ac typographorum impressam habentia, & hæc germanica) *Biblia edidisset? cur latinis modo non etiam germanicis formulam consuetam typis impressam adjecturus fuisset? cur in sola Wirtenbergensis Consistorii Bibliotheca tale exemplar* (*c*) *occurrit?* Addo ego: cur eadem die (in vigilia assumptionis B. V.) ambo illa Biblia latina nimirum N. 1. descripta, & hæc germanica finita fuissent, quin his, ut illis, nota anni, locique, ac diei impressa adjiceretur? Et sane pleræque ejusmodi subscriptiones antiquis librorum editionibus manu adpositæ falsitatis suspicione laborant. Nam quædam earum, vel ipsam inventæ typographiæ Epocham nota anni adposita antevertunt, plures anni notam habent, quam falsam esse aliunde facile demonstratur, pleræque demum certis ætatis criteriis sunt destitutæ. Quare etiam Cl. Panzerus (*d*) impressionis annum 1462. in dubium revocat, etsi antiquam esse hanc Bibliorum editionem, ætate Bibliis latinis cum nota anni 1462. impressa si non priorem, certe tamen non multo posteriorem judicet. Num vero Biblia hæc Moguntiæ e typographia Fausti prodierint, in medio relinquit. Ast Cl. Steigenberger in laudata paulo ante dissertatione probatu haud ita difficile sibi futurum adfirmat, Biblia hæc nec Moguntiæ, nec ante annum 1466. typis excusa fuisse. Quam hac super re promittit dissertationem, Bibliographi omnes mecum avide exspectabunt. Ego interim Bibliorum istorum descriptionem, quam fieri poterit, adcuratissimam dabo, ita quidem, ut discerni ea ab aliis sine loco, & anno editionibus quam facillime possint.

 Formam,

(*b*) In vindiciis typographicis pag. 34. & 35.

(*c*) Notam anni, loci, typographi habens. Revera nullum præter illud Wirtenbergense, hactenus detectum est exemplar hanc anni, loci, typographorum notam habens subscriptam, multo minus typis impressam. Innotuerunt autem hactenus novem exemplaria. Præter quinque enim illa, a Cl. Panzero commemorata duo existunt in Bibliotheca Electorali Monacensi, & unum in bibliotheca hujate academica. Duorum illorum Monacensium mentionem facit vir Cl. Gerhohus Steigenberger Can. Reg. Pollinganus, qui Sereniss. Electori a Consiliis Eccles. & a Bibliotheca est, in seinem historisch-literarischen Versuch von Entstehung, und Aufnahm der kurfürstlichen Bibliotheck in München 1784. pag. 39. Nonum denique in Bibliotheca Garelliana Viennæ descriptum a Cl. viro Michaele Denis in Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliotheck pag. 33. seq.

(*d*) loc. cit. not. (*a*)

Formam, quam vocant, hæc Biblia folii majoris habent impressa Papyro quæ alba admodum, & firma, instar membranæ, est, & insolitam habet latitudinem. Signa Chartarii varia sunt. Omnium frequentissime, utpote frequentius multo, quam cetera omnia simul sumpta, occurrit littera D. quam linea secat perpendicularis, ex parte tam superiore, quam inferiore prominens, magis tamen ea (modo inferiore, modo superiore) ex parte qua duas lineas transversas, quam qua annulum habet adnexum. Signum huic prorsus simile, nisi quod unius annuli loco duos habeat, æri incisum exhibet Schœpflinus in *vind. typograph. pag.* 44. adfirmatque in Astexani Menteliani, & Bibliorum Eggesteinii Chartis illud comparere. Signa Chartarii alia in nostris Bibliis occurrentia sunt corona, quæ post D. illud omnium frequentissime occurrit, uva, & turris raro admodum occurrentes.

Plagularum, quarum altera alteri inserta est, fasciculis opus integrum constat 42. qui tamen æquales non sunt. Nam sex priores fasciculi quinterniones sunt. Septimus tantum tribus constat foliis. Octavus, nonus, & decimus itidem quinteriones sunt, undecimus, & sequentes usque ad decimum sextum pariter sunt quinterni. Decimus septimus sexternus est: quinternus vero decimus octavus. Decimus nonus undecim habet folia. Vigesimus & sequentes usque ad vigesimum quintum itidem quinterni sunt, siquidem folium fasciculi vigesimi primi ultimum quod vacuum est, & Psalterium a Proverbiis Salomonis dividit, adnumerare impressis foliis lubeat. Vigesimus sextus, septimus, & octavus quaterniones sunt: quinterniones vero: vigesimus nonus, & sequentes usque ad quadragesimum. Fasciculi duo posteriores sexterni sunt. Foliis igitur, non numeratis, opus integrum constat 404, si folium vacuum Psalmos inter, & Proverbia interceptum adnumerare lubeat, vel hoc non numerato 403. Fasciculorum ordo idem prorsus est in exemplari, quod describit Cl. Panzer in sua Notitia de antiquissimis germanicorum Bibliorum editionibus, hoc solum discrimine, quod, ut in enumeratione fasciculorum singulorum adfirmat, fasciculus vigesimus sextus septem tantum foliis constet. Verum ni fasciculus iste integer sit quaternio, octo constans foliis impressis, exemplar ab eo descriptum non 403. ut adfirmat, sed tantum 402. constat foliis impressis, atque adeo mutilum esse debet. Qui singulorum fasciculorum folia, ut ipse Cl. Panzerus ea adsignat, numerare voluerit, verum id esse comperiet. Verum errorem a se admissum ipse vir Clarissimus postea advertit, ut litteris ad me datis testatus est.

Pagina quælibet in duas distincta est columnas. Columna quævis integra lineas complectitur 60. Distinctionum signa alia non occurrunt, quam puncta & Cola, seu duo puncta. Post punctum plerumque littera occurrit major. Vocum abbrevationes exiguam legentibus molestiam creant, utpote non admodum frequentes, si d· scil. d cum puncto ex superiore parte dextra loco der scriptum, & syllabam *en*, vel etiam n solitarium linea transversa indi-

indicatum (*i*) excipias. Hae enim abbrevationes passim occurrunt. Littera *u*, ut ab *ue* distinquatur circellum sibi habet impositum: *ue* vero per u, cui figura litteræ *o* similis, superimposita est, indicatur.

Desunt ut in aliis plerisque incunabulis typographicis titulus, paginarum, & foliorum numeri, custodes, signaturæ, litteræ initiales, capitum indices. Attamen litteras initiales alternantibus rubro, & ceruleo coloribus; & capitum singulorum indices, rubro ubivis colore nunc litteris romanis, nunc ubi spatium suppetebat, expressis vocibus, e. g. das fünfte Capitel, das achte Capitel, miniator, ut videtur, coævus adscripsit. Idem etiam in margine superiori singularum fere paginarum libros biblicos indicavit his, aut similibus verbis: e. g. das dritte buch der konig, vel etiam *Judith, Ecclesiasticus, Regum, Judicum* &c.

Ut distingui hæc Bibliorum germanicorum editio ab aliis, imprimis quæ sine loco, & anno sunt, editionibus possit: characteres quosdam indicabo, qui, saltem omnes, nulli alteri convenire possunt. Epistola S. Hieronymi ad Paulinum duo priora folia integra, & folii tertii paginam primam, ejusdemque folii paginæ aversæ, columnæ primæ triginta quatuor priores lineas occupat. Quæ hanc epistolam excipit S. Hieronymi Præfatio in Pentateuchum, folii tertii aversæ paginæ, quod superest, occupat spatium, & folii quarti, columnæ primæ triginta sex priores lineas. Liber genesis terminatur folio 19, pagina aversa, columna prima, linea 47. quæ integra non est, & hæc tantum verba complectitur: ward gelegt an eī statt ī egipt liber Deuteronomii incipit fol. 53. pagina prima, columna secunda, linea impressa 28. terminatur vero idem liber fol. 63. pagina aversa, columna secunda, linea 53. Liber Psalmorum terminatur fasciculi vigesimi primi folio 9. pagina aversa, columna secunda, linea 56. Inter Psalmos & Proverbia in nostro quidem exemplari folium vacuum reperitur. Post epistolam ad Galatas fasciculo 39. folio 8. pagina prima, columna secunda, linea impressa 11 legitur epistola spuria S. Pauli ad Laodicenses, quæ etiam reperitur in aliis germanicorum Bibliorum editionibus sæculi XV. Ejus vero sequens est exordium: aulus (Paulus) bot nit vō dē menschē noch durch dē menschē: wañ durch Jesum christū. Den brüdern die do sent zu laodici ꝛc. Apocalypsis terminatur fasciculi 42. folio 7. pagina aversa, columna secunda, linea 20. Quod superest spatium hujus columnæ vacuum est. Ejusdem fasciculi quinque folia ultima titulos Psalmorum complectuntur.

Quis hujus versionis auctor fuerit, prorsus incertum, certum vero est, eam non ex hebraicis, græcisque fontibus, sed ex vulgata latina versione fuisse expressam. Interpres vero iste, quicunque demum is fuerit, latini sermonis hinc inde minus peritum se ostendit, e. g. dum illud Math. XVI. 13. *venit Jesus in partes Cæsareæ Philippi* ita reddit: Wann ihesus kam in

die

die teyl des keyserthumbs Philips. Ita etiam quoad sensum Biblia Menteliana ad ann. 1466. & Koburgeri anno 1483. Illud Num. IV. 20. *Alii nulla curiositate videant quæ sunt in sanctuario* ita reddit interpres noster: die andern sehen kein vppigkeit der hupschkeit die dont in der heiligkeit sic etiam habent Biblia Menteliana. Sed posteriores germanicorum Bibliorum editiones, e. g. Augustana anni 1477. & Koburgeri anno 1483 emendatius vertunt: die anderen sullent durch kein hipschheyt sehen ꝛc. Parum certe hæc versio hodie saltem Patriæ nostræ hominibus ad revelandos sacrarum litterarum arcanos sensus prodesse poterit, tum quod stilo scripta sit a moderni sæculi genio prorsus abhorrente, tum quod nimia anxietate adhæreat litteræ versionis vulgatæ, ejusdemque non tam sensum quam verba verbis plerumque obscurioribus reddat. Servire tamen hæc versio poterit ad concinnandum glossarium quoddam vocum medii ævi germanicarum quarum hodie nullus fere amplius vsus est. Ceterum versionis istius quotuordecim exstant editiones ante Lutheri tempora excusæ, quas partim describit, partim solum commemorat, utpote jam ab aliis vel a se ipso alibi descriptas Cl. Panzer in seiner Nachricht von den allerältesten gedruckten deutschen Bibeln. Differunt editiones posteriores non raro a prioribus, & illæ quidem his magis correctæ, & pluribus locis emendatæ sunt. Septem priores editiones tum secum ipsis, tum cum versione vulgata exacte comparavit, adductis ex iisdem plusquam 400. locis Cl. Panzer. Atque ex hac comparatione dicta hactenus egregie confirmantur, illud imprimis, non diversas in diversis editionibus exhiberi versiones, eamdemque plus minusve correctam, & vulgatæ versioni adcommodatam fuisse.

ANNO 1466.

Biblia germanica Argentinæ anno 1466. a Johanne Mentellio excusa —

Hæc quoque Biblia carent impressa anni, loci, & typographi nota. Exstat vero in Bibliotheca Consistorii Stuttgardiensis horum Bibliorum exemplar, cujus calci calligraphus, teste Cl. Nast (a) idem ille, qui litteras initiales, aliasque rubricas adscripsit, hanc colore rubro adjecit subscriptionem

Explicit liber iste Anno domini millesio
quadringentesimo * * * *
sexagesimo sexto formato arte inpssoria
per venerabilem virū Johānē mentell
in argentina &c.

Sub-

(a) Vid. ejusdem historisch-kritische Nachrichten von den sechs ersten deutschen Bibel-Ausgaben ꝛc. §. 12.

Subscriptionem hanc æri incisam exhibet eruditissimus Schöpflinus in *vindiciis typograph. tab. III.* (*b*) Loco signi * * * * exemplar Stuttgardiense habet vocem *quinquagesimo* sed ab ipso calligrapho, qui inter scribendum errorem mox advertisse videtur, ducta crassiori linea deletam. Summam & parem fere cum Bibliis moguntinis No. præced. descriptis hujus editionis antiquitatem mira amborum convenientia demonstrat, ut ex sequenti descriptione patebit. At vero an rubricator annum, locum, typographum exacte omnino indicaverit, dubitare licet. (*c*)

Papyrus, cui impressa sunt hæc Biblia, alba admodum & firma est, membranæ propemodum similis. Forma folii in nostro quidem exemplari minor est tum longitudine, tum latitudine, quam in Bibliis moguntinis N. II. At vero hujus rei causa est, quod folia a Bibliopego recentiori nimium fuerint præcisa. Signum chartarii caput bovinum est, cujus inter cornua stilus exurgit, qui e parte superiori cum duabus lineis se crucis in morem secantibus stellam sex apices habentem efformat. Litteræ minores, quam in Bibliis Moguntinis, & quidem non fusæ, sed sculptæ sunt, quod earum inæqualitas aperte demonstrat. Paginæ singulæ in columnas divisæ sunt duas, quarum quælibet integra 61. lineas, una, alterave exceptis, ut inferius patebit, complectitur, quo a Bibliis Moguntinis, ubi columnæ singulæ lineas habent tantum 60. facile distinguuntur hæc Biblia. Verum hoc non obstante ab initio operis usque ad finem libri Job ea est inter duas has Bibliorum editiones convenientia, ut folia singula utrinque æqualem vocabulorum numerum complectantur, & prima vox primæ columnæ, quartæque columnæ vox ultima in utraquo editione conveniant. Sic folii quarti prima columna utrinque incipit a verbis: in dem haus des herrn: quarta vero ejusdem folii columna terminatur: Got macht adam. Non desunt tamen folia (duodecim circiter observari) in quibus ab hac lege recessit typographus. Sunt horum ex numero duo statim prima folia. Nam in Bibliis Mentellianis folii primi columna quarta terminatur: die wort des herrn: in Moguntinis vero, Liebhaber göttlicher. Folii quinti columna prima utrinque incipit: und seiner hausfrauen: ast folii ejusdem columna quarta in Bibl. Mogunt. terminatur voce geminnert. in Mentellianis vero vocis ejusdem syllaba ultima ert folii sexti columnam primam inchoat. Post librum Job cessat tantisper, nimirum usque ad finem threnorum Jeremiæ hæc utriusque editionis harmonia. In Bibliis enim Moguntinis post primam præfationem in Psalmos, quæ libro Job immediate subjecta est, columnam quartam vix

(*b*) Schœphlinum pag. 42. l. c. de germanicis Bibliis a Mentellio impressis loqui voluisse, ex totius orationis serie, et tabula æri incisa manifestum est. Scripsit vero per errorem: *Mentelius quidem a.* 1466. *Biblia latina majoris folii impressit.*

(*c*) Cl. Steigenberger loc. cit. plane demonstravit, hanc Bibliorum editionem revera Argentorati a Mentelio, saltem anno 1466, si non ante hunc annum, fuisse typis excusam.

vix non dimidiam typographus vacuam reliquit: at vero in Mentellianis Præfationem primam, relicto spatio admodum exiguo statim excipit Præfatio secunda. Inde vero a Proverbiis Salomonis ad finem usque Threnorum Jeremiæ typographus in Bibliis Moguntinis tantum sexaginta quatuor: argentinensis autem typographus sexaginta sex impendit folia: Hinc intelligitur, cur Biblia Moguntina foliis constent impressis tantum 403. argentinensia vero 405. Intelligitur etiam, qua ratione sublata ambarum editionum fuerit harmonia, quæ finitis threnis Jeremiæ a libro Baruch iterum incipit, & ad finem usque, modo supra explicato, continuatur, raro admodum interrupta. Primus hanc utriusque editionis harmoniam observasse videtur Cl. Panzer l. cit.

Carent hæc quoque Biblia titulo, litteris initialibus, foliorum, paginarumque numeris, signaturis, custodibus, aliisque rubricis impressis. Attamen litteras initiales, foliorum capitumque singulorum numeros rubro plerumque cæruleove colore miniator, ad curatus sane, & artis suæ peritus, ubique adscripsit.

Plagularum, quarum altera alteri inserta est, fasciculis opus integrum constat 40. foliisque impressis 405. fasciculi omnes quinterni sunt, decemque constant foliis impressis, iis solum exceptis, quos jam singulos enumerabo. Sexterni sunt fasciculi 1. 11. 15. 20. & 30. folium fasciculi 15. ultimum, columna ejusdem folii secunda, linea vero 12. librum Nehemiæ terminat. Quod superest hujus folii spatium, vacuum est. Quaterni sunt, & octo constant foliis impressis fasciculi 10. & 34. folio prioris ultimo columna 2. linea 31. secundus liber Regum terminatur. Fasciculus 6. undecim 25. quatuordecim, 29. novem, 35. quinque foliis impressis constant. Fasciculi 25. folium ultimum, columna ejusdem folii prima, linea vero 51. threnos Jeremiæ claudit. Spatium hujus folii reliquum vacuum est. Fasciculi 29. folio ultimo columna 4, linea 62. Prophetia Malachiæ terminatur. Linea, dixi, sexagesima secunda. Nam folii hujus columnæ 3tia, & quarta, seu paginæ aversæ columnæ prima, & secunda lineas complectuntur sexaginta duas. Hoc a nemine, quod sciam, hactenus observatum est. Columnæ enim reliquæ, si integræ sunt, in toto hoc opere non nisi 61. lineas habent. Fasciculi 35. folium ultimum, cujus columna quarta, & linea itidem 4ta Johannis Evangelium terminat, in nostro quidem exemplari excipit folium vacuum. Vacuum quoque est, quod superest in folio eodem, spatium, finito Johannis evangelio. Apocalypsis terminatur fasciculi 40. folio 5, columna 4. linea 17. Quæ supersunt quinternionis istius quinque folia Psalmorum titulos complectuntur, ut in Bibliis Moguntinis. Atque hæc plane sufficiunt, ut Biblia ista distinqui ab aliis editionibus omnibus possint.

Cl. Panzer loc. cit. adfirmat, in utraque Bibliorum editione tam Moguntina, quam argentinensi Psalmos inveniri centum, & sexaginta septem, si-

qui-

quidem Psalmorum numerus ineatur secundum divisiones, quas faciunt litteræ majusculæ adscriptæ, vel ubi hæ desunt, spatia vacua iis adscribendis relicta. Verum hac ratione si Psalmorum numerus ineatur, non centum sexaginta septem, sed centum sexaginta octo Psalmi in utraque editione inveniuntur: quin in editione argentinensi omnino centum sexaginta novem, si Psalmus, ut eum adpellat Cl. Panzer, ultimus, a nostri vero exemplaris rubricatore Psalmis minime adnumeratus, connumeretur, qui quidem ejusmodi est:

Alle werck des herren gesegent dē herrn: lobt
in un̄ erhöcht in in den werlten.

Hæc ut intelligantur, notandum est, Psalmum CXVIII. qui in Bibliis hebraicis CXIX. est, & alphabetico ordine ita est concinnatus, ut octoni semper versiculi ab eadem hebraici alphabeti littera incipiant, in utraque editione in sectiones divisum esse novendecim. Quodsi igitur sectiones istæ ut distincti totidem Psalmi numerentur: Psalmorum numerus ad centum sexaginta octo adscendere invenietur, Psalmo illo, qui in argentinensi editione ceteris adjectus est, non numerato.

ANNO 1468.

Institutionum Justiniani Imperatoris libri IV. cum glossa. Pergameno impressi Moguntiæ per Petrum Schoyffer, anno 1468. in Fol.

Hæc omnium prima est istius operis editio. Typorum formulæ, textum ipsum quod attinet, aut eædem, aut simillimæ sunt illis, quibus impressa Biblia latina anno 1462. ex Fausti typographia prodierunt. Textus paginæ cujusvis duas columnas fere in medio positas occupat. Glossæ typis minoribus impressæ in extremis quatuor marginibus conspiciuntur. Desunt litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum numeri. Ast rubricas non modo librorum, sed & titulorum typographus rubro impressit colore. In fine libri quarti hæc leguntur rubro pariter colore impressa: *Pn̄s institutionū p̄clarū opus Alma in vrbe magūtina inclite nacōis germanice. quā dei clementia tam alti ingenii lumine. donoq; gratuito. ceteris terrar4 nationibus p̄ferre. illustrareq; dig̃tus est nō atramēto ꝯm̄i. nō plumali caña. neq; erea. ß artificōsa quadā adinuēcōe imprimedi seu caracterizādi sic effigiatū: et ad eusebiā dei industrie ē ꝯsummatū ꝑ Petrum schoyffer de gernsheym anno dn̄ice incarnationis, Millesimo cccc. Lxviii: vicesima quarta die mensis Maij.*

ANNO 1469.

I. Cornelii Taciti Editio prima sine loci & anni Nota. Certe autem circa annum 1469. typis Venetis a Joh. de Spira excusa in Fol min.

Incipit ab undecimo annalium libro, (priorum enim nullus tum quidem erat cognitus) quem unacum quinque sequentibus complectitur integrum.

 Hos

Hos excipiunt historiarum libri V. Subnexi sunt libellus de situ, moribus, & populis germaniæ, & dialogus de oratoribus claris. Ad hujus calcem sequentes leguntur versus:

Cesareos mores scribit Cornelius. esto
Iste tibi Codex: historiæ pater est.
Insigni quem laude feret genspostera: pressit
Spira premens: artis gloria prima suæ.

Atque ex his typographi nomen innotescit. Fuit nempe Johannes de Spira, qui splendidissimam procuravit editionem historiæ naturalis Plinii Venetiis ann. 1469. eodemque anno bis edidit epistolas Ciceronis ad familiares. Fuit quidem & alter de Spira, cui nomen Vindelinus, celeberrimus pariter eadem ætate typographus, compluribus monumentis typorum beneficio in lucem editis inclitus. Quo minus vero huic præsentem Taciti editionem possim attribuere, illud obstat, quod ad finem cujusvis folii vox prima folii sequentis integra, custodis instar, sit adjecta, id quod Vindelinus de Spira in nullo libro ab se edito observavit. Porro Johannes de Spira mortuus est anno 1470, dum Aurelii Augustini libris de civitate Dei imprimendis esset occupatus, ut ex versibus editioni isti a Vindelino de Spira anno 1470. demum absolutæ in fine adjectis discimus:

Qui docuit venetos exscribi posse Joannes
Mense fere trino centena volumina Plini,
Et totidem magni Ciceronis spira libellos,
Ceperat Aureli, subita sed morte peremptus
Non potuit ceptum Venetis finire volumen
Vindelinus adest ejusdem frater, & arte
Non minor Adriacaque morabitur urbe.

Recte igitur a Bibliographis fere omnibus ad annum 1469. refertur Taciti editio, a Joh. de Spira adornata. Eandem Cl. de Bure *Bibliographie instructive* N. 4904. ad annum 1468. retulit, eoquod primus, ipso quidem Judice fuerit liber, a Johanne de Spira impressus, ut ex versu supra recitato, *artis gloria prima suæ*, putat posse colligi. Verum non recte hæc verba intellexit Bibliographus iste. Primus enim liber a Joh. de Spira impressus fuere Epistolæ Ciceronis ad familiares 1469. editæ, ut patet ex versibus huic editioni adnexis:

Primus in Adriaca formis impressit ahenis
Urbe libros Spira genitus de stirpe Johannes.
In reliquis sit quanta vides, spes, lector, habenda
Quom labor hic primus calami superaverit artem.

Ipse etiam Cl. de Bure N. 2408. hunc librum primum esse inter libros a Joh. de Spira impressos adfirmavit. Non erat igitur nisi lapsus memoriæ, dum N. 4904. Tacito huic honorem attribueret. Ceterum typi, quibus impressum est hoc opus, rotundi, & perelegantes sunt, charta munda, & firma. Anna-

lium

lium, & historiarum libri titulis carent. Libellus de situ, moribus, & populis germaniæ, uti etiam dialogus de claris oratoribus suos habent titulos. Desunt paginarum numeri, & signaturæ. Nulla quoque librorum in capita est distinctio. Litteræ initiales parvæ sunt impressæ. Notatu certe digna est hæc editio, tum quod prima sit omnium, tum quod codex MSc ptus, unde excusa est, in Bibliotheca veneta hodie non amplius reperiatur, ut adfirmant Taciti editores Bipontini in Indice editionum. Quare instar Codicis MS. habetur, & est rarissima.

II. Lucii Apuleii opera, Romæ in domo Petri de Maximis 1469. in Fol.

Complectitur hæc editio 1) Luc. Apuleii Metamorphoseon, sive de Asino aureo libros undecim. 2) Floridorum libros quatuor. 3) Orationem Apologeticam Magiæ ad Claudium Maximum Proconsulem. In indice operum Apuleii huic editioni præfixo, eoque impresso duæ quidem memorantur orationes Apologeticæ Magiæ, quarum prioris initium verbis: *Certus equidem* posterioris vero his: *Nunc tempus est* indicatur, verum, quam secundam editores dixerunt orationem, non est nisi prioris continuatio. 4) Librum de Deo Socratis. 5) Librum de dogmate Platonis. 6) Librum de Philosophia. 7) Librum de Cosmographia, sive de mundo ad Faustinum. 8) Hermetis Trimegisti Dialogum a Luc. Apuleio latinitate donatum. His accedit 9) Alcinoi epitoma disciplinarum Platonis ab Episcopo Tropiensi Petro Balbo Pisano latine versa, & Nicolao Cusensi Cardinali dicata, ut docet præfixa huic opusculo Præfatio, seu dedicatio, quam typographi, vel editores in indice paulo ante laudato conversionem Episcopi Tropiensis ad Nicolaum Cus. Card. adpellarunt. Ad finem laudatæ epitomæ sequentem typographi notitiam adjecerunt typis iisdem, qui in ipso opere adhibiti fuere, & nigro colore impressam: *Lucii Apuleii platonici madaurēsis philosophi metamorphoseos liber: ac nōnulla alia opuscula eiusdem: nec non epitoma Alcinoi in disciplinarū Platonis desinunt. Anno salutis M. CCCC. Lxix. Paulo ueneto regnante secundo anno eius quinto. die uero ultima mensis februarij. Rome in domo Petri de Maximo.* Quamvis typographorum nomina in hac subscriptione taceantur: aliunde tamen certum est, editionem hanc celeberrimis illa ætate typographis, ex germania nostra oriundis, Conrado Schweinheim & Arnoldo Pannartz nos debere acceptam. Hi enim illa ætate per plures annos typographicam artem in domo Petri de Maximo exercuerunt, & plura litterarum monumenta typorum beneficio evulgarunt. Typi insuper iidem plane sunt cum typis librorum complurium, quos iidem adjectis in fine suis nominibus impresserunt. Quid multa? Apuleii a se editi, & exemplarium 275. impressorum mentionem iidem typographi fecere in *epistola ad Sixtum IV. R. P. Tomo V. Glossæ Nic. de lyra anno* 1472. a se impresso præfixa.

Ex Præfatione tum huic, tum aliis quibusdam sæculi XV. editionibus præfixa, quæ incipit: *Bessarion S. R. E. Episcopus Cardinalis Sabinensis, & Constantinopolitanus Patriarcha &c.* manifesti erroris convincuntur Bibliographi non pauci, qui post Michaelem Maittaire editionem hanc a Cardinale Bessarione curatam, aut cum Cl. de Bure præfatione ejusdem Cardinalis instructam fuisse adfirmarunt. Nam auctor hujus præfationis, idemque operis editor a Bessarione aperte se distinguit, dum non modo Cardinalem istum maximis laudibus extollit, verum etiam adfirmat, ex scriptis quibusdam, maxime in defensionem Platonis ab eodem Cardinale editis occasionem sibi esse oblatam platonicos quosdam philosophos in lucem ut ederet. Quare potiori jure auctor præfationis, seu verius epistolæ dedicatoriæ ad Paulum II. R. P. esse statuitur Johannes Episcopus Aleriensis, qui typographiæ Pannartzii & Schweinheymii per plures annos correctoris simul, & editoris munere fungens præfuit, cui etiam hæc epistola in aliis editionibus sæculi XV. expresse tribuitur,

Quod externam hujus editionis formam attinet, typi quidem rotundi, & perelegantes sunt: papyrus munda, & firma, in qua amplos typographi margines reliquerunt. Desunt custodes, paginarum numeri, signaturæ, litteræ initiales, tituli librorum impressi. Littera Jod nec punctum habet, nec lineolam sibi impositam. Signa distinctionum sunt punctum, & duo puncta, nec non signum interrogationis, quod hodie usitato simillimum est.

Rarissimam esse hanc editionem, & inter Bibliothecarum thesauros reponendam, Bibliographi omnes fatentur. Idemque colligitur ex paucitate exemplarium. Non enim, nisi 275. typographi impressere, ut paulo ante diximus. Omnes etiam, quod scio, eam ut primam omnium, & originalem ex ipsis Manuscriptis Codicibus unice haustam habuerunt, id quod editor in pluribus præfationis suæ locis haud obscure significavit. Quare haud abs re suspecta mihi, quæ Cl. Franciscus Carolus Alter in **Uebersicht verschidener Ausgaben der griechischen, und Römischen Classiker mit Anmerkungen von Eduard Harwood d. Theol. Doctor. aus den englischen uebersezt ꝛc.** 1778. commemorat de editione Apuleii, jam ann. 1460. adornata. En ipsa ejus verba: *Apuleius de Asino aureo Fol.* 1460. **Diese Ausgabe befindet sich in der akademischen Bibliothek zu Königsberg.** Ex quo fonte hanc hauserit notitiam, non commemorat. Silet etiam de loco, & typographo. Donec igitur certis testimoniis, aliisve indiciis Alteriana hæc editio fuerit comprobata: Romanam anni 1469. primam omnium adpellare licebit. Est autem hæc editio præ aliis hactenus cognitis eo nomine imprimis notatu digna, quod sola fere correctorum, & inquisitorum manus effugerit, ideoque integra, & incorrupta sit. Quare eam quoque unice sibi sequendam duxit Isaacus Casaubonus, dum anno 1594. Apuleii apologiam, seu orationem apologeticam edidit. En magni istius critici de editione hac nostra judicium: *Ea nobis unice ad manus*

rum semper manuscriptorum loco fuit. Ejus ope mendas gravissimas sustulimus -- eam editionem, ut omnium minime correctorum manus expertam & proinde minus corruptam per omnia secuti sumus: nisi ea manifeste vitiosa esset. Vide Card. Quirini de opt. scriptorum editionibus romanis p. 209.

III. Auli Gellii Noctes Atticæ. Romæ ann. 1469. In domo Petri de Maximis. Fol.

Hæc prima est istius operis editio, cujus non nisi 275. exemplaria typis mandata fuisse téstantur typographi Conradus Schweinheym, & Arnoldus Pannarz in epistola ad Sixtum IV. R. P. quæ initio Tomi V. Glossæ Nicolai de Lyra anno 1472. impressæ legitur. Inde editionis raritas cognoscitur, & typographorum nomina innotescunt. Exterior editionis forma eadem est, quod chartæ magnitudinem, munditiam, typorumque figuram spectat, quæ in præcedenti editione Apuleii. Græcarum quoque litterarum forma in ambobus hisce libris plane est eadem. Desunt utrinque signaturæ, custodes, litteræ initiales, paginarum numeri. Complectitur autem hæc editio Novendecim libros Noctium atticarum. Quamvis enim viginti libros a se scriptos fuisse in præfatione ipse adfirmet Gellius: non supersunt tamen hodie nisi libri novendecim. Octavus enim detegi hactenus nondum potuit. Sola hujus libri in XV. capita distincti argumenta ad nos pervenerunt. Verum & hæc quoque an ipsius sint Gellii, dubitatum est ab eruditis. Eadem nonnulli editioni venetæ ann. 1500., alii aliis editionibus primum accessisse ferunt. In nostra certe desunt. Sexti libri initium in omnibus deest editionibus. Noctes atticæ cur nomen indiderit hisce libris auctor, ipse in præfatione exposuit hisce verbis: *Quoniam longinquis per hiemem noctibus. in agro, sicut dixi, terræ atticæ commentationes hasce ludere ac facere exorsi sumus: idcirco eas inscripsimus noctium esse atticarum.* Sunt vero istæ noctes atticæ observationes, & annotationes miscellaneæ nullo inter se ordine connexæ, & ex lectione librorum seu græcorum, seu latinorum ortæ, quas partim in subsidium memoriæ, partim in usum liberorum adornauit auctor. Quæ in nostra editione continentur, hoc sese ordine consequuntur. Primo omnium in nostro quidem exemplari quatuordecim paginis impressa exhibentur singulorum libri cujusque capitum argumenta, quæ etiam in operis contextu capitibus singulis sunt præfixa, exceptis solum argumentis primi capitis cujusque libri, quæ forte miniatoribus adpingenda typographi reliquerunt. Testatur ipse Gellius in fine præfationis, *se capita rerum, quæ cuique commentario* (i. e. libro) *insunt, exposuisse, ut jam statim declaretur, quid quo in libro queri, invenirique possit.* Quare etiam a criticis peritissimis argumenta illa ipsi tribuuntur auctori. De quatuordecim hisce foliis singulorum libri cujusque capitum argumenta complectentibus Cl. de Bure *Bibliograph. Instructive Belles lettres* 3917. altum silet. Idem vero, uti etiam editores Auli Gellii Bipontini meminerunt Præfationis a Joh. Andrea Aleriensi Episcopo ad Paulum II.

R.

R. P. scriptæ plura lectu digna ad cognoscendam editionis hujus rationem continentis. Hæc præfatio, quæ ex fide laudatorum testium Episcopum Aleriensem hujus editionis auctorem monstrat, in nostro exemplari deest. (a) Quatuordecim igitur memorata folia mox excipiunt Noctium Atticarum primus, & reliqui suo quisque ordine libri.

Post libri XX. Caput X. tandem auctoris sequitur præfatio hoc insignita titulo: *Autoris tanquam præfationis in opere totius summa. de noctium ordine Caput. XI.* Ad quos circa finem hujus præfationis prouocat versus Aristophanis græcos, ii quidem in nostro exemplari desunt, relicto iis imprimendis spatio vacuo. Præfationi huic subjuncta sunt latina disticha novemdecim, ex quibus, præter alia, Theodorum Gazam Joh. Aleriensi in editione hac suppetias tulisse discimus. Tandem ad calcem operis leguntur sequentia: *Anno Christi M. CCCC. Lxix. Paulo regnante. II. Anno ejus. V. die vero XI. mensis Aprilis. In domo Petri de Maximis.* Editores Bipontini in Indice Editionum post Hambergerum in zuverlässigen Nachrichten rc. adfirmant, in fine legi versus, quorum initium est: *Aspicis illustris lector &c.* eosdem nempe, qui ad calcem leguntur librorum aliorum a Schweinheymio, & Pannarzo editorum. Ast desunt hi versus in nostro exemplari. Forte Hambergerus, quem secuti videntur Bipontini, dum ait: die Namen der Buchdrucker sind in folgenden Versen ausgedruckt. *Aspicis illustris &c.* id solum voluit, hisce versibus typographorum nomina, & patriam indigitari, non vero quod hi versus editioni huic sint adjecti. Videtur igitur, Hambergerum hos versus desumpsisse ex editione A. Gellii ab iisdem typographis Romæ ann. 1472. curata.

IV. *Summa magistri Johannis Aurbach. Vicarii Bambergensis.* Augustæ Vind. per Guntherum Zeiner. 1469. in Fol. min.

Hunc quasi titulum prima exhibet pagina hujus operis, quem statim excipit in eadem pagina auctoris præfatio. In hac operis scopum, & partitionem exponit. Agere itaque in parte prima intendit de ratione, quam observare oporteret animarum curatores in audiendis pro sacro tribunali confessionibus: in parte secunda vero de singulis ordine septem Sacramentis. Una pagina folii a corpore voluminis separati indiculum exhibet singulorum capitulorum totius operis, quod, folio isthoc non adnumerato, foliis constat 48. Litteris opus istud impressum est Gothicis, iis tamen elegantibus. Caret signaturis, custodibus, paginarum numeris, litteris initialibus. Auctor in præfatione fatetur, se opus istud *ex textu juris canonici, doctorum dictis, ac aliis .... ruditer collegisse.* Ad calcem sequens legitur notitia, typis impressa, ex qua locum, & annum impressionis, uti etiam typographum discimus:

(a) Reperi eam nunc primum in alio volumine cum pluribus opusculis diversi argumenti compactam.

mus: *Finit libellus diuina ecclesie sacramēta. que numero ſeptem. et aliaq̄m plurima ſecum verſans perſalubria ꝙ viris eccleſiaſticis maxīe curatis. ſubdito4 aīabus ꝙuidē habētib,. cui titulus ī capite fulgidus. a ginthero zeiner de Reutlingen artis huius ingenioſe magiſtro. in vrbe auguſtenſi impreſſus feliciter. A partu virginis ſalutiſero anno curente Milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo nono.*

V. Summa Johannis de Janua, quæ vocatur Catholicon. Auguſtæ per Guntherum Zainer 1469. in Folio.

Auctori hujus operis nomen proprium erat Johannes Balbi, ſeu de Balbis: vulgo autem dicebatur Johannes Januenſis, ſeu de Janua, i. e. Genua, quæ ſolum ei natale erat. Fuit ordinis Prædicatorum alumnus, floruitque ſæculo XIII. Opus ipſum, de quo agimus, Lexicon eſt latinum, *ex diverſis*, ut ipſe auctor dicit, *majorum dictis, multo labore, & diligenti ſtudio Compilatum.* In contextu operis ſæpius provocat ad *Iſidorum Hiſpalenſem*, qui præter plura opera theologica viginti libros Etymologiarum, aliaque ad rem grammaticam ſpectantia conſcripſit, *Papiam natione Lombardum*, undecimi ſæculi ſcriptorem, qui elementarium, ſeu vocabularium latinum ſcripſit, ab eodemque vocabuliſtæ nomen accepit, & *Ugutium*, qui ad finem XII. aut initium XIII. ſæculi Papiæ vocabularium edidit. Quid porro Johannes noſter præſtare intenderit, ipſe expoſuit his verbis: *Primo licet principaliter intendam de proſodia, tamen quia orthographia eſt quodammodo via ad proſodiam, agam de orthographia. Secundo de proſodia. Tertio de etimologia, & diaſintaſtica, quaſi mixtim aliqua dicam. Deinde ſpecialiter de conſtructione, & ejus ſpeciebus & partibus, nec non de regimine ſubjungam. Quarto determinabo de figuris. Quinto de orthographia, proſodia, origine, & ſignificatione quarumdam dictionum, quæ ſæpe inveniuntur in Biblia ex dictis ſanctorum, & etiam poetarum ſecundum ordinem alphabeti ordinate ſubjungam.* Lexicon iſtud ſæculo XV. & initio ſæculi XVI. ſæpius eſt typis impreſſum. Editionum omnium poſtremam eruditiſſimus Hambergerus (zuverläßige Nachrichten ꝛc. 4. Thl. pag. 458.) eam judicavit, quæ anno 1520. Lugduni & Venetiis excuſa eſt. Editio omnium prima eſt Moguntinenſis anni 1460. in Fol. Hujus exemplar pergameno impreſſum exſtat in Bibliotheca Cann. Regg. Pollingæ. Præſens editio anni 1469. notam habens ordine ſecunda eſt. Georgius Wilhelmus Zapf, vir Clariſſimus (in Augsburgs Buchdruckergeſchichte 1. Thl. pag. 5.) rariſſimam eam eſſe merito adfirmat. Eruditiſſimis Bibliographis incognitam fuiſſe dicit Hambergerus loc. cit. pag. 457. Ignorarunt eam quoque Orlandi, & Cl. de Bure. Ejus certe nullam fecerunt mentionem. Ad calcem vaſtiſſimi voluminis leguntur ſequentes verſus, annum ac locum impreſſionis, item typographum pandentes. Litteræ initiales novem priorum verſuum in exemplari, quod deſcribit Cl. Zapfius loc. cit. ſitum habent horizontalem e. g. Ω < Ƶ &

nomen

nomen exprimunt typographi *Guntherus.* verum in nostro exemplari eædem litteræ situm habent ordinarium.

Grammatice partes et vocum proprietates.
Verius invenies hoc codice. si quoq3 queres
Nomen. qui libro scripturam impressit ī illo
Tunc cito comperies p̲ literulas capitales
Hinc poteris certe cognomē noscere aperte.
Ex Reutling Zainer hic dicitur esse magister.
Recte presentis artis doctissimus ipsus.
Ut pateat nomen libri, qui dicitur esse,
Sumptus de variis auctoribus, atque poetis,
Katholicon. fertur quem collegisse Johañes
Cui nomē patriū dat janua. Juncta sit ensis
Hoc complevit opus lux ultima mensis aplis.
Mille quadringēti, quis sexaginta novemq3
Adiice. Vindelica finitur in vrbe ferena.
Quam Schowēberg tenuit qui libro p̄ludia dedit.
Titulo cardineus preses ubiq; coruscus.
Terminat s; divus presul ex Werdemberg altus.
Cum paulo secundo Papa. Imperante Fridrico.
Deo gratias.

VI. S. Thomæ Aquinat. Commentarius in librum IV. sententiarum Petri Lombardi, dictus *quartum scriptum S. Thomæ.* Impress. Moguntiæ per Petrum Schoiffer ann. 1469. in Fol. magn.

Præsens opus minuto charactere Gothicæ formæ in duabus Columnis impressum est. Caret titulo, initialibus litteris, custodibus, signaturis, paginarum numeris. Charta magna est, & firma, sed minus alba, & polita. Quævis columna lineas impressas continet sexaginta: signa chartarii duo tantum observari, nimirum litteram D. quam stilus secat ex una parte in annulum, ex altera in crucem desinens, & caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Folia impressa numerari 274. — In prima vero columna, linea 38. folii 268. opus ipsum terminatur. Quæ supersunt columnæ, & paginæ, continent indicem quæstionum, quæ in hoc opere pertractantur, terminatum in prima folii 274. columna, linea 38. Hanc lineam, interjecto spatio exiguo, sequens excipit subscriptio, charactere majori, quo scilicet Biblia anno 1462. impressa sunt, & rubro colore impressa:

Preclarū hoc opus quarti scripti sc̄i Thos
me de aquino. Alma in vrbe mogūtina. ins
clite nacōis germanice, quā dei clemētia tā

alti

alti ingenii lu̅ne. donoq3 gratuitu. ceteris terra4 nocōib3 pferre. illuſtraéq3 dignata e̅. Artificioſa quadā adinuencōe imprimendi ſeu caracterizandi abſq3 vlla calami exaracōne ſic' effigiatū et ad euſebiā dei induſtrie eſt cōſūmatū, p petrū ſchoiffher de Gernſhem. Anno dn̄i milleſimo quadringenteſimo ſexageſimo nono. tredecima die Iunii Sit laus deo.

His ſunt ſubjecta typographi inſignia eodem colore expreſſa. Maittaire, teſte Hambergero in **zuverläſſig. Nachricht. Thl.** 4. *pag.* 428. hanc quidem laudat editionem, ſed num exiſteret? hæſit dubius. Silent de ea Orlandi, & Cl. de Bure, quin alii etiam plerique.

VII. Dionis Chryſoſtomi oratio de Regno, ſine loci, anni & typographi nota. Cum præfatione, ſeu dedicatione Franciſci de Piccolomineis Cardinalis ad Maximilianum Friderici tertii filium data Romæ Kalend. Januar. ann. 1469. in 4to.

Rariſſimam eſſe hanc editionem, & a pauciſſimis viſam oportet, eo quod Cl. de Bure in *Bibliographie inſt. Belles lettres n.* 2354. vel ipſam ejus exiſtentiam in dubium revocet. Quamvis enim ejusdem a Cl. Maittaire factam eſſe mentionem fateatur, adfirmat tamen, neminem, præter Cl. Maittaire alicubi ejus meminiſſe.. Attamen meminit hujus editionis Eduardus Harwood in **der Ueberſicht verſchiedener Ausgaben der Römiſchen, und griechiſchen Klaſſiker** *pag.* 89. in germanica Alteri verſione, & quidem his verbis: *Dio Pruſeenſis de regno per Franciſcum de Piccolomineis e græco in latinum traductus ad Nicolaum V. Pont. Max.* 1469 4*to ſine loco, & impreſſoris nomine.* Meminit ejusdem P. Franc. Xav. Laire in *ſpecimine Hiſtorico Typographiæ Romanæ ann.* 1778. *Romæ edito* pag. 132. & 133. ac poſt eum P. Joh. Bapt. Audifredi in *catalogo Hiſtorico-Critico Romanarum editionum ſæc. XV.* Non ſatis exactam eſſe notitiam, quam hi dederunt de hoc libro, patebit ex dicendis paulo poſt, quemadmodum nec exacta ſunt ea, quae Cl. de Bure loc. cit. de eadem habet editione. Exactiorem igitur hujus editionis certe rariſſimæ, & a pauciſſimis, ut videtur, cognitæ deſcriptionem dabo. Folium primum impreſſum exhibet dedicationem Maximiliano Friderici III. filio inſcriptam, & ſequenti titulo inſignitam: *Ad Illuſtriſſimū et ſereniſſimum dominum dominū Maximilianum diui Cæſaris Friderici tercii filium Franciſcus de Picolhomineis Senen̄ S. Euſtachii Cardinalis.* In fine hujus dedicationis ſequens adjecta eſt anni, & loci, quo ſcripta eſt, notitia: *Ex urbe Kal. Ian̄. M. CCCC. ſexageſimo nono.* Quamvis libri iſtius eodem anno, aut omnino jam ad finem præ-

 ceden-

cedentis impressi nulla in dedicatione fiat mentio: recte tamen ille anno 1469. vel 1468. impressus esse judicatur. Missum quippe ad Maximilianum hunc fuisse librum jam impressum, quam Manuscriptum, est longe vero similius, ea præsertim ætate, qua libros imprimendi ars in urbe Roma jam non amplius erat aut occulta, aut omnino nova. Folio secundo impresso incipit ejus qui librum ex græco latine vertit, dedicatio ad Nicolaum V. Pont. Max. quæ finitur folii tertii pagina prima, linea decima. Nostri exemplaris rubricator, haud longe ab impressi libri epocha remotus posteriorem hanc dedicationem, & hoc ipso latinam libri ex græco versionem tribuit Georgio Tifernio, seu, ut rectius scribitur, Gregorio Tiphernati, græcarum litterarum, quas a Manuele Chrysolora didicit, & Parisiis professus est, peritissimo. Rectene an secus id factum sit, nolim judicare. Id certum est, dedicationis istius auctorem, eumdemque libri interpretem non esse Cardinalem Franciscum de Picolomineis, ut quidem P. Laire P. Audifredi, Cl. de Bure, Harwood loc. cit. & ante eos Jöcherus in gelehrt. Lexicon arbitrati sunt. Nam nec ipse in dedicatione ad Maximilianum hunc sibi adscribit laborem, nec Petri sedem tenente Nicolao V. ea jam erat ætate, ut vertendis ex græco libris posset idoneus haberi. Nam obiit Nicolaus V. anno 1455., quo quidem anno Franciscus de Picolomineis vix annum ætatis decimum sextum exegerat, utpote, qui annos natus sexaginta quatuor vivere desiit XV. Kal. Nov. anno 1503. die vigesima sexta, postquam summus Pontifex, assumpto in memoriam Pii II. avunculi sui nomine Pii III. esset factus. Porro interpres in dedicatione ad Nicolaum V. se virum monstrat ætate maturum, multa lectione excultum, rerumque experientia pollentem. Has vero dotes juveni sedecim annorum nemo facile attribuerit.

Dedicationem interpretis ad Nicolaum V. Pont. Max. in eadem pagina tertii folii excipit ipsa Dionis oratio seu si mavis, liber de regno. Hunc nostri exemplaris rubricator in partes, quos libros vocat, quatuor divisit, quorum singulos titulis insignivit sequentem in modum: *Dionis prusaensis liber primus - secundus - tertius - quartus & ultimus de regno feliciter incipit.* Idem libris singulis litteras initiales adpinxit. Cum his, tum ipsis titulis adscribendis typographus spatium vacuum reliquit. Vnde colligitur ab ipso editore, vel interprete librum hunc fuisse in quatuor partes divisum. In fine libri nulla legitur loci, typographi, anni notitia. Attamen typis Romanis anno 1468. vel initio anni 1469. excusum esse librum ex paulo ante dictis puto satis constare. Litteræ sunt rotundæ, eæque elegantissimæ, elegantiores illis, quibus anno 1469. Auli Gellii noctes atticæ, & Lucii Apuleii opera Romæ e typographia Schweinhemii, et Panarzii prodierunt. Quare his quidem adscribenda typographis haud videtur hæc editio. Accedit quod littera Jod in Dione ubivis punctum habeat sibi impositum, quo caret eadem in Gellio, & Apuleio. Ceterum desunt, præter litteras singulorum librorum initiales, etiam signaturæ, custodes, paginarum numeri. Papyrus firmitatem perga-

meni

meni vix non adæquat, eſtque mundiſſima. Atramentum eſt nigerrimum, ut ne hodie quidem nigredinis quidquam amiſiſſe videatur. Conſtat foliis impreſſis 69, & quævis pagina 23 lineas impreſſas continet.

VIII. Strabonis libri XVII. Geographiæ a Guarino Veronenſi, & Gregorio Typhernate juſſu Nicolai V. Pont. Max. e græco in latinum verſi, editique Romæ ex typographia Schweinhemii, & Pannarzii. Sine nota anni, probabiliſſime autem ann. 1469. in Fol. max.

Initio voluminis exſtat Johannis Andreæ Epiſc. Alerienſis, qui, ut jam alibi me dixiſſe memini, in typographia Schweinheimii, & Pannarzi Correctoris, editorisque munere functus eſt, epiſtola dedicatoria ad Paulum II. Pont. Max. quæ duo implet folia. Ex hac epiſtola diſcimus, latinam verſionem Guarino Veronenſi, & Gregorio Tiphernati nos debere acceptam. Typographi Schweinheim, & Pannarz in epiſtola ad Sixtum IV. Pont. Max. Tomo V. Gloſſæ Nicolai de Lyra anno 1471. & 1472. ab ipſis excuſæ Strabonis Geographiam inter libros enumerant a ſe anno 1469. excuſos. Porro in recenſione illa librorum a ſe usque ad annum 1472. excuſorum typographos noſtros chronologicum ordinem adoptaſſe, manifeſte demonſtravit vir Clariſſimus Joh. Bapt. Audifredi in *Catalogo Hiſtorico-Critico Romanarum editionum ſæculi XV.* ad ann. 1469. N. VIII. & IX. ubi Strabonem noſtrum incunctanter inter libros hoc anno excuſos numerat. * In hac epiſtola iidem non niſi 275. exemplaria ab ipſis excuſa fuiſſe teſtantur. Patet inde raritas hujus editionis, quæ etiam typorum elegantia, imprimis autem chartæ magnitudine, & nitore maximopere ſe commendat. Epiſtolam dedicatoriam Johannis Alerienſis Epiſcopi ſtatim excipit primus, & ceteri ordine libri. Singulis interpres, ut videtur, breve argumentum, typis impreſſum, præfixit. Librorum finem & initium ſpatio vacuo inter ea, & argumentum relicto typographi diſtinxerunt. Caret hæc editio litteris initialibus, cuſtodibus, ſignaturis, paginarum numeris. Poſt librum XVII. pagina ſeparata tabulam exhibet eorum, quæ hoc volumine continentur. Ad calcem tabulæ ſequentes leguntur verſus; aliis etiam libris in eadem typographia excuſis adjecti:

* Quod Ciceronis epiſtolis ad familiares anno 1467 excuſis ejusdem epiſtolas ad Atticum anno primum 1470 impreſſas, & Ciceroni de oratore ann. 1469. impreſſo ejusdem libros de Philoſophia, primum anno 1471. editos immediate ſubjunxerint noſtri typographi, id quidem factum fuiſſe videtur, quod idem utriusque auctor, & ſimile fuerit argumentum. Ob eandem forte rationem Ciceronis epiſtolis ad familiares Lactantii Inſtitutiones ann. 1468. editas præmiſerunt. In ceteris exactus eſt ordo chronologicus.

Aſpicis illuſtris lector quicunq3 libellos
Si cupis artificum nomina noſſe: lege.
Aſpera ridebis cognomina Teutona: forſan
Mitiget ars muſis inſcia uerba uirum.
Cõraduſ ſuueynheym: Arnolduſ pãnartzq3 magiſtri:
Rome impreſſerunt talia multa ſimul.
Petruſ cum fratre Franciſco maximus ambo
Huic operi aptatam contribuere domum.

Littera Jod nec punctum habet ſibi ſuper impoſitum, nec lineolam. Signa diſtinctionis ſunt punctum, duo puncta, & punctum interrogationis moderno ſimile.

ANNO 1470.

I. Ciceronis epiſtolæ ad familiares. Anno 1470. ſine nomine loci, & typographi in Fol.

Non eſt hæc prima epiſtolarum Ciceronis ad familiares editio. Hanc enim præceſſerunt 1) Romana anno 1467. in typographia Schweinhemii, & Pannarzii excuſa 2) itidem Romana ann. 1469. 3) veneta duplex. Quam utramque anno 1469. curavit Johannes de Spira. Ejusdem fratri Vindelino de Spira præſentem quoque tribuit editionem Cl. de Bure n. 2410. propter characterum, ut inquit, ſimilitudinem cum characteribus Vindelini de Spira. In fronte primæ paginæ hic velut operis titulus litteris capitalibus impreſſus legitur: *M. Tulij Ciceronis Epiſtolarum Familiarium Liber primus Incipit Ad Lentulum Proconſulem. M. T. C. Proconſuli ſalutem Dicit.* Poſt hæc ſtatim, nullo fere ſpatio interjecto, ſequitur epiſtola ad Lentulum, quæ incipit: *Ego omni officio &c.* Libris ſingulis præfixus eſt peculiaris titulus, is vero non capitalibus, ſed iisdem, quibus cetera, litteris impreſſus, e. g. in fronte libri ſecundi hæc leguntur: *M. T. C. Epiſtolarum familiarum liber ſecundus incipit.* Ceterum deſunt in hac editione litteræ initiales ſingularum epiſtolarum, paginarum numeri, cuſtodes, ſignaturæ. Ad calcem operis ſola anni notitia habetur: *M. CCCC. LXX.*

II. Johannis de Turrecremata Cardinalis expoſitio Pſalmorum Romæ per Udalricum Gallum (Hahn) impreſſa anno 1470. in Fol. min.

Plures quidem ſæculo XV. hujus expoſitionis factæ ſunt editiones: hac vero antiquiorem a nemine excitatam memini. Præmiſſa eſt auctoris ad Pium II. Pont. Max. Epiſtola dedicatoria: quæ incipit: *Beatiſſimo Patri, & Clementiſſimo domino Pio ſecundo &c.* & duo implet folia. Hanc folio tertio excipit

opus ipſum. Pſalmo primo ſequens præfixus eſt titulus: *Pſalmus primus In quo deſcribitur proceſſus in beatitudinem.* Titulos ſingulis etiam pſalmis præfixit auctor. Deſunt litteræ initiales ſingulorum pſalmorum, paginarum numeri, cuſtodes, ſignaturæ. Papyrus eſt mundiſſima, eademque firmiſſima, litteræ rotundæ perelegantes, atramentum nigerrimum. Ad calcem operis ſequens legitur notitia: *Reverendiſſimi Cardinalis ſancti* (hæc capitalibus ſunt litteris impreſſa, non item ſequentia) *Sixti Expoſitio brevis, et utilis ſuper toto pſalterio: Rome impreſſa die Quarta menſis octobris per honorabilē uirum magiſtrum Vdalricum Gallum de Bienna.* (Vienna) *Anno domini Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo. Laus Deo.* Cl. de Bure hanc editionem omnino ignoravit, citatque ut primam editionem eam, quæ Moguntiæ anno 1474. per Petrum Schoyffer curata eſt. Hambergerus in **zuverläſſigen Nachrichten** **rc.** 4. **Thl.** pag. 792. dubitavit, an noſtra editio eſſet diverſa ab ea, quam idem typograpus Romæ anno 1476. curaverat. Revera etiam, ut in editione hac poſteriori, ita etiam in noſtra anni 1470. quinque priora folia incipiunt his verbis 1) Beatiſſimo 2) quaſi 3) pſalmus 4) legis, 5 & quia. Aſt folia impreſſa 4. poſtrema longe aliud habent initium, ac Hambergerus quidem illis aſſignat ſecundum editionem anni 1476. Nam folii quidem inter poſtrema quatuor folia primi pagina prima omnino eſt vacua, quod Typothetæ negligentia factum eſt, qui plures omiſit verſiculos, eorundemque expoſitiones. Terminatur enim præcedentis folii pagina averſa verbis illis: *alienus ſicut nunc*, quæ ſenſum abrumpunt. Aſt pagina averſa folii, de quo agimus, incipit: *Etſi nullus poſſit ſuſtinere.* Tria poſtrema folia ſequentia habent initia: *Ait. Laudate - abjectione temporalium - Canat ſponſo.* Aliter, Hambergero teſte, ſe habent iſta in editione anni 1476. nempe *laudabunt - et vere - regnabit - vita.* Quod opus ipſum attinet, teſtatur auctor in epiſtola dedicatoria, ſe *ex ſententiis - Hieronymi, Auguſtini, Remigii, & Caſſiodori; qui hunc pſalmorum librum exuberantiſſimis fluminibus profundiſſime interpretati ſunt, aliquam brevem, compendioſamque intelligentiam exſculpſiſſe, quæ præ ceteris a pluribus, & etiam pauperibus Clericis haberi poſſet, & intelligi.* Ex his de ratione operis ferri poteſt judicium.

III. Juſtini compendium hiſtoriarum ex Trogo Pompejo excerptarum libris XLIV. comprehenſum. Venetiis per Nicolaum Jenſon anno 1470. in Fol.

Trogus Pompejus, a Juſtino in Præfat. *vir priſcæ eloquentiæ* dictus ſub Auguſto floruit. Scripſit, teſte eodem Juſtino loc. cit. libros, ſeu volumina XLIV. quibus græcas, & totius orbis hiſtorias latino ſermone complexus eſt. Ex his Juſtinus, ut ipſe ait, *per ocium, quo in urbe verſabatur, cognitione quæque digna excerpſit.* Hic vero Juſtinus, qui in manuſcriptis modo Juſtinus Frontinus, modo M. Junianus Juſtinus ſcribitur, ſub Antoninis floruiſſe perhibetur.

hibetur. Præfens ejus operis editio omnium prima habetur, quamvis non defint, qui Romanam Udalrici Galli, quæ fine nota anni prodiit, ea anteriorem ftatuant, fufficientibus tamen argumentis notam anni probantibus deftituti. Initio ftatim ipfius Juftini Præfatio legitur, quam in averfæ paginæ linea 5. excipit primi libri titulus capitalibus litteris impreffus hujus tenoris: *Juftini Hiftorici In Pompeii Trogi Hiftorias Liber Primus Incipit.* Sequentium librorum tituli breviores funt, nimirum *Juftini Hiftorici liber fecundus, tertius &c.* Plerumque vero libri romanis numeris indicantur, e. g. *Liber XVIII.* Ad finem libri XIX. leguntur fequentia capitalibus litteris impreffa: *Juftini Hiftorici In Trogi Pompeii Hiftorias Liber Decimus Nonus Feliciter Explicit.* Poft hæc plurium linearum fpatio interjecto itidem capitalibus litteris impreffa hæc leguntur: *Juftini Hiftorici Liber Vigefimus Feliciter Incipit.* Libri trigefimi Noni Titulus ex Typothetæ incuria fic fe habet: *Juftini Hiftorici Liber XXXV.* pro *XXXVIIII.* In fine libri quadragefimi quarti, ejusdemque ultimi leguntur fequentes verfus:

Hiftorias ueteres, peregrinaq3 gefta reuoluo
Juftinus. lege me: fum trogus ipfe brevis
Me gallus ueneta Jenfon Nicolaus in urbe
Formavit: Mauro principe Chriftophoro.

His capitalibus impreffa litteris fubjecta hæc funt:

Juftini Hiftorici Clariffimi In
Trogi Pompeii Hiftorias Liber.
XLIIII. Feliciter Explicit
M. CCCC. LXX.

Typi in hac editione funt rotundi, eorumque fingularis eft elegantia, & nitor. Papyrus firmitate pergamenum fere adæquans eft mundiffima. Litteras fingulorum librorum initiales a Typographo omiffas in noftro quidem exemplari manus peritiffima adjecit. Cuftodes, fignaturæ, numeri paginarum defunt.

IV. Jofephi Judæi - libri XX. Antiquitatum Judaicarum, & libri VII. de Bello Judaico - Auguftæ Vindel. per Johannem Schüsler - anno 1470. in Fol.

Hæc prima eft omnium feu latinarum, feu græcarnm editionum Jofephi. Primus quoque idem eft liber, qui ex typographia Johannis Schüsler prodiit. Antiquiorem certe nullum Schuslero tribuit Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte. Ignoravit hanc editionem Orlandi in *Origine & Progreffi della ftampa &c.* Initio hujus editionis hæc leguntur: *Jofephi hiftoriogphi viri clariffimi prologus. in libros antiquitatum vigiti incipit feliciter.* Prologum iftum, qui terminatur in averfa pagina primi folii impreffi, columna fecunda (funt enim paginæ fingulæ hujus editionis in duas columnas diftinctæ) linea quin-

ta

ta statim excipiunt capitula in librum primum, hoc est summaria singulorum libri primi capitum. Summaria ejusmodi seu brevia singulorum capitum argumenta reliquis etiam libris sunt præfixa. Ad calcem libri vigesimi hæc adnotantur: *Omnes libri antiquitatum. qui sunt simul viginti. versus continent sexaginta milia - Continet hoc opus josephi a pma homis natiuitate traditionem. usq3 ad decimū annū neronis imperii*

Versus in Iosephū antiquitatū.
Iosephus hic scribit. q3 nunqm scema peribit.
Processus rerum. sex incrementa dierum.
Ade peccatum. mundo genus exiliatum.
Indigenas arce. primi meritum patriarche
Vates et reges. sacras ex ordine leges.
Quot scele4 nodis. regnum se junxit herodis
Dux cum postremo supesset tempore nemo

Interjecto aliquot linearum spatio sequitur *Eusebii cesariensis Comendaticia i josephū in eo libro qui de ecclesiastica inscribit historia.* Commendatitiam excipit narratio de septem mirabilibus mundi: Tandem sequens legitur subscriptio: *Josephi historiographi viri clarissimi. libri antiquitatum numero vigiti. per Johannem schüssler. Ciuem Augustensem finiunt feliciter non scriptorum quidem arte. sed qua nostra tandem etas dotata est. impressoria sc3 exarati. Anno a natiuitate currente dominica, Millesimo quadringentesimo septuagesimo. Kalēdas vero iulias quarto,* Folio sequenti: *Josephi de bello judaico prologus in libros septem incipit feliciter.* Atque hic quidem prologus folium occupat integrum, paucis, quæ addi possent, lineis exceptis. Sequuntur deinde ipsi ordine suo septem libri de bello judaico, in capita diuisi. Attamen libris singulis præfixa non sunt capitum singulorum argumenta, ut libris antiquitatum. Ad calcem libri septimi leguntur

Versus in josephum belli judaici
Judaicam guerram. gentes. urbē. sacra. terram.
Fine simul tristi pro sanguine perdita cristi
Josephus iste meus. pr edidit auctor hebreus.

Interjecto perexiguo spatio tandem hæc legitur notitia: *Josephi historiographi uiri Clarissimi libri de bello judaico septem finiunt feliciter. per Johannem schüssler ciuem Augustensem impress: Kalendas septembris decimo. Anno vero a ptu virginis salutifero Millesimo qdringentesimo septuagesimo*

Laus optimo maximo

Litteræ sunt gothicæ formæ sed perelegantes, charta magna, firma, & munda. Litteræ initiales tam librorum: quam capitum desunt, quemadmodum etiam custodes, signaturæ, paginarum numeri. Franciscus Carolus Alter in Uebersicht verschiedener Ausgaben der griech. und Römisch. Klassiker - von Harwood pag. 83. hujus editionis meminit his verbis: *Flavii Josephi opera omnia fol. 1470. per Joh. Schuszler ciuem Augustensem.* At vero certum est, anno 1470.

a

a Schuslero tantum Josephi libros antiquitatum judaicarum & de bello judaico, minime vero cetera etiam auctoris ejusdem opera fuisse typis excusa.

ANNO 1471.

I. Plutarchi Apophthegmata a Francisco Philelpho ex græco latine versa, typisque excusa. Venetiis per Vindelinum de Spira anno 1471. Fol. min.

In fronte operis exstat Francisci Philelphi ad Philippum Mariam Mediolanensium Ducem Præfatio, quæ folium primum integrum, folii secundi primam paginam, aversæque paginæ primam lineam occupat. Tum ipsa sequuntur Apophthegmata ad Trajanum cæsarem, seu Apophthegmatum Plutarchi Pars prima. Horum postremum est de cæsare Augusto, & hoc habet exordium: *Aesar* (i. e. Cæsar) *qui primus est Augustus cognominatus cum adhuc esset adolescens &c.* Partem Apophthegmatum secundam Franciscus Philelphus Nicolao quinto Pont. Max. dicatam esse voluit, & quidem *Francisci* (Philelphi) *prefatio ad nicolaum qũitum summũ pontificẽ in plutarchi cheronensis apophthegmata laconica* parti huic secundæ præfixa est. In fine secundæ partis hæc leguntur

M. CCCC. LXXI.
Impressum formis justoque nitore coruscans
Hoc Vindelinus condidit artis opus.

Typi hujus editionis, quæ omnium prima est, rotundi sunt, & perelegantes. Papyrus firma quidem, attamen nitida est. Litteræ apophthegmatum initiales in prima quidem parte ubivis desiderantur: in secunda vero easdem typographus capitales adjecit ubivis, præterquam in apophthegmate primo, & initio Dedicationis ad Nicolaum V. Desunt in utraque parte custodes, signaturæ paginarum numeri. Rarissimam esse editionem istam Bibliographi pene omnes testantur.

II. Caii Crispi Sallustii historia de conjuratione Catilinæ - item de Bello Jugurthino Venetiis per Vindelinum de Spira ann. 1471. in Fol. min.

Hanc editionem tres jam præcesserunt ejusdem auctoris editiones; Veneta nimirum ex Vindelini Typographia anno 1470. altera sine loco, anno, & typographo, quæ tamen ad annum eundem cum præcedenti refertur. Et Parisina per Udalricum Gering, Martinum Crantz, & Michaelem Freyburger curata, sed nota anni pariter destituta. Atque hæc quidem ex mente Cl. de Bure adnotare placuit, qui de tribus hisce editionibus agit paulo adcuratius n. 4860. 4861. & 4862. Quæ mihi præ oculis est editio, plane nitidissima est,

seu

seu chartæ munditiam, seu typorum elegantiam spectes. Incipit verbis ipsius Sallustii *omnis* (sic) *homines*, quæ capitalibus litteris impressa, & prima sunt libri de Catilinæ conjuratione. Ad finem hujus libri nihil aliud legitur, quam sola hæc vox in medio paginæ τελοσ. Sequentis folii prima pagina est vacua. Tum sequitur liber de bello Jugurtino, ad cujus calcem leguntur sequentia:

Explicit (capitalibus litteris) *M. CCCC. LXXI.*
Qui cupis ignotum Jugurthe noscere letum:
Tarpeie rupis pulsus ad ima ruit.

Interjecto spatio perquam exiguo leguntur sequentes versus

Quadrigenta iterum formata uolumina nuper
Crispi: dedit uenetis spirea uindelinus.
Sed meliora quidem lector: mihi crede: secundo:
Et reprobata minus: antea quam dederat.

Accesserunt huic editioni quædam in præcedentibus omissa, & sex foliis comprehensa. Sunt autem hæc 1) *Crispi Salustij orator i* (sic) *clarissimi uita* 2) *ejusdem in M. T. ciceronem inuectiua* 3) *M. T. Cicerōis ī crispū salustiū Respōsio seu īuectiua.* Ad finem invectivæ istius denuo nota anni *M. CCCCLXXI.* adjecta est, & nihil aliud. Vindelinus in hac editione litteras initiales parvas typis impressit, quas tamen sæpe etiam omisit. Cl. de Bure hanc editionem, licet prima non sit, tamen rarissimam esse dicit, quod facile crediderim. Non enim nisi quadringenta exemplaria sunt impressa, ut patet ex versibus paulo ante recitatis.

III. S. Cypriani Epistolæ Venetiis per Vindel. de Spira anno 1471. in Fol.

Eodem anno bis prodierunt S. Cypriani epistolæ, Romæ nimirum ex typographia Schweinheimii, & Pannarzii, ac Venetiis ex Vindelini typographia. Quæ ex hisce editionibus sit prior altera, nullo testimonio, nullo alio indicio satis constat. Habetur utraque ut originalis. Hoc certum est, venetam editionem esse Romana multo correctiorem, & adcuratiorem. Quare illa Stephanus Baluzius usus est tanquam basi in editione operum S. Cypriani, quam Baluzio defuncto absolvit Prudentius Maran Ord. S. Ben. ex congregatione S. Mauri Parisiis anno 1726. Quod mihi præ manibus est Venetæ editionis exemplar, primo omnium exhibet *tabulam super epistolas Cipriani*, quæ incipit in folii primi aversa pagina, & terminatur in aversa pagina folii secundi, linea septima. Folio tertio *Incipiunt epistolæ Cecilij Cypriani ad Cornelium Papam. Et prima de confessione feliciter.* Epistolis singulis præmissi sunt tituli, quorum plerique argumentum designant. Epistolæ ad Quirinum, quæ omnium est ultima, accedunt libelli duo ad eundem contra Judæos, qui plerumque libri testimoniorum dicuntur, eoquod ex solis pene

ſcripturæ teſtimoniis Judæi convincantur. Hos libellos excipit *revelatio capitis beati Johannis Baptiſtæ*, quæ narratio certe Cyprianum auctorem non habet: immo certum eſt, poſt Pipini primum tempora fuiſſe conſcriptam utpote cujus in ea ſit ſæpius mentio. Poſt hanc vero narrationem legitur ſubſcriptio ſequens: *Loquitur lector ad Vindelinum ſpirenſem Artificem qui epiſtolas Beati Cipriani reddit in lucem.* Deeſt vero hæc lectoris adlocatio, ſolumque impreſſionis annus notatur: *M. CCCC. LXXI.* Deſunt in hac editione litteræ initiales, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri.

IV. Ovidii de Amore libri tres, & liber de Remedio amoris. Auguſtæ Vind. per Gintherum Zainer. Ann. 1471. in Fol min.

In fronte primæ paginæ tituli loco hæc leguntur: *Publij ouidij naſonis ſulmonenſis de arte amãdi liber primus incipit felicit.* Ad finem libri primi hæc tantum: *Finis libri primi.* Secundus a tertio ſimili modo diſtinquitur. Tertius vero hanc habet ſubſcriptionem: *Explicit liber ouidij de amore.* In ſequenti pagina *Publij ouid j naſonis ſulmonenſis d' remedio amoris liber incipit.* Ad hujus calcem typographus ſequentem adjecit notitiam: *Liber publij naſonis. Ouidii de remedio Amoris felicit' explicit. Impreſſus in Auguſta per Gintherũ Zainer ex Reuthlingen progenitum Anno dñi M. cccc° Lxxi°. Kal'. Februarii* Typi gothicæ ſunt formæ, & craſſitudinis ſingularis. Verſiculi ſinguli initio litteram capitalem habent. At litteræ initiales librorum, uti etiam cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri omnino deſunt. Sunt rara admodum hujus editionis exemplaria. Hambergerus in zuverläßigen Nachrichten ꝛc.; & Harwood in Ueberſicht verſchiedener Ausgaben ꝛc. ejus non meminerunt. Incognita quoque ea fuit antiquioribus Bibliographis pleriſque.

V. Petri de Creſcentiis Ruralium Commodorum libri XII. Auguſtæ Vind. per Johannem Schuſsler ann. 1471. in Fol.

Auctor civis fuit Bononienſis, qui jam ſeptuagenarius ruri ætatem agens hoc de agricultura, & œconomia univerſa ruri potiſſimum exercenda opus, jam ante inceptum, perfecit. Italico primum ſermone conſcriptum fuiſſe adfirmat Jöcherus im gelehrten Lexicon. Verum auctor ipſe in præfatione latina latinæ huic editioni præfixa ne verbulo quidem indicat, qua primum lingua opus perſcripſerit. Sed latine primitus ſcriptum eſſe hunc librum, hodie quidem vix quiſquam vocabit in dubium. Conf. Cl. Denis Merkwürdigkeiten der garelliſchen Bibliothek pag. 457. Auctor initio ſæculi XIV. floruit. Quod præſentem attinet operis hujus editionem, videtur ea omnium prima eſſe. Antiquiorem certe a nemine excitatam inveni. Initio legitur: *Petri de*

Creſcen-

Crescentiis civis Bononiensis epistola in librū cōmodorū ruralium. Enerabili (venerabili) *in Xpo patri* . . . . . . *aimerico de placētia* . . . *ordis frat4 pdicato4 generali mgro. petrus de crescentiis &c.* Testatur deinde auctor, se præsentem librum in honorem Dei & *regis Karoli* (Siciliæ, & Hierosolymorum scilicet regis) *delectationē suiq3 ac cetero4 utilitatem inchoasse, et mediasse,* nunc vero cum ruri vitam ageret, rogatu Aimerici tandem perfecisse. Epistolam hanc immediate excipiunt *Capitula in librum pmum,* & in ceteros ordine libros, ac singula libri cujusque capita. Brevia hæc capitum singulorum argumenta terminantur folio quarto, & quidem aversæ paginæ linea 29. Paginæ ejusdem linea trigesima auctoris ad regem Carolum II. incipit Præfatio seu Dedicatio, quæ paginæ sequentis linea septima terminatur. Tunc immediate incipit liber primus. Capitibus singulis brevia typographus argumenta præfixit. Capita tamen ipsa numeris non distinxit. Litteræ sunt gothicæ quidem formæ sed perelegantes. Litteras capitum, librorumque initiales, custodes, signaturas, paginorum numeros typographus non adjecit. Idem vero ad calcem operis notavit sequentia: *Petri de Crescenciis civis bonoñ. ruraliū Cōmodorum libri duodecim finiunt feliciter p iohannē schüssler ciuem augustensem impressi. circiter xiiij. kalendas marcias. Anno vero a partu uirginis salutifero Millesimo quadringentesimo et septuagesimo primo.* ꝛc.

VI. S. Gregorii M. Pont. Max. Moralia in librum Job. Norimbergæ anno 1471. in Fol. max. sine typographi indicatione.

Editionem hanc Bibliographi antiquiores plerique ignoraverunt. Nec exteri tantum, sed etiam germani. Certe eruditissimus Hambergerus in zuverlässigen Nachrichten Thl. 3. pag. 465. Romanam hujus operis editionem anni 1475. omnium primam, seu antiquissimam esse adfirmat. Cl. de Bure quoque de ea silet. Præter Ingolstadiense exemplar exstat alterum in Bibliotheca Cann. Regg. Pollingæ.

Initio voluminis *Incipit registrum breve, et vtile omnium punctorum tactorū in moralibus beati Gregorij pape scdm ordinem alphabeti inferius annotatum.* Registro præmissa est brevis de usu ejus & ratione instructio. In columna paginæ primæ secunda (singulæ enim totius operis paginæ in duas columnas distinctæ sunt) ipsum incipit registrum, quod sicut etiam modo dicta instructio, minoribus impressum litteris folia implet novendecim integra, & folii vigesimi paginam primam. Aversa hujus folii pagina vacua est. Folium sequens in aversa pagina (prima enim vacua est) historicam exhibet narrationem de libris Moralium Gregorii in Hispania non diu post mortem S. Leandri Hispalensis episcopi, cui eos Gregorius M. dedicaverat, perditis, & Roma demum in Hispaniam allatis. Atque hæc quidem narratio iisdem, quibus opus ipsum litteris, majoribus scilicet gotthicis impressa est. Narratio-

num hanc excipit Gregorii ad Leandrum epiſtola dedicatoria, in qua operis ſcopum, & rationem exponit, ac generalia quædam tradit de ipſo libro Job, ejus auctore, uſu, auctoritate &c. Hæc quinque foliis comprehenſa ſunt. Tum ſequitur primus & ceteri ordine ſuo libri Moralium. Ad initium ſingulorum librorum typographus ſpatium vacuum reliquit, cujus altitudo ſex ubivis lineas adæquat. Servit hoc ſpatium tum adpingendis, quas typographus omiſit, litteris initialibus, tum libris a ſe diſtinguendis. Nulli enim occurrunt tituli, quibus librorum vel initium, vel finis indicaretur. Capita librorum ſingula romanis numeris tantum indicantur. Nulli occurrunt cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri. Papyrus nitore, albedine, firmitate præſtat. Ad calcem operis legitur notitia typis impreſſa, quæ ſequentis eſt tenoris: *Immenſas omnipotēti deo patri. et filio. et ſpiritui ſancto. glorioſeq; genitrici vgini marie gratiarū. referimus actiones. qui hoc opq moralium beati gregorii pape in xxxv. libros diſtinctū impſſoria arte feliciter dedit nuremberge cōſumari Anno dn̄i M°. cccc. Lxxi°. die vndecima menſis ſeptembris. da gloriam deo.* Diſcimus ex his locum & annum impreſſionis, minime vero typographum. Jam tum quidem Norimbergæ plures fuiſſe typographos, a non nullis aſſertum reperi. Aſt cui debeatur, non auſim decidere argumentis, ac teſtimoniis mihi ulla ex parte ſatisfacientibus deſtitutus. Sane primi Norimbergenſes typographi nomen ſuum, quin & locum, annumque occuluerunt.

VII. Caii Plinii ſecundi Epiſtolarum Libri VIII. anno 1471. ſine loci, & typographi nota, in Fol. min.

Splendidiſſima hæc editio omnium hujus operis editionum prima eſt. Gratiſſimum oculis ſpectaculum præbet characterum, qui rotundi ſunt, nitor plane ſingularis, & chartæ, ampliſſimis inſtructæ marginibus, mundities. Dolendum maximopere eſt, exemplar noſtrum neſcio qua manu, indigna certe, quæ librum tam elegantem attrectaret, paſſim fuiſſe fædatum, & nullius momenti adnotatiunculis onuſtum. In fronte voluminis exſtat impreſſa typis Ludovici Carbonis ad Borſium Ducem Mutinæ & Regii Marchionem aeſtenſem, Comitemque Rodigii dedicatio harum epiſtolarum, quas a ſe correctas, & impreſſoribus miſſas adfirmat. Folio ſecundo *Caii Plinii ſecundi Nouicomenſis oratoris facundiſſimi epiſtolar. liber primus incipit.* Titulus huic ſimilis, minus tamen prolixus, ſingulis libris præfixus eſt. Singulæ etiam epiſtolæ ſuum habent titulum, huic e. g. ſimilem: *C. Plinius Macrino ſuo ſalutem.* Literæ initiales ſingularum epiſtolarum deſunt, quemadmodum etiam ſignaturæ, cuſtodes, paginarum tituli, & numeri. Ad calcem libri octavi hæc leguntur: *Caii Plinii ſecundi Nouicomenſis oratoris. Facundiſſimi Epiſtolar. liber octauus Expli.*

M. CCCC. LXXI.

Ele-

Elegantissimam haud rarissimamque editionem Cl. de Bure post Maittairum tribuit Christophoro Valdarfer, Ratisbonensi Bavaro, eidem nimirum, qui anno eodem Ciceronis orationes nitidissimis typis impressas vulgavit Venetiis. Conf. de hac editione Cl. de Bure n. 2397. Sane Ludovicum Carbonem in Valdarferi typographia correctoris, editorisve munere functum esse, ex eo videtur recte colligi posse, quod ad calcem laudatæ modo editionis orationum Ciceronis adjectum sit ejus nomen hoc modo: *M. CCCC. LXXI. Lodo. Carbo.* Cum igitur idem Ludovicus Carbo Epistolarum Plinii, de qua agimus editionem curaverit: recte ea Venetiis a Christophoro Valdarfero typis excusa creditur.

VIII. Bartoli de Saxoferrato, Juris consulti sæc. XIV. celeberrimi, lectura in libros Codicis VI. VII. VIII. IX. Neapoli per Sixtum Riesinger impressa anno 1471. in Fol.

Secundum Orlandium in *origine, e Progressi della stampa* pag. 126. Sixtus Riesinger primus omnium artem typographicam Neapoli exercuit, & hic primus est liber ab eodem in ista civitate impressus. Typi rotundi sunt, & perelegantes. Litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum numeri desunt. Pagina quævis in duas columnas distincta est. Charta nitida est, & firma: Ad calcem libri IX, hæc habentur impressa: *Explicit lectura super Codice Edita p Dominum Bartholum de Saxoferrato famosissimum legum doctorem Anno M. CCCC LXXI.*

Quas cernis mir̄ sixtus theotonicꝰ arte
Parthenopē impressit cōposuitqꝫ notas.
Vtq̄ uel magnis numerosa volumina hr̄i
Sumptibꝰ haud poterāt, copia larga foret.
Sixtus Riessinger.

IX. Bartholi lectura in tres reliquos libros codicis X. XI. XII. Per Sixtum Riesinger sine nota anni, Sed abs dubio anno 1471.

Hæc lectura ab immediate præcedenti, cujus est supplementum, separanda non est. Videtur enim anno eodem & paulo post præcedentem excusa typis. Refertur etiam ad hunc annum ab Orlandio loc. cit. & Cl. de Bure n. 1069. Exterior utriusque forma est prorsus eadem. Ad calcem hæc tantum leguntur impressa

Et sic est finis huius lectüre
Triū liberor4 (sic) codicis D. B.

Subjectum est typographi nomen, & hoc quidem capitalibus litteris impressum.
Sixtus Riessinger.

X. Floriani de Sto Petro de Bononia Juris consulti lectura aurea super titulo: si quatrupes pauperem fecisse &c. & super titulo ad legem aquiliam Neapoli per Sixtum Riesinger anno 1471. in Fol.

Paginæ singulæ in duas columnas sunt distinctæ. Primæ paginæ columna prima hunc quasi titulum rubro impressum colore exhibet: *Icipit aurea lectura Fomosissimi doctoris, et suo tpe Monarchi* (sic) *lt. dni floriani de sancto petro de Bononia .... Quam lecturā legit Bononie M. cccc xLii. et audiebant sub eo quasi oms• doctores legentes Bononie et specialiter dns Ang. de aretio Et ē novissima lectura, et utilissima super dictis ti. in practica et theoria.* Hunc quasi titulum statim excipit ipsa lectura. Typi sunt rotundi, et perelegantes. Charta nitida, & firma. Desunt litteræ initiales, signaturæ, custodes, columnarum paginarumve numeri. Ad calcem operis sequentia leguntur:

Anno M. CCCC. septuagesio prio
Petrus trota regis rector in scicilia (sic)
Neapol' residens Tunc tempis regens
Miles strenuq, legū doctor bn dingnus
Hoc opus ppriis fecit ipmere expēsis
Aiose hec illa pclamat mente pia
Sixtus riesinger huius operis magister.

His denuo subjectum typographi nomen, sed caracteribus capitalibus.

Sixtus Riessinger.

Non memini hujus operis ab ullo Bibliographo factam esse mentionem.

XI. Bartholi aureæ quæstiones. Venetiis per Vindelin. de Spira sine nota anni sed circa annum 1471. in Fol. max.

In fronte operis hic quasi titulus primam inchoat columnam: *He sunt auree questiōes disputate p Bar. de saxoferrato.* Opus in duabus est columnis impressum, typi rotundi & elegantissimi sunt, papyrus magna, & nitidissima. Desunt litteræ initiales. Custodes, signaturæ, paginarum numeri. Ad calcem hæc habentur: *Expliciunt disputationes dni Bar. de saxoferrato legū interpretis & sunt numero xviii.*

Impssū formis. justoq3 nitore coruscās
Hoc Vindelinus cōdidit artis opus

Non memini, hujus editionis mentionem esse factam a Bibliographis.

XII. *Singularia Domini Lodo. pontani de urbe ꝗ ꝑfundissimꝰ cunctos excedens extitit in memoria* - - Venetiis anno 1471. per Vindelinum de Spira.

Hic quasi titulus primam primæ paginæ columnam inchoat. Externa operis forma eadem est cum præcedenti N. XI. In fine sequens legitur notitia: *Expliciūt singularia Famosissimi utriusq3 Iuris Monarce dñi Ludouici Pontani de Roma*

M. CCCC Lxxi a.
Impressū formis justoq3 nitore coruscās
Hoc Vindelinus condidit artis opus.

De hoc quoque opere Bibliographi silent. Auctor sæc. XV. floruit, & interfuit Basileensi concilio, cujus partes contra Papas tum contendentes est amplexus, & variis scriptis defendit.

XIII. Nicolai de Tudeschis, siculi Catanensis, Abbatis primum, tum Archiepiscopi Panormitani, & S. R. E. Cardinal. Juris consulti sæc. XV. celeberrimi, Pars secunda lecturæ in secundum Librum Decretal. Venetiis impress. per Vindelinum de Spira ann. 1471. in Fol.

Pagina quævis in duas est columnas distincta. Litteræ sunt Gothicæ quidem, sed perelegantes. Charta magna, eaque nitidissima est. Nullæ occurrunt litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum aut columnarum numeri. In fine operis gotthicis characteribus impressa hæc leguntur:

m. cccc. Lxxi.
Ecce secunda tui partis discussa secunde
Abbatis miro pectoris ingenio.
Ipse virum qui magna refert reniscē tm̄
Nec Vindelinus prætereūdus erit.
Excit3 ut miseros torpētes copia mille
Hic noua res: scripsit talia dicta piꝰ

Etiam hujus editionis nullam apud Bibliographos reperi mentionem.

XIV. Bartholi prima pars lecturæ super ffl̄to novo. Venetiis per Vindelinum de Spira 1471. in Fol.

Splendidissima editio, sive chartæ nitorem, sive characterum, qui rotundi sunt, elegantiam spectes. Desunt litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum, quæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt, numeri. Nulla

hujus editionis apud Bibliographos, si recte memini, fit mentio. Orlandi, & Cl. de Bure eam certe ignorarunt. Ad calcem operis hæc habentur:

M. CCCC. LXXI.
Queq3 noui dixit sub pria legis amator
Iterpresq3 operis bartolus an alios:
Hec Vindelini: gaudent quo nra magistro
Secula non nota presserat arte manus.

XV. Bartoli prima pars lecture super Infortiato. Venetiis per Vindelinum de Spira 1471. in Fol.

Externa operis facies præcedenti simillima est, volumen vero, seu numerus paginarum tertia parte major. Primam esse hanc editionem ex illis discimus, quæ ad calcem voluminis leguntur impressa. Sunt autem hæc: *Explicit prima pars lecture excellentissimi doc. dni Bartoli de saxoferrato super Infortiato Anno dni M. CCCC LXXI°. Mensis Februarii die IX. Deo gratias Amen.*

Ediderat quondam præclara volumina legum
Interpres miro Bartolus ingenio
Quæ uitiosa diu corruptaq3 tempore longo
Redita (sic) *sunt priscis justificata modis*
Antea quæ & fuerant humili descripta magistro
Nunc formosa magis ænea prompta dedit
Quæque uidebantur cariora, & undiq3 rara
Jam tenui precio fertiliora manent
Vindeline tuum tollent ad sidera nomen
Legiste aeterno ne morieris euo
Postq3 tanta tui condisti hæc munera cura
Haturæ non artis opus mirabile dictu

XVI. Clementis V. Pont. Max. Constitutiones cum Commentariis Argentorati anno 1471. per Henricum Eggestein in Fol.

Textus constitutionum in duabus columnis litteris paulo maioribus gotthicis, iisque sculptis, non fusis, est impressus. Margines occupant Johannis Andreæ commentaria, seu, ut vulgo dicitur, Apparatus typis minoribus gotthicis impressus. In toto opere nec tituli occurrunt impressi, nec litteræ initiales. Desunt etiam custodes, signaturæ, paginarum numeri. Hic primus, aut certe secundus est liber, qui cum nota anni, loci, & typographi argentoratensibus typis est excusus. Conf. *Schöpflini origin. Typograph. pag.* 44. & 45. Ad calcem rubro colore typographus adjecit sequentia: *Hic Clementis quinti cōstitutionū liber vnacū apparatu famosissimi, Juris doc. domini Jo. an* (sic) *suis rubricationibus bellissime distinctus Per venerabilem phie*

magi-

magistrū ac etiam inclite Argentinensis ciuitates ciuē bene meritū dn̄m Heinricū Eggesteyn huiꝰ artis peritissimū ut innumera antehac diuini humaniqꝫ juris per ipsū testantur volumina. summa cū maturitate ac diligentia impressus est. Anno dn̄i ∞ cccc. Lxxi. xi. kl'. decembris. Idem opus jam ante bis ann. 1460. & 1467. & eodom anno 1471. per Joh. Fust, eoque defuncto per Petrum Schoiffer Moguntiæ fuit editum. Quaternionis ultimi, cujus prima quarti folii pagina, columna secunda laudatam paulo ante subscriptionem exhibet, postrema quatuor folia duas continent constitutiones pontificias, quarum altera incipit: *Exivi de paradiso: dixi rigabo ortum &c.* altera vero: *Execrabilis &c.*

XVII. Prima Pars secundæ S. Thomæ Aquinatis. Moguntiæ anno 1471. per Petrum Schoiffer in Fol.

Secunda secundæ anno 1467. ex eadem typographia primum prodiit. Hujus meminit Cl. de Bure N. 382. Prima secundæ, de qua nunc agimus, est minusculis characteribus impressa. Paginæ singulæ in duas columnas divisæ sunt. Prima primæ paginæ columna inscriptionem rubro colore, sed iisdem, quibus cetera, caracteribus impressam in fronte exhibet: *Incipit prima pars secunde edita a fratre Thoma de Aquino.* Desunt litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum numeri. In fine adjecta est tabula quæstionum, quam excipit subscriptio sequens colore nigro impressa: *Preclarū hoc opus prime secūde sancti thome de aquino. Alma in vrbe moguntina inclite nationis germanice. quā dei clementia tam alti ingenii lumine donoqꝫ gratuitu. ceteris terraꝝ nacōibꝫ pferre illustrareqꝫ dignata ē. Artificiosa quadā adinuencōe imp̄mēdi seu caracterizandi absqꝫ vlla calami exaratione sic effigiatū. et ad eusebiā dei industrie est consummatū p petrū schoiffer de Gernsshem. Anno dn̄i millesimo quadringentesimo septuagesimo p̄mo. octaua die nouembris. Sit laus deo.* Subjecta sunt Schöfferi & Fausti insignia rubro colore expressa.

XVIII Roderici Zamorensis speculum vitæ humanæ. Augustæ Vindel. per Gintherum Zainer anno 1471. in Fol. min.

Primam hujus operis, cujus argumentum ex subscriptione infra recitanda discemus, editionem Schweinhemius, & Pannarzius Romæ anno 1468 curarunt. Secunda hæc in fronte exhibet: *Ad sanctissimū ct. B. dn̄m. dn̄m Paulum secūdum pontificem maximū &c. &c.* Epistolam auctoris dedicatoriam. Hanc folio secundo pagina aversa, linea octava terminatam excipit Præfatio, in qua de auctoris vita, studiorum ratione, & præsentis operis instituto, atque œconomia agitur. Subnexa est tabula materiarum, quæ in duobus libris, & singulis eorum capitulis pertractantur. Tandem folio octavo, pagina prima, linea 21. *Incipit caplm p̄mū p̄mi libri &c.* Capitulis singulis argumenta præfixa sunt. Litteræ initiales tam capitum, quam librorum, custodes,

signaturae, paginarum numeri desunt. Characteres sunt admodum pingues. Ad calcem operis post tria disticha in laudem auctoris concinnata sequens legitur subscriptio. *Finit liber dictus speculū vite humane. q3 in eo et cesarea potestas. et regalis dignitas. bubulcō4 etia3 genus sibi speculat saluberrima scl' spiritualisq3 vite viros secū advehens. papam sc3 cardinales. arcieꝑos. clericos. et ceteros cuie ministros: rectā et his speculādi ꝑscribendo normā. a Ginthero zainer ex Reutlingen ciui progenito. urbe aūt cōmanenti Augustensi: arte impressoria in mediū feliciter deditus: anno a partu virginis salutifero Millesimo quadringentesimo septuagesimo primo: ydus vero Januarias tercio.* Sequuntur tandem tria folia: quibus continetur repertorium alphabeticum eorum, quae in duobus hisce libris pertractata sunt.

XIX. Pauli Orosii historiarum libri VII. Augustae Vindel. per Johannem Schüssler 1471. in Fol. min.

Septem priora folia impressa singulorum capitum brevia continent argumenta. Deest vero in nostro exemplari folium primum. Folio octavo legitur *Pauli horosii historiographi discipli sancti augustini epi. viri hispani generis eloquentissimi aduersū cristiani nōis querulos prologus i. libros septē.* Nono tandem folio *Pauli horosii* &c. &c. *libri numero septē incipiūt.* Libri hac, vel simili aut inscriptione, aut subscriptione a se distinguuntur: *Finit liber primus feliciter.* Ut legitur ad finem primi, & initium secundi libri. *Incipit tercius.* Atque ita habetur initio tertii, & ad finem secundi. Capita plerumque romanis numeris indicantur hoc modo. *Ca. XXX.* quin argumenta, quae voluminis initio impressa exhibentur, repetantur denuo. Papyrus est mundissima. Litterae initiales tam capitum, quam librorum, custodes, signaturae, paginarum numeri omnino desunt. In fine operis haec leguntur impressa: *Beati Pauli horosii presbiteri in Xpiani nōis querulos libri nūo septem finiunt feliciter. Per Iohannē schüssler florentissime vrbis Auguste conciuē impressi. Anno a ꝑtu virginis Marie salutifero* ∞°. *qdringētesimo et septuagesimo pmo. Circit' iunii nonas septiās.* Est haec editio omnium prima, & judice Havercampio in Praefat. ad edit. Orosii a se curatam ann. 1738. Lugd. Bat. *reliquas veteres editiones omnes bonitate praecedit, atque ex optimo codice MS. summa fide expressa est.*

XX. S. Augustini libri XV. de trinitate sine loco, anno, typographo in Fol. max.

Librum hunc Doctor Georgius Zingel Prof. Theol. Ingolstadiensis anno 1478. octo florenis comparavit, ut ipse ad calcem paginae tertiae manu sua adnotavit. Oportet igitur ante hunc saltem annum fuisse typis mandatum. Cl. Michael Denis Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek describit exemplar

plar aliud, cui manus, ut adfirmat, coæva annum 1471 adscripsit. Atque ex hac ratione librum istum inter libros anno 1471. impressos recensere placuit. Est vero præsens editio sine dubio omnium prima, Bibliographis omnibus, & Benedictinis, operum S. Augustini editoribus incognita, ut jam ante me advertit Cl. Denis loc. cit.. Patet inde raritas præsentis editionis, cujus proinde uberiorem dabo notitiam, descriptionemque. Constat foliis impressis 105. Pagina quævis in duas columnas distincta est. Columna quævis integra lineas continet 47. Ad initium cujusque libri brevia singulorum capitum argumenta leguntur impressa. Non sunt vero eadem singulis capitibus præfixa. Capita enim spatio inter ultimam lineam præcedentis, & primam sequentis relicto tantum distinguuntur. Litteræ magnæ admodum, & pingues sunt, charta firma quidem at crudior non nihil, & minus alba est. Chartarii signum frequentissime occurrens rosa est, minus frequenter uva occurrit. Non nisi una, alterave vice, vel certe rarissime turrim observavi. Desunt litteræ initiales tam capitum, quam librorum, signaturæ, custodes, paginarum numeri. * Pagina prima legitur *Sentencie beati augustini de libro retractationum.* i. e. ex libro retractationum descripta, quæ columnam primam, & secundæ columnæ lineas 12. priores occupat. Hanc excipit *Epistola augustini aurelii yponēsis episcopi ad aurelium episcopum cartaginensis ecclesie.* Liber primus terminatur folio 10. pagina 1. columna 3. linea 1. secunda linea ejusdem columnæ *Incipiunt capitula libri secundi.* Eadem ratione libri distinquuntur usque ad VIII. Ad hujus finem primo legitur *Explicit liber octauus de trinitate.* Simili modo reliqui omnes terminantur libri. Ad calcem XV. libri hæc tantum leguntur impressa: *Aurelii augustini episcopi liber de trinitate finit feliciter;* & nihil præterea.

XXI. Sermones sacri ab Anonymo conscripti latine. Ann. 1471. Impressi. sine nota loci, & typographi. in Fol.

Sermones isti charactere rotundo elegantissimo, ut ex argento fusæ videri possent litteræ, papiro mundissimæ impressi sunt. Non memini litteras his similis in ullo libro me observasse. Typi enim rotundi veneti, Mediolanenses, & romani hujus ætatis, etsi elegantes sint, sunt tamen his notabiliter densiores. Nostrum exemplar initio mutilum est. Incipit enim in medio primi sermonis, in quo de jejunio agitur, contextu verbis illis: *traria* (sc. con.) *recidens cui⁹ subinde necesse est: ut aut peniteat aut pudeat. Et Bo.* Atque hæc quidem verba leguntur in prima linea paginæ, quæ prima est in

E 2 nostro

* Exstat in Electorali Monacensi Bibliotheca Bartholomæi de Chaymis confessionale, quod Christophorus Valdarfer sine nota anni, sed adjecto suo nomine impressit. Porro litteræ, quibus impressum est hoc confessionale, sunt simillimæ, aut eædem omnino cum litteris, quibus præsens S. Augustini opus est excusum. Quare probabilissimum est, ambo opera eidem esse adscribenda typographo. Inter libros nota anni destitutos plures occurrent iisdem litteris impressi.

nostro exemplari. Sermonibus singulis præfixus est textus scripturæ sacræ, qui sermonis thema constituit, capitalibus litteris impressus. Continentur in hac editione universim sermones quadraginta duo, quorum quinque priores sunt 1) de jejunio 2) de fide 3) de caritate, 4) de spe 5) de Religione. Pagina quævis triginta sex lineas complectitur. Litteræ initiales textuum Biblicorum, qui charactere capitali sermonibus præfixi sunt, custodes, signaturæ, & paginarum numeri, ac tituli desunt. Interpunctionis signum aliud non observavi, quam punctum. Quod ipsum deest sæpissime. Nullus etiam sermonibus singulis titulus est præfixus. Folia impressa numeravi 198. Sed non initio tantum, sed etiam in medio unum, alterumve folium in nostro quidem exemplari desideratur. Circa finem aversæ paginæ folii penultimi nihil aliud legitur, quam *Deo gratias.* & nota anni *M. CCCC. LXXI.* In prima autem pagina folii ultimi impressa leguntur, quæ ad horum sermonum œconomiam faciunt cognoscendam, atque ea quidem hunc in finem adscribam omnia: *Vt facilius pateat intuenti quicqd in serie huius libri continet̃. paucis his declarabitur verbis. In primis XLII. sermones in se continet in quorũ introductione ita procedit. Quatuor in p̃mis adducit leges, sc. nat'alem diuinalem ꝓphalem et hũalẽ. In pma ponit rõnes q̃tuor nat'ales. q̃tuor auctoritates phorum. quatuor auctoritates poetarum. et q̃tuor exempla gentiliũm. In scda' ponit q̃tuor exempla siue notanda antiquorũ patrum ueteris testamenti. In tertia ponit q̃tuor auctoritates ꝓphtarum* (Prophetarum) *In q̃rta ponit quatuor rõnes iuris ciuilis. Istis expletis in quolibet sermone q̃tuor alias leges ponit. s. euangelicã apl'cam. canonicã. et ecclẽasticã. In p̃ma ponit quatuor auctoritates q̃tuor euangelistarũ. In scda' quatuor auctoritates apostolorũ. In tertia q̃tuor ratiões q̃z probat ex iure canonico. In ultĩa vero ponit q̃tuor auctoritates q̃tuor doctorũ ecclie uidelicet Gregorii Ambrosii Ieronimi et Augustini. Et ista est forma sermonum in hoc volumine contentorum. Quorum primus est.* Sequitur nempe index singulorum sermonum. De auctore, loco impressionis, & typographo nihil habeo, quod dicam. Quin ne operis quidem hujus, ne dicam editionis, mentionem reperi apud Bibliographos, qui mihi sunt præ manibus.

ANNO 1472.

I. Lucii Junii Moderati Columellæ libri XIII. Rerum Rusticarum - Palladii Rutilii Tauri Æmiliani de Re Rustica libri XIII. Marci Catonis de Re Rustica liber — Marci Terentii Varronis Rerum Rusticarum libri III. Venetiis per Nicolaum Jenson anno 1472. in Fol.

Jucundum præsens editio oculis spectaculum exhibet, seu chartæ nitor, seu typorum, qui rotundi sunt, elegantia spectetur. Nostri exemplaris splendorem augent litteræ initiales elegantissime pictæ, & deauratæ. Pretium operis

operis illud etiam extollit, quod omnium prima hæc sit ejusdem editio. Singulorum quatuor auctorum, quos hæc editio complectitur, lucubrationibus seu libris præmissa sunt argumenta singulorum libri cujusque capitum, ita, ut, ubi plures sunt auctoris ejusdem libri, libro primo præfixa sint argumenta capitum, in quæ reliqui etiam divisi sunt libri. Ad calcem quoque singularum lucubrationum adjecta est nota, capitalibus impressa litteris, locum, typographum, & annum designans, annum, inquam, impressionis, qui idem omnibus fuit communis. Capitibus singulis præfixa denuo sunt argumenta. Litteras initiales parvas typographus ipse adjecit. Custodes vero, signaturæ, paginarum numeri omnino desunt. Liber tertius Terentii Varronis clauditur hac epigraphe, quæ similis est subscriptionibus ad calcem præcedentium auctorum adjectis, est que capitalibus litteris impressa:

Marci Terentii Varronis, Qui Rem Rusticam Expolivit Libri Tres. Hos Diligenter Atque Venuste Impressit Nicolaus Ienson Gallicus Genere Venetiis M. CCCC. LXXII.

II. Libri XII. Historiæ Eccles. ex Socrate, Sozomeno, & Theodorito excerptæ, quorum latinam ex græco versionem ab Epiphanio Scholastico adornatam Cassiodorus in compendium redegit, & ordine digessit. Augustæ Vind. per Johannem Schüssler. ann. 1472. in Fol. min.

In hoc corpore continentur tripertite historie ex Socrate Sozomeno, & Theodorico (sic) *in vnū collecte & nuper* (forte ex erronea typograpi, aut ejus, qui editioni præfuit, sententia) *de græco in latinū translate libri numero duodecim.* Hic operis quasi titulus est, iisdem, quibus cetera, characteribus impressus. Hunc excipit *Prefatio senatoris* (Cassiodori) *serui dei.* Tum e vestigio *Incipiunt tituli tripertite historie cum opere suo ab Epiphanio scolastico domino prestante translati.* Sunt autem tituli tantum singulorum capitum primi libri. Reliquis enim singulis libris sui præfiguntur tituli capitum. Desiderantur litteræ initiales, tam capitum, quam librorum, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Litteræ sunt gotthicæ. Ad finem duodecimi libri hæc habentur. *Historie tripertite libri numero duodecim. iam domino prestante finiunt feliciter. Non quidem cirographati sed ipa. que a sūmo demissa est. arte' Per Johannē schüssler regie vrbis Augustensis ciuem, q̄m diligēter impressi. Anno salutifere incarnationis Christi Hiesu. Millesimo quadringētesimo septuagesimo secundo 3 Circiter nonas februarias. Laus almipotenti. Amen.* Hæc prima est præsentis operis editio, quam a curiosis unicam requiri, sibi vero nunquam visam esse adfirmat Cl. de Bure. n. 4384. Patet inde pretium & raritas editionis.

III.

III. *Repetitiões Disputatioes n' nõ Tractatus diuersoꝝ doctoꝝ pꝫ enarratoꝝ sũma cum diligentia ꝑ doctores famosissimos emendat. Impsse fuere opa et impendio Joannis de Colonia atqꝫ Vindelini d'spira Venetiis Anno dñi M. cccc. Lxxii. Nicolao Throno ꝑncipe iucũdissimo, et duce felicissimo.*

Hæc notitia legitur ad calcem operis, quod paginis singulis in duas columnas diuisis chartæ magnæ, & mundissimæ impressum est in Fol. sine custodibus, signaturis, & columnarum titulis. Attamen cum litteris initialibus parvis. Gotthici quidem sunt characteres, sed elegantes admodum. Quæ hoc volumine continentur typographi ad calcem indicarunt sequenti adjecto catalogo:

Sequitur nunc totius materie notificatiõ hoc uolumine contente. Primo Repetitio c. qm̃. contra falsam extra de pbati p. d. Lõrãcũ d'oriano d'brixia. Defẽsoriũ fratris Erardi iuris doctoris.
De modo studendi et vita doctorum et que opera scripserunt.
Contrarietates Bar. (Bartoli).
Disputationes Angeli d'pusio nũero VII. vꝫ. hastẽsis miles. Bononiensis fenerator. Renouata gūera. Exorta Guerra. Duo adį̃uicẽ litigãtes. In resulgẽti palatio Nobilis qdem genere.
Disputatiões bal. vꝫ accusatus d'ri turbatiua bononie cauetur.
Repetitio c.ↄ suluit. de usuris p do. laurẽtium de Rudolphus.
Tractatus do. Tyndari de Testibus uariantibus. et quõ ad ↄcordiã reducũt.
Tractatus satietatis et souide mercatorum, et animalium.
Tractatꝰ guarẽ tigie do. bñdicti de borzio.
Repetiº. d. lodouici de Roma super Rᶜa de arbitris.
Repetitio aucʷ similiter. e. ad. l. folia. per eundẽ. do lodouicum.
Interjecto spatio perquam exiguo sequuntur ea, quæ initio recitari verbotenus. *Repetitiões Disputatiões* &c.

IV. Vitæ Philosophorum — item Alcinoi disciplinarnm Platonis Epitoma. anno 1472. sine loci, & typographi nota in Fol. min.

Prima pagina impressa *Incipit tabula scd'm ordinem alphabeti in vitas phloꝝ iuxta cãp demõstrans vtutes et vicia in eisdẽ signata.* Et hæc quidem tabula priora quinque folia implet. Folium sextum continet alphabetico ordine nomina philosophorum, & poetarum, quorum vitæ in hoc libro describuntur. Complectitur autem hic liber uniuersim vitas Philosophorum, & Poetarum 119, estque in totidem capitula divisus. Capitulorum tituli ejusmodi sunt. *De thale pho. 1. capitulũ. de seneca pho. cap̃. c. XIX.* Ad calcem libri hæc tantum leguntur:

Explicit uita philosophoꝝ.

In

In nostro exemplari quatuor intercedunt folia vacua. Post haec *Alcinoi disciplinarū platonis epitoma. id est. breviariū incipit.* Attamen ipsi huic breviario præmissa est *Episcopi Tropiensis* (Petri Balbi Pisani) *ad Nicolaū Cusensem Cardinalem conuersio.* h. e. Dedicatio latinæ hujus libri ex græco versionis ab illo adornatæ. Tum sequitur ipsa Epitoma, quæ sine ulla distinctione in capita, aut sectiones quascunque impressa est. Constat foliis impressis 22. Litteræ tam hujus epitomes, quam vitæ Philosophorum sunt prorsus eædem. Desunt utrinque litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum numeri. Ad finem Epitomes hæc leguntur impressa: *Epitoma Alcinoi in disciplinarū Platonis desinit. Anno salutis. M. CCCC. Lxxii. die vero xxiiii. mensis Nouēbris.* Vir Cl. Michael Denis in Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek pag. 201. meminit tantum vitæ Philosophorum, cujus auctorem statuit Waltherum Burley, Anglum, Scoti auditorem, & Eduardi III. Magistrum, qui vixit adhuc ann. 1337. Tribuit vero editionem suam, quæ eadem est cum nostra, Friderico Creusnero, Typographo Norimbergensi celeberrimo. Cl. de Bure n. 1267. meminit editionis libri de vita Philosophorum & Epitomes Alcinoi anno 1472. impressæ. Sed libro de vita Philosophorum præmittit librum Honorii de imagine mundi, qui in nostro exemplari deest (*a*). Affirmat quoque in fine voluminis hæc legi: *Episcopus Tropiensis affatur Nicolaum Cusensem M. CCCC. LXXII. XXIV. die Novembris.* Quamvis igitur impressionis annus consentiat, sunt tamen, in quibus Deburiana hæc editio a nostra discrepat. Quæ vero habet Cl. de Bure, ex fide Maittairii tantum adfirmat.

V. Isidori Hispalensis libri XX. Etymologiarum. Augustæ Vindel. per Gintherum Zainer. anno 1472. in Fol.

Notatu digna est editio, non modo quod prima sit hujus operis, verum etiam quod litteris fusis rotundis, seu Romanis, non sculptis, sit impressa. Paucissimi certe, si tamen ulli, ante hoc tempus reperientur libri Romanis litteris fusis in germania excusi. Initio voluminis argumenta exhibentur brevissima singulorum libri cujusque capitum e. g. *Capitula in librum primum de disciplina et arte. Cap. I. De septem liberalibus disciplinis. Ca. II.* &c. &c. Atque hæc quidem argumenta foliis quatuor primis continentur. Tum sequuntur duæ isidori ad Braulionem Cæsaraugustanum Episcopum Epistolæ, quarum singulis subnexa est Braulionis responsoria. Accedit Isidori tertia ad Braulionem epistola, in qua opus Etymologiarum se illi emendandum transmisisse testatur. Epistolam hanc excipit brevissima eorum, quæ in viginti Etymologiarum libris continentur, Synopsis. Tandem *Isidori junioris* (hæc & statim sequentia sunt capitalibus litteris impressa) *Hispalensis Episcopi. Liber Etimologiarum Ad Braulionem Cesaraugustanum. Episcopum. Scriptus Incipit Faeliciter.* Quæ sequitur præfatiuncula

(*a*) Exstat vero & hic liber in Bibliotheca nostra, sed separatim colligatus. Recensebo eundem inter libros nota anni destitutos.

cula, iisdem, quibus cetera, characteribus excusa est: *En tibi sicut pollicitus sum misi opus de origine quarundam rerum ex veteris lectionis recordatione collectum. Atq3 ita in qbusdam locis adnotatū. sicuti exstat conscriptum stilo maiorum.* Libris singulis, quemadmodum etiam capitibus præfixi sunt tituli. Litteræ initiales tam horum, quam illorum, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Ad calcem sequentem typographus adjecit notitiam: *Isidori iunioris hispalensis episcopi Ethimologiarum libri numero viginti. finiunt fœliciter. Per Guntherum zainer ex Reutlingen progenitum. literis impressi ahenis* (hoc est ære fusis) *Anno ab incarnatione domini. Millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo. Decima nona Die. Mensis nouēbris.*

VI. *Hexameron Beati Ambrosii Mediolanensis epi.* Hic quasi titulus in fronte primæ paginæ, iisdem, quibus cetera, litteris impressus exhibetur - Per Joh. Schussler Aug. Vindel. ann. 1472. in Fol.

Est hæc prima hujus operis editio. Caret litteris initialibus, custodibus, signaturis, paginarum numeris. Ad calcem voluminis hæc habentur: *Beati Ambrosii Episcopi mediolanensis opusculum quod hexameron vocitatur. iucunde explicit. Per Johannem Schußler imperialis vrbis Aug'. ciuem qm̄ diligenter impressum. Anno salutifere incarnationis Jesu saluatoris millesimo quadringentesimo septuagesimo secundo. circiter ydus maijas XI.*

VII. Jacobi de Theramo consolatio peccatorum - alias Belial- Augustæ Vind. per Johannem Schussler anno 1472.

Operi huic Belial inditus est titulus, quod in eo interlocutores, seu potius advocati gemini alter Moses, alter Belial, hic inferni, ille Jesu Christi causam agens, de opere redemptionis tractantes, & Salomonis aliorumque tribunalia judicum implorantes exhibeantur. Totus enim liber ita scriptus est, ut pro norma servire possit causam agere volentibus in judicio. Atque ita res summi momenti comice pertractantur. Quod præsentem attinet operis hujus editionem, videtur ea esse omnium prima. In fronte voluminis hic quasi titulus legitur impressus. *Reuerendi patris domini Jacobi de Theramo compendiū pbreue consolatio peccatorum nuncupatum, Et apud non nullos Belial vocitatum. ad papā Vrbanū sextum conscriptum, Incipit feliter* (sic) Capita seu sectiones libri solo distinquuntur spatio vacuo inter eas relicto. In foliis 19. prioribus nullæ occurrunt litteræ initiales. In sequentibus vero litteras initiales parvas typographus adjecit. Sunt tamen illæ in his quoque, sed non nisi rarissime, omissæ. Signaturæ vero, custodes, & paginarum numeri per totum opus desiderantur. In fine auctoris legitur epilogus, in quo affirmat,

firmat, se opus istud Aversæ prope Neapolim anno ætatis 33. absolvisse, seu saltem emisisse in publicum. Epilogo typographus hanc subnexuit Epigraphen: *Explicit lib' belial nuncupat⁹ als' pcto4 ɔsolatio Per Joh. Schußl' ciuē Aug'. impſſus. Año dñi Mº. cccc Lxxii Julii vero Nonas vi.* Ceterum hic liber est postremus quem Schufslerus, adjecto saltem suo nomine, excudit, estque admodum probabile, Schufslerum hunc eundem esse, a quo, vel cujus quinque præla, aliaque artis typographicæ utensilia Melchior Stamhamius, Abbas Monasterii SS. Udalrici, & Afræ, anno 1472. feria tertia ante festum S. Afræ i. e. 5. Augusti coemit. An Schufslerus obierit hoc anno, an arti suæ nuncium remiserit? est incertum. Conf. Domini Francisci Antonii Veith, Bibliopolæ Augustani pereruditi, *Diatriben de origine & incrementis artis Typographicæ in urbe Augusta Vindelica*, quæ Cl. Zapfii Annalibus Typographiæ Augustanæ præmissa est §. VII. & VIII.

VIII. *Incipit liber dyalogorum beati Gregory ad petrū diaconum suum.* — Ita legitur in fronte voluminis ad calcem vero: *Explicit liber quartus dyalogorum Gregorii* in Fol. sine nota anni, loci, & typographi.

Hic liber eandem cum duobus præcedentibus compacturam habet. Eundem inter libros anno 1472. Augustæ in Monasterio SS. Udalrici, & Afræ excusos enumerat Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte; quamvis ipse ea de re dubius hæreat. Sed jam ante ipsum Cl. Veithius in Diatribe ad N. præced. VI. citata pag. XXIV. librum hunc ex typographia monasterii S. Udalrici prodiisse adfirmavit, quin tamen eundem, ut ex Cl. Zapfii verbis posset colligi, ad annum 1472. expressis saltem verbis retulerit. Immo vix non certum habeo, hunc librum ante annum 1473. ex hac typographia minime prodiisse, si tamen ex ea prodiit. Primo enim typographia hæc ad finem jam vergente anno 1472. primum erecta est, ut ad N. præced. VI. notavi. Secundo Wilhelmus Wittwer, pervetustus Monasterii ad SS. Udalricum, & Afram Monachus in Catalogo MScpto Abbatum laudati Monasterii de libris loquens in monasterio illo impressis primo omnium commemorat Gregorii dialogos in vernaculum, i. e. Theodiscam linguam translatos, nihil vero habet de iisdem dialogis latine editis. De priori vero opere adfirmat, finitum fuisse ann. 1473. Addidit quidem laudatus Monachus, alia etiam opuscula, quam quæ sc. ab ipso commemorata fuerant, ex typographia sanudalricana prodiisse. Non negaverim, haud tamen etiam adfirmaverim, inter illa fuisse Gregorii dialogos latinos. Wittweri testimonium recitavit Veithius in *Addendis, & emendandis ad Diatriben suam*, quæ adjecta sunt Bibliothecæ Augustanæ ab ipso editæ Alphabetho primo. Litteræ, quibus impressum est hoc opus, crassæ admodum sunt, videnturque esse sculptæ non fusæ. Custodes, & signaturæ desunt. Sed foliorum numeros typographus

F in

in superiori margine expressit, ita tamen ut idem numerus utrique paginæ sit adjectus: sic folii primi utraque pagina inscripta est: *Folio* (ad initium lineæ (*I*) ad finem lineæ. Est igitur hic liber omnium primus inter hactenus descriptos, qui paginarum numeros habet impressos. Primus etiam, qui litteras initiales magnas, easque florentes impressas exhibet. Interdum tamen eas typographus omisit, vel parvas posuit. Omisit autem semper, ubi Petrus interloquitur Diaconus:, rarissime vero, ubi Gregorius ipse loquitur. Constat opus universim foliis numeratis Lxxxvj.

IX. Summa Johannis von Freyburg – gezogen aus dem Decreten Buch – Augsburg gedruckt von Johann Bämler. 1472. in Fol. min.

Initio voluminis in separata pagina exhibetur imago B. Virginis Mariæ, Jesum infantem in manibus portantis, ligno incisa. Circum eam imaginem sequentes leguntur versus impressi typis.

O maria du gottes tempel
aller tugend ein war exempel
gar vil sünder wären verdorben.
hättest du in nit gnad erworben.
Welch' mensch dich täglich eren tůt.
der würdet vor übel wol behůt.
darumb ich mein gebet zu dir send
Maria hilff mir an meinē end Amen.

Tunc sequitur index operis alphabetico ordine dispositus; & foliis tredecim comprehensus. Hunc, præmisso prologo, excipit summa ipsa. Litteræ initiales, excepta prima cujusque tituli, quæ ligno incisa est, desunt, uti etiam custodes, signaturæ, paginarum numeri. Litteræ paulo majores sculptæ, & admodum crassæ sunt. Papyrus cruda, nec alba admodum est. In fine duplex legitur notitia, Theodisca nimirum, & latina, utramque hic exhibebo: Hie enndet sich Sūma Johānis, die gezogen ist auß dem heyligen Decret bůch, vnd von latein in tewtsch gemacht, durch ein hochgelertē man Brůder Berchtold prediger ordens. Vnd die hat getrucket Johannes Bämler an freytag vor Michaelis. In der keyserlichen stat Augspurg. anno etc. M. cccc. vn in dē Lxxij. jare. Interjecto spatio perquam exiguo: *Explicit summa Johānis transflata de latino in volgare. multum vtilis ꝓ regentibus curam aīā4 clericis simplicibꝰ Nec non laycis qui se informare pōt ex eadē in diuersis casibus occurrentibus &c.*

X.

X. Johannis Nider die vier und zwanzig guldenen Harpfen Augsburg durch Joh. Bämler. 1472. in Fol. min.

Hic liber moralis est argumenti. Traduntur in eo vitæ christianæ præcepta exemplis antiquorum Patrum. Auctor fuit ordinis Prædicatorum alumnus, Norimbergæ circa medium sæculi XV. defunctus, ibidemque sepultus. Divisum est opus in viginti quatuor capita, seu collationes, quas citharas aureas adpellat, vel auctor, vel editor. Aversa primi folii pagina exhibetur das Regisster der vier und zweinczig guldin (sic) harpffē. Terminatur registrum sequentis folii pagina prima. Aversa ejusdem folii pagina exhibet latinam operis commendationem ab argumento, & auctore desumptam, quæ rubro impressa est colore. Tandem præmissa brevi introductione ipsum opus incipit. Litteras initiales magnas viginti quatuor capitum ligno incisas typographus ipse adiiciendas curavit. At litteræ initiales minorum cujusque capitis sectionum, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Ad calcem operis sequens impressa typis legitur notitia: Hie enndē sich die vier vñ zweinczig guldin harpffen, die gezogen seind auß collaīoib9 pat4, das ist auß d' heyligē altuåter bůch. Vnd die hat getrůcket Johannes Bämler In der keyserlichen stat augspurg an freytag vor weyhennåchten. anno etc. In dem *Lxxij.* jare.

XI. Oldradi de laude Consilia. Romæ per Adamum Rot. ann. 1472. in Fol.

Præmissa est tabula quæstionum, quæ in hoc opere pertractantur, foliis quinque, & parte sexti comprehensa. Tam hæc tabula, quam ipsæ quæstiones, seu consilia in duabus columnis charactere rotundo magnæ, & nitidissimæ chartæ impressa sunt. Litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum numeri desunt. In fine impressa legitur sequens notitia: *Finis consilio4 eximii utriusq3 iuris professoris Oldradi de Laude Rome impressorum p magistrū Adam Rot Meten. diocesis Anno salutis M. cccc. Lxxii. sub Sixto IIII. Pontifice maximo.*

XII. Averrois commentaria in libros Aristotelis de anima latine Patavii ann. 1472. per Laurentium Canozium in Fol.

Textus Aristotelis latinis maioribus, iisque non nihil crassioribus litteris impressus: Averrois autem Commentaria textui immediate subnexa minutis characteribus impressa sunt. Deest titulus, desunt quoque litteræ initiales, custodes, signaturæ, numeri paginarum. Totum opus in duabus est columnis impressum. Ad calcem hæc exstat notitia: *Noue translationi librorū3 anime: et ueteri ab Aueroi hispano cordubensi commentate: summi philosophi Aristote-*

 lis

lis ex ſtragyra (ſic) *gretie oppido Nicomachi medicine artis profeſſoris filij: deo fauẽte maxīo finis impoſitus eſt. Nobilis vicentini Joanniſ philippi Aureliani et fratrum impenſa. opera vero atq3 ingenio Laurentij Canozij Lendenarienſis impreſſe Pataui. Anno Chriſti optimi M. cccc. ii. et Lxx. Decimo Kalendas Decembris.* Singularis eſt ſcriptio ii & Lxx. pro Lxxij.

XIII. Nicolai Abbatis ſiculi, & poſthac Archiepiſcopi Panormitani Pars Prima in ſecundum librum Decretalium. Venetiis per Vindelinum de Spira anno 1472. in Fol.

Hæc Commentaria in ſecundum librum Decretalium ſunt gothico charactere pereleganti, chartæ nitidiſſimæ in duabus columnis impreſſa. Noſtrum exemplar quam optime conſervatum jucundum oculis ſpectaculum præbet. Litteras initiales parvas typograpus ipſe adjecit. Cuſtodes vero, paginarum numeri, & ſignaturæ deſunt. Ad calcem vaſtiſſimi voluminis hæc impreſſa leguntur: *Raphael Zouēzoniꝰ. P. viro opti. Vindelino Spirenſi S. P. D.*

Abbatis pꝰ pma: notis q̄ fulget ahenis
Eſt Vindelini preſſa labore mei.
Cuiꝰ ego īgeniū de vertice palladis ortū
Crediderīȝ. veniā tu mihi ſpira dabis.
Anno Dñi milleſimo q̄drigēteſimo
ſeptuageſimo ſecundo. die viij. Julij.

XIV. *Contemplaciones deuotiſſime per reuerendiſſimū dñm dñm Johēm de turrecremata cardinalē quond' ſancti ſixti edite atq3 in parietibus circuitus Marie minerue nedum litteraꝝ caracteribꝰ ueꝝ eciā ymaginum figuris ornatiſſime deſcripte atq3 depicte īcipiūt feliciter Anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſecundo die uero uigeſima q̄rta mēſis decembris ſedente ſixto quarto pontifice maximo* - in Fol. min.

Opuſculum iſtud, foliis conſtans ſedecim, in duabus columnis impreſſum eſt. In fronte primæ primi folii columnæ verbotenus leguntur ea, quæ tituli loco recitavi. Repetuntur eadem ad calcem opuſculi, hoc ſolum diſcrimine, quod loco *incipiunt*, legatur *finiunt*, & loco *pontifice maximo*, *pont. magno*. Hambergerus in zuverläſſigen Nachrichten Thl. 4. pag. 794. dubitavit, an ad annum 1472. hujus libelli impreſſio eſſet referenda, eoquod idem non ſolum annus, ſed etiam eadem dies tam initio operis, quam in fine ejusdem adnotetur, putatque adeo, annum & diem aſſignatos poſſe ſcripti codicis epocham deſignare. Una enim die octo folia imprimi potuiſſe non putat veroſimile. Verum ſi imprimi una die octo ſolia non potuerunt, puto etiam deſcribi

ſcribi non potuiſſe. Videtur ergo potius aſſerendum, ex errore typographi eundem diem initio & in fine fuiſſe adnotatum. Deſunt litteræ initiales, cuſtodes, & paginarum numeri. Quaterniones vero gemini ſignati ſunt litteris a & b. Interpunctionis ſignum unicum occurrit, nempe punctum. De typographo, & loco impreſſionis non habeo, quæ proferam. Idem opuſculum jam ante, nimirum anno 1467 ab Udalrico Hahn Romæ impreſſum eſt, adjectis etiam figuris, quæ hic deſcribuntur. Exſtat & alia ejusdem editio ab eodem typographo curata anno 1473.

ANNO 1473.

I. Liber VI. Decretalium Bonifacii VIII. cum gloſſa ſeu potius ampliſſimis commentariis Johannis Andreæ Moguntiæ impreſſus ann. 1473. per Petrum Schoiffer in Fol.

Primam hujus operis editionem Petrus Schoiffer cum Johanne Fuſto jam anno 1465 procuravit. Præſens hæc ſecunda eſt. Textus ipſe duas columnas, commentaria, minoribus typis impreſſa, margines occupant. Tituli ſunt rubro colore impreſſi. Litteræ init., cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri deſunt. Ad calcem hæc leguntur impreſſa colore rubro: *Sexti decretaliū opus p̄clarū in nobili vrbe Maguncia! quā imp̄mendi arte ingenioſa gratuitoq3 dono glorioſus Deus plus ceteris terrarū nationibus p̄ferre illuſtrareq3 dignatus! nō atramento e plumali ereaq3 penna | cannave | ſ3 adinuentione quadā ppulcra per venerandū virū Petrū Schoiffer de Gernſshem feliciter eſt. Conſummatum. Anno Domini. M. cccc. Lxxiij. ad nonas aprilias.* His ſubjecta ſunt Fauſti & Schoifferi inſignia, colore rubro expreſſa.

II. Euſebius Pamphili de Præparatione evangelica. Latine in Fol. 1473. ſine nota loci & typographi.

Præmiſſa eſt interpretis Georgii Trapezuntii ad Papam Nicolaum V. epiſtola dedicatoria. Hanc verſa prima pagina excipit primus liber de præparatione evangelica. Librorum capitumque titulos non ipſe typographus adjecit, ſed in noſtro quidem exemplari rubricator plerumque adſcripſit. Deſunt etiam litteræ initiales, ſignaturæ, cuſtodes, numeri paginarum. Typi rotundi ſunt & perelegantes. Charta alba admodum & munda. Chartarii ſignum eſt libra, quae tamen ſæpe deeſt. In fine operis hi verſus leguntur:

Artis hic: & Fidei ſplendet mirabile numen:
Quod fama auctores: auget honore Deos.
Quid magis artificem peteret dux: Chriſtus & Auctor!
Tres facit æternos ingenioſa manus.

His

His verfibus fubjecta eft anni nota *MCCCCLXXIII*, & nomen feu typographi, feu Bibliopolæ, feu correctoris, feu demum auctoris carminum, quæ modo recitavi, *Leonhardus Aurl.*

III. Auguftini Triumphi, vulgo de Ancona ord. Erem. S. Aug. Summa de ecclefiaftica poteftate. Auguftæ Vind. 1473. fine nota typographi. in Fol.

Typi, quibus impreffum eft hoc opus, funt iidem, quos Schüfslerus, Auguftanus, Typographus adhibuit, dum anno 1472. Jacopi de Theramo confolationem peccatorum imprimeret. Tefte Cl. Zapfio in *Annal. Typographicis Auguft.* unum ex tribus hujus operis exemplaribus, quæ exftant in Bibliotheca Carthufianorum Buxheimenfi, Schufsleri nomen habet adfcriptum. Quod fi igitur vera effet conjectura Cl. Veithii, Schüfslerum nempe noftrum eundem effe cum Schüfslero, a quo Abbas Monafterii SS, Udalrici & Afræ Melchior Stamhamius quinque præla, aliaque utenfilia typographicæ artis anno 1472. die V. Augufti coemit: alteri conjecturæ locus daretur, hunc fcilicet librum in Monafterio SS. Udalrici & Afræ typis a Schüfslero coemptis fuiffe impreffum, quamvis nullus eorum, qui de libris in hoc monafterio impreffis mentionem fecere, hujus operis meminerit. Conf. Cl. Veithii *Diatriben de origine & incrementis artis typographicæ in urbe Augufta Vindelica* §. VII. & VIII. & dicta a me fupra ad annum 1472. n. VII. Præmittitur operi index quæftionum, quæ in eo pertractantur, decem foliis comprehenfus. Folium undecimum vacuum eft. Folio autem duodecimo *Incipit Summa Auguftini, de Ancona de fūma poteftate ecclefiaftica.* Litteræ initiales, fignaturæ, cuftodes, paginarum-numeri ubique defunt. Charta munda eft & alba. Chartarii fignum eft caput bovinum, cujus inter cornua ftilus exurgit in polygonum definens, ab ore autem crux defcendit. Ad calcem operis leguntur fequentia: *Explicit fumma de ecclefiaftica poteftate edita a fratre Auguftino de Ancona ordinis fratrum heremitaꝝ fancti Auguftini. Auguftæ impreffa & finita ꝑdie nōs Marcii. Anno incarnatōis Xpi. M. cccc Lxxiij.* Editio hæc omnium hujus operis editionum prima eft. Aliam recenfebo ad annum 1479.

IV. Albertus Magnus de Myfterio Miffæ. Ulmæ. ann. 1473. per Johannem Zeiner de Reutlingen. in Fol. min.

In fronte operis exhibetur foliis quatuor tabula materiarum. Folio quinto ipfum *Opus de mifterio miffe. Domini fr̄is Alberti Magni: quondam Epifcopi Ratisponenfis Incipit feliciter.* Litteras initiales magnas ligno incifas ab initio fere usque ad medium typographus ipfe plerumque adjecit. Inde vero usque ad finem in noftro quidem exemplari manu adfcriptæ funt. Defunt quoque cuftodes, fignaturæ, paginarum numeri. In fine hæc leguntur: *Opus*

de

de misterio misse dñi Alberti, mag̃ auctoritate radians! In quo nichil traditur aut docetur, quod non scripturaꝝ dignis testimoniis comprobetᵣ! In opido imperiali Vlm! per Johannem çeyner de Reütlingen sũma cum diligentia impressum. Anno a Nativitate dom̃i M°. cccc Lxxiij. die xxix. mensis Maij felicitᵉ finit. Johannem hunc Zeinerum Ulmensem typographum quodam cognationis gradu Güntherum Zeinerum, celebrem in urbe Augusta vindelica typographum attigisse, tum patriæ, tum nominis, tum temporis ipsius ratio persuadet. Quonam vero? id prorsus incertum est.

V. Guillielmi Durandi speculum judiciale. Argentorati 1473. per Georgium Husner & Johannem Beckenhub. In fol. max.

Rarissimam esse oportet hanc editionem, & Bibliographis, plerisque saltim, prorsus incognitam. Nam ipse eruditissimus Schöpflinus nullam ejus notitiam habuisse videtur. Certe in *vindiciis typographicis*, ubi cap. X. §. 11. Opera ab Husnero typis excusa recenset, nullam præsentis operis facit mentionem: Beckenhubii autem, qui unacum Husnero ejusdem editionem procuravit, ne nomen quidem noverat. Nulla enim illius inter typographos Argentinenses mentio fit apud Schöpflinum. Descriptionem igitur hujus editionis paulo uberiorem dabo. In fronte primæ paginæ primæ itidem columnæ hæc leguntur verba, majusculis litteris impressa: *In nomine domini. & gloriose virginis matris ejus. speculum judiciale. a magistro Guillermo* (sic) *Duranti editum incipit feliciter.* Hæc verba immediate excipit auctoris epistola dedicatoria ad Ottobonum Diaconum Cardinalem S. Adriani, quæ terminatur folii tertii pagina prima, columna prima, linea sexta. Divisum est opus in quatuor partes, seu libros. Libri singuli in particulas, particulæ in capitula dividuntur. Horum argumenta vel tituli potius libris singulis sunt præmissi. Desunt quidem custodes, signaturæ, litteræ initiales, at paginarum numeri romano charactere impressi sunt; ita, ut in margine superiori primæ cujusvis folii paginæ & libri indicentur, & folium hoc modo e. g. LI. I (i. e. Liber primus) FO. LXV., i. e. folium sexagesimum quintum. Sunt autem folia in singulis libris seorsim numerata! ita, ut primus liber unacum dedicatoria epistola foliis numeratis constet CXXXII. Secundus CLXXXVIII. Tertius tantum XIX. Quartus CXLVIII. Constat igitur opus integrum universim foliis impressis 487. Litteræ sculptæ quidem, sed admodum elegantes sunt rotundæ magis quam oblongæ, & satis pinques. Charta alba, munda, & pergameni instar firma est. Chartarii signum omnium frequentissime occurrens est littera D, quam stilus secat ex una parte in crucem desinens. Occurrunt tamen, licet rarissime, alia quoque signa, nempe turris, & caput Bovinum. Ad libri calcem quarti sequens legitur notitia: *Prelucidũ hoc opus speculi judicialis. juris interp̃tis optimi. Mg̃ri Guillermi Duranti. nõ calamo ut prisci q̃deꝫ. nec penne tractu quo ipi fruimur. Verum exsculptis ere l̃ris. dino* (pro divino) *suggesta*

spira-

ſpiramie. impmēdi arte tranſpictū. ac in ſuis pagphis & ōſiculis bñ diſtinctū. quotis deniq3 & remiſſionib₉ exactiſſima lucubracōe reuiſū & correctū. ad honorem cuncti-potētis. ɔſūmatū eſt & pfectū. in celebri Argentinoꝝ vrbe factorib₉ Jeorio (Georgio) *huſner ciue inibi. & Johanne Bekenhub clerico Moguntino anno dñi M. CCCC.LXXIII. Menſis novembris die xxij.* Inter libros nota loci, anni, & typographi deſtitutos occurrent additiones ad hoc ſpeculum Johannis Andreæ, excuſæ iisdem typis.

VI. Petri Comeſtoris Hiſtoria ſcholaſtica. Auguſtæ Vindel. per Ginth. Zainer ann. 1473. in Fol.

Auctor operis Petrus Trecenſis Eccleſiæ presbyter primum & Decanus, poſtea Pariſienſis Univerſitatis Cancellarius, demum Canonicus Regularis in Abbatia S. Victoris Pariſiis, ubi etiam circa annum 1178 vitæ curſum abſolvit, comeſtoris nomine adpellatus eſt, *quod*, ut quidem Johannes Trithemius opinatus eſt, *ſcripturarum auctoritates in ſuis ſermonibus & opuſculis crebrius allegando quaſi in ventrem memoriæ manducarit.* Præſens opus compendium eſt hiſtoriæ Biblicæ a mundi origine usque ad Aſcenſionem Chriſti in cœlum, in quo adornando auctor libros hiſtoricos veteris & novi Teſtamenti, quorum etiam ordinem ſecutus eſt, baſis loco ſuppoſuit. Inſperſit tamen hinc inde plura ex Joſepho, aliisque ſcriptoribus profanis, ſuasque adjecit obſervationes. Opus iſtud ſæculo XV ad finem vergente ſæpius eſt typis excuſum, exſtantque plures ſine nota anni editiones in Bibliotheca hujate academica. Atque hæc quidem de auctore, & ipſo opere. Nunc de præſenti editione eſt diſſerendum. Præmiſſa ſunt ſex folia, quibus capitum ſingulorum argumenta breviſſima exhibentur. In fronte folii ſeptimi pagina prima, columna prima brevis exſtat auctoris epiſtola dedicatoria ad Wilhelmum Senonenſem Archiepiſcopum. Tunc præmiſſa brevi introductione ipſa ſequitur hiſtoria ſecundum ſeriem librorum S. Scripturæ hiſtoricorum concinnata, & duabus columnis impreſſa. In margine ſuperiori cujusvis paginæ non modo liber biblicus, cujus recenſetur hiſtoria, indicatur, e. g. Geneſis, Leviticus, verum etiam foliorum numeri Romano charactere ſunt impreſſi. Foliorum inquam, numeri, non paginarum, ita nimirum, ut ambæ cujusvis folii paginæ eundem habeant numerum. Sic utraque tertii folii pagina adpreſſum habet numerum III. Signaturæ & cuſtodes deſunt. Papyrus eſt firmiſſima inſtar pergameni, alba tamen & munda. Chartarii ſignum omnium frequentiſſime occurrens eſt uva; minus frequenter roſa conſpicitur. Litteras initiales ligno inciſas, easque magnas typographus ipſe adjecit. Ad calcem operis folio nimirum CCXIIII ſequens exſtat notitia typis impreſſa: *Finit hyſtoria que & vulgato vocabulo ſcolaſtica. a Petro ɔmeſtoris edita. Per Gintherum vero ʒainer litteris eneis impreſſa. Anno a partu Virginis ſalutifero Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo tercio.*

VII.

VII. S. Augustini de ciuitate Dei libri XXII. cum commentariis Thomæ Valois & Nicolai Triveth Ord. Prædicat. Moguntiæ per Petrum Schoiffer ann. 1473. in Fol.

Opus ipsum sine commentariis jam ante sæpius, e. g. Romæ anno 1467 & 1468 per Conradum Schweynheym & Arnoldum Pannartz, Venetiis per Vindelinum de Spira anno 1470 &c. fuit editum. At nostra hæc editio prima est cum commentariis Trivethi, & Valesii, inter illas nimirum editiones, quæ notam anni impressam typis exhibent. Quare eam Cl. de Bure *Bibliographie instructiv. Theologie n.* 326. rarissimam vocat, & a curiosis magnopere desiderari testatur. Porro hæc editio duabus quodammodo constat partibus, textu nimirum, & commentariis, qui seorsim & minoribus typis impressi operi subjuncti sunt. In fronte operis exhibetur *Sententia beati Augustini Episcopi ex libro retractaconū ipius de libris de ciuitate dei.* Atque hæc quidem verba sunt rubro impressa colore. In secunda primæ paginæ columna circa medium *Incipiunt capitula libri pmi de ciuitate dei beati Augustini episcopi;* qualia ceteris etiam libris singulis præmittuntur. Litteræ initiales, paginarum numeri, custodes, signaturæ omnino desunt. Ad calcem libri XXII. hæc leguntur rubro impressa colore: *Textus sancti Augustini de ciuitate dei magūtie impssus explicit feliciter.* His verbis subjecta sunt typographi insignia, & a sinistris eorum vox *anno*, a dextris vero nota anni *LXXIII*, omisso millenario, & quatuor centenariis: tandem hoc versu opus clauditur: *Finitio libro sit laus & gloria cristo.* In sequenti folio *Sacre pagine psessoꝝ ordinis pdicatoꝝ Thomæ valois & nicolai trieuth in libros btī augustini de ciuitate dei comētaria feliciť inchoāt.* Et hæc quidem commentaria, ut jam insinuavi, sunt typis longe minoribus, quam textus ipse, sed in duabus pariter columnis impressa. Commentariis adnexus est index alphabeticus materiarum. Tandem rubro colore, & typis iisdem, quibus ipse textus sancti Augustini, impressa sequens legitur uberior notitia: *Igitur Aurelii Augustini ciuitatis orthodoxe sideris presulgidi de ciuitate dei opus preclarissimum. binis sacre pagine psessoribꝫ eximiis id comētantibꝫ. rubricis tabulaqꝫ discretum pcelsa in urbe mogūtina partium alemanie. nō calami per frastm. Characterū autē apicibꝫ artificiose elemētatum. Ad laudē trinitatis indiuidue ciuitaits dei presidis operose est consūmatū. p Petrum schoiffer de gernsheim. Anno domini. ɱ. cccc. Lxxiij. die V. mensis septembris. Presidibus ecclesie catholice. Sixto tercō pontifice sūmo sedi aūt mogūtine Adolso sedo presule magnifico. Tenēte aūt ac gubernāte Xpianismi monarchiaꝫ Impatore serenissimo frederico tercio cesare semp augusto.* His verbis denuo subjuncta sunt typographi insignia.

VIII. Epiſtolæ & evangélia dominicis & feſtis per annum diebus in miſſa legi ſolita. Theodiſce. in Fol. ann. 1473. ſine nota loci & typographi.

Singulis epiſtolis, & evangeliis eorum initia ſecundum latinam verſionem vulgatam ſunt præmiſſa. Tum Epiſtolæ & evangelia exhibentur integra theodiſce. Evangeliis dominicalibus, & dierum feſtorum ſubjuncta eſt *gloſſ* (ſic ubique legitur) ſeu brevis eorumdem expoſitio pariter theodiſca. Epiſtolarum dominicalium & feſtivarum litteræ initiales ligno inciſæ ſunt. Evangeliis vero dominicalibus & feſtivis figuræ quadratæ ligno inciſæ præmittuntur, argumento illorum convenientes. Litteræ ſunt craſſæ admodum gothicæ. Signa interpunctionum alia non occurrunt, quam punctum, & comma. In margine ſuperiori foliorum numeri conſpiciuntur impreſſi, ita quidem ut ambæ folii cujusque paginæ eundem habeant numerum. Porro illud eſt obſervatione dignum, quod numeri foliorum centum quinquaginta ſex priorum ſint characteribus romanis expreſſi. e. g. cLVI. foliorum autem centum octoginta quatuor poſteriorum numeri ſint arabici. e. g. 1. 2. 3. &c. In fine hæc leguntur. *Ewangelia cum epiſtolis annexiſq3 gloſis finiunt feliciter. Anno incartionis domini millеſimo. quadringenteſimo ſeptuageſimo tertio. ipſo die cinerum. Cui laus & gloria. ꝛc.*

IX. Bartholus ſuper 2da parte Digeſti Vet. Venetiis per Vindel. de Spira anno 1473. in Fol.

Elegantiſſima hæc editio litteras habet initiales parvas. Caret vero titulo, ſignaturis, cuſtodibus, paginarum numeris. Charta eſt mundiſſima & firma tamen, margines ampliſſimi, nec eo etiam excepto, qui geminas cujusvis paginæ columnas dividit. Litteræ ſunt rotundæ. Annus impreſſionis ad calcem operis indicatur, nimirum *M. cccc. Lxxiij.* Huic ſubjecti leguntur ſequentes verſus.

Nõ ſatt ẽ ſpire ꝯtiſſima carmina ꝑbo
Muſa4 cantus: hiſtoriaſq3 premi.
Oĩs h3 ſua uota liber. ñ ceſſat ab ãte
Has preſſit leges iuſtiniane tuas.
Spira tua ẽ. Vt⁹ italas iã nota ꝑ urbes
Ore tuũ nomen poſteritatis erit.

X. Bartholus ſuper 2da parte digeſti Novi. Venetiis. 1473. per Vindel. de Spira. in Fol.

Litteræ, quibus impreſſum eſt hoc opus, non ſunt rotundæ, ſed gothicæ. Quod reliqua attinet, exterior hujus editionis forma omnino convenit cum præcedentis operis externa forma. Ad calcem hæc habes impreſſa:

Finis

Finis ꝯ ptis eximij legum doctoris
domini Bartholi. sup. ff. nouo.
M. cccc. Lxxiij.
Si correcta voles digesta evoluē legū.
Hec eme: que nulla carpe ꝑte potes.
Perlege: nō ꝑuo sunt emēdata labore.
Nil nisi correctū vēdē spira jubet.

XI. Aristotelis libri Metaphysicæ cum commentariis Averrois Cordubensis. latine in fol. Patavii per Laurentium Canozium 1473.

Textus Aristotelis latinus charactere crasso admodum gothico, Averoïs commentaria vero, textui immediate subjuncta, minutis litteris sunt impressa. Desunt tituli, custodes, signaturæ, litteræ initiales, paginarum numeri. Ad calcem operis exstat impressa sequens notitia: *Noue translationi librorum methaphysice & veteri ab Aueroi cordubensi commentate: sumi philosophi Ari: ex Stagyra gretie oppido Nicomachi medicine artis professoris filii: deo fauente maximo finis impositus est. Nobilis Vincentini Joannis philippi Aureliani & fratrum impensa. Opera vero atq3 īgenio Laurentii Canozii Lendenariēsis. Impressa Patavii Anno Christi optimi MCCCCIII & LXX.*

XII. Joh. Astexani Ord. Min. Summa de casibus conscientiæ. Sine nota loci, typographi, & anni impressa. Sed probabilissime anno 1473. in Fol. maj.

Hujus operis plures exstant editiones nota anni, loci, typographi impressa carentes. Nostram hanc vir Clariss. Mich. Denis in Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek ad annum 1473 referre non dubitavit, eo quod in exemplari, quod describit, manus coæva anni hujus notam ter adscripserit, & quidem diversis in locis. Nostri exemplaris antiquus possessor doctor Georgius Zingel in inferiori margine folii 113 sua manu adnotavit, se *librum istum año 1474 pro 14 florenis Rhenensibus minus* 4 Pf dl *emisse.* Caret titulo, signaturis, custodibus, litteris initialibus, paginarum numeris. Paginæ singulæ in duas columnas diuisæ sunt. In fronte operis exstat Dedicatoria auctoris epistola *Venerando in Xpo p̄ri & dño. dño Johanni Gayetano de vrbe — dyacono Cardiāli &c.* Quæ data est *Anno dñi Millesimo. CCCXVII.* Hanc excipit epistola Cardinalis ejusdem ad auctorem responsoria. Tum sequitur Præfatio auctoris, in qua rationem reddit suscepti operis, auctores nominat, ex quorum scriptis profecerat, atque ipsius operis in octo libros divisionem insinuat. Primi folii columna secunda titulos complectitur, in quos primus

 liber

liber divisus est. Atque ejusmodi tituli singulis etiam libris sunt præfixi. Primus liber terminatur folio 56, aversæ paginæ columna secunda, linea 54. Insuper vero hæc adjecta sunt verba. *Explicit liber primus de preceptis.* Liber quintus terminatur folio 230, paginæ aversæ columna secunda, linea 16, quæ his constat verbis, *Et sic est finis hui³ libri quiti.* In eadem columna impressi leguntur tituli 31 priores libri sexti. Columna quævis integra lineis impressis 62 constat. Ad calcem libri octavi, qui terminatur folio 402 paginæ aversæ columna prima, linea 60, hæc leguntur: *sequit᷑ de ùbo 4 significacoibꝫ ti.* ℞ 1. i. e. titulus 41. In columna hujus paginæ secunda, quam vacuam reliquit typographus, miniator, unius ex 2 exemplaribus, quæ possidemus! tabulam adscripsit abbreviaturarum, quas typographus in hac editione adhibuit. Tum in nostro quidem utroque exemplari folium reperitur vacuum. Ast folio sequenti 404 incipit tabula seu index alphabeticus vocabulorum in corpore juris contentorum, quæ occurrunt frequentius. Adjecta quoque singulis est interpretatio. Terminatur hæc tabula folio 414 pagina prima, columna secunda, linea 58. In aversa pagina incipit index titulorum juris canonici, qui in hoc opere explicantur. Hunc excipit index alphabeticus omnium titulorum utriusque juris, qui citantur & explicantur in eodem, terminatus folio 423. pagina prima, columna prima. Tandem sequenti folio incipit index universalis totius operis ordine alphabetico dispositus, qui quidem folia implet novem integra, & decimi folii columnam primam, & partem fere quartam secundæ. Atque hæc, puto sufficiunt, ut editio isthæc ab aliis sine loco & anno editionibus possit facile discerni.

XIII. *Coram Paulo secundo Pon. Max. In ede diui marci ĩ Parasceue. MCCCCLXVIII. oratio Bartholomei de Maraschis ꝑpositi Mãtuani & ejusdẽ Pon. Max depositarii. nunc magistri domus Sixti Pape quarti.*

Hœc verbotenus leguntur in fronte primæ paginæ. Tunc ipsa statim incipit oratio verbis ex Joh. XI, 50. depromptis: *Expedit, ut unus homo moriatur pro populo, & non tota gens pereat;* quæ thema orationis constituunt. Litteris impressum est hoc opusculum, octo constans foliis, rotundis perelegantibus, & papyro mundissimæ, sed minus firmæ. Desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri. In fine solum annus notatur *MCCCCLXXIII.* quem quidem impressionis annum esse vix poterit in dubium vocari. Annus quippe, quo habita est oratio, in titulo jam fuerat indicatus. Quod attinet locum impressionis, & typographum, non dubito, quin Romæ in domo Philippi de Lignamine Messanensis, qui in opusculo n. XV. recensendo se sanctissimi Domini, Sixti quarti nimirum, familiarem dicit; typorum formulis fuerit impressa. Iidem enim prorsus sunt typi, eadem charta utriusque opusculi.

XIV.

XIV. *Preclari Theologi magistri Johannis de Trevio ex ordine minorꝝ oratio de Animarum immortalitate habita apud Sixtum quartum Pont. Max. Anno salutis. MCCCCLXXIII. Nonis Decembris.* ℞

Hæc verbotenus leguntur in fronte primæ paginæ hujus opusculi, quod sex foliis comprehenditur. Exterior forma est prorsus eadem cum immediate sequenti. Quare non dubito, quin ex eadem quoque prodierit typographia circa finem hujus anni 1473; etsi ne hic quidem annus in fine notetur. In nostro exemplari medium inter Praecedens, & proxime sequens opusculum locum obtinet.

XV. *Præcla. Theologi magistri Johannis Treuiēsis ordinis minoꝝ oratio de veri messie advētu habita apud Sixtū quartū Pōtificem Maximum: dominica secunda aduentus: Anno redēptioīs M cccc Lxxij. octauo idus decēbris.* ℞

Hæc verbotenus leguntur in fronte primæ paginæ. Externam formam hujus opusculi esse eandem cum duobus præcedentibus, jam iterato monui. Constat foliis decem. In fine hæc legitur notitia. *Impressus est hic sermo in domo Johannis Philippi de lignamine messañ. S. D. N. Familiaris. Anno ejus scdo.* Cum Sixtus IV. jam anno 1471. V. Idus Augusti summus Pontifex creatus, & præsens opusculum anno Pontificatus eiusdem secundo editum fuerit: dubium est, an ad annum 1472 vel ad annum 1473 referenda sit hæc editio? Posset enim omnino ad annum 1473 referri, si modo ante V. diem Idus Augusti facta fuisse dicatur. Ante hunc enim diem annus Pontificatus Sixti IV. adhuc agebatur fecundus. Sequens certe opusculum, quod ex eadem prodiit typographia, in fine expressis verbis anno 1473 *Pontificis Sixti IV. anno secundo* editum notatur.

XVI. Francisci (Roborei) ordinis Minorum S. Petri ad vincula Cardinalis, postea Papæ Sixti IV, Tractatus contra quosdam nullam propositionem de futuris contingentibus fore veram tenentes. Impressus Romæ in domo Joh. Philippi de Lignamine ann. 1473. ℞

In aversa primi folii pagina legitur Joh. Philippi de lignamine, qui hoc opusculum typorum formulis exscribendum curavit, ad auctorem, qui jam sub Sixti IV nomine summus erat Pontifex, Dedicatio, ex qua discimus, jam ante eundem auctoris ejusdem libellos de sanguine Christi & de potentia

tia

tia Dei edendos curasse. Præsens opusculum, cujus exterior forma cum tribus præcedentibus est prorsus eadem, foliis novem impressis constat. Decimum vacuum est. Ad calcem noni folii hæc leguntur: *MCCCCLXXIII. Pontificis Maximi Sixti quarti anno eius secundo.* Et nihil insuper. Sed editor ex tribus praecedentibus opusculis, ac præsentis dedicatione; ubi se Joh. Philippum de lignamine adpellauit, satis noscitur.

ANNO 1474.

I. Petri Berthorii Reductorium Morale. Argentinæ ann. 1474. per C. W. h. e. Cephaleum Wolfium in Fol.

Est Moralis explanatio historiarum & figurarum totius scripturæ sacræ, quæ quidem auctori notatu digniores visæ sunt. Secutus est auctor ordinem librorum scripturæ sacræ. Floruit sæculo decimo quarto, fuitque ex ordine Benedictinorum in Gallia. Berchorium, non Berthorium, ab aliis adpellatum reperi. Opus præsens sculptis, non fusis, litteris, in duabus columnis impressum est. Desunt custodes, signaturæ, litteræ initiales, paginarum numeri. Chartarii signum est corona regia. Præmittitur, in nostro quidem exemplari, index generalis singulorum totius operis capitum brevia eorundem argumenta complectens, & octo foliis comprehensus. Tum sequuntur indices alphabetici particulares in singulos scripturæ libros, qui folia implent viginti novem. Indici in Apocalypsin hæc subjuncta leguntur impressa: *Finit feliciter tabula in Apocalypsim & consequenter omēs tabule libri reductorii in libros moralis biblie ex anno domice incarncoīs Millesimo quadringentesimo septuagesimo q̄rto a die veneris nonis octobrium luce mensis septima. Laus Deo.* Demum hi versus:

Libri auctor claret, porro quis recta registra
Addit ei: scire haud op⁹ est deus hunc beet ora
AMEN.

In sequenti folio præmissa auctoris præfatione opus ipsum incipit, in quo adornando auctor librorum biblicorum & singulorum libri cujusvis capitum ordinem est secutus. Ad calcem operis hæc habes impressa characteribus iisdem, quibus opus ipsum impressum est: *Finit Apocalipsi Insup & integer Reductorii moralis sedecimus liber figura4 biblie venerabilis domī & fr̄is petri berthorii fact⁹ auinione, parysius* (sic) *correctus, & jam Cyrographatū ex scriptura: litteras reductus adpressas diligenti correcture autēncia & puncture per C. W. ciuem Argentinēsem Ex annis domice incarnacoīs Millesimo quadrigentesimo septuagesimo tertio elapsis, finitus Anno sequenti: ydibus septembrium septimis. Luce mercurii: In Natiuitatis vigilia gloriosissime Theothocos nostre simul & Xp̄ithocos virḡis Marie Ad quam (pias)* (sic) *libri a lectoribus cōmendas: impssores: simulque coadjutores humiliter petunt, ut simul omnes ꝑ eam (gracia3 fluentem) que Canna est gratie: ab omīpotenti nanciscentes saluemur. Amen.*

Laus

Laurentio ejusq3 matri
Marie. Amen.

Litteris C. W. Cephaleum Wolphium indigitari adfirmat celeberrimus *Schöpflinus* in *vindic. typograph.* pag. 48. Verum capite X. ubi typographos Argentinenses ex instituto recenset, meminit tantum Wolfgangi Kæpfel, qui græca adpellatione Cephaleum se dixerit, & una cum Petro Brubach anno 1534 Homeri Odysseam ediderit. Quodsi nostri operis typographus idem sit cum Cephaleo hoc: oportet eum per annos sexaginta artem exercuisse typographicam. Si vero alius cur de eo nihil omnino memoriæ prodidit Schöpflinus, præterquam quod pag. 48 adfirmet per litteras C. W. Cephaleum Wolphium indicari, qui vulgo Wolfgang Kæpfel fuerit adpellatus? Nostri exemplaris Rubricator per litteras C. W. Conradum Wolfach intelligendum esse, in margine adnotavit. Verum de hoc viro Schöpflinus typographos argentinenses recensens, nihil habet. Res ergo est dubia.

II. Aristoteles de generatione & corruptione. Cum Commentariis Auerois. Patavii ann. 1474 per Laurentium Canozium.

Exterior forma est eadem cum Aristotelis libris Metaphysicæ de quibus ad annum 1473. N. XI. In fine minutis characteribus, quibus Auerois commentaria sunt impressa, hæc leguntur: *Noue Trāslationi librorum de generatione & corruptione ab Aueroi Cordubēsi comentate: Summi philosophi Aristotel' ex Stagyra grecie oppido Nicomachi Medicine artis pfessoris filii, deo optimo maxioque fauente finis ipositus ē. Nobilis uicētini Joannis philippi Aureliani & fratrum impēsa. Opera vero: atque ingenio Laurentii Canozii Lendenariensis. Impresse Patavii Anno Christi optimi. M. CCCCIIII. & LXX. quarto decimo kalendas Julii.*

III. Aristotelis de Meteoris Libri 4. cum commentariis Auerois in librum quartum. Patavii. 1474. per Laurent. Canozium. in Fol.

Forma exterior est eadem cum proxime præcedenti. In fine crassis admodum litteris, iisdem nimirum, quibus textus Aristotelis impressus est, impressa leguntur sequentia: *Noue trāslatioi libro4 methēoro4 & veteri s3 qrtus lib4 solius ab Auerói Cordubensi ōmetate. Summi philosophi Aristotel' ex stagyra grecie oppido: Nicomachi medice artis pfessoris filii: deo optio maxioque fauente finis ipoitus. Nobil' uicētini Joannis philippi Aureliani & frat4 ipensa. Opera vero atq3 ingenio Laurētii Canozii Lendenariesis Impresse Patauii Anno Christi optimi M. CCCC. qrto & LXX. octauo Kalēdas Julii.*

IV.

IV. Tractatus de Adpellationibus Joh. Antonii de sancto Georgio. Comi impressus ann. 1474. per Ambros. de Orcho & Dionysium de parauesino in Fol.

In prima primæ paginæ columna capitalibus litteris hæc leguntur impressa: *Incipiunt Rubrice Tractatus Appellationum Qui Tractatus Congiarum Nuncupatus est Quia Scholaribus Suis ab Ipso Auctore Pro Congiario Et Refectione Laborum Quos In Quotidianis Lectionibus Patiebantur Tractatus Est.* Porro rubricæ istæ folia implent sedecim. Tum ipse incipit tractatus de Adpellationibus in duabus columnis impressus. Desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri. Litteras initiales parvas typographi ipsi adjecerunt. Charta est insolitæ firmitatis, fere ut pergamenum. Chartarii signum est caput bouinum, cujus inter cornua duplex stylus exsurgit, cui imposita est corona. Ad calcem varia leguntur de operis auctore, impressoribus &c. quæ omnia huc adscribam: *Pridie. 2. Sexto die nonas Julius in festo-diue margarite uirginis.* 1473. *expetitus* (i. e. ab auctore completus) *est hic titulus appellationũ. Ad laudem sũmi & eterni dei. Amen.* Interjecto exiguo spatio sequuntur hæc: *completa p Dominum Johannem Antoniuz de sancto georgio de placentia ppositum ecclesie sãcti Ambrosii Maioris Mediolani Juris utriusqz doctorez & comitez ordinarias Juris canonici legentem de mane infelici* (sic) *studio papiensi sub illustrissimo Duce Galeaz Maria Vice comite duce Mediolani &c.* Interjecto rursum exiguo spatio leguntur sequentia: *Comi impressa per magistros Ambroxium de Orcho & Dionysium de parauesino Quinto Idus augusias.* His demum subjecta est anni nota: *MCCCC°. LXXIIII°.* & capitalibus litteris: *Deo gratias, Amen.* De origine typographiæ in urbe Como, quæ est in Ducatu Mediolanensi, nihil habet Orlandus in libro: *Origine e progressi della stampa:* nihil quoque de typographo Ambrosio de Orcho. Dionysio vero Paravesino seu Paravicino duos attribuit libros Mediolani anno 1476 & 1478 impressos.

V. Andreas Siculus, alias Barbatia super titulis quibusdam decretalium. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. de Geretsheim ann. 1474. in Fol.

Opus istud pariter in duabus columnis impressum est papyro mundissimæ, sine signaturis, custodibus, & paginarum numeris. Litteras vero initiales parvas typographi adjecerunt. Chartarii signa sunt varia, scilicet sagittæ duæ se invicem bisecantes, libra circulo inclusa, Littera R pariter inclusa circulo, nec non & alia, mihi quidem non satis cognita. Titulus ultimus, de quo hoc in opere tractatur, inscriptus est: *De officio ordinarii.* Ad hujus calcem leguntur sequentia: *Hic sec̃ fine año: M. cccc. Lxv. & ulterius nõ scripsit sup isto ti. do. Andreas sicul⁹ alias barbatia, iuris utriusque doc. excel.* Tum exiguo

quo spatio interjecto sequitur: *Eqb⁹ script | fca extat impssio opa & ipēdio Johañis de colonia nec nō Johañis de gherretshē sibi ɔsocii venetiis. Anno a natali Christano. M. cccc Lxxiiij. Nicolao marcello pncipe iucūdissimo & Duce felicissimo.*

VI. Pandectæ Medicinæ. A Matthæo Moreto editæ, & Bononiæ per Johannem Vurster impressæ ann. 1474. in Fol.

Est Lexicon medicum res varias ad Medicinam & Historiam naturalem spectantes complectens. Auctor operis, quem Matthæus Moretus in epistola dedicatoria ad Franciscum de Gonzaga Cardinal. & legatum Mantuanum ac Bononiensem, Matthæum Siluaticum nuncupatum fuisse adfirmat, ex antiquis potissimum de re medica, & historia naturali scriptoribus, quæ in rem suam esse arbitratus est, diligenter excerpsit, & ordine alphabetico dispofuit. Externa operis facies jucundum oculis spectaculum præbet. Impressum quippe est chartæ magnæ, & albæ, litteris rotundis & elegantissimis. Typographus præterea amplos reliquit margines. Desunt litteræ initiales, custodes, signaturæ, & paginarum numeri. Ad calcem hæc habes impressa: *Opus pandectarum medicine emēdatū per eximium artiū & medicine doctorē dominū & magistrū Matheum moretū brixianū Bononie in medicina & astronomia legēntē & impressum p magistrū Johannem Vurster de Kampidona Anno Domini M: CCCC: LXXIIII.* Accedit in pagina sequentis folii prima Registrum chartarum, & nihil præterea.

VII. Caldrini Repertorium Juris utriusque. Anno 1474. impressum. Sine nota loci & typographi. In Fol.

Hoc amplissimæ molis volumen Papyro impressum est firmissimæ litteris sculptis majoribus, est que ordine alphabetico concinnatum. Chartarii signa frequentissime occurrentia sunt caput bovis, cujus inter cornua stilus exurpit in stellam desinens, & littera D, quam stilus, ex una parte in crucem desinens, secat. Litteræ initiales, ubi vox in ordine alphabeti prima vice occurrit, plerumque desunt: Signaturæ autem, custodes, & paginarum numeri desunt omnino. Ad calcem operis hæc tantum leguntur impressa: *Diuini ac humani iuris. res tam supnas q̃ subtñas bñ disponētis repertoriū disertissimi doctoris Caldrini p impssum pmo yd9 decemb'. M. CCCCLxxiiij. felicit' Explicit.* De loco impressionis & typographo nolim hariolari.

VIII. Decretales Gregorii IX. cum glossa ordinaria. Romæ ann. 1474 per Georgium Laur. in Fol.

Textus ipse litteris majoribus impressus duas columnas, glossa vero charactere rotundo minore impressa margines occupat. Desunt litteræ initiales,

ſignaturæ, cuſtodes, paginarum numeri. Charta munda eſt & alba. Chartarii ſigna varia obſervavi. Ad calcem operis hæc leguntur impreſſa: *Preſenſ huiq decretaliū clariſſimū opus gloſis cū ordinariis p uenerabilē ui4 mgrm̄ Georgiū laur d Herbipoli Rome impſſu3. Anno dn̄i. M. cccc. Lxxiiij. die vero ſabbati qnta mēſis nouēbris Pontificatq S. in Xp̄o pr̄is & domini n̄ri domini Sixti diuina p̄ūdentia pape quarti Anno eius quarto finit feliciter.* Subnexa eſt Alphonſi de Soto conteſtatio, quod in edendo hoc opere omnem adhibuerit diligentiam, & in locis dubiis tria contulerit exemplaria.

IX. ***Repetitio ſolennis Rubricæ: De Fide Inſtrumentorum. Edita per excellentiſſimū uirum: & juris utriusque monarchā: diuū dominū Andream barbaciā ſiculū Meſſanenſem.*** **Hæc verbotenus leguntur in prima primæ paginæ columna inſtar tituli. Bononiæ ann. 1474. ſine nomine typographi.**

Opus iſtud eſt rotundo charactere impreſſum ſine cuſtodibus, ſignaturis, paginarum numeris. Litteras initiales parvas typographus ipſe adjecit. In fine idem hæc adnotavit: *clariſſimi iuris utriuſq3 Monarcæ ac Sereniſſimi Regis Aragonū &c. Nobilis Conſiliarii: D. Andreæ Barbatiæ ſiculi: de fide iſtru. ſolennis Repetitō Bonoīe eſt īpreſſa calēdis Februar. M. CCCC. LXXIIII.*

X. Solennis Repetitio Capituli: *Veſtra.* Antonii de Butrio J. U. D. Bononiæ ann. 1474. per Hugonem Rugerium Regienſem in Fol.

Hoc viginti tantum foliorum opuſculum charactere rotundo admodum nitido impreſſum caret ſignaturis, titulo, cuſtodibus, paginarum numeris. Deeſt quoque littera initialis *V* initio opuſculi ponenda. In fine ſequentem notitiam typographus adjecit: *Explicit ſolemnis repetitio capituli veſtra celeberrimi iuris utriusq3 doctoris Domini Antonii de butrio exemplata. ac ſumpta de proprio exemplari originali ipſius d. Antonii Bononiæ Impreſſum. per me Vgone3 Rugeriu3 Regienſem. M. CCCCLxxiiij. īdicione ſeptima die decima quarta menſſis Nouenbis' hora quinta decima. Laus Deo Amen.*

XI. Petri de Anchorano Repetitio Capituli, *Poſtulaſti de foro competente.* Bononiæ ann. 1474. per Hugonem Rugerium, in Fol.

Externa hujus opuſculi forma prorſus convenit cum proxime præcedenti. Quare ex eadem typographia utrumque prodiiſſe, non eſt dubium. Conſtat foliis duodecim. In fine hæc habes impreſſa: *Explicit ſolemnis repetitio*

capituli Postulasti de foro competenti celeberrimi juris utriusq3 doctoris Domini Petri de ancharno exemplata ac sumpta de pprio exemplari originali ipius d. petri Bononie impressū M. CCCCLXXIIII. inditione. septima die Vo sabbati XXVIIII. mensis octob'.

XII. Bartholomæi Cepolæ Veronens. J. U. D. Tractatus de imperatore Militum deligendo. Romæ impressus ann. 1474. in Fol.

In fronte primæ paginæ primæ itidem columnæ hæc leguntur: *Bartholomei cepolæ Veronensis Juris utriusq3 doctoris & Aduocati Consistorialis Ad insignem equitem & clarissimum Jurisconsultum dominū Zachariam Triuisanum virum Patricium de Impatore Militum deligēdo Prohemium feliciter incipit.* Occasionem, singulare hoc argumentum pertractandi, auctor inde arripuit, quod Bartholomæus Colionus genere nobilis & militari scientia clarus in veneta republica stipendium militare merens moleste ferret, supremum veneti exercitus ducem creatum fuisse gentilem Leonissam, nolletque eidem subesse. Gravis inde orta est controversia, quam senatus ita sopivit, ut omnes loco suo contentos reddiderit, quemadmodum præsentis operis auctor in prohemio adfirmat. In hoc igitur tractatu auctor agit de dotibus, prærogativis, obligationibus supremi belliducis, de modo electionis faciundæ, de aliorum belliducum erga illum obligationibus. Constat Tractatus integer foliis viginti sex, quorum quævis pagina in duas columnas divisa est. Characteres sunt rotundi romani. Litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum numeri desunt. In fine adnexæ sunt conclusiones quadraginta sex ex dictis in tractatu resultantes. Ad harum calcem vero sequens notitia typis impressa legitur: *Explicit solennis Tractatus de re militari cū conclusionib9 ejusdē in fine. additus* (sic) *editus per famosissimum utriusq3 iuris doctore3 dominum Bartholomeum Cepolla Veronens. Impressusq3 Rome anno dñi M. CCCCLXXIIII. Regnante Sixto quarto pontifice maximo Pontificatus sui Anno quarto finitusq3 die ultima mens. octobris anno die & loco ut supra.*

XIII. Bartholomæi Cepolæ Libellus de Contractibus Emptionum & locationum cum pacto de non retrovertendo simulatis, ad Hermolaum Barbarum venetum J. U. D. Romæ 1474. in Fol.

Opus præsens ex eadem typographia sine dubio prodiit ex qua immediate præcedens. Sane exterior ejus forma est prorsus eadem. Constat etiam totidem foliis nimirum viginti sex impressis. In fine impressa leguntur sequentia: *Explicit sollemnis* (sic) *tractatus de simulatione contractus editus per famo-*

famosissimū utriusq3 juris doctor3 dum̄ Bartholomeum cepolla ueronenß. impressusq3 Rome. Anno dn̄i M. cccc Lxxiiij. Finitusq3 die prima menß. septembris. Anno die & loco ut supra.

XIV. Valerii Maximi dictorum factorumque memorabilium Libri novem. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen de Gherretlheim, in Fol. min. ann 1474.

In aversa primi folii pagina leguntur Valerii Maximi *Dictorum Et Factorum Memorabilium Rubricæ*, quæ folii quoque secundi utramque implent paginam. Folio tertio demum præmisso prologo auctoris opus ipsum incipit. Impressum est litteris rotundis perelegantibus. Litteras initiales parvas, & signaturas typographus ipse adjecit. Custodes vero, & paginarum numeri desunt. Editio hæc Eduardo Hardwoodo, & ejusdem interpreti Carolo Altero (Uebersicht verschiedener Ausgaben der griechischen und römischen Classiker Wien 1778. pag. 256. seqq.) fuit incognita. Ad Calcem haec habes impressa: *Extat hic finis Valerii maximi peroptime emendati: q̄ cura diligentiq3 pui sione Impressoribus Venetiis expositus fuit per Johannem de colonia agripinensi ac Johannē Māthen de Gherrethshem: q̄una fideliter uiventes eosdē ip̄ressores ad hoc duxerūt. M. CCCCLXXIIII.*

XV. Francisci de Platea ord. min. opus de Restitutionibus, usuris, & excommunicationibus. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen de Gerrethsheim 1474. in 4to.

Præmissa est tabula seu index materiarum foliis impressis sedecim constans. Litteras initiales parvas majorum sectionum typographus ipse adjecit. Signaturæ vero, custodes, & paginarum numeri desunt. Characteres sunt Gotthici, & pagina quævis in duas columnas divisa est. Ad calcem impressa leguntur sequentia: *Adest hic finis opis restitutionum p̄ utilis Reuerēdissimi i Xp̄o patr |fratr| Frācisci de platea bononiēß ordinis mino4: cui⁹ impressio venetiis extat facta ductu & impensa Johañis Colonie Agripinenß: ac Johañis māthen de gherretshem: q̄una fideliter circa hoc segerūt. Anno M°. cccc. Lxxiiij. die XXV. Martii.*

XVI. Ludolphi Carthusiani vita Christi secundum seriem 4 evangeliorum descripta Impressa ann. 1474. sine nota loci & typographi. in Fol.

Præmissus est auctoris Prologus, qui terminatur folio tertio, columna quarta, seu versæ paginæ columna secunda linea 15. Huic subjuncta est oratio

tio ad Christum. Atque ejusmodi orationes singulis capitibus totius operis sunt annexæ, argumento in capite pertractato convenientes. Litteris impressum est hoc opus sculptis. Desunt Litteræ initiales capitum, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Tam primæ quam secundæ parti adnexa est tabula capitulorum. Ad calcem secundæ partis ante tabulam capitulorum immediate post orationem capiti octuagesimo nono adjectam leguntur impressa sequentia: *Et sic est finis hujus operis vita Christi nuncupati & a quodā Religioso fratre Ludolpho ordinis Carthusiens. Montis Beate virginis extra ciuitatē Argē. monacho magnoq3 & precellenti theologo cōpilati cui deus in premium præsentis laboris & omnium p cum benefactorū & malorum sustent4 requē & sempiternū gaudiū misericorditer impendere dignetur. Impressum anno dñi* 1.ጰ∧ጰ. (i.e. 1474.) Cl. de Bure *Bibliographie Theolog.* n. 109. hanc editionem adfirmat esse primariam, & admodum raram. Creditur adornata in Monasterio Carthusianorum Beatæ Virginis prope Argentinam. Cl. Michael Denis (Merkwürdigk. der garell. Bibliothek Seite 75. in Notis) editionem hanc vocavit in dubium licet a Cl. de Bure excitatam. Eam igitur vere existere jam non amplius, puto, dubitabit.

XVII. Liber VI. Decretalium cum glossis Johannis Andreæ. Romæ per Udalricum Gallum anno 1474. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Incipiunt* ℞*ice* (Rubricæ) *libri Sexti decretalium*, quæ terminantur in aversa tertii folii pagina. Folio quarto ipsum opus incipit, ita adornatum, ut textus ipse decretalium litteris majoribus gothicis impressus duas columnas in medio, glossæ veræ, romano charactere rotundo impressæ, margines occupent. Desunt litteræ initiales, custodes, paginarum numeri, signaturæ. In fine charactere missali, quem vocant, impressa leguntur sequentia: *Presens hujus sexti libri decretalium preclarum opus cum glosis Jo. An. iuris canoici luminis. Alma in urbe Roma totius mundi regina ac dignissima Imperatrice. que sicut preceteris urbibus dignitate preest ita ingeniosis uiris est referta. Non atramento plumali. nec calamo. neque stilo ereo. sed artificiosa quadam adinventione imprimendi seu caracterizandi sic effigiatum. ad dei laude3 industrieq3 est cōsummatum per insigne3 uirū magistrū Udalricum Gallū almanu3. Anno dñi. M. CCCC. LXXIIII. Die vero XXIIII. Decembris.*

XVIII. Summæ S. Antonini Pars 2da Venetiis per Franciscum de Heilbrun, & Nicolaum de Francofordia. ann. 1474. in Fol. min.

Impressum est hoc opus charactere gothico pereleganti in duabus columnis. Charta est nitidissima. Desunt litteræ initiales titulorum & capitum, custodes, signaturæ, numeri paginarum. Ad calcem operis hæc tantum leguntur

guntur impressa. *Impressum ē hoc opus uenetiis p Franciscum de Hailbrun. & Nicolaū de Frankfordia socios. M. CCCC. LXXIIII.*

Laus Deo.

Post hæc adjecta est tabula articulorum, & capitum, quæ folium integrum, & alterius folii primam paginam implet. An typographi nostri ceteras etiam partes summæ Antoninianæ ediderint, mihi quidem incompertum est. Illud autem constat, alios quoque typographos illa ætate operis istius unam tantum, alteramve partem edidisse.

XIX. Inventarium seu Index Alphabeticus speculi Judicialis a Guilelmo Durando editi. Impres. Romæ per Udalricum Gallum, & Simonem Nicolai. ann. 1474. in Fol. max.

Opus præsens in duabus columnis charactere rotundo romano impressum est. Litteras initiales parvas, ubi littera aliqua prima vice occurrit, typographi adjecerunt plerumque. Sola littera *a* in primis quinque vocibus est impressa. Signaturæ, paginarum numeri, custodes desunt. In fine typographi hæc adjecerunt: *Finitur inuentarium speculi iudicialis. Rome impressum. per viros egregios Udalricum gallum almanū & Symonem nicolai lucensem mercatorem sub Sixto quarto pontifice maximo. Anno domini M. cccc. Lxxiiij. die vero vicesima secunda mensis Maii.*

XX. S. Thomæ aquinatis Expositio libri Job. Impress. per Conradum Fyner anno 1474. in Fol. sine nota loci.

In fronte primæ paginæ hæc leguntur: *Postilla fratris thome de aquino In iob feliciter incipit.* Sequitur autem immediate auctoris in opus præsens præfatio, quæ terminatur in aversa primi folii pagina, linea 16. tum sequitur *capitulū primū.* Atque hac ratione initia singulorum capitum indicantur, quin eorumdem præfigantur summaria. Characteres sunt gothici, & hi quidem admodum graciles. Charta firma quidem, sed minus alba: chartarii signum est caput bovis, cujus inter cornua duplex stilus exurgit, in crucem desinens. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Ad calcem operis hæc habes impressa. *Explicit postilla in job fratris thome de aquino Año millesimo quadringentesimo septuagesimo qrto. per discretum Conradum fyner de gerhusen artis impressorie magistrum.* Orlandi in *origine della stampa* pag. 172. Conrado Fyner duos tantum adscribit libros Esslingæ, civitate imperiali in ducatu Wurtembergico sita, excusos, nempe *Petri Nigri germani Ord. Præd. Tractatum de Judæorum perfidia* anno 1475, & ejusdem *Tractatum de Conditionibus veri Messiæ* anno 1477. impressos. Inde probabilis est conjectura, Postillam, quam modo indicavi, Esslingæ excusam pariter fuisse.

XXI.

XXI. *Thurecensis: (fic) Phisici: Tractatus: De: Cometis: Incipit.* — in 4. anno 1474. sine nota loci & typographi.

Quæ modo recitavi, verbotenus leguntur capitalibus impressa litteris in fronte primæ primi folii impressi paginæ. Auctor, de quo non habeo, quæ dicam, opus suum in duas partes divisit, In prima agit de cometis, earum generatione, figura, influxu &c. generatim! at *Secunda: Pars: Est: Sermo: Particularis: De: Cometa: Apparente: Anno: Domini: M. CCCC. LXXII.* Hæc verba capitalibus impressa litteris in fronte folii vigesimi impressi leguntur. Fuit auctor eorum ex numero, qui multum tribuerunt cometarum influxui. Constat opus integrum tribus plagularum fasciculis, quorum primus & tertius, sexterni sunt, secundus autem quinternus. Primi fasciculi primum, & tertii ultimum folia sunt vacua. In prima folii penultimi pagina ad calcem operis litteris capitalibus hæc leguntur impressa:

Sit: Laus: Deo:
Anno: Domini: M. CCCC. LXXIIII: Hans: Aurl.

Verbis *Hans. Aurl.* vel typographi, vel correctoris, vel bibliopolæ vel editoris nomen videtur designari, quemadmodum etiam verbis Leonhardus Aurl. in libro ad ann. 1473. N. II. descripto. Quis vero uterque fuerit, necdum mihi innotuit. Ceterum characteres, quibus impressum est hoc opus, sunt rotundi, charta satis firma, & alba. Desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Litteræ vero initiales desunt tantum initio operis, nec non initio capitum, seu articulorum primæ partis, ubi agitur 1) de generibus cometarum 2) de generatione cometarum. Et in tribus hisce locis typograpus spatium satis amplum miniatori reliquit: In ceteris vero ipse majusculas, vel capitales adposuit. Non memini, hujus operis a quoquam Bibliographo factam esse mentionem.

XXII. Angeli de Ubaldis Perusini, Jurisconsulti celeberrimi, 1) Lectura super authenticis. 2) Ejusdem Tractatus de Inventario. 3) Nicolai de Ubaldis Perusini Tractatus de successionibus ab intestato primum generalis, tum specialis de successionibus ab intestato clericorum regularium, & sæcularium. Romæ ann. 1474. in Fol. magn.

Omnia hæc opera juridica sunt eodem charactere, romano nimirum, eoque minus pingui impressa. Charta etiam in omnibus eadem est. Quamvis igitur duo priora opera separari a reliquis possint, & forte paulo ante hæc separatim fuerint vendita: videntur tamen ex eadem typographia non diu alterum post alterum prodiisse. Lecturæ super authenticis præmissa est editoris, nescio cujus, præfatio, ex qua colligitur, primam hanc esse istius operis

ris editionem. Legitur hæc præfatio in aversa pagina primi folii. In fronte autem primæ columnæ folii secundi *Opus ac Lectura Autenticoꝝ Prestantissimi doctoris domini Angeli de Vbaldis de perusio. Juris Cesarei ac Romani Interpretis optimi. Et primo collatio prima incipit feliciter.* Lectura hæc foliis impressis 93 comprehensa est. Tractatus vero de inventario non nisi quatuor implet folia. Ad hujus calcem sequens legitur subscriptio: *Lectura dñi Angeli de Vbaldis de Perusio super Autenticis & sup tractatu de inuentario p dñm Bar. Bononie compilata Impressaq3. ĩ. scripta Rome apud sanctum Eustachium in domo dñoꝝ Antonii & Raphaelis de Vulterris scriptꝝ aplicoꝝ. Finiunt feliciter.* Accedit folium, quo nihil aliud continetur, quam *Registrum hujus operis*, hoc est, indiculus quaternionum, & quinternionum. Tractatui generali de successionibus ab intestato in aversa primi folii pagina præmissa est auctoris præfatio, seu dedicatio ad Cardinalem de Ursini, Episcopum Tusculanum, scripta anno 1472, die 16. Maii. Duo folia immediate sequentia tabulam continent materiarum. Quarto demum folio opus ipsum sine ullo titulo incipit, idemque terminatur in prima pagina folii trigesimi, hanc habens subscriptionem: *Hanc sũmulã siue tractatũ de successionibus ab intestato q̃ breuissime potui edidi Ego Nicolaus de Vbaldis de perusio Vtriusq3 iuris doctor Et sacri palatii aplici causarum Auditor sub anno dñi. M. cccc. Lxxj. die penultima septembris Regnante Sisto IIII. Pontifice maximo Pontificatus sui Anno pmo submittens opus ipsũ correctioni. V. R. D. Et cuiuscunq3 alterius melius sentientis.* Aversa hujus folii pagina est vacua. In sequentis autem folii prima columna incipit tractatus specialis *De successionibus ab intestato Clericorũ Regulariũ & Secularium.* Hæc verba immediate excipit auctoris *Prohemium*, in quo testatur, se in suo tractatu generali, anno superiori, nimirum 1471, edito nimis succincte pertractasse ea, quæ Clericos concernunt. Quare facile adductum fuisse, ut hunc singularem de hac materia tractatum ederet. Post Prohemium immediate sequitur *Tabula*, sc. materiarum, terminata in auersa folii ejusdem pagina, columna secunda. Ipse tractatus foliis impressis sex tantum comprehenditur, & ad calcem hanc habet subscriptionem: *Solennis Tractatus cum excellenti additiõe editus per R. P. ac clarissimum utriusq3 Juris doctorem | dñm Nicolaum de Vbaldis de Perusio | Sacri palatii apostolici caussarum Auditorem Explicit. Impressusq3 Rome Anno dñi. M cccc Lxxiiij. Regnante Sixto quarto Pontifice maximo | Pontificatus sui Anno Quarto. Finitusq3 die. XI. Mẽsis Septembris. Anno die & loco ubi supra.* Ceterum desunt in omnibus hisce operibus custodes, signaturæ, litteræ initiales sectionum majorum, paginarum numeri, & inscriptiones. Charta est plane præstantissima.

ANNO 1475.

I. Biblia latina ſine loco, anno; & typographo in Fol. — Sed certe circa annum 1475 impreſſa.

Horum Bibliorum exemplar anno 1475 octo florenorum Rhenenſium pretio comparavit Georgius Zingel ex Schlierſtat artium & theologiæ Doctor, Profeſſor, univerſitatis Procancellarius, & Canonicus Aichſtadianus, ut ipſemet ad calcem primæ paginæ manu ſua, & his verbis adnotavit: *Iſte liber eſt magr̃i Georgij czingel d' ſlierſtat quē ꝯpauit cp 8 fl rēnſ, año 1475* (1 8 Λq) Oportet igitur ante annum 1475 vel hoc ſaltem anno impreſſa eſſe hæc Biblia Aliud eorumdem exemplar deſcribit cl. Maſch in nova editione *Bibliothecae ſanct. Jacobi Le Long* Part. II. Vol. III. Cap. II. Sect. I. § XVI.

Papyro impreſſa ſunt hæc Biblia & firmæ admodum, & albæ. Foliorum tum longitudo: tum latitudo eadem fere eſt, quæ in Bibliis Moguntinis N. II. ad ann. 1462. deſcriptis, forte æqualis omnino futura, niſi Bibliopegus recentior nimium illa præcidiſſet. Chartarii ſignum eſt littera D, quam linea ſecat perpendicularis ex utraque parte prominens, figura ſimilis illi, quæ etiam in Bibliis Moguntinis occurrit ſupra deſcripta. Non tamen hæc æqualis ubique magnitudinis ſed nunc major, nunc minor eſt. Una tantum vice caput bovinum obſervavi. Paginæ ſingulœ in duas diuiſæ ſunt columnas, quarum quælibet integra lineas habet 48, quamvis non deſint, quæ lineas 49 habent. Deſunt ſignaturæ, cuſtodes, columnarum tituli, & numeri paginarum impreſſi. At vero litteræ initiales tam librorum, quam capitum, & præfationum libris præfixarum ligno inciſæ ſunt, partim majores, partim minores. Librorum & præfationum iisdem præfixarum, tituli ſeu rubricæ, quæ vocantur, colore rubro, capitum vero rubricæ nigro colore impreſſæ ſunt. Littera i loco puncti ſupra ſe accentum acutum habet. Tituli Pſalmorum ſingulis Pſalmis præfixi ſunt: deſunt vero numeri Pſalmorum impreſſi, qui in noſtro quidem exemplari nequidem a miniatore adjecti ſunt. Conſtat opus integrum foliis impreſſis 467, non 468, ut habet cl. Maſchius. Liber exodi incipit fol. 22. (non fol. 23.) ut idem Maſchius habet, (*a*) columna 2, quæ lineas primi capitis triginta tres continet. Harum duæ ultimæ ſic ſe habent:

 opibꝯ

(*a*) Forte tamen Maſchii exemplar ante folium, quod ipſimet primum eſt, & epiſtolam S. Hieronymi ad Paulinum inchoat, folium habet vacuum. Hoc ſane adnumerato foliis opus integrum conſtat 468, & liber exodi incipit fol. 23. Videtur ſane typographus folium initio vacuum reliquiſſe. Nam qui in ultimo folio, pag. averſa legitur impreſſus index librorum biblicorum, folium quoddam vacuum ſupponit. Secundum hunc quippe indicem liber geneſis incipere debet fol. 4. Liber Exodi fol. 23, & ſic deinceps. At vero folio vacuo non numerato liber Geneſis incipit fol. 3. pag. averſ. col. 2. lin. 39. Verum ego folia impreſſa numeravi, & ideo, e. g. quod mihi eſt folium CCXXXIV, hoc idem in indice eſt folium CCXXXV. & ſic deinceps.

opibꝰ ꝓmēbāt. Dixit aūt rex egipti obste-
tricibꝰ hebreoꝝ: q̄ꝝ una vocabatᶻ sephora.

Deuteronomium terminatur fol. 73, paginæ averſæ columna prima, linea 18. Pſalmorum, quibus unus tantum præfixus eſt Prologus S. Hieronymi: *Pſalterium Romæ dudum poſitus &c.* initium eſt fol. CCX. columna 1. linea 9. finis vero CCXXXIV. paginæ averſæ columna 2. linea 38. Apocalypſis terminatur folio 461. paginæ averſæ columna 1. linea 47. Partem lineæ 48 hæc verba, in medio lineæ poſita, occupant.

Et ſic eſt finis.

Poſt Apocalypſim ſequuntur ſex adhuc folia impreſſa, quorum priora quatuor continent Menandri Monachi ad Jacobum de Iſenaco Epiſtolam, librorum Biblicorum ſummam quandam & compendium exhibentem, cum ſubjunctis verſibus, qui in pluribus deinceps latinorum Bibliorum ſæc. XV. editionibus occurrunt, quos ideo integros hic exhibere volui:

Qui memor eſſe cupit librorum bibliothecæ
Diſcat opus præſens ſi retinere velit.
Maxima de minimis ex partibus accipe totum
Invenies quod amas ſi ſtudioſus eris.
Ecce Iheſu Chriſte claudo pietate libellum
Sit benedictus Deus & homo de virgine natus
Credentes verbis ſacris ſalvare paratus.

Duo poſtrema folia continent imprimis canones Evangeliſtarum tribus prioribus paginis, & pagina ultima indicem librorum Biblicorum, cum nota folii, quo liber quisque incipit. Evangeliſtarum canones etiam in margine ſingulorum Evangeliorum minoribus litteris exhibentur, ſuis quique locis.

Conſentit, teſte viro clariſſimo Maſchio, hæc editio quoad litteras florentes, typos, & externam formam cum editione, quæ notam anni 1475 adſcriptam habet, & a Cl. Maſchio loc. cit. §. XXV. deſcribitur. Si poſterioris hujus editionis cum typi, tum imprimis litteræ initiales conferantur cum editione Bernardi Richelii Baſileenſis typographi anno 1477 facta, & a Maſchio loc. cit. §. XLIV. deſcripta teſte eodem Maſchio utraque Biblia ex una eademque typographia prodiiſſe vel ipſe conſpectus unumquemque docebit. Quod ſi hæc omnia ita ſe habeant: habemus nos primam Richelii Baſileenſis typographi editionem, anni tamen, locique nota impreſſa carentem. Secunda enim notam ſaltem anni 1475, tertia non anni tantum (1477) ſed & loci, & typographi notam habet.

II. Bartholomæi Cepolæ tractatus de ſervitutibus urbanorum prediorum. Romæ apud S. Marcum 1475. in Fol.

Præmiſſa eſt in noſtro quidem exemplari tabula materiarum, quæ in hoc libro pertractantur, quatuor foliis comprehenſa. Tum incipit opus in duabus

bus columnis romano charactere impressum. Litteras initiales parvas typographus adjecit. Signaturæ vero, paginarum numeri, & custodes desunt. In fine operis hæc leguntur impressa: *Explicit Tractatus de servitutibus urbanorum prediorum Excellentissimi utriusque juris domini Bartholomei Cepolla veronenß. Impressus Rome apud Sanctum Marcū Anno a Nativitate domini Et eodem Jubileo M. CCCCLXXV. die Nona Mensis Septembris. Sedente Sixto quarto Pontifice Maximo. Pontificatus sui anno Quinto.*

III. Iuvenalis Satyræ cum commentario Domitii Calderini nec non ejusdem Calderini defensione commentariorum suorum in Martialem adversus Brotheum. Venetiis per Jacobum Rubeum natione Gallicum. ann. 1475. in Fol. min.

Præmissa est *Domitii Calderini Veronensis Secretarii Apostolici In Commentarios Juvenalis ad clarissimum Virum Julianum Medicen Petri Cosmi Filium Florentinum* epistola, quæ terminatur folii secundi pagina prima linea vigesima quinta. In aversa folii ejusdem pagina exstat *Juvenalis Vita Ex Antiquorum Monumentis.* Folio demum tertio præmissa in prima ejusdem pagina præfatione in sequentes commentarios ipsi incipiunt commentarii, textum in externis tribus paginarum marginibus ambientes. Porro textus charactere rotundo romano pereleganti, commentarii vero romanis quidem etiam litteris, sed paulo minoribus sunt impressi. Littera initialis cujusvis Satyræ deest; prima vero ceterorum versuum singulorum littera capitalis est. Signaturæ, custodes, paginarum numeri desunt. In fine Satyrarum characteribus iisdem quibus impressæ sunt Satyræ, impressa leguntur sequentia: *Junii Juvenalis Aquinatis Satyrarum Libri Impressi. Venetiis Diligentissime Arte Et Ingenio Jacobi de Rubeis Natione Gallici VIII. KL. Maias Anno Christi M. CCCCLXXV. Invictissimo Et Inclyto Duce Petro Mocenigo.* Ad calcem commentariorum in ejusdem paginæ inferiori margine hæc leguntur impressa: *Domitij Calderini Veronensis Secretarii Apostolici In Satyras Juvenalis Ad Clarissimum Virℝ Julianum Medicen Laurentij Fratrem Petri Cosmi Filium Florentinum Editi Romæ: Quom Ibi Publice Profiteretur K. Septembris MCCCCLXXV.* Tum sequitur Calderini Defensio Commentariorum suorum in Martialem adversus Brotheum typis iisdem, quibus Satyræ, impressa & decem foliis comprehensa. In prima decimi folii pagina ad calcem hæc denuo leguntur impressa: *Domitii Calderini veronēsis Cōmētarii in Juvenalē cū defensiōē cōmētarioℝ Martialis & Recrimiatiōē aduersus Brotheū gramaticū. Ad Julianum Medicen Florentinum. Editi Romæ. K. Septēbris. MCCCCLXXIIII.* Tres istas subscriptiones non nisi truncatas, & inter se confusas, quasi unica esset subscriptio, in medium attulit cl. de Bure *Bibliographie Belles Lettres* n. 2834. Idem vero recte advertit, Bibliographos non paucos ex terminis, qui in duabus posterioribus subscriptionibus occurrunt (*Editi Romæ ann.* 1474.) non

 recte

recte suspicatos fuisse, Calderini in Juvenalem commentarios jam ante hanc editionem venetam Romæ anno 1474 fuisse typis excusos. Sane per verba, *editi Romæ anno* 1474, nihil aliud videtur innui, quam Calderinum hos commentarios absolvisse, & in lucem edere publicam statuisse, cum Romæ anno 1474 versaretur, &, ut secunda subscriptio expressis verbis sonat, ibidem publice profiteretur. Quare non est a vero aliena Cl. de Bure assertio, venetam hanc editionem commentariorum Calderini esse omnium primam.

IV. Laurentii Vallæ Elegantiarum Linguæ latinæ compendium a Bono Accursio Pisano concinnatum. Impressum Mediolani per Philippum de Lauagnia ann. 1475. in 4to.

In aversa primi folii pagina exstat Boni Accursii Epistola dedicatoria ad Cichum Simonetam ducalem Secretarium. In hujus enim liberorum gratiam Bonus Accursius præsens compendium adornaverat, ut ipse testatur in hac epistola. Folio secundo statim incipiunt *Laurentii Vallensis Viri Clarissimi Elegantiæ Ad Breve Quoddam Ac Perutile Redactæ Compendium.* Atque hæc capitalibus sunt litteris impressa: ipse vero textus charactere rotundo, eoque elegantissimo impressus est. Litteras initiales parvas typographus ipse adjecit. At vero custodes, signaturæ, & paginarum numeri desunt. Constat opus integrum foliis impressis septuaginta septem. In auersa postremi folii pagina hæc leguntur impressa: *Mediolani Impressum per Magistrum Philippum de lauagnia Mediolanensem.* 1475. *die* 27. *Junij.*

V. *Augustini Dati Senensis Isagogicus libellus in eloquētiæ præcepta ad Andream Christophori filium*, (Hæc verbotenus leguntur in fronte secundi folii) quem typis imprimendum curavit Bonus Accursius Pisanus Mediolani per Philippum de Lauagnia anno 1475. in 4to.

In aversa primi folii pagina exstat Boni Accursii, qui opus typis imprimendum curavit, Epistola dedicatoria ad Cichum Simonetam primum ducalem Secretarium. Externa hujus opusculi, quod foliis constat impressis quadraginta tantum, forma eadem prorsus est cum proxime præcedenti. In prima ultimi folii pagina hæc leguntur: *Mediolani. Impressum per Magistrum Philippum de Lauagnia.* 1475. *die* 18. *Martii.*

VI. Aurea Biblia Antonii Ampigolli Ord. Eremit. S. Augustini. Ulmæ ann. 1475. per Joh. Zeiner. in Fol.

Est lexicon alphabeticum Morale, cui nomen Aurea Biblia ideo videtur inditum, quod vitanda & agenda maximam partem exemplis & figuris ex

S.

S. Scriptura depromptis inculcentur. Auctor opus inscripsit Confratribus suis Augustinianis in Conventu Neapolitano existentibus, ut ipse in Præfatione operi præfixa testatur. Opus divisum est in capitula, seu titulos centum triginta novem, quamvis typographus non nisi capitula centum triginta octo notaverit. Error inde manavit, quod numerum capitulo vigesimo, in quo agitur de *Auxilio Dei*, adjicere neglexerit, eundemque numerum Capitulo de *Baptismo*, quod revera est ordine vigesimum primum, addiderit. Atque hic quidem error per totum opus deinceps est continuatus. In superiori margine capitulorum, non foliorum, numeri notantur. Desunt quoque custodes, & signaturæ. At litteras initiales magnas, easque ligno incisas typographus ipse adjecit. Ceterum characteres gotthici quidem sunt, sed tamen admodum elegantes. Ad calcem capituli postremi, quod est de zelo indiscreto, leguntur sequentia typis impressa: *Vigore infiniti entis explicit lib'. bon'. & perutilis Aurea Biblia. ve. ac. no. te. appellatꝫ. Vlm diligent' p Johãnez zeiner de Reutlingen artificialit' effigiatꝫ. Anno legis grē ꝏ. cccc. Lxxv. die altera post viti & modesti martirum cui sit honor & Gloria in secula seculoꝝ. amen. &c.*

VII. Jacobi de Clusa Charthusiani Tractatus de Apparitionibus animarum post exitum earum a corporibus. Burgdorfii 1475. sine nomine typographi. in Fol.

In fronte primæ paginæ hæc leguntur: *Tractatus de apparitionibus animarum post exitum eaꝝ a corporibꝰ & de earundem receptaculis. editꝰ in erdfordia ab excellentissimo viro Jacobo de Clusa ordinis cartusiēsis. sacre pagine professore doctissimo.* Auctor hujus opusculi, quod viginti sex tantum foliis impressis constat, singulare argumentum majore libertate tractavit, quam pro temporis illius genio id ab aliis factum est. Habet tamen multas fabulas, & sublestæ fidei historias. Cum plures circa medium Sæc. XV. fuerint ex ordine Chartusianorum Jacobi, iique Erfordiæ degentes, non satis liquet, quis illorum præsentis operis auctor sit dicendus. De loco etiam impressionis Burgdorf non omnino certa habentur documenta. Probabilissimum est, Burgdorfum Bernensis in Helvetia ditionis oppidum designari. Verum cum præter librum hunc nullus hactenus eodem in oppido certo impressus innotuerit, typographi quoque latet nomen. Plura de loco & typographo, nec non operis auctore & argumento disseruit cl. Aug. Frid. Pfeiffer in Beyträgen zur Kenntniß alter Bücher, und Handschriften. 1. St. n. XII. Litteræ sunt oblongæ & pingues admodum, eæque sculptæ, ut videtur, non fusæ. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Distinctionis signum unicum ubique occurrit, nempe punctum. In prima folii vigesimi sexti, ejusque ultimi pagina primum hæc leguntur: *Explicit Tractatus eximii doctoris Jacobi de clusa ordinis cartusiensis de apparitionibꝰ & receptaculis animꝝ exutarū.*

im-

impressus in opido Burgdorf Anno dñi millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto. His subnexus est *ordo folio4.* h. e. indiculus primarum cujusvis plagulæ vocum, Bibliopegam in ordinandis plagularum fasciculis dirigens.

VIII. Valerii Maximi Dictorum Factorumque memorabilium libri novem. Impressi Mediolani ann. 1475 per Antonium Zarottum in Fol.

In prima operis pagina legitur Boni Accursii Pisani ad Cicchum Simonetam primum ducalem secretarium epistola dedicatoria, in qua Valerium Maximum a se *emendatissime correctum, & quidquid erat aliorum ignorantia insertum exemptum fuisse* adfirmat. Hanc in eadem pagina excipit Boni Accursii explanatio quorumdam locorum, quæ in ipsa Valerii Maximi præfatione in opus præsens occurrunt. In sequenti folio incipiunt: *Valerii Maximi* (capitalibus litteris) *Dictorum Et Factorum Memorabilium Rubricae;* quæ terminantur folii tertii pagina prima linea 22. Aversa pagina vacua est. Folio quarto demum ipsum opus incipit. Impressum est charactere rotundo elegantissimo. Litteras initiales parvas inde a libri primi capituli quarti exemplo secundo, quod est *De Marco & Flamma capitis*, usque ad finem operis typographi ipsi adjecerunt. In præcedentibus autem desunt. Desunt etiam ubivis signaturæ, custodes, paginarum numeri. Ad calcem noni libri capitalibus litteris, & numeris Romanis impressa hæc leguntur:

M. CCCC. LXXV. VII.
KL. Novembres.
Mediolani.
An. Impressit. ZA.

Per *An. ZA.* intelligendum esse Antonium Zarottum celeberrimum Mediolani illa ætate typographum nemo, ut opinor, vocabit in dubium. Accedit index alphabeticus copiosissimus materiarum foliis 22. comprehensus, cui præmissa est instructio ad expeditum ejusdem usum. Orlandi, Hamberger, Harwood, hujusque interpres Alter hanc editionem non excitarunt. Cl. de Bure eam indicavit tantum. Editores Valerii Maximi Bipontini de ea pariter siluerunt.

IX. S. Augustini Liber, Quinquaginta adpellatus, seu verius S. Augustini quinquaginta Homiliæ de variis materiis Augustæ Vind. per Anton. Sorg. anno 1475 in Fol.

Præmissum est registrum, seu index Homiliarum, quæ hoc opere continentur, utramque primi folii implens paginam. Folio secundo *Incipit liber beati Augustini episcopi, qui vocatur quinqginta De eo quod scriptum est. Quis est homo, qui vult vitã & cupit videre dies bonos* (In eadem linea interjecto spa-

spatio vacuo): *Omelia prima.* Litteras initiales parvas typographus ipse adjecit. Custodes vero; paginarum numeri, & signaturæ desunt. Litteræ sunt gothicæ quidem, sed perelegantes. Præter punctum, duo puncta, & interrogationis signum occurrit etiam, licet rarius comma. Ad calcem Homiliæ ultimæ, in qua ostenditur, *Quam utilis & necessaria sit penitentia*, hæc leguntur impressa: *Anno. dñi. M. cccc. Lxxxv. circit' kal' Februarij Impressus est liber iste ad honorem dei. P Anthoniū Sorg In Augusta.*

X. Alberti Trotti, Juris Canonici Professoris Ferrariensis liber de vero, & perfecto Clerico Ferrariæ impressus ann. 1475. per Severinum Ferrariensem, in 4to.

Præmissa est in nostro quidem exemplari tabula quæstionum & dubiorum, quæ tanguntur, & deciduntur in hoc opere. Tabula hæc septem foliis impressis comprehenditur, & ad calcem folii ultimi hæc insuper impressa continet: *Explicit tabula seu ordo questionūque tanguntur ī hoc opusculo: intitulato de vero & perfecto clerico: edito per clarissimum juris utriusq3 interpretē Dominū Albertum Trottum de Ferraria ī studio ferrariensi: ibidemq3 impresso. Per Severinum ferrariensem. Anno dnice natiuitatis. M. CCCC. LXXV. die.* 23 *Decembris.*

Laus Deo.

Patet, Bibliopegi aut inscitia, aut incuria hanc tabulam operi præpositam fuisse, cum illi subjungenda fuisset. Divisum est opusculum in duos libros, quorum prior de vero, posterior de perfecto agit clerico. Opusculo auctor præmisit epistolam dedicatoriam ad Jacobum Zenum Patavinum episcopum. In fronte primi libri rubro colore, & capitalibus impressa litteris hæc leguntur: *De vero & perfecto Clerico Que: Et Quot:, Concurrere oporteat In Eo.* Litteræ, quibus impressum est hoc opus, sunt rotundæ, eæque minutæ admodum. Litteras initiales typographus ipse plerumque adjecit, easque magnas. Desunt vero custodes, signaturæ, paginarum numeri. Ad calcem operis hæc tantum capitalibus impressa litteris leguntur.

Sever. Ferrar.

F. F. V.

Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* opusculi hujus aliam citat editionem Ferrariensem ab eodem typographo factam anno 1476. De nostra vero ann. 1475. silet omnino.

XI. Johannis Nider ord. Præd. Præceptorium divinæ legis, sive Expositio Decalogi, per Ant. Sorg Augustæ anno 1475. in Fol.

Præmissum est huic operi duplex registrum, & primum quidem alphabeticum materiarum, alterum vero capitulorum cujusque libri seu præcepti. Pri-

Primum terminatur folio impresso 27, pagina prima, linea 31: alterum vero folio 28, pagina aversa, linea 20. Folio sequenti *Incipit Prologus in expositionem decalogi ſm fratrē Johānem Nyder sacre theologie pfessorem ordinis predicatorum.* Prologus iste non nisi sedecim lineas implet. Quare eadem in pagina circa medium *Incipit preceptorium diuine legis: Capitulum primum.* Initiales litteras parvas ipse typographus adjecit. Idem quoque in superiori margine paginæ sinistræ præceptum, e. g. *Preceptum primum*, paginæ vero dextræ capitulum. e. g. *capitulum sextum*, notavit. Custodes, paginarum numeri, & signaturæ desunt. In fine hæc leguntur impressa: *Fratris Johannis Nyder: diuine legis preceptoriū feliciter finit. Nō quidem Cyrographo sed ipsaque de sursum demissa est arte p Anthoniū Sorg ciuē Augustensem Impressum. In laudem dei & edificationem ecclesie. Anno salutifere incarnacionis dñi nr̄i hiesu Xpi. M. CCCC. L. XXV. IX. kalendas Junias. Laus almipotenti.*

XII. Catonis Ethica, seu dysticha de Moribus ad filium amplissimis Commentariis illustrata, vel potius onerata a Philippino de Pergamo. Impressa Augustæ Vind. anno 1475. per Anton. Sorg. in Fol.

Auctor horum dysticorum, seu sententiarum moralium non est Marcus Portius Cato Censorius, sed Dionysius Cato, qui ante Constantinum M. immo jam sub Antoninis floruit. Porro hæc disticha jam inde a temporibus Caroli Magni puerorum in manibus versabantur, & scholasticæ institutioni habebantur idonea, quamvis non nulla illorum ægre admodum cum doctrina christiana conciliari posse videantur. Conf. Hamberger zuverläßige Nachrichten ꝛc. Thl. 2. pag. 327 seqq. Ipsa Catonis disticha paucis potuissent paginis imprimi. Ast qui commentaria in hac quidem editione adjecit, præter pauca ad sensum disticorum evoluendum idonea tam multa inseruit aliena & ad prædictum scopum nihil, aut parum certe conducentia, ut præsens editio in vastissimæ molis volumen plagularum 241½ excreverit. Primo itaque introductionem præmisit in opus præsens, eidemque registrum adnexuit locos quosdam communes in ipso opere uberius explicatos alphabetico ordine complectens. Atque hæc quidem introductio cum registro foliis comprehensa est 56 impressis. In sequentis folii prima pagina incipit dedicatio hujus operis Johanni Galeazio vice comiti Mediolanensi facta, in cujus contextu demum auctor, frater Philippinus de Pergamo, Prior monasterii S. Mariæ de Tressonibus, suum manifestat nomen. Finitur hæc dedicatio folio 59. pagina prima, linea 32. Tandem in eadem pagina incipit Catonis Procemium ad filium: *Nunc te fili carissime docebo q° pacto mores tui animi cōponas.* Atque hoc quidem procemium auctori uberrimam evagandi materiam præbuit. Implevit enim plagulas vix non 32: seu folia 64. Tandem incipit primum præceptum prosaicum: *Itaque deo supplica*, in idemque auctoris com-

commentaria immediate subjuncta. Præcepta metrica, quorum primum est: *Si deus est animus ut nobis carmina dicũt. Hic tibi præcipue fit pura mente colendus*, in quatuor partes seu libros divisa sunt. Ad calcem operis hæc leguntur impressa: *ob prime omnium rerum cause preconia: militantisq3 ecclesie eruditoẽ3, Cathonis magni auctoris moralissimi ethica pregnantissima torquẽdo Auguste impositũ. In qua Facultatũ pluriũ gaza recondita est uberrima. Ex qua siquide3 quisquis opusculi p̄sentis lector attent⁹, excerpe amplissime fructificatoĩs palmit.s poterit: summi ac immortalis opificis presidio finit felici⁹. Incarnatoĩs saluberrime ãno. M. CCCC. LXXV: die crastina festi omnium sanctorum:* His subjuncta: *Laus supno artifici mundum pugillo continenti eiusq3 gloriose ac intemerate genitrici.* Typi iidem sunt, quibus Antonius Sorg tum hoc anno (vid. n. IX. & XI.) tum alias quoque usus est. Quare eidem hoc opus attribuere non dubitavi. Litteras initiales parvas ipse adjecit typographus. Signaturæ vero, custodes, & paginarum numeri desunt. Ceterum hæc est omnium prima hujus operis editio, & vel ideo rarioribus libris accensenda. De ea non nihil uberius agit cl. Hummel in der Neuen Bibliothek von seltenen und sehr seltenen Büchern. achten St. pag. 409 — 418.

XIII. Das Buch der Natur. Augsburg gedruckt von Hanns Bämler. 1475. in Fol.

Duo prima folia registrum complectuntur duodecim capitulorum in quæ divisum est opus præsens. In aversa tertii folii pagina figuram videre est ligno incisam, quæ hominem repræsentat nudum, cui a dextris & a sinistris duo alii adstant vestiti, ille quidem vasculum, hic vero librum manu tenens apertum. In prima quarti folii pagina leguntur sequentia rubro impressa colore quæ hic adscribam integra, cum ad dijudicandum libri argumentum, & historiam illius litterariam spectent dilucidandam: Hyenach volget das puch der Natur, das Innhaltet zu dem ersten von eygenschafft und natur des menschen, darnach von der natur vñ eygenschafft des himels, der tier des gefügels (sic), der Kräuter, der steyn, und võ vil and' natürlichẽ dingen, und an disen puch hat ein hochgelerter mã bey fünffzehẽ jare colligiert vñ gearbeyt, vñ für sich genumẽ die hernach benanten götlich vñ natürlich lerer Poeten vñ ander bewert Doctores der erczney. Als Augustinũ, Ambrosium. Aristotelen, Basilium, Ysidorum, Plinium, Galyenũ, Avicennũ etc. vñ vil and' meister vñ lerer, auß den vñ andern hat er dicz nachgeschribẽ püch allenthalbẽ zusamẽ gelesen vñ außgezogẽ, welches püch meister Cunrat von Megenberg von latein in teüsch Traßferirt vñ geschriebẽ hat vnd ist gar eyn nüzliche kurzweylige materi, darinnẽ eyn yeglicher mensch vil selczsamer sachen vnterrichtet mag werde. Zu dẽ erstẽ võ d' natur des menschen. In eadem pagina incipit primum capitulum de hominis natura. Capitulo cuivis præfixa est figura

 ligno

ligno incisa, & in nostro quidem exemplari coloribus illustrata, capituli argumento conveniens. Typi sunt germanici crassi admodum & oblongi. Litteras initiales majores ligno incisas typographus adjiciendas curavit. Desunt vero custodes, signaturæ, paginarum numeri. In fine capituli duodecimi hæc leguntur impressa colore nigro, ut ipse textus operis: **Hie endet sich das pûch der Natur. Das hat getruckt vñ vollbracht hanns Bämler zu Augspurg an montag vor aller heyligen tag Anno etc. in dem** *LXXV.* **jar. Deo gracias.**

XIV. Regimen Sanitatis. Theodisce. **Von Ordnung der Gesundheit. Augsburg gedruckt vom Bämler.** 1475. in Fol.

Typi, & cetera, quæ ad externam libri formam spectant, sunt eadem omnino, cum opere proxime præcedenti. Initio occurrit registrum, quod primi folii utramque implet paginam. Opus istud in 4 partes, seu libros divisum est. In 1ma parte agitur de quatuor anni tempestatibus, mensibus singulis, nec non de 4 temperamentis. In 2da regulæ præscribuntur in usu ciborum, potus, & somni observandæ: agitur quoque de venæ sectione. In parte 3tia, quid grassante peste in usu cibi & potus, nec non venæ sectione sit observandum, docetur. In 4ta demum parte tractatur de signis hominis sani & morbidi. Ad calcem operis sequens legitur notitia: **das nützliche bûch von Ordnung der Gesundheit hat getruckt vñ volendet Hañs Bämler zû Augspurg, an montage Nach Sant Martins des heyligen Bischoffs tag Nach gots geburt dusent vierhundt und inn dem fünff und sybenczigsten jare. etc.**

XV. Joannis de Imola in Clementinas commentarii. Per Jacobum de Rubeis impressi venetiis anno 1475. in Fol.

Præsens opus charactere gothico minori in duabus columnis impressum est, papyro, quæ tum firmitate, tum albedine & nitore præstans est. Chartarii signa oppido varia observavi. Sed ceteris omnibus simul sumptis multo frequentius occurrunt duæ sagittæ, quæ se invicem secant medias. Litteras parvas initiales typographus ipse adjecit. Signaturæ vero, custodes, paginarum numeri desunt. In fine operis hæc habes impressa eodem quo cetera, Charactere: *clarissimi ac utriusq3 juris interpretis famosissimi Johannis de Imola opus preclaru3 i clemētinas, uenetiis impressū, summo artificio: ac industria ingeniosissimi uiri Jacobi de Rubeis natione gallici. Anno domini. M. ccccLxxv. Inclyto Uenetiarum Duce Petro mocenigo.*

Deo gracias. Amen.

XVI.

XVI. Decisiones Rotæ Roman. cum Novæ. Tum antiquæ. Impress. Romæ per Georgium Laur de Herbipoli. 1475 in Fol.

In fronte operis leguntur Rubricæ Decisionum Novarum foliis novem comprehensæ. In aversa noni folii pagina præsentis collectionis auctor Guilielmus Horboch Alemannus, Decretorum Doctor, & Auditor Rotæ se ipsum manifestat. Tum sequuntur ipsæ decisiones novæ charactere rotundo pereleganti in duabus columnis firmissimæ quidem, albæ tamen, & nitidæ papyro impressæ. Desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri, & littera initialis *I* vocis *Item*, quæ in fronte singularum decisionum legitur. In fine novarum decisionum hæc habes impressa: *Praesens decisionū rote nouarum opus clarissimū impressuʒ Rome per venerabilē uirū mgrm̄ Georgium Laur. de Herbipoli. Anno Jubilei. M. CCCCLXXV. die vero lunē XXI. mensis Augusti. Pont. S. in Xp̄o patris & dn̄i nr̄i dn̄i Sixti diuina ꝓuidentia pape quarti. anno ejus quarto finit feliciter.* In prima sequentis folii pagina prima cujusvis plagulæ verba notantur, quæ Bibliopegum in ordinandis plagularum fasciculis dirigerent. Aversa hujus folii pagina est vacua. In sequenti demum folio *Incipiunt Decisiones* hæc sunt capitalibus litteris in fronte primæ columnæ impressa) *Siue Conclusiones Antique Dominorum De Rota.* Exterior forma eadem est ac decisionum novarum, nisi quod Decisiones antiquæ incipiant voce *Nota*, *loco Item*. In fine harum decisionum hæc leguntur impressa: *Decisiones siue conclusiones Antique R. P. & Dominorum sacri palacii apostolici Auditorum ordinate scd'm Rūcas decretalium & cum summariis suis impresse Rome per honorabilem virum Magistrū Georgium Laur de Herbipoli. Anno Jubilei Millesimo. cccc. LXXV. die vero lune XXIII. Mensis Octobris. Pontificatus. S. in Christo patris & domi nostri dn̄i Sixti diuina prouidentia pape quarti Anno ejus quinto finiunt feliciter.* In eadem columna legitur Registrum primarum cujusvis plagulæ vocum. In aversa autem pagina *sequuntur summaria decisionum Antiquarum Rotæ*, quæ quidem præter hanc paginam etiam sequentia septem implent folia. Ceterum hæc prima esse videtur decisionum Rotæ editio, quam cl. de Bure abs dubio ignoravit, utpote qui (*Bibliographie Instructiue. Jurisprudence* n. 933.) solam citat editionem Moguntinam an. 1477. quæ & ipsa in nostra exstat Bibliotheca.

XVII. Johannis Andreæ Quæstiones Mercuriales de Regulis juris in sexto Decretalium. Anno 1475. in Fol. sine nota loci & typographi.

Mercuriales adpellantur hæ quæstiones, quod die mercurii easdem auctor sæculo XIV. in diversis Italiæ academiis, diutissime vero in Bononiensi, Canonum Professor celeberrimus Pater juris Canonici, & omnium juris canonici interpretum facile Princeps habitus publice consueverit explanare. Ceterum opus istud in duabus columnis Cartæ firmæ quidem, sed minus albæ

ac nitidæ est impressum. Chartarii signum aliud non observavi, quam coronam. Litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri omnino desunt. Editionem hac antiquiorem a nemine excitatam memini. In secunda primæ ultimi folii paginæ columna hæc tantum leguntur: *Explicit Mercuriales questiones super regulis iuri⁹ Johannis andree utriusq3 iuris doctoris famosissimi Anno saluti⁹ ꝯ. CCCCLXXV. &c.* In aversa postremi hujus folii pagina præsentis operis commendatio, ab Hieronymo de Castellanis, J. U. Doctore, adornata legitur, lineis comprehensa viginti quatuor. Ex eadem discimus Hieronymum istum correctionem hujus operis in hac editione in se suscepisse.

XVIII. Justiniani Imp. Codicis repetitæ Prælectionis Libri IX cum glossa. Norimbergæ impressi per Andream Frisner, & Joannem Sensenschmid. ann. 1475. in Folio Magno.

Initio statim occurrit index alphabeticus materiarum, lectori librum, & titulum rubro charactere minori demonstrans. Post hunc indicem ad calcem aversæ tertii folii paginæ exstat Epistola Andreæ Rumel, Norimbergensis, J. U. Doctoris ad Johannem Sensenschmid typographum, a quo rogatus ille operis correctionem in se suscepit, hancque etiam epistolam in ipsius commendationem curavit præfigendam. Porro Rumelius modeste admodum de suo loquitur labore. Confidenter tamen ad alios provocat codices, lectoremque rogat, ut non nisi facta aliorum codicum collatione de hac editione sententiam ferant. Se quidem nulli labori, typographum nullis sumptibus pepercisse, ut opus præsens quam emendatissime prodiret in publicum. Folio quarto ipse incipit textus, seu constitutio prævia Imperatoris ad Senatum de novo codice faciendo. Textus in duabus columnis charactere gothico majori, pinguiori eo quidem & eleganti impressus est. Glossæ, charactere minori impressæ, externos quatuor margines occupant. Tituli librorum & constitutionum sunt rubro colore & charactere eodem, quo textus ipse, impressi. Singulis quoque libris præfixa est figura ligno incisa, argumento illorum respondens. Initiales vero librorum litteræ, quemadmodum etiam custodes, signaturæ, & paginarum numeri desunt. Libri cujusvis numerus in superiori margine breviter adnotatus est; e. g. LVI, ita, ut littera L in paginæ sinistræ, numerus vero, e. g. VI. in dextræ paginæ superiori margine collocentur. Ad calcem operis rubro colore hæc leguntur impressa: *Codicis domini Justiniani pncipis sactissimi repetite prelectiois nonus explicit feliciter.*

Deo gratias.

Anno domini Millesimo quadringetesimo septuagesimo quinto die vicesimo qrto Junij. Sub imperio diui frederici principis invictissimi anno imperii eius vicesimo quarto Insculptū ē h⁹ opus ī Nuremberga oppido germanie celebratissimo jussu Andree frisner Bunsidelensis & Joannis sensēschmid ciuis Nurembergēsis. His subjecta sunt

sunt typographorum insignia rubro pariter colore expressa. . . Eodem anno hoc opus Moguntiæ excudit Petrus Schoyffer VII kal. Februarii. Meminit hujus editionis Hambergerus. zuverlässige Nachrichten x. Thl. 2. pag. 376. De nostra vero editione silet.

XIX. Baldi de Ubaldis de Perusio commentarius de usu feudorum — item de Pace Constantiæ. Parmæ 1475. per Stephanum Corallum. in Fol. max.

Præsens celeberrimi sæculo XIV. Juris consulti opus chartæ magnæ, ac firmissimæ, nitidæ tamen, in duabus columnis charactere gothico est impressum, & amplissimos habet margines. Præmissus est index materiarum eo ordine concinnatus, quo se invicem consequuntur. Atque hic quidem index novem foliis absolvitur. Folio decimo tandem *clarissimi ac famosissimi utriusq; iuris illuminatoris dn̄i Baldi de pusio super usibus feudorum commentum Incipit feliciter.* Commentum istud finitur folio 150, aversæ paginæ columna prima, linea 29. In eadem adhuc columna incipit commentum de pace constantiæ. Litteras initiales sectionum majorum, quæ rubricæ vocantur, typographus ipse, sed parvas, adjecit. Custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. In fine operis hæc leguntur impressa: *Explicit Baldus d'ugubaldis de Perusio super usibus feudorū: & pace cōstantie, juris utriusque illuminator excellentissim⁹: & adeo emendatissiūs: ut si ɔferatur cum his qui Rome3 ipressi sūt procul dubio illi non baldi: sed cujusdā inepti glosator! uidebitur propter corruptionem* (sic) *Tex. & additionum quingentis in locis suis defectionem.* Interjecto duarum, triumve linearum spatio hæc sequuntur: *Impressum Parme per Stephanum Corallum de Lugduno. Regnante inuictissimo Mediolani duce Galeaceo Maria quinto anno domini millesimo quadragentesimo* (sic) *septuagesimo qto.* Idem Corallus jam anno 1473. Baldi opera juridica edidit.

XX. Lectura Bartoli super secunda parte Infortiati: Venetiis per Joh. de Colonia 1475. Fol.

Istud opus in duabus columnis chartæ nitidissimæ simul, ac firmissimæ charactere rotundo perelegantí impressum est. Litteras initiales parvas, & signaturas typographus ipse adjecit. Custodes vero, & paginarum numeri desunt. Chartarii signa oppido varia observavi, e. g. libram, ancoram, (utramque circulo inclusam) forficem, columnam, cui imposita est corona, pluraque alia. Plagularum fasciculi universim sunt 32, scilicet a — y & aa — kk. omnes sunt quinterni, exceptis g. h. m. q. t. dd. gg. qui quaterni, & ii. kk. qui sexterni sunt. Constat igitur totum volumen foliis 310. Sed duo folia: primum scilicet fasciculi *a*, & ultimum fasciculi *kk*. sunt vacua: folio undecimo fasciculi kk, pagina prima, columna secunda, linea 35 opus terminatur.

natur. Tum vero hæc legitur epigraphe: *Lectura eximii doctoris dñi Bartoli sup scda infortiati pte: optime a famosissis* (sic) *emēdata vir: suū hic testat' finē. Impssioniq3 dedita p Johānē de Colonia sociūque ejus Johannē manthen de Gherretzem q una fidelit' degētes: ipi⁹ laboratorib⁹ ipēsas p curaūt. Venetiis. M. CCCC. LXXV. die vero IX. Mart*|.

XXI. Laurentii Vallæ de Elegantia linguæ latinæ libri sex. Romæ per Arnoldum Pannartz anno 1475. in Fol.

In aversa primi folii pagina hæc leguntur: *Laurentii Valle uiri disertissimi de Romani sermonis elegantia: Liber primus.* Tum vero immediate incipit index argumenta exhibens singulorum cujusque libri capitum, qui terminatur in aversa folii octavi pagina. Nono demum folio incipit *Laurentii Vallæ Viri Disertissimi De Romani Sermonis Elegantia Liber Primus.* Atque hæc verba sunt capitalibus litteris impressa. Litteræ initiales, paginarum numeri, custodes, signaturæ desunt. Characteres sunt rotundi Romani, alias quoque a Panartzio & Schweinhemio adhibiti. Littera Jod non habet punctum sibi impositum. Signa distinctionum duo tantum observavi, nempe punctum, & duo puncta. Charta est firmissima simul & nitidissima. In fine operis hæc leguntur impressa: *Laurentii Valle viri eruditissimi: & oratoris clarissimi de Elegantia linguæ latinæ liber sextus & ultimus diligenti emendatione finitus ab incarnatione domini Anno M. CCCC L. XXV. Die vero secunda mensis Julii: sedñ. Sixto IIII. Pon. Max. Anno ejus quarto. Hos vero libros impressit clarus: ac diligentissimus artifex Arnoldus Pannartz Natione Germanus in domo nobilis viri petri de maximis civis Romani: Tu qui latine loqui cupis: hos tibi eme libros: in qbus legendis si curam studiumque adhibueris: brevi te haud parum pfecisse intelliges.* Accedit folium singulare, in cujus prima pagina exhibetur *Registrum hujus libri*, hoc vero est, indiculus primarum vocum cujusque plagulæ, Bibliopegam in ordinandis plagularum fasciculis dirigens. Primo omnium istud opus typis excusum est Romæ anno 1471 in Pinea regione, iterumque venetiis eodem anno per Nicol. Jenson.

XXII. S. Thomæ Aquin. continuum, seu Catena Patrum in Quatuor Evangelia. Norimbergæ anno 1475. per Ant. Coberger. in Fol. max.

Hoc vastissimæ molis opus chartæ firmissimæ, albæ tamen, ac nitidæ, in duabus columnis charactere paulo majori impressum est. Chartarii signum est triangulum, cujus basin linea, ei perpendiculariter insistens & in rosam desinens secat mediam. Porro lineam eandem duæ aliæ perpendiculariter eidem insistentes & ex utraque parte prominentes, adeoque basi trianguli parallelæ in partes dividunt. In fronte primæ primi folii paginæ, columna

prima

prima tituli loco hæc leguntur: *Diui Thome aquinatis continuum in librum evangelii ſm Matheum.* Tum ſequitur Catenæ in Mathæum dedicatio facta Urbano IV. P. M. cujus juſſu S. Thomas hoc opus adornaverat. Terminatur hæc dedicatio in primæ primi folii paginæ columna ſecunda, linea 32. In fine Catenæ in Matthæum tituli leguntur ſingulorum ordine capitum hujus evangelii. Adjectus eſt etiam index evangeliorum, quæ dominicis & feſtis per annum diebus publice legi conſueverunt. Catenæ in Marcum præmiſſa eſt S. Thomæ dedicatio ad Ambaldum Baſilicæ duodecim App. Presbyterum Cardinalem, in qua teſtatur, ſe defuncto jam Urbano IV. P. M. cujus juſſu Catenam in Matthæum adornaverat, ad adornandam in reliquos etiam Evangeliſtas Catenam animum adplicuiſſe, *ne opus, quod obedientia inceperat, negligentia imperfectum relinqueret.* Addit quoque, ut opus iſtud perfectius redderet, ſe græcorum quoque patrum expoſitiones in latinum transferri, & latinorum Patrum expoſitionibus addi curaſſe. Catenis in Marcum, Lucam, & Johannem indices quidem evangeliorum, quæ dominicis & feſtis per annum diebus ſolent publice legi, adjecti ſunt. At vero tituli capitulorum, qui Catenæ in Matthæum ſubnexi ſunt, in tribus poſterioribus evangeliſtis non ſunt adjecti. Litteræ initiales, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri deſunt ubique. Indici evangeliorum Johannis Dominicalium & feſtivorum ſequens adjecta eſt notitia.

Beati thome de Aquino
gloſa continua ſuper quatuor
Evangeliſtas feliciter finit
Impreſſa Nurembergē p̄ epi
uidum virum Anthonium
coberger. Anno dn̄ice Incar.
natōnis. MILLE. CCCC.
LXXV. DIE. VIII. AVGV.

XXIII. Chronicon Euſebii Cæſar. a S. Hieronymo latine verſum. Ab eodem nec non Proſpero Aquitanico Regienſi Epiſcopo ad annum usque 443 ac tandem ab anno Ch. 443 — 1448 a Matthæo Palmerio continuatum. In Fol. min. Mediolani per Philippum de Lavania circa ann. 1475.

Hæc omnium prima & originalis eſt hujus operis editio, quam circa annum 1475 excuſam eſſe adfirmat Hambergerus in zuverläßigen Nachrichten ꝛc. Thl. 2. pag. 710, & poſt eum vir cl. Michael Denis in Merkwürdigkeiten der garelliſch. Bibliothek pag. 490. In averſa primi folii pagina Bonini Mombritii tria leguntur Epigrammata, quorum primum adſcribam integrum, utpote quo de præſenti editione, quæ ſcitu neceſſaria vel certe utilia ſunt, edocemur.

Hiſto-

Historias qcunq3 suo cum tempore quaeris:
Hoc tibi non amplo codice lector habes
Condidit Eusebius tecumq3 Hieronyme Prosper,
Matthaei pars est ultima Palmerij.
Omnibus ut pateant: tabulis impssit ahenis
Utile Lavania gente Philippus opus.
Hactenus hoc toto rarum fuit orbe volumen:
Q vix qui ferret toedia, scriptor erat.
Nunc ope Lavaniae numerosa volumina nostri
Aere perexiguo qualibet urbe legit.

Typis impressum est opus istud rotundis perelegantibus, & papyro firmissimae ac nitidissimae sine litteris initialibus, signaturis, custodibus, paginarum numeris. Post annum 328 haec adnotantur, *Hucusq3 historiā scribit Eusebius pamphili martiris cōtubernalis: cui nos* (sunt haec interpretis, ejusdemque continuatoris Hieronymi) *ista subiecimus.* Porro hae additiones seu continuationes quinque implent folia & paginam unam. Ad calcem legitur: *Beati Hieronymi iter ptatio in Eusebium de temporibus finit.*

Prosper cetera deinceps adiicere curavit. Prosperi continuationes sex implent folia, non tamen integra. Nam circa finem aversae sexti folii paginae haec insuper leguntur: *Quae sequuntur ex Mathaei palmerij florētini viri qdē diligentissimi libro de tpribus adverbum transumpta sunt cujus sane libri antecedentia eo cōsilio scribenda esse non putavi: q fere oīa ex hoꝝ libroꝝ sup ioib⁹ sint excerpta Ne vero plurima ad legentis toedīū geminentur: illa consultō subticui. Haec quae nō ī merito poterant a lectore desyderari: opere pcium fore ratus sum: si ad continuandā in praesentem usq3 diem historiam apponerentur.* Opus clauditur sine ulla subscriptione ad ann. 1448. Postremum vero, quod memoria dignum Palmerio visum est, his verbis enunciatur. *Mediolanenses Laudem* (Laudum vel Lodi, civitatem in ducatu mediolanensi sitam) *receperunt.*

XXIV. Pauli Castrensis Consilia juridica a Bartholomaeo Cepolla in Academia Patavina Juris civilis Professore ordinario collecta & redacta in ordinem. Impressa, ut videtur, Paduae anno 1475. in Fol. sine nota typographi.

Praemissa sunt alphabetico ordine in duabus columnis vocabula materias hoc in opere pertractatas lectori quodammodo significantia. In aversa secundi folii pagina incipit index materiarum secundum eorumdem vocabulorum ordinem concinnatus, qui terminatur folii 24 pagina aversa, columna secunda, linea 27. Folio 25. ipsa incipiunt consilia in duabus columnis charactere gothico impressa. Papyrus est firmissima, instar pergameni, & eadem nitidissima, & vel hodie adhuc, mirae albedinis. Margines sunt amplissimi.

Ut

Ut adeo exterior forma hujus editionis jucundissimum oculis spectaculum exhibeat. Accedit quod primæ vocum, quæ sensum, aut periodum inchoant, litteræ, plerumque sint florentes, eæque nitidissimæ. Ipsæ decisiones dubiorum omnes incipiunt verbis: *In Xpi nomine Amen:* ubi quidem littera initialis *I* deest. Desunt etiam ubique custodes, signaturæ, paginarum numeri. In fine operis legitur epilogus non nihil fusior vel typographi, vel correctoris, ex quo discimus, Bartholomæum Cepollam dilapsa undique Pauli Castrensis consilia primum collegisse, & *collecta omnibus eius professionis accomodata in posterum patere studuisse.* Porro hic epilogus subscriptionem, verbis modo ex eodem recitatis immediate subjectam, habet sequentem: *actum padue XII. kl'. aprilis m. cccc. Lxxv. octaua inditione.* Atque ex his quidem colligo Paduæ, & quidem anno 1475 impressa esse hæc consilia.

XXV. Bernhardi, Juris consulti, casus longi super quinque libros Decretalium, Parisiis per Petrum Cæsaris, & Johannem Stoll impressi anno 1475. in Fol. min.

Quos auctor casus longos adpellat, sunt legum declarationes uberiores plerumque ex occasione legum desumptæ. Hisce casibus adnexuit breves notas vel regulas potius, ex ipsis legibus manantes, aut in iisdem expressas. Impressum est istud non parvæ molis opus in duabus columnis charactere *rotundo* pereleganti, chartæ admodum nitidæ. Litteras initiales parvas ipsi typographi adjecerunt. Signaturæ vero, Custodes & paginarum numeri, titulique desunt. Signa interpunctionum sunt punctum, comma, & semicolon hujus formæ (!). In fine majorum sectionum moderno semicolo est simile. In fronte primæ columnæ primæ paginæ impressæ hæc leguntur verba iisdem, quibus ipse textus litteris impressa: *Casus longi sup̄ quinq3 libros decretalium a domio bernardo earumdē precipuo glosatore utiliter compilati.* In fine vero sequentem typographi adjecerunt notitiam: *Finiūt casus longi dñi Bernardi quinq3 librorum decretalium! bene & accuratissime castigati. Anno domini millesimo quadringentesimo septuagesimo quinto: die vero tredecima mensis Junii; Parisius per margstrū* (sic) *Petrum cesaris & Johānē stoll. Impressi. Deo gratias.* Orlandi de hac editione silet. Nec apud alios, qui mihi quidem præ manibus sunt, Bibliographos quidquam de ea memini adnotatum.

XXVI. Pauli a S. Maria, Episcopi Burgensis, Scrutinium Scripturarum. Accedit epistola Rabbini Samuelis Judæi Marocani ad Rabb. Isaacum Synagogæ magistrum in eodem Regno ex Arabico in Latinum versa ab Alfonso Hispano Ord. Prædicatorum. Mantuæ per Johannem Schallum ann. 1475. Impress. in Fol.

Paulus judaicis ortus parentibus Salomonis Levi nomen obtinuit. Circa annum Christi 1390 cum uxore & tribus filiis ad Christianam fidem conuersus,

Paulus de Sancta Maria adpellatus est. Fuit primo quidem Carthaginensis, tum vero Burgensis Episcopus, & Regis Castellæ, ac Legionis Archicancellarius. A non nullis sub nomine Paulus de Carthagena, a plerisque vero Paulus Burgensis denominari consuevit. Diem obiisse supremum fertur anno 1435. Præter complura opera alia edidit Additiones Notabiles ad postilla Nicolai de Lyra, quibus auctorem istum sæpius errasse conatur evincere, & plura Talmudistarum figmenta solide refutavit. Scrutinium scripturarum in duas partes divisum est. Pars utraque dialogi in morem est scripta. In prima parte Interlocutores sunt Saulus Judæus, & Paulus Apostolus de Religione christiana, atque judaica, illiusque præcipuis misteriis, & doctrinæ capitibus secundum scripturæ sacræ potissimum auctoritatem differentes. In secunda parte amice colloquuntur Magister & Discipulus, uterque Christianus. Hic difficultates proponit varias de præcipuis quibusdam christianæ doctrinæ articulis, earumque solutionem a Magistro exposcit. Quod externam attinet hujus operis, & præsentis editionis formam: in fronte primæ paginæ hæc legitur de auctore, & præsenti opere notitia: *Incipit Dialogus qui vocatur Scrutiniu3* (hæc majusculis sunt litteris impressa, non item sequentia) *scriptura4 copositus per reverendu patre. Dominu Paulu de scta Maria. Magistru in Theologia. Episcopu Burgense Archicancellariu3 serenissimi Principis domini Johannis regis Castelle & Legionis. Quem composuit post additiones per eum compositas ad postilla3 Nicolai de Lira. Anno domini M. CCCC. XXXIV. Anno vero ætatis sue LXXXI.* His sine ullo titulo subnexa est auctoris Præfatio, quæ terminatur in aversa secundi folii pagina, linea 28. Tum præmissa primæ distinctionis (hoc nomine sectiones libri majores adpellat auctor) in capita divisione ipsorumque capitum brevibus argumentis ipsum demum opus seu Dialogus incipit. Porro Dialogus Pauli cum Saulo plagularum fasciculis septendecim comprehenditur. Omnes sunt signati præter primum, qui caret signatura. Signati sunt autem litteris b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. suntque omnes quaterni, præter primum, item c. e. g. i. l. n. qui sunt quinterni. In aversa pagina septimi folii quaternionis ultimi circa finem sequens legitur subscriptio: *Prima pars Scrutinii scripturarum. siue capistri Judeo4 finit. Sequitur secunda & ultima* Octavum folium quaternionis ejusdem est vacuum. Pars secunda undecim fasciculis comprehensa est, signatis A — L. Quinterni sunt A. C. E. G. I. L. ceteri quaterni. In prima pagina folii noni quinternionis L paulo ante medium paginæ hi leguntur versus:

Eterne laudes sint regi. luce superna
Qui dedit hoc cunctis. quod referatur opus.
Hoc iudeorum pandens enigmata & artes
Mentis aberrantum diluit omne malum.
Tempore quo gaudet lodovico principe Mantos
Facta uigent cujus splendida per latium.
Hoc opus impressit rerum scrutinia Schallus
Joannes doctor artis Apollinee.

Interjecto exiguo spatio annus impressionis indicatur his verbis: *Anno*

Anno domini Millesimo
quadringentesimo septua-
gesimo quinto.

Quod superest hujus folii spatium, est vacuum, quemadmodum etiam folium quinternionis L ultimum. Accedunt duo fasciculi, signati M & N, quinterni, quibus continetur *Tractatulus multum utilis ad cōuincendum iudeos de errore suo. quem habent de messia adhuc venturo & observantia legis mosaice.* Hæc verba, quæ impressa leguntur in fronte primæ paginæ quinternionis M, immediate excipit *Epistola prohemialis*, seu dedicatoria interpretis, ejus scilicet, qui tractatulum hunc, seu epistolam ex arabico sermone in latinum transtulit: ad Hugonem Magistrum ordinis Prædicatorum, & sacræ paginæ professorem, quæ terminatur in aversa pagina, linea 3. tum immediate.

Incipiunt capitula.

Hoc vero est, brevia capitulorum singulorum argumenta. Auctor epistolæ ita loquitur, ut de judaicæ Religionis superstitione jam vere convictus videatur, licet dubitantis personam fingat. Ad calcem epistolæ circa finem aversæ paginæ folii noni quinternionis N hæc leguntur impressa: *Explicit Epistola Rabbi Samuelis quam scripsit ad Rabbi Ysaac magistrū sinagoge.* In prima pagina folii ultimi primum quidem narratur, Epistolam istam, utpote jam circa annum post Christi nativitatem millesimum scriptam studiose a Judæis fuisse occultatam, quod in ea ipsorum errores refutarentur. Translatam vero eandem fuisse anno 1239. Videtur hæc nota ipsius esse typographi utpote qui in eodem contextu pergit in hæc verba: *Cum diligenti emenda per me Johannem Schallus* (sic) *artium doctorē Mantue impressus. sub annis prefati domi nostri Jesu Xpi. M. CCCC. LXXV. regnante ibidem felicissime Illustrissimo dño Dño Lodouico de Gonzaga Marchione Secundo.* De hoc typographo nihil habet P. Orlandi in *Origine, e Progressi della stampa.* Idem vero pag. 149 inter editiones librorum Mantuanas, typographi nomen non habentes adjectum excitat *Pauli de S. Maria Burgensis Episcopi Scrutinium Scripturarum. fol. Lib.* 2. *ann.* 1474. Pagina vero 150 hæc habet: *Alphonsus Bonus Homo ord. Præd. Epistolas Rabbi Samuelis ad R. Isaac de Messia de Arabico in Latinum transtulit. fol.* 1475. Vix dubito, quin his quidem verbis epistolam paulo ante a me descriptam indicare voluerit. Editio Scrutinii Mantuana sine nota typographi secundum Orlandum, & ab eodem ad annum 1474 relata, pariter non videtur differre a nostra. Cujus forte notitiam non satis accuratam Orlandi ex impuro fonte hausit. Freytag in *Apparat. Litterar. Tom. II. pag.* 740. de editionibus differens Scrutinii scripturarum adfirmat: *Inter illas* (editiones nimirum) *principem facile obtinet locum, quæ Mantuæ* 1475 *in fol. & Coloniæ* (scribendum fuerat Moguntiæ) 1478 *in fol. edita fuit.* Impressa est autem nostra editio charactere gothico justæ magnitudinis, non nihil densiore, papyro omni ex parte nitidissimæ, & tamen firmissimæ. Desunt litteræ initiales, custodes, paginarum numeri, & inscriptiones. Interpunctionis signum unicum occurrit, nempe punctum.

XXVII. Opuſcula plura S. Hieronymum concernentia. 1) Flores ex operibus S. Hieronymi ab anonymo excerpti. 2) Teſtamentum S. Hieronymi, ſeu monita ab eodem morituro adſtantibus diſcipulis data. 3) Euſebii, Cyrilli, & Auguſtini Epiſtolæ, ſcriptaque alia de obitu, miraculis, & laudibus S. Hieronymi. Mediolan. per Philippum de Lavagnia ann. 1475. in 4to.

Hæc opuſcula charactere romano pereleganti impreſſa ſunt. Charta quoque & firma eſt, & admodum nitida. Præter roſam, quæ paſſim occurrit, ſemel tantum uvam obſervavi, chartharii ſignum. Litteras initiales parvas ipſe typographus adjecit. Cuſtodes vero, ſignaturæ, paginarum numeri & inſcriptiones deſunt. Ad calcem florum S. Hieronymi in averſa pagina folii 74 hæc legitur ſubſcriptio: *Explicit doctrina beati Hieronymi ex ſuis operibus egregie dineruata & cetera.*

Gratia Dei. Deo gracias Amen.

In prima pagina ſequentis folii *Incipiunt Rubrice Teſtamēti beati Hieronimi.* Terminatur hoc teſtamentum cum adnexa brevi relatione de obitu S. Hieronymi in averſa pagina folii 110, linea 14. tum ſequitur *Quomodo fuit revelatus tranſitus ſancti Hyeronimi ſancto Cyrillo.* Huic narrationi adnexa eſt narratio plurium miraculorum. Poſt hanc in fronte folii 118. *Incipit epiſtola ſci Auguſtini epi doctoris eximii ad Cyrillū yeroſolimitanū epiſcopū de laudib⁹ beati Hyeronimi doctoris eximii.* Huic adnexa eſt epiſtola Cyrilli Ieroſolymitani ad Auguſtinum cum plurimorum miraculorum narratione. In fine omnium iſtorum opuſculorum, folii 173 pagina prima ſequens legitur ſubſcriptio:

Benedicamus Domino. Deo Gratias.

Impſſum p Magiſtrū Philippum de lauagnia i. cccc. Lxxv. die xxviii. nouēbr. Amen. Accedunt duo folia ſeparata, quæ indicem complectuntur Quaternionum hujus voluminis.

XXVIII Johaninna, h. e. Andreæ Siculi, alias Barbatia, Lectura ſuper Cap. Raynaldus de Teſtamentis. Bononiæ ann 1475. in Fol.

Lecturæ huic nomen *Johannina* auctor impoſuit a nomine filiæ ſuæ primogenitæ, exemplum ſecutus celeberrimi Juris conſulti Johannis Andreæ, qui compillationem decretalium novellam ex nomine filiæ ſuæ Novellæ adpellavit. Sic ipſe in principio hujus operis, quod charactere rotundo in duabus columnis chartæ magnæ & præſtantiſſimæ impreſſum eſt. Caret cuſtodibus, ſignaturis, numeris paginarum, earundemque inſcriptionibus. Conſtat volumen integrum foliis impreſſis 99. Folio ultimo leguntur carmina in lau-

laudem operis & auctoris. Recitabo quinque postrema, ex quibus annum impressionis discimus:

Mos est iuristis musarũ ferre pharetram.
Exculto & nitido non possunt ludere versu
Centenis q̄ter milleq3 labentibus annis
Quindenis lustris Xpi sunt secula nostra.
Plaudite consiculi siculo iam plaudito (sic) *uro*

His subjuncta notitia est:

Explicit Johãnina cõposita ꝑ andream
siculũ iuris utriusq3 doctorē famosissimũ
sup c. Raynald⁹ de testa. Bononie impssa
Bononia docet.

ANNO 1476.

I. Dinus de Regulis Juris. Impress. Romæ ann. 1476. apud S. Marcum in Fol.

Opus istud in duabus columnis charactere rotundo impressum est, quod quidem de regularum expositione est intelligendum. Nam regulæ ipsæ charactere gothico majori sunt impressæ. Litteras initiales plerumque typographus ipse adjecit. Signaturæ vero, custodes, paginarum numeri desunt. In fine hæc habes impressa: *Finis regularum iuris Eximii doctoris Dyni impressarum rome aput* (sic) *sanctum Marcum ãno a nativitate domini millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto. die vero Jovis vicesima octava mensis novembris sedente Sixto Quarto Pon. Max. pontificatus ejus anno sexto.* His subjecti sunt sequentes versus:

Que quondam antiquis late disiecta libellis
Et procul in variis jura fuere locis.
Cernite nunc melius tituto collecta sub uno
Conveniunt: pulchro est ordine facta via.
Et veteru3 ambages quoniã discutere longũe.
Clausum est angusto jus generale loco.
Qui mõ cunq3 velis canonũ cõphēdere normas
Hec tibique dynus ꝑlege scripta dedit.

II. *Francisci Philelfi Satyrarum Hecatostichon Prima Decas.* Hæc capitalibus impressa litteris in fronte primæ paginæ leguntur. Mediolani 1476. per Christophorum Valdarpher in Fol. min.

Complectitur istud opus Satyrarum Decades decem, seu universim Satyras centum, quarum quælibet centum Hexametris absolvitur. Litteræ sunt Ro-

Romanæ rotundæ, æque nitidissimæ. Initialem litteram cujusvis Satyræ, parvam tamen, typographus ipse adjecit: litteræ vero initiales singulorum versuum ceterorum sunt capitales. Signaturæ, custodes, paginarum numeri desunt. Ceterum nitidissima merito dici potest hæc editio. Eandem esse primam & originalem, a curiosis avide desideratam, & rarissimam adfirmat cl. de Bure *Bibliographie Instructiv. Bell. Lettr.* n. 2872. In fine capitalibus litteris hæc leguntur impressa: *Franciscus Philelfus Huic Satyrarum Operi Extremam Manum Mediolani Imposuit. Die Martis Kal. Decembribus Año A Natali Christiano. M. CCCCXLVIIII.* Postremi denique folii impressi prima pagina septem continet disticha Calliphili Bernardini Robiatini in Francisci Philelfi Poetæ præceptoris sui satyras, & hanc subscriptionem: *Impressæ Mediolani Galeacio Maria Sfortia invictissimo duce Quinto Florente: per Christophorum Valdarpher Ratisponensem hujus eximiæ artis imprimendi consummatissimum Magistrum: Anno a natali Christiano Millesimo Quadringentesimo septuagesimo sexto: Idibus Nouembris:* In aversa ejusdem folii pagina legitur registrum hujus operis, ut quidem typographo placuit adpellare. Est autem nihil aliud, quam indiculus primarum cujusvis plagulæ vocum, Bibliopegam in disponendis plagularum fasciculis dirigens.

III. Nonnii Marcelli compendiosa doctrina de Proprietate sermonum. Venetiis per Nicol. Jenson. ann. 1476. in Fol. min.

Primum istud opus prodiit anno 1471. sine nota loci, & typographi. Vid. de Bure n. 2264. Idem (n. 2265.) nostram editionem adfirmat esse secundam, raram admodum. Quod externam ejus formam attinet dici ea potest nitidissima, seu characterum, qui rotundi sunt elegantiam, seu chartæ spectes munditiam. In fronte operis tabula exstat alphabetica vocum omnium, quarum proprius significatus hoc in opere explicatur. Atque hæc quidem tabula in duabus columnis impressa novendecim folia implet, Tum folium sequitur vacuum. Tandem *Nonii Marcelli Peripatetici Tiburticensis Compendiosa Doctrina Ad filium De proprietate Sermonum* (Hæc capitalibus litteris impressa sunt in fronte paginæ) incipit. Litteræ initiales parvæ hinc inde adparent. Plerumque vero eas, si tamen adfuerunt, nostri exemplaris rubricator colore obtexit, dum litteras initiales magnas parvarum loco adpingeret. Custodes, & paginarum numeri desunt. Plagularum fasciculi sunt 23, iique signati litteris a — z. omnes sunt quaterni, exceptis a, b, c, qui quinterni sunt, & z, qui est sexternus. Habet igitur volumen integrum folia 114. Sed primum quinternionis a, & primum quinternionis c folia vacua sunt. In prima folii ultimi pagina sequentia leguntur capitalibus impressa litteris, *Nonij Marcelli Peripatetici Tiburticensis compendiosa Doctrina Ad filium De Proprietate Sermonum Impressa Venetiis Industria, Atque Impendio Nicolai Jenson Gallici. M. CCCC. LXXVI.* Auctor hujus operis sub Constantio Imperatore circa medium

dium quarti sæculi floruit. Propriam vocum significationem ex veterum scriptorum latinorum, quos ubivis summa diligentia, & fide excitavit, auctoritate, & sententiis determinavit. Dici sane summæ eruditionis opus istud potest. Usum quoque in investigando vocum significatu insignem habet, habiturum etiam majorem, si meliori ordine digesta essent vocabula.

IV. Biblia Latina Vulg Edit. Venetiis per Nicol. Jenson ann. 1476. in Fol. min.

Præmissa est S. Hieronymi ad Paulinum Epistola, ejusdemque Præfatio in Pentateuchum. Tandem fol. 5. incipit liber Genesis & sequuntur ceteri suo ordine libri tam Proto-quam Deutero-canonici, præterquam quod libro Nehemiæ, qui & secundus Esdræ dicitur, adnexi sint etiam libri 3tius & 4tus Esdræ Apocryphi sub nomine 2di & 3tii Esdræ, & actus apostolorum sint Paulinis epistolis postpositi. Præfationes S. Hieronymi ipsis sunt libris præfixi. Impressa sunt autem hæc Biblia in duabus columnis charactere gothico sine litteris initialibus, paginarum numeris, custodibus, capitum titulis, seu summariis. Plagularum fasciculis opus istud constat 47. Omnes sunt quinterni, præter M & Q, sexternos, & U ac X quaternos. Sunt igitur universim folia 470. Folium autem quinterni H ultimum est vacuum & veteris testamenti libros a libris N. T. dividit. Apocalypsis terminatur folio ultimo sexternionis Q: atque hanc habet subscriptionem charactere majori gothico impressam: *Biblia impressa Uenetiis opera atque impensa Nicolai Jenson Gallici. M. CCCC. LXXVI.* Tum sequitur interpretatio hebraicorum nominum in Bibliis occurrentium secundum ordinem alphabeti, quæ terminatur in prima folii penultimi pagina. Prima pagina ultimi folii continet *Registrum biblie*, hoc vero est, indicem primarum cujusvis plagulæ vocum. Exemplar nostrum initio est mutilum. Incipit enim verbis illis Epistolæ S. Hieronymi ad Paulinum: *de discipulo:* Raram esse hanc editionem, & a curiosis avide quæsitam testatur cl. de Bure n. 32. Johannes Parvus celebris sæc. XVI typographus Parisiensis, exemplaria quædam hujus editionis nactus iisdem quædam addenda curavit, novam hac ratione editionem, seu prioris repetitionem, retenta anni 1476 nota, simulans. Conf. de Bure loc. cit.

V. S. Ambrosii Ep. Mediol. Libri decem explanationum Evangelii S. Lucæ. Augustæ Vind. per Anton. Sorg. ann. 1476. in Fol. minori.

In aversa primi folii pagina leguntur sequentia: *Incipit expositio seu explanatio sancti Ambrosii episcopi in corpus evangelii sancti Luce evangeliste. Et diuidit in decem capitales libros. sed nulli eorum singularis prefatio aut prologus premittitur. Q autem intitulatur de generatione sancti Johannis Baptiste hoc est*

ßm

ßm morem antiquoꝝ: qui voluminibus ex eorum principiis nomina imponebant, ficut & hic primus liber tantum agit de generatione fancti iohannis, reliq̃ vero nō & fic patꝫ ratio tituli. In fronte folii fecundi *Incipit liber primus fancti Ambrofii De Johannis baptifte generatione.* In fronte aliorum librorum nihil aliud legitur, quam e. g. *Incipit liber octavus*, præterquam in fronte feptimi & noni libri, ubi hi occurrunt tituli: *Incipit liber feptimus de lege & prophetis vſqꝫ ad Johannem.* & *Incipit liber Nonus. De confeſſu filii ad dexteram patris.* Atque hæc quidem verba plerumque florentibus litteris majufculis impreffa funt, quem admodum plura alia vocabula. Adhibitæ eædem fuere plerumque initio vocum, quæ fenfum inchoant. Litteras initiales magnas ligno incifas typographus ipfe adjiciendas curavit. Signaturæ vero, cuftodes, & paginarum numeri defunt. In fuperiori tamen margine cujusvis paginæ liber indicatur, e. g. Liber Quintus. Ad calcem libri decimi leguntur: *Magni ecclefie militantis luminaris. Ambrofii: ſup luce evangelifte evangeliis: fcripta: per Anthonium Sorg incolam opidi Auguſtēſis: ob nature naturantis gloriam hujusque exilii ampliorem conditionem: ftagneis karacteribus artificialiter effigiata. Actus puriffimi prefidio finiunt feliciffime: dominicè incarnationis. Año millefimo quadringentefimo feptuagefimo fexto.*

Laus entium enti ejusqꝫ dulciffime matri.

VI. Speculum b. Mariæ Virg. a S. Bonaventura compilatum. Impreffum Auguftæ per Anton. Sorg anno 1476. in Fol. min.

In fronte primæ primi folii paginæ hæc leguntur impreffa: *Incipit fpeculum beate Marie virginis: compilatum ab humili fratre Bonaventura.* Typi funt iidem, quibus alias ufus eft Sorgius. Litteræ florentes initio vocum, quæ fenfum inchoant, hic quoque occurrunt, quem admodum etiam initiales magnæ ligno incifæ. Cuftodes, fignaturæ, paginarum numeri defunt. Opus ipfum aliud nihil eft, quam expofitio falutationis angelicæ: *Aue Maria;* quod colligitur etiam ex fubfcriptione, quæ ad calcem opufculi, foliis 48 conftantis, legitur: & ejusmodi eft: *Devotiffimi ac preftantiffimi doctoris fratris Bonavēture, tractatus ſuper gaudiofa ambafiata, per Archangelū Gabrielē, ad excellentiffimam atqꝫ gloriofiffimā virginem Mariā annunciata fpeculum marie vocitatus: explicit feliciter. Non quidem cyrographatus fed ꝑ fide dignum virum Anthonium forg concivem Auguftenfem qꝫ diligenter impreffus. Anno falutifere incarnationis Xp̄i. M. CCCCLXXVI. pridie kalendis marciis.*

VII. S. Hieronymi Epistolæ & tractatus varii in tres partes divisi, & secundum materias dispositi a Theodoro Lelio auditore Apostolico. Impressi venetiis per Antonium Bartholomæum ann. 1476. in Fol.

Tres operis istius partes unum justæ molis volumen efficiunt. Porro in prima parte tractatus & epistolæ continentur, quibus fides catholica roboratur, & ab hæresum impugnatione defenditur. *In secunda libri Dogmatici de utriusque testamenti quæstionibus vel de scripturarum Sanctarum expositionibus, exceptis tamen majoribus quos in Canonicas scripturas edidit, commentariis.* In tertia demum ea continentur S. Doctoris vel opuscula, vel epistolæ, quæ tractant *de moribus atque virtutibus, quibus conversatio christiana instituitur.* Hanc operis divisionem editor iisdem verbis exhibuit, in Præfatione, quæ præmissa est tabulæ, seu indici Epistolarum, & tractatuum primæ partis. Præfatiunculam indici secundæ partis præfixam subjungam integram, quoniam ex ea primum præsentis editionis autorem discimus: *Incipit tabula Epistolarum Beati Hieronymi presbyteri redactarum secundū materias per Theodorum Lelium auditorem apostolicum earum videlicet tantum, quæ in secundo volumine continentur. Nā prima pars tabulæ alteri* (primo scilicet) *volumini præponitur.* Epistolis, & tractatibus quam plurimis argumenta præmisit editor, & ubi dubitabat, an esset Hieronymi epistola vel tractatus, de eo monuit lectorem. Patet ex dictis hactenus, non sine judicio, & magna cura adornatam esse hanc editionem. Ceterum in duabus columnis gothico charactere impressa est sine litteris initialibus, custodibus & paginarum numeris. Prima Pars plagularum fasciculos complectitur 17, signatos litteris A, B, C, D, E, F, G, H, I, L, M, N, O, P, Q, R, S. Ex his quinterni sunt A, B, C, E, G, I, M, & O, reliqui omnes sunt quaterni excepto S, qui ternus est. Folium primum quinterni A est vacuum. Index materiarum primæ partis, eidem in nostro quidem exemplari subjunctus signatus est littera U, estque duernus, cujus ultimum folium est vacuum. Index secundæ partis signatus est littera T, & est pariter duernus, cujus ultima solum pagina est vacua. Præfixus est hic index parti secundæ. Pars secunda & tertia separari non possunt, ut adeo isthæc editio non nisi in duo volumina dividi commode possit. Plagularum fasciculis duæ hæ partes constant 21, scilicet a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. s. t. u. x. sunt autem omnes quinterni, præter, u, & x, qui quaterni sunt, & a, qui novem tantum foliis constat. Quaternionis x duo postrema folia sunt vacua. Folio sexto, pagina prima, columna secunda, linea 5 quinternionis t *Incipit vita beatissimi hieronymi presbyteri quam quidam devotus & suorum operum studiosus ex illius & aliorum scriptis excerpsit feliciter.* Huic subjunctæ sunt 1) Epistola Eusebii discipuli S. Hieronymi ad Damasum portuensem Episcopum & Theodonium Romanum senatorem de morte Hieronymi, quæ octo fere implet folia. 2) Epistola S. Augustini Hippon.

pon. Ep. ad Cyrillum Hierosolymitanum Ep. de magnificentiis B. Hieronymi. 3) Ejusdem Cyrilli ad S. Augustinum Epistola, cui subjuncta sunt miracula quam plurima per intercessionem S. Hieronymi patrata. Tandem folio sexto paginæ aversæ columna secunda circa finem hæc leguntur iisdem, quibus ipsum opus, characteribus impressa: *Elegantissimas Diui Hieronymi Epistolas: Antonius Bartolomei Venetiis Feliciter Impssit. M. cccc. Lxxvi. Die XXII. mensis Januarii. Finis.*

VIII. 1) S. Gregorii Papæ Libri quatuor Dialogorum. Theodisce. 2) **Das Buch von den Peinen der abgeleibten Seelen und von den Freuden der Auserwählten.** 3) **Von einen Bischof Forsee genannt ein großes Wunderzeichen.** 4) **Von einem im Jahr 1247 in Sicilien geschehenen Wunderzeichen.** 5) Ars moriendi Theodisce. 6) Tractatus quatuor Novissimorum. Theodisce. in Fol. min. ann. 1476, sine nota loci & typographi.

Initio operis in singulari pagina exhibetur figura ligno incisa, quæ S. Gregorium Papam, & Petrum Diaconum sedentes, & colloquentes repræsentat. In fronte primæ sequentis folii paginæ tituli loco hæc leguntur: Hie facht an das bůch das der heylig vatt' und bapst sactus Gregorius selbs gemacht hat. Von den heyligen die bey seynē zeyten vñ davor sind in welschen landen vñ vou iren wunderzeychen vnd sind gar viel schöner exempel und haisset das bůch in latein liber dyalogorum das ist zu teutsch so viel als das Buch der zweyer red mit einander. vnd volgend hir nach geschrieben. Die Capitel des ersten buchs. Tum immediate sequitur index capitulorum primi libri, illorum brevia simul argumenta exhibens. Hujusmodi indices sunt reliquis etiam tribus libris singulis præfixi. In fine quarti libri hæc leguntur: Hie hat ein eñd das půch genant Dyalogus sancti Gregorij pape. vnd das ward gedruckt da mā zalt nach Cristi gepurt. M. *cccc. lxxvi.* jar. In fronte sequentis folii hæc leguntur impressa: Hie hebt sich an das puch der selē vñ vō den freüden der erwelten. vnd ist zu latein genant. Visio Tundali zu teutsch die gesicht Tundali. Visiones istæ foliis comprehensæ sunt 22. In sequentis folii fronte: Von einē Bischoff Forsee genant ist ein gros wund'zeychen zů merkē. Desumta est hæc narratio ex venerab. Beda, nec nisi duo & ea quidem non integra, implet folia. Tum sequitur: da mā zalt vō cristi gepurt tausent zweyhundert vnd im sieben und viertzig jar. Da geschah in Sicilia dz nach volgent wūd'lich zeychen vñ mā vindet es geschriebē in dē puch dz genañt würt Speculū mūdi, Ein spigel d' welt. Hujus miraculi narratio quatuor foliis

liis absolvitur. Hanc excipit aliud opusculum von der edelsten nuczberlichsten kunst dye gesein mag auch eynen yeglichen cristen menschen wol notturfftig zů lernen, sagt dieß nachgeschrieben puch oder Tractat vñ das wårt zu lateyn genant ars moriendi, das ist võ der kůst des sterbens. Comprehenditur foliis 17. Tandem Hie hebt sich an ein außzug genomen von dem Tractat zů latein genant. Tractatus quatuor novissimorum. Das seind die vier letstẽ ding, von dẽ tod, von dẽ iüngsten gericht, von d' hell, vñ von dẽ ewigen freüd vñ Glory. Ad finem tractatus, qui octo folia, & noni dimidiam fere paginam implet, hæc tantum leguntur impressa: Expliciunt excerpta de Tractatu quatuor novissimorum. *Anno M.cccc.lxxvi.* iare. Omnia hæc opuscula typis iisdem, eidemque chartæ impressa sunt. Desunt ubique custodes, signaturæ, paginarum numeri; Litteras vero initiales magnas, ligno incisas, typographus ipse adjecit. Non est dubium, quin ex eadem typographia prodierint omnia. Typi admodum similes sunt illis, quibus usus est Bämlerus in imprimendis libris ad ann. 1472 nn. VIII. & IX, nec non ad anu. 1475 nn. XIII. & XIV. indicatis. Attamen non sunt iidem, sed paulo longiores & minus densi. Cl. Zapf in Augsburgs Buchdruckergeschichte inter libros Augustæ excusos hunc quoque recensuit ad ann. 1476. n. XIX. De typographo autem non audet ferre sententiam.

IX. Theodori Gazæ latina interpretatio librorum Aristotelis de Animalibus. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen. ann. 1476. in Fol.

Nitidissima hæc est editio seu characterum, qui rotundi sunt, elegantiam, seu chartæ munditiem spectes. Est præterea omnium prima, & teste cl. de Bure rarissima. Initio legitur *Theodori Græci: Thessalonicensis: Præfatio: In Libros De Animalibus: Aristotelis: Philosophi: Ad Xistum: Quartum: Maximum.* (hæc sunt capitalibus litteris impressa) In hac porro præfatione, quæ folia quinque, & sexti primam paginam implet, suscepti a se operis consilium rationemque exponit. Narrat cl. de Bure *Bibliographie Instructiv.* n. 1682. Sixtum IV. exemplar, quod ab interprete magnifice colligatum acceperat, eidem remisisse, adjecto tantum colligationis pretio. Hujus rei causa forte fuit, quod interpres in hac præfatione quorumdam summorum Pontificum socordiam in promovendis litterarum studiis nimis libere culpaverit. En verba ipsa, quibus hæc mea innittitur conjectura: *sed usum* (pacis) *non nullorum* (Pontificum) *ausim reprehendere: Pace enim qua uti debuerant ad literarum & artium bonarum studia: & virtutum officia: illi quidem ad voluptates parum honestas abusi sunt. quod cum omni hominum ordini sit turpe: tum põtificis persone turpissimum est. Fueruut tamen & qui recte pace uterẽtur &c.* Ceterum omnino fatendum est, non sine magna diligentia & judicio hanc factam esse interpretationem qua de re fusius agit interpres in Præfatione. Complectitur au-

tem hæc editio universim octodecim libros, quos Aristoteles de animalibus conscripsit, nimirum 1) Libros novem de Historia animalium. 2) Quatuor libros de partibus animalium & 3) libros quinque de animalium generatione. Custodes, & paginarum numeri desunt. Signaturas vero, & litteras initiales parvas typographi adjiciendas curarunt. Plagularum fasciculis opus istud constat 27, sc. a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. f. t. u. x. aa. bb. cc. dd. ee. ff. Omnes sunt quinterni, præter c. d. f. h. k. u. ee. quaternos, & ff ternum. Ad calcem libri quinti de animalium generatione, qui terminatur in aversa quarti folii ternionis ff pagina, sequens legitur subscriptio: *Finiunt libri de animalibus Aristotelis interprete Theodoro. Gaze. V. Clarissimo: quos Ludovicus podocatharus Cyprius ex Archetypo ipsius Theodori fideliter & diligenter auscultavit: & formulis imprimi curavit venetiis per Johannem de Colonia sociūq3 ejus Johannē māthen de gherretzē. Anno domini. M. CCCCLXXVI.* In prima sequentis folii pagina exstat *tabula cartarum secundum ordinem ponendarum.*

X. Nicolai Peroti Episcopi Sipontini Rudimenta latinæ grammatices ad Pyrrhum Perottum ex fratre Nepotem perscripta: Impressa Venetiis per M. Marcum de Comitibus & Gerardum Alexandrinum anno 1476. in Fol. min.

Hæc Rudimenta Sæculo XV in Italia plus quam decies fuere typis impressa, ac primo omnium Romæ ann. 1473 per Arnoldum Pannartz, & Conradum Schweinheim. Patet inde, quo in pretio tum quidem illa, nec sane immerito, fuerint apud rerum peritos. Præsens editio charactere rotundo pereleganti & papyro mundissimæ impressa est. Caret custodibus & paginarum numeris. At vero litteras initiales parvas, & signaturas typographi adjecerunt. Complectitur plagularum fasciculos quatuordecim, signatos a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. qui omnes quaterni sunt, præter *a* quinternum, cujus tamen primum folium vacuum est; & *o* qui est ternus. Ad calcem primæ ultimi folii paginæ hæc leguntur impressa: *Nicolai Perotti Sipontini Ad Pyrrhum Perottum Nepotem Ex Fratre Suavissimum Rudimentorum Grammatices Finis.* His immediate subjecta sunt sequentia: *Impressum quidem est opus hoc per. M. Marcū de Comitibus venetum: nec non Gerardum Collegas Mira maximaq3 Arte ac Diligentia Anno Christi. M. CCCC. LXXVI. Decimo sexto Cal. Februarias.*

Τέλος.

XI. Petri Epiſcopi Brixinenſis Repertorium ſeu Lexicon Theologicum & Juridicum Pars I. II. & III. in 2. Voll. Norimbergæ per Andream Friſner, & Johannem Senſenſchmid ann. 1476. in Fol. magn.

Prima pars, litteras complectens A — I, ſeparatum efficit volumen, volumini, quod ſecunda & tertia pars efficiunt, mole fere æquale. In averſa primi folii pagina Andreæ Friſner typographi legitur Præfatio ad theologiæ, & juris utriusque Doctores ac ſcolares. In ſequenti autem folio ipſius auctoris exſtat Præfatio, quæ in duabus columnis ſine ullo titulo impreſſa terminatur folio quarto. Initio quinti demum folii repertorium ipſum, ſine ullo pariter titulo incipit. Secunda pars incipit a littera K, & voce Kalendarium, complectiturque voces a litteris K, L, M, N, & O incipientes. Tertia Pars, quæ a voce Pabulum incipit, & plus quam duplo major eſt parte ſecunda, reliquas complectitur omnes alphabeti Litteras. Deſunt litteræ initiales primarum cujusvis Literæ vocum, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri. Litteræ ſunt gothicæ juſtæ magnitudinis. Paginæ ſingulæ in duas columnas diviſæ ſunt. Vox ultima hujus lexici eſt Zona. Expoſitis, quæ de eadem notatu digna videbantur auctori, ſequentia rubro impreſſa colore adjecit typographus: *Expletū eſt Reptoriu3 Reverendi patris & dñi Petri Epi Brixenſ Impſſu3 Nurembge p honorabile3 viroj Andrea3 Friſner Bunſidelenſem & Joannem Senſenſchmid civē Nurembergenſem. Anno a natiuitate domini Millesimo qdringenteſimo ſeptuageſimo ſexto ſeptimo die octobris ſedente Sixto IIII. pontifice maxio pōtificatus ſui añ ſexto.* His ſubjecta typographorum inſignia rubro pariter colore.

XII. Inſtitutionum Juſtiniani Imperat. Libri Quatuor. cum gloſſa. Baſileæ per Michaelem Wenſsler anno 1476. in Fol. magn.

Textus majoribus litteris impreſſus duas columnas, gloſſa minuto charactere impreſſa extremos quatuor margines occupat. In averſa primi folii pagina Quatuor librorum Rubricæ leguntur impreſſæ. Folio ſecundo ipſum opus cum gloſſa incipit. Rubricæ titulis, ad quos pertinent, ſæpe iisdem ſunt præfixi ab ipſo typographo & quidem colore rubro: ſæpe vero etiam deſunt, e. g. in primo libro deſunt Rubricæ titulorum de Ingenuis, de libertinis, de adoptionibus, de tutelis & plures alii: quæ vero deſunt rubricæ, eas in noſtro exemplari rubricator plerumque adſcripſit. Primi libri finem, & ſecundi initium typograpus rubro colore notavit his verbis: *Explicit pmus. Incipit ſcds' de Rerum diviſione.* At vero ad initium tertii & quarti librorum nihil legitur, ſed primi ſolum horum librorum tituli rubricæ leguntur impreſſæ colore rubro. Litteræ initiales titulorum, cuſtodes, ſignaturæ deſunt. Cartarii ſignum omnium frequentiſſime occurrens eſt Littera D, quam ſtilus

ex

et una parte in crucem desinens secat. Rarius occurrit caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Charta plerumque sat firma est, sed minus alba. Secundam postremæ paginæ columnam hæc occupat subscriptio charactere eodem, quo textus, sed rubro impressa colore: *Justiniani Cesaris preclarissimum institucionū op⁹ in celebratissima vrbe basiliensi. quaȝ aeris clemēcia agri vbertas & hominum industria ceteris vrbibus prestanciorem facit. Terse nitide & emēdate impressum est per Michahelem. Wenßler. expletū deniqȝ Anno nostre salutis septuagesimo sexto post millesimum & quadringētesimum pridie Kalendas Junii.* In infimo margine quatuor dysticha eodem charactere, & colore impressa leguntur. Sed continent nihil aliud, quam modo recitata subscriptio. Dysticis subjuncta typographi insignia colore rubro. Orlandi In *Origine & Progressi della stampa* typograpum nostrum constanter adpellat Wenklerum. Inter opera ab eodem edita primo loco recenset *Bonifacii VIII. opera, quæ sextum Decretalium appellantur* ann. 1477. Discimus ex opere nunc descripto, Wenslerum jam anno 1476 excudendis Basileæ libris operam navasse.

XIII. Sermones sacri, Diversorum, ut videtur, auctorum, dicti *sermones succi*, Partes II. Hiemalis, & æstivalis. Impress. anno 1476, sine nota loci, & typographi. sed sine dubio Augustæ Vindel. per Antonium Sorg. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Incipit Tabula* (index scilicet alphabeticus materiarum) *prime partis, hyemalis vicȝ: in qua primo ponit⁹ materia. scdo numerus sermonū, tercio littera alphabeti vp reperienda materia* ꝛc. Hæc tabula decem foliis impressis comprehenditur. Folium undecimum vacuum est. Duodecimi autem folii prima pagina *Incipit prologus In ptem hyemalem.* In aversa autem ejusdem folii pagina sermo primus incipit. Pagina quævis in duas columnas distincta est. In superiori margine numerus sermonis indicatur e. g. *Sermo quartus* vel *sermo Xv.* Complectitur pars hyemalis sermones CXXVII. In fine sermonis 127. hæc leguntur: *Pars videlicet hyemalis sermonum Succi de tempore intitulatorum. quia de succo & de medulla sacre pagine stilo sub obscuro sūt extracti finit feliciter.* In sequenti folio Partis æstivalis incipit *Sermo prim⁹. De resurrectōne domini.* Hæc pars sermones 125 complectitur. Subnexus eidem est index alphabeticus materiarum qualis parti hyemali præfixus est. Sed huic indici alphabetico alius adnexus est index, scilicet sermonum partis æstivalis, qualis quidem parti hyemali non est præfixus, nec adnexus. Post hunc demum indicem sermonum hæc leguntur impressa: *Sermones elegantissimi Succi de tēpore per circulum anni, vna cuȝ registris finiunt feliciter! Anno domini. M. CCCCLXXVI. nono Kalēdas Julii.* Litteras initiales sculptas typographus ipse adjiciendas curavit. Signaturæ vero, custodes, & paginarum numeri desunt. Typi sunt prorsus iidem, quibus

bus alias Antonius Sorg celebris Augustanus typographus usus est e. g. dum anno eodem speculum B. Mariæ Virginis, item S. Ambrosii libros decem in in Lucam (conf. N. V. & VI.) in lucem ederet. Quare eidem incunctanter adscribo sermones istos. Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte sermones istos ad ann. 1476. non excitavit.

XIV. Lectura D. Baldi de Perusio in Vtum VIIIvum & IXnum librum codicis. Mediolani per Christophorum Valdarfer ann. 1476. in Fol.

Lecturæ in tres istos libros non simul ac semel, sed successive altera post alteram prodierunt in lucem, ut patebit ex subscriptionibus. Forma exterior tribus eadem est. Litteræ sunt rotundæ perelegantes. Papyrus firmissima simul, & nitidissima est. Quævis pagina est in duas columnas distincta. Initiales litteras parvas typographus ipse adjecit plerumque. Custodes vero, paginarum numeri, & signaturæ desunt. Lectura in librum quintum codicis hanc habet subscriptionem, rubro impressam colore: *Impssum Mli° per Xpōforu3 Vualdarfer* (rectius Valdarfer) *Ratisponensem. Impensis Juris scolaris. d. Petriantonij de Burgo dicti de castelliono & Philippi de lauania. Anno domini MCCCCLXXVI. Die IX. Aprilis. Regnante Invictissimo Quinto Galeazio Maria Sfortia vicecomite,* Ad calcem Lecturæ in octavum, & nonum codicis geminæ leguntur subscriptiones, & prior quidem utrinque nigro, posterior vero rubro impressa colore. Posterior similis utrinque est subscriptioni lecturæ in quintum codicis adjectæ: differunt tantum quoad mensem, & diem impressionis. Nimirum Lectura in quintum codicis impressa est *Die IX. Aprilis.* Lectura in octavum die *XVII. Junii*, & Lectura in nonum codicis *die XVII°. May.* Sed in utraque posteriori lectura subscriptio nigro colore expressa differt a subscriptione, quæ colore rubro facta est, & quidem subscriptio nigra ad lecturam in octavum cod. pro die XVIII. (18) habet diem XVIIII. (19) Junii. Annus tamen utrinque est idem. Subscriptio nigra ad Lecturam in nonum cod. sic habet: *Explicit Lectura Eximii lumis Juris. V. Domini Baldi de Perusio sup Nono Codicis. Año Dñi. M. CCCC. LVII. Die XVII. Maij. Ad laudem summi tonantis. Amen.* Sed annus 1457 in hac subscriptione vel error typographi est, vel annum denotat, quo codex, qui impressori pro norma fuit, scriptus est.

XV.

XV. Lactantii Firmiani 1) Libri septem Divinarum institutionum. 2) Liber de Ira Dei. 3) De opificio Dei. 4) Carmen in diem Resurrectionis D. N. J. Ch. Impress. Rostockii per fratres Presbyteros & Clericos Congregationis domus viridis Horti ad S. Michaelem. Anno 1476. in Fol. min.

Præmittuntur rubricæ seu singulorum totius operis capitum tituli, qui terminantur in aversa noni folii pagina, linea 21. In eadem adhuc pagina incipiunt *Lactantii Firmiani errata primi libri quibus ipse deceptus ē per fratrem Antoniū raudensem theologum collecta & exarata sunt.* Sequuntur quoque errores in ceteris libris a Lactantio commissi. Ast in fine horum errorum leguntur carmina, quibus *Frater Adam Genuensis corripit fratrē Anthoniū.* En ipsa:

Hic male corripuit stolidis Antonius ausis
Auctorem: in variis causa pianda locis.
Non erat in tenebris errantis imaginis astrū.
Dicere: vel nitidum luce carere iubar.
Deniq3 cum sancte ecclesie pia lumina: constet
Obsequio: ex tanto conticuisse viro.
Tu vero eloquio lingua interdicta latino
I cubitum: nam te pensitat eleborum.

Folio tandem impresso duodecimo incipit institutionum divinarum primus liber sine ullo titulo eidem præfixo. Carent reliquorum etiam librorum prima capita titulis, qui capitibus reliquis ubique adcurate sunt præfixi. Desunt litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Græca, quæ in his libris sæpius occurrunt: Typographi omiserunt, relicto tamen his adscribendis spatio vacuo, & subjuncta interpretatione latina. Carmini in diem Resurrectionis D. N. J. Ch. hæc subjuncta est notitia: *Firmiani Lactantij viri pcellentis ingenii qui vel solus inter Xpiane pfessionis scriptores supeminet nitore quoda3 & copia: vel nullum eo4 sequitur facundia simul & lenitate sermonū. Divina4 institutionū adversus gentes. De ira quoq3 dei ad Donatum. Nec non & de opificio dei vel formatione hominis ad Demetrianū finiunt libri Per fratres presbiteros & clicos cōgregationis domus viridis orti ad scm̄ Michaelem in opido Rostockceñ ptium inferioris Sclavie. p ut facultas & industria tulit emendata satis & accurate ɔsumati. Anno incarnationis dominice. Millesimo quadrigētesimo septuagesimo sexto. Quinto Idus Aprilis Deo Gratias.* Undecim abhinc annis nimirum ann. 1465. Lactantii Institutiones cum libris de opificio & ira Dei typis excusæ sunt in Monasterio sublacensi, quæ quidem editio exstat in Bibliotheca Cann. Regg. Pollingæ, eo rarior quod primus sit liber in Italia typis excusus. Exstant & aliæ inter undecim hos annos factæ editiones, nimirum Romanæ duæ ann. 1468. & 1470, & Venetæ duæ ann. 1471. & 1472. Patet inde, quo in pretio tum fuerint Lactantii opera.

XVI. Dominici de Sancto Geminiano Lecturæ ſuper Libro ſexto decretalium. Venetiis Per Jacobum de Rubeis ann. 1476. in Fol.

Commentaria hæc in VI. Decretal. impreſſa ſunt charactere gothico quidem, ſed pereleganti in duabus columnis chartæ mundiſſimæ. In fronte primæ paginæ, primæ itidem columnæ tituli loco hæc leguntur, iisdem, quibus cetera, typis impreſſa: *Clariſſimi & utriusq3 juris interpretis excellentiſſimi domini Dominici d' ſancto Geminiāo. Lectura prima ſuper ſexto libro decretalium.* Litteras initiales parvas ipſe typographus adjecit. Cuſtodes vero, & paginarum numeri deſunt. Faſciculi plagularum univerſim ſunt 40, ſignati a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. ſ. t. u. x. y. z. 2. 2. 4. aa. bb. cc. dd. ee. ff. gg. gg. hh. ii. kk. ll. mm. omnes ſunt quaterni præter *a* ſexternum; cujus primum folium vacuum eſt *b.* & *c.* quinternos, atque *ff.* & gg. (hoc quidem ubi prima vice occurrit) ternos. Ad calcem operis impreſſa legitur ſequens notitia: *Finitur hic prima pars lecture Excellentiſſimi juris utriuſq3 interpretis domini Dominici de ſancto Geminiano ſup ſexto libro decetalium:* (ſic) *Impſſa Venetiis per magiſtrum Jacobum de Rubeis gallicum: hujus artis peritiſſimum: Anno M. CCCC. LXXVI. quarto Idus Septembres Andrea vendramino inclyto duce Venetiarum.*

XVII. S Thomæ Aquinatis tertium ſcriptum, ſeu commentarius in tertium librum ſententiarum Petri Lombardi. Coloniæ per Johannem Kælhoff Lubecenſem anno 1476. in Fol. min.

Tertium ſcriptu3 ſācti Thome de Aquino doctoriſ eximii. Hic quaſi titulus, charactere gothico majuſculo impreſſus, in fronte primæ columnæ, primæ itidem paginæ impreſſæ legitur. Characteres ſunt gothici, Charta alba eſt, & firma admodum. Initiales litteræ, & paginarum numeri deſunt. Plagularum faſciculi ſeptemdecim priores ſignati ſunt litteris a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. r. Et hi quidem omnes ſunt quaterni. Reliqui omnes faſciculi inde a diſtinctione XV. usque ad finem, qui partem voluminis longe majorem efficiunt, ſignaturis carent. At vero ubi deſinunt ſignaturæ, incipiunt cuſtodes, qui tamen in quarta ſolum cujusvis paginæ columna, & ne in hac quidem ſemper occurrunt. Ad calcem operis hæc leguntur impreſſa: *Explicit tertius Sancti Thome de Aquino ordinis fratrū pdicatorū. per me Joh'em Koelhoff de Lubeck coloniæ ciuem Anno dñi* 1 ꝶ Λ6. (1476.) In averſa pagina incipiunt *Tituli ſuper 3m lib4 ſententia4*, qui & paginam hanc, & ſeptem ſequentia folia vix non integra implent. In fine legitur: *Expliciunt tituli tertii ſententiarum ſancti Thome aquinatis ordinis predicato4.*

XVIII. Diodori Siculi Hiſtoriarum, ſeu Bibliothecæ Hiſtoriæ libri ſex A Johanne Franciſco Poggio ex græco in latinum converſi. Accedit Cornel. Taciti de ſitu, moribus & populis germaniæ libellus. Impreſſ. Venetiis per Andream Jacobi Katharenſem ann. 1476. in Fol.

Opus iſtud charactere rotundo pereleganti impreſſum in averſa primi folii pagina capitalibus litteris impreſſa hæc verba tituli loci lectori exhibet: *Diodori Siculi Hiſtoriarum Priſcarum A Poggio Incipit: In quo hæc continentur totius* (primo loco ſcilicet) *operis Prohemium.* Sequuntur deinde tituli ſingulorum capitum, in quæ diviſi ſex iſti ſunt libri. Terminantur hi tituli in averſa ſecundi folii pagina linea 18. Folium tertium vacuum eſt. Quarto autem folio interpretis legitur præfatio, ſeu epiſtola dedicatoria ad ſummum Pontificem, Nicolaum V. in qua eadem propemodum libertate Pontificum quorumdam anteriorum in promovendis bonarum artium, & excitandis ad earumdem culturam ingeniis ſocordiam carpit, qua Nicolai V. in eisdem promovendis ſtudium extollit. Fuit autem Pogius Eugenio IV., Nicolao V. aliisque Pontificibus a ſecretis. Deſunt in hoc opere initiales litteræ, cuſtodes, & paginarum numeri. Charta alba eſt & munda, ſed minus firma. Folia duo priora, qui titulos capitum continent, carent ſignaturis. Sed faſciculi chartarum ipſius operis ſignati ſunt litteris a. b. c. d. e. f. g. h. i. k. l. m. n. o. p. q. Et hi quidem omnes ſunt quaterni, exceptis *a* quinterno, cujus primum folium vacuum eſt, & *l*, atque *o* ternis. Cornelii Taciti libellus faſciculum *q* integrum occupat, excepta ſolum pagina ultima poſtremi folii, cujus ad calcem ſequens legitur notitia: *Diodori Siculi Bibliothece hiſtoriæ libri: In quibus Priſce res: Fabulæ: & multa ac varia de ſitu locorū, ac moribus gentium cōtinentur: Impreſſi Venetiis per Andreā Jacobi Katharēſem Andrea Ventramino Duce fortunatiſſimo. M. cccc. Lxxvi. Pridie Kal. Febr.*

Finis.

Prima hujus operis editio facta eſt Bononiæ ann. 1472. conf. de Bure *Bibliographie Inſtructiv. n.* 4766.

XIX. S Hieronymi Epiſtolæ, & alia opuſcula ſecundum materias diſpoſita, in 2 Voll. Fol. maj. Vol. I. Romæ per Arnoldum Pannartz. ann. 1476. Voll. II. ibid per Georg. Laur de Herbipoli anno 1479.

Utrique volumini præfixæ ſunt Præfationes ſeu Epiſtolæ Dedicatoriæ Johannis Andreæ Alerienſis Epiſcopi ad Paulum II. R. P. ex prima editione hujus operis ab eodem Joh. Andreæ Romæ anno 1468. curata denuo impreſſæ. Fatetur editor, has Hieronymi Epiſtolas non a ſe primum, ſed jam ante a Theo-

Theodoro Tarvisino Episcopo, quem apud Paulum secundum apocrysiarii Referendariique munere, dum viveret, functum esse adfirmat, ex diversissimis codicibus collectas, certumque in ordinem redactas fuisse. Easdem tamen cum mendose admodum scriptas esse observaret, a se revisas, & a mendis purgatas fuisse adfirmat. Porro Epistolæ, aliaque S. Hieronymi opera in hac quidem editione in tres partes principales sunt divisa. Pars prima ea complectitur S. Hieronymi, quin & aliorum e. g. primo statim Rufini Expositionem Symboli, seu Epistolas, seu Tractatus alios, qui ad symboli, fideique catholicæ expositionem spectant. In secunda parte occurrunt Epistolæ & opuscula ad sacræ scripturæ interpretationem spectantia. In parte tandem tertia Tractatus & Epistolæ moralis argumenti continentur. Pars quælibet in plures sectiones, quæ tractatus vocantur, est divisa. Tomis singulis præter epistolas editoris dedicaterias præfixus est index singulorum opusculorum, & epistolarum. Charta magna est, munda, & firma. Litteræ sunt eædem, quibus alias quoque usi sunt Schweinheym & Pannartz. Interpunctionum signa sunt punctum & duo puncta, nec non interrogationis signum. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt omnino. Ad calcem primi voluminis impressa legitur sequens notitia: *Impressum Rome in domo nobilis uiri Petri de Maximis juxta campum Flore. Presidēte magistro Arnoldo Pannartz. Anno dñici natalis. M. CCCCLXXVI. Die uero XXVIII. Martij. Sedente Sixto IIII. Pontifice max. Anno ejus quinto.* In sequentis folii prima pagina exstat *Registrum hujus libri* i. e. Index primarum cujusvis plagulæ vocum. Cum in subscriptione hac solius Arnoldi Pannartz fiat mentio, oportet socium ejus Conradum Schweinheym aut jam obiisse, aut alio discessisse. Nec ipse etiam Arnoldus diu supervixisse videtur. Nam volumen hujus operis secundum non ipse, sed Georgius Lauer, & quidem anno primum 1479. typorum formulis excudendum curavit, ut ex subscriptione statim recitanda patebit. Usus vero Georgius Lauer iisdem est typis, eademque charta, qua Arnoldus. Subscriptio autem ad calcem secundi voluminis est sequens: *Epistolarum beati Hieronymi pars secunda: Impressa Rome per uenerabilem magistr Georgium Laur de Herbipoli: Sub Anno dñi. M. CCCC. LXXIX. die vero Lune: qnta mēsis Aprilis: Pontificatus sanctissimi in Christo patris & domini nostri domini Sixti divina providentia Pape quarti anno ejus octavo finit feliciter.* In sequentis folii prima pagina legitur Index primarum cujusvis plagulæ vocum.

XX. Nicolai Abbatis siculi primum, tum Archepiscopi Panormitani commentarii in librum I. Decretalium. Venetiis per Johannem de Colonia & Joh. Manten 1476 in Fol. magn.

Aversa primi folii pagina exhibet indicem chartarum, seu primarum cujusvis plagulæ vocum. In sequentis folii prima pagina, cujus pars superior

fere dimidia est vacua, incipit ipsum opus charactere gothico in duabus columnis chartæ firmissimæ, amplissimos habenti margines, impressum. Initiales litteras parvas, & chartarum signaturas ipsi typographi adjecerunt. Custodes vero & paginarum numeri desunt. In fine voluminis hæc legitur subscriptio: *Explicit lectu. famosissimi utriusq3 juris doctoris dñi Abbatis siculi Archyepi. Panormitani sup primū decretalium librū. que p optime emēdata impressionē venetiis adepta ē expensis Johis de colonia sotiiq3 Johis' māthen de gherretzhem. Anno nativitatis Xpi M. CCCC. L. XXVI. die XVIII. Augusti.* Quamvis in hac subscriptione solius Panormitani fiat mentio: tamen ipsi typographi ante titulum de *Translatione Prælatorum* adnotarunt, commentaria a se impressa in hunc & sequentes titulos, usque ad titulum de *officio Judicis Delegati* non esse ipsius Panormitani, cujus inquiunt, in hos titulos commentaria, vel non exstant, vel non potuerunt reperiri, sed esse Antonii de Butrio, quem excellentissimum utriusque juris interpretem adpellant.

XXI. Pauli de Venetiis ord. Eremit. S. Augustini Expositio seu summa librorum Aristotelis naturalium, nimirum 1) Physicorum 2) de Cœlo & Mundo. 3) de generatione & corruptione. 4) Methaurorum i. e. Metheororum. 5) de Anima. 6) Metaphisicorum. Venetiis per Joh. de Colonia & Joh. Manthen. 1476. in Fol.

Opus hoc in duabus columnis gothico charactere minuto admodum & gracili impressum est papyro mundissimæ, at minus firmæ, quæ amplos habet margines. Desunt custodes, & paginarum numeri. In superiori autem margine indicatur liber e. g. *Liber* (in margine sinistro) *Physicorum* (in margine dextro) Initiales quoque litteras parvas ipse typographus adjecit. Plagularum fasciculis constat hic liber 24, signatis a — y. Littera Jod vero, & littera q bis sunt positæ. Quaterniones sunt b — l. item *q* secunda vice occurrens, r. f. x. y. Reliqui sunt quinterni. Quaternionis *a* primum folium, quod vacuum fuisse videtur, deest. Secundum folium signatum est *a* 2. Ad calcem quartæ columnæ folii septimi quaternionis y sequens legitur notitia typis iisdem, quibus ipsum opus, impressa: *Explicit sexta & ultima pars sume naturaliū acta & compilata per reverendū artium & theologie doctorem magistrum Paulū de venetiis ordinis fratrū heremitarū sancti Augustini transumpta ex pprio originali manu ppria psati magistri ꝯfecto uenetiis impressionē habuit ipensis Johānis de colonia sociique ejus Johānis Māthen de gherretzem. Anno a natali Christiano M. CCCCLXXVI.* Sequentis folii prima pagina exhibetur *Tabula cartarū ſm ordinē ponēda4.* Accedit index alphabeticus materiarum foliis impressis septem comprehensus.

XXII. Johannis Nider die vier und zwanzig guldenen Harpfen in Fol. min. anno 1476. ſine nota loci & typographi.

Editionem hujus operis forte omnium primam N. IX. ad ann. 1472. recenſui. Quæ mihi nunc præ oculis eſt editio, charactere gothico admodum luculento, paulo majori, & pinquiori, qui magnam cum litteris Guntheri Zainer adfinitatem habet, impreſſa eſt chartæ ad modum firmæ, ſed minus albæ & politæ. Initiales litteras magnas ligno inciſas ipſe typographus adjiciendas curavit. Idem in ſuperiori margine cujusvis folii numerum ejusdem adnotavit, excepto primo folio, cui nullus adjectus eſt numerus. Conſtat opus integrum foliis numeratis CXLVIII. His accedit primum folium non numeratum, quod operis indicem complectitur. Signaturæ & cuſtodes deſunt. Præter punctum nullum obſervavi aliud ſignum diſtinctionis. Ad calcem operis ſequens adjecta eſt notitia: **Hie endē ſich die vier und zweinczig guldin harpffen die gezogen ſeind auß collationibus patrum. das iſt auß der heiligen altväter bůch ꝛc Nach** *Xpi* **geburt ꝛc In dem lxxvj. jare.**

LIBRI

LIBRI
NOTA ANNI CARENTES
SED
PROBABILISSIME ANTE ANNUM 1477.
VEL
CERTE ANTE ANNUM 1480.
IMPRESSI.

In recensendis hisce libris eum observabo ordinem, ut primo loco ponantur, quorum certus, vel saltem maxime probabilis est typographus. Tum vero eos recensebo, qui antiquitate ceteris præstare mihi visi sunt licet de eorundem vel loco impressionis, vel typographo non ausim certam ferre sententiam. Ita autem libros descripsi singulos, ut discerni eorundem editiones a me descriptæ facile possint ab aliis sine loco & anno editionibus. Exordium faciam a libris, quos Udalricus Zell de Hanau, Coloniensis Typographus impressit, qui ceteris etiam plerisque raritate; & antiquitate præstant.

UDALRICUS (vulgo Ulricus) ZELL, sequentes impressisse libros videtur.

1. Sancti Bernardi Tractatus de Planctu Beatæ Mariæ in 4to.

In fronte opusculi, quod sex tantum constat foliis impressis, hæc verba leguntur impressa: *Tractat⁹ beati bernhardi de plāctu btē marie.* Sed editores operum S. Bernardi recentiores hunc tractatum inter opera eidem falso attributa recensuerunt. Hoc adnotasse sufficiat. Quod præsentem attinet editionem, ea quidem litteris excusa est iisdem plane, quibus impressa sunt plura Ciceronis opera, nimirum 1) definibus bonorum & malorum 2) ejusdem invectivarum in Catilinam Libri 4. 3) Crispi Sallustii oratio in Tullium. 4) Tullii invectiva in Sallustium. 5) Tullii ad Titum Atticum. Cato major. alias de senectute. 6) Augustini Dachi (sic) Senensis opus de variis loquendi figuris, quæ sine nota loci, anni typographi conjuncta exstant in Bibliotheca Electorali Monacensi conf. Steigenbergeri historisch-literarischen Versuch von Entstehung und Aufnahme der kurfürstlichen Bibliothek in München pag 43. & 44. Idem vir clarissimus præsens de Planctu b. Mariæ opusculum ejusque exemplar, quod descripturus sum, adcurate contulit cum modo laudatis Ciceronis

ceronis

ceronis, aliorumque operibus, & datis ad me litteris testatus est, externam formam & typos plane eosdem esse.

Porro hæc eadem Ciceronis de finibus bonorum & malorum editio quam adcuratissime quoad omnia, quæ externam formam spectant, convenit cum editione duorum S. Augustini opusculorum, sc. *De vita christiana*, & *de singularitate clericorum*, quam Udalricus Zell de Hanau adjecto suo nomine, & anni nota, anno 1467 adornavit. Hujus rei fidem facit auctor catalogi Bibliothecæ Illustrissimi Ducis de la Valliere, cujus sententiam recitabo integram, desumptam ex *Catalogue des Livres de feu Mr. le Duc de la Valliere. Belles Lettres. n.* 2258. — *Ciceronis de finibus bonorum & malorum Libri V. editio antiquissima Coloniæ. per Olricum Zel de Hanau, circa añ.* 1467. *in* 4. *goth. m. r.* De hac igitur editione laudatus auctor hanc protulit sententiam: *Premiere & tres rare edition, executée a longues lignes au nombre de* 27 *sur les pages, qui sont entieres, sans date, indication de ville, & d'imprimeur, Chiffres, & signatures. Elle a eté anoncée jusqu'a ce jour comme sortie des presses de Mayence parce qu'on a cru y voir une grande conformité des ses caracteres avec ceux des offices de Ciceron, imprimés en cette ville en* 1465. *Après avoir comparé tres attentivement l'une & l'autre edition, nous pouvons assurer que les caracteres ont tres peu de rapports, & que ceux des offices de ciceron sont beaucoup plus petits; mais qu'ils ressemblent parfaitement a ceux avec les quels Zel de Hanau, imprimeur de Cologne, a executé en* 1467 *les traités de St. Augustin intitulés: de vita Christiana & de singularitate Clericorum. D'ailleurs l'une & l'autre edition sont de même format, & ont une même justification de pages.* Conf. etiam Steigenbergeri historisch-literarisch. Versuch ꝛc. pag. 43. & *Raritas librorum in Bibliotheca Novacellensi* (Neustift bey Brixen) *Canonic. Regul. delitescentium pag.* 17. Cum igitur certum sit, laudatam sæpius Ciceronis de finibus bonorum & malorum editionem ex eadem typographia cum laudatis S. Augustini opusculis seu tractatibus prodiisse: Præsens vero de Planctu B. Mariæ opusculum quoad typos & cetera omnia, quæ ad externam spectant formam, cum editione Ciceronis de finibus bonorum & malorum quam exactissime conveniat: recte concluditur, opusculum hoc nostrum ab eodem typographo circa idem tempus, nimirum 1467, vel paulo post saltem circa ann. 1469 vel 1470 fuisse typis excusum. Qui sequentem hujus opusculi descriptionem cum illis contulerit, quæ de externa forma editionis ciceronis de finibus bonorum & malorum in laudato Catalogo differuntur, huic assertioni fidem facile præstabit.

Antequam opusculum nostrum describam adcuratius, illud hic prævie adnotabo, opuscula omnia, sequentibus quatuor numeris II, III, IV. & V. comprehensa iisdem esse typis excusa, quibus istud opusculum. Conveniunt etiam quoad interpunctiones, quoad numerum linearum, in quavis pagina. Dicam verbo: externa omnium horum opusculorum forma est prorsus eadem.

Quare

Quare nullum eſt dubium, quin ex eadem typographia non diu alterum poſt alterum prodierint.

Quod igitur præſentis opuſculi externam formam attinet, litteræ ſunt gothicæ formæ, ſatis pinques, & oblongæ. Atramentum eſt nigerrimum. Signum interpunctionis non niſi unicum ubivis occurrit, nempe punctum, quod ſæpe hanc habet formam (r). Littera initialis, quæ unica erat formanda, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri, & inſcriptiones deſunt. Charta eſt firma, ſed minus alba & polita. Chartarii ſignum in hoc quidem opuſculo unicum occurrit, nempe caput bovis, cujus inter cornua ſtilus exurgit in ſtellam deſinens. Pagina quævis integra lineas continet impreſſas viginti ſeptem. Illud etiam eſt obſervatione dignum, vocum ſillabas in fine linearum ſæpe abruptas nullo ſigno indicari conjungendas, id quod Fauſtus & Schoifferus, aliique antiquiſſimi typographi plerumque fecerunt. Exempli loco ſint lineæ tertia, quarta & quinta primæ paginæ folii ſecundi:

— — — — — — *Tu cum la*
crimis ſcribe. que cũ magnis doloribus ipſa pſen
ſi flere p opto &c.

Terminatur hoc opuſculum in averſa folii ſexti pagina, linea 12. Huic lineæ ſubjecta eſt ſubſcriptio ſequens:

Explicit tractatus beati Bernhardi de plan
ctu Beate Marie.

Et nihil præterea.

II. *Incipit Sermo Sancti Bernhardini ordinis fratrum minorum. de glorioſa virgine Maria.* — in 4to.

Hæc verba in fronte leguntur opuſculi, quod viginti quinque conſtat foliis impreſſis, & charactere eodem, quo opuſculum immediate præcedens impreſſum eſt. Deſunt initiales Litteræ, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri, & inſcriptiones. Interpunctionis quoque idem eſt ſignum: idem numerus linearum in quavis pagina. Charta quoque nihil fere differt, licet plura & diverſa occurrant chartarii ſigna. Ad calcem opuſculi quod terminatur in prima folii vigeſimi quinti pagina, linea 12, ſequentia typographus adjecit: *Explicit ſermo ſancti Bernhardini ordinis fratrum Minorum de virgine glorioſa.* Ex dictis, quid de typographo, atque anno impreſſionis ſit ſenſentiendum, facile lector colliget.

III. 1) **Dialogus Rationis & conſcientiæ: an expediat, vel debeat quis raro, vel frequenter celebrare, vel communicare? Auctore Matthæo de Cracovia Theol. Profeſſore Pragenſi.**

2) Hen-

2) Henrici de Hassia Expositio orationis Dominicæ, nec non Expositio Ave Maria. 3) Speculum animæ. in 4to.

Omnia hæc opuscula ex eadem typographia simul prodierunt. Impressa sunt litteris iisdem, quibus duo præcedentia. Interpunctionis etiam signum unicum occurrit, nempe (r) vel simplex (.) punctum. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. In fronte primæ paginæ tituli loco hæc leguntur: *Incipit dialogus racõnis & cõsciencie an expediat vel debeat quis raro vel freqñter, celebrañ vel ɔmunicare nup editus p magistrū matheū de cracovia sacre theologie professorem Incipit Prologus.* Ad calcem autem speculi animæ hæc tantum habes impressa:

Explicit hic Anime speculum quo te videt in se

Qui facis ut p te sistat Reqescat & ĩ te Amen.

Pagina quævis integra lineas complectitur viginti septem. Comprehenduntur omnia hæc opuscula foliis impressis 58. Dialogus terminatur folio 28, Expositio super orationem Dominicam in prima pagina folii 39, linea 4. atque hæc puto, sufficiunt, ut distinqui hæc editio ab aliis sine loco & anno editionibus possit.

IV. Johannis Gerson Tractatus varii 1) de Meditatione 2) de oratione 3) ejusdem Expositio septem Psalmorum Pœnitentialium. *Tres hosce Tractatus Schelhornius in Diatriba præliminari ad Card. Quirini &c. pag. 25. sub numero 21. inter primos recenset libros typis sculptis mobilibus impressos.* His accedunt in eadem compactura, & iisdem typis impressa, ita tamen ut separari a præcedentibus, non vero alterum ab altero possint 1) Bulla Pii II. R. P. ante hac Æneæ Sylvii Retractatoria omnium ab ipso in Concilio Basileensi actorum contra Eugenium IV. 2) Æneæ Sylvii Libellus, seu tractatus de Miseria curialium. His denuo accedit, ita tamen ut a præcedentibus separari possit, tractatulus responsivus, seu Resolutio dubiorum, quæ Ecclesiasticis & Religiosis sæpe oriuntur, scripta ad Monachos celestinos per Johannem Gerson, ut ex subscriptione, inferius recitanda colligitur. in 4to.

Omnia hæc opuscula iisdem sunt typis impressa, quibus opuscula sub nn. I. II. III. recensita. Cetera etiam omnia, quæ ad externam spectant formam, sunt prorsus eadem. Desunt nimirum & in his, ut in illis, signaturæ, custodes, paginarum numeri & tituli, litteræ initiales. Interpunctionis quo-

que signum idem est. Pagina etiam integra quælibet viginti septem lineas complectitur. Quare vix dubium esse potest, quin omnia ex eadem typographia, aut simul, aut non diu alterum post alterum prodierint. Habent hæc quoque cum opusculis recensitis n. III. eamdem compacturam. In fronte primæ paginæ hæc habes impressa: *Incipit tractatus venerabil' Magistri Joh'. Gerson Cancellarii parisien̄ de Meditacōe Et ponitur decem & septem consideracōes Quaꝝ prima est:* quæ scilicet immediate sequitur. Ad calcem hujus tractatus, qui terminatur in folii septimi aversa pagina, linea 8, hæc legitur impressa subscriptio: *Et in hoc finitur Tractatus de meditacōe cordis Magistri Johis' Gerson &c. Sequitur Tractatus ejusdem de oracōne.* Tractatus iste in sequenti incipit folio, nec habet titulum alium sibi præfixum. Implet folia impressa viginti, & primam vigesimi primi paginam. In aversa ejusdem folii pagina incipiunt *Septē psalmi pniāles scdm venerabilē mgrm Johānē Gerson Cancellariū pisien.*, foliis comprehensi impressis 27. tum folium sequitur vacuum. Dein novus incipit fasciculus, in cujus prima pagina hæc leguntur: *Pii ppe secūdi Bulla retractationū oīm dudū p eum in minoribus adhuc agētem pro concilio Basilien̄. & con̄ Eugenium summū pōtificem scriptorum Incipit feliciter.* Hanc Bullam Pius II. ad Academiam coloniensem Romæ dedit VI. Kal. Majas anno 1463, quæ spectato argumento certe notatu digna est. Nec minus notatu dignum est argumentum quod in opusculo pertractatur sequenti præsertim, quod a viro sit scriptum, qui ipse in aulis principum magnam vitæ partem transegit, & publicorum negotiorum, sua ætate gestorum, pars magna fuit. Scriptus est iste tractatus anno 1444 per modum Epistolæ ad Johannem de Aich datæ, & in fronte hanc habet inscriptionem: *Æneas silui⁹ poeta. S. P. dicit dño Johi' de Aich. pspicati* (sic) *& claro Juꝝ consulto.* Auctor de molestiis vitæ aulicæ non ut asceta, sed ut Philosophus & politicus loquitur, nec alia fere videtur proferre, quam quæ ipse expertus fuerat, aut contigisse aliis certo noverat. Hæc duo Æneæ Sylvii opuscula foliis 36 impressis sunt comprehensa. In fine posterioris non nisi annus notatur, quo scriptum est. Tandem post duo folia vacua, ad præcedentem fasciculum pertinentia. *Sequitur Tractatul⁹ responsiu⁹. de sollicitudine ecclesiasticoꝝ. Ad frēs celestinos. Continens. 68. pticulas.* Hæc impressa leguntur in prima secundi folii impressi pagina paulo ante medium. Præcedit autem indiculus quæstionum, quæ hoc in opere pertractantur, qui folium primum integrum, & folii secundi priores sex lineas implet. Indiculus, & ipsum opusculum foliis impressis viginti tribus sunt comprehensa. Ad calcem folii 23. hæc leguntur: *datum parisius p venerabilem Magistrū Johānē Jarsson* (Gerson) *Cancellarium Parisiensem.*

VI. Johannis Gersonis 1) Tractatus de Passionibus Animæ. 2) De modo vivendi omnium Fidelium. 3) De cognitione castitatis, & pollutionibus diurnis. 4) Forma absolutionis Sacramentalis.

lis. 5) Æneæ Sylvii postea Pii II. R. P. Dialogus de sacra communione Corporis Christi habitus contra Bohemos, & Thaboritas. 6) Johannis Gerson Tractatus de simplificatione, stabilitione, seu mundificatione cordis. 7) ejusdem Tractatus de directione, seu rectitudine cordis. 8) Ejusdem dialogus de perfectione cordis. 9) Ejusdem Trilogium Astrologiæ Theologisatæ. 10) Ejusdem opusculum contra superstitiosam dierum observationem. 11) Ejusdem Propositiones undecim adversus doctrinam cujusdam Medici in monte Pessulano sculpentis imaginem leonis in numismate cum certis characteribus pro curatione Renum. 12) Ejusdem Propositiones septem de dierum æqualitate in ordine ad bonos & malos rerum successus. 13) Pii II. R. P. Epistola ad Mahumetem, anno 1464 Anchonæ scripta, cum adversus Turcas proficisci cogitaret. in 4to.

Omnia hæc opuscula eandem habent compacturam, eodemque charactere impressa sunt, quo præcedentia sub nn. I. II. III. & IV. comprehensa. Cetera quoque omnia, quæ ad externam spectant formam, sunt prorsus eadem in omnibus hisce opusculis, quæ foliis impressis centum nonaginta septem comprehensa sunt. Quamvis igitur eorum non nulla separari possint abinvicem, haud tamen dubitandum videtur, quin omnia ex eadem typographia, & forte eodem tempore, aut certe non diu alterum post alterum prodierint in lucem. Addam non nulla, quæ sufficere poterunt ad eorum præsentem editionem ab editionibus aliis facilius dignoscendam. Opusculum primum viginti quinque folia implet integra, & primæ paginæ sequentis folii priores sedecim lineas, quibus hæc subjecta est notitia.

Explicit Tractatus notabil' de passioni bus aie. Edit⁹ a mgro Johāne Gerson cācellario parisiensi nec nō professore sacre theologie eximio.

In aversa pagina folii ejusdem impressa leguntur, quæ imprimenda fuerant aversæ paginæ tertii folii opusculi sequentis, & huic etiam denuo impressa sunt. Ex hac circumstantia manifestum est, Schelhornium in *Diatriba Præliminari ad card. Quirini librum de opt. script. Edit. pag.* 25. sub numeris 19 eosdem designasse libros, quos hic sub numeris 1. & 2. indicavi: immo vix etiam dubitandum est, libros a Schelhornio sub numeris 22. & 23. ibidem designatos esse eosdem cum libris hic sub numeris 6, 7, 8, & 9 a me designatis. Porro opusculum sequens in fronte tituli loco litteris paulo majoribus hæc habet impressa:

Incipit Tractatulus bon⁹ ejusdē: de modo viuendi omniū fideliū

idemque terminatur in aversa folii 30 pagina, linea 13. Tres sequentes Tractatus seu opuscula folia impressa implent quadraginta quatuor, & primæ sequentis folii paginæ tredecim lineas cum dimidia. Hanc sequitur subscriptio: *Explicit dyalogus* &c. &c. Aversa pagina vacua est. Opuscula septem sequentia a N. 6. — 12. ita cohærent, ut separari alterum ab altero non possit. Quare dubium non est quin eodem tempore lucem aspexerint publicam. Comprehenduntur simul omnia foliis 69. Postremum denique opusculum, foliis impressis 53. comprehensum, hanc habet inscriptionem: *Pius papa secūdus eloquētissimus. q obiit Anno M. cccc. lxiiij. in. Anchona. dū pficisci pposuerit contra Turcas. composuit.* &c. In fine vero nihil prorsus legitur adjectum. In hac parro epistola primo quidem persuadere summus Pontifex conatur Mahumeti, ipsum vana potiundæ Italiæ jactari, tum vero eundem, ut ad christiana sacra transeat, primum quidem promissis, & propositis magnorum principum exemplis, deinde validissimis rationibus conatur permovere. Quamvis summus Pontifex in hac epistola validissima rationum momenta summa eloquentia exornaverit, nihil tamen profecit, quod rei eventus postmodum declaravit.

GEORGIUS HUSNER, & JOHANNES BECKENHUB, Argentinenses Typographi, de quibus ad annum 1473. *sub N. V. disserui, libros impressere sequentes:*

VI. *Subtilissimi Pontificii Juris Interpretis. Jo. An. Liber Primus Addicionum Speculi. Judicialis Domini Guilh. Durantis Incipit Feliciter.* — in Fol.

Hæc verbotenus leguntur, litteris impressa majusculis, in fronte operis, quod typis plane iisdem, quibus ipsum Duranti speculum anno 1473. a Georrio Husner, & Johanne Beckenhub Argentinæ excusum, & a me ad h. a. N. V. descriptum, in duabus columnis impressum est. Cetera etiam pene omnia, quæ ad externam spectant formam, in duobus hisce operibus plane eadem sunt. Primo additiones istæ in quatuor partes, seu libros, ut ipsum speculum, sunt divisæ: Tituli etiam singulis sunt libris præfixi. Desunt custodes, signaturæ, & litteræ initiales. Foliorum numeri in superiori primæ cujusvis folii paginæ sunt romano charactere impressi, iisdemque libri præfixus est numerus; e. g. Li. I. (i. e. liber primus) Fo. LXV. (i. e. folium 65.) sunt etiam folia in singulis libris seorsim numerata, ita ut primus liber foliis constet impressis LXIII, secundus CVIII. Tertius non nisi X, quartus demum CXVXX. Posteriorem numerum typographi per errorem posuerunt, loco CXX. Tot enim revera constat foliis impressis liber quartus. Charta

est

est & in hoc opere firmissima, alba & munda. Chartarii quoque signum omnium frequentissime occurrens est littera D, quam stilus ex una parte in crucem, ex altera in annulum desinens secat fere medium. Præter hoc signum aliquoties etiam observavi coronam. Quod vero chartæ attinet magnitudinem, ea quidem in posteriori hoc opere minor est, quam in ipso speculo, ita ut quævis etiam columna minorem complectatur numerum linearum. Ad calcem operis hæc tantum adjecerunt typographi: *Addicōnes Johannis Andree. super speculum iuris. expliciunt feliciter. Deo gracias.* Patet ex descriptione hactenus data, additiones istas quoad externam formam non differre ab ipso speculo Duranti, nisi in numero foliorum, & chartæ magnitudine. Nullus igitur dubito, quin ex eadem typographia, nec diu post ipsum speculum, anno saltem 1474. prodierint in lucem.

VII. *Aurelii. augustini. Iponensiū p̄sulis dignissimi. liber de ɔflictu viciorum & virtutum. incipit feliciter.* in Fol. min.

Hæc verbotenus leguntur in fronte primæ primi folii paginæ. Opusculum istud, octo foliis constans, litteris est impressum iisdem, quibus immediate præcedens opus. Quare nullus dubito, quin ex eadem typographia eodem circiter tempore prodierit. Litteræ initiales, signaturæ, Custodes, paginarum numeri desunt. Signum distinctionis unicum occurrit, punctum scilicet. Ad calcem paginæ ultimæ, quæ secunda est octavi folii, hæc tantum leguntur: *Laus deo.*

VIII. 1) S. Augustini Liber de XII. abusivis sæculi. 2) Ejusdem sententia, paucis lineis comprehensa, de origine animæ, & 3) de divinatione dæmonum sententia non nihil longior. 4) S Anselmi libri duo de eo, cur deus Homo? in Fol. min.

Quatuor hæc opuscula characteribus iisdem, eidemque chartæ impressa ex eadem typographia simul prodiisse in lucem nemo vocabit in dubium, qui oculis illa suis adspexerit. Characteres sunt iidem cum characteribus operum duorum præcedentium. Signum interpunctionis unicum observavi, nempe punctum. Litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Primum opusculum terminatur folio 7, aversæ paginæ linea 11. Sequens folium octavum opuscula n. 2. & 3. complectitur, quæ quidem implendo huic folio non suffecerant, & amplum in utraque pagina spatium reliquerunt vacuum. Nono demum folio *Anshelmi. Cantuarioȝ Archip̄sulis. prefacio in librū cur deus homo. incipit feliciter.* Folio 26, pagina prima, linea 3. *Explicit primus liber: cur deus hō. Incipit liber scdus, qui intitulat᷑. Cur deus homo.* Secundus liber folii 38, aversa pagina, linea 35. terminatur. Totidem quoque

que lineas pagina quævis integra complectitur, nempe 35; idemque est numerus linearum in præcedentis opusculi quavis pagina integra.

IX. *Incipit ↄpendiū lrālis sensus totius biblie seu diuine scripture editū a frē petro aureoli ordinis mino4. Etponit' pmo ↄmendacō sacre scripture in gnali.* — in Fol. min.

Quæ recitavi verba, in fronte paginæ aversæ folii primi leguntur. Auctor operis vergente ad finem sæculo XIII. & initio sæc. XIV. floruit, & plura reliquit ingenii sui monumenta theologici argumenti. Fuit ex ordine minorum, & postquam theologicas disciplinas in Parisiensi schola docuisset, factus Archiepiscopus Aquensis obiit anno 1322. Opus præsens est breviarium quoddam eorum quæ in sacra scriptura continentur. In novi tamen testamenti libris multo fusiori usus est calamo, librorumque argumenta, & œconomiam enucleatius exposuit, quam id factum est in veteri testamento, præsertim in libris ejusdem historicis, & pentateucho. Litteræ sunt eædem cum litteris, quibus impressa sunt tria immediate præcedentia opera. Idem etiam est numerus linearum in quavis pagina, sunt nempe triginta quinque, ut in opusculis NN. VII. & VIII. Interpunctionis signum unicum occurrit, nempe punctum. Litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Charta est firmissima, munda tamen & alba. Totum volumen foliis impressis 147. constat. Ad calcem operis hæc habentur impressa: *Cōpendiū lrālis sensus toci⁹ divie scptē tā biblie q3 alia4 suis caplis ppulchre distinctū & ut fert editum a venerando fratre petro aureoli ordinis mio4. Explicit feliciter.*

Libri NN. X. — XVI. comprehensi ex typographia CHRISTOPHORI VALDARFERI, Ratisbonensis Bavari prodiisse videntur. Porro Christophorus Valdarfer Venetiis primum annis 1470. & 1471, tum vero Mediolani plures impressit libros charactere cum romano elegantissimo, tum gothico etiam, suo in genere non minus eleganti. Epistolas Plinii ab eodem anno 1471. Venetiis excusas N. VII. ad hunc annum, & Philelphi Satyras anno 1476. Mediolani impressas ad hunc annum N. II. recensui.

X. *Tractatus de doctrina dicendi & tacendi | ab albertano causidico | Brixensi de ore beate agathe cōpositus. sub anno ∞. ccc. Lv. feria quarta post vincula petri.* in Fol. min.

Hæc, tituli instar, in fronte primæ primi folii paginæ verbotenus leguntur. Statim vero sequitur præfatio autoris, in qua opusculum, decem constans foliis impressis, dividit in 6 partes secundum versiculum illum: *Quis, quid,*

quid, cui dicas, cur, quomodo, quando requiras. Litteræ sunt oblongæ eæque non nihil pinquiores, &c, ut videtur, fusæ, non sculptæ. Simillimæ litteris, quibus Jacobi Chartusiensis tractatus de Apparitionibus animarum post exitum earum ex corporibus &c. recensitus ad ann. 1475. N. VII. in oppido Burgdorf impressus est. Verum littera Jod majuscula in duobus hisce tractatibus est oppido diversa. Exstat autem in Bibliotheca electorali Monacensi Confessionale Bartholomæi de Chaimis, nota loci & anni destitutum, sed nomen typographi, Christofori Valdarfer habens impressum. Porro litteræ, quibus impressum est hoc confessionale, sunt prorsus eædem cum litteris quibus impressus est præsens Albertani Causidici tractatus, ut datis ad me litteris testatus est cl. Steigenberger, eidem Bibliothecæ electorali Præfectus, qui opus utrumque adcuratissime inter se contulit. (a) Haud abs re igitur & præsentem tractatum, & sequentia opera NN. XI. — XVI. comprehensa, utpote litteris impressa plane iisdem Christophoro Valdarfero licet attribuere. Redeamus nunc denuo ad Tractatum præsentem Albertani Causidici. Desunt litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Interpunctionum signa duo occurrunt, nempe punctum, & linea oblonga supra & infra lineam prominens, hujus formæ: *Tacendo*|. Pagina quævis integra lineas complectitur triginta duas. Plures hujus opusculi editiones, quarum prima Lovanii anno 1485. facta est, laudat Orlandi in libro, cui titulus est: *Origine e Progressi della stampa.* At vero de nostra, quæ forte omnium prima est; nihil habet, nec apud alium scriptorem ejus reperi mentionem.

XI. Johannis Gerson Alphabetum divini amoris. in Fol. min.

Opusculum istud, viginti constans foliis impressis, nullam habet inscriptionem, vel titulum. Characteres sunt iidem cum characteribus opusculi N. X. recensiti. Caret litteris initialibus, custodibus, signaturis, paginarum numeris. Distinctionis signum occurrit unicum, nempe punctum. Ad calcem primæ ultimi folii paginæ leguntur sequentia: *Explicit Alphabetū divini amoris. de elevatione mentis in deum. venerabilis magistri Joh. Gerson Cancellarii parisiensis.* Auctor opusculi, quod incipit: *Ad honorem omnipotentis dei. aliquos modos & vias p elevatione mentis in deū: ppono ↄscribere &c.* in Prologo isto inter auctores, qui de eadem materia scripserunt, citat etiam Joh. Gersonem his verbis: *Item Joh. Gerson Cancellarius parisieñ. Dicit q ad dei timorem pervenitur etiam &c.* Quare huic non recte idem adscribitur.

XII.

(a) Detexi hisce primum diebus Breviarium Eystettense, anno 1483. jussu Wilhelmi Episcopi, ex nobilissima familia de Reichenau, per Georgium Ryser (Eustadii, an alibi, non memoratur?) impressum. Porro in hoc Breviario litteræ majoris Alphabeti sunt prorsus eædem cum litteris, quibus impressa sunt cum hoc opusculum, tum sequentia sex opera. Possent hæc igitur eodem fors jure attribui Georgio Ryser. Verum & illud est observandum, fieri potuisse, ut iisdem typis plures uterentur typographi, præsertim si non sculpti sed fusi sint, ut ego existimo.

XII. Liber S. Augustini de Meditatione. in Fol.

In fronte primæ primi folii paginæ hic legitur titulus: *Incipit liber p locutionis beatissimi patris nostri Augustini & ejus 9templatione.* Sequitur ipsius S. Augustini in hunc libellum præfatio, quæ lineas novem & partem decimæ implet. Totum opusculum litteris oblongis paulo majoribus iisdem nempe, quibus opuscula duo præcedentia impressum tredecim folia integra, & decimi quarti lineas quinque ac sextæ partem implet. Subscriptio adjecta est sequens: *Explicit liber de meditatione beatissimi patris nostri Augustini. deo gratias.* Litteræ initiales (tres autem tantum erant formandæ) custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Distinctionis signa duo occurrunt, nempe punctum & linea, ut n. X.

XIII. Hugonis a S. Victore libri septem Didascalicon, & liber sententiarum seu assertionum cum aliis quibusdam opusculis. in Fol. min.

Auctor operis, secundum communiorem sententiam, ex familia nobilissima dominorum de Blankenburg in inferiori Saxonia progenitus institutum canonicorum regularium Parisiis in Abbatia S. Victoris professus est circa annum 1115. In Philosophicis & Theologicis disciplinis adeo excelluit, ut alter Augustinus, & Augustini lingua diceretur. Obiit anno 1140. Ex ejus operibus, quæ plurima reliquit, duo præcipua præsens exhibet editio. Et primum quidem in septem libros divisum est. In primo agit de studio legendi, in 2do de divisione artium, seu Philosophiæ in varias disciplinas, in 3tio de ordine & modo legendi, in 4to de studio sacrarum scripturarum, in 5to de proprietatibus scripturæ sacræ, in 6to de modo & ordine legendi eandem, in 7mo demum de meditatione, seu consideratione rerum creatarum: & ipsius dei unius, & trini, ac lucis invisibilis. Libro septimo accesserunt in hac editione tractatus sequentes 1) de anima Christi, 2) de Cibo Emmanuelis, putyro nimirum, & melle, 3) de laude caritatis duplex, 4) de contemptu mundi, 5) de studio orandi & diversis orationum affectibus, 6) de Lia & Rachel uxoribus Jacobi, & ejusdem concubinis Bala & Zelpha, nec non filiis ex his progenitis. Liber assertionum, seu sententiarum varia complectitur inprimis plurimorum psalmorum expositionem, & quam plurima alia ad plurimorum scripturæ sacræ locorum, nec non doctrinæ moralis elucidationem spectantia. Et hæc quidem de argumento operis: nunc de præsenti differam editione.

In aversa primi folii pagina *Incipiunt capitula septem libro4 didascalon magistri hugonis prioris sancti victoris &c.* Capitula hæc, seu capitulorum potius tituli terminantur in prima pagina folii tertii, linea 25. In aversa pagina ejus-

ejusdem folii *Incipiūt capitula sequentis opis — — — de sententiis &c.* Et hæc quidem in aversa pagina folii sexti, linea 18. terminantur, hac subscriptione adjecta: *Et sic est finis registri libri sententia4 vel assertionū ꝛc.* In fronte demum folii septimi *Incipit didascalon. magistri hugonis. de studio legēdi. Duo esse precipua quib9 ad scientiā quisq3 instruitur.*|. Litteræ sunt eædem cum litteris trium opusculorum præcedentium. Interpunctionis signum aliud non occurrit, quam punctum, & signum interrogationis. Desunt ubivis litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Papyrus admodum alba & munda est, insuper firmissima. Pagina quævis nullo titulo interrupta lineas impressas 33. complectitur. Totum vero volumen, computatis simul sex foliis, quæ capitulorum indicem continent, foliis impressis 244. constat. Cl. Zapfius, qui in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag 142, eandem excitat editionem, sex folia indicem complectentia non adnumerasse videtur, dum adfirmat, foliis totum volumen constare 238. Idem non dubitat adfirmare, editionem hanc a Gunthero Zainer circa annum 1470 fuisse excusam. Nescio quibus innixus fundamentis hoc adfirmet. Nullam certe asserti rationem allegat. Characteres saltem cum characteribus Guntheri Zainer, quorum quinque genera ipse cl. Zapfius aeri incisa exhibet, parum concordant. Jure potiori Christophoro Valdarfero eandem attribuo propter litterarum scilicet similitudinem. Conf. dicta ad N. X.

XIV. Mammotrectus, seu Expositio vocabulorum quæ in Bibliis, Hymnis Ecclesiasticis, Homiliis per anni cursum publice legendis &c. occurrunt. in Fol. magn.

Opus istud sine auctoris nomine sæculo XV. sæpius typis excusum est. Quare auctor diu latuit. *E Regio Lepidi ortum, quæ civitas prope abest Mutina, appellatumque Marchesinum ex ordine Minorum, ac floruisse in Provincia Bohemiæ & Custodia ferrariæ circa annum MCCC. auctor est Waddingus* (de scriptor. Minorum) *Sixtus vero Senensis* (in Bibliotheca) *vixisse ann. M. CCCCL. scribit.* Ita *Du Cange* in *Præfat. ad Glossar.* n. L. Opus ipsum plerumque Mommotrectus, interdum Mammotractus, vel Mammætractus, vel etiam, ut in præsenti editione, Mammetractus inscribitur. Mammothreptus (ex gr. μαμμόθρεπτος enutritus, educatus ab Avia) ex ipsius auctoris sententia rectius non nullis in libris scribitur. Ita enim auctor ipse in Prologo ad lectorem scribit: *Et quia morem gerit talis decursus pedagogi, qui gressus dirigit parvulorum, mammetractus poterit appellari.* Explicantur in hoc libro primum vocabula, quæ quidem auctori visa sunt difficiliora, in singulis ordine libris Sacræ Scripturæ & S. Hieronymi præfationibus occurrentia: tum vera ea, quæ in Hymnis Ecclesiasticis, legendis Sanctorum, Homiliis Sanctorum Patrum &c. occurrunt. Sed rudes oportet fuisse Clericos, quibus explicationes vocabulorum latinorum a præsentis operis auctore propositæ aut opus erant,

aut satisfaciebant. Sed nihil amplius de ipso opere, sed de præsenti jam editione disseramus, quam a nemine hactenus excitatam memini. Characteres iidem sunt cum characteribus quibus impressum est opus immediate præcedens. Quare ego quidem nullus dubito, quin ex typographia eadem & circiter eodem tempore prodierit. Interpunctionis signum nullum occurrit, nisi punctum. Desunt ubivis litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Charta magna est, & firmissima. Chartarii signa sunt varia. Omnium frequentissime, multo frequentius quam cetera omnia simul sumpta, occurrit Littera D, quam stilus secat ex una parte in annulum, ex altera in crucem desinens. Sæpius occurrit Rosa, seu si mavis, flos alius sine stilo octo plerumque foliorum. Non nisi ter, quaterve, uvam, nec nisi semel, strigilem observavi. Paginæ singulæ in duas columnas divisæ sunt. Columna quævis integra lineas impressas 47. complectitur. Totum vero volumen foliis impressis 151. constat. In prima primi folii columna *Incipit p̄fatio in mām etractū.* Hæc vero Præfatio non est ipsius auctoris, sed ejus, qui præsentem curavit editionem, anonymi. In aversa pagina folii ejusdem legitur registrum materiarum eo ordine concinnatum, quo ipsæ occurrunt. Terminatur registrum in prima sequentis folii columna, linea 24. Quod superest hujus folii spatium, vacuum est. De hoc indice illud necessario monendum est, typographum circa finem operis non eum observasse materiarum ordinem, qui in hoc indice designatur. Nam secundum hunc indicem post vocabulorum in Psalterio, quod in hac editione ultimum inter libros Biblicos utriusque testamenti locum occupat, hic esset ordo materiarum. *De legendis sanctoꝝ. de sermonibus & omeliis de tēpore, de responsoriis & antiphonis. de ymnis. de mensibus hebreoꝝ. & aliis quibusdam notalibus.* (sic) *de orthographia. de accentibus. declaracio regule sancti Franscisci.* (sic) At vero typographus expositioni vocum in Psalterio occurrentium immediate subnexuit vocum explicationem in Hymnis, & ceteris sequentibus. Declarationi vocum in Regula S. Francisci demum subnexa est vocum explicatio in legendis Sanctorum, & homiliis Patrum. De Responsoriis & Antiphonis nihil in hac quidem editione occurrit. In prima columna tertii folii auctoris legitur præfatio, quæ sine ullo titulo incipit *ınpatiēs ꝓprie imperitie ac ruditati cōpatiens pauperum clericoꝝ &c.* Videtur hæc editio omnium prima esse, vel saltem Moguntinæ anni 1470, cujus meminit Du Cange loc. cit., coæva. Sane qui editionem hanc nostram curavit anonymus, in præfatione eidem præfixa ita loquitur, ut libri istius jam ante typis excusi nullam habuisse notitiam videatur. En ipsa ejus verba: *Cui malo* (codicum nempe discrepantiæ variorum &, quæ inde nascitur, opinionum diversitati) *quātum ad præsens opusculum etsi non in toto saltem in tanto visum est posse remedium ministrari. si per impressionis beneficium nouū quodāmodo opus cuderetur ex veteri &c.* Quod si jam ante typis excusum fuisset istud opus, ejus rei mentionem editor fecisset. Nec ignorasse etiam censendus est editionem, si qua exstitit, anteriorem, præsertim si pluribus ante annis ea prodiisset in lucem. Quam infra (n. 97.) recensebo ejus-

dem

dem operis editionem, celeberrimus Schwarzius, apud Altorfinos olim Professor in hoc litteraturæ genere versatissimus, omnium primam judicavit, forte quod modo recensitam ignoraverit. Mihi certe recensenda inferius videtur ista recentior esse.

XV. S. Bernhardini Senensis, ord. Min. Sermones de contractibus & usuris. in Fol. min.

Sermones isti sunt typis iisdem impressi, quibus opera immediate præcedentia. Quare ex eadem typographia non diu alterum post alterum prodiisse videntur. Initio statim exhibetur tabula sermonum, ex qua argumentum, & dispositionem eorundem discimus, foliis impressis septem comprehensa. Octavo demum folio incipit *Tractatus de ɔtractibus & usuris. scdm sancti Bernhardinū de Senis. ordinis frat4 mino4. Et primo ponit' ordo dicendo4 in matia dicto3 ɔontractuū & vsura4 sabbato post terciā dñicā in quadragesima. De origie dñio4 & re4 trāslacōe.* In prima pagina cujusvis folii numerus ejusdem, e. g. *Fol. X.*, in aversa autem pagina sermo indicatur, e. g. *Ser. XXXII.* Desunt ubivis custodes, signaturæ, litteræ initiales. Interpunctionis signum nullum occurrit, nisi punctum. Rarissime linea occurrit, similis illi, cujus memini ad N. præced. X. Volumen integrum constat foliis numeratis CLXII, (*162.*) sed his addenda sunt septem folia impressa tabulam complectentia materiarum. In fine voluminis hæc tantum leguntur: *Laus & honor deo.*

XVI. Summa, seu libri quatuor. S. Thomæ Aquinatis contra gentiles. in Fol. magn.

Typi sunt prorsus iidem cum typis quibus impressa sunt opera immediate præcedentia sex. Libris singulis præmissa sunt brevia capitum argumenta, in duabus columnis, ut ipsum opus, impressa. In fronte primi libri, qui incipit folio secundo, hæc leguntur impressa: *Incipit liber primus de ɔitate catholice fidei. ɔtra errores infideliū. Editus afrē Thomā de Aquino | ordinis fratrum pdicato4.* Terminatur liber primus in prima columna folii quadragesimi, linea 17; secundus folio 99, columna prima, linea 31, tertius folio 185, columna secunda, linea 32, quartus demum fol. 247, columna quarta, linea 36; cui hæc tantum verba subjecit typographus: *Laus & honor deo.* Desunt in hoc opere litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Præter punctum nullum interpunctionis signum observavi. Charta est firmissima, sed minus alba & polita. Chartarii signum omnium frequentissime occurrens est Rosa. Aliquoties solum observavi uvam, quin & strigilem. Quævis columna, paucis exceptis, lineas impressas 49 complectitur. Non memini, ab ullo Bibliographo hujus editionis factam esse mentionem.

CONRADO FINER Eslingensi Typographo sequentes libros attribuo.

XVII *Questiones quas egregius sacre theologie professor Heinricus de Gorichem cum suis ppōibɔ & correlariis more positionū respōsalium in partibɔ doctoris sancti fabricavit & ordinauit numero & ordine ɔtinent' tali preponēdo cuilibet parti seorsum suas quas cōntinent questioes & pmo parti prime.* in Fol. magn.

Quæ modò recitavi, verbotenus leguntur in prima aversæ paginæ folii primi columna, eademque immediate excipit index quæstionum, quas in prima parte summæ S. Thomæ auctor enucleandas sibi selegit. In prima columna folii secundi ipsum opus incipit sine ullo titulo, aut inscriptione. Desunt initiales litteræ quæstionum, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Nullum etiam occurrit interpunctionis signum, nisi punctum, quod ipsum deest sæpissime. Litteræ sunt gothicæ, minus pinques, atque eædem plane, quibus Conradus Finer anno 1474. postillam S. Thomæ Aquinatis in Job Eslingæ excudit. *Conf. N. XX. ad ann.* 1474. Harum litterarum specimina & integra alphabeta nuperime æri incidenda curavit cl. Steigenberger tab. III. vid. ejusdem literarisch-kritische Abhandlung über die zwo älteste gedruckte deutsche Bibeln &c. Inde probabilissimum mihi est, opus præsens eadem ex typographia circa idem tempus, vel fortassis jam ante annum 1474 prodiisse in lucem. Solebant nempe typographi veteres primos foetus suos sine suo nomine in lucem emittere. Charta est firmissima, nullo alio insignita chartarii signo, quam rosa, quæ diversæ magnitudinis est. Terminatur opus in prima folii 175. columna, linea 64, cui hæc sola vox, *Amen*, subjecta est, & nihil præterea. Auctor natione Batavus a vico natali Gorkum cognomentum traxit. Circa annum 1430 ad Academiam Coloniensem evocatus primum Philosophicas, deinde Theologicas tradidit disciplinas, magnamque cum docendo, tum scribendo nominis gloriam sibi comparavit. Academiæ Coloniensis Vicecancellarius effectus ad annum usque 1460 floruit. *Conf. Casimir. Oudin. Commentar. de Scriptor. Eccles. Antiq. Tom. III. Col.* 1378.

XVIII. S. Thomæ Aquinatis Catena Patrum in quatuor Evangelia. in Fol. magn.

Pagina quævis in duas columnas distincta est. In prima primi folii columna incipit, sine ullo titulo, aut inscriptione, auctoris Dedicatio Catenæ in Matthæum ad Urbanum IV. R. P. quæ terminatur in secunda ejusdem folii columna, linea 28. Textus ipse evangeliorum est gothico charactere admodum luculento, & pinqui impressus. Litteras quoque initiales magnas

initio

initio singulorum capitum ipse typographus adjiciendas curavit, easque ligno incisas. Catena seu Patrum expositiones iisdem sunt litteris impressæ, quibus opus immediate præcedens. Idem etiam in utroque opere numerus linearum in quavis columna, nullo titulo, aut textu, qui, ut dixi, charactere majori impressus est, interrupta: chartæ eadem magnitudo, & indoles. Præter rosam vero, quæ in opere præcedenti unicum est chartarii signum, in hoc aliquoties occurrit strigilis, minus frequenter uva. Nullus igitur dubito, quin & hoc opus Eslingæ a Conrado Finer circa idem tempus vel paulo post fuerit typis vulgatum. Meam de loco impressionis conjecturam nostri exemplaris rubricator, isque, ut ex characteribus colligo, coævus egregie confirmat. Is enim ad calcem catenæ in Marcum rubro colore hæc verba adscripsit: *Anno LXXVI. sabbo' post ascensionem dni impressum est hoc opus in Esslingen.* Constat volumen integrum foliis impressis 417. Desunt ubivis custodes, signaturæ, paginarum numeri, quos rubricator etiam non satis exacte adscripsit. In superiori margine notatur nomen evangelistæ, & numerus capitis, e. g. *Mattheus Ca. XXII.* Ceterum in hac editione eadem continentur, quæ in editione ejusdem operis ad ann. 1475. N. XXII. descripta. Ad calcem vero totius operis in prima columna aversæ paginæ folii 417. hæc legitur subscriptio typis excusa iisdem, quibus ipse textus evangeliorum: *Ad omnipotentis dei laudem & gloriam nec non profectum & utilitatem salvandorū omnium liber catena alias continuum siue glosa cōtinua nuncupatus & intitulatus per sacre theologie professorē egregium sanctum thomam de aquino Ex sacris katholice fidei Doctoribus Augustino Ieronomo* (sic) *Gregorio Ambrosio Beda Crisosto. Hylario Rabano Isidoro Origene. Maximo Cirillo Basilio Eusebio Haymone Tito Theophilo Severiano Damasce. Greco Didimo Epiphanio. Athanasio. Glosa ordinaria collationibus patrū & gestis cōcilij. ephesini super doctrinam evangelicam diffuse scribentibus in unum conkatenatum Non tantum literalem sed & spiritualem prestans intellectum aureum ex quo nedum litera ex apostolica doctrinaque occidit sed spiritus sumitur viuificans spiritualis scientie cognitionem Sitienti Potū porrigēs cujus misterium non verbo soni sacre docente scripture sed spiritu revelatur Sancto Feliciter finit ꝑ cujus felici ꝯsumacōe sit Laus & gloria Xp̄o. Amen.* Cl. Georg. Wilh. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 140. ejusdem operis aliam laudat editionem nota anni, loci, typographi destitutam, quam ex mente eruditissimi Francisci Krismer Chartusiani Buxheimensis quondam, Gunthero Zainer attribuit. Subscriptio, quam Zapfius ibid. excitavit, in plerisque convenit cum subscriptione nostræ editioni adjecta. Sed differt tamen in non nullis.

XIX.

XIX. Henrici de Gorihem Theolog. Professoris duo tractatus 1) de casibus quibusdam superstitiosis 2) de celebratione festorum. In 4to.

Litteræ alphabeti majoris prorsus eædem esse videntur cum litteris duorum operum præcedentium: Litteræ vero alphabeti minoris sunt non nihil pinquiores. Quare vix dubito, quin & hæc duo opuscula a Conrado Finer typis excusa fuerint. Sane eorundem exemplar, pergameno impressum, quod exstat in Bibliotheca Monasterii Imperialis Weingarten in Suevia, ad calcem opusculi prioris coæva manu adscripta hæc verba exhibet: *per Cunradum Finer.* Opusculo autem posteriori itidem manus coæva colore rubro notam anni 1473 adscripsit. Vid. Zapfs Reisen in einige Klöster Schwabens &c. pag. 30. Quod reliqua attinet, quæ ad externam spectant formam: initiales litteras ipse typographus adjecit, excepta prima cujusvis tractatus. Signaturæ vero, custodes, paginarum numeri, & inscriptiones desunt. Occurrit etiam unicum interpunctionis signum, nempe punctum. In fronte prioris tractatus hæc leguntur impressa: *Incipit tractatus de supsticiosis q̄busdā casibus ɔpilatus ī alma universitate studii coloniensis p venerabilē mgrm Heinricū de Gorihem sacre theologie pfessorē eximium.* Terminatur hic tractatus in aversa pagina folii 9, linea 18, cui hæc subjecta sunt verba: *Explicit tractatus de supsticiosis quibusdam casibus.* In fronte sequentis paginæ *Incipit tractatus de celebratōne festo4.* In aversa autem pagina folii 18, linea 13 idem tractatus finitur, & hanc habet subscriptionem: *Explicit tractatus cui⁹ supra de celebratōne festo4.* Tractatus quilibet in propositiones divisus est, quibus casus illa ætate frequentius, ut videtur, quam hodie obvii resolvuntur.

JOHANNES GENSBERG, qui Romæ circa ann. 1473 & 1474 typographicam artem exercuit, librum impressit sequentem nota, loci, & anni destitutum.

XX. *Incipit peculiū excellentissimi legum & decretorum doctoris domini Baldi magistri Francisci de Perusio.* in Fol.

Est lexicon juridicum selectum, ordine alphabetico concinnatum, in quo tamen desunt voces omnes a littera *E* incipientes, & quidem impressoris ipsiusmet negligentia. Voces enim a D incipientes immediate excipiunt voces incipientes ab F, & quidem in eadem columna. Quæ tituli loco, recitavi verba, leguntur impressa in fronte primæ columnæ primæ paginæ. Opus in duabus columnis charactere romano pereleganti, & chartæ plane nitidissimæ impressum est. Initiales litteras parvas ipse typographus adjecit. Signaturæ vero, custodes, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Totum volumen non nisi 38 foliis impressis constat. Ad calcem hæc legitur subscriptio: *Explicit Peculium excellentissimi legum nec non decretorum doctor⁹*

domi-

domini Baldi Magistri Francisci de Perusio angelico intellectu illustrati Impressumq3 p̄ Magistrum Jo. Gensberg ꝛc.

JOHANNES MENTELIN, qui inter primos Argentinæ Typographos magnum sibi nomen fecit, & jam circa annum 1466 *Biblia edidit germanica, quatuor etiam libros sequentes typorum formulis excudisse videtur.*

XXI. Pauli Burgensis Scrutinium scripturarum. In Fol. min.

De opere ipso & auctore scitu necessaria dixi ad annum 1475. N. XXVI. Præsens editio gothico charactere admodum rudi, qui magnam habet similitudinem cum charactere summæ Astexanæ a Mentelio, ut creditur, circa ann. 1469. impressæ, cujus specimen exhibet Schöpflinus in *Vindic. Typograph. Tab. IV*. Impressa est chartæ albæ & firmæ. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Interpunctionis signum occurrit unicum, nempe punctum. In fronte operis eadem leguntur verba, quæ in editione ann. 1475. Volumen integrum constat foliis impressis 215. Pars prima operis terminatur in prima pagina folii 130, linea 34, cujus ultima verba sunt: *Explicit p̄ma pars.* In fine secundæ, quæ terminatur in aversa pagina folii 215, linea 39, nihil prorsus legitur adjectum, præter hæc verba: *Deo gracias*, quæ ultima sunt lineæ 39. Totidem etiam lineas quævis pagina, nullo titulo interrupta, complectitur. Joh. Georgius Schelhornius in *Diatribe præmissa Cardinalis Quirini libro de optimorum scriptorum editionibus* pag. 21. hanc editionem inter primos recenset libros, qui typis mobilibus sculptis impressi sunt. Esse antiquiorem editione Mantuana ann. 1475. nullus dubito: quin forte antiquior est illa, quam P. Laire in *Specimine Typographiæ Romanæ* pag. 133. ab Udalrico Han ante annum 1470 excusam esse adfirmat. Exstat ejusdem editionis exemplar Ratisbonæ in Bibliotheca civitatis, quod descripsit cl. Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliothek befindlichen merkwürdigen Büchern ꝛc. pag. 77.

XXII. Guidonis Baiisi (dicti alias de Baiso vel Bayso, immo etiam de Baypho) Rosarium Decretorum in Fol. max.

Auctor in Præfatione seu Dedicatione operis, quod vastissimus est in decreta commentarius, maximam partem, ut ipse testatur, ex aliorum lucubrationibus compilatus, ad Gerardum Episcopum Sabinensem se ipsum Guidonem de Baiisio, Bononiensem, laudati Episcopi Archidiaconum, Clericum, & Capellanum adpellat. In Epistola ad eundem, quæ ad calcem operis legitur, ipse quoque testatur auctor, se opus istud absolvisse anno 1300 die 25. Januarii. Exstat altera ejusdem editio cum nota anni 1481 Venetiis excusa per Joh. de Seligenstadt, Allemannum ductu & auspiciis Joh. de Colonia, Nico-

Nicolai Jenson, & sociorum. Hanc in Bibliotheca academica pariter exstantem, describam, cum ad annum 1481. pervenero. Nunc de præsenti differam editione, quæ nota anni, loci, & typographi destituta est; editione veneta pluribus annis, ut videtur, antiquior. De veneta anni 1481. interim conferri potest *Weislinger in Armamentar. Catholic.* pag. 222.

Editioni, de qua agimus, nullus præfixus est titulus, nulla inscriptio. Paginæ singulæ in duas columnas divisæ sunt. In prima primæ paginæ columna paulo ante medium paginæ sine ulla inscriptione incipit epistola auctoris dedicatoria ad Gerardum Sabinensem Episcopum his verbis: *Euerendo in Cristo patri suo dño Gerardo dei grã Epo sabinensi Guido de baiisio bonoñ Archidiaconus suus Clericus & Capellã⁹ &c. &c.* Litteræ sunt admodum rudes, formæ gothicæ, & magnam habent similitudinem cum litteris, quibus summa Astexani a Mentelio, ut creditur, circa annum 1469. Argentorati excusa est, quarum specimem Schöpflinus *Tab. IV.* in *vindiciis Typograph.* exhibet. Videntur vero prorsus eœdem cum litteris, quibus impressum est Scrutinium Scripturarum Nro. præced. recensitum. Quare admodum probabile mihi videtur, circa eundem annum nostram præsentis operis editionem in eadem typographia curatam fuisse. Habet ea certe insignes summæ antiquitatis notas: Nam desunt ubique tituli & Inscriptiones. Capita, distinctiones, & aliæ operis sectiones minores plerumque, breviter indicantur sic, e. g. *Di. XXX. Q.* 11. *C.* 1. Litteras initiales parvas typographus nunc adjecit, nunc omisit, videtur tamen sæpius adjecisse, quam omisisse. Signaturæ, custodes, paginarum numeri, & inscriptiones ubique desunt. Præter punctum nullum occurrit interpunctionis signum. Abbreviaturæ sunt frequentissimæ. Charta est maxima, & firmitate pergamenum fere adæquat, alba ceteroquin, & munda. Chartarii signum aliud non occurrit, quam caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Idem omnium frequentissime occurrit in Scrutinio Scripturarum N. præced. recensito. Columna quævis, quotquot numeravi (numeravi autem quam plurimas) lineas septuaginta duas complectitur. Sunt tamen margines amplissimi. Ex hoc de magnitudine chartæ ferri potest judicium. Volumen integrum 402. foliis impressis constat. Ad calcem hæc tantum leguntur impressa: *Explicit Rosariũ dñi Guidonis Archydiaconi Bononie sup̱ decreto.*

XXIII. S Augustini de civitate Dei libri XXII. cum commentariis Thomæ Valois & Nicolai Trivet. In Fol. maga.

Hæc editio, ut illa ad ann. 1473. N. VII. descripta, duabus constat partibus, textu nimirum S. Augustini, qui litteris majoribus impressus est, & commentariis, qui charactere minori seorsim impressi sunt. Porro litteræ sunt prorsus eædem cum litteris, quibus Johannes Mentelin librum quartum

S. Au-

S. Augustini de doctrina christiana, & S. Joh. Chrysostomi Homilias in Matthæum Argentorati impressit, quasque æri incisas videre est in Tab. I. adnexa cl. Gerhohi Steigenberger literarisch : kritischen Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte Bibeln ꝛc. Litteris nimirum n. 1. & 2. Textus S. Augustini, litteris vero n. 3. & 4. in eadem Tabula exhibitis commentarii sunt impressi. Conf. laudata Steigenbergeri dissertatio pag. 19. & 20. Nullus igitur dubito, quin ex Mentelii typographia argentoratensi hoc opus prodierit. Cum Mentelius anno 1478. obierit, ad hunc saltem annum hæc editio pertinere dignoscitur. Videtur autem esse multo antiquior, & forte jam ante annum 1470 excusa. Habet certe summæ antiquitatis notas, ut ex sequenti descriptione patebit.

Quævis pagina in duas columnas distincta est. Columna quævis in textu lineas 47, in commentariis 57. complectitur. Nec in fronte operis, nec initio librorum aut capitum, ullus legitur titulus, aut, inscriptio, adeo, ut capitum, librorumque initia & finis solo spatio vacuo, & eo quidem plerumque exiguo inter præcedentem, & sequentem librum aut caput relicto distinqui possint. Atque hæc quidem tam de textu, quam de commentariis valent. Attamen ad calcem libri XVIII. hæc leguntur impressa: *Explicit libe'. xviiij.* (sic) *sãcti augustini episcopi de ciuitate dei. Incipiunt Capitula libri xix. a beato augustino editi de ciuitate dei.* Libro igitur decimo nono primo omnium præfixa sunt capitula, uti etiam tribus reliquis libris. Sæpe decurtatis textus lineis, sicque relicto spatio vacuo quædam in eodem reperiuntur impressa, quibus monetur lector, qua de re in textu agatur. Exemplo sint capitis quarti libri primi duodecim priores lineæ:

psa ut dixi troia mat' ppli' roma
ni sãctis locis deo4 suorū munire
nō potuit ciues suos ab ignibus
ferroq3 greco4 eosdē ipos
deos colenciū quın eciam — *De troia mrē*
iunōis asylo custodes lec — *rome et de fal*
ti senix et durus ulixes — *sis diis eius et*
predū assuabãt. Huc un — *de asylo iuno*
diq3 troia gaza incensis: — *nis et iouis*
erepta aditis mēse q deo4
crateresq3 auro solidi captiuaq3 vesti
tis cōgerit² pueri et pauide longo ordine

Litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri pariter desunt. Interpunctionis signum passim occurrens est punctum: rarius duo puncta observavi. Charta est firmissima instar pergameni. Chartarii signum aliud non observavi, quam litteram D, quam stilus secat ex una parte in crucem duplicem desinens, illi simillimum, quod Schöpflinus in *Vindic. Typograph.* pag. 44. in Astexani Menteliani, & Bibliorum Eggesteinii chartis comparere affirmat. In fine libri XXI. nihil aliud legitur, quam versus sequens:

 Finito

Finito libro sit laus & gloria Christo.

In fine commentariorum additus est index alphabeticus materiarum, qui decem folia, vix non integra, implet. Ad finem hujus indicis hæc tantum leguntur impressa:

Explicit Tabula.

Patet ex descriptione hactenus data, editionem hanc esse antiquissimam, antiquiorem editione ad annum 1473. N. VII. descripta, & forte omnium primam cum commentariis. Ceterum exemplar nostrum est optime conservatum, & litteras initiales auro distinctas, variisque coloribus elegantissime pictas exhibet.

XXIV. Valerii Maximi dictorum factorumque memorabilium libri novem. In Fol. min.

In fronte operis hæc leguntur impressa typis iisdem, quibus ipse textus: *Valerii Maximi factorũ & dictorum memorabilium. Ad Tiberiũ cesarem liber primus incipit feliciter.* Libris singulis præmissa sunt capitum singulorum brevia argumenta, seu tituli potius, qui quidem capitulis singulis denuo præfixi sunt. Litteræ sunt prorsus eædem cum litteris, quibus impressus est textus S. Augustini in opere præcedenti, quasque æri incisas exhibet cl. Steigenberger loc. cit. Tab. I. n. 1. & 2. Nullum igitur dubium est, quin ex Mentelii typographia hoc etiam opus prodierit. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Præter Punctum occurrit etiam signum interrogationis, &, licet rarius, duo puncta. Charta est firmissima, alba, & satis polita. Chartarii signum est caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in polygonum desinens. Quævis pagina integra lineas complectitur 34. Totum volumen constat 159. foliis impressis. Ad calcem operis nihil legitur adjectum. Silent de hac editione Bibliographi, quos quidem præ manibus habeo, omnes, ipsique Valerii Maximi editores bipontini. Solus Fridr. Gottlieb. Freytag in *Analectis Litterariis* pag. 1017. seqq. eam excitavit. Testatur porro exemplari, quod describit, a non nemine, qui ea ætate, quo liber prodiit, vixisse videtur, hæc calamo adscripta legi: *Valerii Maximi factorum & dictorum memorabilium liber desinit nonus. In epithoma decimi libri. Caii Titi Probi præfatio incipit. Presens Valerii Maximi opus præclarissimum: in nobili urbe, Argentina Reni, terminatum! anno M. CCCC, LXX. XVII. kalendis iulii per uirum quendam egregium* (sc. Johannem Mentelium) *impressorie artis maijstrum! fæliciter est consummatum.* Nihil sane hæc continet subscriptio, quod cum descriptione operis a me data non amice consentiat. Quin dicta a me hactenus per hanc subscriptionem egregie confirmantur.

Ex Typographia GUNTHERI ZAINER celeberrimi apud Augustanos Vindelicos jam inde ab anno 1468. Typographi, cujus plures libros nota anni insignitos supra recensui, sequentes etiam nota anni destituti prodiisse videntur. Cum idem anno saltem 1478. jam obierit, ad hunc saltem annum pertinere dignoscuntur libri omnes, qui eidem attribuuntur.

XXV. Vocabularium Latino-Germanicum in certos articulos distributum. in Fol.

Prima primi folii impressi pagina exhibet *Registrū vocabularij sequentis*, quod terminatur in prima secundi folii pagina, linea 27. Registrum porro istud est index articulorum in quos divisum est hoc vocabularium. Articulus primus est *de homine & de diversis membris in eo existentibus*, secundus *De homine & diversis cōditionibus*, tertius *De consanguineis & affinibus*, quartus *De panno & de his que requirunt ad factionē panni*, quintus *De nominibus vestium quibus uti solent laici* &c. &c. In aversa secundi folii pagina ipsum incipit vocabularium sine ullo titulo a voce *Caput*, quæ quidem sola litteram initialem magnam ligno incisam habet. Ceteræ enim omnes voces non nisi majusculam habent initialem. Nomini cuivis præfixum est genus, & declinatio, e. g. *f. p. Trama*, i. e. fæmininum primæ declinationis *m t Crather* i. e. masculinum tertiæ declinationis. Germanica latinarum vocum adpellatio duobus commatibus est inclusa, e. g. *Caput* | *haupt* | alias nullum occurrit distinctionis signum, nisi punctum. Desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri. Articulus ultimus est *De nominibus gminū & herbaꝝ secundum ordinē alphabeti.* In fine hujus articuli hæc tantum leguntur impressa:

Laus deo pax vivis requies eterna sepultis.

Opus integrum foliis constat impressis 138. Litteræ eædem sunt, quibus Gintherus Zainer anno 1471. Libros Ovidii de amore Augustæ Vind. impressit. Quare eidem hoc vocabularium esse adscribendum nullus dubito. Cum Gintherus Zeiner libris a se impressis jam anno 1468. & 1469. (conf. cl. Zapfii Augsburgs Buchdruckergeschichte) suum addiderit nomen, & typographi illius ætatis, ut plures ante me observarunt Bibliographi, primos fœtus suos typographicos in lucem emiserint non adjecto suo nomine, præsens vocabularium haud abs re inter prima Gintheri Zeiner typographica tentamina referri posset. Atque hæc etiam cl. Michaelis Denis (Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek pag. 197. & 198.) conjectura est. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte hujus operis non meminit.

XXVI. Der Spiegel des menschlichen Lebens aus dem Lateinischen des Rodericus Bischofs von Zamora ins Deutsche übersezt von Heinrich Steinhöwel, der Arzneygelehrtheit Doktor zu ~~Augsburg~~, gedruckt von Günther Zeiner. in Fol. Ulm

Latinam hujus operis editionem Augustæ per Guntherum Zainer curatam ad ann. 1471. N. XVIII. recensui. Germanica hæc editio caret quidem nota anni, loci, typographi: eam vero ex Guntheri Zeiner typographia Augustana prodiisse, characteres, quibus impressa est, manifeste docent. Eundem ad annum 1476. incunctanter retulit eruditissimus Monachus, & Charthusiæ Buxheimensis olim Bibliothecarius Franciscus Krismer, cujus in hoc genere quæstionis magna est auctoritas. Constat enim, Guntherum Zeiner Charthusiæ Buxheimensi libros tum a se, tum ab aliis etiam impressos, quos possederat, testamento legasse. Conf. cl. Zapf in Augsburgs Buchdruckergeschichte Vorrede pag. VIII. seq. & ad ann. 1476. pag. 35. N. II. In hac porro editione præmissum est operis argumentum, & capitum singulorum summaria quinque foliis comprehensa. Tum sequitur interpretis dedicatio ad Sigismundum Austriæ ducem scripta, quæ duobus foliis comprehenditur. Prima sequentis folii pagina exhibet arborem genealogicam domus austriæ, ab Alberto de Saffenburg, Alsatiæ Landgrafio usque ad Fridericum III, ejusque liberos deductam. In aversa ejusdem folii pagina, & foliis duobus sequentibus uberior legitur notitia de personis in hac arbore ligno incisis. In fronte demum undecimi folii rubro colore impressa leguntur:

Das erst Blat.

Das Buch genandt der spiegel menschlichs lebens wie vnd in wöllicher maß d' mensch sein leben volfuren sol. &c. &c. Ab hoc folio usque ad finem operis folia in superiori margine primæ paginæ numeros habent impressos. Capitibus singulis argumentum breve, & figuras ligno incisas argumento convenientes typographus præfixit. Idem litteras initiales magnas, ligno incisas adjiciendas curavit. Litteræ sunt admodum crassæ, quas Zeinerus alias quoque, præsertim in germanicis libris, adhibuit. Signaturæ & custodes desunt. Opus terminatur in aversa pagina folii CLXIIII, linea 28; cui hæc tantum subjecta leguntur:

Deo gracias.

XXVII. Speculum Humanæ Salvationis, quod etiam speculum B. Mariæ Virginis dicitur. Latine & germanice. Accedit ejusdem operis compendium metrice ſcriptum a Johanne Monacho ord. S. Benedicti ad S. Udalricum, & Afram Augustæ Vind Impreſſ. ibidem per Guntherum Zeiner. in Fol. min.

Ex Guntheri Zeineri typographia hunc librum prodiiſſe, characteres ad oculum demonſtrant, etſi nulla typographi, locive impreſſionis occurrat notitia. Cur ſpeculi humanæ ſalvationis, & ſpeculi beatiſſimæ Virginis titulis fuerit inſignitus iſte liber, rationem facile eſt aſſignare ex ipſo argumento. Ex præcipuis quippe vitæ Chriſti, & B. Virginis Mariæ circumſtantiis documenta moralia auctor libri deduxit. Dicta figuris, quæ etiam ligno inciſæ ſunt, ex veteri teſtamento, & Sybillarum libris depromptis, & ſæpe ineptiſſime adplicatis progenio ſuo conatus eſt illuſtrare. Auctor in prœmio Andream ſe dicit, natione Italum, officio Presbyterum. Germanicam ex latino verſionem quis adornaverit, nullo plane argumento ſatis dijudicari poteſt. Octo priora folia Procemia, & indices continent. Noni folii prima pagina eſt vacua. Pagina autem averſa in fronte leguntur:

Lucifer Maieſtas Geneſi primo & yſaie ca e.
Der fal Lucifers mit ſeyner geſelſchafft.

His verbis ſubjecta eſt figura Luciferi caſum repræſentans. Tum immediate incipit *Primum capſm.* Initiales litteras magnas ligno inciſas ipſe typograpus adjecit. Cuſtodes vero, ſignaturæ, & paginarum numeri deſunt. In fine adjectus eſt *Alius. liber Salvatõnis humane metricus prioris libri materiã metçe ac ꝯpendioſe Tractat⁹*, foliis comprehenſus octo. Hujus auctor libri in Prologo Monachum ſe dicit Monaſterii SS. Udalrici & Afræ in urbe Auguſta vindelica. Opus inſcripſit Johanni Abbati ejusdem Monaſterii, qui depoſita abbatiali dignitate, eaque in Melchiorem de Stamham tranſlata vitam tum quidem privatam agebat. Conf. cl. Zapfii Augsburgs Buchdruckergeſchichte pag. 22. Ut de genio Poetæ noſtri lector ipſe poſſit judicare, primos ejusdem verſiculos hic ſubjiciam.

Lucifer elatus mox eſt ad Tartara ſtratus.
Donis ingratus fert perpetuos cruciatus.
Cujus caſum ſupplendo deus edidit adam.
Ejus de latere ſociam quoque protulit Evam.
Ut genus humanum per eos quoque creſcat habũde
Cõjugio ſociat quia ſic licet haut aliunde &c.

Ad calcem compendii hujus metrici auctor hos verſus adjecit, quos totidem exhibebo lineis, quibus impreſſi ſunt:

Explicit humaneq3 ſalutis ſum̃ula plane
A me fratre Johanne tui pater ordinis alme
Vir bñdicte puto quaſi minimo monacho.

CI.

Cl. Zapfius loc. cit. testatur, a RR. Abbate Ursinensis Cœnobii Imperialis Honorio, & P. Francisco Krismer Chartusiano Monacho Buxheimensi, Bibliothecario, ad annum 1472. hujus operis impressionem relatam esse. Ante annum 1477. esse excusum, vix erit, qui in dubium revocet.

XXVIII. Eyn register uber das Büch vō dē weg zū dē heiligen Grab od' gelobtē land vnd wund'n hiemit begriffen. — in 4to min.

Hæc verba leguntur in fronte primæ paginæ, eademque immediate excipit registrum, seu index singulorum ordine capitum, tribus foliis impressis comprehensus. In fronte folii quarti ipsius operis quasi titulus legitur impressus hujus tenoris: Von dem gelobten land und weg gegen iherusalem von irē wesen vnd wund'n die in dem grossen mōr gesehen werdent. In eadem pagina immediate sequitur auctoris, qui nomen & characterem suum his verbis exprimit: ich petrus pfarrer, dedicatio operis facta Baldewino (forte Balduino) Paderbornensi Episcopo; in qua testatur, se quinque annis in Palæstina Regum, Principum, Prælatorum, nobilium, ac ignobilium consortio gavisum, & regionem illam sæpe mari peragrasse. Fatetur autem ingenue, non ea tantum se narraturum, quæ suis ipse oculis vidisset, sed plura etiam partim ex aliorum relatione didicisse, partim ex antiquis monimentis hausisse. Fuit auctor in Palæstina circa annum 1336, ut ex eadem discimus præfatione, quæ terminatur in aversa pagina folii quinti, linea 22. In eadem pagina duæ adhuc lineæ impressæ exstant hujus tenoris.

von bāpstlichen erlaubē dz zenemē
wer zū den heiligen grab zogen will.

In aversa demum pagina folii sexti, linea 41. incipit primum capitulum von d' stat constantinopel. Complectitur volumen integrum capitula CXXVII. & constat foliis impressis 105. Pagina quævis integra lineas impressas 24. complectitur. In aversa pagina ultimi folii legitur Ein beschluss red dis Buchs. Quæ vix non integram occupat paginam, ad cujus calcem majusculis litteris impressa legitur vox

Amen.

& nihil præterea.

Typi Zaineriani esse videntur, densiores illi, quibus Guntherus Zainer anno 1471. libros Ovidii de amore, & aliis annis alios impressit, vel certe Zainerianis hisce simillimi. Initiales litteras magnas ligno incisas typographus adjiciendas curavit. Custodes vero, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Nullum etiam occurrit interpunctionis signum, nisi punctum. Charta est firma, alba, & polita.

Cl.

Cl. Zapf in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 43. citat hujus opusculi editionem pariter Zainerianam, nota anni 1477. insignitam, quam se in Bibiotheca monasterii Benedictoburani vidisse testatur. Ab hac diversa & forte aliquot annis ea antiquior esse videtur nostra. Diversam esse, ex subscriptione colligo, quam ejusmodi esse testatur cl. Zapfius: **Hie endet sich das buch von den gelobten land und heiligen statt von dem viel in der bibel vnd evangelio hie und da gelesen wirt.** 1477. at longe alia est subscriptio, quæ ad calcem legitur nostri exemplaris.

XXIX. ***Ad preces studentium dum essem lector in monte Pessulano. Et ut fratres pauperum sub compendio sentētias haberet libri sententiarum. Ego frater iohañes de fonte ordinis fratrum minorum per modum ꝯclusionū sententialit' distinctiones q̄slibet ejusdē voluminis collegi. & primo primi libri subdes in quibꝰ magister a doctoribꝰ non servatur seu tenetur.*** — in Fol. min.

Ex his verbis, quæ in fronte primæ paginæ leguntur impressa, auctorem, & operis œconomiam, quantum satis est ad nostrum scopum, discimus. Constat integrum volumen non nisi foliis impressis 64. Litteræ sunt rotundæ, quibus tamen gothicæ quædam huic inde admixtæ sunt. Subscriptio, quæ ad calcem legitur libri secundi, voces primæ singularum distinctionum, & paulo post recitanda subscriptio finalis sunt gothico charactere impressæ, pinqui illo, & non nihil majori, quo Guntherus Zainer plures impressit libros, e. g. Ovidium de amore 1471. Quare, teste cl. Zapfio in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 140. eruditissimus & in hoc genere quæstionis judex præplerisque aliis idoneus P. Franciscus Krismer, olim Chartusianus in Buxheim, hanc editionem typographo illi adscribere non dubitavit. Quod si ita est, ante annum 1478, vel hoc certe anno, qui Gunthero Zainer emortualis fuit, oportet prodiisse in lucem. Ceterum desunt in hac editione custodes, signaturæ, paginarum numeri, & tituli. Litteras vero initiales vel magnas ligno incisas, vel majusculas ipse typograpus adjiciendas curavit. Charta est firmissima, & munda: chartarii signum caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit duplex in crucem desinens. Subscriptio finalis, cujus paulo ante memini, quamque etiam cl. Zapfius loc. cit. recitavit integram sequentis est tenoris: *Fratris Johannis lectoris in monte pessulano compendium librorum sentenciarum quatuor in modum conclusionum sentencialiter compositum In quibus magister a doctoribus non teneatur & persunctorie clarius a studentibus in eodem intelligatur. Feliciter finit. Pro cuius consumatione sit laus & gloria Christo. Amen.*

JOHANNI ZAINER, Ulmensi typographo libros sequentes esse adscribendos characterum similitudo aperte commonstrat:

XXX. S. Hieronymi vitæ Patrum, cum aliis opusculis in usum maxime antiquorum Monachorum scriptis, quæ quoad maximam partem S. Hieronymus ex græco latine vertit. Ulmæ per Johannem Zainer. in Fol. min.

In aversa primi folii pagina *In antiquo4 patrum vitas a beato Hieronymo cōscriptas registrū alphabetico ordine diligenter collectū Incipit A.* Registrum istud in duabus columnis impressum præter hanc paginam sequentia novem folia implet integra, excepta ultimi folii columna quarta, quæ est vacua. Undecimo demum folio *Incipit plogus sancti Hieronymi cardinalis. pſbiteri. in libros Vitaspat4* (sic) *sancto4 &c.* Terminatur hic Prologus in prima sequentis folii pagina, linea secunda. Tum ipsum opus incipit, & primo omnium legitur *narratio de sancto Johanne egiptio heremita.* Tituli ejusmodi majusculis litteris impressi singulis vitis, & opusculis præfixi sunt. In fine vitarum hæc impressa leguntur: *Finit vita beati Effrem. & per consequens liber primus vitaspatrum.* In sequentis folii, quod foliis inde a Prologo S. Hieronymi in vitas Patrum numeratis est ordine ducentesimum quintum pagina prima majusculo charactere legitur: *Prologus in partem secundam de vita sāctorum. Patrum.* Complectitur hæc secunda pars, varia opuscula ascetica, e. g. de patientia & humilitate, de continentia & &c. quæ quidem fere solis constant exemplis ex vitis antiquorum anachoretarum depromptis. Folio 325. *Incipit tercia pars vitaspatrum videlic3* (hæc majusculo charactere sunt impressa, sequentia typis iisdem quibus ipse textus) *de regula vel conversatione egipcō4 monacho4 & eorum qui degūt apud palestinā vel mesopotamiā.* Finitur hæc tertia pars, quæ varia continet exempla monachorum secundum regulæ & abbatis sui præscripta quam exactissime viventium, folii 342. aversa pagina linea 26. adjecta hac subscriptione: *Finit tertia ps principalis hui⁹ opis. videlicet. liber de regulari conversatione &c.* Tum immediate *Incipit plogus sancti Pascasii ad Exhortationē* (id est librum Exhortationum a se ex græco latine factum) *sancto4 patrū tam grec4 q̄m egipcorum:* Hic prologus est Epistola dedicatoria interpretis ad Patrem Martinum Presbyterum & Abbatem. Hæc quoque pars hujus operis non nisi exempla complectitur ex vitis anachoretarum deprompta, & terminatur folii 361 pagina prima linea 9. Post subscriptionem: *Finit quarta principalis pars hujus operis,* immediate *sequitur opusculum pro conclusiōe annexum de virtutum laude & effectu intitulatum.* Hoc opusculum finitur in prima folii 375. pagina linea 30. Adjecta est tandem sequens notitia: *Liber vitaspatrū sancti Hieronimi cardinalis pſbiteri ſ alphabeti ordinē bene registratus impressus per Johannem Zainer in opido Ulm finiunt feliciter.* Foliorum numeri in superiori margine leguntur impressi. Custodes

vero,

vero, litteræ initiales, & signaturæ desunt. Typi sunt gothicæ formæ. Interpunctionum signa punctum & duo puncta, nec non interrogationis signum. Non memini hujus editionis a quoquam Bibliographo factam esse mentionem, præter cl. de Bure, qui eam in *Bibliographie Instructive n.* 4613. excitat, & breviter describit. Adfirmat eam raram esse, & parum cognitam, cum nullus ut inquit, Bibliographorum eam excitaverit. Addit, videri sibi, antiquiorem eam esse editione Norimbergensi ann. 1478.

XXXI. *Albertus magnus de arte intelligēdi. docendi. & predicandi. res spirituales & invisibiles ꝑ res corporales & visibiles & e conuerso pulcra & utilissima.* in Fol. min.

In aversa primi folii pagina exhibetur index capitum hujus operis charactere gothico majusculo impressus. In fronte vero paginæ primæ folii sequentis eodem charactere impressa, quæ tituli loco recitavi verba. Celeberrimus Schelhornius in *Diatriba Præliminari ad Card. Quirini Librum de Opt. Script. Edit.* pag. 23. librum hunc inter primos typis mobilibus sculptis impressos totidem verbis excitavit. Quare vix dubitandum videtur, ab eo nostram hanc editionem fuisse designatam. Characteres sunt gothici inter se satis æquabiles, simillimi, aut iidem omnino cum litteris quibus Johannes Zainer impressit librum. Nro. præced. recensitum. Habent tamen multas abbreviaturas. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta, licet rarius. Charta est firmissima. Initiales litteræ capitum, signaturæ, custodes, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Totum opusculum foliis constat impressis octodecim. Ad calcem nihil aliud legitur, quam majusculis impressæ litteris voces: *Deo gratias.*

XXXII. Johannis Nider Ord. Prædicat. 1) Sermones de tempore. 2) Quadragesimale, seu brevis expositio Evangeliorum & Epistolarum diebus ferialibus, non Dominicis (pro his enim sermones habentur inter Sermones de tempore) per quadragesimam occurrentibus. 3) Sermones de Sanctis, Impress. per Johannem Zainer Ulmæ. in Fol. min.

Præmissa est *Tabula* (Alphabetica materiarum) *super sermones de tempe magri Johannis nider ordinis predicatorum*, foliis impressis septem comprehensa. Folio octavo index legitur singulorum ordine sermonum. In aversa noni folii pagina brevis exstat auctoris Prologus, quem præcedit titulus operis, litteris impressus majusculis, ejusdemque uti etiam auctoris commendatio, iisdem litteris impressa. Decimo demum folio incipit sermo primus, habitus prima dominica adventus. Terminantur sermones isti in prima pagina folii

180, linea 31, sine ulla subscriptione. Pagina aversa vacua est. In prima pagina folii 181. *Incipit quadragesimale Reuerēdi ma* (hæc majusculis litteris impressa sunt, non item sequentia) *gistri Johannis nyder ꝯprehendens quolibet die duos sermones. vnū de Epla'. & aliū de evangelio cū questionibꝫ textualibus breuibꝫ exceptis dñicis diebus quorum sermones ponuntur in parte de tempore supra impressa*. Terminatur hoc quadragesimale in aversa pagina folii 216. In prima pagina sequentis folii incipit *Tabula* (alphabetica materiarum) *super sermones de sanctis*, cui adnexus est index singulorum ordine sermonum. Folio impresso 222. *Incipiunt sermones de sanctis &c.* In fine horum sermonum, qui terminantur in prima pagina folii 316, leguntur impressa sequentia: *Expliciunt aurei sermones totius anni de tpe & de sanctis cum q̄dragesimali pluribusq; extrauagātibꝫ sermonibꝫ Sacre pagine eximii professoris Magistri Johānis Nider ordinis p̄dicatoꝝ Impressi per Johannē Zainer in opido Vlm.* Litteræ sunt gothicæ, eædem omnino cum litteris, quibus idem typographus duo præcedentia opera impressit. Initiales litteras magnas ligno incisas, easque florentes ipse typographus adjiciendas curavit. Signaturæ vero, custodes, & paginarum numeri desunt. Præter punctum nullum occurrit interpunctionis signum. Videtur hoc opus unum ex primis esse, quod Johannes Zainer Ulmæ excudit circa annum 1470. vel 1474.

XXXIII. Doctoris Ulrici, dicti Ulmer in Ulma, fraternitas Cleri, seu Regulæ conversationis & morum pro clericis, maxime in eadem societate viventibus. in Fol. min.

Quamvis nulla anni, loci, typographi notitia sit insignitus iste liber: satis tamen ex litteris dignoscitur, ex typographia Johannis Zainer Ulmensi illum prodiisse. Sunt iidem enim omnino typi, quibus impressum est opus immediate præcedens. Videtur autem hic liber ante præcedentem typis excusus fuisse. Solebant enim typographi antiqui primos fœtus suos sine suo nomine in lucem emittere.

In aversa primi folii pagina legitur *Registrum in fraternitatem cleri:* in sequenti autem folio auctoris incipit prologus, terminatus in aversa ejusdem folii pagina, linea 31. Desunt non modo signaturæ, custodes, & paginarum numeri, verum etiam initiales litteræ. Occurrunt vero præter punctum etiam duo puncta. Opus in triginta septem capita divisum est, & foliis impressis 86. constat. Ad calcem charactere majusculo hæc leguntur impressa: *Fraternitas Cleri per doctorem Ulricum edita: qui vulgo Ulmer in Ulma vocatur finit feliciter.* Quis fuerit iste Ulmer in Ulma, non potui reperire. Silent plane auctores, qui mihi præ manibus sunt, non solum de auctore, sed etiam de ipso opere. Fuisse virum doctum, pium & in veterum Patrum, ac Philosophorum scriptis versatissimum, abunde testatur præsens opus.

XXXIV. *Tractatus de piculis ꝯtingentibus circa sacramẽtuꝫ Eucaristie. & de remediis eorundem ex dictis sancti Thome de aquino feliciter incipit.* Accedit epistola S. Thomæ Aquin. ad comitissam Flandriæ de eo, quid juste liceat exigere a Judæis.

Verba *Tractatus*, usque ad, *accedit*, leguntur in fronte primæ paginæ. Porro in hoc tractatu quatuordecim enumerantur pericula, quorum primum est: si sacerdos morte vel gravi infirmitate præoccupetur, antequam missam finiat. Ostenditur deinde quid in hoc, aut simili casu esset sacerdoti agendum. Finitur Tractatus iste folii quarti pagina prima, linea 23. Postea *Epla'. sancti Thome de iudeis ad peticõem comitisse flandrie. Feliciter incipit.* Finitur autem hæc epistola folii septimi pagina prima linea 30. Adjecta est demum in calce ejusdem paginæ subscriptio: *Epla' sancti Thome de iudeis ad comitissam flandrie. Feliciter finit.* Aversa hujus folii pagina est vacua. Characteres hujus opusculi magnam habent similitudinem cum characteribus Johannis Zainer, quos adhibuit in opere ad ann. 1475. N. VI. recensito. Signaturæ, custodes, & paginarum numeri desunt. Sed litteras initiales magnas ligno incisas typographus adjecit. Signum distinctionis aliud non occurrit, quam punctum.

XXXV. *Sermones ꝑ breves ss multum notabiles & formales de tp̃re eximij sacre theologie doctoris Johannis de Franckford heretice bravitatis* (sic) *exquisitoris consilii* (sic) *basiliensis. Et primo de dñica prima aduentus dñi. Et sic ꝯseqñter per totum annum Incipiunt feliciter.* — Impress. Ulmæ in Fol. min.

Quæ tituli loco modo recitavi verba, leguntur impressa in fronte primæ paginæ, in eademque immediate incipit sermo de dominica prima adventus. Impressi sunt sermones isti charactere gothico satis magno, qui paucas habet abbreviaturas, chartæ admodum firmæ, sed impolitæ, & minus albæ. Præter punctum occurrit etiam aliud interpunctionis signum hujus formæ (!) Litteras initiales, in prioribus quidem sermonibus majusculas, in sequentibus vero parvas ipse typographus adjecit. Desunt vero ubivis custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Totum volumen folia impressa complectitur 144. In fine primæ paginæ folii ultimi leguntur sequentia: *Sermonũ dñicalium Egregij sacre theologie doctoris Johannis de Franckfordia finis vlme.* Discimus ex hac subscriptione locum impressionis. Nec dubitandum puto, quin circa annos 1470 — 1480 lucem aspexerit hic liber. Typographum vero non ausim determinare. Litteræ parum, aut nihil fere commune ha-

habent cum litteris, quibus Johannes Zainer Ulmensis typographus ea aetate usus est. Haud tamen negaverim, ex Zaineri typographia illum prodiisse. Potuit enim Zainerus plures habere typorum formulas, quam quas mihi quidem videre contigit.

ANTONIO SORG, typographo Augustano, duo sequentes libri adscribendi videntur.

XXXVI. Breviloquium S. Bonaventurae. in Fol.

Opus istud est compendium quoddam totius theologiae. Praemissis enim de sacra scriptura prolegomenis auctor opus suum in septem libros, seu partes, divisit, quarum 1ma de Trinitate, 2da de Creatura mundi. 3tia de corruptella peccati tam originalis, quam actualis. 4ta de incarnatione verbi. 5ta de gratia Spiritus Sancti. 6ta de medicina Sacramentali. 7ma de statu finalis judicii inscribuntur. Est certe hoc opus unum ex praecipuis hujus S. Doctoris operibus. Quod externam ejus formam attinet, in fronte primae paginae haec leguntur: *Incipit Breviloquium fratris Bonaventure generalis ministri fratrum mino4.* Typi magnam habent similitudinem cum illis, quibus Antonius Sorg Augustanus typographus usus est, e. g. in impressione quinquaginta Homiliarum S. Augustini anno 1475. conf. N. IX. ad ann. 1475. Interpunctionum quoque signa occurrunt eadem, nempe punctum, duo puncta, rarius comma. Litteras initiales parvas typographus ipse plerumque adjecit. Custodes, signaturae, paginarum numeri desunt. Attamen in superiori margine cujusvis paginae a parte sinistra legitur vox *Liber*, a dextra vero numerus libri, e. g. tertius, quartus. Notatu illud non videtur indignum, ambobus exemplaribus Homiliarum quinquaginta S. Augustini Augustae per Ant. Sorg anno 1475 impressarum, quae exstant in Bibliotheca nostra academica, a bibliopega impressioni operis aut coaevo, aut certe non longe ab anno 1475 remoto immediate compactum esse idem hoc, de quo agimus, Breviloquium. Nonne inde & ex paulo ante dictis probabilis saltem fieri posset conjectura, ambos hos libros ex eadem typographia, & forte eodem anno prodiisse?

XXXVII. S. Bernardi Abbatis claravallensis contemplationes de interiori homine, de bona conscientia, & de miseria vitae. in Fol.

Exterior hujus opusculi forma prorsus convenit cum proxime praecedenti opere. Iidem quippe amborum sunt typi, eadem interpunctionum signa &c. Uni exemplarium quae sermones quinquaginta S. Augustini, & Breviloquium

S.

S. Bonaventuræ continent, bibliopegus præsens quoque opusculum immediate subnexuit. Constat foliis impressis viginti tribus. In fronte primæ primi folii paginæ hæc leguntur: *Incipiunt contemplationes beati Bernhardi abbatis claravallis de interiori homine.* Atque hæ quidem contemplationes terminantur folii decimi tertii prima pagina, linea septima. Tum immediate *Incipit liber beati Bernhardi de bona conscientia.* Hic liber terminatur folii vigesimi primi pagina secunda, linea vigesima septima. In sequentis folii pagina prima *Meditationes beati Bernhardi De miseria vitæ Incipiunt:* folii autem vigesimi tertii pagina aversa, linea trigesima terminantur adjecta hac subscriptione: *Meditationes devotissimi Bernhardi De interiori homine De bona consciētia De miseriaq3 vite finiunt feliciter.*

VINDELINUS DE SPIRA, typographus Venetus celeberrimus librum impressit sequentem.

XXXVIII. Bartholomæi Pisani ord. Præd. sæc. XIV. Summa casuum conscientiæ, dicta Pisanella, & Magistrucia, alphabethico ordine concinnata Aucta, emendata, & explicata a Nicolao de Ausmo ord. Min. in Fol. Venetiis per Vindelinum de Spira. in Fol.

Opus Præsens in duabus columnis charactere gothico pereleganti chartæ nitidissimæ impressum est. Litteras initiales parvas typopraphus sæpe adjecit, sæpe omisit. Signaturæ, custodes, paginarum numeri & inscriptiones ubivis desunt. In prima primæ paginæ columna hæc verba leguntur: *In noīe dñi nrī ihū Xpi amē. Incipit lib' qui dicit' supplemētū.* Tum immediate sequitur brevis prologus, seu præfatio Nicolai de Ausmo. Hunc porro auctorem esse hujus supplementi, ipse nos docuit in fine operis ad vocem *Zelus;* ubi simul locum & tempus, quo complevit hoc opus, indicavit, nimirum in Monasterio Sanctæ Mariæ de Angelis prope Mediolanum anno 1444 die 28 Novembris Sabbatho hora quasi sexta. In aversa pagina folii, ubi hæc leguntur, *Incipit tabula capitulorū hui⁹ libri & p̄mo d' littera A.* Hanc tabulam alphabetico ordine concinnatam excipit *Tabula abbreviaturarum* in hoc opere occurrentium. His subjunctæ sunt Rubricæ Juris tam civilis quam canonici. Accedit tandem brevis explanatio canonum pœnitentialium, ad cujus calcem leguntur sequentes versus:

Juris hñt late hæc decerpta volumia sacri
Pisæi artificis nomina parta sui
Quæq3 ill' desūt alt' nou⁹ addidit auctor
Semine quo caruit accumulavit ag4.
Uēdelinus opus pressit spireus utrumque
Labe repurgatū (crede) volumē emis.

Im-

Impressum est Sixto sacro 4 antistite 4°
Et ueneto troni principis imperio.

Nicolaus Tronus, quo regnante secundum versiculum ultimum hoc opus impressum est, ducatum venetum adeptus est anno 1471, nec nisi anno uno & octo mensibus regnavit. Recte igitur hæc editio saltem ad annum 1473 refertur. Cl. Michael Denis in Merkwürdigkeiten der garell. Bibliothek pag. 48. editionem hujus operis Venetam anni 1474 ut primam & originalem habuit. Nostram igitur editionem omnino ignoravit cum aliis omnibus, ut videtur, Bibliographis. Patet inde nostræ editionis raritas.

JOHANNI MENTELIO præter libros supra sub N. XXI — XXIV, recensitos etiam sequentem attribuo:

XXXIX. S. Thomæ Aquinatis secunda secundæ. in Fol.

Typi sunt prorsus iidem, quos ut Mentelio proprios æri incisos exhibet Tabula I. NN. 3. 4. 5. adnexa cl. Steigenbergeri literarisch-kritischen Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln &c. Quare nullus dubito, quin iste liber ex Mentelii typographia prodierit. Initio operis nulla comparet inscriptio aut titulus, quo etiam in operis contextu carent quæstiones singulæ. Hæc enim solo spatio vacuo, eoque plerumque exiguo admodum distinguuntur. Pagina quævis in duas columnas distincta est. Quævis vero columna lineas impressas continet 59. Desunt Litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Charta est firmissima, & alba. Chartarii signum unicum observavi, nempe caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Præter punctum nullum etiam observavi interpunctionis signum. Nulla est linea, in qua non plures occurrant abbreviaturæ. Volumen integrum folia impressa 244 complectitur. Opus ipsum terminatur in tertia columna folii 238, linea 59. Tum vero post folium vacuum sequitur impressus index quæstionum, qui terminatur in columna secunda folii 244, linea 50. Huic lineæ immediate subjecta sunt hæc verba: *Explicit ordo & signacio questionū scdi libri scde ptis beati Thome de aquino bndictus de9. Amen.* Et nihil præterea.

Ex JOHANNIS FUSTI, vel eo defuncto, PETRI SCHOIFFERI typographia Moguntina liber sequens prodiit.

XL. Prima Pars Summæ S. Thomæ Aquinatis. in Fol.

Litteræ, quibus impressum est hoc opus, sunt simillimæ litteris, quibus Faustus & Schoifferus plures Moguntiæ libros impresserunt, majoribus illis nimi-

nimirum, quibus impressa ab iisdem sunt anno 1462 Biblia latina, & anno 1468 Institutiones Justiniani Imperatoris. Quare nullus dubito, quin ex Fausti, aut eo defuncto Schoifferi typographia Moguntina circa annum saltem 1470 prodierit. Impressum est in duabus columnis. Quinque priora folia, & sexti lineas sedecim index occupat quaestionum, quae hoc in opere resolvuntur. Ad hujus calcem sequentia leguntur impressa: *Expliciūt tituli questionum sup pmam pte3 sūme sancti thome de aqno doctois ī theologia eximii.* Folio septimo demum opus ipsum incipit sine ullo titulo eidem praefixo. Desunt ubivis initiales litterae, custodes, signaturae, paginarum numeri, & inscriptiones. Interpunctionis signum nullum observavi, nisi punctum. Charta est firmissima, alba, & munda. Chartarii signum frequentius occurrens caput bovis, cuius inter coroua stilus exurgit in stellam desinens: minus frequenter occurrit littera D, quam stilus secat ex una parte in annulum, ex altera in crucem desinens. Quaevis columna integra, paucis exceptis, in primis foliis lineas 50, in sequentibus vero 47 complectitur. Volumen integrum foliis constat impressis 252. Ad calcem haec tantum leguntur: *Explicit prima pars sūme fratris sancti Thome de aqno ordis fratrū predicatorum mgri in theologia eximij.*

SIXTUS RIESINGER Neapolitanus typographus sequens opus Bartoli impressit.

XLI. Bartholi de Saxoferrato lectura in primam partem ff. vet. per Sixtum Risinger. in Fol. mag.

Volumen istud charactere rotundo in duabus columnis chartae magnae, firmissimae, ac nitidissimae impressum est. Caret litteris initialibus, signaturis, custodibus, paginarum numeris & inscriptionibus. Interpunctionis signum unicum occurrit, nempe punctum. Constat volumen integrum foliis impressis 340. In secunda columna ultimi folii circa initium illius haec leguntur: *Explicit lectura dñi Bartoli de saxoferrato sup pma pte. ff. ueteris. Deo. G.* His subjecti sequentes versiculi.

Quisq3 emis mira sixtꝰ theotonicꝰ arte
Impressit libros composuitq3 nouos
Hos borꝰ & prudēs docto jurisq3 pitus
Corrigit Aputheus nobilitate paris.

His denuo subjectum, majusculis impressum litteris typographi nomen:

Sixtus Riessinger.

Quamvis hic liber nulla anni nota sit insignitus, tuto tamen eundem ad annum 1471 vel 1472 referre licet, utpote cujus exterior forma plane convenit cum libris aliis Bartoli ab eodem typographo circa hoc tempus Neapoli impressis, quorum plures recensui ad annum 1471.

HEN-

HENRICUS EGGENSTEIN ante impressas anno 1471 Argentorati Constitutiones Clementis V. innumera jam ediderat divini humanique juris volumina, ut ex subscriptione eisdem constitutionibus in fine adjecta discimus. Ad haec volumina jure merito referri posse, quae sequuntur, quinque opera ex eorumdem descriptione patebit.

XLII. Lectura in codicem D. Chyni (alias Cyni, vel Cini) de Pistorio legum doctoris. 2. Voll. in Fol. Argentinae impressa.

Paginae singulae sunt in duas columnas distinctae. In prima columna primae paginae paulo ante medium majusculis characteribus haec leguntur impressa: *Incipit lectura domini Chyni de pistorio doctoris legu3 super codice.* In margine superiori cujusvis paginae notatur liber e. g. *L. I.* & titulus, e. gr. *De sacro san. ec.* Initiales litteras parvas ipse typographus plerumque adjecit: Custodes vero, & signaturae desunt. Charta est firmissima, sed minus alba & polita. Volumen primum, libros codicis quinque priores complectens foliis impressis 314. constat, & in fine hanc habet subscriptionem:

Explicit pma ps lecture
dñi Cyni pistoriensis.

In fronte secundi voluminis majusculo charactere haec impressa leguntur: *In nomine domini & gloriose sue matris Incipit secūda ps de servis fugitiuis &c. Rubrica.* Constat hoc volumen foliis impressis 241. Ad calcem auctoris legitur epilogus, ex quo discimus, eum hoc opus absolvisse anno 1314 die 11 mensis Julii. Hoc finito litteris majusculis impressa haec leguntur: *Explicit lectura domini cini de pistorio super codice.* Demum sequens adjecta est notitia: charactere minuto, quo ipse textus, impressa: *Post plusculos solis ambit⁹ p⁹q3 labentia secla. insigne opus tuū inclite Cyne imp̄ssō4 artis expers fore indignū censuit nobilis argentina. Causidico itaque mūdo te dirigente expeditos Christus domin⁹ eterne paci reddat beatos.* Quod litteras attinet alphabeti majoris, quibus impressum est hoc opus, inveni easdem omnes in textu constitutionum Clementis V., quas Henricus Eggensteinius argentinus typographus celeberrimus, anno 1471. (conf. sup. ad h. a. N. XVI.) impressit. Litterae vero alphabeti minoris sunt quidem diversae a litteris, quibus impressus est Apparatus Joh. Andreae iisdem constitutionibus adjectus: reperiuntur vero eaedem in aliis libris ab Eggensteinio annis 1471 & 1472 impressis. Conf. cl. Steigenberger literarisch-kritische Abhandlung über die zwo älteste gedruckte deutsche Bibeln ꝛc. pag. 35. seqq. Idem litterarum Eggensteinii specimina plura, & integra alphabeta aeri incisa exhibet Tab. II. & Tab. IV. Merito igitur hoc opus illis adnumeratur divini, humaniq3 juris voluminibus, quae ab Henrico Eggensteinio ante impressas ab eodem Clementis V. constitutiones impressa esse ex subscriptione iisdem constitutionibus in fine adjecta (conf. N. XVI. ad ann. 1471.) discimus.

XLIII.

XLIII. Consuetudines Feudorum cum Glossa, in Fol.

Textus ipse, qui duas columnas in medio occupat, charactere magno gothico, Eggesteiniano nimirum, quo textus constitutionum Clementis V. (conf. N. Praeced.) Glossa vero, extremos quatuor margines occupans minutis est litteris impressa. Iisdem scilicet, quibus lectura Cyni immediate praecedens. In fronte primae columnae primae paginae haec rubro colore leguntur impressa: *Incipiũt cõsuetudines feudorum, Et primo de his qui feudum dare possunt. Et qualiter acquiratur & retineatur.* Titulis singulis quoque praemissa est Rubrica, hoc est, breve argumentum, quod raro admodum omisit typographus. Initiales litterae titulorum, signaturae, custodes, paginarum numeri desunt. Charta firma quidem, sed minus alba est. Chartarii signum est littera D, quam stilus, ex una parte in crucem desinens, secat mediam. Raro admodum observavi coronam. Interpunctionis signum occurrit unicum, nempe punctum. Abbreviaturae sunt plurimae, occurrunt etiam integrae syllabae sculptae e. g. *ꝓ* loco *pro*, *ꝑ* loco *per*. Littera i loco puncti ubivis fere lineolam habet impositam. Opus integrum foliis impressis 38 comprehenditur. In fine nulla prorsus exstat notitia. Hoc etiam opus inter libros ab Eggesteinio ante annum 1471 impressos merito numerari patet ex dictis ad N. praeced.

XLIV. Johannis Petri de Ferrariis practica nova Juris. in Fol.

Litterae sunt gothicae, simillimae immo eaedem cum litteris, quibus impressa est Glossa ad opus immediate praecedens. Quare nullus dubito, quin ex eadem typographia prodierit. Desunt initiales litterae, custodes, signaturae, paginarum numeri & inscriptiones. Interpunctionis signum nullum observavi nisi punctum. Pagina quaevis in duas columnas distincta est. Operi praemissa est duplex tabula, seu index, primus quidem alphabeticus materiarum foliis octo comprehensus: secundus vero, qui noni folii primam columnam, & secundae columnae partem fere dimidiam occupat, formarum e. g. formae libelli in actione reali, formae responsionis rei conventi. Opus ipsum sine ullo titulo eidem praefixo incipit folio 10. Divisum est in quinquaginta duas sectiones, pro numero scilicet formarum exercendi judicii, constatque foliis impressis 220. Ad calcem haec tantum leguntur impressa: *Explicit practica noua cõposita per famosissimum nec nõ eximiũ legum doctorẽ Johannẽ petrũ de Ferrariis filiũ quondã egregij doctoris domini Augustini ciuis inclite ciuitat' Pap̄.*

LXV. Johannis Petri de Ferraris, J. C. Papiensis, Practica Juris. in Fol. magn. ꝑ

Folium primum vacuum est. Octo vero sequentia folia indicem continent alphabeticum materiarum. Atque huic quidem nullus praefixus est titulus

tulus. In fronte decimi folii, pagina prima, columna prima *Incipit tabula seu reptoriū ad faciliter recipiend· formas pñtis practice judicialis.* Ut, quid per formas intelligatur, pateat, quasdam ex ista tabula hic adscribam verbotenus: *Forma interrogacionū fienda4 reo ɔvento reali actione folio.* 1. *Forma libelli in actione reali folio* 3. *Forma opponēdi* 9 *indicē suspectum folio* 26. Terminatur hæc tabula in eadem pagina, columna secunda, linea 17, cui subjecta hæc tantum leguntur:

Deo gratias.

Aversa pagina vacua est. Folio demum undecimo auctoris incipit Præfatio sine ullo titulo. Dicit in hac præfatione, filium se esse Augustini civis Papiensis, Doctoris egregii, & opus istud a se inchoatum fuisse anno 1400 in favorem filii sui Manfredi anno eodem mense Septembri nati, aliorumque, procuratorum maxime, & notariorum civitatis Papiensis. Præfatio hæc finitur in prima undecimi folii pagina columna secunda, linea 22. Huic immediate in eadem columna subjungitur *Forma interrogationū fiēdarum reo ɔvento reali actione.* Hæc verba, uti etiam alii ejusmodi tituli, sunt gothico charactere majusculo impressa. Opus ita est adornatum, ut formis singulis subjungatur brevis expositio: tum vero, quæ in brevi hac expositione legentibus adhuc poterant esse obscura, singula explicentur uberius. Folia impressa inde ab initio præfationis usque ad finem operis numeravi 222. In aversa autem folii 222 pagina, columna prima, linea 19 opus terminatur, & hanc habet subscriptionem: *Explicit practica nova composita p famosissimū nec nō eximium legum doctorem Johē3 petri ferrariis de papia.* Litteræ intiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Characteres gothicam habent formam. Quod attinet litteras alphabeti majoris, quibus tituli impressi sunt, hæ quidem sunt prorsus eædem cum litteris quas ut Eggensteinianas æri incisas exhibet cl. Steigenberger in literarisch = kritischen Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln Tab. IV. nn. 1. & 2. Occurrunt etiam fere omnes litteræ alphabeti delineati apud eundem Tab. II. n. 3. immo in indice materiarum qui operi præmissus est, occurrunt etiam litteræ alphabeti delineati Tab. IV. n. 3. & inter has omnium frequentissime littera D, quam Eggesteinio propriam esse adfirmat cl. Steigenberger loc. cit. pag. 36. Quamvis igitur litteræ alphabeti minoris, quibus impressus est textus hujus operis, non satis accurate conveniant cum litteris Eggesteinii, quas mihi quidem videre contigit, puto tamen tuto adfirmari posse, ex Eggesteinii prælo hanc prodiisse editionem. Editionem hanc diversam esse ab immediate præcedenti, quam idem typographus curavit, patet ex dictis. Interpunctionis signum unicum observavi, nempe punctum. Charta est firmissima, & alba admodum, latos habens margines, sed minus polita. Chartarii signum frequentissime occurrens Rosa est, raro occurrit corona, rarissime turris. Columna quævis integra lineas complectitur 56. Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* duas excitat hujus operis editiones, Norimbergensem scilicet anni 1482, & Mediolanensem anni 1496. Utraque hac editione aliquot annis antiquior est

no-

nostra. Exemplar enim nostrum hujati facultati artium executores testamenti Wolfgangi de Herzogburgo Juris Pontificii in hac universitate Lectoris ordinarii, anno 1478 defuncti, dono dederunt, ut manus coæva Johannis Altenbek, Notarii tum temporis academici, in fronte primæ paginæ impressæ adnotavit. Anno igitur saltem 1478 excusam esse oportet nostram editionem. Verum videtur ea mihi anno 1477. esse anterior, quod characteres a me assignati satis evincunt.

XLVI. Epistolæ S. Bernardi Abbati Clarevallensis 296. Accedunt ejusdem 1) Tractatus de miseria & brevitate vitæ. 2) de tentationibus & ocio. 3) de bona & mala voluntate. 4) Speculum super emendatione vitæ hominis religiosi. 5) Libellus de gratia & libero arbitrio. 6) Apologia ad Cluniacenses de concordia ordinum, sive excusatio ad eosdem. in Fol. magn.

Impressum est hoc opus chartæ firmissimæ, & nitidissimæ in duabus columnis, quarum quælibet integra lineas sexaginta vel sexaginta & unam complectitur. Signum chartarii ubivis fere occurrens est rosa. Semel tantum turrim observavi. Litteræ sunt eædem plane, quas, ut Eggesteinio proprias, æri incisas exhibet cl. Steigenberger Tab. II. nn. 2. 3. 4. 5. 6. adnexa ejusdem litterarisch: kritischen Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln rc. Interpunctionis signum nullum observavi, nisi punctum. Signaturæ, custodes, paginarum numeri, & initiales litteræ desunt. In fronte operis nullus omnino legitur titulus; sed primæ epistolæ, quæ est ad Robertum sancti viri nepotem, præfixum est argumentum, & scribendi occasio. Ceteris etiam singulis epistolis brevia præfixa sunt earundem argumenta. In fine epistolarum, quæ partem voluminis longe maximam efficiunt, hæc tantum leguntur: *Explicint. Epse. Beati. Bernardi. Abbatis. Clareuallen.* In fine vero Apologiæ, quæ postremum est hujus voluminis opusculum, hæc habes impressa: *Apologia. Beati Bernardi Abbatis Clarevallen Ad. Cluniacen. de. concordia ordinum siue excusatio eius ad eosdem*

Finit feliciter.

Ad partem dexteram vocum *finit feliciter* manus antiqua notam anni 1ꝝ81 (1481) adscripsit. Non videtur autem hæc nota annum impressionis designare, sed emptionis, quemadmodum litteris G. z., quæ vocibus *finit feliciter*, subjectæ sunt, antiquus voluminis possessor designari videtur. Anno enim 1481 certe antiquior est hæc editio. Ad calcem adjecta est *Tabula. Epsarum. Beati. Bernhardi. Abbatis Clareuallen* tribus foliis impressis comprehensa cum hac subscriptione:

Explicit tabula Epsarum' Beati Bernardi cum numero' Earum.

 Com-

Computatis etiam tribus hisce foliis volumen integrum folia complectitur impressa octuaginta novem. Meminit hujus editionis Freytagius in adparatu litterario. Tom. II. pag. 877. eamque vocat rarissimam. Nihil vero idem de typographo, & loco impressionis habet. Ex dictis a me hactenus satis, puto, constat, hunc librum Argentorati ab Henrico Eggestein circa annum 1470 fuisse typis excusum.

BERTHOLDUS, cui probabiliter cognomen fuit ROTH, Basileæ excudit opus sequens,

XLVII. Conradi Turicensis Repertorium alphabeticum nominum propriorum, quæ apud scriptores veteres, oratores, historicos, maxime vero apud poetas, frequentius occurrunt. Præmissa sunt 1) Compendium profanæ historiæ a Sarug, Abrahami proavo, usque ad Christum natum & 2) Genealogia Deorum, & Dearum versibus conscripta. Basileæ per Bertholdum .... in Fol. min.

In aversa primi folii pagina sequentia leguntur; quæ omnia hic adscribenda censui, quia de præsentis operis auctore, typographo, & loco impressionis notitias continent. Primo igitur hæc leguntur: *Reptorium vocabulorum equisitorum* (sic) *oratorie poeß & historiarum cum fideli narracoē earum rerumque ambiguitatem ex hujusmodi vocabulis accipiūt per quod fere omnes occulte & difficultates, & subtilitates in studiis humanitatis facile Juxta alphabeti ordinem invenietur. Editum a doctissimo lrārum amatore Magistro Conrado Turicenß ecclesie cantore Et ɔpletus anno domini m° cc LXXIII. In vigilia assumcōnis beate marie virginis Indictione prima Incipit feliciter.* His, relicto exiguo spacio subjecti sunt versus sequentes, ex quibus impressionis locum, & typographi nomen, non vero cognomen, discimus:

Unde liber venerit presens si forte requiras
Quidue novi referat perlege quod sequitur
Bertoldus nitide hūc impresserat in basilea
Utque adeat doctos protinus ille jubet
Ille quid abstrusum si diva poemata servant
Exponit lector ingeniose scies
Quid lacium teucri dignum quid grecia gessit
Preterea magnus que videt oceanus
Si libet interdum raris gaudere libellis
Disperiam si non hic liber unus erit.

In sequentis folii prima pagina auctoris incipit Præfatio in opus præsens quæ terminatur aversæ paginæ linea 10. In hac porro præfatione auctor plura recen-

recenset opera a se jam ante Repertorium istud edita his verbis: *Ego mgr cörad⁹ canoic⁹ thuricēß dict⁹ d' mure! nec volēs ignavia ïertis ocii torpere! ß sūi puulo4 vtilitati cupie⁵ dessu ire! post labores noui grecismi p ejusdem correctō3 a me habitos! p⁹ libellū d' naturis aialiū metrice 9positū! p⁹ sudores libelli d'. VII. sacramtis! ad instantē quorūdā sodaliū meo4 peticō3 antiq⁹ ite4 ludo ïclusus* — præsens scilicet repertorium composui. Auctoris præfationem in eadem pagina absque ullo interstitio, aut titulo excipit compendium profanæ historiæ, quod terminatur in aversa septimi folii pagina, linea 9. Postea legitur impressum:

Hic incipit genealogia super fabulas auctorum. Genealogia hæc carminibus decantata hexametris terminatur in prima folii decimi quarti pagina, linea 7. Tandem ipsum incipit Repertorium, cui sequens præfixus est titulus.

Hic incipiūt fabule auct4 ßm ordinem alphabeti. Vox prima hujus repertorii est *Abas*, secundum auctorem nostrum, proprium nomen Centhauri. Fuit tamen, ut docet ipsemet, pluribus commune. Quæ affirmat auctor noster, ubivis fere veterum, poetarum maxime, auctoritatibus comprobat, proditque diligentem, & sollicitam in illorum scriptis lectionem. Quod externam attinet hujus operis formam, litteræ gothicam habent formam, suntque non nihil crassiores. Interpunctionis signum est punctum, cui sæpe imposita est linea, instar puncti exclamationis moderni. Duo puncta rarius occurrunt. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Ad calcem operis tantum legitur, *Amen* (& hæc vox majusculo charactere impressa est) uti etiam voces,

Deo Gracias.

Non dubito, quin opus præsens inter prima typographiæ basileensis monumenta referendum, adeoque ante annum 1477. sit typis excusum. At vero inter typographos Basileenses sæculi decimi quinti nullum reperio, Bertoldum nomine, præter Bertholdum Rodt apud *Gesnerum* in *Bibliotheca* ad vocem *Meffret*, cui quidem Gesnerus & præsens repertorium, & sermones Meffret attribuit. Repertorii exemplar, quod in Bibliotheca monasterii Lilienfeld in Austria adservatur, jam anno 1477 pretio comparatum est. Patet inde nostræ editionis, quæ rarissima, & forte unica est, antiquitas. Conf. Denis Merkwürdigk. pag. 225 seq.

UDALRICUS GALLUS, vulgo Hahn*, præter complures alios, a me suis locis recensitos, & nota anni insignitos libros probabiliter sequentem etiam librum Romæ circa annum 1470 typorum formulis exscribendum curavit.*

XLVIII. Plutarchi vitæ Parallelæ a variis auctoribus e græco in latinum versæ & in duo volumina in Fol. distributæ. — Romæ, ut videtur, circa annum 1470 per Udalricum Gallum (Hahn) impressæ.

In fronte primæ paginæ hæc leguntur impressa: *Plutarchi Historiographi greci liber De viris clarissimis: E greco sermone in Latinum Diversis plurimorū, interpretationibus viroꝝ illustrium translatus Incipit.* Relicto spatio vacuo, quod imprimendis duabus lineis suffecisset, *Epistola Philelphi poete In vitam atq3 gesta Thesei viri clarissimi Incipit feliciter.* Terminatur hæc epistola aversæ paginæ linea 7. Plerique, & vix non omnes viri docti, qui unam, aut plures ex vitis Plutarchi parallelis latine reddiderunt, iisdem præmiserunt epistolas, seu prologos, in hac editione typis iisdem impressos, quibus ipse impressus est Plutarchi textus. Tum Epistolis, tum vitis præmissi sunt tituli, ex quibus interpretis, & ejus, cujus describitur vita, saltem nomina discimus. Desunt tamen hinc inde ejusmodi tituli, licet rarissime. Sic Niciæ & Crassi vitis, quæ primum locum in tomo secundo occupant, quarumque latinam interpretationem uni, eidemque debemus interpreti, nullus præfixus est titulus, nec ex epistola his vitis præfixa interpretis nomen innotescit. Desunt quoque tituli ante vitas Demetrii & Antonii, nec non epistolas his vitis præfixas, quæ pariter in tomo exstant secundo. Ultimum in tomo primo locum occupant vitæ Cimonis, & Luculli, per Leonardum Justinianum *in latinum traductæ Linguagium*, quæ phrasis ubivis fere occurrit in titulis. Tomum secundum claudit *vita Caroli Magni Clarissimi viri E greco sermone in latinum Per Donatum Acciaiolum Translata.* Inepte positum esse hunc titulum, patet ex epistola dedicatoria Acciaioli, eidem vitæ præfixa, ubi nihil dicit de vita Caroli M. græce primum scripta, & a se latine reddita, sed tantum adfirmat, se ex plurimorum de vita Caroli M. scriptis ea legisse, quæ sibi *fide, & memoria digna* visa sunt. Porro in fine hujus Biographiæ, ipsiusque adeo tomi secundi nihil prorsus legitur adjectum. Terminatur autem in prima ultimi folii pagina, linea 22. Litteris impressum est hoc opus rotundis romanis. Pagina quævis integra lineas 49 impressas complectitur. Litteræ initiales plerumque desunt; & in tomo quidem secundo initialem parvam ab ipso typographo adjectam non nisi una, alterave vice observavi, frequentius vero in tomo primo. Omnino autem desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri. Diphtongus *ae* ubique exprimitur per *e* simplex. Interpunctionum signa sunt punctum & duo puncta. Occurit etiam interrogationis signum. Græca vocabula typograpus omisit, relicto tamen spatio vacuo,

illis

illis imprimendis sufficienti. Patet ex dictis hactenus omnibus, editionem nostram antiquissimam esse. Cl. de Bure *Bibliograph. Instruct. n.* 6082. & ante eum Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* excitarunt editionem vitarum Parallelarum Plutarchi latinam, Romæ per Udalricum Gallum in 2 Voll. in fol. factam, & diversorum latinas interpretationes complectentem. Atque hanc quidem editionem omnium primam haberi adfirmant, excusam circa annum 1470 vel 1471. Huic vero editioni, testibus iisdem, præfixa est Johannis Antonii compani, quem in typographia Udalrici Galli correctoris munere functum esse aliunde constat, Epistola dedicatoria ad Franciscum Cardinalem de Piccolomini una cum registro, seu tabula vitarum, quæ in hac editione describuntur, adnexisque sequentibus dysticis.

Anser tarpeii custos jovis: unde: q. alis.
Constreperes: gallus decidit: ultor adest.
Udalricus Gallus: nequem poscantur in usum.
Edocuit pennis nil opus esse tuis.
Imprimit ille die: quantum non scribitur anno.
Ingenio: haud noceas: omnia vincit homo.

Atque hæc omnia duobus foliis separatis sunt comprehensa. Vix dubito, nostram editionem eandem esse, cum hac editione a Campano curata; hoc solum discrimine, quod in exemplari nostro desint duo illa folia priora, Compani Epistolam, aliaque complectentia. Sane utraque diversas diversorum interpretationes complectitur. Nec aliam etiam, cui hæc convenirent, editionem a quoquam excitatam memini. Characterum insuper forma in nostro exemplari ea est, quæ minime abhorret a characteribus Udalrici Hahn. Rem decidere facillimum mihi esset, si paulo adcuratius desripsissent istam editionem Orlandius, & de Bure; quemadmodum facillimum id erit exemplar nacto integrum, scilicet Campani epistolam cum aliis adnexis complectens, illudque cum descriptione a me data conferenti. Id, arbitror, quivis mihi facile concedet, editionem a me descriptam anno 1477 anteriorem esse. (a)

PHI-

(a) Hæc scripta, & prælo jam parata erant, cum ex cl. Zapfii Merkwürdigkeiten der zapfischen Bibliothek pag. 46. seqq. edocerer, duas existere operis modo recensiti editiones, quæ ambæ Campani Epistolam habent præfixam. In harum vero una deest Hexastichon, quod incipit *Anser Tarpeii* &c. cl. Zapfius editionem hanc, Hexasticho, quod Udalricum Gallum typographum aperte indicat, carentem plane diversam esse ab altera quæ Hexastichon habet adjectum, defendit, audacterque erroris accusat Schelhornium, qui in *Diatriba Preliminar. ad Card. Quirini Librum de optim Scriptor Editionibus &c.* editionem eandem cum nostra descripsit, & Udalrico Gallo attribuit, eo quod in exemplari Memingensi utroque Campani epistola operi esset præfixa, & Campanus in edendis libris Udalrici Galli prælo uti solitus fuerit. Cum cl. Zapfius utriusque editionis exemplaria suis oculis inspexerit, & diversis esse characteribus impressa testetur! videtur ejus assertioni non neganda fides. Fateor itaque, incertum esse editionis a me descriptæ typographum, locum, & annum impressionis. Attamen antiquissimam esse, & editioni ab Udalrico Gallo adornatæ aut coævam, aut non multo posteriorem vix dubito.

PHILIPPO DE LAVAGNIA Mediolanensi typographo celeberrimo opus sequens adscribendum est.

XLIX. Xenophontis Cyri Paedia latine versa a Francisco Philelpho. in Fol. min.

Latina hæc celeberrimi operis translatio typis prorsus iisdem & charactere rotundo elegantissimo, impressa est, quibus Laurentii Vallensis opus de elegantiis linguæ latinæ anno 1477 sumptibus Philippi de Lavagnia Mediolani prodiit. Ambo hæc opera apud nos eandem etiam compacturam habent. Nullus igitur dubito, quin circa idem tempus ambo in lucem prodierint. Præter punctum, quod stellulam quatuor apicum efformat, occurrunt etiam puncta duo ejusdem formæ, & interrogationis signum. Initiales litteras parvas ipse typographus adjecit. Occurrunt etiam custodes. At desunt signaturæ, & paginarum numeri, ac inscriptiones. Charta est firmissima, alba admodum, & polita. Signa chartarii varia observavi, nimirum strigilem, caput bovinum, & rosam. Pleræque paginæ integræ lineas 32, quædam etiam 33 complectuntur. Margines sunt amplissimi. Totum volumen foliis constat impressis 150. In fronte operis capitalibus impressa litteris hæc verba leguntur: *Francisci Philelfi Præfatiò In Xenophontis Libros De Cyri Paedia Ad Paulum Secundum Pontificem Maximum.*Terminatur hæc Præfatio in primi folii quinti pagina, linea 10. In fronte folii 71 incipit *Xenophontis de Cyri Paedia Liber Quintus.* Ad calcem folii 149 sequens legitur notitia: *Huic aūt Cyri Paedīæ Idem Francīscus Philelphus eques auratus. Laureatusque poeta extremū* (sic) *imposuit manum Mediolani ad XI. Kal. octobres, anno a natali christiano Millesimo quadringentesimo sexagesimo septimo.* Quod superest folium, Calliphili Bernardini Robiatini quinque continet dystica in hanc Xenophontis versionem, quæ hic integra recitabo:

Qui cupitis populis reges dominarier æque:
Discite me tandem discite: nam doceo.
Attica musa vocor. dium Xenophontā vocarunt
Nos alii. Græcis multa legenda dedi.
Unius excelsi paediam scripsimus omnem
Principis: ut vivat rex bene quisq3 sibi.
Persarum sanctas per me tu consule leges
Et per me laudes concipe quasque tibi,
Et doceo bellum, pacem quoque jure tuendam:
Imperitare simul: imperiumque pati.

FRI-

FRIDERICUS CREUSNER, quod ſequitur, opuſculum Norimbergæ impreſſit.

L. Declaratio arboris conſanquinitatis, & adfinitatis nec non ſpiritualis cognationis. Auctore Johanne Andrea Juriſconſulto ſæc. XIV. celeberrimo. Norimbergæ per Fridericum Creuſner. Sine nota anni. in Fol. min.

Auctor hujus opuſculi, quod decem conſtat foliis impreſſis, in contextu præfationis ſe ipſum nominat his verbis: *ego Johā. andree inter decretoꝝ doctores mim⁹ & indign⁹.* Præfatio hæc, nullum prorſus titulum habens præfixum, primam paginam integram occupat. In averſa autem pagina primi folii ab initio ſtatim incipit, ſine ullo pariter titulo, tractatus de arbore conſanquinitatis, qui terminatur in prima quarti folii pagina, quam implet integram, excepta linea ultima, in qua hæc leguntur impreſſa:

Sequitur figura arboris conſagwineitatis.

Hæc figura in averſa hujus folii, quarti nimirum, pagina exhibetur. Folia tria ſequentia tractatum continent de arbore affinitatis. Ultima tertii, ſeu computatis quatuor præcedentibus foliis, ſeptimi folii linea hæc impreſſa habes: *Explicit lectūra ſup arboribꝰ ꝯſag· & affi Johannis andree.* Prima octavi folii pagina arborem adfinitatis exhibet: averſa ejusdem pagina vacua eſt. Poſtrema duo folia tractatum continent de cognatione ſpirituali. In fine hujus tractatus ſequentia annotantur: *Et ſic eſt finis hujus Tractatus. Deo ſit Laus.* Interpoſito ſpatio vacuo, quod lineam caperet impreſſam, porro legitur:

Impreſſum. ꝑ Fridericum Creuſſner
de Nuremberga.

Tituli tractatuum, litteræ eorundem initiales, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri deſunt. Litteræ ſunt gotthicœ. Abbreviaturæ occurrunt plurimæ, nec non ſyllabæ integræ ſculptæ. Interpunctionis ſignum unicum, nempe punctum obſervavi. Parentheſes hinc inde longiores duabus lineis infra, & ſupra lineam impreſſam eminentibus includuntur. Hambergerus in zuverläßigen Nachrichten Thl. 4. pag. 555, aliam excitat hujus opuſculi editionem Norimbergæ ab eodem typographo factam cum nota anni 1483, & ſubſcriptione uberiori. Adfirmat, ſi anni nota careret, merito eam inter antiquiſſima typographicæ artis monumenta numerari poſſe, utpote omnibus inſtructam ſummæ antiquitatis notis. Habet ſane has notas noſtra etiam editio, ut ex data modo deſcriptione patet. Nonne licebit de noſtra adfirmare, quod Hambergerus de ſua incunctanter adfirmaſſet, ſiquidem ea nota anni caruiſſet? Sane cum utraque ex eadem typographia prodierit, perquam vero ſimile eſt, opuſculum idem, jam ante plures forte annos editum, typis iisdem adjecta tandem anni nota excuſum fuiſſe, deficientibus ſcilicet prioris editionis exemplaribus.

Praecedentes Plagulæ jam fere e prælo exierant, cum sequentibus quoque libris, quorum characteres interim paulo adcuratius examinaveram, suos adsignari typographos posse dignovissem. Et quidem typis MENTELII argentoratensibus excusi fuisse videntur.

LI. Aristotelis 1) Libri decem moralium. 2) Libri octo politicorum. 3) Libri duo œconomicorum. Secundum latinam interpretationem Leonhardi Aretini (i. e. Leonhardi Bruni, dicti Aretini, quia Aretii opido ditionis Florentinæ natus erat) in Fol. min.

In nostro exemplari deest primum folium impressum, quod initium continet præfationis ab interprete libris Moralium præmissæ. Secundum autem incipit verbis illis interpretis: *lingue nostre. sup habūdancia inquit &c.* Terminatur Præfatio in aversa tertii folii impressi pagina linea 3. Tum incipit primus liber Moralium, seu Ethicorum. Huic nullus omnino præfixus est titulus: quin in tota hac editione nulli omnino occurrunt tituli aut inscriptiones seu librorum, seu capitum, seu epistolarum, de quibus suo loco. Initium igitur & finis capitum atque librorum solo spatio vacuo, quod typographus reliquit, internoscuntur. Desunt etiam ubivis litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Characteres gothicam habent formam, suntque iidem omnino, quos cl. Steigenbergerus in literarisch-kritischen Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln ꝛc. Tab. I. n. 3. & 4. æri incisos exhibet, & Johannis Mentelii esse probavit pag. 19. & 20. Præter punctum nullum occurrit interpunctionis signum. Charta est firmissima, alba tamen, & munda, in qua typographus amplissimos reliquit margines. Pagina quævis integra lineas complectitur triginta duas. Moralium liber decimus terminatur in prima pagina folii 87. impressi, linea 18. In eadem pagina immediate sequitur interpretis ad Papam Epistola, qua eidem libros Moralium Aristotelis a se latine versos offert. Quamvis vero nec Papæ, nec interpretis nomina exprimantur, illum tamen Martinum V. hunc vero Leonardum Aretinum esse ex contextu Epistolæ satis colligitur. Ita enim inter alia interpres scribit: *Cū per vacacōȝ apl'ice sedis nup in cōstātiēsi concilio subsecutā ipe quoque ab officio quod in curia pstare consueui vacarem &c.* Hæc sane dicta optime conveniunt Leonardo Aretino, qui inde ab anno 1405. apud plures summos pontifices sibi succedentes Secretarii Brevium munere fungebatur, & Constantiensi concilio cum Johanne XXIII. præsens aderat, eodem autem deposito, & Martino V. in ejus locum substituto sedem apostolicam, seque adeo ipsum ab officio, quo apud Johannem XXIII. hactenus fungebatur, vacare verissime poterat adfirmare. In prima pagina folii impressi octuagesimi octavi incipit ejusdem Leonardi Aretini præfatio in libros politicorum Aristotelis a se latine factos, quæ terminatur in aversa folii ejusdem pagina linea 26. Tum primus

mus incipit liber politicorum, & sequnter ceteri suo ordine libri. Octavus politicorum liber terminatur in prima pagina folii impressi 187, linea 6. Reliquum hujus paginæ spatium est vacuum. In sequenti autem folio, præmissa interpretis præfatione, incipit primus liber œconomicorum, quem interjecto spatio vacuo excipit secundus qui terminatur in aversa pagina folii 193, linea 12. Spatium quod superest hujus paginæ, uti etiam sequentis folii pagina prima sunt vacua. In aversa autem pagina hujus folii interpretis incipit *Epistola* ad summum Pontificem Eugenium IV. ut videtur, qua eidem libros politicorum latine redditos offert. Hanc Epistolam excipit alia ejusdem interpretis epistola ad Magistratum, & cives urbis Senensis qua libros eosdem offert iisdem in grati animi significationem pro singulari honore, quo eum adfecerant, cum ad balnea petriolana curandæ valetudinis causa esset profectus. Scripta hæc epistola est Florentiæ, ubi cancellarii munere fungebatur auctor, octav. Kal. Decembris año dñi 1438. Adjecta est tandem civium Senensium Epistola ad Leonardum Aretinum responsoria, qua gratissimum sibi fuisse testantur hoc munus. Hæc epistola data est Senis die 28. Decembr. 1438. Atque hic finis est voluminis in aversa folii 196. pagina, linea 11. Patet ex data hactenus descriptione, editionem hanc antiquissimam, & forte omnium primam esse, saltem ante annum 1477. a Joh. Mentelin excusam.

GEORGIUS HUSNER, & JOH. BECKENHUB, de quibus supra N. VII. seqq. librum etiam sequentem impresserunt.

LII. *Laurentij Vallensis Oratoris Clarissimi De Libero Arbitrio Et Providentia Divina. Tractatulus feliciter Incipit.*

Hic quasi titulus in fronte primæ paginæ legitur, majusculis litteris gothicis impressus. In Prologo ad Garsiam, quem Episcoporum doctissimum, & optimum adpellat, contra eos queritur, qui in Theologicis quæstionibus nimium tribuere solent Philosophiæ. Porro hunc de Providentia libellum auctor contra Boethii librum V. de consolatione Philosophiæ composuit, in modum dialogi inter ipsum & Antonium Glaream habiti. Libellus integer decem foliis impressis absolvitur. Litteræ & charta, quin tota facies exterior sunt prorsus eædem cum operibus supra nn. VII. VIII. & IX, recensitis, & ab Husnero & Beckenhubio Argentorati impressis. Præter punctum nullum occurrit interpunctionis signum. Litteræ initiales (duæ autem tantum erant formandæ, nimirum initio prologi, & dialogi ipsius) custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Habet libellus iste eandem compacturam cum Lactantii editione ad annum 1476. N. XV. descripta. Utrumque vero jam compactum Georgius Zingel, Academiæ nostræ olim Professor & Procancellarius anno 1476. comparavit, ut ipse manu sua adscripsit. Oportet igitur hunc libellum hoc saltem anno typis fuisse excusum.

PETRUS DRACH, Spirensis typographus, duos sequentes libros impressisse detur.

LIII Bartholomæi de S^to^ Concordio, ordin. Prædicat. qui v go Pisanus adpellatur, summa casuum conscientiæ, dicta a Pisanella, & Magistrucia. in Fol. min.

Auctor sæculo decimo quarto floruit. Præsens ejus opus est Lex Canonico-morale, ordine alphabetico concinnatum, & sæculo decimo qui immo adhuc decimo sexto sæpius typis excusum. Quam descripturus editionem, antiquissima est, & inter omnium primas jure merito referei ut ex sequenti patebit descriptione. Operi præmissus est index alphabet vocum omnium, quæ in ipso opere occurrunt, foliis quinque comprehen & adnexam habens explicationem abbreviaturarum, quibus usus est au In fronte folii impressi sexti *Summa fratris Bartholomei de sancto ɔcordio nis Predicatorũ fratrum. Ad laudem & gloriam &c. &c. Ante lata in P civitate edita Incipit feliciter.* Hæc verba immediate excipit auctoris Prolo qui terminatur in aversa pagina folii ejusdem linea 15. Folia indicem plectentia non sunt numerata. At vero folia ipsum opus complectentia periori margine primæ paginæ numeros habent adjectos hac ratione: *fo.* 6. &c. Litteræ initiales, custodes, & signaturæ ubivis desunt. Lit sunt gothicæ minores, eæque sculptæ, ut videtur. Sunt autem plane ea cum litteris, quibus Petrus Drach anno 1477 partem Ildam summæ S. tonini impressit. Quare huic typographo hoc opus merito tribuitur. Pr punctum nullum observavi signum distinctionis. Charta est plane præsta sima diversis chartarii signi notata. Pleræque paginæ integræ lineas im sas 42, quædam tamen 41, quædam tantum 40 complectuntur. Constat integrum foliis numeratis 308: quibus accedunt quinque folia non nume indicem complectentia. In fine nulla prorsus legitur notitia, sed tantum verba; *Sit. Laus. Deo.*

LIV. Sermones S. Bernardi Abbatis Clarevallensis. in min.

Sermones isti sunt typis iisdem impressi, quibus opus immediate pr dens. Vix igitur dubito, quin a Petro Drach Spiræ excusi fuerint. V tur ambo opera ante annum 1477 prodiisse in lucem, & inter prima graphiæ Spirensis monumenta esse referenda. Sermones S. Bernardi in bus columnis impressi sunt. In fronte primæ columnæ hæc verba majusculis impressa litteris: *Sermones beati bernardi abbatis clarevallis inc*

feliciter. De adventu domini sermo primus. Desunt initiales litteræ sermonum, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta, & interrogationis signum. Charta est firmissima, alba, & munda. Chartarii signum nullum observavi, nisi caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Ad calcem sermonis ultimi, qui est quartus super Salve Regina, hæc tantum verba leguntur, impressa typis iisdem, quibus ipse textus: *Sermones beati bernnardi* (sic) *abbatis de monte clarevallis Expliciunt feliciter.* Tum sequitur index sermonum, qui septem ultimas columnas occupat. Totum volumen foliis impressis 293 constat, & complectitur sermones sacros centum, & octuaginta de tempore, de sanctis aliosque data opportunitate habitos. Non memini hujus editionis ab ullo Bibliographo factam esse mentionem. Hambergerus in zuverläßigen Nachrichten rc. Thl. 4. pag. 203. citat editionem sermonum S. Bernardi, quæ in fine adjectam habet epistolam, scriptam *Ex heidelberga pridie Kalendas septembris anno domini LXXXI. ad Petrum Drach spirensem*, ex qua, ut adfirmat Hambergerus, elucet, ab hoc typographo curatam esse illam editionem. Verum hæc epistola deest in nostro exemplari, quod tamen nulla parte est mutilum. Oportet igitur nostram editionem ab ea diversam esse, quam Hambergerus excitavit.

Libris, qui sequuntur, nota anni, loci, & typographi destitutis suos assignare typographos non ausim. Proferam tamen hinc inde conjecturas probabiles vel proprias vel aliorum.

LV. S. Gregorii Papæ Magni Liber regulæ pastoralis. in 4. Editio Primaria.

In fronte operis tituli loco hæc leguntur: *Incipit liber regule pastoral' Gregorij pape ad johānem Archiepiscopum Rauēnensem Prologus.* Terminatur hic prologus in aversa primi folii pagina, linea 22. Opus integrum 152 foliis impressis constat, & terminatur in prima pagina folii 152, linea 5, quæ hæc tantum verba continet: *ti manus leuet.* His typographus hanc subjecit notitiam: *Explicit liber regule pastoral' gregorii pape: ad Johānen* (sic) *archiepiscopū Rauēnensem.* Capitulis singulis præfixi sunt tituli, seu brevia argumenta, & Numeri illorum. Sic, e. g., capitulo decimo quinto hæc præfixit typographus: *Vt sit rector discret⁹ in silentio vtilis in verbo. Cap. XV.* Characteres sunt gothici, densiores non nihil, satis tamen elegantes. Abbreviaturæ non sunt adeo frequentes, ac in aliis esse solent antiquissimis libris. Interpunctionum signa duo occurrunt, nempe punctum & duo puncta, quæ formam habent quadratam magis, quam rotundam. Punctum supra litteram Jod magis accedit ad formam rotundam, quamvis sæpe in lineolam a dextra fini-

finiftram verfus defcendentem abeat. Vocum fyllabas, quæ in fine lineæ fæpius fuerant feparandæ, conjungendas typographus monuit adjectis duabus lineis. In prima pagina folii undecimi tria occurrunt exempla, nimirum episco-

patum

offi-

tium

anhe-

las

Litteræ initiales capitum, cuftodes, fignaturæ, paginarum numeri, & inſcriptiones ubivis defunt. Charta fatis firma eft, & alba: chartarii fignum caput bovis, cujus inter cornua ftilus exurgit in ftellam definens. Singulæ paginæ, paucis exceptis, nullo titulo interruptæ lineas impreffas 24 complectuntur. In nulla plures, in quibusdam folum pauciores obfervavi. Sic averfa pagina folii 110 lineas 23, folii vero 111 pagina prima tantum 22 complectitur.

In catalogo Bibliothecæ Regiæ Parifinæ Tom. I. *de la theologie pag.* 391. *article* 901, eadem editio indicatur his verbis: *Gregorii Pape liber regule pastoralis, ad Joannem archiepifcopum Ravenenfem. Editio perantiqua rudibus adhuc Johannis Faufti Moguntini calcographi typis excufa, ut afferitur a Gabriele Naudæo, harum rerum peritiffimo in nota manu ipfius fcripta.* Cl. de Bure in *Bibliographie Inftructiv. vol. Theologie. N.* 495. *pag.* 316. *feqq.* exemplar iftud Bibliothecæ regiæ fatis adcurate defcripfit, ita faltem, ut exemplar, quod in Bibliotheca exftat hujate academica, ejusdem editionis effe plane convictus fim. Non placuit vero clariffimo de Bure Gabrielis Naudæi, qui harum rerum merito peritiffimus dicitur ab editore catalogi Bibliothecæ regiæ parifinæ, aliorumque fententia, editionem iftam circa annum 1459. a Johanne Faufto fuiffe typis excufam; putatque, circa annum 1470 prodiiffe in lucem. Fateor: nec ego tantæ antiquitatis hanc editionem judicavi, & quidem antequam Cl. de Bure fententiam legiffem. Sane litteræ non funt adeo rudes, ut Gabriel Naudæus adfirmat. Linearum numerus in fingulis paginis, fi paucas admodum excipias, æqualis, uti etiam earumdem diftantia: Regularis etiam ubivis fere linearum fitus eft. Sed hæc aliter fe habent in plerisque typographicæ artis tentaminibus. Nolim tamen celeberrimi Naudæi, qui fine dubio longe plura vidit ejusmodi tentamina, ac mihi quidem videre contigit, & hinc longe etiam adcuratius notas illorum characterifticas potuit agnofcere, refragari fententiæ. Id puto, quivis facile largietur: editionem noftram effe rariffimam, & forte omnium primam, circa annum faltem 1470. excufam. Quodfi vero hoc primum anno prodiit, Faufto non poteft adfcribi, ut pote qui aliquot abhinc annis jam obierat.

LVI.

LVI. 1) Lotharii Diaconi, posthac Innocentii III. R. P. liber de miseria humanae conditionis. 2) Vita Udonis Episcopi Magdeburgensis. 3) Disputatio inter Clericum & militem de potestate praelatis Ecclesiae, & principibus terrarum commissa sub forma dialogi. 4) Compendium de vita antichristi. in 4. min.

Omnia haec opuscula iisdem sunt typis excusa, eodemque tempore simul edita videntur. Litterae gothicam habent formam. Suntque justae magnitudinis, oblongae & satis pinques. Desunt initiales, custodes, signaturae, paginarum numeri & tituli. Quaevis pagina lineas impressas continet viginti sex. Interpunctionis signum occurrit unicum, quod hanc habet formam (") Charta nec alba admodum, nec satis firma & munda est. Chartarii signum est caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. In fronte primae paginae impressae haec leguntur: *Prologus lotharii postea pape inocencii tercii qui fuit lucerna juris & doctor doctorū in librū suū sequentē incipit feliciter.* Comprehenditur istud opusculum foliis impressis 41. In aversa pagina folii 41. paulo ante medium paginae haec impressa leguntur.

Explicit Innocecius
De miseria humane
Condicionis. laudetur
deus eternaliter.

Non modo hanc subscriptionem, sed & antecedentia, quaecunque in ultima hac pagina leguntur, adcurate delineata exhibuit Schelhornius in *Diatriba Praelimin. ad Card. Quirini libr. de optim. Script. Edit. Fig. I. ad pag.* 8. quin lectorem monuerit, ex quanam editione specimen istud desumpserit licet ipse pag. 24. n. 14. eandem excitaverit editionem. Cum pag. 8. agat de editione libri ejusdem cum nota anni 1448 a Schöpflino in vindic. typograph. pag. 40, recensita, lectores facile induci possent in errorem, quasi specimen illud ad hanc pertineret editionem. Opusculo secundo in fronte paginae 42 hic quasi titulus praefixus est:

Vita Vdonis episcopi incipit feliciter.

Auctor hujus biographiae historiam, quam narrat de interitu Udonis, anno nongentesimo contigisse initio statim adfirmat. In contextu autem historiae adfirmat. *Udonem quadam nocte nigrarum monialium abbatissam de regali cenobio quod tunc vallis liliorum dicebatur Cisterciensis ordinis secum habuisse.* Cum ordo Cisterciensis plus quam ducentis annis post ann. ch. 900 fuerit primum institutus: patet auctorem chronologiae nullam habuisse rationem. Tota insuper historia ejusmodi est, ut somnio, quam historiae sit longe similior. Comprehenditur foliis impressis sex tantum, & in fine hanc habet subscriptionem:

Explicit miserabilis
vita Vdonis episcopi

Duo

Duo hæc opuscula Schelhornius in *Diatriba Præliminari ad Cardinal. Quirini Librum de optim. Scriptor. Editionibus &c.* pag. 24 inter primos recenset libros, qui typis sculptis mobilibus excusi sunt, adfirmatque, extremam redolere antiquitatem. Idem de sequentibus duobus opusculis, utpote quæ ex eadem prodierunt typographia, adfirmasset, siquidem eorum habuisset notitiam. Laudata duo opuscula, in nostro quidem exemplari folium excipit vacuum. Deinde vero in fronte primæ sequentis folii paginæ *Disputacio iter clericum & militē sup potestate prelatis ecclesie atq3 principib3 terra4 commissa sub forma dyalogi incipit feliciter.* Dignus est iste dyalogus, qui vel hodie adhuc legatur a canonistis, præsertim quæstionem de Romani pontificis potestate in temporalia regum tractantibus. Negat miles, ullam competere Ecclesiæ potestatem quidquam decernendi circa temporalia: idem vero adfirmat clericus. Argumenta utrinque ex sacris potissimum litteris proferuntur firmissima. Auctor hujus dialogi sub Bonifacio VIII. R. P. floruisse videtur, quod ex sequentibus ejus verbis, quæ in aversa primi folii pagina, linea 11. seqq. leguntur, colligo: *unde nuper mihi risus magnus fuit, cum audissem noviter statutum esse a domino bonifacio octavo q ipse est & esse debet sup omnes principatus & regna.* Ad calcem opusculi, quod tredecim constat foliis impressis, hæc tantum leguntur impressa:

Et sic est finis: laus cristo nescia finis.

In fronte primæ paginæ folii sequentis *Compendiū de vita anticristi incipit feliciter.* Idem vero tribus foliis tantum constat. Ad calcem folii tertii hæc tantum notantur: *Explicit de vita anticristi.* Opuscula hæc in germania fuisse impressa non dubito. Locum autem & typographum non ausim determinare. Editionem esse antiquissimam, ante annum 1477 excusam, assignati characteres, puto, evincunt.

LVII. Fortalitium fidei contra Judæos, Saracenos, & alios Christiani nominis hostes, in Fol. max.

De auctore hujus operis non una est criticorum sententia. Conf. *Vincentii Placcii Theatrum Anonymorum & Pseudonymorum. De Scriptoribus Theologicis. n.* 737. Casimirus Oudinus in Commentario de *Scriptoribus Ecclesiæ Antiquis Tom. III. Col.* 2572. *seqq.* Johannem Wolphium, qui anno 1600. Rerum memorabilium volumina duo vulgavit Lauingæ, secutus, istud opus adscribit Thomæ, Patriarchæ Barbariensi in partibus infidelium, ordinis Minorum, adfirmatque compositum fuisse circa annum ch. 1440. Possevinus in *Apparatu Sacro* ad vocem *Fortalicium* de auctore silet. Operis vero ipsius hanc dedit analysin: *Fortalitium fidei: sic prænotatur liber, quo agitur de armandis fidelibus, & de sex armorum spiritualium generibus: quin & quibus armis muniendi sint veri concionatores: ubi plura de bello contra Hæreticos, Saracenos, Judæos, & eorum, ac dæmonum fraudes adversus nos.* Sæculo XV. bis impressum

tum est. Norimbergæ per Antonium Koburger, nimirum anno 1485. in Fol. & ann. 1494. in 4. Utramque hanc editionem pluribus annis præcessit nostra hæc, ut patebit ex sequenti recensione. Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. In fronte primæ columnæ *Incipit prohemiū in quo divine laudes annotāt^a & mittit^a querela aētronū majestatꝫ dei & ponit^a intencō scribentꝫ.* Atque hæc quidem verba sunt rubro colore impressa: quemadmodum etiam tituli quinque librorum, in quorum primo de fide christiana, potissimum vero de Messia in veteri lege promisso generatim disseritur. In secundo agit auctor primum quidem de hæresi generatim. Tum vero errores quosdam catholicæ doctrinæ oppositos singulatim refutat: liber tertius Judaicæ superstitioni est oppositus: quartus est Contra Saracenos, & confutantur in eo Mahometis falsa dogmata. In quinto de potestate & fraudibus demonum disseritur. Quinque hi libri cum Prologo auctoris foliis impressis 232. sunt comprehensi. Accedit in fine tabula materiarum, secundum librorum, & capitum ordinem concinnata, cui subnexa est narratio duorum miraculorum. Primum anno 1455. contigisse narratur. Quodsi Thomas Barbariensis quemadmodum Oudinus adfirmat, fortalitium fidei circa annum ch. 1440. composuit, hæc sane narratio ab alio postmodum adjecta fuit. Tabula, & horum miraculorum narratio octo foliis impressis continentur. Litteræ sunt gothicæ formæ, oblongæ, justæ magnitudinis nec densæ admodum. Videntur sculptæ non fusæ. Interpunctionis signum occurrit unicum nempe punctum. Charta magna est, & insolitæ latitudinis: firma admodum, alba & polita. Chartarii signum est littera D, nunc major, nunc minor, quam stilus secat ex una parte in annulum, ex altera in crucem desinens. Quælibet columna, nullo titulo interrupta, lineas impressas 47. complectitur. Litteræ initiales, custodes, signaturæ paginarum numeri, & inscriptiones desunt. Vir cl. Georgius Wolfgangus Panzer in der Geschichte der Nürnbergischen Ausgaben der Bibel ɿc. pag. 3. in Not. 3. meminit editionis fortalitii fidei sine nota loci, anni, & typographi in Fol. magn. quam putat ante annum 1470. Norimbergæ excusam & omnium primam esse. Brevem nostri exemplaris descriptionem eidem cl. Panzer misi, qui datis ad me litteris testatus est, exemplar Norimbergense cum nostro ejusdem esse editionis. Esse antiquissimam, characteres assignati satis evincunt. Anno saltem 1474. prodiisse in lucem, illud satis probabile efficit, quod manus eadem, quæ litteras initiales, & alias quasdam rubricas adjecit, ad finem libri quinti notam quoque anni 1474 (1 ᛯ ʌ ᛯ) adjecerit. Quod vero locum impressionis, & typographum attinet, puto ex characteribus eos me detexisse. Sunt enim characteres seu litteræ, quibus impressum est hoc opus, prorsus eædem cum litteris, quibus impressa sunt Biblia ad ann. 1475. N. I. recensita. Quodsi igitur verum est, quod de his Bibliis ex mente cl. Maschii ibidem dixi, Basileæ nimirum a Bernardo Richelio excusa fuisse illa Biblia: præsens etiam opus eidem typographo recte adscribitur.

LVIII. Wilhelmi Episcopi Lugdunensis, ordinis Prædicatorum, summa, seu Tractatus moralis de vitiis. in Fol.

Litteræ, quibus impressum est hoc opus, magnam habent similitudinem cum litteris, quibus impressum est fortalitium fidei immediate præcedens. Quamvis igitur non sint eædem, certum tamen videtur illas ad harum normam, forte ab eodem artifice, efformatas fuisse. Quare probabilissimum mihi est, eodem in loco, eademque ex typographia ambo prodiisse opera. Desunt ubivis litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Signum interpunctionis nullum occurrit nisi punctum. Charta est firmissima, alba tamen & admodum polita. Pagina quævis integra lineas triginta quatuor complectitur. In fronte voluminis præmissus est index tractatuum, & capitulorum foliis impressis duodecim comprehensus. Tum folium sequitur vacuum. Operi ipsi sequens quasi titulus in fronte folii impressi tertii decimi præfixus est: *Incipit summa vicio4 seu tractatus moralis edita* (sic) *a fratre W.lhelmo epo lugdunensi ordinisq3 frm pdicato4.* Totum volumen foliis constat impressus 351. Ad calcem ultimi hæc tantum impressa leguntur: *Explicit summa de viciis. seu tractatus moral' Wilhelmi episcopi lugdinensis* (sic) *ordinisq3 fratrum predicato4.*

LIX. Monachi cujusdam Carthusiani tractatus de modo perveniendi ad veram & perfectam Dei & Proximi Dilectionem. in 4to.

Litteræ aut eædem omnino, aut simillimæ sunt litteris, quibus impressum est opus immediate præcedens. Præter punctum vero in hoc tractatu occurrit sæpissime linea oblonga, sæpe non nihil elatior, & subjectum habens punctum hoc modo (!) Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Tituli capitum singulorum iisdem, quibus ipse textus, sunt litteris impressi, sed colore rubro. Quatuor priora folia auctoris Præfationem, & singulorum ordine capitulorum indicem exhibent. Quinti folii pagina prima vacua est: in fronte autem paginæ secundæ *Incipit de caritate materia. Caritatis lex ut in corde scribat' petit'. cap pmum.* Integrum opusculum foliis constat impressis 124, & quævis pagina lineas 25. complectitur. Ad calcem opusculi nihil prorsus legitur adjectum.

LX. 1) Summa S. Thomæ Aq. de articulis fidei, & Ecclesiæ Sacramentis — 2) Tractatus de periculis contingentibus circa sacramentum Eucharistiæ, & remediis eorum ex dictis S. Thomæ — 3) Henrici de Hassia expositio orationis dominicæ.

5)

4) Ejusdem expositio Ave Maria. 5) S. Augustini expositio Symboli. 6) Ejusdem expositio orationis Dominicæ. in Fol.

Omnia hæc opuscula eodem charactere, eidemque chartæ impressa sunt. Quare vix dubitari poterit, quin ex eadem typographia, nec diu alterum post alterum prodierint. Porro typi non nihil majores & oblongi sunt, admodum similes typis, quibus impressa sunt tria opera præcedentia. Interpunctionum signa sunt punctum, comma supra & infra lineam prominens, e. g. *vertatur in mortem* | Huic lineæ sæpe subjectum est punctum (!) Chartarii signum frequentissime occurrens est caput bovis admodum exiguum, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Pagina quævis integra triginta lineas complectitur. Litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Opusculum 1) terminatur fol. 13. pagina prima, linea 28, & hanc hahet subscriptionem: *Explicit sūma edita a sco Thoma. De aq̄no De articulis fidei & ecclesie sacrāmētis.* In aversa ejusdem folii pagina *Incipit tctatꝰ de periculis q̄ ↄtingūt ĉca sācmētū eucharistie & de remediis eorūdē ex dictis sancti thome de aquino.* Folio 29, pagina prima, linea 25 terminatur Henrici de Hassia expositio orationis dominicæ, cui hæc a typographo adjecta est subscriptio: *Explicit expositio vēnerabilis magistri heinrici de hassia. Super oratōnē domīcam.* Aversa hujus folii pagina est vacua. Postremum opusculum, n. 6. terminatur folio 39, paginæ aversæ linea 17, & hanc habet subscriptionem:

Explicit sermo beati Agustini (sic)
de oratione dominica.

LXI. *Incipiunt sermones notabiles & formales ꝑ eximiū dn̄m doctōrē sacre theologie patrē Jacobū cartusień domus extra muros Erfordn̄ vicariū de p̄cipuis festivitatibus celebribus per anni circulū tam de tempē q̄ȝ de sanctis. auctorisati per dn̄m calixtū terciū. año suo primo In octavo visitacōis marie gloriose virginis Anno dn̄i. ꝏ. cccc LV.* — in Fol. min.

Hæc verbotenus leguntur in fronte primæ paginæ, & repetuntur in fine operis, ita tamen ut loco *Incipiunt*, positum sit, *Expliciunt*. Litteræ sunt gothicæ paulo majores, rudes admodum & inæquales, ut sculptæ videantur, non fusæ. Interpunctionis signum unicum occurrit, nempe punctum. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones ubique desunt. Charta est firmissima, minus alba & polita, nullo chartarii signo notata. Quævis pagina integra triginta duas lineas impressas continet. Volumen integrum folia impressa 274 complectitur. Celeberrimus Schwarzius

apud Schelhornium in *Diatriba præliminari &c.* pag. 22. hanc editionem a primordiis typographiæ prope abesse judicavit, etsi de typographo & impressionis loco nihil ibidem pronunciet.

LXII. Aureola, seu flores S. Hieronymi ab incerto auctore ex S. Hieronymi operibus excerpti. in Fol. min.

Opus, ut ipse indicat titulus, ex variis S. Hieronymi operibus excerptum est, est que secundum varias virtutes christianas, de quibus agere voluit compilator, in capitula triginta & unum divisum. Habentur etiam flores S. Bernardi, & S. Augustini. Præsens florum S. Hieronymi editio in fronte primæ paginæ hanc habet inscriptionem: *Aureola ex suavissmis salutiferisq3 floribus g'osi confessoris atq3 doctoris ecclesie beati Ieronimi ad fabre contexta Feliciter incipit.* His verbis subjecta est Præfatio in hoc opus a Thoma Dorniberg de Memmingen Decretorum & artium liberalium Doctore confecta. In aversa autem pagina index capitulorum impressus legitur. Tandem folio secundo, pagina prima, quæ ut sequentes omnes, non item prima præcedens, in duas columnas distincta est, opus ipsum incipit, charactere impressum partim goothico, partim rotundo romano, utroque admodum rudi, nec scite in voces composito. Signum interpunctionis unicum occurrit, nempe punctum, & hoc quidem plerumque informe, & in æquale. Initiales litteræ capitum, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones ubique desunt. Charta est firmissima, & alba admodum, sed minus polita. Signum chartarii passim occurrens est caput bovis, cujus inter cornua stilus exsurgit in stellam definens. Semel occurrit caput humanum crispatis crinibus in cujus vertice stilus exurgit in stellam definens. Bis observavi caput bovis, cujus inter cornua lilium, gallorum insigne conspicitur. Quævis columna integra lineas impressas triginta duas complectitur. Totum vero opus foliis constat impressis 41. Ad calcem hæc tantum leguntur: *Explicit doctrina beati Ieronimi ex suis opibus dinūerata.* Videtur mihi opus istud in germania typis excusum, eo tempore, quo litteras romanas rotundas in impressione librorum adhibendi nec dum consuetudo obtinuerat apud typographos in germania circa annum nempe 1470 & 1471. Anno enim 1472 Guntherus Zainer typis rotundis perelegantibus Isidori Hispalensis libros XX Etymolog. jam impressit, ut dixi ad hunc annum. Forte tamen lilium in charta bis occurrens typographum in Gallia commorantem prodit.

LXIII. Enchiridion S. Augustini. In Fol.

In fronte primæ paginæ tituli loco hæc leguntur impressa: *Incipit liber enchiridion sācti augustini d' fide spe & caritate.* Tum sine aliquo titulo incipit Prologus S. Augustini ad Laurentium, qui terminatur auersæ paginæ linea

nea 13. In sequenti linea incipit *C.* 1. enchiridii. Capitum initia reliquorum alia etiam ratione non notantur, quam præfixo competenti numero. e. g. *C. XII*, C. XX. &c. Litteræ sunt sculptæ, non fusæ, quod earum inæqualitas abunde demonstrat. Signum interpunctionis unicum observavi, nempe punctum, quod ipsum tamen plerumque deest, ubi fuerat exprimendum. Occurrunt enim passim integræ paginæ, in quibus vix tria quatuorve expressa sunt puncta. Litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Pagina quævis integra lineas complectitur 34. Terminatur opusculum folio 31. aversa pagina linea 26, cui hæc tantum subjecit verba typographus:

Deo gracias.

In sequenti folio 32. *Incipiunt tituli capitulorum libri encheridion beati augustini,* qui terminantur folii 33. pagina prima, linea septima. Postrema huic lineæ subjecta vox, majoribus litteris impressa est.

AMEN.

Non dubito, quin hæc editio sit antiquissima & forte omnium prima saltem ante annum 1477. excusa.

LXIV. Alani, dicti Magistri, Lexicon Alphabeticum, in quo vocum significationes ex usu illarum in sacra scriptura, vulgata nimirum versione potissimum, nec non apud Theologos & Patres determinantur. In Fol. magn.

In aversa primi folii pagina, columna prima hæc verba leguntur, rubro impressa colore: *Venerabilis Alani liber in distinctionibꝫ dictionum theologicalium ffeliciter* (sic) *incipit.* rc Sequitur autem in eadem columna Alani Epistola dedicatoria ad Hermengaldum Sancti Ægydii abbatem: in columna vero ejusdem paginæ secunda Alani in præsens opus præfatio, cui nullus præfixus est titulus. In prima secundi folii columna sine ullo etiam titulo ipsum demum opus incipit ab explicatione præpositionis *a* vel *ab*. Litteram initialem parvam primæ vocis cujusvis litteræ ipse typographus adjecit, exceptis litteris initialibus vocum *Cadaver* & *Tabula*, quæ sunt primæ litterarum c & f. In vocibus reliquis litteræ initiales ubique desunt. Desunt etiam in toto opere custodes, signaturæ, paginarum numeri. Interpunctionis signum unicum occurrit nempe punctum. Pro æ est ubivis e simplex. Voces a littera H incipientes inveniuntur inter voces a vocalibus a, e, i, o, u, incipientes. Sic *habere* reperitur in *a*, quasi *abere*, *hortus* in *o*, quasi *ortus*, *Humilitas* in *u*, quasi *umilitas* scriberetur. Litteræ semigothicæ sunt. Occurrunt plures syllabæ ex una matrice fusæ, aut eodem ex trunco, vel plumbo sculptæ. Abbreviaturæ etiam sunt frequentissimæ. Charta magna est, & firmissima, habetque amplos margines. Columna quævis integra lineas com-

complectitur 50, aut 52, vix unquam plures, aut pauciores. Totum opus constat foliis impressis 95. In quarta columa ultimi folii circa medium hæc tantum leguntur.

Expliciunt distinctões
Qutionū (sic) *theologicaliū a*
mgro Alano edite.

Editio hæc, cujus nullam apud Bibliographos, qui vel ipsum opus ignorare videntur, reperi mentionem, est certe antiquissima, anno saltem 1477 anterior. Auctor forte est Alanus de Insulis, Abbas ord. cisterciensis qui circa finem duodecimi sæculi floruit; quamvis inter ejus opera sæculis proxime elapsis & hoc labente edita Lexicon istud non reperiatur. Ut de operis indole lector ipse judicare possit, vocum quarumdam explicationes hic verbotenus adscribam. *Egiptus eppríe mund⁹ vñ ysa, ascēdam nubem levē & ingrediar egiptū. i. humanā naturā & veniā in mundum ꝑ assumptā humanitatē. Dicit gentilitas vñ in pō venient legati ex egipto. i. sancti ꝑdicatores ex gentilitate ad fidē converstierunt misericordia Xpi.* Ad vocem dimittere adnotantur sequentia: *eppē. Peticōni satisfacere vñ in euuā. Dimitte eaꝫ q̄ clamat post nos significat penitenciam* (sic pro præsentiam) *suam subtrahere vñ in exo. legit̄ de angelo dimisit moysen. 2. ei apparere d'sit Notat remittere vnd' dimitte nob' debita nrā. Notat aliquē sibi relinquere vl' cōsilium suū ei subtrahere juxta q̄ solet dici illū dimisit illum sibi ꝛc.*

LXV. C. Cornelii Taciti 1) Libri Annalium sex. a libro XI — librum XVI. 2) Historiarum libri quinque. 3) Libellus de moribus & populis germaniæ. 4) Dialogus: An sui sæculi oratores Antiquioribus, & quare concedant? 5) Julii Agricolæ vita. Editio a Francisco Puteolano curata & Mediolani excusa. Sine nota anni & typographi In Fol. min.

In fronte primæ paginæ typis iisdem, quibus cetera, impressa leguntur sequentia: *Franciscus Puteolanus Jacobo Antiquario ducali Secretario. Sal.* In hac porro epistola, quæ primum folium integrum sibi vindicat, editor inter alia de editione hac sequentem in modum differit. *Cor. Taciti .. Fragmenta .... multis vigiliis intensissimoqꝫ studio recognita adjuvante Berardino* (sic) *Lanterio oiūm Mediolanensium eruditissimo: ut eū parcissime laudem: sub tuo nomine nostris* (Mediolanensibus) *Impressoribus tradidimus: tum quia ejus eloquentia ꝑfecta meo judicio & admirabilis peculiariter ita te ut me delectat: tum ne in tanta libro ℞ copia solus ipse supprimeret̄: Veneti em̄ Impressores* (designat editionem ad annum 1469. N. I. a me descriptam) *adeo inculcaverant ac fœdaverant hoc divinū opus ut nō mō cornelianæ facūdie majestas ignā ret̄: sed vix sensus vllus coiectari posset:* Discimus ex his verbis, mediolanensem hanc editionem veneta anni 1469 esse multo emendatiorem. Quare eandem posthac sæpius repeti-

tiam basis loco supposuere taciti editores reliqui pene omnes. Etsi vero hæc editio nulla anni nota sit insignita: non videtur tamen multis annis post venetam anni 1469 excusa. Nihil de eâ habent Hambergerus in zuverläßigen Nachrichten ꝛc. & de Bure. Harwood, vel potius cl. Carolus Alter in Uebersicht verschiedener Ausgaben der griechischen und römischen Klaßiker pag. 295. & Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* pag. 317. eam indigitare videntur, ita tamen, ut eam ab ipsis aut non visam, aut fugiente tantum oculo lustratam esse adpareat. Orlandi loc. cit. omnino de nostra hac editione adfirmat: *Hæc editio est veneta de an.* 1497; quod quidem verum est, si hoc tantum his verbis insinuare voluit Orlandi Mediolanensem editionem, de qua agimus, venetiis per Philippum Pinci sumptibus Benedicti Fontanæ anno 1497. fuisse repetitam. Falsum autem, si existimavit, utramque eandem esse editionem. Sed adcuratam rarissimæ, & paucissimis, ut videtur, Bibliographis satis cognitæ editionis dabo notitiam. Primum, ut dixi, folium Francisci Puteolani epistolam dedicatoriam continet. Folio secundo incipit *Corneli Taciti Historiæ Augustæ. Li. XI. Actionum Diurnalium.* Atque hæc capitalibus sunt litteris impressa. Similes tituli singulis sunt libris præfixi, adeo ut etiam Historiarum libri quinque Annalibus subjuncti sub nomine librorum XVII, XVIII, XIX, XX, & XXI. Actionum diurnalium in hac quidem editione veniant. Custodes, initiales litteræ librorum, paginarum numeri & tituli desunt. Occurrunt vero signaturæ. Primum tamen folium, epistolam continens dedicatoriam, non est signatum, licet ad primum pertineat fasciculum. Fasciculi universim sunt 26., signati a — z. item &. A. & B. omnes sunt quaterni, præter e. f. g. h. i. o. t. u. x. A. & B qui terni, nec non y, qui quinternus est. In prima pagina hujus quinternionis, *Cornelii Taciti Illustrissimi Historici De Situ Moribus Et Populis Germaniæ Libellus Aureus.* incipit idemque terminatur in aversa noni folii pagina linea 16. Decimum folium hujus fasciculi est vacuum. In prima quaternionis Z pagina *Cornelii Taciti Æquitis* (sic) *Romani Dialogus An Sui Sæculi Oratores Antiquioribus Et Quare Concedant,* incipit, & præter quaternionem hunc integrum sequentis etiam quaternionis priora sex folia, & septimi folii quatuordecim priores lineas, ac particulam sextæ occupat. Quæ restant paginæ hujus quaternionis, eæ quidem vacuæ sunt. Postremum hujus editionis opusculum; nimirum *Julii Agricolæ Vita Per Cornelium Tacitū Eius Generum Castissime Composita,* terniorem A integrum, & ternionis B præcedentia quatuor folia, quintique folii primam paginam sibi vindicat. Ad calcem nihil aliud legitur, quam capitalibus impressa litteris vox!

Finis.

Litteræ hujus editionis sunt rotundæ, eæque perelegantes. Interpunctionum signa sunt punctum & duo puncta, nec non interrogationis signum. Charta munda est, & alba. Chartarii signum nullum observavi. Pleræque paginæ nullo interruptæ titulo lineas impressas 37. complectuntur: non nullæ 36. quædam etiam 38.

LXVI.

LXVI. Suetonii Tranquilli (seu verius: *Aurelii Victoris*) Liber de viris illustribus, in 4. min.

In fronte primae paginae *Petrus melle' magnifico & praeclarissimo uiro Petro posterula ducis insubrium seatori dignissio. s. p. d.* His verbis immediate subnexa est epistola dedicatoria, in qua testatur Petrus Melleus, se in edendo isthoc opere Bonini Mombritii opera adjutum fuisse. Porro Boninus Mombritius Mediolanensis fuit, ejusque potissimum opera Eusebii Chronicon per Philippum de Lavagnia Mediolani circa ann. 1475. primo omnium typis editum est. Conf. N. XXIII. ad ann. 1475. Inde probabilis admodum mihi conjectura subnascitur, praesentem libellum pariter Mediolani circa idem tempus, in eademque typographia fuisse excusum. Cur Petrus Melleus hunc de viris illustribus libellum Suetonio, & non potius Plinio secundo, vt multi olim, aut quae hodie communior est sententia, Aurelio Victori adscripserit, hanc adfert in laudata epistola dedicatoria rationem: *apud optimum quemque divi Hieronymi anctoritatem valere & in hoc uti & in ceteris plurimum spero qui eo quidem in opere cuius & ipse inscriptionem de viris illustribus esse voluit, his plane verbis se tranquillum imitaturum dixit, ejusque dicta ad verbum subiiciam: Hortaris Dexter, ut tranquillum sequens ecclesiasticos scriptores in ordinem digeram, & quod ille in enumerandis gentilium litterarum virisfecit illustribus, ego in nostris faciam, quibus quidem verbis plane constare arbitror, id opusculum a Suetonio, non a Plinio fuisse editum.* Verum non est firmum, quod ex Hieronymi verbis petitur, argumentum pro Suetonio tranquillo hujus libelli auctore. Videtur enim S. Hieronymus Suetonii libellos de claris Grammaticis & Rhetoribus potius designasse, quam hunc de viris illustribus libellum. Sed quidquid sit de auctore libelli, praesens ejus editio certe rarissima; omnibus, qui mihi ad manus sunt, Bibliographis in cognita, & forte omnium antiquissima est. Quare descriptionem ejusdem uberiorem dabo. Primum folium impressum Petri Mellei Epistolam dedicatoriam ad Petrum Posterulam complectitur. Folia secundum & tertium tabulam continent seu indicem illustrium virorum, quorum vitae in hoc opusculo describuntur. In fronte quarti demum folii capitalibus litteris haec leguntur Impressa: *Suetonius Tranquillus De Praeclare Gestis Romanorum.* Tum immediate sequitur narratio de Proca Rege Albanorum sine ullo titulo. Nullus etiam titulus praefixus est vitis reliquorum illustrium virorum. Litterae initiales, custodes, signaturae, paginarum numeri, & tituli ubivis desunt. Litterae rotundae sunt, caeque elegantissimae. Interpunctionum signa sunt punctum, & duo puncta. Plagularum fasciculis opusculum integrum constat quatuor. Tres priores sunt quinterni, ultimus ternus est. Ternionis istius folium ultimum est vacuum: in prima autem penultimi folii pagina post medium capitalibus litteris leguntur sequentia.

De Rebus Praeclare Ge
stis Virorum Illustrium

His

His interjecto exiguo spatio, subjecti sunt hi versus, eodem, quo ipsum opusculum, charactere impressi:

Romanas acies regū que illustria facta
Si cupis hoc sūas fac breve lector opus:
Quod breve sit quāvis īgētia pōdera rerū.
Continet & ueterū fortia facta virum.

Charta est firmissima, & amplos, spectata formæ quantitate, habet margines. Pagina quævis lineas complectitur viginti quatuor. Videtur mihi hæc editio, ut jam insinuavi, ex typographia Philippi de Lavagnia Mediolani circa annum 1475 prodiisse.

LXVII. Magni Turci (Mohometis scilicet secundi) Turcarum imperatoris, qui ob magnitudinem rerum gestarum hoc nomine fuit insignitus, Epistolæ a Laudivio Equite Hierosolymitano latine edite. in 4. min.

Præmissa est *Laudivii* (hoc nomen capitalibus litteris impressum est, non item sequentia) *equitis hierosolimitani ad Frācin̄ Beltrandū in eplās magni Turci p̄fatio;* quæ quidem præfatio lineis sedecim, non integris, absolvitur. Eidem in eadem pagina subnexum est *Argumentum Epistolarum.* Hujus auctor argumenti adfirmat, Magnum turcum *Epistolas ad innumeras orbis gentes plurimas dictasse. partim syro & greco sermone compositas. partim etiam scythica lingua scriptas. Quas quidem Laudiuius eques Hierosolymitanus earum post sententias assecutus latinas edidit.* His verbis argumentum concluditur in aversa primi folii pagina, linea 11. Sed videntur mihi hæ epistolæ suppositæ, & a quodam exercitii causa sermone statim latino conscriptæ, quod ex stilo laconico, & miro ingenii artificio inter se connexis sententiis jam ante me opinati sunt editor der Merkwürdigkeiten der königl. Bibliothek zu Dreßden pag. 463. & Frid. Gotthilf Freytag in *Apparatu litterar. Tom. I. pag.* 190. Ceterum plures tum a Freytagio loc. cit. tum ab aliis harum epistolarum citantur editiones. Sed nostram hanc a nemine excitatam inveni. Quare rarissimam esse oportet, & forte omnium primam, & originalem. Antiquissimam esse & anno 1477. anteriorem vix dubito. Patebit id etiam ex descriptione, quam statim subjungam. Omnes istæ epistolæ duobus plagularum fasciculis continentur. Prior quinternus, alter vero ternus est. Litteræ sunt rotundæ quidem, sed admodum rudes, & impolitæ, nec inter se æquales, adeo, ut sculptæ videantur, non fusæ. Situs illarum in singulis vocibus, & lineis est admodum inordinatus. Initiales litteræ singularum epistolarum, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones ubivis desunt. Littera Jod vix unquam punctum habet sibi impositum. Interpunctionis signum unicum occurrit, nempe punctum. Pro *ae* est ubivis *e* simplex. In fine primæ ultimi folii paginæ hæc tantum leguntur impressa: *Epl'e Magni Turci finiūt.* Aversa pa-

pagina vacua eſt. Eidem vero manus coæva notam anni 1 ꝶ ΛΛ (1477) & dyſtica duo Turci ad Papam, & totidem Papæ ad Turcum adſcripſit: quæ tamen hodie vix legi poſſunt. Adſcribam tamen ea integra, prout mihi quidem legenda videntur.

THURCUS AD PAPAM.

Fata monent, ſtelleq3 docent aviumq3 volatus
Totius ſubito malleus orbis ero.
Roma diu Titubans magnis erroribus ejus
Decidet & mundi deſinet eſſe caput.

RESPONSIO PAPE.

Fata ſilent ſtelleq3 tacent nil proficis armis
Solius proprium ſiſtere fata dei.
Niteris incaſſū petri pūruertere navem
Eſtuet at nunquā deperit illa navis.

Prima manus loco *navis*, ſcripſerat *ratis*.

LXVIII. Suetonii Tranquilli libellus de claris Grammaticis & Rhetoribus, a Johanne Aloyſio Tuſcano Advocato Conſiſtoriali primum editus. in 4. min.

In prima pagina exſtat Johannis Aloyſii Tuſcani epiſtola dedicatoria ad Johannem Tituli SS. Nerei & Achillei Presbyterum cardinalem Novarienſem in qua teſtatur editor, Suetonii Librum de claris Grammaticis & Rhetoribus, ſibi ante in cognitum, nuper primum in manus ſuas deveniſſe. Ex hoc ſane teſtimonio mihi probabilis admodum ſubnaſcitur conjectura, libellum hunc ante necdum typorum formulis fuiſſe exſcriptum, primumque ejus editorem eſſe Johannem Aloyſium Tuſcanum, qui ſe ipſum in dedicatoria epiſtola Advocatum conſiſtorialem adpellat. Inter hujus libelli editiones, nota anni inſignitas, antiquiorem a Bibliographis excitatam non inveni, ac ea eſt, quam unacum Modeſti Libello de Re Militari nec non de Magiſtratibus, Sacerdotiis & legibus venetiis anno 1474. prodiiſſe teſtatur cl. de Bure *Bibliographie Inſtructiv. n.* 2131. Hæc editio Johannem Aloyſium Tuſcanum latere debuit cum ſuam, quam modo ſum deſcripturus, adornaret. Latere autem vix potuiſſet, ſi diu poſt annum 1474. edendi hujus libelli conſilium cepiſſet Tuſcanus. Id igitur ſaltem mihi concedent æqui judices, non diu poſt annum 1474 noſtram prodiiſſe editionem, ſi non eodem anno, aut omnino jam ante prodierit. Oportet eandem eſſe rariſſimam. A nullo enim excitatam inveni, niſi forte Orlandi in *Origine e Progreſſi della Stampa pag.* 411. ſtatim ab initio his verbis eam indigitaverit: *Alia editio* (Suetonii) *ſine ullo ſigno anni &c. Et eſt de Rhetoribus & Grammaticis Clariſſimis.* 4. Operæ igitur pretium eſt, ut de ea dicam uberius. In prima ut dixi primi folii pagina exſtat editoris epiſtola dedicatoria. In averſa autem ejusdem folii pagina & quidem in fronte paginæ hæc verba leguntur impreſſa: *Suetonius de Grammaticis*

ticis, in eademque pagina præmiſſa Suetonii Præfatione opus ipſum de Grammaticis ſine ullo titulo incipit. Terminatur autem in prima undecimi folii pagina, linea 24; cui hæc tantum verba ſubjecit typograpus:

Finis. Laus Deo.

Averſa hujus folii pagina eſt vacua. Vacua etiam eſt prima pagina folii duodecimi. In averſa autem hujus folii pagina ſine ullo titulo Libellus de claris Rhetoribus incipit, idemque terminatur in averſa pagina folii decimi quinti, linea 25; cui hæc tantum ſubjecit typographus.

Laus Deo.

Totus igitur libellus duobus conſtat quaternionibus, & ſecundi quidem quaternionis folium ultimum eſt vacuum. Litteræ, quibus impreſſus eſt iſte libellus ſunt rotundæ, & perelegantes. Charta firmiſſima eſt, alba tamen, Initiales litteræ, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri & tituli deſunt. Interpunctionis ſignum unicum occurrit, nempe punctum. Pro *ae* ubivis impreſſum reperi *e* ſimplex, præterquam in voce Cæſar.

LXIX. S. Auguſtini 1) Sermo ſuper oratione Dominica. 2) Expoſitio Symboli. 3) Sermo de ebrietate cavenda. in 4. min.

Tria hæc opuſcula ex eadem typographia ſimul prodiiſſe, dubitari non poteſt. Ita enim inter ſe cohærent, ut ſeparari ab invicem non poſſint. Characteres ſunt gothicæ formæ, minuti, ſed admodum pinques. Interpunctionis ſignum unicum occurrit, nempe punctum paulo craſſius plerumque hujus formæ (ɼ). Litteræ initiales ſingulorum opuſculorum, ſignaturæ, cuſtodes, paginarum numeri & tituli deſunt. Imprimendis hisce tribus opuſculis octo folia ſuffecerant. Quævis pagina integra viginti ſeptem lineas complectitur. In fronte primæ paginæ primi folii *Incipit ſermo beati Auguſtini epiſcopi. ſuper orationem dominicam;* Idemque terminatur in prima tertii folii pagina, linea ſecunda. Tum exiguo ſpatio relicto ſequitur: *Explicit ſermo beati Auguſtini, de orōne dominica. Incipit expoſitio eiuſdē ſup ſybolū.* Ad finem primæ quinti folii paginæ, linea penultima incipit *Alia expoſicō ſup ſymbolū*, quæ terminatur in averſa ſexti folii pagina, linea 20. Quæ ſuperſunt paginæ, eas tertium implet opuſculum. Ad hujus vero calcem nihil prorſus legitur adnotatum a typographo. Hæc etiam opuſcula in germania ſaltem ante ann. 1477. excuſa eſſe non dubito. Litteræ maximam habent ſimilitudinem cum litteris Udalrici Zell. Conf. N.º I — V. Sunt tamen paulo minores.

LXX. Guilliermi Tardivi Baſis grammaticæ. Accedit auctoris ejusdem commentarius in hanc baſin — 4.

In fronte primæ paginæ hæc leguntur: *Guillermus tardivi anicienſis Karolo. mariete pariſienſi litterarū amorē optat.* Tum ſequitur Epiſtola dedicatoria

 ad

ad eundem Karolum, qui, ut ex ejusdem Epiſtolæ contextu patet, filius fuit Henrici *Regii criminum Locum tenentis Caſtilieti.* Nomen accepit a Carolo Aquitaniæ duce, fuitque tunc admodum juvenis, cum hanc auctor ad eum epiſtolam ſcriberet. Porro hæc epiſtola ſcripta eſt *Pariſius ſecundi ominis loco anni mileſimi quadringenteſi unde ſeptuageſimi* (1469) *ianuarii die primo.* Ut de operis argumento aliquid nunc dicam, agit auctor in baſi de octo orationis partibus, nomine nimirum, pronomine, verbo, participio, adverbio, interjectione, præpoſitione & conjunctione totidem capitulis, ſeu ſectionibus, quibus tamen ſingulis nullus præfixus eſt titulus. Capitulum de nomine incipit initio folii ſecundi: capitulum vero de conjunctione terminatur in averſa noni folii pagina, linea 12. Quæ immediate ſequuntur, tria folia tabulam continent conjugationum, cujus ad calcem hæc leguntur impreſſa:

Guillerimi Tardivi anici
enſis baſis grāmatice finit.

In ſequentis folii pagina prima *Guillerimi tardiui anicienſis ſup ejuſdē baſi grāmatice cōmentariū incipit:* Terminatur autem in averſa folii 24 pagina, linea 7; cui hæc tantum ſunt ſubjecta:

Guillerimi Tardivi anicienſis ſup ejuſdē
baſi grammatice cōmentarium finit.

Spectata typorum indole, aliisque antiquitatis notis libelli hujus editio haud immerito ad annum 1469, quo data eſt epiſtola dedicatoria, vel certe ad annum anno 1477. anteriorem, referri meretur. Litteræ enim gothicæ ſunt formæ, oblongæ, & minus denſæ, admodum inter ſe inæquales, ut ſculptas eſſe non dubitem. Interpunctionis ſignum unicum occurrit, nempe punctum. Deſunt etiam initiales litteræ, cuſtodes, ſignaturæ, paginatum numeri & inſcriptiones. Ut diſtinqui hæc editio ab aliis, quæ forte exiſtunt, facilius poſſit, illud etiam adnotabo, quamvis paginam lineas impreſſas viginti octo complecti.

LXXI. Juridica varia 1) Modus legendi abbreviaturas in utroque Jure, cui accedit index ſeu Regiſtrum materiarum in ſequentem proceſſum judiciarium. 2) Proceſſus Judiciarius Johannis de Aurbach. 3) Tractatus de Præſumptionibus. 4) Magiſtri Dominici de civitate Viſencia Tractatus ad inſtitutionem eorum, qui Notarios agunt Archiepiſcoporum & Epiſcoporum. 5) Tractatus generalis de arte Notariatus. 6) Tractatus de Proceſſu Judiciario. 7) Introductio brevis ad Procuratoris officium. 8) Defenſorium Juris. 9) Tractatus de exceptionibus Innocentii IV. R. P. 10) Tractatus de Præſcriptionibus Domini Dyni de Mugilo Legum Doctoris.

11)

11) Tractatus de Arbitris & Arbitratoribus Petri Jacobi, Legum Doctoris, de Monte Pessulano. 12) ~~Doctrinae~~ legum & canonum Domini Galnani de Bononia. in Fol. min.

Omnia hæc opuscula juridica, foliis impressis 227. comprehensa, sunt impressa litteris gothicis, admodum rudibus, & inæqualibus, ut sculptas esse, non fusas, vix dubitem. Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. Interpunctionis signum proprie non nisi unicum occurrit, nempe punctum, formam habens quadratam. Occurrit tamen etiam (sæpe in medio sententiæ contextu) linea longa, utpote supra & infra lineam impressam prominens. Post citationes sæpe occurrit asteriscus quidam informis hujus figuræ (z) Charta est alba admodum, sed minus polita. Chartarii signa varia occurrunt, & præter alia frequentius caput bovinum, & integri bovis figura. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Videtur mihi hæc editio magnam sapere antiquitatem & certe ante annum 1476. excusa esse. In fine Tractatus, quem sub N. 1.) allegavi sequentia leguntur impressa: *Explicit registrū ordis sive cpcessq iudiciarii in q° facilit' invenies quālib3 materiā eundē pcessū ɔcernentē cu3 aliquibus in marginibɔ annotatis*. Tractatus autem ultimi sequens est subscriptio: *Expliciunt drē legum & canonū domi. Galnani de bononia.*

LXXII. Eadem opera juridica, quæ N. præcedenti recensita sunt. in Fol. min.

Editio hæc gothico quidem charactere, cui litteræ majusculæ romanæ sunt admixtæ, impressa est, sed minus rudi, & magis æquabili, quam in editione præcedenti. Ceterum hæc quidem non nisi prioris repetitio dici potest. Ita enim illam hæc imitatur, ut pagina paginæ, columna columnæ, & plerumque linea lineæ quam exactissime respondeant. Differunt solum hinc inde in ortographia, & interpunctione. Præter punctum enim occurrunt hinc inde, licet rarius, etiam duo puncta. Litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones pariter desunt. Bibliopegi culpa fuit, quod libellus de legendis abbreviaturis in jure, qui in editione præcedenti primum occupat locum, in hoc postremum occupet. Subscriptiones ambæ, quas supra recitavi proprias editioni præcedenti, in hac posteriori paulo aliter sese habent. In priori enim subscriptione pro in marginibus annotatis, posterior editio habet *materiā ɔcernētibus*. Posteriorem vero subscriptionem ita præsens exhibet editio: *Drē legū & canonū dñi Galnani de bōnia expliciūt.*

LXXIII. Petri Lombardi commentaria in Pſalmos maximam partem ex Origene, Hilario, Hieronymo, aliisque antiquis Patribus & Scriptoribus Eccleſiaſticis excerpta. in Fol.

In averſa primi folii pagina leguntur ſequentia impreſſa: *Petri lumbardi* (ſic) *Quem & magiſtꝝ ſententiaꝝ dicimūs gloſa ordinaria in prophetam. de quo dominus ait Elegi mihi david viꝝ ſecundūm cor meum. hic intitulatur liber.* Indicantur deinde auctores, ex quibus ſua deprompſit Lombardus, & explicantur ſigna, quæ in editione occurrunt. In prima pagina folii ſecundi ſine ullo titulo incipit auctoris præfatio, quæ terminatur in prima quarti folii pagina, linea 13. In averſa pagina folii ejusdem ipſi incipiunt Pſalmi & in eosdem commentaria, hæc quidem litteris gothicis paulo majoribus & denſioribus, illi vero minoribus impreſſi. In ſuperiori margine cujusvis paginæ nomina leguntur impreſſa eorum, ex quibus Lombardus ſua deſumpſit commentaria. Initiales litteræ ſingulorum verſuum Cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri omnino deſunt. Præter punctum nullum etiam occurrit ſignum interpunctionis. Totum volumen foliis conſtat impreſſis 414. Ad calcem nihil aliud legitur impreſſum, quam hæc duo verba: *Finis operis.* His manus coæva rubricatoris, ut videtur vel antiqui poſſeſſoris notam anni 1478 (1 Ձ Λ 8) & ſequentia inſuper colore rubro adſcripſit: *Mḡr michael puterſas pn̄s pſalteriū emit cp* 10 *ſolidis & decem octo denariis in nigra moneta ī univerſitate ingolſtatēſi.* Editionem hanc noſtram, nota loci, anni, & typographi impreſſa carentem apud nullum reperi Bibliographum, niſi forte Weislingerus in *Catalogo Librorum Impreſſorum in Bibliotheca ord. Hieroſolymit. Argentorati aſſervatorum pag.* 132. eandem deſignavit, ubi editionem citat ſine nota loci, anni, & typographi, eamque ante editionem Norimbergenſem ann. 1478 recenſet. Videtur ſane & mihi noſtra editio Norimbergenſi iterato laudata eſſe aliquot annis antiquior. Antiquitatem editionis præter characteres aſſignatos illud etiam probat, quod pſalmi careant numeris, nec proinde eorum initia aut finis alia ratione poſſint diſtinqui, quam ex titulis qui in manuſcriptis æque codicibus, ac editionibus aliis pariter occurrunt.

LXXIV. Wilhelmi Epiſcopi Lugdunenſis, ord. Prædic. Summa ſeu Tractatus Moralis de Vitiis. in Fol. min.

Hæc editio ad normam editionis N. LVIII. recenſitæ facta fuiſſe videtur. Primo enim totidem conſtat foliis impreſſis, quot illa. Initio præmiſſus eſt index pariter foliis impreſſis 12. comprehenſus. In fronte folii 13. eadem plane verba cum eodem ſphalmate typographico leguntur, ſcilicet: *Incipit ſumma viciorum ſeu tractatus moral' edita* (ſic) *a fratre Wilhelmo epō lugdunēſ. ordiniſq3 fratrū predicatoꝝ.* Ad calcem voluminis legitur, prorſus ut in priori editione: *Explicit ſūma de viciis: ſeu Tractatus moral' vihelmi* (ſic) *epiſcopi lug-*

lugdunēß ordinisq3 fratrū predicat4.: Litteræ ſunt gothicæ formæ, oblongæ & admodum pinques. Habent magnam ſimilitudinem cum litteris Fauſti & Schoyfferi majoribus, quibus primam partem ſummæ S. Thomæ Aquinatis ſupra N. XXXVIII. recenſitam iidem impreſſerunt, vel Fauſto defuncto impreſſit Schoyfferus. Quamvis vero non ſint eædem, videntur tamen vel hæ ad illarum, vel iſtæ ad harum imitationem factæ fuiſſe. Deſunt ubivis cuſtodes, ſignaturæ, litteræ initiales, paginarum numeri & inſcriptiones. Diſtinctionis ſignum nullum obſervavi niſi punctum. Charta eſt plane præſtantiſſima, alba, munda, firma. Quævis pagina integra lineas 34. complectitur, ut in editione priori N. LVIII. recenſita.

LXXV. S. Thomæ Aquinatis Summa de fidei articulis, & Eccleſiæ Sacramentis. in 4to.

Hoc opuſculum; foliis conſtans impreſſis tredecim, charactere admodum minuto gothico impreſſum eſt. Litteræ ſunt admodum rudes, & inæquales, ut ſculptas eſſe, non fuſas vix dubitem. Præter punctum nullum omnino occurrit ſignum diſtinctionis. Nec ipſi operi in fronte, nec articulis, aut capitibus, in quæ diviſum eſt, præfixi ſunt tituli aut inſcriptiones. Deſunt etiam ubivis litteræ initiales, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri & inſcriptiones. Charta eſt admodum firma, alba, & polita. Chartarii ſignum, ſemel tantum occurrens, unicum obſervavi, nempe caput bovis, cuius inter cornua ſtilus exurgit in ſtellam deſinens. Ad calcem opuſculi ſequens legitur notitia typis iisdem, quibus ipſe textus impreſſa:

Explicit ſumma de articulis fidei & ec
cleſie ſacramentis. edita a fratre tho
ma de aquino. ordinis fratrum predi
catorum. Deo gracias.

Ex characteribus hujus editionis a me aſſignatis puto facile poſſe concedi, librum iſtum ſaltem circa annum 1470. fuiſſe typis excuſum. Ut autem diſtinqui hæc editio ab aliis ſine loco, & anno editionibus poſſit facilius, illud inſuper annotabo, paginam quamvis lineas complecti 34, & textum opuſculi terminari in prima pagina folii decimi tertii, linea decima tertia. Antiquitatem editionis illud etiam probat, quod in fine linearum abruptæ vocum ſyllabæ nullo ſigno cum ſequentibus ſyllabis conjungendæ indicentur & nulla fere linea in eadem etiam pagina ſit ejusdem longitudinis cum altera quacumque.

LXXVI. 1) Lotharii Diaconi Cardinalis, poſtea Innocentii III. R. P. Liber de Miſeria conditionis humanæ. 2) Tractatus bipartitus incerti auctoris de creatione mundi, formatione

Ange-

Angelorum & pluribus aliis religionis capitibus, nullo nexu inter se cohærentibus. 3) Summa brevis de Pœnitentia. 4) Sermones pro mortuis. 5) Litigatio Sathanæ contra genus humanum. — in 4to.

Omnia hæc opuscula sunt iisdem characteribus, eidemque chartæ impressa, ita quidem, ut separari alterum ab altero non possint. Quare nullum est dubium, quin ex eadem typographia eodem tempore simul prodierint in lucem. Porro litteræ gothicæ sunt, majores ac densiores litteris, quibus impressum est opus immediate præcedens & his etiam magis inter se æquabiles. Videntur nihilominus sculptæ esse, non fusæ. Distinctionis signum nullum occurrit, nisi punctum. Desunt etiam initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Capitibus, in quæ divisa sunt pleraque hæc opuscula, nulli præfixi sunt tituli, numeri, vel argumenta. Distinquuntur solo spatio vacuo inter illa relicto. In fronte primi opusculi hæc leguntur impressa: *Incipit liber miserie condicõnis humane a Lothario dyacono cardinali sanctorũ Sergi & Bachi qui postea Innocentius papa appellatus est.* Tum immediate *Incipiũt capitula* (capitulorum argumenta) *primi libri.* Ad calcem vero partis tertiæ hujus operis, in prima folii 36. pagina, linea 16. terminati, hæc tantum impressa leguntur: *Explicit liber de miseria condicõnis humane.* In aversa pagina folii ejusdem *Incipit brevis Tractatus de creacione mundi & formacione angelorũ de situacione & ordinacione mundi & pluribus aliis & primo de trinitate.* Terminatur hoc opus in aversa pagina folii 59, linea 6, cui subjecta sunt sequentia:

Explicit sũma brevis & utilis sup diuersis cõposita.
Incipit summa penitentie brevis & utilis.

Hæc summa pœnitentiæ ad folii usque sexagesimi quarti aversam paginam, lineam decimam septimam sese extendit. Quæ supersunt duo opuscula, spatium ejusdem paginæ reliquum, & folia quatuordecim sequentia occupant. Ad calcem posterioris hæc tantum leguntur:

Explicit litigacio sathane contra gen⁹ humanũ.

Videntur mihi & hæc opuscula ante annum saltem 1476. excusa fuisse, etsi typographi, loci, & anni nota careant. Quævis pagina integra lineas 28. complectitur. Charta est plane firmissima eademque alba admodum.

LXXVII. S. Bonaventura in librum primum sententiarum Petri Lombardi, in Fol. magn.

Hunc codicem Georgius Zingel, Academiæ nostræ Doctor, Professor, & Procancellarius anno 1476. pretio duorum florenorum comparavit, ut ipse manu sua ad calcem primæ paginæ adnotavit. Oportet igitur hoc saltem anno fuisse excusum. Præmissus est sine ullo titulo auctoris Prologus, quatuor

tuor foliis, exceptis quinque lineis columnæ quartæ folii quarti, comprehensus. Ad calcem hujus prologi hæc tantum leguntur impressa: *Explicit prologus*. Quinque lineas dictæ columnæ postremas immediate sequentes operis initium sibi vindicat. Litteræ sunt gothicæ quidem, sed talis formæ, quæ ad rotundas quodammodo accedit. Desunt ubivis initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Præter punctum nullum etiam occurrit signum distinctionis. Charta est admodum firma, munda, & alba. Chartarii signum frequentissime occurrens est rosa diversæ magnitudinis. Semel caput bovis observavi: aliquoties strigilem, non nisi bis, terve uvam. Columna quævis 62. lineas complectitur. Sunt tamen margines satis ampli. Totum opus foliis impressis constat 163. Accedunt vero duo folia separata, quæ indicem continent materiarum. In fronte hujus indicis hæc leguntur impressa: *Sequitur questiones seraphici doctoris dñi bonauenture cardinalis super primo libro sentencia4. & primo quatuor questões pambule scdm quadruplex genus cause.* Nec in fine hujus indicis, nec in fine ipsius operis quidquam legitur adnotatum ut adeo locus, annus, typographus lateant, qui ex characteribus, seu litteris non satis etiam possunt agnosci. Librum anno saltem 1476. esse excusum, initio monui.

LXXVIII. Sermones Sacri pro festis per annum diebus, dicti *Sermones Dan.* in Fol.

Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. Prima columna exhibet *Registrum Sermonum opis dan de sanctis. Et nota q3 numeri anpositi nõ quotant folia libri s3 originem stento4 i libro Dan.* Terminatur hoc registrum in aversa pagina folii secundi columna prima paulo ante medium. In eadem columna legitur impressum *Incipit tabula libri*, hoc est, index alphabeticus materiarum. Incipit hæc tabula folio 3tio, & quinque implet folia. Folio demum impresso octavo *Incipit opus de sanctis*. Sequitur autem immediate brevis auctoris introductio, ex qua discimus, eundem etiam sermones sacros de tempore edidisse. Porro huic prologo præfixit verba sequentia ex Deuteronomii Cap. XXXI. deprompta: *Dan catulus leonis fluit largiter de Basan.* Inde conjicio, sermonibus istis nomen, *Sermones Dan*, fuisse inditum. Impressum est hoc opus charactere gothico, satis pinqui, & magis rotundo, quam oblongo. Initiales litteras magnas ligno incisas typographus adjiciendas curavit. Custodes vero, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Charta est firmissima, sed minus alba & polita. Chartarii signum frequentius occurrens est littera D, quam stilus secat ex una parte in annulum, ex altera in crucem desinens. Minus frequenter corona occurrit. Quævis columna integra lineas 57. complectitur. Constat volumen integrum foliis impressis 246. In fine nihil prorsus legitur adjectum. De typographo & loco impressionis nolim hariolari. Librum ipsum ante ann. 1480. impressum esse, perquam mihi probabile est.

LXXIX. Guilelmi Postilla in Evangelia & Epistolas de tempore, & diebus Dominicis, de Sanctis, de communi Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum & pro defunctis. in Fol. min.

Auctoris nomen in hac editione exprimitur voce *Gwilerinus*. Eundem alii Guilhermum, alii Guilielmum adpellarunt. Ex plerorumque sententia idem fuit cum Guilielmo Parisiensi Episcopo, qui anno 1249. diem obiit supremum. Sed diversum fuisse præsentis operis auctorem seu compilatorem a Guilielmo parisiensi, inde patet, quod passim in hac postilla excitaverit Nicolaum de Lyra, quem etiam in Præfatione inter eos numerat, ex quorum scriptis sua depromsit. Fuit igitur integro saltem sæculo posterior Guilielmo Parisiensi. Immo sæculo primum decimo quinto floruit. In subscriptione enim, quam ipse auctor adjecit, Postilla hæc collecta dicitur Anno dñi M. cccc. xxxvii. Quis fuerit, ego quidem non ausim determinare, sufficientibus destitutus monumentis. Ipse in præfatione de se loquitur in hæc verba: *Ego frater* (videtur igitur Religiosi cujusdam ordinis fuisse alumnus) *Gvillerimus sacre theolouie professor minimus Parisius* (sic) *educatus*. Atque hæc quidem de auctore, nunc de præsenti disseram editione. In aversa primi folii pagina auctoris legitur præfatio, in qua adfirmat, se opus istud pro minus expertis clericis & incipientibus prædicatoribus compilasse ex diversis auctoribus, quos etiam nominat. In prima pagina secundi folii opus ipsum incipit, divisum quodammodo in duas partes, quarum prima expositiones epistolarum altera Evangeliorum complectuntur. Pars prima octo plagularum fasciculis comprehenditur, signatis A — H, suntque omnes quaterni, præter G & H ternos. In fronte folii 61. *Incipit Postilla sup evangelia dñicalia scdm sensũ lrãlem*, seu pars operis secunda, plagularum fasciculis quatuordecim comprehensa, signatis A — O. qui omnes sunt quaterni excepto ultimo, qui ternus est, & ultimum folium habet vacuum. Litteris impressum est hoc opus gothicis, rudibus admodum & inæqualibus, nec scite in voces compositis. Abbreviaturæ sunt frequentissimæ. Interpunctionis signum nullum occurrit, nisi punctum, & hoc rarissime, saltem, ubi sensus terminatur. Plerumque enim tantum occurrit ante & post citationes. Initiales litteræ, custodes, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Charta est plane firmissima, sed minus alba & polita. Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 143. aliam citat editionem nota loci, anni, typographi carentem, quam tamen Gunthero Zainer attribuit, uti alteram etiam, quam ad annum 1476. recensuit, utpote nota anni ejusdem insignitam. Nostra editio ab utraque diversa esse videtur. Litteræ enim parum respondent Zainerianis variis, quas mihi quidem videre contigit. Quare de loco impressionis & typographo non habeo, quæ proferam, satis probabilia. Quod annum impressionis attinet, videtur mihi ad annum 1476. referenda esse editio. In postilla enim in evangelium de communi virginum

Simile

Simile est regnum cœlorum decem virginibus &c. verbis illis *Moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes & dormierunt*, sequens adjecta est expositio: *Mora ista est decursus temporis ab ascensione Christi ad diem judicii quod vocatur mora propter longitudinem. Jam enim duravit M. cccc. LXXVI.* annos. Hic sane numerus nequit annum designare a Christi ascensione millesimum, quadringentesimum, septuagesimum sextum, qui esset post Christum natum circiter 1509. Multis enim annis antiquiorem esse editionem unumquemvis ipse conspectus edocet. Designat igitur annum a Christi nativitate currentem. Porro hæc anni designatio non est ab operis compilatore facta, utpote qui compilationem suam in subscriptione factam esse testatur anno 1437. Igitur probabilissimum est mihi, eum qui editioni huic præfuit, annum a Christi nativitate tum currentem voluisse designare. Certe in aliis etiam editionibus hic loci annus editionis fuit mutatus. Sic, Teste cl. Gemeiner in Nachrichten von der Regensburger Stadtbibliothek &c. pag. 282. editio Basiliensis hujus operis anno 1506. facta pro *duravit annos M. cccc. Lxxvi* habet *duravit annos* 1507. Subscriptionem, seu auctoris Epilogum integrum recitavit Zapfius loc. cit. Nec is quidem, nisi uno alterove verbo, differt ab Epilogo, qui legitur ad calcem nostri exemplaris.

LXXX. Bartholomæi Anglici de Proprietatibus Rerum Libri XIX. in Fol.

Auctorem hujus operis quidam ordinis Prædicatorum, alii vero, quorum sententiam ipse *Quetif de Scriptoribus ord Præd. Part. I. pag.* 486. tuetur, jure potiori ordinis Franciscanorum alumnum fuisse adfirmant. Præsens ejus opus in novendecim libros pro rerum, quarum exponit proprietates, diversitate & numero divisum est. Quæ mihi præ oculis est ejusdem editio, editionibus omnibus, ab Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* pag. 276. recitatis antiquior est. Hoc ipsum quippe exemplar, quod descripturus sum, Georgius Zingel, Academiæ nostræ olim Procancellarius & Professor jam anno 1479. sibi comparavit, ut ipse manu sua ad calcem primæ paginæ adnotavit. Porro pagina quævis in duas columnas distincta est. In fronte primæ columnæ paginæ primæ *Incipit pħemiū de ꝓprietatibus reꝝ fratris bartholomei anglici de ordine fratꝝ minoꝝ.* In fine vero voluminis, quod 215. foliis constat impressis, leguntur sequentia: *Explicit tractatus de proprietatibus rerū editus a fratre bartholomeo anglico ordinis fratrū minorum.* Hanc subscriptionem immediate præcedit catalogus alphabeticus auctorum, ex quorum scriptis auctor pleraque depromsit. Litteræ sunt gothicæ, minus pinques. Interpunctionis signa sunt punctum, & linea cum puncto subjecto (!) Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Charta est plane firmissima, sed minus alba & polita. Chartarii signa sunt oppido varia. Inter alia aliquoties occurrit caput humanum, in cujus vertice stilus exurgit in stellam desinens.

LXXXI. Isidori Hispalensis Libri XX. Etymologiarum. in Fol. magn.

Prima celeberrimi hujus operis editio ea censetur, quae anno 1472. Augustae vindelicorum prodiit, a me supra ad hunc annum descripta. Hac vero non multum posterior, si non coeva, praesens haec esse videtur, quam modo descripturus sum. Litterarum, quibus impressa est, figura, quam proxime accedit ad characteres rotundos romanos. Litterae etiam majusculae, quibus impressi sunt tituli librorum, capitum, aliarumque sectionum minorum, capitalium formam imitantur. Utriusque vero generis litterae romanis minus nitidae, & aequabiles sunt. Litteris vocibusque graecis, uti etiam figuris aliis, e. g. geometricis, & astronomicis typographus destitutus fuisse videtur. His enim adscribendis spatium vacuum reliquit. Litterae initiales, custodes, signaturae, paginarum numeri omnino desunt. Interpunctionis signum passim occurrens est punctum: rarissime duo puncta occurrunt. Paginae singulae in duas columnas distinctae sunt. Columna quaevis lineas impressas 51. complectitur. Charta est firmissima, & alba admodum, sed minus polita. Chartarii signum frequentissime occurrens, & facile distinquendum est rosa. Observavi saepe strigilem, nec raro etiam pileum principis cum cruce super imposita. Opus integrum foliis impressis 141. constat. In prima columna primae paginae haec leguntur impressa majusculis litteris: *Incipit Epistola Isidori Junioris Hispalensis Episcopi Ad Braulionem Cesar Augustanum Episcopum.* Sequuntur deinde geminae Isidori ad Braulionem Epistolae, quarum singulis subnexa est Braulionis responsoria. His accedunt duae aliae Isidori ad Braulionem Epistolae, in quarum prima scribit inter alia: *Codicē ethimologiaꝝ cum aliis codicibꝫ de itinere transmisi. & licet inemēdatū ꝑ valitudine tamen tibi modo ad emendandū statueram offerre si ad destinatū locū cōcilii peruenisseꝫ.* Secunda vero brevissima est hujus tenoris: *En tibi sic pollicitꝰ sum misi opꝰ de origine quorūdā* (sic) *rerū ex veteris lectionis recordacōe collectū atque ita in quibusdā locis annotatum sicuti exstat cōscriptum stilo maiorū.* Huic subjuncta est monitio ad lectorem de immediate sequenti tabula, seu indice brevissimo materiarum cujusque libri. In secundi folii quarta demum columna *Incipiunt capitula primi libri*, hoc est, capitum singulorum tituli; cujusmodi ceteris etiam libris singulis sunt praefixi. In fine operis, quod terminatur in secunda folii 141. columna, linea 43, nihil prorsus legitur adnotatum.

LXXXII. Liber 1mus, 2dus & 4tus canonis Avicenae a Magistro Gerhardo Cremonensi ex Arabico latine versi. in Fol.

Litterae, quibus impressum est hoc opus sunt simillimae, aut omnino eaedem cum litteris, quibus impressum est opus immediate praecedens. Charta etiam plane eadem videtur. Chartarii quoque signum omnium frequentissime

me occurrens est Rosa diversæ magnitudinis. Occurrunt tamen sæpius etiam Strigil & Uva. Non nisi bis terve observavi caput bovis, nec sæpius pileum principis cum cruce superimposita. Signa interpunctionis sunt punctum & duo puncta. Hæc tamen rarius occurrunt. Paginæ singulæ sunt in duas columnas distinctæ. Columna quævis integra lineas 56. impressas continet. Constat volumen integrum foliis impressis 297. In fronte primæ columnæ primæ itidem paginæ litteris iisdem, quibus ipse textus, impressa leguntur sequentia. *Liber canonis pm⁹ quē pnceps abohali abinsceni de medicina edidit. translatus a Magistro Gerhardo cremonensi ī toleto ab arabico in latinum. Verba abohali abiusceni.* Tum auctoris sequitur præfatio, quam excipit index materiarum primo generalis omnium quinque librorum Canonis, tum particularis libri primi. Terminatur autem primus liber in aversa pagina folii 92. columna prima. In sequenti folii pagina prima columna prima *Incipit liber canonis secund⁹ auicēne de simplici medicina vba pncipis abhoali.* Secundum librum immediate excipit quartus, ita cum illo connexus, ut tertius in hac editione non impressus videatur. Exstat canonis Avicennæ editio Patavina ann. 1476. Videtur nostra huic aut coæva aut omnino anterior. In fine voluminis nostra hæc tantum verba impressa exhibet: *Liber qrt⁹ canonis auicēne explicit.*

LXXXIII. Dialogorum S. Gregorii M. Libri quatuor. in Fol.

Siquis alius, hic certe liber nota anni, loci & typographi carens ante annum 1477, & forte pluribus ante annis, impressus dici potest. Habet enim omnes remotissimæ antiquitatis notas. Litteris impressus est gothicis, sculptis, non fusis, ut earum inæqualitas ad oculum demonstrat. Interpunctionis signum aliud non occurrit, quam punctum. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt omnino. Pagina quælibet est in duas columnas distincta. Columna quævis integra lineas impressas quadraginta duas complectitur. Chartarii signum est caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in polygonum desinens. Incipit sine ulla inscriptione verbis illis: *Quadam die nimiis quorūdam secularīū &c.* Primus liber terminatur folio undecimo, pagina prima, columnæ secunda, linea vigesima sexta. Spatium, quod superest hujus columnæ, est vacuum. In prima vero aversæ paginæ columna *Incipit liber secundus dyalogorum de vita & miraculis sancti benedicti abbis*, & terminatur folio vigesimo secundo, aversæ paginæ columna secunda, linea vigesima cui hæc tantum sunt adjecta: *Explicit vita beati benedicti abbatis.* Liber tertius in sequenti folio sine ulla inscriptione incipit, quemadmodum etiam quartus, cujus exordium est in aversa folii trigesimi noni pagina columna prima, linea prima. Folio quinquagesimo septimo, eoque ultimo, pagina prima, columna secunda, linea trigesima tertia finitur liber quartus. Subscriptionis loco hæc tantum subjecit typographus.

Explicit liber quartus
Dyalogo4 gregorii.

LXXXIV. S. Joh. Chryſoſtomi Sermones XXV cum Epiſtola ejusdem ad Theodorum Monachum, qua eum ad Monaſterium revocat. in Fol. min. β

Sunt hi ſermones rotundis quidem litteris, ſed admodum inaequalibus, ut ſculptae videantur, non fuſae, impreſſi. Nec ſermones, nec epiſtola praefixos habent titulos, ut adeo eorum initia haud alio indicio, quam ſpatio vacuo inter praecedentem & ſequentem relicto, dignoſcantur. In fine primae lineae ſermonum ſecundi & tertii typographus numerum adpoſuit hac ratione: *Sij*, hoc eſt, ſermo ſecundus, *SIII*, hoc eſt, ſermo tertius. Litterae initiales ſermonum, & epiſtolae, cuſtodes, ſignaturae, paginarum numeri deſunt. Charta eſt varia, interdum minus firma, ubique tamen alba & munda. Praeter punctum & duo puncta occurrit etiam interrogationis ſignum moderno ſimillimum. Pagina quaevis integra lineas complectitur 27. In fronte primae paginae ante primum ſermonem typographus amplum reliquit ſpacium, cui noſtri exemplaris rubricator inſcripſit ſequentia colore rubro: *Sermones beati Jo. Cri. quinque & viginti p venerabilem prēm cſtopho4 pſonam* (Chriſtophorum perſonam) *Ro.* (Romanum) *porem* (forte Procuratorem) *ſcē Balbine nup e greco in latinū traducti. ac reverendiſſimo dn̄o Marco barbo veneto cardinali ſci Marci viro oī laude cumulato. dedicati & inſcpti. q° 4 pmus cont' auaritiā ſiue pecunia4 amorē ſic incipit.* Diſcimus ex his nomen interpretis, & cardinalis, cui inſcriptum vel dedicatum eſt iſtud opus. Ipſa vero dedicatio, cum duplici indice 1) alphabetico materiarum, 2) ſermonum in noſtro quidem exemplari ſermonibus, & Epiſtolae eſt ſubnexa. Nec in fine ſermonum, nec in fine dedicationis atque indicum quidquam legitur adnotatum. In fine Epiſtolae ad Theodorum Monachum haec ſolum verba leguntur impreſſa, & quidem in eadem linea, qua epiſtola ipſa terminatur: *Explicit Epiſtola Criſoſtimi* (ſic). Dedicatio & indices novem implent folia. Antiquiſſimam eſſe editionem iſtam, & certe ante annum 1477. factam nullus dubito. Annum autem impreſſionis, locum, & typographum non auſim determinare. Sermones omnes ſunt moralis argumenti. Primus eſt contra avaritiam. 2do demonſtratur, nequitiam eſſe voluntariam, nec a natura ortum habere. Tertius inſectatur incitamenta libidinis. Quartus opera miſericordiae inculcat. Sed forte nimis foret longum ſermonum ſingulorum recenſere argumenta.

LXXXV. Valerii Maximi dictorum factorumque memorabilium Libri Novem. cum commentariis Omniboni Leoniceni. Venetiis ſine nota anni & typographi. in Fol.

In averſa primi folii impreſſi pagina leguntur *Valerii Maximi dictorum & factorum memorabilium rubricae*, h. e. indiculus capitum cujusque libri, qui terminatur in prima ſequentis folii pagina. In averſa folii ejusdem pagina exſtat

ſtat

stat Valerii vita, lineis comprehensa tredecim. Tum in nostro quidem exemplari folium sequitur vacuum. Quarto demum folio ipsum opus cum commentariis incipit. Textus æque ac commentaria, quæ extremos tres margines occupant, sunt rotundo charactere impressa, ille quidem majori pereleganti, hæc vero minori. Custodes, & paginarum numeri desunt. Initiales litteras parvas, & signaturas ipse typographus adjecit. Plagularum fasciculi universim sunt 26, iique omnes quaterni, excepto secundo b, & ultimo &, qui terni sunt. In superiori paginæ sinistræ margine capitalibus litteris *Liber*, in paginæ vero dextræ margine libri numerus, e. g. *Octavus* legitur impressus. Ad calcem primæ ultimi folii paginæ hæc pariter impressa leguntur: *Opus Valerii Maximi cū omniboni Leoniceni uiri p̄stātissimi examinata interpretatiōe fœliciter explicit. Impressum Venetiis.* In aversa pagina legitur *Registrum* hoc est, index primarum cujusvis plagulæ vocum. Editores Valerii Maximi Bipontini duas excitarunt hujus scriptoris editiones venetas cum expositione, seu commentariis Omniboni Leoniceni, alteram quidem anni 1482, alteram anni 1485. Utraque annis aliquot antiquior videtur esse nostra, cujus nulla apud editores Bipontinos, de Bure, Hamberger, Orlandi, Harwood exstat memoria. Typi Jensoniani esse videntur.

LXXXVI. M. Celii Fabii Quinctiliani Institutionum oratoriarum Libri XII. Ex recensione Omniboni Leoniceni. In Fol.

In aversa primi folii impressi pagina incipit *Tabula Quinctiliani*, seu index capitum cujusque libri, in duabus columnis impressus, qui terminatur in aversa secundi folii pagina. Tertii folii prima pagina vacua est. In aversa autem pagina folii ejusdem legitur editoris ad Moysen de Busarellis Episcopum Belumnensem Epistola, in qua testatur, se *tertio abhinc anno* (quam scilicet ejus edendi consilium cepisset) *librum istum auditoribus suis exponere aggressum ita vitiatum reperisse, ut nusquam ferme sincerus videretur: interdum etiam fuisse, ubi nullus omnino sensus elici posset.* Quare ejus emendandi consilium se demum cepisse, ad id auctoritate laudati præsulis præcipue permotum. Folio demum quarto opus ipsum incipit, charactere impressum rotundo, eoque plane nitidissimo, vt æque nitidum in nullo libro hactenus descripto me reperisse putem. Charta quoque satis munda, & alba est. Chartarii signa duo observavi, & quidem frequentissime libram circulo inclusam, rarius caput bovinum, cujus inter cornua duplex stilus ascendit modo in rosam, seu, si mavis, polygonum, modo, sed rarius in coronam desinens. Capitibus præfixa quidem sunt brevia argumenta. Sed numerus capitum non est expressus hac e. g. vel simili ratione *caput secundum*, *caput tertium*. Libris autem singulis charactere capitali præfixi sunt tituli hunc, vel similem in modum: *Marci Fabii Quinctiliani oratoriarum Institutionum liber quartus.* Initiales litteræ librorum & capitum, custodes, & paginarum numeri desunt. Plagularum fasciculi sunt 28, signati a — z, adeoque 23, nec non &. *A. B. C. D.*

sunt

Sunt omnes quaterni, præter c. e. g. i. l. n. p. t. A. G. ternos, & D duernum, cujus ultimum folium vacuum est. Prima duo folia, quæ indicem capitum complectuntur non sunt signata. Pagina quævis integra lineas complectitur 39. unam tantum alteramve 40 lineas complectentem observavi. Occurrunt puncta, duo puncta, & interrogationis signum, nec non diphtongus ae. In fine libri duodecimi capitalibus litteris hæc tantum impressa leguntur: *M. Fabii Quinctiliani oratoriarum Institutionum Libri Duodecimi & ultimi finis.* Editionem venetam harum Institutionum ab Omnibono Leoniceno curatam, & Venetiis a Nicolao Jenson anno 1471 vulgatam multi, & vix non omnes, quos præ manibus habeo Bibliographi excitarunt. Verum de nostra hac quæ nota anni, loci, typographi caret, omnes altum silent, præter Orlandum, qui in indice alphabetico ad vocem Quinctilianus nostram forte designat editionem; dum unam laudat impressam charactere pulcherrimo sine anno, loco, & typographo. Veneta illa anni 1471. græca non habet, ut editores Quinctiliani Bipontini adfirmant: nostra vero habet. Iisdem testibus editoribus in Epistola Omniboni Leoniceni ad Moysen de Busarellis hæc inter alia leguntur: *Accedebant justæ præces magistri Nicolai Jenson Gallici alterius,* (*ut vere dicam*) *Dædali: qui librariæ artis mirabilis inventor: non ut scribantur calamo libri: sed veluti gemma imprimantur: ac prope sigillo primus omnium* (putavit ergo Omnibonus, vir cetera doctissimus, & eruditissimus, Nicolaum Jenson fuisse artis impressoriæ inventorem) *ingeniose monstravit, ut huic viro, qui de re literaria tam bene meruerit, nemo sit, qui non favere summopere debeat.* Hæc autem desunt in epistola Omniboni ad eundem Moysen nostræ editioni præfixa, leguntur autem cetera omnia, quæ ex eadem, qualis quidem Jensonianæ editioni est præfixa, excerpserunt editores bipontini, ut adeo ea sola studio sublata in nostra editione videantur, quæ Nicolaum Jensonium attingunt. Atque exinde quidem probabilis mihi admodum conjectura subnascitur Jensonianam editionem forte non diu, postquam prodiit in lucem, ab alio quodam typographo venetiis aut alibi etiam commorante iteratam fuisse, græcis nunc adjectis atque iteratam hanc editionem nostram esse puto. Nolim tamen sine testibus, aut facta utriusque editionis collatione præcipitare sententiam.

LXXXVII. Francisci Philelphi Epistolarum Libri XVI. in Fol.

In fronte primæ paginæ capitalibus litteris impressa leguntur sequentia: *Francisci Philelfi Epistolarum Liber Primus.* His subjecta iisdem litteris inscriptio primæ epistolæ: *Franciscus Philelfus Leonardo Justiniano Salutem Plurimam Dicit.* Tum immediate sequitur prima epistola. Singulis etiam epistolis similis præfixa est inscriptio, charactere tamen eodem, quo ipsæ epistolæ, impressa. In fine singularum epistolarum notantur dies, & annus, quibus scriptæ sunt. Continentur autem in hac editione epistolæ, quas auctor celeberrimus, Orator, & Poeta Laureatus, in celeberrimis Italiæ academiis græ-

græcarum, & latinarum litterarum Professor, Eques auratus, & ad principes Italos legatus ab anno 1427. usque ad annum 1461. partim ad viros illius ætatis litteratissimos: partim ad summos principes partim ad amicos dedit. Vixit auctor, teste Orlandio in *Origine e Progressi della stampa* ad annum usque 1481. cl. de Bure præsentem editionem omnium primam esse incunctanter adfirmat: eandemque ex litterarum similitudine cum litteris Johannis de Colonia veneto huic typographo celeberrimo adscribi testatur, excusam circa annum 1475. Quamvis vero hæc editio non omnes complectatur Philelphi epistolas (harum quippe posthac numerus eo excrevit, ut libros efficerent triginta octo) in magno tamen apud eruditos, teste eodem de Bure, habetur pretio, eo quod omnium editionum sit prima: ejus quoque rara sint exemplaria. Impressum est autem istud opus charactere rotundo pereleganti, & chartæ mundissimæ. Græca etiam vocabula non ineleganti sunt charactere expressa. Litteras initiales parvas ipse typographus adjecit. Custodes vero, signaturæ, & paginarum numeri desunt. Interpunctionum signa sunt punctum, & duo puncta. In fine operis seu epistolæ Philelphi ad Ludovicum Casellam ex Mediolano quarto Idus Martias anno 1461. datæ nihil aliud legitur, quam vox, *Finis*.

LXXXVIII. S. Antonini Archiep. Florentin. Tractatus de Excommunicationibus tam majori, quam minori. Interdicto Ecclesiastico, Suspensione & Irregularitate. in 4to.

Tractatus isti in duabus columnis charactere gothico minori impressi sunt. In prima primæ paginæ columna hæc, tituli loco, leguntur impressa: *Reverendissimi domini archiepi floretini beati antonini ordis pdicato viri utriusq3 pagine pitissimi. Tractat9 super cēsuras. Feliciter incipit.* Tum immediate in eadem columna sine ullo alio titulo incipit Tractatus de excommunicationibus. Capitulis nulli præfixi sunt tituli. Attamen typographus spatium reliquit vacuum, iis adscribendis sufficiens. Desunt quoque litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Interpunctionis signum unicum observavi, nempe punctum. Littera Jod raro punctum habet sibi impositum, idque adeo exiguum, ut pene oculos fugiat. Pro *ae* ubivis est *e* simplex. Charta est firma admodum, munda & alba, habetque margines satis amplos. Tractatibus de interdicto, suspensione, & irregularitate non sunt præfixi peculiares tituli, sed solo spatio vacuo, quod typographus reliquit, distinquuntur. In fine Tractatus de irregularitate hæc tantum leguntur: *Finit. Laus Deo.* Accedit tabula tribus foliis comprehensa argumenta exhibens singulorum cujusvis Tractatus, seu, ut hic dicuntur, tituli capitum. In fine hujus tabulæ non nisi hæc habentur impressa: *Finit Tabula rubricarū felicit.* Typi videntur

tur esse veneti aut Nicolai Jenson. aut Joh. de Colonia. Non immerito hanc editionem, quam a nemine excitatam reperi anno 1477. anteriorem a me haberi, patet ex descriptione a me data.

LXXXIX. Historia Friderici I. Henrici VI. Philippi. Othonis IV. & Friderici II. Imperatorum, ab Anonymo, coævo tamen, scripta. in Fol.

In fronte primæ paginæ typis iisdem, quibus ipse textus impressa hæc leguntur: *Historia Friderici imperatoris magni. hui⁹ nomis primi ducis sueuorum & parētele sue:* tum immediate ipsa incipit historia. Initio autem operis auctor de majoribus agit Friderici I, atque de illis præcipue, qui ante eundem imperii habenas moderati sunt: quemadmodum narratis rebus a Friderico I. gestis ea subtexuit, quæ ab ejusdem Friderici in Romano imperio successoribus supra nominatis gesta sunt. Stilo usus est pro temporis illius ratione satis culto, & veritatis amorem ubivis prodidit. Ad annum 1205. de se ipso adnotavit: *Eodem anno ego ad religionē veni:* ad annum vero 1207: *Ego ad ordinem p̄monstratensem veni.* Continuavit historiam usque ad ad annum 1229. Sed de externa hujus editionis forma nunc loquar. Liber totus in capita seu sectiones triginta octo divisus est. His vero nec numeros, nec titulos præfixit typographus, adeo ut relicto solum spatio vacuo, quod adpingendæ initiali cujusvis litteræ sufficeret, plerumque secernantur. Desunt enim ubivis litteræ initiales, uti etiam custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Quævis pagina triginta octo lineas impressas continet. Totus vero liber paginis impressis quadraginta quatuor absolvitur. Litteræ sunt rotundæ eæque perelegantes. Abbreviaturæ occurrunt paucæ. Pro *ae* ubivis, est *e* simplex. Signum interpunctionis in ipso contextu aliud non observavi, quam punctum. In fine vero quorundam capitum puncti loco, duo puncta occurrunt. Opus terminatur in aversa folii quadragesimi quarti pagina, linea trigesima secunda. Exstat hujus editionis, certe rarissimæ, exemplar in Bibliotheca Monasterii Imperialis Weingarten in Suevia, cujus meminit cl. Zapfius in Reisen in einige Klöster Schwabens &c. pag. 32. Adfirmat idem, tam rara esse ejus exemplaria, ut manuscriptis pene codicibus æquiparentur. Putat opusculum istud circa annum 1470. esse typis excusum.

XC.

XC. Honorii Augustodunensis Libri tres de Imagine Mundi. in Fol.

Primus liber mundi hujus aspectabilis descriptionem continet generalem. In secundo auctor agit de tempore, ejusdemque variis divisionibus & mensuris apud varias gentes. Liber tertius est chronicon brevissimum a mundi origine usque ad Conradum III. Imperatorem deductum. De hoc vero haec tantum adnotavit auctor: *Conradus regnavit años XIIII.* Atque ex hoc quidem conjecturare licet, quo tempore auctor vixerit. Obiit nimirum Conradus III. anno 1158. oportet igitur auctorem nostrum sæculo duodecimo floruisse. Quis, aut unde fuerit, non satis constat. Natione gallum, & scholæ Augustodunensis (gallice *Autun*) rectorem fuisse olim communis erat opinio. Verum cum in suis operibus, quæ oppido multa & varia ad nostram ætatem pervenerunt, fere tantum germanos scriptores, ritus quoque germanos commemoret, germanum fuisse recentiores non nulli docte probarunt, inter alios Le Beuf in *Recueil de diver. ecrits pour eclaircir l'histoire de France tom. I. pag.* 254. *seqq.* Ex eo certe, quod Augustodunensis adpelletur, Gallum fuisse, non probatur. Augustodunum enim nomen est pluribus civitatibus olim commune, & in ipsa germania, quod hodie *Augst* dicitur oppidulum, haud longe a territorio Basileensi remotum, olim Augustodunum, & Augusta Rauracorum dicebatur. Qui plura de nostro auctore, ejusque scriptis nosse cupiunt, adeant P. Bernardi *Pez Dissertationem Isagogicam ad tom. II. Thesauri Anecdot.*

In fronte primæ paginæ hæc verba leguntur: *Cristianus ad solitariũ quemdam de ymagire mundi. Honorio.* Sequitur deinde Christiani ad Honorium Solitarium epistola, qua eundem rogavit, ut hunc de mundo aspectabili librum componeret. In eadem pagina incipit *Prologus de ymagine mundi. Honorius;* qui terminatur aversæ paginæ linea 24. In eadem linea legitur: *Incipit ymago mundo.*

De forma mundi.

Capitulis singulis similes præfixi sunt tituli, quin numerus, aut capitulum expressis verbis indicetur, e. g. Capitulum *De creatione mundi*, quod est secundum primi libri. Terminatur autem primus liber folio 21, pagina prima, linea 30, his verbis, *Explicit liber pm⁹.* In fronte aversæ paginæ *Incipit Secundus*, idemque terminatur folio 34, prima pagina, linea 18, cujus ultima verba sunt: *Explicit liber scd3.* Immediate autem

Incipit tertius.

Ad finem libri tertii nihil prorsus est adjectum, sed terminatur hic liber folio 46, pagina prima, linea 10, ipsis auctoris verbis: *Conradus regnavit años XIIII:* Desunt ubivis litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Litteræ sunt gothicæ formæ, oblongæ, & perelegantes.

gantes. Interpunctionis signum aliud non occurrit, quam punctum. Charta est omnino mundissima, & habet amplissimos margines. Quid multa? Typi & charta prorsus conveniunt cum typis & charta, quibus impressæ sunt vitæ Philosophorum, & Alcinoi Epitoma Disciplinarum Platonis recensitæ ad annum 1472. N. 4. Differunt solum tria hæc opuscula in numero linearum cujusvis paginæ. Nam in Imagine mundi quævis pagina non nisi 30. lineas impressas complectitur, in vitis Philosophorum 31, in Epitoma alcinoi vero 33. cl. Michael Denis in Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek pag. 201. vitas Philosophorum, secundum hanc editionem, recensuit, eandemque a Friderico Creusner Norimbergensi typographo excusam esse adfirmavit. De Imagine mundi vero, & de Epitoma Alcinoi nihil omnino commemorat. Ast Hambergerus *Part. IV. pag.* 246. & *pag.* 535, nec non cl. de Bure *Bibliograph. Instructiv. N.* 1267. meminerunt editionis, quæ tria modo laudata opuscula simul complectitur. Uterque tamen solius Maittairii, ad quem provocant, testimonio subnixi fuisse videntur, & in eo errasse cum duce suo, quod epistolam dedicatoriam Epitomes Episcopi Tropiensis ad Cardinalem Cusanum anni, quo scripta est, nota insignitam esse adfirmaverint. Sane cl. de Bure expressis verbis adfirmat, id, quod insinuavit tantum Hambergerus loc. cit. pag. 535. in fine voluminis, id est, Epitomes Alcinoi hæc verba legi: *Episcopus Tropiensis affatur Nicolaum Cusensem M. CCCC. LXXII. XXIV. die Novemb.* Subscriptio autem in fine Epitomes secundum nostrum exemplar longe aliter se habet. Conf. N. IV. ad ann. 1472. Quidquid sit: ego quidem non dubito, quin imago mundi, modo recensita, vitæ Philosophorum, & Alcinoi Epitoma, quæ duo posteriora opuscula ad annum 1472. N. IV. descripsi, ex eadem prodierint typographia vel simul, vel certe non diu alterum post alterum. Facile mihi consentiet, qui dicta tum hic, tum ad annum 1472. N. IV. sine præjudicio inter se contulerit. Maittairium in assignandis librorum titulis & subscriptionibus frequenter errasse, aliosque in errorem induxisse, multoties observavi. Quare probabilissimum mihi est, Maittairium horum trium opusculorum eandem excitasse editionem, quam modo descripsi: & in eo solum lapsum esse, quod subscriptionem falsam, ex alio forte libro per errorem transscriptam excitaverit.

XCI. Johannis Nider ord. Præd. Præceptorium divinæ legis sive Expositio Decalogi in Fol.

Initio statim, sine ullo titulo, duplex legitur index, prior quidem alphabeticus materiarum, qui terminatur in prima folii 27. pagina, columna secunda, alter vero singulorum cujusvis præcepti, seu libri capitum. Terminatur in aversa pagina folii 28, columna secunda, linea 22, cui hæc tantum sunt subjecta: *Et sic est finis.* In fronte primæ columnæ folii 29. tituli loco

loco hæc leguntur impreſſa: *Incipit prologus ī expoſicōnē decalogi ſcd'm frēm Johānē Nider ſacre theologie pſeſſorem ōdinis pdicatorū:* In fronte ſecundæ columnæ ejusdem paginæ: *Incipit pceptoriū diue legis capitulum primum.* In ſuperiori margine cujusvis paginæ Præceptum & Capitulum notavit typographus e. g. *Primum Præceptum. Capitulum tredecimum* vel *Capitulum XV.* Capitula in ſectiones minores diviſa ſunt. Indicantur illæ litteris in margine adpoſitis a. b. c. &c. Volumen integrum foliis impreſſis conſtat 331. Ad calcem circa medium ſecundæ columnæ folii 331. ſequens legitur ſubſcriptio: *Explicit preceptorium divine legis. Fratris Johannis Nyder ſacre theologie profeſſoris eximii ordinis predicatorum. Conventualis Nurēbergenſis.* Litteræ gothicam habent formam, ſuntque paulo majores, & ſculptæ, ut videtur, non fuſæ. Deſunt litteræ initiales capitum, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri. Interpunctionis ſigna duo obſervavi, punctum ſcilicet, & duo puncta; quæ tamen illo rarius occurrunt. Aliam hujus operis editionem recenſui ad an. 1475. N. XI. Hambergerus in zuverläßigen Nachrichten ꝛc. Thl. 4. pag. 702. editionem ejusdem excitat nota anni, loci, & typographi deſtitutam. Subſcriptio totidem conſtat verbis cum ſubſcriptione editionis modo recenſitæ. Sola differunt orthographia. Hambergerus *pceptoriū — fris Johānis — pſeſſoris — predicato4 convētual;* quæ verba aliter non nihil impreſſa ſunt in noſtro exemplari. Quare dubitare licet; an Hambergeri editio ſit eadem cum noſtra: noſtra certe antiquiſſima eſt, ante annum ſaltem 1476. excuſa, ut ex characteribus a me aſſignatis colligitur.

XCII. Guilielmi Duranti Repertorium Aureum ſeu Breviarium Gloſſarum & Textuum Juris Canonici. in Fol.

In fronte operis *Epiſtolaris plogus Guilielmi Durāti ſpeculatoris in Repertoriū aureū: ad fere oīa in Jure canonico tā gloſſa4 q̄ textuū cōphenſa: Incipit feliciter.* Hunc prologum auctor inſcripſit *Matheo ſancte Marie in porticu diacono cardiāli.* Terminatur Prologus in prima pagina ſecundi folii, columna ſecunda: linea 3, cui hæc ſunt ſubjecta: *Explicit plogus. Incipit lib' Prim⁹.* Sequitur nempe auctor ordinem V. librorum decretalium. Primus liber terminatur in averſa pagina folii 47, columna ſecunda, linea 7. Tum immediate *Incipit liber ſecundus. de judiciis. Rubrica.* Libro tertio coronidem impoſuit typographus in averſa pagina folii 133, columna prima, linea 24, cui ſubjecit ſequentia: *Repertorii Aurei Guilhelmi durānti ad Jus canonicū tertius liber finit feliciter. Deo gracias.* Hæ duæ voces ſunt charactere majuſculo impreſſæ. In fronte primæ columnæ folii 134 *Incipit liber quart⁹ de ſponſaliis & matrimonii⁵.* ℞. Quinti libri finis eſt in averſa pagina folii 206, columna ſecunda, linea 29, ſine ulla ſubſcriptione. Folium immediate ſequens vacuum eſt. In fronte autem folii 208. incipiunt *Caſus toci⁹ iuris*

in

in q̃bus ẽ aliq̃ȝ ip̃o sc̃o suspensus. ℞. Ad calcem horum casuum folio 237, pagina prima, columna secunda post medium hæc legitur subscriptio: *Explicit reptorium Magistri Guilielmi duranti. deo Gracias.* His subjecti sunt duo versiculi sequentem in modum impressi:

Que pridem pl   *sunt sparsim tradita i*
                ura   *ura*
Hec nunc sup̃t   *facili monstrat tibi c*

Litteræ gothicam habent formam. Videnturque sculptæ esse, non fusæ. Charta est admodum firma, sed minus alba. Columna quævis integra lineas complectitur impressas 35. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones desunt. Interpunctionis signum aliud non observavi, quam punctum. Non dubito, quin hæc editio sit antiquissimis accensenda, & ante annum saltem 1477. excusa. Antiquiorem editione veneta anni 1496, quam excitarunt Orlandi, & Hambergerus, a nemine excitatam memini.

XCIII. Petri Comestoris Historia Scholastica. in Fol.

Hæc editio si non prior vel coæva, certe tamen non multo posterior est Augustana, quam ad annum 1473. recensui, ubi etiam de auctore, & operis argumento quædam breviter dixi: Habet certe summæ antiquitatis notas. Incipit sine ullo titulo verbis illis Epistolæ auctoris Dedicatoriæ: *euerẽdo patri ac dño suo guilhelmo dei gr̃a senõnensi archiẽpo. Petrus seru⁹ cristi, p̃sbiter trecensis. Vitã bonã & exitum btm̃ &c.* Typographus nec libris titulos, nec capitulis numeros præfixit. Desunt etiam litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum numeri, & inscriptiones. Libris tamen singulis præfixa sunt brevissima singulorum capitum argumenta, quæ initio singulorum denuo repetuntur. Litteræ sunt gothicæ formæ, & suo in genere admodum elegantes. Interpunctionis signum passim occurrens est punctum. Puncta duo admodum raro occurrunt. Charta satis firma, & alba est. Quævis pagina in duas columnas distincta est, quarum quælibet integra lineas impressas 42. complectitur: Liber Genesis terminatur in aversa folii impressi quadragesimi pagina, columna secunda, linea 38. In prima columna folii impressi 221, linea 17. *Incipiũt Capitula historie evangelice*, quæ terminantur in prima columna aversæ paginæ folii 222, linea 4. Ad calcem operis, seu paginæ primæ folii 303. hæc tantum impressa leguntur: *Explicit historia scolastica.* Silent de hac editione omnes, quotquot consului, Bibliographi præter Hambergerum in zuverläßigen Nachrichten 2c. Thl. 4. pag. 264. qui eandem forte designavit.

XCIV. Matthæi de Cracovia Theologiæ Professoris liber de arte moriendi. in 4.

Auctor hunc libellum in sex partes divisit, quarum 1ma est de scientia bene moriendi, 2da de tentationibus bene morientium 3tia interrogationes continet faciendas morientibus. 4ta institutiones iisdem suppeditandas, nec non precationes, 5ta exhortationes. 6ta preces coram morientibus, dum animam agunt, fundendas. In fronte opusculi loco tituli hæc leguntur impressa: *Incipit plogus in librum de arte moriēdi magistri mathei de cracovia sacre theologie professoris.* Tum ipse sequitur prologus lineis 19. comprehensus. Litteræ gothicam habent formam. Interpunctionum signa sunt punctum quod sæpe hanc hanc habet formam (*r*), Semicolon (;) in fine majorum sectionum, & tertium quoddam hujus formæ (✓). Initiales litteræ, signaturæ, custodes, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Charta est firmissima, alba admodum, sed minus polita. Quævis pagina 27. lineas impressas continet. Opusculum finitur in aversa pagina folii 17, linea 6, cui hæc subjecta leguntur: *Explicit liber utilis de arte moriendi Mgri Mathei de Cracovia.*

XCV. Tractatus de Missa seu officio Missæ Magistri Nicolai Andreæ. in 4.

Est explicatio precum & ceremoniarum, quæ in missa tum privata tum solemni recitandæ, ac observandæ sunt. In fronte opusculi leguntur sequentia tituli loco: *Incipit Tractatus* (hæc verba sunt capitalibus litteris impressa, non item sequentia) *de missa seu officio misse editus. A magistro. Nicolao Andree de civitate. Theatina doctore venerabili decretorum.* Integrum opusculum foliis impressis 28. absolvitur. Characteres sunt rotundi, non inelegantes, si singuli spectentur; at minus regularis eorum est situs in integris vocibus. Littera initialis initio opusculi deest. Desunt etiam custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Ad calcem non nisi hæc verba leguntur litteris capitalibus impressa:

Sit : Laus : Deo.

XCVI. Salomonis III. Episcopi Constantiensis Glossarium latinum. in Fol. Magn.

Salomon, cui Glossarium istud post Trithemium a plerisque fuit adscriptum, monachus primum ad S. Gallum, tum Ludovici Germaniæ regis Capella-

pellanus, ab eodemque Abbatiis Elvacensi, Kampidunensi, & S. Galli successive Præfectus tandem circa annum 890. Constantiensis Episcopus creatus est, quo quidem in munere anno 920. diem supremum obiit. conf. Ceillier *Histoire generale des auteurs sacrés & Ecclesiastiques* tom. 19. pag. 539. seqq. Idem vero auctor adfirmat, Glossarium, seu vocabularium, de quo loquimur, non esse Salomonis, sed Isonis Monachi ad S. Gallum, qui Salomonis Magister exstitit, & Glossas in Prudentium scripsit. Ante ipsum idem adfirmavit Du Cange in *Præfatione ad Glossarium N.* 42, & in indiculo auctorum, & plures alii. Verum qui præsentem curavit editionem auctor anonymus, trecentis, & amplius annis nos ætate præcedens, in *Epistola prælibaticia*, quam vocat, operi præfixa illud incunctanter tribuit Salomoni Constantiensi Episcopo, nulla Isonis facta mentione. Idem Salomonem hujus lexici auctorem adpellat *Salomonem* hujus nominis *secundum*. Tertium adpellavi, communiorem sententiam secutus. Sed quidquid de hujus libri auctore sit, præsens ejus editio, forte unica, est rarissimis libris accensenda. Exstat tamen ejus exemplar etiam in Bibliotheca Academiæ Altorfinæ, de quo, uti etiam de auctore operis, ejusdemque œconomia fusius agit cl. Humelius in der neuen Bibliothek von seltenen, und sehr seltenen Büchern &c. Stück 7. Quare breviorem mihi licet esse. Impressum est istud opus in duabus columnis chartæ magnæ, & firmissimæ, amplis instructæ marginibus, charactere pereleganti. Interpunctionum signa duo occurrunt, punctum scilicet, & duo puncta. Hæc tamen rarius. Rarissimæ etiam sunt abbreviaturæ. Litteræ initiales ligno insculptæ, & floribus ornatæ, ab ipso typographo adjectæ sunt inclusæ quadrangulo, quod altitudine ubivis fere impressas duodecim lineas sibi succedentes adæquat. Hoc vero de litteris est intelligendum, ubi prima vice in ordine alphabeti occurrunt. Easdem vero iterato ponendas, & novam inchoantes sectionem typographus omisit. - Desunt etiam ubivis custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Columnæ omnes, quotquot numeravi, lineas impressas 55. complectuntur. Signa chartarii sunt plura. Omnium frequentissime occurrit rosa, seu, si mavis, flos alius, diversæ magnitudinis, nec æqualem habens numerum foliorum. Quæ majores sunt rosæ, octo ubivis fere habent folia: minores septem constant foliis, nec semper stilo sunt instructæ, immo rarius stilum observavi, Sæpe etiam occurrit uva. Ter, ni fallor, aut quater observavi strigilem. Semel tantum vidi triangulum, cujus basin stilus admodum longus in rosam desinens secat mediam. Cl. Humelius loc. cit. pag. 336. duo tantum commemorat chartarii signa his verbis: Das eine ist eine siebenblätterige Blume an einem langen Stiel, das andere eine Striegel. Quæ cum in libris quibusdam a Petro Schæffero Moguntiæ impressis pariter occurrant, inde conjicit, editionem præsentis operis eidem esse typographo adscribendam. Verum non videtur mihi argumentum istud ex chartarum similitudine depromptum esse firmum, cum plures typographi eadem uti charta potuerint, & idem

typo-

typographus diversa in eodem libro, quod sæpe factum est, & nostri exemplaris chartæ demonstrant. Oppido enim signa chartarii in nostro exemplari diversa sunt a chartarii signis in exemplari Altorfino occurrentibus. Characteres insuper, quibus impressum est hoc opus, cum Schoifferi characteribus parum concordant. Nihil igitur de typographo ausim adfirmare. Opus integrum foliis impressis ducentis octoginta septem comprehensum est. Sed folio 239. novum incipit alphabetum ab A — Z decurrens, quod instar supplementi ad præcedens Lexicon spectari potest. Cl. Humelius adfirmat, exemplar Altorfinum plagulis (Bögen) constare 141, seu foliis impressis 282. Oportet igitur mutilum esse exemplar istud, deficientibus in eo quinque foliis. Ad calcem operis nihil omnino legitur. In prima autem primi folii columna hæc leguntur verba: *Epistola prelibaticia in sequentis operis cōmendationem brevibus absoluta incipit feliciter.* In fronte autem secundæ columnæ paginæ ejusdem: *Salemonis* (sic) *ecclesie constantiensis epi glosse ex illustrissimis collecte auctoribus incipiunt fæliciter.* Ceterum illud est notatu dignum, Manuscriptum hujus operis charactere auctori coævo optime conservatum adhuc dum exstare in Monasterio ad S. Gallum, quod nos docet Celsissimus S. R. I. Princeps & Abbas Martinus Gerbertus in Itinere Alemanico pag. 108. In Merkwürdigkeiten der zapfischen Bibliothek pag. 130. seqq. eadem recensetur editio. Adfirmat vero editor: **Es ist wunderbar, daß dieses Werk von keinen Litterator bemerkt worden.** Atqui cl. Humelius loc. cit. fusam, & eruditam de eadem editione dedit notitiam.

XCVII. Mammotrectus in Fol. min.

In fronte operis Editoris legitur præfatio, quæ incipit: *D*(Ad) *intelligendum ordinē presentis operis &c.* Hanc excipit in eadem pagina registrum alphabeticum eorum, quæ in hoc opere continentur; quod terminatur in aversa pagina folii tertii. Quarto demum folio *Prologus* (ipsius auctoris) *in mammotrēctum Incipit.* Ordo materiarum in hac editione est alius, ac in editione supra N. XIV. recensita. Litteræ sunt gothicæ formæ. Initiales ab initio usque ad octoginta circiter ultima folia typographus plerumque omisit relicto spatio vacuo, quod majusculis adpingendis sufficeret. In postremis octoginta circiter foliis initiales parvas ubivis fere ipse typographus adjecit. Custodes vero, signaturæ, & paginarum numeri ubivis desunt. In superiori tamen margine librorum inscriptiones habentur impressæ, e. g. *Sup Genesi*, *sup Canticis cāticorum.* Interpunctionis signum aliud non occurrit, quam punctum. Littera Jod puncti loco plerumque lineolam habet sibi impositam, & a dextra sinistram versus inclinatam. Charta minus firma, minus quoque polita & alba

 est

eſt. Pagina quævis triginta ſex lineas impreſſas continet, non adnumerata librorum inſcriptione in ſuperiori margine cujusvis paginæ. Volumen integrum foliis conſtat impreſſis 253. Ad calcem primæ paginæ folii ultimi hæc leguntur impreſſa: *Liber expoſitori⁹ totius biblie, ac aliorū que ī eccleſia recitant⁹. qui māmotrectus appellat⁹ feliciter explicit.* Eandem ſubſcriptionem in exemplari, quod exſtat in Bibliotheca Ratisbonenſi civica, haberi teſtatur vir cl. Carolus Theodorus Gemeiner in Nachrichten von der in der Regensburgischen Stadtbibliothek befindlichen Büchern ꝛc. pag. 34. Loco *expoſitori⁹* habet tamen *expoſitionis.* Sed videtur de ſenſu potius, quam verbo fuiſſe ſollicitus quemadmodum idem bibliographus in deſcribendis aliorum etiam librorum ſubſcriptionibus plerumque modernam ſequitur orthographiam, non obſervatis, quæ in antiquis libris occurrunt, abbreviaturis. Convenit præterea exemplar a cl. Gemeiner loc. cit. deſcriptum cum noſtro exemplari in numero foliorum, & ceteris notis charactericis. Deſunt nempe in utroque exemplari Cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri: habet vero utrumque inſcriptiones paginarum in ſuperiori margine, ut paulo ante dixi de noſtro exemplari. Vix igitur, puto, dubitandum eſſe, quin noſtrum exemplar ejusdem ſit editionis cum exemplari a cl. Gemeiner deſcripto. Porro hic adfirmat, celeberrimum Schwarzium hanc editionem omnium primam judicaſſe. Ipſe vero addit, probatu difficile futurum, noſtram hanc editionem eſſe Moguntina anni 1470. priorem, qua in re facile conſenſerim. De typographo & loco impreſſionis nec ſatis probabiles quidem conjecturas habeo. Siluit quoque ea de re cl. Gemeiner ſine dubio, quod & ipſe non haberet, quod ſatis eſſet probablle.

XCVIII. Johannis Nider ordinis Prædicat. Præceptorium divinæ Legis. in Fol. min. ꝑ

Præmiſſus eſt index duplex, Alphabeticus materiarum, & ſingulorum ordine capitum, foliis comprehenſus impreſſis 23. Paginæ ſingulæ cum indicis hujus, tum ipſius operis in duas columnas diſtinctæ ſunt, & impreſſæ gothico charactere non ſatis æquabili chartæ admodum firmæ, ſed impolitæ & minus albæ. Initiales litteræ capitum, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri deſunt. In ſuperiori margine cujusvis paginæ indicatur præceptum & capitulum, e. g. *Tercium Preceptum capitulum octavum.* Capitulis ſingulis non ſunt præfixa ſummaria, ſed ſolus eorum numerus hac ratione, e. g. *Capitulum Sextum.* Interpunctionis ſignum nullum aliud occurrit, quam punctum, formam habens quadratam. Columnæ ſingulæ in opere ipſo, quotquot numeravi, lineas impreſſas complectuntur 43. Totum vero volumen cum

cum duplici indice 260. constat foliis impressis. Ad calcem voluminis circa finem quartæ columnæ folii ultimi sequens legitur notitia typis impressa: *Johānis Nider sacre paginis* (sic) *Egregii doctoris ordinis predicatorum conventualis Nurenbergensis pceptorii pclarissimum opus finit feliciter.* Hujus editionis nullam reperio mentionem apud Bibliographos, qui mihi ad manus sunt.

XCIX. ***Opus vtilissimum ɔtinens casus breves sup totū corpus legū p lrā tissimū & doctissimū virū Mgrm iohannē de turnout artiū magistrū & in vtroque iure licētiatū ac in alma vniuersitate lauanienſi lectionē institutionū ordinariā & cotidianā indies legentē, ac per alios diuersos legū licētiatos magna cū diligentia, ex lecturis bar. bal. & Jacobi de bel. in unū collectos & ordinatos magnisqȝ laborib⁹ & expēsis eoꝝ defectus, & incorrectiones, suppletos & correctos Incipit feliciter.*** in Fol.

Hæc in fronte leguntur vastissimi voluminis, utpote quod 553. circiter constat foliis impressis in Fol. Charta est plane nitidissima. Litteræ vero sunt gothicæ, admodum rudes, & inæquales, ut sculptas esse non dubitem. Nullum etiam occurrit interpunctionis signum, præter punctum, quod asteriscus est informis hujus figuræ (ɩ) interdum vero formam quadratam habet. Legum verba, quæ exponuntur, duabus lineis sunt inclusa, hoc modo: ⌞*Et antea*⌟. Litteræ initiales majorum divisionum, puta librorum, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones desunt. Ad calcem voluminis hæc tantum verba leguntur: *Expliciūt casus breves duodecim libri codicis.* Videtur hoc opus excusum esse Lovanii, ubi auctor docuit, & unum ex primis esse typographiæ Lovaniensis monumentis. Characteres certe a me assignati maximam produnt hujus editionis antiquitatem.

C. Johannis Gerſon opuſculum tripartitum de præceptis Decalogi, de confeſſione & de arte moriendi in Fol. min.

Primæ paginæ tres margines, interiorem, ſuperiorem, & inferiorem ambit figura continua ligno eleganter inciſa, floribus, avibus, aliisque diſtincta ornamentis. Paginæ ſingulæ in duas columnas diſtinctæ ſunt. In prima primæ paginæ columna initio ſtatim hæc leguntur impreſſa: *Incipit opuſculũ triptitum de p̄ceptis decalogi. De ↄfeſſione. & de arte moriendi ꝑ eximium ſacre theologie ↄfeſſorem Magiſtrum iohãnem de Jerſona* (ſic) *alme univerſitatis piſienſis cancellarium.* Litteræ gothicam quidem formam habent, ſunt tamen admodum elegantes. Initiales capitum, cuſtodes, ſignaturæ, & paginarum numeri, ac inſcriptiones ubivis deſunt. Charta eſt firmiſſima, ſed minus alba & polita. Interpunctionis ſignum nullum occurrit, quam punctum, vel aſteriſcus potius informis (ι) Omnia autem hæc opuſcula ſedecim foliis impreſſis ſunt comprehenſa. In fine nihil prorſus adjecit typographus, ſed opuſculum de arte moriendi terminatur in averſa pagina folii 16, columna ſecunda, linea 9. Duæ ultimæ lineæ his conſtant verbis:

Sicut ĩ domo dei pariſienſi lau
dabiliter obſervatur.

CI. Gregorii Magni Libri XXXV. Moralium in Librum Job. in Fol.

Folia viginti priora occupat index alphabeticus materiarum, quæ in hoc opere pertractantur, in duabus columnis, ut ipſum opus, impreſſus. Indici præmiſſa eſt brevis de ejusdem uſu, & œconomia inſtructio. In averſa pagina folii 21. legitur narratio de his libris Romæ in Eccleſia S. Petri poſtliminio repertis. In prima autem ſequentis folii columna tandem incipit *Præfacõ beati Gregorii pape in beatum Job*, quæ terminatur in averſa pagina folii 25, columna ſecunda, linea 9. tum immediate *libro4 moralium primus beati Gregorij pape ſup̲ Job: incipit feliciter.* Litteræ ſunt gothicæ, pinquiores non nihil, ſculptæ, non fuſæ, ut earum inæqualitas demonſtrat. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta, ſed hæc rarius. Litteræ initiales, ſignaturæ, cuſtodes, paginarum numeri & inſcriptiones deſunt ubivis. Charta eſt firmiſſima, & ſatis alba, ſed minus polita. Chartarii ſigna ſunt varia. Præ ceteris frequentius occurrunt libra, & corona. Columnæ pleræque integræ quinquaginta octo lineas complectuntur, quædam tantum quinquaginta ſex, aut ſeptem. Vocum ſyllabæ in fine lineæ abruptæ nullo ſigno conjun-

jungendæ indicantur. Exemplo ſint duæ lineæ priores folii penultimi columnæ ſecundæ in averſa pagina:

Tis ſue tpa in vanitate ɔſumit. At contra ple
nus die4 dñi cui nequaq̃ dies pereũdo tranſe
unt: &c.

Terminatur opus in prima pagina folii 329, columna ſecunda, linea 29. Typographus nullam prorſus adjecit notitiam: nec ego, quis fuerit, auſim determinare. Editionem hanc ante annum 1480. prodiiſſe in lucem, nullus dubito. Non memini, ab ullo Bibliographo ejusdem eſſe factam mentionem. Et hinc rarioribus libris videtur eſſe adnumeranda.

CII. Johannis Gerſon tractatus varii 1) de Simonia. 2) de Examinatione Doctrinarum. 3) de Duplici ſtatu in Eccleſia, curatorum, & privilegiatorum, i. e. Religioſorum. 4) Admonitio brevis, quomodo caute legendi ſint quorundam libri propter occultos errores. 5) de Appellatione cujusdam peccatoris a divina Juſtitia ad divinam miſericordiam. 6) Opuſculum de unione Eccleſiæ. 7) Dubium de delectatione in ſervitio Dei. 8) Tractatus de Aſtrologia Theologiſata. in Fol. min.

Omnia hæc opuſcula, foliis 24. comprehenſa, gothico charactere paulo majori, & denſiori atramento nigerrimo & chartæ firmiſſimæ, non ſatis politæ, impreſſa ſunt. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri, & inſcriptiones. Præter punctum occurrunt etiam linea recta inſtar commatis, & alia linea non nihil elatior, ſubjectum habens punctum, hoc modo (!). In fronte primi tractatus, qui octo foliis impreſſis conſtat, hæc leguntur impreſſa: *Incipit tractat⁹ de Simonia Magiſtri Joannis Gerſon con* (ſic) *cellarii Pariſienſis:* In fine vero opuſculi octavi ſequentia: *Trilogiũ aſtrologie theologiſãte Johannis de Gerſona doctoris ſacre theologie celeberrimi explicit ſeliciter. In quo ne mireris lector optime ſi quas dictões aliter q̃m vulgo ſcribi ſolet effigiatas inueneris! vt quum pro cũ aduerbio, ad dra3 cum prepoſitõis. z ſimilia. malui enim approbatiſſimo4 virorum firma3 auctoritatem ſequi! q̃m inſtabilem vulgi abuſum imitari.* Opuſcula numeris 2 — 7. comprehenſa folia implent 22, nec ſeparari alterum ab altero poſſunt. Primum vero, & octavum ſeparari, & ſeorſim poſſunt haberi.

CIII.

CIII. Interpretationes ſtatutorum municipalium a Baldo & Bartolo factæ, collectæ, & ſecundum alphabeti ordinem digeſtæ a Sigismundo. Juris utri. Doctore, Baldi pronepote. In Fol. magn.

In averſa primi folii pagina legitur præfatiuncula typographorum, ut videtur; in qua interpretationes iſtas tum primum repertas, & a Sigismundo Bartholi pronepote redactas in ordinem fuiſſe adfirmant. Tribus ſequentibus foliis exhibetur tabula alphabetica vocum omnium in hoc opere explicatorum, quæ quidem, ut ipſum opus, in duabus eſt columnis impreſſa. Folio quinto demum ipſum opus ſine ullo titulo incipit. Litteræ ſunt romanæ, pinquiores non nihil, & elegantiſſimæ. Simillimæ litteris, quibus Philippus de Lavagnia plures Mediolani impreſſit libros. Puncti loco plerumque occurrit ſtellula quatuor apicum hujus formæ (+) Præter hoc nullum aliud occurrit ſignum interpunctionis. Deſunt initiales litteræ primarum cujusvis alphabeti litteræ vocum, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri & inſcriptiones. Charta eſt omnino præſtantiſſima. Conſtat integrum volumen, computatis quatuor foliis quæ Præfatiunculam & Tabulam complectuntur, centum quinquaginta quinque foliis impreſſis. Ad calcem operis ſequens legitur notitia: *Famoſiſſimum opus Baldi circa materiam ſtatutorum que communiter cõſueverunt eſſe p̲ Italiam ſparſim per ipſum Bal. ĩ diverſis lecturis poſita & nũc ex eis in unuӡ p̄ alphabetũ collecta & ſub cõgruis litteris & titulis ſituata Nec non & regule Bal. & Bar. circa ip̃a ſtatuta Ac contradictiõeӡ Bar. ĩ q̲b9 ſibi ip̃i ꝯdicit etiam ex diuerſis lecturis collecte finit feliciter.* Folium centeſimum quinquageſimum ſextum continet non niſi *Regiſtrum ſtatutorum Baldi*, hoc eſt indicem primarum cujusvis plagulæ vocum. Vix dubito, quin hoc opus ſaltem ante annum 1476. fuerit typis exeuſum.

CIV.

CIV. 1) S. Augustini liber de Spiritu & Littera. 2) Tractatus anonymi de periculis, quæ contingunt circa Sacramentum Eucharistiæ, cui adnexa est resolutio quæstionis: utrum suffragia facta pro multis æqualiter prosint singulis? in 4.

Impressa sunt hæc opuscula gothico charactere paulo minori, quam est ille, quo impressa sunt opuscula N. LVI. recensita. Ceteroquin figura litterarum maximam habet adfinitatem. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Charta est firmissima, sed minus alba & munda. Pagina quævis continet lineas impressas viginti octo. Præter punctum, quod sæpe hanc habet formam (ı) occurrunt etiam duo puncta, quorum superius eandem, quam modo delineavi, figuram imitatur. Libro Sancti Augustini de Spiritu & littera hic quasi titulus est præfixus: *Incipit prologus beati augustini episcopi in libro* (sic) *de spiritu & littera.* Idem liber terminatur in prima pagina folii 35, linea 20. cui hæc subjecta est subscriptio:

Explicit liber Beati Augustini
episcopi de spiritu & littera.

In aversa pagina folii ejusdem *Incipit tractat⁹ de peicul' q̄ ctīgūt circa sācmētū eucaīstie & r̄mediis eorūdē ex dcis scī thōe de aqño.* Terminatur hoc opusculum in aversa pagina folii trigesimi octavi, linea 27. Postremum folium totum fere sibi vindicat Resolutio quæstionis indicatæ, cui hæc subscriptio est adjecta: *Explicit de suffragiis misse.*

CV. Tractatus, seu Dialogus Rationis & Conscientiæ de sumptione Eucharistici Sacramenti. in 4.

Hic dialogus nullum in fronte titulum aut inscriptionem habet, sed incipit ipsius auctoris verbis: *ulto4* (Multorum) *tam clerico4 q̄ laico4 querela non modica. occupatio gravis & questio dubiosa. quomodo quis se habere debeat in celebrando vel comunicando Quando videlicet accedere. Quomodo accedentes modi vel dispositi esse &c. &c.* Litteræ formam habent singularem. Sunt minutæ admodum & graciles non satis æquales, gothicæ quidem, sed ad rotundas tamen quodammodo accedentes, utpote minus altæ. Lineæ in nulla pagina æqualem habent longitudinem, sed sunt aliæ aliis notabiliter vel breviores vel longiores. Vocum syllabæ in fine lineæ abruptæ nullo signo cum reliquis vocis syllabis jungendæ indicantur. Complectitur autem quævis pagina lineas impressas triginta. Adscribendis in medio contextu, & plerumque

que in media linea interlocutorum, Rationis & conſcientiæ, nominibus typographus ſpatium vacuum reliquit. Diſtinctionis ſignum nullum occurrit, niſi punctum. Deſunt cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri, & inſcriptiones, littera etiam initialis initio opuſculi; quod lineis continuo ſeſe excipientibus, ſine interſtitio impreſſum eſt. Conſtat foliis impreſſis 22. Ad calcem ſequens legitur notitia: *Tractatus racionis & conſciencie de ſumcōne pabuli ſalutiferi corp̄is dn̄i noſtri ihū Xp̄i. Finit.* Hoc etiam opuſculum ante annum 1476. impreſſum eſſe non dubito.

243. Voll.

Errorem typographicum inſignem.

Pag. 14. *lin.* 24. Aurbach *corr.* De aurbach.

BIBLIOTHECÆ
ACADEMICÆ INGOLSTADIENSIS
INCUNABULA
TYPOGRAPHICA

SEU

LIBRI ANTE ANNUM 1500 IMPRESSI CIRCITER
MILLE ET QUADRINGENTI;

QUOS

SECUNDUM ANNORUM SERIEM DISPOSUIT,
DESCRIPSIT, ET NOTIS HISTORICO-LITTERARIIS
ILLUSTRAVIT

SEBASTIANUS SEEMILLER

CANONIC. REG. POLLINGANUS, SERENISS. ELECT. PAL. BAV. CONS. ECCLES. ACT.
THEOL. DOCTOR ET PROF. PUBL. ORD. BIBLIOTHECÆ ACADEM. PRÆFECTUS,
THEOLOG. FACULTATIS h. t. ITERUM DECANUS.

FASCICULUS II.

QUI

LIBROS COMPLECTITUR NOTA ANNI IMPRESSA INSIGNITOS
ULTRA DUCENTOS ET VIGINTI, EOSQUE OMNES SEPTENNII SPATIO
AB ANNO 1477 — 1483 IMPRESSOS.

ACCEDUNT

QUADRAGINTA ET AMPLIUS NOTA ANNI IMPRESSA CARENTES,
SED PROBABILISSIME QUOAD MAJOREM PARTEM PARITER ANTE
ANNUM 1484 IMPRESSI.

CUM ADPROBATIONE THEOLOGICÆ FACULTATIS.

INGOLSTADII

Vendit JOH. WILHELMUS KRÜLL BIBLIOPOLA ACADEM.

Impressit Sebaſtianus Valentinus Haberberger Electoralis Univerſitatis
Typographus. 1788.

PRÆFATIO.

Operis hujus Bibliographici Fasciculum Primum, anno superiori editum, viris doctissimis, & in hoc literaturæ genere versatissimis pergratum fuisse, ex publicis eorum testimoniis edoctus sum (a) Fuerunt etiam non pauci, qui datis ad me literis ad opus, ea, qua ceperam, ratione continuandum etiam atque etiam hortati sunt. Horum igitur doctissimorum virorum tam publicis, quam privatis adhortationibus animatus ea, qua potui, diligentia opus continuavi, & jam partem ejus longe maximam absolvi. Habe interim, Amice Lector, fasciculum ejus secundum. Fuerunt, qui ad primum fasciculum addenda quædam, atque emendanda subministrarunt. His pro sua in me benevolentia grates jam ago publicas. Perplura ipse post impressionem Fasciculi I. copiam nactus librorum, quos ante oblato etiam pretio habere non poteram, vel qui nunc primum publici juris facti sunt, observavi, quibus a me dicta vel confirmantur, vel illustrantur, vel emendantur. Atque hæc quidem, cum aliis aliorum observationibus, benevole mecum communicatis, hic subjiciam.

(a) Conf. Nürnberg. gelehrt. Zeitung. LXIX. Stück. Dienstag den 28. August. 1787. N. 257. Die zu Jena herauskommende allgemeine Litteratur-Zeitung. Jenner 1788. N. 17. b. Col. 179. seqq. Wirzburger gelehrte Anzeigen. X. Stück. Samstags den 2. Februar 1788. pag. 92. seqq.

ADDENDA, ET EMENDANDA
AD
FASCICULUM I.

Pag. 11. De hac L. Apuleii editione plura habet notatu digna Cardinalis Quirini de *Optimorum Scriptorum editionibus Romanis*. Edit. Schelhorn. pag. 209. seqq. ubi integram Johannis Aleriensis Præfationem exhibuit In subscriptione vero ibid. pag. 221. lin. 30. male legitur *epitomata* pro *epitoma*.

Pag. 12. lin. 12. post *Johannes* add. *Andreas*.

Pag. 13. Editionem hanc Auli Gellii fusius descripsit, & Præfationem editoris integram recitavit Quirini loc. cit. pag. 195. seqq. Dignus etiam est, qui de eadem consulatur, P. Audiffredi in Catalogo Roman. Edit. Sæc. XV. pag. 19. seqq.

Pag. 14. De versibus: *Aspicis illustris lector* &c. editioni Auli Gellii, secundum Hambergerum, & Editores A. Gellii Bipontinos, adjectis nihil quoque habent Quirini, & Audiffredi loc. cit.

Ibid. lin. 24. pro *Aurbach.* legendum esse *De aurbach.* jam monui ad calcem Fasciculi I.

Pag. 35. *Sermones sacri ab anonymo conscripti, latine.* 1471. &c. Sermones isti non sunt anonymi, sed Leonardi de Utino, Ord. Præd. Hujus editionis integrum exemplar vidi in Bibliotheca Imperialis Monasterii Ord. S. B. ad SS. Udalr. & Afram Augustæ, in cujus fronte legitur: *Quadragesimale aureū editum ꝑ egregiū excellentissimū ac famosissimum artiū & sacre theologie doctorē frēm Leonardū de Vtino almi ordis frūm predicatorū ac doctrine anglice* (sic) *acutissimū defensorē feliciter incipit.* Iisdem litteris, quibus impressum est hoc opus, Franciscus de Hailbrun,

brun, Alemannus, anno 1472 Venetiis impressit Quadragesimale Roberti de Licio. Ea de re certiorem me fecit Adm. R. P. Placidus Braun, Bibliothecae in Imperiali Cœnobio ad SS. Udalr. & Afram Augustæ Præfectus, qui opus utrumque, utpote in eadem Bibliotheca exstans, adcurate contulit, & in describendis Bibliothecæ sibi concreditæ Incunabulis typographicis, pretiosis illis quidem, nec sane paucis, laudabilissimo studio occupatur. Satis igitur, puto, confidenter adfirmari potest, opus præsens ab eodem typographo impressum fuisse. Exstat eadem editio in Bibliotheca Cann. Regg. in Rebdorf. Conf. Monumenta Typograph. Biblioth. Cann. Regg. in Rebdorf. pag. 106. Vir Cl. Michael Denis in Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliotheck pag. 45. & 46. editionem hujus operis Venetam a Francisco de Hailbrun, & Nicolao de Franckfordia anno 1473. curatam ut editionem originalem habuit. Nostram igitur anni 1471. tum quidem adhuc ignoravit.

Pag. 45. lin. 14. Loco *Præsens hæc secunda est*, omnino legendum, *Præsens hæc tertia est.* Nam Schoifferus idem opus etiam anno 1470. Moguntiæ excudit, ut ex *Bibliotheca Moguntina* — Illustrissimi, & Reverendissimi Stephani Alexandri Würdtwein, Augustæ Vind. anno 1787 edita, discimus. Conf. pag. 101. Exstat etiam hæc anni 1470. editio in Bibliotheca Monasterii ord. S. Ben. Faucensis (Füssen) ut literis me docuit Vir Clarissimus, & in hoc genere literaturæ versatissimus Christianus Carolus *Am Ende*, Pastor Evangelicus Kaufburæ. Cui harum additionum partem magnam me debere gratus publice profiteor.

Pag. 51. Summæ Astexani tres diversas editiones, nota anni impressa destitutas vir. Cl. Michel Denis in Merkwürdigkeiten der garell. Bibliotheck pag. 44. commemorat. Nostram, quæ etiam in Bibliotheca exstat Garelliana, ab illa distinguit, quam Weislingerus in *Armamentario Cathol.* pag. 18. & in *Catalogo Alphabet.* pag. 13. excitavit. Habet posterior hæc editio in fine manu rubricatoris adscripta sequentia:

Ex-

Explicit sũma fr̄is astexani arte imp̄ssoria formata per venabilē virū joh'ẽʒ mentel anno dn̄i MCCCC. LXIX. (1469) Verum notæ ejusmodi Manuſcriptæ merito habentur ſubleſtæ fidei, ut alias jam ſæpius monui. Conf. *Clement* Bibliotheque curieuſe Hiſtorique & Critique Tom. II. pag. 169 ſeqq. Idem editiones hujus operis plures, nota anni inſignitas, recenſuit.

Pag. 52. N. XIII. Nihil de hac oratione habet Audiffredi in Catalogo Roman. Edit. Sæc. XV.

Pag. 53. N. XIV. Cl. P. Audiffredi loc. cit. pag. 145. perperam aſſeruiſſe videtur, in fine hujus orationis legi ſequentia: *Rome in domo nobilis viri Joh. Philippi de Lignamine Meſſanen. S. D. N. familiaris anno eius tertio XXIII. Decembris.* Hæc enim verba (quibus etiam hæc ſunt præmiſſa: *M. CCCC. Lxxiii. Impreſſe* (ſic) *ſūnt iſti ſermões*) leguntur ad calcem orationis de humana felicitate quæ quidem oratio in exemplari, quod viderat P. Audiffredi, cum noſtra hac oratione eandem habebat compacturam, ut ipſe, poſthac certiora edoctus, teſtatur pag. 442.

Pag. 53. N. XV. Cl. P. Audiffredi pag. 442. fatetur, *veriſimillime* a ſe orationem hanc ad annum 1472, quo habita eſt, pag. 119. perperam fuiſſe relatam.

Pag. 53. N. XVI. Tractatum hunc P. Audiffredi ad annum 1473. pag. 140. recenſuit.

Pag. 55. lin. 3. Literis C. W. editorem deſignari, non typographum, conjectura eſt doctiſſimi viri, qui Faſciculum I. in Novellis Literariis Norimbergenſibus recenſuit. LXIX. Stück. pag. 547. ann. 1787. Idem recte animadvertit, ſcribendum fuiſſe W. C. non C. W. ſi Wolfgangus Cephaleus (Wolfgang Köpfel) fuiſſet deſignandus. Qui recenſionem faſciculi primi in Novellis literariis Jenenſibus (allgemeinen Literatur-

Zei-

Zeitung — Jenner 1788. N. 17. b.) scripsit, non est alienus a sententia Rubricatoris, qui litteris C. W. Conradum Wolfach designari adnotavit in margine nostri exemplaris. Putat vero artificis forte id nomen esse, qui litteras sculpsit in editione hac adhibitas.

Pag. 57. N. VI. Nec ex subscriptione, nec aliunde certo colligi potest, an Bononiæ, an alibi hoc opus impressum fuerit. Maittaire Tom. I. pag. 346. aliud opus ab eodem typographo, pariter sine nota loci impressum excitavit. Idem vero Bibliographus Tom I. pag. 756. Aristotelis Problemata a Joanne Vurster (Wurster) & Johanne Baumeister Mantuæ impressa recensuit. Editio hæc Problematum Aristotelis caret quidem nota anni impressa. Verum facta est *Lodovico de Gonzagha Marchione ibidem tunc regnante.* Igitur saltem ante 12. Junii ann. 1478. quo Ludovicus de Gonzaga diem obiit supremum. Forte Johannes Vurster jam etiam anno 1474 Mantuæ libris imprimendis operam dedit. Hæc si vera esset conjectura, opus hoc Mantuæ impressum fuisse, jure majori adfirmari posset. Faciendæ hujus observationis occasionem mihi fecit Fasciculi primi Censor Norimbergensis, qui loc. cit. pag. 547. ex me interrogavit: hat der Johann Wurster de Kampidonia wohl zu Bologna gedruckt?

Pag. 59. XII. Editio hujus operis Cl. P. Audiffredio in Catalogo Rom. Edit. Sæc. XV. fuit incognita.

Pag. 60. XVI. Editionem hanc jam excitavit Freytag in Analect. Literar. pag. 545. Exstat ejusdem Exemplar Norimbergæ, a Cl. de Murr in *Memorabilibus Bibliothec. Norimberg.* pag. 277. commemoratum; qui tamen, forte per errorem typographi, formam ei assignat in 4. Exemplar aliud reperitur in Bibliotheca Cann. Regg. Novacell. Conf. Raritas Librorum &c. pag. 23. & 24.

Pag.

Pag. 63. XXI. Hæc eadem editio exſtat in Bibliotheca Cann. Regg. Novæcellæ prope Brixiam. Conf. Raritas Librorum in Bibliotheca Novacellenſi &c. pag. 24. Quin etiam Maittaire Tom. I. pag. 773. & ex eodem Cl. P. Audiffredi pag. 172. forte noſtram deſignarunt editionem: *Thurecenſis Phiſici Tractatus de Cometis. in* 4°. *Rome* 1474.

Ibid. XXII. Libros N. 1) & 2) Cl. P. Audiffredi inter libros nota anni carentes recenſet pag. 368. Librum vero N. 3) ſeu Tractatum Nicolai de Ubaldis &c. ſecundum hanc editionem non novit. Excitavit vero aliam *Rome Anno dñi. M. cccclxxiii. — die. xxviii. Menſ' Maii* factam pag. 147.

Pag. 64. lin. 7. poſt vocem *inuentario* addenda ſunt ſequentia: *Ac etiam quedam forma Inuentarii.*

Pag. 66. II. Hæc editio a Cl. P. Audiffredio recenſetur in appendice pag. 466. Idem vero ad h. a. pag. 197. excitavit editionem Tractatus ab eodem auctore ſcripti de Servitutibus Ruſticorum prædiorum, Romæ a Joaanne Reynard de Eningen impreſſam. Romana editio ejusdem Tractatus nota loci, anni, & typographi carens, ſed iisdem literis, quibus Tractatus a me recenſitus de ſervit. Urban. præd. impreſſus in fine hujus præfationis recenſebitur.

Pag. 67. linea 30. pro MCCCCLXXV. omnino legendum MCCCCLXXIIII. quod quidem lector ipſe ex paulo poſt a me dictis potuiſſet intelligere.

Pag. 70. VIII. Editionem hanc Valerii Maximi Maittaire Annal. Tom. IV. pag. 354. ut librum a ſe viſum excitavit. Exſtat eadem in Bibliotheca Norimbergenſi civica.

Pag. 75. XVI. Deciſiones Rotæ Rom. Novæ circa annum 1470. ſine nota anni ex typographia Udalrici Galli Romæ jam prodierunt. Conf. Audiffredi pag. 40. Idem Bibliographus Deciſionum tam novarum quam veterum editionem Romanam ad annum 1472. excitavit pag. 120. Sed Deciſiones antiquæ carent nota anni impreſſa: ſunt vero iisdem

typis

typis impressæ, quibus decisiones Novæ hoc anno per Udalricum Gallum, & Simonem de Luca excusæ sunt. Præter editionem a me indicatam eodem anno 1475 & in eadem typographia Georg. Laur duæ aliæ prodierunt collectiones Decisionum Rotæ: altera quidem per Thomam Fastoli, altera per Bernardum de Bisgneto curata. Conf. Audiffredi pag. 179.

Ibid. lin. 5. pro *Horbeck* leg. *Horborch.*

Ibid. XVII. Litteræ, quibus impressum est hoc opus, Eggesteinianæ sunt, eædem nimirum, quibus impressa sunt Biblia Germanica Fasc. I. pag. 2. seqq. nec non opera alia pag. 136. N. XLII. seqq. descripta, minoribus nimirum illis, quas æri incisas exhibuit b. Steigenbergerus Tab. II. n. 3. & 4. adjecta ejusdem Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln &c.

Pag. 83. lin. 27. De typographo Joh. Schallo, qui Orlandio fuit incognitus, Maittaire Annal. Tom. IV. pag. 266. deque hac ipsa editione idem ibid. pag. 342. agit.

Pag. 85. Editionem hanc Regularum Juris Audiffredi pag. 208. non nisi ex Schelhornii Amænit. Liter. Tom. III. pag. 132. noverat.

Pag. 86. lin. 9. Ad hanc lineam Censor Fasciculi I. in der allgemeinen Litteratur-Zeitung hæc adnotavit: *MCCCCXLVIIII.* steht unrichtig statt *MCCCCLXXVI.* Verum ego, qui librum nunc denuo præ oculis habeo, adfirmare possum, recte omnino anni MCCCCXLVIIII. notam ibi expressam esse. Non enim, quod forte putavit Censor Jenensis, hæc nota est anni, quo liber impressus est, sed anni, quo *Franciscus Philelphus Huic Satyrarum Operi Extremam Manum Mediolani imposuit*, ut legitur expresse lin. 7. & 8. ibid.

Pag. 90. lin. 30. post vocem puch omnino inserendum est der peyn, ut recte monuit Censor Jenensis.

Pag. 92. X. Cl. P. Audiffredi pag. 216. operis ejusdem Romanam editionem eodem anno per Johannem Raynaldi, & Paulum Leenen curatam recensuit.

Pag. 94. XIII. De horum sermonum auctore non satis certo, & de adpellatione eorundem, *Sermones Succi*, plura habet Freytag in Analectis Liter. pag. 873 - 875. Ego id unum adnoto, a multis Bibliographis sermones istos citari sub titulo: *Succi sermones*, vel *Socci sermones;* quasi nimirum Soccus, vel Succus nomen esset auctoris horum sermonum. Hinc in Bibliotheca quadam horum sermonum exemplar vidi, cui titulus sequens manu adscriptus erat: *Fratris Socci Ord. Cisterc. Sermones* &c. quin in subscriptione editionis sermonum Succi de Sanctis, qui diversi sunt a nostris de tempore sermonibus, a Freytagio loc. cit. pag. 874. descripti, sermones isti expresse dicuntur *sermones fratris Socci ordinis Cistercien.* Sed aliunde derivandam esse hujus adpellationis originem patet ex recitatis a me pag. 94. lin. 30 & 31. verbis: *quia de Succo* &c.

Pag. 106. V. Tractatus Joh. Gersonis 1) de Passionibus Animae, & 2) de modo vivendi omnium Fidelium etiam celeberrimus Meermannus in *Origin. Typograph.* Tom. I. pag. 59. in not. i. Udalrico Zell adscripsit. Adscripturus sine dubio eidem & reliquos Tractatus hic commemoratos, si eosdem ipsi videre contigisset.

Pag. 110. X. Nullum ex libris, qui ab hoc N. X — XVI. tanquam a Christophoro Valdarfer impressi recensentur, innotuisse *Josepho Ant. Saxio in Historia litterario - Typographica Mediolanensi* testatur Fasciculi I. Censor Jenensis jam semel, iterumque laudatus. Hinc & ipse dubius hæret, an revera a Valdarfero excusi fuerint hi libri. Verum nec ego aliud quidquam adfirmavi, idque iterum adfirmo, libros nimirum his numeris comprehensos esse iisdem typis impressos, quibus Christophorus Valdarfer Bartholomæi de Chaimis confessionale impressit. Addidi quoque pag. 111. in not. (a) typis iisdem a Georgio Ryser impressum fuisse anno 1483. Breviarium Eystettense, recensitum Fascicul. II. ad ann. 1483. N. XXII. Quare libros

iſtos a me vel a Georgio Ryſero, vel a Chriſtophoro Valdarſero haberi impreſſos. Si in Germania a Ryſero impreſſi ſunt hi libri, facile, puto, fieri potuit, ut Saxium omnes laterent. Minus id quidem probabile eſt, ſi a Valdarſero vel Mediolani, vel Venetiis (utrinque enim libris imprimendis operam dedit) impreſſi ſunt. At fieri tamen potuit, ut eum laterent. Ceterum optaſſem, ut vir doctiſſimus, Cenſor Jenenſis, eorum quoque feciſſet mentionem, quæ pag. 111. in nota (a) adnotavi de Georgio Ryſer.

Pag. 111. XI. In Bibliotheca Canonicorum Regg. Novacellenſi (Conf. Raritas Librorum in Bibliotheca Novacell. &c. pag. 50.) exſtat ejusdem Alphabeti editio, quæ eandem in fine ſubſcriptionem habet. Oportet vero hanc editionem a noſtra diverſam eſſe. Noſtra enim impreſſa eſt litteris valde abhorrentibus a litteris Udalrici Zell, cui quidem Exemplar Novacellenſe adſcribitur.

Pag. 118. XX. Cl. P. Audiffredi hujus operis, certe impreſſi Romæ, non meminit. Idem vero Bibliographus ad annum 1473 & 1474. excitavit quædam opera Romæ ab eodem typographo impreſſa. Conf. pag. 147. 155. 156. 393. 426. &c.

Pag. 124. lin. 4. loco zu Augsburg, legendum eſſe zu Ulm recte monuit Cenſor Jenenſis. Ceterum de Johanne Steinhöwel, Phyſico, ſeu Medicinæ Doctore Ulmenſi, plura habet ſcitu jucunda Freytag in *Adparat. Liter.* pag. 287. ſeqq.

Pag. 126. XXVIII. Auctor hujus itinerarii a Freytagio in *Analect. Liter.* pag. 918. adpellatur Ludolphus de Suchem (Suchen) ab aliis Petrus Parochus zu Suchen. Conf. *Nyerup* in *Spicilegio Bibliographico Spec. III.* pag. 118. & Meuſel *Bibliotheca Hiſtor.* Tom. I. Part. II. pag. 76.

Pag. 134. (per errorem typographi 341) XXXIX. S. Thomæ Aquin. Secunda Secundæ. In Bibliotheca Monaſterii ord. S. Benedicti Faucenſi (Füſſen) exſtat hujus editionis exemplar, cui Rubricator adſcripſit ſequentia: *actum lxvj.* (ſc. ann. 1466) alius vero hæc: *ad fauces*

 Al-

Alpium pertinet iste liber 1 ♎ 68. Hæc ex literis ad me datis Clarissimi viri Christiani Caroli Am Ende, pastoris evangelici Kaufburani.

Pag. 137. XLV. (per errorem typographi LXV.) Hujus practicæ Exemplar, quod est in Bibliotheca Monasterii Faucensis, adscriptam habet anni 1473 notam. Hæc quoque notitia ex literis Cl. Am Ende desumpta est.

Pag. 142. Genuina exemplaria Romanæ editionis Plutarchi in multis differunt ab editione hac nostra. Desunt enim in illis omnino tituli vitarum, & hinc nullibi occurrit phrasis: *in latinum traductæ linguagium:* nec vita Caroli magni e græco translata asseritur. Hexastichum: *Anser Tarpeii* &c. post indicem vitarum in omnibus etiam exemplaribus genuinis exstat. Conf. Audiffredi pag. 37. & 38.

Pag. 148. N. LIII. Hæc editio summæ Pisanellæ Supplementa Nicolai de Ausmo revera non habet. Hæc adnotanda putavi, quod a viro quodam Literatissimo interrogatus fuerim, an non forte per errorem memoriæ nullam de supplementis mentionem fecerim. Putavit ille nimirum, summam Pisanellam sine supplementis illis nunquam fuisse typis expressam.

Pag. 152. LVII. Editionis hujus Fortalitii Exemplar quod est in Bibliotheca Monasterii Faucensis, ad calcem singulorum quinque librorum notam habet adjectam, emptum scilicet exemplar illud jam anno 1472 fuisse & quidem a Joh. Schüssler, Typographo illo celeberrimo Augusta - Vindelico. Ex hoc autem non sequitur, a Schussler impressum quoque opus fuisse: immo impressum non fuisse litterarum a Schusslerianis differentia commonstrat. Hæc pariter, quoad rei substantiam, ex literis Cl. Am Ende.

Pag. 154. N. LIX. Tractatum hunc iisdem esse literis impressum, quibus Michael Wenssler celebris apud Basileenses Typographus, anno 1478 decem Collationes, & Codicem Justinianæum impressit, didici ex literis Adm. R. P. Placidi Braun, Bibliothecarii SS. Udalr. & Afr.

Aug.

Aug. qui opus utrumque adcurate contulit. Ipſe ego literas hujus tractatus cum literis, quibus Mich. Wenſsler S. Auguſtinum de civitate Dei anno 1479 impreſſit, adcurate contuli, deprehendique maximam inter has literas ſimilitudinem intercedere. Licet enim literæ poſterioris operis non nihil pinguiores videantur: ſunt tamen hæ ad illarum, aut illæ ad harum imitationem formatæ.

Pag. 157. LXIV. Hoc Lexicon iisdem eſſe literis impreſſum, quibus Raymundi de Sabunde Theologia naturalis per Richardum Paffroed Daventriæ ſine nota anni impreſſa prodiit, idem P. Placidus Braun ex accurata utriusque collatione me docuit. Addidit tamen, literas theologiæ naturalis eſſe paulo minores.

Pag. 162. LXVIII. Hanc Suetonii editionem Cl. Audiffredi pag. 393. Joh. Gensbergio tribuit, adfirmatque, eodem eſſe charactere impreſſam, quo tria alia opera ab eodem typographo anno 1474 *auſpicio & favore* ejusdem Tuſcani impreſſa ſunt.

Pag. 165. lin. 2. pro *Doctrinæ* lege *Differentiæ.*

Pag. 172. LXXXI. & LXXXII. Duo hæc opera iisdem eſſe literis impreſſa jam animadverti. Porro literas plane easdem Joh. Mentellius adhibuit, dum ab anno 1473 - 1476 Specula Vincentii Bellovacenſis imprimeret. Hæc ex literis iterato jam laudati P. Placidi Braun.

Pag. 174. LXXXIV. Meminit hujus operis Auctor *du Catalogue des Livres du feu M. le Duc de la Valliere* N. 399. adfirmatque, circa annum 1470 fuiſſe excuſum Romæ in Monaſterio S. Euſebii. Litteras enim eſſe easdem teſtatur, quibus in eodem monaſterio anno 1470 Homiliæ S. Joh. Chryſoſtomi, per Franciſcum Arretinum e græco in latinum translatæ impreſſæ ſunt. Harum ipſe notitiam dedit ibid. n. 398. Recenſet eandem editionem P. Audiffredi pag. 360. nec eſt alienus a ſententia auctoris catalogi La - Valleriani, dum Georgio Lauer hanc iſtorum ſermonum editionem tribuit. Nam Georgius Lauer in Monaſterio S. Euſebii typographicam artem exercuit.

Pag.

Pag. 178. LXXXIX. Opus hoc typis prorſus iisdem impreſſum eſt, quibus, Gloſſa Salomonis infra pag. 183. N. XCVI.] recenſita.

Pag. 180. XCI. Lackmannus in Annalibus Typograph. pag. 107. excitavit exemplar hujus editionis, quod jam anno 1472 emptum fuerat.

Pag. 183. XCVI. Typos eſſe eosdem, qui operis pag. 178. N. LXXXIX. recenſiti, paulo ante monui. Initiales vero literæ magnæ ligno inciſæ pariter eædem ſunt, quæ occurrunt in Summa Hoſtienſi a Ludovico Hohenwang anno 1777, ſine nota loci, impreſſa, & ad h. a. N. XXVI. a me recenſita. Ceterum exemplar hujus editionis Gloſſæ Salomonis, quod exſtat in Bibliotheca Cann. Regg. in Rebdorf, Collegio huic jam anno 1476 dono datum eſt. Conf. Monumenta Typographica, quæ exſtant in Bibliotheca Cann. Regg. in Rebdorf. Euſtadii 1787. in 4. pag. 16.

Pag. 186. N. XCVIII. Hujus editionis exemplar exſtat in Bibliotheca Imperialis Cœnobii ad SS. Udalr. & Afr. Auguſtæ. Porro adfirmat Bibliothecæ hujus Cœnobii Præfectus P. Placidus Braun literas hujus editionis easdem eſſe, quibus impreſſa Piſani Summa Reutlingæ, ſine typographi nomine, prodiit anno 1482.

Atque hæc quidem habui addenda ad Faſciculum Primum, eaque fere omnia vel hauſta ex libris, quorum nunc primum plena mihi copia facta eſt, vel communicata ab amicis. Addam pauca de hujus operis Titulo, *Incunabula Typographica;* quem quidem, primum Faſciculum cum ederem, ab omni cenſura immunem futurum exiſtimaveram, quin de cenſura in eundem ne cogitaveram quidem. At Cenſor Jenenſis (in der allgemeinen Literatur Zeitung) Faſciculi I. qui ceteroquin cum aliis Cenſoribus & ipſum opus, & operis auctorem encomiis longe majoribus, quam ſperare præſumpſeram, mactavit, initio ſtatim recenſionis ſuæ adfirmat, libros, qui in artis typographicæ *incunabulis* impreſſi ſunt,

inep-

inepte *Incunabula Typographica* adpellari (**ist eben so unrichtig, als wenn man Kinder in der Wiege selbst Wiegen nennen wollte.**) Hæc verba sunt Censoris, quibus veri aliquid subesse nemo doctus negare poterit. Libros quippe, in artis Typographicæ *incunabulis* impressos ab *incunabulis* ipsis differre facile omnes largientur, qui ad vocis, *Incunabula*, etymologiam respexerint. Verum id quoque certum est, vocabula ex usu loquentium longe alios interdum nancisci significatus, quam qui ipsis, spectata eorum origine, atque etymologia, competunt.† Porro ignorare non potuit Censor Jenensis, vir doctissimus, & in hoc genere literaturæ, ut ipsa Fasciculi mei primi recensio commonstrat, versatissimus, a sexaginta jam fere annis a doctissimis Bibliographis libros *Sæculo XV.*, & *initio XVI.* impressos *Incunabula Typographica* adpellari. Putabam igitur, eodem hujus vocis significatu, nunc quidem civitatis jure donato, mihi quoque uti licere.

ADPENDIX AD FASCICULUM II.

Ad pag. 18. de Ludov. Hohenwang plura dixi infra de libris nota anni carentibus ad N. CXIV.

Ad pag. 20. Libris Anno 1477 impressis addendum est opus sequens, nunc primum repertum:

XXIX. Johannis Andreæ Quæstiones Mercuriales super regulis Juris. Venetiis impressæ per Adamum Rotweil 1477.

Opus hoc, cujus editionem aliam priorem ad annum 1475. N. XVII. recensui, est gothico charactere pereleganti in duabus columnis firmissimæ, ac præstantissimæ chartæ impressum. Caret initialibus litteris, custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum, habet vero signaturas ab a — q. Circa finem columnæ secundæ folii noni quinternionis *q* sequens subscriptio legitur: *Questiones mercuriales sup̲ regulis iuris Jo. an. impresse venetiis per Magistrum Adam de Rotvil. Anno dñi. M. cccc. lxxvij. quarto nonas Julii: finiũt feliciter.* Typographi nostri ad annum 1480 primum meminit Maittaire Tom. I. pag. 414. ubi

ubi Decretum Gratiani ab eodem Venetiis impressum excitavit. Idem cum Orlandio ad annum 1482 excitavit vitas Plutarchi parallelas in Italicum idioma versas per Baptist. Alex. Jaconellum, & a Typographo nostro Aquilae eodem anno impressas. Forte Adamus iste de Rothweil, cujus, adjecto saltem typographi nomine paucissima occurrunt monumenta, idem est cum Adamo Typographo Veneto, cujus aliqua monumenta typographica jam anno 1471 edita excitavit eruditissimus Schelhornius in notis ad Card. Quirini librum de Optim. Scriptorum editionibus &c. pag. 82 seqq. Meminit Schelhornius Adami Rot, Clerici Mettensis, & Adami de Ambergau (vulgo Ammergau) nihil vero habet de Adamo de Rothvil, forte sibi ignoto.

Ad pag. 100. *lin.* 13. & 14. Editionem operis de Regimine principum anni 1473 sine nota loci, & typographi Cl. de Bure immerito suspectam habuit. Exstat enim haec editio in Bibliotheca Cann. Regg. Rebdorfii. Conf. *Monumenta Typographica* hujus Bibliothecae anno primum 1787. edita pag. 109. seqq.

Pag. 144. *lin.* 39. pro *Lxxxii.* legendum *Lxxxvii.*

Ad Classem IIdam. Librorum nota anni carentium, quos recensui Fasc. II. inde a N. CXV — CXXIV. sequens etiam opus pertinet:

Bartholomaei Cepollae Tractatus de Servitutibus Rusticorum Praediorum. Sine l. a. & typographo. in Fol. magn.

Praemissus est index materiarum foliis quinque comprehensus. Folio sexto *Tractatus seruitutum rusticorum prediorų dñi Bartholomei Cepolla Veronen. utriusq3 iur| doctoris famosissimi Incipit feliciter.* Desunt ubique custodes, signaturae, numeri, & inscriptiones paginarum. Literas initiales parvas typographus nunc adjecit, nunc omisit. In fine haec leguntur; *Tractatus de Seruitutibus rusticorum prediorū, domini Bartholomei Cepolla Veronēsis utriusq3 iur| doctor| famosissimi finit feliciter.* Accedit registrum chartarum in prima sequentis folii pagina. Est haec editio iisdem literis impressa, quibus auctoris ejusdem tractatus de servitutibus *Urbanorum* praediorum ad ann. 1475. N. II. recensitus. Meminit utriusque Cl. P. Audiffredi in Appendice pag. 466. Vix igitur dubium est, quin hic quoque tractatus, forte anno 1475, Romae apud S. Marcum fuerit impressus.

NO-

NOTITIA HISTORICO-LITERARIA DE INCUNABULIS TYPOGRAPHICIS BIBLIOTHECÆ ACADEM. INGOLSTADIENSIS.

FASCICULUS II.

ANNO 1477.

I. Laurentii Vallæ Opus de linguæ latinæ elegantiis. Accedit ejusdem Liber de Pronomine ſui ad Joannem Tortellium Arretinum. Mediolani per Philippum de Lavagnia. Ann. 1477. in Fol. min.

Opus iſtud charactere rotundo plane elegantiſſimo impreſſum eſt. Charta eſt firmiſſima, minus tamen alba, & polita: habet vero ampliſſimos margines. Chartarii ſignum aliud non obſervavi, quam roſam diverſæ magnitudinis. Præter punctum, quod ſtellulæ quadratæ formam habet, occurrunt

etiam duo ejusmodi puncta, & signum interrogationis. Initiales litteras parvas ipse typographus adjecit. Custodes, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Constat volumen integrum 28 plagularum fasciculis, signatis a – z, & insuper & . ꝑ & ℞. sunt omnes quaterni, præter n & o ternos, ac ℞ quinternum. Quaternionis vero *a* primum folium vacuum est. In fronte autem primi folii impressi hæc verba leguntur, impressa typis iisdem, quibus ipsum opus: *Laurentii uallensis uiri clarissimi: et de lingua latina bene meriti ad Joannem Tortellium arretinum elegantiarum opus.* Tum immediate sequitur epistola dedicatoria ejusdem ad eundem, quæ terminatur in prima secundi folii pagina, linea 28. In prima pagina folii impressi 205 post medium sequens impressa legitur notitia: *Impressum Mediolani impensis Philippi Lauagniæ Anno MCCCCLXXVII. pridie Kalendas Septembris.* Accedunt carmina in laudem operis, & typographi. Adnexus est demum index alphabeticus materiarum foliis octo comprehensus. Carent vero hæc octo folia signaturis.

II. Summæ Theologicæ S. Antonini Pars IIda. Spiræ per Petrum Drach anno 1477 impressa. In Fol. magn.

Operis istius, quatuor partibus constantis, partes singulæ sæculo decimo quinto seorsim diversis annis editæ fuerunt. Sic Nicolaus Jenson anno 1477 Partem II. & III. anno 1479 P. I. anno 1480 P. IV. Antonius Koburger anno 1477 Partem II. anno 1478 P. I. & III. anno 1479 P. IV. ediderunt Vid. Denis Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek pag. 128, ubi editionem ejusdem operis alteram annis 1486 & 1487. a Koburgero curatam recenset Idem vir Clarissimus loc. cit. meminit quidem editionis Spirensis a Petro Drach curatæ annis 1487 & 1488: silet vero de editione partis secundæ quam præ oculis habeo, excusæ jam anno 1477. Excitavit vero eandem Orlandi in *Origine e progressi della Stampa* pag. 185. An reliquæ etiam partes hujus operis, nimirum I. III. & IVta hoc anno, aut proxime sequentibus ab eodem typographo emissæ fuerint in lucem, mihi quidem plane incompertum est. In fronte voluminis vastissimi, quod in duabus columnis impressum est charactere gothico, litteris maiusculis impressa leguntur sequentia: *Clarissimi ac doctissimi uiri fratris Anthonini de ordine Predicato4 Archiepiscopi Florentini secunda pars sume feliciter Incipit.* Desunt initiales litteræ capitum, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Charta est firma quidem, sed minus alba & polita. Chartarii signum omnium frequentissime occurrens est littera D, quam stilus secat ex una parte in annulum, ex altera in crucem definens, rarius multo observavi caput bovis cujus inter cornua stilus exurgit in crucem definens. Ad calcem operis sequens legitur notitia litteris majusculis impressa: *Finit feliciter opus celeberrimū secunde partis sūme doctissimi viri fratris Anthonini de ordine Predicato Archiepi Florentini moraliter tractans de singulis viciis in particulari per modu*

pre-

predicationis. et etiam per modū doctrine Impſum per Petrū Drach inſingni (ſic) *in ciuitate Spireñ Sub anno dñice incarnacōis M. cccc. Lxxvij. die viceſima menſis Auguſti.* His ſubiecta ſunt typographi inſignia. Accedit tabula ſeu index Articulorum, & capitum, in quæ diviſum eſt hoc volumen, foliis impreſſis duobus comprehenſus.

III. Biblia germanica Auguſtæ Vindel. impreſſa anno 1477. 2 Voll. Fol.

Hujus editionis prima pars tantum exſtat in Bibliotheca hujate academica. Attamen integri operis notitiam lectoribus exhibiturus, quæ ad partem illius ſecundam pertinent, ex Cl. Panzero deprompſi. Litteris impreſſa ſunt hæc Biblia admodum pinguibus, non tamen ſculptis, ſed fuſis: niſi quod litteræ ſingulorum librorum initiales ligno inciſæ, & figuris plerumque eorum argumento convenientibus ornatæ ſint. Capitum quoque initiales litteræ parvæ, eæque impreſſæ ſunt, quibus tamen in noſtro exemplari rubras majuſculas miniator adpinxit. Papyrus alba & firma eſt. Signa chartarii ſunt varia. Omnium frequentiſſime occurrit roſa, interdum uva, minus frequenter caput bovinum, cujus inter cornua ſtilus exurgit, adparent. Deſunt cuſtodes, & ſignaturæ. Adſunt vero tituli columnarum, nec non foliorum numeri. Columnæ ſingulæ, quarum duas quævis habet pagina, lineas impreſſas 51 continent. Præfixit etiam capitibus numeros typographus. Tituli Pſalmorum non ſunt ſeparatim impreſſi, ſed Pſalmi ſinguli titulum quisque ſuum habent præfixum. Præter punctum & ſignum („ vel /) quo ſyllabæ vocis ejusdem in fine linearum abruptæ coagmentandæ indicantur, non occurrunt alia diſtinctionum ſigna. Diviſio operis in duo volumina ab ipſo typographo eſt adoptata. Nam voluminibus ſiugulis indicem præfixit librorum Biblicorum. Volumen primum folia habet numerata CCCXVIIII: revera autem conſtat foliis 321. Nam folium primum, cujus averſa pagina, columna prima indicem continet librorum Biblicorum, & folium ultimum, cujus prima tantum columna impreſſa eſt, carent numeris impreſſis. Cl. Panzer (Nachricht von den allerälteſten gedruckten deutſchen Bibeln pag. 53.) folia impreſſa numerat CCCX (310) eumque numerum bis habet intra quatuor lineas. Idem adfirmat, folium ſecundum, quod indicem excipit, numero II. eſſe notatum. Verum aliter ſe habet utrumque in noſtro exemplari. Nam foliorum numerus eſt 321, & folium ſecundum numerum I. habet. Sed errorem hunc poſtea detexit, dum in alio loco (von den älteſten augsburgiſchen Ausgaben der Bibel) de eadem editione loquens numeros paginarum ab I usque ad CCCXX extendi adfirmat, quod ita tamen intelligendum eſt, ut numerus CCCXX folii ultimi non ſit expreſſus. Ceterum volumen hoc primum libros biblicos a geneſi usque ad Pſalterium complectitur. Ad hujus calcem leguntur ſequentia: Eyn ende hat die weiſſagung oder d' pſalter

des königlichen Propheten Dauid. In eadem linea cum voce David legitur anni nota .1. R. AA (1477) Subjecta sunt insignia, ut videtur typographi de quibus paulo post. Volumini secundo pariter præfixus est index librorum biblicorum. Numeri foliorum ab I — CCCXXXI procurrunt, quibus in fine accedit folium non numeratum sequentem continens subscriptionem: Diß durchleüchtigest werk d' ganzen heiligen geschrifft. genandt die bibel für all ander vor gedruckt teutsch Bibeln. lauterer, klärer vnnd warer nach rechten gemeynen teutsch dañ vor gedruckes hat hie eyn end. In d' hochwirdige keyserlichen statt augspurg, der edeln teutschen nacion nit der mirst sunder mit den meyste eben geleich genennet. zu gantzen ende gedrucket: vmb wölich volbringung sei lob. glori und ere. der hochem heyligen Triualtigkeit. vñ eynigen wesen. dem vatter vnd dem sun vnd dem heyligen geyst. der do lebt und regiret got ewigklichen Amen. His denuo subjecta est anni 1477 nota, & eadem insignia, quæ ad calcem tomi prioris conspiciuntur. *Vir nempe hirsutus divaricatis cruribus, medius inter duas arbores, tenens manu sinistra scutum (in quo leo flavus in area rubra erectus in pedes lingua exserta corona cærulea ornatus, conspiciendus datur.* Ita hæc insignia descripsit Franc. Antonius Veith, Bibliopola Augustanus pereruditus, in Adpendice ad suam Bibliothecam Augustanam Tom. I, fol. 3. pag. avers. Insignia hæc esse Joh. Bämleri (Bäumler) haud vana est Cl. Panzeri conjectura. Conf. Nachricht von den ältesten gedruckten deutschen Bibeln pag. 55. — Item Beschreibung der ältesten Augsburgischen Bibeln pag. 21.

IV. Prima Pars Summæ S. Thomæ Aquinatis. Venetiis anno 1477. in Fol. min.

In fronte voluminis, pagina prima, columna prima *Incipiũt capitula pme ptis sũme sup totam theologia3 fratris sancti Thome de aqno ordinis pdicatorũ.* Capitula hæc sex folia implent. Folio septimo opus ipsum incipit, charactere gothico in duabus columnis impressum chartæ admodum nitidæ & mundæ. Desunt custodes, paginarum numeri, & plerumque etiam litteræ initiales. Signaturas vero typographus adjecit, qui etiam in superiori margine charactere majusculo indicavit Quæstionem, e. g. *Questio LIIII.* Folia impressa numeravi 307. Post medium secundæ columnæ folii 307 hæc legitur notitia: *Explicit pma p9 sũme sãcti thome de aquino diligẽtissime castigata sup emẽdatione magistri francisci de neritono p theologos viros religiosos petrũ cantianũ & ioannem frãciscu3 venetos.* Interjecto exiguo spatio legitur;

Venetiis, M. CCCC. LXXVII.

V.

V. Appiani Alexandrini Romanarum Historiarum Libri quatuor, Celticam, Syriacam, Parthicam & Mithridaticam complectentes. Item ejusdem libri quinque de Bellis Romanorum ciuilibus, quibus accedunt liber, qui Illiricus inscribitur, & liber seu brevis narratio de bello celtico. Venetiis anno 1477. per Bernardum Pictorem, & Erhardum Ratdolt Augusta - Vindelicum. Omnia secundum versionem Petri Candidi. in Fol.

Splendidissima merito hæc dici potest editio, utpote quæ charactere rotundo plane elegantissimo & chartæ mundissimæ, ac amplissimis instructæ marginibus, qui brevia rerum argumenta exhibent, est impressa. Ipsi typographi eam in duo volumina tribuerunt, quorum in nostro quidem exemplari prius, & ab interprete Nicolao V. R. P. dedicatum libros quatuor historiarum, Celticæ nimirum, Syriacæ, Parthicæ, & Mithridaticæ, posterius vero, ab interprete Alphonso Aragoniæ Regi dedicatum, libros quinque bellorum civilium cum adnexis duobus aliis in titulo indicatis complectitur: utrumque etiam volumen singularem habet subscriptionem, infra recitandam. Desunt utrinque custodes, & paginarum numeri, Litteras vero librorum initiales, easque æri, ut videtur, eleganter incisas, cum signaturis ipse typographus adjecit. Illas nostri exemplaris rubricator variis coloribus quam bellissime distinxit. In fronte primi voluminis *P. Candidi in libros Appiani Sophiste Alexandrini Ad Nicolaum quintū summū pōtificem Prefatio incipit felicissime.* Folio secundo Appiani ipsius incipit Prohemium in Romanam historiam, quatuor foliis comprehensum. Folio tandem quinto *Appiani Alexandrini Sophiste Romanorum liber incipit qui Libycus inscribitur.* Nulla est librorum in capita, aliasque sectiones minores distinctio. Librorum vero singulorum finis & initium hac vel simili ratione notantur: *Appiani Alexandrini Sophiste Romanorum liber finit qui Libycus inscribit'. Traductio P. Candidi — Appiani Alexandrioi Sophiste Romanorum liber incipit qui Syrius inscribit'. Traductio. P. Candidi.* In primo volumine folia impressa numerari 131. Ad calcem vero hæc sequens legitur notitia: *Impressum est hoc opus Venetiis per Bernardū pictorem & Erhardum ratdolt de Augusta una cum Petro loslein de Langencen correctore ac socio. Laus Deo. M. CCCC. LXXVII.*

Primum voluminis posterioris folium interpretis dedicationem ad Alphonsum Aragoniæ regem continet: Folio autem secundo singulorum ordine librorum argumenta summatim leguntur impressa. Folio demum tertio *P. Candidi de ciuilibus Romanorum bellis ex Appiano Alexandrino in latinū traductis liber primus incipit. lege feliciter.* Exterior hujus voluminis forma prorsus eadem est cum volumine priori. Constat foliis impressis 211. Ad calcem

cem eadem prorsus legitur impressa subscriptio, quae tomo priori adjecta est. Quare eam hic nolim repetere.

Editio haec historiarum Appiani minus quidem rara est editione Veneta a Vindelino de Spira anno 1472 curata: attamen typorum elegantia, & chartae munditia primam illam editionem facile superat.

VI. Pauli Veneti, Ord Eremit. S. Augustini, Expositio duorum Aristotelis librorum posteriorum. Venetiis per Theodorum de Reinsburch & Renaldum de Novimagio socios. Anno 1477. in Fol. min.

Opus istud Gothico charactere admodum luculento, parvo licet, in duabus columnis chartae nitidissimae & amplissimis instructae marginibus impressum est. Caret custodibus & paginarum numeris: habet vero signaturas & litteras initiales. Voluminì nullus titulus aut inscriptio praefixa, sed incipit ipsis auctoris verbis: *mnis* (omnis) *Doctrina & omnis disciplina* &c. Ad calcem primi libri haec tantum leguntur impressa: *Finis expōis pmi libri posterio4.* Ad calcem vero libri secundi uberior legitur notitia, quae ejusmodi est: *Expositōni clarissimi artiū & theologie doctoris Pauli Ueneti ordinis heremitarum beatissimi Augustini ex proprio originali per venerandum fratrem Francisci de Bēzonibus de Crema: logyce baccalariū: & fratrē Martiotum de Pistorio ordinis minorum magna diligentia emendate: finis impositus ē Uenetiis. Impressum est hoc opus per magistrum Theodorum de Reinsburch, & Renaldu3 de Nouimag. socios: 1477. die. 14. mensis Junij. rc.* Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* &c. . Typographorum nostrorum ante annum 1478 non meminit. Pauli Veneti lucubrationes in libros Aristotelis varios saec. XV. saepius fuer typis excusae, & magno in pretio habitae. Auctor jam obierat anno 142[illegible] dum Provinciae ordinis sui praeesset.

VII. Pauli Veneti, Ord. Eremit. S. Augustini summa Philosophiae, divisa in partes sex, quarum 1ma est in Aristotelis libros Physicorum. 2da in libr. ejusdem de celo & mundo. 3tia in libr. ej. de generatione & corruptione. 4ta in libr. ej. Methaurorum, seu Metheoricorum. 5ta in libr. ej. de anima. 6ta in libr ej. Metaphysicorum. Anno 1477. in Fol. mag. fine nota loci & typographi.

In fronte primae paginae, primae itidem columnae tituli loco haec leguntur impressa: *Summa philosophie p fimosissimū sacre theologie professorē Magistrū*

giſtrū Paulū Uenetū ordinis fratrū Heremitaꝝ ſancti Auguſtini. Cuius prima pe correſpōdens libro phiſicoꝝ Ariſtotelis feliciter incipit.* Tum immediate ſequitur *Prohemium* auctoris. Characteres, quibus impreſſum eſt hoc opus, ſunt gothici juſtæ magnitudinis, inter ſe ſatis æquabiles. Deſunt ubivis cuſtodes, ſignaturæ, litteræ initiales, paginarum numeri & inſcriptiones. Charta eſt firmiſſima, alba, munda, & ampliſſimis inſtructa marginibus. Chartarii ſignum omnium frequentiſſime occurrens eſt forfex. Ad calcem libri ſexti ſequens exſtat notitia: *Explicit ſumma Phīe ſm magiſtruȝ Paulum Uenetum ſacre theologie clariſſimū Profeſſorem ſacri ordinis Heremitarū ſancti Auguſtini Emendata diligenter per fratreȝ Ualētinum de Camerino ſacre thologie* (ſic) *ꝯfeſſorem ordinis predicatoꝝ. Sub anno domini. Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo ſeptimo. die vero xxv menſis Januarii.* Accedit pagina ſeparata, quæ indicem continet primarum cujusvis plagulæ vocum.

VIII. Deciſiones Dominorum de Rota Novæ & antiquæ. Moguntiæ ann. 1477. per Petrum Schoiffer. in Fol. min.

Primam, quæ mihi videtur, hujus operis editionem ad annum 1475. N. XVI. recenſui. Præſens in duas quodammodo partes diviſa eſt, quarum prior Deciſiones antiquas, poſterior vero novas complectitur. Parti utrique præfixa eſt tabula ſeu index deciſionum & conſtitutionum, Quæ primæ parti præfixa eſt tabula, quinque conſtat foliis impreſſis, eſtque ordine alphabetico concinnata. Tabula vero parti ſecundæ, ſeu deciſionibus novis præfixa multo uberior eſt, & foliis conſtat impreſſis viginti ſeptem. Ambas hasce tabulas deeſſe oportet in exemplari quod deſcribit Cl. de Bure n. 933. Adfirmat enim: *Ce livre n'a ni Index ni table de chapitres. Il commence par cet intitulé: Conſtitutiones &c.* Ceterum paginæ ſingulæ in duas columnas diſtinctæ ſunt. Deſunt cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri, & inſcriptiones. Charta eſt plane firmiſſima, pergameno propemodum ſimilis. Ad calcem primæ partis hæc tantum leguntur impreſſa: *Antiquarū deciſionum finis.* Ad calcem vero partis ſecundæ, ſeu novarum deciſionum uberior legitur notitia rubro colore impreſſa ſequentis tenoris: *Anno dñi. Mcccclxxvij. pridie noniſ Januariiſ. Graui labore maximiſqȝ impenſis Romanā poſt impreſſionem opus iterū emēdatū! ātiquarūm nouarumqꝫ deciſionū ſuis cū additionibꝫ! dñoꝝ de Rota! In ciuitate Maguntina impſſorie artis inuētrice elimatriceqȝ ꝑma Petrus Schoyffer de Gernſheym ſuis conſignando ſcutis arte magiſtra! feliciter finiuit.* His ſubjecta ſunt typographi inſignia rubro pariter colore expreſſa.

[illegible] inctæ sunt. Character est gothicus justæ magnitudinis. Custodes, [illegible] numeri, & inscriptiones desunt. Litteras vero initiales parvas [illegible] typographus adjecit. Charta munda est, & alba. Ad calcem [illegible] sequens exstat notitia: *Religiosi pris Bonauēture ordinis Mino4 ve-[illegible]logie* (sic) *cpfessoris eximii: sacreq3 aplice sedis Cardinal' sup secundū [illegible] scriptu3 finit. Per excellētissimū sacre theologie doctore3 magrm Thomā [illegible]icū ordinis frat4 heremita4 sancti Augustini in famosissimo studio pa-[illegible]vie legēte3 maxia cū diligētia emendatū. Anno salut nre. M. cccc. [illegible]eodoricū de Reynsburch & Reynaldū de Nouimagio socios. Uene-[illegible]ssum.* Subscriptionem hanc in eadem pagina excipit *Tabula* [illegible]um & distinctionum) *eiusde3 libri;* quæ terminatur in tertii [illegible]a. In eadem exstat impressus index primarum cujusvis pla-

[illegible]iaconi Cardinal. postea Innocentii III. R. P. Miseria conditionis humanæ. Norimbergæ im-[illegible]dericum Creusner. anno 1477. in Fol. min.

[illegible]olii pagina index legitur singulorum capitum primæ [illegible]bus reliquis hujus libri partibus est præfixus. In [illegible] *incipit liber de miseria conditionis hūane | editus a lothario* [illegible]. Litteræ sunt gothicæ oblongæ. Charta satis firma, sed minus [illegible] Desunt litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri & [illegible]ptiones. Ad calcem hæc habes impressa: *Explicit Tractatulus Innocencii [illegible] de miseria conditionis humane nature per me fridericum Creusner ciuem Nurm-[illegible]sem sub anno domini. M. CCCC. LXXVij.*

[illegible]II. *Tractatulus sollenis de arte & vero modo predicandi ex diuersis sacrorum doctorum scripturis & principalit· sacra-tissimi cristiane ecclesie doctoris Thome de aquino ex paruo suo quodā tractatulo recollectus vbi scdm modum & formam materie presentis procedit.* Anno 1477. in Fol. min. sine nota loci & typographi.

Quæ recitavi verba, in fronte leguntur opusculi, quod foliis constat impressis decem. Typi sunt iidem cum typis operis immediate præcedentis. Quare nullus dubito, quin ex Creusneri typographia Norimbergensi prodierit. Desunt quoque initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Ad calcem primæ paginæ folii noni hæc legitur subscriptio: *Hic claudit[a] ars siue mod[9] pdicādi a sancto Thoma de aqno cposita. nec nō alio4*

IX. Decretum Gratiani cum apparatu Bartholomæi Brixiensis. Venetiis per Nicolaum Jenson anno 1477. in Fol. magn.

Hoc vastissimæ molis opus gothico charactere admodum luculento impressum est in duabus columnis, quæ in medio fere paginæ sitæ sunt. Quatuor extremos margines apparatus, seu glossæ occupant. In supremo margine notantur distinctiones & capita, e. g. *Di. LXXX. Ca. XII.* Rubricæ, quæ vocantur, rubro etiam colore impressæ sunt. Initiales litteræ in ipso textu desunt. In glossis typographus parvas adhibuit. Desunt etiam paginarum numeri, & custodes. Adsunt vero signaturæ. Charta plane præstantissima est. In fine hæc tantum leguntur: *Decreto4 codex impressus singulari industria atq3 impensa Nicolai Jenson Gallici Uenetiis. M. cccc. Lxxvij. Sixto quarto pontifice maximo.* Meminit hujus editionis Orlandi. Silent vero de eadem Hamberger, de Bure, & alii, qui mihi ad manus sunt.

X. Nicolai de Tudeschis Archiep. Panormitani, vulgo *Abbatis Siculi*, commentariorum in primum librum decretalium Pars 1ma & 2da Venetiis 1477. per Nicolaum Jenson. 2 Tom. in Fol.

Impressum est hoc opus charactere gothico in duabus columnis chartæ admodum nitidæ, quæ amplos habet margines. In superiori margine notatur titulus, qui exponitur, e. g. *De consuetu. — De postul. prela.* Paginarum vero numeri, & custodes desunt. Litteras initiales parvas typographus plerumque adjecit: sæpe tamen omisit. Signaturæ adsunt. Prima pars hanc habet subscriptionem: *Dñi abbatis siculi ꝑ primo sup ꝑmo decretalium diligētissime emēdata feliciter explicit. per Nicolaū Jenson gallicum Uenetiis impressa. M°. cccc. Lxxvij. die xxvij. novembris.* Pars secunda incipit *De officio & ptāte iudicis delegati ℞ica.* Impressioni hujus partis finis est impositus anno *M. cccc. Lxxvij. die. x. decembris.* An reliquæ etiam partes hujus operis anno sequenti a Nicolao Jenson fuerint typis excusæ, mihi quidem non constat. Præter commentaria enim in Primam partem nihil exstat in Bibliotheca nostra academica.

XI. S. Bonaventura in librum II. sententiarum. Venetiis per Theodoricum de Reynsburch & Reynaldum de Novimagio anno 1477, in Fol. min.

In fronte voluminis hæc verba leguntur impressa: *Uiri excellentissimi & sacre theologie diui monarce summiq3 cpfessoris: sup 2°. snia4 dñi Bonauenture mino4 ex ordine opus pclarissimum feliciter incipit.* Singulæ paginæ in duas co-

columnas

humas distinctæ sunt. Character est gothicus justæ magnitudinis. Custodes, paginarum numeri, & inscriptiones desunt. Litteras vero initiales parvas & signaturas typographus adjecit. Charta munda est, & alba. Ad calcem voluminis sequens exstat notitia: *Religiosi pris Bonaucture ordinis Mino4 veritatis theologie* (sic) *cpfessoris eximii: sacreq3 aplice sedis Cardinal' sup secundū sententia4 scriptu3 finit. Per excellētissimū sacre theologie doctore3 magrm Thomā peneketh anglicū ordinis frat4 heremita4 sancti Augustini in famosissimo studio patauino ordiarie legēte3 maxia cū diligētia emendatū. Anno salut nre. M. cccc. lxxvij. p Theodoricū de Reynsburch & Reynaldū de Nouimagio socios. Uenetiis feliciter impssum.* Subscriptionem hanc in eadem pagina excipit *Tabula* (index quæstionum & distinctionum) *eiusde3 libri*; quæ terminatur in tertii folii prima pagina. In eadem exstat impressus index primarum cujusvis plagulæ vocum.

XII. Lotharii Diaconi Cardinal. postea Innocentii III. R. P. Tractatus de Miseria conditionis humanæ. Norimbergæ impressus per Fridericum Creusner. anno 1477. in Fol. min.

In aversa primi folii pagina index legitur singulorum capitum primæ partis; qualis etiam duabus reliquis hujus libri partibus est præfixus. In fronte folii secundi *Incipit liber de miseria conditionis hūane| editus a lothario dyacono* &c. Litteræ sunt gothicæ oblongæ. Charta satis firma, sed minus polita. Desunt litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Ad calcem hæc habes impressa: *Explicit Tractatulus Innocencii pape de miseria conditionis humane nature per me fridericum Creussner ciuem Nurmbergensem sub anno domini. M. CCCC. LXXVij.*

XIII. *Tractatulus sollenis de arte & vero modo predicandi ex diuersis sacrorum doctorum scripturis & principalit· sacratissimi cristiane ecclesie doctoris Thome de aquino ex paruo suo quodā tractatulo recollectus vbi scdm modum & formam materie presentis procedit.* Anno 1477. in Fol. min. sine nota loci & typographi.

Quæ recitavi verba, in fronte leguntur opusculi, quod foliis constat impressis decem. Typi sunt iidem cum typis operis immediate præcedentis. Quare nullus dubito, quin ex Creusneri typographia Norimbergensi prodierit. Desunt quoque initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Ad calcem primæ paginæ folii noni hæc legitur subscriptio: *Fine claudit' ars siue mod' pdicādi a sancto Thoma de aqno cposita. nec nō alio4*

ſacroꝝ doctoꝝ ſcripturis ꝑ luſtrata & ſi q̃ diligẽter ſe inſpexerit ꝓcul dubio ĩ arte iſta magnꝰ erit Anno dñi. ꟾ. CCCC. Lxxvij. Hic tractatulꝰ eſt impreſſus. In averſa pagina folii ejusdem legitur inſtructio de formanda arbore, quæ norma ſit formandæ orationis. Ad calcem primæ paginæ folii 10 legitur; *ſequitur arbor.* Verum deeſt hæc arbor, abs dubio ponenda in ejusdem folii averſa pagina, quæ vacua eſt.

XIV. Johannis Gritſch ord. minor. Quadrageſimale. Accedunt themata pro expoſitione Evangeliorum & Epiſtolarum tam pro Dominicis, quam feſtis per annum diebus. Impreſſ. per Johannem Wiener de Wienna (Vienna) ann. 1477. in Fol.

In fronte voluminis exſtat tabula, ſeu index alphabeticus materiarum, foliis impreſſis 46 comprehenſus, cui præmiſſa ſuccincta de ejus uſu inſtructio. In fronte folii 47 hæc verba leguntur: *Quadrageſimale fratris iohannis Gritſch ordinis fratrum minorum. doctoris eximij. ꝑ totum temporis anni ſpatium deſeruiẽs cũ Themnatum euangeliorũ ꝛ epl'arum introductiõibꝫ ꝛ tabula poptima Incipit feliciter.* Deſunt ubivis initiales litteræ, cuſtodes, ſignaturæ, & paginarum numeri. In margine ſuperiori cujusvis paginæ notatur numerus ſermonis, e. g. *viij.* Charta eſt alba quidem, & polita, ſed minus firma. Litteræ ſunt gothicæ, admodum pingues. In fine ſequens legitur ſubſcriptio: *Explicit quadrageſimale triptitũ Religioſi viri magiſtri Johannis gritſch de Baſilea profeſſoris ſacre theologie eximii. Impreſſum & ꝯtinuatum cũ dei adiutorio ꝑ Johanneꝫ Wienner de Wienna. Anno ꝛc LXXVij.* Ex his verbis locum impreſſionis necdum diſcimus. Cl. Zapfius Augsburgs Buchdruckergeſchichte pag. 45. hanc editionem inter opera recenſet Auguſtæ Vindelicorum excuſa, ſuæque adſertionis teſtem adpellat *Weiſlingerum in Catalog. Chronolog. Bibliothecæ Argentin. in Commend. S. Johan.* pag. 97. Sed Weislingerus hic loci Auguſtæ impreſſum opus inde tantum coniicit, quod ibidem excuſi ſint per Johannem Wiener Alberti M. ſermones de tempore & de ſanctis, quorum ipſe meminit in *Catalogo Alphabet.* pag. 4. Mallem equidem opus Auguſtæ excuſum adfirmare propter litterarum maximam ſimilitudinem cum Zainerianis, pinguioribus ſcilicet illis, quibus anno 1471 libros Ovidii de amore Guntherus Zainer impreſſit. Attamen illud etiam animadverto, typographum noſtrum, Johannem de Wienna, anno 1476 Virgilii opera Vicentiæ in Italia nitidiſſimis typis excudiſſe. An vero anno 1477 vicentia jam diſceſſerit, mihi quidem plane incompertum eſt. Virgilii ab illo impreſſi meminit Orlandi in *Origine e progreſſi della ſtampa* pag. 174.

XV. ***Liber moralitatum elegantissimus magnarum rerum naturalium Lumen anime dictus. cum septem apparitoribus: nec non sanctorū doctorū orthodoxe fidei professorum. Poetarum etiam ac oratorū auctoritatib9 per modum pharatre*** (sic) ***s, ordinē alphabeti collectis. feliciter incipit.*** **Anno 1477. in Fol.**

Quæ recitavi verba, in fronte voluminis impressa litteris majusculis leguntur. Hæc vero immediate excipit præfatio fratris Matthiæ Farinatoris de Vienna, ord. B. M. V. de monte Carmelo, qui librum hunc non ipse quidem composuit, sed *post diutinam occultationem* protraxit in lucem, in titulos & paragraphos distinxit, ac universim usibus magis adcommodare conatus est; id, quod ex totius præfationis contextu colligitur. Præfationem hanc excipit tabula, seu index titulorum, eo ordine concinnata, quo tituli ipsi occurrunt. In aversa folii secundi pagina alia incipit, nimirum *Tabula prima rerum naturalium.* Hæc alphabetico est ordine concinnata, & terminatur in prima pagina folii 18. In aversa folii ejusdem pagina incipit *Tabula secunda moralitatum.* Hæc quoque alphabeti ordinem sequitur, & ad calcem folii 47 clauditur hac subscriptione: *Tabula moralitatum secunda super Lumen anime finit feliciter.* Folio tandem 48 incipit *Prologus* ipsius auctoris, in quo testatur, se jussu summi Pontificis summo labore & diligentia *Triginta annis minus uno* perficiendo isti operi insudasse. In fine hujus prologi hæc habet: *non gloriando dico: merui, ut summus pontifex Joannes hunc librum vellet lumen animæ nuncupari.* Tum immediate incipit *De Natitate Xpi. Titul9 I.* Litteræ fusæ sunt non sculptæ, eæque rotundæ, italicis tamen minus elegantes. Videntur prorsus eædem esse cum litteris, quibus impressa sunt opuscula inter libros nota anni & typographi carentes Fascicul. I. NN. XXIX. & LXXXIX. Initiales litteræ divisionum majorum ligno insculptæ sunt: Titulorum vero & capitum sunt parvæ. Signaturæ, custodes, & paginarum numeri omnino desunt. In superiori margine cujusvis paginæ notatur Titulus, charactere majusculo, e. g. *Titulus XLij.* Ubi tituli desinunt, incipiunt capita, in quibus ordine alphabetico varia pertractantur. Sic capite primo agitur de *Abjectione*, Cap. II. de *Abbate*, Cap. III. de *Abstinentia* &c. Capitibus præfixus est index eorundem alphabaticus. Ad calcem voluminis legitur sequens notitia typis impressa: *Liber lumen anime dictus feliciter explicit. Qui (post diutinam occultationem diuina cooperāte gratia) nō sine magnis laboribꝰ ad laude3 omnipotentis dei: totiusq3 triumphātis ecclesie honorem & decorem: atq3 in maiorem fructū ipsius militantis ecclesie piorum filiorum: simulq3 utilitatem: stagneis caracteribus: primum in lucem est productus. Annoq3 a natiuitate dn̄i Millesimo quadringentesimo septuagesimo septimo. Vltima die decembris (summa cū diligētia) cōpletus.* Eodem anno Antonius Sorg aliam ejusdem operis editionem Augustæ Vind. procuravit, quæ completa est *tercia mensis septembris.*

bris. Hujus meminit, & subscriptionem ejusdem a modo recitata plane diversam recitat Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 44. Idem pag. 45. nec non Cl. Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliotheck befindlichen Büchern &c. pag. 43. nostram excitarunt editionem quam uterque Augustæ Vindelicorum excusam esse coniiciunt: nulla vero conjecturæ suæ adferunt argumenta. Typi, quibus impressa est operis inscriptio tituli loco a me recitata, maximam habent cum Zainerianis, pinquioribus illis, similitudinem. Hinc probabilitate non caret illa conjectura. Attamen eadem in civitate quatuor mensium spatio idem opus bis typis excusum esse, est minus probabile.

XVI. Francisci de Platea Tractatus de Restitutionibus, usuris, & excommunicationibus. Venetiis anno 1477. per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen. in 4to.

Tractatui præfixus est index materiarum, foliis 16 comprehensus. Folio 17 ipse incipit tractatus nitidissimæ chartæ in duabus columnis charactere gothico impressus. Desunt custodes, paginarum numeri, & inscriptiones. Initiales litteras parvas, & signaturas typographus ipse adjecit. Ad calcem sequens exstat notitia: *Adest hic finis opis restitutionū putilis Reuerēdissimi ī Xpō pr̄is fratris Frācisci de platea Bononiēß ordinis mino4: cui9 impressio Uenetijs extat facta ductu & impensa Johānis Colonie agripiēß: ac Johānis māthen de geretzhem: q̄ vna fideliter circa hoc se gerunt. Anno. M. cccc. Lxxvij. die xxij. Januarij.* Accedit pagina, quæ indicem continet primarum cujusvis plagulæ vocum.

XVII. Bartholi Lectura super authenticis. Mediolani per Christophorum Valdarfer ann. 1477. in Fol.

Ante medium primæ columnæ, primæ itidem paginæ, rubro impressa colore hæc verba leguntur: *Incipit lectura eximii iuris luminis: d. Bar. de saxoferrato super autenticis.* Characteres rotundi sunt, iique elegantissimi. Charta firmissima, alba, & amplissimis instructa marginibus. Initiales litteras parvas typographus plerumque adjecit. Signaturæ vero, custodes, paginarum numeri & inscriptiones desunt. In fine post registrum chartarum, seu primarum cujusvis plagulæ vocum sequens extat notitia typis impressa: *Impressum Mediolani labori* (sic) *& Industria Diligētiaq3 & Impensa Juris Scolaris. D. Petriantonii De Castelliano Per Magistrum Cristoforum Valdarfer Alamanū Anno Dn̄i Mcccc°. Lxxvii. Die xxvii. Februarii.*

XVIII. Opus ſtatutorum ab Alberico de Roſate, Advocato Pergamenſi compoſitum. Comi impreſſ. per Baldeſarem de Foſſato anno 1477. in Fol.

Operi præmiſſus eſt index materiarum foliis impreſſis undecim comprehenſus. Impreſſum eſt in duabus columnis charactere rotundo pereleganti, Chartæ firmiſſimæ & ampliſſimis inſtructæ marginibus, adeo, ut exterior operis facies jucundum oculis ſpectaculum præbeat. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri & inſcriptiones. Ad calcem hæc tantum leguntur impreſſa: *Comi ipſſa p magiſtrū Baldeſarē dͤ ſoſſato Anno a Chriſti natiuitate. MCCCCLXXVII. die vero quintodecio Februarii.* His ſubjectæ capitalibus litteris voces:

DEO GRATIAS AMEN.

XIX. Digeſtum vetus cum gloſſa. Venetiis per Jacobum Gallicum e Rubeorum familia. Anno 1477. in Fol. magn.

Voluminis vaſtiſſimi primum folium impreſſum deeſt. Secundum, quod textum attinet, incipit verbis illis, *aliis deuiis & incognitis ↄſtitutis:* quoad gloſſam vero: *quod habeo, & per hoc mihi abeſt.* In averſa tertii folii impreſſi pagina *liber primus. De Juſtiti ꝛ iur̄ incipit.* Characteres ſunt gothici perelegantes, & charta omnino præſtantiſſima. Signaturas, & litteras initiales parvas typographus adjecit. Cuſtodes vero, paginarum numeri, & inſcriptiones deſunt. Inſcriptiones librorum & titulorum ſunt rubro colore impreſſæ. In fine voluminis ſeu Libri vigeſimi quarti primo quidem leguntur ſequentes verſus:

Hoc opus exactum tenta celeberrime lector,
Si bene: ſi recte: charta notata manet.
Affuerant primo mendoſa uolumina; textus;
Gloſaq3: nunc toto menda notata nitent.
Ergo ne dubites opus hoc tibi ſumere parui.
Digeſtūq3 vetus; nunc tibi ſemper habe.

Tum vero ſequens ſubſcriptio: *Confectum hoc opus ex officina Magiſtri Jacobi Galici Rubeorum familia. in urbe Uenetiarū inclyta. Olympiadibus Sereniſſimi principis. d. d. Andree Uendramini. Anno M.ccccLxxvij. vndecimas klendas* (ſic) *decembres.* Accedit folium integrum, ſingulorum librorum titulos, nec non indicem primarum cujusvis plagulæ vocum exhibens impreſſum.

XX. Baldi de Perusio Lectura seu commentarius in primam partem, hoc est, undecim priores Libros digesti veteris. Mediolani per Antonium Zarotti 1477. in Fol. magn.

Singulæ paginæ vastissimi voluminis in duas columnas distinctæ sunt. In prima primæ paginæ columna capitalibus litteris Romanis impressa leguntur sequentia: *Domini Baldi Perusini Super Prima ff. Veteris Lectura Feliciter Incipit.* Iisdem litteris sunt etiam impressæ Rubricæ librorum & titulorum. Textus charactere quidem semigothico, sed pereleganti impressus est chartæ firmissimæ, ac præstantissimæ. Signaturas & litteras initiales parvas typographus ipse ubivis fere adjecit. Custodes vero, paginarum numeri, & inscriptiones desunt. In fine voluminis, hoc vero est, commentarii in primum titulum libri undecimi *De Interrogatoriis Actionibus* fusior non nihil legitur subscriptio, in qua vel Typographus, vel is, qui editioni præfuit, dignis laudibus & opus & auctorem mactavit. Quæ ad præsentem scopum spectant ex ea huc adscribam: *Explicit ɔmentuӡ dñi Baldi de Perusio sublimi ingenio emēdatū sr p°. ff. ueteris libro — — — — Imp̄ssum atqӡ expletum repies die viij^a^ mensis augusti nobili officina magr̄i Antonij Ʒaroti parmensis.* 1477. Locus impressionis ex his quidem verbis non intelligitur. Attamen aliunde constat, Antonium Zaroti inde ab an. 1470 fere usque ad an. 1500 Mediolani typographicam artem exercuisse. Conf. Orlandi *Origine, e Progressi della stampa* pag. 100. seqq. Ignota huic Bibliographo, uti aliis etiam omnibus, quod sciam, hæc fuit præsens editio.

XXI. Joh. Duns Scoti scripta super 1, 2 & 3. Libros sententiarum. Venetiis ann. 1477 & 1478. per Joh. de Colonia, & Johannem Manthen de Geretzheim, in fol. min. Tomi 3.

Scripta in primum & tertium librum anno 1477, scriptum vero in librum secundum anno 1478 prodierunt in lucem. Cum eodem in loco, ab iisdem typographis, eodemque charactere scripta hæc omnia sint excusa, & spectata etiam materia inter se cohæreant, simul ea recensere placuit. Impressa sunt gothico charactere chartæ firmissimæ & nitissimæ in duabus columnis. Desunt custodes, & paginarum numeri. Signaturas vero, & litteras initiales parvas ipse typographus adjecit, qui etiam quod scripta attinet in 1mum & 2dum sententiarum libros, in superiori margine quæstionem, & distinctionem adnotavit. Ad calcem scripti super primum sententiarum sequens legitur subscriptio: *Explicit scriptū sup̄ p^m^snia4. editū a frē Johañe duns: ordis frat4 mio4 doctore subtilissimo: ac oiuӡ theologorū p̄ncipe. Per excellētissimū sacre theologie doctorē mgr̄ӡ Thomā p̄keth āglicū ordinis hēmita4 sci Aug. ī famosissimo studio p̄tauino ordinarie legētē maxia cū diligētia emēdatum. Impressum Uene-*

Venetiis expēsis & mandato Johānis de Colonia: socilq3 ei9 Johannis Manthen de Gherretzem Anno a natali Xpiano. 1477°. *die vo 26a Julij.* Scriptis in 2dum & tertium ſententiarum huic ſimilis addita eſt ſubſcriptio & quidem ſcriptum in 2dum impreſſum eſt *Anno ſalutis dñice.* 1478. 7. *idus Januarij:* ſcriptum vero in 3tium ſententiarum *Anno dñi M. cccc. Lxxvij*, ſine adjecta diei nota. Scriptis in primum & ſecundum ſententiarum accedunt in hac editione additiones & declarationes a diverſis factæ, a Thoma Penketh vero & Bartholomæo Feltrenſi ſelectæ, atque in ordinem digeſtæ, ſicque ſeorſim impreſſæ, adpendicis inſtar. Orlandi in *Origine e Progreſſi della ſtampa* pag. 24. meminit tantum ſcripti in 2dum & 3tium ſententiarum. Scriptum igitur in 1mum ſententiarum ignoraſſe videtur.

XXII. Joh. Duns Scoti *Quotlibeta* cnm additionibus, indice Quæſtionum, & alphabetico materiarum. Venetiis per Johannem de Colonia & Johannem Manthen. 1477. in Fol. min.

Exterior hujus operis forma prorſus convenit cum auctoris ejusdem ſcripto in tertium ſententiarum, quod cum aliis N. præced. deſcripſi. In fine indicis materiarum alphabetici uberior legitur ſubſcriptio, ex qua ſequentia juvat excerpere: *Et ſic eſt finis ho4 colibeto4 a Joh'e duns — per — thomā penketh* (ſic) — *emēdato4 — imp̄ſſa venetijs Joh'is de colonia: ſocijq3 eius Johānis Manthen de Gherretzem. Anno. M. cccc. Lxxvij. die vo vij. mēſis Octobris. Laus deo.* Accedit *Regiſtrum libri preſentis*, hoc vero eſt, index primarum cuiusvis plagulæ vocum. Meminit hujus editionis Orlandi loc. cit. pag. 24.

XXIII. Baldi de Peruſio Lectura ſuper ſextum, ſeptimum, octavum, & nonum libros Codicis. Mediolani anno 1477. in Fol. magn.

Lectura in ſextum librum a reliquis ſeparari poteſt, & ſeparata volumen efficeret ſingulare, mole volumen, quod lecturæ in tres reliquos libros efficiunt, fere adæquans. In fine nullam loci & anni notam, immo nec ſuſcriptionem ullam habet, Cum vero typis iisdem, eadem forma, eidemque chartæ, magnæ ſcilicet, & nitidiſſimæ, ſit impreſſa: vix dubito, quin anno eodem, eademque ex typographia prodierit. Porro lecturæ iſtæ in duabus columnis gothico charactere ſunt impreſſæ. Initiales litteras parvas, ſignaturas, & titulorum inſcriptiones in ſuperiori margine ipſe typographus adjecit. Cuſtodes vero, & paginarum numeri deſunt. Lectura in librum 6. in fronte primæ paginæ, primæ itidem columnæ hanc habet inſcriptionem: *Oopus* (ſic) *domini bal. d' Peruſio iuris utriuſq3 doctoris ſuper ſexto libro codicis.* Ad calcem vero voluminis ſola legitur vox: *Finis.* Accedit *Regiſtrum operis* folii ſequen-

quentis ultimi paginæ primæ impressum. Initio lecturæ in septimum codicis plura leguntur in commendationem hujus editionis, quæ hic adscribam: *Lectura petie noue iuris vtriusq3 interpretis. d. Baldi de perusio sup septimo. C. Que cum transcriptorum imperitia. aut veteris petie exēplari aut nulla a doctis in erroribus corrigendis Retroactis temporibus adhibita diligentia. Nedū corrupta sed etiam diminuta extiterit. Nunc infinitis exemplaribus maximo sudore subtiliq3 inuestigatiōe ac studio. Ita diligenter examinatam ac emendatam se exhibet. Ut nihil nedum diminutum sed nec varium. aut vlla reprehensione dignum hic impressum reperiri possit.* In fine lecturæ in librum nonum subscriptio legitur sequens: *Baldi Perusini iurisconsulti clarissimi in septimum. octauum. ꝛ nonum. librum Codicis. Justiniani lectura diligenti studio ac cura emendata correctaq3 feliciter explicit. Opus quidem vtile immo necessarium oībus. Tam pontifici q3 ciuil' iuris professoribus. Impressum Mli. Anno salutis M. cccc. Lxxvij. Regnante Illustrissimo ꝛ excellētissimo Duce Johē Galleazio. Decio septimo. kal. decēb'.* Anno abhinc, nimirum anno 1476, Baldi Lecturæ in IV. V. & VII. VI. VIII. IX. libros codicis itidem Mediolani per Christophorum Valdarfer typis excusæ sunt. Patet inde, quanto in pretio tum quidem Baldi opera fuerint. Num anno 1477 ejusdem lecturæ in reliquos codicis libros fuerint typis impressæ, mihi quidem non constat. Silent enim, qui mihi ad manus sunt Bibliographi etiam de lecturis in libros VI. VII. VIII. & IX. hoc anno impressis, & modo recensitis.

XXIV. Bartoli lectura in Partem secundam, seu libros XII - XXIV. Digesti veteris. Venetiis anno 1477. per Nicol. Jenson. in Fol.

Volumen, in duabus columnis impressum, incipit verbis, eodem charactere gothico nimirum, quibus ipse textus, impressis: *Rica si certū petat de rebus creditis ꝛ de certi condictione generali.* Signaturas, & inscriptiones titulorum, has quidem in margine superiori, illas in inferiori typographus adjecit. Litteræ intiales plerumque, custodes & paginarum numeri ubivis desunt. Charta, ut Jensoniana esse solet, est præstantissima, amplissimis instructa marginibus. Ad calcem libri 24 sequens exstat notitia: *Explicit secūda pars dñi Bartholi de saxoferrato super ff. vet'i optime emendata veneciis impressa per magistrū Nicolaū Jensō gallum. anno dñi. iccccLxxvij. cetere vero lecture Bartoli erunt per eundē3 cōplete p totam quadragesimam ꝑxime venturam. Laus deo.* Recensionem primæ partis hujus operis vid. ad ann. 1478. N. XVII.

XXV. Nicolai de Tudeschis, Archiepisc. Panorm. vulgo Abbatis siculi lectura seu commentarii in libros decretalium I. II. IV. & V. Basileæ anno 1477, & forte sequentibus annis impress. in Fol.

Commentaria hæc in libros decretalium modo indicatos, typographus in septem volumina quodammodo distinxit. Tot enim peculiares leguntur subscriptiones. Commentaria in librum I. duobus, in librum II. tribus, in librum IV, & V. duobus, separatis illis, constant voluminibus, quibus singulis, excepto volumine secundo libri primi, & tertio secundi libri figuræ ligno incisæ, & argumento convenientes sunt præfixæ. Volumen primi libri primum a secundo separatur hac subscriptione: *Finis pme partis*, commentariorum scilicet in librum primum decretalium. Ad calcem vero secundi voluminis hæc habentur impressa: *Explicit lectu.* (sic) *famosissimi vtriusq3 iuris doctoris domini Abbatis siculi archyepi Panormitani super primum decretaliu3 librum, que per optime emendata impressionem Basilee adepta est. Anno natiuitatis cristi. M. CCCC. Lxxvij.* Prima pars commentariorum in II. Librum decret. terminatur *Titulo de confessis*, hancque habet subscriptionem: *Prima pars Abbatis sup scdm decretalium lib4 finit. Anno a natali Xpiāo. M. ccccLxxvij.* Secunda pars, seu volumen commentariorum in eundem librum, cuius ultimus titulus est *de Jure Jurando*, clauditur subscriptione sequenti: *Extat h' finis partis scde domini Nicolai Abbatis super scdm decretalium. Anno natiuitatis Millesimo quadringētesimo septuagesimo septimo.* Quæ ad calcem voluminis tertii commentariorum in eundem librum secundum legitur subscriptio, notam anni non amplius habet appositam, estque ejusmodi: *Abbatis tercia pars secūdi decretaliūm libri Basilee impressa prebet finem.* Haud igitur certo adfirmari potest, an pars hæc eodem anno cum præcedentibus, an vero anno primum sequenti fuerit typis excusa. Idem omnino dicendum de commentariis in Libros IV. & V. Nam & hi impressa anni nota carent. Ad calcem libri V. nihil prorsus legitur adjectum, sed terminatur hic liber verbis interpretis: *Ad quā obedientiā Xpq crucifixus nos pducat. Amen.* Libri IV. sequens est subscriptio: *Hec lectura quarti libri decretaliū tradita* (explicata nimirum) *in ciuitate Sena4 p virū insignē & famosum doctorem dñm Nicolaum Siculum finē h' prebet Et sequit eiusdem lectura super quinto.*

Omnia hæc volumina eodem charactere, gothico nimirum minus longo, nec pingui admodum, Chartæ firmissimæ, sed minus albæ in duabus columnis impressa sunt. Desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri. Initiales litteras parvas ipse typograpus adjecit. Idem in superiori margine paginæ primæ cujusvis folii titulum notavit, e. g. *De accu. & inquisi.* — *De priuilegiis.*

Ex subscriptionibus, quae ad calcem trium priorum voluminum leguntur, locum impressionis & annum discimus. Attamen latet adhuc typographus. Quantum ex litteris colligo, habent hæ quidem maximam affinitatem cum litteris, quibus Bernhardus Rihel indicem alphabeticum materiarum in omnia opera S. Thomæ Aquinatis anno 1478 Basileæ impressit. Videtur ergo huic typographo præsens Abbatis Panormitani opus esse adscribendum.

XXVI. *Summa* in libros decretalium I. II. & III. *Hostiensis* dicta. per Ludovicum Hohenwang. Pars I. anno 1477. Pars II. & III. sine nota anni. in Fol. min.

In fronte libri primi *Incipit sūma super titulis decretaliū a dño archepo ebredineñ compilata qui & vulgatiori vocabulo hostiensis dicitur. additis quoq3 in quibusdam locis & aliis rubricellis.* Indici titulorum in aversa ejusdem primi folii pagina terminato subjecti sunt sequentes versus:

Cedite summarum scriptores cedite longe.
Hostium qui pandit sacrati dogmate iuris
Hostiensis adest. en clarus & littera diues.
Ergo lege foelix & cere solare laboras. (sic)

Folio secundo *Incipit summa hostieñ sup titulis decretalium compilata additis in aliquibus locis quibusdam aliis Rubricellis.* Ad calcem voluminis sequens exstat notitia. *Ex officina & ductu ludouici hohēwang h' sūma hostieñ. sup pmo dcretaliū finita ē āno a partu vgis salutifero millesimo q̄drigentesimo septuagesimo septimo.* An duo etiam reliqui libri, & forte etiam 4tus, 5tus & 6tus, qui nobis desunt, hoc anno fuerint excusi, mihi quidem plane in compertum est. Hic autem eos recensebo, quod ex eadem typographia eodemque circiter tempore prodierint. Libro porro tam secundo, quam tertio præfixæ sunt Rubricæ, seu index titulorum, qui utrinque separatam sibi paginam vindicat. Libri secundi sequens est inscriptio in fronte folii secundi: *Incipit secūda pars sūme hostieñ in librūm decretalium secundum qui est de iudiciis.* Ad calcem vero voluminis primo quidem hi versus leguntur.

Monstrans obscuras iuris dissolue curas
Extricat antiquas hec noua summa plicas.
Pro summe summo sit regi gloria summo.

Tum leguntur *Versus quibus ad nomen auctoris pulcre alluditur & littera eius diues əmēdatur*, sunt nempe versus supra jam recitati: *Cedite summarum scriptores* &c. Tandem sequens legitur subscriptio: *Ex officina & ductu Ludouici hohenwāg d· elchingñ h' sūma hostieñ q̄ & copiosa a iuriū copiositate finita ē vtilitate q̄dē sua nō oībɔ a dño arch'epo ebredineñ, əpilata.* Libri tertii inscriptio in fronte folii secundi sequens est: *Incipit Liber tercius de vita & hoēstate clericorū.* In fine vero voluminis primum quidem leguntur denuo versus: *Cedite*

dite summarum &c. Tum vero notitia sequens: *Ex officina & ductu Ludouici hohenwang de elhigia hec summa hostieñ. super tercio decretalium que & copiosa a iurium copiositate finita est. ꝯsultu vero & auxiliatione clarissimi uiri mgri Johannis pistoris domini mei obseruandissimi litteris ahenis impressa.* Porro litteræ gothicam habent formam, suntque oblongæ, & satis pinques, justam habentes magnitudinem. Desunt ubivis custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones, atque etiam litteræ initiales, exceptis solum initialibus librorum quæ magnæ sunt, ligno incisæ.

Auctor vulgo quidem Hostiensis, seu Ostiensis adpellatur. Unde adpellatio *Summa Hostiensis.* Fuit nempe primum quidem Embrodunensis in Delphinatu Archidiaconus, posthac Segestericensis Episcopus, tum Embrodunensis Archiepiscopus, tandem R. E. Cardinalis, & *Episcopus Hostiensis*, seu *Ostiensis.* A scriptoribus variis sub variis nominibus excitatur, ut Henricus de Segusio, quod solum ei natale fuit in principatu *Pedemontium* adpellato, Henricus de S. Bartholomæo. Floruit Sæc. XIII. ferturque obiisse anno 1272.

Quod præsentem attinet ejus operis editionem, nihil quidem de ea reperire potui apud Bibliographos, qui mihi ad manus sunt. De ipso etiam typographo, Ludouico Hochenwang de Elchingen, altum est apud eosdem silentium. Nec ego hactenus quidquam de eo rescire potui.

XXVII. Dominici de S. Geminiano lectura in secundam Partem Libri VI. Decretalium. Venetiis per Joh. de Colonia & Joh. Manthen de Geretzheim. 1477. in Fol.

Lecturam auctoris ejusdem in primam partem sexti decretalium libri itidem Venetiis, sed per Jacobum de Rubeis impressam recensui ad annum 1476 N. XVI. Lectura præsens in secundam ejusdem libri partem impressa est gothico quidem charactere, sed elegantissimo in duabus columnis. Charta est plane præstantissima & amplissimis instructa marginibus. Chartarii signum sunt sagittæ geminæ, invicem in medio se bisecantes. Initiales litteras parvas, & signaturas ipse typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In aversa primi folii pagina legitur *Ad reuerendissimū in christo patrē & dominꝫ Dominū Jacobū zenum Presulem Patauinum dignissimū pro Dominici ex sācto Geminiano instauratione Petri Albignani Trecii iuris studētis epistola feliciter.* Est Epistola dedicatoria, ex qua discimus, laudatum præsulem Petro Albignano auctorem fuisse, ut operis istius emendationem in se susciperet. Id magna diligentia a se factum esse Petrus testatur, laudatque etiam typographos, quod nullis sumptibus nulli labori pepercerint, ut pulchre & emendate impressum opus prodiret in lucem. In fi-

 ne

ne voluminis hæc leguntur subscripta: *Finit lectura egregii doctoris dñi Dominici de sanc. Geminia. sup scda parte vi. li. decre. nulla calami exaratiõe sed quadã artificiosa characterizãdi ac ĩprimendi ĩuentiõe Uenetiis completa feliciter impẽsis circũspectorũ virorum Johãnis de Colonia & Johannis mãthen de Gheretzem sociorũ xiiij. Calendas decẽbres, Anno salutis dominice. M. cccc. Lxxvij.* His subjectum est *Registrũ cartarũ.*

XXVIII. Aeneæ Sylvii, postea Pii II. R. P. Pars prima historiæ rerum ubique gestarum. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen 1477. in Fol. min.

Exemplar nostrum initio mutilum est. Incipit enim verbis *& ibi torridam incipere Zonam* &c. quæ prima sunt paginæ signatæ *a* 5. Paginas enim typographus signavit, idemque litteras initiales parvas adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Charta elegans est, elegantiores vero typi rotundi romani. In fine operis legitur: *Pii. ii. Ponti. maximi historię rerum ubiq3 gestarũ prima pars finitur: & impressioni Venetiis dedita: per Johannem de colonia sociumq3 eius Johannem manthen de Gherretzem anno millesimo: ccccLxxvij.* Aversa pagina folii ejusdem continet Registrum chartarum. Exemplaria hujus edititionis admodum rara esse, nec aliud quidquam præter primam hujus operis partem excusum esse testatur Cl. de Bure Bibliograph. Instructiv. N. 4353.

ANNO 1478.

I. Joh. Duns Scoti commentarius in Librum IIdum sententiarum. Venetiis anno 1478. per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen. in Fol. min.

Tomus iste pars est editionis commentariorum Scoti in libros sententiarum, quam ad annum 1477. N. XXI. recensui.

II. Petri de Bergomo, Ord. Præd. Tabula, seu index alphabeticus materiarum, quæ in omnibus D. Thomæ Aquinatis operibus pertractantur. Basileæ per Bernhard. Richel anno 1478. in Fol. min.

In fronte voluminis majusculo charactere, & rubro colore impressa vox legitur: ·IHESVS· Huic rubro pariter colore impressa, subjecta sunt sequentia: *Religiosissimi viri fratris Petri de bergomo ordinis pdicatorum sacre theo-*

theologie professoris eximii super omnia opera diuini doctoris. Thome aquinatis feliciter incipit. Tunc immediate sequitur Præfatio in opus præsens, cui subjunctus est catalogus operum S. Thomæ de Aquino. Hunc excipit *nūs* (numerus) *& ordo opusculo4 sācti doctoris ſm q9 allegant' in hac tabula.* Demum sequuntur adprobationes doctrinæ S. Thomæ 1) Urbani Papæ. 2) Universitatis Parisiensis. 3) Innocentii in sermone de S. Thoma super illud: *Ecce plus quam Salomon hic.* Atque hæc quidem tribus foliis impressis continentur. Folio demum quarto ipsa incipit tabula, seu index, gothico charactere, minus longo, nec pinqui admodum, chartæ nitidissimæ impressus. Desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri, & initiales litteræ vocum, quæ primæ sunt in ordine alphabeti. In superiori margine cujusvis paginæ indicatur prima syllaba vocum, quæ ibidem occurrunt, e. g. *DA*, ubi sermo est de damnatione. Ad calcem voluminis satis ampli leguntur sequentia: *Religiosissimi uiri fratris petri de Bergomo ordinis predicato4. sacre theologie professoris eximii. super omnia opera diuini doctoris Thome Aquinatis tabula feliciter finit. Impressum finitumq3 Basilee per me Bernhardū Richel ciuem Basilieñ. Anno* rc. 1 ꝗ ꜿ 8 (1478) *die veneris q̄ fuit quarta mensis decembris.* His subjecta sunt typographi insignia. Meminit hujus editionis etiam Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* pag. 166.

III. Thomæ de Haselbach, Theol. Doctoris, & Professoris in Academia Viennensi Sermonum Dominicalium in Epistolas S. Pauli Pars I. 1478. Pars II. seu æstivalis, sine loco anno & Typographo. 2. Voll. in Fol. min.

Ambæ partes, iisdem sunt typis, eidemque chartæ impressæ, ut adeo nullum sit dubium quin ex eadem typographia eodem circiter tempore prodierint. Parti utrique præfixus est index alphabeticus materiarum. Index vero secundæ partis tredecim constat foliis impressis. Uterque in aversa primi folii pagina incipit. Pars prima in fronte folii 13 hanc habet inscriptionem: *Incipit pꝛima pars sermonū dominicaliū sup epistolas Pauli. z ꝯseqnter p circulū anni egregii dñi doctoris mgri Thome d' hāselbach in austria. Et primo ꝓmittitur ꝓlog9 in hūc mod'.* Partis vero secundæ in fronte folii 14 est sequens inscriptio: *Incipit secunda pars. s. estiualis sermonū dñicaliu3 super epistolas Pauli Thome de Haselbach sacre theologie professoris.* Litteræ sunt gothicæ formæ. Initiales sermonum, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Nullum etiam occurrit signum distinctionis, nisi punctum. In sola partium enumeratione linea occurrit oblongior, e. g. *in erumpna | in iejuniis & vigiliis | in fame &c.* Sermones plerique sunt fusissimi, fuitque auctor alias quoque nimis diffusus, & prolixus, adeo, ut quemadmodum de eo narrat Sixtus Senensis in Bibliothec. Sacr. Lib. IV., in academia Viennensi per viginti & unum annos Prophetam Isaiam publice expli-

plicans ad finem primi capitis non pervenerit. Floruit initio Sæc. XV. Sed ab auctore ad præsentem ejus operis editionem revertamur. Pars prima hanc in fine subscriptionem exhibet: *Explicit prima pars sermonū super epistolas Pauli.* ¶ *Anno domini* ꝯ. *ccccLxxviij. die xiij. decembris* ꝛc. Latet igitur locus impressionis & typographus, quem nec ex typis, nec aliis indiciis ausim determinare. Patet autem ex subscriptione, partem secundam, si post primam jam excusam ejus cepta est impressio, anno quidem eodem typis excudi amplius haud potuisse. Forte autem secunda ante primam prodiit. Id certum est, secundam anno 1480 jam fuisse excusam. Nam unum hujus partis exemplar (exstat enim in duplo apud nos) Hieronymus Pater-Noster, Suevo-Halensis, unus ex primis Academiæ nostræ in facultate artium Professor Augustæ Vindelicorum pretio unius floreni anno 1480 comparavit, ut ipse manu sua initio voluminis adscripsit. Parti huic nulla prorsus adjecta est subscriptio. In fine autem sermonis ultimi auctor testatur, se sermones istos *Credito* sibi *populo* in Bertholdorf *patauiēsis dyecesis in unum colligendo & predicando compegisse.*

IV. L. Coelii, seu Cecilii Lactantii Firmiani opera. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen. 1478. in Fol. min.

In fronte voluminis leguntur Rubricæ singulorum capitum, in quas divisi sunt libri septem Institutionum, nec non libri de Ira Dei, & opificio Dei, foliis impressis novem comprehensæ. Folia duo sequentia complectuntur *Lactantii Firmiani errata p̄mi libri* (& sequentium sex librorum Institutionum) *q̄bus ipse. deceptus est per fratrem Antonium Raudēsem. theologum Collecta & exarata sunt.* Ad horum calcem leguntur versus, quos ad ann. 1476. N. XV. recitavi: *Hic male* &c. Folio demum duodecimo incipit primus liber Institutionum divinarum, quem excipiunt reliqui suo quisque ordine libri. Ad calcem libri septimi hæc verba leguntur: *L. Coelii Lactātii Firmiani ad donatū de ira dei liber septimus.* Hic vero de ira Dei liber in sequenti pagina incipit sine ullo titulo ei præfixo, idemque clauditur sine ulla subscriptione. Librum de opificio Dei sine ullo titulo excipit carmen de Phoenice, cui adnexi sunt loci duo de eodem, prior quidem ex Ovid. Metamorphos. Lib. XV. alter vero ex Dantis Inferno Cant. XXIV. Denique sine ullo pariter titulo, aut interstitio sequitur carmen Paschale, cui sequens adnexa est subscriptio: *Impressum est hoc opus Venetiis impendio (?)uidorum uirorū Joh'is de Colonia: Joh'isq3 Māthen de Gheretzem sociorum Anno salutis dominice. M. CCCC. LXXVIII. xxvij. Augusti. Laus Deo.* His subjecta sunt carmina, quæ sequuntur:

Arguit hic hominū sectas Lactantius omnes
Septeno falsas codice uera docens.
Siue deum tangat: turbato lumine cernens
Ira furor, gemino pernotat inde libro.

Et

Et volucrum uersu phœnix comprehenditur una:
Que nostro nunq̄ pascitur alma solo,
Hinc&q; redemptoris nostri non carmina desunt:
Que positum e tumulo dulce canendo uocant.
Presserat hunc primo mundi caput inclyta Roma.
Post regina premit quippe colenda maris.

Posthæc separatim quidem, sed iisdem typis excusum exhibetur *Neophythomon Lactantii Firmiani*, foliis impressis octo comprehensum. Accedit in folio separato *Registrum cartarum huius libri* (operum Lactantii) *secundū alphabeti ordinem.* Neophythomon huic primum editioni videtur accessisse. Editio certe veneta eodem anno 1478 per Andream de Paltasichis & Boninum de Boninis curata & die mensis Martii XII. ad finem perducta, quam Cl. Denis in Merkwürdigkeiten der garell. Bibl. pag. 71. seqq. describit, non habet. Ceterum hæc nostra editio romano charactere plane elegantissimo est impressa. Caret litteris initialibus, custodibus, paginarum numeris & inscriptionibus. Habet vero signaturas. Occurrunt puncta & duo puncta, nec non interrogationis signum. Exhibet hæc editio etiam græca, & *satis accurata* dicitur a Nicolao Lenglet Dufresnoy in editione Lactantii omnium præstantissima anni 1748. ubi de variis editionibus agit.

V. Johannis Andreæ Tractatus de arboribus consanguinitatis, affinitatis, nec non spiritualis cognationis. Norimbergæ per Fridericum Creussner. 1478. in Fol. min.

Editionem hujus opusculi aliam, quæ nota anni caret, sed ab eodem typographo missa est in lucem typis iisdem, recensui Fascicul. I. N. L. Quæ mihi nunc præ oculis est editio, nullum in fronte titulum habet: sed incipit verbis præfationis *Irca* (Circa) *lecturam arboris* &c. Alterutra ex his editionibus ita est ad normam alterius efformata, ut non modo pagina paginæ, sed & plerumque linea lineæ correspondeat. Sunt tamen, quibus altera ab altera facile distinguuntur. Nam 1) præsens hæc editio in aversa pagina folii octavi, cujus prima pagina arborem affinitatis ligno incisam repræsentat, exhibet impressum textum de arbore cognationis spiritualis; eadem vero pagina in editione illa sine anno est vacua, & textus de cognatione spirituali incipit in prima pagina folii noni. 2) Arbor cognationis spiritualis in editione illa omnino deest: in præsenti autem eadem exhibetur in aversa pagina folii decimi, quod est ultimum. In prima folii ejusdem pagina circa finem legitur subscriptio sequens: *Finit tractatus magistri Johannis Andree super arboribus consanguinitatis. affinitatis nec non spiritualis cognationis. Anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo octavo, Impressus Nurmberge per Fridericum Creussner* rc. Desunt hic quoque custodes, signaturæ, litteræ

teræ initiales, paginarum numeri & inſcriptiones. Nullum etiam interpunctionis ſignum obſervavi, niſi punctum.

VI. Jacobi Januenſis ſeu Genuenſis, Ord. Præd. Legendæ Sanctorum. Norimbergæ ann. 1478 per Anton. Koburger, in Fol.

In averſa primi folii pagina *Premittitur legēdarū tabula numero foliorum connotata*, impreſſa duabus columnis, ut ipſæ legendæ, & terminata in prima pagina folii ſecundi, cujus pagina averſa eſt vacua. Folio tertio *Incipit prologus in legendas ſctōꝝ quas collegit in vnuȝ frater Jacobus Januenſis de ordine predicatorum.* Hic prologus in ſecunda columna folii ejusdem terminatur. In averſa pagina ipſæ incipiunt legendæ. Folia duo priora non ſunt numerata. A folio autem tertio usque ad finem voluminis prima cujusvis folii pagina numerum habet, conſtatque volumen integrum foliis numeratis ccLxxiiij. Ad calcem primæ ultimi folii paginæ, columnæ ſecundæ ſequens legitur notitia. *Anno dñi. Milleſimo q̄dringenteſimo ſeptuageſimo octauo. ydus vo Auguſti tertio. op⁹ hyſtorie lombardice (deo opitulante) inſigne cū legendis in fine coimpreſſis terminatū. deniqȝ q̄ꝫ uigili cura hyſtoria ſit impreſſa oculi quibus ſe obiecerit: teſtabunt. Que & cpcurāte expendenteqȝ Antonio koburger ciue Nurnbergñ. ſalubro* (ſic) *fine conſumata.* Litteræ gothicæ quidem ſunt. Sed perelegantes, & luculentæ. Litteræ initiales, cuſtodes & ſignaturæ deſunt. Quod opus ipſum attinet, vocatur illud etiam Hiſtoria Lombardica, eoquod vitæ Pelagii inſerta ſit Longobardorum hiſtoria. Auctor vulgo *Jacobus de voragine* dicitur, proprie tamen de Varagine, vel viragine (*Viraze*, quod oppidum in diſtrictu Genuenſi ei natale fuit) adpellandus. Præfuit primum quidem Provinciæ ordinis ſui in Longobardia, tum ordini univerſo, ut Magiſter generalis, demum anno 1292 Archiepiſcopus Genuenſis factus obiit ann. 1298. Præſens ejus opus ſæc. XV. & XVI ſæpius eſt typis excuſum, magnoque in pretio habitum. Aſt hodie quidem, ubi libris ejus generis longe melioribus, & majori judicio exaratis abundamus, paucos habebit lectores.

VII. Summa Piſanella, ſeu Magiſtrucia. Aucta, emendata & explicata a Nicolao de Auſmo Ord. Min. Norimbergæ per Anton. Koburger ann 1478. in Fol.

Primam hujus operis editionem Faſcic. I. inter libros nota anni carentes N. XXXVIII. recenſui; ubi etiam de auctore quædam dixi. Præſens ejusdem editio eſt gothico charactere admodum luculento in duabus columnis impreſſa, eodem nempe quo opus præcedens. Deſunt quoque initiales

litte-

litteræ, custodes, signaturæ, & præterea numeri paginarum. In fronte primæ paginæ, primæ itidem columnæ hæc verba leguntur: *In noīe dñi Jhū Xp̄i Amen: Incipit liber q̄ dicit᷑ supplemētum*, summæ sc. Pisanellæ. Interjecto spatio vacuo auctoris incipit præfatiuncula, quam in eadem columna immediate excipit ipsum hoc lexicon alphabetico ordine compositum, & a voce *Abbas* incipiens. In fine adnexus est index alphabeticus vocum singularum, de quibus in lexico agebatur, tribus foliis impressis comprehensus. Accedunt denique Canones poenitentiales, verbotenus extracti ex summa Astensi. Ad calcem horum canonum legitur sequens subscriptio: *Anno dñi. Millesimo quadringētesimo septuagesimo octauo. kl' ūo. v. Julij. In Nurnberga oppido germanie celebratissimo. deo auxiliante. Opus terminatuȝ insigne. Sūma Magistrutia al' Pisanella vulgariter appellatū. ꝑ Antoniū koburger p̄fati oppidi incolaȝ q̄ȝ fidelit᷑ impssum. Finit feliciter.* Integrum volumen foliis impressis 323 constat.

VIII. Leonhardi de Utino Ord. Præd. Sermones de Sanctis. Norimbergæ per Anton. Koburger. 1478. in Fol.

In aversa primi folii pagina exstat tabula, seu index sermonum. Atque hoc quidem folium non est numeratum. Folio secundo auctoris legitur prologus, quem in aversa pagina, columna quarta excipit *In festo gloriosissimi confessoris sancti Leonardi sermo.* Caret hæc editio, litteris iisdem, quibus immediate præcedens opus impressa, litteris initialibus, custodibus, & signaturis. Habet vero paginarum inscriptiones & foliorum numeros. Circa finem columnæ tertiæ folii numerati ccx exstat sequens notitia: *Anno Incarnatōnis dñice Millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo. Undecimo vero kl' Februarij. Hij q̊ȝ denuo impressi sūt sermones Nurnberge ꝑ Antoniū Coburger* (sic) *incolā p̄fati opidi cui⁹ op⁹ īdustria fabrifactū q̄ attente finit felicit᷑. Laus in diuinis enti d' hui⁹ fine ꝯplemēti.*

IX. S. Hieronymi vitæ Patrum. Norimbergæ anno 1478. per Anton. Koburger. in Fol.

In fronte voluminis exstat index alphabeticus materiarum, foliis quinque non numeratis comprehensus, & in duabus columnis, ut ipsum opus impressus. Folio sexto *Incipit eplogus sancti Hieronimi cardinalis. p̄sbiteri: in libros Uitaspatrum* &c. &c. Typi sunt iidem, qui in tribus immediate præcedentibus operibus fuere adhibiti. Desunt etiam custodes, signaturæ, & litteræ initiales. Ast folia inde a Prologo S. Hieronymi numeros habent, & inscriptiones impressas; e. g. *Prima pars Vitaspatrum Vita marie Egiptiace Lxiij.* Foliis impressis, iisque numeratis volumen hoc constat ccxxxviij. Circa finem columnæ tertiæ folii ultimi legitur subscriptio sequens:

Anno Xpi natiuitatis. Millesimo qdringtẽtesimo septuagesimo octauo. Nonas vo Maij. ob beato4 pat4 profectũ uita3 heremiticã degentiũ. gesta quo4 (haud immerito) memoriter sũt ꝯmendanda. Opus (Uitaspat4 appellatũ) insigne, a qꝫ plurimis excerptũ codicibꝫ. ꝑ sacrarũ scriptura4 admodu3 pitissimos: ornatũ. In oppido Nurnbergñ ꝑ Antoniũ Coburger (sic) *oppidi pfati incolã qꝫ cõpte impressum. Finit feliciter.* Hanc editionem, quæ omnium prima est cum nota anni impressa, fusius recensuit Freytag in Apparatu Litter. Tom. II. pag. 1140 seqq. eamque adpellat *rarissimam.* Editionem ejusdem operis aliam, quam sine nota anni adposita Johannes Zainer Ulmæ impressit, & quæ præsenti forte est antiquior, recensui Fascic. I. N. XXX.

X. Petri Lombardi Glossa, quæ vocatur, in Psalterium. Norimbergæ per Andream Frisner, & Johannem Sensenschmid. 1478. in Fol.

In aversa primi folii pagina exstat *Andreæ frysner de Wũsidel in glossam magistralem psalterii prefatiuncula*, in qua ex codice transsumptam hanc editionem fuisse adfirmat, *cui⁹ emendationẽ si ad eius vetustatẽ rettuleris: aut primũ exemplũ: aut ex pmo transsumptũ putes necesse est.* Folium secundum in nostro exemplari deest, tertium vero incipit verbis illis prologi: *sciam eã quã nẽe est oib⁹ modis ipleri:* In columna ejusdem folii quarta incipit *Psalmus. I.* In superiori margine cujusvis paginæ tam numeri leguntur Psalmorum, quam nomina eorum ex quibus adnotationes hasce Petrus Lombardus excerpsit. Est enim hæc glossa nihil aliud, quam Catena veterum Patrum in Psalmos. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Ceterum opus istud litteris gothicis admodum luculentis, chartæ firmissimæ in duabus columnis impressum est. Ad calcem vastissimi voluminis sequens legitur subscriptio colore rubro impressa: *Glossa magistralis: in librum hymnorum dauid. Petri lombardi: Magistri sententia4: explicit feliciter. Insculpta Nuremberge oppido Germanie celebratissimo. ductu Andree frisner de Wũsidel Artium liberaliũ magistri. ꝛ Joannis Sensenschmid. Ciuis nurembergensis. Anno dñi. Millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo. die vo februarij duodecimo. Laus deo gloriosissio.* His subjecta sunt typographorum insignia. Aversa folii ejusdem pagina exhibet *Registrum folio4.* Recensuit hanc editionem Freytag in *Analectis Litterariis* pag. 719 seqq. Num vero, quod adfirmat, editio hæc sit omnium prima, dubitare licet. Nam Fasciculo primo N. LXXIII. recensui editionem hujus operis nota anni carentem, quæ hac vel antiquior, vel certe coæva est.

XI.

XI. *Donati. Acciaioli. Florentini. Prooemium. In Expositionem. Libri. Ethicorum. Aristotelis. Ad Clarissimum. Virum. Cosmum. Medicem.* Florentiæ 1478. in Fol.

Quæ tituli loco recitavi verba, in fronte leguntur voluminis capitalibus litteris impressa. Prooemium illud, in quo de Philosophia, ejusdemque divisione fusius disseritur, in aversa pagina folii 5, linea 20 terminatur. Tum ipsa incipit expositio. Impressum est hoc opus charactere rotundo pereleganti chartæ plane nitidissimæ. Initiales litteræ librorum II. III. IV. & V. desunt. In reliquis parvas adjecit typographus, qui etiam signaturas chartarum addidit. Desunt ubivis custodes, & paginarum numeri, ac inscriptiones. Ad calcem librorum singulorum similis legitur subscripitio, qualis ad finem libri decimi capitalibus impressa litteris: *Finit Liber Decimus.* Post sequitur *Epilogus Libri Ethicorum;* in quo *Capita rerum, que singulis cōtnētur summatim repetuntur.* Ad finem hujus Epilogi leguntur capitalibus impressa litteris verba:

Finis Laus Deo.

In aversa pagina ultimi hujus folii demum subscriptio itidem capitalibus litteris impressa legitur:

Donati Acciaioli Florentini Expositio Su
per Libros Ethicorum Aristotelis In Novam
Traductionem Johannis Argyrophyli Bizantii
Finit Foeliciter.
Impressum Florentiæ Apud Sanctum
Jacobum De Ripoli MCCCCLXXVIII.

Eodem in loco, quod est Monasterium Ord. Prædicatorum, anno 1477 per Fr. Dominicum de Pistoria, & Fr. Petrum de Pisa, ejusdem monasterii Religiosos impressa est *Vita di S. Caterina da Siena.* His igitur typographis haud immerito præsens etiam tribuitur Expositio Ethicorum Aristotelis. Conf. *Orlandi Origine e Progressi della Stampa* &c. pag. 181.

XII. Joh. de Turrecremata Cardinalis, quæstiones super Evangelia de tempore per annum. Norimbergæ per Frider. Creussner ann. 1478. in Fol. min.

Præmissa est auctoris Dedicatio operis hujus ad Amplissimum Cardinalium Collegium directa, quæ sine ulla inscriptione incipit, & in prima pagina folii secundi, linea 3 terminatur. Tum exiguo interjecto spatio vacuo incipiunt quæstiones in Evangelium Dominicæ I. adventus. Desunt ubivis litteræ initiales quæstionum, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Litteræ sunt gothicæ oblongæ, justæ pinguedinis. Præter punctum nullum observavi distinctionis signum. Charta munda est, & firma.

Ad calcem voluminis in aversa pagina folii 185 circa finem leguntur sequentia: *Questiones super euangelia de tempore Johānis de turrecremata Finiūt feliciter Impresseq3 Nurmberge per Fridericū Creußner eiusdem ciuitatis incolā. Sub anno dñi.* 1 X Λ 8. (1478.) Complectitur itaque hæc editio tantum quæstiones in Evangelia de tempore. Scripsit vero idem auctor etiam Quæstiones in Evangelia de Sanctis. Certe editionem, quæ complectitur *questiones euangeliorum tam de tempore quam de sanctis domini Johannis de Turrecremata*, eamque nota anni loci & typographi carentem, vetustam tamen, descripsit *Freytag* in *Apparatu Litterario* Tom. II. pag. 1117. seqq. Idem recte adfirmat, paucas exstare hujus operis editiones, ideoque id rarius etiam inveniri. Hambergerus in zuverläßigen Nachrichten Thl. 4. pag. 790 & 791 ubi Cardinalis istius opera seorsim recenset, hujus quidem operis non meminit. Judice Freytagio prima editio est Romana curata per Johannem Scheurer de Bopardia *sub anno M. CCCC. LXXVII. die Mercurii vltima Aprilis.* Roederus in Catalog. Librorum sæc. XV. Norimb. impressorum excitavit auctoris ejusdem Quæstiones Evangel. de Sanctis hoc anno Norimbergæ impressas. De præsenti vero opere silet.

XIII. Summa Johannis Friburgensis, Ord. Præd. Theodisce. August. Vind. per Joh. Bämler. 1478. in Fol. min.

In fronte primæ paginæ hæc rubro colore impressa leguntur: *In noīe dñi Amē* Hept sich an die vorred diß bůchs genāt Sūma Johānis Welliche Sūm der wirdig vatter leßmaister Johānes von freyburg predier (sic) ordens zů latin gemacht, vnd auß dem heyligen Decret bůch gezogen hat. Hæc verba excipit auctoris prologus in aversa pagina folii ejusdem, linea 16 terminatus. Typi sunt germanici, oblongi, & satis pingues. Initiales litteras magnas, ligno incisas, ipse typographus adjecit. Signaturæ vero, custodes, & paginarum numeri, ac inscriptiones desunt. Ad calcem voluminis duplex habetur subscriptio, germanica nimirum & latina. Priorem recitabo integram, quia ex ea locum, annum, & typographum discimus: Hie enndet sich Sūma Johānis, die gezogen ist auß dem heyligen Decret bůch, vnnd von latein in tewtsch gemacht, durch ein hochgelertē man Brůder Berchtold prediger ordens, vnnd die hat getruckt Johannes Bämler an samstag vor Johānis baptiste. In der keyserlichen stat augspurg. Anno ꝛc M. cccc. vnd in dem. *lxxviij.* jare. Accedit Registrum, seu index alphabeticus materiarum, cujus folia aliquot priora in nostro quidem exemplari desunt; Incipit apud nos verbis sequentibus: Wie ein gewonheit ein recht mache. Editionem operis ejusdem & ab eodem typographo curatam recensui N. IX. ad ann. 1472.

XIV. Vocabularius Juris utriusque, seu lexicon alphabeticum, in quo explicantur vocabula, atque etiam res ipsæ, de quibus in utroque jure frequentior est sermo. Spiræ per Petrum Drach 1478. in Fol. min.

Præmisso prologo, seu brevi introductione ipsum statim opus incipit in prima primi folii pagina. Impressum est gothico charactere sine custodibus, litteris initialibus vocum, quæ primæ occurrunt ad quamvis literam, & paginarum numeris, ac inscriptionibus. Signaturas vero typographus adjecit. Nullum observavi signum interpunctionis, nisi punctum. Charta firma est, & alba, sed minus polita. Ad calcem voluminis, quod foliis constat impressis 230, leguntur sequentia: *Finit feliciter opus egregium vocabularii Juris utriusq3 impressum insigni in ciuitate Spirensi per Petrum Drach sub ãno dñice incarnatõis. M. cccc. Lxxviij. mensis septẽbris*, & nihil præterea. Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* pag. 186. editionem hujus vocabularii Spirensem, typographi nomine carentem excitavit his verbis: *Vocabularium Utriusque Juris. fol.* 1477 *sive* 1478. Patet ex disjunctiva particula, *sive*, non satis limpidum fuisse fontem, ex quo Orlandius hanc hausit notitiam. Perquam igitur mihi probabile est, editionem ab illo indicatam a nostra non differre. Ceterum illud certum est, sæpissime sæc. XV. typis exscriptum esse hoc vocabularium.

XV. Tertia pars summæ S. Thomæ Aquinatis cum additionibus. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen. 1478. in Fol.

Opus istud in duo volumina est diuisum. Primum ea continet, quæ ipse S. Thomas scripsit, alterum vero sub nomine *additionum* ea complectitur, quæ post S. Doctoris mortem ab aliis fuere adjecta, ut summa isthæc theologica, quam ille morte præventus non potuit absolvere, esset completa. Volumen utrumque gothico charactere minori pereleganti in duabus columnis chartæ plane nitidissimæ est impressum. Desunt custodes, & paginarum numeri. Adsunt vero litteræ initiales parvæ, signaturæ, & inscriptiones paginarum. Ad calcem prioris voluminis hæc tantum leguntur: *Explicit illud quod habetur de tertia pte summe sancti thome de aquino ordinis fratrum predicatoru3 qui ꝑuentus morte eam perficere non potuit. Laus Deo.* Accedit index quæstionum, & registrum chartarum, sex foliis comprehensa. Quæ ad calcem secundi voluminis legitur subscriptio, hujusmodi est: *Expliciunt additiones tertie ptis sũme sancti Thome de Aquino: de ordine frat4 predicatorũ. Impresse ductu & impẽdio prouidorũ virorũ Jo. de Colonia. Jo. q3 Mãthen de Gherretzem sociorum anno salutis dominice. M°. cccc°. Lxxviij. ꝓdie idus madij* (sic)

Laus

Laus Deo. In columna quarta ejusdem folii legitur *Registrū cartarū additionū.* Accedit demum index quæstionum foliis quinque comprehensus.

XVI. Ægydii Romani, ord. Eremit. S. Augustini commentaria in libros duos posteriores Aristotelis. Patavii per Petrum Maufer ann. 1478. in Fol.

Opus in duabus columnis gothico charactere minuto impressum incipit sine ullo titulo ab Epistola auctoris *venerabili viro ex anglorum spectabili cpsapia oriūdo domīo Stephano de manlay* inscripta. Desunt custodes, pagiparum numeri & inscriptiones. Interpunctionis signum nullum observavi, nisi punctum. Signaturas, & litteras initiales parvas sed has tantum initio voluminis tertiæ circiter ejusdem parti ipse typographus ubique adjecit. Ad calcem commentarii in primum librum hæc tantum leguntur: *Explicit primus liber posteriorꝝ. Incipit secundus.* Ad hujus calcem uberior legitur notitia: *Preclarissimi phi ac sūdatissimi logici Egidii Romani cōmento in libꝝ posteriorꝝ analecticoꝝ Aristotelis deo fauente maximo finis impositus est. per Joannem iacobum de puteo feltrensem extraordinariam phie in florentissimo gīnasio patauino legentem. ꝛ Petrum de nardis de sācto angelo ingenti diligētia emēdato. impresa* (sic). *vo ꝛ ingenio Petri maufer normani rothomagēsis ciuis Patauī impresso. Anno dei optimi M°. cccc°. Lxxviij. die xxvi°. februarii.* Subjecta sunt duo dysticha:

Si quis ab instanti circo defendere sese
Ægida vel cupiat pallados armigeræ:
Hirsuta qui pelle tegor me uendicet. & sic
Romanum Ægidii nouerit ingeniuꝫ.
Ramusius Arminī Catai S.

Petrus Mauffer Patavii primum ab anno 1474 — 1479, tunc Veronæ, ubi anno 1480 Josephi Judæi Libros VII. de Bello judaico, & libros II. de antiquitate gentis judaicæ impressit, ut dicetur ad hunc annum, denique Venetiis typographicam artem exercuit, & hic quidem socium habuit Nicolaum de Contengo, quocum anno 1483 Avicennæ opus medicum edidit.

XVII. Bartholi lectura in primam partem digesti veteris, seu libros ejusdem XI. priores. Per Nicol. Jenson Venetiis 1478. in Fol.

Opus incipit sine ullo titulo, estque in duabus columnis gothico charactere chartæ magnæ, & amplissimis marginibus instructæ impressum. Desunt custodes & paginarum numeri. In superiori margine titulorum rubricas; e. g. *De procuratoribus, De nego. ge.* Typographus notavit, qui plerumque etiam litteras initiales parvas, & signaturas adjecit. Ad calcem voluminis

lumi-

luminis leguntur sequentia: *Explicit lectura eximii legum doctoris dñi Bartoli de saxoferrato super prima parte. ff. veteris Uenetiis ĩpressa ꝑ Nicolaũ Jenson gallicu3 anno domini. M. cccc. Lxxviij. die vero Martii · x ·* Lecturam Bartholi in secundam Partem digesti veteris Nicol. Jenson jam anno superiori 1477 ediderat. Vid. supra ad h. a. N. XXIV. De utriusque partis editione silent Orlandi, Maittaire, De Bure, & alii, qui mihi ad manus sunt, bibliographi.

XVIII. Bartholi Lectura in primam partem Digesti Novi. Venetiis per Nicol. Jenson 1478. in Fol.

Exterior hujus operis forma est prorsus eadem cum opere immediate præcedenti. Ad calcem voluminis hæc habes impressa: *Explicit lectura dñi Barto. de saxoferrato sup pria parte ff. noui optime emẽdata venetijs impressa per Nicolaum Jenson gallicum. Anno dñi. M. cccc. Lxxviij.*

XIX. Bartoli Lectura in 2dam partem infortiati. Venet. per Nicol. Jenson 1478. in Fol.

Hujus quoque voluminis exterior forma plane eadem est cum duorum præcedentium forma exteriori. In fine hæc tantum leguntur impressa: *Lectura eximii doctoris dñi Bartoli sup scd'a ꝑte ĩfortiati ꝑoptime emendata: ac ꝑ Nicolau3 Jenson gallicũ Uenetijs ĩpressa felicit' explicit M°. cccc°. Lxxviij.* Postremum folium non nisi *Registrum* chartarum complectitur.

XX. Institutionum Justiniani Imper. Libri IV. cum glossa. Venetiis per Jacobum Rubeum 1478. in Fol.

Textus charactere gothico admodum luculento, glossa minori pariter gothico, utroque vero pereleganti impressa sunt. Desunt custodes & paginarum numeri. Litteras vero initiales parvas plerumqne, signaturas ubique typographus adjecit. Charta magna est, & omnino præstantissima. Rubricæ, quæ vocantur, sunt etiam rubro colore impressæ. Volumen integrum non nisi 86 foliis impressis constat. Ad calcem glossæ in librum quartum typis iisdem, quibus ipsa glossa, impressa legitur sequens notitia: *Optimi ingenii. uir Jacobus rubei gallicus huius operis institutionum diligentissimus artifex extitit cui extremam impressiõis manũ uenetijs. die xx iulij. inclito duce Jouãne mocenigo felicissime imposuit. M. cccc. Lxxviij;* & nihil præterea. Digestum vetus ab eodem typographo Venetiis anno 1477 impressum ad h. a. N. XIX. recensui.

XXI. Joh. Duns Scotus in I. Lib. sententiarum. Per Joh. de Annunciata de Augusta 1478. in Fol. min.

Character est gothicus minor: charta alba & munda. Paginæ singulæ sunt in duas columnas divisæ. Signaturas ipse typographus adjecit. Litteræ initiales vero, custodes, & paginarum numeri ac inscriptiones desunt. Operi nullus præfixus est titulus. Sed incipit verbis, majusculo charactere impressis: *Circa primum sententiarum.* Præter punctum & duo puncta nullum observavi distinctionis signum. Quæ ad calcem legitur subscriptio sequentis est tenoris: *Johannis scoti ordinis minorum sacre theologie professoris precellentissimi, primo super sententiarum questiones reportationū parisiensium a Bartholomeo bellatum feltēsem* (sic) *sacre pagine doctore clarissimo. nec non regente erudito tunc temporis conuent⁹ bononie. Emendate cum diligentia finiunt feliciter. Nec non operate caratherizateq3 sublimi litterarum effigie ductu ꝛ impēsis uiri circumspecti domini Johannis de Annunciata de Augusta. Laus deo pararoseq3 uirgini Marie. nec non toti curie celesti triumphanti. Anno salutis dñice. M. cccc. Lxxviij. Mensis aprilis sexta feria.* Typographo nomen fuit Jannes Scriber, isque artem typographicam Bononiæ exercuit. Conf. Orlandi *Origine e Progressi della stampa* &c. pag. 111.

XXII. Angeli de Arretio, alias de Gambilonibus, Iuris consulti, commentarius in Libros IV. Institutionum. Romæ per Georgium Lauer de Herbipoli 1478. 2 Voll. in Fol. magn.

Duo hæc vastæ molis volumina gothico charactere oblongo, minus pingui, chartæ magnæ, & præstantissimæ in duabus columnis impressa sunt. Desunt in Utroque volumine ubivis custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones: quin sæpe etiam litteræ initiales, quas parvas adhibuit typographus, ubi adsunt. Primum volumen commentaria complectitur in libros Institutionum tres priores. Ad hujus calcem sequens legitur subscriptio; *Famosissimi legum doctoris dñi Angeli de aretio lecture super institut pars prima Rome per uenerabilem mgrm Georgium laur de Herbipoli. sub anno dñi Millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo. die uero Jouis penultia mensis Julii. Pontificatus sanctissimi in christo pris & dñi nri dñi Sixti diuina prouidentia pape quarti Anno eius septimo finit foeliciter.* In aversa pagina est Registrum chartarum. Volumen secundum mole primum fere adæquat. In fine hujus voluminis seu potius commentarii in librum quartum Institutionum uberior legitur notitia de hoc opere, & præsenti ejus editione, quæ est omnium prima. Recitabo integram: *Cupide legum iuuentuti. Inhumanum fore non immerito iuuenes arbitrabimini inter tot uaria4 disciplina4 uaria iuris clarissimorumq3 virorum toto orbe impressa uolumin. hunc pretermissum. Cum inter scribentes practica plurimum ualuisse constet. Et non modo in progressu ac*

ordi-

ordine legendi inter modernos aptum. ac facilem. Referendo uerum. decidendo equum se exhibet. Uerum ad diffusum iuris corpus. sparsasq3 doctorum lecturas. breue quoddam effecit compendiũ quod qui familiare sibi fecerit. inter doctissimos cõputandum audebo. Eo si utantur tabelliones. procuratores. aduocati. & iudices. practicos doctos. magisq3 cautos reddet. Et qui ad prima iuris elementa aspirant. nõ parũ proficient. Igitur summa ope alacri studio eum accipite. Et quod prioribus impressoribus imputandum fuit. Georgio laur de Herbipoli gratias agite. Cuius industria siue artificio impressum extitit. Ualete. Rome sub anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo. Die uero secunda mensis Decembris Pontificatu sanctissimi in christo patris & dñi nostri domini Sixti diuina prouidentia pape quarti. Anno eius octauo. Sub correctione eximii iuris pontifici (sic) *doctoris dñi Dominici Jacobatii de Faceschis de Urbe. Finis.* In aversa pagina folii, in quo modo recitata leguntur, incipit index alphabeticus materiarum amborum voluminum, qui folia novem & dimidium implet. Accedit demum *Registrum* chartarum *huius libri.* Deest hoc registrum in exemplari, quod descripsit Cl. Audifredi in Catalogo Roman. Edition. Sæc. XV. pag. 231. De hujus operis typographo illud adnotare juvat, ejus nomen diversimode scribi, sc. *Laur*, *Lauer*, & *Läver.*

XXIII. Biblia latina Norimbergæ per Antonium Koburger anno 1478. in Fol.

Editio splendida litteris gothicis majoribus eleganter impressa. Desunt signaturæ, custodes, & litteræ initiales. Pagina quævis in duas columnas divisa est, & prima quidem folii cujusvis pagina in margine superiori titulum habet, seu inscriptionem, qua caret pagina aversa. Folia singula inde ab Epistola S. Hieronymi, quæ operi præfixa est., ad finem usque Apocalypseos numeris romanis notata sunt. Foliis porro numeratis hoc volumen constat CCCCLXI. His præmissum est folium non numeratum, cujus prima pagina vacua est, aversa autem catalogum exhibet librorum sacræ scripturæ cum rubro: *Locus libro4 numerus dinoscitur ordo.* In fine Apocalypseos accedunt etiam sex folia non numerata, quæ Epistolam Menandri, & Canones Evangelistarum continent. Ut adeo opus integrum foliis constet impressis 468. Liber Genesis terminatur fol. XXII. pag. 1. col. 2. lin. 14. Liber Job. fol. CCX. pag. 1. col. 1. linea 7. Evangelium Matthæi fol. CCCLXXIX. pag. 1. col. 1. lin. 49. Habet hæc etiam editio libros Esdræ quatuor. In margine Evangelistarum adpositi sunt canones Eusebiani. Signa distinctionum alia non occurrunt, quam punctum & colon. Littera i loco puncti accentum acutum habet. Abbreviaturæ frequentes quidem sunt, facile tamen dignoscendæ. Papyrus alba admodum, & nitida est. Typi elegantes, non nihil pinguiores sunt. Chartarii signum aliud non observavi, quam rosam, diversæ magnitudinis, sex foliis constantem. Ad finem Apocalypseos hæc leguntur impressa:

tium: diuinus decretorum codex impressus Venetiis: accuratissime iterato emendat' p egregiu3 ac clarissimũ iuris utriusq3 ɔsultũ dñm Petrum Albignanũ Treciũ Venetijs Sixto. iiij. sũmo Pon. anno. viij. Imperatore Federico. (sic) *iij. Johãne mocenigo inclyto Veneto4 pncipe. iij. nonas Januarias. Anno salutis dñice M. cccc. Lxxix. Laus deo.* In aversa pagina folii ejusdem, cujus prima recitatam modo subscriptionem continet, leguntur duæ Epistolæ, & prior quidem Bartholomæi Pitei ad Petrum Albignanum, qua ille hunc hortatur, ut textum pro editione hac emendaret: altera vero Petri Albignani responsoria, qua illius desiderio pro viribus se satis facere studuisse testatur. Folium sequens non nisi *Registrum* continet chartarum. Accedit tandem, septem constans foliis impressis, Decreti summarium, ad cujus calcem majusculo charactere leguntur sequentia: *Flosculi seu sũmarii totius decreti finis.* Hujus editionis, quæ typorum elegantia, chartæ præstantia, & correctione textus præ aliis fere omnibus Sæc. XV. editionibus operis ejusdem se imprimis commendat, non meminere Orlandi & Hamberger. Meminit vero ejus Maittaire Tom. I. pag. 403. Extat etiam in Bibliotheca commendæ Ord. Melit. Argentorati, ut videre est apud Weislinger in *Armamentario Cathol.* pag. 123. ubi tamen præter subscriptionem, eamque non satis adcurate exscriptam, nihil de ea habet amplius.

III. S. Augustini Libri XXII. de Civitate Dei cum commentariis Thomæ Valois & Nicolai Triveth, Ord. Præd. Basileæ anno 1479 per Michaelem Wenssler. in Fol. magn.

Textus S. Augustini gothico Charactere majori satis luculento in duabus columnis chartæ firmissimæ seorsim impressus est. Finito textu sequuntur commentaria typis longe minoribus gothicis impressa. Initio voluminis legitur *Sentẽtia beati augustini episcopi ex libro retractatõnum ipius de libris d' ciuitate dei.* Hanc excipiunt capitula, seu tituli potius capitum singulorum primi libri, qui quidem in aversa folii ejusdem pagina, columna prima, linea 18. terminantur. Folio secundo *Aurelii augustini ipponensis epi doctoris eximii de ciuitate dei ɔtra paganos liber pmus incipit.* Libris singulis præfixa sunt capitula, seu tituli eorumdem, qui initio capitum non repetuntur. Desunt in hac editione ubivis litteræ initiales, signaturæ, custodes, paginarum numeri, earundemque inscriptiones. Ad calcem textus libri 22 rubro colore impressa hæc tantum leguntur:

Textus sancti Augustini de ciuitate dei Ba
silee impressus Explicit feliciter. Anno Lxxix.

His subjecta typographi insignia. Aversa pagina hujus folii est vacua. In fronte autem folii sequentis *Sacre pagine ɔfesso4 ordinis pdicatoru3 Thome valois & nicolai triueth i libros beati augustini de ciuitate dei comentaria feliciter inchoant.* In fine autem indicis materiarum alphabetici, qui comentariis

imme-

immediate adnexus eſt, uberior legitur notitia rubro colore, & iisdem litteris, quibus textus S. Auguſtini, impreſſa:

Igit aurelii auguſtini ciuitatis orthodoxe
ſideris pſulgidi de ciuitate dei opus precla
riſſimum. binis ſacre pagine cpfeſſoribus exi
mijs id cōmentantibuſ. rubricis tabulaq3 diſ
cretum pcelſa in vrbe Baſilieñ. partium ale
manie. quam nō ſolum aeris clementia & fer
tilitas agri veru3 etiā impmentiū ſubtilitas
reddit ſamatiſſimā. ad laudē trinitatis indi
uidue ciuitatis dei pſidis. ingenio & īduſtria
Mihahelis Wenſzler, Anno ſalutis noſtre
poſt M. et. cccc. Lxxix. viij. kl. aprilis opero |
ſe eſt conſummatum.

His quoque ſubjecta ſunt denuo typographi inſignia, rubro expreſſa colore.

IV. Canonis Avicennæ Libri V. Paduæ anno 1479. in Fol. magn.

Opus iſtud in duabus columnis gothico charactere firmiſſimæ chartæ eleganter impreſſum eſt. Libri ſinguli præfixos habent indices, excepto quinto, cui index eſt ſubjunctus. Ad calcem trium priorum librorum notatur annus (idem omnibus communis 1479.) dies & locus impreſſionis. Primus liber eſt *impreſſus - patauij. Anno Chriſti optimi. M. ccccLxxix. xiiij. klñs ſeptembris.* Liber ſecundus — *vi. kalendas Septembris.* Liber tertius — *vi. kalendas nouembris.* Libri quartus & quintus carent anni, diei, & loci nota. Libro autem quinto annexus eſt libellus Avicennæ de viribus cordis, qui eſt *Impreſſus Patauij Anno Chriſti optimi. M°ccccLxxix. octauo idus nouēbris.* Hunc libellum index excipit in librum quintum. Deſunt in hac editione cuſtodes, & paginarum numeri, earundemque inſcriptiones. Orlandi, Maittaire, Hamberger, & de Bure, qui plures recenſent hujus operis editiones, modo recenſitæ non meminerunt.

V. Alberti Magni Libri XXVI. de Animalibus. Mantuæ per Paulum Johan. de Butſchbach. 1479. in Fol. magn.

Præmiſſa eſt tabula, ſeu index ſingulorum cujusvis ordine libri capitum, foliis quatuor comprehenſus. Folio quinto *Incipit liber Alberti magni animalium primus ꝗ eſt de cōmuni diuerſitate aīalium* &c. Singulæ paginæ ſunt in duas columnas diſtinctæ. Character eſt gothicus juſtæ magnitudinis perelegans. Deſunt initiales litteræ, (plerumque) cuſtodes, paginarum numeri. Signaturas typographus adjecit. Charta eſt plane firmiſſima, alba, & munda, ampliſſimos habens margines. Ad calcem voluminis ſatis ampli legun-

gentur sequentia: *Finit feliciter opus Alberti magni philosophi de animalibus: & impressum Mantue per Paulum Johãnis de Butschbach alamanum Maguntinensi dioceſi sub anno dñi Millesimo quadringentessimo* (sic) *septuagesimo nono. die uero duodecima Januarij: regnante ibidē felicissime illustrissimo domino Dño Friderico d' Gonzaga Marchione tercio.* Meminit hujus editionis præter alios De Bure n. 1686. ubi eam vocat rarissimam, & n. 1685. romanam ejusdem operis editionem ann. 1477, ut omnium primam, describit, nostramque adfirmat esse secundam.

VI. Digestum novum cum Glossa. Paduæ per Petrum Mauser. 1479. in Fol. magn.

Primum voluminis folium impressum deest in nostro exemplari, secundum incipit verbis textus *mutat? Hoc ãt edictũ nõ omnia* &c. Litteræ, quibus impressus est textus, sunt gothicæ perelegantes, majores, & luculentæ admodum. Minores, nec minus elegantes, sunt litteræ, quibus impressa est glossa in extremis quatuor marginibus. Litteræ initiales plerumque desunt, ubivis autem custodes, & paginarum numeri, earundemque inscriptiones. In fine voluminis vastissimi notititia sequens impressa legitur: *Opus digesti noui preclarissimũ solerti cura emendatũ: generosi ac insignis iuris ciuilis doctoris domini Zacharie de Zacharotis patauini impensa: nec nõ magistri petri mauser gallici diuina arte impssũ padue feliciter explicit. M. cccc. Lxxviiij.* Folio sequenti ultimo exhibetur *Registrum digesti noui.*

VII. Joh. Gritsch, ord. min. Quadragesimale Norimbergæ per Anton. Koburger 1479. in Fol. magn.

Præmissus est index alphabeticus materiarum, foliis 17 comprehensus, & in duabus columnis, ut ipsum opus, impressus. Folio 18. *Quadragesimale fratris Joh'is Gritsch ordinis fratꝝ minoꝝ doctoris eximij. per totũ tpis anni spatiũ deseruiẽs cũ thematum euãgelioꝝ & epl'aꝝ introductõnibꝫ & tabula poptima. Incipit feliciter.* Caret initialibus litteris, custodibus, signaturis, paginarum numeris. Typi gothici sunt majores, perelegantes, & luculenti. In fine voluminis paulo longior legitur subscriptio, quam tamen recitabo integram: *Collegit igenio Quadragesimale fr clarissim⁹ ordinis. s. frãcisci mgr Joh'es Gritsth* (sic) *de Basilea ꝯfessor sacre theologie eximi⁹ ml'tis ex sacre theosis codicibꝫ nucleũ quẽ ĩ hoc volumie tanq̃ ĩ agꝝ euãgelice discipline ꝯseuit apis uti sagacissima exq̃sitos de floꝝ varijs generibꝫ suaues ĩ alueolũ sucos ꝯgerit. deniqꝫ q̃ vigili cura hoc vtile admodũ q̃dragesimale ĩpressũ sit oculi q̃bꝫ se obiecerit: testabũt. Qd' & ꝓcurãte expendẽteqꝫ Authonio koburger ciue oppidi Nurnbergñ. salubri fine ꝯsumatuꝫ. ꝛc. M cccc Lxxix. Martii do kl' tertio; Laus deo;*

VIII. Guilielmi Duranti speculum Judiciale cum Repertorio in idem & additionibus Johannis Andreæ & Baldi. Paduæ per Joh. Magnum de Seligenstadt 1479. Voll. 4. in Fol. magn.

Volumina distinquuntur præfixa unicuivis, excepto primo, tabula materiarum, subjuncta vero peculiari subscriptione, & registro chartarum. Porro Volumen primum non nisi repertorium alphabeticum, id vero satis amplum, est præsentis operis. Ad calcem hujus voluminis legitur subscriptio sequens: *Actū Patauij h° opus inclytū longeq3 expolitu3 ex officina magistri Joannis silgenstat vndecimas calendas decembris M.* cccc. *Lxxviij. imperante illustrissimo uenetiaru3 duce dño Joāne mu3enigo.* His in eadem columna immediate subjuncta est *Francisci de monelia in reptoriū a se castigatū epla'.* De Repertorio, utpote jam anno 1478 impresso, quædam dixi ad h. a. N. XXV. Quæ ad calcem primæ, secundæ, ac tertiæ partis, quæ posterior cum parte quarta uno est volumine comprehensa, leguntur subscriptiones, eæ quidem locum, & typographum manifestant, annum vero impressionis non indicant. Subscriptio autem parti hujus operis quartæ, eique ultimæ adjecta multo uberior est. En illam: *Hic est finis quarte & ultime partis speculi domini Guilhelmi duranti una cū additōibus Joannis andree: & dñi baldi suis locis integerrime collocatis & distributis. S3 hoc unū scias ēptor: hāc ultimā speculi formā oīs alias excedere utilitate & cōmoditate habebis eteni3 libros emēdatissimos postmodum līis adeo expolitos: ut magister Joannes magn⁹ ex alemania de filligēstad sua ac īclyta arte īmortales laudes adept⁹ fuerit quātūq3 sint p̄ ceteris digniores legēdo diiudicare poteris. Expletū pataui p̄die nonas maias. M.* cccc*Lxxix*, Ceterum hæc editio gothico charactere pereleganti in duabus columnis chartæ firmissimæ, sed minus albæ impressa est. Litteræ initiales desunt plerumque, custodes vero & paginarum numeri ac inscriptiones ubivis. Nullam hujus editionis reperi mentionem apud Bibliographos, qui mihi ad manus sunt. Johannes magnus de Siligenstat, vel, ut rectius scribitur in subscriptione partis tertiæ, de Seligenstat idem fuit cum Johanne Herbort. conf. N. II. ad ann. 1480.

IX. Friderici Petrucii vulgo Friderici de Senis Consilia cum ejusdem Tractatu de Permutatione Beneficiorum. Romæ per Georgium Laur anno 1479. in Fol.

Opus istud gothico charactere pereleganti in duabus columnis chartæ præstantissimæ, & latissimos margines habenti impressum est. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & earundem inscriptiones. In fronte voluminis legitur *Hec est tabula super disputationibus questionibus & Consiliis domini Frederici de Senis per titulos decretalium. Et primo de constitutionibus. Rubrica.* Implet hæc tabula folia quinque. Folio sexto opus

ipſum incipit absque titulo eidem præfixo. In averſa pagina folii 148, columna prima, linea 35 conſilia terminantur. In eadem columna legitur ſubſcriptio ſequens: *Conſilia eximii decretoꝝ doctoriſ domini Frederici de Senis impreſſa Rome per uenerabilem uirum magiſtrum Georiuꝫ* (ſic) *laur de herbipoli. Sub anno domiui. MCCCLXXIX. die vero Martis nona menſis nouembris. Pontificatus ſanctiſſimi in xp̄o p̄ris & dn̄i noſtri dn̄i Sixti diuina prouidentia pape quarti. Anno eius nono. Finiunt feliciter.* In ſecunda ejusdem paginæ columna *Incipit tractatus Frederici de Senis ſuper permutatione beneficiorum directus domino Lapo de Podiboniti qui dictum tractatuꝫ additionauit ut ſequitur.* Terminatur autem hic tractatus in prima columna folii 154. Columna ejusdem ſecunda exſtat tabula ad quæſtiones in hoc tractatu reſolutas facilius inveniendas. In averſa pagina, columna ſecunda ejusdem folii noua legitur ſubſcriptio, ex qua diſcimus, impreſſioni hujus tractatus finem eſſe impoſitum *die - martis. xvi. menſis Nouembris.* Accedit demum Regiſtrum chartarum in prima folii 154 pagina impreſſum. De auctore ſcitu neceſſaria habet Freytag in *Apparat. Litterar.* Tom. I. pag. 650. Floruit Sæc. XIV. & Baldi Magiſter fuiſſe traditur. Vid. Merkwürdigkeiten der königl. Bibliotheck in Dresden N. 443. De præſenti editione nihil habent qui mihi ad manus ſunt, Bibliographi, fuitque ipſi P. Audifredio in Catalogo Romanarum Editionum Sæc. XV. edito Romæ anno 1783. in 4. maj. incognita. Idem vero ad ann. 1472 excitavit aliam ejusdem operis editionem.

X. Euſebii Pamphili Hiſtoriæ Eccleſiaſticæ Libri Novem ex Rufini interpretatione. Accedunt decimu, & undecimus ab ipſo Rufino conſcripti. Mantuæ per Joh. Schallum an. 1479. in Fol. min.

In averſa primi folii pagina *Illuſtriſſimo & Inuictiſſimo Mantuanorum Principi Frederico Gonzage Johannes Schallus Heroſſeldenſis phyſicus obſequentiſſimus*, ſc. ſalutem dicit, & præſens opus dedicat. Epiſtola hæc dedicatoria data eſt Mantuæ die XV. Julii 1479. & terminatur in averſa folii ſecundi pagina, linea 25, Folio tertio *Incipiunt Capitula primi libri hyſtorie eccleſiaſtice*, & ceterorum ordine librorum, ſex foliis impreſſis comprehenſa. Folio nono *Incipit prologus Rufini preſbiteri in hyſtoriam eccleſiaſticam ad Cromatium epiſcopum*, quem excipiunt capitula primi libri. Folio demum decimo *Incipit liber primus hyſtorie eccleſiaſtice.* Impreſſum eſt hoc opus charactere rotundo pereleganti, & chartæ præſtantiſſimæ. Caret ſignaturis, & paginarum numeris, ac inſcriptionibus. Habet vero litteras initiales parvas, & cuſtodes. Ad calcem libri undecimi leguntur ſequentes verſus:

Tranſtulit Auſonias iſtud Rufinus ad aures
Euſebii clarum cæſarienſis opus.
Schallus Joannes celebri Germanicus arte
Ære premit. Mantus principe Foederico.

Quom

Quom datus est finis. referebat Julius annos
Mille quater centum septuaginta nouem.
Hunc eme qui docti nomen. qui limen Olimpi
Quæris. habet præsens munus utrūq3 liber.
Hinc Cæleste bonum: sanctosq3 docebere mores
Et prodesse magis lectio nulla potest.

XI. Virgilii opera cum commentariis Servii Mauri Honorati. Vincentiæ per Leonhardum de Basilea anno 1479. in Fol. min.

Initio voluminis exstat *Maronis Vita*, quæ folia tria priora, & quarti primam paginam implet. In aversa folii ejusdem pagina *Seruii Mauri Honorati Grammatici In Bucolica Maronis cōmentariorum Liaer* (sic) sc. incipit, sequitur autem non nisi præfatio in Bucolica, quæ terminatur in prima sequentis folii pagina linea 14. In eadem pagina Johannis Calphurnii ad Hieronymum Portensem dedicatoria legitur epistola, in qua testatur, se ope duorum miræ vetustatis exemplarium ex hisce Servii commentariis aliena multa, quæ ab aliis fuerant inepte iisdem adjecta, expunxisse, operamque dedisse, ut opus prodiret quam emendatissimum. Epistolæ huic ad calcem ejusdem paginæ adjecta est sequens notitia: *Hoc opus exactissima cura & eruditione Joannis Calphurnii uiri doctissimi recognitu3 Leonardus de Basilea Vincentiæ diligentissime impressit Anno a natiuitate domini nostri Jesu Christi. M. CCCC. Lxxix.* Aversa hujus folii pagina est vacua. Folio sexto demum incipiunt Bucolica rotundo charactere pereleganti impressa. Eodem impressa sunt commentaria, quæ textum in tribus extremis marginibus ambiunt. Bucolica excipiunt Georgicorum libri quatuor: tum sequuntur Aeneidos libri duodecim. Accedunt, sed sine commentariis, liber Æneidos decimus tertius, a scriptore quodam Italo Sæc. XV. Matthæo Vegio, ut fertur, compositus, varia variorum in Virgilium carmina, Virgilii ipsius carmina plura alia, sed dubia, ut culex, ciris, Moretum &c. &c. Atque hæ quidem accessiones foliis impressis quadraginta sunt comprehensæ. In fine his quidem nihil legitur adjectum. Folii 41 prima pagina exhibetur *Tabula librorū qui in hoc uolumine continētur.* Desunt in hac editione custodes, & paginarum numeri: Litteræ etiam initiales librorum, aliorumque longiorum carminum. Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* &c. pag. 174. nullum novit librum a typographo nostro, Leonhardo Basileensi ante annum 1482 impressum. Hambergerus quoque, de Bure, Harwood, & alii omnes, quos consului, Bibliographi nostram editionem ignorarunt præter Maittairium, qui Tom. I. pag. 402 nostram editionem designare videtur: *Virgilius Servii.* Fol. *Vincentiæ* 1479. Quare libris eam rarioribus esse accensendam nullus dubito.

XII. Auguſtini Triumphi, vulgo de Anchona, Ord. Eremit. S. Auguſtini ſumma de Eccleſiaſtica poteſtate. Impreſſ. Romæ in domo Franciſci de Cinquinis ann. 1479. in 4to.

Opus præſens nitidiſſimæ, & ſubtiliſſimæ Chartæ gothico charactere minutiſſimo in duabus columnis impreſſum eſt. Deſunt litteræ initiales, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri, & inſcriptiones. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. Initio voluminis legitur *Prolog⁹ epl'aris in ſummā de eccleſiaſtica poteſtate: catholici doctoris: fratris Auguſtini de Ancona*, inſcriptus Ambroſio de Cora, Romano, Ord. Eremit. S. Auguſt. Priori generali. Prologus autem iſte non eſt auctoris, ſed editoris, nimirum Pauli Lulmei, ord. E. S. A. Prioris conventus S. Mariæ de urbe, in quo quidem de operis præſtantia, nec non aliis ejusdem auctoris ſcriptis diſſeritur. Hunc Prologum ipſius auctoris ad Papam Johannem XXII. dedicatio excipit. Ad calcem operis, quod terminatur in averſa pagina folii 317, columna ſecunda, legitur ſubſcriptio ſequens: *Explicit ſumma de Eccleſiaſtica poteſtate edita a fratre Auguſtino de Ancona Ordis fratrū heremitaꝝ ſcti Auguſtini impſſa Rome ī domo Nobilis viri Frāciſci de Cinquinis apud ſanctam Mariam de populo. Anno domini MCCCCLXXVIIII°: Die XX. Decembris.* Accedit tabula Rubricarum, ſeu quæſtionum foliis impreſſis novem comprehenſa, & denique Regiſtrum chartarum. Operis hujus primam editionem recenſui ad ann. 1473 N. III. Opus ipſum ob materiam eſt rarioribus libris accenſendum.

XIII. Roberti Caraccioli de Licio Ord. min. Sermones de timore Judiciorum Dei. Norimbergæ 1479 per Frid. Creuſsner in Fol. min.

Initio voluminis legitur *Epiſtola venerabilis clariſſimiq3 in ſac̄ theologia magiſtri fratris Roberti Caracȝoli de Licio ordis minoꝝ: ad Reuerēdiſſimū & Illuſtriſſimū dn̄m dn̄m Johannē de Aragonia: Sereniſſmi dn̄i nr̄i dn̄i Ferdinādi Regis Sicile ꝛc. filiū & locūtenētē gn̄alē. Aplce ſedis epthonōriū: in q̄ ſua docilitas cōmēdat.* Atque hæc quidem epiſtola primum folium integrum ſibi vindicat. Folio ſecundo auctoris Prologus, & opus ipſum incipit, quod gothico charactere oblongo chartæ albæ & mundæ ſine litteris initialibus, ſignaturis, cuſtodibus, paginarum numeris & inſcriptionibus impreſſum eſt foliis 116. Complectitur ſermones, vel tractatus 21, & in fine hanc habet ſubſcriptionem: *Sermones Clariſſimi in ſacra theologia Magiſtri Fratris Roberti Caracȝoli de Litio ordinis minorum de timore iudiciorum dei. Impreſſi in ciuitate Imperiali Nurm̄bergeñ. ꝑ Fridericum Creuſsner. Anno domini Milleſimo quadringenteſimo ſeptuageſimo nono. Laus deo clementiſſimo.*

XIV. Physicorum Aristotelis libri octo. Augustæ per Ambrosium Keller 1479. in Fol. min.

Litteris impressum est istud opus admodum pinguibus, quæ maximam habent similitudinem cum litteris Gunteri Zainer. Quare, si nomen deesset typographi, nec aliunde constaret, Zainerum jam ante annum 1479 esse defunctum, facile quis in errorem posset induci, ut Zainero præsentem editionem attribueret. Plura alia Aristotelis opera eodem anno ab Ambrosio Keller typis excusa statim recensebo. Porro typographus iste in præsenti quidem opere charta usus est pereleganti, & litteris librorum initialibus magnis non inepte ligno incisis. Initiales minorum sectionum parvas adhibuit, interdum penitus omisit, quemadmodum desunt ubivis custodes, signaturæ, & paginarum numeri. In fine voluminis legitur subscriptio sequens: *Explicit liber octauus & vltimus phisicorum Arestotilis* (sic) *Impressus per Ambrosim* (sic) *keller in rege* (sic) *ciuitate Augusta. Anno dñi Millesimo quadringentesimo septuagesimo nono feria secunda ante festum sancti Martini. Dequo fine sit laus & gloria omnipotenti deo* ꝛc.

XV. Plura Aristotelis & super ejusdem libros opera conjunctim impressa 1) Isagoge Porphirii in cathegorias Aristotelis. 2) Aristotelis Cathegoriæ. 3) Ejusdem libri duo Perihermeniarum 4) Gilberti Porretani liber de sex Principiis. 5) Liber divisionum Boethii. 6) Aristotelis libri duo priorum analyticorum. Augustæ per Ambros. Keller 1479. in Fol. min.

Exterior forma est prorsus eadem cum forma exteriori operis immediate præcedentis. In fine legitur subscriptio sequens: *Explicit liber priorum analeticorum* (sic) *Arestotilis* (sic) *qui est de resolutione silogismorum ꝛ principia sua feliciter. De cuius fine sit laus & gloria Christo intemerateqꝫ virgini ac matri eius Impressus per Ambrosium Keller in regia ciuitate Augusta. Sub anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo nono proxima die post festum Exaltationis sancte Crucis.*

XVI. Elenchorum Aristotelis libri duo, & ejusdem topicorum Libri VIII. Augustæ per Ambros. Keller 1479. in Fol. min.

Forma exterior eadem est cum duobus præcedentibus. Subscriptio, quæ in fine legitur, ejusmodi est: *Finit liber octauus & vltimus Thopicorum analeticorū arestotilis. Impressus per Ambrosiū keller in regia ciuitate Augusta*

 Anno

Anno ab incarnatione dñi Millesimo quadringentesimo septuagesimo nono. In die Vrsule ỽginis. Pro q̄ fine sit laus xp̄o.

XVII. Duo libri posteriorum Aristotelis. Augustæ per Ambros. Keller 1479. in Fol. min.

Hujus quoque operis exterior forma plane eadem est cum exteriori forma trium immediate praecedentium. In fine hæc habes subscripta: *Finit liber posteriorum analeticorum secund⁹ Arestotilis. & ex consequenti tot⁹ Impressus per Ambrosium keller in regia ciuitate Augusta. Anno dñi ꝛc. in Lxxix. in die sancti simpti.* Præter hæc Aristotelis opera ab Ambrosio Keller anno 1479. impressa Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte ad h. a. N. XVII. excitat etiam *Isagogen Porphyrii in Cathegoremata. Auguste per Ambros. Keller* 1479. *Fol.* Exstare adfirmat editionem hanc in Bibliotheca Charthusianorum Buxheimensi. Nihil vero de ea habet amplius.

XVIII. Joh. Baptistæ de Sacchi, vulgo Platinæ, Vitæ Pontificum Romanorum. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen. 1479. in Fol.

Hæc omnium prima est hujus operis editio. Quæ enim a nonnullis hac antiquiores sunt excitatæ, de iis quidem minime certæ, immo ne satis probabiles quidem habentur notitiæ. Conf. Cl. Denis Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliotheck pag. 77. ubi de editione hac & ipso auctore operis plura habet scitu jucunda. Adfirmat, illam esse rarissimam, licet non sola sit incastrata. Quod externam ejus formam attinet, dici ea merito potest elegantissima. Nam charactere impressa est rotundo nitidissimo, & chartæ præstantissimæ. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta, quæ stellularum, seu crucis formam habent. Desunt paginarum numeri, earundem inscriptiones; & custodes. Adsunt vero signaturæ, & initio voluminis etiam litteræ initiales parvæ, quæ inde a Calixto I. usque ad finem voluminis desunt. In aversa primi folii, quod primum est quinternionis *a*, pagina *hIeronymus squarȥafic⁹ alexandrin⁹ doctissimo uiro Platinę. S. P. d.* Huic epistolæ in eadem pagina subjectum est *Registrum chartarum.* Verum hæc desunt in altero exemplari, quod exstat in Bibliotheca hujate academica. Nec id casu, sed consilio factum esse videtur. Adest quippe folium primum quinternionis primi in exemplari etiam posteriori, sed est vacuum. Folio secundo incipit *Proemium Platynæ In Vitas Pontificum Ad Sixtum. IIII. Pontificem Maximum.* Tertio demum folio ipsum opus incipit. Quæ ad calcem voluminis legitur subscriptio, sequentis est tenoris: *Excellētissimi historici Platinę i uitas summo4 pōtificū ad Sixtuȝ iiij. pōtificē maximū pclarū op⁹ foelicit' explicit: accurate castigatū*

ſigatũ ac ĩpẽſa Johãnis de Colonia agripinẽſi ei⁹q3 ſocij Johãnis mathen de gheretʒ. iij. id⁹ Juuij (ſic) *ĩpreſſu3 anno ſalutis chriſtianę. M.* cccc. *Lxxix. Laus deo.*

XIX. Juſtini Hiſtoriæ ex Trogo Pompeio excerptæ, & in compendium redactæ. Venet. per Philippum Condam Petri. 1479. in Fol.

Primam hujus operis editionem recenſui ad ann. 1470. N. III. Inter illam, & præſentem plures intercefferunt, recenſitæ a Cl. de Bure inde a N. 4330 — 4334. Quæ nunc mihi præ oculis eſt, rotundo charactere pereleganti, ſed chartæ minus firmæ albæ tamen, ac nitidæ eſt impreſſa. Deſunt cuſtodes, & paginarum numeri, earundemque inſcriptiones, ſignaturas vero & litteras initiales parvas typographus adjecit. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta, quæ ſtellulæ, ſeu crucis formant habent. In fronte operis capitalibus litteris impreſſa hæc verba leguntur: *Juſtini Hiſtorici Clariſſimi In Trogi Pompeii Hiſtorias Exordium.* Finito hoc Exordio, ſeu Præfatione in fine ejusdem paginæ legitur capitalibus litteris impreſſus libri primi titulus: *Juſtini Hiſtorici In Pompeii Trogi Hiſtorias Liber I.* Tituli libris reliquis præfixi ſunt ſuccinctiores, e. g. Juſtini Hiſtorici Liber XVI. Quæ in fine voluminis legitur ſubſcriptio, ejusmodi eſt: *Juſtini opere finis cum magna diligentia. Impreſſum per Philippum condam petri in ueneciis ducante Johanne mozenico inclito duce. M.* cccc. *Lxxviiii. die xii decembris.* His in eadem pagina ſubjectum eſt *Regiſtrum*, ſc. chartarum.

XX. Jacobi Forlivienſis Expoſitiones in primum canonis Avicennæ. Ejusdem qnæſtiones in eundem, nec non Avicena de Urinis interprete Antonio Cermiſoni. Venetiis ann. 1479. in Fol. magn.

Paginæ ſingulæ ſunt in duas columnas diviſæ. In fronte primæ columnæ majuſculis impreſſa characteribus hæc verba leguntur: *Jacobi. Forlivienſis. In. Primum. Canonis. Auicene. Expoſitiones. Incipiunt*, Impreſſæ characteribus gothicis chartæ magnæ, ampliſſimis inſtructæ marginibus, eidemque præſtantiſſimæ. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes, paginarum numeri, earundemque inſcriptiones. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. Signaturas ipſe typographus adjecit· Singulis, quas tituli loco recitavi, lucubrationibus peculiaris ſubnexa eſt ſubſcriptio. Et quidem primæ: *Jacobi Forliuiẽ. ĩ pmũ canõis A. expões expliciũt.* Secundæ: *Et hic eſt finis queſtionũ que reperiunt᷑ diſputate ab egregio ac famoſiſſimo artium & medicine doctore magiſtro Jacobo de Forliuio ſup primo Canone. Auic. Deo Gratias.* Tertiæ: *Impreſſum venetiis ſub año dñi* Mcccc:lxxix. *die xxiª decẽbris. Regnãtibus in Chriſto Jeſu.*

Jesu. Sixto pontifici (sic) *maximo diuina prouidentia papa 4°. Nec non & Joanne Mozenigo dei gratia venetoruз pncipi* (sic) *Illustrissimo ac serenissimo. Ad laudem illius excelsi qui solus regnat trinus & vnus in secula. Am̄.*

XXI. S. Hieronymi Epistolæ, & alia opuscula. Tomus II. Romæ per Georgium Laur. 1479. in Fol. maj.

Recensui hunc tomum una cum Tomo I. ad Annum 1476. N. XIX.

ANNO 1480.

I. Nicolai de Tudeschis, vulgo Abbatis siculi, Lecturæ 1) in Primum librum Decretalium. 2) Pars secunda lecturæ in secundum librum Decretalium. 3) Lectura in librum tertium Decretalium. Romæ per Georgium Laur. 1480. in Fol.

Impressum est hoc opus in duabus columnis gothico charactere oblongo, eoque minus pingui chartæ firmæ & albæ. Caret initialibus litteris, custodibus, signaturis, & paginarum numeris: habet vero paginarum inscriptiones, e. g. *De appellationibus*, *De presumpt.* Ad calcem lecturæ in primum librum typographus sequentem adjecit notitiam: *Famosissimi vtriusqз iuris doctoris dn̄i Abbatis Siculi sup primo libro decretaliū lectura fidelissime emēdata. Impressa Rome p venerabilē uirū Magistruз Georium* (sic) *Laur de Herbipoli. Sub Anno dn̄i. M. CCCC. LXXX. die uero sabbati qnta mēsis februarii. Pontificatus sanctissimi in xpo pr̄is & dn̄i Sixti diuina prouidentia pape quarti. Anno eius Nono. Finit feliciter.* Huic subscriptioni fere ad verbum consonant subscriptiones, quæ leguntur ad calcem Partis secundæ secundi Decretalium & tertii. Sola enim fere die ab hac differunt. Et quidem pars secunda secundi finita est: *Die vero Idus decima tercio Mensis Julii.* Pars autem tertia: *Die vero Jouis vltima Mensis Augusti — Sixti — Anno eius decimo.* Prodierunt anno eodem ex eadem Typographia auctoris ejusdem· 1) Lecturæ in secundum Lib. Decret. Pars prima. 2) Lectura super IV. & V. Decretal. Conf. de his P. Audiffredi in Catalogo Romanarum Editionum Sæc. XV. ad annum 1480.

II. Petri Brixiensis Repertorium utriusque Juris. Patavii per Joh. Herbort de Seligenstadt 1480. in Fol mag. 2. Voll.

Initio voluminis *Incipit solemne Repertorium vtriusqз Juris Reuerendi patris domini Petri Epi Brixiensis.* Tum immediate sequitur auctoris Prologus, in duabus columnis, ut ipsum Repertorium gothico charactere admodum luculento, & eleganti chartæ firmissimæ impressus & terminatus in prima

ma tertii folii columna. In columna ejusdem folii secunda ipsum incipit Repertorium ordine alphabetico concinnatum. Volumen primum voces complectitur incipientes a litteris A - K. Ad calcem adjecta est tabula chartarum, & nihil præterea. Volumen secundum voces complectitur a reliquis alphabeti litteris incipientes. In fine leguntur sequentia: *Expletũ est Repertorium reuerendi patris & dñi Petri epi Brixieñ. ipressum Patauii per honorabilem virum Joannem Herbort de Silgenstat ac emendatum ꝑ excellentissimũ legũ doctorem dñm Comitem de Aluarotis in iure ciuili publice in florentissimo ginasio Patauino legentem. Anno dñi.* M. cccc. Lxxx. *die xvi. Novembris.* His subjecta duo Dystica:

Debebunt Herbort grandis tibi iura Joannes.
Pontificum ingenio iuraq3 sacra tuo.
Impressum tibi opus genuit quem Brixia Petri.
Presulis. hoc reperit queq3 reperta docet.

In aversa pagina legitur Registrum chartarum. Desunt in hac editione paginarum numeri, & inscriptiones, custodes, & litteræ initiales vocum, quæ primæ occurrunt ad quamvis litteram. Norimbergensen ejusdem operis editionem ad ann. 1476. N. XI. recensui.

III. *Liber pandectaru3 medicine: omnia medicine simplicia cõtinẽs: quẽ ex oĩbus antiquo4 libris aggregauit eximius artiũ & medicine doctor Mattheus siluaticus ad serenissimum Sicilie regem Robertum.* Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen 1480. in Fol.

Quæ tituli loco recitaui verba, leguntur in fronte primæ columnæ folii secundi. Post hæc autem immediate opus ipsum incipit, ordine alphabetico concinnatum, & in duabus columnis gothico charactere minuto admodum chartæ albæ, & mundæ impressum. Folii primi aversa pagina Mathæi Moreti ad Franciscum de Gonzaga Cardinalem Mantuanum Epistolam continet, in qua testatur, se opus istud summa diligentia emendasse, curasseque, ut in lucem publicam prodiret. Epistola hæc præfixa est etiam editioni, quam ad annum 1474 N. VI. recensui. Quod præsentem attinet editionem, caret ea litteris initialibus, custodibus & paginarum numeris, ac inscriptionibus. Habet vero signaturas. In fine hujus lexici sequens legitur subscriptio: *Op⁹ pandectarũ medicine emẽdatũ ꝑ eximiu3 viũ* (sic) *artiũ & medicĩe doctorẽ dñ3 & magistrũ Matheũ moretũ brixanũ:* (sic) *Bononie ĩ medicina & astronomia legẽtẽ: Uenetiis ĩpẽdio Johãnis Colonie agrippinẽsis Johãnisq3 manthen gheretzen socio4 sũma cũ diligẽtia ĩpressũ feliciter finit ãno salutis christiane.* M. cccc. Lxxx. *sexto idus octobris. Laus Deo.* Accedit *Tabula Capitulorum*, & Registrum chartarum, quæ tribus foliis impressis continentur.

IV.

IV. S. Thomæ Aquin. Summa contra gentiles. Venetiis per Nicol. Jenson. 1480. in Fol.

Præmissa est tabula capitulorum omnium quatuor librorum, quæ in aversa primi folii pagina incipit, & in aversa itidem pagina folii quarti, columna secunda terminatur. Folio quinto *Incipit liber primus de veritate catholice fidei ĩ errores gentiliū: editus a venerabili fratre Thoma de Aq̃no d· ordine frm̃ p̄dicato4 doctore egregio.* Editio hæc est gothico charactere minuto in duabus columnis impressa. Caret initialibus litteris, custodibus, & paginarum numeris: habet signaturas & paginarum inscriptiones. Ad calcem libri quarti hæc habes subscripta: *Diuinum opus errores in omnes gentilium atq3 hereticorum: christianam fidem suis argumentis impugnantium: Diui Thome acquinatis ordinis predicatorum. Petrus Cantianus venetus: theologus patauinus: eiusdem professionis religiosus emēdauit: castigauitq3. Impressum uero dedit. vir prestantissimus Nicolaus Jenson gallicus: florente. Re. prin. Uenetorum. Joanne Mocenigo duce. Anno salutis.* MccccLxxx. *ydibus Junijs.* In prima folii sequentis pagina exstat dedicatoria Petri Albi sancti Cantiani Veneti, qui huic editioni præfuit, epistola ad Petrum Frigerium Archiepiscopum Corcyrensem, Ord. Præd. Et nihil præterea.

V. Eusebii Pamphili de Præparatione Evangelica libri quatuordecim Georgio Trapezuntio interprete. Tarvisii 1480 per Michaelem Manzolinum. in Fol. min.

In fronte operis charactere capitali legitur: *Hieronimus Boninius Tarvisanus.* His sine ullo alio titulo subjecti sunt sequentes versus:

Errores hominum uetustiorum
Sacris Eusebius libris refellit
Ignoti latebras: sinusque ueri
Diuino docet ore prædicatque
Possint quo fieri modo beati
Sūmo dehinc homines bono potiti
Ergo philosophum sequamur omnis
Communi studio scholæ probandū.

Tum statim sequitur in eadem pagina index singulorum cujusvis libri capitum, qui in aversa folii secundi pagina terminatur. In fronte folii tertii incipit (capitalibus litteris) *Ad Sanctissimum Papam Nicolaum Q. Georgii Trapezuntii In Traductionem Eusebii Præfatio;* quæ in aversa folii ejusdem pagina, linea 5 terminatur. Tum immediate incipit *Eusebius Pamphili De Evangelica Præparatione A Georgio Trapezuntio Traductus.* Desunt in hac editione custodes & paginarum numeri: habet vero eadem paginarum Inscriptiones, signaturas, & litteras initiales parvas, excepta prima cujusque libri, quæ deest. Præter punctum, & interrogationis signum occurrunt etiam duo

puncta,

puncta, nec non diphtongus *ae*. Charta est firmissima, alba. & munda: Litteræ rotundæ sunt, & perelegantes. Ad calcem operis legitur epistola Hieronymi Boninii ad Albertum Vonicum Jurisconsultum Tarvisianum, ex qua discimus, Gregorii Trapezuntii versionem secundum exemplar, quod in Bibliotheca ejusdem Alberti delituerat, fuisse impressam. Finita epistola legitur *Eiusdem Hieronymi Carmen.*

Eusebius graio tantum sermone loquebar
Nec poteram latiis utilis esse uiris.
Cura Trapezunti non est perpessa georgi
Ignotum tanti muneris esse bonum.
Interpres latias solers aduexit in oras
Et docuit lingua liberiore loqui.
Errores igitur quisquis cognoscere priscos
Instructus uera religione cupis.
Me lege diuinas Romana uoce docentem
Historias: grates soluere utrique memor.

His denique subjecta est notitia sequens: *Eusebii Pamphilii* (sic) *de euangelica praeparatione opus a doctissimo utriusque linguæ interprete georgio Trapezuntio e græco in latinum uersum Michael manzolinus parmensis exactissima impressit diligentia Taruisii Anno humanitatis Christi.* M. cccclxxx. *pridie Idus Januarias.*

VI. Johannis de Ast, Ord. min. Sæc. XIV. Summa de casibus conscientiæ vulgo summa Astexana, per Bartholomæum Bellatum, Ord. min emendata, & Venetiis sumptibus Nicolai de Francfordia per Leonhardum Wild Ratisbonensem impressa ann. 1480. in Fol.

In fronte voluminis Bartholomæi Bellati ad Marcum Barbum Tit. S. Marci de Urbe Presbyterum Cardinalem dedicatoria legitur epistola, in qua plura ad laudem præsentis operis, & auctoris differuntur. Adfirmat quoque Bartholomæus noster, opus istud inemendatum & corruptum incuria impressorum se deprehendisse, ideoque ejus emendandi consilium cepisse, curasseque, ut per Johannem de Colonia, & Johannem Manthen omni studio, cura, & diligentia denuo imprimeretur. Designatur his abs dubio editio Veneta anni 1478, cujus meminit Freytag in *Apparat. Liter.* Tom. I. pag. 579. Hujus editionis præsens, quæ mihi præ oculis est, editio non nisi repetitio esse videtur. Est vero hæc editio gothico charactere minuto chartæ nitidissimæ in duabus columnis impressa. Caret litteris initialibus, custodibus, & paginarum numeris. Habet vero signaturas & paginarum inscriptiones. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. Libris singulis præmissi sunt tituli capitum. Posset totum opus commode in duo volumina dividi quorum prius quatuor priores, posterius quatuor posteriores libros comple-

fteretur. Videntur typographi cum in finem finito libro quarto folium reliquisse vacuum, & primum libri quinti folium litteris *aa* signasse. Ad finem libri octaui seu potius tituli quadragesimi hujus libri hæc tantum verba leguntur: *Finis ad dei laudem & virginis Marie.* Quod superest spatium columnæ, in qua hæc verba leguntur, est vacuum. Folio sequenti incipit *De significatiōbus verborū. ti.* 41? Et hic quidem titulus vocabula explicata ordine alphabetico disposita exhibet. Finito hoc titulo sequitur Tabula, in qua *breuiter ostēditur de quibus titulis .decretalium & vbi in precedenti summa tractatur: & primo primi libri.* Hanc excipit *ordinatio titulorū decretalium & librorum legaliū sꝫm ordinem alphabeti.* Denique sequitur index alphabeticus generalis materiarum, cui adjecta est uberior de hac editione notitia. En integram: *Sūme ꝯfessionis operi nobilissimo & huic facultati operam dātibus pernecessario: quā frater Astesanus de Ast ordinis minorū doctor solēnis edidit: maxima cura & sollicitudine famosissimi sacre theologie magistri fratr | Bartholomæi de Bellat| de feltro circa iuris cotationes: nec non fratr | Gometij hispani de vlyxbona cpuintie portugalie sacre theologie bacchalarij clarissimi in ꝯuentu uenetiarum circa residuum totius voluminis ambo eiusdem religionis minorum emendate. Rursusqꝫ per viros alios solennissimos: ac in facultate ista approbatissimos qꝫ diligentissime examinate: sumptibus & iussu Nicolai de francfordia Uenetijs finis imprimendo impositus est per Leonardū Wild de Ratisbona.* 1480. *die* 28 *Aprilis.* Postremi folii prima pagina *Registrum cartarum toti⁹ sūme* continet.

VII. Dionysii Halicarnassensis Romanarum Antiquitatum Libri XI. secundum latinam Lappi Biragi Florentini interpretationem. Tarvisii per Bernhardinum Celerium Delvere. Anno 1480. in Fol.

Præmissa est interpretis Epistola dedicatoria *Clementissimo: Ac Sanctissimo Paulo Secuudo D. Domino Nostro Papae* inscripta, quæ terminatur in prima secundi folii pagina, linea 21. Folio tertio *Dionysii Halicarnasei* (sic) *Originum Sive Antiquitatum Romanarum. Liber primus* incipit. Characteres rotundi sunt, & perelegantes, charta firma & nitida. Desunt signaturæ, paginarum numeri & Inscriptiones. Litteras initiales librorum typographus plerumque adjecit & sæpe etiam custodes. Præter punctum & interrogationis signum occurrunt etiam duo puncta. Libris secundo, quarto, & decimo præfixa sunt eorum argumenta: desunt vero eadem initio reliquorum librorum. In fine voluminis capitalibus litteris impressa leguntur sequentia:

Lappus Biragus Flor. Impressum Tarvisii Per Bernardinum Celerium Delvere. Anno Chr. Nati. M. CCCC. LXXX. Bissexto Kl. Martias Joanne Mocenigo Venetorum Duce Inclyto. Scatet hæc editio mendis typographicis. Auide tamen, testibus Cl. de Bure & Harwood, ejus exemplaria requiruntur,

tur, eoquod omnium hujus operis editionum prima ſit. Quod mihi præ oculis eſt exemplar, idem eſſe videtur, ex quo, tanquam norma, Henricus Loritus Glareanus Baſileæ novam ejusdem operis editionem anno 1532 faciendam curavit. Quæ enim in margine hujus exemplaris manuſcriptæ leguntur correctiones & mutationes, eodem prorſus modo ſe habent in hac poſteriori editione. Qua vero occaſione in Bibliothecam noſtram ex Glareani Bibliotheca venerit, facile eſt explicatu. Eſt nempe exemplar noſtrum ex libris Bibliothecæ Johannis Ægolphi a Knöringen, Epiſcopi Auguſtani, quæ tota Academiæ noſtræ donata eſt. Conf. *Annales Academ. Ingolſtad.* edit. Medereri Part. II. pag. 18. ſeqq. Porro, ut ibidem pag. 19. legitur, Ægolphus a Knöringen Henrici Glareani Bibliothecam ab eodem adhuc vivente coemerat.

VIII. S. Thomæ Aquinatis Commentaria in Libros Phyſicorum Ariſtotelis. Anno 1480. in Fol. min.

Commentaria hæc gothico charactere in duabus columnis chartæ albæ & nitidæ, ſed minus firmæ ſunt impreſſa. Habet hæc editio ſignaturas, & paginarum inſcriptiones. Caret vero cuſtodibus, initialibus litteris, & paginarum numeris. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. In fronte primæ paginæ, primæ itidem columnæ rubro colore impreſſa leguntur ſequentia: *Cōmētū Angelici ac ſubtiliſſimi doctoriſ ſancti Thome de aq̄no almi p̄dicato4 ordis in libros phico4 Alx. Lec. p̄ma.* In fine vero voluminis habetur ſequens notitia: *Explicit comentu3 ſuper libros phiſicorum editū ab eruditiſſimo ac ſubtiliſſimo ſacre theologie magiſtro ac diuo thoma de aq̄no ſacri p̄dicatorum ordinis. Anno incarnationis.* 1.4.80. Accedit in prima ſequentis folii pagina *Regiſtrum*, ſc. chartarum.

IX. S. Thomæ Aquinatis Commentaria in Libros Metaphyſices Ariſtotelis. Papiæ per Franciſcum de Girardenſis ann. 1480. in Fol. min.

Opus gothico charactere, eoque minutiſſimo chartæ ſubtiliſſimæ in duabus columnis impreſſum eſt. Caret litteris initialibus, cuſtodibus, paginarum numeris. Habet vero ſignaturas, & paginarum inſcriptiones. In fronte primæ columnæ folii primi tituli loco hæc verba leguntur: *Subtiliſſimi doctoris ſancti Thome de Aquino clariſſima interpretatio in methaphiſicam Ariſtotelis:* in fine autem voluminis notitia ſequens: *Explicit ſubtiliſſima interpretatio metaphiſice Ariſtotelis ſecundum ſanctum Thomā de Aquino ordinis predicatoru3 totius fontem phice ac theologice ueritatis attentiſſime correctum & impreſſum Papie per magiſtrum franciſcum de girardenghis Anno domini:* M. cccc. Lxxx. *die xv. Octobris.*

X. Summæ S. Thomæ Aquin. secunda secundæ. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen. 1480. in Fol. min.

Præmissa *Tabula questionꝫ secūdi libri secūde partis beati Thome dꝫ aquino,* foliis septem comprehensa, & in duabus columnis nitidissimæ chartæ gothico charactere, ut ipsum opus, impressa est. Desunt custodes, paginarum numeri, & initiales litteræ. Adsunt vero signaturæ, & paginarum inscriptiones. Subscriptio in fine voluminis sequens legitur: *Liber secūdus partis secūde beati Thome de Aqno finit: Uenetiis impssus ipendio Johis Colonie agrippinēs Johānisqꝫ manthen ghretzen socioꝝ: Anno salut| christiane.* M. cccc. Lxxx. xiij. *Calendas Augusti,* Accedit in prima sequentis folii pagina *Registrum Chartarum tabule.*

XI. Johannis Fabri, J. U. Doctoris Breviarium super Codice. Per Nicolaum Pistoris de Bensheim, & Marcum Reinhardi de Argentina. 1480. in Fol. min.

In fronte voluminis, quod gothico charactere minus eleganti, sed nitidissimæ chartæ in duabus columnis impressum est, leguntur sequentia, majusculo charactere impressa: *Breuiariū dñi Jo. fabri super codice permultū utile in vtriusqꝫ iuris facultate Incipit feliciter.* Caret hæc editio custodibus, & paginarum numeris. Habet signaturas, & paginarum inscriptiones, Litteræ initiales parvæ adsunt plerumque: non nunquam tamen desunt. In prima ultimi folii pagina majusculo charactere impressa uberior legitur de opere isthoc, & editione notitia: *Famosissimi vtriusqꝫ iuris doctoris domini Johannis fabri Breuiarium perutile super Codice (quē inter omnia volumina iuris ciuilis: et si non stilī elegantia| tamen vtilitate & continentia primū esse nemo ambigit) quo doctores & summi practici nostri temporis per - maxime vtuntur. quo tam luculenter| tā succincte| tāqꝫ breuiter glosarum & doctorum iuris ciuilis & (vbi etiam occurrunt) iuris canonici conclusiones perstringūtur. Finit feliciter. Sub anno incarnationis dominice Millesimo quadringētesimo octuagesimo. Die* xiij. *mēsis Nouēbris. Per Nicolaum pistoris de Bensheim & Marcum Reinardi de Argentina socios.* Marcus Reinardi de Argentina Argentinæ anno 1480 Manipulum curatorum, & ibidem adhuc an. 1482. Biblia impressit latina, eodem vero anno 1482 Parisiis edidit *La Traduction du Miroir de la vie humaine.* Conf. Orlandi *Origine e Progressi della stampa* &c. pag. 90. & 122. nec non Maittaire Tom. I. pag. 415. 429. 430. Idem Orlandi Marci Reinhardi socium fuisse adfirmat Nicolaum de Philippo de Gernsheim. Forte Nicolaus de Gernsheim, quem adpellat Orlandi, idem est cum Nicolao pistoris de Bensheim, ut in subscriptione modo recitata adpellatur. Illud ex dictis, si quidem vera sint, quæ referunt Orlandi & Maittaire, recte colligendum videtur, Breviarium hoc juris Argentinæ impressum fuisse.

XII. Alberti de Padua Ord. Eremit. S. Augustini Sermones de Dominicis per annum & præcipuis festivitatibus. Accedit concordantia quatuor Evangelistarum de passione Domini. Ulmæ per Johann. Zainer ann. 1480. in Fol. min.

Initio voluminis exstat *Registrum ordine alphabetico collectū in sermones quondā venerabilis ac egregii viri mgri alberthi dꝰ padua. fris heramitarūm* (sic) *ordinis Augustini;* quod quidem in duabus columnis gothico charactere justæ magnitudinis impressum folia decem, & undecimi folii columnam primam fere dimidiam implet. Folio duodecimo auctoris incipit *Prologus*, cui majusculo charactere impressa typographus præmisit sequentia: *Incipit solemne opus expositionis Euāgeliorum dominicalium tocius anni reuerendi magistri Alberti de Padua ordinis fratꝝ heremitaruꝫ sancti Augustini cuꝫ concordancia quatuor euangelistarum in passionem dominicam.* Prologus in aversa pagina folii ejusdem, linea 2 terminatur. Complectitur istud opus sermones LXXVIII. Desunt in in hac editione initiales litteræ, custodes, signaturæ, & paginarum numeri. Numerum autem cujusque sermo is in superiori margine typographus notavit. Ad calcem sermonis ultimi leguntur sequentia: *Liber predicationum super euangelijs dominicalibus. Et in p̄cipuis festiuitatibus sanctoꝝ. Vlme impressus per Johannem Zainer Anno domini.* 1480. *circa festū sancti Viti. Finit felicit.* Seorsim impressa est, & post folium vacuum *Incipit concordancia in passioneꝫ dominicam. ab egregio quondam viro magr̄o Nicolao Dinckelspichel* (sic) *collectam*, quæ foliis comprehensa est impressis 36, & in fine subscriptionis loco hæc tantumʼ verba habet adjecta: *Deo gracias.*

XIII. *Expositio super libꝝ psalmoꝝ regij pphete per reuerendū & religiosum patrem: fratrem Petrum de Harentals: priorem floreffiensem p̄monstratensis ordinis: ex diuersis sanctorum codicibus: videlicet Augustino Hieronimo Gregorio Cassiodoro Remigio Hug̃oe de sācto victore Nicolao d lyra: & ceteri͂ industriose collecta: feliciter incipit.* Impress. per Conradum de Homborch 1480. in Fol. min.

Quæ tituli loco recitavi, verba leguntur in fronte primæ columnæ, primæ itidem paginæ, quibus immediate subnexa est auctoris epistola dedicatoria ad Johannem de Arkel, olim Trajectensem, nunc Leodiensem Episcopum. Opus in duabus columnis gothico charactere præstantissimæ chartæ impressum est. Caret Litteris initialibus Psalmorum, custodibus, paginarum numeris, earundemque inscriptionibus. Habet vero signaturas. In fine voluminis satis ampli notitia sequens typis impressa legitur: *Explicit Collectarius super libꝝ psalmꝝ collectū & finitꝰ per fratrem Petrum de Harentals Canonicū*

nicū priorez floreffiēsem premonstratensis ordinis ad opus reuerendi patris Johannis de Arkel: quondaz Traiectē. postea Leodiē. episcopi Approbatus & admissus ab alma vniusitate coloniensi. Impressus autē & ↄsūmatus p me conradū de Homborch. Anno dominice incarnationi'. M°. cccclxxx°. Ipso die sancti Laurentij martiris: ad laudem & gloriaz omnipotētis dei: & ad vtilitatē ecclesie sue sancte: qui est benedictus in secula seculorū. Amen. Cl. Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliotheck befindlichen merkwürdigen Büchern &c. pag. 117. editionem hujus operis Coloniensem anni 1487 ut omnium primam laudavit. Nostræ igitur nullam habuit notitiam. Excitavit vero eandem Maittaire Tom. I. pag. 411.

XIV. Joh. de Janduno, Philosophi Sæc. XIV. in academia Parisina celeberrimi, Quæstiones, in libros Aristotelis de Anima. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen 1480. in Fol. min.

In aversa primi folii pagina exstat *Registrum charta*4. Folio secundo auctoris incipit *Prohemium*, quod in aversa pagina folii tertii, columna secunda, linea 35 terminatur. Tunc immediate in eadem columna sequitur *Prima questio*: Typi gothici sunt, admodum minuti, sed perelegantes, charta vero plane nitidissima. Custodes, paginarum numeri, & litteræ quæstionum initiales desunt. Adsunt vero custodes, & in superiori margine liber notatur, e. g. *Liber I.* In fine quæstionis 43 ad librum III. typographus sequentem adjecit notitiam: *Expliciunt qōnes dñi Johānis d Jāduno sup tres libros de aīa Ar. ipresse Uenetijs ipendio Johis colonie Johisq3 manthen gheretzē sociorū āno salut| dñice. M.cccclxxx. cal. Julij.* Accedit tabula quæstionum.

XV. Johannis Tortellii Arretini Commentarii grammatici de orthographia dictionum e græcis Tractarum. Impress. Vicentiæ per Hermannum Lichtenstein, Coloniensem an. 1480. in Fol.

Hic liber est in duas quodammodo partes divisus, in quarum prima brevi admodum, auctor disserit de inventione, numero, figura, pronunciatione &c. litterarum Alphabeti: in secunda vero, eaque fusissima vocum latinarum, maximam partem ex græco derivatarum, quæ secundum alphabeti ordinem exhibentur, secundum orthographiæ leges scribendarum rationem demonstrat. Opus sæculo XV. fuit sæpius typis exscriptum, & quidem jam anno 1471 bis, nimirum Venetiis per Nic. Jenson, & Romæ per Udalr. Gallum, & Nicolaum Lucensem, & posthac sæpius. Ex quo patet, quo in pretio tum fuerit habitum. Revera etiam auctor de recte latina scribendi ratione abscondita multa protraxit in lucem, & vel hodie adhuc dignus est

qui

qui consulatur. Fuit Arretinæ Ecclesiæ primum Archipresbyter, tum vero Romam se contulit in aulam Eugenii IV. ubi Nicolao V. Pontifice decessit ann. 1466. Quod præsentem attinet editionem, ea quidem primo omnium dedicatoriam auctoris ad Nicolaum V. P. R. epistolam exhibet, terminatam in folii secundi pagina prima, linea 19. Tum immediate *Joannis Tortellii Arretini Commentariorum Grammaticorum De Orthographia Dictionum E Græcis Tractarum Liber Primus Incipit.* Impressum est hoc opus litteris rotundis perelegantibus, Chartæ plane nitidissimæ. Litteras initiales parvas typographus plerumque adjecit, uti etiam signaturas. At custodes, paginarum numeri, & earundem inscriptiones desunt. Ad calcem lexici vocum alphabetici sequentia leguntur capitalibus litteris impressa:

Joannis Tortellii Arretini Commentariorum Grammaticorum De Orthographia Dictionum Egræcis Tractarum Opus Per Hermanum Lich tenstein Coloniensem Vicentiæ Accuratissime Impressum Die Vltima Mensis Octobris Anno Mil lesimo Quadringentesimo Octuagesimo.

In aversa folii, in quo hæc leguntur, pagina *Primario Litterarii Ordinis Viro Constantino Robegano Tarvisiano Hieronymus Boninius S. P. D.* Porro in hac epistola plura habet Bononius in laudem hujus operis, discimus etiam, Boninium in eodem secundum exemplaria adcuratissime scripta emendando operam navasse. Epistolam istam excipit *Eiusdem Hieronymi Carmen In Primi Impressoris Commendationem*, quod, licet longius, integrum recitabo:

Tingere dispositis chartas quicunq3 metallis
Coepit: & insignes edidit ære notas:
Mercurio genitore satus: genitrice Minerua
Præditus æthereæ semine mentis erat.
Non illum Cereris: non illum cura Liæi
Terrenæ tenuit non opis ullus amor.
Copia librorum cupidis modo rara latinis
Cum foret: auspiciis illius ampla venit.
Improbus innumeris librarius ante talentis
Quod dabat: exigua nunc stipe uendit opus.
Historiæ uenere Titi. se Plinius omni.
Gymnasio iactant Tullius atq3 Maro.
Nullum opus o nostri felicem temporis artem
Cellat in arcano bibliotheca situ.
Quem modo rex, quem uix princeps modo rarus habebat.
Quisq3 sibi librum pauper habere potest.
Redditus hac etiam nuper Tortellius arte
Plurimus. escribas qua ratione docet.
Hunc eme qui lingua cultus cupis esse latina
Hunc eme grāmaticus qui cupis esse bonus.

Quæ

Quae geminanda notis fuerit tibi syllaba. simple (sic)
Quaeue sit. exilis. densaue doctus eris.
Postmodo qui fuerit grato si cõmodus usu.
Has memor assiduis plausibus ede preces.
Artifici semper faueant pia numina sancto
Vtilis effluxit cuius ab arre (sic) *liber.*

Post hæc demum sequitur *registrum* (chartarum) *huius libri.*

XVI. Francisci Nigri Grammatica latina. Venetiis per Lucilium Santriter, & Theodorum Herbipolensem. 1480. in 4to.

In fronte operis *P. Franciscus Niger. A. Venetus. Sacerdos. Artiumque Doctor Leonardo Bottæ. Equestris Ordinis Viro Pro Mediolanensi Duce. Apud Venetum Senatum Oratori Facundissimo Sapientissimoque Foelicitatem.* Epistola hæc dedicatoria terminatur in prima pagina folii terrii, linea 6. Tum ipsum immediate incipit opus grammaticum in decem libros divisum quorum *Primus* (sunt verba ipsius auctoris ex epistola dedicatoria deprompta) *de uoce grãmatica: & eius partibus disputabit. Secundus octo partes orõnis: & earũ accidentia cõtinebit. Tertius legi schemata demõstrabit. Quartus grãmaticas cõstructiones breuissime explanabit. Quitus dicendi elegantiam haud difficile docebit. Sextus syllabarum quantitatẽ metietur. Septimus syllabarũ accentus: nec non & punctandi modum explicabit. Octauus carminum qualitates designabit. Nonus ipsorũ uarietatẽ distinguet. Postremus poetarum officium: scribendiq3 diuersitatẽ complectetur.* Litteræ sunt rotundæ perelegantes, charta alba, munda & firma. Desunt custodes, paginarum numeri, & earundem inscriptiones, nec non litteræ librorum initiales. Adsunt vero signaturæ. Ad calcem decimi libri capitalibus litteris impressa leguntur sequentia: *Explicit Liber Decimus Et Vltimus De Poemate Et Poesi Ac Poetarum Officio.* Post hæc auctoris sequitur *Peroratio* ad Leonhardum Bottam, in qua testatur, *non sine aliqua animorum contentione absolutum* esse hoc opus, quibusdam scilicet id improbantibus. Hanc excipit carmen, quo *C. Joannes Lucilius Santreiter de Fonte Salutis;* (Heylbronn) *omnib. studiosis adolescentib. foelicitatẽ dicit.* Exponit autem hoc carmine qua ratione ex patria sua Venetias venerit, & a Francisco operis hujus, ut videtur, auctore hospitio perhumane exceptus imprimendis libris operam navare ceperit, &, quemadmodum non obscure insinuat, primo omnium hanc grammaticam impresserit. His versibus subjuncta sunt duo dystica ad lectorem:

Santritter helbrõna genitus degente ioannes
Lucilius: prompsit grammata docta nigri.
Herbipolisq3 satus socio sudore: lacunis.
Hoc venetis francus fert theodorus opus.

Tandem legitur subscriptio sequens: *Anno Salutis. M. CCCC. LXXX. XII. Cal. April. Impressũ ĩ hoc opꝰ Venetiis Duce Virtute & Comite Fortuna.*

XVII.

LVII. Josephi Flavii Judæi septem Libri de Bello Judaico, & Libri duo de antiquitate gentis judaicæ, latine editi curante Ludovico Cendrata, impressi vero per Petrum Mauser Veronæ anno 1480. in Fol.

Initio voluminis duo exstant folia separata, quæ Ludovici Cendratæ veronensis epistolam dedicatoriam ad Antonium Donatum Patricium Venetum, urbis Veronæ Prætorem anno 1480, scriptam, & carmina quædam in laudem editoris, ipsiusque editionis præsentis. Tum in nostro quidem exemplari duo sequuntur folia vacua, quorum posterius tantum ad primum pertinet operis fasciculum. In fronte primæ paginæ impressæ capitalibus litteris hæc leguntur: *Josephi Machacie* (sic, loco; Mathatiæ) *Filii Hebræi Genere Sacerdotis Ex Hierosolymis De Bello Judaico Liber I.* Tum immediate sequitur auctoris Præfatio, quæ terminatur in prima tertii folii pagina, linea 12. Libri non sunt divisi in capita: singulorum autem librorum finis & initium hac vel simili ratione capitalibus litteris notantur: *Josephi De Bello Judaico Liber Primus Explicit. Incipit Secundus Foeliciter.* Litteræ sunt rotundæ perelegantes: charta munda est, & alba, quin & satis firma. Initiales librorum litteræ, custodes, & paginarum numeri desunt. Chartarum signaturas typographus adjecit. In aversa ultimi folii ternionis y pagina terminatur septimus de Bello judaico liber hac subscriptione capitalibus litteris impressa: *De Bello Judaico Explicit Foeliciter.* In fronte autem primæ paginæ quaternionis A capitalibus itidem litteris legitur: *Josephi Machaciæ Filii Hebræi Genere Sacerdotis Ex Hierosolymis De Antiquitate Judæorum Contra Appionem Grammaticum Alexandrinum.* Tum immediate incipit Primus liber de antiquitate Judæorum sine ullo titulo. Terminatur autem hic liber in prima folii septimi quaternionis B pagina, linea 12. Deinde capitalibus litteris impressa hæc leguntur: *Phlauii Josephi De Antiquitate Judæorum Ad Epaphroditum Liber II.* Ad calcem secundi hujus libri in aversa pagina quinti folii ternionis D sequens legitur subscriptio, iisdem, quibus ipse textus, litteris impressa: *Impressũ ĩ inclyta ciuitate Veronæ per Magistrum Petrum Mauser Gallicum. Anno salutis.* M. cccc. Lxxx. *octauo Kalendas Januarii: Pontifice maximo Sixto quarto: & illustrissimo Venetorum duce Joãne Mocenigo.* Sequentis folii, quod est ultimum, prima pagina exhibet registrum chartarum, seu indicem primarum cujusque plagulæ vocum. Eduardus Harwood, seu potius ejusdem interpres Theodiscus Franciscus Carolus Alter in Uebersicht verschiedener Ausgaben der Griechischen und Römischen Classiker &c. pag. 83. meminit editionis operum Josephi græcæ, quæ Veronæ per Petrum Mauser anno 1480 prodierit. Verum probabilissimum videtur, Bibliographum hunc nostram designare voluisse editionem latinam, quemadmodum etiam ipsum Harwoodum, qui pag. 84. citat *antiquitates Judaicas Josephi latine per Lud. Cendratam Venetiis anno* 1480. Porro Ludovicus

cus Cendrata in præfixa operi epiſtola dedicatoria non ſibi gloriam vindicat latinæ verſionis, ſed tantum affirmat, ſe collatis pluribus exemplaribus manuſcriptis hanc adornaſſe editionem. Immo videtur exiſtimaſſe, Joſephum ipſum libros iſtos latinitate donaſſe. Ita enim in laudata epiſtola ait: *Ipſe autem Joſephus .... hebræa lingua prius digeſtum opus deinde græcum edidit: & ex græco fecit ēē roanū.* Paulo inferius hæc quoque habet: *Tanta uero fuit iſtius Joſephi latinæ linguæ proprietas, & eloqētiæ ſplendor* &c. Verum conſtat, Ruffinum Aquileienſem Presbyterum auctorem eſſe latinæ verſionis librorum de Bello judaico, non ipſum Joſephum.

XVIII. S. Antonini Tractatus de Excommunicationibus, ſuſpenſionibus, interdictis, irregularitatibus, & pœnis. Accedit titulus de ſponſalibus, & matrimonio extractus ex tertia parte ſummæ ejusdem S. Antonini. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen. 1480. in 4to.

Tractatus iſte gothico charactere in duabus columnis nitidiſſimæ chartæ impreſſus eſt. Initiales litteras parvas & ſignaturas ipſe typographus adjecit: cuſtodes vero, & numeri paginarum deſunt. In fine hanc habet ſubſcriptionem: *Cuius nōbilitatis* (cohæret hæc ſubſcriptio cum immediate præcedentibus) *ptextu ipreſſiōi expoſitus fuit Uenetiis ductu ↄ ipēſis Johānis dʼ Colonia agripinēſi; ac Johannis Māthen dʼ Gherretzē. Anno ſalut*|. M°. cccc. Lxxx. *ſexto idus Maij.* Sequitur *Regiſtrum charta4.*

XIX. Raymundi Lulli ars Generalis ultima. Venetiis per Magiſtrum Philippum ann. 1480. in 4to.

Cur artis ultimæ titulum huic operi indiderit auctor, homo ſingularis prorſus ingenii, & hoc nomine ſatis notus, rationem ipſe expoſuit ſtatim a principio: *Quoniam, inquit, multas artes fecimus generales ipſas volumus clarius explanare per iſtā quā uocamus ultimam eo quia de cetero non proponimus aliam facere ipſam quidem ex aliis compilamus & aliqua noua explicite addimus.* Ex his quodammodo patet libri argumentum, quod pauci tamen plenius percipient. Quod præſentem attinet editionem, ea forte eſt omnium prima. Impreſſa eſt gothicis quidem characteribus, ſed chartæ plane nitidiſſimæ. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes, paginarum numeri, earundemque inſcriptiones. Habet vero ſignaturas. Volumen integrum foliis conſtat impreſſis 215. In fine ſubſcriptio ſequens legitur:

M. ccccLxxx. die xiii. nouenbris.

Fuit impreſſa hec ars Uenetiis per magiſtrum philipgum petiōne (ſic) *magiſtri ioannis cordubenſis eiuſdem artis profeſſoris qui ipſam diligenter correxit. Finis.*
In prima folii 216 pagina legitur *Regiſtrum*, ſc. chartarum: & nihil præterea.

XX.

XX. Biblia latina. Norimbergæ per Anton. Koburger 1480. in Fol. magn.

Hæc Bibliorum editio quoad typos, chartam, numerum foliorum, aliaque omnia ita convenit cum editione ab eodem typographo curata anno 1478, & a me ad h. a. N. XXIII. descripta, ut primo intuenti ambæ editiones una eademque haud immerito videri possent. Ita nimirum folium folio, columna columnæ & plerumque etiam linea lineæ respondent. Præfixum est huic etiam editioni folium non numeratum, cujus aversa pagina catalogum exhibet librorum Biblicorum, in fine vero accedunt sex pariter folia non numerata Menandri Epistolam, & canones Evangelistarum complectentia, prorsus ut in editione præcedenti. Postquam vero ambas editiones paulo accuratius inter se contulissem, plurima observavi, quibus altera ab altera differunt; e. g. folii primi columna secunda in editione anni 1478 incipit his verbis:

sas. ptransiuit caucasum albanos &c.

in editione vero anni 1480 eadem columna sic habet:

sophus ut pitagorici tradunt &c.

In priori editione liber genesis terminatur fol. XXII. col. 2. lin. 14: in posteriori vero folio eodem, columna eadem, sed linea 15. Illius folium XCI. columna secunda lineas habet 48: hujus vero folium idem, eademque columna habet 50 lineas. Folium posterioris editionis, quod revera est CCCLXXXIX. per errorem typi habet numerum CCCLXXXVII. In priori vero editione verus adpositus est numerus. Ceterum subscriptio posterioris hujus editionis in fine Apocalypseos est sequens:

Anno incarnationis dñice. Millesimo quadringentesimo octuagesimo. Maii vero kl'. octauo decimo. Qz insigne ueteris nouiqz testamenti opus. cum canonibꝫ euangelista rumqz concordantiis. In laudem & gloriam sancte ac indiuidue trinitatis. Intemerate virginisqz Marie impressum. In oppido Nurnbergñ. per Antoniuz Coburger pfati oppidi incolam industria cuius q diligētissime fabrefactum finit feliciter:

XXI. Biblia latina per Johannem Zainer Ulmæ impressa. 1480. in Fol. magn.

Caret hæc Bibliorum editio titulo, custodibus, signaturis, & numeris foliorum. Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. In superiori margine librorum tituli leguntur impressi. Singulorum capitum initia no-

tantur e. g. *Capitulum VII.* vel *Capitulum Nonum.* Præmissi singulis c bus in hac primum editione sunt *casus*, quos veteres adpellabant, summ seu brevia capitum argumenta ab aliis posthac typographis pariter præt Horum loco in Psalmis præmissi sunt tituli, qui partim jam in textu he co, partim in græca versione septuagintavirali leguntur. In cantico canticorum casus isti summarii omnino desiderantur; cujus rei rationem nota libro huic præfixa licet intelligere. Quia nimirum canticum h diversis diversimode exponitur, vel adplicatur diversis objectis, nolu editores tot inter varias variorum sententias lectoribus suam obtrudere. teræ initiales, eæque elegantissimæ tum initio integrorum librorum, Præfationum S. Hieronymi, quæ singulis libris præfixæ sunt, impr capitum vero litteræ initiales manu, & quidem colore nunc rubro, ceruleo, interdum etiam viridi eleganter ubivis adpictæ sunt. Contine editio præter libros utriusque testamenti tum Proto-tum Deutero-Ca cos etiam tertium, & quartum Esdræ apocryphos, qui secundo e ve subjuncti sunt. Typi minuti quidem, sed admodum elegantes sunt. I rus firma, munda, & alba est. Litteræ, quibus casus summarii, aliaque a bricas pertinentia, impressa sunt, magnitudine litteras textus plus quan midia parte superant. Post Apocalypsin subscriptio sequens impressa le

> *Anno a natiuitate dñi Millesimo quadringentesi mo octuagesimo. quarto kalendas februarii. In oīpotentis dei laudem sueqȝ curie celestis gloriaȝ et honorem. Finitū est hoc insigne noui ac vete ris testamentꝝ opus. per Johannē Zainer Vl mensis opidi incolam Opus inqȝ p̄claꝝ ad sim plicium sacerdotū vtilitatem. non modo cū canoni bus euangelistarumqȝ concordantiis. veꝝ in sup cū dictionū hebraicaꝝ declaratio.*(sic)*ac casibus sūma riis semper ab initio capituloꝝ positis diligentis sime impressum.*

In eadem columna, quæ hanc exhibet subscriptionem, statim subne Menandri epistola ad Jacobum de Isenaco, quam excipiunt canones I gelistarum, qui etiam evangeliis in margine adjecti sunt. Post foliur cuum *Incipiunt interpretationes Hebraicorum nominum.* Inde ab Epistola S ronymi ad Paulinum usque ad finem canonum Evangelistarum sunt foli pressa 407. Interpretationes vero nominum hebraicorum folia implent pressa 32, ut adeo opus integrum foliis constet impressis 439.

Non nulli post Le Longium editionem quoque Bibliorum ab Jo Zainer anno 1484 curatam excitarunt. Verum error hic est, inde r quod verba illa subscriptionis: *Octuagesimo, quarto kalendas februarii* ita junxerint, ut vocem *quarto*, quæ puncto tamen distinquitur, cum voce cedente, *octuagesimo*, connecterent. Est igitur non nisi unica Bibliorum

do a Johanne Zainer Ulmæ curata anno 1480. Conf. Cl. Masch in nova edit. Bibl. S. Le Long. P. II. Vol. III. pag. 128.

XXII. Summa, Hostiensis adpellata, in V. Libros Decretalium. Venetiis per Leonardum Wild. 1480. in Fol. magn.

Editionem hujus operis anno 1477 inchoatam, & ab hac omnino diversam recensui ad h. a. N. XXVI. Quæ mihi præ oculis est editio, chartæ impressa est magnæ, & præstantissimæ gothico charactere in duabus columnis. Desunt custodes, & paginarum numeri: earundem vero inscriptiones, quemadmodum etiam signaturas, & litteras initiales parvas ipse typographus adjecit. Præter punctum etiam duo puncta occurrunt. In aversa primi folii pagina legitur *Ad Reuerendissimum in Christo patrem Maffeum Girardum Patriarcham Uenetiarum dignissimum Petri Albignani Tretii in nouam summe hostiensis emendationem prefatio feliciter;* in qua testatur Albignanus se in hac editione textum quam diligentissime emendasse. In fine voluminis primum hi versus leguntur:

Mōstrans obscuras iuris dissoluere curas.
Explicat antiquas hec noua summa plicas.
Pro summe summo sit regi gloria xpo.

His subjecta sequens est notitia: *Presens huius sūme Hostiensis preclarum opus: Uenetiis est ipressū p Leonardū vuild de Ratisbona ipensis Thome Teruisiani aromatarii.* M. cccc. Lxxx. Folium sequens, idque ultimum voluminis epistolam exhibet gratulatoriam Tonini Girelli ad Albignanum, hujusque responsoriam. Ex hac posteriori discimus, Thomæ Trevisiani aromatarii *liberalitate ac impendio - alia quam plurima opera impressa fuisse.* Utraque epistola anno 1479 scripta est, & prior quidem *calendis sextilibus*, posterior vero *x. calendas septēbres.* Subjectum est his epistolis in eadem pagina *Registrum chartarū totius summe.*

XXIII. M. T. Ciceronis libri de officiis, Paradoxa, de amicitia, senectute, somnio Scipionis, & essentia mundi. Venetiis per Philippum quondam Petri 1480. in Fol. min.

Omnia hæc Ciceronis opuscula, rotundo charactere eleganti nitidissimæ chartæ impressa sunt, foliis 89 comprehensa. Signaturas & litteras initiales parvas typographus adjecit. Desunt vero custodes, & paginarum numeri, earundemque inscriptiones. In fine voluminis leguntur *u Ersus duodecim sapiētum.* &c. in Ciceronis laudem. His subjuncta est sequens notitia: *Marci Tullii ciceronis de Officiis: Paradoxa: de Amicitia: de Senectute: de Somno* (sic) *Scipionis: nec nō de Essentia mūdi. ac. xii. Sapiētum Epithaphiis libri finiūt, qui peroptime emēdati impressi sunt Veneciis ductu & expensis per philippum*

gum. quondam petri ueneti anno ab icarnatione. d. M. cccc. Lxxx. *die viii maii. Inclito uenetarum* (sic) *duce. Johanne mozenigo imperio.* In Uebersicht verschiedener Ausgaben der griechischen und römischen Klassiker von Harwood pag. 192. laudatur editio *Officia, de Senectute, de Amicitia, Paradoxa, Somnium Scipionis de Essentia mundi* 1484. *Fol.* Hæc vero anni 1480. non commemoratur.

XXIV. Aristotelis libri de Generatione & corruptione cum expositionibus Ægidii Romani. Accedunt Quæstiones Marsilii Inguen super iisdem libris Aristotelis. Patav. per Joh. Herbort de Seligenstadt. 1480. in Fol. magn.

Aristotelis textus charactere majori, Expositiones minori, utroque gothico, sed luculento & eleganti, impressæ sunt in duabus columnis. Charta magna est, firma, & amplissimos habet margines. Litteras initiales parvas & signaturas typographus adjecit. Custodes vero, & numeri paginarum, earundemque inscriptiones desunt. In fronte voluminis, primæ scilicet columnæ, tituli loco hæc leguntur: *Textus Ar. de generatione & corruptione cum expositione omniū expositoꝝ optimi interpretis Egidii Romani feliciter incipit.* In fine expositionis primo quidem leguntur versus:

Ad emptorem liber.
Hoc opus emptor emas quo non præstātius vnq̄ est.
Antiquæ siquid nobilitatis habes.
Qđ non est aliquid facimus: qđ est nihil esse.
Me ꝑ ꝑ cuiqȝ stant fugiuntqȝ dies.
Marmor erit si q̇ȝ te aspexerit ægide tectuū.
Ægidii: at fueris me duce semper idem.
Ramusius Ario. Cattæ. dd.

His subjecta sequens subscriptio: *Impressum patauii.* M. cccc. Lxxx. *die xxiiij. februarij. igenio & impensa Joannis grādis herbort đ silgenstat.* Quæ sequuntur Quæstiones Marsilii Inguen ut opus singulare spectari possunt: attamen cum præcedenti simul prodierunt in lucem, quod demonstrat Registrum chartarum ambobus commune, & quæstionibus in fine adjectum. Habent tamen quæstiones peculiarem subscriptionem, quæ ejusmodi est: *Expliciūt q̄oes sup libris đ g̃natōe & corruptōe Ari. ꝑ excelle^m^ phm Marsiliū igue disputate. per magistꝝ Joānē herbort de silgenstat ipresse. Ac etiā emēdate ꝑ doctissimū artiū & medicine doctorē magistꝝ Nicoletū verniā theatinū. ordinarie ph'iaȝ in florētissimo ginasio patauino legētē. Anno dn̄i.* m. cccc. lxxx. *die. xxix. Febr.* Post hæc *Incipiunt tituli questionū* quibus subjecti sunt versus:

De emptore & marsilio.
Ut miles qum bella tument se miscet in armis
Siquid habet cordis siquid & artis habet:

Sic

Sic te marsili toto rimabitur orbe.
Ingenii si quis experientis erit.
Impensis herbort theatinus acumine mentis
Fecit ut in toto notior orbe forem.
Ramusius Ario Cattæ. dd.

Accedit Nicolai Verniæ Theatini tractatus super Quæstione: an ens mobile sit totius naturalis philosophiæ subjectum? Huic autem tractatui præfixa est auctoris ad Henricum Archiepiscopum Aherontinum, & Materanum Epistola, subnexum vero Registrum chartarum.

XXV. Petri de Aquila, Ord. Min. commentarii in 4 libros sententiarum ad mentem Scoti. Spiræ per Petrum Drach 1480. in Fol.

In aversa primi folii pagina exstat auctoris, & præsentis operis commendatio, cui subjecta anni est nota: 1480. Folio secundo incipiunt tituli distinctionum & Quæstionum libri primi, foliis duobus comprehensi. Tituli ejusmodi reliquis etiam libris singulis sunt præfixi. Opus in duabus columnis gothico charactere firmissimæ quidem, sed minus albæ chartæ impressum est. Caret litteris initialibus, signaturis, custodibus, & paginarum numeris. In superiori autem margine & liber notatur, & distinctio, e. g. *Li. j. Dis. xx.* vel *Li. iiij. Dist. xlvij.* Ad calcem voluminis leguntur sequentes versus subscriptionis loco:

Si tibi corde sedet excelsas noscere causas.
Si tibi corde tuo pagina sacra sedet.
Si uis subtilis apices decerpere Schoti.
Hoc aquile petri voluito diues opus.
Qui volat in sumis aquilā pcor arripe causis.
Qui studuit schoti maxima scripta sequi.
Siue arguta placent tibi vincula ph'orum.
Seu forsan populū voce monere putas.
Cuius lyma frequens mendas abiecit iniqs
Hoc legito plenum laudis & artis opus.

Interjecto exiguo spatio:

Hunc studiose tibi gaudet cudisse libellum.
Spirensis ciuis Drach Petrus arte sua.

Subjecta sunt anni 1480 nota, & typographi insignia.

XXVI. Fasciculus temporum omnes antiquorum chronicas complectens. Coloniæ per Henricum Quentel 1480. in Fol.

Auctor operis, quod omnium primo Coloniæ anno 1474 ab Arnoldo Ther Huernen impressum, & sæpius sæculo decimo quinto, & decimo sexto diversis in locis recusum est, fuit monachus Carthusianus ad S. Barbaram Coloniæ, Wernerus Rolevinck, qui id Trithemio, anno 1495 die 10. Maji ejus cellam invisenti, ipse testatus est. Conf. Trithemii *Catalogum Illustr. Germ. virorum*, & Cl. Denis Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek pag. 86. Prodiit plerumque continuatum. Sed præsens editio non nisi historiam continet ad annum usque 1474 perductam. Impressa est gothico charactere chartæ firmissimæ. Caret titulo, custodibus, litteris initialibus, & paginarum numeris. Sed paginæ signatæ sunt. In fine legitur sequens notitia: *Opusculū vtiq3 omni statui, atq3 hominū gradui ad vitā exemplandam ꝑutile. cōtinens succicte ꝓgressum pat4 ab inicō mundi vsq3 ad hoc nost4 tēpus. cū aliis notabilioribꝫ eorundē Qđ deuotus qdam carthusieñ. eius autor. i. Fasciculūm tpm nūcupauit Impssum ꝑ me Henricū quentel Et admissu3 ab alma vniuersitate Colonieñ. Explicit feliciter sub anno dñi* 1480. *Laus. Deo.* Accedit index alphabeticus foliis octo comprehensus.

XXVII. Scala Cæli. Auctore Johanne Juniore Ord. Præd. Ulmæ per Joh. Zainer 1480. in Fol. min.

Opus est moralis argumenti, de variis tractans materiis ordine alphabetico, quarum indicem exhibet aversa primi folii pagina. Folio secundo *Incipit prologus in scala* (sic) *celi*, seu epistola auctoris dedicatoria ad Hugonem de Coluberiis aquensis Ecclesiæ præpositum. Caret hæc editio litteris initialibus, custodibus, signaturis, paginarum numeris. In superiori vero margine notatur titulus, seu materia, quæ pertractatur e. g. *Blasphemia, Cantus Vanus* &c. Auctor dicta corroborat ex historiis, quæ sæpe sublestæ sunt fidei. Primus articulus est de abstinentia, ultimus de Usura. Hoc finito charactere majusculo sequentia leguntur impressa: *Anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo. Liber iste vocat⁹ Sala celi Vlme impressus ꝑ Johanne3 Zainer Explicit feliciter:*

XXVIII. Vocabularium latino-germanicum breve ex aliis fusioribus Huguicionis, Papiæ, Johannis de Janua excerptum, & ordine alphabetico dispositum. Ulmæ per Joh. Zainer 1480. in Fol. min.

In prima primæ paginæ columna prologus legitur auctoris, seu compilatoris, & in eadem adhuc vocabularium incipit. Latinis vocibus plerumque

quae non nisi germanica ei respondens adjicitur: hinc inde tamen adjectae sunt observationes grammaticae, & rerum ipsarummet breves explicationes. En exempla: FABE *bone. Fabitu3 bone stroe* — MARE *mer aliquando ponit' pro instabilitate huius mundi.* — PRRTERFLUERE *vorflessen.* PRETERIRE *vorgan.* QUADRIGA *est currus quatuor rotarum. ein Wagen.* Desunt custodes, signaturae, paginarum numeri, & earundem inscriptiones, nec non initiales litterae vocum, quae primae occurrunt in ordine alphabeti. Charta firma quidem est, sed minus alba & polita. In fine legitur sequens notitia: *Etsi huiuscemodi vocabularij opusculum tempa anteq3 plura impressoria arte diuulgatū. pluribusq3 sit cōmunicatū Verum quia itidem si diligenter inspiciatur innumeris fere in locis cernitur diminutum. Idcirco ad vtilitate3 in latinitatis copia pficere cupientium, per Johannem Zamer* (sic) *ciuem Vlmensem correctione possibili preuia ite4 impressum. Anno domini millesimo quadringentesimo octogesimo finit feliciter.*

XXIX. Vocabularius latinus, *Breviloquus* dictus. Basileae anno 1480. in Fol.

In aversa primi folii pagina editoris anonymi exstat praefatio, in qua de operis hujus, pro genio nimirum saeculi, praestantia differitur, & abbreviaturae hic occurrentes explicantur. Folio secundo *Guarinus Veronensis Floro suo salutem plurimam dicit*, dedicatque, quod statim sequitur, opusculum de arte diphtongandi. Hoc duo alia excipiunt opuscula, nimirum dialogus de arte punctandi, & tractatus de accentibus. Atque haec omnia sunt quinque foliis comprehensa. Folio septimo ipse incipit vocabularius gothico charactere satis luculento in duabus columnis impressus, & in tres partes divisus. Explicantur nimirum ordine alphabetico primum quidem nomina seorsim, tum verba, demum partes orationis indeclinabiles. Ad calcem partis tertiae habetur sequens notitia: *Finit vocabularius breuiloquus. triplici alphabeto diuersis ex auctoribus nec non corpore vtriusq3 iuris collectus ad latinū sermonē capessendum vtilissimus. Impressus. Basilee. Anno dñi.* M. cccc. Lxxx. *Laus deo.* Desunt in editione hac custodes, & paginarum numeri, earundemque inscriptiones. Sed paginas typographus ipse signavit, idemque litteras initiales parvas plerumque adjecit. Vocum explicationes in hoc lexico sunt latinis verbis conceptae. Cl. Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliothek befindlichen merkwürdigen und seltenen Büchern aus dem fünfzehenden Jahrhundert pag. 191 & 192. Septem excitavit hujus vocabularii editiones Saeculo XV. excusas. At de nostra, quae omnium, quas laudat, antiquissima est, silet. Sed Weislingerus in *Armamentario Catholico* non hanc modo editionem pag. 213, sed & aliam ea antiquiorem, pariter Basileae excusam anno 1478, excitavit pag. 101.

XXX. Ottonis Paſſavienſis Ord. Minorum S. Franciſci Thronus Aureus, ſeu viginti quatuor ſeniores hominem Chriſtianum de variis obligationibus inſtruentes Theodiſce. Auguſtæ Vind. per Anton. Sorg. 1480 in Fol.

In averſa primi folii pagina leguntur ſequentia: **Das ein yeglich menſch beſter baß mug wiſſen von was materien eyn yeglicher altte die mynrende ſele lere. ſo vindet man es zů hand bezeichnet in diſer Tafeln vnd Regiſter vnd auch an welhem blat.** Sequitur itaque operis index, qui terminatur in prima tertii folii pagina. In averſa ejusdem folii pagina auctoris præfatio incipit, cui præfixus eſt titulus: **Diß iſt die danckberkeyt diß bůchs.** In fine auctor præter nomen, patriam, & ordinem officium quoque manifeſtat (**willent leſemeyſter czů Baſel**) adfirmatque ſe opus iſtud ad finem perduxiſſe anno 1386 in vigilia feſti Purificationis B. V. Mariæ. Folii quinti prima pagina imaginem Salvatoris ligno inciſam, & circum eandem viginti quatuor ſeniorum effigies exhibet: averſa autem ejusdem folii pagina imaginem S. Johannis Evangeliſtæ, ſiniſtra manu aquilam tenentis. Folio ſexto nova incipit præfatio ſeu introductio in hunc librum, quæ terminatur in fine primæ paginæ folii ſeptimi. Averſa hujus pagina: **Diß iſt der anfange diß bůches, vnd iſt dz der erſte alte vnd heyſſet Barym.** Opus litteris germanicis oblongis & ſatis pinguibus eſt impreſſum. Viginti quatuor ſeniorum imagines ligno inciſæ ſingulorum inſtructionibus ſunt præfixæ. Signaturæ & cuſtodes deſunt. Litteras vero initiales magnas ligno inciſas typographus adjecit, atque idem folia inde a folio impreſſo ſexto numeravit, e. g. **das Erſt. blat** (proprie **das ſechſte**) **das xxiij blat.** Conſtat volumen integrum foliis impreſſis iisque numeratis ccix. quibus addenda ſunt folia quinque priora non numerata. Ad calcem hæc tantum impreſſa leguntur: **Gedruckt und volenndet zů Augſburg von Anthoni Sorgen an dem freytag vor Gregorij. Anno zc. lxxx. jare.**

XXXI. Baldi de Peruſio Lectura ſuper ſexto libro codicis. Venetiis per Joh. de Colonia, Nicol. Jenſon, & ſocios ann. 1480. in Fol.

Lectura hæc gothico charactere elegantiſſimæ, & præſtantiſſimæ chartæ in duabus columnis impreſſa eſt. Caret cuſtodibus, & paginarum numeris: habet vero ſignaturas, paginarum inſcriptiones, & plerumque initiales litteras parvas. Ad calcem voluminis ſatis ampli impreſſa leguntur ſequentia: *Lectũa. Bal. ſup ſexto codicis diligent̃ ĩpreſſa atq3 emdata ductu & auſpiciis ſ̃ramq3 caracterib⁹ ſumo4 viro4: Johãnis d' colonia: Nicolai Jenſon: ſocio-*

ſociorūq3 Explicit. M. cccc. Lxxx. pridie kalendas Decēbris. Lecturæ ejusdem auctoris in primos quinque codicis libros iisdem typis, eademque in typographia impreſſæ occurrent ad annum 1481. N. XIV.

XXXII. Nicolai de Tudeſchis, vulgo *Abbatis* Siculi, commentariorum in librum ſecundum Decretalium Pars 2da anno 1480 impreſſa ſine mentione loci & typographi — Ejusdem Pars tertia in eundem librum Baſileæ impreſſa ſine mentione anni & typographi — Ejusdem in librum 3tium Decretalium commentarius ſine nota loci, anni & typographi — Ejusdem commentarius in librum I. Decretalium Baſileæ anno 1481 impreſſus. iu Fol.

Quatuor hæc volumina eodem charactere, gothico nimirum oblongo, & minus pingui, atque eidem chartæ, firmiſſimæ illi quidem, ac præſtantiſſimæ in duabus columnis impreſſa ſunt. Carent cuſtodibus, initialibus litteris, & paginarum numeris. Habent vero ſignaturas, & inſcriptiones paginarum e. g. *De exceptionibus, De ſententia & re iu.* Volumini commentariorum 2dæ partis in 2dum librum typographus ſequentem adjecit notitiam: *Extat hʾ finis partis ſcdʾe domini Nico. abbatis ſup ſm deceralium.* (ſic) *Anno natiuitatis Mileſimo quadrigenteſimo octuageſimo.* Volumini commentariorum 3tiæ partis in eundem librum: *Abbatis tercia ps ſcdʾi decretaliū libri Baſilee impreſſa pbet finem.* Commentarius in primum librum hæc habet ſubſcripta: *Explicit lectu. famoſiſſimi vtriuſq3 iuris doctoris domini Abbatis ſiculi archiepi. Panormitani ſuper primū decretalium librum. que per optime emendata impreſſionem Baſilee adepta eſt. Anno natiuitatʳ chriſti.* M. cccc. Lxxxi. Commentario demum in tertium librum hæc tantum typographus adjecit: *Finit liber tercius.*

XXXIII. Marci Terentii Varronis liber de lingua latina ex recenſione Pomponii Læti. Parmæ 1480. in Fol. min.

Initio voluminis *Pomponius Platinæ Salutem* dicit. Epiſtolam hanc in eadem pagina excipit regiſtrum operis alphabeticum, in averſa quarti folii pagina terminatum. Quatuor hæc folia numeris carent. Habent vero ſignaturam a. Reliqua, opus ipſum complectentia, & ſignata, & numerata ſunt. Initiales quoque litteras parvas typographus adjecit. Typi ſunt rotundi romani perelegantes, & charta firmiſſima, at minus alba. In prima pagina folii numerati XLVI. circa finem legitur: *Si quiſpiā tertio loco fragmētis Varronis tantum addiderit quantū Pōpōnius primo: Deīde Frāciſcᵒ Rhollādellus Triuiſanus*

fanus Scdo fuo uterq3 ftudio ac diligētia cōtulit. nimis. M. Varro reuiuifcet. Impreffum Parmæ. M. ccccIxxx. *Tertio Idus Decembris.*

XXXIV. Nicolai de Tudefchis, vulgo Abbatis Siculi, Gloffæ in Clementinas. Venetiis per Joh. de Colonia, & Joh. Manthen 1480. in Fol. magn.

Gloffæ iftæ charactere gothico pereleganti in duabus columnis præftantiffimæ chartæ, quæ ampliffimos habet margines, impreffæ funt. Pagina prima impreffa fignata eft *a* 2. Initiales litteræ, cuftodes, numeri, & infcriptiones paginarum defunt. In averfa pagina ultimi folii, quod eft quintum ternionis *e*, fequens legitur fubfcriptio: *Expliciunt gl. cle. cūm quibufdam aliis allegationibus occurrentibus collecte per dñm Nicolaum Siculum Monacenfem abbatem digniffimum nunc archiepm Pañor. correcte p excellentē iurī utriufq3 doctorem. D. Francifcū Breuiū Uenetū in Patauino ftudio lecturam fexti & cle. optinentē, ac impendio Joh's Colonie agrippineñ. Joh'fq3 manthen gheretzem focios venetiis impreffe quarto nonas maij. āno falut, chriftiane.* M. cccc. Lxxx. Nihil de hac editione reperire potui apud Bibliographos, qui mihi ad manus funt.

ANNO 1481.

I. M. T. Ciceronis Rhetoricorum, vulgo veterum, libri duo. Accedunt *Rhetorciæ*, vulgo *Novæ*, Libri IV. ad Herennium, qui fub Ciceronis nomine prodeunt, fed incerti auctoris funt. Tam his quam illis adjectæ funt notæ Fabii Victorini Rhetoris Sæc. IV. celeberrimi. Venetiis per Baptiftam de Tortis 1481. in Fol. min.

In averfa primi folii pagina *Marii Fbabii* (fic) *Victorini Rhetoris in rhetoricis* (fic) *Ciceronis liber primus incipit.* Sequitur autem in hac pagina non nifi Victorini in Rhetoricos Ciceronis libros præfatio, feu Introductio, quædam. Folio autem fecundo ipfum opus incipit. Ciceronis textus charactere majori, commentaria vero, qui extremos tres margines occupant, minori, utroque rotundo & elegantiffimo impreffa funt. Charta præftans eft. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta, & diphtongus *ae.* Defunt initiales litteræ, cuftodes, numeri paginarum, & earundem infcriptiones. Paginas vero typographus fignavit. In fine Rhetoricorum veterum hæc tantum leguntur: *Marci Tullii Ciceronis oratoris clariffimi rhetoricorum ueterum liber ultimus foeliciter explicit.* Inter Rhetoricam veterem & novam folium intercedit vacuum. Tum hæc fine ullo titulo incipit, & in fine hanc habet fubfcriptionem:

Vene-

Venetiis per Baptistam de Tortis
M. cccclxxxi. die. xxiiii. Januarii.

His subjectum est *Registrum Rhetoricorum Veterum & nouorum.* Orlandi nullum excitavit librum ante annum 1481 a Baptista de Tortis impressum. Quod si revera ante hunc annum nullus ex ejus typographia prodiit, recensita modo Rhetoricorum Ciceronis editio, quam ignorarunt Orlandi, de Bure, Harwood, & alii omnes, qui mihi ad manus sunt præter Maittaire Tom. I. pag. 419. omnium primus est liber, ab eodem Typographo impressus, utpote jam *die xxiiii. Januarii* finitus.

II. Nicolai de Lyra Postilla in universam scripturam sacram, sine textu ipsius scripturæ sacræ, sed cum additionibus Pauli Burgensis, & Replicis Matthiæ Doringii. Norimbergæ per Antonium Koburger. 1481. in Fol.

Opus istud gothico charactere minuto, eoque pereleganti in duabus columnis præstantissimæ chartæ impressum est. Caret initialibus litteris, custodibus, signaturis, & paginarum numeris. Sed in prima cujusvis folii pagina in superiori margine typographus librum, & capitulum notavit, e. g. *Genesis Capi. iij.* Exemplar nostrum in tres tomos est divisum. Primus libros complectitur inde a genesi usque ad Psalterium. Secundus a Proverbiis Salomonis incipit, clauditurque expositione Prophetiæ Amos. Tertius reliquos complectitur Prophetas minores una cum duobus libris Machabæorum, & insuper totum novum testamentum. Ad calcem tertii voluminis sequens legitur subscriptio: *Fxplicit postilla. preclarissimi Nicolai de lyra. ordinis mino4 super biblia. tam vetus q̄ nouum testamentū. cū additionibꝯ Reuerendi in xp̄o p. & d. Pauli burgeñ. ecclie ep̄i. sacre theologie ac ordinis. s. dñici. pfessoris. Sil' ac replicis venerabil' Mathie doringk sacre pagine ac regule. s. frācisci pfessoris. p loco suo adaptatis. Et industria impensisq3 anthonii koburger incole Nurnbergeñ. q diligenter exaratis: atq3. xxij. mensis Januarij. Anno salutis.* M°. cccc°Lxxxi. *cōsummatis. Ex q̊ laus honor & gloria deo ppicio. vt sua dignet'' adesse gratia & fauere operi proxime effecturo.* Pars operis hujus longe maxima jam anno 1480 debuit esse impressa, utpote cum die 22 Januarii ann. 1481. jam prælo totum exierit. Cl. Panzer in der Geschichte der Nürnbergischen Ausgaben der Bibel pag. 57 - 62. fusius agit de hac editione. Ego id unum addo, in nostro etiam exemplari hebraicorum nominum interpretationem deesse & Tomum primum a genesi — Psalmos foliis constare impressis 430, quæ eodem modo se habent in exemplari descripto a Cl. Panzero. Nec puto hebraicorum nominum interpretationem ad operis complementum pertinere, & forte in exemplaribus, ut in Brunsvicensi (vid. Nachrichten von der Braunschweigischen Bibelsammlung. S. 792 &c.) in quibus reperitur, ex aliis editionibus adjectam fuisse.

III. Themiſtii Peripatetici, Paraphraſis 1) Poſteriorum Analyticorum Ariſtotelis. 2) Octo Phyſicorum ejusdem 3) Trium librorum de anima ejusdem. 4) Librorum de Memoria & reminiſcentia, de Somno & vigilia, de inſomniis & de divinatione per ſomnum. Omnia ex Interpretatione Hermolai Barbari, Patricii Veneti Nobiliſſimi & doctiſſimi. Tarviſii per Bartholomæum Confalonerium, & Morellum Gerardinum Ann. 1481. in Fol. min.

In averſa primi folii pagina incipit *Hermolai Barbari Patricii Veneti Zachariæ Equitis Filii In Paraphraſin Themiſtii Peripathetici Præfatio Ad Sixtum .IIII. Pont Maximum*, ſcripta Venetiis anno 1480. Conqueritur in hac præfatione de barbaris veterum philoſophorum translatoribus latinis, adfirmatque, periculum ſe feciſſe in Themiſtio, an ſcripta illorum proprietatem & lucem romanæ linguæ reciperent: Pontificem vero etiam, atque etiam hortatur, ne ſuſceptum initio pontificatus ſui litterarum patrocinium deſereret. Finitur præfatio hæc ſeu dedicatio in prima pagina paulo poſt medium folii ſecundi, cujus averſa pagina indicem continet capitum libri primi Analyticorum poſteriorum. Libro primo Phyſicorum præfixa eſt *Hermolai Barbari Patricii Veneti. Z. F. In Paraphraſin Phyſices Themiſtii. Præfatio Ad. Ant. Galatheum*, ſcripta Venetiis anno 1480. In hac Philoſophiæ ſtudium cum eloquentia eſſe conjungendum docet. Ad calcem libri octavi hæc tantum leguntur: *Themiſtii liber ultimus phyſices explicit. Bartholomæus Confalonerius Brixienſis Taruiſii impreſſit.* Libris de anima præfixa eſt denuo præfatio interpretis ad Georgium Merulam, Statielenſem, in qua latini ſermonis in vertendis hisce libris ita ſe fuiſſe ſtudioſum adfirmat, *ut decem ſummum aut circiter uerba opere toto* reperiantur, *quæ arepta* (ſic) *de foro dici non poſſint.* In fine voluminis, ſeu libri de divinatione per ſomnum ſequens legitur notitià: *Finiunt libri Paraphraſeos Themiſtii in poſteriora Ariſtotelis ĩ phyſica: in libros de anima: in Commentarios de memoria & reminiſcentia: de ſomno & uigilia: de ĩſomniis: de diuinatione per ſomnum: interprete Hermolao Barbaro: uiro clariſſĩo: quos C. Ponticus Facinus ex archetypo Hermolai ſtudioſe auſcultauit & formulis imprimi curauit Taruiſii per. B. cõſalonerium & Morellum Gerardinum de Salodio. Anno ſalutis. MCCCCLXXXI. XV. Februarii.* In averſa ultimi hujus folii pagina errores notantur typographi momenti majoris. Eſt hæc editio ſine dubio omnium prima. Excuſa eſt charactere rotundo pereleganti. Caret cuſtodibus, numeris paginarum, earundemque inſcriptionibus. Signaturas, &, plerumque ſaltem, etiam initiales litteras parvas ipſe typographus adjecit. Occurrit diphtongus *ae*, punctum, & duo puncta. Charta eſt plane nitidiſſima.

IV.

LV. Origenis contra Celſum libri octo. Ex interpretatione Chriſtophori Perſonæ Romani. Romæ per Georgium Heroldt de Bamberga anno 1481. in Fol. min.

Merito ſplendidiſſima dici poteſt hæc editio, omnium forte prima. Impreſſa eſt enim nitidiſſimæ chartæ charactere rotundo non nihil pinguiori & elegantiſſimo. Caret initialibus litteris, cuſtodibus, ſignaturis, numeris paginarum, & earundem inſcriptionibus. Præter punctum, & interrogationis ſignum occurrunt etiam duo puncta. Diphtongus *æ* expreſſus eſt. In averſa primi folii pagina *Theodorus Gazinus Conſtantinopolita. Xpoforo pſona: S. P. D.* Laudat nimirum Chriſtophorum Perſonam ob inſignem græcarum litterarum cognitionem, quam converſis jam pluribus in latinum libris græcis abunde probaverat; hortatur itaque, ut vertendis Origenis contra celſum libris ſuam navare operam non gravetur. Folium autem ſecundum Epiſtolam continet interpretis, *Joanni Mocenigo illuſtriſſimo uenetoꝝ pncipi: uniuerſoq3 ſenatui iclito cōſultiſſimoq3:* inſcriptam, qua eosdem hortatur, ut Origenis exemplo, qui rem chriſtianam adverſus Celſum, aliosque chriſtiani nominis hoſtes ſcriptis defendit, eandem armis ſtrenue tueantur adverſus Turcas Hydruntum nobilem in Apulia urbem Captam direptamque vi tenentes. Folio demum tertio præmiſſo auctoris Prooemio opus ipſum incipit. Libris haud alii præfixi ſunt tituli, quam ejusmodi: *Liber Secundus, Liber Tertius* &c. Attamen in fronte folii tertii uberior paulo primi libri legitur titulus capitalibus litteris impreſſus: *Origenis Proaemium Contra Celſum Et In Fidei Chriſtianæ Defenſionem Liber I.* Ad calcem vero libri octavi uberior legitur notitia: *Origenis contra Celſum finis: quem Chriſtophorus perſona Romanus: prior ſanctæ Balbinæ de urbe: latine græceq3 peritiſſimus: cū fide e græco traduxit & emendauit. Magiſter uero Georgius Herolt de Bamberga Romæ impreſſit. Anno incarnationis domini Milleſimo quadringēteſimo octogeſimo primo: menſe Januarii: regnante Sixto quarto pontifice maximo: anno eius decimo.* Folii ſequentis prima pagina *Regiſtrum quinternorum* continet. Orlandi nullam de typographo hoc noſtro facit mentionem: opus vero iſtud inter libros recenſet Romæ impreſſos, quorum ignorantur typographi. Quædam exemplaria hujus editionis loco Epiſtolæ interpretis ad Joh. Mocenigum, & Senatum Venetum exhibent Epiſtolam ejusdem dedicatoriam ad Sixtum IV. Pontificem, ut nos docet P. Audiffredi in Catalogo Romanarum editionum Sæc. XV. pag. 241.

V. Petri Lombardi quatuor libri ſententiarum Norimbergæ impreſſi per Anton. Koburger 1481. in Fol.

Paginæ ſingulæ in duas columnas diſtinctæ ſunt. In prima primæ paginæ columna incipit auctoris *Prologus in libros Sentētiarū.* Hunc in ejusdem paginæ columna ſecunda paulo ante medium excipiunt *rubrice primi libri,* qua-

quales ceteris etiam libris singulis sunt præfixæ. Folio tertio *Incipit sententiarum liber prim⁹ de misterio trinitatis.* Impressum est hoc opus gothico charactere minuto perelegenti chartæ admodum nitidæ. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri. In superiori vero margine primæ paginæ cujusvis folii typographus & librum notavit, & distinctionem charactere majusculo, e. g. *Liber primus Dist. xix.* Ad calcem voluminis idem hanc addidit notitiam: *Celeberrim⁹ ac famosissim⁹ theologicarū sniaꝝ liber. mgri petri lombardi: sacre theologie doctoris eximii. Anno dñi Millesimo quadringētesimo octuagesimo pmo. Impensis Antonii koburger Nurnberge impressus decima die may finit feliciter. ex quo laus & gloria deo.*

VI. Jacobi Januensis, seu Genuensis, vulgo de voragine Legendæ Sanctorum, seu Lombardica Historia. Norimbergæ per Ant. Koburger 1481. in Fol.

De opere ipso & auctore scitu necessaria dixi ad annum 1478. N. IV. Præsens editio est gothico charactere minuto in duabus columnis excusa, & præstanti chartæ impressa. Caret initialibus litteris, custodibus, & signaturis. Ast in superiori margine primæ paginæ cujusvis folii typographus non modo nomen sancti, vel festi, de quo est sermo, sed etiam folii numerum majusculis litteris indicavit; e. g. *De sancto Petro martire Fo. Lvi. — De natiuitate xpi Fo. ix.* Totum volumen foliis impressis iisque numeratis constat CLxxxiii. Volumini vero præfixum est folium non numeratum, cujus aversa pagina indicem exhibet sanctorum & festorum, de quibus in hoc opere est sermo. Ad calcem vero voluminis brevis hæc habetur notitia: *Finit lombardica historia p mādata Anthonij koburger Nurenberge impressa Anno salutis ꝛc. lxxxj. ydus ꝟo Aprilis tercio.* Hæc editio scriptori recentissimo, qui vitam typographi Koburgeri vernaculo nuper sermone conscriptam edidit, eidemque catalogum librorum a Koburgero impressorum adjunxit, fuit incognita. Vid. Leben Anton Koburgers — Dresden und Leipzig 1786. Videtur tamen eandem editionem jam insinuasse Roederus in Catalogo Libr. Saec. XV. Norimbergæ impressorum pag. 21. N. 146. Licet exemplar Roederi nota anni & typographi caruerit, ut ex notitia ab eo data manifestum est. Oportet igitur rara esse exemplaria, & plerisque saltem Bibliographis incognita.

VII. Nicolai de Lira Moralia super totam scripturam sacram, seu Morales, & Mysticæ expositiones totius scripturæ sacræ. Mantuæ per Paulum Johannis de Butschbach 1481. in Fol.

Moralia hæc sunt opus diversum ab ejusdem auctoris expositionibus litteralibus, quæ postillæ adpellantur, in totam scripturam sacram. Testatur ipsemet in Prologo huic editioni præfixo, se ad scripturam secundum mysticum sensum exponendam primum accessisse, postquam eandem secundum litteralem sensum jam exposuisset integram. Quare non omnibus Bibliorum editionibus, quæ cum Nicolai de Lira Postillis prodierunt, commentarius hic moralis est adjectus. Quod præsentem attinet editionem: in aversa primi folii pagina legitur Ludovici a Turri, Veronensis, Ord. min. Epistola ad Franciscum Raimondum ejusdem Ordinis Prædicatorem & Provinciæ S. Antonii Vicarium scripta ex monasterio S. Apollonii prope Brixiam xii. kal. Decembris anno 1480. Discimus ex hac epistola, Ludovicum a Turri opus istud a scribarum mendis purgasse, curasseque, ut excuderetur quam emendatissimum. In prima folii secundi columna *Angelici & excellentissimi viri sacre theologie monarche & professoris eximii Nicolai de Lyra ordinis minoruꝫ plogus. pro ipius moralibus super totam Bibliam.* Hunc prologum in aversæ paginæ columna prima, linea 12 terminatum statim excipiunt ipsæ expositiones morales gothico charactere oblongo, & gracili in duabus columnis præstanti chartæ impressæ. Habet hæc editio signaturas: caret vero initialibus litteris, custodibus, & paginarum numeris. Libros eorundemque capita typographus in superiori margine indicavit. Finitis expositionibus moralibus in Apocalypsin hæc legitur nota, ipsius, ut videtur auctoris: *Post libros biblie canonicos ad nō canonicos manum mitto. inter qnos prim⁹ est liber Tobie. ꝓpter quod incipiam ab ipso.* Sequuntur deinde expositiones in libros Thobiæ, Judith, & duos Machabæorum. In fine harum expositionum primum quidem hæc leguntur ipsius auctoris verba: *Expliciunt postille morales seu mystice super omnes libros sacre scripture. exceptis aliquibus qui non videbantur tali expositione indigere. Igitur ego frater Nicolaus de Lyra de ordine fratꝝ minoꝝ deo gratias ago qui dedit mihi gratiam hoc opus incipiendi & ꝑficiendi. anno dn̄i M. ccc. xxxix. in die sancti Georgii martyris. Rogo etiā eos qui studuerint ī hoc ope quatenus deum ꝓ me deprecent̄ qui actor* (sic) *est omnis boni.* Interjecto exiguo spatio leguntur sequentia: *Impressum hoc opus Mātue per Paulum Joānis de Butschach. anno salutis.* M. cccc. Lxxxj. *iij. kal'. madij.* (sic) *regnante ibidē felicissime illustrissimo dn̄o. dn̄o Federico de Gōzaga marchione tertio.*

VIII. Henrici Herp, Ord. min. Speculum aureum decem præceptorum Decalogi. Norimbergæ per Anton. Koburger ann. 1481. in Fol.

Præmissus est index alphabeticus materiarum, novem foliis impressis comprehensus. In prima folii decimi columna *Incipit Speculū aureū decem preceptoꝝ dei. fratris Henrici herp ordinis minorū. de obseruantia ꝑ modū sermonū ad istructioneȝ tam ꝯfessoꝝ q̄ predicatoꝝ. Et primo de multiplicitate ꝛ diuersitate legū. Sermo p̄m⁹.* Impressum est hoc speculum in duabus columnis gothico charactere justæ magnitudinis pereleganti, & præstanti chartæ. Desunt initiales litteræ sermonum, custodes, signaturæ, paginarum numeri. In margine superiori primæ paginæ cujusvis folii & præceptum indicatur, & sermo, e. g. *Preceptū. ij. Sermo iij.* In fine voluminis, seu sermonis V. in nonum & decimum præcepta conjunctim hæc leguntur impressa: *Speculi aurei preceptorum dei clarissimi fratris Heinrici herp ordinis minorum de obseruantia opus preclarum: per Anthonium koburger Nuremberge diligeuter consummatuȝ est. Anno salutis ꝛc. lxxxi. mensis marcii idus quarto. Laus & gloria xp̄o.* Auctor horum sermonum Sæculo XV. floruit, ferturque obiisse Quardianus conventus Mechliniensis anno 1478. Editionem operis ejusdem Moguntinam a Petro Schoiffer curatam post alios recenset de Bure in *Bibliograph. Instructiv. n.* 144.

IX. Æneæ Sylvii, postea Pii II. Rom. Pont. Epistolæ Norimbergæ anno 1481. per Anton. Koburger. in Fol.

Præmissus est *Numerus & ordo epistolarum in hoc opere contentarum*, seu epistolarum index foliis quinque impressis comprehensus. Mutilum esse oportet exemplar a Cl. Zapfio in Merkwürdigkeiten der Zapfischen Bibliothek pag. 62. descriptum, utpote in quo index iste quatuor tantum foliis constat. In aversa sexti folii impressi pagina legitur *Preconiȝatio Enee siluii poete laureati* concinnata a Nicolao de Vuile sacri Lateran. Palatii & aulæ imperialis Comite. Folio demum septimo Epistolæ incipiunt, quorum prima est Juliani Cardinalis S. Angeli ad Æneam Silvium. Impressæ sunt gothico charactere pereleganti, & præstanti chartæ. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri, earundemque inscriptiones. Continet hæc editio Epistolas 432. Est igitur ex illarum numero editionum, quæ omnium maxime completæ sunt. Nam non modo editiones hac antiquiores, verum etiam recentiores quædam, e. g. Lovaniensis ad annum 1483 recensenda longe minorem complectuntur numerum Epistolarum. Post epistolam 432 leguntur quædam disticha in laudem Virginis Deiparæ ab Ænea Sylvio, ut fertur, composita, quæ, si epistolæ loco habere velis, numerus epistolarum in hac editione omnino erit 433, quem quidem numerum huic editioni assignat Cl. Zapf loc. cit. pag. 63. Post hæc disticha sequens legitur notitia

Pij. ij. pōtificis maximi cui ante summū epatū pmū qdē impiali secretario: tādē epo deinde cardinali senen. Eneas silui⁹ nomē erat. familiares epl'e ad diuersos in qdruplici vite statu trāsmisse: impensis Antonii koburger Nurēberge impsse. finiūt. xvj. kl's octobris. Anno salutis christiane ꝛc. M. cccc. lxxxj.

X. Tractatus de actionibus & earum natura compositus per Baptistam de sancto Blasio J. U. D. Præmissa est Joh. Andreæ Arbor actionum a Baptista de S. Blasio correcta, & aucta. Venetiis per Erhardum Ratdolt 1481. in Fol. magn.

Opus istud in duabus columnis gothico charactere pereleganti præstantissimæ chartæ impressum est. Arbor cum Glossis Johannis Andreæ, & quæ his præmissæ sunt, Glossis, ac explicationibus Baptistæ de S. Blasio, folia duo priora, & tertii folii primam implet paginam. Et in his quidem initiales litteræ omnes sunt rubro colore impressæ, ut plura alia hic occurrentia. Tria hæc folia non sunt signata: at reliqua inde a quarto, ubi tractatus ipse de actionibus incipit sunt signata. Desunt ubivis custodes, numeri paginarum, earundemque inscriptiones. Constat volumen integrum foliis impressis 25. Ad calcem sequens exstat notitia typis impressa: *Explicit solennis & vtilis tractatus de actōnibus & natura earum: compositus per prefatu3 vtriusq3 iuris doctorem dominum Baptistam de scō Blasio de Patauio In presentiarū legentem iura canonica ad lecturam decreti ī dicto felici studio Patauino.* M. cccc. Lxxxi. *instante mense aprilis: ad laudem: honorem: & gloriam dei eterni. Impressus quoq3 idem est tractatus impensa & diligentia maxima Erhardi Ratdolt de Augusta Uenetiis tertio nonas. madij. eiusde3 anni. Lxxxi. feliciter completus. Laus deo.* Ejusdem auctoris plura alia opera juridica eodem anno ab eodem typographo Venetiis impressa recenset Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 158. & 159. Conf dicta a me ad h. a. N. XLIV.

XI. Guidonis de Baiisio Rosarium Decretorum, seu amplissimus in decreta commentarius: vulgo *Archidiaconus super Decretis.* Venetiis per Joh. Herbort de Seligenstat anno 1481. in Fol. magn.

Editionem hujus operis hac antiquiorem, sed nota loci, anni, & typographi carentem recensui *Fascicul.* I. N. XXII. inter libros nota anni destitutos, ubi etiam quædam de auctore breviter dixi. Præsens hæc editio omnino dici potest splendidissima. Excusa est enim in duabus columnis charactere plane elegantissimo, & impressa chartæ magnæ, ac præstantissimæ, seu albedinem, seu firmitatem, seu demum munditiem spectes. Desunt initiales litteræ, custodes, paginarum numeri, & earundem inscriptiones. Pa-

ginæ vero ſignatæ ſunt. In averſa folii primi pagina exſtat *Franciſci montelienſis de Genua in Archidiaconum ſuper decretis a ſe caſtigatum Epiſtola*, in qua multa occurrunt in laudem hujus operis, atque auctoris, nec non typographi & eorum, qui ad editionem ſumptus ſuppeditarunt. Folio ſecundo auctoris ad Gerardum Sabinenſem Epiſcopum cujus erat Archidiaconus, Clericus, & Capellanus, Epiſtola dedicatoria legitur. In averſa autem pagina folii ejusdem ipſe incipit commentarius. Ad calcem voluminis non nihil uberior legitur notitia, quam recitabo integram: *Exactum inſigne hoc atque p̄clarū opus ductu auſpitiis optimoꝝ Joannis de Colonia. Nicolai ienſon ſociorūue Qui nō tm̄ ſummā curā adhibuere ut ſint hec & ſua queqꝫ ſine uicio & menda. verū etiam ut bene ſint elaborata atqꝫ iucundiſſimo litteraꝝ caractere ꝯfecta ut unicuiqꝫ p̄deſſe poſſint & oblectare: more poetico. & prodeſſe uolunt & delectare poete. Huiuſce aūt operis artifex extitit ſūmus in hac arte mgr Joānes de Selgenſtat aleman⁹. qui ſua ſolertia ac uigiliis diuoqꝫ imprimēdi caractere facile ſup eminet oīs. Olympiadibus dn̄icis Anno uero milleſimo. cccc. Lxxxi. tertias nonas aprilis.* Accedit in prima ſequentis folii pagina Regiſtrum chartarum.

XII. Johannis Matthæi, ex nobili familia Ferrariorum, ex oppido grado prope Mediolanum oriundi, Medicinæ Doctoris, & Profeſſoris, Medicina practica, ſeu commentarius & additiones ad librum Almanſoris dictum. Mediolani per Petrum Anton. de Caſtilione 1481. in Fol.

Opus iſtud in duas partes eſt diſtributum, impreſſumque eleganti chartæ, ampliſſimis marginibus inſtructæ, gothico charactere, in duabus columnis. Parti primæ hic quaſi titulus in fronte primæ columnæ primæ itidem paginæ eſt præfixus, rubroque impreſſus colore: *Pars prima commētarii textualis in nonum Almanſoris. cum ampliationibus & additionibus materierum.* (ſic) *per Magiſtrum Johannem Matheum ex Ferrariis de Gradi Mediolanenſem.* Tum immediate incipit operis dedicatio cæſari facta. In averſa pagina ſine ullo titulo auctoris incipit præfatio, ſeu introductio, in qua de Medicinæ origine, operis, quod Almanſoris dicitur, auctore & titulo, aliisque diſſerit. Auctorem operis ſtatuit Babikit, Arabem Zachariæ Eraſis filium: Almanſoris autem dici affirmat, quod ad petitionem Almanſoris filii Iſaac Regis editus fuerit. Ad calcem primæ partis nulla legitur ſubſcriptio: parti vero ſecundæ typographus ſequentem adjecit notitiam: *Scda pars practice famoſiſſimi artiū & medicine doctoris dn̄i Jo. Mathei ex Ferrariis d' gradi ipſſa Mr̄i ductu & auſpiciis ſolertiſſimi uiri dn̄i Petri antonii d' caſtiliono feliciter explicit. āno.* 1481. *q̄rto nonas maij. Johāne Galeazio Uice-Comite duce nr̄o inuictiſſimo ac Principe feliciſſimo.* In averſa folii ejusdem pagina leguntur rubricæ capitulorum primæ, & ſecundæ partis. Accedit demum regiſtrum chartarum utriusque partis. Caret hæc editio cuſtodibus, numeris paginarum, & earun-

undem inscriptionibus. Sæpe etiam desunt initiales litteræ, signaturas vero typographus adjecit. Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* &c. Maittaire Annal. T. I. nullum librum a Petro Anton. de Castilione ante annum 1493 excusum noverant.

XIII. Francisci Zabarellæ, Patria Patavini, Archiepiscopi Florentini & S. R. Eccles. Cardinalis, Lectura super Clementinis. Venetiis per Johannem magnum de Seligenstat ann. 1481. in Fol.

In aversa primi folii pagina legitur *Francisci Moneliensis in lecturam Reuerendissimi in Christo patris domini Fräcisci Zabarelle Cardinal's sup Clemētinis a se castigatā epl'a;* ex qua discimus, hoc etiam opus sumptibus Joh. de Colonia, Nic. Jenson & sociorum fuisse excusum, quemadmodum opus N. XI. recensitum. Est vero impressum iisdem litteris gothicis, elegantissimis illis, & chartæ præstantissimæ in duabus columnis. Caret custodibus, initialibus litteris, numeris paginarum, & earundem inscriptionibus. Habet vero signaturas. In fine sequens legitur subscriptio: *Lectura Reuerendissimi in christo patris domini Fräcisci de Zabarellis Cardinalis super Clemētinis. per honorabilem virum Joannem magnum de Selgenstat exactissima diligētia impressum Uenetiis. Anno incarnationis dominice. Milesimo quadringentesimo octuagesimo primo. xxviij. mensis Januarii. Finit feliciter.* In aversa pagina exstat Registrum chartarum.

XIV. Lectura Baldi super libros codicis I. II. & III. Nec non etiam IV. & V. Venetiis per Joh. de Colonia, Nicolaum Jenson, & socios. 1481. in Fol.

Exterior forma est prorsus eadem cum lectura auctoris ejusdem in sextum librum codicis, quam in eadem typographia impressam recensui ad annum 1480. N. XXXII. Lecturæ in tres priores codicis libros sunt uno volumine comprehensæ, ad cujus calcem leguntur sequentia: *Bal. super primo secundo & tertio. C. diligenter emendatus atq3 impressus ductu & expensis sūmoru3 uirorum Johannis de Collonia.* (sic) *Nicholai.* (sic) *Jenson sociorūq3* Mcccclxxxi. *octauo Idus Januarij Explicit.* Ad calcem libri quarti: *Lectura Bal. super quarto codicis diligenter correcta atq3 expolita ductu & ipensis singulariq3 ingenio Johannis de Colonia Nicolai yenson sociorūq3. Nonis Februarij. M.* 1481. (sic) *Explicit feliciter.* Brevior est subscriptio, quæ ad calcem legitur libri quinti: *Baldus super quinto. C. summa cura atq3 diligentia Johānis de Colonia: Nicolai yenson: sociorūq3 impressus Explicit.* 1481. *pridie kalendas Februarii.*

XV.

XV. *Abbreviatio Pii Pont. Max. Supra Decades Blondi Ab Inclinatione Imperii Vsque Ad Tempora Johannis Vicesimi Tercii. Pont. Max.* Anno 1481. sine expresso loci & typographi nomine. iu Fol. min.

Flavius Blondus, Foroliviensis, quatuor Pontificibus, Eugenio IV. Nicolao V. Calixto III. Pio II. (Æneæ Sylvio) a secretis (Nat. 1388. denat. 1463) præter complura alia opera scripsit Historiarum ab inclinatione Romani Imperii (anno post Ch. N. 412) usque ad annum 1440 Libros XXXI. seu Decades tres, & Decadis IV. librum unum, ulterius historiam continuaturus, nisi morte præventus fuisset. Opus istud ita placuit Pio II. Rom. Pontifici, ut illud in compendium redigeret. Verum non nisi libros viginti absolvit, morte pariter præventus anno 1464. Porro compendii istius editionem Venetam, quæ editioni Historiarum ipsius Blondi anno 1484 per Thomam Alexandrinum adornatæ adjecta est, antiquiorem a Bibliographis excitatam nullam inveni. Cl. Mich. Denis in Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek pag. 107. adfirmat, Venetam illam Historiarum Blondi editionem primam esse, quæ Pii II. Abbreviationem, seu compendium habet adnexum. Hæc si ita intelligenda sint, ut compendium istud antehac nunquam fuisse editum senserit, non recte eum sensisse, nostra hac editione convincitur. Et hæc quidem editio in fronte primæ paginæ verba exhibet litteris capitalibus impressa, quæ tituli loco recitavi. Excusa est charactere rotundo satis luculento, & chartæ impressa nitidissimæ sine litteris librorum initialibus, custodibus, signaturis, paginarum numeris, & earundem inscriptionibus. Libris singulis haud alii præfixi sunt tituli, quam ejusmodi, e. g. *Ex Libro Primo. Ex Libro Octavo.* In margine vero paginarum argumenta notantur. Constat hæc editio foliis impressis 156. Ad calcem libri XX. hæc tantum impressa leguntur:

XX. Liber Finit Foeliciter.
D. D. L. D. S. P. V. Anno. M. CCCCLXXXI.

In aversa pagina legitur *Registrum* (chartarum) *Hujus operis.* Meminit hujus editionis P. Audiffredi in Catalog. Rom. Edit. pag. 247 seqq. negatque, quod adfirmaverat P. Laire in specimine Histor. Typograph. Rom. Sæc. XV., Romæ factam esse hanc editionem. Attamen nec ipse editioni typographum audet assignare.

XVI. Biblia latina. Sine loco & typographo. Impressa anno 1481. in Fol. min.

Biblia hæc gothico charactere luculento, & perpulchro in duabus columnis impressa sunt. Habent initiales litteras parvas, & signaturas: carent vero custodibus & paginarum numeris. Prima cujusvis folii pagina in superiori

riori margine nomen libri impressum exhibet, e. g. *Deuteronomiū.* In margine superiori paginæ, quæ partem majorem capitis secundi Prophetiæ Danielis continet, loco Daniel, impressum legitur nomen *Ezechiel.* Ad finem Apocalypseos leguntur primum quidem versus memoriales sacrorum librorum, qui aliis etiam Bibliorum editionibus sunt adjecti:

Biblia quē retinet sequit' nūc metricus ordo.
Generat. exodus. leui. numen (sic) *q3 deutro.*
Josue. iudicū. ruth. reges & paralipon.
Esdre. neemias. esdras. tobiaq3 iudith.
Hester. iob. psallit. prouerbia. ecclesiastes.
Cantica sūt sapientis. ecclesiasticus & esaias.
Hieremia. Threna. baruch. ezech. danielis.
Oseeq3. iohel. amos. abdiaq3 ionas.
Micheas naum. abachuc. sophoni. aggeus.
Zacharia. malachi. machabeor q3 duo.
Matth. mar. lucq3 iohān. roman. corinth. galath. ephes.
Phil. colo. thessal. timoth. titusq3 deinde philemon.
Hebreos. actus. iacobus. petrus & iohānes.
Jude canonica. finem tenet apocalypsis.

Interjecto spatio admodum exiguo alii leguntur versus, pluribus sæculi XV. editionibus adjecti:

Fontibus ex grecis hebreoꝝ q3 libris
Emendata satis & decorata simul
Biblia sum presens superos ego testor & astra
Est impressa nec in orbe mihi similis
Singula queq3 loca cū coucordantibus exstant.
Orthographia simul q3 bene pressa manet.

His subjecta est anni nota:

M. CCCC. LXXXI.

Cl. Maschius, qui in *Bibliotheca Sacra Jacobi Le Long* &c. a se edita editionem hanc *Part. II. Vol. III.* pag. 89. & 90. recenset adcurate, adfirmat, in fine adjectam esse adpendicem, registrum scilicet textuum biblicorum, & interpretationes nominum hebraicorum. Deest vero hæc adpendix in nostro exemplari. Idem vir Clarissimus recte animadvertit, editiones Bibliorum, quæ versus *Fontibus ex Græcis* &c. in fine adnexos habent, præcipue vero editionem præsentem, singularibus lectionibus ab aliis distingui, ita, ut e MScpto peculiari procuratæ videantur. Specimina idem exhibuit loc. cit. §. XXXVI. pag. 105 seqq. Porro tria editionum, quæ versus *Fontibus ex Græcis* &c. in fine adjectos habent, dantur genera: nimirum 1) *Genuinæ*, quæ impressa loci & typographi nota carent, & ab incerto editore profectæ sunt. 2) *Derivatæ*, quæ sunt iteratæ editiones secundum genuinas factæ apposito typographi & loci nomine. 3) *Spuriæ*, quæ versus illos in fine ad-

jectos

jectos habent, sed textum exhibent diversum, ut sunt praeter alias *Saconi* editiones Lugdunenses ab Alberto Castellano correctae. Conf. Masch. loc. cit. §. XXVII. Editionibus novem Genuinis, quas ibidem Cl. Maschius enumerat, addenda est decima, a me ad annum 1482 N. XV. recensenda.

XVII. Vocabularius Juris utriusque, seu lexicon alphabeticum vocabulorum in jure utroque frequentius occurrentium. Norimbergæ per Ant. Koburger 1481. in Fol.

Vocabularius iste gothico charactere pereleganti in duabus columnis, præstanti chartæ impressus est. Caret initialibus litteris, custodibus, signaturis, numeris, & inscriptionibus paginarum. In prima primæ paginæ columna legitur: *Incipit vocabularius iuris vtriusq3.* Exhibet vero prima hæc columna non nisi præfationem. Vocabularius ipse incipit in secunda ejusdem paginæ columna. Ad calcem voluminis, quod foliis constat impressis 110, sequens legitur notitia: *Explicit vocabulari⁹ vtriusq3 iuris pridie nonas septembris Anthonii koburger Nureinberge* (sic) *impensis impressus & cōsummatus. Anno salutis.* M. cccc. Lxxxi.

XVIII. Guilielmi Postilla in Evangelia & Epistolas de tempore & diebus Dominicis, de Sanctis, de communi Apostolorum, Martyrum, Confessorum, Virginum, & pro Defunctis. Norimbergæ anno 1481. per Ant. Koburger. in Fol.

In aversa primi folii pagina primum quidem auctoris legitur præfatio, quæ incipit: *itam* (Vitam) *bonam & exitum beatū* &c. Tum auctores nominantur, ex quibus auctor sua depromsit: explicantur abbreviaturæ in libro occurrentes, & demum notitia datur eorum, *Ad quos sanct⁹ Paulus scripsit eplas.* Folio secundo ipsum opus incipit gothico charactere in duabus columnis impressum. Caret litteris initialibus, signaturis, custodibus, paginarum numeris, & earundem inscriptionibus. Ad calcem voluminis hæc habes impressa: *Sacrorum euangeliorum dominicaliū. epistolarumq3 de tempore & sanctis per anni circulum postilla feliciter finit. Ingeniiq3 sublimitate Anthonii koburger Nurmberge pacta. Anno* ꝛc. M. cccc. Lxxxi. Novissimus scriptor, qui catalogum texuit omnium librorum a Koburgero impressorum, hujus operis non meminit. Conf. Leben Anton Koburgers Dreßden und Leipzig 1786. vel potius das chronologische Verzeichniß Biographiæ adnexum. Habet tamen Roederus pag. 21. N. 14. Editionem operis ejusdem nota loci, anni, & typographi carentem recensui Fascicul. I. N. LXXIX. ubi etiam de auctore operis quædam adnotavi.

XIX. Alberti Magni Commentaria in tres libros Aristotelis de Anima, nec non in librum de intellectu & intelligibili. Venetiis per Rainaldum de Novimagio. 1481. in Fol.

Impressum est hoc opus gothico charactere, & præstanti chartæ in duabus columnis. Caret initialibus literis, custodibus, & paginarum numeris. Habet vero signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Liber Primus.* In fine tertii libri de anima sequentia leguntur: *Alberti magni Episcopi Ratispoñẞ philosophorum grauissimi: super libro de anima sententia foeliciter explicit:* in fine autem libri de intellectu & Intelligibili: *Alberti magni expliciūt snie libri de aïa & de intellctu & intellibili;* (sic) *Uenetiis ꝑ mgrm raynaldū de Novimagio impsse.* 1481. His subjectum est registrum chartarum.

XX. Hienach volget ein gar schöne Cronick vnd hystori auß den geschichten der Römern. In wellicher hystori vnnd Cronick man vindet gar vil schöner vñ nützlicher exempel die gar lüstlich vnd kurtzweilig ze lesen vnnd ze hören seind. Augustæ Vindel. per Johannem Schönsperger 1481. in Fol. min.

Quæ tituli loco recitavi verba, leguntur in fronte operis, seu primæ paginæ. Impressum est litteris germanicis oblongis, paulo majoribus. Occurrunt passim figuræ, ligno incisæ, & illustrandis, quæ narrantur, historiis, fabulisque destinatæ. Litteras etiam initiales magnas ligno incisas typographus adjecit. Signaturæ vero, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Ad finem voluminis sequentia leguntur impressa: Ein ennde hat die hystori von den syben weysen meistern, vnd die hat getruckt vnd volenndet Johannes schönsperger in der erwirdigen stat Augspurg am montag vor sant Michels tag, Do man zalt nach Christi gepurt. M. cccc. Lxxxj. jar. Nihil de hoc opere habet Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte ad ann. 1481.

XXI. Vincentii Bellovacensis, unius ex primis ordinis Prædicatorum Alumnis, opera complura simul edita, nimirum 1) Quatuor libri, dicti *Libri Gratiæ.* 2) Tractatus de Laudibus Mariæ Virginis Deiparæ. 3) Tractatus de S. Johanne Evangelista. 4) De eruditione, seu modo instruendorum filiorum Regalium. 5) Consolatio super morte amici. Basileæ per Johannem Amerbach anno 1481. in Fol.

In aversa primi folii pagina legitur Præfatio seu typographi, seu illius, qui editioni præfuit. Huic subjunctus est operum in hac editione con-

tentorum breviſſimus catalogus. Folia quinque ſequentia indicem complectuntur capitum omnium quatuor librorum gratiae. Porro cur gratiae nomine inſigniti fuerint hi libri, ex illorum argumento facile intelligitur. Auctor enim, triplici ſpeculo ab ſe edito, naturali, doctrinali, & Hiſtoriali notiſſimus, in primo libro agit de æterna æque, ac temporali Chriſti generatione: in 2do de ejusdem incarnatione, & inter homines converſatione: in 3tio de ejusdem Paſſione: in 4to demum de ejusdem Reſurrectione, & Sancti Spiritus miſſione. Atque hi quidem libri, ut tractatus quatuor ſequentes gothico charactere pereleganti & luculento in duabus columnis chartæ firmiſſimæ, ſatis albæ tamen, & politæ, impreſſi ſunt. Deſunt cuſtodes, & paginarum numeri. Sed litteras initiales parvas, ſignaturas, ac paginarum inſcriptiones, e. g. *Liber Quartus*, ſc. Gratiæ, *Laudes Uirginis Marie* &c. ipſe typographus adjecit. In fine tractatus de S. Johanne Evangeliſta legitur ſequens ſubſcriptio:

Finit liber de ſancto Johanne euangeliſta.
Da gloriam deo.

In fine vero voluminis, ſeu tractatus de conſolatione ſuper morte amici leguntur carmina in laudem præcedentium operum, atque hujus editionis. Tria poſtrema diſticha recitabo:

Perlege diuina vatūq3 volumina lector:
Et ſimul hoc noſt4 concelebrabis opus.
Ingenium moreſq3 uiri preſſoris & artem:
Regia cōmendat vrbs Baſilea ſatis.
De Amerbach natus nomen ſibi ſorte Johānes:
Finem operi impoſuit: dum pia virgo parit.
Idibꝫ decēbrib⁹ Anno a Chriſti natali die Octua'
geſimo ꝑmo ſupra milleſimū quaterq3 centeſimū.
Bene Uale Lector.

In prima folii ſequentis ultimi pagina impreſſa eſt tabula, cujus argumentum pandunt verſus eidem præfixi:

Ut valeas citius chartis conjūgere chartas
Hec tibi monſtrabit tabula que ſequitur.

XXII. Liber ſextus Decretalium cum Apparatu Johannis Andreæ. Spiræ per Petrum Drach. 1481. in Fol.

Textus ipſe eſt gothico charactere majori, luculento admodum & pingui, eoque elegantiſſimo in duabus columnis impreſſus, commentaria vero quæ extremos quatuor margines occupant, charactere non minus eleganti gothico, eoque admodum minuto impreſſa ſunt. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes, numeri, & inſcriptiones paginarum: hæ vero ſignatæ ſunt. Char-

Charta est plane firmissima, alba etiam & polita. Ad calcem voluminis in separato folio colore rubro, & charactere majori, eodem nempe quo textus est impressus, leguntur sequentia:

Decretaliū liber sextus vna cum apparatu dñi Johannis andree in inclita Spirensium urbe diligēter impressus. factore Petro drach iunniore ciue inibi Anno domini. M. ccccLxxxj. .xvij. mensis augusti finit feliciter.

His subjecta sunt typographi insignia, rubro pariter colore expressa, & nihil amplius.

XXIII. Constitutiones Clementis V. cum Apparatu Johannis Andreæ. Spiræ per Petrum Drach. ann. 1481. in Fol.

Exterior hujus operis forma est prorsus eadem, quæ operis præcedentis, tum quoad typos, & chartam, tum quoad alia omnia. Ad calcem tertiæ columnæ folii ultimi impressi nigro colore, & eodem charactere, quo ipse textus, impressa hæc leguntur: *Clementinarum hoc op⁹ pclarū in inclita spirensiū vrbe impressum factore Petro Trach* (sic) *inibi ciue. Anno dñi.* M. cccc. Lxxxj. xxj. *die mēsis septembris feliciter est ꝯsummatum.* Columna quarta folii ejusdem indicem exhibet titulorum.

XXIV. Joh. Duns Scoti scripta in libros 4 sententiarum Petri Lombardi a Thoma Panchet anglico, Theologiæ Professore Patavino castigata. Ejusdem Scoti Quodlibeta. Norimbergæ per Antonium Koburger anno 1481. in Fol.

Impressa sunt hæc opera minuto charactere gothico perelleganti, & præstanti chartæ in duabus columnis. Desunt ubivis custodes, signaturæ, litteræ initiales, & numeri paginarum. In superiori autem margine primæ paginæ cujusvis folii & librum & distinctionem typographus majusculis characteribus designavit, e. g. *Liber ij. Dist. xij.* Habent singuli libri subscriptionem in fine peculiarem sibi adnexam, quæ tamen, quod sensum attinet, eadem est omnibus communis. Igitur duas ejusmodi subscriptiones recitasse sufficiet, quarum una quidem ad calcem libri 4ti sententiarum, altera vero in fine quodlibetorum legitur: Prior hujusmodi est: *Johānis duns scoti subtilis opus pclarissimū in quartū sententia4 ceteris theologie voluminibus diligentius castigatum ꝑ venerabilē thomā anglicū ordinis heremitarum* (sc. S. Augustini) *in theologia padue ordinariū. impssione. ductu. & impensis Anthonii koburger Nurēberge fideliter exaratū finit. xix. maij. Anno salutis ꝛc. Lxxxxj.* In subscriptionibus librorum primi & tertii annus quidem est expressus, deest vero diei nota.

ta. Subſcriptio vero libri ſecundi diei notam habet, nimirum *xxiij. aprilis.* Quodlibetta ſubſcriptionem habent ſequentem. *Finit quodlib3 Johannis duns ſcoti ſubtilis theologoru3 monarche. poſt ſcripta eiſdem ſup quatuor libris ſententiarū per Thomam panchet anglicū i ſtudio patauino ordinarie legente3 diligēter caſtigata. Et impenſis Anthonij koberger Nurnberge fideliter impreſſa. Anno ſalutis.* Mccccl xxxj Poſt hæc *Sequitur ordo queſtionū huius quodlib3*, & in fine hujus indicis: *Et ſic eſt finis.*

XXV. Decretales Gregorii Noni cum Commentariis Johannis Andreæ. Venetiis per Johannem Herbort de Seligenſtat anno 1481. in Fol. magn.

In averſa primi folii pagina legitur *Franciſci genuenſis de monelia emendatio decretalium ad Illuſtrem principem ac dominū dnm Hieronymum Rearium Imole forliuii* ꝛc. *dominū ac ſancte Romane Eccleſie imperatorem generalem*, ſeu potius dedicatio operis a Franciſco de Monelia in hac editione emendati. Dedicationi in eadem pagina ſubjecta ſunt tria, quæ ſequuntur, diſticha:

Dum cuperem placuiſſe tibi comes alme reari:
Conciui & domino: munera parua dedi.
Aſſcripſiſſe meos uolui tibi: parce: labores:
Semper ut eternum nomine uiuat opus.
Maiores maiora dabunt: ego pauper id ultra
Hunc dare nō potui: tunc dabo quū potero.

Folio ſecundo ipſum opus incipit, impreſſum gothico charactere (textus majori in duabus columnis, commentaria minori in extremis quatuor marginibus) utroque elegantiſſimo, & præſtantiſſimæ chartæ. Signaturas, & litteras initiales parvas, has quidem in commentariis plerumque, in textu rarius, typographus adjecit. Deſunt vero cuſtodes, numeri, & inſcriptiones paginarum. Ad calcem voluminis uberior de hac editione legitur notitia: *Exactum inſigne hoc atq3 pclarum opus ductu auſpitiis* (ſic) *optimo4 Joannis de Colonia. Nicolai ienſon: ſociorūue.* (ſic) *Qui nō tm̄ ſummā curam adhibuere ut ſint hec & ſua queq3 ſine uicio & menda. uerū etiam ut bene ſint elaborata atq3 iucundiſſimo litterarum caractere confecta: ut unicuiq3 & prodeſſe & oblectare poſſint. Huiuſce aūt operis artifex extitit ſūmus in hac arte mgr Joannes de Selgenſtat alemanus: qui ſua ſolertia ac uigiliis diuoq3 imprimendi caractere facile ſup eminet omnes. Olympiadibus dominicis: Anno vero milleſimo.* cccc. Lxxxj. *quarto idus ſeptembris.* In averſa pagina ejusdem folii exſtat *Regiſtrum decretalium*, ſeu chartarum potius.

XXVI.

XXVI. Institutionum Justiniani Imperatoris Libri IV. cum Glossa. Basileæ per Michaelem Wensler anno 1481. in Fol.

In aversa primi folii pagina leguntur *Rubrice Institutionū*, in duabus columnis impressæ. Folio secundo mox ipsum opus incipit, impressum charactere gothico pereleganti, tam majori, quo textus in duabus columnis, quam minori, quo glossa in extremis quatuor marginibus est excusa. Desunt initiales litteræ, custodes, & numeri paginarum. Signaturas vero, & inscriptiones paginarum, e. g. *Liber Secundus De Legatis* (sc. Titulus) ipse typographus adjecit. In quarta ultimi folii columna rubro colore, & eodem, quo textus, charactere impressa leguntur sequentia: *Justiniani cesaris preclarissimum Institutionum opus in celebratissima vrbe Basilieñ quaʒ aeris clemētia. agri vbertas. & hoim industria cetis vrbibus prestantiorem facit. terse. nitide. & emendate impssuʒ est per Michaelem wensler expletum deniqʒ Anno nostre salutis octuagesimo primo p⁹ millesimum & quadringentesimum pridie kalēdas Decembris.* Post medium paginæ ejusdem typographi insignia rubro sunt colore expressa.

XXVII. Concordia Discordantium Canonum, seu Decretum Gratiani cum Apparatu Bartholomæi Brixiensis. Basileæ per Michaelem Wensler ann. 1481. in Fol. magr.

Textus charactere majori gothico in duabus columnis, Apparatus, seu commentaria paulo minori, in extremis marginibus sunt impressa. Character uterque perelegans est, charta magna, & præstans. Signaturas, & litteras initiales parvas, has tamen non ubique. immo rarius, typographus adjecit. Custodes vero, & paginarum numeri desunt. In margine superiori utriusque paginæ notatur Quæstio causa vel distinctio, e. g. *Causa I. Questio VI. Distinctio LV.* & quidem charactere majusculo, & rubro colore, quo etiam aliæ, quæ vocantur, rubricæ sunt impressæ. In fine rubro pariter colore impressa leguntur sequentia: *Anno dominice incarnacionis.* M. cccc. Lxxxj. *xiiij. kl'. Septembris Sanctissimo in xpō patre ac dño domino Sixto papa q̄rto pontifice maximo. Illustrissimo. nobilissime dom⁹ Austrie. Friderico. Romanorum rege gloriosissimo. rerum dñis. Reuerendissimo in xpo patre domio Caspar. in nobili vrbe Basilea. aeris temperie ac fructuum redundantia. iocūdissima artis impssorie studiorūqʒ gimnasiis haut parum omnipotentis gratuito munere sublimata episcopatum gerente. suffragante diuina clementia. sine cuius ope nihil rite finitur. hoc presens Graciani decretum vna cum apparatu Bartho. Brixieñ. in suis distinctionibus & causis bene visum & emendatum. non atramentali penna cannave. sed arte quadam ingeniosa imprimendi ad laudem omnipotentis dei Michael wensler suis cōsignando armis felicit' consummauit.* Subjecta sunt typographi insignia, & nihil præterea.

XXVIII. Innocentii IV. Rom. Pont. Commentaria in Decretales. Venetiis sumptibus Joh. de Colonia &c. per Johannem de Seligenstat ann. 1481. in Fol. magn.

Famosissimum istud opus auctori suo nomen, *Pater veritatis*, peperit. Inde patet, quanto in pretio habitum fuerit. Præsens ejus editio est gothico charactere elegantissimo, magnæ & præstantissimæ chartæ in duabus columnis impressa, ut adeo exterior forma jucundissimum oculis spectaculum exhibeat. Caret initialibus litteris, custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. Habet vero signaturas. In aversa primi folii pagina exstat *Francisci monelienssis de Genua in lecturam Innocentii pape quarti a se castigatã Epistola*, in qua multa habet in laudem cum operis ipsius, tum præsentis editionis. In fine subscriptio habetur sequens: *Exactum hoc preclarum opus impensa caractereq3 iucundissimo optimorum Johannis de colonia Nicolai ienson sociorumq3: qui non solum summã curam adhibuere: ut sint hec suaue* (sic) *queq3 sine vicio: uerum ut laute sint elaborata: ut cuilibet more poetico & pdesse possint & oblectare. curam ac huius rei diligentiã adhibuit summus in hac arte vir: magister iohannes de selgenstat alemanus: vir non mediocriter obseruandus. Impressum Uenetiis. Anno salut.* M. cccc. Lxxxj. xv. *Junij.*

XXIX. Henrici de Zoemeren, Theologiæ Professoris & Decani Antverpiensis Epitoma primæ partis Dialogi de Hæreticis a Guilhelmo Okamo compositi. Lovanii per Johannem de Westphalia anno 1481. in Fol. min.

In fronte operis exstat *Epistola magistri Henrici de Zoemeren sacre theologie professoris & decani Antwerpieñ Ad dñm Bissarionem* (sic) *Cardinalem Nicenũ que est vice prologi in opus sequens.* Terminatur epistola, in qua auctor dicti Cardinalis Capellanum se adpellat, testaturque, illo hortante vel potius jubente hanc epitomam a se fuisse concinnatam, in aversa primi folii pagina linea 5. Opus impressum est præstanti chartæ litteris singularis formæ oblongis justæ magnitudinis. Caret initialibus litteris, custodibus, paginarum numeris, & inscriptionibus. Habet vero signaturas. In fine typographus sequentem adjecit notitiam: *Eruditissimi uiri Magistri Henrici de Zomeren sacre theologie professoris & Decani Antwerpieñ Epithoma in primam partem Dialogi, G. Ockam Finit feliciter Impressum* (sic) *Louanii per me Joannem de Westfalia Sub Anno xpiane natiuitatis. M. CCCC. Lxxxj. Maximiliano Illustrissimo Austrie Duce Brabantie presidente.*

XXX. Johannis Canonici, ordinis Minorum, Quæstiones super octo libros Physicorum Aristotelis. Venetiis per Octavianum Scotum de Modoetia anno 1481. in Fol. min.

Opus istud gothico charactere in duabus columnis præstanti chartæ impressum est. Caret initialibus litteris librorum, custodibus & paginarum inscriptionibus. Ad calcem voluminis hæc habes impressa: *Qōnibus subtilissimis clarissimi doctoris Joannis canonici ex orafe* (sic) *mino4 oī cura & diligētia venerādi fris Frācisci de benzonib⁹ de crema bacchalarij sacre theologie ī ɔuentu Venetia4 ep īgenio adhibita finē īposuit Octauian⁹ Scotus de Modoetia. M. CCCC· LXXXI.* Accedit index Quæstionum quatuor foliis impressis comprehensus.

XXXI. Ægidii Romani, Ord. Erem. S. Aug. Quæstiones Quodlibetæ in sex partes, seu libros divisæ. Bononiæ per Dominicum de Lapis anno 1481. in Fol. min.

In aversa primi folii pagina incipiunt *Tituli questionu3 primi qɔlib3 Dñi Egidii archiepi ordinis heremit4 sācti augustini*, & sequuntur tituli ceterorum etiam Quotlibetorum, impressi in duabus columnis gothico charactere minuto, ut ipsum opus, ac terminati in aversa secundi folii pagina. Folium tertium est vacuum. Quarto autem folio *Incipiunt qdl3 celeberrimi ac excellentissimi doctoris dñi Egidii de Roma bituricensis archiepi: ordinis fratrum heremitaru3 Sancti Agustini* (sic) Desunt initiales litteræ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Signaturas vero typographus adjecit. In fine voluminis hæc habes subscripta: *Egidii Romani Bituricensis Archiepiscopi fundatissimi q3 doctoris sacri ordinis fratrum Heremitarū diui Augustini perutilima* (sic) *quotlibeta feliciter finiunt. Cura industriaq3 Fratris Simonis de Ungaria ordinis ante dicti per Magistru3 Dominicum de lapis Bononie Impressa Anno dñi.* M° cccc° Lxxxi° *die xxii. maii.*

XXXII. S. Thomæ Aquin. Commentarius in librum quartum sententiarum. Venetiis per Joh. de Colonia, Nicol. Jenson & socios anno 1481. in Fol. min.

Impressum est hoc opus præstantissimæ chartæ in duabus columnis charactere gothico. Habet signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Dis.* X. i. e. Distinctio decima. Caret vero initialibus litteris, custodibus, & paginarum numeris. In fronte primæ columnæ primæ paginæ *Sancti Thomæ de Aquino ordinis predicato4 super quarto libro sententia4 preclarum opus feliciter incipit.* In fine autem voluminis hæc habes subscripta: *Opus pcl4 sacre pagine doctoris eximii sancti Thome de aquino super quartum sententia4 impendio Jo-*

Johannis de colonia: Nicolai Jenson sociorūq3 summa cū diligētia uenetiis impssum finit: Anno salutis dñice. MccccLxxxi. *octauo calendas Julii. Laus deo.* Accedit tabula, seu index quæstionum, foliis septem comprehensus, & demum *Registrum chartarum.*

XXXIII. Prisciani Grammatici opera impressa Venetiis sumptibus Michaelis Manzolini de Parma anno 1481. in Fol.

In fronte voluminis *Juliano Consuli ac Patricio Priscianus Salutem.* Finitur hæc epistola in aversa primi folii pagina linea 18. Tum immediate sequuntur brevia argumenta operum Prisciani grammaticorum vulgo majoris, in sedecim libros divisi, & minoris, quod duobus tantum libris constat. Folio tertio demum paulo ante medium paginæ primæ incipit ipsum opus majus. Operi minori immediate adnexus est dialogus inter magistrum & discipulum de XII. Carminibus, seu analysis versus primi cujusvis libri Æneidos. Dialogum hunc excipit tractatus de Accentibus, de Ponderibus, & Mensuris, partim metrice conscriptus. Ad hujus finem sequentia leguntur subscripta: *Volumen prisciani de octo partibus orationis: de constructione: de duodecim carminibus: de accentibus: de numeris & ponderibus & mensuris explicitum est. Anno domini. M. CCCC. LXXXI.* In aversa pagina folii, in quo hæc leguntur, nimirum folii signati *mmiii.* incipit tractatus de Præexercitamentis a Prisciano ex Hermogene translatis. Tractatum hunc excipit *Prisciani grãmatici de uersibus comicis Ratio.* Huic adnexum est *Cõmentarium Rufini de metris comicis.* Volumen claudunt Tractatus de Declinatione nominum & verborum, & *Prisciani interpretatio ex dionysio De orbis situ.* Ad calcem hujus interpretationis metricæ hæc habes subscripta: *Impressum Veneciis Impensis Magistri Michaelis Manzolini de Parma. Anno Domini. MCCCCLXXXI. Die xv. Mensis Decembris.* Accedit *Registrum* (chartarum) *hujus voluminis.*

Typis impressum est hoc opus rotundis perelegantibus, & luculentis. Græca, quæ passim occurrunt, accentus habent. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Litteras vero initiales parvas, & signaturas typographus adjecit. Charta est præstantissima. Priscianus Romæ natus est, Cæsareæ vero in Palæstina litteras didicit, quas Constantinopoli postmodum docuit. Fuit Cassiodoro coævus, floruitque adeo sæculo sexto. Operum Prisciani editiones plures nostram hanc præcesserunt, nimirum omnium, ut creditur, prima ann. 1470. sine loco & typographo. Venetæ duæ eodem anno 1476. altera per Joh. de Colonia & Joh. Manthen, altera impensis Marci de Comitibus, & Girardi Alexandrini. Attamen nostra typorum tam græcorum quam latinorum elegantia vix cuiquam ex his cedet.

XXXIV.

XXXIV. *Incipiunt questiones perutiles super tota phia magistri Joānis Mgri doctoris parisiēsis cum explanatiōe textus Aristotelis secundum mentē doctoris subtilis Scoti.* Parmæ anno 1481. in Fol.

Verba, quæ tituli loco recitavi, leguntur in prima primæ paginæ columna. Opus impressum est gothico charactere admodum minuto, sed eleganti, ac præstanti insuper chartæ. Desunt custodes & paginarum numeri. Signaturas vero, & litteras initiales parvas typographus adjecit. In superiori etiam margine primæ paginæ cujusvis folii idem notavit librum, e. g. *Primo physicorum.* Continentur autem in hoc volumine quæstiones in 1) octo libros Physicorum. 2) In libros quatuor de Cœlo & mundo. 3) In libros duos de generatione & corruptione. 4) in tres libros Metheororum. 5) in libros tres de Anima. 6) In libros de sensu & sensato. 7) De memoria & reminiscentia. 8) De somno & vigilia. 9) De longitudine & brevitate vitæ. Ad calcem posterioris hæc leguntur subscripta: *Questiones putiles sup tota phia nali magistri Joānis de Magistris doctoris parisiēsis cū explanatiōe textus Aristotelis sm mētē doctoris subtilis scoti feliciter finiunt. Impressū Parme anno dñici natalis.* 1481. *die vo xiiª mensis Decembris.* Accedunt Registrum chartarum, & tabula, seu index Quæstionum.

XXXV. Gualteri Burlæi, Angli, Expositiones decem librorum Ethicorum Aristotelis. Venetiis per Octavianum Scotum Modoetiensem. anno 1481. in Fol.

Singulæ paginæ in duas columnas distinctæ sunt. Litteræ sunt gothicæ minores. Charta firma est & nitida. Signaturas & paginarum inscriptiones, e. g. *Ethicorum Liber III.* typographus adjecit. Custodes vero, paginarum numeri, & initiales litteræ desunt. In fine voluminis hæc subscripta leguntur: *Gualteri Burlei doctoris egregij super decem libros Ethicoꝝ expositiones expliciunt. Uenetiis per Octauianum Scotuȝ Modoetiensem Anno salutis.* M°. ccccLxxxi. *Sexto idus Maij Joanne Mocenigo Inclyto Uenetiarum Duce.* Accedit *Registrum*, sc. chartarum. Auctor operis Scoti auditor quidem, minime vero opinionum illius sectator exstitit. Quin Professor factus Oxoniensis totus fere fuit in refutandis Scoti opinionibus. Præter vitas Philosophorum Fasc. I. ad ann. 1472 recensitas scripsit Expositiones in varios Aristotelis libros, vixit adhuc anno 1337.

XXXVI *Altissimi doctoris Antonij andree seraphici ordinis minorum questiones subtilissime sup duodeci libros methaphisice A4 felicit icipiut.* Hæc rubro impressa colore in fronte primæ columnæ, primæ itidem paginæ leguntur.) Venetiis per Antonium de Strata ann. 1481. in Fol.

Hoc opus gothico charactere minuto in duabus columnis præstanti chartæ impressum est. Habet signaturas & paginarum inscriptiones. Caret vero initialibus litteris, custodibus, & paginarum numeris. Ad calcem leguntur sequentia: *Questionibus subtilissimis sup duodecim libris A4. editis ab altissimo doctore. Antonio Andrea ordinis mino4 finis feliciter ipositus e sub anno dni. 1481. 24. die decembris opa & arte epuidi viri Antonij de strata d' Cremona. In clarissima ciuitate venetiarum.* Subjecta est *Tabula*, seu index materiarum, nec non *Registrum* chartarum· Auctor Scoti discipulus fuit, natione Aragonius. Præsens ejus opus jam ante Vicentiæ anno 1477 per Hermannum Lichtenstein typis excusum fuit.

XXXVII. Fasciculus temporum. Venetiis per Erhardum Ratdolt, anno 1481 impressus, & ad hunc usque annum continuatus. in Fol.

De opere ipso,, ejusque auctore scitu necessaria dixi ad annum 1480. N. XXVI. Præsens editio præmissum habet indicem alphabeticum materiarum, foliis septem impressis comprehensum. Deest vero primum folium in nostro exemplari. Folio 8 *Fasciculus temporum omnes antiquorum cronicas coplectens incipit feliciter.* Continet autem hoc folium non nisi auctoris præfationem. Ab hoc folio ad finem usque operis folia in superiori margine numeros habent adpressos, constatque volumen integrum foliis numeratis 64. Impressum est minutissimo charactere gothicæ formæ, sed admodum eleganti. Charta quoque & firma est, & munda. Custodes, signaturæ, & paginarum inscriptiones desunt. In fine voluminis primum quidem sequens de morte Mahumetis legitur relatio: *Anno dni 1481 Mahometus ottonianus qui iā p 30 annos infestissime xpi fideles psecutus fuerat multisq3 terris xpianitatis sue ditioni subiugatis atrocissimis belis tande3 descendit ad inferos. tertia die mai.* His subjecta est sequens notitia: *Fasciculus temporū oēs quasi antiquas choronicas* (sic) *mortaliū usq3 ad hec tempora cōplectens felicit explicit Impressusq3 impensa & arte mira Erhardi rodolt* (sic) *de augusta. 1481. 12. caleñ. Jañ.* Locus impressionis hic quidem non est expressus. Verum constat aliunde, Erhardum Ratdolt ab anno 1476 - 1485 Venetiis versatum fuisse. Conf. Zapfs Augsburgs Buchdruckergeschichte.

XXXVIII.

XXXVIII. *Incipit tractatus quidā de Turcis eput ad p̄sens ecclesia sancta ab eis affligit᷑. collectus diligēti discussione scripturarū a q̄busdā fratrib⁹ ordinis p̄dicatorum q̄ etiā d' tribꝯ pcipalit' tractat. Primo de autenticatōne scriptura4 loquētiū de p̄nti afflictiōe ecclesie. Scd'o de culpis & causis hui⁹ afflictionis Tercō de eius duratōe & termīo q̄ntū videlicȝ tpis ecclesia ab eis affligetur.* Norimb. per Conrad. Zeninger 1481. in 4.

Hæc verba leguntur in fronte opusculi, quod charactere gothico paulo majori, admodum luculento & eleganti impressum 22 tantum constat foliis, signatis a. b. c. Caret initialibus litteris, custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. Sed in margine exteriori brevia dictorum argumenta leguntur impressa. Abbreviaturæ sunt admodum frequentes. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta, sed hæc rarius. In fine impressa hæc leguntur: *Explicit tractat⁹ collect⁹ āno dn̄i.* M. cccc. Lxxiiij. *a quibusdā fratribus ordinis p̄dicato4: de presenti afflictione ecclesie: illata a turcis: declarans p autēticas scp̄turas quomō ipsa sit presignata. & pꝑter que peccata christianorum sit inflicta. & quando sit finienda. Impressus āno dn̄i.* M. cccc. Lxxxj. *nurēberge per conradum Zeninger.*

IXXXIX. Alexandri de Ales Ordinis Min. Summa Theologica. Norimbergæ per Anton. Koburger 1481, & 1482. Voll. IV. in Fol. magn.

Operis hujus pars tantum secunda anni 1481 notam habet. Reliquæ tres partes primum anno 1482 prodierunt in lucem. Placuit tamen hic eos simul recensere, eoquod ejusdem operis sint partes, eandemque habeant externam formam. Hanc igitur quod attinet, impressum est opus istud gothico charactere minuto, & pereleganti in duabus Columnis præstanti chartæ, in qua nullum adparet chartarii signum. Desunt ubivis initales litteræ, custodes, signaturæ, & paginarum numeri. In superiori margine primæ paginæ cujusvis folii charactere gothico majori indicatur quæstio, quæ pertractatur, e. g. *Questio LVI.* In aversa pagina primi folii primæ partis *In laudem irrefragabilis doctoris diui Alexandri de Ales: ordinis beatissimi Francisci: pangericū* (sic) *carmen incipit.* Carminibus hisce hæc in eadem pagina subjuncta sunt: *Anno ab incarnatione domini.* M. ccxlv. xii. *kal'is Septembris obiit idem irrefragabilis doctor: parisius sepultus: cuius tumba his preconizatur metris.*

Clauditur hoc saxo famam sortitus abunde:
Gloria docto4 decus & flos philosophorum
Auctor scriptorum vir Alexander vario4
Norma modernorū: fons veri: lux alio4.

 Incli-

Inclitus anglorum fuit archileuita: sed horum
Scriptor clericꝝ: frater collega minorum
Factus: egenoꝝ fit doctor: primus eorum
Siquis honoꝫ meritis: siqui virtute colunt:
Nec sorde & culpa pigritere per ocia deses:
Nancisci studio que minor iste refert.

Pars hæc prima, ceteris, quod volumen attinet, minor, quæstiones complectitur LXXIV. Ad calcem vltimæ quæstionis hæc leguntur impressa: *Explicit prima pars summe alexandri de Ales doct. irrefragabilis theologorum monarche diligenter emēdate impensis atqꝫ industria Anthonii koburger nurenberge impressa & finita Anno salutis xpiane.* M. ccccłxxxij. *die* xxiiij. *mensis Januarij.* Accedit index materiarum & quæstionum foliis quatuor impressis comprehensus. Index ejusmodi parti secundæ in nostro quidem exemplari est præfixus, & novem implet folia. Folio decimo *Incipit liber secūdus summe Alexandri de ales: irrefragabilis doctoris pariensis:* (sic) *ordinis minorū obseruantissimi.* Complectitur hic liber quæstiones CLXXXIX. & in fine hæc habet subscripta: *Explicit secūda pars sūme Alexandri de Ales irreuocabilis* (sic) *anglici doctoris Anthonij koburger impensꝭ Anno xpiane salutis* M°. cccc°. Lxxxj. *iij. kl'. decembris.* Pars etiam tertia indicem habet præfixum, eumque foliis quinque comprehensum. Folio sexto *Tercia pars sūme diui Alexandri de Ales irrefragabilis doctoris parisienꝭ: ordinis minoꝝ obseruantissimi xpi nomine inuocato incipit.* Continet pars ista quæstiones LXXXII, & in fine quæstionis ultimæ hanc habet subscriptionem: *Tercia pars summe alexandri de ales theologorum parisiensiuꝫ monarche doctoris irrefragabilis q̄ diligēter emendata & ad ordinem redacta. Impensis Antonii koberger Nuremberge impressa finit: consūmata pridie nonas Maij. Anno xpiane salutis.* M. ccccłxxxij. Index quartæ parti præfixus novem implet folia. Folio decimo *Quarta pꝯ summe Alexandri de Ales theologorū monarche incipit feliciter.* Continet quæstiones CXIIII. Ad calcem ultimæ hæc leguntur impressa: *Incliti angloꝝ leuite. theologoꝝ isdem* (sic) *tempibus monarche Alexandri de Ales: minorum fratris mendicantium primi doctoris Summa theologicalis Anthonii koburger Nurenberge impensis impressa: q̄ diligenter visa & in formalē ꝓceſſuꝫ directa experientia e docebit. Et sub anno salutis xpianismi.* M. cccc. Lxxxij. xxiij. *Augusti cōsummata est. Unde nō immerito; laudes & gratias referamꝰ deo.* Exemplaria hujus editionis, integra saltem, raro sunt obvia. Plerumque una, vel altera pars deest. Quare merito inter Bibliothecarum Cimelia refertur. Roederus in Catalog. Libr. Sæc. XV. Norimb. Impress. pag. 24. N. 174. partem secundam ad annum 1482 retulit licet jam ante pag. 19. N. 138. ad annum 1481 eandem excitasset. Novissimus scriptor des Leben Anton Koburgers partem 2dam excitavit ad annnm 1481 idem vero ad annum 1482 omnes quatuor partes denuo ad annum 1482. retulit. Neuter igitur exactam de hac editione notitiam habuit.

XL.

XL. Alberti magni, seu potius Henrici de Saxonia, Alberti M. Discipuli, Tractatus de Secretis Mulierum. Sine loci & typographi nota anno 1481. in 4to.

In fronte opusculi, quod foliis impressis 42 comprehenditur, auctoris legitur Praefatio sine ullo titulo eidem praefixo. Terminatur in aversa primi folii pagina, linea 16. tum sequitur immediate:

Titulus
Ncipiunt secreta mulierum &
virorum ab Alberto magno composita.

Litterae sunt gothicae singularis formae, paulo minores, & satis tamen pingues. Desunt custodes, signaturae, paginarum numeri & inscriptiones, nec non initiales litterae sectionum majorum, excepta prima praefationis, quae magna est ligno incisa, sc. S, in medio virum exhibens tunica talari indutum, & cappam oblongam eamque rotundam in capite gestantem. Charta satis est firma, & munda. Chartarii signum nullum occurrit, quam caput bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Ad calcem opusculi haec tantum leguntur impressa: *Finis hui⁹ tractatuli venerabilis Alberti magni.* Interjecto exiguo spatio haec sequuntur: *Anno incarnacōis. M°. CCCC°. LXXXi°. p̄ns opusculum ꝯsūmatū est.* De loco impressionis & typographo non habeo, quae proferam satis probabilia.

XLI. Oldradi de Laude Jurisconsulti Saec. XIV. celeberrimi Consilia Juridica. Per Eberhardum Fromolt anno 1481. in Fol. Sine loci mentione.

Editionem hujus operis, forte omnium primam, ad annum 1472 N. XI. recensui. Praesens editio praemissam habet tabulam quaestionum seu Consiliorum foliis septem comprehensam, & gothico charactere in duabus columnis chartae admodum albae, & firmae impressam, ut ipsum opus, quod folio octavo sine ullo titulo, aut inscriptione incipit verbis auctoris *N* (in) *nomine domini amen. In causa Eboraceñ. attendendū est* &c. Signaturas, & plerumque etiam litteras initiales parvas typograpus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Chartarii signum est manus hominis. In fine uberior legitur de hoc opere notitia: *Finis consilioꝝ (Eximii iuris utriusꝗ professoris Oldradi de laude) q̄ꝝ plurimos casus & questiones tam in causis temporalibus & sp̄ualibus in facto quotidie emergentes consulentium & descidentium* (sic) *Vna cum tabula designante suo ordine titulos questionum & loca earundem per numeruꝝ folioꝝ Per Eberhardū frommolt impressorū. Et cum summa diligentiā correctoꝝ finitoꝝ hoc Anno dn̄i millesimo quaterc̄etesimo octuagesimo primo. Et die. xix. mensis nouēbris. Ad laudem summi patris qui cum filio & spiritu sancto trinus & vnus viuit & regnat per infinita seculoꝝ secula Amen.*

XLII.

XLII. Jacobi de Dondis Civis & Medici Paduani Sæculo XIV. celeberrimi *Aggregator*, seu opus medicum, ex diversis auctoribus collectum, seu *Aggregatum* de Virtutibus Medicinarum, maxime simplicium, quæ in diversas classes ordine alphabetico sunt dispositæ. Venetiis anno 1481. Sine nota typographi. in Fol.

Opus istud in duabus columnis præstanti chartæ charactere gothico perpulchro impressum est. Caret initialibus litteris, custodibus, numeris & inscriptionibus paginarum. Habet vero signaturas. In prima primæ paginæ columna ab initio hæc leguntur: *Aggregator. Cōpilatione. Clarissimi phisici Jacobi de dondis Ciuis. paduāi Prohemium operis.* Auctoris Prohemium, quod immediate sequitur, excipiunt Rubricæ singulorum totius operis capitum. Atque hæc quidem omnia sunt novem foliis impressis comprehensa. Folio impresso decimo incipit *Primus tractat⁹ de* (hæc charactere majusculo impressa sunt, non item sequentia) *primis virtutibus medicinarum cuius tria sunt capitula.* In fine voluminis hæc tantum habes impressa: *Explicit Agregatio* (sic) *clarissimi medici Jacobi de dundis* (sic) *Paduani. Venetiis feliciter ipressa. Anno domini.* m. cccclxxxi. x. *kalendas Junias. Laus deo.* Cl. P. Laire in *Specimin. Histor. Typograph. Rom.* editionem anni ejusdem Romanam hujus operis excitavit. Verum videtur nostram designare voluisse, hanc nempe venetam, ut ante me jam monuit P. Audiffredi loc. cit. pag. 247.

XLIII. Nicolai de Tudeschis commentaria in Lib. I. Decretal. Basileæ anno 1481 impressa. in Fol.

De his conf. Num. XXXII. ad ann. 1480.

XLIV. Baptistæ de S. Blasio J. U. D. & Professoris Patavini Tractatus juridici plures, nimirum 1) de privilegiis dotalibus. 2) Tractatus centum quæstionum centum doctrinas continentium de differentiis inter arbitrum, & arbitratorem. 3) Tractatus correlativorum. 4) Repetitio solemnis super prima Rubrica decreti. Impressit Erhardus Ratdolt Venetiis 1481. in Fol. magn.

Omnia hæc opuscula eodem charactere, gothico nimirum perelegauti, eidemque chartæ, omnino præstantissimæ, in duabus columnis impressa sunt. Desunt in omnibus custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Initiales vero litteras magnas florentes, ligno elegantissime incisas, & signaturas typogra-

pographus adjecit. Singulis in fronte primæ primi folii columnæ præmissus est peculiaris titulus, subjecta quoque peculiaris subscriptio, adeo quidem, ut tractatus singuli seorsim haberi possint. Tractatus 1) quatuordecim constat foliis impressis, eumque, ut ex subscriptione discimus auctor *expediuit* (complevit) Paduæ *die. xvj. septembris.* M. cccc. lxx. — *Impressusq3 est idem tractatus in Uenetiis per Erhardum Ratdolt de Augusta.* M. cccc. lxxxj. vj. *calen. Junii feliciter. Laus deo.* Ttractatum 2) auctor, teste subscriptione, compilavit, & promulgavit (i. e. publicum fecit) Mcccclxxxj. *die xxv. mensis Maii — Impressum quoq3 est* (hoc opus) *ꝑ Erhardum ratdolt de Augusta iiij non. Junij Uenetiis felicit̃. Laus deo.* Constat foliis 20 impressis. Tractatus 3) octo tantum foliis impressis constans est *inchoatus* (ut in subscriptione legitur) *die. xxiiij. iunij: ꝛ finitus* (ab auctore) *die viij. iulij.* M. cccc. lxxiij. — — *Que3 quidẽ tractatũ Erhardus Ratdolt de Augusta. xij. calen. iunij.* M. cccc. lxxxj. *Uenetiis impressit feliciter. Laus deo.* Tractatus demum 4) seu Repetitio solennis primæ Rubricæ Decreti *Repetita fuit — — in felicissimo studio Patauino anno domini.* M. cccc. lxxx. — *Eande3 ꝛ Erhardus ratdolt de Augusta imprimẽs pridie calen. Junij.* M. cccc. lxxxj. *feliciter compleuit Uenetiis. Laus deo.* Constat hic tractatus foliis impressis tredecim. Præter quatuor hosce tractatus duos alios ejusdem auctoris ab eodem typographo hoc anno impressos recenset Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 158 & 159. Verum Bibliographus iste adfirmat, Tractatum de privilegiis dotalibus in fine hanc habere subscriptionem: *Impressit Erhardus ratdolt de Augusta XII: Calen. Junij Venetiis* 1481. Videtur hanc notitiam ex Bibliotheca Schwarziana, ad quam provocat, hausisse. Verum hæc quidem notitia minime adcurata est. Hic enim tractatus non *XII. Calen. Junii*, quo tractatus correlativorum, sed *vi. Calen. Junij* impressus est, ut ex subscriptione a me recitata patet. Ceterum duo alii tractatus auctoris ejusdem ab illustri Zapfio loc. cit. indicati sunt alter quidem de Actionibus, (supra N. X. ad h. a. a me recensitus) alter de Orationibus.

ANNO 1482.

I. Ob einem mañ sey zů nemen ein eelich weib oder nit, sive de vitæ conjugalis commodis & incommodis. Auctore Alberto ab Eybe Archidiacono Würzburgensi, nec non Canonico Bambergensi, & Eichstettensi, J. U. Doctore. Impress. Augustæ Vind. per Joh. Schönsperger anno 1482. in Fol. min.

In prima primi folii pagina auctoris legitur præfatio, ex qua discimus, eum opus istud anno 1472 senatui & civibus Norimbergensibus dedicasse, & Xenii loco obtulisse. In aversa folii ejusdem pagina operis in tres partes divisi, breve argumentum exhibetur. In fronte folii secundi verba legun-

leguntur, quæ tituli loco recitavi. Impressum est opus litteris germanicis oblongis illis, & satis pinguibus. Litteræ initiales magnæ ligno incisæ sunt Custodes vero, signaturæ, numeri & inscriptiones paginarum desunt. In fine hæc tantum impressa leguntur: Gedruckt zů Augspurg võ hannsen Schönsperger am Samstag vor Geori. (sic) Anno domini ꝛc jm Lxxxij jare. Nihil de hoc opere anno 1482 Augustæ impresso habet Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte.

II. Von Ordnung der Gesundheit. — Opus initio, & in fine mutilum — sed probabiliter anno 1482 Augustæ per Joh. Bämler impressum. in Fol. min.

Incipit verbis ex indice operi præfixo Jtem von dem vnwillen zů dem ennd auß, was nucz dauon kome &c. In aversa pagina folii ejusdem figura exhibetur ligno incisa, quæ virum repræsentat nudum, cui a dextris & finistris duo adstant alii, quorum ille quidem vasculum manu dextra, hic librum apertum utraque manu tenet. In fronte folii sequentis hæc verba leguntur: Hie volgt ein nüczlich regiment wer sich darnach haltet der mag sein leben lang in gesuntheyt behalten. Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte N. II. ad annum 1482. librum recenset a Johanne Bämler eodem anno impressum, cui titulus in fronte iisdem verbis (una tantum altera syllaba mutata) conceptus est præfixus. Idemne sit cum Zapfiano hic, quem præ manibus habeo, non possum certo adfirmare: videtur mihi autem probabile admodum. Ceterum exemplar nostrum habet litteras initiales magnas ligno incisas, easque florentes. Custodes vero, signaturæ, numeri & inscriptiones paginarum desunt. Ad finem libri quarti sequentia leguntur: Hie endet sich das vierde bůch, darinn man vindet wie man eyn gesunden vnd krancken menschen erkennen soll vnd was ein yeglich harn pulß vnd gelassen plůt bedeüt. In aversa pagina legitur Ein gůten ... machen; & hæc quidem est ultima nostri exemplaris, terminata verbis Jtem er mag trincken gersten wasser. Qui exemplar completum hujus operis nactus fuerit, ex dictis facile dijudicabit, idemne sit exemplar a me descriptum cum Zapfiano supra laudato, quod in fine hanc habet subscriptionem: gedruckt vnd vollendet von Johanne Bämler zu Augspurg an dem nächsten möntag nach sant Gilgentag nach Christi vnnsers lieben herrn gepurt M. cccc. vnd darnach lxxxij. jar.

III. Ariſtotelis 1) Libri octo Phyſicorum. 2) Libri tres de Cœlo & mundo. 3) Libri duo de generatione & corruptione. 4) Libri quatuor Metheororum. 5) Libri tres de Anima. 6) Liber de Plantis. 7) Liber de Coloribus. 8) Liber de Morte. 9) Liber de Intelligentia. 10) Liber de Lineis indiviſibilibus. 11) Liber de Inundatione Fluvii. 12) Liber Phiſiognomiæ. 13) Liber de cauſa motus animalium. 14) Epiſtola ad Alexandrum M. 15) Ariſtotelis vita. 16) Liber de ſenſu & ſenſato. 17) Liber de Memoria & Reminiſcentia. 18) Liber de Somno & Vigilia. 19) Liber de cauſis. 20) Liber de bona Fortuna. 21) Liber de longitudine & brevitate vitæ. 22) Liber de Juventute & Senectute. 23) Liber de Aſpiratione & Reſpiratione. 24) Liber de Morte & Vita. 25) Libri duodecim Metaphyſices. — Accedit ſeorſim impreſſus Averois Tractatus de Subſtantia orbis. Venetiis per Philippum Venetum anno 1482 in Fol.

Omnia hæc Ariſtotelis opera ita alterum cum altero ſunt connexa, ut ſeparari non poſſint. Quare nullus dubito, quin ſimul in lucem prodierint. Impreſſa ſunt præſtantiſſimæ chartæ litteris rotundis perelegantibus, & luculentis. Initiales litteras parvas, ſignaturas, & paginarum inſcriptiones e. g. *Liber ſecundus Phyſicorum*, ipſe typographus adjecit. Deſunt vero cuſtodes & paginarum numeri. In fine libri duodecimi Metaphyſices ſubſcriptio ſequens legitur: *Expliciūt oper Ariſtotelis de naturali philoſophia impreſſa Venetiis Duce inclito Joanne Mocenigo per magiſtrum Philippū Venetum: ciuſq3 impenſis diligētiſſime emendata: Anno domini Milleſimo. cccc. Lxxxii. pridie Nonas Aprilis.* In averſa pagina folii ejusdem, in quo hæc leguntur, verſus habes impreſſos ſequentes.

Petrus Antonius ſſorʒantes de Fauētia.
Quiſquis Ariſtotelis ſumpturus dogmata tendis:
Commoditas paruo (ne fuge) multa dabit.
Noueris hoc quātum natura uolumine preſtet:
Et cœli cauſas: altaq3 clauſtra poli:
Nec non ut cōſtet nullum ſub ſydere natum:
ſ3 morte & uita ſingula quæq3 regi:
Fulmina quis iaciat: qui conſtent æthere nubes:
Cur phoebus gelidas grādine mittat aquas.
Deniq3 quo mundi traſcēdens aſtra meatu
Spiritus in terris cuncta reuiſat ouans:

Quid ſenſus captet: quid mens ſibi cōſcia recti
Proderit: æternū cum petet illa decus:
Cur ſpirent homines: quid uos animalibus addat:
Qui uigeant: ruga cur tenet atra cutem:
Cauſaq3 cauſarū ſolio ſubnixa perenni:
En præbet curſus: tollat ut aura leuis:

Averois de ſubſtantia orbis tractatus novem tantum conſtat foliis impreſſis eodem, quo præcedentia, charactere, & in fine hæc tantum habet ſubſcripta: *Explicit Auerois de ſubſtātia orbis.* Orlandi in *Origine e Progreſſi* &c. pag. 29. hanc editionem indigitaſſe videtur, ita tamen, ut, qui eam non vidit, neſciat, quid contineat. En ipſa Orlandii verba: *Ariſtotelis Phyſic. & Metaph. latine. fol. per eund.* (ſc, Philippum Petri Venetianum) *Pridie Nonas April. ibid.* (Venetiis) 1482. Iisdem fere verbis editionem eandem excitavit Maittaire Tom. I. pag. 430.

IV. Gerhardi Odonis, Ord. Min. Miniſtri Generalis, & Patriarchæ Antiocheni Sæc. XIV. commentarius in decem libros Ethicorum Ariſtotelis a Gratio Brixiano ejusdem ordinis editus. Impreſſus Brixiæ anno 1482 ſumtibus Bonifacii de Manerva. in Fol.

In averſa primi folii pagina *Incipit regiſtrū*, ſc. chartarum. Folio autem ſecundo incipiunt tituli Quæſtionum, quos excipit index alphabeticus materiarum, gothico charactere pereleganti in duabus columnis, ut ipſum opus, impreſſus, & cum præcedentibus, octodecim foliis comprehenſus. In averſa folii decimi noni pagina legitur editoris epiſtola dedicatoria ad Franciſcum Sanſonem Brixianum, Ord. minorum Miniſtrum Generalem, in qua teſtatur, ſe in hoc opere edendo omnem adhibuiſſe diligentiam, ut emendatum prodiret in lucem. Diſcimus ex eadem, editorem tum quidem Bononiæ theologicas habuiſſe lectiones. Scripſit vero Epiſtolam *Ex Brixia kl. Maijs.* Folio 20 *Incipit ſcriptum ſuper librū ethicorū editum a fratre Geraldo odonis de ordine fratrum minorū Magiſtro in theologia* ꝛc. Caret initialibus litteris, cuſtodibus, & paginarum numeris. Habet vero ſignaturas, & paginarum inſcriptiones, e. g. *Libro. V.* In fine voluminis hanc habes notitiam: *Impreſſa Brixie ad expenſas. Sp. dn̄i Bonifacij de manerua.* M. cccc. Lxxxij. *die vltimo aprilis.* Meminerunt hujus editionis, ſed ſine adjecto typographi, ſeu potius Bibliopolæ nomine Orlandi pag. 163. & Maittaire Tom. I. pag. 437.

V. Gualterii Burlæi, Angli, Expoſitiones octo librorum Phyſicorum Ariſtotelis. Venetiis per Johannem Herbort anno 1482. in Fol.

Expoſitiones iſtæ ſunt gothico charactere in duabus columnis præſtantiſſimæ chartæ impreſſæ. Deſunt cuſtodes, paginarum numeri, & plerumque initiales litteræ. Paginæ ſignatæ ſunt, & in ſuperiori margine liber indicatur, e. g. *Phy. Liber Primus.* In prima primæ paginæ columna *Ex illuſtri baduario4 familia q̄ oli ꝑticiacha dicebat oriundo dn̄o Sebaſtiano ceſori cōis venetia4 ꝓſtātiſſimo Nicholet⁹ vernias theatin⁹. S. P. D.* Teſtatur Vernias, Philoſophiæ tum Profeſſor Ordinarius Patavinus, ſe ab impreſſoribus rogatum Burlæum ſuper libros de Phyſico auditu, qui antehac corruptiſſime fuerat impreſſus, emendaſſe. Epiſtolam hanc immediate excipit Verniæ Tractatus de Definitione Philoſophiæ, nec non Examen Quæſtionis de Incoactione formarum. Atque hæc quidem omnia tribus foliis, & quarti prima pagina ſunt comprehenſa. In fine vernias teſtatur, ſe hæc abſolviſſe anno 1482. 4to cal. marcias. Folio Quinto *Clariſſimi philoſophi gualterij de burleis anglici fideliſſimiq3 interpretis ariſ. & ſui cōmetatoris auerois expō in libros octo de phiſico auditu feliciter incipit.* Sunt hæc rubro colore, & charactere majori elegantiſſimo, quo ſcilicet ipſe textus Ariſtotelis, impreſſa. Ad calcem voluminis ſatis ampli hæc ſubſcripta leguntur: *Et in hoc finitur expoſitio excellentiſſimi ph'i Gualterii de burley anglici in libros octo de phyſico auditu Ariſt. ſtragerite:* (ſic) *emendata per me nicoletū verniā theatinum publice & ordinarie philoſophiam in gimnaſio patauino legentē: impreſſa arte & expenſis diligentiſſimi viri Johannis herbort de almania: & humato ieſu eiuſq3 genitrici virgini Marie ſint gratie infinite.* Quæ ſequuntur ſunt impreſſa charactere majuſculo: *Impreſſa Uenetiis.* M. cccc. Lxxxii. *die quinta decima menſis aprilis.* Accedit tabula dubiorum, quæ in hoc opere pertractantur, & regiſtrum chartarum.

VI. Ægidii Romani, Ord. Eremit. S. Aug. Archiep. Bituricenſis, & Aquitaniæ Primatis Liber de Regimine Principum. Romæ per Stephanum Plank. ann. 1482. in Fol. min.

In fronte voluminis *Eorgio* (Georgio) *miſeratiōne diuina Archiepiſcopo Ulixponen. Sacroſancte. Ro. eccleſie. tituli ſanctoru3 Petri & Marcellini. preſbytero Cardinali Reuerendiſſimo ac bene merito: Oliuerius Seruius Tholentinas. S. P. D.* Sequitur itaque Epiſtola Dedicatoria hujus operis. In averſa pagina folii ejusdem incipiunt brevia ſingulorum totius operis capitum argumenta, quæ terminantur in averſa quarti folii pagina. Folio quinto impreſſo *Incipit liber de regimine principū editus a fratre Egidio romano ordinis fratrum heremitaru3 ſancti Auguſtini.* Impreſſum eſt hoc opus charactere gothico in duabus columnis præſtanti chartæ. Caret initialibus litteris, cuſtodibus, ſignaturis,

 nume-

numeris & inſcriptionibus paginarum. Opus ipſum, quod tum ab auctore, qui ex nobiliſſima familia de Columna (Colonna) originem traxit, & vergente ad finem Sæc. XIII & initio XIV. Philoſophicis æque ac theologicis diſciplinis excelluit, tum ab ipſo argumento notiſſimum eſt, in tres libros eſt diviſum. Primus liber denuo in partes quatuor, ſecundus & tertius in tres ſunt partes diviſi. Ad calcem voluminis hæc habes ſubſcripta: *Explicit liber de regimine principum editus a fratre Egidio Romano. ordinis fratrum heremita4 ſcī Auguſtini. Impreſſum Rome per inclitū virū magiſtrū Stephanum plannk. de Patauia Anno domini Milleſimo. cccclxxxii. Die nona Menſis Maij* ꝯi. His immediate ſubjunctum eſt *Regiſtrum*, ſc. chartarum. Cl. de Bure *Bibliographie Inſtructiv.* n. 1350. adfirmat, editionem hanc eſſe primam & originalem, raram, & a curioſis quæſitam: falſam vero, quæ ab eodem typographo jam anno 1472 excuſa a non nullis, ut ab Orlandlo, memoratur: Valde ſuſpectam denique eam, quæ cum nota anni 1473, ſine loci & typographi mentione excitatur.

VII. Decretales Gregorii Noni cum Gloſſa. Venetiis per Petrum Cremonenſem de Plaſiis ann. 1482. in 4to.

Hoc opus gothico charactere, & textus quidem in duabus columnis paulo majori, Gloſſa vero in extremis quatuor marginibus minuto admodum eſt impreſſum. Charta eſt admodum nitida. Initiales litteræ, cuſtodes, paginarum numeri & inſcriptiones deſunt. Ad calcem voluminis legitur ſequens notitia: *Exactum diuinis auſpicijs opus decretalium Gregorii viiij. ſumma cum diligentia venetiis impreſſum cura impenſiſq3 petri cremonenſis de plaſiis: enucleatiuſq3 emendatum. Anno ab incarnatiōe domini.* MccccLxxxij. *die xxiiij. menſi aprilis Regnantibus ſanctiſſimo in chriſto patre Sixto. iiij. pontifice maximo: nec nō & Joanne mocenigo inclyto venetorum principe illuſtriſſimo.* Accedunt duo folia, quibus index alphabeticus materiarum, & Regiſtrum chartarum continentur.

VIII. Digeſtum vetus cum Gloſſa. Norimbergæ per Ant. Koburger anno 1482. in Fol.

Textus charactere majori admodum luculento, gloſſa minutiſſimo, utroque gothico, ſed elegantiſſimo chartæ præſtantiſſimæ ſunt impreſſa. Signaturas, & in gloſſa quidem etiam initiales litteras parvas ipſe typographus adjecit. Deſunt vero cuſtodes, numeri & inſcriptiones paginarum, nec non, in textu quidem, litteræ initiales. In fine majoribus litteris, quibus ipſe textus, ſed rubro colore hæc leguntur impreſſa: *Sacratiſſimi principis Juſtiniani pandectarum opus (quod digeſtum vetus vocitamus) vigili ſtudio impenſis Anthonij koburger Nurenberge eſt conſummatum Anno dominice incarnationis Milleſimo*

quadringentesimo octuagesimo secundo. Decimo kalendas decembres. In aversa pagina impressæ leguntur Rubricæ totius operis.

IX. Johannis Astexani, Ord. Min. Summa de casibus conscientiæ. Norimb. per Anton. Koburger anno 1482. in Fol.

Editionem hujus operis forte omnium primam Fascicul. I. pag. 51. recensui. Præsens ista minutissimo charactere gothico, eodem nimirum, quo glossa ad opus immediate præcedens, excusa est, & impressa in duabus columnis nitidissimæ chartæ. Caret custodibus, signaturis, initialibus litteris, numeris & inscriptionibus paginarum. In aversa primi folii pagina Bartholomæi Bellati Ord. min., qui opus jam antea quam diligentissime emendaverat, epistola legitur dedicatoria ad Marcum Barbum titulo S. Marci de urbe Presbyterum Cardinalem. Folio secundo opus ipsum incipit. Ad calcem voluminis uberior legitur de opere & ejusdem editoribus notitia: *Summe confessionis operi nobilissimo & huic facultati opam dantibꝰ ꝑ necessario quaꝫ frater Astexanus de Ast ordinis minoꝝ doctor solennis edidit. maxima cura & sollicitudine famosissimi sacre theologie mgri fratris Bartholomei de Bellatis de feltro circa iuris quotationes. nec nō fratris Gometii hispani de vlixbona epuincie portugalie sacre theologie baccalarii clarissimi in ꝯuentu Uenetiaꝝ circa residuum totiꝰ voluminis ambo eiusdem religionis minoꝝ emendate sumptibꝰ & iussu Anthonii koburger Nurenberge finis impositus est.* Mº ccccº Lxxxijº *die xi. mensis may.* Exemplar hujus editionis, quod exstat in Bibliotheca civica Ratisbonensi, descriptum a Cl. Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliothek befindlichen merkwürdigen und seltenen Büchern aus dem fünfzehenden Jahrhundert pag. 111 — 113. mutilum esse oportet. Adfirmat enim Cl. Gemeiner: **In einigen Ausgaben ist eine Zuschrift an den Cardinal Caietan vorgedruckt, die sich aber in unserm Exemplar nicht befindet.** Sane Epistola auctoris dedicatoria ad Cardinalem Cajetanum, cum ejusdem ad illum responsoria, nec non prohemium auctoris, & tituli primi libri folium exemplaris nostri secundum occupant.

X. Liber ascetico - moralis dictus der Seüsse. Augustæ Vind. per Antonium Sorg ann. 1482. Fol. min.

Opus moralis est argumenti, in quatuor libris varia exhibens spiritualis vitæ documenta atque incitamenta. Occurrunt passim figuræ ligno incisæ ad illustrandum argumentum adcommodatæ. Nomen der Seüsse, ab auctore, qui vulgo habetur, *Henrico* (secundum alios *Amando*) *Susone*, Ord. Præd. Patria Constantiensi ex nobili comitum Montensium familia oriundo, habere videtur. Quod si Henricus Suso revera auctor est, oportet eum anno saltem 1352 adhuc vixisse. Nam in fine libri quarti auctor ipse tempus indicat,

dicat, quo libro huic componendo initium fecit. En ipsa ejus verba: Diez büch ward angeuangen in der vasten. do man czalt von gottes gepurt tausent vnd vierdhalb hundert vnnd zwai iar. Niemant sol endarf fragen durch ven got diez büch geschriben hab. wann der mensch getrauet gotes gute das es in seinem leben nymmer auf komen sölle noch nymmer creatur söll bekant werden in diser zeit amen. Porro Caveus cum pluribus aliis adfirmat, Henricum Susonem vergente ad finem Sæculo XIII. vel initio XIV. jam obiisse. Circa annum 1380 Susonem vixisse Possevinus affirmat in apparatu Sacro Tom. I. Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdrucker-geschichte pag. 64. Susonem libri hujus auctorem esse incunctanter adfirmat, promittitque de eodem in secundo Annalium suorum volumine uberiorem notitiam. Ego interim editionis istius descriptionem dabo adcuratiorem. Præmissa sunt singulorum capitum brevia argumenta, foliis tribus, & prima pagina folii quarti comprehensa. In aversa ejusdem quarti folii pagina videre est imagines ligno incisas Davidis, Salomonis, Jobi, Aristotelis, & duorum aliorum, quorum alter coronam in capite cum cruce superimposita gestat, alter habitu ordinis Prædicatorum indutus est. In medio hujus paginæ sex leguntur sententiæ morales. Præter has in margine superiori hæc verba leguntur impressa:

Der sunnē bild ist so fein. Er vbertrift der stern schein.

in inferiori vero margine hæc:

Sapiencia nō īuenitur ī tr̄a suāiter viuenciū.

Folio quinto auctoris prologus incipit, inscriptus: Das ist der prologus. das ist die vorrede des büchlins das da heisset der Seüsse. Ab hoc folio usque ad finem voluminis prima cujusvis folii pagina in margine superiori numerum folii exhibet impressum, e. g. Das vi. blat: in aversa autem pagina liber designatur, e. g. das erst büch. Liber primus constat foliis cviii. Sed primum vacuum est, & postremum in nostro quidem exemplari deest. A libro secundo novi incipiunt numeri foliorum, quæ ad finem usque libri quarti sunt CXLvj. Subscriptio, quæ circa finem primæ ultimi folii paginæ legitur, hujusmodi est: Gedruckt vnd vollendet ist diez büch (des geleichen noch bessers dē laien nit kund ist sein leben ze bessern - genant der Seüsse) von anthonio sorg - in der keyserlichen stat Augspurg. an dem nächsten freitag vor sant Jörgen tag do man zalt nach Christi gepurt - tausent uierhundert zwai und achzig iar. Litteræ sunt germanicæ oblongæ & satis pingues. Charta minus alba & polita est. Litteras initiales magnas ligno incisas typographus adjecit. Custodes vero & signaturæ desunt.

XI.

XI. Roberti de Licio, Ord. minorum, gentilitio nomine Caraccioli, Episcopi Aquinatis sermones 1) Quadragesimales a Dominica Septuagesimæ usque ad feriam tertiam post Pascha, qui sunt 73. Accedunt sex alii sermones de diversis materiis, quorum primus est, de Annunciatione B. M. V. 2) De Adventu, hoc est, a Dominica I. Adventus usque ad Festum Epiphaniæ. Accedunt sermones unus de S. Josepho, & undecim alii, quorum septem de divina charitate, duo de immortalitate animæ, unus de vita hominis ante suam Beatitudinem, unus de beatitudine in genere. Accedit Tractatus de immaculata conceptione B. V. M. 3) Sermones de Timore Judiciorum Dei. Venetiis per Octavianum Scotum ann. 1482. In 4.

Omnia hæc æstimatissimi sua ætate, Sæculo nimirum XV. divini verbi præconis opera sunt gothico charactere pereleganti & præstanti chartæ in duabus columnis impressa. Desunt initiales litteræ, custodes, paginarum numeri & inscriptiones, Chartæ autem sunt signatæ. Sermonibus tam Quadragesimalibus, quam de Adventu, & de timore judiciorum Dei præfixi sunt peculiares indices, seu tabulæ sermonum. Ad finem voluminis satis ampli leguntur sequentia: *Celeberrimi theologie magistri nec non sacri eloquii p̄conis fratris Roberti episcopi Aquiñ. ordinis mino4 professoris sermones quadragesimales: de aduentu: & de timore iudicio4 dei cum quibusdam aliis annexis feliciter expliciunt. Impressi ī ciuitate Uenetia4 per Octauianum scotum Modoetiensem. MCCCCLXXXII. Pridie kalendas Februarij.* Accedit registrum chartarum. Cl. Michael Denis in Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek pag. 205. plures excitavit sermonum Roberti de Licio editiones. De nostra hac vero silet. Nec apud alios, qui mihi ad manus sunt, Bibliographos de ea quidquam adnotatum inveni. Idem loc. cit. pag. 81. de operis auctore plura habet in compendio. Obiit Aquini anno 1495, cum opera ejus varia per plures editiones jam ubique propagata fuerant.

XII. Petri de Abano, seu Apono, qui vicus est prope Paduam, Medicinæ Doctoris, & Professoris Paduani, Sæc. XIII. & initio XIV. celeberrimi Expositio Problematum Aristotelis. — Per Johannem Herbort anno 1482. in Fol.

Textus Aristotelis latinus est gothico charactere magno, & luculento, expositiones vero textui subjunctæ sunt charactere minuto admodum, utroque elegantissime, in duabus columnis impressæ. Charta firmitate perga-

gamenum adæquat: est tamen alba & munda. Initiales litteræ, custodes, numeri & inscriptiones paginarum desunt. Chartas vero typographus signavit. In fronte voluminis exhibetur tabula alphabetica materiarum, tribus foliis impressis comprehensa. Folio quarto *Expositio preclarissimi atq3 eximii artium ac medicine doctoris Petri de Ebano* (sic) *Patauini in lib4 problematum Aristotelis feliciter incipit.* Ad calcem voluminis hæc habes impressa: *Explicit expositio succincta problematum Aristo. quam Petrus edidit Paduanus: ea nullo prius interpretante: incepta quidem Parisius: & laudabiliter Padue. terminata. arte hac impensa Joannis herbort Alemani: qui nō solum summam cura3 adhibet ut fint hec sua suaue queq3 fine vicio: verum ut laute sint elaborata. Anno.* M. cccc. Lxxxij. *die xxvª Februarii.* In aversa pagina exstat Registrum chartarum. Ex modo recitata subscriptione illud videtur recte colligi posse, Johannem Herbort Alemannum de Seligenstat, qui anno præcedenti libros ad h. a. NN. XXV. & XXVIII. recensitos sumptibus Johannis de Colonia, Nicolai Jenson & sociorum impressit, librum præsentem jam suis sumptibus excudisse. Num Paduæ, an Venetiis hoc quidem opus excusum fuerit, dubitare licet. Inter typographica monumenta Paduana ab Orlandio in *Origine e Progressi* &c. pag. 153. recensetur. - Operis ejusdem editionem Mantuanam anno 1476 a Paulo Johanne de Puzbach curatam excitavit Hambergerus in zuverläßigen Nachrichten &c. Thl. 4. pag. 505. qui etiam de auctore sua ætate celeberrimo, & aliis ejusdem operibus uberiorem dabit notitiam.

XIII. Bartholomæi Socini, Senensis, J. U. Doctoris, & Professoris Pisani, scripta super varios titulos Juris civilis, sine loco & typographo. anno 1482. in Fol.

In prima pagina exstat *Tabula eorum, quæ continentur in hoc volumine* &c. &c. Sunt autem sequentia. super 1ma infort. Tit. *solu matrimonio usq3 ad principium l. diuortio inclusiue.* In tit. de lib. & posthu. *L. Gallus cum suis* §. In tit. de vulga. & pupill. *L. prima solēniter repetita. vna cum additionibus eiusdem Dñi Bartholamei. L. Moribus. L. Si filius qui patri. L. Centurio.* Super 2da part. infort. *Titulus de lega. primo usq3 ad* §. *In legatis. In l. Simili. Et tibi inclusiue.* In Titulo Ad Trebel. *L. prima cum suis.* §. *L. Marcellus usq3 ad* §. *Qui dant in clusiue.* §. *cum ita in l. heredes mei. Titulus de rebus dubiis Titulus de hii que pene nomine. Titulus de condi. & demon. usq3 ad l. si in ãnos inclusiue. Item l. cum auus solēniter repetita.* Super prima ff. novi. *Titulus de acq. pos. usq3 ad.* §. *nihil cōmune in l. naturaliter inclusiue. Item. l. rem que nobis repetita. Titulus de exceptionibus. Titulus de excep. rei. iudi. Consilium in materia trebellianice.* Super 2da ff. noui. *Titulus de ver. oblig. usq3 ad* §. *si is qui duplam inclusiue. L. Siq3 arbitratu repetita. L. cum filius familias. L. qui usum fructum. L. Qui Rome usq3 ad* §. *seya inclusiue.* In primam Cod. *Titulus de edendo. Titulus de in jus vocando. Titulus de pac. usq3 ad l. Si creditores*

litores inclusive. In 2da ff. vet. *Titulus si cer. pet. Titulus De iur. usq3 ad. §. item si iurnuero in. l. ait pretor.* In titulo de conditione indebiti, *L. prima. L. eleganter. L. si non fortem. L. frater a fratre.* Aversa primi folii pagina est vacua. Folio secundo opus ipsum incipit gothico charactere in duabus columnis magnæ & præstanti chartæ impressum. Caret custodibus, & paginarum numeris: habet vero inscriptiones, signaturas, & litteras initiales parvas. In fine voluminis satis ampli hæc habes subscripta: *Hucusq3 legit. Excellētissimus ac in toto orbe famosissimus J. U. Monarcha advocatusq3 consistorialis. Domi. Bartholomeus Sozinus. in almo Gimnasio Pisano translato apud oppidum prati.* M. cccc. Lxxxii. *Ad laudem & gloriam omnipotentis dei.. Finis. Laus Deo.* Auctor operis filius fuit celeberrimi sua ætate Juris Consulti Mariani Socini, Senensis, dicti Senioris, Jurium Professoris in Patavina & Senensi academiis, defuncti ann. 1467, & unus ex majoribus Fausti & Lelii Socinorum.

XIIII. Titi Livii Patavini Historiarum Decades Prima, Tertia, & Quartæ libri novem. Tarvisii per Joannem Vercellensem anno 1482. in Fol.

Præmissa est *Jo. An. Episcopi Aleriensis Ad Summum Pon. Paulum II. Venetum: Et Marcum Sancti Marci Cardinalem Epistola*, eadem scilicet, quæ præfixa est Editioni Romanæ a Johanne Andrea in typographia Conradi Schweynheym, & Arnoldi Pannartz curatæ. Epistolam hanc in aversa folii secundi pagina, linea 23 terminatam excipit Flori Epitoma Quatuordecim Decadum Livii. Huic adnexus est indiculus primarum vocum singulorum librorum, nec non eorum, quæ præcesserunt. Sunt hæc foliis impressis novendecim comprehensa. In aversa folii vigesimi pagina *T. Livii Patavini Historici Primæ Decadis Præfatio* legitur. Folio demum 21 *T. Livii Patavini Historici Decadis Primæ Liber Primus* incipit. Impressum est hoc opus charactere rotundo pereleganti, & præstanti chartæ. Caret custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. Habet vero signaturas, & litteras initiales parvas saltem, in Epitoma Flori. Initio enim librorum Livii non nisi semel iterumque eas observavi, forte quod rubricator colore eas obtexerit. Nolui autem colorem abstergere, & litteras plane elegantissimas vitiare. Decadis quartæ in hac quidem editione libri decem numerantur ab editore. Revera autem non nisi novem libros continet. Numerus decem librorum inde venit, quod primus in duos libros sit divisus. Deest igitur liber tertius etiam in hac editione, quemadmodum in editione anni 1485 ab eodem typographo facta, quam descripsit Cl. Michael Denis in Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliothek pag. 113. Cetera etiam omnia, quæ de externa editionis hujus forma habet Cl. Denis, sunt prorsus eadem in nostra editione. Quæ in fine legitur subscriptio, est totidem verbis concepta, & sola differt nota anni ac voce *Vercellensis* pro *Vercellius. Finis.* Hæc vox in medio capitalibus est lit-

 teris

teris impressa. Tum sequitur: *Has Titi Livii Decades a Luca porro & diligentissime recognitas: Taruisii Joannes Vercellius* (Denis: *Vercellensis* habet) *impressit Anno salutis Millesimo quadringentesimo octogesimo secundo.* In aversa ultimi hujus folii pagina legitur Registrum ternionum, & quaternionum. De *Luca Porro*, qui editionem hanc curavit, nec ego habeo, quæ proferam.

XV. Biblia latina vulgatæ edit. sine nota loci & Typographi cum versibus in fine adjectis: *Fontibus ex græcis* &c. Anno 1482. in Fol.

Est hæc Bibliorum editio ex earum genere editionum, quæ *genuinæ* vocantur, fuitque Cl. Maschio incognita. Conf. quæ dixi ad annum 1481. N. XVI. Recensetur vero in Catalogue des Livres de feu M. Le Duc de La Valliere. Theologie. N. 43. Excusa est in duabus columnis charactere gothico perpulchro, admodum luculento, simillimo, aut eodem omnino cum charactere, quibus impressa sunt Biblia ad annum 1481. N. XVI. recensita. Cetera etiam omnia, quæ ad externam spectant formam, sunt utrinque eadem. Versibus in fine: *Fontibus ex græcis* &c. hic quoque præmissi sunt versus memoriales: *Generat exodus* &c, & loco *numeri*, hic quoque legitur *numen*. Differunt fere sola anni nota, quæ in præsenti editione sic est expressa: *M. CCCCLXXXII.* Accedunt vero in hac editione 1) Index Epistolarum, & Evangeliorum, quæ in dominicis & festis, per annum diebus, nec non aliis occasionibus leguntur, comprehensus octo foliis. In fine versus leguntur:

Marcus romanis sed iohannes asianis
Lucas achais matthe⁹ scripsit hebręis
Matthe⁹ scripsit euãgeliũ ãno dñi. 39.
Marcus. 43. *Lucas.* 53. *Johannes:* 83.
Finis. Deo gratias.

2) Interpretationes hebraicorum nominum, foliis impressis 33 comprehensæ. Si quis ambas hasce editiones fugitivo tantum oculo inter se comparaverit, facile unam cum altera confundat necesse est. Præter ea enim, quæ mox in oculos incurrunt, puta, litteras, chartam, signaturas ea est ambarum inter se harmonia, ut plerumque folium folio, columna columnæ, linea lineæ respondeat. Quare differentias quasdam indicabo. Prima se offert in columna tertia folii secundi. In editione enim anni 1481 ultimæ hujus columnæ lineæ sic se habent:

et fornicationis filios. & adulteram cubi
culo clausam mariti: multo tempore se'

in editione vero anni 1482 sic:

et fornicationis filios. & adulteram cubicu
lo clausam mariti: multo tempore sede'

Sed ejusmodi differentiæ frequenter occurrunt. Paulo major, & multo infrequentior ea est, quæ in prima columna, ubi caput Danielis secundum incipit,

cipit, observatur. Hujus columnæ duæ lineæ ultimæ in editione anni 1482 sic se habent:

interpretationem ei⁹ indicabimus. Et re
spondens rex ait chaldę. Sermo reces,

in editione vero anni 1481 sic:

Rex in sempit'num viue. Dic somniū ser,
uis tuis: & interpretationez eius indica,

Cetera in fronte leguntur columnæ sequentis. Titulus columnæ ad cap. II. Danielis in editione anni 1481. mendose est positus, sc. *Ezech.* pro *Daniel*, ut recte habet editio anni 1482. Ast Cap. II. Epist. S. Jacobi utrinque mendose legitur *Sup exaltet aūt mia iudicio* pro *iudicium.*

XVI. Alexandri de Ales Summæ Theologicæ Partes I. III. & IV. Norimbergæ per Anton. Koburger ann. 1482. Voll. III. in Fol. magn.

Cum Pars hujus operis secunda jam anno 1481 prælo exierit, has etiam tres partes ad h. a. N. XXXIX. recensui.

XVII. Fasciculus temporum. Per Albertum Kunne de Duderstat Memmingæ anno 1482. in Fol

Editiones hujus operis antiquiores duas ad ann. 1480. N. XXVI. & ad ann. 1481. N. XXXVII. recensui. In priori loco de auctore & opere ipso scitu necessaria prælibavi. Editio præsens historiam ad annum 1474. tantum continuatam exhibet. Videtur proinde ex originali, & prima hujus operis editione quam Coloniæ anno 1474 Arnoldus Ther Hueren curavit, facta esse. Impressa est gothico charactere oblongo, minus pingui, chartæ albæ quidem, sed minus politæ, & firmæ. Paginas typographus signavit. Desunt vero custodes, paginarum numeri & inscriptiones, nec non initio sectionum majorum litteræ initiales. In fronte voluminis sine ullo titulo auctoris legitur præfatio, quæ terminatur in aversa primi folii pagina, linea 29. Ad calcem folii 63 hæc leguntur impressa: *Opusculum vtiqz omni statui. atqz hominum gradui ad vitam exemplandam putile. ɔtinens succinte* (sic) *egressum patrū ab initio mundi vsqne ad hoc nostrum temp⁹ cum actis notabilioribus eorundem. Quod deuotus quidā Carthusień. eius auctor primus: Fasciculū tempoꝝ nuncupauit. Impressum p me Albertū kūne de Duderstat Magunt'. dyoceß Et admissum ab alma vniūsitate Colonień Explicit feliciter Sub āno dn̄i Millesimo quadringentesimo octuagesimo secundo. Laus deo.* Accedit index alphabeticus materiarum foliis octo impressis comprehensus, ad cujus calcem legitur: *Impressus Memmingen.*

XVIII. Euclidis Elementa Geometriæ cum Commentariis Johannis Campani. Venetiis per Erhardum Ratdolt anno 1482. in Fol.

Opus istud gothico charactere pereleganti, & præstanti chartæ impressum est. Initiales litteræ magnæ eæque florentes ligno incisæ sunt elegantissimæ. Chartas typographus signavit, idemque in superiori margine librum notavit, e. g. *Liber VI.* Desunt vero custodes, & numeri paginarum. Figuræ geometricæ marginem occupant exteriorem. In fronte voluminis charactere majori, & rubro colore hæc leguntur impressa: *Preclarissimũ opus elemento4 Euclidis megarẽsis ῡna* (sic) *cũ cõmentis Campani ꝑspicacissimi in artẽ geometriã* (sic) *incipit felicit*". Volumen integrum foliis constat impressis 134, & ad calcem hæc habet subscripta: *Opus elementorũ Euclidis megarensis in geometriã artem In id quoq3 Campani ꝑspicacissimi Cõmentationes finiũt. Erhardus ratdolt Augustensis impressor solertissimus. venetijs impressit. Anno salutis.* M. cccc. Lxxxij. *Octauis. Calen̄. Jun̄. Lector. Uale.* Editio hæc est omnium prima, & vel ideo rarioribus libris accensenda. Typographus eandem Johanni Mocenigo Venetorum Duci dedicavit. Porro in Epistola Dedicatoria gloriatur, se omnium primum fuisse, qui libros mathematicos figuris mathematicis exornaverit. In nostro vero exemplari deest epistola hæc dedicatoria. Eam integram exhibuit vir Cl. Abraham Goth. Kästner in dissertatione de hac editione, cui titulum fecit: *Geometriæ Euclidis primam quæ post inventam typographiam prodiit editionem breviter describit Abraham Gotth. Kästner &c. Lips.* 1750. *in* 4. Conf. Zapfs Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 160 & 161. ubi plures excitantur auctores, qui de eadem agunt editione. Ego id unum addo, Cl. de Bure *in Bibliographie Instructive* n. 1958. Johannem Campanum cum Joh. Antonio Campano, qui circa finem Sæc. XV. in typographia Udalrici Hahn Romæ correctoris munere functus est, confudisse. Johannes Campanus Joh. Antonio Campano aliquot sæculis anterior fuit. Floruit enim, secundum non nullos quidem, circa annum 1030; quamvis non desint, qui floruisse illum circa annum 1250, vel omnino 1354 perhibeant. Id certum est, patria Novariensem Lombardum fuisse, & Euclidis Elementa non ex græco, sed ex arabico vertisse; quo factum est, ut Arabum interpretationem secutus fœde perversum nobis Euclidem reliquerit, ut ait Daniel Huetius de Claris interpretibus pag. 227.

XIX. Martialis Epigrammata cum Commentariis Domitii Calderini. Venetiis per Baptistam de Tortis anno 1482. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Domitius Calderinus Joanni Francisco Lodovici Principis Mantuani Filio Salutem.* In hac epistola id potissimum agit Calderinus, ut Principi persuadeat, sine causa a malevolis quibusdam hæc

ejus

ejus commentaria, jam ante hac edita, vituperiis fuisse lacessita. Epistolæ subjuncti sunt versus, quos composuit *Domitius in uolumen dicatum Laurentio*. Medicæo, nimirum, Florentino, Petri filio, ad quem etiam folio 2do incipit Calderini epistola, terminata in prima folii tertii pagina, linea 3. In eadem pagina, interjecto exiguo spatio, legitur *Vita Martialis in commentarios: quos Domitius Calderinus edidit:* In aversa autem pagina ejusdem folii, *Plinii secundi epistola ad Cornelium Priscum*, quam scripsit Martiali defuncto. Folio 4to demum Epigrammata cum commentariis incipiunt, illa quidem majori, hæc minori charactere, utroque romano pereleganti impressa, & hæc quidem extremos tres margines occupant. Charta est plane præstantissima. Initiales litteræ librorum, custodes, numeri & inscriptiones paginarum desunt. Chartas vero typographus signavit. Ad calcem libri decimi quarti hæc tantum leguntur: *Venetiis per Baptistam de tortis. M. CCCC. LXXXII. die xv. iulii.* In aversa pagina folii, ubi hæc leguntur, incipit Defensio Calderini commentariorum suorum in Martialem, cui in laudem Calderini subjectum est *M. Lucii Phosphori Epigramma.* Accedit demum Registrum chartarum.

XX. Gregorii Ariminensis Ordinis Eremitarum S. Augustini Lectura in primum Librum Sententiarum. Parisiis anno 1482. in Fol.

Lectura hæc est gothico charactere minus eleganti, sed nitidissimæ chartæ in duabus columnis impressa. Desunt custodes, litteræ initiales, numeri, & inscriptiones paginarum. Chartas vero typographus signavit. In aversa primi folii non signati pagina, leguntur versus in laudem auctoris, compositi, ut ex subscriptione iisdem subjecta discimus, *Per eloquentissimū Oratorez ac Poetā laureatū Comitemqz palatinum Dominicum Mancinum.* Folio secundo immediate sine ullo titulo opus ipsum incipit. In fine sequentia leguntur subscripta: *Explicit lectura primi sentētiarum fratris Gregorii de Arimino: sacri ordis hēmitaꝝ scti Aug. Theologie ꝓfessoris ꝑcellētissimi Qui legit parisius. Annō dnī.* 1344. *P clarissim* (sic) *vniuersitatis parisiensis. M. Guglierm Militis mawia diligētia emēdata: & parisi⁹ impssa āno dnī.* 1482. 9. *augusti.* In sequenti columna, quæ est ultima paginæ, incipiunt tituli quæstionum, quos excipit index alphabeticus materiarum, ac demum registrum chartarum.

XXI.

XXI. **Hanns Tuchers, eines Nürnbergers, und des kleinern Rathes daselbst, Beschreibung einer von ihm selbst im Jahre 1479 gemachten Reise nach Jerusalem, und von da nach den Berg Sina zum Grabe der H. Katharina. Gedruckt zu Augsburg von Hanns Schönsperger 1482.** in Fol.

Operi nullus præfixus est titulus, sed incipit verbis ipsius auctoris **Nach Cristi vnnsers lieben herrn gepurt M. cccc.** lxxix. **iare am dorstage der do was der sechst tage des monats May. Pin ich Hans tucher burger vñ die zeit einer des kleinern Rates d' stat Nüremberg. meines alters eins und fünfftzig iare vnd fünff wochen** &c. &c. Impressum est charactere magno germanico, pingui admodum, & luculento. Desunt custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Littera initialis magna **N** in fronte operis eademque initio descriptionis itineris Jerosolymis ad Montem Sina est ligno incisa: reliquæ initiales sunt majusculæ. In prima ultimi folii, h. e. septuagesimi quinti pagina opus terminatur, adjecta hac subscriptione: **Gedruckt und volendet durch Hansen schönsperger zů Augspurgk Anno dñi Tausent virhundert im** lxxxij. **iar.** Hæc omnium prima esse censetur editio hujus operis. *Jungendres* in *Disquisitione in Notas Characteristicas Librorum a Typographiæ incunabulo ad An. MD. impressorum* pag. 40. excitavit editionem ejusdem eodem anno, eademque in typographia factam, quæ paginas numeris signatas, & indicem habet præfixum. At vero nostrum exemplar tam indice, quam numeris paginarum impressis caret. Num forte duæ existunt a se diversæ editiones anno eodem, eademque in typographia factæ? Idem animadvertit, signum distinctionis, quod hujusmodi (ı) est, admodum inepte plerumque esse positum, adeo ut sensum perplexum reddat potius, quam dilucidet, id quod etiam in nostro exemplari observavi.

XXII. Sanctorum Patrum Homiliæ & Sermones in Epistolas & Evangelia de tempore jussu Caroli M. a Paulo Diacono collectæ. Impressæ per Petrum Drach Juniorem Spiræ ann. 1482. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Incipit prologus Karoli magni in omeliariū per totum annū*: idemque terminatur in secunda ejusdem paginæ columna, linea 18. Folio secundo *Opus preclarum omnium omeliarū & postillarū venerabiliū ac egregiorū doctoꝝ gregorii. augustini. hieronimi. ambrosii, bede. herici. leonis. maximi iohānis epi. atq3 origenis — — — incipit feliciter*, impressum in duabus columnis gothico charactere justæ magnitudinis pereleganti, & præstanti.

ſtanti chartæ. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes, numeri, & inſcriptiones paginarum. Chartas typographus ſignavit. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. In fine voluminis, ſeu Homiliæ S. Gregorii in Evangelium S. Matth. de Communi Virginum: *Simile eſt regnum cælorum decem virginibus* &c. quæ incipit: *Sepe vos frēs chariſſimi ammoneo* &c. hæc leguntur impreſſa: *Omelia4 opus egregiū: plurimo4 ſācto4 alio4ve famoſiſſimo4 docto4: ſuper euāgeliis de tpe & ſanctis. quibuſdam eorūdem annexis ſermonib⁹: factore Petro drach iuniore. in inclita Spirēſium vrbe impreſſum. Anno incarnatōnis dominice Milleſimo quadringenteſimo octoageſimo ſecundo: In vigilia natiuitatis glorioſiſſime marie virginis: ad euſebiā cūctipotētis dei feliciter eſt cōſummatū.* His ſubjecta ſunt typographi inſignia, & nihil amplius.

XXIII. Viola Sanctorum, ſeu breves narrationes de Sanctis, aliisque præcipuis Feſtivitatibus, quæ ſingulis per annum diebus occurrunt. Vulgo Martyrologium. Sine nota loci & typographi, anno 1482. in Fol. min.

In ſuperiori margine primæ paginæ a ſiniſtris legitur impreſſum *Viola ſancto4*, a dextris vero *Januarius*. Et nomina quidem menſium in margine ſuperiori ſingularum paginarum leguntur impreſſa. In eadem prima pagina auctoris legitur præfatio lineis ſedecim, & parte decimæ ſeptimæ comprehenſa. Tum immediate in eadem pagina incipit narratio de feſto Circumciſionis Domini. Litteris opus iſtud impreſſum eſt gothicis majoribus, luculentis, & ſat pinguibus. Charta nec firma admodum, nec alba eſt. Chartarii ſignum frequentius occurrens eſt caput bovis. Initiales litteras magnas ligno inciſas typographus ipſe adjecit. Cuſtodes vero, ſignaturæ, & numeri paginarum deſunt, In averſa folii impreſſi 118 pagina, quæ ultima eſt voluminis, ſequens legitur notitia: *Viola ſanctorū explicit feliciter Anno dñi* ɱccccLxxxij. De operis auctore, typographo, & loco impreſſionis non habeo, quæ proferam.

XXIV. Ciceronis Epiſtolæ ad Familiares cum commentariis Hubertini Clerici Creſcentinatis. Venetiis anno 1482 per Baptiſtam de Tortis. in Fol.

In averſa primi folii pagina *Bonus Accurſius Piſanus clariſſimo ac doctiſſimo uiro Joanni Franciſco Turriano ducali quæſtori digniſſimo ſalutem plurimam dicit.* Porro in hac epiſtola Hubertini Clerici, quem ſeptem annos in Gymnaſio Papienſi maxima cum audientium & attentione & utilitate publico legiſſe ſtipendio Acurſius teſtatur, commentaria ceteris omnibus, nominatim Guarini Veronenſis, Joannis Petri Lucenſis, Omniboni Leoniceni, præferuntur.

In

In prima sequentis folii pagina Hubertini ad Bonum Accursium legitur epistola, ex qua discimus, hunc quidem illi ad suscipiendum hoc opus auctorem fuisse. Scripta est hæc epistola *Mediolani. iiii. idus. Augustas.* In aversa demum pagina folii ejusdem incipit Hubertini introductio quædam in primum librum Epistolarum Ciceronis ad Lentulum, quæ terminatur in prima tertii folii pagina, linea 23. Quod superest hujus folii spatium, est vacuum. Quarto demum folio ipsæ incipiunt epistolæ cum commentariis. Cum illæ, tum hæc sunt romano charactere, illæ majori, hæc minori, utroque pereleganti, impressa chartæ admodum nitidæ. Initiales litteræ, custodes, numeri & inscriptiones paginarum desunt. Chartas typographus signavit. Præter punctum etiam duo puncta occurrunt. Diphtongus *ae* expressa est. Ad calcem Epistolarum hæc tantum leguntur: *Venetiis per Baptistam de Tortis. M. CCCC. LXXXII. die xxiiii. Maii.* In aversa pagina ejusdem folii, in quo hæc leguntur, Hubertini ad Accursium Epilogus legitur. In sequentis folii prima pagina *Hubertinus Clericus Crescentinas librum suum alloquitur* oratione ligata, versibus nimirum distichis, & in aversa ejusdem folii pagina paulo ante medium Petrus Antonius Palatinus. S. D. Octaviano Vicomercato Jurisconsulto præstanti. Sunt autem octo disticha in laudem Hubertini, ejusque operis. Accedit in prima ultimi folii pagina *Registrum*, scilicet chartarum.

XXV. Pars Hyemalis Breviarii Frisingensis Babenbergæ (Bambergæ) impressa per Henricum Petzensteiner & Joh. Sensenschmidt. ann. 1482. in 4to.

Præmissum est Calendarium Ecclesiasticum sex foliis comprehensum. Tum sequitur Psalterium, aliaque Cantica Ecclesiastica. Hæc excipiunt Litaniæ de omnibus Sanctis, & preces ad horas. Tum sequuntur Hymni, Antiphonæ, Lectiones ad Matutinum &c. de tempore, ad quorum calcem legitur subscriptio sequens: *Pars Hyemal' libro4 horarū. Egregiū ꝑ capitulū Frisingn̄. correctū. ꝑ Henrꝗ Petzensteiner & Jo. Sensenschmydt Babn̄berge. Anno icꝗ. 1ꝗ81. kl'. vo Nouēbrꝗ. 16. impſſū: finit:* His accedunt 1) Antiphonæ, Lectiones, aliaque de Sanctis. 2) de Communi Sanctorum. 3) de Beata Virgine intra adventum. Et his quidem nulla in fine adjecta est notitia. Charta, cui impressum est hoc breviarium, est præstantissima: litteræ gothicæ sunt magnæ admodum & luculentæ, perquam elegantes. Desunt ubivis custodes, signaturæ, numeri & inscriptiones paginarum. Litteras vero initiales rubras ipse typographus adjecit. Præter punctum etiam duo puncta occurrunt. Ex subscriptione paulo ante recitata discimus, artem typographicam jam anno 1482 Bambergæ floruisse, non anno primum 1499, ut habet Orlandi loc. cit. pag. 217. & Maittaire Tom. I.

XXVI.

XXVI. *Doctrina egregii magistri Gersonis cācellarii prisiensis de Confessione & absolutione.* Viennæ ann. 1482. sine nota Typographi. in 4to.

Hæc in fronte leguntur primæ paginæ, quæ mox excipit ipse textus operis. In fine opusculi, quod foliis tantum constat quatuordecim, hanc typographus adjecit notitiam: *Impressum Wienne anno domini* M cccc Lxxxii. Litteræ sunt gothicæ oblongæ, minus pingues. Charta minus firma sed alba est. Initiales litteræ majorum sectionum, custodes, numeri & inscriptiones paginarum desunt. Præter punctum & duo puncta etiam comma occurrit, & hoc quidem illis frequentius. Chartas vero typographus signavit sed inepte admodum. Nam primum folium signatum est littera A, secundum B, quintum C, sextum D, nonum E, decimum F, undecimum G. Folia reliqua signaturis carent. Paginæ pleræque 39 lineas continent, occurrunt tamen, quæ 38, 36, immo & 32 complectuntur.

De hoc opusculo nihil habet Cl, Michael Denis in Wiens Buchdruckergeschichte. Idem vero vir clarissimus datis ad me litteris testatus est, non diu post editam a se Viennensis typographiæ historiam opusculum istud in Bibliotheca Parochiali Brünensi in Moravia repertum fuisse.

XXVII. *Tractatus breuis & vtilis pro infirmis visitandis & confessionem* (sic) *eorum audiendis.* Passavii impressus per Joh. Alakraw & Benedictum Mair. Anno 1482. in 4to.

Verba quæ tituli loco recitavi, leguntur in fronte opusculi, quæ mox ipse textus excipit. Impressum est gothico charactere majori eoque luculento, & pereleganti. Constat sex tantum foliis impressis. Tria priora typographus signavit litteris A, B, C. Initiales litteræ, custodes, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. Ad calcem folii sexti legitur notitia typis impressa: *Finis presentis opusculi impressum* (sic) *in inclita ciuitate Patauiensi per Johannem Alakraw & Benedictū Mair. Sub anno domini*: M. cccc'xxxij. *decima quarta die Nouembris.* Hic certe liber unus ex primis est, qui Passavii fuere impressi. Conf. Denis Wiens Buchdruckergeschichte Eingang pag. I. not. a)

XXVIII. Pomponii Melæ Geographia, seu de situ orbis libri tres. Accedit Prisciani Interpretatio ex Dionysio de situ orbis. Venetiis per Erhardum Ratdolt 1482. in 4to.

Opuscula hæc sunt gothico charactere pereleganti chartæ nitidissimæ impressa. Litteras initiales magnas ligno eleganter incisas & signaturas ipse typo-

typographus adjecit. Custodes vero, numeri & inscriptiones paginarum desunt. In fine libri tertii de situ orbis hæc tantum leguntur: *Pomponii Melle de orbis situ. Finis pfaustus.* In aversa folii ejusdem pagina incipit *Prisciani cesariensis Interpretatio ex Dionysio de orbis Situ;* ad cujus calcem hanc typographus adjecit notitiam: *Pomponii melle una cũ prisciani ex dionysio de orbis situ interpretatione finit. Erhardus Ratdolt Augustẽsis impressit Uenetiis.* 15. *Calen. Augusti Anno salutis nostre.* 1482. *Laus deo.*

XXIX. Lutrei Quæstiones in libros Aristotelis de Anima. Per Paulum Wider de Hornbach anno 1482. in 4to.

Impressum est hoc opusculum gothico charactere minus pingui, & oblongo, qui multas habet abbreviaturas, chartæ plane firmissimæ, albæ tamen & mundæ. Caret custodibus, signaturis, numeris & inscriptionibus paginarum. Tituli quæstionum sunt majusculo charactere impressi. In fronte primæ paginæ *Circa iniciuȝ librorũ de aia q̃ritur prio Utr| de aia sit ſtia tanq̃ȝ de obiecto ppo & adequato illius scie.* In aversa folii impressi 71, ejusque ultimi pagina subscriptio legitur sequens: *Exercitiũ librorũ de anima per Egregiũ dñm lutree sacre pagine liceciatũ Erifordẽsi ĩ vniuersitate collectũ & approbatũ. Anno xcq* 1 R 82 *kl. do* A *Septẽbris p Paulũ Wider de hornbach impressum finit.* Orlandi pag. 196. librum istum, sine adjecto tamen typographi nomine, ut librum Erfordiæ impressum excitavit. Quod si ita est, hic liber aut primus est, aut inter omnium primos recensendus libros, qui Erfordiæ typis excusi sunt.

XXX. Formularium Instrumentorum in curia Romana consuetorum. Romæ per Stephanum Plank. anno 1482. in 4to.

Præmissus est index instrumentorum septem foliis impressis comprehensus, & alphabetico ordine, ut ipsa instrumenta, dispositus. Litteræ sunt minutissimæ, charta vero admodum nitida. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, numeri & inscriptiones paginarum desunt. Præter punctum nullum observavi signum distinctionis. Instrumenta foliis impressis 168 sunt comprehensa. Circa finem folii 168 sequentia typographus adjecit: *Formulariũ instrumento4 exactissima diligentia Rome impressum p honorabilem virum mgrm̃ Stephanũ Planck de Patauia sub ãno dñi.* ꝏ. cccc. Lxxxij. *die.* xxij. *Octobris.* Nihil de hac editione innotuit P. Audiffredio in Catalogo Edit. Roman. Sæc. XV. ad ann. 1482.

ANNO 1483.

I. Vocabularium secundum materias dispositum a Wenceslao Brack, artium Professore, & examinatore Constantiensi. Accedunt 1) Ethimologiæ quorundam nominum, ex libro decimo Ethimologiarum Isidori. 2) Indiculus alphabeticus verborum adjecta interpretatione Theodisca. 3) Modus scribendi epistolas. 4) Didascalon Hugonis libri sex. Anno 1483. in Fol. min. sine nota loci & typographi.

Omnia hæc opuscula sunt eodem charactere, gothico nimirum, nec eo ineleganti, in duabus columnis chartæ minus albæ & politæ impressa. Desunt custodes, paginarum numeri, & earundem inscriptiones. Opusculis præmissa est *Tabula Vocabularii*, seu omnium potius opusculorum, quæ hoc volumine continentur. In fine didascali Hugonis majusculis characteribus sequentia leguntur impressa: *Explicit sextus & p consequens totus hugonis ī didascalon liber. Qui est de modo studēdi & ordine legendi. Anno. MCCCC. lxxxiij. in vigilia Simōis & iude.* De loco impressionis & typographo non habeo quæ proferam.

II. Jacobi Januensis seu Genuensis, vulgo de Voragine, Legendæ Sanctorum, seu Lombardica Historia. Sine nota loci & typographi, sed cum expressa anni 1483. in Fol. min.

De opere & auctore quædam dixi ad annum 1478. N. VI. Editio, quæ mihi nunc præ manibus est, præfixum habet indicem alphabeticum materiarum, confectum ab anonymo, cujus etiam prologus, in aversa primi folii pagina incipiens, est huic indici, foliis impressis undecim comprehenso, præmissus. Folio duodecimo *Incipit prologus super legendas sanctorum. quas collegit ī vnū frater iacobus ianuēsis ordinis fratrum predicatorum.* Prologum hunc in aversa ejusdem folii pagina excipit legendarum index, qui in aversa folii 13 pagina terminatur. Tum hæc, tum ipsum opus, quod incipit folio 14, sunt gothico charactere satis luculento in duabus columnis chartæ minus firmæ, & mundæ impressa. Desunt initiales litteræ, custodes, numeri paginarum, & earundem inscriptiones. Paginas vero typographus signavit. Ad calcem voluminis hæc tantum leguntur impressa:

Lombardica hystoria explicit.
Anno dñi. M. cccclxxxiij.

III. Hugonis de Prato Ord. Præd. Sermones super Epistolas & Evangelia Dominicalia per annum. Norimbergæ per Ant. Koburger anno 1483. in Fol.

Præmissus est index alphabeticus materiarum, foliis septem comprehensus, & in duabus columnis gothico charactere elegantissimo, & admodum luculento, ut ipsum opus, impressus. Folio octavo demum *Incipiunt sermones dominicales sup euāgelia & epistolas per totuꝫ annum: editi a fratre hugōe dͤ prato ordis p̄dicatorū plogus.* Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, numeri paginarum. In superiori margine primæ paginæ cujusvis folii indicatur numerus sermonis, e. g. *Sermo Primus*, vel *Sermo III.* Comprehenduntur universim sermones CXV. Ad calcem ultimi typographus hanc adjecit notitiam: *Sermones dominicales euangelioꝝ & epistolarū totius anni curriculo. editi a fratre hugone de prato. ordinis sancti dominici sectatorem. q̄ꝫ prospere finiunt. Impēsis anthonii koburgers* (sic) *Nurenberge impressi. Auno xpiane salutis.* M. ccccixxxiij. *ipo die Johānis ante portam latinam.*

IV. Æneæ Sylvii Epistolæ. Lovanii per Johannem de Westphalia anno 1483. in Fol. min.

In fronte voluminis *Enee Silvii Senensis Poete Laureati Imperialisque Secretaaii* (sic) *Viri Omnium Facile Prestantissimi. Rerum Familiarium. Incipiunt Epistole Peramene.* Atque hæc quidem sunt capitalibus litteris impressa. Tum immediate præmisso argumento incipit prima Epistola. Porro Epistolis plerisque præmissum est brevissimum argumentum: in fine vero adjecta loci, anni, & diei nota, quibus scriptæ sunt. Litteræ sunt rotundæ perelegantes, & charta omnino est præstantissima. Occurrunt tamen multæ abbreviaturæ, & sphalmata typographica non pauca. Interpunctionis signum sunt punctum & duo puncta, hæc rariora. Desunt quoque initiales litteræ, custodes, numeri & inscriptiones paginarum. Signaturas typographus non in infimo margine, ut fieri solet, sed externo collocavit: e. g.

— — — — — *diu illis*
— — — — — *auidus est* ⩵ es

Continet hæc editio Epistolas tantum 332. Est igitur minus completa ed tione Norimbergensi ad annum 1481 N. IX recensita, quæ epistolas compl ctitur 432. Quare auctor Catalogi *des Livres de feu M. Le Duc de la Valli* Tom. II. p. 753. non recte de hac editione judicavit, dum eam omnium r xime completam esse dixit: *Cette edition est la plus complete, & la plus belli ces lettres.* Forte erronea hæc assertio in causa fuit, ut exemplar La- lerianum pretio 117 librarum gallicarum in publica auctione vender Ad calcem editionis istius hæc legitur uberior notitia: *Pii secundi pont*

ma

maximi cui ante summū episcopatū primū quidem imperiali secretario Mox episcopo. Deide etiā Cardinali senēsi. Enee siluio nomē erat. Familiares epistole date ad amicos ī quadruplici uite eius statu finiunt per me Joānē de uuestfalia In alma uniuersitate louaniensi cōmorātē. Anno incarnatōis dominice M.CCCC.LXXXIII. Plura de hac editione scitu jucunda habet Cl. Zapfius in Merkwürdigkeiten der Zapfischen Bibliotheck St. 1. pag. 63. seqq.

V. Roberti Holkot, Angli, Ord. Præd. Commentarius in librum Sapientiæ. Spiræ per Petrum Drach anno 1483. in Fol.

Operi præmissus est index alphabeticus materiarum, foliis 17 comprehensus, & in duabus columnis gothico charactere pereleganti, ac præstanti chartæ, ut opus ipsum, impressus. Folio impresso 18 *Opus preclarissimum eximii dñi magistri roperti holkot* &c. &c. incipit. Caret initialibus litteris, custodibus, paginarum numeris. Habet vero signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Capitulū primū Lectio prima.* Est enim opus divisum in novendecim capitula, quot nempe constat ipse liber sapientiæ. Capitula denuo sunt divisa in lectiones, quarum universim sunt CXII. Accedit in fine auctoris ejusdem oratio de studio diuinæ scripturæ, ad cujus calcem hæc typographus ipse adjecit: *Opus preclarissimum eximii domini magistri roperti Holkot sacre theologie moralissimi atqȝ doctissimi pfessoris ordinis fratrū predicatorū sup sapientiā Salomonis Per me Petrum drach ciuem Spireñ. impressuȝ. Anno incarnatōnis dominice Millesimo quadringentesimo octogesimo tercio. quarta die Kalēdas Marcij finit feliciter.* Subjecta sunt typographi insignia. Videtur hæc editio omnium, quibus adjecta est anni nota, esse antiquissima. De auctore, & aliis ejus operibus agit Weislinger in *Armamentario Catholico* &c. pag. 509 seqq.

VI. Johannis Heroldt Ord. Predicat. Sermones de tempore & Sanctis, dicti *Sermones Discipuli.* Accedit Promptuarium Exemplorum, nec non Promptuarium de Miraculis B. M. Virginis. Norimbergæ per Ant. Koburger anno 1483. in Fol.

Operi præmissi sunt varii indices ad usum ejusdem expeditiorem reddendum spectantes, foliis novendecim comprehensi, & gothico charactere pereleganti in duabus columnis præstanti chartæ, ut opus ipsum, impressi. Desunt ubivis initiales litteræ, custodes, signaturæ, numeri paginarum. In margine superiori primæ paginæ cujusvis folii notatur sermonis numerus, e. g. *Sermo X.* Sermones de tempore sunt universim CLXIII. De Sanctis XLVIII. Promptuarium exemplorum est ordine alphabetico concinnatum, cui in fine accedit index materiarum pariter alphabeticus. In fine tabulæ ad Promp-

Promptuarium de miraculis B. M. Virginis hæc leguntur impressa: **Finit** *opus putile simplicibꝰ curã animarũ gerentibꝰ. p venerabilẽ & deuotũ Johannem herolt sancti Dnici sectatorẽ pfessũ. de tpe & de sanctis cũ pmptuario exemplorũ atq; tabulis suis collectũ. idcirco discipulus appellatum: industria Anthonii koburger incole Nurembergk q̃3 diligenter sic effigiatũ. & anno salutis* M. ccccLxxxiij. *alt'a septẽbri.* xvi. *die ꝯsumatũ.* Opus istud sæculo decimo quinto ad finem vergente, quo auctor floruit, fuit sæpius typis excusum, plerumque sine expresso auctoris nomine, sub titulo *Sermones Discipuli.* Quo in pretio fuerint, frequentes demonstrant editiones, quarum undecim Sæc. XV. factas enumerat Cl. Gemeiner loc. cit. pag. 209.

VII. Formulare, oder deutsche Rethorika, h. e. Instructio ad scribendas epistolas, litteras commerciales, aliaque instrumenta secundum leges, vel mores patriæ. Theodisce. Argentinæ per Johannem Preuss. anno 1483. in Fol. min.

In prima primi folii pagina circa medium ejusdem hic quasi titulus charactere magno gothico legitur

Formulare. Vnd
Tutsch rethorica.

Præter hæc nihil amplius totum hoc continet folium. Folio secundo in prima primæ paginæ columna sine ullo titulo legitur brevis instructio de usu sequentis materiarum indicis, ipsiusque operis. Index incipit in secunda ejusdem paginæ columna, & terminatur in columna secunda folii quarti. Atque hæc quidem quatuor folia nec numerata, nec signata sunt. In fronte folii quinti. Hie vahet an ein Rhetorica. haltende die tritten stat der sibẽ freyen künstẽ. Dorussȝ ze lernen wie man tütsch missiuẽ | das sint sendtbrieff ordenlich | yegligem noch synem stat vnd würden setzen soll. Prima hæc pagina per errorem typographi eandem habet signaturam cum secundi folii, seu in ordine sexti pagina prima, sc. a ij. In superiori margine primæ paginæ cujusvis folii numerus ejusdem est adnotatus hac ratione, e. g. Das. xvj. blat. Constat volumen integrum foliis hac ratione numeratis cxij. Litteræ sunt oblongæ, admodum luculentæ. Charta minus alba est, sed satis firma. Custodes desunt. Initiales vero litteras sectionum majorum, easque florentes magnas typographus adjecit. In fine hæc tantum leguntur impressa:

Getruckt zů Strasȝ
burg Johanes prüsȝ
Anno dñi. MccccLxxxiij.

VIII. Johannis de Janua Catholicon. Venetiis per Hermannum Liechtenstein anno 1483. in Fol.

De opere & ejus auctore scitu necessaria ad annum 1469. N. V. prælibavi. Præsens editio est charactere gothico minuto, sed eleganti in duabus columnis præstanti chartæ impressa. Habet initiales litteras parvas, signaturas, & inscriptiones paginarum. Caret vero custodibus, & numeris paginarum. In prima primæ paginæ columna hæc leguntur: *Incipit sũma que vocatur catholicon edita a fratre Johanne de ianua: ordinis fratrũ predicato4:* in fine vero operis: *Finit opus preclarũ dictũ catholicon editũ a fratre Johanne ianuensi ordinis fratrũ predicatorum q3 diligentissime emendatũ atq3 correctũ: Et impressũ Uenetiis ingenio ac impẽsa Hermanni liechtenstein Coloniensis: Anno natalis dñi* M. cccc. Lxxxiij. *octauo kl'as octobris ꝛc. Laus Deo.* His subjectum est *Registrũ charta4;* & nihil præterea.

IX. Horatii opera cum commentariis Christophori Landini. Venetiis per Johannem de Forlivio, & socios anno 1483. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Ad Horatium* (capitalibus litteris) *Flaccum Ode Dicolos Tetrastrophos Angeli politiani* legitur. Folium secundum commentatoris ad Guidonem Feltrinum Præfationem continet. Foliis tribus sequentibus exhibetur *Tabula Vocabulornm Quæ In Nostris comentariis Suo Ordine Interpretata Invenies.* Sextum folium errata continet librarii, & Registrum chartarum. Ad hujus calcem hæc leguntur impressa: *Christophori landini florentini in. Qu. Horatii flacci opa oĩa ĩterpretationum finis. Diuino auxilio Foelix. die* xvii. *maii.* M, cccc. Lxxxiii. Folio demum septimo opus ipsum incipit. Tam carmina, quam commentarii sunt rotundo charactere, illa majori & admodum luculento, hæc minori, utroque elegantissimo chartæ præstantissimæ impressa. Initiales litteras parvas, signaturas, & paginarum inscriptiones typographus adjecit. Custodes vero & paginarum numeri desunt. Ad calcem voluminis hæc tantum impressa leguntur: *Impressum Venetiis per Joannem de forliuio & socios. Anno M. CCCC. LXXXIII. Finis.* Videtur hæc editio secunda esse, inter editiones nimirum, quæ Landini commentarios habent adjectos. Editio originalis est Florentina anni 1482, quam descripsit Cl. de Bure n. 2717. Dubitare licet, num illa sit hac nostra elegantior.

X. Caii Plinii Historiæ Naturalis Libri XXXVII. Venetiis per Rainaldum de Novimagio. Anno 1483. in Fol.

Initio voluminis *Caius Plinius* (sc. Junior) *Marco Suo Salutem.* Epistolam hanc excipit Plinii vita ex Aurelii Victoris libro de viris illustribus. Tum sequitur Plinii itidem Junioris Epistola ad Tacitum. Huic subjuncta sunt Tertulliani, & Eusebii Cæsariensis de Plinio testimonia. In aversa secundi folii pagina Plinii ad Vespasianum Imp. Epistola incipit, eademque terminatur in aversa pagina folii tertii. Folio quarto incipit primus liber, qui nihil aliud continet, quam brevia singulorum totius operis capitum argumenta. Ad singulos libros enumerantur auctores, ex quibus Plinius sua deprompsit. Atque hæc quidem argumenta sunt quatuordecim foliis comprehensa. Impressum est hoc opus præstantissimæ chartæ, & charactere rotundo elegantissimo. Sed est etiam multis mendis typographicis inquinatum. Chartas typographus signavit, idemque litteras initiales parvas adjecit. Custodes vero, numeri & inscriptiones paginarum desunt. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. In fine libri 37 sequens legitur notitia: *Caii Plynii Secundi Naturalis hystoriæ Liber trigesimus septimus & ultimus Finit. Venetiis impressus opa & impēsa Rainaldi d Nouimagio Alamani Anno Natiuitatis Domini. M. CCCC. LXXXIII. Die sexta Mensis Junii. Regnante Illustrissimo principe Joanni* (sic) *Mocenigo.* Accedunt *Correctiones* duobus foliis comprehensæ, & registrum chartarum in prima ultimi folii pagina.

XI. Epistolæ & Evangelia per totum annum tam de Dominicis quam de Festis. Cum adjecta eorundem expositione. Theodisce. Per Conradum Dünkmut Ulmæ anno 1483. in Fol.

Folium primum vacuum est. Folii secundi prima pagina Christi e cruce pendentis imaginem, cui adstant Maria Deipara, & S. Johannes, exhibet. In quatuor vero angulis quatuor evangelistarum symbola, nimirum Aquila, Angelus, Bos & Leo, conspiciuntur. In aversa folii ejusdem pagina operis hujus scopus & œconomia exponitur. Folio demum tertio opus ipsum incipit: Nun volget hye nach der anfang an dem erstenn (sic) sontag in dem aduent die epistel! Initia epistolarum & evangeliorum latine exhibentur: ipsæ vero epistolæ & evangelia integra Theodisce. Folia in margine superiori utriusque paginæ numerata sunt, e. g. *Cxxij.*, sc. folium 122. Evangeliis præmissæ sunt figuræ eorum argumento convenientes. Initiales vero litteræ Epistolarum magnæ ligno incisæ sunt. Charta est firmissima quidem, sed cruda, & minus alba. Custodes & signaturæ desunt. Præter punctum occurrit linea cum puncto eidem subjecto: (!) Litteræ sunt gothicæ satis magnæ, sed paulo rudiores. In prima folii *Cclvi* (256) pagina sequens legitur notitia: **Geendet säligklich von Cunrado Dünkmut zů Vlm**

Vlm an dem freytag nach sant Mathis des hayligen zwelffbotten tag! Anno dñi ꝛc der mindern Jar zal In dem lxxxiij! Jar! Operis hujus editionem, forte omnium primam, ad annum 1473 N. VIII. recensui.

XII. Laurentii Vallæ Opus de Elegantia linguæ latinæ cum ejusdem Epistola ad Johannem Tortellium de Reciprocatione pronominis sui, & suus. Venetiis anno 1483. in Fol.

Præmissa sunt brevia singulorum totius operis capitum argumenta tribus foliis comprehensa. Folio quarto *Laurentii Ualensis* (sic) *Patricii Romani commentariorum grammaticorum secundum elegantiam lingue latine liber primus de nōine verboꝙ & ex his duobus ꝯposito participio* sc. incipit. Sequitur autem immediate auctoris *Proemium*, terminatum in prima quinti folii pagina, linea 3. Tum immediate opus ipsum incipit gothico charactere pereleganti & nitidæ chartæ impressum. Initiales parvas & signaturas typographus adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Ad calcem operis primum quidem hæc leguntur: *Laurentii Uallensis patritij romani de lingue latine elegantia. & de hoc pronomine sui ad Joannē. Tortelliū opus Uenetiis impressuꝫ. Anno Christi.* M. ccccLxxxiij. *die* xvij. *Julii.* Postea vero

Calphurnius.
Antonio pasqualino de Sancto Germano Campanie. S.
Restituit quondam patrie uexilla Camillus.
Et raptas gallis solus ademit opes.
Rettulit eloquium nostro Laurentius euo
E Capitoline contulit arcis opem.
Barbara cuncta jacent. sunt hoc & uindice pulsi.
Quicunqꝫ a gothis signa relicta collunt. (sic)
Quo tibi debebit semper studiosa iuuentus.
Campani Antoni gloria magna soli.
Nanqꝫ tua impensa totum uulgatur in orbem.
Uallensis notus q̄ fuit ante magis.
Finis.

XIII. Biblia latina. Venetiis per Joh. Herbort de Seligenstat anno 1483. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Francisci monelienſis a genua in sacrosanctam ac sacratissimā bibliā Epſtā* legitur, in qua Scripturæ Sacræ studium universim commendat, & multa habet in laudem typographi, & hujus Bibliorum editionis, quæ tamen non pauca habet menda typographica. Ceterum gothico charactere minori pereleganti in duabus columnis chartæ admodum nitidæ est im-

impressa. Caret custodibus, & paginarum numeris. Habet vero initiales litteras parvas, signaturas, & inscriptiones paginarum, e. g. *Josue*, *Regum IIII.* In fine secundi libri Machabæorum hæc leguntur:

Explicit secundus liber Machabeorum
Incipit epistola beati Hieronymi ad Da-
masum papam in quattuor euangelistas.

In fine Apocalypseos primum quidem leguntur versus memoriales: *Biblia quē retinet* &c. recitati ad annum 1481 N. XVI. His subjecta est notitia sequens: *Exactum est inclyta in vrbe venetiā sacrosanctum biblie volumen integerrimis expolitusq; litterarum caracteribus. Magistri Johānis dicti magni. Herbort de siligenstat alemani: qui salua oīum pace ausum* (sic) *illud affirmare. ceteros facile oēs hac tempestate supeminet. Olympiadibus dñicis. Anno vero.* 1483. *pridie kalendas Nouembris.* Accedunt interpretationes hebraicorum nominum, foliis 31 comprehensæ. Ad harum calcem leguntur carmina, quorum auctor est

Quintius Emilianus
Cymbriacus Poeta lau.
Qui prim⁹ latias effinxit in ære lituras:
Et docuit sacros ære notare libros:
Non ne putas dicti cælum supasse mironis?
Phidiacas veneres? parrhasiosue ioues.
Hunc ego dædaleos etiam vicisse labores.
Hunc ego palladias credo habuisse manus.
Finis.

In prima sequentis folii pagina exstat impressum *Registrum Chartarum.* Raram esse editionem hanc, Cl. Maschius affirmat in Bibliothec. sacra Le Long. a se edita Part. II. Vol. III. pag. 131.

XIV. Operum Johannis Gerson, Cancellarii Parisiensis, Volumina I. II. & III. anno 1483. Vol. IV. anno 1484 impressa Coloniæ per Johannem Kœlhoff. in Fol. min.

Initio singulorum voluminum exhibetur syllabus eorum, quæ continentur. Habent etiam singula volumina suas peculiares subscriptiones. Et quidem voluminis primi hæc est subscriptio: *Volumē primū tractatuū & librorū venerandi viri dñi Joh'is de Gersōno* (sic) *sacrā lrarū interpretis veracissimi. doctorisq; consolatorii per me Johannē Kœlhoff de Lubeck Colonie ciuem accuratissime impressū āno gratie.* M. cccc. Lxxxiij. *in vigilia vrbani pape feliciter finit.* Volumen secundum hæc habet subscripta: *Volumen scdm tractatus & libros diuersos utilissimos cōplectens per Egregiū virū dominū Joh'eq de gersonno Doctorē cōsolatoriū vite & scientie probitate splēdidissimū. Cancellariūq; parisieñ dignissimū. editos Anno gratie* M. cccc. Lxxxiij. *die vltimo Augusti per me Joh'em kœlhoff* im-

impressum feliciter finit. Brevior est subscriptio, quæ ad calcem legitur voluminis tertii: *Finit volumē tertiū operū dñi Joh'is garsō* (sic) *Cancellarij pisieñ impressu3 per me Joh'm kœlhoff de Lubeck Colonie ciuē Anno gr̄e.* M. cccc. Lxxxiij. Quarti demum voluminis sequens est subscriptio: *Librorum ac tractatuum doctoris consolatorij egregij viri Magistri Johannis gerson Cancellarij parisieñ volumē quartū studiose elaborato4 per me Johānem kœlhoff de Lubeck felic|. Colonie ciuē Anno gratie* M. cccc. Lxxxiiij. *in vigilia sancti mathie apostoli finit feliciter.* Ceterum volumina hæc gothico charactere majori satis luculento in duabus columnis chartæ perpulchræ impressa sunt. Chartas typographus signavit. Idem litteras initiales parvas sæpe adjecit, sæpius omisit. In superiori margine leguntur tituli opusculorum impressi, e. g. *Sermo de Vita Clericorum.* Numeri etiam foliorum in prima cujusvis pagina sunt impressi. Constat vero paginis impressis Volumen I. CCCLxxxij. Vol. II. CCCLxxxviij. Vol. III. CCCxxviij. Vol. IV. CCCCxxix. Porro & illud est observandum, operibus Gersonis in hac editione non nulla aliorum opuscula esse immixta. Sic Volumini I. insertus est libellus Joh. de Schœnavia defendentis contra Gersonum dicta Ruisbrochii. Volumini II. Tractatus Nicolai de Clemangiis de vitiis ministrorum Ecclesiæ. Volumen tertium nihil continet, quod non est Gersonis. Volumine quarto continetur tractatus de contractibus & origine censuum Henrici de Hassia, item Henrici de Hoyta Tractatus de Contractibus, item Wilhelmi Orem Tractatus de moneta & ejusdem commutatione.

Editionis hujus tria volumina priora Weislingerus in Armamentario Catholico ad ann. 1483 recensuit. Nihil vero ad annum 1484 habet de volumine quarto. Nihil quoque de eodem habet Hambergerus in zuverlässigen Nachrichten &c. qui tria priora ex Weislingero recensuit. Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* pag. 100. omnia quatuor volumina ad annum 1484. retulit, quemadmodum etiam Maittaire Tom. I. pag. 454. Quamvis hic quidem Bibliographus nostram etiam editionem designasse videatur, ubi ad annum 1483 pag. 448. hæc habet: *Jo. Gerson Tractatus varii Fol. Colon.* 1483.

XIV.

XV. Plura opera medica, 1) Johannitii Isagoge in Tegni. 2) Philareti liber pulsuum. 3) Theophili libellus de Urinis. 4) Hippocratis Aphorismi in ordinem collecti.. 5) Ejusdem Aphorismi cum commento Galieni. 6) Liber prognosticorum. 7) Liber regiminis auctorum. 8) Liber epidemiarum Hippocratis cum commento. 9) Libellus Hippocratis de natura fœtus. 10) Liber Galieni, dictus Tegni. 11) Libellus Gentilis de Fulgineo de divisione librorum Galieni. 12) Libellus de lege Hippocratis, ejusdemque Jusjurandum. Venetiis per Hermannum Lichtenstein anno 1483. in Fol.

In aversa primi folii pagina legitur editoris Prologus, cui subjectus est indiculus operum in hoc volumine contentorum. Folio secundo Incipit *Isagoge Johannitii Ad Tegni Galieni Primus Liber Medicine.* Atque hæc quidem verba capitalibus literis romanis impressa leguntur in fronte primæ columnæ folii secundi. Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. Characteres sunt gothici minores perpulchri. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. Charta est admodum subtilis & nitida. Numeros foliorum, paginarum inscriptiones, litteras initiales parvas, & signaturas typographus ipse adjecit. Custodes vero desunt. Constat volumen integrum foliis impressis, iisque numeratis 212. Hippocratis jusjurandum terminatur in secunda columna folii 211. In eadem columna sequens legitur notitia: *Expletū est opus hoc preclarū artis medicine nomīatum Artisella Hippocratis: q3 diligētissime accuratissimeq3 emendatū per dominū Franciscū Argillagnes de Ualentia: artiū & medicine doctorē insignē: impressum Uenetiis summa cura ac sollicitudine Hermāni lichēstein Coloniēsis. Anno dominici natalis.* m. cccc. Lxxxiij. *quarto kalendas apriles.* Subjectum est registrum chartarum. In aversa pagina folii ejusdem legitur Francisci Argilagnes epistola in qua de operis hujus a se emendati œconomia lectorem instruit. Folio 212 pagina prima exhibetur *tabula sup libros Tegni que ordinata est eoaē ordine quo tabula posita supra ante libros ꝓnosticorum.* Conf. N. XX. ad ann. 1487. ubi editio recensetur quoad externam formam simillima huic earundem opusculorum editioni, ab eadem tamen diversa.

XVI. Johannis Anglici, Ord. Min. commentum in Joh. Duns Scoti Quæstiones de universalibus. Venetiis per Joh. Persan Dauuome anno 1483. in Fol.

In fronte operis, seu primæ folii primi columnæ sine ullo titulo commentatoris legitur brevis prologus, ex quo discimus, eum, cum esset junior,

opus diffusum in Scoti logicam scripsisse. Tum immediate in eadem columna opus ipsum incipit impressum gothico charactere minuto chartæ subtili, & nitidæ. Desunt initiales litteræ, custodes, paginarum numeri, & inscriptiones. Signaturas typographus adjecit. In fine voluminis leguntur sequentia: *Explicit cõmentū magistri. Joannis anglici ordinis minorum super Questiõib° de vniuersalibus doctoris subtilis. vz. Joannis scoti. Impressuz venetiis per Joãnem persan Dauuome anno domini. M. CCCC. LXXXIII.* Subjectum est registrum chartarum. Typographi hujus nomen apud Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* &c. & Maittaire frustra quæsivi.

XVII. Guilielmi Hentisberi Expositio regularum solvendi sophismata per Cajetanum de Tienis, & Franciscum Agubiensem emendata. Venetiis per Andream de Honetis ann. 1483. in Fol.

Opus istud sine ullo titulo, aut inscriptione incipit, estque in duabus columnis gothico charactere justæ magnitudinis chartæ admodum nitidæ impressum. Caret custodibus, initialibus litteris, paginarum numeris & inscriptionibus. Ad calcem sequens exstat notitia: *Finis egregii hentisberi regula4 & sophismatu3 expõnis p eximiū sophistā & philosophū sūmu3 magistrū gayetanu3 de tienis emendate p acutissimū artiū ac medicine doctorē. m. Franciscum agubiensē mane medicine theoricā papie legēte3 sūma cū diligentia p me andreā de honetis d· papia venetiis ipresse regnante iclito principe. ioãne moçẽigo duce veneto.* M. cccc. Lxxxiij. *die* ix. *dcẽbris. Laus deo & beate virgini.* Accedit registrum chartarum. De typographo *Andrea de* HONETIS *de Papia* apud Bibliographos, qui ad manus mihi sunt, nihil reperio memoriæ proditum. Hinc videtur mihi *Honetis* errorem esse typographicum, & scribendum fuisse *Bonetis*. Nam *Andreæ de Bonetis de Papia* plura occurrent hoc in opere monumenta typographica.

XVIII. Pauli Veneti sophismata aurea, correcta per Manfredum de Medicis Mediolanensem impressa Papie per Nicolaum de Girardengis 1483. in Fol.

Impressum est hoc opus gothico charactere pereleganti & luculento, qui tamen abbreviaturas nimis multas habet, in duabus columnis chartæ firmissimæ. Caret custodibus, paginarum numeris & inscriptionibus. Habet vero signaturas. In fronte voluminis hæc leguntur: *Preclarissimi logici ac sophiste subtilissimi Pauli ueneti sophismata aurea putilia incipiūt*: in fine vero præter alia, ex quibus Manfredum de medicis hoc opus correxisse discimus, sequentia: *Opus impressū Papie p m. Nicolaū d· girardēgis. Anno domini. Millesimo. cccc°. lxxxiij°. die iiij°. mensis Martij.*

XIX.

XIX. *Preclarissimi uiri ac subtilissimi sophiste Guilielmi hesberi ꝓbatiões ꝯfũdissime ꝯclõnũ ĩ regnlis* (sic) *posita4.* Impress. Papie per Nicolaum de Girardengis anno 1483. in Fol.

Exterior forma hujus operis est prorsus eadem cum exteriori forma operis immediate praecedentis. Quae initio voluminis leguntur, tituli loco recitavi. In fine autem praeter alia haec habes impressa: *Impresse cura & diligentia Magistri Nicolai de girardengis.* M. cccc°. Lxxxiij. *die* xxiiij. *ianuarij.*

XX. Guilielmi de Ockam, Ord. Min. scriptum super Libr. I. sententiarum. Anno 1483. sine nota loci & typographi. in Fol.

Volumini praemissa est *Tabula siue registrũ cõtentor4 in hoc volumine ſm ordinẽ A. b ordinatorũ* &c. comprehensum foliis impressis 24. Tum folium sequitur vacuum. Folio 26 *Scriptum in primum librum sentenciarum venerabilis inceptoris fratris Guilhelmi deOckam — — — — Incipit feliciter*, impressum gothico charactere perpulchro, & satis luculento in duabus columnis praestanti chartae. Desunt custodes, signaturae, & numeri paginarum. In superiori autem margine notantur quaestiones, & distinctiones, e. g. *Questio Nona Di. Secunda.* Singulae etiam columnae in superiori margine litteris notatae sunt; sic e. g. folii primi columna prima litteram A, secunda B, tertia C, quarta D, folii secundi prima E, secunda F & sic deinceps. Litteras etiam initiales magnas floribus ornatas, & ligno eleganter incisas typographus adjecit. Occurrunt puncta & duo puncta. Abbreviaturae non nimis frequentes sunt. In fine voluminis haec tantum leguntur impressa: *Explicit sriptum sup primum librũ sententiarũ Uenerabilis inceptoris mgri Wilhelmi de Ockã Anglici. Anno.* 1 8 83.

XXI. Johannis Capreoli Ordinis Praed. In I. II. & III. Librum sententiarum commentaria, seu Defensio scriptorum S. Thomae Aquinatis in libros eosdem. Voll. III. anno 1483. Ejusdem Commentaria &c. in librum IV. sentent. anno 1484. Venetiis per Octavianum Scotum Modoetensem. in Fol.

Voluminibus singulis praemissa est tabula, seu index singularum ordine quaestionum, & conclusionum, qui in primo quidem volumine folia impressa quinque, in secundo tria, in tertio duo, in quarto tria implet. Peculiarem quoque singula volumina subscriptionem in fine adjectam habent. Ad calcem voluminis primi sequens legitur: *Liber primus defensionũ theologie diui doctoris Thome de aquino in primo sententia4 edit⁹ per eximiũ veritatis schole professorẽ fratrem Johannẽ Capreoli Tholosanũ ordinis ꝑdicato4 anno domini* mille-

millesimo quadringentesimo nono quo legit sententias Parisius feliciter explicit. Impressus Uenetiis per Octauianū Scotum Modoetiensem anno salutifere incarnationis M. cccc. Lxxxiij. His subjecta sunt typographi insignia, rubro expressa colore. Accedit ubivis *Registrum* seu index quaternionum, ternionum &c. Subscriptioni modo recitatæ similes sunt subscriptiones voluminibus ceteris adjectæ. Quarti tamen voluminis subscriptio diversam anni, sc. M. cccc. Lxxxiiij. notam habet, ut jam in titulo insinuavi. Ceterum quatuor hæc volumina gothico charactere minuto pereleganti in duabus columnis præstanti chartæ impressa sunt. Desunt initiales litteræ, custodes, & numeri paginarum. In superiori tamen margine indicantur Quæstiones & Distinctiones, e. g. *Distinctio IIII. Questio III.* Etiam paginas typographus signavit. Abbreviaturæ lectorem nihil fere morantur. Sunt enim minus frequentes, & facile dignoscuntur. In primo volumine post indicem Quæstionum legitur *Ad Reuerendissimū in christo patrē & dñm. D. Ol. ēpm Albañ. sacrosancte Ro. ec. Cardi. Neapolit. sacri ordinis predicatorū dignissimū protectorem : Fratris Thome de s. Ger. Brixiani eiusdē ordinis. ꝓuincie Lombardie. pro Johannis Capreoli voluminū editione atq3 impressione epistola,* duobus foliis comprehensa, & scripta *Uenetiis kal'. Augusti* 1483. Discimus ex hac epistola, Thomam Brixianum omnium primum fuisse, qui hæc commentaria typis imprimenda curavit, eademque recognovit.

XXII. Breviarium Eystettense jussu & impensis Episcopi Wilhelmi ex inclyta familia de Reichenau editum, & impressum per Georgium Ryser anno 1483. in Fol. magn.

Præmissum est calendarium Ecclesiasticum, sex foliis comprehensum. In aversa septimi folii pagina leguntur Benedictiones, & Invitatorium ad matutinum. Tum sequitur Psalterium, quod excipiunt Cantica, Lytaniæ de omnibus Sanctis, Preces, suffragia & Hymni. Post hæc demum legitur admonitio ad Clericos Diœceseos Eystettentis de hujus Breviarii editione. Discimus ex ea, Wilhelmum Episcopum nullis pepercisse sumptibus, ut Breviarium istud & adcurate, & eleganter impressum prodiret. De typographo hæc habentur: *Castigatōnis itaq3 labore (vt ꝓmittitur) confecto! mititur codex ad officinā mgri Georgij Ryser impressorie artis ꝑitissimi q̄ acri cura. vigiliq3 diligentia opus scdm exemplar emendatissimū sibi traditū infra spacium anni ad calcem vsq3 ordinatissime perduxit.* In fine demum hujus admonitionis sequens habetur notitia: *Inceptū ē opus istud Anno Millesimo quadringentesimo octogesimo secundo. presule vt premittitur presidente domino Wilhelmo de Richennau. cuius & ecclesie atq3 capituli Eystetteñ insignia & Arma presentibus sunt subimpressa. Assensum etiam prestantibus Venerabilibus dominis Decano Vito de Rechenberg iuris pontificii doctore, & Capitulo Eysteteñ. Consummatū atq3 absolutum Anno. Millesimo quadringentesimo octogesimo tercio Die vicesima tercia Februarii.* Insignia, quorum modo

modo facta est mentio, immediate subjecta a perito artifice eleganter excusa sunt. In folio sequenti incipiunt Capitula, Antiphonæ, Orationes, Responsoria, Lectiones ad matutinum & per Horas &c. Atque hæc quidem voluminis partem longe maximam efficere per se ipsum quivis intelligit. In fine voluminis hæc tantum verba leguntur rubro colore impressa: *Finis Regula4 de Aduentu domini.*

Charta, cui impressum est hoc opus, plane præstantissima est, utpote magna, munda, alba, firma, & latissimos habens margines. Litteræ gothicam quidem habent formam, sunt vero perelegantes, non nihil majores, & admodum luculentæ, eædem omnino cum litteris, quibus impressa sunt opera sine nota loci & anni a N. X — XVI. Fascicul. I. recensita. Sed conferantur, quæ ibidem pag. 111. in nota (a) animadverti. Initiales litteræ magnæ sunt, & rubro colore impressæ. Colore eodem impressæ sunt, quæ vocantur rubricæ. Sed litteræ, quibus impressæ sunt Antiphonæ, & responsoria, sunt multo minores ceteris, attamen figuram habent eandem. Præter punctum occurrunt duo puncta & interrogationis signum. Custodes, signaturæ, numeri & inscriptiones paginarum desunt omnino.

De typographo & loco impressionis sunt quædam adhuc dicenda. Illius nomen in Admonitione ad Clericos dioceseos Eustettensis, cujus supra memini, clare exprimitur verbis: *Mittitur codex ad officinam Magistri Georgii Ryser*, seu verius forte Reiser, *impressoriæ artis peritissimi.* Verum ex his verbis necdum liquido constat, an Georgius Reiser Eustadii, an alibi commoratus fuerit. Orlandi in *Origine, e Progressi della stampa* &c. pag. 207. & Maittaire Tom. I. pag. 493. unicum excitarunt librum Eustadii, & quidem anno 1488 per Michaelem Reiser, qui Georgii vel filius, vel frater, vel certe cognatus fuisse videtur, impressum, scilicet Obsequiale, seu Benedictionale Eustadianum. Ex hoc satis probabilis conjectura nascitur, Georgium quoque Reiser Eustadii fuisse commoratum; quin ex eo etiam, quod in laudata admonitione absque loci mentione dicatur, *mittitur codex ad officinam* &c. id recte colligendum videtur. In *Monumentis Typograph. Biblioth. Cann. Regg. Rebdorf.* pag. 163. eadem editio Breviarii Eustettensis brevissime indicatur, adeo, ut ne typographi quidem nomen memoretur.

XXIII. Thomæ Medii, Patricii Veneti, Fabella, cui titulum dedit *Epirota.* Tarvisii per Bernardinum Celerium anno 1483. in Fol.

In aversa primi folii pagina legitur auctoris ad Hermolaum Barbarum Epistola. Folio secundo fabella, seu comœdia ipsa incipit, impressa charactere rotundo præstantissimæ chartæ. Initiales magnas rubro colore impres-

sit

fit typographus. Colore eodem impressa sunt nomina personarum colloquentium, uti etiam signaturæ. Custodes vero, numeri paginarum, & earundem inscriptiones desunt. Ad calcem primæ folii decimi paginæ hæc subscripta leguntur: *Impressum per Bernardinum de Celeris de Luere. An. Chr.* MccccLxxxiij. Orlandi in *Origine e Progressi della stampa* &c. auctorem adpellat *Medicum*, vel de Medicis. Sed omnino dicendus est Medius. Idem Orlandi typographum nostrum anno adhuc 1483 Tarvisii commoratum fuisse, anno autem sequenti (1484) Venetias abiisse, & societatem iniisse cum Bernardino de Novaria recte adfirmat.

XXIV. Petri de Ancharano lectura super Clementinis Venetiis impressa per Bernardinum Stagninum. Anno 1483. in Fol.

Paulo ante medium primæ primi folii paginæ tituli loco majusculo charactere hæc leguntur: *Petrus de Ancharano Super Clementinis.* Folio secundo ipsa incipit lectura, gothico charactere pereleganti firmissimæ ac præstantissimæ chartæ in duabus columnis impressa. Paginas typographus signavit, idemque litteras initiales parvas, numeros, & inscriptiones paginarum adjecit. In aversa pagina folii 111, columna quarta typographus sequentia adnotavit: *Explicit lectura solemnis super clementinis: edita per excellētissimū Juris vtriusq4 Interpretem dominum Petrum de ancharano. Impressa Uenetiis sumptibus Magistri Bernardini stagnini de Tridino de Monte ferrato.* M. cccclxxxiij. *sexto idus Decembris.* His subjectum est *Registrū* (chartarum) *hujus operis.* Apud Orlandium & Maittaire Bernardini Stagnini ante annum 1485 nulla fit mentio.

XXV. Liber sextus decretalium cum Glossis. Venetiis per Bartholomæum Alexandrinum & Andream de Asula 1483. in Fol.

Opus istud est eleganti charactere gothico præstantissimæ chartæ impressum. Volumini præmissa est Joh. Andreæ lectura super arbore consanguinitatis, & affinitatis, tribus foliis comprehensa. Paginas typographus signavit, idem in glossa, non in textu, initiales literas adjecit. Desunt autem omnino numeri & inscriptiones paginarum, nec non custodes. In fine rubro colore hæc impressa leguntur: *Sexti libri decretalium opus perutile enucleatius emendatum atq3 castigatum impensa īdustriaq3 singulari Bertholomei* (sic) *de alexandria Andreeq3 de asula sociorum Uenetiis impressū feliciter explicit. Anno salutis dominice.* M. cccc. Lxxxiij. *pridie calendas octobris.* Subjecta sunt typographorum insignia, eaque rubro colore expressa, & Registrum chartarum.

XXVI. Conſtitutiones Clementis V. R. P. cum adparatu Johan nis Andreæ. Venetiis per Bartholomæum Alexandrin. & Andream de Aſula anno 1483. in Fol.

Voluminis iſtius externa forma eſt prorſus eadem quæ operis imme diate præcedentis. In fine hæc leguntur ſubſcripta: *Clementinarum opus per utile enucleatius caſtigatum elimatūq3: Impenſa atq3 diligentia ſingulari Bartho lomei de alexandria Andreeq3 de aſula ſocio3 Uenetiis impreſſum feliciter expli cit: Anno ſalutis chriſtiane.* M. cccc. Lxxxiij. *tertio calendas nouembris.* Acce dunt typis iisdem impreſſæ decretales extravagantes foliis octo comprehen ſæ. Ad harum calcem typographorum inſignia & Regiſtrum chartarum ad jecta ſunt.

XXVII. Johannis Andreæ Queſtiones Mercuriales. Ticini im preſſ. impenſis Franciſci de Pezanis. Anno 1483. in Fol.

Incipit opus ſine ullo titulo eſtque impreſſum in duabus columnis go thico charactere admodum luculento & eleganti, chartæ præſtanti & ampliſ ſimis marginibus inſtructæ. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes, numeri & inſcriptiones paginarum: ſignaturas vero typographus adjecit. In fine ube rior legitur de opere & auctore notitia: *Expletū eſt aureū comētū d. Jo. andr ſup regul'. iuris quod nuncupat' mercuriales eo q' ipe auctor die mercurii iſudabat & uigilabat ad ipſū comētu3 explicandum qd' merito aureu3 nūcupari poteſt q' lit teris aureis mereret' Imprimi. quodq3 impreſſū fuit in regia ticinēſi ciuitate impen ſis Spectabil'. J. U. doc. d. Jo. Fran. de pezanis. Anno dñi.* M. ccccLxxxiij. *di* xvii. *Maii Regnante diuo Jo. Galea3. duce.* iiij. *mediolani.* His ſubjectum eſt regiſtrum chartarum.

XXVIII. Franciſci de Accoltis conſilia Juridica Mediolani per Antonium Zarottum opera & impenſa Johannis Legnan 1483. in Fol.

Præmiſſus eſt index Alphabeticus materiarum, foliis impreſſis unde cim comprehenſus. Folio 12 ipſa incipiunt conſilia gothico charactere ad modum eleganti in duabus columnis præſtanti chartæ impreſſa. Paginas ty pographus ſignavit. Deſunt vero cuſtodes, initiales litteræ, numeri & in ſcriptiones paginarum. Ad calcem voluminis typographus in laudem aucto ris & ipſius operis adjecit ſequentia: *Expliciunt elegantiſſima conſilia Magni fici equitis Romani: Ac iuriſconſulto4 etate noſtra principis Dñi Franciſci de ac coltis de Aretio. Mediolani impreſſa per Magiſtrum Antonium Zarottum Opera & impenſa Johānis Legnani Mediolanēſis librarii.* M. ccccLxxxiij. *die vero* x. *Sep tembris.*

tembris. Laus Deo. In prima sequentis, ejusque ultimi folii pagina exstat impressum *Registrum* (chartarum) *Hujus Operis.*

XXIX. Porphirii & Aristotelis libri complures, in subscriptione, calci voluminis adjecta, singulatim enumerati cum commentariis Averrois in eosdem libros. Venetiis per Bartholomæum Alexandrinum & Andream de Asula ann. 1483. in Fol.

Textus latinus majori pereleganti, & luculento, commentaria textui adjecta multo minori, sed non minus eleganti charactere gothico in duabus columnis præstantissimæ chartæ impressa sunt. Initiales litteræ, custodes, numeri paginarum desunt. Paginas vero typographus signavit, idemque in superiori margine librorum titulos imprimi curavit, e. g. *Liber ij. posterio4 Aris.* In fine voluminis, præmisso Registro chartarum, sequentia leguntur: *Explicit registrum chartarū voluminis qd̄ continet librū quinq3 p̄dicabiliu3 porphirii cū cōmento Auerois. Item p̄dicamenta Aristotelis cū eiusdem cōmento. Ite3 libros duos perihermenias cu3 eiusdem cōmento. Item duos prio4 & duos posterio4 cū eiusdē cōmento. Insuper octo topico4 & duos elencho4 sine eiusdē cōmento poptime castigatos p eximiū virū dn̄m Nicoletū artiū liberaliū ac medicine ꝓfessorem in almo gymnasio patauino ꝓ nunc legentem: Uenetiis īpendio industriaue Andree de asula Bartholomeiq3 alexandrini sociorum īpressos: regnante illustrissimo Joanne mocenigo venetorū duce: Anno salutis dn̄ce.* M. cccclxxxiij. *quinto nonas februarias. Laus deo.*

XXX. Bartholomæi de Salyceto Lecturæ in libros novem Codicis. Venetiis per Johannem Herbort de Seligenstat anno 1483. in Fol.

Lecturas istas in 9 libros codicis ipse typographus in totidem distinxit volumina, quorum singulis peculiarem in fine subscriptionem & registrum chartarum adjecit. Ex subscriptionibus discimus, lecturam in I. librum codicis excusam esse *Anno domini.* M. cccc. lxxxiij. *prima septembris.* Lecturam in II. lib. cod. eod. anno *sexta decima octobris.* in III. e. a. *vigesima quarta nouembris.* in IV. e. a. *pridie nonas Julias.* in V. e. a. *duodecimo die nouembris* in VI. e. a. *die .xii. Nouēbris.* *) in VII. e. a. *die vicesima Septembris.* in VIII. e. a. *octaua mensi Augusti.* in IX. eod. a. *vicesima sexta die Julij.* Speciminis loco recitabo subscriptionem quæ ad calcem lecturæ in lib. VII. legitur, integram:

*) Si hæc diei nota adcurate expressa esset, sequeretur, commentaria, seu lecturas in 5 & 6tum codicis eodem die prælo exiisse quod vix crediderim. Suspicor itaque alterutro in loco sinistre positam esse diei notam.

gram: *Finis lecture excellentissimi vtriusq3 iuris doctoris domini Bartholomei de saliceto sup septimo Codicis impresse venetiis per magistrum Joānem Herbort de seligenstat alamanum: qui non solum summam adhibet curam: ut hec aliaq3 sine vicio verum & omni diligentia sua elaborata sint opera. Anno domini Millesimo quadringētesimo octuagesimo tertio die vicesima Septembris.* Litteræ gothicæ sunt, eæque perelegantes: Charta omni ex parte præstantissima est. Initiales litteras parvas & signaturas typographus adjecit. Custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt.

XXXI. Passio D. N. J. Ch. secundum quatuor Evangelistas, adjectis Patrum expositionibus, explicata, & figuris ligno incisis repræsentata. Theodisce. Per Anton. Sorg. Aug. Vindel. Anno 1483. in 4to.

In aversa primi folii pagina figuram videre est ligno incisam, quæ Abrahamum, filium Isaac mactaturum repræsentat. Folio secundo opusculum incipit, germanicis litteris oblongis & admodum pinguibus impressum. Desunt custodes, signaturæ, numeri & inscriptiones paginarum. Initialem litteram magnam ligno incisam typographus adjecit. In fine majusculo charactere impressa leguntur sequentia: **Gedruckt und volendet ist diser loblich Passion in d' keiserlichē statt Augspurg von Anthonio sorg an dē samstag nach sant Pauls ker. Do man zallt nach cristi gepurt M. cccc. vnd in dem lxxxiii. iare.**

XXXII. Eusebii Chronicon a S. Hieronymo latine versum, continuatum ab eodem, uti etiam a Prospero, ac Matthæo Palmerio. Impressum Venetiis per Erhardum Ratdolt anno 1483. in 4to.

Præmissus est index alphabeticus materiarum, foliis impressis undecim comprehensus. Folio impresso duodecimo S. Hieronymi & ipsius Eusebii hæc quidem a S. Hieronymo latine versa, Præfationes, incipiunt. Has excipit textus ipse operis, quod eleganti charactere, & præstanti chartæ impressum est. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Signaturas vero, & litteras initiales magnas, easque florentes, ligno eleganter incisas, typographus adjecit. In fine rubro colore impressa hæc leguntur: *Erhardus Ratdolt Augustensis solerti vir ingenio maxima cura plurimis vndiq3 comparatis exemplaribus Eusebii libros chronicos ac reliquas in hoc volumine de temporib⁹ additiones: nō paruo studio impensisq3 emendatissime impressit Uenetiis Duce* (sic) *inclyto Joan. Mocenigo Romano4 imperatore Phrederico. iij. anno Imperii sui* 44. *Anno Salut*| 1483. *Idibus Septembris.* A sinistris lineæ ultimæ nigro colore

lore impressa legitur vox *Gloria;* a dextris *Deo.* Editio hæc, quæ tota e tabulis composita est, magno in pretio habetur a Bibliographis, quos Illustris Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 164. magno numero excitavit. Editionem ejusdem operis forte omnium primam recensui ad annum 1475. N, XXIII.

XXXIII. Biblia latina Venetiis impressa per Franciscum de Hailbrunn anno 1483. in 4to

Impressa sunt hæc Biblia gothico charactere admodum minuto in duabus columnis chartæ præstantissimæ. Paginarum inscriptiones, initiales litteras parvas, & signaturas typographus adjecit. Desunt vero custodes, & numeri paginarum. In fine Apocalypseos hæc tantum leguntur: *Explicit biblia impressa Uenetiis per Franciscum renner de heilbrun. M. CCCC. LXXXIII.* Accedunt interpretationes nominum hebraicorum. Meminit hujus editionis Cl. Maschius Part. II. Vol. III. Cap. II. Sect. I. pag. 121. Nihil quidem habet de hebraicorum nominum Interpretationibus huic editioni adjectis: dum vero affirmat volumen foliis constare 474, oportet etiam interpretationes illas in Exemplari descripto fuisse adjectas. Ceterum ego quidem universim folia numeravi impressa 476, non tantum 474.

XXXIV. Tractatus cujusdam Charthusiani 1) de Amore Dei, 2) de quatuor novissimis. Theodisce per Antonium Sorg Aug. Vindel. anno 1483. in 4to.

In fronte prioris tractatus majusculis litteris germanicis hæc impressa leguntur: Dise hernach geschriben materi ist gemacht von einem karthauser. vnd sagt von der grosse nuczberkeyt der gerechtē mainūg in allen vnsern wercken. Hæc verba immediate excipit præfatio ad fratrem Conradum (brů' conrat) quæ folia quinque implet. Non est vero ipsius auctoris, sed alterius, qui librum descripsit. Folio sexto index capitum incipit, qui rtia folia integra, & quarti primam paginam implet. In fronte aversæ folii ejusdem paginæ legitur: Daz bůchlin lert vnsz got lieb haben über alle ding. in fine ejusdem: Hie endet sich daz bůchlin von der liebe gotes. Libellus alter de quatuor novissimis hunc quasi titulum in fronte gerit: Gedenck in allen deinen werck dein letste zeit so wirstu nymmer sünden. Exodivii. (pro *Ecclesiastici vii.*) Ad finem ejusdem leguntur sequentia: Ein bůchlin von der liebe gottes mit sampt dem spiegel d' kräcken vnd sterbenden menschen endet sich säligklichē. Gedruckt vnd vollendet in der keyserlichen statt Augspurg. von Anthonio sorg. an aftermontag nechst vor dem palmtage. do man zalt nach cristi gepurt M *CCCClxxxiii.*

Ini-

Initiales litteras magnas ligno incisas typographus adjecit. Custodes vero, signaturæ, numeri & inscriptiones paginarum desunt.

XXXV. Formularium Procuratorum in curia Romana. Romæ per Stephanum Planck anno 1483. in 4to.

Præmissus est index materiarum, septem foliis impressis comprehensus. Folio octavo opus ipsum incipit charactere minutissimo gothico præstanti chartæ impressum. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine typographus sequentem adjecit notitiam: *Formulariū procurato4 exactissima diligētia Rome impressum per honorabilem virū mgrm Stephanū plannk de patauia sub anno dñi* ꝍ. cccclxxxiii. *die* xv. *Januarii Finit feliciter.* Accedit *Registrum*, sc. chartarum.

XXXVI. *Opus Anthonini archiepiscopi Florentini ī theologia illuinatissimi. In q3 utroq3 iure exptissimi De eruditione Confessorum feliciter incipit.* Hæc majusculo charactere gothico in fronte primæ columnæ primi folii leguntur. Accedunt 1) Sermo S. Joh. Chrysostomi de Pænitentia. 2) Henrici de Hassia Regulæ ad cognoscendam differentiam inter peccatum mortale, & veniale. 3) Tractatus solemnis de vero modo prædicandi. Memmingæ per Albertum Kunne de Duderstat anno 1483. in 4to min.

Hæc omnia opuscula sunt gothico charactere in duabus columnis impressa. Paginas typographus signavit, idemque initiales litteras parvas adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Ad calcem summæ confessionum leguntur sequentia: *Explicit sūma confessionū seu Interrogatoriū pro simplicibus Confessoribus Editum ab Archiepiscopo Florentino. videlic3. fratre Anthonino ordinis predicatorum.* In eadem columna *Incipit sermo beati Johānis Crisostomi de penitēcia;* cui typographus sequentem adjecit notitiam: *Explicit sermo beati Johannis Crisostomi d' penitencia. Impressus Memmingen Per Albertum Kunne de duderstat Magunt. dyoceß. Anno dñi* M. cccc. lxxxiij. In eadem columna incipiunt *Regule ad cognoscendu3* (sic) *differentiam inter peccatū mortale & veniale Heinrici de Hassia doctoris famosissimi.* In fine opusculi ultimi, iisdem typis, eidemque chartæ impressi, quod undecim tantum foliis constat, sequens notitia typis impressa legitur: *Explicit felicit' modus predicandi multū notabilis p distinctos passus & forma3 arboris cōpilat9 Impressus Memming'. per Albertum Kunne de duderstat Magunt. duoceß. Anno dñi* M. cccc. lxxxiij. Separari qui-

quidem hoc opusculum a prioribus potest, & seorsim haberi. Nullus tamen dubito, quin omnia eodem tempore prodierint in lucem.

XXXVII. *Carmina de urinaꝝ iudiciis edita ab excellentissimo dño mgro Egidio cuꝫ cõmento eiusdem feliciter incipiunt.* — Paduæ per Magistrum Matthæum Cerdonis de Windischgretz anno 1483. in 4to.

Secundum verba, quæ tituli loco recitavi, & in fronte leguntur opusculi, auctor commentarii esset ipse Egidius. Sed ex subscriptione paulo post recitanda discimus, commentarii auctorem esse Gentilem de Fulgineo. Quod externam opusculi faciem spectat, litteræ sunt gothicæ, eæque non inelegantes. Initiales litteras florentes magnas typographus adjecit. Idem in superiori margine folia priora fasciculorum numeris instruxit; sic e. g. folia priora quatuor quaternionis primi numeros habent 1. 2. 3. 4. quatuor vero posteriora numeris carent. Quaternionis secundi folia quinque priora signata sunt numeris 5. 6. 7. 8. 9. & sic deinceps, quod singulare est. Custodes, paginarum inscriptiones, & signaturæ desunt; quamvis signaturarum vicem suppleant, numeri paginarum. In fine capituli de sedimine nigro hæc legitur notitia: *Hic modus imponit᷑ Tractatulo de cognoscendis urinis peritissimi magistri Egidii cū expositōe ꝛ cmēto mgr̄i Gētilis dˀ fulgineo sūma cū diligēa pluribꝰ ꝛ locis castigatꝰ a. m.°* (sic) *Auenātio dˀ camerio artiū ꝛ medicine ꝓfessore padueqꝫ ipressus ꝑ mgrm matheū cerdonis dˀ uuindischgretz die 12 iulii. Anno* 1483. Post subscriptionem hanc in sequenti folio *Ultimum Capitulum ponitur quo Egidius opus suum completū sigillat.* Capitulum hoc cum commentario quatuor implet folia, & in fine nihil habet subscriptum.

XXXVIII. *Marci Tullii Ciceronis libellus dˀ dictionum proprietatibus iuxta alphabeti ordinem feliciter incipit. ꝛ primo de dictionibus incipientibus ab. A.* anno 1483. sine nota loci & typographi. in 4to.

Quamvis libellus iste, 22 tantum constans foliis impressis, nota loci & typographi careat: certum tamen mihi videtur, eum ex eadem typographia cum immediate præcedenti prodiisse. Eidem enim chartæ iisdem litteris sunt impressa. Cetera etiam omnia, quæ ad externam spectant formam, utrinque eadem sunt. In fine hæc tantum leguntur: *Hic adest finis equiuocoꝝ Ciceronis.* 1483.

XXXIX. *Alfontii* (sic) *regis castelle illustrissimi celestiū motuū tabule: nec nō stellaꝝ fixarū lōgitudines ac latitudines alfontii tpe ad motus veritatē mira diligētia reducte. At pmo Joāni saxoniēsis in tabulas alfontii canōes incipiūt faustissime* Hæc rubro impressa colore leguntur in fronte operis, quod Erhardus Ratdolt Venetiis impressit anno 1483. in 4to.

Litteræ gothicæ sunt, sed perelegantes, & charta præstantissima Initiales litteras magnas florentes typographus ipse adjecit, idemque paginas signavit. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine tabularum hæc subscripta leguntur: *Finis tabulaꝝ astronomicꝝ Alfontii regis castelle. Impressionem quaꝝ emendatissimā Erhard⁹ ratdolt augustensis. mira sua arte sua & impensa foelicissimo sidere complere curauit. Anno salutis* 1483. *Sol in* 20. *gradu Cancri gradiente hoc ē.* 4. *noñ. Julii. Anno mundi.* 7681. *soli deo dominanti astris Gloria.*

XL. *Caii Plinii Secundi Oratoris Facundissimi Epistolarum Liber Primus Incipit.* Hæc in fronte libri capitalibus litteris impressa leguntur, quem Tarvisii impressit Johannes Vercellius anno 1483. in 4to.

Litteræ sunt rotundæ romanæ, eæque perelegantes. Charta præstantissima est. Initiales litteræ, custodes, numeri & inscriptiones paginarum desunt. In fine sequentia leguntur:

C. Plinii secundi Nouocomensis Oratoris Facūdissimi
Epistolarum Liber Octauus & Vltimus Explicit.
Finis.
Impressum quidem est hoc opus Taruisii per Magistrū
Joannem Vercellium. Anno salutis. M. cccclxxxiii.

XLI. Vincentii Bellovacensis Ord Præd. Speculum Historiale per Antonium Koburger Norimbergæ anno 1483. in Fol. max.

Præmissa est tabula alphabetica materiarum, quæ folium primum, & secundi primam paginam occupat in duabus columnis gothico charactere perpulchro, ut ipsum opus, impressa. Folio tertio auctoris incipit præfatio, quæ terminatur in secunda folii quinti columna. In aversa pagina ejusdem folii incipiunt *Continentia & capitula libri primi*, & sequentium ordine librorum. Charta est plane firmissima, & magnitudinis prorsus singularis, alba tamen, & munda. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, & numeri pagi-

paginarum. In primæ cujusvis folii paginæ superiori margine libri inscriptio legitur impressa, e. g. *Liber Sextus.* In fine vastissimi voluminis hæc tantum leguntur: *Speculū historiale plustrati fratris vincencii ordinis pdicatorum cpfessoris. per Antonium koburger nurēberge incolā impressu3: finit feliciter. Cōsumatū sub nostri saluatoris anno incarnato* (sic) *m.* ccccIxxxiij. *in vigilia sancti Jacobi de quo fine laus & gloria altissimo sit peuū Amen.* Eodem anno idem typographus edidit etiam Vincentii speculum naturale a Bibliographis pluribus, e. g. Orlandio, Maittario, Roedero, aliisque excitatum.

XLII. Cini de Pistorio Legum Doctoris Pars 1ma Lecturæ in Codicem. Papiæ per Franciscum Girardengum 1483. in Fol.

Hujus operis partem utramque, sine loci, typographi, & anni nota impressam recensui Fasc. I. pag. 136. Præsens primæ partis editio charactere gothico in duabus columnis firmissimæ chartæ impressa est. Charta miræ albedinis est, & amplos habet margines. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Litteras initiales parvas, & signaturas typographus adjecit. In fine voluminis post registrum chartarum hæc habes subscripta: *Hec prima pars Lecture dñi Cini pisto. Impressa est Papie p Franciscum girardengum de nouis.* M. ccccIxxxiij. *Nonis Septembris. Finis.*

XLIII. Biblia Germanica Norimbergæ per Anton. Koburger impressa 1483. in Fol. maj.

Satis nota est hæc Bibliorum editio, & jam a plurimis descripta. Præ ceteris adcuratius de eadem scripserunt Göezius im Verzeichniß seiner Sammlung seltener und merkwürdiger Bibeln pag. 311. seqq. & Cl. Georg. Wolfg. Panzer in der Geschichte der Nürnbergischen Bibelausgaben pag. 65. seqq. Quod externam ejus formam spectat, caret ea custodibus, & signaturis, literis quoque initialibus cum integrorum librorum, tum capitum singulorum impressis, quas tamen nostri exemplaris miniator ubique nunc rubro, nunc ceruleo colore eleganter adpinxit, & auro hinc inde distinxit. Capita numeris romanis, & brevi argumento singulis præfixo distinguuntur. Omissa vero sunt argumenta capitum in Epistolis S. Pauli, & ceteris canonicis, nec non in actibus Apostolorum, & Apocalypsi. Psalmis vero præter numeros romanos præfixi sunt tituli, & insuper prima verba secundum latinam vulgatam versionem. Paginæ singulæ in duas columnas, quarum pleræque 50, complures etiam 51 lineas habent, distinctæ sunt. Tituli singulorum librorum in superiori margine leguntur impressi. Sic e. g. Das Buch der Geschöpf (Genesis) Ita vero hi tituli sunt impressi, ut una, vel duæ voces singulis columnis respondeant. Folia numeris romanis sunt notata. Constat vero volumen integrum foliis numeratis CCCCCLXXXIII. Quare in duo plerumque volumina minora divisa reperitur hæc editio, quorum prius inde ab Epistola S. Hieronymi ad Paulinum ad finem usque Psalterii foliis numeratis constat

CCXCV. alterum vero inde a proverbiis usque ad finem apocalypseos numerata habet a CCXCVI — CCCCCLXXXIII. Typi paulo majores pro temporum illorum ratione satis elegantes sunt, figura ad litteras m germanicas manuductas prope accedentes. Interpunctionum signa haud occurrunt, quam puncta; quae quidem cum commatis loco ponuntur, immediate sequens literam initialem parvam habet, raro majusculam. breviaturae, utpote minus frequentes, lectorem parum morantur. Pa alba, & firma admodum est.

Continet haec editio praeter libros utriusque testamenti tam proto- Deutero - Canonicos, nec non praefationes S. Hieronymi, libris ipsis, ad pertinent, praefixas, etiam apocryphos quosdam, nimirum tertium E orationem Manassis, Praefationi S. Hieronymi in librum Esdrae praefi orationem Salomonis, libro Ecclesiastici (qui dicitur das Buch der lichen Zucht) subjunctam, & epistolam ad Laodicenses Epistolae ad Ep praefixam. Habet praeterea multas figuras ligno incisas, rudes illas qu & plerumque admodum ineptas. Goezius loc. cit. post comparationem adcuratissime institutam adfirmat, in editionibus Bibliorum germanicis loniensi nimirum inter Colonienses antiquissima, & Halberstadiensi anni easdem omnino figuras, ex iisdem tabulis ligneis expressas occurrere. terum textus germanicus huius editionis idem est cum textu, qui in vetustissimis editionibus impressus est, hinc inde tamen magis emendat ad ortographiae leges adcommodatus. Hac de re conferri meretur Cl. zer loc. cit. pag. 71 seqq. Subscriptio in fine Apocalypseos sequens e

Diß durchleutigist
werck der gantzen heyligen geschrifft. genannt
dy bibel für all vorgetruckt teutsch biblē.
lauterer. clarer. und warer nach rechter gemey-
ner teutsch. mit hohez und grossen Vleyß. gegē
dem lateynischen text gerechuertigt. und'schid
lich punctirt, mit vberschrifften bey dem meyst-
en teyl der capitel vnd psalm. iren inhalt vnd vr
sach. anzaygende. vñ mit schönen figuren dy
hystorie bedeutēde. hat hie ein ende. Gedruckt
durch anthonium koburger in der löblichen key
serlichen reychstat Nurenberg. Nach der ge-
burt cristi des gesetß der genaden. vierzehen
hundert vnd in dem drey vnd achtzigstē jar. am
montag nach Jnuocauit. Vm wellich volbrīg
ung. sey lob. glori. vnd ere. der hohen heyligē dry
ualtigkeit. vñ eynigem wesen. dem vater vñ dez
sun vnnd dem heyligen geyst. der da lebt vnnd
regiret gott ewigklich amen.

LI

LIBRI
NOTA ANNI IMPRESSA CARENTES,
QUORUM
MULTI ANTE ANNUM 1480, OMNES VERO ANTE ANNUM 1500 IMPRESSI SUNT.

Horum librorum imposterum tres faciam classes. In prima erunt, qui nomen loci saltem, vel typographi, vel utriusque impressum exhibent. Classem secundam occupabunt, qui propter litterarum similitudinem & convenientiam, aliasve rationes probabiles uni alicui ex typographis jam cognitis adscribendi videntur, Lubens quidem fateor, præsertim si de litteris fusis est sermo, plures typographos iisdem uti potuisse litteris: immo Valdarferum in Italia, & Georgium Ryser in Germania, forte Eustadii, revera iisdem litteris usos fuisse, fassus sum Fasciculo I. pag. 111. in nota (a). Verum puto tamen libros iisdem typis, eidemque chartæ impressos tamdiu recte uni & eidem typographo attribui posse, quamdiu alius typographus, qui iisdem usus sit litteris, haud poterit assignari, præsertim si & aliæ accedant rationes congruæ. In classem denique tertiam eos collocabo libros, qui nota loci, & typographi penitus destituti nec ex litterarum convenientia uni alicui typographo ex typographis jam cognitis tuto videntur posse adscribi.

CLASSIS I.

LIBROS COMPLECTENS NOTAM LOCI, VEL TYPOGRAPHI, VEL UTRIUSQUE IMPRESSAM HABENTES.

Pertinent ad hanc classem ex Fasciculo I. Libri recensiti sub NN. XX. XXX. XXXII. XXXV. XXXVIII. XLI. XLVII. L. His nunc quidem addo sequentes.

CVI. Nicolai de Tudeschis, vulgo Abbatis Siculi commentaria in libros Decretalium tertium, quartum, & quintum. Venetiis per Nicolaum Jenson. 2. Voll. in Fol.

Duo hæc volumina, nunc primum in loco, ubi nemo quæsiisset, casu reperta pertinent ad editionem hujus operis, cujus primam partem recensui

censui ad annum 1477. N. X. Sunt enim typis & chartæ plane iisdem impressa. Cetera etiam omnia, quæ ad externam spectant formam, sunt prorsus eadem, hoc solum discrimine, quod in commentariis ad librum III. initiales litteræ parvæ rarissime occurrant, quæ adsunt plerumque in reliquis partibus. Ad calcem tertii libri legitur: *Finit lecta* (sic) *Nicolai sup. ttio libro decretaliū. Uenetiis ipressa p̄ magistrū Nicolaū Jenson gallicu3.* Accedit *Registrum* sc. chartarum. Quarti sequens est subscriptio: *Explicit lecta do. Abb. siculi sup q̄rto libro decretaliū: sequitur lectura eiusdem super* 5°. Quintus liber cum quarto justæ molis volumen efficit, ad cujus calcem sequentia leguntur impressa: *Explicit lectu. domini Abba. super* 4° ꝛ 5° *decretal'. venetiis impressa per magistru3 Nicolaum Jenson gallicū: correcta ꝛ emendata per egregium iuris doctorem dominum Petrum de moriglio hispanum qui etiam reliquas lecturas domini Abbatis emendauit.* Cum tomus primus, seu commentaria in I. Lib. Decret. hujus editionis anno 1477 die primum 27 Novembris prælo exierint, tres istæ partes primum anno 1478 prodiisse videntur.

CVII. Summæ Hostiensis Librorum Decretalium Pars II. & III. Per Ludovicum Hochenwang. in Fol.

Hæc duo volumina recensui ad annum 1477, quo primus liber ejusdem editionis prodiit, N. XXVI.

CVIII. *Decisio consiliaris supra dubio producto de indulgēciis: edita per reuerēdū in xp̄o patrē & dn̄m: fratrē Antoniū de ordine p̄dicato4 Archiep̄m florentiñ doctorem clarissimum.* Norimbergæ per Frid. Creusner. in Fol. min.

In aversa pagina primi folii, cujus pagina prima est vacua, leguntur verba tituli loco recitata. Litteræ sunt gothicæ formæ, oblongæ, & justæ pinguedinis. Desunt initiales, quæ hoc in tractatulo, decem tantum foliis constante, tres tantum formandæ fuissent, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. In fine hæc leguntur impressa: *Impressum p̄ Fridēricum creusner ciuem Nurmbergeñ.* Apud nos eandem habet compacturam cum opusculis ad annum 1477 NN. XII. & XIII. recensitis, & ab eodem typographo, eodemque charactere impressis. Quare eodem circiter tempore prodiisse videtur.

CIX. **Das ist die loblich legend von keisers karls streyt vor regenspurg geschehen.** Hæc in fronte opusculi charactere majusculo, in fine vero eodem charactere sequentia leguntur: **Gedruckt durch Fritz Creußner.** in 4to.

Opusculum istud sex tantum constat foliis impressis, & narrationem continet multis fabulis inquinatam de urbe Ratisbona a Carolo magno occupata. Impressum est charactere germanico. Initialis litera in fronte opusculi deest. Desunt etiam custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Charta firma est, & alba. Signum chartarii agnus paschalis est. Roederus in Catalogo Librorum Sæc. XV. Norimb. impressorum n. 450. ejusdem opusculi editionem Norimbergensem a Johanne Stuchs factam excitavit: nostræ vero editionis non meminit.

CX. *Tractatus De futuris christianorū triumphis in saracenos. Magistri Johannis* (Annii seu Nanni Ord. Præd.) *viterbiensis*. Accedit tractatus ejusdem, in quo futura christianorum, & turcarum fata ex influxu astrorum præsagit. Impress. Norimbergæ sine mentione anni, & typographi. in 4to.

Verba: *Tractatus De* &c. leguntur in prima folii primi pagina, & nihil aliud. Folio secundo incipiunt conclusiones utriusque tractatus, quæ terminantur in aversa tertii folii pagina, & hæc habent subscripta: *Expliciunt capitula huius editionis - - - Impressa Nuremberge.* Folio quarto *Ad beatissimum papam Sixtum. & reges ac senatus Christianos de futuris Christianorum triumphis in saracenos. Epistola Magistri Johannis viterbiensis incipit.* Hæc vero epistola non ad Papam tantum, sed, ut initio statim insinuatur, etiam ad reges Francie, Hispanie, Sicilie citra farum, Ungarie & senatum Genuensem directa est. Epistolam in eadem pagina excipit Prohemium, terminatum in prima folii quarti pagina. linea 7. Tum *Incipit primus tractatus*, in duas partes divisus, in quarum prima quindecim priora, in secunda vero reliqua Apocalipseos capita explicantur. Illa in aversa pagina folii 13, hæc itidem in aversa pagina folii 42 terminatur. Folio 43 *Incipit vltimus tractatus. qui est de imperio turchorum scd'm astronomos. eiusdē magistri Johannis qui supra.* Tractatus hic decem constat propositionihus, quarum prima est: *Quod dei summi prouidentia de cursu communi regit hunc mundum inferiorē. per superiores latiores celestes:* Decima vero: *Quod anno salutis.* M. cccc. lxxx. *inchoabit depressio imperii turchorum. & fauor paulatim christianorum consurget. & electo orientis imperatore ex improuiso augebitur.* Et hæc quidem conclusio, ideoque opus integrum terminatur in aversa folii 47 pagina, linea 16. Tum hæc leguntur impressa: *Ex genua* M. cccc. lxxx. *die* xxxi. *Marcii in sabbato sancto*

com-

completum (scilicet ab auctore finitum) His subjecta hæc sunt: *Explicit opus Magistri Johannis Nannis de futuris christianorum triumphis in turchos & saracenos. Ad beatissimū pontificē maximū Sixtum quartū. Et reges. principes. ac senatus christianos.* Opuscula hæc ratione argumenti certe notatu digna gothico charactere luculento, & perpulchro impressa sunt præstanti chartæ. Desunt initiales litteræ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum: has vero typographus signavit. Roederus in Catalogo Libr. Sæc. XV. Norimb. impressorum pag. 58. N. 470. eandem editionem excitavit, & recte observavit, typis & chartæ iisdem impressam esse, quibus a Conrado Zeninger anno 1481. impressus est tractatus de Turcis, recensitus a me ad. h. a. N. XXXVIII.

CXI. *Epistola de miseria curatorum seu plebanorum.* Augustæ per Ant. Sorg. in 4to.

In prima primi folii pagina leguntur verba, gothico charactere majusculo impressa, quæ tituli loco recitavi, & nihil aliud. Folio secundo opusculum ipsum incipit ab auctore anonymo scriptum ad Johannem quemdam, qui ejus de suscipienda cura pastorali consilium expetierat. Hujus porro vitæ pastoralis novem incommoda, quæ totidem Diabolos adpellat auctor, enumerantur. Et quidem *Primus diabolus inter omēs est ipse collator* sc. Beneficii curati. 2) Custos Ecclesiæ. 3) Coca seu coqua. 4) Vitricus Ecclesiæ. 3) Rusticus. 6) Officialis. 7) Episcopus. 8) Capellanus. 9) Prædicator. De his singulis auctor ita loquitur, ut vir longa experientia edoctus loqui solet, dignus omnino, qui vel hodie adhuc legatur ab omnibus, qui curam pastoralem ambiunt, ut se ipsos pascant. Constat totum opusculum octo tantum foliis impressis, & in fine hanc habet subscriptionem: *Explicit epistola de miseria curatorum seu plebanorum. Impressum* (sic) *Auguste per Anthonium Sorg.* Illustris Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte hujus opusculi non meminit.

CXII. Jacobi Magni, Ord. Eremit. S. Aug. Sophologium, seu Libri X. de inquirenda divina sapientia. Lugduni per Nicolaum Philippi de Bensheim, & Marcum Reinhart de Argentina. in Fol.

Operi præmissa est tabula, seu index singulorum cujusque libri capitulorum brevia argumenta exhibens, in duabus columnis firmissimæ, & albæ chartæ, amplissimos margines habenti, gothico charactere paulo minori impressus, ut ipsum opus, & in prima folii impressi secundi columna terminatus. In prima folii tertii columna auctoris epistola dedicatoria *Serenissimi atq3 christianissimi principis franco4 regis confessori. d. Michaeli! diuina proui-*

prouidente gracia episcopo antisiodorensi! cujus auctor se capellanum adpellat, inscripta legitur. In secunda paginæ ejusdem columna opus ipsum incipit sine ullo titulo. aut inscriptione. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. In aversa pagina folii 14, columna quarta, linea 24 *Sophologii liber pmus desinit.* Mox vero *Sophologii liber secundus (qui est de inuentõne scientia4) feliciter icipit.* Ejusmodi subscriptiones & inscriptiones ceteris etiam libris adjectæ sunt. Ad calcem vero libri decimi, hoc est, in aversa pagina folii 118, columna 4 post lineam 11 gothico charactere magno hæc tantum leguntur impressa: *Jacobi magni sophologium finit feliciter.* In prima folii 119 pagina gothicis pariter characteribus magnis impressa leguntur sequentia:

Epigramma ad huius opis conspectorem.
Illuc claro4 cõtendunt dogmata patrum!
Doctos atq3 bonos vt faciunt (sic) *homines.*
At quom nõ leuiter possit percurrere quisquã|
Auctores cunctos multa neglecta manent.
Omnia docto4 quo ergo documenta legant̃!
Hunc iacobus magni condidit ecce librum.
Tu quoq3 si bonus esse velis, sapiensq3 videri!
Quod manibus tractas disce Sophologiũ.
Quidquid em̃ (sic) *veter4 tetigit preceptio digna,*
Mille voluminibus clauditur hoc opere.
Impressum lugduni per Nicolaũ Philippi de
benssheym & Marcũ Reinhart de Argentina.

Auctor operis tribus prioribus Sæculi XV. decenniis floruit. Fuit natione Hispanus, patria toletanus, religione Ord. Eremit. S. Aug. & Carolo sexto Francorum Regi a concionibus. De eo post Possevinum narrat Oudinus, quod, cum Carolo VII. Francorum Regi a secretis confessionibus esset, Burdigalensem Archiepiscopatum ultro sibi oblatum recusaverit circa annum 1425, obieritque Parisiis in Ecclesia sui ordinis sepultus. Iidem Jacobi nostri eruditionem in veterum præcipue theologorum, sacrarumque scripturarum libris magnopere extollunt, quod ante eos jam fecerat Trithemius. Præsens ejus opus sæculo decimo quinto est sæpius typis excusum. Exstant ejus tres editiones loci, anni, typographi indicio destitutæ & a se diversæ in Bibliotheca Cann. Regg. Rebdorfensi. Conf. *Monumenta Typograph. Biblioth: Rebdorf.* Pag. 38 — 40. Nulla etiam ex hisce tribus cum nostra concordat. Orlandi Pag. 84. Parisinam citat editionem ab Udalrico Gering & sociis curatam circa annum 1471. Ejusdem meminit De Bure N. 349. Idem Orlandi pag. 86. & Maittaire Tom. 1. pag. 372. alterius meminerunt editionis parisinæ ab iisdem typographis curatæ anno 1477. Posteriori hac editione certe non multum recentior nostra hæc Lugdunensis esse videtur. Nihil de ea habent Orlandi, Maittaire, De Bure, aliique Bibliographi, qui ad manus mihi sunt. Maittaire Tom. I. pag. 779. meminit quidem editionis Lugdunensis, sed anno

anno 1485 non adjecto nomine typographi factæ. Idem pag. 415. 420. & 430. nec non Orlandi pag. 90. & 122 tres excitarunt libros, a nostris typographis impressos, nimirum Guidonis de monte Rocherii Manipulum curatorum, & Biblia latina anno 1482 excusa Argentinæ, nec non la *Traduction* du Miroir de la vie humaine Parif. 1482. Uterque eosdem typographos Lugduni quoque libris excudendis operam dedisse, ignorasse videntur. Iidem *pro Bens-heym* scripserunt *Gernsheym*. Conf. dicta ad N. XL. ann. 1480.

CXIII. Psalterium latinum *Ingolstadii impressum.* in Fol min.

Incipit psalterium hoc sine ullo titulo aut inscriptione. Carent Psalmi singuli numeris, & titulis, quemadmodum paginæ custodibus, signaturis, numeris, & inscriptionibus. Desunt quoque initiales litteræ non tantum Psalmorum, sed & versuum singulorum. Litteræ sunt missales magnæ, luculentæ, & elegantes. Paginæ singulæ lineas novendecim impressas continent. Psalmus quartus: *cvm invocarem* &c. in aversa folii secundi pagina, linea 10; Psalmus decimus: *In domino confido* &c. itidem in aversa pagina folii septimi, linea 5 terminatur. Psalmis partim inserta, partim in fine adjecta sunt cantica alia, quorum publicus, isque frequentior est in officio ecclesiastico usus. Psalmus centesimus quinquagesimus, isque ultimus terminatur in aversa folii centesimi vigesimi sexti pagina, linea tertia. Tum immediate fine ullo titulo sequitur canticum ex If. cap. XII. desumptum, quod incipit: *Confitebor tibi dñe qm̃ irat⁹ es mihi: cõuersus ē furor tu⁹ & consolatus es me.* Hoc alia excipiunt cantica, quæ usum habent frequentiorem in choro. Postremum est: *Te Deum laudamus* &c. quod terminatur in prima folii centesimi trigesimi sexti pagina, linea decima nona. In eadem linea typis iisdem, quibus hoc opus, impressa leguntur verba: *Impressũ Ingolstat.* Aversa hujus folii pagina vacua est.

Quin Psalterium istud sæculo XV. impressum fuerit, vix, puto, in dubium vocari poterit. Equidem nullus dubito, quin ante annum saltem 1480 prælo exierit. Locus impressionis, *Ingolstat*, aperte in subscriptione indicatur: nec de alia, quam Bavariæ nostræ civitate hujus nominis quis merito istud vocabulum interpretari poterit. De typographo non habeo, quæ proferam. Typographum quemdam jam septimo vel octavo Sæculi XV. decennio Ingolstadii fixam habuisse sedem, vix crediderim. Videtur igitur transeuntis, & ad tempus forte apud nos commorantis typographi monumentum esse hoc Psalterium, de quo omnes, quod sciam, Bibliographi silent. In fasciculo tertio aliud occurret monumentum typographicum, nimirum Pauli Lescherii Rhetorica — *diligẽtissime cõposita & correcta - a magistro paulo lescher & ideo rethorica lescherii nuncupetur In almo ginnasio ingoldtstat* XVII *Anno.* (omissus est millenarius, & centarii) ~~Lxxxii.~~ Si revera, ut conjicere licet, Ingolstadii impressum est hoc opusulum, est certe omnium, quæ hactenus

nus

nus quidem a Bibliographis excitata sunt monumenta typographica Ingolstadiensia, antiquissimum, scilicet inter ea, quæ notam anni adjectam habent. Psalterium, a me nunc descriptum, sed nota anni carens, me quidem judice, anno 1487 anterius est.

CXIV. Biblia Aurea. Theodisce. Augustæ. in Fol.

Est versio Theodisca operis, cujus editionem latinam ad annum 1475. N. V. recensui. In prima primi folii impressi pagina legitur: *Ein Vorred diss buchs genant die Guldin Bibel. Innhaltend belonung der tugennt vnnd strouf der laster.* In aversa folii ejusdem pagina singuli ordine scripturæ libri latine & germanice enumerantur. Folio secundo incipit registrum alphabeticum materiarum, quinque foliis comprehensum. Folio septimo incipit *Von abbruch vnnd vasten Das erst Capitel.* Litteræ gothicæ sunt oblongæ, atque eædem omnino, quibus Ludovicus Hohenwang anno 1477 impressit summam Hostiensis, recensitam ad h. a. N. XXVI. Initiales litteræ florentes, ligno incisæ eædem quoque sunt, quæ tum in summa Hostiensis, tum in Glossario Salomonis, recensito *Fasc. I. N. XCVI.*, occurrunt. Quin igitur summa Hostiensis, & aurea hæc Biblia ab eodem typographo impressa fuerint, nullus equidem dubito (*a*). Custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum desunt In fine legitur subscriptio sequens: *Hie endet die guldin Bibel gedruckt zů Augspurg.* Est quidem & hæc subscriptio impressa typis, sed videtur mihi serius demum, & forte ab alio, quam qui opus ipsum impressit, adjecta fuisse. Est enim litteris impressa crudioribus, quam sunt litteræ ipsius operis, licet ad harum imitationem sint efficta. Atramentum est etiam oppido diversum ab atramento, quo impressum est opus ipsum, & ipsæ lineæ operis immediate præcedentes, huic subscriptioni arctissime adhærentes. Videtur ergo mihi suspecta esse hæc subscriptio. Quod si tamen vera continet, discimus inde, Ludovicum Hohenwang Augustæ officinam habuisse typographicam, quod ante quidem & mihi, & omnibus, quod sciam, Bibliographis erat incognitum. Idem Typographus versionem Theodiscam Flavii Vegetii, sine nota loci & anni impressit, cujus initium est: **Dem wohlgebohrnen herren**

(*a*) Cum in Glossario Salomonis laudato magnæ litteræ florentes plane eædem sint adhibitæ, quæ in Summa Hostiensis, & aureis hisce Bibliis occurrunt, haud abs re forte suspicari liceret, Glossarium illud ab eodem typographo impressum fuisse, quamvis litteræ ipsius textus sint oppido diversæ. Sunt vero litteræ textus in Glossario Salomonis prorsus eædem, quibus impressa est Historia Friderici I. & parentellæ ejus recensita Fasc. I. N. LXXXIX. nec non aurea Biblia latina inferius in classe tertia N. CXXVIII. a me recensita. Quod si igitur Ludovicus Hohenwang Glossarium Salomonis impressisset, tribui eidem hi duo quoque libri non immerito possent.

herren, herren Johansen Graven von Lupffen landgraven zu Stielingen und herren zu Hewen Entbeut ich ludwig Hohenwang von Tal Elchingen gehorsam mit diensten — Conf. Neue Nachrichten von Künstlern und Kunstsachen. 1. Thl. S. 248 seqq. Narrat Clarissimus harum relationum auctor, Dominus de Heinecken, se Elchingam eo fine migrasse, ut certiora ibidem de typographo, Ludov. Hohenwang, intelligeret: nihil vero ibidem memoriæ proditum se accepisse.

CLASSIS II.

LIBROS COMPLECTENS, QUI PROPTER CONVENIENTIAM TYPORUM, ALIASQUE RATIONES PROBABILES UNI ALICUI EX TYPOGRAPHIS JAM COGNITIS VIDENTUR ADSCRIBENDI.

UDALRICI ZELL esse videtur opusculum sequens.

CXV. *Publii virgilii maronis poete optimi moretū Incipit.* Accedit Carmen Rhytmicum Alani, quo probatur, virgines, & non mulieres ducendas esse ad matrimonium. in 4to min.

Verba *Publii virgilii* &c. leguntur in fronte opusculi, quod, num Virgilium habeat auctorem, adhucdum dubitatur. Terminatur idem in aversa folii tertii pagina, linea 6, cui subjecta leguntur:

Publij maronis virgilii moretū explicit
Epitaphiū virgilij
Mantua me genuit. calabri rapuere. tenet nūnc:
pertenope (sic) *cecini pascua. rura. duces;*
carmē rigmicū (sic) *Alani ꝓbās ūgines & nō*
mulieres ad mrimoniū ēē ducēdas.

Carmen hoc terminatur in aversa sexti folii pagina, linea 18. Ut de ingenio poetæ nostri lector judicare possit, recitabo versus quatuor postremos:

Ergo nō vlterius, questio ꝓcedat
Cū se parti virginū racio ꝯcedat
Ergo nupta virgini. in amore cedat
Et inupta mulier. nuptā antecedat.

His subjecta sunt sequentia:

Explicit carmē ricmicum Alani
Epitaphiū Alani.
Alanum breuis hora tumulo sepeliuit
Qui duo. qui septē. qui totū scibile sciuit;

Litteris impressa sunt hæc duo opuscula plane iisdem, quibus opuscula Fasciculo I. N. I — V. sine nota loci & typographi, annique recensita. Quare nullus

lius dubito, quin hæc quoque ex Udalrici Zellii typographia circa annum 1467 — 1470 prodierint. Alanus, cujus hic exstat carmen rhytmicum, abs dubio est Alanus ab insulis, S. Bernardo cnntemporaneus, & familiaritate conjunctus. De hoc passim agunt scriptores historiæ litterariæ, utpote plurium operum auctore. Casimirus Oudinus in *Commentar. de Scriptor. Eccles.* Tom. II. Col. 1488 & seqq. de eo fusius egit, & singulari differtatione probare conatus est, non duos, sed unum exstitisse Alanum, eumque anno circiter 1162 diem obiisse supremum.

JOHANNI MENTELIO duo sequentia opera attribuo.

CXVI. Pauli Burgensis Scrutinium Scripturarum. in Fol. min.

Inter exemplar istius operis, quod mihi mihi nunc præ oculis est, & alterum illud, quod *Fasc. I. N. XXI.* inter libros nota anni carentes descripsi, tanta est, quod externam attinet formam, similitudo, & convenientia, ut ambo exemplaria aliquoties fugitivo oculo intuenti mihi ejusdem editionis esse viderentur. Litteræ enim (quæ sculptæ videntur, non fusæ) alphabeti minoris eædem sunt, uti etiam abbreviaturæ utrinque adhibitæ. Idem etiam, paucissimis exceptis paginis, est numerus linearum in quavis pagina, idem numerus foliorum in utroque exemplari. Desunt etiam signaturæ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum, nec non initiales litteræ. Sola quippe littera initialis parva p in exemplari jam descripto in primo fasciculo, quod liceat A adpellare, expressa est in aversa secundi folii pagina ad vocem *presens:* deest vero eadem in exemplari B, quod jam præ oculis mihi est. Postquam vero exemplar utrumque adcuratius alterum cum altero comparavi, eas inter utrumque differentias observavi, quæ diversas editiones, ab eodem tamen typographo, Joanne nimirum Mentelio Argentoratensi, curatas mihi prodere videntur. Primo enim litteræ Alphabeti majoris B, I, P, & R in exemplar B eædem sunt cum litteris, quas b. Steigenbergerus in der litterarisch-kritischen Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln &c. Tab. I. n. 3. æri incisas, ac Mentelio proprias, exhibet. At vero litteræ eædem in exemplari A differunt linea horizontali ad sinistram vergente, quæquidem notabiliter brevior est, præsertim in littera P. Differunt etiam duo hæc exemplaria quoad orthographiam. Exempla occurrunt statim in sex prioribus primæ primi folii paginæ lineis. In exemplari A linea 1. legitur *dyalogus*, in exemplari B *dialogus*, lin. 2. in exempl. A *compositus*, in exempl. B *composit'*, in eadem linea exemplar A habet *patrem*, B *patre3*. Linea 3 in exempl. A *archicancellas* in exempl. B *archicācellas* legitur. Linea 6 exemplar A habet *domini*, B *domī*. Atque ejusmodi quidem differentiæ passim occurrunt. Nulla quoque est pagina in exemplari A, quæ non plures, paucioresve in eadem linea vel voces, vel syllabas complecteretur,

tur, quam sunt in exemplari B. Sic in exempl. A prima linea primi folii aversi clauditur voce *sumi* (sic) in exempla B syllaba ejusdem vocis ultimâ *mi* secundam lineam inchoat. In exemplari A linea trigesima quarta paginae primae folii 130 clauditur his verbis *Explicit pma pars*: in exemplari B his: *Explicit pma*, ita ut vox *pars*, eaque sola lineam occupet trigesimam quintam. Linea penultima aversae ultimi folii paginae in exemplari A clauditur his verbis: *cui honor & gloria ē*, in exemplari vero B syllaba *ho*: vocis *honor*. Puto dicta hactenus sufficere ad probandum, duas existere diversas ejusdem operis editiones nota anni, loci, typographi destitutas, quae tamen ambae ex typographia Joh. Mentelii, forte non diu altera post alteram prodierint.

CXVII. Postilla Nicolai de Lyra cum additionibus & correctionibus Pauli Burgensis. Tomi III. in Fol. magn.

Tomus I. complectitur Pentateuchum cum libris Josuae, Judicum, Ruth, & 4 Regum: Tomus II. Proverbia, Ecclesiasten, Canticum Canticorum, Sapientiam, Ecclesiasticum. Insuper vero Prophetas Isaiam, Jeremiam, (cum Threnis, & Baruch) Ezechielem, Danielem, duodecim minores, & 2 Machabaeorum Libros. Attamen hi quidem libri a praecedentibus separari, & seorsim haberi possunt. Tomus III. totum complectitur Novum Testamentum. Non est igitur integrum apud nos hujus editionis exemplar, utpote in quo desunt libri duo Paralippomenon, 2 libri Esdrae, Tobias, Judith, Esther, Job, & Psalmi uno forsan volumine comprehensi. Id maximopere dolendum est, cum editio haec sit antiquissima, forte omnium prima, & probabilissime a Joh. Mentellio ante annum 1471 excusa. Litteris quippe impressa est rudibus, sculptis, non fusis, & parum scite in voces compositis, quarum pleraeque maximam habent similitudinem, quin eaedem videntur cum litteris Johannis Mentellii, quas aeri incisas exhibuit b. Steigenbergerus in literarisch-kritischen Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln &c. Tab. I. n. 2. & 3. Interpunctionis signum nullum occurrit, nisi punctum. Desunt initiales litterae, custodes, signaturae, paginarum numeri, & inscriptiones. In fine nulla legitur loci, anni, typographi notitia. Charta est firmissima, mirae tamen albedinis, diversis notata chartarii signis, inter quae tamen frequentius occurrit Rosa. Singulae paginae in duas columnas distinctae sunt. Columna quaevis, quotquot numeravi, lineas complectitur 62. Atque haec quidem tribus voluminibus sunt communia. Notabo nunc quaedam, quae singulis sunt propria, ut quis unius, alteriusve voluminis copiam nactus judicare possit, eandemne, an a nostra diversam habeat editionem. *Tomo primo* praemissus est duplex prologus, & quidem in prima columna primae paginae *Prologus pm⁹ Venerabil' fratris Nicolai de lira In testamētū vet⁹ De recōmendacōne sacre scripture in generali Incipit*, idemque terminatur in aversae paginae

co-

columna secunda, linea 53. Hunc excipit *eplogus scd̃ de itẽciõe auctoris & modo procedendi.* Circa finem columnæ secundæ in aversa folii secundi pagina *Incipit liber genesis. Capitulum primum.* Finita postilla Nicolai de Lyra in librum Genesis *Incipiunt addiciones ad postillã magistri Nicolai de lira sup biblia. editea* (sic) *reuerendo patre domino paulo de sancta maria. magistro ĩ theologia. Episcopo burgensi. Archicancellario serenissimi principis domini Johannis Regis castelle & legionis. — quas venerabili viro. Alphonso. legum doctori. decano compostellano filio suo ex legitimo matrimonio genito direx[t] premittens eplogum sub forma sequenti. finiuit autem eas. Anno domĩ.* M°ccccxxix. Additiones istæ sunt singulis libris adjectæ. Constat tomus hic primus foliis impressis 303. *Tomus secundus* a Proverbiis Salomonis incipit, & in fronte quidem hæc verba exhibet impressa: *Postillã venerabilis fratris nicolai de lira sup puerbia solomonis* (sic) *Incipit feliciter.* Liber Ecclesiasticus terminatur folio 94 pagina prima, columna secunda, linea 34, cui adjecta est subscriptio sequens: *Postilla venerabil' fratris Nicolai de lira sup ecclesiasticum finit feliciter.* Ex errore typographi adjecta est linea huc non pertinens:

daciũ pniciosũ & ĩ ɔspectu astancium s. an:

Aversa hujus folii pagina vacua est. Folio autem 95 *Postilla Nicolai de lira sup Ysaiam incipit.* Terminatur iste tomus in aversa pagina folii 372 columna prima, linea 52, cui subjecta tantum sunt sequentia: *Postilla super libros machabeorũ finit.* Novum testamentum integrum *Tomo Tertio* continetur, & quidem in prima primi folii columna *Postilla super matheũ fratris Nicolai de lira ordinis fratrum minorum Incipit.* In aversa pagina folii 156, columna secunda, linea 48 terminatur postilla cum additionibus in Evangelium Johannis adjecta hac subscriptione: *Addicões veneabil'* (sic) *pauli burgens epi ad postillã Nicolai de lira sup euãgelia io finiũt.* (sic) In prima autem columna folii sequentis *Postilla super paulũ fratris Nicolai de lira ordinis fratrum minorum Incipit.* Volumen hoc folia impressa complectitur 348. In fine Apocalypseos, quæ terminatur in prima pagina folii 348, columna secunda, linea 58, nulla prorsus legitur subscriptio, linea vero quinquagesima octava sequentis est tenoris:

& in futuro p gloriam Amen.

Editionem hanc Bibliographi omnes ignorasse videntur. Nullus certe, de quibus agunt hujus operis editionibus nota loci, anni, typographi destitutis, eas ita descripsit, ut vel una ex istis cum nostra conveniat. Forte Weislingerus in *Catalogo Librorum Impress. Biblioth. Argentorat. Ord. Equit. Hierosolym.* pag. 135 nostram designavit editionem.

CON-

CONRADUS FINER sequentia S. Augustini, Opuscula me quidem judice, impressit.

CXVIII. S. Augustini Episc. Hipp. Opuscula 1) de Vanitatibus Sæculi. 2) De Vita Christiana; in 4to.

Duo hæc opuscula, quæ in hac quidem editione separari non possunt, ideoque simul lucem publicam aspexerunt, charactere impressa sunt gothico paulo majori, oblongo, & admodum luculento, eodem nimirum, quem Conrado Finer Esslingensi typographo proprium æri incidendum curavit b. Gerhohus Steigenberger in Tabula III. N. 3 & 4. adjecta in der literarisch = kritischen Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche. Bibeln &c. Idem typographus charactere eodem anno 1477 *Stellam Meschiah* impressit, cujus specimen ibidem N. 7 & 8. videre licet. Duæ initiales litteræ horum opusculorum magnæ florentes ligno incisæ sunt. Prius tituli loco in fronte hanc habet inscriptionem: *Incipit liber Augustini de vanitatibus seculi.* Mox ipse textus sequitur, qui in aversa folii quinti pagina, linea 18 terminatur, & hanc habet subscriptionem:

Explicit liber sancti Augustini
de vanitatibus seculi feliciter.

In fronte folii sexti *Prologus libri beati Augustini de vita Xpiana incipit feliciter.* Prologum in prima folii septimi pagina, linea quarta terminatum excipit ipsum opusculum, quod terminatur in aversa pagina folii 23, linea 7. Adjecta est sequens subscriptio:

Explicit liber sancti
Augustini de vita
Cristiana feliciter.

Desunt custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Paginæ singulæ viginti quinque lineas impressas continent. Non memini editionem hanc ab ullo bibliographo excitatam.

FRIDERICO CREUSNER, Norimb. Typographo, subjecti duo libelli tribuendi videntur.

CXIX. Johannis Gerson Donatus. in Fol. min.

Libellus iste, septem tantum foliis impressis constans, Donati nomine inscribitur, quod auctor Donati libellum de octo partibus orationis secutus per interrogationes, & responsiones varia præcepta moralia rudioribus inculcare voluerit, e. g. *Quid est pronomen. Rñsio. sicut homo est nomẽ tuum. Ita peccator est pronomẽ.* In fronte hic titulus legitur:

In-

Incipit donatus Venerabilis Magistri.
Johannis Gerson Cācellarii Parisiensis.

Desunt litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones. Litteræ sunt plane eædem cum litteris opusculi paulo ante N. CVIII. recensiti, & a Friderico Creusner certe impressi. Videtur igitur & hoc opusculum ab eodem typographo forte circa idem tempus excusum. Videtur hæc editio eadem esse, quam Roederus in Catalogo Libr. Sæc. XV. Norimb. impressorum N. 446. Creusnero attribuit. In fine hæc subscripta leguntur:

Explicit donatus egregij doctoris Magistri
Johannis Gerson Cancellarij Parisiensis.

CXX. Cornelii Taciti libellus de Germania. in Fol. min.

In fronte primæ paginæ legitur: *Cai. Cornelii Taciti. Equitis Ro. Germania incipit.* Litteræ sunt paulo majores formæ gothicæ. Initialis in fronte libelli deest. Desunt etiam custodes, signaturæ, paginarum numeri. Pagina quævis lineas impressas 35 continet, exceptis pagina prima primi folii, quæ lineas 32, & prima folii ultimi quæ tantum sedecim complectitur. Et lineæ quidem decimæ sextæ ultima verba sunt: *Laus deo clementissimo.* Præter hæc nihil legitur adjectum. Integer vero libellus paginis impressis 11 absolvitur. Charta est alba quidem, & munda, sed minus firma. Interpunctionis signum unicum est, nempe punctum. Vix dubito, quin Roederus loc. cit. hanc nostram editionem designarit N. 472: *Cai. Cornelii Taciti Equitis Ro. Germania. fol. eodem volumine continetur & iisdem gaudet characteribus cum Johannis Mathiæ Tuberini relatione a Friderico Creusnero typis expressa.*

Tres sequentes libros JOHANNI ZAINER, Ulmensi Typographo, haud abs re tribui posse, ex eorundem descriptione patebit.

CXXI. Joh. Valeis, Angli, Ord. min. Summa Collectionum, vulgo *Summa Galensis*, vel *Communiloquium*. in Fol. min.

In aversa primi folii pagina incipit *Registrum alphabetico ordine collectu3 in libellu3 qui intitulatur Cōmuniloquiu3 seu summa collectionum.* Est vero index alphabeticus materiarum foliis impressis duodecim comprehensus. Tum singulorum totius libri in septem partes divisi capitum argumenta foliis quatuor impressis recensentur. *Tandem Incipit Prologus summe galensis. siue collectionum aut cōmuniloquium.* Hic foliis impressis tribus absolvitur. Demum opus ipsum incipit, cujus Pars 1) est de Republica generatim. 2) De colligatione multiplici membrorum Reipublicæ. 3) De informatione hominum, quantum ad ea, quæ sunt omnibus communia. 4) de republica Eccle-

clesia-

clesiastica. 5)-De informatione studiosæ juventutis. 6) De informatione religiosorum. 7) De informatione hominum, ut sint parati ad mortem. Patet hinc libri materia, & œconomia. Ejusdem duas alias editiones, Augustanam Antonii Sorg ann. 1475. & Argentinensem anni 1489. Weislingerus in Catalogo Libr. Impress. Biblioth. Argentin. Ord. S. Joh. Hierosol. sub voce *Galensis* excitavit. Præsens hæc nostra a Joh. Zainer, & quidem jam ante annum 1480 excusa videtur. Typi enim prorsus iidem sunt cum typis, quibus idem typographus impressit libros Fasciculo I. NN. XXX, XXXI. seqq. recensitos. Desunt quoque initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri. In superiori tamen margine notantur distinctiones singularum partium, e. g. *Distinctio Prima.* Præter punctum occurrunt etiam, licet rarius, duo puncta. Charta & firma & alba est, sed minus polita. Folia impressa numeravi 186. In fine sequens legitur notitia: *Vigore motoris primi immobilis: nullam magnitudinem habentis axplicit* (sic) *Galensis summa venustissima atq; lepidissima: sūma collationū alio nōie siue cōmuniloquiū vocitata. dogmatū varios microcosmi gradus ac status respicientiū cōplexiua ob dei gloriam amplioremq; ecclesie fructificationē artificialiter effigiata. legis gracia* (sic) *anno* 1281. *finit feliter.* Annum in subscriptione insinuatum esse annum, quo opus ab auctore suo primo editum est, per se patet. Editio eadem exstat in Bibliotheca Cann. Regg. Rebdorfensium. Conf. *Monumenta Typograph. quæ exstant in Bibliothec. Cann. Regg. in Rebdorf* &c. pag. 22. & 23. De auctore operis fusius agit Oudinus Tom. III. de Script. Eccles. Col. 495 seqq. Ego id unum adnoto, auctorem *Gualensem*, seu Wallensem recte dici, non *Galensem*. Unde appellatio, Summa Galensis.

CXXII. Alberti M. *Abundantia*, seu Collectio *Exemplorum.* in Fol. min.

In aversa pagina primi folii *Incipit Registrum istius libri* in septem partes divisi, quarum 1) est de timore, 2) de Inferno, 3) de Purgatorio, 4) de divino Judicio, 5) de timore mortis, 6) de timore peccati, 7) de timore periculorum. Dicta exemplis partim ex Sacra Scriptura, partim ex ecclesiastica & profana historia illustrantur. Folii secundi pagina prima incipit auctoris prologus, qui terminatur in prima pagina folii tertii, linea 20. Tum immediate *Incipit de timore.* Typi iidem sunt cum typis, quibus impressum est opus immediate præcedens. Sunt nempe Joh. Zainer. Desunt ubivis initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri. Præter punctum occurrunt etiam duo puncta. Videtur & hic liber ante annum 1480 excusus. Ad calcem primæ paginæ folii ultimi 66 sequentia leguntur: *Finit liber de abundantia exemplorum magistri Alberti magni Ratispa.* (sic) *episcopi ad omnem materiam.* Hæc quoque editio exstat in Bibliotheca Cann. Regg. Rebdorfensi. Conf. *Monumenta Typograph - Rebdorf.* &c. pag. 42 & 43.

CXXIII. *Sermones discipuli super epistolas dñicales* (quæ sequitur vox, legi non potest) *per totius anni circulum collecti ex sermonibꝰ Wilhelmi lugdunensis & ex dictis sancti Thome & dictis Johannis nider & aliorū doctorum catholicorum incipiunt feliciter.* in Fol. min.

Argumentum ex verbis modo recitatis, quæ in fronte primæ paginæ leguntur, abunde intelligitur. Sunt universim sermones 51, typis Johannis Zainer impressi, ut eorundem adcuratissima comparatione instituta manifestissime deprehendi. Caret hæc editio custodibus, paginarum numeris, & initialibus litteris. Habet vero signaturas. In margine quoque superiori sermonum numeri adnotantur, e. g. *Sermo Primus*, vel *Sermo XXV*. Ad calcem voluminis sequens legitur notitia: *Expliciunt sermones discipuli super epistolas dñicales per circulum anni collecti ex sermonibꝰ Wilhelmi lugdunensis epi. & ex dictis Joh'is nider doctoris & ex dictis aliorum doctorum catholicorum & ex sermonibus Sensati.*

CHRISTOPHORO VALDARFER, vel GEORGIO RYSER (conf. Fasc. I. pag. 111. not. (a)) opus sequens videtur adscribendum.

CXXIV. *Officii misse | sacriqꝫ canonis exposicio. ꝛ signoꝝ que inibi quotidie fiūt mistice repsentacōnis declaratio. cū periculoꝝ contingere potentiū obuiacione. in alma Vniuersitate lipczensi edita. incipit feliciter.* in Fol. min.

Hæc verba tituli loco leguntur in fronte primæ paginæ, quæ mox excipit auctoris ad *Reuerendos patres & dominos* academiæ Lipsiensis Epistola quasi dedicatoria præsentis operis, in duos libros divisi. In primo, qui sine ulla subscriptione in aversa pagina folii 48 terminatur, auctor agit de dispositionibus ad sumptionem Eucharistiæ, deque ipso hoc sacramento generatim. In secundo autem ceremonias & preces in missa adhiberi solitas explicat, illarumque mysticum pandit significatum. Terminatur secundus liber in prima folii 178 pagina sine ulla subscriptione. Aversa vacua est. At folio 179 *Incipit tabula* (summa capitum) *huius libri*, eaque, sine ulla pariter subscriptione terminatur in prima pagina folii 180. linea 29. Typi sunt prorsus iidem cum typis librorum, quos, tanquam a Valdarfero, vel Georgio Ryssero impressos recensui *Fasc. I.* inter libros nota anni carentes N. X — XVI. Interpunctionum quoque eadem occurrunt signa, punctum scilicet, & linea oblongior instar commatis. Desunt ubivis litteræ initiales, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Charta satis est firma, sed minus

nus alba & munda. Chartarii signum frequentissime occurrens est bovis, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Pagina q integra lineas impressas 35 continet. B p. XVI

CLASSIS III.

LIBROS COMPLECTENS, QUORUM LOCUS IMPRESSIONIS, ET TYPO PHUS AUT INCOGNITI MIHI SUNT, AUT MINUS CERTI. ADFERAM TAM HINC INDE DE ILLIS CONJECTURAS PROBABILES.

CXXV. Psalterium latinum cum Canticis Ecclesiasticis. in

Hoc Psalterium litteris missalibus, sed longe minoribus, ac Ing diense N. CXIII. recensitum, impressum est. Incipit sine ullo titulo, a scriptione a Psalmo primo. Nec reliquis etiam Psalmis, canticisue (ex Cantico Simeonis, quod inscriptionem habet: *Canticū symeonis*) præfixi tituli. Desunt initiales litteræ tam Psalmorum, quam versuum singul Paginæ numeris, inscriptionibus, signaturis, custodibus carent. Illarum q integra lineas complectitur viginta novem; non nisi una alterave vice ta tum 28 deprehendi. Sæpe tamen inter Psalmos spatium vacuum ritur, quod unam, duas, tresve caperet lineas impressas. Integrum vol sexaginta quatuor foliis impressis constat. In fine hæc tantum legi *Finit foeliciter*. Charta, cui impressum est, miræ est albedinis. Exemplar que nostrum optime conservatum est atque initialibus litteris partim leis, partim rubris a miniatore ornatum. Patet ex descriptione a me octavo saltem sæculi XV. decennio hoc Psalterium fuisse typis impress

CXXVI. *Incipit psalteriū iuxta usū alme eccl'ie Ratisp* in Fol.

Hæc in fronte leguntur primæ primi folii paginæ charactere magno, sed minus pingui, ac est character Psalterii Ingolstadiensis, (N.C impressa. Eodem charactere impressi sunt etiam Psalmi, aliaque ca Antiphonæ, versus, & rubricæ plerumque sunt minoribus litteris imp Psalmis præfixi sunt numeri, & canticis aliis nomina auctorum, e. g. *ticū ysaie*, *Can. Anne.* Desunt initiales litteræ non modo Psalmorum singulorum etiam versuum, quemadmodum etiam custodes, & signa In margine superiori primæ cujusvis folii paginæ folii numerus roma charactere impressus. Primum vero folium numero caret. Constat totu lumen foliis impressis nonaginta octo. Paginæ singulæ lineas impressas tinent viginti duas. Meminit hujus editionis Cl. Gemeiner in Nach

von den in der Regensburgischen Stadtbibliothek befindlichen Büchern &c. pag. 276. Esse hoc Psalterium Sæc. XV. impressum, nullus dubito: attamen & Ingolstadiensi, & immediate præcedenti recentius esse, æque certum videtur.

CXXVII. S. Brunonis Episcopi Herbipolensis Sæc. XI. Psalterium latinum cum Expositionibus Patrum antiquiorum ab eodem collectis. in Fol.

Præmissa est editoris anonymi Præfatio, qua hujus Psalterii præstantia, usus atque œconomia exponitur, octo constans foliis, quorum singulæ paginæ in duas columnas divisæ sunt. Folio nono ipsum incipit Psalterium. Columnam unam Psalmorum textus, charactere missali magno elegantissimo impressus, alteram vero columnam antiquorum patrum Hieronymi, Augustini, Cassiodori aliorumque expositiones a S. Brunone collectæ occupant. Harum singulis nomen præfixum est auctoris per litteram initialem rubram, e. g. *A*, *H*, i. e. Augustinus, Hieronymus. Porro expositiones istæ charactere minori pereleganti, quo etiam editoris præfatio impressa est, sunt impressæ. Iisdem expositionibus, data occasione, insertæ sunt orationes litteris impressæ gothicis longe majoribus. Atque hæ quidem litteræ, paucissimis exceptis, aut eædem sunt, aut simillimæ litteris, quibus Christophorus Valdarfer, & Georgius Ryser alias usi sunt. Conf. *Fasc. I. pag.* 110. *N. X. & pag.* 111. *not.* (*a*) Inde probabilis admodem conjectura mihi subnascitur, aut ex Christophori Valdarfer, aut ex Georgii Ryser typographia hoc Psalterium prodiisse. Psalmis præfixi sunt tituli, & brevia argumenta, nunc ex Hieronymo, nunc ex Augustino, nunc ex aliis desumpta Patribus & charactere missali eodem, quo textus Psalmorum, impressa, sed rubro colore, quo etiam impressæ sunt initiales litteræ magnæ tam Psalmorum, quam versuum singulorum. Textui Psalmorum inserti sunt obeli, & asterisci, quibus S. Hieronymus in emendando ex versione septuaginta interpretum psalterio latino est usus. Conf. *Prolog. S. Hieronymi ad Paulam & Eustochium in Psalterium secunda vice a se emendatum.* Ceterum desunt in hac editione paginarum numeri, inscriptiones, signaturæ, & custodes. Post Psalmum CL. sequens legitur subscriptio, colore rubro, & charactere pariter missali impressa: *Finit liber psalmo4. numero centum quinquaginta.* In eadem columna incipit psalmus Davidi falso adscriptus: *Pusillus eram inter fratres meos* &c. Hunc excipiunt cantica alia, quorum frequentior est in officio ecclesiastico usus. Constat volumen integrum foliis impressis 278.

Vir Clarissimus, M. Georgius Wolfgangus Panzer in Geschichte der Nürnberg. Bibelausgaben ann. 1778. pag. 63 seqq. eandem descripsit editionem, adfirmatque, a nullo Bibliographo ejus factam esse mentionem. Putat ante annum 1480 vel Moguntiæ, vel Argentorati excusam esse. Quod tempus

attinet editionis, facile quidem crediderim, ante annum 1480 factam esse hanc editionem. De loco autem impressionis paulo ante probabilem conjecturam meam exposui. Cur Argentorato, vel Moguntiæ hoc opus adscribendum sit, nullam Panzerus, hac in materia, siquis alius, judex certe idoneus, allegat rationem. Exquo laudata Panzeri historia prodiit, duo alia, præter Ingalstadiense hoc, innotuerunt exemplaria, quorum alterum in Bibliotheca Ratisbonensi civica, alterum in Bibliotheca Cann. Regg. Rebdorfensi adservatur. Conf. Gemeiner loc. cit. pag. 278. n. 291. & Monumenta Typograph. Rebdorf. pag. 15.

CXXVIII. Antonii Rampigolli, Ord. Eremit. S. Aug. Sæc. XV. Biblia aurea. Accedunt Sermones Quadragesimales. in Fol.

De operis hujus argumento scitu necessaria dixi ad annum 1475. N. VI. Auctor in editione ibi recensita Ampigollius dicitur, rectius vero in præsenti, Rampigollus. Conf. de eo *Oudin.* de *Scriptor. Eccles.* Tom. III. col. 2310. seqq. Præmissa est in hac quidem editione auctoris ad confratres suos Augustinianos conventus Neapolitani Præfatio, seu dedicatio, quæ incipit sine ullo titulo: *Religiosis atque honestis viris in xpo dilectis fratribus studentibus Neapolim* (sic) *couentus ordinis* &c. Ad calcem paginæ ejusdem *Sequitur tabula in Reportatoriū Biblie aureum ordine alphabeti designata, & primo de his que ab a littera incipiunt agi'ur faustū felixq3 exordium.* In aversa ejusdem folii pagina tabula incipit, & terminatur in prima pagina folii sequentis. In aversa pagina ipsum incipit reportatorium a voce *Abstinentia.* Articulis singulis argumentum & divisio præmittitur, & quidem hac ratione; e. g.

Abstinentia est — *Meriti augmentativa*
Sapientie acquisitiua
Religiositatis ostensiua
Carnis refrenativa
Vindicte impeditiva
Orationis auxiliativa
Indulgentie obtentiva
Exempli demonstrativa

Litteræ sunt rotundæ, & perelegantes, atque eædem omnino, quibus impressa sunt opera *Fasc. I.* pag. 178. N. LXXXIX. & pag. 183. N. XCVI. recensita. De typographo conjecturam supra ad N. CXIV. in not. (a) exposui. Abbreviaturæ minus frequentes sunt. Pro æ ubivis est e. Signum interpunctionis unicum occurrit, nempe punctum. Initiales litteræ, custodes signaturæ, paginarum numeri desunt. Charta alba est & nitida: chartarii signum caput bovis, cujus inter cornua stilus, sæpe duplex, exurgit in Rosam, seu, si mavis, polygonum desinens. Reportatorium terminatur in prima folii 116 pagina, linea 14, cui hæc tantum subjecit typographus:

Explicit reportatoriū biblie.

Quod

Quod reliquum eſt hujus folii ſpatium, vacuum eſt. In ſequenti autem folio incipiunt ſermones (neſcio cujus auctoris) tempori quadrageſimali adcommodati, iique latini, qui foliis impreſſis quadraginta ſeptem comprehenſi ſunt. Atque his quidem nulla præmiſſa eſt inſcriptio, aut titulus omnibus conveniens. Singulis vero præfixa eſt dies, cui ſunt accommodati. Sunt vero ſermones iſti nihil aliud, quam expoſitiones Evangeliorum, & Epiſtolarum, quæ ſingulis per quadrageſimam diebus publice leguntur. Externa forma horum ſermonum, quoad chartam, typos, aliaque eſt prorſus eadem cum præcedenti Reportatorio, quocum eodem tempore exiit in lucem. In fine legitur: *Deo autem omnium donanti cuius dictioni* (ſic) *cuncta ſunt ſubiecta. gratiarum infinitas referamus actiones.* Editionem hanc, quæ ſaltem circa annum 1480 prodiiſſe videtur, a nullo Bibliographo excitatam memini.

CXXIX. Guilielmi Poſtilla in Epiſtolas & Evangelia de Tempore, Diebus Dominicis, Sanctis, Communi Apoſtolorum, Martyrum, Confeſſorum, Virginum, & pro defunctis. in Fol. min.

In fronte operis ſine ullo titulo auctoris incipit præfatio *Itam* (Vitam) *bonam & exitum beatum. Ego frater Givillermus* (ſic) *ſacre theologie pfeſſor minim⁹ pariſius* (ſic) *educatus* &c. Finita præfatione in eadem pagina nominantur ſcriptores, ex quibus auctor ſua deprompſit. In averſa autem pagina legitur notitia de iis *Ad quos ſanctus Paulus ſcripſit Epiſtolas.* Folio ſecundo ipſa incipit Poſtilla in Epiſtolas, & primo omnium occurrit poſtilla in Epiſtolam, quæ legitur *Dñica prima in aduentu dñi.* Epiſtolæ non integræ adferuntur, ſed tantum earum primæ voces. Poſtillæ in Epiſtolas terminantur in averſa pagina folii 71. Folio 72 *Incipit poſtilla ſup euãgelia dñicalia ſ̄m ſenſum litteralē Evãgeliũ ſ̄ textũ in prima dñica aduent⁹ dñi.* Ad calcem operis in prima ſcilicet pagina folii 215 circa finem ſequens legitur ſubſcriptio: *Explicit poſtilla ſup euãgelia dñicalia| & ſup euãgelia de ſanctis ſ̄m ſenſum litteralem collecta.* Evangeliorum textus integer eſt impreſſus. Porro litteræ, quibus impreſſa ſunt tam evangelia, quam Epiſtolæ, nec non Rubricæ, ſunt prorſus eædem cum litteris, quibus Chriſtophorus Valdarferus, & Georgius Ryſer alias uſi ſunt. Conf. Faſc. I. libros ſine nota anni N. X — XVI. Litteræ, quibus impreſſæ ſunt poſtillæ ſunt multo minores, formæ gothicæ. Deſunt ubivis initiales litteræ, cuſtodes, ſignaturæ, paginarum numeri, & inſcriptiones. Videtur opus excuſum anno 1478. Nam in Poſtilla in Evangelium de Virginibus: *Simile eſt regnum cælorum decem virginibus* &c. ad illa verba: *moram autem faciente ſponſo* &c. hæc adnotantur: *Mora iſta eſt decurſus temporis ab aſcenſione Chriſti usque ad diem iudicii. Quod tempus propter longitudinem vocatur mora. Jam enim duravit per mille quadringentos & LXXVIII. annos.* Porro annos hic loci a Chriſti nativitate computatos eſſe, monui Faſciculo

fciculo I. pag. 171. ubi aliam ejusdem operis editionem recensui pariter nota anni destitutam. Eadem occasione quædam dixi de operis auctore.

CXXX. Idem opus cum immediate præcedenti. in Fol. min.

In præfatione hujus editionis auctoris nomen est, *Guillermus*. Ceterum folium primum hujus editionis eadem continet, quæ folium primum editionis præcedentis. Folio secundo postillæ in Epistolas incipiunt, eædemque terminantur in prima folii 54 pagina, linea 35. Tum immediate in eadem pagina sequitur *Dominica prima aduentus Euangeliū scdm math. xxx.* Finito in aversæ paginæ linea 14 hoc evangelio *Incipit postilla super euangelia & primo dñicalia scdm sensum literalem. iuxta concordan cias euangelista4.* Ad hujus calcem in prima scilicet pagina folii 128 circa medium sequens legitur subscriptio: *Postilla super euangelia dominicalia & super euangelia de sanctis scdm sensum litteralem collecta explicit.* Patet, diversam esse hanc editionem a præcedenti. Attamen in utraque editione Evangelia cum initiis Epistolarum, & Rubricis sunt iisdem litteris impressa: typi vero, quibus impressa est postilla, sunt diversi. Sed hoc non obstat, quo minus ab eodem typographo ambæ editiones excudi potuerint. Præsens hæc præcedenti junior videtur. Nam in postilla in Evangelium de Virginibus, loc. ad N. præced. laudato, legitur *durauit - - & LXXX. annos.* videtur ergo anno 1480 facta esse. Ceterum hic quoque desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones.

CXXXI. Johannis de Turrecremata Tractatus de Efficacia Aquæ Benedictæ. in 4to min.

Libellus iste, octodecim constans foliis impressis, charactere non ineleganti gothicæ formæ impressus est. Caret initialibus litteris, custodibus, signaturis, paginarum numeris, & inscriptionibus. Interpunctionis signa duo occurrunt, nempe puncti loco talis figura (-) & comma, quod est linea oblongior, e. g. *deo auersus| diuina iustitia derelictus| a dyabolo inuasus|* Quævis pagina lineas impressas 27 continct. In fronte libelli hæc verba leguntur: *Incipit tractatus de efficacia aque benedicte| per venerādum magistrum Johannem de turrecremata| sacre theologie ꝓfessorem| ordinis ꝑdicatorum| tempore concilij basiliensis cōpilat⁹ cōtra petrū angelicum hereticorū defensorem in bohemia.* Quamvis ob characterem plane singularem de typographo, & loco impressionis nihil ausim adfirmare, id tamen, puto, certum est, libellum hunc saltem ante annum 1480 esse typis exscriptum.

CXXXII. Alberti Magni tractatus de Secretis Mulierum. in 4to.

Tractatum hunc Alberto M. auctori falso olim adscriptum fuisse, hodie quidem fere concors est criticorum sententia. Verus auctor exstitit Henricus de Saxonia, Alberti M. discipulus, cujus etiam sub nomine aliquoties prodiit. Sunt vero editiones istæ, veri auctoris nomen præferentes, rarissimæ. Conf. *Freytagii Analecta Liter. pag.* 13 *&* 14. Præsens editio est gothico charactere crudæ admodum chartæ impressa. In fronte opusculi absque ullo titulo aut inscriptione legitur auctoris præfatio quæ in aversa primi folii pagina, linea 20 terminatur. Tum sequentia leguntur impressa:

Titulus

Incipiunt secreta mulierum & virorꝝ ab Alberto magno ꝯposita.

Desunt custodes, & paginarum numeri, ac inscriptiones. Opusculum totum foliis impressis, iisque signatis a. b. c. d. e. f. quadraginta quatuor constat. Terminatur autem in prima folii ultimi pagina, ad cujus calcem hæc tantum leguntur:

Finis huius tractatuli venerabilis Alberti magni.

CXXXIII. *Simonis* Fidati (vulgo *de Cassia*) Ord. Eremit. S. Augustini liber super totum corpus Evangeliorum, seu, ut vulgo adpellantur, Libri XV. de Gestis Domini Salvatoris. in Fol. maj.

Præmissa est tabula, seu index evangeliorum de Dominicis & Festis per annum diebus, hancque præcedit *Prologus* seu instructio ad expeditum hujus indicis usum. Atque hæc sunt quinque foliis impressa. Folio sexto *Incipit liber venerabilis fra* (hæc majusculo charactere impressa sunt, non item sequentia) *tris Simonis de Cassia ordinis fratrum heremitarū sancti Augustini super totū corpus euangelioꝝ. quem librum incepit ad instantiam & petitionem sui charissimi amici dñi Thome de Korsinis. legū doctoris de Florentia Anno dñi* M. ccc.xxxviij (1338, non M. ccc. xxviij - 1328 - ut habet Freytagius loco infra citando) *die sexta mēsis septēbris apud almam vrbē. Sed ibidē anno dñi* M. ccc. xlviij. *in vigilia ascensionis dnice infirmatus: & sequēti anno die secunda februarij defunctus: nec ipsum librum relegere & ordinare, vel corrigenda corrigere si q̄ essent. nec in aliquibus tractatibus & capitulis hujus libri pficienda perficere potuit vel complere.* Post hæc verba *Incipit prologus primus generalis in libros de gestis domini saluatoris.* Hunc excipit *Prologus secundus*, cui subjecti sunt singulorum ordine librorum tituli, terminati in aversa sexti hujus folii pagina, columna prima, linea 10. Demum *Incipit primus liber de verbo increato pro nobis in tpe incarnato scdm Johannē solū. Capitulū I.* In superiori

mar-

margine cujusvis paginæ librorum numeri, & tituli majufculo charactere impressi leguntur, e. g. *Liber Primus De misteriis Verbis incarnati — Liber quintus De miraculis Salvatoris.* Opus gothico charactere fatis luculento in duabus columnis chartæ firmissimæ impressum est. Habet signaturas, & initiales literas parvas. Caret vero custodibus, & paginarum numeris. Præter punctum etiam duo puncta, licet rarius, occurrunt. Ad finem voluminis hæc leguntur: *Expliciũt vndecimus duodecimus terciuſ decimus quartuſ decimus & quintuſ decimus libri de geſtis domini ſaluatoris. Quos edidit diuini flaminis doctor Symon de caſſia: ordinis heremitaꝝum beati Auguſtiui epiſcopi.* Vix dubito, quin Freytagius in *Analectis Liter.* pag. 863 feqq. eandem præ oculis habuerit editionem, quam adpellat *rarissimam*, & *forte omnium primam.* Nam paucis exceptis, quæ de hac editione commemorat Freytagius, eadem omnino funt in utroque exemplari noftro. In quibus vero diverfa funt Freytagii, & noftra exemplaria, in his forte Freytagius, quod humanum eft, erravit. Sic in infcriptione, quæ legitur initio folii fexti, pro *Anno M. ccc. xxxviij.* Freytagius habet *M. ccc. xxviij.* In fubfcriptione pro *beati Auguſtini epiſcopi* legit *beati Epiſcopi Auguſtini.* Videtur idem etiam in affignando foliorum numero erraffe. Bina enim, quæ apud nos exftant, exemplaria foliis conftant impreffis 385, ut ex iterata utriusque collatione adfirmare poffum. Aft Freytagius folia numeravit 388. Ceterum unum ex duobns exemplaribus noftris Johannes Blueml, Acad. noftræ olim Profeffor, jam anno 1492 poffederat, ut ipfe manu fua in margine inferiori primæ paginæ adnotavit. Sed videtur hæc editio antiquior effe anno 1492.

CXXXIV. ***Incipit liber Beati Auguſtini Epiſcopi de fide ad Petrum. Vtilis valde legentibus.*** **in Fol. min.**

Verba hæc leguntur in fronte opufculi, quod 23 foliis impreffis continetur, & in fine hæc habet fubfcripta:

Beati Auguſtini. Liber. De. Fide ad
Petrũ. Dyaconũ. Explicit feliciter.

Defunt ubivis cuftodes, fignaturæ, litteræ initiales, numeri, & infcriptiones paginarum. Nullum etiam occurrit diftinctionis fignum nifi punctum. Litteræ gothicæ funt, admodum luculentæ, & pingues. Charta minus firma eft, & minus alba, polita tamen. Chartarii fignum eft caput bovis non nihil majus cujus inter cornua ftilus exurgit in polygonum definens. Quævis pagina 31 lineas continet. Editionem circa annum 1470 factam effe, nullus dubito: de loco autem impreffionis, & typographo nihil habeo fatis probabile.

CXXXV.

CXXXV. *Tractatus de periculis contingentibus circa sacramentum Eucaristie & de remediis eorundem* (sic) *ex dictis sancti Thome de Aquino feliciter incipit.* in 4to.

Hæc leguntur in fronte opusculi, cujus plures jam editiones loci, & anni nota carentes hactenus recensui. Tum sequitur immediate ipse textus gothico charactere pereleganti, & admodum luculento chartæ minus politæ, ne dicam sordidæ impressus, & sex tantum foliis constans. Caret initialibus literis, custodibus, signaturis, numeris, & inscriptionibus paginarum. In fine majusculo charactere hæc habentur impressa: *Tractatus de periculis circa sacramentuз Eucaristie contingentibus felicit' finit.*

CXXXVI. *Stella clericorum.* in 4to.

Sic legitur in prima primi folii pagina. In aversa ipsum incipit opusculum, in quo de obligationibus Pastorum auctor anonymus, cordatus ille, & gravis, agit. Literæ videntur eædem cum literis opusculi immediate præcedentis. Cetera quoque omnia, quæ ad externam spectant formam, sunt prorsus eadem. Eandem etiam apud nos compacturam habent. Constat vero Stella Clericorum foliis octodecim impressis, & in fine nihil aliud adjectum habet, quam vocem majusculo charactere impressam,

Finis.

CXXXVII. Anonymi *Oratio querulosa contra Inuasores Sacerdotum.* in 4to.

Auctor hujus opusculi, quod gothico charactere chartæ firmæ & albæ impressum est, & foliis comprehensum impressis septem (adnumerato etiam folio, quod verba tituli loco recitata, & nihil aliud, continet) vehementer conqueritur de injusta Clericorum sua ætate persecutione in Germania. Scripsit opusculum non diu post annum 1492. Nam Alexandrum VI. summum Pontificem hoc eodem anno III. Idus Augusti electum ita alloquitur: *Romana sedes, quam tu Beatissime pater superioribus diebus pro meritis tuis ascendisti* &c. De Friderico quoque tertio, qui anno 1493 obiit, ut jam defuncto loquitur. De persecutione vero adversus clericos & monachos post ejus mortem excitata hunc in modum disserit: *Nunc uero post eius lachrimabilem casum siue temporum malicia. siue secreto dei iudicio vastantur ecclesie. cenobia spoliantur. monachorū granaria frumentis onusta excuruntur. Clerus obruitur. Clerus offenditur. Clerus nouo penarum genere a latronibus attrociter impugnatur. & torquetur. Latrones eos vocamus. quoniā nonnulli sacerdotum (quibus hoc nouum tormenti genus inflictum est) misere necati sunt. immo latronibus eos longe*

iudicam⁹ deteriores. Siquidem latronibus est ut vnq3 scelerū suorū aliqua verecūdia. nam illi occultas montium fauces & abstrusas nemorū cauernas. desertasq3 solitudines diligunt atq3 ita illic ab eis delinquitur ut tamen delinquentiū facinus tenebris & nocte veletur. hij vero. impurū sacerdotum tortores palam feuiunt. & in audacia sua tuti media luce ferocitatis sue arma passim prostituunt. De inventione artis typographicæ hoc in opusculo occurrit quoque testimonium sequens: *Constat - - nostris temporibus Cachographiam* (sic) *hoc est impressoriam artem in nobilissima germanie Urbe Maguncia fuisse repertam.* Ceterum desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Paginas secundam, tertiam, quartam, & quintam typographus signavit A ij. A iij. A iiij. A v. Idem literam initialem parvam initio opusculi adjecit. In fronte primæ secundi folii paginæ hæc leguntur impressa: *Flaminū. vatū. Sacerdotū Gymnosophistarū philosophorū* (sic) *druidū. In testipremos conquestio.* In fine autem sequentes leguntur versus:

Impie tu latro quem certe lamia tygris.
Quem lea. truxue draco genuit vel cerberus ipse.
Et nutriit quisnam rogo tam crudelia te dic
Supplicia edocuit vetita omni lege. nec ipsi
Tormentum syculi par inuenere tyranni
Quod nunquam ausa fuit sub celo nacio. solus
Tu Germane facis. quid enim tibi testiculisq3
Sacrificum. quos dira nouis tua machina penis
Afficit. hoc testes vin⁊us miser vsq3 sacerdos
Angitur ut properet quo iusseris inclite latro
Turpia tu faciens nos turpia scribere cogis
Flereq3. tarthareis tortor stringende cathenis.
Heu tua mens stygia restat crucianda palude.
Finis.

Incompertum mihi est, ubi, quove auctore, in germania hoc crudelitatis genere, quod auctor hisce carminibus describit, in clericos sæculo XV. ad finem vergente sævitum fuerit. Ceterum celeberrimus *Crevenna* in *Catalogue Raisonée de la collection de Livres* &c. Vol. I. pag. 85. de hoc opusculo adfirmat: *est inconnu a Tous les Bibliographes.* Nec ego quidem de eo alibi quidquam me legisse memini.

CXXXVIII. *Incipit Augustinus De virtute psalmorum.* in 4to.

Hæc leguntur in fronte opusculi, quod e diversis videtur auctoribus compilatum. Compilator ipse in aversa folii secundi pagina lin. 2. & 3. adnotavit: *hec de virtute psalmorum.* Tum vero adjecit: *Legit⁹ q̄ beatus hylarius eps extraxit hos* (sequentes) *psalmos ad spuales orationes dicendas.* In eadem pagina & sequenti aliorum adhuc psalmorum usum indicavit, citavitque

que Vincentii, utique Bellovacensis, Speculum. Paulo ante medium primæ tertii folii paginæ incipiunt brevia psalmorum, aliorumque canticorum, quorum hodie adhuc in choro frequentior est usus, argumenta. In fine vero hujus compilationis ad calcem aversæ decimi folii paginæ subscriptio legitur: *Explicit Augustinus de virtute psalmorum.* Impressum est opusculum nitidæ & albæ chartæ gothico charactere singularis formæ, & justæ magnitudinis. Folia quinque priora typographus signavit. Desunt vero custodes, initiales literæ, numeri, & inscriptiones paginarum.

CXXXIX. *Determinacō duarū subiectarū questioūn* (sic) *Sifridi epi Cireñ. ad archiepm maguntinū. Veritur* (Queritur) *in foro ↄsciētie pura simplexq; sb'iectarū questionū veitas queitū ad salutē aie reqritur omi simulacōe postposita. Utrū pnceps catholicus psertim ecciasticus: possit iudeos bona ↄscietia ad exercendū publice usurā ptege'. & manutene' in terra sua. Scd'o utrū pnceps possit ob bon ↄsuacōēq; principatus sui iuste liberum inhibere subiectis contractum matrimonij.* in 4to.

Hæc verba leguntur in prima primi folii pagina, in eademque immediate incipit ipsum opusculum gothico charactere paulo majori impressum. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Signum interpunctionis est punctum, rarius duo puncta occurrunt. Singularum literarum satis regularis est figura, illarum vero in voces compositarum sæpe irregularis admodum situs est. Paginæ singulæ, quotquot numeravi, viginti octo lineas continent. Constat totum opusculum foliis 26 impressis, & in fine hæc habet subscripta: *Reuerendissimi in xpo patris & dñi. dñi Sifridi quondam cyreñ. episcopi sacre theologie ↄfessoris eximii ordinis fratrum pdicatorum duarum questionum determinacōnes ad archiepiepresulem* (sic) *metropolis maguntine Theodoricum* (cujus auctor vicarius in spiritualibus generalis erat) *feliciter finiunt.*

CXL. *Responsio ad quatuor questiones dñi sifridi episcopi cirenensis.* in 4to.

Exterior hujus opusculi facies est prorsus eadem cum immediate præcedenti. Videtur ergo ex eadem typographia & eodem circiter tempore in lucem prodiisse. Constat decem tantum foliis impressis, & in fine hæc habet subscripta: *Determinatio dñi Sifridi quondā cireñ epi quatuor qstionū sibi appositarū pmo vbi sic querebatur. An liceat absolucōis bnficiū impendere & eucaristie sa-*

sacramētū ministrare illi. qui iudeo de usura dūtaxat viucti suam locauit domum [illegible] *Scdo. An cōtractus vendicōis frumentorū spēm fraudis habeat. vel puitatis:* [illegible] *hmōi vendentes sint absoluēdi & cōmunicandi.* ꝛc *Tercio. Vtrū cphibendi sint a* ꝯ*munione q̄ vtuntur* ꝯ*tractibꝫ empcōis reddituū. cū pacto de reuēdēdo.* ꝛc. *Quarto. Vtrū in foro. conscientie res rapte possint in suos vel in pios usus conuerti. vel ad restitutionem teneantur* ꝛc. *feliciter finit.*

CXLI. *Incipit modus vacandi| beneficio4.* in 4to.

Hæc in fronte leguntur opusculi, quod gothico charactere satis eleganti impressum tribus constat foliis, nec iis quidem integris, cum tertii folii aversa pagina quoad partem majorem sit vacua. Folii quarti prima pagina *Incipit modus acceptandi* sc. beneficia. Hic lineis quindecim, & parte decimæ sextæ absolvitur. Subscriptionis loco sola vox *Finis* legitur. Deest initialis litera P; desunt etiam custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Editiones duas opusculi ejusdem, a nostra hac diversas, ut videtur, excitavit Cl. P. Audiffredi loc. cit. pag. 462.

CXLII. *Sermones aurei de sanctis fratris Leonardi de vtino sacre theologie doctoris ordinis predicatorum. Prologus.* Editio a non nullis Bibliographis olim ad annum 1446 relata in Fol.

In aversa primi folii pagina impressa exstat tabula, seu index singulorum ordine sermonum: in fronte autem folii secundi verba leguntur titul loco recitata, & auctoris prologo præfixa. Terminatur hic prologus in prima tertii folii pagina, linea 33. Tum incipit *In festo gloriosissimi confessoris sancti Leonardi. Sermo.* Desunt ubivis initiales literæ, custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Distinctionis signum nullum occurrit nisi punctum, stellæ quadratæ formam habens. Charta est omnino firmissima, atramentum vero nigerrimum. Literæ gothicæ sunt, eæque fusæ, non sculptæ, saltem quæ alphabeti minoris sunt, justæ magnitudinis, & satis succulentæ. Paginæ singulæ, quotquot numeravi, lineas 41 complectuntur. Folia vero impressa numeravi 360. In prima folii 360 pagina post lineam 16 sequens legitur subscriptio:

> *Expliciunt sermones aurei de sanctis p̄ totū annū. quos compilauit magister Leonard⁹ de vtino sacre theologie doctor ordinis fratrum p̄dicatorum. Ad instantiā ꝛ complacentiā magnifice cōmunitatis Utinensis. ac nobiliū viro4 eiusdē.* M*cccc*x*lvj. in vigilia beatissimi patris nostri Dominici* ꝯ*fessoris. Ad laudem ꝛ gloriā dei omnipotentis ꝛ toti⁹ curie triumphantis.*

Non

Non defuerunt, qui finiftra horum verborum interpretatione decepti opus iftud anno 1446. impreffum fuiffe adfirmarunt. Conf. Denis in Merkwürdigkeiten der garell. Bibliothek pag. 46. Verum hodie quidem Bibliographi confentiunt, notam anni 1446. in fubfcriptione intelligendam effe de tempore, quo auctor hoc opus fuum ita expoliverat, ut emitti in lucem, & manufcriptum faltem vulgari poffe judicaret. Hinc in editionibus pofterioribus, e. g. anni 1474, quam recenfet Cl. Gemeiner loc. cit. pag. 18 feqq. eadem fubfcriptio legitur. Videtur mihi tamen noftra hæc editio octavo faltem fæculi XV. decennio adornata, & anno 1480. anterior. De auctore qui præter hosce fermones de tempore, locos communes concionatorum, & fermones quadragefimales fcripfit, atque ubivis vaftiffimam eruditionem in facris non tantum, fed & profanis fcriptoribus monftravit, plura habet Cl. Denis in Merkwürdigkeiten der garell. Bibliot. pag. 46 & 47. Fuit verbi divini præco fua ætate famofiffimus, quod Utinæ, Bononiæ, Venetiis, Florentiæ, & alibi prædicavit. Obiit anno 1469.

CXLIII. *Speculum fapiencie beati Cirili epifcopi alias quadripartitus apologieticus vocatus. In cuius quidem prouerbiis omnis & tocius fapiencie fpeculum claret. feliciter incipit.* in Fol. min.

Quæ modo recitavi, verbotenus leguntur in fronte primæ paginæ, His fubjectus

Hic prologus.

qui terminatur in averfa pagina, linea 24. Opus eft moralis argumenti. Explicantur enim per fabulas ingeniofe excogitatas quatuor virtutes principales, Prudentia, Magnanimitas, Juftitia, & Modeftia, agiturque de vitiis quæ his virtutibus funt oppofita. Hinc in quatuor partes feu libros auctor opus divifit. Quis vero Cyrillus ifte fuerit, mihi quidem incompertum eft. Videtur opus medio ævo protrufum in lucem, & Cyrillo vel Hierofolymitano, vel Alexandrino fuppofitum. Atque hæc de auctore & argumento operis. — Litteræ gothicam habent formam, funtque non nihil pinguiores. Initiales, cuftodes, fignaturæ, paginarum numeri, & infcriptiones defunt. Interpunctionis fignum occurrit unicum, nempe punctum. Hinc inde tamen occurrit linea, quæ fupra, & infra lineam impreffam prominet, & fenfum inftar commatis, aut duorum punctorum determinat. Pagina quævis impreffa lineas complectitur triginta quatuor. Plagularum fafciculis opus integrum conftat feptem. Tres priores funt quinterni, quatuor reliqui quaterni. Opus terminatur in ultimi quaternionis folio fexto, pagina averfa, linea 8. Adjecta vero eft fequens fubfcriptio: *Speculum fapiēcie beati cirilli epifcopi Alias quadripertitus apologieticus vocatus. In cuius quidem ꝓuerbiis omnis & tocius fapiencie fpeculū claret. Finit felicit'.* Tum fequitur index fingulorum cujusvis libri

libri capitum, qui terminatur in prima ultimi folii pagina, linea 23. In dem pagina legitur *Explicit Tabula* &c. & explicatio quid sit *Appologus* (Meminerunt hujus editionis Auctor *du Catalogue des libres de feu M. le de la Valliere* N. 391. & Cl. Straus in *Monument. Typograph. Rebdorf.* pag.

CXLIV. Vocabularium latino - germanicum ab incerto aucto compilatum. in Fol. min.

Auctor in præfatione operi, fine ullo titulo. aut inscriptione, p fixa operis sui œconomiam sequentibus verbis exposuit: *Nos - - vocabulari ex diffusioribus majorum dogmatibus ad pauperum ac simpliciorum philosop amatorum profectum secundum alphabeti ordinem abbreviare multo labore studui in rarioribus non omissis terminorum derivationibus, in communioribus planas rum significationes apposito vulgari theotonico descripsimus. In his & illis tium orationis generum declinationum tam nominum quam verborum notas litt prænotantes.* Ex his verbis, quis fuerit auctoris scopus, lector intellig Cum plura & diversa sine auctorum nomine Sæculo XV. prodierint lex latina, difficillimum est, singulorum assignare auctores. Nec sane mult interest. Quamvis enim laudanda sit industria, minus tamen probanda s ipsa opera, his præsertim temporibus, quibus ejusmodi lexica longe meli suppetunt. Servire tamen illa poterunt glossaria germanica medii ævi ornaturis. Et in hunc finem minus frequens illorum usus hactenus quid fuisse videtur. Quod præsentem attinet editionem, ea quidem gothico charactere impressa chartæ firmissimæ, at minus albæ & politæ. Litte initiales raro desunt. Desunt vero ubique custodes, signaturæ, paginar numeri, & inscriptiones, Totum volumen foliis constat impressis 258. discerni hoc vocabularium ab aliis possit, quædam ex eo juvat excerpe *Fanaticus id est ydolatra vel custos fani. Et dicitur a fanus a fane id est app rere fantasmata. — geometricus ain Kinstiger der messung. — merenda mitt essen. — pnmisare bimsen. — punire pinigen. — rasorium est cultellus quem rasores vel tonsores in balneo qui alio noie dicitur rasiosum scharsach — spiling est arbor quedam soiuling boum* (Baum) *tinea d'r uestimtoriu vermis dicta sic qꝫ teneat vel tineat.*

CXLV. Dictionarium latinum, *Vocabularius Breuiloquus*, a pellatum, in Fol.

Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. In prima colu na auersæ primi folii paginæ sine ullo titulo legitur editoris, non ipsius a ctoris, præfatio, ex qua discimus, Basileæ omnium primo typis excusu fuisse hoc vocabularium. An vero hæc nostra editio sit illa ipsa prima B sileensis, non ausim adfirmare. Potuit enim præfatio primæ editioni præf

xa

xa aliis etiam, saltem quæ sine nota loci & typographi prodierunt, editionibus præfigi. Post præfationem sequuntur Guarini Veronensis 1) Ars diphtongandi. 2) Dialogus de arte punctandi. 3) Tractatus de accentu. Atque hæc quidem omnia sex foliis impressis sunt comprehensa. Septimo demum folio ipsum incipit vocabularium, quod in tres partes divisum est; quarum *prima* alphabetico ordine nomina, *secunda* verba, *tertia* voces indeclinabiles complectitur. Ad calcem partis tertiæ hæc leguntur impressa: *Finit vocabularius breuiloquus triplici alphabeto diuersis ex auctoribus nec nō corp vtriusq3 iuris collect? ad latinū sermonē capessendū vtilissimus.*

Laus deo.

Custodes, signaturæ, paginarum numeri & inscriptiones desunt. Characteres sunt gothici, satis æquabiles. Volumen integrum constat foliis impressis 356. De aliis editionibus cum nota anni conf. dicta ad annum 1480. N. XXIX.

CXLVI. Stephani Flisci de Sontino Synonima, seu sententiarum latinarum variationes. in 4to.

Præmissa est, sine ullo titulo aut inscriptione, auctoris dedicatio ad Johannem Meliorantium, civem vicentinum, Cancellarium Paduanum. In prima pagina folii secundi incipit ipsum opus, quod auctor in sex partes divisit. In 1ma) exponit variationes sententiarum, quæ conveniunt orationis exordio. In 2da) quarum usus est frequentior in narratione. In 3tia) quæ divisionibus inserviunt. In 4ta) quæ ad confirmationem. In 5ta) quæ ad confutationem. In 6ta) demum, quibus variantur conclusiones. Præmissa est sententia Theodisce. Tum eadem pluribus phrasibus latine expressa est. Cum auctor natione Italus fuerit, videntur sententiæ Theodisce tum primum fuisse præmissæ cum hoc opus primo omnium in germania excuderetur. Characteres præsentis editionis sunt gothicæ formæ, justæ magnitudinis, sine multis abbreviaturis. Interpunctionis signum occurrit unicum, nempe punctum, quod plerumque quatuor apices habet. Charta est plane firmissima, sed minus polita & alba. Chartarii signum caput bovis est, cujus inter cornua stilus exurgit in stellam desinens. Initiales literæ dedicationis, & proœmiorum, quæ partibus singulis auctor præmisit, quemadmodum etiam Epilogi, desunt. Desunt etiam ubivis custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Constat volumen foliis impressis 131. & ad calcem hæc habet subscripta: *Finit stephan⁹ fliscus de fontino vir desertus* (sic pro *disertus*) *& mira eloquii dignitate fulgens feliciter.* Illustris Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 138 hujus operis editionem excitavit nota loci, anni, & typographi carentem, quam, ex literarum similitudine Gunthero Zainer attribuit. Oblitus vero est formam, qua excusa est, indicare. Nostra, ut ex subscriptione a Cl. Zapfio recitata patet, diversa est. Literæ quoque a Zainerianis, quas plurimas videre mihi contigit, diversæ sunt. Cl. P. Audiffredi

fredi loc. cit. pag. 397. aliam excitavit, pariter nota anni, loci, & typographi carentem in 4. quæ foliis tantum 72 constat.

CXLVII. S. Joh. Chrysostomi 1) Homiliæ in Psalmos quosdam, nec non & aliæ numero XLI. 2) Libri duo de compunctione. 3) Liber de reparatione Lapsi, cui adnexa est narratio de adolescente quodam pupillo relicto. 4) De Sacerdotio libri sex. 5) Homiliæ in Epistolam S. Pauli ad Hebræos Muciano Scholastico interprete. 6) Sermones 25 noviter e græco in latinum Traducti. in Fol min.

Omnia hæc opera sunt iisdem typis impressa. Quare ex eadem typographia eodem circiter tempore prodiisse videntur. Impressa sunt gothico charactere justæ magnitudinis chartæ admodum firmæ & albæ, sed minus politæ Literas initiales magnas ligno incisas typographus plerumque adjecit; sæpe tamen omisit, & interdum parvas adhibuit. Custodes, paginarum numeri, & inscriptiones desunt. Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. Prima primi folii impressi pagina vacua est, aversa autem capitulorum, seu Homiliarum, aliorumque operum, quæ numeris 1. 2. 3. comprehensa sunt, indicem exhibet. In nostro exemplari ex errore Bibliopegi opera N. 2. & 3. ultimum voluminis locum occupant; & quæ in indice ultimo loco indicatur Homilia de Herodiade, præmissa est sine ullo titulo libris comprehensis sub NN. 2. & 3. seu immediate annexa Homilis aliis. Homiliæ N. 1. tredecim plagularum fasciculis comprehensæ sunt, signatis A — N. Sunt omnes quaterni, excepto ultimo, qui sexternus est. Libri de Sacerdotio foliis 36 comprehensi carent signaturis. Prima pagina sequentis operis vacua est, aversa autem tabulam exhibet materiarum. Atque hoc quidem folium pariter caret signatura. Sequentia vero tria signata sunt numeris 1. 2. 3. Folia nonum, decimum, undecimum & duodecimum numeris 4. 5. 6. 7. & sic deinceps. Ad calcem operis hujus leguntur sequentia: *Explicit Omelia xxxiiij. Et per consequens totalis cōmentatio sancti Johannis episcopi Cōstantinopolitani cognomento Crisostomi in epistolam beati Pauli apostoli ad hebreos.* Sermonibus viginti quinque noviter e græco translatis nullus omnino præfixus est titulus aut inscriptio. Terminantur autem hac subscriptione: *Expliciūt sermones Johannis Crisostomi nnmero XXV. nouiter de greco in latinum traducti.*

CLXVIII. *Secuntur* (fic) *cōclufiones de diuerfis materiis moralibꝫ utiles valde. pofite ꝑ mgr̄m Johānem de gerfona doctorem eximiū in theologia. ac cācellariū ecclefie beate marie paryfienfs.* in Fol. min.

Hæc verba, quæ in fronte leguntur opufculi charactere luculento, magnam cum literis Guntheri Zainer pinguioribus adfinitatem habente, impreffi, immediate excipit auctoris prologus. In fronte cujusvis paginæ numerus folii notatur, e. g. *Folium - - iiii.* Conftat volumen integrum foliis 25, quorum duo pofteriora non funt numerata. Literas initiales magnas ligno incifas, excepta prima parva, typographus adjecit. Defunt cuftodes, & fignaturæ. Conclufiones ipfæ terminantur in prima folii xxiij. pagina. In eadem pagina legitur *Regiftrum in librum prefcriptum.* Sed hoc regiftrum, feu index materiarum incipit in averfa ejusdem folii pagina, & terminatur in averfa pagina folii 25. Ad ejus calcem hæc leguntur adnotata: *Scias etiam infuper qꝫ multa inuenies notabilia in proceffu regularum quæ non continet regiftrum ꝑfcriptum.*

CXLIX. Guilielmi Parifienfis Rhetorica divina, feu de Oratione liber. in Fol. min.

In prima pagina paulo ante medium ejusdem majufculo charactere gothico impreffus legitur operis titulus: *Rhetorica Diuina de Oratione domini Guilermi Parifieñ.* In averfa pagina folii ejusdem decem leguntur difticha in laudem præfentis operis. Folio fecundo incipit tabula, feu index alphabeticus materiarum fex foliis comprehenfus. Folio octavo legitur *Cōmentatio preftantiffimi & incompabilis doctoris magiftri Guilermi parifieñ. actoris* (fic) *fequētis libri. qui Rethorica diuina pretitulatur.* In averfa pagina legitur index fingulorum ordine capitum. Nono demum folio opus ipfum incipit gothico charactere pereleganti in duabus columnis præftanti chartæ impreffum. Caret cuftodibus, & numeris paginarum: habet vero fignaturas, & paginarum infcriptiones, nec non initiales literas parvas. Conftat foliis impreffis 58, & in fine hæc tantum habet fubfcripta:

Explicit Retorica diuina de ora
tione domini Guilermi parienfis. (fic)

CL. S. Ephrem opufcula plura. in Fol. min.

Hæc opufcula funt eodem charactere eidemque chartæ impreffa, quibus opufculum immediate præcedens. Cetera quoque omnia, quæ ad ex-

 ter-

ternam spectant formam, sunt prorsus eadem. Titulus in prima primi folii pagina majusculo charactere impressus ejusmodi est:

Libri Sancti Effrem De *Compunctione cordis*
Judicio dei & Resurre. ic
Beatitudine Anime
Penitentia
Luctamine spirituali
Die Judicii.

Folio secundo *Ingeniosi| acutissimi Sanctiq3 uiri Effrem Edissene ecclesie diaconi: De compunctiōe cordis: Liber primus incipit.* Omnia autem opuscula in titulo indicata foliis impressis novendecim sunt comprehensa. Ad calcem ultimi hæc leguntur subscripta:

Sancti ac deuoti uiri Effrem diaconi
Liber de die Judicij feliciter explicit.

CLI. *Tractatus Ansjhelmi de planctu Marie.* in 4.

Hæc tantum leguntur in prima primi folii pagina charactere gothico majusculo impressa. Folio secundo ipsum incipit opusculum sine ullo titulo, aut inscriptione, impressum gothico charactere perpulchro, qui idem esse videtur, quo Conradus Zeninger opusculum ad annum 1481. N. XXXVIII. recensitum Norimbergæ impressit. Eadem etiam utrinque adhibita est charta. Quare ex eadem typographia ambo prodiisse videntur opuscula. Præsens octo tantum constat foliis impressis, quorum singulæ paginæ 41. lineas continent. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Initialem literam parvam in fronte opusculi typographus expressit. Idem folii tertii primam paginam signavit litera b. Reliquæ omnes paginæ signaturis carent. In fine sola legitur vox:

Finis.

CLII. *Institutio vite sacerdotalis dñi Johānis tritemij abbatis spanheimensis ordinis diui patriarche benedicti mogūtinensis diocesis Ad nicolaum presbyterum mernicensem Treuerensis diocesis.* in 4to.

Hæc tantum leguntur in prima primi folii pagina. Folio secundo *Thomas ruscher de gamūdia sacrarū lra4 cpfessor. in ecclesia magūciensi euangelici verbi indignus p̄dicator — Nicolao mernicensi salutē* dicit *cppetuā.* Commendat nimirum opusculi hujus lectionem tum Nicolao, tum omnibus sacerdotibus quam & sibi maxime proficuam fuisse testatur. Scripta est hæc epistola *Anno salutis nostre Millesimo quadringentesimo nonagesimo q̄rto. Mensis octobris. Die vero eiusdē. xxii.* Videtur opusculum hoc anno eodem, vel sequenti Mogun-

guntiæ per Perrum Fridbergensem fuisse impressum. Certe typi & numerus linearum in quavis pagina sunt iidem, quibus typographus iste anno 1495 Trithemii opusculum de vanitate & miseria humanæ vitæ impressit. *In Bibliotheca Moguntina Libris Sæc. XV. Moguntiæ impressis instructa a Stephano Alex. Würdtwein*, anno 1787 edita, Opusculum hoc *de vanitate & miseria* &c. pag. 132 dicitur esse in octavo: habet vero certe, haud secus, ac præsens institutio vitæ sacerdotalis, quam Reverendissimus Würdtwein ibid. pag. 131. ad annum 1494 recensuit, formam in 4to. Hinc apud nos ambo opuscula eandem habent compacturam. Porro litteræ gothicæ sunt, satis elegantes. Charta firma quidem, sed minus alba & polita est. Tractatus Trithemii incipit folio tertio, & terminatur in prima folii vigesimi pagina. In fine locus & annus notantur, quibus hunc tractatum auctor celeberrimus scripsit: *Ex Spanhem kalendis aprilis. Anno* M. cccc. lxxxvi. His subjecta est sequens notitia:

Explicit libellus dñi Johãnis tritemij
abbatis spanhemenß: de vita sacerdotũ.

Paginæ signatæ sunt literis A & B. Initiales vero literæ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt.

CLIII. *Manuale ꝓrochialiũ sacerdotum*, in 4to.

Hæc in fronte primæ primi folii paginæ gothico charactere majusculo impressa leguntur. In aversa ejusdem folii pagina exstant impressa *Capla in libello illo contenta*, numero sedecim, quorum I. est de sancta sinodo. II — VIII. de septem ordine sacramentis. IX. de negotiis & officiis clericorum. X. de immunitate Ecclesiarum, & rerum ad Ecclesias pertinentium. XI. de observatione Jejuniorum. XII. de festivitatibus. XIII. de bisexto. XIV. de die Paschæ. XV. de jejuniis quatuor temporum. XVI. de sententia excommunicationis. Folio secundo *Incipit manuale ꝓchialiũ sacerdotũ*, impressum gothico charactere minus pulchro chartæ firmæ & nitidæ. Desunt ubivis initiales literæ, custodes, signaturæ, numeri & inscriptiones paginarum. Manuale terminatur in prima pagina folii 15, linea 25, cui hæc subjecta sunt:

Explicit Manuale parrochialiũ (sic) *sacerdotũ*
actũ (compositum) *Anno dñi MCClv.*

Accedit vero instructio, qua ratione sacerdos mutum inducere possit ad confitendum, deque casibus Episcopo & Papæ reservatis. Atque hi quidem leguntur impressi in fronte folii decimi sexti:

Isti casus seruandi sunt pape.
Ad papam clerum feriens falsarius vrens
Ecclesiam. symon audens celebrareq͡3 missas:

& nihil amplius.

CLIV. Hermanni de Saldis Ord. Eremit. S. Augustini Speculum Sacerdotum de Sacramentis Baptismi, Eucharistiæ, & Pœnitentiæ. in 4to.

In fronte opusculi, quod charactere gothico chartæ firmissimæ, sed minus albæ & politæ impressum foliis constat impressis septendecim, hæc leguntur: *Icipit speculum clarum nobile & ptiosu3 ipo4 sacerdotū in quo refulgēt & repñtantu² aliqua vtilia speculanda circa tria. baptismi eukaristie* (sic) *& pñie sacramta.* Ex subjecta præfatione auctoris nomen, & vitæ conditionem discimus. Desunt initiales literæ, custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. Interpunctionis signum aliud non occurrit, quam punctum. Ad calcem opusculi, quod terminatur in prima pagina folii 17, linea 16, nihil aliud legitur, quam *Deo gracias.* Pagina quævis, nullo interrupta titulo, lineas triginta complectitur.

CLV. Statuta provincialia in duobus Conciliis Moguntinensibus anno 1310, & 1451 celebratis condita, partim innovata, & confirmata. in Fol. min.

Præmissa est sine ullo titulo introductio brevis in hoc opus, quæ incipit: *aTtendāt vniuersi plati clerici ac xpi fideles religiosi nec nō seculares* &c. In fine legitur, *pro faciliori cōmunicatiōe & oim vtilitate* .... statuta hæc *impssorie artis literulis esse effigiata.* Vix dubito, in ipsa urbe Moguntia id factum esse. In eadem pagina interjecto exiguo spatio, leguntur sequentia: *Hec sunt statuta ꝓuincialia cōcilii Moguntineñ. a dño Petro Archiepo sub anno dñi Millesimo tricentesimo decimo.* Accedunt breves duæ admonitiones de usu & auctoritate horum statutorum. In aversa autem pagina incipit repertorium materiarum alphabetico ordine concinnatum, quod terminatur circa finem primæ paginæ folii tertii. Statuta concilii Mogunt. anno 1310 celebrati in aversa pagina folii impressi 31 hac clauduntur subscriptione: *Finiunt statuta ꝓuincialia vetera.* In sequentis autem folii prima pagina repertorium incipit alphabeticum statutorum novorum, quæ scilicet facta sunt in concilio Moguntinensi anno 1451 sub Theodorico Archiep. celebrato, terminatum in aversa pagina ejusdem folii. Inter hæc statuta primo omnium legitur statutum Basileensis concilii de Synodis Provincialibus & diœcesanis celebrandis. Huic subnexus est libellus S. Thomæ Aquinatis de articulis fidei, & Ecclesiæ Sacramentis, quem in singulis conciliis legi, & parochis communicari præcepit idem Basileense concilium. Confirmantur demum statuta vetera, & nova adjiciuntur. Post medium primæ paginæ folii 50 hæc leguntur: *Finiunt statuta ꝓuincialia Moguntina noua.* In aversa pagina folii ejusdem legitur statutum de Indulgentiis festi Corporis Christi a tribus pontificibus concessis populo promulgandis, & commendandis, datum anno 1451. Habet hæc editio

tio insignes antiquitatis notas. Desunt enim ubivis custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum: nullum etiam occurrit signum interpunctionis, nisi punctum. Literæ gothicæ sunt; charta est firmissima, sed minus alba, & polita, nullo chartarii signo notata.

CLVI. *Incipit variloquus Idem vocabulū diuersimode acceptū varie theutunisando exprimēs. Predicatoribus ɔsolabile enauigiū- cōpilat᷒ p uenerabilē mgrm Johannē melber de gerolczhofen* (sic) *ex sermonib᷒ auditis & p eundē ɔscriptis sub venerādo uiro mgr͞o Jodoco eychman de kalw eximio doctore ac famosissimo vbi dei p̄dicatore in heidelberga.* in 4. min.

Operis argumentum, & auctorem, de quo non habeo, quæ addam, Titulus in fronte operis exstans, modo recitatus manifestat. Hunc titulum in eadem pagina immediate sine ullo interstitio excipit ipse variloquus, seu lexicon latino-germanicum alphabetico ordine concinnatum, quod incipit a voce *Abba.* Proferam exempla quædam, ut lector ipse de operis œconomia judicare possit. *Euāgeliū gut verkūdūg. euangelij. cristelich warheit. gut botschafft. — Hospes ein hußwirt. vel ein gast. l' ein gasthalter. — Prodere. verraten. verderben. vmbringen. durch verraterij.* (sic) Characteres, quibus impressum est hoc opus, gothici sunt. Vox, quæ prima occurrit ad quamvis literam, caret initiali. Desunt ubivis custodes, signaturæ, paginarum numeri, & inscriptiones. In fine nulla quoque legitur subscriptio. Folia impressa numeravi 213. Cl. Panzer in novissimo opere Annalen der ältern deutschen Litteratur pag. 449. N. 1012. eandem hujus operis excitavit editionem, quantum quidem ex titulo colligo, in quo tamen voces quædam, forte per errorem typographi aliter expressæ sunt, quam in nostro exemplari, e. g. *euanigium,* loco *enauigium.* — *consolabile* loco *ɔsolabile.* Ibidem n. 1013. operis ejusdem editio altera sub titulo: *Vocabularius predicantium* indicata est.

CLVII. *Clarissimi doctoris subtilis Joannis Scoti questiones incipiunt super vniuersalibus porphyrii ac libri predicamento4 piermenias Aristotelis. Quibus sui discipuli Antonii Andree questiones sex principiorum connectuntur.* in Fol.

Verba hæc in fronte leguntur primæ primi folii columnæ rubro colore impressa. Literæ sunt gothicæ minores perelegantes, habentque maximam similitudinem cum literis operis ad annum 1483. N. XVI. descripti. Quævis etiam columna utrinque 56. lineas continet. Quare ex eadem typographia ambo hæc opera & eodem circiter tempore prodiisse videntur. In superiori margine typographus quæstionem notavit, e. g. Q. VI. Desunt initiales

tiales literæ, custodes, paginarum numeri. Signaturas typographus adjecit. In fine leguntur sequentia: *Finis questionum libri sex principiorum Antonii Andree doctoris sb'tilis discipuli feliciter adē* (sic)

CLVIII. *Tractatus solennis de arte & vero modo predicandi ex diuersis sacrorum docto4 scripturis & principaliter sacratissimi christiāe ecclesie doctoris Thome de Aquino ex paruo suo quodam tractatulo lectus vbi scd'm modum & formam materie p̄sentis cpcedit. Una cū tractatulo eximij doctoris Henrici de Hassia de arte p̄dicādi sequitur vt infra.* in 4to.

Hic titulus legitur in prima primi folii pagina. In fronte primæ folii secundi paginæ idem fere totus repetitur, tumque immediate opusculum primum incipit charactere gothico chartæ satis quidem firmæ & albæ impressum. Terminatur idem in aversa decimi folii pagina. In fronte folii undecimi epilogus legitur, cujus exordium est: *Fine clauditur ars siue modus predicādi a sancto Thoma* &c. Finito epilogo in eadem pagina incipit tractatulus de formanda arbore prædicationis, seu de methodo disponendi materias pro sacris sermonibus. Terminatur idem in prima folii 12 pagina, linea 14. Huic lineæ subjecta hæc leguntur:

sequitur arbor.

Verum hæc quidem deest in nostro exemplari. Paginas typographus signavit litteris A & B. Custodes vero, initiales literæ, numeri, & inscriptiones paginarum desunt.

277. Voll.

INDEX I.

ALPHABETICUS TYPOGRAPHORUM.

Numerus Rom. Fasciculum, Arabicus paginam designat. Signum * Arabico numero præfixum denotat librum illo numero designatum carere quidem Typographi nomine impresso: probabilissime vero eidem tribuendum esse.

Gerar-

H.

I.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

INDEX II.

AUTORUM, ET LIBRORUM ANONYMORU

QUI IN PRIMIS DUOBUS FASCICULIS RECENSITI SUNT.

Numerus Rom. Fasciculum; Arabicus Paginam designat.

A.

B.

C.

H.

I.

L.

M.

Mat-

Rei

S.

T.

Tur-

V.

W.

X.

Z.

BIBLIOTHECÆ
ACADEMICÆ INGOLSTADIENSIS
INCUNABULA TYPOGRAPHICA

SEU

LIBRI ANTE ANNUM 1500 IMPRESSI CIRCITER MILLE ET QUADRINGENTI;

QUOS

SECUNDUM ANNORUM SERIEM DISPOSUIT, DESCRIPSIT, ET NOTIS HISTORICO-LITTERARIIS ILLUSTRAVIT

SEBASTIANUS SEEMILLER

CANONIC. REG. POLLING. SERENISS. ELECT. PAL. BAV. CONSIL. ECCLESIAST. ACT. THEOL. DOCTOR ET PROF. PUBL. ORD. BIBLIOTHEC. ACADEM. PRÆFECTUS.

FASCICULUS III.

QUI

LIBROS COMPLECTITUR NOTA ANNI IMPRESSA INSIGNITOS ULTRA DUCENTOS, ET SEXAGINTA, EOSQUE OMNES SEXENNII SPATIO AB ANNO 1484 — 1489 IMPRESSOS.

ACCEDUNT

LIBRI TRIGINTA ET AMPLIUS NOTA ANNI IMPRESSA CARENTES, SED PROBABILISSIME QUOAD MAJOREM PARTEM PARITER ANTE ANNUM 1489 IMPRESSI.

CUM ADPROBATIONE THEOLOGICÆ FACULTATIS.

INGOLSTADII

Vendit JOH. WILHELMUS KRÜLL BIBLIOPOLA ACADEM.

Impressit Sebastianus Valentinus Haberberger Electoralis Universitatis Typographus. 1789.

niti sunt, memoriam ab oblivione vindicatum, quod lectoribus omnibus, præsertim vero historiæ literariæ cultoribus jucundum & utile futurum confido. De eo demum maximopere gaudeo, quod certo sciam, plures Bibliothecarum Præfectos, præsertim in monasteriis, exemplo meo excitatos fuisse, ut diligentiorem, quam hactenus quidem factum est, Curam haberent librorum Sec. XV. impressorum, eos in ordinem redigerent, & adcuratius describerent. Quod si notitias suas de iisdem libris cum orbe erudito communicaturi sint, optarem, ut eos libros, qui vel a me, vel ab aliis Bibliographis jam adcurate descripti sunt, describant brevius, & ea fere tantum adnotent, in quibus alii ante ipsos vel errarunt, vel minus adcurati fuerunt. Hæc habui præmonenda ad fasciculum tertium, quem æqui lectoris iudicio & correctioni palam subjicio.

NOTITIA

NOTITIA

HISTORICO-LITERARIA DE INCUNABULIS TYPOGRAPHICIS

BIBLIOTHECÆ ACADEM. INGOLSTADIENSIS.

FASCICULUS III.

Post impressionem Fasciculi II. quædam observavi minus recte a me dicta. Præterea nunc primum libros quosdam in Bibliotheca Academica exstantes inveni, qui ab anno 1478 — 1483. impressi sunt, ideoque in Fasciculo II. recensendi fuissent. His partim emendationibus, partim additionibus ad Fasciculum II. in fronte præsentis Fasciculi locum dare placuit.

Ad pag. 4. lin. 20. Insignia hæc non sunt Joh. Bämleri, sed Güntheri Zainer. Conf. *Franc. Anton. Veith* Diatriben præfixam Annalibus Typographiæ Augustanæ Cl. Zapfii. pag. XX. Hujus sententiam demum etiam amplexus est Cl. Panzerus in novissimo opere Annalen der åltern deutschen Litteratur pag. 93.

Ad pag. 20.

XXIX. Jacobi Alvaroti, seu de Alvarotis, J. U. D. Patavini, Commentarius de Consuetudinibus & Juribus Feudorum. Venetiis 1477. Fol.

In aversa primi folii pagina *Incipit registrum* (chartarum) *huius opis.* Folio secundo auctoris præfatio, seu epistola dedicatoria *Enerande* (venerande) *uniuersitati iuristarũ paduane* inscripta incipit. Epistola hæc brevem continet historiam literariam eorum, qui ante Aluarotum de feudis scripserunt, quos quidem omnes a se diligenter perlectos, atque in ipso opere excitatos fuisse Alvarotus affirmat. Epistolam in aversa folii tertii pagina excipit introductio in ipsum opus, quod demum incipit in columna secunda folii noni. Impressum est charactere rotundo pereleganti in duabus columnis chartæ præstantissimæ, seu albedinem, seu munditiam, seu firmitatem spectes. Undecim priores chartarum fasciculi literis a - l. signati sunt: qui vero post l. immediate sequuntur, carent signaturis. Sunt fasciculi novem. Postremi denuo signati sunt literis A — V; quos inter praeter Q est etiam QQ. Opus ipsum terminatur in columna secunda folii octaui quaternionis QQ; ubi hæc leguntur subscripta: *Ompletũ* (completum) *atq3 pfectũ ẽ pñs op⁹ ꝑ me Iacobũ aluarotũ ciuẽ patauum die lune sexto octobris in uigilia gloriose ṽginis & martiris scẽ Iustine oĩ pataiuie urbis regine currẽtibus ãnis dñi a natitate* (sic) *eiusdẽ. M. cccc. xxxviii.* Accedit vero index materiarum copiosissimus ab ipso auctore alphabetico ordine concinnatus, nec non vocabulorum in hoc indice contentorum. Hunc excipiunt *rubrice libri feudorum*, ad quorum calcem in columna tertia folii undecimi sexternionis V. sequens subscriptio legitur: *Egregiu3 opus famosissimi uiri Jacobi de aluarotis feliciter finit. Impressum venetiis. Anno domini. M. cccc. lxxvii. die decimo Julii.* Accedunt denuo 1) Matthæi de Corbinellis, Florentini, Juristarum Universitatis Patavinæ Rectoris oratio publice dicta in laudem hujus operis auctoris die 15. Nov. 1439. & 2) Epistola ad auctorem scripta a Pontorio Mascarello Vincentino, qua pariter auctoris laudes ob opus præsens celebrantur. Ceterum desunt in hoc opere custodes, foliorum numeri, & inscriptiones; ac sæpe etiam, immo in indice fere ubivis, initiales literæ. Editio non solum Orlandio, & Maittairio, verum etiam aliis Bibliographis fuit incognita.

Ad pag. 34.

XXV. Calendarium cum tabulis longitudinum solis, lunæ, hujusque nodis, punctorum præterea Zodiacalium quovis die h. 12. merid. orientium. Item Tabulæ conjunctionum & oppo-

sitionum solis & lunæ, eclipsium denique eorumdem luminarium ab anno 1477 — 1552. Ulmæ per Johannem Zainer 1477. in Fol. min.

Tabulis præmissa est instructio de earundem usu foliis tribus impressa. Ad calcem tertii folii legitur

Impressum Vlme per Johannem Zainer
Anno dominice incarnationis. 1478.

Post hœc Calendarium, aliæque Tabulæ, in titulo nominatæ sequuntur, foliis quindecim comprehensæ. Ad harum calcem nihil prorsus adjectum legitur. Ceterum Tabulæ omnes ad meridianum Ulmensem computatæ sunt. Computus locorum solis & lunæ ejusque nodi ac signorum ascendentium ad gradus & minuta se extendit. Tempus oppositionum & conjunctionum ad dies & minuta, & secunda calculo determinatur; quantitas præterea, cujusvis eclipseos in digitis & minutis, ejusdem duratio in horis & minutis, una cum schemate maximæ obscurationis exhibetur. De auctore harum Tabularum mihi quidem nihil constat.

XXVI. *Guarini Veronensis Viri Peritissimi Grammaticales Regulæ Incipiunt.* Venetiis per Antonellum a Moneta 1478. in 4.

Verba tituli loco recitata in fronte primæ paginæ capitalibus litteris impressa leguntur. Opusculum ipsum, quod in eadem pagina incipit, romano charactere elegantissimo firmæ & nitidæ chartæ impressum est. Signaturas ab a - e, & plerumque initiales litteras parvas ipse typographus adjecit: custodes vero, foliorum numeri, & inscriptiones desunt. In aversa pagina folii signati e *Clarissimi Viri Guarini Veronensis De Diphthongis* sc. Tractatus incipit, idemque terminatur in prima folii inter impressa ultimi pagina, ubi sequentia, capitalibus impressa litteris, leguntur subscripta: *Opus Guarini Veronensis Viri Peritissimi Venetiis Feliciter impressum Per Magistrum Antonellum A Moneta Aurificem; M. CCCC. LXXVIII. XXVII. Junii.* Aurifex iste forte sumtus tantum suppeditavit ad impressionem operis necessarios, quin ipse typographicæ artis fuerit peritus.

Ad pag. 95.

XLV. *Diodori siculi historiarū priscarū a Poggio ī latinū traducti liber primus* (quem & reliqui excipiunt libri cum Taciti libello de germania) *incipit in quo hæc continentur to-*

tius operis prohemium (ſc. omnium primo iſtud occurrit): Venetiis per Thomam Alexandrinum. 1481. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte averſæ paginæ folii primi. Tum immediate ſequuntur brevia capitum ſingulorum totius operis, ſeu ſex librorum argumenta, quæ & hanc paginam, & primam folii ſequentis integram occupant. Folio tertio, ſignato a; *Prohemium Poggii Florentini Oratoris clariſſimi in Diodorum ſiculum e greco in latinum a ſe conuerſum ad nicolaum. Q;* (uintum) *pont. Max.* ſc. incipit. Tam prohemium iſtud, quam ipſum opus charactere rotundo pereleganti, & præſtanti chartæ impreſſa ſunt. Chartas typographus ſignavit literis a - t. Cuſtodes vero, initiales literæ, foliorum numeri & inſcriptiones deſunt. *Cornelii Taciti Illuſtriſſimi Hiſtorici De Situ Et Populis Germaniæ: Libellus Aureus* paulo ante medium primæ paginæ folii quinti ternionis ſ incipit, terminatur vero in prima pagina folii ſeptimi quaternionis t. In eadem pagina *Ieronymus Squarzaficus Alexādrinus Clariſſimo uiro Frācíſco Leono patricio Veneto quondam Simonis Filio. S. D.* In fronte demum primæ paginæ ultimi folii. *Hoc Diodori Siculi Hiſtorici nobiliſſimi opus una cum Cornelio Tacito de Germano Ꝃ moribus ac uita: ab eruditis uiris caſtigatū. Impreſſū fuit per Thomam Alexandrinum huius artis peritiſſimum Venetiis Regnante Joanne Mocenigo duce feliciſſimo. Anno ſalutis milleſimo quadringenteſimo octogeſimo primo: die uigeſima quinta Nouembris.* Accedit *Regiſtrum* Chartarum.

XLVI. Johannis Boccatii de Certaldo Genealogiæ Deorum gentilium ad Vgonem Hieroſolymæ & Cypri Regem Libri quindecim. Accedunt ejusdem auctoris commentationes de montibus, ſylvis, fontibus, lacubus, fluminibus, ſtagnis & nominibus maris. Regii per Laurentium, & Bartholomæum Bottoni 1481. in Fol.

Operi præmiſſa ſunt breviſſima ſingulorum ordine librorum, & capitum argumenta, foliis decem comprehenſa. Folio vndecimo auctoris proœmium incipit, rotundo, quo ipſum opus, charactere, & præſtanti chartæ impreſſum. Signaturas typographus adjecit: cuſtodes vero, numeri foliorum, paginarum inſcriptiones, & plerumque initiales literæ deſunt. Ad calcem averſæ paginæ folii ſexti ternionis aa. *Genealogie deorū gentiliuꝫ ſm Joannēꝫ boccaciuꝫ de certaldo: ad illuſtrem principem Vgoneꝫ Hieruſaleꝫ & Cypri regem liber quītuſ decimus & ultimus explicit. Deo Gratias.* In averſa pagina ſequentis folii index alphabeticus rubricarum, ſeu materiarum præcipuarum, cuius auctor ad calcem præfationis, indici huic præfixæ, *dominicus de arretio grammatice atque rhetorice doctor atqꝫ profeſſor* ſe ipſum manifeſtat. Hic index

dex foliis impressis, & signatis aa. bb. cc. dd. & ee. triginta septem continetur. In aversa pagina folii trigesimi septimi post *Versus Dominici Siluestri de Florentia super quindecim libris Genealogicarum.* Sequens epigramma legitur ejusdem auctoris:

Dum tua boccaci propriis Laurentius auget
Sūptibus: & reddit nomina clara magis,
Hoc opus ære notans: tūc stirps bottona uirētē
Et quē flet Regium: mors inopina rapit.
Post lachrymas tandē frater uirtutis amore
Tam pulch℞ exegit Bartholomeus opus.
IMpressum Regii Anno Salutis. M. CCCC.
LXXXI. pridie Nonas Octobris.

Orlandi in *Origine e progressi della Stampa* pag. 193. editionem hanc male Prospero Odoardo, & Alberto Mazali tribuit; & Clement in *Bibliotheque Curieuse &c.* Tom. IV. pag. 328. pro *Bottona* male etiam posuit *Vottona.* Commentationes de montibus, sylvis &c. eodem charactere, eidemque chartæ impressæ sunt. Quare dubium non est, quin ex eadem typographia, eodemque anno prodierint, licet nihil in fine subscriptum habeant. Continentur foliis impressis 58. quæ signata sunt st. ct. A. B. C. D. Operis hujus editiones, complures, præter hanc nostram, & hac quidem tum antiquiores, tum recentiores recenset Clement loc. cit. pag. 325. seqq. Nostra, quod typorum, chartæque elegantiam spectat, vix cuiquam cedit. Quare ejus exemplaria magno pretio sunt empta ab amatoribus. Conf. Clement loc. cit. pag. 328.

Ad pag. 137.

XLII. Cini de Pistorio Pars secunda Lecturæ in Codicem. Papiæ per Franciscum Girardengum. 1483. in Fol.

Primam partem hujus lecturæ ab eodem typographo hoc anno impressam Recensui Fasc. II. pag. 137. N. LXII. Partem secundam nunc primum detexi. Atque hæc quidem in fronte primæ columnæ hanc inscriptionem habet: *De ſuis fugitiuis Remota ꝯtiuatione Placentini ꝯtinua ſm Azoneꝫ in gl. Sequitur lex Prima Libri Sexti.* Impressa est firmissimæ chartæ in duabus columnis charactere gothico. Signaturas ab aa - ꝫꝫ. nec non ꝛꝛ. 22. 44. ℞ q. & initiales literas parvas typographus ipse adjecit: custodes vero, foliorum numeri, & paginarum inscriptiones desunt. In columna quarta folii noni quinternionis q. opus terminatur. In eadem vero columna auctoris ad lectorem epilogus legitur, qui incipit: *Hic est finis nō solū huiꝰ l. ſꝫ ꝛ totiꝰ opis lecture huiꝰ libri. q ego Cinus dᵉ sigisbuldi de Pistorio posteris forte illiꝰ sigisbuldī consular. viri. de. quo habitꝰ mētio. s. ut nemo ad ſuuꝫ pa. l. una. li. xi. facieā cum auxilio dei assumpsi.* Discimus ex eodem epilogo, opus hoc ab aucto-

auctore completum fuisse *Anno. M. ccc. xiiij.* (1314.) *die xxi. mensis Junii.* Subiecta est in eadem columna sequens subscriptio: *Impressum Papie per Franciscũ girardẽgũ. M. cccc. lxxxiij. Nonis octobris.* Prima sequentis folii pagina Registrum chartarum exhibet.

Ad pag. 161, & 162. CXXXVII. Opusculum hoc Trithemius in Catalog. Illustrium German. Scriptorum Jacobo Wimphelingio tribuit. Fuit sæpius typis excusum. Duæ editiones, quarum altera Argentinensis, altera Basileensis videtur, indicantur in *Amœnitatibus Literar. Friburg.* Fasc. II. pag. 178. Ibidem pag. 183. seqq. totum opusculum denuo impressum exhibetur. Exstat etiam tertia editio Delphis apud Batavos adornata, cujus ibidem, & jam ante a Joh. Christ. Gœtzio in Merkwürdigkeiten der königl. Bibliotheck zu Dreßden II. B. pag. 365. seqq. communicata est notitia. Posteriorem hanc editionem a nostra diversam esse, utpote sex tantum foliis constantem, certum est. An vero nostra editio cum una ex præcedentibus eadem sit, adfirmare non possum, cum illæ quidem in *Amœnitat. Libr. Friburg.* minus adcurate fuerint descriptæ.

ANNO 1484.

I. Egidii Liber metricus de Pulsibus cum commentario Gentilis Fulginatis. Paduæ per Matthæum Cerdonis anno 1484. in 4.

Opusculo præfixa est Venantii Mutii de Camerino Epistola ad Alexandrum de Bartholaciis de monte Ulmi, in qua tum hoc, tum alterum Egidii opus metricum, sc. de Urinis, recensitum ad annum 1483. N. XXXVI. a se correctum fuisse testatur. Habent ambo hæc opuscula, utpote ab eodem typographo excusa, eandem etiam externam formam, suntque iisdem litteris, eidem chartæ impressa. In fine præsentis typographus sequentia adnotavit: *Hic finis imponit' tractatulo pulsuũ Magistri Egidii cũ cõmento Gentilis de Fulgineo, qui impressus fuit Padue per magistrũ Mattheũ cerdonis de Uuindischgretz die Januarii Anno domini* 1484.

II. *Incipit anothomia* (sic) *Mundini.* Sic legitur in fronte opusculi quod eodem anno iisdem typis, eidemque chartæ, & ab eodem typographo impressum est, a quo immediate præcedens. in 4.

Externa forma est prorsus eadem cum immediate præcedenti. In fine hæc habentur subscripta: *Hic modus imponit' anothomie* (sic) *Mundini: qui*

nō

nō paucis in locis emendata fuit per excellentissimū artis ꝛ medicine doctorem magistrum Hieronymū de Maseis de Uerona ipressaqꝫ ꝑ magistrū Mattheū cerdonis de Uuindischgretꝫ Padue: Anno dñi 1484.

III. *Liber Quadripartiti Ptolomei id ē quattuor tractatuū: in radicanti discretione ꝑ stellas d' futuris et ī hoc mundo cōstructiōis et destructiōis cōntigētib⁹ cuius in pmo tractatu sūt. 24. capl'a. incipit.* Hæc rubro impressa colore leguntur in fronte primæ columnæ, primæ itidem paginæ folii secundi. Primi enim folii aversam paginam occupat *Figura celi generalis magisterii astrologie.* Impressit Venetiis Erhardus Ratdolt anno 1484. in 4.

Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. Characteres sunt gothici perelegantes, & charta est præstantissima. Paginas typographus signavit, idemque litteras initiales magnas florentes adjecit. Desunt vero custodes numeri & inscriptiones paginarum. In fine hæc leguntur impressa: *Liber Ptholomei quattuor tractatuum: cum centiloquio eiusdem Phtolomei: & comento Haly: feliciter finit. Impressum in Uenetiis per Erhardum ratdolt de Augusta. Die* 15. *mensis Januarii.* 1484.

IV. S. Augustini Opuscula partim genuina partim suppositia varia, 1) Meditationes. 2) Soliloquia. 3) Manuale. 4) Enchiridion. 5) De triplici habitaculo. 6) Scala Paradisi. 7) De duodecim abusivis Sæculi. 8) De beata vita. 9) De Assumptione Beatæ Mariæ Virginis. 10) De divinatione dæmonum. 11) De honestate mulierum. 12) De cura agenda pro mortuis. 13) De vera & falsa pœnitentia. 14) De contritione cordis. 15) De contemptu mundi. 16) De convenientia decem præceptorum, & decem plagarum Ægypti. 17) De cognitione veræ vitæ. 18) Libri XIII. confessionum. 19) Libri quatuor de doctrina Christiana. 20) Liber de fide ad Petrum. 21) Sermones duo de vita Clericorum. 22) Liber de vera Religione. 23) Eusebii Corradi Canonici Regularis Lateranensis Epistola ad Sixtum IV. R. P. de aufferendo ab Ecclesia errore scribentium, S. Augustinum fuisse Eremitam. 24) Regula S. Augustini. 25) Vita S. Augustini scripta a S. Possidio Episcopo Calamensi.

26)

26) Eusebii Corradi Mediolan. Can. Reg. Later. ad Sixtum IV. & Cardinales Annotatio, seu potius tractatus brevis de errore scribentium, S. Augustinum fuisse Eremitam. 27) Liber S. Augustini de anima. Venetiis per Andream de Bonetis de Papia anno 1484. in 4.

Omnia hæc opuscula eodem Charactere, gothico nimirum minuto, in duabus columnis impressa sunt nitidæ, at firmæ tamen chartæ. Opuscula viginti duo priora paginarum, seu foliorum habent inscriptiones, non item sequentia. Desunt ubivis initiales litteræ, custodes, & numeri paginarum: eædem vero signatæ sunt. In fine hæc subscripta leguntur: *Explicit liber sancti Augustini de vera religione: & de clericoꝝ vita sc̃i Augustini. necnō cuiusdam dignissimi tractatus de spiritu & anima. Que omnia in isto libro continentur: 1 cum sūma diligentia per M. Andream de bonetis de papia venetiis impressa fuerunt. Inclito principe Johāne mocenigo venetiarum duce. M. cccc. lxxxiiij. die xxiij. Mensis Julii.* Hujus editionis jam meminerunt Orlandi & Maittaire. Neuter vero opuscula singula hoc volumine contenta exacte recensuit.

V. Dini Commentarius super Regulis Juris in sexto. Venetiis per Andream Papiensem anno 1484. in Fol.

In fronte primæ columnæ primæ itidem paginæ *Incipit lectura domini Dini sup ti. de regulis iuris li. vi.* Porro hæc lectura gothico charactere pereleganti in duabus columnis præstantissimæ chartæ impressa est. Paginas typographus signavit, idemque litteras initiales parvas adjecit. Desunt custodes, numeri & inscriptiones paginarum. In fine hæc leguntur impressa: *Impressum venetiis per Andream papien. Anno salutis M. cccc. lxxxiiij. die x. Junii. sub inclito principe Joanne Mocenigo.* Tum sequitur commendatio præsentis operis & auctoris, cui quidem ab encomiaste anonymo primus datur locus *inter omnes iuris pōtificii atqꝫ cesarei* intespretes.

VI. Operum Joh. Gerson volumen quartum. Coloniæ anno 1484. per Joh. Kœlhoff. in Fol. min.

Recensui hoc volumen cum tribus præcedentibus ad annum 1483. N. XIV, quo hæc quidem ex eadem typographia prodierunt.

VII.

VII. Joh. Capreoli, Ord. Præd. Commentaria in Librum IV. ſententiarum. Venetiis per Octavianum Scotum anno 1484. in Fol.

Jam recenſui hunc librum ad annum 1483. N. XXI. cum tribus præcedentibus ejusdem auctoris voluminibus.

VIII. Statuta Synodalia, & Provincialia Euſtettenſis Dioceſis juſſu Wilhelmi Epiſcopi impreſſa Euſtadii per Matthiam Walcker de Reutlingen anno 1484. in 4.

In prima primi folii pagina Wilhelmi Epiſcopi ad typographum Epiſtola legitur, ſcripta an. 1484. die 20. Martii, quacum exemplar manuſcriptum typis accurate imprimendum, & poſthac remittendum transmiſit. Huic epiſtolæ ſubjecta ſunt Epiſcopi & Capituli inſignia. In averſa pagina ejusdem folii primi typographi ad Epiſcopum ſupplex legitur epiſtola, in qua codicem ſtatutorum manuſcriptum typis imprimendum ſibi commodari petit. Scripta eſt hæc epiſtola Euſtadii anno 1484. die 15. Martii. Atque ex geminis hisce ſubſcriptionibus Epiſtolarum colligo, librum hunc anno eodem Euſtadii eſſe typis impreſſum. Folio ſecundo non niſi Regiſtrum, ſeu index ſtatutorum continetur. Folia inde a folio III. numeris romanis notata ſunt in margine ſuperiori, & in inferiori ſignata. Initiales litteras parvas, interdum magnas florentes, typographus adjecit. Cuſtodes vero deſunt. Conſtat hæc ſtatutorum collectio foliis numeratis LXXXVII. His accedunt 1) Inſignia Epiſcopi, & Capituli, ſingulari folio inſculpta. 2) Inſtructio & formula abſolutionis ab excommunicatione, ſed hæc quidem eſt aliis typis impreſſa, & reperitur in duobus, quæ apud nos exſtant, horum ſtatutorum exemplaribus. 3) Tabula alphabetica materiarum, quæ in hisce ſtatutis frequentius occurrunt, foliis octo impreſſis comprehenſa.

IX. Speculum animæ Peccatricis Theodiſce. Ulmæ impreſſum anno 1484. per Conradum Dinkmut in 4.

In averſa primi folii pagina incipit die Vorred, quam excipit index capitulorum, terminatus in averſa pagina folii ſecundi. Folio tertio incipit das erſt Capitel. Paginas typographus ſignavit, idemque in ſuperiori margine capitula deſignavit, e. g. das erſt Capitel. Litteræ initiales capitulorum, & cuſtodes deſunt. Typi germanici ſunt ſatis luculenti. In fine ſequentia typographus adnotavit. Hie endet ſich das köſtlich büchlein. Genant ain gaiſtlicher ſpiegell der armen ſündigen ſele. Begriffen mit ſibē

Capitel auff yeglichen Tag d' wochen aines zů lesen vnd betrachten. Gedruckt von Cůnrad Dinckmůt zů Vlm. Anno. M. cccc. lxxxiiij. an dem fünften Tag des Mayens.

X. Speculum Saxonicum. Der Sachsenspiegl. Theodisce. August. Vindel. typis Annæ Rügerin 1484. in Fol.

Editionem celebratissimi hujus operis præsenti editione anteriorem, in eadem typographia anno 1482. excusam laudavit Seb. Jacobus Jungendres in *Disquisitione in notas characteristicas librorum Sec. XV. impressorum &c.* Sect. 2. pag. 42. Verum hæc editio merito in dubium vocatur. Conf. VEITH *Diatribe de origine & incrementis artis typographicæ in urbe Augusta Vindelica* §. XI. Hrn. Zapfs historische Einleitung in seine Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. XXIX. & Gemeiners Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliotheck befindlichen Büchern &c. pag. 122. . Nec sane probabile videtur duas ejusdem operis satis ampli, editiones in eadem Typographia biennii spatio adornatas fuisse. Quod præsentem attinet editionem, ea quidem litteris germanicis, admodum pinguibus, & luculentis impressa est. Habet litteras initiales magnas florentes, & paginarum inscriptiones ac numeros, e. g. Der lxvij. Artickel des ersten bůchs das lxxij. blat. Caret vero signaturis & custodibus. Opus ipsum in tres libros divisum est. Libris singulis præmissus est index articulorum. Horum verò indicum paginæ non sunt numeratæ. Paginæ vero, seu folia potius librorum singulorum seorsim sunt numerata. Præfatio primi libri ita incipit: Nun vernempt (non vernement, ut habet Cl. Gemeiner loc. cit. pag. 121.) vmb den herrn gepurt. In fine vero tertii libri leguntur sequentia: Hie endet sich der sachsenspiegel. den der erwirdig in got vater vnd herr theodoricus von bokersßdorf bischof zů neunburg gecorrigiert hat. Post hæc a pagina seu folio cxxij. usque ad folium, non numeratum cliij. legitur processus quidam judiciarius cui præfixa est præfatio, quæ incipit: CAutela bin ich genant &c. Accedit demum jus Saxonicum antiquum, latine cum additionibus seu glossis e regione textus ponendis, vernacula lingua expressis. In fine harum additionum demum legitur: Hye endet sich der sachsenspiegel mitt ordnung des rechten den der erwirdig in got vater vnd herr Theodoricus von bockßdorf bischof zů neünburg säliger gecorrigiert hat. Gedruckt vñ volendt von Anna Rügerin in der keyserlichen stat Augspurg am aftermontag nächst vor Johannis. do man zalt nach Cristi gepurt. M. CCCC. lxxxiiij. jar. Præter istud nullum hactenus certum exstat monumentum typographicum Annæ Rugeriæ. Hinc certe rarioribus est libris accensendum. Fusius de hac editione agit Cl. Panzer in Annalen der ältern deutschen Literatur pag. 148 & 149.

XI. Biblia latina vulgata cum versibus in fine *Fontibus ex græcis* &c. & hebraicorum nominum interpretatione. Venetiis per Joh. Herbort de Seligenstat anno 1484 in 4.

De tribus Bibliorum editionibus, quæ versus in fine adjectos habent: *Fontibus ex græcis* &c. Conf. dicta ad annum 1481. N. XVI. Quod præsentem attinet editionem, ea quidem in aversa primi folii pagina exhibet versus memoriales: *Generat. Exodus &c.* recitatos ad ann. 1481. N. XVI. Folio 2do S. Hieronymi Epistola ad Paulinum incipit gothico Charactere minuto in duabus columnis subtili & nitidæ chartæ impressa. Habet hæc editio foliorum inscriptiones, e. g. *Exodus*, signaturas, & initiales litteras parvas. Caret vero custodibus, & numeris paginarum. In fine Apocalypseos post versus: *Fontibus ex grecis* &c. leguntur sequentia: *Exactū est inclyta in vrbe venetiarū sacrosanctū biblie volumen integerrimis expolitusq3* (sic) *litterarū caracteribus. Magistri Johannis dicti magni: Herbort de selgenstat alemani: qui salua oium pace ausum* (sic) *illud affirmare: ceteros facile omnes hac tempestate supereminet. Olympiadibus dominicis. Anno X̄o. M. CCCCLXXXIIII. pridie kalendas Maij.* Accedit registrum chartarum, & interpretationes nominum hebraicorum, in tribus columnis impressæ. Adfirmat Cl. Maschius in Biblioth. sacra, editionem hanc adeo presse vestigia sequi editionis ab eodem typographo anno 1483. curatæ, ut & in epilogo errata ejusdem (sc. *expolitus*, & *ausum*) exacte servata sint.

XII. Johannis Friburgensis Summa. Theodisce. Per Conradum Dinkmut Ulmæ impressa an. 1484. in Fol. min.

Præmissus est index materiarum alphabeticus tredecim foliis comprehensus. Inde a folio 14, ubi incipit auctoris Prologus, folia singula sunt numerata, e. g. Das j. blat. Initiales litteras magnas, easque sculptas & florentes typographus adjecit. Desunt vero custodes, paginarum inscriptiones, & signaturæ. Charta firma est, sed minus alba & polita. Litteræ germanicæ sunt, justæ magnitudinis, pinguiores non nihil, & satis elegantes. In aversa folii clxxxv, ejusque ultimi pagina sequens legitur notitia: Hie endet sich Summa Johannis die gezogen ist auß dem heiligen Decretbůch. vn̄ von latein in teütsch gemacht durch ein hochgelerten man průder Berthold prediger ordens. vn̄ die hat getruckt vn̄ volendet Cůnrad Dinckmůt zů Vlm am freitag nach sant Martinßtag. Anno M. cccc. lxxxiiij. Subscriptionem hanc Theodiscam excipit latina: Explicit Summa &c. Ad ann. 1472. N. IX. & ad ann. 1478. N. XIII. operis ejusdem editiones alias recensui. De præsenti vero editione omnes silent Bibliographi, præter Cl. Gemeiner Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliothek befindli-

 chen

chen Büchern &c. pag. 129. & post eum Cl. Panzer in Annalen der ältern deutschen Literatur &c. pag. 145.

XIII. Die 24 guldenen Harpfen. Augustæ Vindel per Anton. Sorg 1484. in Fol. min.

Operis hujus editionem forte omnium primam ad annum 1472. N. X. recensui, ubi etiam non nulla de auctore & operis oeconomia adnotavi: Præsentis editionis primum folium vacuum est. Secundi vero folii prima pagina figuram exhibet ligno incisam, quæ Deum Patrem cum viginti quatuor senioribus apocalypticis repræsentat. In aversa folii ejusdem pagina incipit Das Regiſter der vier und zweinzig guldin harpffen. In aversa pagina folii tertii legitur latina operis commendatio, quam, ut typographus in eadem pagina adnotavit, Der wirdig herr Meister hanns pfarrer zů sant Mauricin zů Augspurg fecit. A folio 4to usque ad finem numeri incipiunt foliorum, ita ut folio quarto inscripta hæc sint: Das .jjjj. blat, & sic deinceps. Litteræ sunt satis luculentæ & pingues: Charta nec firma admodum, nec alba & munda est. Initiales litteras magnas florentes ligno incisas, typographus adjecit. Custodes, signaturæ, & paginarum inscriptiones desunt. Circa finem primæ folii CXLIX, ejusque ultimi paginæ charactere majusculo hæc leguntur impressa: Hie endet sich das löblich und nützlich büch die vier und zweinczig guldin harpffen getrucket vnnd vollendet in der keiserlichen stat Augspurg von Anthonio Sorg. am nächsten montag nach vnsers herrn fronleichnams tag. Do man zalt nach Cristi geburt M. CCCC. vnd in dem.lxxxiiii. Jare. Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte operis hujus notitiam ex Bibliotheca Schwarziana P. II. pag. 196. & Solgeriana Tom. I. pag. 34. tantum habuit. Eam vero adcurate descripsit Cl. Panzer in Annalen &c. pag. 135 & 136.

XIV. Liber statutorum Norimbergensium Theodisce. Impress. per Anton Koburger Norimbergæ 1484. in Fol.

Aversa primi folii pagina imagines, ligno incisas, Sanctorum Laurentii & Sebaldi cum tribus imperialis civitatis insigniis exhibet. Folio secundo incipit Registrum seu index singulorum ordine statutorum cum inscriptione: In diser nachuolgenden Tafel oder Register. werdē begriffē. die Titel vnd vberschrift. der gesetze. der newē Reformacion der Stat Nurēberg. Nach Crist gepurt Tausent vierhundert vnd in dē newn. vnd sibenzigstē Jare furgenomen. Patet ex his verbis anno 1479. leges istas primum adprobatas, non item jam impressas fuisse, ut non nulli, absque dubio ex sinistra horum verborum interpretatione, olim senserunt, fingentes editionem

legum

legum earundem jam anno 1479. curatam. Index porro foliis impressis viginti sex absolvitur. In aversa folii 27. pagina hæc leguntur: Diß ist die Reformacion der Statut vnd geseze. die ein erber Rate der Stat Nuremberg. vmb gemeins nuzes. nothdurft. vnd vrsachen willen. In anfang vn̄ eingang derselben. hiernach begriffen. fürgenomē hat. vnd nach dem sölliche gesez. nach rat vil hohgelerter Doctor. vnd den gemeinen geschriben̄ Rechtn̄. souil sich das nach der Stat Nuremberg gelegenheyt herkomen vn̄ lewffte hat erleiden mügen. gemeß gemacht sind. Hierumb vnd auf das dann söllich werck menigklichen mit dem mynsten kosten offenbar vnd kündig werde. So ist in dem namen des Allmechtigen. durch einen erbern Rate zu Nuremberg verlassen. angeben vnd beuolhen. dieselben Reformacion ze drucken. die dann söllichen beuelh nach. durch Anthonien Koberger mit fleiß gedruckt. vnd vollēdet worden ist. an dē heiligen pfingstabend. Nach der gepurt Cristi Tausent vierhundert vnd In dem vier vndachtzigisten Jare. Videtur ex his verbis colligendum, quod incunctanter adfirmat Cl. D. Professor WILL testis hac in re certe idoneus in *Bibliotheca Norica* Part. I. Sect. 2. pag. 3., primo omnium scilicet hoc anno leges istas, seu statuta typorum formulis exscripta fuisse. Præmissa fol. 28. brevi introductione opus ipsum incipit eleganti charactere paulo majori, chartæ nitidæ & amplissimis instructæ marginibus impressum. Initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri desunt. Paginæ hoc vel simili modo inscriptæ sunt: Das vierd gesez. In fine nulla legitur subscriptio, sed opus terminatur formula Juramenti a Judæis in jus vocatis enunciandi. Operis hujus eandem editionem recenset Cl. Gemeiner loc. cit. & post eum Cl. Zapf in Merkwürdigkeiten seiner Bibliotheck. 1. Band pag. 81. seqq. Panzer in Annalen &c. pag. 150. plura litteraria de hoc opere, & ejusdem præsenti editione adnotavit.

XV. Simonis de Cremona Ord. Erem. S. Aug. Sæc. XIV. Postilla seu sermones in Evangelia, & Epistolas Dominicales. Reutlingæ anno 1484. sine mentione typographi. in Fol.

Opus istud in duo volumina typographus divisit. Primum sermones in Evangelia, alterum iu Epistolas complectitur. Primi voluminis primum folium hæc tantum verba, gothico charactere majusculo impressa exhibet: *Postilla symonis de cremona super euangeliis & epistolis omniū dnica4.* Folio secundo post auctoris dedicatoriam epistolam ad Antonium fratrem germanum ipsum opus incipit, impressum in duabus columnis gothico charactere pereleganti. Caret initialibus litteris sermonum, custodibus, paginarum numeris. Habet vero signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Sermo xviii.* In fine primi voluminis legitur *Sequuntur Epistole.* Sequitur tamen immediate index alphabeticus materiarum, cui subjuncta est instructio de ejusdem usu, &

& hæc tantum verba: *Finit feliciter.* Secundi voluminis folium primum impressa gothico charactere majusculo verba exhibet: *Postilla symonis de cremona super epistolis dominicalibus;* & nihil amplius. Secundi folii pagina prima legitur nova auctoris ad eundem fratrem germanum epistola dedicatoria sermonum in Epistolas dominicales, qui incipiunt in aversa ejusdem folii pagina, eandemque habent externam formam. In fine ultimi sermonis typographus hanc adjecit notitiam: *Gratias igitur & merito agimus altissimo q̄ postillarum opus patris deuoti Symonis de Cremona super euāgeliis omniūq3 dn̄icarum epistolis Ad laudem dei & ꝯfectum proximi hoc sacro rogationum tempe in Reutlingen perfecimus Die uicesima sexta Maij. Anni Millesimi quadringētesimi octuagesimi quarti ꝛc.* Accedit index alphabeticus materiarum, foliis 11. impressis comprehensus. Meminerunt ejusdem editionis Weisslinger in *Armament. Cathol.* pag. 306. & ante eum Maittaire ad ann. 1484. his tantum verbis: *Simon de Cremona Postilla.* Posterior provocat ad Bibl. Norib. Sauberti.

XVI. Summæ S. Thomæ Aq. Pars I. Venetiis per Antonium de Strata ann. 1484. in Fol.

Præmissus est index materiarum alphabeticus foliis 18. constans. Folio 19 *Incipit prima pars summe theologie edita a sācto Thoma de aquino angelico doctore ordinis predicatorum,* impressa gothico charactere in duabus columnis præstanti chartæ. Custodes & inscriptiones paginarum typographus adjecit. Initiales vero litteræ plerumque, custodes & paginarum numeri ubivis desunt. In fine operis subscripta leguntur sequentia: *Excellentissimi sacre theologie doctoris sancti Thome de aquino ordinis predicatoru3 prima pars hic finem habet feliciter: sūma cum diligentia Uenetiis impressa per Antonium de strata de Cremona: anno ab in carnatione. M. cccclxxxiiii. decimo idus Decembris: Johanne mocenigo inclyto venetorum duce regnante.* Accedit index quæstionum, & articulorum cum registro chartarum.

XVII. Bernardi de Compostella Juris Consulti Sæc. XIII. Casus longi super quinque libris Decretalium. Argentinæ sine mentione typographi anno 1484. in Fol.

Operis ejusdem editionem Parisinam ad annum 1475. N. XXV. recensui. Præsentis editionis folium primum, seu prima potius ejusdem folii pagina hæc verba gothico charactere majusculo impressa exhibet: *Casus longi bernardi super decretales.* In aversa autem pagina incipit tabula, seu index materiarum præcipuarum alphabeticus, qui terminatur in aversa pagina folii secundi. Folio tertio opus ipsum incipit gothico charactere in duabus columnis nitidæ chartæ impressum. Caret custodibus, signaturis, paginarum numeris, & litteris initialibus titulorum. Habet vero paginarum inscriptiones

nes. In fine typographus sequentia adnotavit: *Expliciunt casus* (hæc duo verba majusculis litteris impressa sunt) *longi cū notabilib⁹ dñi Bernardi sup q̄nq3 libros decretaliū Impressi argētine Anno dñi Mcccclxxxiiij.* Editionis istius meminerunt Maittaire ad h. a. & Weislinger in *Armament. Cath.* pag. 300.

XVIII. Liber, dictus die Himmelsstrasse. Theodisce. Aug. Vindel. per Anton. Sorg 1484. in Fol.

Auersa primi folii pagina figuram exhibet ligno incisam, quæ Deum Patrem a quatuor angelis adstantibus adoratum, sanctorumque aliorum corona circumdatum repræsentat. Folio secundo Hie hebt sich an das büch genannt die Hymmel straß. Incipit vero immediate præfatio auctoris, qui ad finem operis fol. ccxiii. his verbis se manifestat: Vnnd für brüder steffans sel häil der die materi des büchleins auß vil büchern zesamen gepracht hat. sprech einē Pater noster. oder ein Aue maria rc. Quis vero fuerit iste frater Stephanus, mihi quidem incompertum est. Opus vero istud compendiaria est instructio de præcipuis christiani hominis obligationibus in usus rudium ab auctore concinnata. Typi germanici sunt maiores non nihil, & satis luculenti. Foliorum numeros in prima cujusvis pagina, e. g. Das .xxxvi. blat, & initiales litteras magnas, ligno incisas, ipse typographus adjecit. Custodes vero, paginarum inscriptiones & signaturæ desunt. In prima folii ccxiii. pagina opus terminatur: Hie endet sich das büch genannt die himelstraſʒ. Accedit vero folio 214. Das Register über die himelstrasse; quod terminatur in prima pagina folii 219. hac subscriptione: Hie endet sich das löblich büch genannt die himelstrasse gedruckt vnd vollendet in d' keyserlichen statt Augspurg von Anthonio sorg. an sāt Johanns abent des tauffers. Do man zalt nach Cristi gepurt M. cccc. vnd im lxxxiiii. iare.

XIX. *Johannis Tortellii Arretini Commentariorum Grammaticorum De Orthographia Dictionum E Græcis Tractarum Procemium Incipit Ad Sanctissimum Patrem Nicolaum Quintum Pontificem Maximum.* Venetiis per Hermannum Lichtenstein anno 1484. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte voluminis, seu Procemii in opus ipsum, quod romano charactere pereleganti nitidissimæ chartæ impressum est. Desunt custodes numeri, & inscriptiones paginarum, nec non etiam litteræ initiales tam in prolegomenis operis, quam in ipso lexico earum nempe vocum, quæ primæ sunt cujusvis litteræ Alphabeti. Signaturas typo-

typographus adjecit. In fine idem sequentia adnotavit: *Johannis Tortellii Arretini Cõmentarioꝝ de Orthographia dictionū e græcis tractaꝝ opus per Hermanū Lichtenstein coloniensem: Venetiis pridie idus Nouembres accuratissime impressum: Anno salutis. M. CCCC. LXXXIIII.* Accedit Hieronymi Bonini ad Constantinum Robeganum Notarium Travisinum Epistola, in qua multa habet in laudem Tortellii, cujus etiam opus præsens ipse typis committendum curavit. Subjunctum est carmen ejusdem Hieronymi in primi typographi commendationem. Meminit hujus editionis etiam Maittaire ad h. a. Editionem vero operis ejusdem antiquiorem ad annum 1480. N. XV. recensui, ubi etiam de opere & auctore scitu necessaria prælibavi.

XX. Johannis Mesua Medici Damasceni Sæc. XII. opera omnia cum variorum additionibus. Venetiis sumptibus Dionysii de Bertochis an. 1484.

Folium primum deest. Folio secundo, præmissa auctoris præfatione, opus ipsum incipit gothico charactere admodum minuto in duabus columnis impressum sine custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. Initiales litteras parvas, & signaturas ipse typographus adjecit. In fine hæc habet subscripta: *Elaboratum opus: faustum ⁊ preclarū diui Joannis Mesue oīa opa nōiēs. cū additionibus Petri apponi Medici probatissimi: Et Francisci de pedemontium ac Nicolai cū Seruitore Emendata accuratissime per Eximium artium & medicine doctorem Magistrum Archangelum Senensem. Impressū ꝗdeꝫ venetiis: Anno salutis M°. CCCC° octuagesio quarto. duodecio vero calēdas ianuarias. sumptu ⁊ impensa Dionysii de bertochis de Bononia.* Accedit registrum quaternionum. Auctoris ejusdem operum omnium primam merito hanc adpellavit editionem Cl. Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburger Stadtbibliotheck befindlichen Büchern &c. pag. 131. ubi plures etiam citat singularium quorundam tractatuum editiones antiquiores, uti etiam recentiores operum omnium.

XXI. Jacobi Januensis, vulgo de voragine, Sermones de Sanctis — ejusdem Sermones de Dominicis per annum anno 1484. sine mentione loci & typographi in Fol.

De auctore horum sermonum scitu necessaria prælibavi ad annum 1478. N. VI. ubi ejus legenda sanctorum recensui. Sermonibus de sanctis præmissum est registrum alphabeticum materiarum, gothico charactere in duabus columnis, ut ipsi sermones, chartæ firmæ, sed minus albæ impressum, quod incipit in aversa primi folii pagina, & terminatur in aversa pagina folii quarti. Folio quinto *Sacri eloquii preconis perlepidi doctoris eximii Jacobi de Uoragine ordis predicatorū opus sermonum de sanctis per anni circulum feliciter*

liciter incipit. Desunt custodes, sed literas initiales parvas, ac signaturas typographus adjecit, idemque folia numeravit, ita, ut eundem numerum in superiori margine cujusvis paginæ posuerit, e. g. *Folium xxx.* In aversa folii cxxv, ejusque ultimi pagina hæc verba leguntur: *Collegit ingenio opus sermonum de sanctis alphabetico ordine registratum ex alto altissimus frater Jacob⁹ de Voragine ordinis predicatorum sacre theologie professor eximius: multis ex sacre theoß floribus ꝛ uti apis: sagacissima in alueolum succos congessit. Q'd quidem infinita dei clementia arte impressoria effigiatum atq3 consūmatu3 est fel iciter* (sic) *Anno salutis .1484. tercio nonas nouēbris.* Eorundem sermonum editionem Augustanam Hermanni Kestlin eodem anno, sed *x die mensis Aprilis* finitam excitarunt *Weislinger* in *Armamentar. Cathol.* pag. 304 & 305. Auctor Catalogi librorum in Bibliotheca Novacellensi Cann. Regg. delitescentium (*Raritas Librorum* &c.) pag. 39. & Cl. *Zapfius* in Augsburgs Buchdruckergeschichte &c. pag. 74. Apud *Maittaire* ad h. a. occurrit eorundem editio anni ejusdem *xix. Kal. Augusti* excusa & quidem, ut videtur, Lovanii per Johannem de Westfalia, qui eodem anno sermones de tempore, seu dominicis per annum impressit. Quod præsentem attinet auctoris nostri sermonum de dominicis editionem, habet ea præfixum indicem materiarum alphabeticum, foliis octo constantem. Folio nono *ordinis predicatorū fratris Jacobi de voragine sermones dominicales per anni circulum predicabiles alphabetico ordīe magistraliter registrati: sicut clare patet inspicienti feliciter incipit.* Exterior forma eadem est cum sermonibus de Sanctis, nisi quod desint signaturæ. Circa finem columnæ secundæ folii clxxxi. *Jacobi de voragine opusculū in sermones dn̄icales cōpositum finit feliciter. Anno dn̄i .1484. pridie kalendas Augusti die vero saturni.* Silent de hac editione Bibliographi omnes, qui mihi ad manus sunt.

XXII. Jacobi de Theramo liber, Consolatio peccatorum, vel etiam Belial adpellatus. Sine ment. loc. & typographi anno 1484. in Fol.

De opere & auctore quædam adnotavi ad ann. 1472. N. VII. ubi editionem ejusdem Augustanam recensui. Præsens hæc editio gothico charactere in duabus columnis rudi chartæ impressa est. Caret custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. Signaturas, & plerumque etiam litteras initiales parvas typographus adjecit. Folium primum vacuum est. In prima vero folii secundi columna *Reuerendi patris domini Jacobi de Theramo Compendium pbreue consolatio peccatorum nuncupatū. Et apud non nullos Belial vocitatū ad papā Vrbanum sextum conscriptum: Incipit feliciter.* In fine hæc tantum leguntur: *Explicit liber Belial nūncupat⁹ al's peccato4 consolatio. Anno dn̄i M°. cccclxxxiiii.* Recensetur eadem editio a Weislingero in Armamentario Catholico ad h. a.

XXIII. Instructio, & formulæ conscribendi Epistolas. Theodisce. Aug. Vind. 1484. per Anton. Sorg. in Fol. min.

In aversa primi folii pagina incipit operis registrum, quod terminatur in aversa quinti folii pagina. Folio sexto incipit Rethorica, seu instructio, per quæstiones & responsiones ad conscribendas epistolas, quæ terminatur in aversa pagina folii 23. Et hactenus quidem folia numeris carent: sequentia vero numerata sunt, e. g. folium ordine vigesimum quartum: Das .i. blat. Hienach merck von den geistlichen Tittlen vnd anders. Sequuntur nimirum formularia titulorum: tum vero exordiorum, conclusionum &c. demum integrarum epistolarum exempla. In prima pagina folii ultimi, quod est a folio vigesimo quarto, seu primo numerato centesimum quadragesimum secundum, non numeratum, hæc leguntur verba typis germanicis densis admodum & luculentis impressa: Hie endet sich der formalari (sic) darinn begriffen seind allerhād brief. Gedruckt vnd vollendet in der stat Augspurg von Anthonio sorg am Dornstag (sic) nach sant Michelstag do man zalt nach der gepurt Cristi. M. CCCC. vnd In dem LXXXIIII. Jare. Desunt ubivis signaturæ & custodes. Initiales vero litteras typographus adjecit. Characteres sunt admodum pingues & luculenti; charta rudis & impolita est.

XXIV. Angeli Arretini Commentaria in Institutiones Justiniani Imp. Venetiis per Joh. Herbort & Bernardinum de Tridino an. 1484. in Fol. magn.

Opus præsens gothico charactere minuto in duabus columnis firmissimæ, albæ tamen & nitidæ chartæ impressum duas in partes seu volumina divisum est. Caret custodibus, & numeris paginarum. Habet vero signaturas, plerumque initiales litteras parvas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Quibus modis tollitur obligatio, De actionibus.* Ad calcem primæ partis typographus sequentia adnotavit: *Famosissimi ac excellētissimi legū doctoris dñi Angeli de aretio sup Instit| pme pt| lectura finit. Impssaq3 fuit venetiis impsis mgri Johannis herbort de Silgēstat nec nō mgri bernardini de tridino ex mōte ferrato q huic operi tāquā socii curam ac sūmam diligentiā adhibuerūt Anno M. cccc. lxxxiiij.* Pars altera in prima primæ paginæ columna tituli loco hæc præfert verba: *Incipit liber de obligationibus que ex delicto nascuntur.* Forma exterior eadem est cum parte prima. Ad calcem fusior legitur subscriptio, quæ præter encomia operis & auctoris in rem nostram sequentia continet: *Stāpatus nāq3 Venetiis fuit suptibus mgri Johānis herbort de Silgenstat. nec nō mgri Bernardini de Tridino ex mōteferrato: q huic opi tanq3 socii summa cū diligētia curā adhibuerūt. Anno. M. cccc. lxxxiiij.* Accedit tabula alphabetica materiarum, & registrum chartarum, quæ foliis septem impressis comprehensa sunt.

XXV. Tractatus de Jure Emphiteutico Jasone Mayno Juris Utr. Doctore, & Professore Papiensi auctore. Papiæ per Julianum de Zerbo ann. 1484. in Fol. magn.

Præmissus est auctoris prologus, ex quo discimus, opus istud anno 1475. fuisse concinnatum. In aversa primi folii impressi pagina opus ipsum incipit, gothico charactere paulo majori & satis luculento in duabus columnis impressum chartæ firmissimæ sed minus albæ. Inde a columna III. folii primi columnæ singulæ numeratæ sunt, & quidem numeris romanis I. II. &c. Præter columnarum numeros litteras quoque initiales parvas, & signaturas typographus adjecit. In columna CCXLI. tractatus terminatur hac epigraphe: *Emendata p manū mei Jasonis de maino iuris utriusq3 doctoris cū multis additionib9 fine correctionis ĩposito die .ii. Octuber.* (sic) *M. ccccłxxvi. hora .ii. noctis.* In columna 242, quæ non numerata, leguntur versus in laudem auctoris, quorum duos postremos recitabo:

Lector emas moneo q̄ clar9 scripsit Iason:
Nam tibi Iasonii uelleris instar erunt.

Accedit demum tabula, seu index quæstionum in hoc opere resolutarum, qui terminatur in prima folii decimi pagina hac subscriptione adjecta: *Impressum Papie per Julianum de zerbo papiensem: ultima diligētiq3 reuisione castigationeq3 prehabitis: Anno a natiuitate dñi nostri yh'u xp̄i .1484. 14. kallas. Martias regnāte Illu: diuo Jo. Galeaz maria sforcia Uicecomite Insubriū duce sexto inuictissimo. Papie maiore magistratu: cōmissarioq3 Ducali z ɔsiliario magnifico uiro. J. v. doctore dño Gulielmo malayn Burgundo rectore magnifico: Ad gloriā sumi: optimi: eterniq3 dei: gloriosissime uirginis intemerate matris Marie ꝛc. Que optimi opis diuini ingeni auctorē prenominatum: uirum dominum Jasonem Maynum. J. v. doctorem Illustrem: Impressionisq3 auctores z opifices: tutari dignetur: et emptores.* In aversa folii ejusdem pagina exstat Registrum chartarum.

XXVI. ***Illustris medici Jacobi forliuiensis ĩ afforismos ypo. egregia expositio cū q̄onibus feliciter incipiunt.*** **Papiæ per Anton. de Carcano. 1484. in Fol.**

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ primi folii columnæ. Opus gothico charactere minuto minus pingui firmissimæ chartæ impressum est. Desunt initiales litteræ (excepta prima *u*) custodes, numeri, & inscriptiones paginarum: chartas vero typographus signavit. In fine idem sequentia adjecit: *Jacobi forliuiensis Artium z medicine pstantissimi z celeberimi doctoris Cōmentationes ĩ ypo. afforismos Correcte per Egregium Artium z medicine doctore3 dominum magistrum Franciscu3 de Bobio Feliciter expliciunt. Impresse p̄p̄* (Papiæ) *per pstantem uirum z impssorie artis expertissimum. M. Antonium de carchāo. Anno dñi* 1484. Accedit Registrum chartarum.

XXVII. *Breviariū ep dyocesi ecclesie Augustensis.* Hæc in fronte, ad calcem vero sequentia leguntur: *Breuiarium scdm chorū Ecclesie Augustensis. finit felicit* ❧ *Per Johānē bämler anno* ꝛc. *M. cccc. lxxxiiij.* in Fol.

Quamvis Breviarii nomine id opus typographus insigniverit, hocque etiam nomine a Cl. Zapfio in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 74. excitetur: non est tamen aliud, quam Directorium quod hodie adpellamus, universale recitandi secundum Augustanæ diæcesis consuetudinem breviarii, typis germanicis oblongis, & pinguibus chartæ firmæ quidem, sed minus albæ ac politæ impressum. Habet litteras initiales magnas ligno eleganter incisas, easque florentes. Caret vero signaturis custodibus, & numeris paginarum.

XXVIII. Fasciculus temporum. Venetiis per Erhardum Ratdolt ann. 1484. in Fol.

De opere & auctore scitu necessaria prælibavi ad annum 1480. N. XXVII. Præsentem quod attinet editionem: in aversa primi folii pagina *Nicolao Moce-nigo Magnifici. D. Francisci patricio veneto Erardhus ratdolt salutem.* In hac porro epistola dedicatoria typographus testatur, *se solum jam ter antehac* idem opus imprimendum curasse in partibus Italiæ, idemque nunc *cura & opera diligentiori imprimendum sumpsisse.* Nullum igitur dubium est, quin editio operis ejusdem a Ratdoldo anno 1485 curata quinta sit; qua de re dubius hæsit Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 168. Paginæ septem sequentes indicem continent alphabeticum materiarum. Nono demum folio opus ipsum incipit, gothico charactere paulo minutiori chartæ pereleganti impressum. Caret custodibus & signaturis, habet vero foliorum numeros inde a folio nono in superiori margine expressos, e. g. 1. 2. 3. &c. In fine hæc tantum leguntur gothicis litteris majoribus impressa: *Erhardus Ratdolt Augustensis impressioni paruit. Anno salutis. M. cccc. lxxxiiii. V. Calen. Junii. Uenetiis Inclyto principe Johanne Mocenico.* (sic) In aversa pagina folii ejusdem exhibetur arbor Genealogica progenitorum Christi secundum carnem, quæ etiam partem primæ sequentis folii 66 paginæ occupat.

XXIX. Angeli Arretini Tractatus de Maleficiis cum Additionibus Augustini de Francischis, Venetiis per Andream de Papia 1484. in Fol.

Opus hoc in duabus columnis gothico charactere impressum est. Caret custodibus, paginarum numeris, & inscriptionibus. Habet vero signaturas. Charta

Charta plane firmiſſima eſt. In fine typographus ſequentia adjecit: *Perutilis in practica cōi excellētiſſimi vtriuſq3 iuris doctoris dñi Angeli de aretio maleſio4 tractatus vna cū elegātiſſimis ſuplectionibus ſeu additiōibus dñi Auguſtini de Franciſchis d' arimino. felicit' explicit. Impreſſus venetiiſ. arte ac impenſa andree de papia. Anno dñi. Milleſimo. cccc.* lxxxiiij. *die quinto decimo menſis ſeptembris.* Accedit Regiſtrum chartarum.

XXX. Miſſale Romanum, Pergameno impreſſum. Norimbergæ per Georgium Stuchs. 1484. in 4.

Præmiſſum eſt Kalendarium Eccleſiaſticum, ſex foliis impreſſis comprehenſum, & duobus foliis vacuis incluſum. Folio ſeptimo *Incipit ordo miſſalis ſim conſuetudinem romane curie Dñica pma de aduentu. Statio ad ſancta3 mariam maiorem Ad miſſam introitus.* Tam hæc verba, quam Rubricæ aliæ: quæ vocantur, ſunt rubro colore impreſſa. Litteræ gothicæ ſunt, ſed luculentæ admodum, & elegantiſſimæ. Initiales majuſculas rubras typographus ipſe adjecit. In noſtro exemplari occurrunt quam plurimæ auro, variisque coloribus eleganter diſtinctæ. Cuſtodes, ſignaturæ, numeri, & inſcriptiones paginarum deſunt. Pergamenum præſtantiſſimum eſt, & ſingulæ paginæ in duas columnas diſtinctæ ſunt. Miſſale ipſum terminatur in prima folii 247 columna, hancque habet ſubſcriptionem rubro colore expreſſam: *Impreſſum eſt hoc miſſale Nurmberge per Georgium ſtuchs de ſultzbach. Anno. M. cccc.* lxxxiiij. Averſa ejusdem folii pagina incipit *Regiſtrum* (ſc. Chartarum) *huius miſſalis*, ad cujus calcem in prima ſequentis folii pagina hæc tantum leguntur: *Deo gratias.* Conſtat igitur Miſſale hoc foliis impreſſis 248. His addenda ſunt folia ſex, Kalendarium Eccleſiaſticum complectentia. Excitarunt quidem hanc editionem poſt Rœderum Orlandi & Maittaire: videtur tamen rarius eſſe obvia. Addam pauca, ex quibus ab editionibus aliis hæc noſtra facilius diſtingui poteſt. Folio 106. incipit canon Miſſæ typis iisdem quibus cetera, impreſſus. Folio 141. *Incipit officium pprium ſctōrū.* idemque terminatur in averſa pagina, columna prima, linea 14. folii 200. Miſſa de Sanctiſſima Trinitate incipit folio 223. In columna quarta folii 245.

Incipit ordo ad faciendam aquam benedictā.

ANNO 1485.

I. Statuta Collegii Hiſpanorum Bononienſis, ab Egidio Epiſcopo Sabinenſi, & R. E. Cardinale fundati, anno Pontificatus Gregorii XI. Septimo (poſt Ch. N. 1377) ejusdem ſummi Pontificis conſenſu reformata, & impreſſa Bononiæ 1485. in Fol.

In fronte voluminis rubro impreſſa colore leguntur ſequentia: *Incipiunt ſtatuta collegii condita ſeu fcã per Reuerẽdos in xpo patres & dños dñs Fernandum dei & appl'ice ſedis gr̃a arciep̃m ypſaleñ & petr̃. ep̃m cõcheñ. ac dnũm alſon. archidiaconũ tholetanũ & poſtea reforata & i pluribus ſuis locis mutata correcta ac emẽdata q̃litate temporis & cõditiõe hõium q̄ cotidie innouant̃ expoſcentibus p̱ ſupradictũ reuerendũ p̃rem & dnũm P. ep̃m conchen. marchie anchonitane ep ſcã rõane eccl'ia rectorem generalem auctoritate ſibi conceſſa a ſciſſimo in xp̃o p̃re & dño nr̃o gregorio p̄p̄. xi. Ep̃la ſupra dicti dñi petri directa collegio qua inſinuat auctoritatẽ ſibi commiſſam & mandat oĩbus quos tangunt uel in futur̃. tangere poterunt. hiis tamen* (ſic) *ſtatutis uti & non aliis.* Sequitur immediate Epiſtola Petri, cujus modo facta eſt mentio, eamque excipit Bulla Gregorii XI, qua indulget, ut nova ſtatuta condantur. Tum ſequitur eorum, quibus nova ſtatuta condendi provincia demandata fuit, decretum, quo eadem imposterum obſervanda præſcribuntur. Tandem præmiſſo proemio ſtatuta ipſa incipiunt in prima folii ſecundi pagina paulo ante medium. Impreſſa ſunt rotundo charactere elegantiſſimo, qui tamen multas habet abbreviaturas. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes paginarum numeri, & earundem inſcriptiones. Paginæ vero ſignatæ ſunt. In averſa folii 26 pagina circa finem notitia ſequens legitur: *Imp̃ſſa fuerunt hec ſtatuta Bononie Anno. M. cccc: lxxxv. die xxviii. ianuarii Rectore dicti Collegii magnifico ac nobili uiro Dõino Jacobo molon medico Excellẽtiſſimo ex corignẽma ceſaraguſtdẽ dioceſis oriũdo. Laus deo: ſemp.* Accedunt 1) Bulla Sixti IV. qua Controverſiæ non nullæ de qualitate, & Patria recipiendorum in dictum Collegium dirimuntur, data Romæ 1474. Kl. Octobris. 2) Statutum conditum an. 1462 de eo, quid Epiſcopo, vel ejus vicario pro viſitatione annua Collegii ſit tribuendum, ſtatuiturque duos ducatos eſſe a ſcolaribus tribuendos. 3) Index operis alphabeticus. Atque hæc omnia quatuor foliis ſunt comprehenſa.

II. *Noviciis Adoleſcentibus: Ad Aſtronomicam rempu. capeſſendã aditũ ĩpetrãtib': p̱ breui rectoq; tramite a uulgari ueſtigio ſemoto: Joannis de ſacro buſto ſpericum opuſculũ Georgiiq; Purbachii ĩ mot' planetarũ accuratiſſt. Theorice Nec no contra Cremonenſia in eorundẽ planetarũ theoricas deliramẽta Johãnis de mõte regio diſputatiões tã ac-*

curatiss: q3 utiliss. dicatū opus utili serie contextū inchoat. Venetiis per Erhardum Ratdolt anno 1485. in 4.

Quæ tituli loco recitavi verba leguntur in fronte voluminis, quod charactere rotundo pereleganti, & nitidissimæ chartæ impressum est. Litteras initiales magnas ligno eleganter incisas easque florentes, & signaturas ipse typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In fine hæc tantum leguntur impressa: *Impressum est hoc opusculum mira arte & diligentia Erhardi Ratdolt Augustensis. Anno salutifere incarnationis.* 1485. non MCCCCLXXXV. ut habet Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte &c. pag. 170.

III. *Clarissimi Viri Hygini Poeticon. Opus Vtilissimum Foeliciter Incipit.* Venetiis per Erhardum Ratdolt 1435. in 4.

In aversa primi folii pagina exhibetur *Scemma. sphericu3 secundum Hyginii descriptionem.* In fronte folii secundi capitalibus impressa litteris leguntur verba quæ tituli loco recitavi. Opus ipsum rotundo charactere pereleganti & nitidissimæ chartæ impressum est. Initiales litteras magnas florentes, easque elegantissimas typographus adjecit, quemadmodum etiam signaturas. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine *Jacobus Sentinus Ricinensis lectoribus felicitatem.* Sunt nempe carmina in commendationem hujus. Recitabo disticha tuo postrema:

Attamen ingrati ne uos possitis haberi:
Quo nihil in mundo turpius esse potest.
Dicite post messem uiuat per Nestoris annos
Vtile qui nobis tam bene pressit opus.

His subjecta est sequens notitia: *Anno salutifere incarnationis Millesimo quadringentesimo octogesimo quinto mensis Januarii die uigesima secunda. Impressum est presens opusculū per Erhardū Ratdolt de Augusta Venetiis.* Cl. Mich. Denis in Merkwürdigk. der Garell. Bibl. pag. 116. seqq. uberiorem de hac editione edidit notitiam. Adfirmat inter alia eam esse rariorem editione priori, quam idem typographus anno 1482. curaverat. Pro *scemma. sphericu3*, quod in nostro legitur exemplari, in Garelliano corrupte legi *Scemmus sphērecina* idem testatur Bibliographus. Videtur & in nostro exemplari manus posterior mendum istud typographicum correxisse deletis quibusdam litteris, ut ex maculis, quæ remanserunt, colligo.

IV.

IV. *Libellus Ysagogicus Abdalazi. Id Est Servi Gloriosi Dei: Qui Dicitur Alchabitius Ad Magisterium Iuditiorum Astrorum: Interpretatus A Joanne Hispalensi. Scriptumque In Eundem A Johanne Saxone Editum Vtili Serie Connexum Incipiunt.* Hæc Capitalibus impressa litteris leguntur in fronte operis, quod Erhardus Ratdolt Venetiis impressit anno 1485. in 4.

Textus operis romano charactere pereleganti, commentaria vero Johannis de Saxonia quæ post textum seorsim impressa sunt, gothicis litteris impressa sunt. Initiales litteras magnas florentes, & signaturas typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In fine commentariorum typographus adnotavit sequentia: *Finit' scriptum sup Alchabitiū ordinatū p Johannē de saxonia in villa parisiēsi anno* 1331: *Correctū p artiū & medicine doctorem dominum Bartholomeum de Alten de nusia. Impressum arte ac diligentia Erhardi ratdolt de Augusta Imperante Johanne Mocenigo Venetiarum duce. Anno salutifere incarnationis.* 1485. *Uenetiis.*

V. *Hugo de sancto Uictore de sacramentis.* (Hæc tantum leguntur in prima primi folii pagina, gothico charactere majusculo impressa) Argentinæ 1485 in Fol. sine nomine typographi.

Folia 2, 3, & 4tum indicem continent materiarum. Folio quinto incipit opus ipsum in duabus columnis eleganti charactere gothico firmæ chartæ impressum. Desunt custodes & paginarum uumeri. Signaturas inscriptiones paginarum, & plerumque etiam initiales litteras typographus adjecit. In fine primi libri majusculo charactere gothico legitur: *Finit liber primus.* In fine autem secundi sequentia habes impressa: *Expliciūt sententie libri secundi magistri Hugonis de sancto Uictore de incarnatione verbi. & impletiōne & exhibitione gratie dei. & de sacramentis noui Testamēn vsq3 ad finē 2 cōsūmatōem omniū feliciter. Impressi sunt isti duo libri Argentine. Anno dñi. M. cccc. lxxxv. Finiti in die sctō4 marti4 Abdon & Sennes* (sic) Argumentum operis secundum eandem editionem Weislingerus recensuit in *Armament. Cath.* pag. 343. & 344.

VI. Ludovici Pontani Romani cōnsilia super quinque libros Decretalium. Papiæ per Franciscum Gyrardengum anno 1485. in Fol. maj.

Operi huic, quod gothico charactere in duabus columnis firmissimæ chartæ impressum est, tabula seu index consiliorum foliis sedecim impressis con-

stans,

stans, est præmissus. Folio 17. Ludovici Pontani incipit oratio *in concilio Basiliensi in primo eius* (sic) *aduentu* habita, quæ terminatur in aversa folii 18. pagina. Folio demum 19. *Consilia & Allegationes clarissimi ac famosissimi iuris utriusq3 illuminatoris dñi Ludouici Romani Aplče sedis Prothonotarii & sacri Aplči palatii causarum Auditoris. Et primo loco Florentie reddita incipiunt feliciter.* Paginas typographus signavit, idemque litteras initiales parvas adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In fine voluminis adjecta est alia oratio pariter in Basiliensi concilio ab auctore nostro habita & quidem *in die sancti Thome.* Demum sequens habetur subscriptio: *Expliciũt consilia & allegationes Clarissimi viri. d. Ludouici Pontani de Roma ex multis locis in unum congesta. Impressa Papie per Franciscu3 gyrardẽgũ Anno dñi M. cccc. lxxxv. die v. Martii.*

VII. Ludovici Pontani & Matthæi Mattaselani Bononiensis singularia dicta seu resolutiones casuum singularium breves. A Matthæo Barlasina legum Doctore Mediolanensi editæ & ad commodiorem usum tabulis atque indicibus instructæ. Venetiis per Andream de Bonetis de Papia 1485. in Fol. maj.

In prima primi folii impressi pagina *Matthei barlasine legum doctoris Mediolanensis.* Oratio seu Præfatio legitur, in qua de editione a se adornata, tabulisque seu indicibus adjectis rationem reddit. In aversa pagina folii ejusdem incipit tabula seu index alphabeticus vocabulorum tantum, de quibus in indice sequenti uberiori plura notanda, & in opere Ludovici Pontani, explicata occurrunt. Index iste vberior in aversa secundi folii pagina incipit, & terminatur in prima pagina folii 13. In aversa pagina incipit index vocabulorum tantum, hunc excipit index uberior eorundem vocabulorum, de quibus scilicet in opere Matthæi Mattesillanæ uberior habetur notitia. Atque hi quidem indices in aversa folii 20. pagina terminantur. Tum folium sequitur vacuum. Demum folio 22. *Singularia Domini Ludo. Pontani de vrbe qui profundissimus cunctos excedens extitit in memoria* incipiunt, impressa gothico charactere præstanti chartæ in duabus columnis, eademque terminatur in aversa pagina folii 44. Folio 45. *Incipiunt singularia dicta etiam notabilia collecta & notata in hoc brevi compendio per illustrem doctorẽ dominum Mattheum Mattaselanum Bononiẽsem.* Forma exterior est prorsus eadem. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Signaturas vero, & initiales litteras parvas typographus adjecit. In fine voluminis idem sequentia adnotavit: *Expliciunt singularia dicta etia3 notabilia illustris doctoris domini Matthei Matrasclani* (sic) *Bononiensis exemplata in pprio exemplari dicti domi. Matthei. Impressa venetiis p Andrea3 de Bonetis de Papia. M. cccc. lxxxv. die xxvj. Januarii. Marco barbarigo Inclyto venetiarum pncipe.* Accedit registrum Quarternionum.

VIII. *Opus ac lectura auctentico4 prestantissimi doctoris dñi Angeli de vbaldis de Perusio iuris cesarei ac romani interpretis optimi. Et primo Collatio prima incipit feliciter.* Venetiis per Joh. de Forlivio & Gregorium fratres 1485. in Fol. magn.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ primi folii columnæ. Opus in duabus columnis gothico charactere paulo minori impressum est. Caret custodibus, paginarum numeris, & inscriptionibus, & sæpe etiam initialibus litteris. Habet vero signaturas. Charta alba est, & munda. In fine sequens habetur notitia: *Lectura ac opus auctentico4* (sic) *prestantissimi doctoris iuris vtriusq3 dñi Angeli de vbaldis de perusio Uenetiis ipressa p Johannē de forliuio: z Gregoriu3 fratres. Anno domini. M. cccc.* lxxxv. *die* .15. *Martij.* Accedit registrum chartarum & typographorum insignia.

IX. *Ugo senen. super quarta primi Auicenne incipit.* Ita legitur in fronte primæ columnæ folii primi. Venetiis per Andream de Calabriis. 1485. in Fol.

Hoc opus gothico charactere justæ magnitudinis in duabus columnis firmissimæ & nitidissimæ chartæ impressum est. Habet signaturas, & litteras initiales parvas. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine typographus adjecit notitiam: *Expliciunt dicta Ugonis senensis sup q̄rta fen p̄mi canonis vsq3 ad illū paragraphum positū in cap° de enemate. Forma vero. Deinceps vero dicta Marsilii. vsq3 ad finem. Impressum veneciis p Andream de calabriis de papia Anno dñi. M. cccc. octuagesimo quinto. die quarta februarii.* Accedit *Registrum carta4 huius opis.*

X. Vincentii Bellovacensis Ord. Præd. Speculum Morale. Norimbergæ per Anton Koburger ann. 1485. in Fol. max.

Præmissus est operi index materiarum alphabeticus duobus constans foliis, & in duabus columnis gothico charactere, ut ipsum opus firmissimæ, at minus albæ chartæ impressus. Folio 3. *Incipit prim⁹ liber Speculi moralis Uincentii.* Desunt custodes, signaturæ, initiales litteræ, & numeri paginarum. Earumdem vero inscriptiones sic se habent: e. g. *Pars Tertia De humilitate Dist. c.* In fine typographus adnotavit sequentia: *Anno in carnate deitatis Millesimo quadringētesimo octuagesimo quīto. viij. ydus februarij. Op⁹ insigne ab Egregio doctore Uincentio alme Beluacēsis ecclesie p̄sule: ac sancti dñici ordinis professore editū: quod Morale speculū intitulatur. Et in impiali ciuitate Nuremberck sūma cum diligentia impensis Anthonii hobergers p̄fate ciuitatis ciuem: hoc fine terminatū. De*

quo

quo cuncti potenti deo honor: eisq3 genito cū sua benedicta matre sempq3 virgine gloria: spiritui quoq3 paclito decus sit p euū Amen. In aversa ejusdem folii ultimi pagina adpendix legitur operis, quæ *De Virginitate* inscripta est.

XI. *Herbarius Patauie impressus Anno domī ꝛ cetera.* *lxxxv.* in 4.

Hæc verba tituli loco leguntur in prima primi folii pagina charactere gothico majusculo impressa. Folium secundum auctoris præfationem, tertium vero, & quarti prima pagina capitulorum, seu herbarum indicem alphabeticum continet. Folio quinto opus ipsum incipit, divisum in Capitula 150, pro numero herbarum, quarum natura & usus explicatur. Capitulis singulis præmissa est figura herbæ ligno incisa; & in nostro quidem exemplari coloribus depicta. Quot sunt capitula, seu herbæ, totidem etiam sunt voluminis folia, nimirum CL. Eorundem numerus in superiori margine primæ cujusvis paginæ est expressus. Accedit vero *Particula secunda De simplicibus laxatiuis linitiuis. seu lubricatiuis superioribus antiquis deseruientibus.* Item quinque aliæ particulæ de variis medicamentis. Præmissus iisdem est index uno folio comprehensus. Tractatio tota de illis non nisi foliis 18, iisque non numeratis, comprehensa est. Desunt ubivis custodes, signaturæ, & paginarum inscriptiones. Herbarii hujus jam meminit Maittaire ad h. a. De auctore operis, & typographo ipse non habeo, quæ proferam.

XII. *Distinctiones exemplorum veteris & noui testamenti reducte ad diuersas materias*, seu loci communes S. Scripturæ alphabetico ordine in usum prædicatorum dispositi. Memmingæ per Albertum Kune de Duderstat anno 1485. in 4. min.

Verba *Distinctiones* &c. leguntur gothicis litteris majoribus impressa in prima primi folii pagina, & nihil aliud. Folio secundo Autoris legitur præfatio, ad cujus calcem in aversa ejusdem folii pagina *Incipiunt distinctiones exemplorum veteris & noui testamēti abbreuiate & reducte ad diuersas materias secundum ordinem alphabeti per fratrē. B* (sic) *ordinis sancti Augustini.* Folium tertium alphabetico ordine exhibet loca communia. Folio quarto demum opus incipit gothico charactere minuto firmissimæ, sed minus albæ ac politæ chartæ impressum. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine legitur: *Expliciunt distinctiones veteris & noui testamēti abbreuiate ꝛ reducte ad diuersas materias sm ordinē alphabeti. Impressum Mēmingen p Albertū Kune de duderstat. Anno natiuitatis christi.* 1485.

XIII. Joh. Bapt. Platinæ vitæ Pontificum Romanorum. Per Joh. Vercellensem anno 1485. in Fol. min.

In aversa primi folii pagina *Proemium Platynæ In Vitas Pontificum Ad Sixtum. III. Pontificem Maximum* legitur. Folio 2. opus ipsum incipit, romano charactere per pulchro chartæ firmæ politæ, & satis albæ impressum. Caret custodibus, initialibus litteris, numeris, & inscriptionibus paginarum. Habet vero signaturas. In fine legitur: *Excellētissimi historici Platine ĩ vitas sūmorū pōtificū ad Sixtū iiii. pōtificē maximū præclarū opus foeliciter explicit: accurate castigatū ac ĩpensa magistri Joānis uercellensis. M. cccc. lxxxv. die x. februarii.* Typographus noster anno eodem, & iisdem litteris Titi Livii historiarum libros Tarvisii impressit. Vix igitur dubitandum esse videtur, quin præsens etiam opus Tarvisii ab eodem fuerit impressum, non Venetiis, conf. Cl. Denis Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliotheck &c. pag. 116. Primam operis ejusdem editionem ad annum 1479. N. XVIII. recensui.

XIV. Abrahami Judæi Liber de Natiuitatibus. Opus Astrologicum. Venetiis per Erhardum Ratdolt 1485. in 4.

In aversa primi folii pagina Astrolabium exhibetur. Folio secundo *Incipit liber Abraham iudei de natiuitatibus*, impressus gothico charactere paulo minori chartæ firmæ & albæ. Initiales litteras magnas florentes typographus adjecit, idemque chartas signavit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine hæc habes subscripta: *Finit felicit' opusculū abrahe iudei de natiuitatibus cum exēplarib⁹ figuris singulis domibus antepositis: Et magistralis cōpositio astrolabii Hainrici bate. Impressū venetiis arte & impensis Erhardi ratdolt de augusta. Anno salutifere incarnatiōis dñice. M. cccc. lxxxv. nona kalendas Januarij.*

XV. Leonis Baptistæ Alberti de Re Ædificatoria libri decem. Florentiæ per Nicolaum Laurentium Alemannum 1485. in Fol. min.

In aversa primi folii pagina. Angeli Politiani legitur epistola Dedicatori ad Laurentium Medicen, nomine Bernardi, auctoris jam defuncti fratris scripta in qua quidem Leonis Baptistæ doctrina & eruditio miris encomiis celebratur. Fuit etiam revera unus inter omnium primos, qui de re ædificatoria, & pictoria Commentarios scripserunt. Angelus Politianus Florentinum adpellat, *e clarissima Albertorum* (degl' Alberti) *familia* ortum. Ceterum editio hæc est omnium prima hujus operis, quam Maittaire, & Orlandi jam excitarunt. Folio secundo auctoris incipit præfatio, & quarto demum operis liber primus circa medium

medium primæ paginæ. Impressum est charactere rotundo elegantissimo. Charta firmissima est, & initiales litteras parvas typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In fine libri decimi legitur capitalibus litteris:

Laus Deo Honor Et Gloria.

Tum sequitur *Leonis Baptistæ Alberti Florentini Viri Cla* (hæc quoque capitalibus litteris impressa sunt, non item sequentia) *rissimi de re Ædificatoria opus elegātissimū & quā maxime utile: Florentiæ accuratissime impressum opera Magistri Laurentii Alamani: Anno salutis Millesimo* (deest centenarius) *octuagesimo quinto: quarto kalendas Januarias.* Sequentis folii prima pagina carmen Baptistæ siculi in persona auctoris ad Lectorem, aversa autem Registrum chartarum exhibet.

XVI. De modo studendi Juribus libellus Joh. Jacob. Canis J. C. Paduæ per Matthæum Cerdonis de Windischgretz 1485. in 4.

In fronte primæ primi folii paginæ *Petro Vecturino Novello Jurium scholari. Johannes Jacobus Canis iurisutriusq3 consultus: de modo in iure studendi libellum: ac salutem plurimam mittit.* Constat integer iste libellus non nisi decem foliis impressis, iisque numeratis in superiori margine primæ paginæ, 1. 2. 3. &c. Initiales quoque litteras magnas florentes typograpus adjecit. Desunt vero custodes & signaturæ, paginarumque inscriptiones. Litteræ gothicæ sunt: charta firmissima sed minus alba. Circa finem secundæ decimi folii paginæ hæc subscripta leguntur: *Hic finit libellus de mō studendi in utroq3 iure: quē impssit mgr mathe⁹ padue ānō.* 1485. Matthæum hunc esse Matthæum Cerdoni de Windischgretz, etiam Orlandi sententia est.

XVII. *Tractatus contra perfidiam aliquorū bohemorū.* Argent. 1485 in 4.

Verba tituli loco recitata gothicis characteribus majusculis impressa leguntur in prima primi folii pagina. Folio secundo anonymi auctoris præfatio incipit, folio tertio, paulo ante medium primæ paginæ opus ipsum, gothico charactere chartæ impolitæ & rudi impressum. Habet signaturas, & initiales litteras parvas, caret vero custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. In fine hæc leguntur subscripta: *Finit tractatus ↄtra pfidiam aliquoꝝ Bohemoꝝ* (qui scilicet ab Hussi partibus stabant) *Compositus anno dni. M. cccclxv. sedem beati Petri tenentē Paulo scdo. & impante Friderico duce austrie. Impressus autē Argentine anno dni. M. cccclxxxv. Finitus in die sanctoꝝ martirꝝ Uiti & Modesti.*

XVIII. Liber Theodiscus, varia documenta moralia per fabulas ex historia animalium deductas complectens, dictus das Buch der Weisheit, oder der alten Weisen. Ulmæ per Conradum Dinckmut 1485. in Fol. min.

Operi præmissum est registrum quatuor foliis comprehensum, & in duabus columnis impressum, quod incipit in aversa primi folii pagina. Folii quinti aversa pagina figuram exhibet ligno incisam & duos repræsentantem antiquos sapientes cum inscriptione, gothicis litteris facta, *Anastres Thasiri : Berosias.* Folio sexto incipit præfatio, cujus auctor affirmat, librum hunc Indico primum sermone conscriptum fuisse, dein versum in linguam Persicam; ex hac in arabicam, tum in hebraicam, demum etiam in latinam & germanicam. Præfatio cui, ut ipsi operi, insertæ sunt variæ figuræ ligno incisæ, & argumento convenientes, terminatur in aversa folii decimi pagina. Folia inde a folio quinto typographus numeravit in prima cujusvis folii pagina, uti etiam capitula e. g. **Das ander Capitel das .xxviij. blat.** Idem paginas signavit, & litteras initiales magnas ligno incisas, ac florentes adjecit. Desunt eædem initio sectionum minorum, uti ubivis custodes. Litteræ germanicæ sunt satis luculentæ, charta vero minus alba & polita. In aversa folii clxxxj pagina hæc leguntur subscripta: **Hie endet sich das büch der weißheit oder der alten weisen. von anbeginne der welt von geschlecht zu geschlechte. Das hat gedruckt Cůnrad Dinckmůt zů Vlm. nach Christi vnsers herren gebůrt. M. cccc. lxxxv. iar. an sant Gregorij tag deß heiligen lerers.** Accedit folium c'xxxij. cujus prima pagina figuram ligno incisam, & argumento respondentem exhibet, aversa autem vacua est.

XIX. Liber de fatis Astrorum. Auctore Albohazen Haly filio Abenragel. Venetiis per Erhardum Ratdolt 1485. in Fol.

In aversa pagina primi folii legitur dedicatoria typographi Epistola ad Johannem de Wertenberg Episcopum Augustanum, quam integram recitavit Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte &c. pag. 167. seqq. Tria, quæ immediate sequuntur, folia indicem continent. Folio 5. *Preclarissim⁹ liber cōplet⁹ in iudiciis astroꝝ: quē edidit albo hazen Haly filius abenragel q̄ꝫ felicissime incipit: & primo ephemlū in ipsū librum,* in duabus columnis gothico charactere eleganti chartæ impressum. Habet signaturas, numeros foliorum arabicos, & initiales litteras magnas florentes eleganter ligno incisas. Caret vero custodibus, & paginarum inscriptionibus. Ad calcem primæ columnæ folii 152. sequens legitur subscriptio: *Finit feliciter liber cōpletus in iudiciis stellaꝝ quē cōposuit albohazen Hali filius abenragel: bene reuisus & fideli studio emēdatus p dominū Bartolomeuꝫ de Nusia germanū artiū & medicine doctorē excellentissimū. Impressus arte.*

...& impēsis Erhardi Ratdolt de Augusta: regnāte Johanne Mocenico duce Ue-...arū Anno dominice incarnationis dñi (sic) 1485. quarto nonas iulij Uenetiis.

X. Johannis Concoregii Medicinæ Doctoris, & in diversis Italiæ Academiis Professoris Sæc. XV. celeberrimi liber de Particularibus ægritudinibus quadriPartitus, Flos florum medicinæ ab auctore ipso nominatus. Per Anton. de Carcano Papiæ anno 1485. in Fol.

Præmissa sunt sine omni titulo aut inscriptione auctoris Proemium & in-...x, in prima secundi folii pagina terminatus, & in duabus columnis gothico ...ractere minuto & eleganti impressus, ut ipsum opus. Incipit hoc sine ulla ...iter inscriptione folio tertio. Habet signaturas: custodes vero, numeri & ...riptiones paginarum, nec non plerumque initiales litteræ desunt. Charta ...nissima est, & satis alba, ac polita. In fine legitur: *Et ĩ hoc terminatur ...ma pars hui⁹ opusculi de egritudinibus ꝑticularibus omnibus a capite usq3 ad ...les ꝟ doctorem illustre3 ac comitem dignissimū d. Magistrum Joannem de con-...egio mediolanensem artium & medicine principem & monarcham in felici studio ...iensi. M° cccc° xx'i. finitum fuit hoc opus ꝑ me Jaānem de romagnano hora. ...is die sexto mensis aplis. Magister antonius de carchano imprimi curauit papie ...85.* Accedit Registrum chartarum.

XI. Ejusdem Johannis Concoregii Summula de curis febrium. Papiæ per Antonium de Carcano 1485. in Fol.

Exterior forma prorsus eadem est cum opere immediate præcedenti. ...bscriptio in fine operis est sequens: *Finis adest deo duce huic sūmule de curis ...riūm, 2ᵐ clarissimum philosophum ꝛ medicum Jo. concoregium quam extractam ab ...ginali concesso a prestan^d artium & medicine doctore Magistro Lazaro dataro ...centino theorica3 medicine papie legente. Magister Antonius de carcano ipmi cu-...uit papie.* 1485. Accedit registrum chartarum.

XII. Virgilii opera cum Commentariis Servii Mauri Honorati Grammatici. Brixiæ per Jacobum Britannicum Brixianum 1485. in Fol.

Desunt initio voluminis non nulla folia. Textus tamen & Commentaria ...beri integra. Tam ille, quam hæc sunt romano charactere, majori ille, ...ec minori, utroque eleganti, nitidæ chartæ impressa. Paginas typographus ...navit: Initiales vero litteræ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt.

desunt. Ad calcem primæ paginæ folii ultimi hæc tantum typographus adnotavit: *Impressum Brixiæ per Jacobum Britannicū Brixianum. M. cccc. lxxxvi. die. xxii. Augusti.* Aversa folii ejusdem pagina registrum Chartarum exhibet. Nullam hujus editionis mentionem faciunt Orlandi, Maittaire, de Bure, Harwood, aliique, qui mihi quidem ad manus sunt, Bibliographi.

XXIII. *Seraphici doctoris sancti bonauenture Sermones de tempore & sanctis cū cōmuni sanctorum.* Hæc tantum leguntur, gothico charactere majusculo impressa, in prima primi folii pagina. Reutlingæ 1485. in Fol.

Folio secundo ipsum opus incipit gothico charactere satis luculento in duabus columnis impressum. Caret litteris initialibus, custodibus & paginarum numeris. Habet vero signaturas, & inscriptiones paginarum, e. g. Sermo XV. In fine sequens legitur subscriptio: *Non nobis domine. non nobis sʒ nomini tuo da gloriam ꝓ hos tam preciosos tāqʒ fideli populo fructuosos sermones reuerendissimi quondam cardinalis seraphici ac sancti doctoris Bonauenture tam solerter te donante in Reutlingē Autumni tempore compleuimus vnde ꝛ gratias referimus debitas dōmino humilium exaltatori. Anno domini.* M. *cccc. lxxxv.* Accedit registrum seu index materiarum alphabeticus undecim foliis comprehensus. Hujus editionis nullam reperio mentionem apud Bibliographos, qui mihi ad manus sunt. Solus Maittaire ad h. a. eam indicasse videtur, sed minus adcurate: *Bonaventuræ Sermones de Tempore. Fol. Reutling.* 1485. Complectitur enim hæc editio etiam sermones de sanctis, estque in duas partes divisa, quarum prima sermones de tempore, secundade sanctis complectitur. Ad calcem partis prioris hæc tantum leguntur: *Sequūtur sermones Bonauenture de sanctis.* Ad calcem vero posterioris recitata paulo ante uberior subscriptio.

XXIV. *Liber de proprietatibus rerum Bartholomei anglici.* Argentinæ 1485. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina, gothico charactere majusculo impressa. In aversa pagina folii ejusdem incipiunt tituli singulorum ordine librorum & capitum, in tribus columnis gothico charactere non nihil pinguiori impressi & in prima sexti folii pagina terminati. Ejusdem folii aversa pagina indiculum auctorum quibus auctor præsentis operis usus est, exhibet. Folio septimo *Prohemium de proprietatibus rerum fratris Bartholomei anglici de ordine fratrū minoꝝ incipit*, impressum firmissimæ & albæ chartæ, charactere gothico satis luculento. Habet signaturas, initiales litteras parvas, paginarum inscriptiones, e. g. *Liber II*, liber XIII. Ad calcem hæc subscripta leguntur: *Explicit liber de ꝓprietatibus rerū editus a fratre Bartholomeo anglico ordinis fratrum*

trum minorum. Impressus Argentine anno dñi M. cccc. lxxxv. Finitus in die sancti Ualentini. De opere ipso & auctore quædam dixi Fascicul. I. pag. 171.

XXV. Caii Crispi Sallustii historia de Conjuratione Catilinæ, item de Bello Jugurthino. Venetiis per Bernardinum Benalium ann. 1485. in Fol. min.

In nostro exemplari primum folium quod vacuum fuisse videtur deest. Folio secundo ipsum opus incipit verbis ipsius Sallustii *Omnis* (sic) *Homines* &c. Impressum est charactere romano elegantissimo. Caret custodibus, numeris & inscriptionibus paginarum, nec non initialibus litteris, excepta prima, quæ magna est ligno incisa, & floribus ornata. Habet vero signaturas. In fine historiæ de bello Jugurthino primum quidem legitur vox *Finis*. Tum vero: *Crispi Salustii opus feliciter impressum* (sic) *Venetiis M. cccc. lxxxv.* Accedunt insuper 1) *Crispi Salusti oratoris clarissimi uita.* 2) *Crispi Salustii in M. T. Ciceronem inuectiua.* 3) *M. T. Ciceronis in Crispum Salustium responsio seu inuectiua.* Ad hujus finem demum legitur:

Finis.
Venetiis per Bernardinum Benalium & socios.
M. cccclxxxv. die xxiii. aprilis.

Subjectum est registrum chartarum. Silent de hac editione Orlandi, Maittaire, de Bure, Hamberger, Harwood, & cæteri omnes, qui ad manus mihi sunt, Bibliographi.

XXVI. *Sermones Quadragesimales Thezauri* (sic) *noui.* Hæc tantum leguntur gothicis characteribus majusculis impressa in prima primi folii pagina. Argentinæ 1485. in Fol. min.

Folium secundum tabulam exhibet singulorum ordine sermonum. Folio tertio *Incipiūt sermões quadragesimales notabiles atq3 putiles qui thesaurus nouus intitulant'.* Characteres gothici sunt satis luculenti, quibus opus istud in duabus columnis impressum est. Habet signaturas, litteras initiales parvas, foliorum inscriptiones, e. g, Sermo I. Sermo XIX. Desunt custodes, & numeri paginarum. In fine hæc tantum leguntur: *Opus perutile sermonū quadragesimalium Thesaurus nouus nuncupatū Argētine impressum Anno domini. M. cccc. lxxxv. Finit feliciter.* Exstant etiam sermones de Sanctis, & de tempore, *Thesaurus nouus* adpellati. Editionem Basileensem Thesauri novi de Sanctis anno eodem procusam, recenset Cl. Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburger Stadtbibliothek befindlichen Büchern &c. pag. 144. seqq. Idem testatur, raras esse hujus operis editiones, imprimis sermonum quadragesimalium.

XVII. *Glosa* (sic) *psalterii Johannis de turre* (sic) *cremata*. Hæc tantum, gothico charactere majusculo impressa, leguntur in prima primi folii pagina. Argentinæ anno 1485. in Fol. min.

Folio secundo sine ullo titulo auctoris incipit præfatio ad Pium II. R.P. eademque terminatur in aversa ejusdem folii pagina, columna quarta, linea 19. Litteræ alphabeti minoris videntur eædem esse cum litteris, quibus impressum est opus immediate præcedens. Desunt etiam hic custodes, numeri, & inscriptiones paginarum, & sæpe etiam initiales litteræ. Paginas typographus signavit. In fine idem sequentia adnotavit: *Reuerendissimi cardinalis. tituli sancti Sixti domini Johãnis de Turre cremata expositio breuis & vtilis sup toto psalterio Argentine ipressa. Anno domini. M cccclxxxv. in profesto sancti Michaelis consumata.* Accedit index Psalmorum alphabetico ordine, secundum eorum initia, dispositarum. Eandem editionem jam plures excitarunt Bibliographi.

XXVIII. Novum Testamentum cum Postillis Nicolai de Lyra, additionibus Pauli Burgensis, & Replicis Matthiæ Dorinckii. Norimbergæ per Ant. Koburger 1485. in Fol.

Textus sacer gothico charactere paulo majori in duabus columnis impressus est: expositiones vero, charactere pariter gothico, sed admodum minuto impressæ quatuor margines occupant. Desunt custodes, signaturæ, paginarum numeri, & plerumque etiam initiales litteræ. In superiori margine inscriptiones habentur ejusmodi *Epistola Pauli ad Romanos*, *Actus Apostolorum* &c. In fine Apocalypseos fusior legitur subscriptio, ex qua pauca huc adiiciam: *Exactum est Nuremberge insignie* (sic) *hoc: ac inusitatũ opus biblie..... impensisq3 Anthonii kobergers.. Anno.. M. cccclxxxv. Sabbato post Johãnis ante portã latinã*: &c. Accedit in nostro quidem exemplari Nicolai Lyrani libellus *in q̃ sunt pulcherrime q̃ões iudaicã pfidiã ĩ catholica fide improbãtes*, constans foliis quatuor, impressusque in duabus columnis charactere eodem, quo expositiones in præcedentibus Bibliis. Vetus etiam Testamentum cum Postillis Lyranis &c. eodem anno ab Antonio Koburger editum plures excitarunt Bibliographi, ex quibus Cl. Panzerum in der Geschichte der Nürnbergischen Ausgaben der Bibel pag. 76. nominasse sufficiat. Nemo tamen hactenus, quod vetus testamentum attinet, uberiorem de hac editione notitiam dedit. Hinc dubium mihi subortum est, num revera Vetus Testamentum hoc anno a Koburgero fuerit editum, præsertim cum nec apud nos, nec in Bibliotheca commendæ argentoratensi Ord. S. Joh. Hierosolimitani (vid. Weislinger Armamentarium Cathol. pag. 349.) quidquam exstet aliud, quam Novum Testamentum. Attamen dubitare vetat Cl.

Cl. Panzeri testimonium, qui loc. cit. adfirmat, etiam vetus testamentum hoc anno impressum exstare in Bibliotheca civitatis Norimbergensis.

XXIX. *Casus breues Decretaliū Sexti & Clementinarum.* Hæc tantum leguntur, gothico charactere majusculo impressa, in prima primi folii pagina. Argentinæ 1485. in Fol.

Opus hoc in duabus columnis gothico charactere impressum est. Habet litteras initiales parvas & signaturas. Caret vero custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum, In fine hæc habentur subscripta: *Libell⁹ iste vtilissim⁹ cas⁹ sūmarios librorū decr. sex. & cle. vna cū nucleo siue medulla glosula4 oim eorūdē libro4 in se ↄtinēs. impss⁹ ē Argētine. Anno dñi. M. cccc. lxxxv. ꝛ finit⁹ in die sācto4 marti4. Uiti ꝛ modesti.* His immediate subjuncti sunt versus:

Olim thesaurū cōclusum solo reptum
Juris canonici. pādit & ipse tibi.
Casus in sūma. glosularū simul & vna
Cū nucleo ponit. colligat q̄ proficit.

XXX. Persii Satyræ cum Commentario Bartholomæi Fontii. Venetiis per Antonium de Bactibobus anno 1485. in Fol min.

In aversa primi folii pagina *Bartolomei Fontii Prooemium In Persium Poetam Ad Laurentium Medicen* legitur. Folio secundo sine ulla inscriptione opus ipsum cum commentariis incipit. Satyræ & commentarii romano sunt charactere impressi, illæ quidem majori, hi vero paulo minori, utroque elegantissimo. Carta minus alba & nitida est. Desunt initiales litteræ satyrarum, custodes, numeri & inscriptiones paginarum. Has tamen typographus signavit. In fine legitur: *A: Persii Flacci Satyrarum Finis.* Accedit vero 1) Bartholomæi Fontii ad Franciscum Saxetum Epistola, qua mensurarum vocabula exponuntur, & 2) vita Persii brevissime descripta. Ad hujus calcem primo est *Registrum* chartarum, tum vero subscriptio sequens: *Impressum Venetiis per antonium de bactibobus. M. cccc. Lxxxv. die. xvii. septembris.* Editionem hanc ignorarunt Orlandi, Maittaire, de Bure, Hamberger, Harwood, & alii omnes, qui ad manus mihi sunt Bibliographi. Harwood editionem excitavit Florentinam anni 1477, & Venetam a nostro typographo anno 1493. curatam.

XXXI. Ciceronis opuſcula 1) de Fato. 2) Topica. 3) De Univerſitate cum Commentariis Georgii Vallæ. Venetiis per Antonium de Strata Cremonenſem anno 1485. in Fol.

Tria hæc opuſcula eodem charactere, romano nimirum pereleganti, eidemque chartæ impreſſa eandem quoque compacturam habent. Quare nullus dubito, quin ex eadem typographia eodem, quo indicavi ordine excuſa, prodierint. Duo priora ſignaturis a — f cohærent, & in fine poſterioris typographus expreſſe indicatur: *Topicoꝝ Ciceronis libellus cũ cõmẽtario a dño Georgio valla placẽtino compoſito diligenter impreſſus eſt per Antonium de ſtrata cremonem.* (ſic) Tertii opuſculi folia ſignata ſunt litteris A, B, C: In fine vero hæc ſubſcripta leguntur: *Ciceronis libellus de uniuerſitate cũ ſuo cõmẽtario a clariſſimo viro domino Georgio ualla placentino compoſito. diligentiſſime per Antonium de ſtrata cremonenſem uenetiis impreſſus eſt die. xi. Julii. M. cccclxxxv.* Accedit Regiſtrum Chartarum, quibus conſtant tria hæc opuſcula. Deſunt in hac editione cuſtodes, paginarum numeri, & inſcriptiones, litteras initiales parvas typographus adjecit. Opuſculum primum Georgius Valla Johanni Jacobo Trivultio ducali Secretario, exercitus Prætori, & Civi Mediolanenſi Primario, ſecundum Bernardo Salvatico Genuenſi Patricio, ſuo olim diſcipulo, tertium Hermolao Barbaro Veneto Patricio dedicavit, ſuntque ſingulis opuſculis præfixæ epiſtolæ dedicatoriæ. Textus Ciceronis elegantiſſimo charactere paulo majori eſt impreſſus. Maittaire Tom. I. ad h. a. excitavit *Georg. Vallæ in M. T. Ciceronis libros de Univerſitate Commentarium per Anton. de Strata Cremonenſem fol.° Venet.* 1485. De duobus aliis Ciceronis libris in hac editione contentis altum ſilet. In *Catalogo Librorum Rariſſimorum ab Artis Typographicæ inventoribus ad Annum MCCCCXCIX excuſorum, & in Bibliotheca Zapfiana extantium añ. MDCCLXXXVI.* pag. XXXIV. pariter non niſi liber de Univerſitate commemoratur. Weislingerus in *Armament. Cathol.* pag. 354. inſuper meminit Libri de Fato: de Topicis vero ſilet. Apud alios Bibliographos, qui mihi ad manus ſunt, nullam hujus editionis mentionem reperio. Merito igitur rarioribus libris accenſentur tria hæc opuſcula conjuncta.

XXXII. Infortiatum cum Commentariis. Venetiis per Johannem, & Gregorium Forlivienſes, fratres, anno 1485. in Fol. magn.

Textus in duabus columnis charactere gothico paulo majori, eoque elegantiſſimo firmiſſimæ, ac præſtantiſſimæ chartæ eſt impreſſus: commentaria vero in quatuor marginibus longe minoribus, elegantibus tamen litteris impreſſi ſunt. Signaturas, & litteras initiales parvas typographi adjecerunt, cuſtodes vero, numeri, & inſcriptiones paginarum deſunt. Titulorum inſcriptiones ſunt

rubro

rubro colore impressæ, sed iisdem litteris, quibus ipse textus. In fine hæc leguntur: *Infortiati venetiis Impressi: Arte & diligentia Joānis & Gregorii fratrum furliuieñ. hic finis. Anno ab incarnatione dñi M. cccc. lxxxv. xv. nouembris.* Maittaire & Orlandi hujus editionis non meminerunt.

XXXIII. Alexandri de Imola Lectura in 2dam partem ff. novi. Venetiis per Johannem Herbort de Seligenstat 1485. in Fol. magn.

Opus incipit paulo ante medium primæ primi folii columnæ: *De verborum obligationibus: Rrica.* Impressum est gothico charactere in duabus columnis præstantissimæ chartæ. Habet signaturas, initiales litteras parvas, & paginarum numeros. Ad calcem voluminis hæc habentur subscripta: *Explicit lectura Famosissimi vtriusq3 iuris doctōis dñi Alexandri Imoleñ sup secūda parte ff. noui. Impressa venetiis p magistrū Joannē herbort de Silgēstat alemani.* (sic) *Anno dñi. M. cccc. lxxxv. die. xiij. Julij.* Accedit in eadem columna Registrum Chartarum.

XXXIV. Alexandri de Imola Apostillæ ad Bartolum super 2da parte digesti novi. Venetiis per Johannem Herbort anno 1485. in Fol. magn.

Exterior hujus operis facies eadem est, quæ operis immediate præcedentis. Desunt tamen in hoc quidem opere paginarum inscriptiones. In fine hæc subscripta leguntur: *Finis apostillarū Alexandri Imolensis sup secūda parte. ff. noui. impressarū Uenetiis per Joāne3 herbort de silgēstat. Anno dñi. M. cccc. lxxxv. die xvij. septembris.* Accedit Registrum Chartarum.

XXXV. Bartholi de Saxoferrato Consilia, quæstiones disputatæ, & varii tractatus iuridici. Venetiis per Johannem & Gregorium fratres, Forolivienses 1485 in Fol. magn.

Hæc Bartholi opera sunt gothico charactere pereleganti in duabus columnis præstantissimæ chartæ impressa. Signaturas & initiales litteras parvas typographi adjecerunt. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine consiliorum legitur: *Expliciunt Consilia dñi Bartholi de saxoferrato legū docto. excellentissimi quo4 numero sunt. ccxlv. put superius continentur. &c.* Quæstiones disputatæ a tractatibus separantur hac subscriptione: *Expliciunt disputationes dñi Bar. de saxoferrato legu3 interptis z sunt numero. xviij.* In fine tractatuum separato folio exhibetur *Tabula huius Uoluminis*, seu index opusculorum contentorum. Ad hujus calcem legitur: *Finis Consiliorum Disputationu3*

nec

nec nō Tractatuū domini Bar. de Saxoferato (fic) *legum doc. excellentissimi Impressorū venetiis per Johannes de forliuio. & Gregoriū frēs. Anno dñi. M. cccc. lxxxv. die vij. Marcij.* Accedit Registrum Chartarum.

XXXVI. Alexandri de Imola Consiliorum Juridicorum Volumina duo, tertium, & quartum. Mediolani per Johannem de Lignano 1485 in Fol. magn.

In fronte primæ primi folii columnæ *Consilia tertii voluminis excellentissimi iurisconsuldi. d. Alexandri tartagni Imolensis incipiunt*, impressa charactere gothico pereleganti, & firmissimæ, at minus politæ chartæ. Desunt initiales litteræ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. At folia typographus signavit. In fine tertii voluminis legitur: *Explicit nouissimum & numero* (sc. *tertium*, quam vocem typographus omisit) *consilio4 volumen Alexandri tartagni Imolensis accuratissime impressioni traditum per magistrum Johanem de lignano sub anno M cccclxxxv. die quarto augusti.* In eadem columna incipit tabula materiarum alphabetica, ad cujus calcem uberior legitur notitia cum ejusdem anni nota, sed diei diversa, nimirum *die secundo augusti.* Accedit demum Registrum Chartarum. Voluminis quarti eadem est exterior facies, quæ tertii. In fine legitur: *Explicit nouissimū & numero quartū consilio4 volumē excellētissimi doctoris dñi Alexādri tartagni ymolensis. Ml'i impressioni traditum impensis per magistrū Johānē de lignano una cu3 tabula contentorū in eo ad laude3 auctoris & studētiu3 cōmodū. Anno dñi. M. cccc. lxxxv. die secundo augusti.* Accedunt tabula voluminis quarti, a Ludovico Bolignino Juris Professore Banoniensi composita & Registrum Chartarum, quæ septem implent folia.

XXXVII. Guilielmi Duranti Speculum Judiciale cum Repertorio in idem, quatuor comprehensum voluminibus. Venetiis per Bernardinum de Tridino diversis annis impressum, nimirum ann. 1485. 1486. & 1489. in Fol.

Quatuor hæc volumina eodem charactere, gothico nimirum minus pingui sed pereleganti, eidemque chartæ ab eodem typographo in duabus columnis impressa sunt. Quamvis igitur diversis annis prodierint, placuit tamen hic simul omnia recensere, cum non nisi conjuncta opus completum efficiant. Desunt ubivis custodes, paginarum numeri, & initiales litteræ. Custodes vero, & paginarum inscriptiones typographus adjecit. In extremi marginibus Joh. Andreæ, & Baldi additiones typis paulo minoribus impressæ sunt. In fine primæ partis legitur subscriptio sequens: *Explicit prima pars speculi dñi Guilelmi durantis cum additionibus Jo. Andree et. Bal. suis locis positis. Impressa venetiis ꝑ optimū ac diligētissimū in hac arte magistrum Bernardinū a Tridino qui salua*

oiu3

oiuȝ pace ē inter ceteros amādus ac uenerandus ꝓpter ipsius in hac arte curaȝ in corrigendis operibus ac in imprimendo carathere. Anno dñi. M cccc. lxxxix. die pma Februarij. Pars secunda impressa est — *Anno Domini. M. cccc. lxxxv. Die. xxviiij.* (29) *Decembris.* (sic) Tertia & quarta pars unum efficiunt volumen ad cujus calcem legitur: *Explicit tertia & qrta pars* — — — *Anno dmni.* (sic) *M. cccc. lxxxvj. die. xvj. Februarij.* Accedunt 1) relatio, ex qua discimus Johannem Schilinum Juris utriusque Doctorem, Brixiensem, hujus adornandæ editionis curam, & laborem suscepisse. 2) Registra Chartarum cum hujus, tum duorum præcedentium voluminum. Denique repertorium in hoc opus sequenti clauditur subscriptione: *Explicit repertoriū speculi arte ac impensa mgri Bernardini de Tridino ex mōteferrato. Impressum Uenetiis. Anno. M. cccc. lxxxv. die vigesima mēsis Augusti. Regnāte illustrissimo Uenetiarū duce Joanne Muȝenigo. Laus Deo.* Accedit Registrum Chartarum. Non memini hujus editionis ab ullo Bibliographo factam esse mentionem. Et certe rara erunt exemplaria hujus editionis integra, cum diversis annis per partes prodierit.

XXXVIII. Nicolai de Tudeschis, Archiep. Panormit. vulgo Abbatis Siculi Commentarii in quinque Libros Decretalium. Volumina IV. Norimbergæ per Antonium Koberger partim ann. 1485, partim ann. 1486. in Fol. magn.

Volumina hujus operis tot nnmeravi, quot sunt ejus partes, quæ subscriptionem habent cum nota anni, loci, & typographi. Volumen primum, commentaria exhibens in Lib. I. Deeretalium, duas in partes typographus divisit. Ad calcem prioris partis legitur: *Domini abbatis siculi ps prima sup primo decretalium diligentissime emendata finit:* ad calcem vero posterioris: *Exactū opus hoc videlicet secūda ps decretaliū domini Nicolai siculi inclytis instrumentis famosisqȝ litterarū charactenbꝰ. Castigatū ꝓo hēs adeo (quātum humāe fragilitati possibile est) ut nihil ex omni pte addēdū. Itaqȝ inūsoria arte in Nurembergk ciuitate impiali (multū famosa) impressū. Impēsis Antonii koberger inibi ciul. Anno a natali xpiano. M. cccclxxxv. die Decembris secundo. Laus deo.* Similes sunt subscriptiones ad calcem reliquorum volumieum a typographo adjectæ. Quas proinde integras recitare opus non est. Porro *volumen secundum*, seu *lectura — sup parte pma libri secūndi decretaliū:* — — — finita est anno *M. cccclxxxvj. Indictōe .iiij pridie Id⁹ Januarij.* Volumen tertium, seu *secunda pars secundi decretalium libri* — — *M. cccclxxxvj. Indictione .iiij. Idus ꝓo Februarij .iij.* Volumen quartum, seu *lectura — sup pte tercia libri scd'i decretaliū — M. cccclxxxvj. Indictio.* (sic) *iiij. die ꝓo. Marcij. xj.* Volumen quintum, seu *lectura — sup tercio decretaliū libro* — — *M. cccclxxxv. Indictōne .iij. die ꝓo Decembrium vj.* Sextum denique volumen, commentaria complectens in quartum & quintum decretalium, duas in partes divisum est, quorum pars prior terminatur hac subscriptione: *Explicit lectura do. Abb. siculi sup quarto libro decre-*

decretalium. sequit' lectura eiusdem super quinto. Porro hoc volumen seu *lectura — super quinto decretalium libro* — — e praelo exiit anno *M. cccclxxxvj. Indictione .iiij. Idus xo Aprilis. vj.* Voluminibus singulis adnexum est Registrum Chartarum. Desunt ubivis custodes, signaturae, & paginarum numeri. Paginae vero inscriptiones habent, e. g. *De accusationibus, De homicidio* &c. Litteras initiales parvas typographus adjecit. Non satis adcurata est notitia, quam de hac editione nobis dedit novissimus auctor Catalogi librorum ab Antonio Koberger impressorum. (Leben Anton Koburgers eines der ersten und berühmtesten Buchdrucker in Nürnberg nebst einem Verzeichnisse aller von ihm gedruckten Schriften. Dresden und Leipzig — 1786. in 8.) Ad annum quippe 1486 auctor Catalogi refert etiam lecturam in librum tertium Decretalium, quae jam anno 1485 impressa est & ab ipsomet ad hunc annum indicata. Fecit idem ante ipsum *Roederus* in Catalogo Lib. Saec. XV. Norimb. impressorum. Sed hic quidem ubi lecturam eandem ad annum 1486. denuo recensuit, observationem adjecit, eam jam anno 1485. fuisse excusam.

XXXIX. Publii Ovidii Nasonis Libri Fastorum cum Commentariis Pauli Marsi Piscinatis. Venetiis per Antonium Bactibovum 1485. in Fol.

Folium primum impressum in nostro exemplari deest. Folium secundum incipit: *laboriosae huic laudi nostrae essent ingrati.* In eadem pagina *Ovidii Vita Per Paulum Marsum Piscinatem Poetam. Cl.* Folio autem tertio, sine ullo titulo, incipit opus cum commentariis. Illud charactere romano majori, haec minori in extremis tribus marginibus sunt impressa. Charta firma, alba, & nitida est. Paginas typographus signavit. Litterae vero initiales librorum, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Libris singulis interpres praefixit Praefationem. In fine voluminis accedunt varia, nimirum emendatio quorundam locorum, & astrorum ratio, calendarium festorum ethnicorum, & Roberti Ursi Ariminensis Epigramma in laudem interpretis. Tandem immediate ante registrum chartarum sequens legitur notitia: *Religiosae Litterariae Sodalitati uiminali & uniuersae academiae latinae ad uiuentium posteror. q. usum pau. marsi pisci. poe. romani fideliss. fast. interpretationem ãtonius bactibouis alexandrinus ue uetiis* (sic) *ĩprimendam curauit anno salutis. M. ccccLxxxxv. die. xxvii. augusti a constituta sodalitate añ. vii. d. r. car. diui clemẽ. tectore pont. firman. & nestore maluis.* His denuo subjecta leguntur:

Praefectis

Pomponio lato. P. Astreo & paulo marso censoribus .ix. cal. ianuar.

XL. Bibliorum Germanicorum Pars 2da Argentorati 1485. in Fol.

Incipit a libro Proverbiorum, qui adpellatur **Das buch der spruch.** Habet signaturas, foliorum numeros, & inscriptiones paginarum. Caret vero initialibus litteris, & custodibus. Litteræ germanicæ sunt, eæque elegantissimæ. Liber secundus Machabœorum terminatur folio CCLXXXIII, pagina prima, columna prima, linea 10. In eadem columna **Hie hebet an die Vorred über Matheum.** Occurrunt hinc inde figuræ ligno incisæ, & in nostro quidem exemplari coloribus distinctæ. Ad calcem novi testamenti fol. CCCCLXIIII., pagina prima, columna secunda uberior legitur subscriptio, quam integram recitavit Cl. Panzerus in litterarischer Nachricht von den allerältesten gedruckten deutschen Bibeln &c. pag. 71. Ex eadem hic pauca adscribam: **Diss durchleuchtigest werck — — — mit schönen** (sollte heißen sehr elenden) **figuren — — gedruckt in der löblichen keyserlichen freystatt Straßburg. Nach der geburt cristi des gesetzes der genaden. vierzehenhundert vnd in dē fünff vn dachtzigsten iar vff montag der zweyt des mondes May vmb vollbringung sey lob** &c. &c. Typographus ignotus est. Ceterum hæc bibliorum germanicorum editio ordine decima est secundum Cl. Panzeri mentem loc. cit.

XLI. Decisiones Auditorum Sacri Palatii Apostolici per Thomam Falstoli collectæ, & impressæ Papiæ per Christophorum de Canibus & Stephanum de Georgiis 1485. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Johannes Aloysius Tuscanus d' Mediolano. Aduocatus cōsistorialis: Excellētissimo iuris utriusq3 monarche & sacre Theologie magistro: dño Johāni Francisco de Pauinis de padua. magnis titulis ml'tplicit decorato. & earum sacri Palatii aplici Auditori celebratissimo. Salutē3.* Folio secundo *Ista sunt summaria dubiorum decis. collectoq per D. Thomā Fastoli sub cōgruis titulis collectoq iuxta ordine3 decretalium.* Post hæc summaria in aversa pagina ejusdem folii columna quarta *Sequunt' decisionū recollectarum per R. P. dñ3 Bernardum de bisgneto.* Terminantur hæc summaria in aversa pagina folii quarti, columna quarta. In fronte folii 5, columnæ primæ hæc rubro colore impressa leguntur: *Iste decisiones que sequūtur fuerunt extracte a quodam libro: quē dominus Thomas falstoli compilauit super stilo causarūm in palatio apostolico uertentium: dum ibidem erat auditor: quam compilationem recolegit* (sic) *ex dictis auditorum illis temporibus ibidem palatium regentium.* In prima pagina, columna secunda folii 13. circa finem subscriptio sequens legitur: *Decisiones siue ꝯclusiones. R. P. & dominorum sacri palatii auditorū3 recollecte pēr. R. P. & dominum thomā falstoli eiusdem sacri palatii tunc auditorem impresse Papie per Christoforū de canibus & Stephanū de gregoriis. artis impressorie ꝯsotios. In. M. cccclxxxv. quarto*

 decimo

decimo klendas Augusti Illustrissimo & inuictissimo Diuo Johanne Galeaz maria Sfortia uice comite Insubriuz Duce sexto felicissimo imperante. Interjecto exiguo spatio legitur in eadem columna: *Sequuntur decisiones ueteres.* Porro decisiones istæ incipiunt in aversa pagina folii ejusdem, suntque impressæ Papiæ per eosdem, sed, ut ad calcem earundem legitur, prælo primum exierunt *decimo septio calēdas Julias.* 1.4.8.6., ideoque integro ferme anno post decisiones modo recensitas. Illas recensui ad ann. 1486. N. XII. Sunt igitur ambæ recensiones inter se conferendæ. Nescio quid causæ fuerit, cur Decisiones istæ integro fere anno post modo recensitas prodierint. Moles certe tanta non est, ut imprimi continuato per aliquot hebdomadas labore non facile potuerint. Constant enim non nisi novem plagularum fasciculis, ternis & quaternis, imo etiam duernis tantum.

XLII. *Casus breues decretalium.* **Coloniæ per Johannem Koelhoff. 1485. in Fol**

Verba *Casus* &c. leguntur tantum in prima folii primi pagina gothico charactere majusculo impressa. Duo sequentia folia titulos librorum continent. Quarto folio opus ipsum incipit in duabus columnis gothico charactere impressum. Habet signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Liber quart⁹ De Sponsalibus in ant.* Caret vero numeris paginarum, initialibus litteris, & custodibus. In fine plura leguntur ad operis, & hujus præsertim editionis commendationem. Clauditur hæc subscriptio verbis istis: *artificio āc ova Johannis koelhoff in alma ac floridissima uniuersitate Colon̄. impressum est Anno domini M. cccclxxxv.*

XLIII. *Leonardi* **Bruni (vulgo** *Aretini***) Historia suorum temporum. (floruit circ. ab ann. 1370 — 1444) Venetiis 1485. in**

In fronte opusculi capitalibus literis impressum legitur: *Leonardus Aretinus De Temporibus Suis.* Tum immediate auctoris legitur Præfatio, quam in eadem pagina excipit ipsum opusculum romano charactere firmissimæ chartæ impressum. Desunt initiales literæ in fronte præfationis, & ipsius opusculi custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Constat opusculum tribus plagularum fasciculis signatis a. b. c. quorum primus quaternus, secundus duernus, tertius ternus est. In aversa pagina ternionis istius post lineam opusculi quintam sequens legitur subscriptio capitalibus impressa literis:

Finis Libelli De Temporibus : Leonardi Aretini. Impressus (sic) *Venetiis Anno. M.CCCC LXXXV. Die Vero. V. Februarii.*

His

His subjecta sunt vel typographi, vel bibliopolæ insignia. Illius nomen literis initialibus D P. indicatum est. Plures quidem hujus opusculi laudantur editiones. Sic Fabricius Venetam anni 1475. Orlandi, Florentinam anni 1480. auctor Cathalogi Biblioth. Barberin. pariter Florentinam anni 1488. excitarunt. Verum omnes istæ Sæculi XV. editiones sublestæ sunt fidei. Nulla hactenus, præter nostram, certa mihi quidem innotuit. Doctissimus Muratorius de Scriptoribus Rerum Ital. nullam ex illis noverat, quin & nostram hanc ignoravit, utpote qui editionem Lugdunensem anni 1538. ut omnium primam excitavit.

ANNO 1486.

I. Opus Baldi de Statutis per Italiam obtinentibus ex diversis Baldi operibus excerptum & alphabetico ordine dispositum: nec non regulæ Baldi & Bartholi de statutis. Accedunt Bartholi contrarietates, seu collectio locorum, in quibus Bartholus sibi contradicit. Venetiis per Andream de Thoresanis 1486. in Fol. magn.

Præmissus est index operis, qui cum epistola ad lectorem, eidem indici adjectam, ex qua discimus Sigismundum Baldi pronepotem opus correxisse, & secundum alphabeti ordinem disposuisse, tribus est foliis comprehensus, folio quarto incipit ipsum opus gothico charactere eleganti, & luculento in duabus columnis præstantissimæ chartæ impressum. Desunt plerumque initiales litteræ primarum cujusvis ordine alphabeti occurrentis litteræ vocum, semper vero custodes, paginarum numeri, earundemque inscriptiones. Signaturas vero typographus adjecit. Ad calcem subscriptio legitur hujus tenoris: *Famosissimū opus Bal. circa materiā statutoꝝ que cōmuniter consueuerunt esse per Italiā sparsim per ipm Bal. in diuersis lecturis posita & nunc ex eis in unū per alphabetū collecta & sub congruis lris & titulis situata: Nec non & regule eiusdem Bal. & Bar. circa ipsa statuta: Ac cōtradictiones Bar. in quibus sibi ipsi contradicit etiam ex diuersis lecturis collecte finit feliciter: Impssum Venetiis per Andreā de thoresanis de asula. Anno dñi. M.cccc.lxxxvj. die vo quinta Septembris.* Subjectum est *Registrum chartarū*, idque brevissimum hujus tenoris: *a b c d e f g h i k l m n o Unaqueqꝫ harum litterarū quaternū vnū comprehendit: demptis l. & m. quarū prima ternū: secunda vo duernū designat.*

II. Libri tres Aristotelis de Anima. Cum Commentariis Cajetani Thienensis. Vincentiæ impress. impensis Henrici de Sancto Urso 1486. in Fol.

In aversa primi folii pagina leguntur *Tituli questionum libri de anima Aristotelis*, impressi gothico charactere minuto, & minus pingui in duabus columnis, ut ipsum opus, quod secundo statim folio incipit. Caret initialibus litteris, custodibus, paginarum numeris. Habet vero signaturas, & paginarum inscriptiones. In fine leguntur sequentia: *Preclarissimi philosophi Gaetani Thienensis Vicentini: comento in tria volumina A4. de Anima deo fauente maximo finis impositus est Henrici de sancto Vsa* (sic) *impensa ingenioq3 diligenter impresso & sollerti cura emendato: Viceñ. Anno ab incarnatione domini. M. cccc.* lxxxvi. *xi. Cal. octobris.*

III. Gaietani de Thienis 1) Quæstio de sensu agente. 2) De sensibilibus communibus. 3) De intellectu seu potius perpetuitate intellectus. 4) Johannis de Gandavo expositio super libro de substantia orbis. 5) Ejusdem quæstiones singulares super eodem libro. Vicentiæ per Henricum de Sancto Urso anno 1486. in Fol.

Opuscula hæc sunt iisdem typis, eidemque chartæ impressa cum opere immediate præcedenti. Cetera quoque omnia, præter inscriptiones paginarum, quæ desunt, sunt eadem, quod externam spectat formam. Prodierunt autem in lucem paulo post opus immediate præcedens, sc. *xvij. Cal. nouembris.* Signaturæ paginarum cum signaturis operis præcedentis etiam cohærent ita, ut tria prima horum opusculorum folia sint ultima quaternionis *n*, cujus quinque priora sunt ultima operis præcedentis. Subscriptio adjecta operi n. 5. hujusmodi est: *Subtilissimis ac difficillimis questionibus in libellu3 commentatoris de substantia orbis a solertissimo physice veritatis indagatore Joanne de Gandauo compilatis: Deo optimo maximoq3 fauente finis feliciter impositus est: impēsa ingenioque Henrici de sancto Urso summa cum diligentia impressa vincentie annis dñi ab incarnatione. M. cccc.* lxxxvj. *Cal. nouembris.* Subjecta sunt typographi insignia.

IV. *Prosper de uita cōtēplatiua de uita actuali deq3 uitiis ānexis uir utibus*, vulgo S. Prosperi Aquitanici, Reginensis Episcopi Libri tres de vita contemplativa. Anno 1486. sine mentione loci & typographi in 4.

Quæ tituli loco recitavi, leguntur in prima primi folii pagina charactere gothico majusculo impressa, & nihil aliud in hoc folio. In prima secundi folii columna *In Dei summi opificis nomine!. incipit p̄fatio libri bt̄i Prosperi de vita ɔtēplatiua & norma ecclesiasticorum;* Hanc excipiunt tituli capitum libri primi. Libris etiam secundo & tertio præfixi sunt tituli capitum. Sunt vero in duabus columnis gothico charactere satis luculento præstanti chartæ impressi. Paginas typographus signavit, idemque initiales litteras parvas adjecit, & in superiori margine librum & capitulum indicavit gothico charactere majusculo. Custodes & paginarum numeri desunt. In prima folii impressi 49, ejusque ultimi columna, paulo ante medium hæc leguntur impressa: *Expliciunt* (sic) *tres libri Prosperi! doctoris p̄clarissimi! materiam cuiq3 valde vtilē atq3 necessariam. stilo ml'tū facūdo (de vita sc3 ɔtēplatiua! de vita actuali deq3 v̄tutib9 ac vitiis) satis succicte tractātes. Anno nr̄e salut. M. cccclxxxvj.* Excitavit hanc editionem Weislingerus in *Armamentario Catholico* ad eundem ann. pag. 384. quin lectorem monuerit, jam pridem a doctissimis viris Labbeo, Christiano Lupo, Dacherio, Sirmondo, Quesnello, aliisque tres hosce libros S. Prospero abjudicatos, & Juliano Pomerio attributos fuisse. Conf. *Casimiri Oudini Commentar. de Scriptoribus Eccles. Tom. I.* Coll. 1193. seqq.

V. Pars tertia & quarta speculi Judic. Guilielmi Duranti. Venetiis per Bernardinum de Tridino anno 1486. in Fol.

Volumen hoc pars est editionis integri speculi ad annum 1485. N. XXXVII. recensitæ.

VI. Nicolai de Tudeschis — vulgo Abbatis Siculi — Lecturæ in libros quinque Decretalium — sc. Pars I. P. II. P. III. in Librum 2dum — item in Librum IV. & V. Norimbergæ per Antonium Koberger 1486 in Fol. magn.

Pertinent hæc volumina ad editionem commentariorum in Decretales, quam recensui N. XXXVIII. ad annum 1485.

VII. Persii Satyræ cum Commentariis Johannis Britanici Brixiensis. Per Jacobum Britannicum Brixiæ 1486. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Joannes Britannicus Brixianus Senatui Populoque Brixiano Salutem* dicit. Epistolam hanc dedicatoriam excipit *Vita Persii.* Demum, quid rei sit Satyra, non nihil uberius explicatur. Folio tertio Satyræ cum Commentariis incipiunt. Tam illæ, quam hæc sunt romano charactere pereleganti impressa, illæ majori, hæc minori. Paginas typographus signavit, idemque initiales Litteras plerumque adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In aversa ultimi folii pagina hæc impressa leguntur: *Impressum Brixiæ per Jacobum Britannicum Brixianum anno domini. M. cccc. lxxxvi. die. xvii. Februarii.* His subjecta typographi insignia. Harwood (Uebersicht verschiedener Ausgaben der Griechisch. und Römischen Klassiker &c.) Johannis Britannici Commentarios in A. Persii Satiras. Venet. 1482. & 1494. excitavit. De præsenti vero editione nihil habet; licet eam Maittaire jam excitaverit; nisi forte eam designavit interpres, ubi inter editiones sine commentariis meminit editionis Brixiensis ann. 1486. in Fol.

VIII. Juvenalis Satiræ cum Commentariis Georgii Vallæ. Venetiis per Antonium de Strata 1486. in Fol.

In fronte operis *Illustri Viro Johanni Tuccio Pannonico. Georgius Valla Salutem Dicit Plurimam.* Epistolam hanc in aversa secundi folii pagina excipit interpretis Prohemium, in quo hujus operis a se suscepti rationem reddit. Folio tertio opus ipsum incipit romano charactere, textus majori, commentaria minori impressum. Paginas typographus signavit, idemque initiales litteras adjecit. Custodes vero & numeri paginarum desunt. Inscriptiones paginarum hujusmodi sunt: *Satyra Prima, Satyra Secunda* &c. In fine subscriptio sequens legitur: *Finis in Decio Junio Juuenale Aquinate cōmētarii dñi Georgii Vallæ Placentini Impressi Venetiis per magistrum Antoniū de Strata Cremonensem anno dñi M. cccclxxxvi. die. VIII. Nouēbris. Augustino Barbarico imperante.* Omisit hanc editionem Harwood, licet a Maittairio jam excitatam.

IX. Summa S. Antonini Theologica, cum indice Quintuplici. Norimbergæ per Anton. Koberger 1486. & 1487. Voll. 5. in Fol. magn.

Opus istud gothico charactere in duabus columnis firmissimæ chartæ impressum est. Desunt initiales litteræ, custodes, signaturæ, paginarum numeri. In superiori paginarum margine tituli & capitula eorundem indicantur e. g. *Titulus VIII. Capitulum III.* Ad calcem partis primæ, seu primi voluminis sequen-

ſequentia leguntur: *Hic prime partis Summe Antonini. ordinis predicatorum fratris clariſſimi: archipreſulis florentini finis extat. ſolerti cura emendate. opera ac impenſis Anthonii koberger Nuremberg impreſſe: Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſexto currente natiuitatis dominice anno. xvj. ꝟo kls Auguſti. vñ deo omnium donanti. gratiaꝝ infinitas (juxta modulū noſtrum) referimus actões.* His ſubjecta de auctore notitia: *Obiit idem ſacre ſcripture interpres. Anno legꝭ gratie: Milleſimo quadringentiſimo quīquageſimo nono. vi. nonas Maij. cuius epithaphiū ſepulture hoc eſt affixum:*

Hic eſt ille tuus paſtor florentia: pro quo
Non ceſſas meſto ſpargere rore genas.
Patribus haud priſcis. pietate Antoninus
Impar: (ſic) *qui ſcripſit quidquid litera ſacra docet.*

Accedit regiſtrum Chartarum, ſeu quaternorum quale ceteris etiam voluminibus adjectum eſt. Volumen ſecundum, ſeu Pars ſecunda *Anno incarnationis dominice. Milleſimo quadringenteſimo octuageſimo ſexto. Septembris ꝟo kl's. v.* — Pars tertia *Anno ſalutis. M. cccc xxxxvj. Menſis ꝟo decembris. kl'. xiiij.* Pars quarta *Anno ſalutis Milleſimo q̄dringenteſimo octuageſimo ſeptimo Idus ꝟo. ii. menſis februarij.* Pars quinta demum ſeu *Tabula quintuplex totius Sūme venerabilis domini Antonini compilata ꝑ dominum Johannē molitoris fratrem ordinis predicatorum conuētus colonienſis. Impreſſa ac iteꝝ atq; iterum a nouo emēdata ī officina ſagacis uiri Anthonii koberger Nurēbergenſis Anno legis gratie Milleſimo octuageſimo ſexto die ꝟo. x. kl's Auguſti. Laus deo.* Auctor des Leben Anton Koburgers — Dreßden und Leipzig 1786. in Catalogo librorum a Koburgero impreſſorum ad annum 1486. ſolam excitavit tabulam hanc, de partibus vero Summæ I. II. & III. eodem anno impreſſis altum ſilet. Mirum profecto, cum *Roederus* in *Catalogo Librorum Sæc. XV. Norimbergæ impreſſorum* annis amplius quadraginta ante ipſum ſingulas haſce partes diſtincte recenſuerit.

X. Speculum Doctrinale Vincentii Bellovacenſis, Ord. Præd. Norimbergæ per Anton. Koburger 1486. in Fol. max.

Opus hoc gothicis litteris firmiſſimæ & maximæ chartæ in duabus columnis impreſſum eſt. Deſunt initiales litteræ, cuſtodes, ſignaturæ, numeri paginarum. In margine ſuperiori primæ cujusvis folii paginæ typographus librum deſignavit, e. g. *Liber Tercius*, *Liber Septimus* &c. In fine hæc ſubſcripta leguntur: *Speculū doctrinale vincentii beluacen̄. fris diui ordinis p̄dicatoꝝ in regia impialiq; ciuitate Nurembergk: expēſis itaque & ſolertiis ſpectabilis viri Anthonii kobergers inibi ciuis & incole his ereis figuris effigiatū: caſtigatū: emendatū ac fauſtiſſime ꝑ ornatū finit. Anno a natali xpiano. M. cccclxxxxvj. kl's. xvij. aprilis.* Interjecto exiguo ſpatio legitur denuo: *Summe & indiuidue trinitati. Jeſu chriſti crucifixe humanitati eiuſq; glorioſiſſime matri Marie ſit laus; honor & gloria ꝑ infinita ſecula ſeculoꝝ Amen.* Auctor des Leben Anton Koburgers — Dreß-

Dresden und Leipzig 1786. in Catalogo operum a Koburgero impressorum ad annum 1486. N. jjj. citat *Vincentii Belluac. Speculum doctrinale cum figg.* (figuris) *ereis*. At nullæ in hoc opere occurrunt figuræ æreæ. Videtur ille verba subscriptionis: *his ereis figuris effigiatum* &c. non recte intellexisse. Non enim aliud per *ereas figuras*, quam litteras ex ære fusas, quibus hic liber impressus est, oportet intelligere.

XI. Michaelis Savonarolæ Medici practica de Ægritudinibus. Venetiis per Andream de Bonetis de Papia 1486.

Præmissa est auctoris *Ad Sigismundum Polcastrum Uirum quippe ingeniosissimum operi practico deditum amicum optimum* Præfatio. Hanc excipit tabula materiarum, terminata in prima tertii folii pagina, columna secunda. Folio quarto opus ipsum incipit gothico charactere in duabus columnis præstanti charta impressum. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Signaturas vero, & litteras initiales parvas typographus adjecit. In fine præter alia hæc leguntur: *Michael Sauonarola Patauinus ordine equestri hierosolimitanorum phisicus & medicus clarissim⁹ hoc diuinum medicine opus edidit.* Hæc verba excipit *Registrum* Chartarum. Demum hæc leguntur: *Uenetiis per Andream de Bonetis de Papia. x. Maii. M. cccclxxxvi. Laus Deo. Finis.* Papiæ hoc anno impressum fuisse istud opus adfirmat Orlandi pag. 42. & 189. Sed errorem hunc ab aliis etiam bibliographis admissum jam animadvertit Maittaire ad h. a.

XII. *Explitiunt cōclusiones: siue decisiōes tam noue q̄ ueteres de consiliis Uenerabiliū uirorū domino4 sacri palatii apl'ici causa4 auditoru3: De tēpore quo reuerēdissimus pater dominus Bernardus de bisgneto: sancte romane eccl'ie cardinalis: uir utiq3 magne scientie & clari intellectus: erat eiusdem palatii cārum auditor: Per eunde3 dominū Bernardu3 de bisgneto recollecte: Et per Johanne3 de molendino de benignitate sedis apostolice p̄dicte: rectorē parochialis eccl'ie ī lemmesi rigensis diocesis scripte. Anno dñi. M. ccc. lxxvij. Pontificatus dñi Gregorij pape .xi. anno eius septimo: Impresse Papie per Cristophorū de canibus & Steffaninū de georgiis artis ipressorie consotios solertissimos cura & impēsa nobilis uiri Gasparini de fiabertis ciuis papiensis decimo septimo calēdas Julias* 1.4.8.6. *Domināte Ill*ᵐᵒ *& excellentissimo diuo Joh' galea3 maria Sfortia uicecomite Insubriū. Duce sexto felicissimo.*

ciſſimo Ad optimi maximi eterniqʒ dei nec non eius matris uirginis ītemerate laudem & gloriam. Laus Deo. in Fol.

Verba modo recitata leguntur ad calcem operis, quod gothico charactere in duabus columnis firmiſſimæ chartæ, & amplis inſtructæ marginibus impreſſum eſt. Paginas typographus ſignavit. Cuſtodes vero, numeri, & inſcriptiones paginarum deſunt. Ceterum conferantur dicta ad annum 1485, N. XLI. quo operis hujus pars prior prodiit, cum hac parte intimo nexu cohærens.

XIII. *Incipit lectura excellētiſſimi iuris vtriuſqʒ interp̄tis dñi Anto. de butrio a titulo de trāſla. prela vſqʒ ad ti. de offi. dele. ſup quibus titulis dñs Abbas nō ſcripſit. vel ſi ſcripſit reperire poteſt nemo.* Norimb. per Anton. Koburger 1486. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii columna. Eſt enim hoc opus gothico charactere ſatis luculento in duabus columnis firmiſſimæ chartæ impreſſum. Habet inſcriptiones paginarum, e. g. *De filiis preſby.* — *De corpore viciatis*, & plerumque initiales litteras parvas. Caret vero ſignaturis, cuſtodibus, numeris paginarum. In fine uberior legitur ſubſcriptio, ex qua hæc pauca adſcribam: *Lectura* — — *Antonij de butrio* — *Antonij koberger* — *labore* — — *his metallicis literis elaborata* — — *finem cepit. Anno ſalutis. M. cccclxxxvj. iij. kl's Februarii* &c. Accedit *Regiſtʒ* *q̄terno4*.

XIV. Rhazis, ſeu Abubecher Muhammed ben Sacharia Al-Raſi, Medici Perſæ, Sæc X., Liber, dictus *Elchavi*, i. e. *Continens*, ſcilicet complectens omnia, quæ ad Medicinam ſpectant. Brixiæ per Jacobum Britannicum. 2. Voll. 1486. in Fol.

In fronte primi voluminis *Joannes Britannicus Brixianus Magnifico & ſplendidiſſimo Comiti Petro Gambarenſi ſalutem* dicit. Diſcimus ex hac epiſtola, Petrum Comitem Gambarenſem curaſſe, ut opus iſtud, quod *jam multis veluti ſepultum ſeculis in hunc uſque diem latuit*, protraheretur in lucem, & facta duorum exemplarium in *diverſis Italiæ partibus* repertorum diligenti collatione per Johannem Bugatum, Phyſicum Brixienſem, emendatum prælo pararetur. In averſa pagina primi ejusdem folii legitur Prologus ſeu introductio in opus ſequens, in quo cum de opere ipſo, tum de translatione ejusdem ex arabico in latinum juſſu Caroli Jeroſolymæ, & Siciliæ regis a quodam viro arabicæ & latinæ linguæ perito facta, & poſthac a pluribus medicis examinata, atque adprobata diſſeritur. Duobus ſequentibus foliis viginti quinque librorum, quibus

constat opus integrum, argumenta breviter indicantur. Folio quarto demum opus ipsum incipit gothico charactere in duabus columnis chartæ plane firmissimæ impressum. Signaturas, & plerumque etiam initiales litteras parvas ipse typographus adjecit. Desunt vero numeri paginarum, & custodes. In superiori margine liber indicatur, e. g. *Liber primus*, vel *Liber .iiii.* In fine primi voluminis hæc tantum leguntur: *Et sic est finis libri .xij. Ad laudem dei amē.* Initio voluminis secundi legitur: *Incipit liber .xiij. de apostemate appellato squiros.* Ad calcem ejusdem: *Explicit liber .xxv. elhauy .i. cōtinētis in medicina quē ɔposuit Bubikir zacharie errasis filius: traductus ex arabico in latinū. ꝑ magistrū medicū salerni iussu excellētissimi regis Karoli glorie gētis christiane corone filio4 baptismatis & luminis perito4.* Accedunt *expositiōes simpliciū medicinaru3*, ad quarum calcem legitur: *Impressum Brixie per Jacobum Britannicum Brixianum. Die xviij. Mensis octobris. M. cccc.* lxxxvj. Orlandi & Maittaire editionem citarunt sub titulo: *Abuchare Mugamel insignis medici opera* — quod minime adcuratum est. Plura enim idem auctor conscripsit opera, recitata ab Hambergero in zuverläßigen Nachrichten &c. Thl. III. pag. 716. & 717. qui editionem hanc ignoravit. De Bure in *Bibliographie Instructive - Jurisprudence, Sciences & arts* — pag. 470. Citavit sub titulo: *Helcavii Liber, continens Artem Medicinæ: Authore Abuchare Mugamet Medico, Filio Zachariæ Rasis, ex Arabico Latine. Brxie, anno 1486. 2. Vol. in Fol.* At ne hanc quidem notitiam, quæ typographi nomen non habet expressum, esse satis adcuratam patet.

XV. Carmina 1) *Tibulli* cum commentariis Bernardini Veronensis. 2) *Catulli* cum commentariis Anthonii Parthenii. 3) Propertii cum Commentariis (in loca quædam difficiliora) Domitii (sc. Calderini) Brixiæ per Boninum de Boninis 1486. in Fol. min.

Opera hæc eodem quidem anno, sed diversis mensibus sunt impressa, habentque singula peculiares subscriptiones. Quare haberi seorsim possunt. Iisdem etiam sunt litteris impressa: Carmina quidem majoribus, & satis luculentis, commentaria minoribus, Romanis utrisque. In nostro exemplari unum volumen efficiunt. Signaturas, & plerumque initiales litteras parvas typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Ad calcem Tibulli legitur: *Brixiæ impressum per Boninū de Boninis de Ragusia anno salutis. M. CCCC. LXXXVI. die xviii. Februarii.* In prima pagina folii ultimi ternionis h legitur *Registrum*, sc. Chartarum. Folium primum commentariorum in Catullum vacuum est. In prima autem secundi folii pagina *Jacobus Comes iuliarius Veronensis suo Parthenio* (Anthonio scilicet Parthenio, Commentariorum istorum auctori) *salutem*, suamque de hac lucubratione sententiam dicit. In aversa pagina folii ejusdem *Antonius Parthenius Lacisius Veronēsis Julio*

XVIII. Miscellanea Historica ad illustrandas Religionis Christianæ origines in Germania ac Suevia potissimum inservientia, cum pluribus aliis anecdotis ad historiam Sueviæ spectantibus. Accedit Chronicon, seu brevis adnotatio rerum inde a Carolo Magno usque ad annum 1462 in Germania gestarum. Theodisce. Ulmæ per Conradum Dinckmut 1486. in Fol. min.

Incipit hoc opus verbis, charactere majusculo impressis: **N** (In) **Gottes namen Amen.** Tum immediate sequitur brevis relatio eorum, quæ in hoc opere continentur, terminata in prima pagina folii impressi secundi, linea 20. Opus germanicis est litteris impressum. Occurrunt in eo passim figuræ ligno incisæ, quæ ad illustrandas historias pertinent. Initio miscellaneorum, nec non Chronici typographus initialem litteram magnam ligno incisam posuit. Sed initio sectionum minorum initiales litteræ desunt. Desunt etiam ubivis custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Easdem tamen typographus signavit. In fine horum miscellaneorum, paulo post medium paginæ primæ folii impressi quinquagesimi auctor hujus collectionis se ipsum manifestat, & tempus etiam indicat, quo liber hic primum descriptus est: **ich Thoman** (sic) **Lirer gesessen zů Ranckweil das do gehört zů dem schloss vnd herrschafft Felltkirch hab dise ding den merern tail gesehen. vnd auch vil an frumen leüten erfragt vnd erfarn. an warhafften herren rittern vnd knechten die mich des gar warlich vnderricht habent. dann ich auch meins gnädigen herren von Werdenberg knecht bin gewesen vnd mit ym auss gefaren gen Portigal. vnd mit ym wider haim komen. vnd ist das bůch zům ersten ab geschriben worden in dem als man zalt von der geburt Cristi xi. hundert vnd im .xxxiiij. iar an sant Oswalts tag.** Chronicon incipit folio 51 verbis **N** (In) **Gottes namen Amen. ¶ Dise Cronig ist gemacht auff das aller kürtzest** &c. Præcipua antiquioris historiæ capita paucissimis attinguntur, & folio statim 52 circa medium primæ paginæ chronicon Imperatorum inde a Carolo M. incipit. Ipsum etiam hoc chronicon brevissimum est: utpote jam terminatum in prima folii 64. pagina. Ultimo loco narratur urbis Moguntiæ occupatio, quæ contigit anno 1462, ut notum est. Demum hæc leguntur subscripta: **Nach der gebůrt Cristi vnsers Herren. M. cccc. lxxxvj. iar. an dem. xij. tag des Jeners ward dise Cronigk getruckt von Cůnrad Dinckmut zů Vlm.** Maittairius ad h. a. tria refert Chronica germanica anno eodem Ulmæ (non addito typographi nomine) excusa, & unum quidem sub titulo: *Thomæ Lyreri Chronicon Suecico* (Suevico) *Germanicum* 1486. Hoc etiam, pariter sine nomine typographi Dinckmut, Orlandi excitavit. Neuter adcuratam de nostro hoc opere notitiam habuisse videtur. Nec apud alios bibliographos adcuratiorem me reperisse memini, Cl. Panzerum in **Annalen der ältern deutschen Literatur** pag. 160. & 161. si excipias.

XIX.

XIX. S. Vincentii Ferrerii ord. Præd. Tractatus de fine mundi. Accedit Tractatus de præsenti, tum quidem, Turcarum adversus Christianos persecutione. Theodisce. Sine loci & typographi nota 1486. in 4.

Ambo hi tractatus, germanicis litteris sat pinguibus & luculentis chartæ firmæ quidem, sed parum politæ, & albæ impressi, ita cohærent, ut separari non possint. In prima enim ejusdem folii, trigesimi nimirum secundi, pagina tractatus prior terminatur, in aversa autem posterior incipit. Initialis littera singulorum tractatuum magna & florens est ligno incisa. Signaturæ, custodes, numeri & inscriptiones paginarum desunt. In fine prioris legitur: Hie hat ein ende die predig sant Vincencij prediger ordens von dem ende der welt. Der da geheyliget ist worden. Do man zalt nach Cristi gepurt. M. CCCC. vnd in dem .lv. Jare. Ad calcem vero posterioris: Hie endet sich der Tractat gesamlet nach der gepurt Cristi. M. CCCC. lXXIIII. jare van etlichen prudern prediger ordens võ der gegenwertigen Durchächtung der Cristēheyt angethan von den Türcken erklärend durch bewärte geschrifft wie sy vor bezaichnet vnd gemerckt sey. vnnd von was sind wegen der cristen sy sey angethan. vñ wan sy werd ein end haben. Gedruckt vnd vollēdet säligklichen. im lxxxvj. Jar Amen. Cl. Panzerus in Annalen der åltern detschen Litteratur pag. 451. posterioris tantum Tractatus meminit, cujus formam ait esse octavam. Est vero quarta.

XX. Flores virtutum, oder das Buch der Tugend. Theodisce. Aug. Vind. per Joh Blaubirer 1486. in Fol. min.

Opus hoc metricum, figuris ligno incisis passim ornatum, charactere impressum est pingui, & luculento, qui cum litteris Guntheri Zainer pinguioribus illis maximam habet similitudinem. Paginas typographus signavit, idemque litteras initiales magnas ligno incisas adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Operi præmissa est Die vorred in das büch der Tugent: & in fine adjectus est epilogus von d' Beschliessung diss büchs, isque metricus, ut præfatio, & totum opus. Circa finem epilogi annus indicatur, quo hic liber confectus est:

Hie mit das büch gemachet ist
In dem namen der heyligen driualt
Do man Tausent jar zalt
Von gotes gepurt sicher zwar
Vnd vierhund't vñ im aylfften jar.
Zehen Tag in dem Junius
Quarto die ydus.

In

In fine epilogi legitur: **Gedruckt czů Augspurg von Johannes Plavbirer ym Sechßundachtzigisté** (sic, sine voce) **Jar,** quam addidit Cl. **Zapf** in **Augsburgs Buchdruckergeschichte** pag. 77. Accedit Registrum seu index capitum uno folio comprehensus.

XXI. *Sermones Thesauri noui de Sanctis.* Argentinæ 1486. in Fol.

Verba *Sermones* &c. gothico charactere majusculo impressa leguntur in prima folii primi pagina. Folia undecim sequentia indices continent. Folio 13. *Incipiunt sermones notabiles* &c. impressi charactere gothico in duabus columnis. Initiales litteras parvas, signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Sermo LXXVII. De sancta Cruce*, ipse typographus adjecit. Custodes vero & numeri paginarum desunt. Ad calcem sermonis ultimi *De dedicatione templi* legitur: *Opus perutile sermonū de sanctis p̄ circulū anni Thesaurus nouus nuncupatuʒ: impressuʒ Argentine Anno dn̄i. M. cccc. lxxxvi. finit feliciter.* Exstant etiam Sermones Thesauri Novi de tempore, & per Quadragesimam. Conf. NN. 5. & 6. ad ann. 1487. Auctor horum Sermonum vulgo creditur fuisse Petrus de Palude, Ord. Præd. Patriarcha Hierosolymit. qui floruit Sæc. XIV. Plura de eo habet Weislinger pag. 300.

XXII. *Usus feudorum*, duobus libris illustratus per Joh. de Vankel, utriusque Juris Doctorem. Anno 1486. in Fol. min.

Verba *Usus feudorum* leguntur in prima folii primi pagina gothico charactere majusculo impressa. Folio secundo opus ipsum incipit gothico charactere in duabus columnis impressum. Habet signaturas, & inscriptiones paginarum, Liber primus, Liber secundus. Caret initialibus litteris, numeris paginarum, & custodibus. In fine adnexus est index materiarum alphabeticus, ad cujus calcem legitur: *Expliciūt notata sup̄ vsib⁹ feudorū p̄ eximiū vtriusqʒ iuris doctorem Magistrū Joanē de vanckel q̄ʒ acuratissime collecta Anno dn̄i Mcccclxxxvi. in pro festo Cathedre Petri.* Certo quidem affirmare non ausim annum hic designatum esse annum impressionis: videtur tamen id mihi probabilius.

XXIII. *Moralissimus Cato cū elegantissimo cōmento*, seu Disticha Catonis commentario illustrata a Roberto de Euremodio, Monacho Clarevallensi. Basileæ 1486 in 4.

Verba *Moralissimus* &c. in fronte primæ paginæ, gothico charactere majusculo impressa, leguntur. His subjecta figura ligno incisa, quæ duos, magistrum

ſtrum & diſcipulum, ſtantes, & antiquo philoſophorum habitu indutos exhibet. Folio ſecundo præmiſſa commentatoris præfatione ad Petrum de Saluciis opus ipſum incipit, gothico charactere pereleganti impreſſum: Diſtica ipſa quidem majuſculo, commentaria longe minori, juſtæ tamen magnitudinis. Initialis littera præfationis magna & florens eſt, ligno inciſa. Paginas typograpus ſignavit. Cuſtodes vero, numeri, & inſcriptiones paginarum deſunt. In fine majuſculo charactere gothico impreſſa hæc leguntur: *Hic finem aſpice Catonis uiri moraliſſimi: & in via morum ſane grauiſſimi Cum commento fratris Roberti de euromodio monachi Clareuallis: Tū verborem ornatu limato: q̃3 ſentētiarum grauitate preclaro: vt ex Jouis cerebro videat' emanatū: Impreſſum Baſilee decima quarta die Junii. Anno domini. M. cccc.* lxxxvi.

XXIV. Bernardi Perger Introductorium in artem Grammaticam. Viennæ in Auſtria a Joanne Caſſe, ut videtur, impreſſum anno 1486. in 4.

In prima primi folii pagina gothico charactere majuſculo impreſſum legitur: *Grāmatica nova.* Folio autem ſecundo *Johānis caſſis ciuis Uuiēnēſis | cui pñs opuſculū ad imprimēdū traditū eſt | prefaciuncula* incipit. Hanc in eadem pagina auctoris excipit *Prefatio in artis grāmatice* (ſic) opuſculum charactere minuto, & gracili impreſſum in tres libros diviſum eſt. In ſuperiori margine primæ paginæ cujusvis folii folium ipſum, in averſa autem librum typographus indicavit. e. g. *Liber II. — Folium XXX.* Occurrunt etiam ſignaturæ, cuſtodes vero, & plerumque initiales litteræ deſunt. In averſa folii LXVII. pagina circa finem leguntur ſequentia: *Artis grāmatice introductoriū In octo ptēſorais In cōſtructiones In epl'as ɔficiēdaſ! fere ex Nicolai Peroti grāmatici erudītiſſimi tradicōib' a mgr̄o bernardo pger trāſlatū ſtudioſiſſiē finit feliciter. Vna cū tractatulo quodā putili! proſodie & arti metro4 ſubſtuiēti.* In prima folii ſequentis, ejusque ultimi pagina exſtat *Tabula*, ſeu index ſingulorum cujusvis libri capitum, ad cujus calcem legitur: *Et ſic eſt finis Deo grās Anno dñi M. cccc.* lxxxvj. Puto ex deſcriptione a me data colligi poſſe, librum hunc anno 1486. Viennæ in Auſtria a Joh. Caſſe impreſſum fuiſſe: immo Johannem Caſſem in eadem civitate jam tum fixam ſedem, & officinam typographicam habuiſſe. Silet vero de hoc typographo, ipſoque adeo etiam hoc opuſculo Cl. Denis in Wiens Buchdruckergeſchichte, ut alii omues Bibliographi, præter Cl. Zapfium, qui in *Catalogo Librorum Rariſſimorum ab artis typographicæ inventoribus ad ann.* 1499. excuſorum opuſculum noſtrum deſignare videtur, dum pag. XXXVII. N. CXXXI. opuſculum excitat: *Grammatica nova.* In fine: *Et ſic eſt finis Deo gratias Anno domini M. cccc. LXXXVI.* De operis auctore vero plura habet Cl. Denis in Wiens Buchdruckergeſchichte pag. 14.

XXV.

XXV. Pauli Florentini, ord. S. Spiritus de Roma Breviarium seu summa tam Decretorum, quam Decretalium. Memmingæ per Albertum Kunne de Duderstat 1486. in Fol. min.

In prima primi folii pagina auctoris imago ligno incisa exhibetur. In aversa autem pagina incipit *Tabula optima sup Breuiario Decretoꝝ*, eademque terminatur in prima folii quarti pagina. Folii quinti aversa pagina continet dedicationem operis ab auctore factam Innocentio ordinis sui ministro, seu præceptori generali. Sexto demum folio ipsum opus incipit charactere gothico in duabus columnis impressum. Paginarum inscriptiones, foliorum, inde a folio sexto, numeros, initiales litteras parvas, & argumenta e latere columnarum ipse typographus adjecit. Desunt vero signaturæ, & custodes. Breviarium Decretorum terminatur in secunda folii CXVI. columna hancque habet subscriptionem. *Finit Decretoꝝ Breuiariū oībus ꝑutile.* Folio CXVII. incipit *Tabula Breuiarij Decretalium*, ipsum vero Breviarium folio CXIX. Ad calcem ejusdem, in aversa nimirum pagina folii CXXIX. leguntur sequentia: *Decretorum ac Decretaliū Sexti & Clementinarum ꝑutile Breuiariuꝫ cum tabula ꝑ alphabetū. Que aperta statim aderunt ad tuum omne propositum quelibet totius canonici iur| excerpte electiores auctoritates ꝑ magistrum Paulum Florentinū: diui ordinis scti spiritus. Ad Reuerendissimū in xpo patrem & dnm Innocentiū sue religionis ac Romane dignitatis dec? Impressū Mēming] per Albertum kūne d' duderstat. Anno salutis.* 1486. Cl. Denis in Merkw. der Garell. Bibl. pag. 123. seqq. uberiorem de hac editione & auctore ipso notitiam dedit.

XXVI. Petri de Crescentiis Ruralium Commodorum Libri duodecim. Argentinæ 1486. in Fol. min.

De opere ipso & auctore scitu necessaria prælibavi Fascic. I. pag. 26, ubi primam editionem recensui. Editio præsens in prima primi folii pagina hunc habet titulum gothico charactere majusculo impressum: *Opus ruralium commodorum Petri de Crescentiis.* Folia quinque sequentia auctoris Epistolam ad Aimericum de Placentia Ord. Præd. generalem magistrum, librorum capitumque indicem, Epistolam ad Carolum secundum Siciliæ Regem, nec non præfationem continent. Folio septimo opus incipit charactere gothico in duabus columnis firmissime, sed minus albæ chartæ impressum. Inscriptiones paginarum, signaturas, & initiales litteras parvas ipse typographus adjecit. Desunt vero custodes, & paginarum numeri. In fine sequentia leguntur: *Presens opus ruraliū cōmodoꝝ Petri de crescentiis hoc industrioso caracterisandi stilo ad cunctoꝝ vtilitatē oīpotēti dei suffragio impressum & Argentine Anno domini Mcccclxxxvj. Finitum qnta feria ante festum sancti Gregorij.*

XXVII. Libellus Metricus de Vocabulorum æquivocationibus cum commentario prosaico. Sine loco & typographo anno 1486. in 4.

In prima pagina hic titulus legitur gothico charactere majusculo impressus: *Textus equivoco4 cū commento.* Folio secundo opus ipsum sine ulla inscriptione incipit, impressum gothico charactere, textus quidem paulo majori, commentaria minori. Signaturas, & plerumque initiales litteras typographus adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine legitur: *Expliciunt equiuocatōnes cū notabili expositione. Anno domini. Mcccclxxxvi. mensis apl' altera die sancti Georgij martyris.* Inter libros nota anni carentes occurrit Johannis de Garlandria tractatus de Synonymis metricus, cum commentario, litteris plane iisdem, eidemque chartæ impressus.

XXVIII. Lucretii opera. Veronæ per Paulum Fridenberger anno 1486. in Fol. Editio Princeps.

Primum folium vacuum est. In fronte secundi *T. Lucreti* (sic) *Cari. poetæ philosophici antiquissimi de rerum natura liber primus incipit foeliciter.* Et hic quidem, ut ceteri libri, firmissimæ, albæ tamen, & nitidæ chartæ, amplissimis instructæ marginibus, romano charactere elegantissimo impressus est. Capitulis singulis præfixa sint brevia argumenta. Libris quoque tribus prioribus Capitulorum singulorum argumenta in fine sunt adjecta, libris vero tribus posterioribus præmissa. Initiales litteras, & parvam quidem initio primi libri, nec non signaturas typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In fine libri sexti leguntur sequentia:

T. Lucreti (sic) *Cari. poetæ philosophiq3 antiquissimi*
De rerum primordia natura ad memmium
Liber sextus & ultimus explicit foeliciter.

Post spatium exiguum:

Paulus hunc impressit fridenberger in uerona
Qui genitus est in Patauia alæ magnæ.
Ab incarnatione christi: Mcccclxxxvi.
Die uigesimo octauo septembris calen. octobris.

His accedunt in eadem pagina versus metro Lucretiano scripti, quorum auctor anonymus partim Lucretium ipsum, partim lectorem adloquitur. Quinque postremos hic adscribam:

Si hec sint uera ratione sensuq3: accede ad oqus. (sic pro *opus*)
Si autē sint falsa & ratio quoqū falsa & sensus: relinque.
Vnde scias quid sit scire & nescire uicissim.
Nam nihil egregius est: q̄ res cernere a dubiis apertas.
Ratio enim neminem decipit nec decipitur nunq̄. Finis.

 Edi-

Editionem hanc *curante Hieronymo Auantio* prodiisse post Maittairium plures adfirmarunt, quod falsum est. Hieronymus quippe Avantius Lucretii editionem, anno 1500 in Ædibus Aldi Manutii excusam curavit, minime nostram veronensem. Conf. *Freytag. Apparat. Litterar.* Tom. I. pag. 99. seqq. Ceterum in eo facile assenserim Maittairio, *Patauiam* Episcopalem ciuitatem *Passau*, *Alæ Magnæ* vero nomen Alemanniam designare in subscriptione supra laudata: Notam vero diei & mensis, quæ in eadem subscriptione occurrit, nimirum

Die uigesimo octauo septembris calen. octobris

pariter non intelligo. Forte ex typographi negligentia, omissa est vox *tertio Calen.* (das) quamuis hæc diei notatio sit in frequens. Ceterum editionem hanc omnium primam, & rarissimam esse Bibliographi passim testantur. Harwood in Uebersicht verschiedener Ausgaben der griechischen und lateinischen Klassiker &c. pag, 170. testatur: **Ein sehr schönes Exemplar von dieser ersten Ausgabe des Lucretius ward in der Auction Dr. Askews für 12 Pf. (Sterlin) 12. Schl. gezahlt.** Nostrum quoque exemplar elegantissimum, & optime conservatum est.

XXIX. Psalterium græcum cum Canticis quibusdam veteris & novi Testamenti. Venetiis per Alexandrum ex Candia Cretensem anno 1486. in 4.

Psalterium hoc charactere impressum est singulari, quem uncialem adpellare liceat, & in vetustis codicibus manuscriptis reperire est. Psalmis singulis, uti etiam Canticis præfixi sunt tituli charactere eodem, sed rubro colore impressi. Eodem colore impressa sunt puncta, non nihil crassiora, quæ tum in fine, tum etiam, commatum loco, passim in medio versiculorum occurrunt. In singulis paginis litteræ quædam, plerumque tres, eæque vel versuum vel vocum initiales observantur, quæ in margine, lectori sinistro sunt positæ, ideoque ante lineas prominent. In Canticis omnes litteræ versuum initiales hunc situm habent. Sunt vero & hæ litteræ plerumque colore rubro impressæ, & ceteris majores. Primum folium vacuum est. Etiam in fronte primæ secundi folii paginæ spatium, sed exiguum, miniatori vacuum reliquit typographus. Idem vero mox hunc Psalterio titulum præfixit rubro colore: δαδ' προφῆτυ και βασιλεως μελος. ἁρμονιης ιερης μελινδέα ασμxτα δαδ. Numeri psalmis præfixi colore nigro impressi sunt, uti etiam signaturæ, e. g. signatura folii tertii, quæ ex errore typographico est α. δ. pro α. γ. Psalmus centesimus quinquagesimus terminatur in prima folii centesimi vigesimi tertii (computato etiam primo folio vacuo) pagina, linea 22. Mox vero sequitur Psalmus ιδιογραφος Davidis cum Goliath pugnantis, spurius. Hunc excipiunt 1) & 2) Cantica duo Mosis ex Exodi Cap. XV. & Deuteron. XXXII. 3) Oratio Annæ Matris Samuelis ex I. Reg. Cap. II. 4) Oratio ex Habacuc Cap. III. 5) Oratio Isaiæ Is. Cap. XXVI. v. 9. seqq. 6) Oratio Jonæ ex Jon. Cap. II. 7) Oratio Azariæ ex Da-

nielis Cap. III. inde a ℣. 26 — 45. Huic immediate etiam adjecti sunt versiculi 46 — 56. licet sex priores historici sint argumenti, & quinque posteriores non ad canticum solius Azariæ, sed commune omnium trium puerorum, a ℣. 52. jam incipiens pertineant. Forte hoc in causa fuit, ut cantico Azariæ hunc titulum, certe minus aptum, editor præmitteret: προσευχη των αγιων τριων παιδων. 8) Canticum tribus pueris commune inde a ℣. 57 — 88, hoc vero truncatum, & varie mutatum, ut ubivis fere duo, tresve versiculi in unum coaluerint. Sic e. g. quæ leguntur ℣. 74, 75, & 76 in nostra vulgata & in aliis græcæ Versionis septuaginta viralis codicibus, nimirum: ℣. 74. *Benedicat terra Dominum: laudet & superexaltet eum in sæcula.* 75. *Benedicite montes & colles Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula.* 76. *Benedicite universa germinantia in terra Domino: laudate & superexaltate eum in sæcula*: præsens editio in unum versiculum contracta exhibet: Ευλογειτω η γη ὄρη και βουνοι παντα τα φυομενα εν αυτη τον κ̅υ̅ν υμνειτε και υπερυψουτε αυτον εις (sic, sine τους αιωνα - νας) i. e. *Benedicat terra, montes & colles, omnia germinantia in ea Dominum, laudate, & exaltate eum in* sc. sæcula. Huic vero Hymno quædam adjecta sunt quæ nec in vulgata, nec in græcis codicibus aliis leguntur, nimirum: *Benedicite Apostoli, Prophetæ, Martyres Domini Domino &c. Benedicamus Patrem, & Filium, & Spiritum sanctum &c.* Forte hæc, illa saltem ætate, a græcis, canticum illud publice in choro recitantibus, solebant adjici, quemadmodum nos latini hodie in choro adjicimus illa: *Benedicamus Patrem, & Filium &c.* 9) Canticum Deiparæ Virginis ex Luc. I. ℣. 64. seq. 10) Canticum Zachariæ ex Luc. Cap. I. ℣. 68 seq. Et hoc quidem terminatur in aversa pagina folii 155, linea 23. sine ulla subscriptione, aut epilogo. Hic enim litteris iisdem, quibus Psalterium & Cantica, impressus, & lineis novem, ac parte decimæ comprehensus legitur in prima folii 136. pagina. Recitabo integrum, græce primum, tum latine:

Εν ὀνοματι της ἁγιας τριαδος του
πατρος και του υιου και του αγιου
πνευματος. συνθεσις εμου̅ αλεξ
ανδρου του απο του χανδακος της
κρητης. υιος δε του σοφοτα του (sic) και
λογιωτα του κυρου̅ γεοργιου ἱέρεως
του αλεξανδρου. εν ετει χιοστω τε
τρακοσιοστω ὀγδοηκοστω εκτω μηνι
νοεμβριω πεντε και δεκατη εν βε
νετιαις ⌢

h. e. *In nomine sanctæ Triadis Patris & Filii, & sancti Spiritus. Composui* (i. e. excudi, impressi) *ego Alexander ex Candace* urbe *Cretæ. Filius sapientissimi & eloquentissimi Domini Georgii sacerdotis* του Αλεξανδρε. (forte per errorem typographi pro αλεξανδρεως Alexandrini) *Anno millesimo quadringentesimo octuagesimo sexto mensis Novembris* die *decima quinta Venetiis.* Græcam subscriptionem satis adcurate jam ante exhibuit Maittaire Tom. I. Part. 2. pag. 472. minus accurate Cl. Maschius Bibl. Sacr. Part. II. Vol. II. pag. 311. Vocem quippe εμου

peni-

penitus omisit, pro χανδακες habet χανδακος, pro του ante vocem eandem της, demum σοφωτατου pro σοφοτατου, quod postremum etiam habet Maittaire. Cl. Maschius, ubi distincte recenset singula hoc volumine contenta, omisit etiam orationem Jonæ, quæ vero a me sub NN. 7 & 8. enucleatius sunt recensita, ancipiti expressione, *Oratio trium puerorum*, indicasse videtur. Maittairius sic expressit: προσευχη και υμνος των αγιων τριων παιδων. Idem adfirmat, hujus libri eundem esse characterem, qui Batrachomiomachiæ hoc eodem anno Venetiis per Leonicum Cretensem editæ.

XXX. *Dicta Tinctoris super Sūmulas Petri hyspani.* Hæc in prima, sequentia verba in secunda primi folii pagina leguntur: *Hoc percelebre opusculū scd'm subtilissimi doctoris Johānis Scoti uiā cōpilatū ē Ab eximio uiro sacre theologie baccalario formato Magistro nicolao tinctoris de guntzenhusen quondam In alma vniuersitate parisiensi regente & scotisante plurimum.* Per Michaelem Gryff civem Reutlingensem 1486. in Fol. min.

Opus hoc gothico charactere in duabus columnis firmissimæ chartæ, sed minus albæ, ac politæ impressum est. Habet signaturas, & paginarum inscriptiones. Caret vero custodibus, numeris paginarum, & initialibus litteris. Abbreviaturæ sunt frequentissimæ. In aversa pagina folii ultimi, quod sextum est ternionis b, circa finem columnæ quartæ sequentia leguntur: *Finitum est & completum Hoc sup Magistro Petro hyspano. Tinctoris commentum per peritos alme vniuersitatis Tubingensis magistros correctum per me Michaelem gryff ciuem rütlingensem. tercio Idus Junii Anno dñi. M. cccclxxxvj. De quo sit benedictus in secula. Amen.* Petri Hispani, qui sub nomine Johannis XXI. summum pontificatum gessit, Summulæ logicales satis notæ sunt, & in plerisque olim academiis, atque in nostra imprimis, publicis prælectionibus inserviebant. At minus certe erudito orbi cognitus est præsens in summulas istas commentarius, & ipse commentarii auctor. Fuit olim academiæ nostræ civis, & Rector. albo universitatis nostræ nomen dedit anno 1474. die 4. Junii. Ad hunc quippe diem in matricula legitur: *Mgr Nicolaus Tinctoris de Guntzenhausen parisiensis uniuersitatis* scilicet paulo ante membrum, quod ex mox dicendis clarius patebit. In actis Theologicæ facultatis authenticis ad annum 1475. Decanatum gerente Joh. (Permetter) de Adorf, de nostro sequentia adnotantur: *Quidam nicolaus de gonzenhusen nomine. magr parisiensis collegiatus collegii Ingolstattensis* (eorum scilicet ex numero Professorum, qui in collegio veteri ex universitatis ærario vivebant. Conf. Mederer Annales Academ. Ingolstad. P. I. pag. 22.) *cum parisiis & mgrōs & suarios ad quiquennium & ultra audisset, ad cursum in theologia legendum concorditer assumptus & admissus fuit. Qui ex facultа-*

cultatis ordinatione prius datis duobus florenis pro fisco die quinta decembris mensis principium in genesin ut in primum cursum deinde genesi finita in 2dam ad Timotheum, ut in secundum cursum sub mgro Johanne de adorff quem in patrem elegit, fecit. Sed quia tunc accolitus non fuit, sermonemque ad clerum non fecit, item quia cursorem nec hic nec parisis audivit, ad suscipiendum quantocius ordinem accolitatus ad faciendumque sermonem ad clerum ipso die katherine quem & fecit. Item ad audiendum diligenter mgrm federkiel in cursu suo quem tunc legit, facultas eum voluit obligari. Acta eadem ad annum 1477, Johanne de Adorff quarta jam vice Decanatum gerente, nos docent, eundem Nicolaum de Gunzenhausen cum consensu Facultatis Theologicæ anno eodem lectiones suas in libros sententiarum, jam ante inchoatas, continuasse. Anno 1478. ad Concilium Facultatis artisticæ cum pluribus aliis adsumptus est *Nicolaus Tinctoris de gunzenhausen*, ut in actis authenticis ejusdem facultatis adnotavit Magister Wolfgangus Oeder, tunc Decanus. Eodem Anno Rector Academiæ electus est, ut in Annalibus Academ. Ingolstadiensis ad h. a. legitur. Nihil de eo post hunc annum occurrit in actis Theologicæ, philosophicæque facultatum seu editis, seu manuscriptis, quæ diligenter evolvi, usque ad annum 1495, quo quidem eum cum pluribus aliis academiæ nostræ Doctoribus, & magistris peste Ingolstadii grassante obiisse ex actis Philosophicæ facultatis nos docet Cl. Mederer in Annalibus Acad. Ingolst. P. I. pag. 45. Idem eum, iisdem ex actis edoctus, tum quidem Theologiæ Doctorem, & Concionatorem Ratisbonensem fuisse animadvertit. Verum anno 1491. Nicolaus noster Bambergensis Ecclesiæ Prædicator fuit. Id nos docet Johannis Beckenhaub Epistola dedicatoria commentariorum S. Bonaventuræ in quatuor libros sententiarum hoc anno Norimbergæ in typographia Antonii Koburger editorum, inscripta *Evangelicæ Theologiæ summo Doctori Domino Nicolao Tinctori de Gunzenhausen Imperialis Ecclesiæ Bambergensis Prædicatori*, ut videre est apud Weislinger in Armamentario Cathol. pag. 564. Epistolæ huic dedicatoriæ subnexa est Nicolai Tinctoris responsoria Bambergæ data anno 1491. die 2. Martii. Quo anno, ubi, quo promovente doctoralia insignia receperit, reperire hactenus non potui.

XXXI. Libri quinque Canonis Avicennæ cum libello de viribus cordis ejusdem auctoris Venetiis per Petrum Maufer & socios 1486. in 4.

Libri quinque canonis cum alter ab altero, tum simul omnes a libello de viribus cordis separari, & seorsim haberi possunt. Habent singuli peculiares subscriptiones, e. g. *Expletus est liber pmus canonis quē pceps Abali Abinsceni de medicina edidit.* Inscriptiones singulorum (excepto libello de viribus cordis) sunt rubro colore impressæ. In fine libri quinti hæc habentur impressa: *Adest ɔplementū libri quinti q dicit antidotariū libri toti⁹ canonis senis regis aboali hassen filii hali abinsceni cuius ɔplemento totus iste liber finitus est sūma ac diligētia emendatus.*

datus. Impss venetiis impensis ac ingenio magistri petri maufer gallici ꝛ socioꝝ. Anno incarnatōis dñi. M. cccc. lxxxvi. die x. mensis Junij. In fine vero libelli de viribus cordis brevior habetur subscriptio: *Expletus est libellus de viribus cordis quem princeps Auicēna edidit. Impressus Uenetiis Anno incarnationis dominice. M. ccclxxxvi.* Posteriorem hanc subscriptionem etiam Orlandi, & post eum Hambergerus excitarunt: priorem vero, quæ ad calcem libri 5ti legitur, uterque ignorarunt. Hinc editionem hanc inter editiones notam typographi non habentes numerarunt. Orlandi pag. 41. aliam operis ejusdem editionem excitavit ab eodem typographo Venetiis anno 1483 curatam. Porro Petrus Maufer tribus in locis, primum quidem Paduæ, tum Veronæ, demum Venetiis typographicam artem exercuit ut videre est apud Orlandi pag. 41. 145. & 152. Sed ad præsentem revertamur editionem Canonis Avicennæ. Impressa est gothico charactere minutissimo in duabus columnis chartæ subtili & nitidæ. Initiales litteras parvas, signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Lib. j. Fen. iij. Doc. ij.* ipse typographus adjecit. Custodes vero, & paginarum numeri desunt. Conf. de hac editione etiam Cl. Gemeiner in Nachricht von der Regensburgischen Stadtbibliotheck &c. pag. 160.

XXXII. Petri Lombardi libri IV. Sententiarum Venetiis impensa Francisci de Madiis per Hannibalem Parmensem 1486. in Fol.

Exemplar nostrum initio mutilum est. Prima enim pagina impressa, in cujus prima columna in fronte legitur: *Incipit Sententiarum Liber Primus de misterio trinitatis*, signata est *a* 4. Duo ergo saltem folia impressa, forte indicem complectentia, desunt. Opus gothico charactere in duabus columnis subtili. & nitidæ chartæ impressum est. Signaturas, & initiales litteras parvas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Liber .I., Liber .II.* typographus adjecit. Custodes vero, & paginarum numeri desunt. Ad calcem libri quarti legitur: *Celeberrimus ac famosissimus sententiarum liber magistri Petri lombardi sacre theologie doctoris eximii feliciter explicit. Impssus Uenetiis anno dñi* 1486. *die. xxij. martij. Laus deo ꝛ virgini marie.* Quarta columna ultimi hujus folii *Registrum*, sc. chartarum exhibet. Huic subnexa leguntur sequentia: *Impressum venetiis opera ꝛ impensa Frācisci de Madiis per Hānibalē Parmensem & socios.* Demum typographi, seu Bibliopolæ potius insignia exhibentur. De hac editione nihil reperi apud Bibliographos, qui mihi ad manus sunt. Maittairius editionem Basileensem anni ejusdem excitavit, immo & alterius meminit sub titulo: *Petri Lombardi opera.* Fol. Basil. 1486. Cl. Gemeiner loc. cit. pag. 168. plures editiones recensuit, nostram vero omisit. Oportet igitur rara esse ejus exemplaria.

XXXIII. *Uocabularius breuiloquus cuꝫ arte diphthōgādi. punctādi ꝛ accētuandi.* Basileæ per Nicolaum Kesler 1486. in Fol.

Quæ tituli loco recitavi, leguntur charactere majusculo impressa in prima primi folii pagina, Aversa ejusdem pagina præfationem continet. Ars diphtonganti, punctandi, & accentuandi foliis quinque sequentibus comprehenditur. Folio septimo vocabularium incipit in tres partes divisum, quarum prima complectitur ordine alphabetico nomina, altera vero eodem ordine verba, tertia demum partes orationis indeclinabiles. Ad hujus calcem legitur: *Finit vocabularius breuiloquus. triplici alphabeto diuersis ex autoribus nec nō corpore vtriusqꝫ iuris collectus ad latinū sermonē capessendū. vtilissimus. Impressus Basilee p Nicolauꝫ Kesler. Anno dñi. M. cccc. lxxxvj.* Subjecta sunt typographi insignia. Opus in duabus columnis gothico charactere pereleganti chartæ firmæ, sed minus politæ impressum est. Habet signaturas, initiales litteras, & inscriptiones paginarum, quæ quidem non sunt aliæ, quam duæ priores litteræ vocabulorum in pagina quavis occurrentium, e. g. *BA, DR.* Custodes vero, & numeri paginarum desunt. Septem editionibus hujus vocabularii a Cl. Gemeiner pag. 191. & 192. indicatis & hæc nostra, & alia quædam Coloniensis eodem anno 1486. excusa, & a Maittairio Tom. I. part. 2. pag. 480. commemorata addi potuissent. Nec alius, præter Weislingerum (in Armamentar. Cathol. pag, 360.) editionem nostram excitavit Bibliographus.

XXXIV. *Homelie Chrysostomi super Johannē.* Coloniæ apud S. Laurentium 1486. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur gothico charactere majusculo impressa in prima primi folii pagina. Folio secundo incipit editoris præfatio, in qua de eo potissimum lector monetur, ipsum S. Joh. Chrysostomum alia usum esse scripturæ versione, quam quæ tum quidem erat in usu, vulgata nimirum, ut adeo variæ lectiones interpretis vel negligentiæ vel ignorantiæ adscribi non possint. Hanc excipit index materiarum alphabeticus, cui subjunctus est index homiliarum secundum festa & ferias per annum dispositus. Folio undecimo incipit præfatio Francisci Arretini, interpretis, ad Cosmum Medicen terminata in prima folii duodecimi columna, linea 4. Tum immediate sequitur *Johannis Chrisostomi cōmentarii super ioh'is euangelio prologus.* Tam prologus iste, quam sequentes homiliæ, uti præcedentes indices, sunt gothico charactere firmæ, sed minus albæ, ac politæ chartæ in duabus columnis impressæ. Folia inde a folio undecimo numerata sunt, e. g. *Fo. i. Fo. lxxxij.* Paginæ hoc vel simili modo inscriptæ sunt *Capitu. decimū* (sc. evangelii S. Johannis) *ho. lix.* Signaturas quoque typographus adjecit. Initiales vero litteræ desunt. In aversa folii numerati clxxxiii. pagina sequens legitur subscriptio: *Homelie lxxxvij. Beati Johannis Chrysostomi super euangelio Johannis Colonie apud sanctū laurentium impresse &*

dili-

diligenter correcte. Anno dñi. M. CCCC. lxxxvi. feliciter finiuntur. Meminerunt hujus editionis etiam Maittaire, & Weislinger pag. 362. Opus idem dudum antehac, nimirum Romæ anno 1470 in Monasterio S. Eusebii typis ex scriptum est. Conf. Catalogus Historico - Criticus Romanarum Editionum Sæculi XV. — auctore Joh. Bapt. Audiffredi — pag. 97. seqq.

XXXV. Flavii Josephi Judæi 1) Libri XX. Antiquitatum Judaicarum. 2) Libri septem de Bello Judaico. 3) Libri duo de antiquitate Judæorum. Venetiis per Johannem Vercellensem 1486. in Fol.

In fronte voluminis seu primæ paginæ impressæ capitalibus litteris impressa leguntur sequentia: *Josephi Judei Historiographi Viri Clarissimi Prologus In Libros Antiquitatum Viginti incipit Foeliciter: Et De Græco In Latinum Traductor: Per Venerabilem Presbyterum Ruffinum Aquileiensem Virum Doctissimum.* Sequitur jam Prologus, quem excipit index capitum primi libri, qualis etiam libris reliquis singulis est præfixus. Litteræ romanæ sunt perelegantes. Charta admodum nitida. Signaturas typographus adjecit: custodes vero, numeri & inscriptiones paginarum, nec non initiales tam capitum quam librorum litteræ desunt. Ad calcem libri vigesimi antiquitatum legitur *Vita Josephi* quam paucis delineavit *Hieronimus squarzaficus alexandrinus.* Huic accedit registrum chartarum & nihil aliud. Potest igitur volumen, libros viginti antiquitatum complectens, seorsim a duobus sequentibus auctoris ejusdem operibus haberi. Attamen cum ambo iisdem litteris & eidem chartæ impressa sint, nullum est dubium, quin simul ex eadem typographia prodierint. Libris septem de Bello Judaico hic quasi titulus, capitalibus litteris impressus præfixus est: *Josephi Mathathiæ Filii Hæbrei Genere Sacerdotis Ex Hierosolymis De Bello Judaico In libros Septem Prologus Per Ruffinum Aquilensem Traductos.* Forma ut dixi exterior hujus operis est prorsus eadem cum priori volumine. Librum septimum de B. J. in eadem pagina statim excipit liber primus de antiquitate gentis judaicæ. Ad calcem libri secundi legitur:

Impressum Veneciis per Joannem uercelensem Anno salutis M. cccc. lxxxvj. die. xxiii. octubris. (sic)

Accedit registrum chartarum, & nihil aliud. Editionis hujus jam Orlandi & Maittaire meminerunt. Hinc miror eam a recentioribus Bibliographis De Bure & Harwood non fuisse excitatam.

XXXVI. Guilielmi Ord. Prædicatorum Postilla in Evangelia & Epistolas de tempore & Sanctis, nec non pro defunctis. Ulmæ per Conradum Dinckmut 1486. in Fol. min.

De operis auctore, quem falso non nulli pro Wilhelmo Parisiensi Episcopo, anno 1249. defuncto habuere, scitu necessaria prælibavi Fasc. I. pag. 170. Hæc editio in prima primi folii pagina auctoris præfationem continet, in aversa notitiam de iis, *Ad quos sanctus Paulus scripsit Epistolas.* Folio secundo *Epistolarũ & euangeliorũ de Tempore & Sanctis liber incipit.* Impressum est hoc opus charactere germanico, admodum luculento in duabus columnis chartæ rudi, & impolitæ. Desunt ubivis litteræ initiales, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum: has vero typographus signavit. In postilla super Evangelium de communi virginum: *Simile est regnum cœlorum decem virginibus* &c. verbis illis: *Moram autem faciente sponso dormitaverunt omnes* &c. sequens adjecta est expositio: **Mora ista est decursus tẽporis ab ascensione xp̃i usq3 ad diem iudicii. qd' tempus propter longitudinem vocatur mora iam enim durauit per mille quadringentos z.** *lxxxvj.* **annos.** Patet ergo, hic loci annum ab editore vel typographo fuisse mutatum, & in editionibus hujus operis, nota anni carentibus ad hunc locum esse recurrendum, ut annus impressionis dubius detegatur. Conf. dicta eadem de re Fasc. I. pag. 170. & 171. Circa finem primæ ultimi folii impressi paginæ typographus hanc adjecit notitiam: **Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia de Tempore et Sanctis et ep Defunctis Finit feliciter. Anno dñi. M. cccc. lxxxvj. per Cunradum Dinckmut ciuem Vlmensem Impressa.** Præter hanc istius operis editionem exstat etiam alia anno eodem Basileæ per Nicolaum Kesler facta. Utramque recensuit Weislinger in Armamentario Cathol. ad h. a. pag. 360. & 383.

XXXVII. Horatii opera cum commentariis Christophori Landini Florentini. Venetiis per Bernardinum de Tridino. 1486. in Fol.

In aversa primi folii pagina legitur: *Ad Horatium Flaccum Ode Dicolos Tetrastrophos Angeli Politiani.* Folio secundo interpretis Prooemium, tertio ejusdem de vita & scriptis Horatii brevis commentatio, jam in prima folii quarti pagina terminata, legitur. Folii quarti aversa pagina Odarum liber primus cum commentariis incipit. Et Odæ quidem romano charactere pingui & luculento, commentaria vero fusissima ea quidem, pariter romano, sed longe minori, utroque pereleganti impressa sunt. Foliorum numeros romanos inde a folio secundo, quod numerum II. habet adjectum, signaturas initiales litteras parvas, & inscriptiones paginarum, e. g. *Carminum Liber Primus, Epodon Carmen, Liber*

Secundus Sermonum &c. ipse typographus adjecit. Custodes vero desunt. Opus terminatur in prima folii CLXXVIII. pagina, hancque habet subscriptionem:

Impssū uenetiis p magistrū Bernardinū de tridino ex mōteferrato Anno salutis. M. cccc. lxxxvi.

Accedit in eadem pagina registrum chartarum. Primam etitionem hujus commentarii Florentinam esse anni 1482. adfirmat Cl. de Bure n. 2717. quam & ibidem describit. Editionem venetam, non adjecto typographi nomine, anni 1483. excitavit Harwood: ejusdem vero interpres adjecit Horatii editionem Venetam anni 1486. per Bernardinum de Tridino factam cum *Comment. Lambini.* (sic) Forte pro *Lambini* scribere voluit *Landini*, sicque nostram designare editionem. Orlandi, Maittaire ad h. a., de Bure aliiqui Bibliographi qui mihi ad manus sunt, de hac editione, elegantissimæ Chartæ, & nitidissimis typis impressa silent.

XXXVIII. Bernardi de Breydenbach Decani & Camerarii Moguntini Itinerarium in terram sanctam ad visendum Christi sepulchrum, & in montem Sion ad corpus S. Catharinæ Virg. & Mart. Moguntiæ per Erhardum Reuwich anno 1486. in Fol. min.

De Bernardo de Breydenbach, seu potius Braitenbach, quæ familia hodiedum Burggrafiorum Fridbergensium dignitate, & titulo eminet, de itinerarii hujus argumento, variis ejus editionibus, operis ipsius auctore consulendi sunt Joh. Wilhelm Feuerlin in der Abhandlung von Bernhard von Breydenbach in das gelobte Land — *Weislinger* in Armamentario Catholico pag. 371. & 372. Freytag in Apparatu Literario Tom. I. pag. 48. seqq. *Clement* in Bibliotheque curieuse Tom. V. pag. 222. seqq. Ex his pauca tantum adnotabo, nimirum 1) iter hoc ex urbe Oppenheimensi Bernardum de Breydenbach cum pluribus aliis nobilibus, & Religiosis viris suscepisse anno 1483. ipso die S. Marci, finiisse autem nave Venetiis appulsum die 8. Januarii 1484. 2) Inter itineris socios fuisse etiam Erhardum Reuwich Trajectinum, Pictorem, qui urbium aliorumque locorum delineationes, huic operi insertas, fecit. 3) Descriptionem itineris non ipsius esse Breydenbachii sed ex ejus voto factam esse *per quendā aliū doctū uirum*, ut ipse adfirmat in Præfatione circa finem. 4) Itinerarium hoc primo omnium typis exscriptum fuisse per eundem Erhardum Reuwich Moguntiæ anno 1486, non anno 1484. ut ex errore typographi legitur in Feuerlini Abhandlung &c. Jam editionis nostræ descriptionem dabo, quam potero adcuratissimam. In aversa primi folii pagina imago, affabre ligno incisa, virginis, ut videtur, Saracenicæ conspicitur, quadrangulo inclusa, & variis circum figuris ornata. A dextris Breydenbachii ipsius, a Sinistris Johannis Comitis in Solms & Domini in Minzenberg, infra autem Philippi de Bucken (forte Bicken, vel Bin-

Binken) Militis insignia repræsentantur. Hos duos posteriores Breydenbachius inter itineris socios, tanquam præcipuos, numeravit. Folio secundo Epistola Breydenbachii dedicatoria ad Archiepiscopum Moguntinum incipit, eademque terminatur in prima folii tertii pagina, linea 39. In aversa pagina folii ejusdem **Continentiam huius operis subjecta monstrabunt.** Sequitur breve operis argumentum. terminatum in prima folii quarti pagina, linea 40. In aversa pagina ejusdem folii *Prefatio in opus transmarine peregrinationis ad venerandū & gloriosum sepulcrū dominicū in Iherusalē. eius tū laudes tū fructus paucis attollens. intentionēq3 exprimē auctoris & operis diuisionem Incipit feliciter.* Hæc verba charactere missali impressa sunt. Præfatio hæc, *Intentionis explicatio*, & *Operis diuisio* terminantur in aversa septimi folii pagina, linea 28. Folio octavo demum **Sequitur inicium peregrinationis a solo natali vsq3 Venecias.** Opus litteris impressum est germanicis, iisque perelegantibus, albæ & nitidæ chartæ. Desunt initiales litteræ, (exceptis initialibus Dedicationis, & Præfationis, quæ magnæ sunt, & florentes) custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Occurrunt hinc inde icones tum urbium, locorumque aliorum, tum animalium, tum etiam rerum aliarum ad ritus, & consuetudines regionum declarandas adcommodatæ. Opus in duas partes divisum est. Pars prima historiam continet itineris ex Oppenheim Venetias, & inde Jerosolymam usque suscepti, & hac clauditur subscriptione: **Prima huius operis pars finit.** In aversa pagina folii ejusdem in quo hæc leguntur, *In secundā peregrinationē ab Jerusalem per solitudinē Synai ad sanctam Katherinam pfatio cōmendatitia incipit feliciter.* Tam hæc verba, quam lineæ quatuordecim priores ipsius præfationis charactere missali impressa sunt. In fine hujus secundæ partis legitur: **Sanctarū peregrinationū in montem Syon ad venerandū xp̄i sepulcrū in Jerūsalem. atq3 in montē Synai ad diuā virginē et martirē Katherinā opusculum hoc contentiū p Erhardū reūwich de Traiecto inferiori impressum In ciuitate Moguntina Anno salutis. M. cccc. lxxxvj. die. xj. Februarii Finit feliter.** (sic) His subjecta sunt typographi insignia, quæ æri incisa exhibentur in *Bibliotheca Moguntina Libris Sæculo Primo Typographico impressis instructa* — Tab. II. ad pag. 123. Nobiliores Bibliographi editionem hanc omnium primam minime ignorarunt. At paucissimis tamen eam videre contigit. Rariora igitur esse oportet ejus exemplaria.

XXXIX Idem Itinerarium eodem anno 1486. ab eodem typographo impressum Moguntiæ. Theodisce. in Fol. min.

Theodisca hæc editio iisdem est litteris impressa, quibus editio latina. In fronte primæ paginæ incipit Epistola dedicatoria, inscripta **Dem hochwirdigsten vatter yn cristo. vnd herren hern** (sic) **Bertholdo. des heyligen stůles zů Menz Erzbischoff.** &c. &c. Hæc una cum argumento libri quatuor folia priora, & quinti decem lineas non integras, implet. Folio quinto **Eyn**

 Vor-

Vorred vn disz nachgehende werck der fart vber mer &c. &c. vahet an seliglichen. Præfatio hæc, & quæ eidem adnexa sunt Der meynung diß buchs angebers vßdruckung, & diß buchs vßteylung quatuor sunt foliis comprehensa. Folio decimo Hye nach volget die beschribung der vßfart von yedes heymat biß gen Venedig. Exterior forma in germanica hac editione eadem est, quæ in editione latina. Desunt nimirum & hic custodes, initiales litteræ (& hæ quidem etiam initio Dedicationis & præfationis) signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Attamen delineatio urbis Venetæ in nostro quidem exemplari non exstat integra, sed tantum pars ejusdem quarta, omnino autem deest Delineatio insulæ Rhodensis, unacum initio narrationis de eadem. Sed hæc culpa fuit eorum, ad quos olim hic liber pertinebat. In fine sequens legitur notitia ab ipso typographo adjecta: Dises werck ynnhaltende die heyligen reyßen gen Jherusalem zu dem heiligen grab vnd furbaß zu der hochgelobten jungfrawen vnd mertreryn (sic) sant Katheryn durch Erhart rewich von Vtricht ynn der statt Meynz getrucket ym iar vnsers heylß. tusent, vierhůdert. vñ lxxxvj. yn dem .xxj. tag des Brachmonedes. Endet sich seliglichen. Subjecta sunt eadem insignia, quæ editioni latinæ. Editiones ambas, latinam scilicet, & germanicam, Weislingerus in Armament. Cath. ad h. a. recensuit. Germanica indicatur tantum in *Bibliotheca moguntina*, ad N. præced. laudata: latinæ vero subscriptio, sed minus adcurate, integra profertur. Sunt vero differentiæ quædam inter germanicam, & latinam editiones: nec illa hujus mera translatio dici potest. Multa enim passim occurrunt in germanica editione, quæ minime adstricta sunt textui latino. Perpauca sunt, quæ in ed. lat. narrantur de Insula Creta, seu Candia: multo plura de eadem occurrunt in editione germanica. In eadem, ubi de montibus agitur Israelis, fusior legitur narratio de monte Carmelo, in latina vero de eodem perpauca dicuntur, & alio ordine. In fine vero editio latina duo capitula, quorum prius inscriptum est: *De regimine pegrinātiū in trāsmare scribit Hali medicus in hūc modum*, posterius: *De cautela contra pediculos ac pulices & muscas in mari Hali vbi supra*, exhibet, quæ non habentur in editione germanica.

XL. *Questiones venerabilis domini Johānis Versoris super veterē & nouā logicam Arestotelis.* (sic) Coloniæ per Conradum de Bopardia 1486. in Fol. min.

Verba tituli loco recitata gothicis characteribus majusculis impressa leguntur in prima primi folii pagina. In prima folii secundi columna ipsum opus sine ullo titulo incipit *Irca* (circa) *initium logice queritur* &c. Ab hoc folio usque ad finem in prima cujusque folii pagina numerus foliorum expressus [illegible]onte quidem folii secundi legitur *Folio ij.* & sic deinceps, e. g. [illegible] cujusvis folii pagina inscriptionem continet, e. g. *Predicabilia Porphirii.*

Porphirii. Opus in duabus columnis gothico charactere admodum minuto & & gracili chartæ firmissimæ, sed impolitæ & rudi impressum est. Desunt custodes, & initiales litteræ in principio librorum, sc. Prædicabilium Porphyrii, Prædicamentorum Aristotelis, sex principiorum Gilberti, primi & secundi Perihermenias, primi & secundi priorum, primi & secundi posteriorum, quatuor topicorum, primi & secundi Elenchorum & libri diuisionum Boetii. Quæstiones in libros Prædicabilium Porphyrii usque ad finem 2di Perihermenias separari a sequentibus possunt, & seorsim haberi. In fine secundæ columnæ folii lxxix. legitur: *Questiones dñi versoris sup veteri arte Arestotelis finiût feliciter.* Accedit Tabula, seu index Quæstionum in præcedentes libros. Tomus hujus editionis secundus incipit a libro primo priorum, complectiturque reliquos libros, paulo ante recensitos. Hic tomus, quoad externam formam priori est simillimus. Habet uterque signaturas. Posterioris primum folium impressum numerum habet: *Folio .i.* & sic cetera omnia suis sunt numeris insignita. In fine libri diuisionum Boetii ad calcem fere primæ columnæ folii (quod numero caret, ut sequens ultimum CVI. sequens legitur subscriptio; *Questiões venerabilis dñi Johannis versoris artiû mgri ac sacre theologye doctoris pclarissimi sup veterê & nouâ logicam Arestotillis.* (sic) *nec nõ sup lib4 diusionû Boetii feliciter finem habêt. Et diligêtissimo studio Colonie sût impresse. per me Côradum de Bopardia eiusdê opidi incolam. Anno dñice incarnatõnis. M. cccc. lxxxvj. quinto nonas Junij.* Sequentibus quinque columnis leguntur tituli questionum impressi, & ad calcem eorundem *Finis tabulæ.* Auctor operis Coloniæ Philosophiam docuit, fuitque socius Bursæ Montis. Orlandi pag. 426. Doctorem Parisiensem adpellat, forte, quod Parisiis doctoralia insignia receperit.

XLI. Nicolai de Tudeschis, vulgo Abbatis Siculi, Consilia Juridica a Ludov. Bolognino Equite, Juris utriusque Doctore, & Professore Ferrariensi correcta, & ad impressionem jam parata anno 1484. Impressa vero 1486. per Peregrinum de Pasqualibus & Dominicum de Bertochis. Venetiis in Fol. magn.

In fronte voluminis, sine ullo titulo, legitur Ludovici Bolognini præfatio, ex qua desumpsi, quæ tituli loco recitavi. Hanc statim excipit index materiarum alphabeticus gothico charactere in duabus columnis firmissimæ & præstanti chartæ ut ipsa consilia, impressus, & in aversa folii impressi quarti pagina terminatus. Prima pagina folii quinti aliud continet registrum consiliorum quatuor, a Ludov. Bolognino primum adjectorum. Folio sexto demum incipiunt consilia *In dei omnipotentis nomine amen.* Signaturas ipse typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt, uti etiam initiales litteræ, quas tamen, sed vix ter, quaterve, parvas hinc inde observavi, & quidem statim initio consiliorum.

In

In aversa pagina folii tertii duernionis *m*, circa finem columnae quartae, sequens legitur subscriptio: *Expliciūt consilia reuerendi. Do. nicolai abbatis monacensis doctoris excellentissimi camereq3 apostolice auditoris dignissimi. nec non tria vel quatuor. alia alioru3 eximio4 doct4 predictis adiuncta, emendata per celeberrimum iuris utriusq3 doctorem equitemq3 insignē dominu3 Ludouicum bologninum de bononia. Uenetiis impressa per optimos uiros Peregrinum de pasqualibus* & *Dominicum de bertochis bononienses. Anno domini. M. cccc. lxxxvj. die xiij. mensis decembris. Inclito Augustino barbadico duce felicissimo regnante.* &c. *Laus deo.* Accedit *Registrum. A a b c d e f g h i k l m. omnes sunt terni nisi m q est duernus.*

XLII. *Tractatus de ieiuniis compositus per dominum Antoniū de Rosellis vtriusq3 iuris doctorem.* Romae per Stephanum Planck 1486. in 4.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primae paginae folii secundi: in aversa autem pagina folii primi exstat *Tabula hujus tractatus*, seu indiculus quaestionum in hoc opusculo resolutarum. Impressum est gothico charactere, & praestanti chartae: constat vero non nisi sex foliis, quae numeris, inscriptionibus, & signaturis carent. Post lineam primae sexti folii paginae decimam haec leguntur subscripta:

Explicit tractatulus de Jeiuniis Impressus per magistrum
Steffanū Plannck de Patauia: Rome anno dñi Mcccclxxxvj.
die vero sabati vicesima prima mensis Januarij.

Inter libros nota anni carentes occurret aliud ejusdem auctoris opusculum de usuris, eodem charactere impressum. —

XLIII. *Clarissimi ac famosissimi vtriusq3 iuris illuminatoris domini. Baldi de perusio super vsibus feudorum. cōmentum Incipit feliciter.* Accedit ejusdem Tractatus de Pace constantiae. Venetiis per Andream de Calabriis 1486. in Fol. mag.

Folium primum vacuum est. In fronte primae columnae folii secundi verba tituli loco recitata leguntur, eodem charactere gothico impressa, quo opus ipsum in duabus columnis praestanti chartae impressum est. Inde a folio in impressa quinto paginarum inscriptiones, a folio a 2 — o signaturas, ac plerumque initiales litteras parvas typographus adjecit. Desunt vero foliorum numeri, & custodes. Commentum de usibus feudorum terminatur in secunda columna folii *n ij*, & in eadem tractatus de pace constantiae incipit, terminatus in columna quarta folii *o*. Folia sex sequentia, & partem columnae primae folii septimi index occupat materiarum. In eadem columna septimi folii Explicit *cōmentum dñi. Baldi de perusio iuris vtriusq3 doc. excellentissimi super* u...

feudo4 ꝛ pace constantie. maxima cũ diligentia reuisu3 ꝛ fideli studio emendatu3 per venera. vtriusq3 iur̄. doc. presbyte4 Troylum zane venetum. Uenetijs impressum per Andreã de calabrijs papieñ. Anno dñi. M. cccclxxxvj. viij. kł. octobris. Laus deo. Columna ejusdem folii secunda exstat *Registrum.* sc. chartarum.

XLIV. Libri IV. Institutionum Justiniani Imperatoris cum Glossa. Venetiis per Andream de Bonetis 1486.

Folium primum vacuum est. Folio secundo opus cum glossa incipit. Textus charactere gothico admodum luculento in duabus columnis, glossa in extremis quatuor marginibus multo minori, sed gothico pariter charactere impressa est. Desunt custodes, foliorum numeri, paginarum inscriptiones, & in textu quidem etiam literæ initiales, quas quidem in glossa, sed parvas, typographus plerumque adjecit. Chartæ litteris a — l. signatæ sunt. In prima pagina folii septimi quaternionis l liber quartus terminatur. Subscriptionis loco in eadem pagina hæc tantum leguntur: *Uenetiis per Andream de Bonetis de Papia. Mccccxxxxvi. die xvij. octobris.* Aversa pagina folii ejusdem singulorum librorum rubricas, & *Registrum* chartarum exhibet

ANNO 1487.

I. Summæ Theolog S. Antonini Pars IV. Norimbergæ per Anton. Koburger 1487. in Fol. magn.

Pars est editionis totius Summæ S. Antonini, quam ad annum 1488. N. XI. recensui.

II. Pauli Lescherii Rhetorica, seu modus conscribendi Epistolas. Ingolstadii 1487. in 4.

Præmissa est, sine ullo titulo aut inscriptione, auctoris Præfatio, in qua de Rhetorices utilitate & dignitate disserit. Opusculum gothico est charactere impressum sine initialibus litteris, custodibus, signaturis, paginarum numeris, & inscriptionibus. Constat foliis impressis viginti duobus, & in prima folii 22. pagina paulo ante medium hæc impressa exhibet:

*Hec rethorica feliciter finitur diligẽtissi
me cõposita & correcta ẽ a magistro pau
lo lescher & ideo rethorica lescherii nun
cupetur In almo gimnasio ingoldtstat
Anno. lxxxvij.*

Librum

Librum Ingolstadii compositum, & correctum fuisse, nullus dubito. Auctor quippe in exemplis epistolarum Ingolstadii sæpius meminit. Ubi de subscriptionibus Epistolarum agit, hæc habet: *Exemplum Datū jngolstat die solis Anno lxxxvj.* In fine paginæ aversæ folii 20. aliud occurrit exemplum: *A Clarissimis doctorib⁹ iuris vtriusq3 ad octo ānos iure in vtroq3 lectiões diligētissime jngoldtstat audiui.* Non hic quidem de se ipso loquitur, sed tantum exemplum dare voluit. Attamen ex loco priori haud obscure colligi potest, Paulum Lescherum anno 1486. Ingolstadii adhuc commoratum fuisse, licet ejusdem in annalibus Academiæ nostræ nullibi excitetur memoria. Quæ de eodem demum explorare potui, hæc pauca sunt. Primum quidem, ex Esslingen fuisse oriundum. In pluribus enim epistolis, quas exempli causa huic opusculo inseruit, nomen suum his verbis expressit: *Paulus lescher de eslingen artium magister.* Alterum vero nos docent acta Manuscripta authentica Facultatis artium hujatis. In his enim ad annum 1478. primo loco occurrit Paulus Lescherus inter eos, qui hoc eodem anno die 15. Maii ad concilium facultatis artisticæ sunt admissi decanatum gerente Magistro Wolfgango Oeder. Annorum sequentium acta de Leschero prorsus silent. De impressione opusculi hujus Ingolstadii facta non ausim certam ferre sententiam. Verba enim subscriptionis *In almo gimnasio ingoldtstat* de operis compositione, & correctione Ingolstadii facta possunt intelligi. Operis ejusdem editionem Heidelbergæ factam anno 1488. excitavit Weislinger in Armamentario Catholico pag. 493.

III. *Sūma Rudium*, seu compendium doctrinæ Christianæ, potissimum ad formandos mores, ex S. Scriptura, SS. Patribus, aliisque fontibus haustum, ac compillatum ab auctore anonymo. Impressum Reutlingæ sumptibus Johannis Otmar 1487. in Fol. min.

Verba, *Sūma Rudium*, gothicis litteris majusculis impressa leguntur in prima primi folii pagina. Folio secundo post prologum auctoris incipit Tabula materiarum, quæ in aversa folii octavi pagina terminatur. Folium nonum vacuum est. Decimo demum incipit ipsum opus gothico charactere in duabus columnis firmissimæ chartæ impressum. Signaturas, & paginarum inscriptiones typographus adjecit. Desunt vero custodes, litteræ initiales, & numeri foliorum. In aversa pagina folii quinti ternionis *k*, columna quarta paulo post medium *Explicit Summa Rudium autentica impressa expensis magistri Johānis Otmar in Reuttlingen Anno M. cccc. lxxxvij. Adiuuamine misericordis & miserātis domini Escam dantis timētibus se in quem speramus.*

IV.

IV. *Gaietani de Thienis Vincētini philosophi p̄clarissimi recollecte super octo libros physicorū Arī. incipiunt feliciter.* Vincentiæ per Henricum de S. Urso 1487. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ columnæ primæ itidem paginæ folii primi impressi, quod signaturam *a* 2 habet. Charta firma, satis alba & polita est. Litteræ sunt romanæ perelegantes, & quævis pagina in duas columnas distincta est. Signaturas, & interdum litteras initiales parvas typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In fine recollectorum in librum octavum Physicorum sequens legitur subscriptio: *Impressum est hoc opus p̄ Henricum de sancto urso in Vicētia anno domini M. cccc. lxxxvii. die. xxiii aprilis.* Accedunt index singulorum ordine librorum & capitum, seu potius quæstionum, & recollectionum, & Registrum chartarum, duobus foliis comprehensa. Orlandi & Maittaire Tom. I. de hac editione nihil habent. Nec alii, qui ad manus mihi sunt, Bibliographi eam excitarunt.

V. *Sermones Thesauri noui de tempore.* Argentinæ per Martinum Flach 1487. in Fol.

Verba *Sermones* &c. leguntur in prima primi folii pagina charactere gothico majusculo impressa. Folio secundo incipit *Tabula sermonꝫ* (alphabetica materiarum) *de tempore thesauri noui*, foliis undecim comprehensa, & gothico charactere, ut ipsi sermones, in duabus columnis chartæ minus firmæ, minusque albæ impressa. Folia duo sequentia indicem complectuntur singulorum ordine sermonum. Folio decimo quinto *Incipiunt sermones notabiles atque p̄utiles q̄bꝫ ab editore suo doctore & p̄dicatore famosissimo nomē vt. Thesaurꝰ nouꝰ intitulentᵘ niditū* (sic pro *inditum*) *est.* Signaturas, litteras sermonum initiales parvas, paginarum inscriptiones, e. g. *Dominica septuagesime. Sermo XLIX.* ipse typographus adjecit. Numeri vero paginarum, & custodes desunt. Ad calcem sermonis ultimi, qui est CLXXVIII. de Dominica XXV. post Trinitatis legitur: *Opus perutile sermonū dominicaliū totius anni Thesaurus nouus nuncupatū impssum Argentinæ per Martinum flach Anno domini. M. cccclxxxvij. Finit feliciter.* Cl. Gemeiner pag. 146. horum sermonum plures recenset editiones, nostram vero ignoravit. Exstant vero etiam apud nos, ab eodem indicati

VI. *Sermōes quadragesimales Thesauri noui.* Argentinæ, sine adjecto typographi nomine, 1487. in Fol.

Verba, *Sermones* &c. gothico charactere majusculo impressa leguntur in prima primi folii pagina. Folium secundum tabulam exhibet singulorum ordine sermo-

sermonum. Folio tertio *Incipiũt sermões quadragesimales notabiles atq3 perutiles qui thesaurus nouus intitulantur.* Exterior forma horum sermonum quoad omnia convenit cum sermonibus de tempore immediate præcedentibus. Quare hos etiam a Martino Flach impressos fuisse nullus dubito, licet in subscriptione: *Opus putile ßmonũ quadragesimaliũ Thesaurus nou⁹ nũcupatũ Argentine impressum. Anno dñi. M. cccclxxxvij. Finit feliciter.* Typographi nomen non sit expressum. Orlandi pag. 121. excitavit Thesaurum nouum sermonum. Fol. 2. Vol. per Martinum Flach 1484. & 1485. Nostram hanc cum Maittairio ignoravit. Editionem Sermonum de Sanctis pariter argentinam recensui ad annum 1486. N. XXI. Denuo alia eorundem sermonum editio Martini Flach occurrit ad annum 1488. N. V. Sermonum de sanctis aliam editionem anno 1487. Antonius Koburger adornavit, statim recensendam. De auctore, qui vulgo creditur, horum sermonum quædam dixi ad annum 1486. N. XXI.

VII. Thesaurus novus sermonum de Sanctis. Per Anton. Koburger Norimbergæ 1487. in Fol.

Folium primum vacuum est. Folio secundo *Tabula alterius partis Thesauri noui de sanctis sc3 pro quolibet numerum ꝛ quottam sermonũ ex ordine suo certificans subsequitur.* Folio tertio *Incipiunt sermones notabiles atque perutiles de sanctis* &c. in duabus columnis gothico charactere firmissimæ chartæ, & satis albæ impressi. Signaturas, & paginarum inscriptiones typographus ipse adjecit. Custodes vero, initiales litteræ, & numeri paginarum desunt. In fine sequentia typographus adjecit. *Opusculũ ßmonũ Thesaur⁹ nou⁹ haud imerito intitulatũ de tpe & sctis p toti⁹ ãni curriculũ sacris dogmatibꝫ pornatũ. Expẽsis anthonij koberger impial' ciuitatis Nurembergẽ. incole per lucide exaratũ. Anno salutis. M. cccclxxxvij. finem clausit. x. kl'. Marcii.* Subscriptionem hanc, mutata tamen, pro more suo, orthographia, & omissis, quod minime fieri oportuerat, vocibus, *de Tempore*, recitavit etiam Cl. Gemeiner pag. 145. qui integrum hujus editionis exemplar sermones tam de tempore, quam de Sanctis complectens, in Bibliotheca Ratisbonensi civica exstare testatur. Apud nos non nisi sermones de sanctis exstant. Editos autem a Koburgero hoc vel præcedenti jam anno fuisse etiam sermones Thesauri novi de tempore, patet ex subscriptione modo recitata. Roederus in *Catalogo* Librorum, qui Sæc. XV. Norimb. impressi sunt, pag. 33. meminit tantum sermonum de tempore, uti post Roederum auctor des Leben Anton Koburgers &c. pag. 27. Roederus tamen in nota animadvertit, in Catalogo Bibliothecæ Gottwicensis scriptos se reperisse sermones de Sanctis. Cl. Panzerus in novissimo opere, quod hac primum hora ad manus meas pervenit (älteste Buchdruckergeschichte Nürnbergs pag. 104. non nisi sermonum de Sanctis meminit, & in subscriptione cum Cl. Gemeiner voces *de Tempore* pariter omisit.

VIII.

VIII. Sermonum Meffreth Partes tres, duæ, Hyemalis, & Æſtivalis, de tempore, & tertia de Sanctis. Norimbergæ per Anton. Koburger 1487. in Fol.

In prima primi folii columna *Incipit ps hyemalis Sermonū Meffreth. al's. Ortulus regine. Prologus.* Ex hoc prologo diſcimus, auctorem ſermones de Sanctis anno 1443. compleviſſe, eodemque anno *ad honorem dei* — — — *ob honorē deniq3 miſnenſiū dioceſ. cui⁹ ſedē ep tūc Reuerendus in chriſto pater & dñs dominus Johānes doctor egregius feliciter gubernauit* &c. ſermones de tempore inchoaſſe. Atque hæc ſunt, quæ de auctore horum ſermonum, qui ſub nomine Meffreth ſæpius typis excuſi ſunt, certo conſtant. Conf. Denis Merkwürdigkeiten der garelliſchen Bibliotheck pag. 133. ſeqq. Prologus terminatur in averſa pagina folii primi, columna prima, linea 16. Tum incipit *Dominica prima aduentuſ. ſmo primus.* Opus gothico charactere minuto admodum in duabus columnis firmæ, & albæ chartæ impreſſum eſt. Signaturas, & paginarum inſcriptiones typographus ubique adjecit. Hæ vero aliter ſe habent in parte operis prima ſeu hyemali, quam in duabus reliquis partibus. Sunt enim illæ ejusmodi: *Dominica Tercia poſt Epiphanie.* — *Feria Quarta* — (ſc. poſt præcedentem Dominicam quadrageſimæ) *Dominica In Palmis* — *In Die Paraſceues* — Præterea, quod primam partem attinet, in ſuperiori margine cujusvis folii e parte dextra major exſtat littera, e. g. *A*, *B*, vel etiam *AA*, *BB* &c. ad deſignandos plagularum faſciculos. Folia octo poſtrema primæ partis, quæ ſermones de tempore a Dominica prima adventus, usque ad Paraſceven complectitur, litteram DD. duplicem exhibent, & folium inter numerata poſtremum in averſa pagina, columna ſecunda hanc ſubſcriptionem: *Finit pars hyemalis huius operis.* Accedit tabula materiarum alphabetica octo foliis comprehenſa. Initiales litteræ, cuſtodes, & numeri paginarum in ſingulis partibus deſunt. In fronte partis ſecundæ, ſeu primæ columnæ primi folii *Incipit pars Eſtiualis ſermonum Meffreth al's Ortulus regine Sermo primus.* Porro inſcriptiones paginarum in hac, & ſequenti parte de Sanctis ejusmodi ſunt, ut in prima cujusque folii pagina numerus ſermonis, in averſa dies, vel nomen Sancti, de quo eſt ſermo, indicetur, e. g. *Dominica. XVI. poſt Trinitatis Sermo LXXXIII.* — *De ſancta Appolonia. Sermo XXXVIII.* Continet pars ſecunda univerſim ſermones de tempore CIII. inde a Dominica Paſchæ usque ad Dominicam XXIII. poſt Trinitatis. Huic etiam parti adnexa eſt Tabula alphabetica materiarum foliis 12. comprehenſa. Pagina partis de Sanctis prima *Prologus* (auctoris) *de ſanctis in Sermones Meffret. al's Ortuli regine Incipit feliciter.* In averſa autem pagina folii ejusdem incipit *De ſancto Andrea. Sermo primus.* Ad calcem ſermonis de Sancta Catharina, qui eſt in ordine CXXI, ſequens legitur ſubſcriptio: *Opus ſermonū triptitum: partis uidelicet hyemalis: eſtiualis & de ſanctis. Hortulus regine vl' Meffret inſcriptum: variis ſacre pagine documentis comptiſſime fulcitum. Cuilibet in xp̄i plebe ſalutifere fructificare volenti perutile. Expenſis ſpectabilis uiri Anthonii*

thonii kobergers Nurenbergeñ. incole atq3 conciuis cura puigili emendatū: medullitus etiā perspectū: sollerterq3 his ereis lris effigiatū. & fine q3 salubri completū Salutis anno. Millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo. xvj. kls Marcij. Tabula huic parti annexa non nisi tribus constat foliis, & ad calcem ejusdem sequentes leguntur versus:

Mellifluos fructus frondosis lector in hortis
Inuenies. nardum. balsamacumq3 croco.
Sepe etiam succos hortus desudat amaros.
Et salices lentas fert simul & tribulum.
Sic varios fructus noster. tibi candide lector
Dat liber. en quicquid p̄cupis emptor habes.
Hortulus oblectat speciosas sepe puellas.
Reddit & p eum qui perit aī vigor.
Hortulus iste ferax herbas. mihi crede. salubres.
Cultori refert. ac medicamen holus.
Languoresq3 graues aie demunt tibi flores.
Illius. hi tribuunt gaudia multa tibi.
Hortulus iste quidē de cuius gramine pascit.
Se regina Saba. sponsaq3 sancta dei.
Plurima quid referā dictum memorabile siquid
Percepere patres. hortulus iste dabit.
At libri nomen lector si forte requiris.
Regine (sic) *Meffret hortulus. ipse Uale.*

IX. Baldi Perusini commentaria in quinque libros priores Codicis cum Apostillis Alexandri Tartagni Imolensis. Venetiis per Nicolaum Jenson 1487. in Fol. 2. Voll.

In fronte primi voluminis, quod libros tres priores complectitur, plura leguntur in laudem, ac commendationem hujus editionis præ aliis omnibus praecedentibus. Discimus etiam ex hic dictis, quod in subscriptionibus non legitur editionem a *fida societate* (sc. typographorum) *veneta — — litteris diuine sculptis ac conflatis. Ingenio acutissimi gallici Nicolai Jenson* esse procusam. Cum Nicolaus Jenson jam ante annum 1487. obierit, non aliter hæc intelligi possunt, quam quod litteris iisdem, quas celeberrimus olim iste typographus adhibuit, impressum fuerit. Sunt vero litteræ gothicæ satis elegantes. Paginæ singulæ in duas columnas divisæ sunt. Carta magna est, & præstantissima. Signaturas, initiales litteras parvas, paginarum inscriptiones, e. g. *De in officiosa testa. — De pactis* typographi adjecerunt. Custodes vero, & numeri paginarum desunt. Ad calcem primi voluminis seu aversæ paginæ folii quinti ternionis *cc*, columnæ primæ hæc leguntur subscripta: *Deo Max. & Diue Marie virgini piētissime glia.* Interjecto exiguo spatio: *Baldi pusini iuriscōsulti clarissimi*

in primū. scd3. & tertium librum Codicis Justiniani. lectura diligenti studio ac cura emendata correctaq3 feliciter explicit. Accedit in columna secunda paginæ ejusdem *Registrum* (chartarum) *huius operis.* In fronte secundi voluminis eadem leguntur, quæ in fronte primi. Cetera etiam quæ externam spectant formam sunt eadem. Alexandri Tartagni Apostillæ margines occupant. In fine secundi hujus voluminis, & quidem circa finem primæ columnæ folii sexti ternionis 3 pauca hæc leguntur subscripta:

Digna perusini lectura nouissima baldi
Codicis in quinto clauditur arte noua.
1487. *die* 10. *Maij.*

Columna ejusdem paginæ secunda exhibetur *Registrum super quartum & quintum codicis*, sc. Registrum chartarum. De hac editione, quæ forte etiam in reliquos codicis libros Baldi commentaria complectitur, nihil reperio apud Bibliographos, qui mihi ad manus sunt.

X. *Incipiunt subtilissime ac vtilissime desceptationes* (sic) *z allegationes reuerendi domini Nicolai abbatis siculi utriusq3 iuris interpretis ac per omne euum iuris monarche senis z alibi per eum accuratissime disputate.* Venetiis per Joh. de Forlivio, & Gregorium Fratres 1487. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ primi folii columnæ. Mox ipsum opus incipit in duabus columnis gothico charactere paulo minori sed pereleganti impressum præstanti chartæ. Initialem litteram parvam bis tantum observavi in hoc opere triginta foliis impressis constante. Custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Paginæ vero signatæ sunt litteris a. b. c. d. e. Pagina prima impressa litteram *a ij.* habet. In quarta autem columna folii septimi quaternionis *e Expliciunt disputationes & desceptatiōes* (sic) *reuerendi dñi Nicolai abbatis siculi vtriusq3 iuris doctoris. Impresse Uenetiis per Joannē de forliuio. z Grego. fratres. Anno dñi M. cccc. lxxxvij. die xix. Madii.* (Maii) Accedit *Registrum* sc. Chartarum. Orlandi, Maittaire Tom. I. aliique Bibliographi silent de hac editione.

XI. Antonii de Rosellis, Arretini, J. U. D. & Professoris Patavini Tractatus de Potestate Imperatoris & Papæ. Venetiis per Hermannum Lichtenstein Coloniensem 1487. in Fol.

In aversa primi folii pagina duplex legitur auctoris *Prohemium*, nimirum *generale*, & *speciale*. In fronte autem primæ columnæ folii secundi operis argumentum enucleatius exponitur: *In hoc libro feliciter incipit tractatus de potestate*

testate imperatoris ac pape. Et an apud papam sit potestas vtriusq3 gladii. Et de materia cõsiliorum: (conciliorum) *qui appellatur monarchia: Editus p excellẽtissimũ vtriusq3 iuris doctorem dominũ Antoniũ de rosellis de aretio.* Tum ipse statim tractatus incipit gothico charactere in duabus columnis præstanti chartæ impressus. Desunt custodes, & paginarum inscriptiones: signaturas vero, numeros foliorum arabicos, & plerumque initiales litteras parvas typographus adjecit. In aversa ultimi folii, quod est numeratum 111, pagina legitur subscriptio sequens: *Finit tractatus de potestate impatoris ac pape: z an apud papam sit potestas vtriusq3 gladii: z de materia concilio4 qui appellat᷑ monarchia· editus p excellentissimũ vtriusq3 iuris doctorem dominũ Antoniũ de rosellis de aretio. Impensisq3 z arte Hermãni Lichtenstein Coloniẽsis ẽ impressum anno salutis millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo. Nõ. calẽ. Julii Uenetiis.* Accedit in eadem pagina *Registrum charta4.* Subnexus est totius operis conspectus folio integro, & dimidio fere comprehensus. Hæc duo autem folia non sunt numerata. Opus ratione argumenti certe notatu dignum est. Auctor hoc habuisse propositum videtur, ut justos utriusque potestatis limites figeret, quod plerumque etiam factum est. Interim quædam in hoc opere observata sunt, quæ in causa fuerunt, ut in indicem librorum prohibitorum reponerent censores romani, donec expurgetur. Auctorem ob denegatam sibi, quod bigamus esset, cardinalitiam dignitatem minus, quam ceteri plerique illius ætatis canonici juris interpretes, pontificiæ sedi tribuisse, a non nullis assertum, at non satis probatum invenio. Candidum veritatis studium tum in præfatione testatus est, tum vero in ipso opere monstravit. Quodsi igitur erravit, non id malevolentiæ tribuendum est. De auctore, celeberrimo sua ætate (Sæc. XV.) jurium interprete def. an. 1467, & aliis ejusdem operibus, quæ maxima ex parte reperiuntur collecta in tractatu tractatuum ex universo Jure, scitu necessaria suppeditant Possevinus & Oudinus. Opus præsens Goldastus inseruit suæ Monarchiæ imperii. Seorsim raro videtur editum. Oudinus editionem Venetam anni 1483, Cl. Gemeiner loc. cit. pag. 169. præter nostram hanc pariter venetam anni 1499. excitarunt. Editio Coloniensis anni 1487, a Becmanno in Bibliotheca Francof. commemorata forte a nostra hac non differt, & Coloniensis dicta est a typographo, qui Coloniensis fuit, quæ Cl. Gemeiner conjectura est. Nostram editionem Orlandi pag. 61. inter libros Venetiis sine nota typographii impressos excitavit.

XII. Digestum Novum. seu Pandectarum Libri XXXIX — L. cum Glossis. Venetiis per Baptistam de Tortis. 1487. in max.

[illegible]plar nostrum initio mutilum est. Incipit enim folio numerato [illegible] Quod maximopere dolendum est. Est enim hæc editio pla[illegible] tpote charactere gothico elegantissimo & præstantissimæ chart[illegible] im-

impressa. Litteras librorum initiales typographus vel omisit, vel parvas posuit: in ipso vero librorum contextu plerumque magnas easque rubras adhibuit. Folia signaturas, & numeros, paginæ inscriptiones habent. Constat integrum volumen foliis numeratis 305. Accedit vero folium non numeratum, cujus prima pagina partem majorem tabulæ Rubricarum alphabeticæ, jam in aversa folii 205. pagina inchoatæ, *Registrũ digesti noui* (sc. Chartarum) & hanc subscriptionem continet: *Uenetiis per Baptistam de tortis. M. ccclxxxvij. die. viij. Januarij.* Pars igitur hujus editionis longe maxima jam anno 1486. impressa fuit. Orlandi, & Maittaire de hac editionc nihil habent, nec alii etiam, qui ad manus mihi sunt, Bibliographi. Oportet igitur rariora esse ejus exemplaria.

XIII Angeli Perusini consilia Juridica, cum repertorio eorundem. Venetiis per Johannem Vercellensem 1487. in Fol.

Volumen ante medium primæ primi folii columnæ incipit his verbis:

primo
De eo qui fecit murari quendam murum eõem ꝯfecit in eo trabes ĩmitti ꝛc.

Tum ipsum opus incipit gothico charactere pereleganti in duabus columnis præstanti chartæ impressum. Initiales litteræ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Signaturas vero typographus adjecit, & primum quidem folium impressum signatum est *a* 2. In aversa folii sexti ternionis *t* pagina, columna tertia opus terminatur ejusque ad calcem uberior legitur notitia, ex qua discimus, Baptistam de sancto Blasio consilia hæc in hac quidem editione emendasse, eademque *emẽdata atq3 suo* ordine correcta. Atque Venetiis magna *curaq3* (sic) *cũ diligentia ĩpressa* (fuisse) *ꝑ magistrũ Joannẽ vercellẽse3 ad honorẽ laudẽ ꝛ gloriã õpotẽt| dei anno do. M. quadrigẽtesimo octuagesimo tertio kal'. martij.* Repertorium hujus operis alphabeticum seorsim impressum est, & tribus quaternionibus A. B. C. comprehensum. Terminatur autem in prima folii septimi quaternionis C pagina, columna secunda, hancque habet subscriptionem: *Finis huius repertorii ho4 consilio4 Angeli de Vbaldis de Perusio fratris Baldi de vbaldis de Perusio M. ccccLxxxvij. die. xiiij. mensis aprilis. Uenetijs.* Accedit in eadem pagina Baptistæ de S. Blasio Epistola dedicatoria ad Jacobam Zenum Episcopum Patavinum: aversa autem pagina folii ejusdem *Registru3* (chartarum) *huius operis* continet. Orlandi & Maittaire editionis istius non meminerunt, uti alii etiam, qui ad manus mihi sunt, Bibliographi. Attamen sine adjecto typographi nomine excitatur in *Raritate Librorum Bibliothecæ* Cann. Regg. Novacell. pag. 43. his verbis: *Angeli de Ubaldis consilia. Venetiis* 1487. *f. m.*

XIV.

XIV. *Incipit lectura Reuerēdissimi in christo patris z domini dñi Francisci zabarellis Cardinalis super Clementinas.* Venetiis per Joh. de Forlivio, & Gregorium fratres. 1487. in Fol. magn.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primae columnae folii primi. Mox operis Procemium inipit, charactere gothico, ut ipsum opus, pereleganti in duabus columnis praestanti chartae impressum. Signaturas paginarum inscriptiones, & ubivis fere initiales litteras parvas typographi adjecerunt. In fine voluminis legitur: *Explicit lectura Reuerendissimi in christo patris z dñi dñi Francisci de zabarellis Cardinalis dignissimi sup Clemētinis. Impressa Uenetiis p Joannē de Forliuio z Gregorium fratres exactissima diligentia ac cura. Anno donum* (sic) *M. cccclxxxvij. die ix. Junij.* Subjecta sunt rubro colore typographorum insignia, in aversa autem pagina *Registrum cartarum* legitur.

XV. *Fasciculus tempoꝝ.* Hæc gothico charactere majusculo impressa leguntur in prima pagina. Ad calcem vero voluminis: *Impressum Argentine p Johannem pryss. Anno dñi. Mcccclxxxvij.* In Fol. min.

In aversa primi folii pagina incipit tabula, seu index alphabeticus materiarum, in aversa folii sexti pagina terminatus. Folio septimo auctoris Prologus incipit gothico charactere, quo ipsum opus, & index, satis luculento & pingui firmissimae chartae impressus. Ab hoc folio usque ad finem operis in prima cujusvis pagina folii numerus, e. g. *Folium .I. — Folium XLVI.* in aversa autem aetas mundi ab ipso typographo adnotata sunt, e. g. *Quinta etas. Transmigratio. Sexta etas. Cristus.* Signaturas quoque, & initiales litteras typographus adjecit. Custodes vero desunt. In aversa folii XC. pagina opus terminatur in hac quidem editione usque ad annum 1484. continuatum. Conf. N. XXVI. ad ann. 1480. Constat igitur volumen integrum foliis 96. Ex his vero sex priora, indicem complectentia, non sunt numerata.

XVI. Angeli Carlati de Clavasio, Ord. min. Summa de casibus conscientiæ, vulgo *Summa Angelica.* Venetiis per Georgium de Rinabenis 1487. in 4º

Primum folium vacuum est. In fronte secundi legitur *Epla. F. Hieronymi tornieli lectoris. Ad Rc. p. F. Angeluz de clauasio presentis operis Auctorem: in qua orat eius Reuerentiam: ut ipsum opus imprimi faciat: ꝓpter talem z tantā dicti operis excellentiam z vtilitatem.* Huic epistolae subnexa est auctoris respon-

responsoria, eaque brevissima, qua postulatis annuit. Folio tertio post auctoris prologum incipit tabula, seu index materiarum alphabeticus, quem excipiunt duo alii indices, prior quidem auctorum, qui citantur, alter abbreviaturarum. Folio septimo demum *Incipit summa angelica*, in duabus columnis minuto & nitido charactere gothico præstantissimæ chartæ impressa. Desunt initiales litteræ, custodes, & inscriptiones paginarum. Signaturas vero, & foliorum numeros arabicos inde a folio septimo typographus adjecit. Constat opus foliis impressis, iisque numeratis 454. Terminatur in secunda primæ ejusdem folii paginæ columna, linea 10. In eadem columna primum quidem hi versus leguntur:

Humano Angelicas quicūq3 audire loquelas.
Ore cupi3: presens perlege lector opus.
Hic sacros canones: hic ꝛ ciuilia iura
Hic sancte inuenies religionis opes.
Maxima multoꝝ qd' vix dabat ante libroꝝ
Sarcina: id Angelica dat tibi summa breuis.
Angelus est auctor: sacri decus ordinis ingens.
Seraphici: ꝛ tante religionis honos.
Auctorem atq3 opus impressum felicia dona.
Clauissina tulit terra beata viro.
Nec carleta minus gens felix vnde creatus.
Angelus Angelicis dignus adesse choris.

His subjecta est sequens notitia: *Explicit sūma Angelica de casibus ꝯsciē per fratrē Angelū de clauasio ꝯpilata: maxima cū diligentia reuisa: ꝛ fideli studio emēdata sicut ipm opus ꝑ se satis attestabit' Uenetiis impressa per Georgiū de Riuabenis Mātuanū. ał's Parēte3* (Parentem) *Anno dn̄i. M. cccclxxxxvij. xj. kl'. nouēbris.* Accedit in eadem columna *Registrum* (chartarum) *huius operis.* Adjectæ demum sunt *Rubrice Juris ciuilis, & canonici*, foliis impressis, & non numeratis 10. comprehensæ. Eandem editionem Maittaire Tom. I. pag. 489. & Freytag in *Apparat. litter.* Tom. I. pag. 573. seqq. excitarunt: hac vero antiquiorem a nemine excitatam memini. Quare primam eam esse haud abs re suspicatus est Freytag loc. cit. Plures alias Sæc. XV. factas recenset Weislinger in *Armament. Cathol.* qui etiam post Freytagium de ipso auctore scitu necessaria breviter exposuit. Annus auctoris emortualis non adeo certus est: probabilior autem sententia est, eum circa annum 1494. vel 1495. diem obiisse supremum. Opus alphabetico ordine magna diligentia & eruditione elaboratum, & pro genio sæculi illius, magno adplausu exceptum est, quod frequentes monstrant editiones.

XVII. Sermonum Meffreth Partes duæ, Hyemalis, & de Sanctis. Per Nicolaum Kesler Basileæ 1487. in Fol.

Editionem hujus operis, quæ partem etiam Æstivalem complectitur, supra recensui ad h. a. N. VIII. ubi pauca quoque de auctore dixi. Hæc præ-

ſens in prima primi folii pagina hunc titulum, gothico charactere majuſculo impreſſum, exhibet: *Sermones Meffreth. al's Ortulus regine de tempore Pars Hyemalis.* Folio ſecundo *Incipit pars hyemal' Sermonū Meffreth alias Ortulus regine. Prologus.* Prologus hic terminatur in averſa pagina ejusdem folii, columna 3, linea 1. Tum incipit *Dñica p̄ma' aduent? Sermo p̄mus.* Opus gothico charactere pereleganti & luculento in duabus columnis nitidæ chartæ impreſſum eſt. Caret initialibus litteris, cuſtodibus, & numeris paginarum. Habet vero ſignaturas, & inſcriptiones paginarum, e. g. *Dominica In Sexageſima,* Terminatur hyemalis in prima columna folii ſexti quaternionis 1, linea 35, cui ſequens adjecta eſt ſubſcriptio: *Finit pars hyemalis huius operis.* In columna folii ejusdem ſecunda incipit index materiarum alphabeticus, qui & reliquum hujus folii ſpatium, & ſequentia undecim folia integra, ac præterea partem majorem primæ folii duodecimi paginæ occupat. *Sermones Meffreth al's Ortulus regine de ſanctis* ſeorſim a præcedentibus haberi poſſunt: Sunt vero iisdem litteris, eidemque chartæ impreſſi, cetera quoque, quæ ad externam ſpectant formam, eadem ſunt. Paginarum inſcriptiones ſic ſe habent: e. g. Sermo XXIIII, — LX &c. In fine ſermonis CXXI. leguntur verſus: *Mellifluos fructus* &c. a me recitati ad h. a. N. VIII. ad calcem vero tabulæ, ſeu indicis materiarum alphabetici ſequens ſubſcriptio: *Opus ſalutiferum ſermonum Meffreth in tres p̄tes diuiſuȝ hyemalem videlicet. Eſtiualem & de Sanctis explicit Impreſſū Baſileæ per Nicolaum Keſler. Anno domini. Milleſimo quadringētesimo octuageſimo ſeptimo. die Saturni. xx. Mēſis Januarii.* Subjecta ſunt typographi inſignia. Patet ex hac ſubſcriptione, partem quoque horum ſermonum Æſtivalem ab eodem typographo fuiſſe typis excuſam. Sed hæc quidem apud nos non exſtat.

XVIII. *Speculū exemploruȝ omnibus chriſticolis ſalubriter inſpiciendū ut exemplis diſcant diſciplinam.* **Hæc gothico charactere majuſculo impreſſa leguntur in prima primi folii pagina. Argentinæ ſine nomine typographi 1487. in Fol.**

Folio ſecundo *Incipit tabula exemplorum* ſeu index materiarum alphabeticus, foliis impreſſis triginta comprehenſus. Folium trigeſimum ſecundum vacuum eſt. Folio 33. *Incipit prologus*, in quo miratur auctor anonymus *impreſſoria arte jam dudum longe, lateque per orbem diffuſa*, neminem exſtitiſſe qui opus ejusmodi, exempla ex variis auctoribus collecta complectens, edide[...] Folio 34. *Incipit ſpeculum exemploꝝ* &c. Operis auctor ipſe decem fecit di[...]ctiones, ſeu partes, pro numero fontium, ex quibus narrata ad verbum, u[...]tetur, hauſit. In margine ſuperiori primæ cujusvis folii paginæ notatur [...]ctio, e. g. *Diſtinctio Prima*, in averſæ autem paginæ margine fons, e. [...] *dyalog. Grego.* — *Ex uitaſ* (ſic) *patrum.* Singulæ paginæ in duas co[...] diſtinctæ ſunt. Characteres ſunt gothici ſatis elegantes. Initiales litte[...]vas, ſignaturas, &, ut ex dictis patet, paginarum inſcriptiones typogr[...]

secundæ folii octavi quaternionis *M* hæc verba leguntur: *Hic prime partis Summe Anthonini ordinis p̄dicatorū fratris clarissimi, archipsulis florentini finis extat. vigilāti cura emēdate. opera ac impensis Petri Drach consularis Spireñ. ciuitatis. M. cccc. octuagesimo septimo natiuitat̄ dominice anno currente. kalendas ꝟo Octobris. unde deo omniuȝ summo fauente gratiarū actiones iuxta modulū cōsuetū referimus infinitas.* Tres reliquæ partes eandem habent externam formam quam pars prima: in his tamen partibus hinc inde litteras initiales parvas observavi, forte & in prima aliquoties, & in reliquis sæpius observandas, nisi miniator eas colore obduxisset. Habent omnes quatuor partes post Prologum auctoris, qui cuivis peculiaris est, præfixus, tabulam seu indicem titulorum præfixum. Recitabo igitur, quæ huc pertinent, ex subscriptionibus, quæ singulis etiam partibus peculiares sunt. Pars Secunda impressa est *Anno incarnationis dominice. Millesimo quadringētesimo octuagesimo septimo Augusti vero Nonas pridie. — Spire ꝑ Petrum drach* &c. Pars Tertia *ꝑ — — Petrum trach* (sic) *consularem spirensis ciuitatis. His ereis figuris Impressa — — Anno salutis M. ccclxxxviij. Sexto id⁹ februarii.* Demum Pars Quarta *Explicit feliciter Anno natiuitatis dominice. M. ccclxxxvij. kalendas vero Martij. xiij.* Pars igitur quarta hujus editionis ante omnes reliquas prodiit. Tantum abest, ut anno primum 1488. prodierit, ut adfirmat Cl. Denis Merkwürdigkeiten der Garellischen Bibliothek pag. 128. Idem typographus partem hujus operis secundam jam anno 1477. impressit. Conf. N. II. ad h. a.

XXII. Biblia latina cum glossa Nicolai de Lyra, Additionibus Pauli Burgensis, & Replicis Matthiæ Doringii. Nurenbergæ per Anton. Koburger 1487. in Fol. Voll. 4.

Textus Bibliorum majori, satis luculento, glossa vero, additiones, & replicæ minuto admodum charactere, utroque gothico, impressæ sunt. Desunt custodes, initiales litteræ, foliorum numeri, & in primo quidem volumine etiam signaturæ, quæ quidem in voluminibus tribus reliquis sunt adjectæ. Paginas typographus inscripsit, e. g. *Genesis* — vel *Liber Exo.* — *Liber Nume.* — *Epistola Pauli ad Romanos.* Volumen primum præter Pentateuchum, ad cujus calcem legitur: *Explicit Deuteronomiū.* Complectitur Libros Josue, Judicum, Ruth, quatuor Regum, & duos Paralipomenon. In fine 2di Paralipomenonlegitur: *Explicit liber Dabreiamin* (sic) *siue Paralypomenon secūdus.* In eadem columna statim *Incipit oratō manasses* (sic) *regis iuda cū capt⁹ teneretur in babylone*: In columna ejusdem paginæ altera *Explicit oratio manasses* (sic) *regis iuda.* In fine glossæ in hanc orationem denuo iisdem litteris, quibus glossa impressa est, impressum legitur: *Explicit oratio regis manasses.* & nihil amplius. Volumen secundum signatum A. B. - - - X. y. Z. & Aa. Bb - - - Pp. Complectitur duos libros Esdræ, seu libros Esdræ, & Nehemiæ, librum Esdræ vulgo tertium, sub nomine libri Esdræ secundi, Apocryphum, Tobiam, Judith, Ester, Job, Psalmos, Proverbia, Ecclesiasten,

fiaften, Canticum canticorum, Sapientiam, Ecclefiafticum. Præfatio gloffatoris in Pfalmos incipit in prima pagina folii fignati *M.* Terminatur vero gloffa in Pfalmos, ipfeque Pfalmus CL. in averfa pagina folii feptimi quaternionis *Dd.* Octavum eiusdem folium vacuum eft. In prima folii octavi quaternionis *Pp* pagina. Columna fecunda *Explicit liber Ecclefiafticus*, i. e. textus libri hujus. Volumine tertio comprehenfi funt libri fequentes Ifaias, Jeremias cum Threnis & Baruch, Ezechiel, Daniel, (terminatus in averfa pagina decimi folii quinternionis BBB) duodecim Prophetæ minores, duo libri Machabæorum. Ad calcem textus fecundi libri legitur *Explicit fcds' liber Machabeorum;* in fine vero gloffarum: *Explicit poftilla Nicolai de lyra fup vetus teftm̄ cum expofitōibus britonis in ꝓlogos Hieronymi. ꝛ cum additōibus Pauli epi burgeñ. ꝛ correctoriis earundē additionum editis a Mathia doringk ordinis minorum;* & nihil amplius. Folia hujus voluminis fignata funt litteris AA — ZZ & AAA — NNN. Quartum denique volumen libros omnes novi Teftamenti continet. Folia fignata funt litteris a — ʒ. & aa — qq. In averfa pagina folii fexti ternionis f textus & gloffa evangelii fecundum Johannem terminantur: Textus vero, & gloffæ in Apocalypfin in prima pariter pagIna folii fexti ternionis *qq.* Ad calcem paginæ ejusdem fequentia leguntur fubfcripta: *Exactū eft Nuremberge infigne hoc: ac inufitatū opus biblie vnacū poftillis venerādi viri ordinis minorū fratris Nicolai de lyra: cūqʒ additōnibus per venerabilē epifcopū Paulum burgenfem editis: ac replicis magiftri dorinck eiufdem ordinis miorū fratris ꝛ theologi optimi: charactere ꝓo impffum habes iucundiffimo: impenfifqʒ Anthonii kobergers p̄fate ciuitatis incole: Anno incarnate deitatis. M. ccccl xxxvij. die ꝓo Nonaꝝ. iii. decembriū. De quo honor inuictiffime trinitati nec non intemerate virgini Marie ihū xp̄i gerule: Amen.* In averfa pagina folii ejusdem *Incipit libellus editus per mgr̄m Nicolaum de lyra ordinis minoꝝ theologie ꝓfefforeʒ: in quo funt pulcerrime q̄ones iudaicā ꝑfidiam ī catholica fide improbātes.* Terminatur ifte libellus in prima pagina folii fexti ternionis rr, columna fecunda, linea 44, cui hæc tantum fubjecit typographus:

Et fic eft finis. Laus deo.

Indicavit eandem editionem Cl. Panzer in Gefchichte der Nürnbergifchen Bibel-Ausgaben pag. 77. Adfirmat autem, forte per errorem typographi, eam quinque voluminibus conftare.

XXIII. Auguftini Triumphi, vulgo Anconitani, Ord. Eremit. S. Auguftini, Summa de Ecclefiaftica poteftate. Venetiis per Johannem Leoviler de Hallis fumptibus Octaviani Scoti 1487. in 4.

In prima primi folii columna ftatim ab initio incipit *Prologus epiftolaris in fummaʒ de ecclefiaftica poteftate: catholici doctoris: fratris Auguftini de Ancona*, eftque idem, qui editioni hujus operis ad annum 1479. N. XII. recenfi-

tæ præfixus est a Paulo Lulmeo. Hunc in aversa pagina columna quarta excipit prologus, seu dedicatoria epistola ipsius auctoris ad summum Pontificem Johannem XXII. Opus impressum est gothico charactere in duabus columnis albæ, & præstanti chartæ. Habet signaturas, & paginarum inscriptiones: caret vero initialibus litteris, custodibus, & paginarum numeris. In columna secunda primæ paginæ folii duodecimi sexternionis *pp* sequens subscriptio legitur: *Explicit summa de Ecclesiastica potestate edita a fratre Augustino de Ancona Ordinis fratrum heremitarũ sancti Augustini: Impressa Uenetiis arte & ingenio Joannis Leoviller de Hallis Impẽsis Octauiani scoti Modoetienß Anno dñi M°. ccclxxxvij. xiiij. kal. octobris.* In aversa pagina exstat *Registrum* chartarum. Accedit tabula, seu index singularum ordine quæstionum octo foliis comprehensus.

XXIV. Bibliorum Germanicorum Pars secunda. Augustæ Vind. per Johannem Schönsberger 1487. in Fol.

Folia hujus editionis numerata sunt, & pars secunda incipit folio CCCC. cujus prima pagina, Hieronymi Præfationem in proverbia continens, inscriptionem habet: Die Vorrede in das büch Der spruch. Vetus Testamentum, seu liber Machabæorum secundus terminatur in prima folii ccccccxLi. (641.) pagina columna secunda. In aversa autem pagina folii ejusdem Præfatio in quatuor evangelistas incipit. Epistolæ ad Ephesios in prima pagina folii cccccccxxxviii. (738.) præmissa est epistola ad Laodicenses spuria. Singulis quatuor evangeliis præmissa est figura ligno incisa; quales, data occasione, insertæ sunt Libris Danielis, Machabæorum, & Apocalypsi. Non satis accurata sunt, quæ scripsit *Beyer* in *Arcanis Sacris Bibliothecarum Dresdensium* pag. 94. ubi de præsenti loquens editione ait: *In Daniele, Libro Macchabæorum & apocalypsi Johannea, nec non in Euangelistarum narrationibus venerandis passim occurrunt figuræ ligno insculptæ.* Nam in Daniele quinque tantum, in libris Machabæorum quatuor, in ipso evangelistarum contextu (seu, ut Beyeri verbis utar) *in Euangelistarum narrationibus venerandis* omnino nulla, sed tantum ab initio, Apocalypsi demum una est præmissa, & septem ipsi textui insertæ sunt. Terminatur Apocalypsis in aversa pagina folii cccccccxcIx (799.), columna tertia, linea 46. Columna quarta ejusdem paginæ sequentem continet subscriptionem: Dises durchleüchtigist werck der ganczen heyligen geschrifft. genant die bibel für all ander vorgetruckt teütsch biblen. lauterer. klarer. vnnd warer nach rechter vnnd gemeyner teütsch. mit holcz (sic, pro hohen) vnd grossen fleyß. gegen dem lateynischen text gerechtuertigt. vnderschidlich punctirt. mit überschrifften bey dẽ meysten teyl der capitel vnd psalm. iren inhalt vnnd vrsach. anzaygende. vñ mit schönen figuren die hystorien bedeütende hat hie ein end. Gedruckt durch hannsen schönsperger in der löblichen keyserlichen reychsstat Augspurg. Nach der geburt cristi des geseczs der gnaden vierzehenhundert vnd in dẽ .lxxxvij. jar. an sant Urbans tag. vmb wölich volbringung.

bringung. sey lob. glori. vnd ere. der hohen heyligen driualtigkeit vnd vnigem wesen. dem vater. vñ dem sun vnd dem heyligen geyst. der do lebt vnd regieret got ewigklich. Amen. Desunt in hac editione custodes & signaturæ. Præter foliorum autem numeros Romanos typographus paginarum inscriptiones & litteras initiales magnas ligno incisas, easque florentes adjecit. Litteræ germanicæ sunt, eæque admodum luculentæ.

XXV. Scriptores veteres de re militari. 1) Flavii Vegetii Epitoma Institutorum Rei Militaris. 2) Sexti Julii Frontini Stratagematicon libri quatuor. 3) Æliani de instruendis aciebus liber. 4) Modesti libellus de Vocabulis Rei militaris. Romæ per Eucharium Silber alias Franck. 1487. in 4.

Quatuor hæc opuscula seorsim haberi possunt, estque singulis ad calcem adjecta peculiaris subscriptio. Quare a Cl. P. Audiffredi in *Catalog. Roman. Edit. Sæcul. XV.* distinctis quatuor numeris recensentur. Recensebo singula eo ordine, quo in exemplari nostro compacta occurrunt. Bibliopegum ordinem temporis, quo prodierunt, non observasse, lector ipse facile deteget. In aversa primi folii pagina

Jo. Sulpitius Verulanus Petro Paulo de Comite
Juueni generoso & strenuo. S. P. D.

Adfirmat Sulpitius in hac epistola, se tres de re militari Scriptores egregios, Vegetium, Aelianum, & Frontinum, nuperrime recognovisse, & ut simul ederentur quam emandatissimi, curasse. Nulla vero Modesti fit mentio, quem forte post tres illos scriptores jam impressos, Sulpitius adjecit. In fronte folii secundi capitalibus litteris hæc leguntur impressa; *Flavii Vegeti Viri. Illus. Ad Valentinianum Augustum Epitoma Institutorum Rei Militaris Ex Commentariis Catonis: Celsi: Traiani: Hadriani: Et Frontini Liber Primus.* In aversa pagina folii 58 legitur: *Impressum Romę per venerabilem uirum Magistrū Eucharium Silber | alias Franck. Anno domini millesimo quadringentesimo octogesimo septimo. Die uero quarto kal'. Februarii.* Accedit in eadem pagina *Registrum*, sc. Chartarum & emendatio loci cujusdam. Sequentis operis primum folium vacuum est. In fronte autem folii secundi *Sexti Julii Frontini Viri Consularis Strategematicon liber primus;* quem tres alii excipiunt. In Exemplari, quod descripsit Cl. P. Audiffredi, videntur verba *Sexti Julii Frontini* capitalibus litteris impressa esse; ita enim tres hæ voces impressæ exhibentur: In nostro vero exemplari iisdem sunt litteris impressæ, quibus verba immediate sequentia, & ipse textus operis. Insuper in exemplari Audiffredii pro *Consularis* legitur *Consolaris.* In reliquis notis characteristicis nulla est differentia. In aversa pagina fofolii 47. ante medium paginæ legitur: *Impressum Rome ꝑ Venerabilem uirum Magistrū Eucharium Silber: alias Franck Anno. M. cccc. lxxxvii. die vero prima Junii*

Junii. Sequentis folii prima pagina tantum exstat *Registrum.* sc. chartarum. Folium primum Aeliani vacuum est. In fronte autem folii secundi *Aeliani de instruendis aciebus opus ad Diuum Hadrianum: a Theodoro Thessalonicēse latinum factum & Antonio Panormite Alphonsi Regis preceptori dicatum:* sc. incipit. Sequitur vero immediate præfatio. In prima folii 28 pagina paulo post medium legitur: *Impressum Rome per Venerabilem uirum Magistrū Eucharium Silber, alias Franck. Anno domini Millesimo quadringentesimo octogesimo septimo. Quinto decimo kal. Martii.* Accedit in eadem pagina *Registrum*, sc. chartarum. *Modesti Libellus De Vocabulis Rei Militaris Ad Tacitum Augustum* (hæc capitalibus impressa litteris in fronte primæ paginæ leguntur) sex tantum constat foliis impressis, & in prima sexti folii pagina hanc habet subscriptionem: *Impressum Rom. per Venerabilem urm* (sic) *Magistru3 Eucharium Silber: alias Franck. Anno domini. M. cccc. lxxxvii. Septimo Idus Junii.* Quatuor hæc opuscula eodem charactere, romano nimirum, eidemque chartæ, admodum nitidæ, impressa sunt. Carent custodibus, signaturis, numeris, & inscriptionibus paginarum: habent vero initiales litteras parvas; excepto opusculo Modesti, quod unicam, in fronte nimirum, litteram initialem habet, eamque majusculam R.

XXVI. Wenceslai Brack, Artium Professoris, & Examinatoris Constantiensis 1) vocabularium latino-teutonicum secundum materias dispositum. 2) Ethymologiæ Isidori. 3) Vocabularium alphabeticum brevissimum verborum, 4) Tractatus de modo conscribendi epistolas. 5) Hugonis Didascalon, sine nota loci & Typographi anno 1487. in 4.

In prima primi folii pagina paulo prolixior legitur operis Titulus. Folio secundo *Incipit Tabula vocabularii*, ceterorumque opusculorum hoc volumine contentorum, terminata in aversa pagina folii quarti. Quatuor hæc folia non sunt numerata. Folio quinto, columna prima *Enceslaus* (Wenceslaus) *brack artium professor ₂ examinator in Constancia, suis scolipetis salutem plurima3 dicit.* In secunda columna paginæ ejusdem incipit vocabularium, & primum quidem exponuntur voces *De celo ₂ eius partibus.* Ab hoc folio & deinceps folia numerata sunt, ita quidem, ut idem numerus sit expressus in superiori margine utriusque paginæ, e. g. *Folium* CIX. signaturas etiam typographus adjecit. Desunt vero initiales litteræ. Vocabularium secundum materias dispositum terminatur in prima columna folii lxvj. & in eadem incipit *De verbis paruula positio ob tabule paruitatem.* Ars Epistolandi, seu instructio ad conscribendas Epistolas terminatur in columna prima folii CVIII, quod numero caret. Folio CIX *Incipit prologus in didascolion* (sic) *hugonis.* Ad hujus libri calcem in prima columna folii CXIII., quod pariter numerum non habet adjectum, sequens legitur subscriptio litteris gothicis majusculis impressa: *Explicit sextus ₂ per cōsequens*

quens totus hugonis in didascoliō liber: qui est de modo studēdi z ordine legēdi Anno domī Mcccclxxxvii in die sācte Crucis. De loco impressionis, & typographo non habeo, quæ dicam. Litteræ gothicæ sunt oblongæ, minus pingues, suoque in genere elegantes: Charta plane firmissima, sed minus alba & polita. Prodierunt hæc eadem opuscula conjunctim, sine loci pariter, & typographi mentione, anno 1483. Vid. N. I. ad h. a. & Weislinger Armament. Cathol. pag. 280. Cl. Panzer in novissimo opere: Annalen der ältern deutschen Literatur editionis prioris pag. 132. meminit quidem ut ab aliis excitatæ posteriorem vero penitus ignoravit.

XXVII. *Autoritates Arestotelis Senece Boecii. Platonis Apuley Affricani Porphirij & Gilberti porretani,* Coloniæ per Johannem Guldenschæff. 1487. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima pagina folii primi gothico charactere majusculo impressa. In aversa pagina folii ejusdem legitur index librorum, ex quibus auctoritates, seu sententiæ depromptæ sunt, e. g. *Auto. iij. & iiij. li. meta. folio iiij.* Folio secundo *Incipit prolog⁹ cōpendii auctoritatū* &c. Opus gothico est charactere impressum, & quidem firmissimæ chartæ, at minus albæ, & politæ. Signaturas, & foliorum numeros, e. g. *Folio - xv.* ipse typographus adjecit. Custodes vero, inscriptiones paginarum, & initiales litteræ desunt. Folio xxxiiij. pagina prima, linea 5 *Sequūtur auto. iiij. libri politicorum aresto.* In prima vero pagina folii lij. linea 27 terminatur editoris epilogus, cui in eadem pagina adjecta est sequens subscriptio:

Finitū & cōpletū est hoc opusculū per
me iohānē guldēschaeff ciuē colonien
sem. Anno dn̄i nostri. M°. cccc. lxxxvij.

Nihil de hoc opere habent Bibliographi, qui mihi ad manus sunt.

XXVIII. Johannis Sulpitii Verulani commentariolus in eam Quintiliani partem, quæ de compositionis ratione inscribitur. Accedit Quintilianus de compositionis ratione. Romæ per Eucharium Silber, alias Franck. 1487. in 4.

Præmissa est *Jo. Sulpitii Verulani: In Commentariolum de Compositione orationis ad Clarissimum Virum Falconem Sinibaldum: Patritium Romanum: Protonotarium apostolicią; erarii Prefectum: Questoremq; pontificium. Prefatio.* Folio secundo *Jo. Sulpitii Verulani* ad eundem *Commentariolus* incipit, charactere romano, & præstanti chartæ impressus. Initiales literas parvas in fronte præfationis, & opusculi utriusque typographus adjecit: desunt vero custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum. Ad calcem aversæ paginæ folii

impressi

impressi 27 leguntur sequentia: *Impressum Rome per Venerabilem uirum magistrū Eucharīū Silber alias Franck. Anno dñi. M. cccc. lxxxvii. Die Lune. xi. kal. Nouembris.* Folio sequenti incipit *Quintilianus de Compositionis Ratione* qui terminatur in prima folii impressi quadragesimi pagina sine ulla subscriptione, praeterquam, quod vox *Finis* charactere majusculo sit adjecta. In aversa pagina folii ejusdem impressum legitur *Registrum* sc. chartarum opusculi utriusque cum subscriptione: *Sulpitius emendauit.* Quamvis igitur opusculum posterius nota anni, loci, & typographi careat: recte tamen ex Registro, opusculis ambobus communi, colligitur, ambo simul, & eadem ex typographia prodiisse in lucem.

XXIX. Sacramentale, seu Tractatus Theologicus de Sacramentis auctore Petro de Ailliaco, Cardinali, & Episcopo Cameracensi. Lovanii per Egidium van der Heerstraten. 1487. in 4.

Operi praemissus est index titulorum singulorum ordine capitum, septem foliis impressis comprehensus. Folio 8 *Incipit libellus sacramētalis domini Petri de alyaco episcopi ꝛ cardinalis Cameracensis,* gothico charactere satis luculento firmissimae chartae impressus. Desunt initiales literae, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Folia literis a - l signata sunt inde a folio octavo. Praecedentia signaturam A habent. Opus terminatur in prima pagina folii septimi quaternionis *l*, linea 18. In hac pagina nihil aliud, quam hae duae voces *Deo gratias*, legitur: in aversa autem pagina subscriptio sequens: *Explicit Sacramētale domini Petri de Alyaco, cardinalis ꝛ episcopi Cameraceñ. Alma in uniuersitate Louanieñ Impressum per Egidium van der Heerstraten Anno domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo septimo die xiiij. Aprilis.*

XXX. *Vocabularius Rerum.* Latino - Theodiscus secundum certas materias dispositus, Auctore Wenceslao Brack, Professore & Examinatore Constantiensi. sine nota loci, & typographi. Anno 1487. in 4.

Verba *Vocabularius Rerum*, gothico charactere majusculo impressa tantum leguntur in prima primi folii pagina. Folio secundo *Incipit tabula vocabularii De celo ꝛ eius partibus* (qui primus est articulus, secundus *De nominibus dei* — tertius *De filio dei* &c. &c.) terminatur haec tabula in aversa pagina folii tertii, linea 5, quae est:

De lapidibus ꝛ gemmis.

Folium quartum vacuum est, Folio quinto post auctoris praefationem ad Scolipetas suos ipsum incipit vocabularium charactere gothico nitidae chartae impressum. Ab hoc folio, & deinceps typographus chartas signavit literis a - i. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum, nec non initialis litera in

 fronte

fronte præfationis. Terminatur opusculum in aversa pagina folii sexti ternionis l. Legitur ibidem auctoris nota, seu indiculus scriptorum, qui de gemmis & lapidibus plura scripserunt. Accedit anni nota: *Anno. M. cccclxxxvij.* quæ abs dubio impressionis annum designat, non compositionis. Nam opusculum hoc jam anno 1483 impressum est, ideoque ab auctore dudum ante annum 1487. compositum. Conf. Fasc. II. pag. 115. Editionem ejusdem aliam ab hac diversam ejusdem anni 1487. paulo ante N. XXVI. recensui.

XXXI. *Incipiūt sermones sancti Augustini ad heremitas z non nulli ad sacerdotes suos: z ad aliquos alios. Et primo de īstitutiōe regularis vite ſsmo ꝑ.* Venetiis per Paganinum de Paganinis 1487. in 8

Præcedit index sermonum, in aversa secundi folii pagina terminatus. In fronte primæ columnæ folii tertii verba leguntur tituli loco recitata. Sermones porro isti charactere gothico in duabus columnis impressi sunt. Initiales literas parvas typographus sæpe adjecit, sæpe omisit. Chartæ literis a - r signatæ sunt. Custodes, foliorum numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Ad calcem secundæ columnæ folii sexti ternionis r legitur: *Impressum Venetiis per Paganinuʒ de paganinis Brixianū. Anno Domini M. cccc. lxxxvij. die. xxvj. Maij.* Continet hæc editio sermones, Sancto Augustino adscriptos, quinquaginta novem. Accedunt vero de Sancta Monica sermo lx. Calisti narratio de conversione S. Augustini. Sigisberti de eodem narratio ex epistola ad Macedonium. Excerpta quædam ex chronico Bedæ. Relationes aliæ incertorum auctorum. Oratio de Passione Domini, a nonnullis Sancto Augustino adscripta, quam per quadraginta continuos dies recitantibus Bonifacius VIII. plenariam concessit indulgentiam.

ANNO 1488.

I. Nestoris Dionysii Novariensis Ord. Min. Opus Grammaticum a Guillielmo de Tridino (Venetiis) impressum ann. 1488. in Fol.

In aversa primi folii pagina legitur auctoris Epistola dedicatoria, versibus scripta, ad Ludovicum Sfortiam. Folio autem secundo *Nestoris. Dionisii Nouariēsis. ordinis Minorum liber primus. foeliciter incipit.* Constat opus octo libris, quorum sex priores Lexicon continent grammatico - Philosophicum vocum selectarum duo vero posteriores de diversis agunt partibus orationis. Accedunt operi *Primo* quidem Catalogus Auctorum, ex quorum scriptis auctor sua de-

...pfit, plerumque, quoque in operis ipsius margine jam citaverat. Secundo ...nina quædam tum latina, tum italica auctoris. Tertio auctoris censura in ...m Sulpitii de quantitate syllabarum. Tandem Registrum chartarum & ...tio sequens: *Habes humanissime lector, Nestoris Dionysii Novariēsis opus ...e emendatum: & suo loco, quotcunq3 vocabula in priore exemplari* (nimi...itione operis hujus Mediolanensi an. 1483.) *mance erant diligenter ap...propter candide lector, operis conditori: nec minus huiusmodi castigata ...ctori Guiglielmo de tridino perpetuo felicitatem optare non pigeat. ...5. Junii.* 1488. Ceterum litteræ sunt romanæ satis elegantes. ...s. Litteras vero initiales parvas (excepta prima magna & flo...s, & numeros foliorum typographus adjecit. De auctore, & ...le conf. *Denis* Merkwürdigkeiten der garellischen Bibliotheck

...udeschis, Archiep. Panormitani, vulgo Abbatis ...do Judiciarius. Venetiis per Joh. Antonium ...etis & Franciscum de Gyrardengis. in Fol. mag.

In fronte primæ primi folii columnæ legitur: *Incipit eximius hic iudicia...rius ordo.* Typi sunt paulo majores & satis pingues. Paginæ singulæ in duas columnas divisæ sunt. Paginas typographus signavit, idemque literas initiales parvas adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In ...e sequentia leguntur: *Presens domini Panormitani practica d'. modo procedendi ...in iudicio tam summarie z de plano: q3 mere z cum strepitu iudiciali: in omnibus ...ferme curijs obseruari cōsueta: hic finit cū laude dei. Uenetijs impressa. M.cccclxxxviij. ...nonis octobris. Cura z ipēsa dñi Joānis antonij de birretis z Francisci de gyrardenghis.*

III. Friderici de Petrucciis Senensis Consilia Jurid. Senis per Henricum Harlem & Joh. Valbeck 1488 in Fol.

Incipit hoc opus sine ullo titulo: aut inscriptione, estque gothico charactere minuto & minus pingui in duabus columnis firmissimæ, at minus albæ ...c politæ. chartæ, amplis instructæ marginibus impressum. Caret initialibus litteris, custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. Habet vero signa...ras. In fine legitur: *Hic finiunt Consilia cum eorum tabula* (quæ in nostro exemplari primum sequitur) *Excellētissimi decretorum doctoris domini Friderici ...etruccii Senensis diligentissime reuisa per eximium legum doctorem dominū Bernar...dinum pasturinu3 de pontremulo Impressioniq3 dedite Senis per Henricū Harlem & Johannem Valbeeck Socios. Anno salutis. Mccccxxxviij. Die decimo quinto Ja...nuarij.* Orlandi & Maittaire nullum noverant librum Senis ante annum 1489. impressum.

IV.

IV. Alberti Magni Commentaria in octo libros Physicorum Aristotelis a Matthæo Battiterro edita, & Venetiis per Joh. de Forlivio & Gregorium Fratres impressa anno 1488.

In aversa primi folii pagina *Excellētissimo medico p̄clarissimoq3 philosopho dño Jacobo battiferro patri obseruādo. Matheus battifero vrbinas artium doctor & medicine. S.* sc. salutem dicit. In hac epistola miris encomiis celebratur hoc Alberti M. opus. Recensentur etiam labores, quos editor in operis emendatione insumpsit. Folio secundo ipsum opus incipit gothico charactere pereleganti in duabus columnis chartæ firmissimæ, nitidæ tamen & albæ, impressum. Signaturas, paginarum inscriptiones, & plerumque initiales litteras parvas typographus adjecit. Custodes vero, & numeri paginarum desunt. Ad calcem operis sequentia leguntur: *Explicit cōmentum Doctoris excellentissimi Alberti magni ordinis p̄dicatorū in libros physicorū. Impressū Uenetiis p Joānem de forliuio & Gregoriū fratres. Anno dñi. M°. cccc°lxxxviij. die. viiij. Januarij.* Accedit Registrum *charta4 huius libri.*

V. *Sermones Thesauri noui de sanctis.* Argentinæ per Martinum Flach 1488. in Fol.

Verba, *Sermones* &c. leguntur gothico charactere majusculo impressa in prima primi folii pagina. Folia novem sequentia indicem continent alphabeticum materiarum: Folium vero undecimum indicem singulorum ordine sermonum. Folium duodecimum vacuum est. Folio demum 13. *Incipiunt Sermones* &c. Sunt hi sermones Thesauri novi de tempore, & quadragesimales ad annum 1487. NN. V. & VI. recensiti. Cetera etiam omnia, quæ ad externam spectant formam, sunt eadem. Ad calcem legitur: *Opus perutile sermonum de sanctis per circulum anni Thesaurus nouus nuncupatū impressu3 Argentine p Martinū flach Anno dñi. M. cccc. lxxxviij. finit feliciter.*

VI. Summæ Theologicæ S. Antonini Pars III. Spiræ per Petrum Drach. 1488. in Fol.

Pertinet ad editionem totius Summæ S. Antonini, quam recensui ad annum 1487. N. XXI.

VII.

VII. Angeli Carlati de Clavasio Ord. min. *Summa* de casibus conscientiæ, vulgo *Angelica*. Norimbergæ per Anton. Koburger 1488. in Fol.

De opere ipso & auctore scitu necessaria prælibavi ad annum 1487. N. XVI. Præsens editio in fronte primæ paginæ impressæ hunc quasi titulum habet: *Summa Angelica de casibꝯ ꝯscientie p venerabilem fratrem Angeluȝ de clauasio ꝯpilata: Incipit feliciter.* Post hæc verba spatium vacuum, quod imprimendis viginti circiter lineis suffecisset, typographus reliquit: mox vero opus ipsum incipit, gothico charactere minutiori in duabus columnis impressum. Signaturas, paginarum inscriptiones, e. g. *Absolutio*, initiales literas parvas, & foliorum numeros romanos ipse typographus adjecit. Terminatur opus in secunda columna folii CCCII. Typographus primum quidem adjecit versus: *Humano angelicas* &c. recitatos ad annum 1487. N. XVI. Tum vero subscriptionem sequentem: *Explicit summa Angelica de casibꝯ conscientie p fratrē Angelū de clauasio cōpilata: maxima cuȝ diligētia reuisa: ꝛ fideli studio emēdata sicut ipm opus p se satis attestabit. Nurenberge impressa p Antoniū koberger inibi conciuem Anno dñi M.cccclxxxviij. v. kal. Septembris.* In aversa pagina folii ejusdem incipiunt *Rubrice iuris ciuilis & canonici* &c. Terminatæ in columna quarta folii CCCX.

VIII. Ambrosii Spieræ, Ord. Servorum B. M. V. Quadragesimale de Floribus Sapientiæ dictum, seu Sermones XLV. Quadragesimales. Venetiis sumptibus Octaviani Scoti per Bonetum Locatellum 1488. in Fol. min. seu 4 maj.

Operi præmissi sunt indices 1) Sermonum, e. g. *In qnto* (sermone sc. agitur) *de sapia — In sexto de generali iudicio* — 2) Alphabeticus materiarum in tribus columnis minutissimo charactere, quo ipsum opus, impressus, & in sexta folii noni columna terminatus. Folio decimo *Incipit quadragesimale de floribus sapiētie* &c. &c. in duabus columnis præstanti chartæ impressum. Signaturas, initiales literas parvas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Sermo X. — Sermo XXXIII.* typographus adjecit. Custodes vero, & foliorum numeri desunt. In secunda columna folii septimi quaternionis *PP.* sequens legitur subscriptio: *Hoc opꝰ diligētissime fuit emēdatū p Reuerēdū doctorē sacre theologie Magr̄m Marcū Uenetū ordinis suo4 Btē Marie. Impressūq3 Uenetiis summa cura ꝛ diligentia Boneti Locatelli. sumptibus ꝛ expensis. D. Octauiani Scoti. decimo kalendas martii.* 1488. His subjecta sunt quatuor disticha:

Siquis ades doctus Ambrosi nomen adorans
Et libros properas velle videre nouos.
Hos eme quis manibus noctuq3 dieq3 retentis
Edisces: valeant quid documenta dei.

Et

Et quo predicanda modo sint nomina Christi
Et quo te pariter virgo beata docet.
Cunctaq3 preterea. que ad sūmi culmina celi
Deducunt: facilem dantq3: prebentq3 viam.

In eadem columna Octaviani Scoti insignia exhibentur. Aversa autem pagina *Registrum* sc. chartarum continet. Operis ejusdem duas alias editiones pariter venetas ann. 1481, & 1485. excitavit Cl. Gemeiner loc. cit. pag. 100. seqq.

IX. Guilielmi Ockami, Ord. Min. Logica. Parisiis impressa 1488. in Fol.

In aversa primi folii pagina legitur editoris præfatio, sine ullo titulo aut inscriptione, eandemque in eadem pagina excipit auctoris ipsius præfatio. Folio secundo, pariter sine ullo titulo operis prima pars incipit rotundo charactere chartæ præstanti in duabus columnis impressa. In margine superiori primæ cujusvis folii paginæ indicatur pars operis, e. g. *Prima pars — Tertia pars.* in aversæ autem paginæ superiori margine folii numerus romanus expressus est, e. g. CXIII. — CXXIII. Signaturas, & initiales literas parvas typographus adjecit. Ad calcem columnæ secundæ folii CXXIV. sequens legitur subscriptio: *Explicit tractatus logice fratris guillermi ockam diuisus in tres ptes & vnaqueq3 pars p capitula distincta est. Impressū est hoc opus Pari. ī vicō clauso brunelli. M. cccc°lxxxviii.* In aversa pagina folii ejusdem *Incipiūt capitula sup sūma logices* &c. terminata in secunda columna folii CXXVI. Carent vero postrema hæc tria folia numeris. De editione hac Logicæ Ockami nihil reperi apud Bibliographos qui ad manus mihi sunt.

X. Bartholomæi de S. Concordio, vulgo Pisani, Ord. Prædicat. *Summa* casuum conscientiæ, dicta *Pisanella*, & *Magistrucia* cum supplementis Nicolai de Ausmo Ord. Min. Norimbergæ sumptibus Anton. Koburger per Georgium Stuchs impressa. 1488. in 4 maj.

Operis hujus editionem omnium forte primam Fasciculo I. pag. 133. & aliam Norimbergæ per Anton. Koburger anno 1478. curatam Fasciculo II. pag. 24. recensui. Summam vero solam, sine supplementis Nicolai de Ausmo pariter Fasc. I. pag. 148. recensitam invenies.*) Editio præsens hujus summæ cum Sup-

*) Cl. Panzer in novissimo opere: älteste Buchdruckergeschichte Nürnbergs pag. 91. adhuc dubitat, an editio a me indicata Fasc. I. pag. 148. supplementis careat, licet dudum a me ea de re certior per litteras factus. Idem denuo adfirmanti mihi num fidem habiturus sit, nescio.

Supplementis gothico charactere admodum minuto firmissimæ, & præstanti chartæ impressa est. Caret initialibus literis, custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. Habet vero signaturas. In fronte primæ primi folii, signati *a* 2, columnæ

In nomine dñi nostri ihu xpi amen.
Incipit liber q̄ dicitur supplementu3.

Terminatur vero idem in columna quarta, linea 19. folii sexti quaternionis xx. folio sequenti *Incipit tabula capitulo4 hui9 libri.* Hanc excipiunt abbreviaturæ explicatæ, & Rubricæ juris tam civilis, quam canonici. Accedunt demum canones pœnitentiales ex Summa Astensi verbotenus extracti, ad quorum calcem in quarta folii septimi quaternionis 33 columna primum quidem sequentes leguntur versus:

Sacra docẽs poplos oracula p̄sbr alme
Fit tibi ne dubites vtilis iste liber.
Deniq3 cog̃sces frueris dū claue supna
Soluere confessor: q̄dve ligare poter.
Hec al's multo tibi sūt scrutāda labore
Sed cito: sed breuit᷑ do pisanella tibi.
Incola Nurẽberge Ant9 koburgẽ vt illā
Impmēt Jeorg9 stuchs dediter; (æris) *opi.*
Edit hc̄ sult3bach docuit nurẽbga polite
Impmat vt libros: nūc dec9 art; *h3.*

Tum vero sequens anni, & diei notitia

Anno xp̄i. M. cccc. lxxx.
U J J J. Mensis Juni (sic) *die xx.*

Roederus in Catalog. Libr. Sæc. XV. Norimb. Impress. pag 35. N. 172. excitavit *Nicolai de Ausmo ordinis Minorum supplementum seu summarium casuum per Anton Koburger Nurembergæ* 4to. & ibid. N. 276. *Summæ Pisanellæ supplementum per Anton Koburger.* 4to. Vix dubito, quin nostram utroque in loco designarit editionem, quam non ipse vidit, sed sub diversis titulis a diversis Bibliographis excitatam invenit. Scriptor novissimus des Leben Anton Koburgers — pag. 28. pariter bis eandem excitavit editionem, Roederum secutus. Nec apud alios Bibliographos adcuratiorem de hac editione notitiam inveni. Videtur hactenus minus cognitum fuisse, Georgium Stuchs sumptibus Ant. Koburger imprimendis libris operam dedisse. Cl. Panzer in Nürnbergs Buchdruckergeschichte pag. 111. perpauca habet de hac editione.

XI. Decreta Basileensia, & Bituricensia, quæ *Pragmatica* adpellantur, jussu Caroli VII. Franciæ Regis Biturigis anno 1438. edita, & cum amplissimis Commentariis Cosmæ Guymier impressa Lugduni 1488. in 4.

In aversa primi folii pagina interpretis præfatio legitur. Folio secundo opus ipsum incipit. Decreta charactere magno gothico eleganti & luculento, commentaria minuto admodum & gracili impressa sunt. Decretis ipsis conciliaribus præmissum est decretum Caroli VII. quod terminatur in prima pagina folii 17, signati c 1. In aversa pagina ejusdem folii incipit Decretum *De auctoritate & potestate sacro4 gñalium cõcilio4* &c. Signaturas, & plerumque etiam initiales literas parvas typographus adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In fine voluminis seu ad calcem primæ paginæ folii sexti quaternionis G sequens legitur subscriptio:

Finiunt decreta basiliensia & bituricensia (sic) *quã pragmaticam vocant glosata p magistrum Cosmã guymier in vtroq3 iure licenciatum & lugdoni* (sic) *in pressa*(sic) *Anno dñi. M. cccc. lxxxviij.*

In aversa pagina leguntur *Rubrice pragmatice.* His subjecta sunt insignia quæ literis I & G typographi, aut Bibliopolæ nomen exprimunt. Decreta hæc sub nomine, *Sanctio Pragmatica*, satis nota sunt eruditioribus. Hæc vero editio in ipsa Gallia minus cognita esse videtur. Cl. De Bure in *Bibliographie Instructive* eam non excitavit. Maittaire Tom. I. pag. 500. ejus mentionem fecit sub titulo: *Basiliensia Decreta, quæ pragmatica nominantur. Lugduni* 1488. Ibidem vero in notis n. 5. ex Simleri Bibliotheca nomen Commentatoris *Guymier* expressit per *Grimier*. Orlandi eandem editionem designasse videtur, ubi pag. 184. excitavit: *Decreta Basilicasia* (sic habet etiam in indice pag. 325.) *quæ pragmatica appellantur* 1488. Patet Bibliographis istis minus cognitam fuisse nostram hanc editionem.

XII. *Lectura super Canone misse in alma vniuersitate Tuwingensi ordinarie lecta.* Hæc tantum leguntur in prima primi folii pagina. Reutlingæ per Joh. Otmar 1488. in Fol.

In prima folii secundi columna uberior legitur de hoc opere notitia. Discimus ex eadem, Gabrielem Biel esse quidem ejus, ut nunc edita est, auctorem: eundem tamen pleraque mutuasse ex prælectionibus Johannis Eggelingi Brunswicensis, qui eas Moguntiæ præsentibus Clericis habuit. In eadem columna Præfatio incipit, terminata in quarta columna folii tertii. Folio quarto incipit *Tabula contentorum*, seu singularum ordine lectionum brevis summa.

Hanc

Hanc in aversa folii 23. pagina excipit index materiarum alphabeticus, ad cujus calcem circa finem columnæ tertiæ folii 26. hæc leguntur: 16. *Septembris Anno* 1488. *Manu propria collector| in alma vniuersitate Tuwingeñ. p̄mum lecture hui⁹ exemplar. vna cum tabulis directiuis q̄3 diligenter calamo exaratum est. Laus deo.* Porro ex subscriptione ad calcem voluminis adjecta discimus, opus hoc prælo exiisse eodem anno 15. *die Nouembris.* Oportet igitur plagulas operis prioris jam ante, quam auctor illud absolveret, typographo ad imprimendum fuisse transmissas. Ad calcem lectionis LXXXIX. legitur *Conclusio operis*, in qua ingenue fatetur Gabriel Biel, se pleraque ex prælectionibus Joh. Eggelingi hausisse *paucis omissis nōnullis additis vel mutat|*. In aversa pagina folii ejusdem hæc exstat nota: *Finitū legendo* 4. *nouembris Anno dn̄i* 1488. tum *seq.ur additio que sup̄ lectione* 57. *scribi debuit ante solutionē dubii quinti.* Hæc additio terminatur columna quarta folii noni quinternionis ȝ. In eadem columna uberior legitur subscriptio, quæ incipit: *Immensas igitur omīpotenti.* &c. &c. clauditur his verbis: *Imp̄ssum attamen feliciterq3 ɔsummatū impensis & singulari cura Magistri Johānis otmar ciuis Rutlingenß Anno.* 1488. *in ɔpfesto Otmari sancti abbatis.* 15. *die Nouembris.* Ceterum editio hæc gothico est charactere impressa in duabus columnis. Chartæ satis firmæ, & albæ. Signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Lectio* — *LIX.* typographus adjecit: desunt vero custodes, numeri paginarum, & initiales literæ. In margine superiori cujusvis columnæ litera alphabeti major expressa est, ita quidem, ut prima columna, in qua lectio incipit, literam A, secunda literam B & sic deinceps præmissum habeant. Maittaire Tom. I. pag. 493. ad annum 1488. abs dubio editionem hujus operis Tubingensem, sumptibus Friderici Meynberger anno 1499. curatam designavit, ubi ait: *Gabrielis Biel expositio Canonis Missæ: per Fredericum Meynberger* 8vo *Tubingæ* 1488. Est mihi nunc utraque editio præ oculis, habentque ambæ formam folii, non octavi. Idem tamen Bibliographus editionem quoque Reutlingensem, sed minus adcurate, excitavit ibid. pag. 781, ubi hæc habet: *Lectura super Canone Missæ in alma Uniuersitate Lowingensi* (sic) *ordinarie lecta. fol. Rutling.* 1488.

XIII. Joh. Baptistæ de Salis, Ord. Min. de observantia Summa casuum conscientiæ Alphabetico ordine concinnata. Norimbergæ per Anton. Koburger 1488. in Fol.

In aversa primi folii pagina auctoris præfatio legitur. Folio secundo *Incipit Summa casuū vtilissima* &c. gothico charactere minuto in duabus columnis impressa. Signaturas, paginarum inscriptiones, e. g. *Excūmunicatio - Jejuniū*, foliorum numeros romanos (inde a folio secundo, quod numerum I. habet, scilicet *Folium I.*) & plerumque initiales literas parvas ipse typographus adjecit. Desunt vero custodes. Terminatur opus in secunda columna folii CCLXVII. cujus tres ultimæ lineæ eiusmodi sunt:

expletū est in Nuremberg impiali ciuitate partis germanie : p Anthoniū koberger inibi cōciuem. Anno currente. M. ccccLxxxviij. His subjecta leguntur: *Sit laus deo.*

In aversa pagina folii ejusdem legitur Bulla Sixti IV. quæ incipit: *Etsi dñici greg† saluti* &c. data anno *M.° cccc° Lxxix. die tercio kl'. Januarij.* Huic subjecta sunt novem disticha in laudem operis. Accedunt Rubricæ Juris tam canonici, quam civilis, octo foliis non numeratis comprehensæ.

XIV. *Incipiunt comentaria* (sic) *gloriosissimi* (sic) *doctoris sancti Thome de aquino ordinis predicatorū super libris aristotilis* (sic) *de anima.* Hæc in fronte leguntur primæ columnæ operis Papiæ impressi per Martinum de Lavalle 1488. in Fol.

Opus in duabus columnis gothico charactere admodum minuto impressum est. Habet initiales literas parvas, & signaturas: caret vero custodibus, numeris, inscriptionibus paginarum. In aversa pagina folii septimi quaternionis k sequens legitur notitia: *Explicit commentum sancti Thome de aquino ordinis predicato4 super libros aristotelis de anima. Papia* (sic) *Impressum per Martinū de laualle de mōferato. Anno Christi. M. cccc. Lxxxviij. die vltima mensis septembris.* Accedit in eadem columna registrum chartarum.

XV. *Glosa cōtinua collectoris* (Petri de Harentalis Prioris Floreffiensis Ord. Præmonstrat.) *super librum psalmorum.* Reutlingæ 1488. in Fol.

Hujus operis editionem antiquiorem ad annum 1480. N. XIII. recensui. Hæc præsens tituli loco verba a me recitata: *Glosa cōtinua* &c. majusculo charactere gothico impressa exhibet in prima primi folii pagina. Folio secundo *Expositio libri psalmo4 regii pphete* &c. &c. scilicet incipit. Sequitur autem immediate auctoris epistola dedicatoria ad Johannem de Arkel. Opus gothico charactere in duabus columnis sat firmæ chartæ impressum est. Caret initialibus literis, foliorum numeris, & custodibus: habet vero signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Psalmus — XIII.* In fine adnexa est 1) Oratio, 2) Psalmorum recommendatio, & 3) eorundem index alphabeticus. Ad hujus calcem legitur: *Finis glose ɔtinue sup librum psalmo4 in Reuttlingā Impressa. Anno. M. cccc. Lxxxviij. q̊ Romano4 rex Maximilian' captus tenebatur in ponte flandrie ac deinde liberatus auxiliante dño nostro iesu christo qui est benedictus in secula seculo4.* Videtur & hoc opus per Joh. Otmar excusum fuisse, utpote iisdem literis impressum, quibus lectura in canonem missæ paulo ante N. XII. recensita.

XVI. *Proprietates Rerum domini bartholomei anglici.* Hæc tantum leguntur in prima primi folii pagina gothico charactere majusculo impressa. Sine nota loci & typographi 1488. in Fol.

Folio secundo *Ncipiunt (I) tituli libroꝝ ꝛ capituloꝝ venerabil' Bartholomei anglici de ꝓprietatibꝫ rerum*. comprehensi foliis quinque. Folio septimo post Prohemium opus ipsum incipit in duabus columnis gothico charactere impressum. Habet signaturas, foliorum in superiori margine primæ paginæ inscriptiones, e. g. *Liber .XIII.* & plerumque literas parvas initiales, quæ sæpe tamen desunt. Desunt ubique numeri foliorum, & custodes. Liber XIII. in columna tertia folii signati *B*3, Liber vero XIX, isque ultimus in columna secunda folii octavi quaternionis DD terminatur. In eadem columna sequens legitur subscriptio: *Explicit liber de ꝓprietatibus rerum editus a fratre Bartholomeo anglico ordinis fratrum minorum. Anno domini Mccclxxxviij. kalēdas vero Junij. xij.* De operis auctore quædam dixi in *Fascicul. I.* pag. 171. De editionibus hujus operis aliis Conf. Clement *Bibliotheque curieuse* &c. Tom. II. pag. 467. seqq. Nostram hanc editionem Weislingerus pag. 492. rarissimam vocat.

XVII. **Johannes Boccatius von den erlydhtē frouen** Hæc tantum leguntur in prima primi folii pagina magno charactere impressa. Argentorati per Johannem Pruss 1488. in Fol.

Folio secundo incipit **Das Register**, seu brevia singulorum hujus operis capitum argumenta, quæ terminantur in prima folii sexti pagina. In aversa pagina folii ejusdem incipit *Epistola*, sc. dedicatoria interpretis Henrici Steinhöwel, Medic. Doctoris Ulmensis, inscripta **Der durchlüchtigsten Fürstin vnd frowen frow Elienorij herzogin zu östrich** &c. data Ulmæ 1473. Hanc epistolam in prima folii octavi pagina terminatam in aversa folii ejusdem pagina excipit interpretis instructio **Von den puncten**, i. e. signis interpunctionum ab eo usurpatis. Folio demum nono, cui inscriptum est: **Das erst blat**, opus incipit literis germanicis figura ad modernas manuductas prope accedentibus impressum. In prima cujusvis folii pagina folium indicatur, e. g. **Das** .XXXIII. **blat.** in aversa autem capitulum, e. g. **Das** .XXIIII. **capitel.** Initiales literas magnas, & figuras quam plurimas ligno incisas ipse typographus adjecit, idemque paginas signavit. In aversa pagina folii XCV subscriptio sequens legitur:

Getruckt zu Straßburg durch Johannem pruß Anno Mccclxxxviij.

Auctor alias quoque adpellatur Johannes de Certaldo, unde familia originem traxit. Ipse vero Florentiæ natus est. De hoc Petrarchæ discipulo, & familiari, plurium aliorum operum auctore, passim agunt scriptores historiæ literariæ.

Hanc

Hanc germanicæ versionis editionem frustra hactenus apud Bibliographos quæsivi. Eorum non nulli editionem ejusdem Augustanam jam anno 1471. factam excitarunt. Conf. Zapfs Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 11. Verum cum hæc versio germanica ab Henrico Steinhöwel anno primum 1472. fuerit inchoata non potuit ea anno 1471. Augustæ imprimi. In Epistola quippe dedicatoria anno 1473. scripta interpres ait, anno præterito se huic operi manum admovisse.

XVIII. *Caii Suetonii Tranquilli De Uita Xij. Cæsarum Liber Primus Incipit.* Bononiæ per Platonem de Benedictis 1488. in Fol.

In fronte primæ paginæ *Ausonius Hesperio Filio Salutē*: (dicit) *In libros Suetonii.* Sequuntur nempe noti versus *cæsareos proceres: in quorum regna secundis* &c. & Monosticha 1) de ordine 2) de ætate in imperio, 3) de obitu Cæsarum. Accedit *Philippi beroaldi Bononiensis: viri clarissimi de vita Caii Suetonii Tranquilli.* In fronte primæ paginæ folii secundi verba leguntur quæ tituli loco recitavi, impressa charactere majusculo gothico. Tum statim incipit opus impressum literis gothicis luculentis & perelegantibus. In superiori margine primæ paginæ cujusvis folii nomen legitur cæsaris, cujus vita describitur, e. g. *Octauius cæsar. aug.* in margine vero superiori paginæ aversæ liber indicatur. e. g. *Secundus liber — Quartus liber — Undecimus liber.* Literas initiales capitum, & signaturas typographus adjecit. Literæ vero initiales librorum (excepto libro tertio) desunt, quemadmodum etiam numeri foliorum, & custodes. Aversa pagina folii signati *l* 1. per errorem typographi inscriptionem habet: *Sextus liber*, pro *Quintus liber.* In prima pagina ultimi folii primum quidem legitur sequens *Ad lectorem* monitum: *Quicunq3 Tranquillum emendatissimæ lectionis habere cupis: hunc eme: & securus abi. Nam Simon pasqualis Jodertinus (vestrum ardulides delitium) accurata id egit emendatione: vt quod impediat legētes iam frustra hic perquiratur. quare vel ex hac impressione vnum habeas vel nullum emendatum quæras.* Tum alia sequitur notitia: *Opus hoc exactum & impressum est Bononiæ diligentissime per me Platonem de Benedictis stāpatorē eiusdem ciuitatis ciuē: Anno salutis. M. cccc.* lxxxviij. *septimo calendas Martias Joanne Bentiuola Bononiensis Senatus principe.* His subjectum est *Registrum* sc. chartarum sequentis tenoris: *Omnes sunt terni nisi duo extremi quorum a est quaternio q vero duo continet folia* (non duo, sed quatuor folia, seu duas plagulas) *Laus Deo.* Adjecta demum sunt typographi insignia. Nihil de hac editione habent Orlandi, De Bure, Harwood. Maittaire Tom. I. pag. 501. eam indigitasse videtur, ubi hæc habet: *Suetonius de Vita Cæsar. Fol. Bonon.* 1488. In nota (8) se editionem hanc in Bibliotheca Mastrichtiana Bremensi vidisse, sed de hoc opere (Annalibus sc. Typographicis) nondum cogitantem typographum non

adno-

adnotasse testatur. Videtur plane hæc editio inter rarissimas, & præstantissimas locum mereri.

XIX. *Repertorium* (Juris utriusque alphabeticum) *Milis* (Johannis Veronensis J. U. D.) *alias Absenti.* (quæ prima vox est hujus lexici) Basileæ per Nicolaum Kessler. 1488. in Fol.

Verba *Repertorium Milis alias Absenti* gothico charactere magno impressa leguntur in prima folii primi pagina, in aversa autem folii ejusdem pagina sequentes leguntur versus:

Exuperat cunctas hec iuris practica milis.
Ne modo materias inuenit illa tibi.
Sed butrii firme ꝛ alioꝝ dicta resoluit.
Hanc eme qui reliquis doctior esse cupis.
Si mihi non credis: doctoꝝ consule queq̄ꝫ
Consule: vel potius qui sapis ipe vide.

Folio secundo *Repertorium clarissimi viri: domini Johannis Milis: in utroqꝫ iure doctoris excellentissimi* sine prologo, aut præfatione incipit a voce *Absenti;* unde nomen huic repertorio abs dubio est inditum. Opus in duabus columnis gothico charactere pereleganti & præstanti chartæ impressum est. Desunt initiales literæ vocum prima, aut una tantum vice occurrentium, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. In superiori tamen margine expressa est litera majuscula, quæ prima est subjectarum vocum. Signaturæ ab a — ʒ decurrunt. Post medium Columnæ secundæ folii octavi quaternionis ʒ sequentes primum leguntur versus:

Noscere forte voles q̄ɔ sculpserit hoc opꝰ ere
Presserit has chartas quisue caracteribus
Ne mirere: licet tersum mendisqꝫ solutum.
Immune & viciis hoc opus inuenias.
Ille quidem kesler Nicolaus: littore rheni.
Urbs dedit insignem cui Basilea domū.
Ille inq̄ꝫ impensis q̄ nunq̄ꝫ (crede) pepercit.
Lector amice: dabit his liber ille fidem.
Hic etem̄ (sic) *secreta. obstrusaqꝫ palladis arce.*
Fortia iura oīs legulus inueniet.
Cōperiet p̄ns quicquid quesisse necesse est.
Absenti q̄ꝫuis nomē vbiqꝫ gerat.

Tum sequens notitia:

Idibus Martij Anno salutis octuagesimo
octauo supra millesimū quaterqꝫ cētesimum.

Subjecta sunt typographi insignia.

XX.

XX. Libri Novem Codicis Justiniani Imperatoris cum Glossis. Norimbergæ per Anton. Koburger 1488. in Fol.

Operi præmissus est index alphabeticus materiarum, tribus foliis comprehensus. Folio quarto opus ipsum cum glossis incipit gothico charactere, (Textus paulo majori in duabus columnis, glossa vero minori in quatuor marginibus) impressum. Ab hoc folio & deinceps foliorum numeros romanos, e. g. *Fo. III.* & paginarum inscriptiones, e. g. *Liber Primus — Liber Quintus* rubro colore typographus adjecit. Idem paginas signavit, & singulis libris figuram quandam ligno incisam, & argumento correspondentem præmisit. Plerumque etiam initiales literas majusculas rubro colore impressas addidit. In aversa pagina folii CCCCII. (402.) rubro pariter colore hæc leguntur impressa:

Codicis domini Justiniani principis sacratissimi. repetite pre lectionis liber nonus explicit feliciter.

Deo gratias.

Nostre redemtõnis Anno M. cccclxxxviij. kl's. Februarij. Sub Impio Federici (sic) *principis inuictissimi anno imperii eius. xxvij. Insculptũ est hoc opus in Nuremberga oppido Germanie celebratissimo iussu Anthonij kobergers ciuis Nurembergensis.*

XXI. *Lombardica Hystoria* (in prima primi folii pagina) seu Legendæ Sanctorum auctore Jacobo de Janua. Ulmæ per Conradum Dünckmut 1488. in Fol.

De opere & auctore scitu necessaria dixi ad annum 1478. N. VI. In aversa pagina primi folii hujus editionis legitur Prologus, in quo etiam de usu & œconomia tabulæ, seu indicis materiarum alphabetici, qui folio secundo incipit, & in secunda folii 14. pagina terminatur. Pagina aversa hujus folii *Incipit Prologus sup legendas sanctoꝝ* &c. Hunc excipit index singulorum ordine sermonum, terminatus in quarta columa folii 16. Folio demum 16. opus ipsum incipit literis gothicis, partim germanicis, admodum luculentis in duabus columnis impressum. Desunt foliorum numeri, custodes, & initiales literæ. Paginarum vero inscriptiones, e. g. *De sancto Dominico Legenda cviii. — De sanctis Sauiniano & Sauina. Legẽ. cxxxii.* & signaturas typographus adjecit. Legenda de S. Siluestro terminatur in columna tertia, linea 9. folii primi quaternionis g: legenda autem *De inuentione Crucis* (in ordine) *lxiiii.* incipit initio statim columnæ primæ folii *t 1.* In quarta columna folii signati DD 1 *Explicit legenda Lombardica de Uoragine ordinis Predicatorum. Episcopi Januensis:* In prima autem sequentis folii columna incipiunt, seu *Sequunt' quedã legende a quibusdã aliis superaddite. Et primo de decẽ milibus* (sic) *martirũ.* Ad calcem ultimæ harum legendarum circa finem columnæ secundæ folii decimi quinternionis GG hæc

hæc leguntur gothico charactere majusculo impressa: *Expliciunt quorundam sanctorū legende adiuncte post Lombardicā hystoriā. Impresse in Ulm p Conradū Dinckmut. Anno. M. cccclxxxviii.*

XXII. *Incipit expositio Christofori Georgii de honestis florentini super Antidotario Mesue.* Ferrariæ per Andream Gallum 1488. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ columnæ folii primi signati a. Tum opus ipsum incipit gothico charactere eleganti in duabus columnis præstanti chartæ impressum. Signaturas, & initiales literas parvas typographus adjecit: custodes vero numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Expositio super antidotario Mesue terminatur in columna quarta folii sexti quaternionis g. In eadem vero columna *Sequitur tractatulus valde utilis de aqua ordei, & de modo faciendi ptisana3 sm cōe3 modū practicantiū;* qui terminatur in columna tertia folii sequentis. In fronte columnæ quartæ *Explicit utilis expositio Xpofori Georgii de honestis florentini super antidotario Mesue cū tractatu de aqua ordei. Et de modo faciendi ptisanā sm cōe3 modū practicantiū diligentissime emēdata. Impressa Ferrarie p prouidū vi4 magistrū Andreā Gallū. Anno domini. M. cccc. lxxxviij. die xx. Martij.* Accedit *Registrum charta4.*

XXIII. Opera, seu Tractatus medici complures Antoni Guanerii Papiensis. Papiæ per Anton. de Carcano 1488. in Fol.

In fronte primæ columnæ folii primi signati *a Incipit tractatus de egritudinibus capitis. editus per Magistrum antonium Guayneriū artiu3 & medicine doctorē papiēsem,* gothico charactere minuto in duabus columnis firmæ, & albæ chartæ, quæ latissimos habet margines, impressus, ut ceteri etiam tractatus. Tractatum de ægritudinibus capitis in columna prima folii septimi quaternionis g terminatum in eadem columna excipit *Comētariolus de pleuresi.* In secunda columna folii signati *i De passionib⁹ stomaci* (sic) *cōmentariolus feliciter incpit.* (sic) Tractatum hunc, seu commentariolum excipiunt sequentes hoc ordine tractatus de fluxibus, de Matricibus, seu ægritudinibus mulierum propriis, de Arthetica, & calculosa passione, de peste, & venenis, de febribus, de balneis, demum accedit auctoris ejusdem antidotarium. Ad huius calcem in columna prima folii decimi quinternionis F sequens legitur notitia: *In hoc uolumīe aggregati sunt ōes tractat⁹ quos clarissim⁹ & verissim⁹ medicīe īterpres Antoni⁹ guaineri⁹ papiēsis ad diuersas corporis hūani egritudines edidit. & diligentissime emēdati p pstantissimū artiu3 & medicine doctorē magr3 Franciscū bobiēsem. Theoricā medicine de mane legentē ī felici studio papiēsi. Et aureum ē volumē. & iuuenib⁹ ad op⁹ practicū nouiter accedētib⁹ maxīe vtile. Per magr3 Antoniū de carcano ipsius* gym-

gymnasij generalē iurista4 bidellū diligētissime Papie impssi. M. cccc. lxxxviij. die xa Januarij. Accedit in sequenti columna *Registrum* sc. chartarum. Ceterum initiales literas parvas, & signaturas typographus adjecit: custodes vero, numeri & inscriptiones paginarum desunt.

XXIV. *Tractatus sacerdotalis de sacramentis deq3 diuinis officiis & eorū administrationibus.* Argentinæ 1488. in 4.

Verba hæc gothico charactere majusculo impressa leguntur in prima primi folii pagina. Folio secundo incipit *Prologus*, seu potius epistola hujus operis commendatitia Stanislai Episcopi Posoniensis, qui hoc opus a Capellano suo Nicolao de Ploue, Decretorum doctore, conficiendum curavit, & Clericis suæ dioecesеos pro norma præscripsit, ut ex contextu discimus. In columna secunda folii tertii paulo post medium hujus columnæ incipit tractatus *De sacramētis* in genere, gothico charactere satis luculento in duabus columnis firmissimæ, sed minus albæ, & politæ chartæ impressus ut ceteri tractatus. Paginarum inscriptiones e. g. *De sacramento — Penitētie — Expositio tertie — Partis misse —* signaturas, & initiales literas parvas typographus adjecit. Ad calcem operis primum leguntur versus:

Suscipe cōplecti laudes o christe laboris
Quas cordis leti vox subdita reddit amoris
Sit merces operis oratio sancta legentis
Que iungat superis nos toto robore mentis. Amen.

Tum vero sequens notitia: *Finit tractatus perutilis de administratione sacramētorum. d' expositione officii misse. de dicēdis horis canonicis. deq3 censuris eccl'iasticis canonice obseruandis. Impressus Argentine Anno dn̄i. M. cccc. lxxxviij. prima die mensis Octobris.* Accedit tabula, seu index singulorum ordine capitum, qui terminatur in prima columna folii octavi, ejusque ultimi quaternionis q.

XXV. Quæstiones in libros Physicorum Aristotelis Auctore Johanne de Ganduno. Accedunt Eliæ Hebræi Cretensis Philosophi, & Medici Annotationes ad dicta quædam commentatoris, Joh. scilicet de Ganduno. Venetiis per Joh. Lucilium Santritter 1488. in Fol.

Folio primo index, duobus sequentibus vero præfatio exhibetur. Folio quarto *Questiones super libros phisicorum Aristotelis. Magistri Johannis Jendonis viri perspicacissimi. Incipiunt felicissime.* Ab hoc folio ad finem usque operis foliorum numeros typographus adjecit, nempe 1. 2. &c. Opus gothico charactere admodum minuto in duabus columnis firmæ, at minus albæ chartæ impres-

pres-

pressum est. Signaturas, & plerumque initiales literas magnas florentes typographus adjecit: custodes vero, & paginarum inscriptiones desunt. Ad calcem Columnæ secundæ folii 185. legitur: *Hoc opusculum annotationum* ꝛc. *finitum* (ab auctore completum) *fuit anno latinorum.* 1485. *in fine Julii Florentie.* Ex his verbis forte nata est editio hujus operis Florentina anni 1485, quam Orlandi, Maittaire, & alii excitarunt Bibliographi. In aversa pagina folii ejusdem præter alia hæc leguntur: *C. Joannes Lucilius Santritter helbronensis* ꝛ *hieronymus de sanctis venetus socii Virorū quidem solertissimorum Petri benzon* ꝛ *Petri cremonensis impensis nō minimis at curis suis* ꝛ *solicitudinibus diligentissimis impressione ꝯpleuerūt āno salutis.* 1488. 12. *caleñ. decemb.* *Venetiis.* Accedit *Registrum* (chartarum) *huius operis.* Auctor Quæstionum Gandensis fuit. Hinc diversæ adpellationes de Janduno, de Ganduno, de Gandavo, & Jandunus. Editionem quæstionum Johannis de Janduno antiquiorem ad annum 1480. N. XIV. recensui.

XXVI. Alberti Magni Libri IV. Methaurorum (Metheororum) per Renaldum de Novimagio 1488. in Fol.

Opus hoc gothico charactere pereleganti in duabus columnis præstanti chartæ impressum est. In superiori margine primæ cujusvis folii paginæ numerus libri, & tractatus expressus est charactere romano, in aversæ autem paginæ superiori margine libri & tractatus nomina sunt expressa hac ratione:

Liber ——— *II.*
Tractatus — *III.*

Signaturas quoque typographus adjecit. Desunt vero custodes, foliorum numeri, & plerumque initiales literæ. Liber quartus terminatur paulo ante medium columnæ quartæ folii quarti quaternionis q, & hæc tantum habet subscripta:

Laus deo in secula seculoꝝ.

Folio sequenti *Tabula libri Methaurorum Alberti magni Incipit* ꝛ *habet quatuor libros.* Sequitur nempe index argumenta exhibens singulorum ordine capitum, quem excipit *Registrum* sc. Chartarum. Ad hujus finem in secunda octavi folii quaternionis ejusdem columna sequens notitia legitur: *Expliciunt libri quatuor Methaurorū Alberti magni excellentissimi sacre theologie doctoris nec non ph'ie principis ordinis predicatorum impressi ꝑ Renaldum de Nouimagio theotonicum. Anno dñi M. cccc.* lxxxviij. *Mensis Maii die. xxiiij.* Locus impressionis hic quidem non indicatur. Constat vero Renaldum de Novimagio circa hæc tempora Venetiis operam dedisse imprimendis libris.

XXVII. *Alexandri aphrodisei ꝓblemata per Georgiū vallā in latinū cōuersa. Aristotelis problemata ꝑ Theodorū gazā. Plutarchi problemata per Johannē petrū lucensem impressa Venetiis per Antonium de strata Cremonensem.* Anno 1488. in Fol.

In aversa primi folii pagina *Victor Pisanus Ludouico mucenigo: praecellenti in eloquentia uiro. S. P. D.* & praesentem Vallae, sui & Ludovici Mucenigae Praeceptoris, interpretationem commendat. Finita hac epistola legitur in eadem pagina *In hoc uolumine continētur Alexandri aphrodisei* &c. quae tituli loco recitavi. Folium secundum interpretis Epistolam exhibet dedicatoriam ad Johan- Marlianum Mathematicum, quo hortante interpretationem hanc Georg. Valla susceperat. Folio tertio incipiunt *Alexandri Aphrodisei Problemata: Per Georgium Vallam Placentinum In Latinum Translata*, charactere rotundo perelleganti, & praestanti chartae impressa. Initiales literas parvas & signaturas typographus adjecit: custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Problemata Alexandri Aphrodisei terminantur in prima pagina folii sexti ternionis *d.* Typographus in eadem pagina haec subscripsit: *Impressum Venetiis per magistrum Antonium de strata cremonensē. Anno domini. M. cccc. lxxxviii. octauo calēn. decembris.* In aversa pagina folii ejusdem *Nicola.* (sic) *Gupalatini Veneti physici praefatio in problemata Aristo. ad Sixtum .iiii. pontificem maximum* epistola legitur, in qua testatur, Theodorum Gazam summam in emendando hoc opere adhibuisse diligentiam, cum jam typis esset imprimendum. Folio sequenti *Aristotelis Philosophi Problematum Particula Prima Interprete Theodoro Per Vltimam* (ab ipso Theodoro Gaza adhibitam) *emendationem* sc. incipit. Terminantur haec Problemata in aversa pagina folii sexti ternionis *m.* Ex subscriptione ad calcem hujus paginae adjecta discimus impressioni finem fuisse impositum *A. M. cccclxxxviii. xv. klēn. Januarii.* Folio sequenti *Calphurnius Marco Aurelio uiro clarissimo salutem* dicit, adfirmatque se latinam Petri lucensis versionem Problematum Plutarchi corruptissimam ab impressoribus accepisse, & hinc operam dedidisse, ut nunc quidem quam emendatissima prodiret in lucem. In eadem pagina Plutarchi — — *Problemata Emendatissima* incipiunt eademque terminantur in prima folii octavi quaternionis o pagina linea 19. In eadem pagina

Calphurnius Brixiensis ad Domini
cum Siliprandum mantuanum.
Quos radi optabas sia Siliprande libellos
Imprime nil posset iūgere docta manus.
Qui leget hoc aequus grates tibi lector habebit
Atq3 idē optabit candida fata mihi.
Nā modo mendosus latiis errabat in oris
Plutarchus: rasa nūc bene pelle nitet.

Aure-

Aureliūq3 mei claras festinat ad ædes
Qui colit ex toto pectore pieridas.

His subjecta est sequens notitia: *Expliciūt problemata Alexandri aphrodisei: e græco in latinū traducta p Georgiū Valla. Et Aristotelis problemata Theodoro iterpte. Et Plutarchi problemata: simul seriati. q emēdatissima: exceptis istæ* (sic) *Plutarchi tribus uel ad sūmum quatuor locis ubi græcū exēplar mancū erat: tu cū melius habueris tua diligentia iungito. Vale. Impressū Venetiis per Antonium de strata cremonensem. Anno salutis nr̄æ. M. cccclxxxviii. die Sabbati iii. no. ianuarii.* Accedit *Registrum* chartarum. b — n sunt terni: a & o vero quaterni.

XXVIII. *Almanach magistri Johānis de monte regio ad ānos xviij. acuratissime* (sic) *calculata.* Augustæ Vindel. per Erhardum Ratdolt 1488. in 4.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina gothico charactere majusculo impressa. In aversa ejusdem folii pagina exstat *Tabula regionū.* In fronte primæ columnæ folii secundi legitur: *Johānis de monte regio: germanorū decoris: ętatis nostrę astronomie principis Ephemerides.* Sequitur autem immediate introductio auctoris ad usum hujus operis. Hanc excipiunt *Prognostica in tacuinos ex ęplixis in compendium redacta.* Auctor pro genio seculi plura differit de astrorum positione, affectionibus, & influxu. Atque hæc omnia decem foliis comprehensa sunt. Folio undecimo nihil aliud legitur, quam *Almanach pro anno* 1489. Titulus huic similis præfixus est etiam Ephemeridibus pro annis sequentibus usque ad annum sc. 1506. Impressæ sunt ephemerides istæ præstantissimæ chartæ numeris figuris, literisque his quidem gothicis, perelegantibus. Desunt signaturæ, custodes numeri, & inscriptiones paginarum. Attamen folia priora, quibus præcognita continentur, signata sunt. In aversa pagina folii ultimi ephemeridum pro anno 1506. sequens legitur subscriptio: *Opus Almanach magistri Johānis de monte regio ad annos .xviij. explicit felicit. Erhardi Ratdolt Augusteñ* (sic) *Uindelicoꝝ viri solertis eximia industria: ꝛ mira imprimēdi arte: qua nup Uenetiis: nunc Auguste vindelicoꝝ excellet* (sic) *nominatissimus tercio ydus Ssptembris. M. cccc. lxxxviij.* Auctor operis vulgo Regiomontanus dicitur a loco natali Königsberg in Franconia, non in Borussia. Proprium ei nomen fuit Johannes Müller. Fuit per decem fere annos Georgii Purpachii Matheseos Professoris Viennensis celeberrimi discipulus. Sed hæc aliaque de viro hoc sua ætate celeberrimo satis sunt cognita. Minus vero nota esse videtur hæc ephemeridum ejus editio. Illustris Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte unicam novit Bibliothecam, nimirum Monasterii Ord. S. Benedicti ad S. Petrum Salisburgi, quæ eam possidet.

XXIX. *Astrolabium planū in tabulis Ascendens cōtinens qualibet hora atq3 mīto. Equationes domoru3 celi. Morā nati in vtero matris cu3 quodā tractatu natiuitatū vtili ac ornato. Nec no horas inequales ꝑ quolibet climate mundi.* Auctore Johanne Angelo Aichachensi Boio. August. Vind. per Erhardum Ratdolt 1488. in 4.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina charactere gothico majusculo impressa. in aversa folii ejusdem pagina leguntnr nomina ciuitatum secundum octo climata in octo classes partita. Folio secundo *Erhardus ratdolt Augusteñ. impressor Alberto rheni palatino: superiorisq3 ac inferioris bauarię duci potentissimo illustrissimoq3 foelicitatem.* In epistola hac dedicatoria Albertum ducem inter alia his verbis alloquitur: *cū te in primis hac tēpestate int' alios alemanię principes omni bonarū artiū genere pollere inclarescat: vt pares admodū paucos cōsecutus sis.* Johannem vero Angelum *de aichach* virum *peritissimum* adpellat. In aversa pagina operis hujus, in quatuor partes distributi, breve argumentum exhibetur. Et quidem pars *Prima - tabulas signi & gradus ascendentis qualibet hora atq3 minuto: tabulas quoq3 equationis domorū coeli ad mediū cuiuslibet climatis complectit: Secunda imagines facierum & graduū duodecim signoru3 cum earūdem proprietatibus: figuras insuper coeli cuiusuis gradus ipsorum duodecim signoꝝ ad sexti climatis medium erectas metit'. Tercia tabulam more in fantis in vtęro matris: per quam & tempora conceptionis simul & natiuitatis coiciunt' explanat. Annectit preterea natiuitatū tractaculū* (sic) *ex acutissimi astrologi Julii firmici traditioue* (sic) *excerptum. Quarta & vltima tabulas horarum inequaliū dierū & noctium artificialiū pro quolibet climate elaboratas designat. Et ne aliquis locorum presentis libelli vsu fraudet': tabule ascendētis: equationisq3 domoꝝ coeli: nec nō & horarum inequaliū vltra septimi climatis terminū perfecte sunt.* Folia quatuor priora, quibus præter jam indicata continetur etiam introductio specialis in primam partem operis, & prima *Tabula Signi & gradus ascendentis qualibet hora atq3 minuto.* Prima pars terminatur in prima pagina folii octavi quaternionis *e*: Secunda in pagina aversa folii quarti duernionis r: tertia in aversa pagina duodecimi folii sexternionis ʒ: quarta demum in pagina prima folii decimi sexternionis D. In aversa pagina folii ejusdem primum quidem exstat *Registrum* (chartarum) *huius libri:* tum vero gothico charactere majusculo leguntur sequentia: *Opus Astrolabij plani in tabulis: a Johāne Angeli* (sic) *artium liberaliū magistro a nouo elaboratū: explicit feliciter. Erhardi ratdolt Augustēsis viri solertis: eximia industria: ꝛ mira imprimendi arte: qua nup venecijs: nunc Auguste vindelicorū excellet* (sic) *nominatissimus. Uigesimo septimo kalendas Nouembris. M. cccc. lxxxviij. Laus Deo.* Opus maximam partem ex tabulis & figuris constans præstantissimæ chartæ, & gothico charactere ꝛ ereleganti impressum est. Initiales literas florentes magnas ligno incisas, & signaturas typographus adjecit: desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum.

narum. Editionem hanc duæ aliæ ſubſecutæ ſunt, utraque veneta, prior quidem anno 1494, ſuo loco a me recenſenda, altera vero anno 1502. facta. Conf. Clement Bibliothec. Curieuſe Tom. I. pag. 332. & Denis Wiens Buchdruckergeschichte pag. 79. & 80. De vita & ſcriptis Johannis Angeli (Engel) plures commentati ſunt: omnium vero adcuratiſſime Cl. Michael Denis in Wiens Buchdruckergeschichte pag. 80. Cum vero & hunc plura neſciviſſe, vel omiſiſſe, quæ vel ad Biographiam, vel ad Bibliographiam compatriotæ noſtri illuſtrandam momenti aliquid habere mihi viſa ſunt, paucos ante menſes ſingularem de vita & ſcriptis Johannis Angeli commentationem elucubratus ſum, opportuna occaſione typorum beneficio edendam in lucem. Nunc pauca tantum adnotabo. Locus ei natalis fuit Aichach, ſuperioris Bavariæ civitas non ignobilis, Ingolſtadio, meridiem verſus, quinque milliaribus diſtans. Quo anno natus fuerit, necdum explorare potui. Anno 1472, qui Academiæ Ingolſtadienſi natalis fuit, die menſis Auguſti vigeſima nona *Johannem Engel de Aichach* inter inſcriptos matricula Univerſitatis autographa exhibet. Eundem *ſub Decanatu Doctoris Conradi Weigand ex Herbipoli ad facultatem medicam* receptum fuiſſe, acta ejuſdem facultatis authentica ad annum 1479. nos docent. Et in his quidem Magiſtri nomine ſalutatur. Atque hæc tantum ſunt, quæ de noſtro reperire potui in Actis academiæ noſtræ manuſcriptis authenticis, quæ diligenter evolvi, in primis quæ ad hiſtoriam ſpectant facultatis philoſophicæ. In impreſſis academiæ noſtræ annalibus ne nomen quidem occurrit Johannis Angeli. Hinc minime adduci poſſum, ut credam, Johannem Angelum in Academia noſtra ordinarii Profeſſoris munere unquam functum eſſe, licet Andreas Stiborius, Bojus, & Aſtronomiæ in Academ. Viennen. Prof. in *Præfat.* ad tabulas Ecclipſium Georgii Peuerbachii Viennæ an. 1514. editos eundem iis adnumeret, qui in *Engelſtadio Mathematicam profeſſi ſunt.* His enim verbis nihil aliud inſinuari videtur, quam Angelum noſtrum in Univerſitate Ingolſtadienſi aliquamdiu commoratum fuiſſe, ſcribendis in eadem libris operam dediſſe, & privatas forte in Aſtronomia, aliisque mathematicis diſciplinis lectiones habuiſſe. Calendarium certe Germanicum, cujus meminit Cl. Panzer in Annalen der ältern deutschen Litteratur pag. 223. Johannes Angelus Ingolſtadii compoſuit, ut ex ſubſcriptione patet: **Dieſe Practica hat gemacht Mayſter Johannes Engel in der löblichen Univerſität Ingolſtat auf das M. CCCC Lxxxxvj. Jar.** Plerique noſtrum Aſtronomiæ, vel Matheſeos Profeſſorem Viennenſem adpellant. Verum licet certum ſit, longiori tempore Viennæ in Auſtria commoratum fuiſſe, & ibidem obſervationibus aſtronomicis operam dediſſe: tamen nullus eorum, qui de Profeſſoribus Viennenſibus ex inſtituto ſcripſerunt, horum numero Angelum noſtrum accenſuit, quod ante me obſervavit Cl. Denis in Wiens Buchdruckergeschichte pag. 80. Videtur ergo munus docendi publicum vel ſtudio declinaſſe, vel non admodum adfectaſſe, ut libris partim componendis, partim aliorum corrigendis liberius vacare poſſet. Obiit Viennæ in Auſtria anno 1512. tertio calendas Octobris, ibidemque ſepultus eſt in æde S. Laurentio ſacra. Conf. Georgii Tanſtetteri Catalogum, in quo recenſentur *Uiri Mathematici quos inclytū Uienenſe* gym-

gymnaſiũ ordine celebres habuit, ſubnexum epiſtolæ dedicatoriæ tabularum ecclipſium Georgii Peuerbachii anno 1514. a ſe editarum, & *Georgii Ederi* J. C. Viennenſis *Catalogum Rectorum & Illuſtrium Virorum Archigymnaſii Viennenſis* — Vienn. 1559. ad ann. 1512. Ex poſteriori hoc loco diſcimus, Johannem Angelum Vitam Alexandri M. ex Diodoro Siculo vertiſſe, utique ex græco in latinum. De hoc opere nullam fecit mentionem Cl. Denis in Wiens Buchdruckergeſchichte. Idem, ubi libros recenſet a Johanne Angelo vel compoſitos, vel correctos, editosque in lucem, omiſit ſequentes. 1) Concordantiam Aſtronomiæ cum Theologia — Petri de Alliaco — quam a Johanne Angelo correctam impreſſit Erhardus Ratdolt Auguſtæ Vindel. 1490. in 4. Exſtat hoc opus in Bibliotheca noſtra Academica, ſuo loco uberius recenſendum. 2) Opus tabularum directionum, profectionumque Johannis de monte regio — a Joh. Angelo correctum, & ab Erhardo Ratdolt impreſſum Auguſtæ Vindel. 1490. in 4. 3) Guidonis Bonati tractatus decem Aſtronomiæ — *Johannis Angeli — diligenti correctione Erhardiq3 ratdolt — imprimendi arte* — Auguſtæ Vindel. ſc. editos anno 1491. in 4. quæ duo opera pariter exſtant in Bibliotheca Academ. 4) Practica, ſeu Calendarium ad ann. 1496. Ingolſtadii a noſtro compoſitum, cujus paulo ante memini.

XXX. *Ad egregiũ dñm Thomã de drag pſonalis pſentie ſereniſſimi principis dñi Mathie: hũgarie: bohemie ꝛc regis Auſtrieq3 ducis cancellariu3 Prefatio magiſtri Johãnis de thwrocz: in primũ librũ chronice hungaroꝝ foeliciter incipit.* Brunæ ſine mentione typographi 1488. in Fol.

Primum folium noſtri exemplaris deeſt. In fronte folii ſecundi, ſignati *a 2*, verba leguntur tituli loco recitata. Tum immediate incipit præfatio charactere magno gothico, eoque elegantiſſimo præſtanti chartæ impreſſa ut ipſum opus. Deſunt initiales literæ, cuſtodes, numeri, & inſcriptiones paginarum. Ad calcem primæ paginæ folii octavi quaternionis *c Finit prima pars chronice hungaroꝝ*: in averſa autem pagina *Incipit eplogus in ſecũdam ptem chronice hũgarorum*, ipſaque pars ſecunda. In averſa pagina folii ſignati k legitur *De coronatione regis latiſlai quarti filii regis ſtephani quinti qui kunlaczlo dictus eſt*: in averſa autem pagina folii ſignati o *Incipit pfatio in chronicam Sigiſmundi regis & Imperatoris ſimul cum ceteris eiuſde3 geſtis*. Totum opus terminatur in prima pagina folii octavi quaternionis x, linea 12. Adjecta eſt ſubſcriptio ſequens: *Illuſtriſſimoꝝ hungarie regũ chronica In inclita terre Morauie ciuitate Brunẽſi lucubratiſſime impreſſa finit felicius. Anno ſalutis. M. CCCC. lxxxviij. die. xx. Martij.* Regum effigies parum ſcite ligno inſculptæ exhibentur in hoc opere, cujus editionem auguſtanam anno eodem ab Erhardo Ratdolt, ſumptus ſuppeditante Theobaldo Feger concive Budenſi, completam *tertio nonas Junii* Illuſtris Zapfius

psius in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 84. & 85. descripsit. Alexius *Horany* in *Memoria Hungarorum — Scriptis editis notorum* P. III. pag. 464. seqq. de auctore nostro, quem sub nomine *Turotzi* produxit in lucem, agit, citatque praesentis operis editionem Augustae Vindel. a. 1482. per Erhardum Ratdolt factam impensis Theodori Feger, concivis Budensis. Verum editio, si quae existit anno 1482. per Erhardum Ratdolt facta, dicenda est veneta. Erhardus enim Ratdolt ab anno 1477 — 1485. Venetiis artem exercuit typographicam. Dum editionem hanc *impensis Theodori Feger* factam adfirmat, editionem Augustanam anni 1488, paulo ante commemoratam, forte indigitavit. Idem Venetam editionem anni 1488. in 4. factam excitavit, quae tamen fictitia esse videtur. Nullum certe ejus rei testem produxit. Soliloquium, quod, cujus sit generis scriptum auctoris nostri, se ignorare fatetur Horanius, nihil aliud esse videtur, quam praefatiuncula in hoc opus chronicum, quae, sub titulo *Soliloquium*, epistolae dedicatoriae hujus nostrae editionis immediate subjuncta est.

XXXI. *Fasciculus tempoꝝ omnes antiquorum cronicas complectens.* Argentinae per Joh. Pryss. 1488. in Fol.

Verba tituli loco recitata gothico charactere majusculo impressa leguntur in prima primi folii pagina. In aversa pagina folii ejusdem incipit tabula seu index materiarum alphabeticus, in aversa itidem pagina folii sexti terminatus: Folio septimo prohemium incipit, in aversa autem pagina folii octavi opus ipsum gothico charactere satis luculento chartae minus firmae & albae impressum. Inde a folio septimo in superiori margine primae cujusvis folii paginae folii numerus hac ratione *Folium primum — Folium IX.* in aversae autem paginae superiori margine mundi aetas, e. g. *Quinta etas. Transmigratio,* impressa leguntur. Ab eodem folio & deinceps signaturas ab A — P. typographus adjecit. Historia continuata est in hac editione usque ad annum 1484. Ad calcem aversae paginae folii numerati XC (90) haec tantum subscripta leguntur:

Impressum Argentine per Johãnem
pryß. Anno domini. Mcccclxxxviij.

XXXII. Johannis Koellner J. U. D. Coloniensis *Sũmariũ textuale ꝛ. Conclusiones super Sextum* (librum decretalium) *ꝛ Clementinas.* Coloniae per Johannem Koelhoff. 1488. in Fol. min.

Titulus, quem recitavi, legitur in prima primi folii pagina gothico charactere magno impressus, in aversa autem pagina *Tituli sexti scdm ordinẽ alphabeti.* Folio secundo in fronte primae columnae brevis legitur notitia de auctore, seu

collectore hujus summarii ex variis variorum doctorum, qui etiam novissime in sextum decretalium scripserunt, lucubrationibus compositi. Fuit nempe Johannes Coelner de Vanckel Artium Liber. Mag. Juris utriusque Doctor & in Jure Canonico Ordinarius in Academia Coloniensi. Opus chartæ minus albæ & firmæ gothico charactere in duabus columnis impressum est. Paginarum Inscriptiones, e. g. Summarium & Conclusiones Sexti — *De electione*, & signaturas typographus adjecit: Desunt vero custodes, numeri foliorum, & initiales literæ. Ad calcem summarii & conclusionum sexti circa finem columnæ primæ & initio secundæ folii octavi quaternionis C sequens subscriptio legitur: *Sūmaria pariter ꝛ conclusiones Sexti accurate & ꝯpendiose ex doctoribus circa eundem scribentibus per honorabilem virū dn̄m Johannem kolner. de vankel artium liberaliuꝫ mḡrm . iuris vtriusqꝫ doctorem. virū peritissimꝫ In iure Canonico ordinarium in florentissimo studio Colonieñ. collecta. Anno gratie Mccccl xxxxviii. in vigilia Uisitationis beate dei genitricis Marie virginis gloriosissime impressa finem accaperūt. Sūmariū textuale t Conclusiones Clemētinarum* a præcedentibus separari possunt, habentque peculiarem titulum modo recitatum: Sunt vero eodem charactere, eidemque chartæ impressæ. Cetera quoque, quæ ad externam spectant formam, sunt eadem utrinque. Hinc nullum est dubium, quin ex eadem typographia prodierint. Colligitur id non modo ex titulo generali, *Summarium & Conclusiones Sexti, & Clementinarum*, verum etiam ex eo, quod primus fasciculus Clementinarum signatus sit littera D, ultimus vero Sexti decretalium litera C. Ad calcem tituli de verborum Significatione initio columnæ secundæ folii quinti quaternionis P sequens legitur subscriptio: *Sūmaria ac cōclusiones Sexti & Clementinaruꝫ honorabilis viri artiū liberaliuꝫ mgri. vtriusqꝫ iuris doctoris modestissimi domini Johannis de vanckel. per me Johanneꝫ koelhoff. de Lubeck Ciuem Colonieñ impressa. Anno gr̄e Mccccl xxxxviij. in vigilia Natiuitatis bte virginis Fuuunt* (sic) *feliciter.* In aversa pagina folii eiusdem incipiunt *Sūmaria ꝛ effect⁹ extrauagātiuꝫ Johānis .xxij.* eædemque terminantur in columna prima linea 36. folii octavi ejusdem quaternionis. Subjecta est tantum vox *Finis*. Apud Orlandium, & Maittaire hæc editio non occurrit: nec alii etiam Bibliographi, qui ad manus mihi sunt, eam excitarunt. Hinc non miror, eam a *Freytagio* in *Apparatu Liter.* Tom. II. pag. 1451. in dubium vocatam fuisse, licet ab auctore Lexici eruditorum jam excitatam. Freytagius ibid. descripsit editionem hujus operis Coloniensem ab eodem typographo curatam anno 1494, ex qua per errorem natam fuisse putat editionem, quam non nulli excitarunt, cum nota anni 1484.

XXXIII. Johannis Angeli Arretini, Tractatus de Maleficiis cum Additionibus Augustini de Bonfranciscis. Venetiis per Andream de Calabriis 1488. in Fol. magn.

In aversa primi folii pagina legitur *Repertorium verborum operis presentis sꝫ alphabeti ordinē numero chartaꝝ operis ꝛ tabule signatarū.* Folio autem secun-

secundo incipit *Tabula vt in pluribus decisiua ſm ordinem verborum ĩ tractatũ in inquiſitione poſitorum.* Folio 19. *Additiones domini Auguſtini de bonfranciſchis de arimino ſuper maleficiis Ange.* incipiunt, gothico charactere in duabus columnis præſtanti chartæ impreſſæ. Folia octodecim præcedentia literis A & B ſignata ſunt: folio autem decimo nono incipiunt novæ ſignaturæ ab a — o. Deſunt cuſtodes numeri, & inſcriptiones paginarum. In columna ſecunda folii ſexti ternionis o paulo ante medium *Perutilis in practica cõi excellẽtiſſimi vtriuſq3 iurĩ doctoris dñi Angeli de aretio maleficiorũ tractatus vna cũ elegantiſſimis ſuppletionibus ſeu additõib⁹ dñi Auguſtini d̃ bõfranciſchis de arrimino feliciter explicit. Impreſſus venetijs. arte ac impenſa Andree de calabrijs de papia. Anno dñi Mileſimo,* (ſic) *ccccLxxxviij. die xxv. menſis Januari.* (ſic) Accedit *Regiſtrũ* (chartarum) *ſup tractatu maleficiorũ dñi Angeli de aretio.*

XXXIV. Friderici Petruccii, vulgo Senenſis, Quæſtiones Juris diſputatæ, & Conſilia Juridica. Senis per Henricum Harlem, & Johannem Valbeeck 1488. in Fol. magn.

Opus ſine ullo titulo aut inſcriptione incipit a præfatione editoris *Omini* (Domini) *noſtri iheſu chriſti* &c. quæ legitur in fronte primæ columnæ folii primi ſignati a ij. In eadem columna circa medium incipit prima *Queſtio diſputata per dominum Fredericũ de petrucijs de Senis decreto4 doctore3 in ſtudio paduano.* Paginæ ſingulæ in duas columnas diſtinctæ ſunt. Initiales literæ, cuſtodes, numeri, & inſcriptiones paginarum deſunt. Charta præſtantiſſima eſt, & magna, latiſſimis marginibus inſtructa. Literæ gothicæ paulo minores ſunt, ſed perelegantes. Circa medium columnæ ſecundæ folii quarti duernionis ɀ *Hic finiunt Conſilia cum eorum tabula Excellẽtiſſimi decretorum doctoris domini Frederici petrucij Senenſis diligentiſſime reuiſa per eximium legum doctorem dominũ Bernardinum paſturinu3 de pontremulo Impreſſioniq3 dedite Senis per Henricũ Harlem ɀ Johannem valbeeck Socios. Anno ſalutis. MccccLxxxviij. Die decimo quinto Januarij.* Accedit *Regiſtrum*

Omnes ſunt quaterni (ab a — r) excepto penultimo qui eſt
binus ɀ vltimo qui eſt ternus.

& typographorum, vel forte Bibliopolæ inſignia. Ternus, cujus mentio nunc facta eſt, tabulam complectitur materiarum ſecundum Rubricas juris diſpoſitam, quæ operi adnexa eſt, ſignata litera ſ. Editio hæc Orlandio & Maittairio fuit incognita. Excitatur autem in den Merkwürdigkeiten der königl. Bibliotheck zu Dreſden. 2. Thl. pag. 329. & 330.

XXXV. *Incipit Solennis Repetitio Excellentissimi legum doctoris dñi Joannis baptiste* (Caccialupi) *Seuerinatis legis cunctos populos. C. de summa trinitate.* Senis per Henricum de Colonia 1488. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima columna primi folii impressi signati a ii. Literæ minoris alphabeti videntur eædem, aut simillimæ literis, quibus opus immediate præcedens impressum est. Custodes, initialis litera C vocis *cunctos*, & numeri paginarum desunt. Singulæ vero paginæ in superiori margine inscriptionem habent eandem, sc. *De summa trinitate.* Post medium columnæ quartæ folii quarti duernionis f *Explicit solēnis ꝛ aurea repetitio. l. cūctos populos. C. dʼ summa trinitate clarissimi ꝛ excellētissimi ll. doc. dñi Jo. Bap. dʼ caccialupis seuerinatis Impssioni Senis dedita ꝑ magistrū henricū de Colonia Anno salutis M. ccccl xxxxviij. duodecimo calēdas aprilis.* Accedit Repertorium folio uno, & dimidio impressum. Joh. Bap. Caccialupi, qui etiam Cazalupus hinc inde adpellatur, idem sub nomine Johannes de sancto Severino, vel Severinas citatur, scripsit etiam tractatum de modo studendi Jurisprudentiæ, & vita Doctorum. Conf. Merkwürdigk. der königl. Bibliotheck zu Dreßden. 2. Band. pag. 172. & Freytag Apparat. Liter. Tom. I. pag. 364. seqq.

XXXVI. Epistolæ aliaque opera minora S. Hieronymi in tres partes secundum materias disposita a Theodoro Lelio Auditore apostolico. Venetiis per Andream de Torelanis de Asula 1488. 2. Voll. in Fol. mag.

Editionis hujus eadem est, quod rei substantiam spectat, œconomia quæ editionis ad annum 1476. N. VII. recensitæ. Hoc unum nunc adnotato Volumine primo (in duo enim volumina utraque editio commode dividi potest) non solum primam operis partem, sed etiam partis secundæ principalis duos tractatus priores contineri. Secundum volumen tractatus reliquos partis secundæ, & partem tertiam integram complectitur. Editio præsens romano charactere elegantissimo, & præstantissimæ chartæ impressa est. Folium primum est vacuum. Folio secundo præmissa sine ulla inscriptione aut titulo editoris præfatione, in qua diuisionem operis exponit a me jam quoque expositam ad annum 1476 loc. cit. incipit tabula, seu index singulorum ordine Tractatuum, qui primo volumine continentur, terminatus in prima pagina folii quarti. In aversa ejusdem folii pagina *Diui Hieronymi vita: quæ communiter legitur sub auctore incerto: non satisfaciens meritis tanti doctoris.* Terminatur eadem in aversa pagina folii sexti. Folia II. & III. signata sunt numeris ii. & iii. in inferiori margine. Folio septimo, signato litera a, incipit *Expositio Symboli Ruffini Aquilegiēsis* (sic) *præsbyteri* &c. quæ, ut in aliis etiam, editioni-

tionibus, *Epistola prima* adpellatur. Porro ab hoc folio folia non modo signata, sed etiam numerata sunt, ita quidem ut in inferiori margine præter signaturam singulis foliis adjectus sit numerus. Sic e. g. folium quintum quinternionis a præter signaturam a v adjectum quoque habet numerum .v. Pars operis prima principalis terminatur in aversa pagina folii signati n ii. numerati .cxxii. (122) linea 40. Tum immediate sine interstitio *Incipiũt Epistolæ beati Hieronymi de questionibus veteris & noui testamẽti in unũ cõgestæ*, seu *secũda pars principalis* &c. cujus tractatus secundus, simulque volumen Primum, hujus editionis terminatur in aversa pagina folii octavi quaternionis f, quod numerum habet adjectum clxxiiii. Subscriptio legitur sequens: *Diui Hieronymi Epistolarum Partis primæ uolumen foeliciter finit;* & nihil aliud. Volumini secundo pariter præmissa est tabula seu index tractatuum & epistolarum, quae continentur, quatuor constans foliis, quorum duo priora signata sunt litera v. In prima pagina folii signati A. *Diui Hieronymi Epistolaℝ Tertius Secũdæ partis tractatus continens epistolares expositiones quorundã Psalmoℝ & Cantici canticorum secundũ Origenem e græco traductum.* Hujus quoque voluminis folia & signata & numerata sunt, ut prioris. In utroque sæpius quoque occurrunt custodes, & ubivis initiales literæ parvæ. Signaturæ ab A — Z decurrunt: numeri vero foliorum ab i — ccxxix. Folium hoc inter impressa ultimum nonum est quinternionis Z & in aversa pagina post lineam 36 hæc habet subscripta: *Diui Hieronymi religionis ecclesiasticæ doctoris eximii huic secũdo epistolaℝ uolumini finis ĩponit. Quod quidẽ opus una cũ priori uolumĩe in urbe Venetiaℝ diligenter emẽdatũ & impressũ est per Andreã de Tore Janis de Asula Anno natalis dñici. M. CCCC. LXXXVIII. Idibus Madiis* (sic) pro *Maiis.* Subjecta sunt typographi insignia rubro expressa colore. Excitavit hanc editionem Maittaire Tom. I. pag. 497. Apud Orlandi vero & alios, qui ad manus mihi sunt, Bibliographos nihil de ea reperire potui.

XXXVII. Digestum Vetus cum Glossis Venetiis per Baptistam de Tortis 1488. in Fol. magn.

Exemplar nostrum splendidissimæ hujus editionis initio mutilum est. Incipit enim verbis textus proemii *quod a nobis emanavit. auctorib⁹* &c. & glossæ *uoq; iustiniani institutiones legũt. sic artiste* &c. *quæ* prima sunt folii signati *a* 3. Textus Proemii terminatur in prima columna folii a 4. Tum incipit liber primus. Folia non modo signata sed & numerata sunt numeris arabicis in superiori margine dextro positis: initiales quoque literas parvas, & paginarum inscriptiones typographus adjecit. Charta plane præstantissima est. Literæ textus gothicæ majores, glossæ minores sunt, & quidem tam hæ, quam illæ elegantissimæ. In prima columna folii 134. post lineam textus decimam nonam *Incipit liber septim⁹ de usufructu ꝛ quẽadmodũ quis utatur.* In superiori margine foliorum 225. & 226. pro xiij. (sc. liber decimus tertius) ex errore typographi legitur xij. In columna secunda folii 226. post lineam textus 25. *Explicit liber*

ber .xiij. digestorum. Incipit liber .xiiij. De exercitoria actione. Ad calcem totius operis in columna quarta folii 350. post lineam 18. textus hæc tantum leguntur: *Uenetiis per baptistam de tortis. M.cccclxxxviij. die quarto augusti. Finis.* In eadem columna typographi insignia rubro colore impressa sunt. Folii sequentis prima pagina exhibetur *Digesti Ueteris — Tabula oiu3 rubrica4 p alphabetu3 posita: ꝛ ad loca sua p ordinē remissa:* in aversa autem pagina folii ejusdem *Registrum* (chartarum) *digesti veteris.* Editionem hanc Orlandi & Maittaire non excitarunt. Orlandi tamen pag. 39. excitavit editionem hujus operis ab eodem typographo anno 1498. factam. Num forte pro 1498. legendum est 1488?

XXXVIII. *Tractatus sequestrorū editus per clarissimū ꝛ prestātissimū doctore dn̄m Frācīscū curtiū papiense3: ordinariā iuris ciuilis d' mane in felici studio ticinensi legentem sub anno M. cccc. lxxxiij. d' mēse Octobris ī ɔmēto legis vnice. C. de ꝓhibita sequestratōe pecunie. In quo ɔmēto vtiles ꝛ quotidianas questiōes ī materia sequestri facile ois studiosus inuenire poterit.* Papiæ per Joh. Anton. de Biretis & Franciscum de Girardengis 1488. in Fol. magn.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ columnæ primi folii impressi, signati *a* 2. Primum enim folium vacuum est. Initiales literas parvas, excepta prima, Typographus adjecit: custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Charta præstantissima, & literæ gothicæ luculentæ admodum, & elegantes sunt. Terminatur opusculum paulo ante medium columnæ secundæ folii octavi. Typographus hæc tantum subjecit:

Papie per integerrimū Johannē antoniū
de biretis: ꝛ Frācīscū de ghirardēgl.
M. cccc. lxxxviij. Die xxij. Nouēbris.

Inter libros nota anni carentes auctoris ejusdem tractatus seu commentarius in legem *Admonendi* de Jurejurando Lib. XII. ff. vet. Ex præfatione huic commentario præfixa discimus, auctorem anno 1482. ad cathedram Juris civilis ordinariam in Academia Ticinensi designatum fuisse.

XXXIX. Joh. Gerson Opera tribus voluminibus comprehensa, atque impressa anno 1488. in Fol. min.

Volumini primo præmissum est *Inuētariū eorū que in operibus Gersonis cōtinentur.* Hæc verba gothico charactere maiusculo impressa leguntur in prima primi folii pagina. In aversa autem pagina folii ejusdem Joh. Gersonis imago, sub

ſub ſchemate viatoris, ligno inciſa conſpicitur; qua de imagine mox dicam pluribus. Nunc tantum addo, eandem imaginem in averſa primi folii pagina voluminum ſingulorum eſſe expreſſam. Folio ſecundo *Inuentariū* ſeu index materiarum alphabeticus incipit, gothico charactere in duabus columnis firmiſſimæ chartæ impreſſus, & in quarta columna folii octavi quaternionis G terminatus. In prima folii ſequentis pagina legitur *Prima pars operū Johannis Gerſon* ſc. Incipit ſeu potius mox ſequitur. In averſa pagina autoris imago ligno inciſa conſpicitur, cujus explicationem in ſequentis folii pagina prima poſt auctoris epiſtolam ad fratrem ſuum germanum, Johannem Ordinis celeſtinorum, ſequentes verſus continent.

Dic precor, iſte quis eſt qui carmina condit (ſic pro condidit) *iſta*
Gratia nomen ei, cognomen & aduena fecit
Eſſe peregrinus ſignis agnoſcitur aptis
Caſſidolum dextro, ſartum dependet ab armo
Ad latus oppoſitū. celſum caput orbicularis
Pilleus obnubit! ſoles quo pellat & imbres
A vultu infeſtos. baculuſq3 teres regit artus
Ferrea cui cuſpis. munitur ſura coturno
Scutum leua gerit! ſaphiro celove ſereno
Concolor. hic auro ſeptē radiare planetas
Inſpiceres. medio cor pennatum velut ignis
Emicat. et thau rutilo ſignat in auro
Egide protectus hac hoſtica tela retundit.
Hec (pro *nec*) *caret angelico duce! ſed caro viſibus obſtat*
Sedulus hunc catulus vt thobiam comitatur
Gerſon origo fuit, dat cancellarius almo
Luſtris quinq3 gradus ſtudio tibi pariſiorum

In eadem pagina incipit *Cōpendioſa laus Johēnis* (ſic) *de gerſon Cancellarij pariſiēſis*. Hujus encomii auctor eſt Petrus Schotus Argentoratenſis, ut ex editione operum Gerſonis anno 1513. Argentorati facta diſcimus. Conf. Weislinger Armamentar. Cathol. pag. 487. In fine hujus compendioſæ laudis ſequentia leguntur, certe notatu digna: *Inter hec aūt opa licet nonnulla ſint q̄ Joh'is de gerſon nō eſſe veriſimili⁹ ſit vt ē tractat⁹ cōtra ꝓprietarios. S. auguſtini Cōpēdium theologie. ſermo de cōceptōe. ꝛ ſi q̄ pſes rep-riant̄ tñ qꝛ auctoꝛ ali⁹ nō patebat id'o loco ſuo ꝓſtiterūt. Alij aūt tractat⁹ q̄ ſibi nō nunq3 tribuunt̄. ſ3 tñ auctorē certū hñt Ut eſt libellus de cōtēptu mūdi!* (ſeu ut nunc plerumque vocatur, de imitatione Chriſti) *quē cōſtat a q̊dā thoma canonico regulari editū, plēs alii nō ſūt opibꝫ inſerti. Uerū nō nulli ad finem opis ꝓp conformitatē materiarum ſubiuncti.* Tum immediate ſequitur *Annotatio titulorū operū doctoris chriſtianiſſimi* &c. &c. ſeu indiculus ſingulorum tractatuum, & librorum qui tribus hujus editionis voluminibus continentur. In prima demum pagina folii quinti quaternionis *a Incipiunt opera ꝛ tractatus magiſtri Johānis de Gerſon* &c. &c. Impreſſa ſunt gothico charactere in duabus columnis chartæ firmiſſimæ. Inſcriptiones pagi-

paginarum, signaturas, & numerum cujusvis ordine tractatus seu libri, hunc quidem in superiori margine dextro arabicum, typographus adjecit. Idem tractatus & libros singulos in certas sectiones, quas literis A. B. C. &c. in margine positis indicavit, partitus est. Initiales vero literæ plerumque, numeri foliorum, & custodes ubivis desunt. Volumen Primum terminatur in aversa pagina folii septimi quaternionis *ll*, columna quarta, ad cujus calcem leguntur sequentia: *Prima ps ope4 mgri Joh'is de gerson, sacrar4 lra4 doctoris resolutissimi, xpianissimiq3, ɔplectēs tractat⁹, fidē ac ptāte3 ecciasticā ɔcernētes, finit feliciť. āno dñice natiuitatis. M. cccclxxxviij. Mensis vero septembris ydus quarto.* Volumini secundo in prima primi folii pagina hic titulus est præfixus: *Secunda Pars operū Johannis de Gerson doctoris christianissimi.* In aversa autem pagina imago eadem ligno incisa conspicitur, quæ etiam voluminis I. aversam ornat paginam primi folii. Folium secundum indicem continet singulorum ordine librorum, & tractatuum, qui hoc volumine continentur. Folio tertio *Incipiunt regule morales eiusdem* sc. Gersonis. Regulæ istæ morales inter libros Gersonis secundum hanc quidem editionem sunt opus ordine 24. Signaturæ hujus voluminis sunt A — X. item y. Z. nec non AA — SS. In aversa pagina folii quinti ternionis SS. columna quarta sequens habetur subscriptio: *Secūda pars operum domini Johannis Gerson, doctoris christianissimi! continens precipue opuscula ad mores accōmodata. Explicit feliciter. Anno nostre salutis. Mcccclxxxviij. Nonas vero Julij mensis quinto.* Voluminis tertii pagina prima hunc titulum: *Tertia pars ope4 Johannis de Gerson doctoris christianissimi:* aversa autem jam sæpius laudatam auctoris imaginem ligno incisam exhibet. Folii secundi pagina prima exstat index singulorum ordine tractatuum, qui in hoc volumine continentur. Porro secundum hunc indicem inesse volumini deberent plures aliorum tractatus, e. g. Tractatus *Petri Ailliacensis* de potestate ecclesiastica, *Nicolai de Clemangis* tractatus de vitiis ministrorum Ecclesiæ. Sed desunt hi tractatus non modo in Exemplari hoc nostro, quod integrum, & nulla parte mutilum est, sed etiam in exemplari, quod exstat in Bibliotheca Ratisbonensi civica, a Cl. Gemeiner in den Nachrichten von denen in der Regensburgischen Stadtbibliotheck sich befindenden Büchern &c. pag. 173. seqq. descriptum. Clauditur itaque volumen istud tractatu super Cantica Canticorum qui ipsius Gersonis est, compositus anno 1429, & dedicatus fratribus ordinis Charthusiensis. Huic accedunt 1) Johannis, Ord. Celestinorum, qui Gersonis, ut jam monui, frater germanus fuit de completione hujus operis, tractatus nimirum super Cantica Canticorum notitia, ex qua discimus completum ab auctore hunc tractatum fuisse anno 1429, die Sabbati nona mensis Julii, auctoremque ætatis suæ anno 66 ejusdem mensis die 12 obiisse. 2) Duo Epithaphia Gersoni scripta. 3) Epistola Johannis ord. Celestinorum, fratris Germani Gersonis, ad Anselmum ordinis Celestinorum de opusculis Johannis Gersonis, scripta Lugduni anno 1440. die xxiij. Maii. 4) Ejusdem Johannis *annotatio opusculo4 Johānis Cancellarii pisieñ quorū multa depierunt de multis incertū est si ꝛ ubi supfuit ꝛc.* 5) Tituli quorundam opusculorum Gersonis a Jacobo de Ciresio missi ad D. Osswal-

waldum Charthusianum anno 1429. mense April. 6) Epistola Archiepiscopi Lugdunensis, cujus nomen in subscriptione litera initiali A tantum indicatur, de morte Gersonis scripta ad Johannem fratrem defuncti germanum, quæ multa continet in laudem illius. Post hanc epistolam, scriptam *die xvij. Julij* (sine dubio ipso obitus anno 1429.) demum hæc subscripta leguntur in aversa pagina folii septimi quaternionis a f, columna quarta, *Finiunt opera cancellarij parisiēsis doctoris christianissimi magistri Iohānis de gerson. que ut frugē lectori vberrimā ferant, emendatissima lima castigata fuere. Anno domi. M. cccc. lxxxviij. Idus vero mensis Septembris octauo.* Editionis hujus raritatem magnopere extollit Cl. Gemeiner loc. cit. quam inde etiam repetit, quod Du Pinio, dum anno 1728. Gersonis opera Hagæ comitum ederet, fuerit incognita. Exstat tamen hæc eadem editio in Bibliotheca commendæ Ord. Melitensis Argentorati descripta a Weislingero in Armamentario Cathol. pag. 486. seqq. quod Cl. Gemeiner non animadvertit.

XL. *Cōfessionale domini Anthonini archiepiscopi Florentini.* Argentinæ per Martinum Flach 1488. in 4.

Titulus recitatus gothico charactere majusculo impressus legitur in prima primi folii pagina. Folio secundo *Incipit summula cōfessionis vtilissima:* &c. Charactere gothico in duabus columnis firmæ chartæ impressa. Foliorum numeros romanos inde a folio secundo, quod dicitur *Folium I.* in superiori margine primæ cujusvis paginæ, inscriptiones in aversæ paginæ margine superiori, e. g. *Prima pars libri I.* signaturas, & initiales literas parvas ipse typographus adjecit, custodes vero desunt. In columna quarta folii CXLI. *Explicit libellus de restitutionibus fratris Antonini archiepiscopi florentini in quo diffuse tractatur de hac materia.* Est iste libellus Summulæ confessionis, tanquam pars, seu liber ejusdem tertius inde a pag. C, columna quarta adnexus. Post hunc libellum sequitur tabula, seu index singulorum ordine capitum foliis quinque, numeratis, comprehensus. Post medium tertiæ columnæ folii quinti hæc leguntur subscripta: *Utilissima ɔfessiōis summula a reuerendissimo ī christo patre ac dño: dño Antonino Archiepō Florentino edita: Argentine impressa p Martinum flach. Anno domini. M. cccc.lxxxviij. finit feliciter.*

XLI. *Cōputus manualis magri aniani: metricus cū ɔmēto Et algorismo.* Argentinæ per Johannem Pryss. 1488. in 4.

Titulus recitatus in prima primi folii pagina legitur charactere gothico majusculo impressus. In aversa folii quarti pagina operis argumentum his verbis indicatur:

Quattuor in partes op⁹ hoc distin-
guere debes. Dat ciclum prima so
lis. luneq3 secunda Tertia dat festa
distinguit tempora quarta.

Textus metricus gothico charactere magno, commentaria prosaica multo minori impressa sunt. Foliorum numeros, e. g. *Folium V.* inscriptiones in aversa cujusvis pagina, e. g. *Prima pars — Quarta pars*, signaturas & initiales literas typographus adjecit: custodes vero desunt. Circa finem primae paginae folii XLIIII. legitur:

Impressum Argn̄. per Johānem (sic) *pryss,*
Anno domini. 1488. 18. *kall'. decembris.*

Folio XLV. *Incipit textus algorismi*, qui sine subscriptione terminatur in aversa pagina folii LIV. non numerati. Folio, pariter non numerato, LV. brevia operis argumenta continentur.

XLII. *Marci. Ualerij Martialis Xenia.* seu Epigrammatum Liber XIII. Accedunt ejusdem Apophoreta seu Epigrammatum Liber XIV. Lipsiæ per Mauritium Brandis 1488. in 4.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ paginœ charactere gothico majusculo impressa. Mox ipsa incipiunt Xenia charactere gothico admodum luculento chartæ albæ & firmæ impressa. In aversa pagina folii sexti quaternionis b

Marci Ualery Martialis
Apophoreta

sc. incipiunt: terminantur vero in aversa pagina folii quinti ternionis e, linea 8. Tum vero *Johannes Cubitensis Ad lectorem* disticha sc. incipiunt, facta in laudem hujus operis, atque ipsius editionis. Circa finem primæ paginæ folii sequentis legitur:

Impressum liptzgk arte & diligentia
Mauricij brādiß Anno dn̄i ꝛc lxxxviii°
vigesima octaua die mēsis Nouembris.

In aversa pagina ejusdem folii gothico charactere maximo legitur: *Marci Ualerij Martialis Hispani Xenia & Apophoreta.* Præter hæc nihil aliud legitur. Leich in erudito opere de *Origine & Incrementis typographiæ Lipsiensis* de hoc opere, Lipsiæ impresso, nihil habet. Nec apud alios Bibliographos de eo quidquam memini me legisse.

XLIII.

XLIII. *Priami Capotij Siculi lilibite fridericeidos liber Incipit.* Lipsiæ per Mauritium Brandiss 1488. in 4.

Hæc verba gothico charactere magno impressa leguntur in prima primi folii pagina. Repetuntur eadem in fronte folii secundi, ubi ipsum mox incipit carmen hexametrum, in laudem Friderici Saxoniæ ducis ob victum Adolphum Imperatorem, & suevicum exercitum e sua ditione profligatum. Auctorem, dum carmen hoc scriberet, in Academia Lipsiensi studiorum causa commoratum fuisse, haud vana est Freytagii in *Apparat. Literar.* Tom. I. pag. 20. conjectura. Idem Juris utriusque Doctor, & regii fisci patronus in patria factus anno 1517. exorto plebis tumultu interfectus est. Carmen ejusdem aliud in laudem Friderici I. bellicosi, Friderici II. placidi, ejusque filiorum Alberti & Ernesti Freytagius ibid. pag. 18 seqq. recensuit. Quod præsens attinet opus, est hoc quidem charactere gothico satis luculento, & firmissimæ, sed minus albæ chartæ impressum. Paginæ, quotquot numeravi, non nisi quindecim lineas, seu versus complectuntur. Signaturæ, custodes, numeri, & inscriptiones foliorum, nec non initialis litera in fronte operis deest. Constat tribus tantum quaternionibus & ad calcem primæ paginæ folii octavi quaternionis tertii hæc habet subscripta:

Priami. Capotij. Siculi Lilybite Fri
dericeidos Liber Explicit Feliciter.
Impressum li ·c3gk p̄ Mauritiū bran
dißAnno dn̄i ꝛc lxxxviii° vigesima pri
ma die mensis Nouembris.

Fallitur revera Maittaire Tom. I. 503. ubi pro *Mauritius Brandiß*, reponit *Marcus Brandt.*

XLIV. *Opusculum de componendis versibus hexametro & petametro. & de quibusdam Lyricis carminibus q̄ maiori in vsu habentur q̄m cetera editum a Johanne Maio Romphiltensi viro clarissimo.* Lipsiæ 1488. in 4.

Titulus recitatus charactere gothico majori impressus legitur in prima primi folii pagina. In fronte folii secundi *Johānes Maius Romhiltensis* (sic) *fratri suo Sebastiano Salutem dicit.* In hac epistola de poetices laudibus & utilitate auctor disserit, & præsentis opusculi usum atque œconomiam exponit. Folio tertio opusculum incipit charactere gothico minutiori impressum. Desunt initiales literæ, custodes, signaturæ, foliorum numeri & inscriptiones. Ad calcem primæ paginæ folii 32 est *Finis opusculi de compositione carminum.* In aversa pagina folii ejusdem *Eneas Siluius poeta S. d. magnifico & p̄stātissimo dn̄o Gaspari Slick Imperiali cancellario apprime merito.* Hanc epistolam in eadem pagina excipit *Carmen Enee* ad eundem, terminatum in prima pagina folii 34, li-

 nea

nea. 2. Max *Johānes Cubitēsis artiū mgr̄ germano suo Wenceslao Salutē dicit.* Ex epistola hac discimus, Johannem Cubitensem opusculum hoc typis imprimendum curasse, quod quidem (verba sunt ipsius Johannis) *Johānes Maius Romphiltensis artiū magister. vir singulari ingenio predit⁹ omniq3 doctrina ornatus. & p̄ceptor meus amantissim⁹ cui me semp̄ plurimū debere fatebor, dum essz in florentissimo studio & gymnasio lipsēsi| fratri suo accurate & luculenter ediderat.* Hoc igitur & ipse suo fratri Sebastiano, nunc diligentissime una cum carmine Eneæ Sylvii, *in quo nil aliud q̄3 laus virtutū & effulminatio vitiorū continet.* transmittit, & commendat. Hæc epistola scripta est *Ex lipczk. Anno salutis nre* 1.4.8.8. *Die vero decima octaua mensis Augusti.* Vix igitur, puto, dubitari potest, quin hoc opusculum eodem anno Lipsiæ typis impressum fuerit. Hujus quoque opusculi nullam fecit mentionem Leichius *de Origin. & Increm. Typograph. Lips.*

XLV. *Flores Albumasaris.* Augustæ Vindel. per Erhardum Ratdolt 1488. in 4.

Sub titulo *Flores Almansoris* venit opus astronomicum de magnis conjunctionibus, & annorum revolutionibus, cujus auctor Albumasar, seu rectius Abu Maisar, Arabs, nono sæculo floruisse perhibetur. Impressum est charactere gothico minuto. Figuras astronomicas ligno incisas & passim occurrentes, initiales literas magnas florentes, ac signaturas typographus adjecit. Desunt custodes, foliorum numeri, & inscriptiones. Totum opusculum tribus constat plagularum fasciculis. Duo priores a & b. quaterni, tertius duernus est. In aversa pagina folii tertii duernionis istius *Opus florū Albumasoris explicit feliciter. Erhardi ratdolt Augustensis viri solertis eximia industria: ꝛ mira imprimendi arte: qua nup̄ venetiis: nūc Auguste vindelicoꝝ excellit nominatissim⁹ xiiij. kal. Decēbris. M. cccc. lxxxviij.* Folium quartum vacuum est.

XLVI. *Repetiones Lanfranci* (hæc tantum leguntur gothico charactere majusculo impressa in prima primi folii pagina) seu uberior expositio quorundam titulorum Juris civilis. Auctore Lanfranco de Oriano (alias etiam de Ariadno) J. U. Doctore, & Professore Patavino hoc eodem anno 1488. defuncto. Coloniæ per Joh. Kœlhoff de Lubeck 1488. in Fol.

Folio secundo *Incipit tabula* (materiarum) *alphabetica — collecta per venerabilē viꝝ mgrm Johānē Uankel, artium liberaliū mgrm. humani diuiniq3 iuris interpretem in alma vniuersitate Coloniensi in iure canonico ordinariū bene meritū* — quæ in columna tertia sexti folii terminatur. In prima septimi folii pagina Repeti-

petitionum tituli leguntur: folio autem octavo *Incipit solēnis repetitio — ſr. c. qm̄ ꝛ falsā* quæ, ut repetitiones sequentes, charactere gothico in duabus columnis firmissimæ chartæ impressa est. Paginarum inscriptiones, & signaturas typographus adjecit: desunt vero custodes, foliorum numeri, & initiales literæ. In columna quarta folii septimi quaternionis x, *Repetitiones aliquot egregii Lāfranci iuris vtriusq3 doctoris celeberrimi impresse diligēter per me Johannem koelhoff de Lubeck Colonie ciuē Anno grē. M. cccc. lxxxviij. finiunt feliciter.* Præter hæc nihil amplius legitur adjectum.

XLVII. *Casus longi sexti & clementinarum* collecti ab Elia Regnier, & anno 1488, ut videtur, impressi. in Fol.

Titulus in prima primi folii pagina charactere magno gothico impressus legitur. Folio secundo *Incipiunt casus longi super sextū* &c. charactere gothico in duabus columnis impressi. Paginarum inscriptiones, signaturas, & plerumque literas initiales parvas typographus adjecit. Desunt vero custodes & foliorum numeri. Ad calcem secundæ columnæ folii octavi quaternionis ꝛ. *Expliciti sunt casus clementinaꝝ a dño helya Regnier elimatissime collecti Anno domini. MCCCC. lxxxviii.* Pro certo adfirmare non ausim, anno eodem hos casus fuisse impressos. Videntur vero typi iidem, quibus circa idem tempus Argentorati plurima opera, sine typographi nomine, impressa sunt.

XLVIII. *Arithmetica boetii.* Hæc tantum leguntur in prima primi folii pagina: in fronte autem columnæ primæ folii secundi *Incipiunt duo libri de Arithmetica anitij manilij* (sic) *seuerini Boetij viri clarissimi ꝛ illustrissimi ex cōsulis:* (sic) *ordinarij: patricij: ad patricium simmachum.* Augustæ Vind. per Erhardum Ratdolt 1488. in 4.

Duo hi libri charactere gothico pereleganti in duabus columnis chartæ præstantissimæ impressi sunt. Initiales literas magnas florentes, & signaturas ab a-f. typographus adjecit: desunt vero custodes, foliorum numeri, & inscriptiones. Initio statim columnæ secundæ folii octavi quaternionis f. *Finit arithmetica Boetij bene reuisa ac fideli studio emendata Impressa per Erhardū ratdolt uiri solertissimi eximia īdustria ꝛ mira imprimēdi arte: qua nup venetijs nūc auguste excellet nominatissimus. Anno dñi. M. cccc. lxxxviij. Mensis maij die vigesima.* — Accedit registrum *a b c d e f omnes quaterni* & nihil amplius. Male a non nullis bibliographis opus hoc primum esse habitum, quod Erhardus Ratdolt Venetiis in patriam reversus impresserit, jam notarunt Cl. Gemeiner in Nachrichten von der Regensburg. Bibliothek &c. pag. 163. & 172. & Illustris Za-

nea 2. Mox *Johãnes Cubitẽsis artiũ mgr germano suo W* ...um exstant libri
Ex epistola hac discimus, Johannem Cubitensem or...
mendum curasse, quod quidem (verba sunt ipsius
Romphiltensis artiũ magister. vir singulari ingeni... *Inchoat.* (hæc in fron-
tus. & p̄ceptor meus amantissim⁹ cui me semp... rubro impressa colore sub-
florentissimo studio & gymnasio lipsẽsi| fra... *adolescentibus: ad astronomi-*
Hoc igitur & ipse suo fratri Sebastian... *impetrãtibus: pro rectoq3 tra-*
Eneæ Sylvii, *in quo nil aliud ...* ...*oto: Johãnis de sacro busto sphae-*
transmittit, & commendat. ... *...ditionib⁹ nõnullis littera A sparsim*
nre 1. 8. 8. 8. *Die vero decima...* *...atis Contraq3 cremonensia in planetaꝶ*
potest, quin hoc opusculu... *...nta Johãnis de mõte regio disputati..es*
quoque opusculi nullar... *...utiliss. Nec nõ Georgii purbachii ĩ eorũdẽ*
graph. Lips. *...acuratiss. q3 acuratiss. theoricæ: dicatum opus: utili serie*

XLV. ... *mot⁹ planetaꝶ contextum fausto sidere inchoat* Impressit Venetiis Joh. Lu-
cilius Santritter 1488. in 4.

Aversa primi folii pagina imagines ligno incisas Vraniæ, Astronomiæ, & Ptolemei exhibet. Litteris opus impressum est romanis non inelegantibus, & chartæ firmissimæ. Initiales litteras magnas ligno incisas, & signaturas A – G. typographus adjecit: desunt vero custodes, foliorum numeri, & inscriptiones. In prima pagina folii sexti ternionis G. primum quidem leguntur: *Carminu* (sic pro carmina) *in impressoꝶ hui⁹ opusculi laudem*

Vranie quantũ quantũ debere fatetur
Cuncta Canopeo: cognitaq3 astra uiro
Santriter helbronna lucili ex urbe Johannes
Schemata sic debent ipsa reperta tibi.
Naec minus haec tibi de sanctis hieronyme debent
Quam socio: nanq3 hic inuenit: ipse secas.

His subjecta sunt sequentia: *Hoc quoq3 sideralis scientiæ singulare opusculum mirifica illæ* (sic) *arte nuper ingenio germanico in lucẽ prodita impressione uidelicet Prididie* (sic) *calẽn. Aprilis. Anno Salutis: M. cccc. lxxxviii. Completũ est. Venetiis.*

AN-

ANNO 1489.

I. *In hoc volumine habes summulam Nicolai de orbellis vna cum textu Petri hispani: deinde passus Fracisci mayronis: & tria principia Antonij antree & formalitates Boneti & Scoti: nec non fallacias sancti Thome ac tractatum de ente & essentia: et impressum uenetiis per Bernardinum de choris de Cremona & Simonē de Luero. Die 7° mensis nouēbris.* 1489. in Fol. min.

Verba, quæ recitavi tituli loco, leguntur subscripta in fine voluminis, quod gothico charactere in duabus columnis præstanti chartæ impressum est. Habet initiales litteras parvas, paginarum inscriptiones, & signaturas caret vero custodibus & paginarum numeris.

II. *De laniis & phitonicis mulieribus Teutonice vnholden vel hexen.* Tractatus ad Sigismundum Archiducem Austriæ per modum Colloquii inter eundem Sigismundum Conradum Schatz, urbis Constantiensis Prætorem, & auctorem operis Ulricum Molitoris Constantiensem, Decretorum Doctorem Papiensem, & in curia Constantiensi causarum Patronum, Anno 1489. in 4.

Quæ tituli loco recitavi, verba leguntur in prima primi folii pagina. Aversa ejusdem pagina imaginem exhibet ligno incisam, qua vir gravis repræsentatur sedens & virgam seu baculum manu utraque tenens adstantibus duobus adolescentibus, quorum alter librum apertum manibus tenet. Folio secundo *Tractatus ad illustrissimum principem dñm Sigismundū* &c. incipit, gothico charactere impressus, & variis figuris ligno incisis, sagarum prætensas artes repræsentantibus, deturpatus potius, quam ornatus. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum, nec non initialis littera Epistolæ auctoris ad Sigismundum. In fine brevis legitur auctoris Epilogus ad eundem, scriptus *Ex Constan. anno dñi. m. cccc. lxxxix. die decima januarij.* cum subscriptione

Tuo (sic) *celsitudinis. humilis cōsiliari⁹ & seruulus*
Ulricus molitoris de constātia decretoꝝ doctor ꝛc

Videtur mihi tractatus iste eodem anno typis fuisse excusus, quo scriptus est iste prologus. De typographo autem, & loco impressionis nihil ausim affirmare.

III. Stephani Costæ J. U. D. & in Papiensi Acad. Professoris Tractatus de consanguinitate & affinitate. Per Martinum de Lavalle de Monteferrato 1489. in Fol. magn.

Tractatus iste gothico charactere magno & luculento in duabus columnis magnæ & nitidæ chartæ est impressus. Habet signaturas & literas initiales parvas: caret vero custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. In prima folii decimi, ejusque ultimi pagina hæc leguntur: *Explicit elegans tractatus de consanguinitate ꝛ affinitate editus ꝑ subtilissimum iuris utriusq₃ doctore₃ dñ₃ Stephanu₃ costam in studio papiensi legente₃. Impressum papie per Martinu₃ de lavalle de mõteferrato. Anno domini. M. cccc.* lxxxviiij. *die iij. mensis augusti.* Aversa pagina folii ejusdem exhibet arborem adfinitatis. Arborem consanguinitatis in folii quinti aversa pagina videre est.

IV. Mammotrectus. Norimbergæ per Georgium Stuchs 1489. in 4.

De opere ipso, & ejus auctore scitu necessaria dixi Fasc. I. pag. 113. Editio præsens nullum habet titulum, sed primum folium omnino est vacuum. In fronte autem primæ columnæ folii signati *a* 2 *Prologus autoris in mamotrectum* sc. incipit. Tam hic prologus, quam opus ipsum gothico charactere admodum minuto impressum est. Signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Cantica — Ezechiel — Marcus* ipse typographus adjecit. Desunt vero custodes, initiales literæ, & foliorum numeri. In columna quarta folii noni quinternionis ʒ subscripta leguntur sequentia: *Actum hoc opus Nuremberge Anno domini. M. cccclxxxix. nonas kalendas Februarij per inclytum virũ Georgium stuchs de Sulcʒbach Feliciter terminatur.* Folio decimo ejusdem quinternionis *Incipit tabula librorũ ꝛ aliorum quoꝝ expositiones ꝛ correctiones vocabuloꝝ in ꝓsenti libro continentur*, quæ in columna quarta ejusdem folii circa medium terminatur. Accedunt tres plagularum fasciculi, signati aa. bb. & cc. His continetur, quæ in prima folii aa 2 columna *Incipit tabula principaliũ vocabulorum in Mamotrectum ꝫm ordinem alphabeti.* Hi fasciculi sunt quaterni: Tabula autem terminatur in columna secunda folii septimi quaternionis cc, ubi hæc tantum subscripta leguntur:

Explicit tabula.

Laus deo.

V.

V. *Tractatus de ludo lectus per clarissimum iuris utriusq3 doctorem dominum Stephanum costã legẽtem iura canonica in felici gimnasio papiensi.* Papie per Martinum de Lavalle 1489. in Fol. magn.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ primi folii columnæ, impressa iisdem litteris, gothicis nimirum paulo minoribus, quibus ipse textus in duabus columnis impressus est. Signaturas typographus adjecit. Initialis littera in fronte operis aut deest, aut a miniatore coloribus obducta est. Paginarum numeri & inscriptiones, nec non custodes desunt. In secunda columna folii 11. quod est ultimum, primo versus leguntur in laudem auctoris, tum vero sequens subscriptio: *Explicit ellegans* (sic) *tractatus de ludo compositus per subtilissimum iuris utriusq3 doctorem dominum Stephanu3 costam in studio papiensi legentem. Impressum Papie per Martinum de lavalle de monteferrato. Anno dñi. M.cccclxxxviiij. die .xx. mensis augusti.*

VI. *Introductorium in astronomia3 Albumasaris abalachi octo continens libros partiales.* August. Vind. per Erhardum Ratdolt 1489. in 4.

Quæ tituli loco recitavi, leguntur in prima primi folii pagina gothico charactere majusculo impressa. Folio secundo opus incipit, impressum gothico charactere paulo minori, sed pereleganti, firmæ & præstanti chartæ. Initiales litteras magnas florentes, & signaturas typographus adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Figuræ astrorum sunt satis eleganter ligno incisæ. In fine hæc habes subscripta: *Opus introductorij in astronomiã albumazaris abalachi explicit feliciter Erhardi ratdolt mira imprimendi arte: qua super Venetiis nunc auguste vindelicꝝ excellit noiatissimus.* 7. *Idus Februarij.* 1489.

VII. *Albumasar de magnis coniunctionibus: annorum reuolutionibus: ac eorum profectionibus: octo continens tractatus.* Aug. Vind. per Erhardum Ratdolt 1489. in 4.

Externa hujus operis facies eadem est cum præcedenti. Verba autem, tituli loco recitata, leguntur in prima primi folii pagina, gothicis litteris majusculis impressa. In fine typographus sequentia adnotavit: *Opus albumazaris de magnis cõiunctionibꝰ explicit feliciter: magistri iohannis angeli viri peritissimi diligẽti correctione: Erhardiq3 ratdolt viri solertis eximia industria: ꝛ mira imprimendi arte: qua sup venetiis: nunc auguste vindelicꝝ excellit noiatissimꝰ pridie kal. Aprilis.* 1489. De Johanne Angelo conf. dicta ad ann. 1488. N. XXIX.

VIII. *Sermones ſancti Uincentii fratris ordinis predicatorū De ſanctis.* Argentinæ 1489. in Fol. min.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina, gothico charactere majuſculo impreſſa. Folio ſecundo incipit tabula ſeu index materiarum alphabeticus, quinque foliis comprehenſus, & in duabus columnis gothico charactere, quo ipſum opus, impreſſus chartæ firmiſſimæ, ſed minus albæ ac politæ. Folio ſeptimo ipſi incipiunt ſermones. Et horum quidem initiales litteræ plerumque deſunt, quemadmodum cuſtodes, & numeri paginarum. Signaturas typographus adjecit, uti etiam inſcriptiones paginarum in margine ſuperiori, e. g. *De ſancto philippo & iacobo apoſtolis Sermo.* In fine ſequens legitur notitia: *Diuini verbi interpretis & ꝑdicatoris immarceſſibilis ſacreq3 theologie ꝯfeſſoris eximii ſancti Uincentii confeſſoris diui ordinis ꝑdicato4 Sermones ſubtiliſſimi dꝰ ſanctis ꝑ totiꝰ anni circulū finiūt Impreſſi Argentine Anno dñi. M. cccc. lxxxix. Completi feria ſexta poſt feſtū annūciationis dñice.*

IX. Pars I. ſpeculi Jurid. Guilielmi Duranti. Venetiis per Bernardinum de Tridino ann. 1489. in Fol.

Pars eſt editionis ad annum 1485. N. XLVII. recenſitæ.

X. *Quadrageſimale Diſcipuli*, ſeu Sermones Quadrageſimales Johannis Heroldt, Ord. Præd. Accedit Gerſonis Monoteſſaron, & Anonymi Sermo, ſeu Tractatus de Paſſione Domini, per Joh. Otmar Reutlingæ 1489. in Fol. min.

Verba *Quadrageſimale Diſcipuli* gothico charactere majuſculo impreſſa leguntur in prima primi folii pagina. Folio ſecundo incipit *Quadrageſimale diſcipuli. tot ꝯtinens ſermones quot dies qdrageſima excepto ſabbato paſche* &c. &c. Impreſſum eſt firmiſſimæ, albæ tamen chartæ, in duabus columnis gothico charactere paulo minori Signaturas, paginarum inſcriptiones, & aliquoties etiam litteras initiales typographus adjecit. Cuſtodes paginarum numeri, & plerumque initiales litteræ deſunt. Sermones univerſim ſunt XLVII. quorum ultimus terminatur in prima pagina folii ſignati, *l* 1, columna ſecunda, linea 35. Adjecta eſt ſubſcriptio ſequens: *Finit quadrageſimale diſcipuli.* De hoc diſcipulo conſ. dicta ad annum 1483. N. VI. ubi ejuſdem Sermones de Sanctis, & de tempore recenſui. In eadem columna *Incipit monoteſſeron ſiue vnum ex quatuor magiſtri Johannis gerſonis Cancellarii pariſienſ.* Eſt vero concordantia quatuor evangeliſtarum in enarranda Paſſionis Chriſti hiſtoria, quæ terminatur in averſa pagina, columna prima, linea 9. folii octavi quaternionis *l.* Folio primo ternionis m. *Sermo notabilis de paſſione dominica declarans diffuſe doloris vehementiā, prius qdem*

cū plerisq3 defectib⁹ negligētissime impress⁹ Nunc vero cum' defectuū suppletiōe ex originali diligenter emendatus. Porro hic sermo, seu potius Tractatus, iisdem, quibus præcedentia, typis impressus terminatur in aversa pagina folii quarti ternionis *v*, columna prima, linea 32. Adjecta est in eadem columna sequens subscriptio: *Explicit sermo historialis de passione dñi multū notabilis. olim (falso sub titulo) falsissime ex mendoso exēplari impressus Nunc vero ex primeuo originali accuratissime emendat? & impssus p magistrum iohannē otmar in Reutlingen Anno* 1489. *die* 19. *mensi februarij.* Accedunt duæ introductiones, seu brevia exordia sermonum de Passione domini habendorum; quorum secundum terminatur in aversa pagina folii ternionis ejusdem, columna secunda, linea 18. Typographus hæc duo tantum subjecit vocabula: *Deo grās.* Editionem hanc excitavit etiam Maittaire Tom. I. pag. 511.

XI. *Clarissimi artium & medicine doctoris magistri Dini de Florentia expositio sup 3ᵃ & 4ᵃ fen Auicēne & super parte quinte feliciter incipit.* Ferrariæ per Andream Gallicum 1489. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ columnæ primi folii impressi signati *a ij*. Tum opus ipsum incipit gothico charactere pereleganti in duabus columnis præstanti chartæ impressum. Initiales literas parvas, & signaturas typograpus ipse adjecit. Desunt vero custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Ad calcem columnæ secundæ folii sexti ternionis 3 legitur: *Explicit expositio clarissimi doctoris mgrī Dyni de Florētia super 3ᵃ & 4ᵃ fen Auicē. & sup ptē 5ᵃ. Impressa Ferrarie p prouidū virū magistrum Andreā gallicū. Anno dñi.* 1489. *die.* 27. *mensis octobris.* Accedit in eadem columna *Registrum* (chartarum) *huius libri.*

XII. *Incipit compilatio emplastro4 & unguētorum Magistri Dini florentini artiū & medicine doctoris excellentissimi. Et primo de percussiuis.* Ferrariæ 1489. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ columnæ folii primi signati A. Operis externa forma prorsus eadem est cum præcedenti. Post medium columnæ secundæ folii octavi quaternionis B. legitur: *Expliciunt vnguenta Dini Florentini artiu3 & medicine doctoris famosissimi ad laudem dei omnipotentis Impressa Ferrarie p prouidū virum magist4 Andre-a3 gallum. Anno domini* 1489. *die* 28. *Mensis octobris.* In eadem columna leguntur insuper sequentia:

Collige triticibus medicie pōdera gnis
Grana quat qnq3. scropulū cppōdere sue.

In scropulis trib⁹ surgit .3. mltiplicatis.
Si solidū queris tres .3. dimidiabis.
Exagiū. solidū. distāt in nōie solo.
Ex octo fieri dinoscitur uncia dragmis. (sic)
Bis sex ūcie cōputant pro pondere libre.
Quotilla sextario. distāt in nōie solo.
Si queris pōdus quod hēt sextari⁹ vnus
Libraꝝ quinqꝫ pōdus debes dimidiare
Registrum. A. B. sunt quaterni.

XIII. *Gesta rhomanorum cū applicationib⁹ moralisatis ac misticis.* 1489. in Fol. min.

Titulus modo recitatus gothico charactere majusculo impressus legitur in prima pagina. Ex eodem operis argumentum quodammodo disci potest. Est nempe collectio variarum historiarum, quae plurimis fabulis inquinatae sunt, & formandis moribus persaepe quam ineptissime adplicantur. Gesta Romanorum operi titulus forte est inditus, quod exempla ex Romanae historiae scriptoribus magna ex parte deprompta sint. Constat clxxxi (181) capitulis, quorum singula duabus constant partibus. Primo enim narratur historia, vel fabula tum vero accedit *Moralisatio* auctoris, qui quidem incertus est. De eo, ut etiam de operis ipsius variis editionibus, & versionibus plura scitu digna & jucunda in compendio habet Cl. Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliotheck befindlichen Büchern &c. pag. 185. seqq. Quod praesentem attinet editionem, operi ipsi duplex praemissa est tabula, seu index, primus quidem singulorum ordine capitum, secundus vero materiarum alphabeticus, qui ambo simul septem implent folia, suntque gothico charactere in duabus columnis impressi, ut ipsum opus, quod folio nono demum incipit. Signaturas, foliorum numeros, e. g. *Folium Primum* (revera nonum) *Folium XIX.* & plerumque initiales literas parvas typographus adjecit. Ad calcem columnae secundae folii XCIII. sequens subscriptio legitur: *Ex gestis romanoꝝ cum plurib⁹ applicatis de ūtutib⁹ & vicijs mystice ad intellectū transsūptis recollectorij finis. Anno nostre salutis. M. cccclxxxix. In die sancti Sixti pape ꝛ martyris.* Locus impressionis haud quidem est expressus. Attamen nullus dubito quin typis argentinensibus excusa sit haec editio. Typis enim, & chartae iisdem impressa est cum opere immediate sequenti.

XIV. *Hystoria Troiana Guidonis* (de Columna Judicis Messanensis) Argentinae 1489. in Fol. min.

Verba, *Hystoria Troiana Guidonis* tantum leguntur in prima primi folii pagina, gothico charactere majusculo impressa. Folio secundo signato a *Inci-*

Incipit prologus &c. gothico charactere in duabus columnis, ut opus ipsum, impressus, & in columna tertia folii ejusdem linea 23. terminatus. Mox *Incipit liber primus de Peleo rege thesalie* (sic) *inducente Jasonem vt se cōferat ad aureū vellus habendū.* Signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Destructio prime Troie — Restitutio Helene*, typographus adjecit: desunt vero foliorum numeri, custodes, & literæ initiales. In aversa pagina folii sexti quaternionis o columna secunda historia terminatur. Accedunt vero Epitaphia Hectoris, & Achillis, nec non deploratio Troiæ, quæ his est versibus expressa:

Ue tibi Troia peris jam non mihi troia videris
Jamjam bobus eris pascua lustra feris.
Causa rei talis meretrix fuit exitialis.
Femina fatalis femina feta malis.

His adjecta est subscriptio: *Historia destructionis troie cōposita p iudicem Guidonem de Columna. Messaneñ. finit feliciter In ciuitate Argētina impssa nouissime Anno dñi M. cccclxxxix. circa festū sancti vrbani.* Accedit auctoris de origine hujus operis narratio, ex qua discimus, eum historiam suam totam ex Dycte Cretensi (qui dicitur) hausisse, & primum ejus librum ad instantiam Matthæi de Porta Salernitani Archiepiscopi dudum ante, quam integrum opus absolvisset, composuisse. Ad calcem narrationis demum legitur: *Factum est psens opus a iudice Guidone dᵉ messana Anno dñice incarnationis Millesimo ducētesimo octuagesimo septimo eiusdem pme indictionis.* In aversa pagina ejusdem folii incipit tabula seu index singulorum ordine capitum, in prima columna folii sequentis terminatus. Eandem editionem recensuit Freytag in Analectis Liter. pag. 306. qui & alias ejusdem excitavit editiones.

XV. *Tractatus de decimis.* Memmingæ impressus per Albertum de Duderstat. 1489.

Verba, *Tractatus de decimis*, gothico charactere majusculo impressa tantum leguntur in prima primi folii pagina: in aversa autem ejusdem *Incipit Capitulū de Retentione decimarū vbi agitᵣ quomodo ꝛ si excusantur non dantes decimas.* Impressum est gothico charactere admodum minuto, & gracili, & sex tantum foliis constat. Ad calcem primæ paginæ sexti folii subscriptio sequens legitur: *Capitulum de retentione decimaꝝ vbi agitur quomodo ꝛ si excusantur non dantes decimas, Impressus ac finitus Memming|. p Albertum Küne de Duderstat. Anno dni.* 1489.

XVI. *Alphabetum diuini amoris de eleuatione mentis in deum.* Memmingæ per Albertum Kunne de Duderstat 1489. in 4.

Titulus modo recitatus tantum legitur in prima primi folii pagina. Opusculi auctorem non esse Gersonem, cui in plerisque Sæculi XV. editionibus adscribitur, jam monui Fascicul. I. pag. 111. ad N. XI. Qui præsentem curavit editionem anonymus, in præfatiuncula, quæ legitur in aversa primi folii pagina, auctori id suo vindicavit sequentibus verbis: *tRactatus ille* (pro *iste pretitulatur Alphabetum amoris diuini, quem bonorum assertione virorū. edidit auctor tractatus diuinissimi de ymitatione cristi. Uocatus dominus Thomas prepositus ꝛ prelatus canonicorum regularium in Koczen| qd' q̄dem deificum alphabetum, digito dei procul dubio causaliter dictatū vir ille admirabilis ꝛ seraphicus. toto vite sue tempore, ob singularis humilitatis insigne| conatu multo abscondit ꝛ occultauit ac primum post vite sue felicem exitū sub capitali lecti sui in lucē reptum prodire fiuit.* Folio secundo

Incipit Alphabetum diuini amoris
de Eleuatione mentis in deum.

gothico charactere pereleganti, & nitidæ chartæ impressum. Desunt custodes, numeri, & inscriptiones foliorum: literas vero initiales parvas, & signaturas typographus adjecit. Constat tantum opusculum tribus quaternionibus. In aversa pagina septimi folii quaternionis c sequentia leguntur subscripta: *Explicit Alphabetum diuini Amoris, de Eleuatōne mentis in deum. Uenerabilis patris ꝛ dñi dñi Thome ꝑpositi Canonicoꝝ regulariū in Kotzen ordinis scti Augustini. Impssus ac finit⁹ Mēming' p Albertū d' Duderstat Anno domini* 1489.

XVII. *Uersor super donato.* Hæc in prima primi folii pagina, in fronte autem folii secundi sequentia leguntur: *Johannis versoris octo partium orationis explanatio accomodatissima.* Lipsiæ per Conradum Kacheloven 1489. in 4.

Opus hoc gothico charactere, præstanti chartæ impressum est. Caret initialibus literis maiorum sectionum, custodibus, numeris, & inscriptionibus paginarum. Habet vero signaturas A — H. In aversa pagina folii octavi quaternionis H sequentia leguntur subscripta: *Octo partium oronis resolutio lucultissime p magistꝛ Johannē versoris edite: liptzkꝫ* (sic) *ab anno dñi M. cccc.* lxxxix. *per conradū Kachelouen impressa foeliciter finit.* De Johanne versore in præcedentibus sæpius jam facta est mentio. Hoc opusculum Leichio fuit incognitum.

XVIII. *Uocabularius re4* Wenceslai Brack. Argentinæ per Joh. Pruss. 1489. in 4.

Hujus operis tres editiones jam recensui. Conf. ad ann. 1483. N. I. ad ann. 1487. NN. XXVI. & XXX. ubi de ejus œconomia & auctore scitu necessaria lector inveniet. Præsens editio in prima primi folii pagina non nisi verba *Vocabularius re4*, gothico charactere majusculo impressa exhibet. Folio secundo post auctoris præfationem ad Scolipetas suos ipsum vocabularium latino-Theodiscum incipit, gothico charactere chartæ minus albæ impressum. Inde a folio tertio typographus foliorum numeros in superiori margine primæ cujusvis paginæ notavit, e. g. *Folium III.* — *Folium XXV.* Idem chartas signavit literis A — H. In aversa pagina folii sexti quaternionis H sequentia leguntur subscripta:

Impressum Argñ. per Johannem Pruß
Anno dñi. 1489. *In vigilia Epiphanie dñi.*

Folio sequenti *Incipit tabula vocabularij*, seu articulorum, in quos auctor vocabularium suum divisit. Hæc quoque editio Cl. Panzerum in Annalen der ältern deutschen Litteratur prorsus latuit.

XIX. *Lauacrum conscientie* (hæc in prima primi folii pagina; in fronte autem secundi folii sequentia leguntur) *Incipit lauacrum conscientie omnium sacerdotum.* Aug. per Anton. Sorg. 1489. in 4.

Opusculum istud gothico charactere chartæ firmissimæ, sed minus politæ impressum, & in viginti capitula divisum a quodam religiosi cujusdam ordinis alumno compositum est, ut ex præfatione patet. Si fabulas, & sublestæ fidei historias dempseris, ne hodie quidem indignus est libellus, qui legatur, præcipue a sacerdotibus, quorum mores ad honestatis statui clericali competentis normam formare auctor intendit. Typographus in prima cujusvis folii pagina folii numerum, e. g. *Folium xiij.* & in aversa pagina Capitulum, e. g. *Capitulum Sextum*, vel *Capitulum xij.* gothico charactere majusculo indicavit. Idem chartas signavit literis a — m, nec non initiales literas parvas adjecit, quæ tamen inde a folio lxxxii. rarius in præcedentibus desunt. Per hoc satis distinquitur præsens editio ab altera, quam idem typographus anno 1492. eadem forma, iisdemque, ut videntur, typis curavit, a me ad ann. 1492. N. V. recensendam. Hæc enim posterior editio literas initiales magnas ligno incisas, plerumque florentes, habet. Ceterum ambæ editiones quoad numerum foliorum conveniunt, plerumque etiam quoad numerum vocabulorum in eodem folio impressorum. Sed proferam non nulla exempla. Prima verba folii IX. in utraque editione sunt: *ebdomadis duas vel tres:* postrema ejusdem folii in editione

anni

anni 1489: *ſtatus hominum*, in ed. ann. 1492. *ſtatus hominuꝫ* — Folium XX. edit. prioris incipit *obedire ſacerdotibus* — & terminatur *cōſecratiōe eukarie* in poſteriori vero: *tibus* (ultimis ſcilicet ſyllabis vocis ſacerdotibus) terminatur: *in cōſecratione eukariſtie in qua vob'*. Folium XL in utraque incipit: *re. Sed ſolam*, idemque terminatur: *ſuccederet. Die* Averſa pagina folii XCV (95) in editione priori: *Uideo inſup*: in poſteriori vero: *timeo. Uero inſup*. In eadem pagina ad calcem legitur in utraque editione:

Oratio bona poſt miſſam.

Et hæc quidem folium ſequens, haud tamen integrum occupat. Poſt lineam averſæ paginæ hujus folii vigeſimam tertiam legitur in utraque editione:

Explicit lauacrum conſcientie.

Accedunt utrinque duo folia non numerata, quæ brevia exhibent ſingulorum capitum argumenta. Demum ad calcem hujus indicis in præſenti quidem editione ſequentia leguntur ſubſcripta: *Impreſſum auguſte hoc opuſculum in impiali ciuitate auguſtenſi: per honeſtum uirum Anthonium Sorg. Anno ab incarnatione domini iheſu Chriſti. Mcccclxxxix.*

XX. *Tractatus de horis Canonicis dicendis*. Auctore Joh. Moeſch. Auguſtæ Vind. per Ant. Sorg 1489. in 4.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina gothico charactere majuſculo impreſſa. Folio ſecundo incipit auctoris *Prohemium*, idemque terminatur in averſa pagina folii tertii, linea 31. In eadem adhuc pagina opuſculum ipſum incipit, eodem, quo immediate præcedens charactere impreſſum, & in ſex articulos diſtinctum, quorum inſcriptiones in ſuperiori margine leguntur, e. g. *Articulus — Primus. Articulus — Sextus*. Deſunt cuſtodes, foliorum numeri, & initiales literæ. Cartas vero typographus literis A – H ſignavit. In prima pagina folii octavi quaternionis G opuſculum terminatur: in averſa autem pagina ejusdem folii auctoris legitur inſtructio de uſu ſequentis tabulæ ſeu indicis alphabetici materiarum, ad cujus calcem circa medium primæ paginæ folii quarti duernionis H ſequentia leguntur ſubſcripta: *Tractatus iſte de horis canonicis dicendis cōpendioſus per venerabilem uirum Johannem möſch Artium ꝛ ſacre theologie profeſſorem atqꝫ eo tempore in eccia* (ſic) *maiori baſilieñ. predicatorem: pro clericis ad eaſdem horas agendas ſeu dicendas obligatos* (ſic) *comportatus ꝛ compoſitus & ibidem in loco capitulari lectorio deputato per eundeꝫ coram clericis publice lectus. Impreſſus Auguſte per Anthonium ſorg Anno domini Mcccclxxxix. Sabato ante Martini epiſcopi.*

XXI. *Esopus moralisatus cum bono cōmento.* sine nota loci & typographi impressus 1489. in 4.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina gothico charactere majusculo impressa. In aversa pagina ejusdem folii commentatoris legitur præfatiuncula, in qua adfirmat, fabulas istas primum ab Æsopo græce scriptas esse, postea vero *a romulo īpatore rōano ad instruēdū Tibariū* (sic) *filiū suū in latinū venisse.* Sed de auctore harum fabularum variæ, & incertæ sunt conjecturæ, quas in compendio recenset, una cum hac earundem editione, Freytag in *Apparatu Litterar.* Tom. I. pag. 62 seqq. Igitur de præsenti potius editione, Maittairio, & Davidi Clement, & De Burio incognita, atque oppido rara dicemus. Textus metricus charactere gothico paulo maiori, notæ vero tam interlineares, quam quæ in marginibus leguntur, multo minori impressæ sunt. En specimen textus, & notarum interlinearium:

delectet utile sit pñs liber
T (u T) *iuuet & prosit conat' pagina pñs*
maiorē faciūt vtilitatē vtilia iocosis ssmōibꝰ
Dulcius arrident seria picta iocis
pñs liber generat dulcedinē fabulis
Ortulꝰ iste profert fructum cū flore fauorē
i. fabula sc. fructus sc. flos splendet.
Flos ꝛ fructus emunt. hic sapit. ille nitet.

Desunt hac in editione initiales literæ fabularum, custodes, numeri, & inscriptiones foliorum. Totum opusculum quinque constat plagularum fasciculis signatis A. B. C. D. E. Terni sunt A. B. D. Quaternus est C: septem foliis constat E. Et in prima quidem hujus pagina opus terminatur. In eadem typographus, mihi plane incognitus, sequentem addidit subscriptionem:

Finit Esopus fabulator preclarissimꝰ cū suis moralizatiōibꝰ ad nostri instructionē pulcerrime appositis. Impressus Anno salutis. M. cccc. lxxxix. decimo kalendas Augusti.

XXII. *Cornutus magistri Joannis de Garlandria.* Hagenoæ per Henricum Gran 1489. in 4.

Verba hæc leguntur in prima primi folii pagina gothico charactere majusculo impressa. Folio secundo, quod inscriptionem habet, *Folium primum*, incipit editoris seu commentatoris præfatio seu prologus. Partem huius operis, quod folio quarto (secundum inscriptionem est *Folium Tercium*) incipit, longe minimam efficiunt auctoris carmina, seu sententiæ morales, quarum singulæ duo-

duobus hexametris constant: Commentaria vero fusissima sunt. Operi Titulus, *Cornutus*, secundum auctorem præfationis est inditus, *quia sicut animalia duobus cornubus se defendunt. sic autor iste exprimit intentionem duobus versibus.* Impressum est opus charactere gothico firmæ admodum chartæ. Foliorum numeros in superiori margine utriusque paginæ typographus inde a folio secundo, quod *Folium primum* adpellatur, ubique adjecit, & paginas signavit literis A — H. In prima pagina folii octavi quaternionis H opus terminatur, & in eadem sequens legitur subscriptio: *Expositō disticij noui nec nō antiqui Magistri Joannis de Garlādria cum sententijs. Textuū ac lucida terminoruʒ declaratōe ex q̃ʒ pluribus autoribus breuiter ꝛ plane collectis Impressa imperiali in oppido Hagenaw. per Heinricū Gran ciuē eiusdeʒ opidi. Sub anno salutis Millesimo. Quadringentesimo. Octuagesimo nono.* Accedit *Registrū vocabulorū Cornuti* &c. alphabeticum sex foliis litera i signatis comprehensum. De auctore, natione Anglo, qui floruit Sæculo XI, conf. Oudin. Tom. II. Col. 609. seqq. Editionem hanc post Maittairium, cui tamen typographi nomen incognitum fuisse videtur, excitavit etiam Weislinger in *Armamentar. Catholico*. pag. 504. qui opus istud, nescio qua de causa, grammaticam adpellat. Ceterum stilo valde obscuro scripta sunt hæc carmina. Hinc interprete opus fuerat quamvis hic quidem passim aliena multa immiscuerit.

XXIII. *Compendium theologice veritatis* Thoma Dorniberg, Memmingensi, Artium & Decretorum Doctore, consulatus Spirensis Advocato, vel auctore, vel editore. Impressum Argentinæ anno 1489. in Fol. min.

Verba, *Compendium* &c. gothico charactere majusculo impressa leguntur in prima primi folii pagina. In fronte primæ columnæ folii secundi *Incipit prologus in compendium theologice veritatis.* Post lineam columnæ secundæ ejusdem folii tertiam *Explicit prologus. Incipiunt tituli capitulorum primi libri;* quales reliquis etiam singulis libris præfixi sunt. Horum primus est de Natura divinitatis. 2) de operibus conditoris. 3) de corruptela peccati. 4) de humanitate Christi. 5) de sanctificatione gratiarum. 6) de virtute Sacramentorum. 7) de ultimis temporibus & de pœnis malorum, & præmiis beatorum. Impressum est opus hoc gothico charactere in duabus columnis. In superiori margine utriusque paginæ typographus librum indicavit, e. g. *Liber primus.* Idem signaturas ab a — p, & sæpe initiales literas parvas adjecit. Desunt vero foliorum numeri, & custodes. In columna quarta folii quarti ternionis o

Explicit liber vltimus huius compēdii
Deo gratias

Accedit vero *Tabula generalis*, seu index materiarum alphabeticus, septem foliis impressis comprehensus. Ad hujus calcem sequentia leguntur subscripta: *Suscipite igitur omnes queso theologice veritatis: fideiqʒ catholice amatores: hūc laborem*

borem grato animo: grās agentes cunctipotenti deo. Cuius munere ac singulari adiutorio hec ego thomas Dorniberg: decretoꝝ: artiumq3 liberaliu3 doctor feliciter perfeci. Ac impressum argentine Anno dn̄i. MCCCC. lxxxix. Deo gratias. Eadem prorsus leguntur (omissis tamen verbis *decretorum*, *artiumque liberalium doctor*) in editione hujus operis alia quam ad annum 1473. recenset Weislingerus pag. 35. Sed post *perfeci* additur in hac editione: *& complevi.* Loco verborum autem, quæ in nostra editione leguntur: *Ac impressum* &c. immediate post *Complevi* legitur: *Anno Domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo tercio. In vigilia Bartholomei Apostoli. Explicit Registrum. Deo gratias.* Videtur itaque in posteriori hac subscriptione non tam annus impressionis, quam annus, quo auctor opus complevit, fuisse indigitatus, ut adeo dubitare liceat, an editio a Weislingero ad annum 1473. recensita hoc etiam anno revera fuerit impressa. Sed, quidquid de hac editione sit, illud certum est, ex utraque subscriptione tam huic quam nostræ editioni in fine adjecta, recte inferri posse, compendium istud theologicæ veritatis Thomam Dorniberg vel auctorem habuisse vel certe editorem. Quin auctor fuerit, spectato horum verborum tenore vix, videtur, dubitari posse. Attamen dubium movet illud, quod opus istud in Manuscriptis codicibus tam membranaceis quam chartaceis multis sit anonymum, in aliis vero Alberto Magno, vel S. Thomæ Aquinati, vel S. Bonaventuræ, vel Egidio columnæ, vel denique Ulrico Argentoratensi tribuatur. Quod si ita est, oportet compendium istud ætate Thomæ Dorniberg multo esse antiquius. Conf. *Oudin. de Scriptor Eccles.* Tom. III. col. 2555.

XXIV. *Cōmuniloquiū siue sūma collationū Johānis gallensis.* Argentinæ 1489. in Fol. min.

De hoc opere ejusque auctore scitu necessaria prælibavi Fasc. II. pag. 151. & 152. Quod præsentem attinet editionem: in primi folii prima pagina leguntur verba tituli loco recitata, gothico charactere majusculo impressa. Foliis tribus sequentibus continetur Tabula, seu brevia singulorum ordine capitum argumenta. Folio quinto post auctoris prologum opus ipsum incipit charactere gothico in duabus columnis impressum. Habet inscriptiones paginarum e. g. *Prima pars — Distinctio prima*, & signaturas ab a — n. Desunt vero foliorum numeri, custodes, & literæ initiales. Circa finem columnæ quartæ folii quinti ternionis *n* sequentia leguntur subscripta: *Summa collationum ad omne genus hominū finit feliciter Impressa Argentine: finitaq3 ī die sancti Urbani Anno domini. M. cccclxxxix.* Et nihil amplius.

XXV. *Formulariũ aduocatoꝝ & ꝓcuratorum Romane curie & Regii Parleamenti: practicam ſcdm iura cõmunia clariſſime oſtendens.* Baſileæ 1489. in Fol.

Præter verba tituli loco recitata in prima primi folii pagina legitur etiam ſyllabus tractatuum hoc in opere contentorum, & duo diſticha, quæ ad calcem quoque operis poſt ſubſcriptionem leguntur, a me recitanda. In averſa pagina folii ejusdem incipit Regiſtrum ſingulorum ordine titulorum, ſeu capitum, quod & tria ſequentia occupat folia. Folio quinto opus incipit gothico charactere pereleganti, & præſtanti chartæ impreſſum. Ab hoc folio, & deinceps typographus foliorum numeros romanos e. g. *Folio — III.* adjecit. Signaturæ ab *a* (quæ primorum eſt quatuor foliorum) usque *ſ* decurrunt. Occurrunt etiam ubivis initiales literæ parvæ. Deſunt vero cuſtodes, & paginarum inſcriptiones. Circa finem averſæ paginæ folii CXVII. ſequentia leguntur ſubſcripta:

Formulariũ Aduocatꝝ Procuratorũ Romane curie ꝛ Regii parlea menti: practicã oſtendẽs ſcdm iura cõmunia: exactiſſima diligẽtia impꝛeſſum Baſylee Anno dñi. M. cccc. lxxxix. quarto ydus Marcij. finit foeliciť.

Cauſidicus q̃d agat: iudex ve tabellio doctus
Patronuſve foro: iura clientis agens.
Perdocet iſte liber: cauſaꝝ condere formas
Quiſquis amas lector: hec bñ ꝑſſa legas.

XXVI. *Textus Sententiarum* (Petri Lombardi) *cum concluſiouibus* (ſic) *ac titulis queſtionũ ſancti Thome Articuliſqꝫ Pariſieñ. & in quibus mgr̃ cõiter nõ tenet.* Baſileæ per Nicolaum Keſsler 1489. in Fol.

Titulus modo recitatus legitur in prima primi folii pagina: in averſa autem ejusdem *ſequuntur Tituli queſtionum ſancti thome ſup primum librum ſententiarum*, gothico charactere minutiſſimo impreſſi, & in averſa ſecundi folii pagina terminati. Folio tertio incipit *Prologus*, qui quidem, ut ipſe textus ſententiarum gothico charactere ſat magno & luculento in duabus columnis impreſſus eſt: Concluſiones vero textui ſubjectæ, quarum auctor eſt Henricus Gorihem, ſeu de Gorkum, minutiſſimo ſunt charactere impreſſæ, eodem nempe, quo S. Thomæ quæſtiones paulo ante laudatæ. Initiales literas parvas, paginarum Inſcriptiones, e. g. *Li. I. — Di. XXV.*, & ſignaturas ab a — t & ab A — U. typographus adjecit: deſunt vero numeri foliorum, & cuſtodes. Liber ſecundus ſententiarum terminatur in columna tertia folii quinti quaternionis t: ſolia ejusdem quaternionis reliqua complectuntur titulos quæſtionum S. Thomæ in librum tertium ſententiarum, qui incipit in prima pagina folii ſignati A. In averſa pagina folii ſexti ternionis Q. paulo ante medium typographi inſignia con-

conspiciuntur. His subjecta est sequens uberior subscriptio: *Liber sententiarum magistri Petri Lombardi: cum conclusionibus magistri Henrici Gorichem: sacrum* (sic) *litterarum interpretis eximii. Ac subtilissimis sancti Thome problematibus. ad studentiū exercitationez facilioremqz in eius ipsius scriptis materiarū inuentionem. cuiuis librorꝝ seriatim annotatis. Additis insup quibusdam articulis in certis facultatibus erroneis ꝛ in fide catholica suspectis. Parisius doctrinaliter ꝛ autoritatiue a catholicis tractatoribus ꝯdemnatis. explicit. Impēsis atque singulari opera Nicolai Keslers ciuis Basilieeñ.* (sic) *ad honorem sancte & indiuidue trinitat| ac fidei catholice augmentū & tuitionē qꝫ diligentissime impressus. Anno incarnationis dñi post millesimū quaterqz centesimum octogesimo nono. Tertio vero kalñ Decembris.* Complura, quorum in hac subscriptione facta est mentio, primum sequuntur, nimirum 1) Tituli quæstionum S. Thomæ in Librum IV. sententiarum, 6 foliis comprehensi. 2) Varii articuli in Anglia, & Parisiis condemnati, foliis comprehensi quatuordecim. Accedit demum 3) *registrum breue & vtile omnes fere sententias. questiones & conclusiones in quatuor sententiarum libris tactas cōtinens. sm. ordinem alphabeti inferius annotatum.* Hoc registrum ternionem T integrum, & quaternionis U septem folia priora fere integra occupat.

XXVII. *Vocabularius predicantium.* Hæc tantum leguntur in prima primi folii pagina: in fronte autem folii sequentis uberior titulus, seu *Prologus Incipit variloquus Idē vocabulū diuersimode acceptū varie theutunisando exprimens predicatoribus ꝯsolabile enauigiū. Cōpilatus p venerabilem mgr̄m iohannem melber de geroltzhofen ex smonibus auditis ꝛ p eundem ꝯscriptis sub venerando viro mgr̄o Jodoco eychmā de kalw eximio doctore. ac famosissimo vbi dei predicatore in heydelberga.* Augustæ Vind. per Anton. Sorg 1489. in 4.

Opus gothico est charactere impressum chartæ firmissimæ. Paginarum inscriptiones, e. g. *A ante C — I ante N*, & signaturas *a* — ʒ, nec non ꝛ, atque ꝛ typographus adjecit: desunt vero foliorum numeri, custodes, & initiales literæ vocum, quæ primæ occurrunt ad quamvis literam. Excerpta quædam ex hoc lexico dedi Fasc. II. pag. 173. & infra inter libros nota anni carentes. Præsens editio circa finem primæ paginæ folii tertii duernionis ꝛ hæc habet subscripta: *Explicit vocabularius predicatorum. Impressus in imperiali ciuitate Augusta. per Anthonium Sorg. Anno ab incarnatione domini Millesimo quadringentesimo octuagesimo nono. In die sancti Bernhardini.* Editionem hanc jam ante a Cl. Zapfio in Augsburgs Buchdruckergeschichte pag. 81. indicatam Cl. Panzer in novissimo opere: Annalen der ältern deutschen Literatur non excitavit.

XXVIII. S. Thomæ Aquin. Commentaria in duos libros Posteriorum Aristotelis: nec non ejusdem S. Thomæ Opusculum de Fallaciis Sophistarum. Venetiis per Guilielmum Tridinensem 1489. in Fol.

Prima primi folii pagina vacua est: in aversa autem

Corrector lectori salutem
Si tibi aristotelis penetrare volumina cura est.
Diuus adest thomas: perlege: doctus eris.
Est breuis ꝛ clarus fidusq3 interpres: abunde.
Præstabit quicquid cætera turba nequit.
Si te terrebant mendosa volumina pridem.
Jam modo ne paueas: cuncta refecta dedi.
Uale.

Folio secundo *Incipiunt preclarissima cōmētaria diui Thome* &c. gothico charactere in duabus columnis impressa. Inscriptiones paginarum, e. g. *Liber. — Primus*, initiales literas parvas, & signaturas ab A -- K. typographus adjecit: desunt vero custodes, & foliorum numeri. Ad calcem tertiæ columnæ folii secundi quaternionis k *Expliciūt preclarissima commētaria diui Thome aquinatis sacri ordinis predicatorum in libros posteriorum Aristotelis.* In prima autem columna folii sequentis *Incipit opusculum insigne diui Thome aquinatis ordis predicatorum nutu quorundam nobiliu3 ab ipso editum. Quod ad sophisticas argumentationes dissoluēdas plurimū suffragatur.* In quarta demum columna folii septimi ejusdem quaternionis k sequentia leguntur subscripta: *Explicit preclo4 opusculū fallaciarū diui Thome — nec nō ꝛ ɔmentaria eiusdē in libros posterio4 ꝛ pihermenias Aristotelis: summa cū diligentia castigata p quendam frēm eiusdem ordinis vite regularis professorem. Impressa Uenetiis p Guilelmū tridinense3 de mōteferato. Anno dñice incarnatōis. M. cccclxxxviiij. xvj. kalendas decembris.* Accedit in eadem columna *Registrum* sc. chartarum.

XXIX. ***Liber ethymologiarum Isidori Hyspalensis epi.*** **Basileæ 1489. in Fol.**

Verba hæc gothico charactere majusculo impressa leguntur in prima primi folii pagina. Folia tria sequentia singulorum totius operis capitum titulos exhibent. Folio quinto opus incipit gothico charactere in duabus columnis firmissimæ chartæ impressum. Ab hoc folio in primæ cuiusvis paginæ superiori margine folii numerus, e. g. *Folio I.* aversæ autem paginæ superiori margine liber indicatur, e. g. *Liber I.* literas quoque initiales typographus plerumque adjecit: ubivis vero signaturas ab A — R. Paulo post medium secundæ columnæ folii octavi quaternionis R seu CIIII. sequentia leguntur subscripta:

ſcripta: *Liber etymologiaꝝ Iſidori hiſpalẽſis epi exactiſſima diligẽtia impſſus Baſilee Anno incarnatõis dñice. M.cccc.lxxxix. Sexto ydus Auguſti Finit foeliciter.* Et nihil aliud.

XXX. *Ropertus holkot ſuper librũ Sapientie* Baſileæ 1489. in Fol.

Titulum hunc in prima primi folii pagina exſtantem folio ſecundo excipit Tabula, ſeu index materiarum alphabeticus tredecim foliis impreſſis, & ſignatis A. ac B, comprehenſus. Folio decimo quinto auctoris prologus incipit, terminatus in ſecunda folii 16 columna. In averſa demum pagina incipit operis *Lectio I.* Impreſſum eſt gothico charactere in duabus columnis chartæ præſtanti. Foliorum in prima tantum cujusvis pagina inſcriptiones, e. g. *Capitulũ I. Lectio .XIII*, initiales literas parvas, & ſignaturas typographus adjecit: deſunt vero foliorum numeri, & cuſtodes. Signaturæ inde a folio decimo quinto ſunt a — y, & A — I. In averſa pagina, columna quarta folii ſeptimi quaternionis I ſequens legitur ſubſcriptio: *Hoc opus pclariſſimũ eximii dñi magiſtri Roperti Holkot ſacre theologie moraliſſimi atq3 doctiſſimi pfeſſoris: ordinis fratrũ pdicatorum: ſup ſapientiã Salomonis: impſſum eſt Baſilee. Anno incarnatiõis dñice Milleſimo quadrigẽteſimo octogeſimo nono*, & nihil amplius. Editionem ejusdem operis antiquiorem Faſc. II. pag. 117. recenſui: præſenti coævam numero ſequenti recenſebo.

XXXI. *Ropertus holgot* (ſic) *ſuper libros* (ſic) *ſapientie* Reutlingæ per Joh. Otmar 1489. in Fol. min.

Titulus hic legitur in prima primi folii pagina. In prima folii ſecundi columna *Opus preclariſſimũ eximij dñi magři roperti holgot — — Incipit feliciter.* gothico charactere in duabus columnis firmiſſimæ chartæ impreſſum. Inſcriptiones paginarum, e. g. *Lectio - ſecunda*, vel *Lectio - xliii.*, & ſignaturas ab *a* — ȝ, nec non ab A — Q. ipſe typographus adjecit: deſunt vero cuſtodes, foliorum numeri, & ubivis fere initiales literæ: ad initium quippe Lectionis cxxij. parvam ſ, lectionis vero clvj. parvam q obſervavi. Ad calcem columnæ ſecundæ folii quinti ternionis Q. *Explicit poſtilla fratris Roperti Holkot* (ſic) *ſup libro ſapiẽtie. Incipit ſermo eiuſdem de ſtudio ſacre ſcripture*, qui præcedenti etiam editioni adnexus eſt, & in hac editione terminatur in columna quarta folii ſexti ejusdem ternionis Q, linea 10. In eadem columna ſequentia leguntur ſubſcripta: *Hoc opus pclariſſimũ eximij dñi mgři Roperti Holkot ſacre theologie moraliſſimi atq3 doctiſſimi pfeſſoris. ordinis fratꝝ pdicatorũ. ſup ſapientiã Salomonis. Impreſſum eſt A mgřo Johẽ otmar in Reutlingen. Anno incarnatõis dñice Milleſimo quadrigenteſimo octogeſimo nono.* Accedit *Tabula* (index alphabeticus materiarum)

rum) *operis holgot super librum sapientie*, quindecim foliis comprehensa. Quaternionis prioris folia quatuor priora signata sunt aa. bb. cc. dd: Posterioris vero, cujus ultimum folium vacuum est, ee. ff. gg. hh.

XXXII. *Postilla Guillermi super Epistolas & Euangelia de Tempore & de Sanctis & pro defunctis.* Basileæ per Nicolaum Kessler 1489. in Fol.

Titulus modo recitatus in prima primi folii pagina: in aversa autem ejusdem folii auctoris prologus: *v Itam bonam* &c. cum adnotatione *Ad quos sanct⁹ Paulus scribit* (sic) *eplas.* legitur. Folio secundo opus ipsum incipit, Textus evangeliorum & epistolarum charactere magno gothico, expositiones vero multo minori impressæ sunt, uterque satis elegans est: charta vero firmissima quidem: sed parum alba & polita est. Signaturas ab a — y, & initiales literas parvas initio expositionum usque ad fasciculum *t* plerumque adjecit typographus. Desunt vero ubivis numeri & inscriptiones foliorum, nec non custodes. In postilla super Evangelium de communi virginum in loco jam alias commemorato (Conf. Fasc. I. pag. 170, & 171. Fasc. II. pag. 157. & 158.) legitur: *durauit p mille qdringētos.* ɀ. *lxxxviij. annos.* Terminatur vero opus in columna secunda folii octavi quaternionis y, ubi hæc leguntur impressa charactere eodem, quo textus Evangeliorum & Epistolarum: *Postilla Guillermi sacre theologie professoris eximii sup epistolas & euangelia per totius āni circulum ad sensum litteraleꝫ studiosissime collecta explicit. Perqꝫ Nicolaum Kessler ciuem Basilieñ. impressa anno christi Millesimo quadragētesimo* (sic) *octuagesimo nono kaleñ decembris.* Subjecta sunt typographi insignia. De auctore operis conf. dicta Fasc. I. pag. 170.

XXXIII. *Margarita decreti seu tabula martiniana decreti.* h e. Martini Streppi, Tropauiensis Silesii, ord. Præd. index alphabeticus Decretorum. Argentinæ 1489. in Fol.

Titulus a me recitatus legitur in prima primi folii pagina: folio secundo autem post auctoris prologum opus ipsum incipit charactere gothico minori in duabus columnis firmæ admodum chartæ, sed minus albæ ac politæ impressum. Signaturas ab a — r, & plerumque initiales literas parvas earum vocum, quæ primæ occurrunt ad quamvis alphabeti literam, typographus adjecit: custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In columna tertia folii septimi quaternionis r sequentia leguntur subscripta: *Explicit Margarita decreti que Martiniana vocat᷑. edita p venerabilē virū frēm Martinuꝫ ordinis pdicatoꝝ summi pontificis penitētiariu ɀ capellanū. Impressa Argentine Anno domini. M. cccc. lxxxix. Finita in die sabbati post penth.* Auctor operis, Sæculo XV. tempus

plus typis excusi, (conf. Weislinger Armament.) circa annum 1278. Gnesnensis Archiepiscopus, & Poloniæ Primas designatus anno eodem obiit. Scripsit idem Chronicon summorum Pontificum, atque Imperatorum, nec non Sermones de tempore & Sanctis.

XXXIV. Hye hebt sich an dz wynterteyl der heyligen leben und zům ersten von dem heyligen Erczengel (sic) sannt Michael. — Hye hebt sich an das summer teyl der heiligen leben vnd zům ersten von dem heyligen lerer vnd bischof sant Ambrosio. Gedruckt zu Augsburg von Johann Schönsberger 1489. in Fol. min. 2. Voll.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima cujusvis voluminis pagina charactere gothico majusculo impressa. In aversa pagina primi folii des Wintertheyls hebt sich an dz register über dz wynterteyle. quod etiam secundi folii primam paginam, non integram, occupat. In aversa autem ejusdem folii primi des Sommer-Theyls, figura ligno incisa conspicitur, quæ Sanctissimam Trinitatem repræsentat, adstantibus sanctis, & infra illam sedente Episcopo manu dextra baculum tenente, finistra librum apertum tangente, & mitra contexta, cui a dextris S. Johannes Evangelista, a sinistris S. Laurentius adstare videntur. Singulis quoque Sanctorum vitis præmissæ sunt imagines eorum ligno incisæ. Opus literis germanicis admodum pinguibus & luculentis impressum est in duabus columnis. Foliorum numeros, & inscriptiones, e. g. von sant barlaam vnd Josaphat — Das cxxix blat, & signaturas typographus adjecit. Voluminis primi folia inde a folio tertio signata sunt literis A — Z, nec non AA — PP. Constat volumen istud foliis cccxii. (312) & in tertia folii ultimi columna hanc habet subscriptionem: Hye enndet sich das passionale der heyligen leben das (sic) Wyntterteyle. Das hat gedrucket Hanns Schönsperger zů Augspurg. vñ vollendet am afftermántag od' erchtag vor sant Mangen des heiligen bischoffs tag. Do man zelet (sic, nicht zalt) nach cristi vnsers lieben herren geburd vierzehen hundert vnd im Neűnundachczigisten jare. Voluminis secundi folia signata sunt literis *a* — *z*, & *aa* — *kk*. Folium ejusdem secundum inscriptionem habet: Das cccxiii. blat: ultimum vero est Das cccccLxxviii. (578) blatt. In ejusdem columna tertia sequentia leguntur subscripta; Hie endet sich der heyligen leben das Summerteyl das hatt getruckt vmid (sic pro vnd, vel vnnd) volendet Hanns schönsperger czů Augspurg am freytag nach vnsers herren auffer tag (sic) Nach cristi geburdt. M. cccc. vnd in dem lxxxix. jare. Operis hujus pars æstivalis (der Sommertheil) tantum excitatur in *Miscellaneis Lips.* Tom. XII. pag. 96. Hinc Cl. Panzerus in novissimo opere: Annalen der ältern deutschen Litteratur pag. 178. nullam, præter nostram, noverat

Bibliothecam, in qua opus hoc integrum, tam pars scilicet æstivalis, quam hyemalis, exstaret. A. Cl. Zapfio in Augsburgs Buchdruckergeschichte ejus nullam factam esse mentionem idem Panzerus jam notavit. Videntur ergo rara esse ejus exemplaria, saltem integra.

XXXV. Johannis de Janua Ord. Præd. Summa, seu Catholicon: Joh. de Prato (du Pré) 1489. in Fol.

De ipso opere, ejusque auctore conf. dicta Fasc. I. pag. 15. In exemplari, quod nunc præ oculis mihi est, primum folium desideratur. Videtur autem aut solum titulum, aut nihil omnino impressum habuisse. Folio secundo, signato *a ij*. Incipit summaque vocatur catholicon: *edita a fratre Johanne de ianua ordis fratꝝ pdicatoꝝ*, gothico charactere pereleganti firmissimæ quidem, at minus albæ & politæ chartæ in duabus columnis impressa. Paginarum inscriptiones, e. g. *De littera E ante S — De littera P ante A*, initiales literas parvas, & signaturas ab *a — ȝ*. item ꝛ & ꝯ nec non *A — S*. typographus adjecit. Desunt vero custodes, & numeri paginarum. Quinternionis S folia septimum, octavum, & decimum (hoc quidem forte vacuum erat) desunt in nostro exemplari. Post medium vero columnæ quartæ folii noni ejusdem quinternionis sequentia leguntur carmina, ex quibus locum impressionis, typographum, & annum discimus:

Littere vt precium Johannis surgat de Prato
Lugduni catholicon impressit arte sua.
Anno milleno bis ducento octuageno
Quater viginti numero addito nono
Decima decembris bona peruenta die
Det cui felices vite componere cursus
Jupiter omnipotens nutu qui cuncta gubernat.
Amen.

His subjecta sunt typographi insignia.

XXXVI. *Lombardica historia que a plerisqꝫ Aurea legenda Sanctorum appellatur.* Argentinæ anno 1489. in Fol.

De operis auctore, & œconomia scitu necessaria dixi Fasc. II. pag. 24. Præsens editio in prima primi folii pagina recitatum a me titulum gothico charactere majusculo impressum exhibet. Folia undecim sequentia indicem exhibent materiarum alphabeticum, cui præmissus est de ejusdem usu & œconomia *Prologus*. Prima folii 13. pagina ipsius auctoris Prologum continet: in aversa autem pagina singularum ordine legendarum tabula incipit, quæ terminatur in aversa pagina folii sequentis. Folio tandem decimo quinto *Incipit legenda sctoꝝ* &c. gothico charactere in duabus columnis firmissimæ quidem, sed minus

minus albæ, ac politæ chartæ impressa. Paginarum inscriptiones e. g. *De sancto nicolao — De sancto Paulo apostolo*, & signaturas typographus adjecit: desunt vero foliorum numeri, custodes, & initiales literæ. Paulo ante medium columnæ secundæ folii quinti ternionis H *Explicit legenda lombardica Jacobi de voragine ordinis predicato4 epi Januensis. Impressa Argetine ano dni. Mccccxxxix. Finita altera die sancti Mathie apostoli. Sequuntur additiones* in aversa scilicet ejusdem folii pagina, ubi *Sequutur quedam legende a quibusda aliis sup addite. Et primo de dece milibus martirum.* Hæc terminantur in columna quarta folii septimi quaternionis N, ubi denuo sequentia leguntur subscripta: *Expliciut quorudam sancto4* (aliorumque festorum) *legede adiucte post Lombardica3 historia Impresse Argetine Anno domini. Mcccclxxxix. Finite in vigilia scti Mathie apostoli.*

XXXVII. *Sancti Bonaueture tractatus* ꝛ *libri q3 plurimi.* Argentorati per Martinum Flach 1489. in Fol.

Titulus iste legitur in prima primi folii pagina: folii autem secundi prima pagina librorum & tractatuum singulorum titulos exhibet. Folio tertio *Incipit breuiloquiu sancti Bonaueture de ordie mino4*, charactere gothico, quo & reliqui tractatus, in duabus columnis subtili & politæ, at minus albæ chartæ impressus. Folium hoc signatum est *a* 3: numerum vero habet *Fo. I.* typographus literas etiam initiales parvas adjecit & titulos tractatuum in superiori margine aversæ paginæ. Desunt vero custodes. Libri & tractatus S. Bonaventuræ foliis impressis, & numeratis CCLXXX. sunt comprehensi. Accedit vero Octaviani de Martinis Suessani, S. Palatii Apostol. advocati Consistorialis Oratio in vitam & Merita Sancti Bonaventuræ, cui præmissa ejusdem Epistola dedicatoria ad Julianum de Ruvere Cardinalem, Ord. Minorum Protectorem. Porro ad calcem columnæ quartæ folii CCLXXXV. *Libri & tractatus vna cu oroe in vita* ꝛ *miracula scti Bonauenture: generalꝭ qnda mistri frat4 minoru Cardinalꝭ epi albanesis* ꝛ *sacre theologie doctor*ꝭ *seraphici; p Martinu flach Argetine ciue vigilati cura impssi finiut feliciꝭ. Anno gre. M. cccc. lxxxix, pridie kalꝭ. nouembris.*

XXXVIII. Publ. Ovidii Nasonis Fastorum Libri sex cum commentariis Antonii Constantii Fanensis. Romæ per Eucharium Silber, alias Franck 1489. in Fol.

In aversa primi folii pagina interpretis leguntur versus

Ad Posteros.

Scripta mihi ꝛ *fastos si pua volumia quonda*
Legeris: hæc paucis accipe posteritas.
Nulla mihi ambitio scripsi qdcunque necesse e
Nec uolui hic magnum texere Aristotele3.

Nec

Nec tibi diuorū proauos seriemq3 uerendam
Et varios artis sæpe referre locos,
Purior electro Nasonis uena poetæ
Nec fluat ingratas turbida per salebras
Nanq3 meus tantum potuit creuisse libellus
Vt fieret cuiuis sarcina discipulo.
Qui uolet egregium qui se ostentare beatum
Turgeat: inuentis addere perfacile est.

Folio secundo *Ad Illustrissimum Principem Federicum Ducem Vrbini montis Feretri & Durantis Comitem imperatorem inuictissimū: ac Sancte Ro. Ecclesie Vexilliferum Antonii Constantii Fanensis prefatio in cōmentarios Fastorum Nasonis*, sc. incipit. Hanc in aversa ejusdem folii pagina circa medium excipit interpretis *In Fastos Argumentum.* Folio autem tertio *P. Ovidii Nasonis Fastorum Liber Primus* sc. incipit. Characteres tam textus Ovidii, quam commentariorum Romani sunt, illi quidem majores perelegantes, hi vero minores. Charta præstantissima est, & amplos habet margines. Literæ initiales librorum in textu, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt: chartas vero typographus signavit literis a — x. Ante medium primæ paginæ folii sexti quaternionis x charactere gothico grandiori sequentia leguntur subscripta: *Impressum Rome per Euchariū Silber alias Franck natione Alemanū: ab Anno nostre salutis. M. cccc. lxxxix. die uero ueneris. xxiii. mensis octobris.* In aversa folii ejusdem pagina *Antonius Constantius Zagarello Fanensi. S.* In epistola hac *Fani idibus iuniis. M. cccclxxxii.* scripta adfirmat Constantius, se jam dudum ante hos commentarios (manuscriptos scilicet) edidisse, quam Marsus Piscinas aggrederetur suos: hinc non se curare, quod a Marso impressione commentariorum suorum præverteretur. In eadem epistola locorum quorundam interpretationem suam a Marsi interpretatione, ut eum Zagarellus monuerat, diversam vindicat. Terminatur epistola in prima sequentis folii pagina: aversa autem ejusdem *Registrum* exhibet chartarum. Editio hæc Eduardo Harwood, ejusque interpreti Carolo Alter fuit incognita: eam vero excitavit Cl. P. Audiffredi pag. 289.

XXXIX. Francisci de Platea Ord. Min. *Tractatus restitutionum Usurarū & excōmunicationum.* Jacobo Wimphelingio hortante per Petrum Drach impress. Spiræ 1489. in Fol.

Verba *Tractatus* &c. leguntur in prima primi folii pagina gothico charactere majusculo impressa. In aversa ejusdem folii pagina *Incipit tabula* &c. exhibens brevia singulorum ordine capitum argumenta. Hæc tabula non paginam tantum istam, sed etiam sequentia undecim folia, literis aa & bb signata, occupat. In aversa sequentis folii pagina *Petro drach ciui Consulari Spireñ. Jacobus wympfelingus Sleslateñ. salutem.* In hac epistola Petrum Drach Wimphelingius hortatur, ut librum *nup inter volumina doctissimi viri dñi Georgii de Gemingen*

mingen Spireñ ecclesie ppositi a se repertum suo *labore in lucē prodire* faciat. Graviter quoque in eadem differit de abusibus, qui hoc in opere carpuntur, & sua ætate maximopere invaluerant. Hinc opus, utpote temporibus adcommodatum, commendat. Scripta est hæc epistola *Ex Spira kal'. Junij anno salutis. Mccccxxxxix.* Folio decimo quarto *Tractatus Restitutionū* &c. *Incipit feliciter*. charactere gothico in duabus columnis chartæ firmissimæ quidem, sed minus politæ & albæ, ut duo reliqui, impressus. Initiales literæ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In quarta columna folii quarti duernionis g *Tractatus restitutionū Francisci de platea finit feliciter.* In sequenti folio tractatus de usuris sine ullo titulo aut inscriptione incipit, idemque terminatur in columna quarta folii quarti ternionis *l* sine ulla subscriptione. In sequenti folio *Incipiunt excōmunicationes maiores.* Ad harum calcem in columna secunda folii tertii ternionis q *Opus restitutionū* (utique etiam Opus de usuris & excommunicationibus) *perutile Reuerendissimi in christo patris fratris Francisci de Platea bononiensis. ordinis minorum Spirē impressum finit feliciter. Anno dñi M. cccc. lxxxix.* Folia duo sequentia *Casus papales epales & abbatiales* complectuntur. Editionem hanc Orlandi pag. 386. & Maittaire Tom. I. pag. 513. non adjecto typographi nomine, quod quidem in subscriptione non est expressum, sed ex Wimphelingii epistola operi præfixa manifestum, excitarunt. Duas alias antiquiores ipse recensui Fasc. I. pag. 60. & Fasc. II. pag. 12.

XL. Anonymi *Sermones dormi secure.* Tam de tempore quam de Sanctis. Basileæ 1489. in 4.

Verba *Sermones dormi secure* in prima primi folii pagina gothico charactere majusculo impressa leguntur. In fronte autem primæ columnæ folii secundi uberior legitur titulus, quem recitabo integrum, ut lector de operis adpellatione, & œconomia iudicare possit: *Sermones dominicales cum expositionibus euangeliorum per annum satis notabiles ꝛ utiles oībus sacerdotibus pastoribus & cappellanis: qui alio nomine dormi secure vel dormi sine cura sunt nuncupati eo qꝫ absqꝫ magno studio faciliter possint incorporari ꝛ populo predicari: incipiunt feliciter.* Impressi sunt charactere gothico satis luculento in duabus columnis non inelaganti chartæ. Inscriptiones paginarum, e. g. *Sermo xi.* & signaturas ab a—t typographus adjecit: desunt vero initiales literæ, custodes, & numeri paginarum. In tertia columna folii quarti ternionnis t

Expliciūt s̄mones dor
mi secure de tempore.

In eadem columna *Incipit tabula* &c. seu index materiarum alphabeticus, qui & folium sequens integrum, & ultimi folii primam paginam, non integram tamen, occupat. *Sermones dormi secure de sanctis* eodem charactere, eidemque chartæ impressi sunt. Signaturæ ab A — Z, & ab AA — CC decurrunt. Quoad cetera eadem est forma exterior. Ante medium columnæ quartæ folii quinti

ti quaternionis BB *Finiunt feliciter sermones dormi secure de sanctis Basilee impressi Anno domini. M. cccc. lxxxix. in vigilia Petri & Pauli apostolo4.* In sequentis folii prima pagina *Incipit Tabula* quæ est alphabetica materiarum, & in prima columna folii septimi fasciculi CC terminatur sine ulla subscriptione.

XLI. Baverii de Baveriis Medicinæ Doctoris sua ætate celeberrimi Consilia Medica sumptibus filiorum Marci Antonii, & Ludovici de Baveriis Bononiæ impressa per Platonem de Benedictis anno 1489. in Fol.

Operi præmissa Epistola editorum dedicatoria inscripta *Reuerendissimo In xpo patri Domino. D. Ra. tituli sancti Georgii Diacono Cardinali.* Hanc excipit epistola Philippi Beroaldi in commendationem hujus operis scripta. Caret hæc anni nota: prior autem scripta est *Bononie Calendis Nouembris Anno gratie. M. CCCC. LXXXIX. sub pontificio Innocentii Octaui.* Posteriori epistolæ immediate subjunctum est *Registrum* sc. chartarum. Folium sequens vix non integrum occupat *Tabula omnium consiliorum: que continentur in hoc volumine.* Folio demum inter impressa tertio *Preclarissimi artiū & medicine doctoris ac etate sua primarii magistri Bauerii de Baueriis consilia feliciter incipiūt*, firmæ & politæ chartæ in duabus columnis rotundo charactere paulo minutiori impressa. Inde a folio tertio in superiori margine utriusque paginæ folii numeros romanos, & signaturas typographus adjecit: desunt vero initiales literæ, & custodes. Initio columnæ quartæ folii .C. LIX. (159) sequens legitur subscriptio: *Bononie Impressa castigatissime cōsilia preclarissimi artium & medicine doctoris Magistri Bauerii de Baueriis filiorum sumptibꝰ opera uero Platonis de Benedictis ipressoris accuratissimi Die quinto Nouembris. M. CCCC. LXXXIX. Finis.* Et nihil præterea.

XLII. Historia urbis Romæ ab ejus origine usque ad Constantini M. tempora. Accedunt 1) Relationes de principalibus Romanæ urbis Ecclesiis & indulgentiis, quæ easdem visitantibus concessæ sunt, nec non de earundem Reliquiis. 2) Notatu digna de aliis Romanæ urbis Ecclesiis. 3) De Stationibus in iisdem per anni circulum. Romæ per Stephanum Planck 1489. in 8. min.

Ex titulo operis patet, non inepte ei titulum breviorem, *Mirabilia Romæ*, indi potuisse. Verum exstat opusculum aliud, sub hoc titulo sæpius editum, cujus editio typis iisdem, quibus opus præsens, excusa, & a me inter libros nota anni carentes recensenda apud nos quoque invenitur. Nolui igitur, vitandæ

dæ confusionis causa, opus præsens hoc insignire titulo, licet alii ante me bibliographi id fecerint. Conf. Cl. Panzer Annalen der ältern deutschen Literatur pag. 43. seqq. ubi data occasione de hujus opusculi latinis quoque editionibus erudite differitur. Quod nostram attinet præsentis opusculi editionem: deest in ea quidem primum folium. Verum exstat ejusdem editio altera ab eodem typographo, Stephano Planck, Romæ anno 1492. curata, quæ cum præsenti quoad omnia concordat. Non solum enim eadem forma, iisdemque est literis impressa, verum etiam ubivis fere pagina paginæ, linea lineæ correspondet. Differunt solum ambæ editiones hinc inde in orthographia, & scribendi compendiis. Hinc & primum folium editionis præsentis idem fuisse cum primo folio editionis anni 1492. non immerito licet conjicere. Porro primum folium posterioris hujus editionis in prima pagina operis argumentum exhibet sine titulo eidem præfixo. In aversa ejusdem folii pagina figuram videre est ligno incisam, quæ e parte superiori capitolium, a dextris fæminam forte Rheam, quæ coronam in capite gestat genuflexa ante templum, & a parte inferiori sinistra lupam cum duobus parvulis repræsentat. Secundum folium utriusque editionis in fronte primæ paginæ tria exhibet insignia, ligno incisa; in medio pontificium, a dextris Aquilam Romanum, a sinistris Scutum cum literis S. P. Q. R. Immediate post hæc insignia, sine ullo titulo, opus incipit verbis *Oma* (r Oma) *ciuitas sācta*, quæ primam lineam sibi vindicant in utraque editione. Literæ gothicæ sunt. Folia inscriptionibus, numeris, & custodibus carent, & in editione anni 1489. etiam signaturis: in editione vero anni 1492. folium inter impressa octavum litera *b*, decimum sextum litera *c*, vigesimum quartum litera *d*, trigesimum secundum litera *e*, quadragesimum litera *f*, quadragesimum octavum litera *g* signata sunt. Ad calcem primæ paginæ folii decimi quinti terminatur historia romanæ urbis ad Constantinum magnum usque deducta. In aversa pagina folii ejusdem exstat figura ligno incisa, qua Christi caput in linteo Veronicæ expressum adstanti populo monstratur. Folio sequenti incipit *Oratio* (metrica) *de sancta Ueronica.* Post hanc in utraque editione linea decima quarta primæ paginæ folii sequentis

Incipiūt indulgētie septē eccle,
sia4 principaliū vrbis Ro.

Aversa pagina folii 24 in utraque pariter editione imaginem exhibet Deiparæ, puerum Jesum portantis, quæ, ut ex immediate sequentibus colligo, est imago B. M. V. trans Tyberim. De ecclesia enim S. Mariæ trans Tyberim, & aliis Romanæ urbis Ecclesiis minus principalibus mox agit auctor anonymus. In aversa pagina folii quadragesimi octavi utriusque editionis incipiunt *Stationes in quadragesima* (sic editio ann. 1489: editio autem anni 1492: *Quadragesima*). Atque hæ quidem terminantur in prima pagina folii 51, linea 12. editionis anni 1489: editionis vero anni 1492. linea 15. In utraque editione subjecta est vox *Finis.* Tum sequuntur subscriptiones. Prioris editionis subscriptio est sequens: *Impressum Rome per magistrū Stephan3 plannck de Patauia. Anno M. cccc. lxxxix. die vii. mēsis Nouēbris. Sedēte Innocentio .viij. anno sexto.* Accedit

in

in eadem pagina *Registrũ quaterno*4, quorum primus tamen non est integer, sed septem tantum constat foliis impressis. Subscriptionem editionis ann. 1492. vid. ad h. a. N. VI. Cl. Audiffredi non solum hanc editionem, sed etiam duas alias Romanas anno 1492. factas ignoravit. Inde earum patet raritas. Conf. N. VI. ad ann. 1492. Theodiscam hujus operis editionem nota loci, anni, & typographi carentem Cl. Panzerus loc. cit. pag. 44. seqq. descripsit. Hanc vero in non nullis a latino textu diversam esse, nunc scilicet breviorem, nunc fusiorem, adfirmat. Porro huic editioni Theodiscæ primum inter omnes editiones seu latinas seu Theodiscas hactenus nimirum cognitas, locum assignat, dubius an non forte textus Theodiscus sit originalis. Verum opusculi auctor homo Italus, & forte Romanus, & hinc opusculum ipsum latine primum fuisse scriptum videtur. Ceterum in aversa pagina folii 33, linea 16. utriusque editionis latinæ incipit fabula, dudum explosa, de Johanna Papissa. Hæc forte fabula Gottefridum Tenzelium permovit, ut hoc primum sæculo anno 1722. Arnstadii novam hujus opusculi editionem latinam, ex editione Romana anni 1499, Cl. Patri Audiffredio pariter incognita, adornaret. Conf. Panzer pag. 44. Demum & illud est animadvertendum, Fabulam hanc in editione Germanica a Cl. Panzero descripta longe aliter se habere, ac in editionibus nostris latinis. Hoc ipsum argumento esse potest, turbidos fuisse fontes, ex quibus fabula illa manavit.

XLIII. *Thomas de Kẽpis* (hæc gothico charactere majusculo, non item sequentia, sunt impressa) *De imitatione christi ⁊ de contemptu omniũ vanitatũ mundi. De interna ɔuersatione De interna locutione christi ad animam fidelem. Cum quanta reuerẽtia Christus sit suscipiendus.* (sunt hi tituli quatuor librorum de imitatione Christi) *Itm̃ Johannes Gerson de meditatione cordis.* Argentinæ 1489. in 8.

Tituli a me recitati leguntur in prima primi folii pagina: in aversa autem ejusdem imago ligno incisa Jesu flagellati, coram quo homo genu flexus, conspicitur. Folio secundo incipit *Tabula*, brevia singulorum ordine capitum argumenta exhibens, quæ in aversa sexti folii pagina, linea 7 terminatur. Accedit subscriptio: *Finit tabula.* Tum duo sequuntur folia vacua. Octo hæc folia non sunt signata. Nono demum folio, signato B, *Incipit liber primus fratr; Thome de Kempis: canonici regularis ordinis sancti Augu. De imitatõne xp̃i ⁊ de cõtempta oĩm vanitatũ mũdi.* In superiori margine primæ cujusvis folii paginæ typographus librum indicavit, e. g. *Liber primus — Liber Tertius*, & plerumque etiam initiales literas parvas adjecit. Foliorum numeri, & custodes desunt. Prima pagina folii octavi quaternionis u post lineam textus decimam quintam *Explicit liber quartus & vltim⁹ de sacramento altaris.* &c. Duæ postremæ ejusdem paginæ lineæ sunt:

Inci-

Incipit tractatus de meditatione cordis mgri Joh'is gerson. Cap. I.

'ic tractatus in aversa folii octavi quaternionis X pagina, linea 10. terminatur. m hæc subscripta leguntur: *Tractatulus venerabil' mgri Johānis Gerson de metōe cordis Argn̄. impressus. Anno dn̄i M. cccc. lxxxix. finit feliciter.* De ediquatuor librorum de Imitatione Christi hoc anno Ingolstadii facta, cujus 'nit Cl. Denis in Einleitung in die Bücherkunde 1. Thl. pag. 120., mihi quiictenus nihil innotuit. Optassem, a Cl. viro Bibliothecam quandam fuisnatam, quæ editionem illam Ingolstadiensem haberet. Ast nec Biblio- 'ominavit, nec alium indicavit fontem, ex quo suam de hac editione hausit. Æque mihi ignota hactenus mansit editio Ingolstadiensis *Albri de doctrina loquendi & tacendi*, quam cum nota loci expressa, sed mi & typographi in forma 4. exstare adfirmat idem vir Clarissimus a Episcopali Neustadii in Austria, quamque anno 1489. anteriorem jicit.

.v. *Precordiale deuotorum* continens meditationes pro singulis per hebdomadam diebus binas in usum Sacerdotum Missæ Sacrificium celebrantium. Accedit Meditatio in festis Sanctorum, & Meditationes centum de Dominica passione. Argentinæ 1489. in 8.

Verba *Precordiale deuotorum*, gothico charactere majusculo impressa tantum leguntur in prima primi folii pagina: in aversa vero ejusdem figura ligno incisa conspicitur, quæ Sacerdotem sacratissimum missæ sacrificium peragentem repræsentat. Folio secundo auctoris anonymi *Prefatio* incipit, in prima sequentis folii pagina, linea quinta terminata. Hanc in aversa ejusdem folii pagina excipit fusius Proemium, utpote primum in prima folii decimi tertii pagina, linea 19. terminatum. In eadem pagina *Incipit tractatus Ferie secunde meditatio pma* &c. Literæ gothicæ sunt eædem omnino quæ operis immediate præcedentis. Inscriptiones foliorum in superiori margine primæ cujusvis paginæ, e. g. *Meditatio scd'a ferie tercie de peccis* & initiales literas parvas typographus adjecit. Desunt vero custodes, & foliorum numeri. Primum folium cujusvis fasciculi, excepto primo quaterno, signatum est. Sunt vero signaturæ B — U. In prima pagina folii duodecimi sexternionis U hæc tantum leguntur: *Uniuersis z singulis dn̄i Jesu passionis: eiusq3 m̄ris Marie ɔpassiōis dolorosissime deuotis zelatoribɔ Hoc precordiale saluberrimū (Cui' quotidiana deuota frequētia non solu3 peccata adimit: verū innumeras peccato4 tribuit indulgentias. z post hui' vite exiliū: Jesu passo: Marie q3 sibi cōpasse: cōregnare faciat perenniter). Impressum Argn̄. Anno salutis M. cccc. lxxxix.*

XLV. *Mensa philosophica.* Heidelbergæ 1489. in 4.

His verbis, *Mensa philosophica*, in prima primi folii pagina duo disticha sunt subjuncta, quæ operis argumentum clarius nos docent:

Hec mea mensa doc3 cognōine philosophorū
Que cuiuis & quo sint comedenda modo.
Hec conuiuandi mores. hec verba recenset
Salibus vt fiat dulcis. et apta ioco.

In aversa pagina folii ejusdem *Jodocus gallus Rubiacensis Artium & philosophie magister: & Sacre Theologie baccalaureus formatus S. D. P. diuersarum rerum edocto viro Jacobo koebel Heydelbergensi coniunctissimo sibi fratri & amico.* Ex hac epistola discimus, opus hoc a Johanne Wacker de Sunssheim *imperialiū pontificiumq3 legū* baccalaureo prius emendatum Jacobi Koebel, vel sumptibus, vel typis excusum fuisse. Fatetur quoque Jodocus Gallus, libri auctorem esse incertum, quem non nulli Michaelem Scotum, alii Theobaldum Anguilbertum fuisse statuunt. Conf. *Freytagii Apparat. Litterar. Tom. II.* pag. 814. seqq. Folio secundo præsentis editionis incipit *registū*, seu breuia singulorum Capitum argumenta, quæ tribus foliis, non integris tamen comprehensa sunt. Secundum ex his quatuor foliis signatum est litera *a ij.* Folio quinto auctoris *Prohemium* legitur, eoque finito opus ipsum incipit. In prohemio operis diuisionem in quatuor partes his verbis significavit: *Primus* (tractatus) *erit de harū rerū natura: quas p modū cibi vel pot⁹ in mensa suminꝰ. Secundus erit de natura ꝛ moribus eorū cū quibus in mensa sumus: vt in verbis mense eorum moribus honeste ꝛ vtiliter cōformemur. Tert⁹ de questionibus mensalibus quib⁹ in mēsa philosophie exercitamur. Quart⁹ de honestis locis* (forte iocis) *ꝛ solatiis quibus in mensa hilariter iocundamur.* Opus gothico est charactere impressum. Initiales literas parvas, hinc inde magnas ligno incisas, foliorum, inde a quinto folio, inscriptiones simul & numeros, e. g. *Liber Primus Foliū Primū*, & signaturas typographus adjecit. Desunt vero custodes. Ad calcem aversæ paginæ folii Quadragesimi quinti:

Presens liber quē mensā philosophicā vocant:
vnicuiq3 perutilis: ꝯpendiose pertractās ꝛ primis
quid in ꝯuiuiis pro cibis et potibus sumēdū est.
deinde qui sermōes illis sm exigentiā3 personarū
habēdi sunt: et que questiones discutiēde: que insu
per facetie siue ioci interserēdi Feliciter explicit.
Impressum heidelberge Anno. M. cccc. lxxxix.

LVI. Die walfart oder bilgerschaft der aller seligisten Junggfrowen. (sic) Marie inhaltend alle staat irs lebens. Basileæ per Leonh. Eisenhut 1489. in 8. min.

Quæ tituli loco recitavi, leguntur gothico charactere magno impressa in ma primi folii pagina. Pagina aversa ejusdem exhibet imaginem B. Virgi- extento pallio diversarum conditionum homines involventis supra quam igo Servatoris & aliorum sanctorum conspicitur. Folio secundo incipit Die red in die walfart oder bilgrung der seligen jungfrowē vñ mûter got- Marie. vß latin zû tütsche gemacht. Initiales literas magnas florentes, io incisas, & in nostro quidem exemplari elegantissime coloribus expressas, non figuras, quæ præcipuis vitæ Jesu & Mariæ circumstantiis sunt adcomdatæ, typographus ipse adjecit. In prima cujusvis folii pagina inscriptio legi-, e. g. Der ander teil — Der fierdt (sic) teil. Folia literis a — q signata t. Ad calcem primæ paginæ folii quarti duernionis q impressa leguntur sentia:

Gedruckt (sic) vñ vollendet die walfart
oder bylgerung vnser liebē frowen.
durch Lenhart ysenhût burger zu
Basel. M. cccc. lxxxix. jar.

tat augustana ejusdem opusculi editio, quam Joh. Schobser anno 1489. im- sit. Conf. Zapfs Augsburgs Buchdruckergeschichte pap. 60. Hujus qui- a meminit Cl. Panzerus in Annalen der åltern deutschen Literatur pag. 179. tram vero non noverat. Forte editio illa, cujus idem Bibliographus pag. ., data occasione ad annum 1487. meminit *per Leonh. ysenhut;* eadem est a nostra; quamvis eam dicat nota anni esse destitutam. Verum non habuit ea notitiam, nisi ex literis amici cujusdam, ut ait, qui in literis ad ipsum is nequidem indicavit, an hæc, & alia quædam ibi commemorata editiones æ essent, an Theodiscæ.

LVII. Summa Pisanella cum Supplementis Nicolai de Ausmo. Accedunt Alexandri de Nevo Vincentini. J. U. D. Consilia Quatuor contra Judæos Foenerantes. Venetiis per Leonhardum Wild de Ratisbona. 1489. in 4.

Primum folium vacuum est. In fronte primæ columnæ folii secundi, ati a2: legitur:

In nomine domini nr̄i Jesu xp̄i amen.
Incipit liber qui dicitur supplemētū.

ressum est gothico charactere admodum minuto in duabus columnis firmissi-, albæ tamen, & nitidæ chartæ. Desunt foliorum inscriptiones & numeri:

 nec

nec non custodes, & initiales literæ. Chartæ signatæ sunt primum quidem literis a — i, tum vero numeris 4 — 13. Summa ipsa cum supplemento terminatur in aversa pagina, columna prima folii duodecimi sexternionis 13. Adjectæ sunt subscriptionis loco duæ voces:

Laus Deo.

Sequentes duo plagularum fasciculi, ex quibus *A* sexternus, B quinternus est, Alexandri de Nevo consilia contra Judœos foenerantes complectuntur. Accedunt quaternus *a*, & quinternus *b*. His sequentia continentur. 1) *Tabula* (alphabetica) *capitul4 huius libri* (Summæ Pisanellæ) 2) *Tabula abbreviaturarum.* 3) Rubricæ juris civilis & canonici. 4) Canones pœnitentiales verbotenus extracti ex summa Astensi. In aversa demum pagina folii noni quinternionis b circa finem columnæ quartæ hæc subscripta leguntur: *Impressum est opus hoc Uenetiis cura atq3 diligentia Leonardi Uuild de Ratisbona. M. CCCC. lxxxix. Laus Deo.* Decimum folium vacuum est. Operis hujus jam plures editiones recensui. Conf. Fasc. I. pag. 133. 148. (Conf. autem Præfat. ad Fasc. II. pag. XII. ad pag. 148.) Fasc. II. 24.

XLVIII. *Manipulus curatorū officia sacerdotū scd'm ordinē septē sacramētoru3 perbreuiter cōplectens.* Auctore Guidone de monte Rotherii. Argentinæ per Martinum Flach 1489. in 4.

Titulus iste gothico charactere majusculo impressus in prima primi folii pagina legitur. Folia duo sequentia tabula materiarum occupat. Folio quarto post Epistolam auctoris dedicatoriam ad Richardum Valentinum Episcopum *Thurolij anno dñi. M. cccxxxiij.* (1333) scriptam sequitur prologus ad lectorem, quo finito in prima quinti folii pagina *Diuisio huius operis*, & opus ipsum incipit. Impressum est gothico charactere firmæ quidem, sed minus albæ & politæ chartæ. Paginarum inscriptiones, initiales literas parvas, & signaturas typographus adjecit: desunt vero custodes, & foliorum numeri. Ad calcem primæ paginæ folii quinti ternionis p immediate post epilogum auctoris, & partim in eadem linea, in qua ille terminatur, leguntur sequentia: *Hec insup exarata sunt in famosa ciuitate Argentinēsiū p Martinū flach. Anno dñi. M. cccc. lxxxix. die ix. Februarij.* In aversa pagina folii ejusdem legitur *De conditonibus* (undecim) *requisitis in sumente eucharistie sacramentū & Casus episcopales* (qui) *patent* in his versiculis:

Qui facit incestum deflorans aut homicida
Sacrilegus: patrum pcussor vel sodomita.
Transgressor voti: piurus sortilegusq3
Et mentita fides: faciens incendia: prolis
Oppressor: blasphemus: hereticus: omnis adulter
Pontificem sup his semper dicendis adibis.

XLIX.

XLIX. *Concordantie autoritatū sacre scripture iuxta ordinē3 librorū3 biblie, in quibus locis iuriscanonici reperiat̄ per egregiū virū dominū Johānē decretorū doctorē dignissimū Niuicelleñ. abbatē studiose collecte feliciter incipiunt.* Basileæ anno 1489. in Fol.

In prima primi folii pagina hæc tantum *Concordantie Biblie ꝛ Canonū totiusq3 Jurisciuilis*, in fronte autem columnæ primæ folii secundi uberior titulus a me recitatus legitur, quem immediate textus operis excipit, gothico charactere admodum luculento in duabus columnis impressus. Foliorum inscriptiones, & signaturas ab a — m. typographus adjecit. Desunt vero foliorum numeri, custodes, & initiales literæ. Circa finem primæ paginæ folii septimi quaternionis *m* sequentia leguntur subscripta: *Biblie autoritatū ꝛ sententiarū q̄ in decreto4 ꝛ decretaliū totiusq3 iuris canonici libris reperiunt̄ ꝯordātie, ꝑ egregium magistrū Johannem Niuicelleñ. abbatem decretorū doctorē famatissimu3 studiose collecte. Et Basilee exactissime emēdate & impresse. Anno domini. M. cccc. lxxxix. vltima vo mensis Januarij. feliciter expliciunt.*

L. Tractatus de subsidio Charitativo, & de Decima beneficiorum. Auctore D. Bartholomæo Bellencino, Mutinensi, S. Palatii Apostol. auditore, eo defuncto a fratre ejus germano D. Aurelio Bellencino editum. Impressum Mutinæ per Antonium Mischominum, & Dominicum Richizolam. 1489 in Fol.

Præmissa est *Tabula*, seu brevia singularum quæstionum quæ hoc in opere pertractantur, argumenta, foliis octo impressis, & signatis litera A comprehensa. In aversa folii noni pagina typographi legitur præfatio, ex qua auctorem operis, & editorem, in titulo a me assignatos, didici. Folio decimo demum incipit *Tractatus de charitatiuo subsidio: & Decima beneficiorum*, charactere gothico admodum eleganti in duabus columnis firmissimæ chartæ impressus. Inscriptiones, & numeri foliorum, uti etiam custodes desunt. Folia inde a decimo signata sunt literis a — h. Quæstio centesima vigesima quarta terminatur in columna secunda folii quarti duernionis *h*, linea. 4, cui subjecta leguntur sequentia: *Finis Laus deo.* Interjecto spatio vacuo sequitur: *Impressum est hoc opus de Subsidio charitatiuo & Decima papali beneficiorum Mutine per magistrum Antoniū Mischominum ꝛ Dominicū Richizola socios Anno dñi M. cccclxxxix. die. ix. mensis Maii.* Accedit in eadem columna *Registrum*, sc. chartarum. Apud Orlandium, & Maittaire, aliosque Bibliographos, qui ad manus mihi sunt, nulla hujus editionis fit mentio, præterquam in *Rarit. Librorum Bibliothec. Novacell. Cann. Regg.* pag. 47. ubi ea quidem insinuata fuisse videtur his verbis: *Tractatus de charitatiuo subsidio* 1489. *Mutinæ per Antonium Mischcominum* 1489.

LI.

LI. Formularium terminorum in curia Romana consuetorum. Romæ per Stephanum Planck 1489. in 4.

In aversa primi folii pagina incipit *Tabula* (index materiarum alphabeticus) *huius libri*, quæ & sequens folium fere integrum occupat. Folio tertio incipiunt *Termini Rote*, quos post medium primæ paginæ folii quarti excipiunt *Festa palacij*, seu determinatio dierum festorum, quibus a jure dicundo vacatur. Folio quinto demum opus incipit charactere gothico firmissimæ chartæ impressum. Ab hoc folio typographus in superiori margine primæ cujusvis folii paginæ numerum folii expressit, e. g. i. xxx. h. e. folium primum, folium trigesimum. Idem initiales literas magnas ligno incisas, & notas marginales minutissimo charactere impressas adjecit. Desunt vero custodes, & signaturæ. Opus terminatur in prima pagina folii cxxvij. In eadem sequentia leguntur subscripta: *Formulariū termino4 exactissima dilgētia* (sic) *Rome impressum per magistrū Stephanū planuck de Patauia Sub anno dñi. M. cccclxxxix. Die decima sexta mensis Octobris sedēte Innocētio .viij. pontifice maximo Pontificatus sui anno sexto.* Editio hæc Cl. P. Audiffredio non innotuit. Hinc rariora esse oportet ejus exemplaria.

LII. Pauli de Castro, seu Castrensis consilia Juridica. Partes duæ. Venetiis per Paganinum de Paganinis 1489. in Fol. magn.

Operi præmissi sunt indices materiarum, & brevia consiliorum utriusque partis argumenta, foliis viginti quatuor comprehensa. Hæc folia literis aa. bb. & cc. signata sunt. Folio 25 *Consilia & allegationes clarissimi ac prestantissimi vtriusq3 iuris. doc. Pauli de castro incipiunt*, gothico charactere minutiori in duabus columnis chartæ firmissimæ, sed minus albæ & politæ impressa. Desunt foliorum numeri, & inscriptiones: signaturas vero, custodes, & initiales literas utriusque partis typographus adjecit. Pars prima consiliorum terminatur ad calcem columnæ quartæ folii sexti ternionis m. sine ulla subscriptione. Signaturæ secundæ partis sunt A — L. In columna quarta noni folii quinternionis L hæc leguntur subscripta: *Pauli de castro secunda pars consiliorum hic finit cum omnipotentis dei gratia. Impressa autem fuit venetijs impensis & cura .d. Paganini Brixiēsis Anno Redēptoris nostri. M. cccc. lxxxix. Die. xviij. decembris.* Et nihil aliud.

LIII. Johannis Andreæ Jurisconsulti Sæc. XIV. celeberrimi, Commentaria in quinque libros Decretalium, dicta, ab ipsomet in memoriam Matris, filiæque, *Novellæ*. Venetiis per Johannem de Forlivio, & Gregorium fratres. 1489. in Fol. magn. Voll. 5.

Nullum ex hisce voluminibus titulum habet: singula autem peculiarem habent subscriptionem. Impressa sunt charactere gothico in duabus columnis præstanti chartæ. Paginarum inscriptiones, initiales literas parvas, & signaturas typographus adjecit: custodes vero, & foliorum numeri desunt. Ad calcem primi voluminis legitur: *Explicit Nouella Joannis Andree sup pmo libro decretaliū impssa Uenetijs p Joannē de Forliuio z Gregoriū fratres. Anno dn̄i. M. cccc. lxxxix. die pma maij.* Huic similes sunt subscriptiones reliquis voluminibus adjectæ. Volumen secundum seu — *Nouella* -- *super secundo libro* — finita est *die xij.° Mensis Augusti.* — *Nouella* — *super tertio decretaliū* — *die .xiiij. Octobris.* — *Nouella* — *sup quarto* — eadem die, ut quidem subscriptio habet, nempe *die .xiiij. Octobris;* nisi forte in alterutro loco mendum subsit typographicum. Demum etiam *Nouella* — *sup quinto decretaliū. Impssa* asseritur *xiiij. mēß. Octob.* Singulis voluminibus in fine adjectum Registrum Chartarum, nec non insignia non typographorum, sed Bibliopolæ, ut videtur, cujus nomen literis initialibus Z. G. expressum est.

LIV. Alexandri de Imola Lectura, seu Apostillæ in primam & secundam partem Digesti veteris. Venetiis per Bernardinum de Tridino. 1489. in Fol. magn. Voll. 2.

Prima pagina vacua est. In fronte autem columnæ primæ folii secundi *Incipit lectura excellentissimi iuris vtriusq3 nonarche* (sic) *ac pncipis dn̄i Alexadri ab imola. z pmo super pma. ff. veteris.* Impressum est opus charactere gothico pereleganti in duabus columnis præstanti chartæ. Initiales literas parvas, signaturas, paginarum inscriptiones, & ad calcem columnæ quartæ cujusvis folii etiam custodes typographus adjecit. In secunda columna folii sexti ternionis l *Excellentissim. vtriusq3 iuris monarch. domin. Alexā. de Imo. super prima. ff. veteris per Bernardinū d' Tridino Anno domini. M. cccc. lxxxviiij. kl. Maij Uenetijs. feliciter Explicit.* Præter hæc nihil adjectum est. Folio signato *m* incipiunt *Apostille seu additiones*, quæ terminantur in columna quarta folii decimi quinternionis o ubi hæc subscripta leguntur: *Lectura excellentissimi iuris vtriusq3 monarche dn̄i Alex. de imola sup pma. ff. veteris p Bernardinū de tridino felicit' explicit. M. cccc. octuagesimo nono. klen. augusti.* Accedit registrum chartarum præcedentium. In prima columna folii signati p *Incipit lectura* — *sup scd'a. ff. veteris* &c. Ad hujus calcem in columna quarta denuo subscripta leguntur sequentia

tia: Lectura — sup. secda ff. veteris — explicit. Millesimo qdringētesimo nono. klen. Junij. Accedit registrum chartarum a p — ȝ. In sequenti folio incipiunt *Appostille seu additiones secunde partis ff. veteris* &c. foliis 29. & prima trigesimi pagina comprehensæ. Circa finem columnæ secundæ legitur: *Finis apostillarum secunde partis. ff. veteris. domini Alexādri de Imola. impressarū venetijs per Bernadinū* (sic) *stagninū de Tridino. de mōteferato. Anno dñi. M. cccc. lxxxviiij. die x. octobris.* Accedit *Registrum* (chartarum) *Apostillarū secūde partis. ff. veteris.*

LV. *Incipit prima pars summe theologie edita a sancto Thoma de aquino angelico doctore ordinis predicatorum.* Venetiis per Antonium de Strata de Cremona 1489.

Quæ tituli loco recitavi, leguntur in fronte primæ columnæ folii signati a rubro colore iisdem literis, quibus textus, impressa. Præcedunt vero impressa folia septendecim, quæ indicem complectuntur alphabeticum materiarum. Tam index iste, quam opus gothico charactere minutiori in duabus columnis sunt impressa. Inscriptiones paginarum, e. g. *Questio I. — Questio — XXX.* initiales literas parvas, & signaturas typographus adjecit. Desunt vero custodes, & foliorum numeri. Ad calcem columnæ quartæ folii primi ternionis ɀ, qui immediate post ternionem ȝ sequitur, subscripta leguntur sequentia: *Excellentissimi sacre thelogie* (sic) *doctoris sancti Thome de aquino ordinis predicatorū pma pars hic finem habet feliciter: sūma cum diligētia Uenetijs impressa per Antonium de strata de Cremona anno incarnatione M. cccclxxxix. die 24. Decembris.* Accedunt index singulorum ordine quæstionum, & registrum chartarum quatuor foliis comprehensa.

LVI. Johannis Eschuid, Angli, Opus Astrologicum, tum quidem vulgo dictum Summa Anglicana. Venetiis per Johannem Lucilium Santriter 1489. in Fol.

Ex præfatione *Ad Lectorem*, quæ in aversa primi folii pagina legitur, discimus, opus hoc nunc primum secundum unicum exemplar, quod reperiri poterat, sumptibus Francisci Bolani Patritii veneti fuisse typis impressum. Folii secundi prima pagina exhibetur *Tabula huius operis*, brevia ejusdem argumenta complectens. In fronte primæ columnæ folii tertii *Summa astrologiæ iudicialis de accidentibus mundi quæ anglicana vulgo nuncupatur Joannis eshcuidi* (sic) *uiri* (sic) *anglici peritissimi sciētiæ astrologiæ foelici sidere inchoat*, charactere rotundo firmissimæ chartæ in duabus columnis impressa. Inde a folio tertio typographus foliorum numeros arabicos, inscriptiones, signaturas, & initiales literas vel parvas, vel magnas florentes ligno incisas adjecit: custodes vero desunt. *Tractatus primus Sūmæ iudicialis astrologie de accidentibus mundi per regulas*

las generales. — *finit* in columna quarta folii 84: tractatus vero secundus de accidentibus mundi in particulari terminatus in quarta pariter columna folii 306, ut quidem per errorem typographi, de quo mox dicam, numerus est expressus in utroque exemplari, quod apud nos existit. Subscriptio ibidem sequens legitur: *Opera quoqȝ & cura diligenti qua fieri potuit. Johannis lucilii. Sanctiter* (sic pro Sanctriter) *helbrōnensis germani. Impensis quoqȝ non minimis. Generosi uiri. Frācisci bolani eloquentissimi olim uiri Candiani patritii ueneti. Anno salutis.* 1489. *nonis Julii impressione completum est Venetiis.* Folium sequens non numeratum nihil aliud continet, quam *Registrum* (chartarum) *huius operis.* In numeris foliorum plures occurrunt errores typographici in utroque exemplari nostro, præsertim in foliis numeratis sedecim postremis. Hi enim cum esse deberent sequentes: 206. 207. 208. 209. 210. 211. 212. 213. 214. 215. 216. 217. 218. 219. 220. 221. hoc sese ordine consequuntur: 106. 207. 207. 209. 210. 303. 302. 303. 304. 306. 307. 306. 115. 312. 311. 306.

LVII. Breviarium Romanum. Venetiis per Nicolaum de Frankfordia 1489. in 4.

Folia sex priora nec signata nec numerata præter tabulas annorum & festorum communium, nec non Canones festorum mobilium, & noviluniorum kalendarium ecclesiasticum complectuntur. Folio septimo signato litera *a*, & inter folia numerata primo breviarium incipit charactere gothico in duabus columnis eleganti chartæ impressum. Initiales literas vel parvas, vel rubras magnas ligno incisas typographus adjecit, nec non inscriptiones foliorum in prima cujusvis pagina. In prima columna folii 440. rubro colore sequentia leguntur impressa: *Explicit breuiariū ſm ordineȝ sancte romane ecclesie: magna cum diligentia reuisum ꝛ fideli studio emendatum per fratrem philippum de Rotingo Mantuanuȝ ordinis minorū de obseruātia. Impressum arte ꝛ impensis. Nicholai de franckfordia. Anno dñi. M. cccc.* lxxxix. *xv. kalendas septembris. Uenetiis.* Subjectæ sunt nigro colore voces: *Laus deo.* Verum accedunt adhuc complura alia. Et quidem 1) Lectiones de Sanctis Bernardino, Bernardo Abbate, Elzeario, Ivone, & Anastasia. 2) Officia de festis Visitationis, & Conceptionis B. M. V. 3) de S. Ignatio Ep. M., de S. Josepho, de S. Anna, cui adnexum est *Registrū hui⁹ libri.* 4) Rubricæ. 5) Officium de Sancto Bonaventura cum octava. 6) Index psalmorum 1°) singulis per hebdomadam diebus canendorum ad matutinum, laudes & vesperas. 2) Alphabeticus omnium Psalmorum. Accedunt Tabulæ 1) hymnorum 2) Dominicarum 3) festivitatum secundum ordinem mensium.

LVIII. *Ordinari' seu regule orandi in diocesi Argentinensi* h. e. Calendarium Ecclesiasticum perpetuum. 1489. in 4.

Verba *Ordinari'* &c. in prima primi folii pagina leguntur gothico charactere majusculo. Folio secundo *Incipiūt regule indicātes ordinē & modū cuiuslibet diei a festo epiphanie usq3 ad festū Pasche. celebrādi*) *orādi horas canōicas scd'm formam ecclesie argentiñ.* Hæ regulæ, numero triginta sex terminantur in prima pagina folii sexti ternionis f. Primum quaternionis g folium vacuum est. At folio secundo *Sequūtur regule indicantes ordinem & modum cuiuslibet diei a festo pasce usq3 ad aduentū domiui* (sic) *celebrādi & orandi* &c. Tam in præcedentibus, quam in sequentibus custodes, literæ initiales, foliorum numeri & inscriptiones desunt. Ad calcem primæ paginæ folii quarti duernionis y

Explicit anno Mccccłxxxix. Pridie kalēda4 octobriū.

Locus impressionis Argentoratum esse videtur.

LIX. *Francisci Maronis ordinis minorum scriptum primi Sententiarū qui al's conflatus intitulatur.* Basileæ per Nicolanm Kessler 1489. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina, gothico charactere magno impressa. Folio secundo opus ipsum incipit gothico charactere satis luculento in duabus columnis impressum. Foliorum inscriptiones, signaturas, ab a — o, & ab A — S. nec non plerumque initiales literas parvas typographus adjecit: desunt vero foliorum numeri, & custodes. Opus ipsum terminatur in columna quarta folii octavi quaternionis Q, ubi sequentia leguntur subscripta: *Fratris Francisci Maronis ordinis minorum: sacrarum litterarum interptis: theologiceq3 veritatis ꝯfessoris eximij pmum sententiarum scriptū finit. Impssum Basilee p Nicolaū kesler Anno salutis. M. cccc. lxxxix. xviij. kl'. Nouembris. Deo gratias.* Accedunt typographi insignia. Folio sequenti incipit *Tabula questionu3*, quam in quarta folii secundi columna excipit index materiarum alphabeticus, qui terminatur in columna secunda folii octavi quaternionis S.

XL. Johannis Buridani, Bethuniensis, Philosophi Sæc. XIV. in Academ. Parisiensi celeberrimi. Quæstiones in decem libros Ethicorum Aristotelis. Impressit Wolfgangus Hopyl anno 1489. in Fol.

Primum folium deest in nostro exemplari. In fronte primæ columnæ folii secundi *Proemium Joannis Buridani In Questiones Super .X. Libros Aris. Ad Nicomachum* &c. incipit quod, ut ipsum opus, romano charactere minus eleganti

ganti in duabus columnis impressum est. Paginarum inscriptiones, e. g. *Liber I. — Ethicorum*, foliorum numeros, e. g. *Fo. III.*, initiales literas parvas, & signaturas typographus adjecit. Desunt vero custodes. In columna secunda folii LXIIII (sic per errorem typographi legitur pro CCLXIIII.) sequentia leguntur subscripta: *Huc usq3 ɇpducte sunt questiones Buridani morales: robustiori etati ꝑcipue ꝑlegende. q̄s Egidius delfus socius Sorbonicus: atque in sacris litteris baccalarius formatus emendatius imprimi curauit. Impressore vuolfgango hopyl. Anno īcarnatōis dn̄i MCCCCLXXXIX. decima quarta die Julii.* Accedunt ejusdem Delfi quinque disticha in laudem operis & auctoris. Wolfgangus Hopyl Parisiis artem exercuit typographicam. Porro Maittaire Tom. I. pag. 507. ejusdem operis editionem Parisinam anno 1489. per Durandum Gerlier factam excitavit. Duæ ne ergo ejusdem anni editiones existunt? Et ambæ Parisinæ?

LXI. *Sermones discipuli* (Joh. Heroldt Ord. Prædicat.) *de tempore & de sanctis. una cum promptuario exemplorum.* **Argentinæ anno 1489. in Fol.**

De opere ipso & auctore scitu necessaria dixi Fasc. II. pag. 117. Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina. Folio secundo incipit *Tabula* seu indices materiarum singulis operis partibus adcommodati. Hos excipiunt Casus Papæ, & Episcopo reservati, nec non, qui impediunt a sacra communione, sunt hæc omnia 21. foliis comprehensa. Folio demum vigesimo tertio *Sermones discipuli de tempe ꝑ circulū anni incipiunt*, gothico charactere in duabus columnis firmæ & albæ chartæ impressi. Chartæ sermonum de tempore literis d — ʒ, nec non A — L signatæ sunt, & terminantur in columna quarta folii octavi quaternionis L. Sequentis folii aversa pagina exhibetur *Tabula sermonū discipuli de sanctis*, qui folio signato *M* 2 post auctoris prologum incipiunt, terminantur vero in columna tertia folii octavi quaternionis T. In quarta columna ejusdem folii *Incipit registrū breue* alphabeticum materiarum sermonum de sanctis. Folio signato *U* 3 post auctoris prologum incipit promptuarium Exemplorum, quod terminatur in columna quarta folii signati gg. Accedit index materiarum alphabeticus, foliis sex comprehensus. Tum, præmisso prologo, incipit promptuarium de miraculis B. M. V. quod una cum tabula eidem adnexa terminatur in columna quarta folii septimi quaternionis ii. In eadem subscripta leguntur sequentia: *Finit opus ꝑutile simplicib⁹ curā aīa4 gerentibus. ꝑ venerabilē ꝛ deuotū Johannem herolt sancti Dominici sectatorem ɔfessum. de tp̄e ꝛ de sanctis cū promptuario exemplo4 atq3 tabulis suis collectū Discipulus nuncupatū. Impressum argentine anno a christi natali octogesimo nono. supra millesimū quaterq3 centesimū. Laus deo.* Folii sequentis prima pagina non nisi *Abbreuiata*, i. e. Abbreviaturæ in opere adhibitæ leguntur. Inter undecim editiones, quas Cl. Gemeiner pag. 209. enumerat, nostra non invenitur.

LXII. S. Augustini Commentarius in Psalmos. Basileæ per Joh. Amerbach 1489. in Fol.

Operi præmissus est index materiarum alphabeticus foliis quatuordecim impressis comprehensus. In prima folii primi quaternionis a pagina gothico charactere magno impressum legitur *Aurelii Augustini Prima Quinquagena*, commentarius sc. in quinquaginta priores Psalmos. In aversa pagina folii ejusdem *In explanationem libri psalmoꝝ Diui Aurelij Augustini: p̄fatio Incipit.* Hanc ejusdem excipit prologus. Commentarius ipse incipit Folio a 3, gothico charactere admodum luculento in duabus columnis præstanti chartæ impressus. Initiales literas parvas, paginarum inscriptiones, e. g. *Psalmus XV.*, & signaturas adjecit: custodes vero, & numeri foliorum desunt. Circa medium columnæ secundæ folii octavi quaternionis x *Diui Aurelij Augustini Hipponensis epi: de q̄nquagesimo ⁊ vltimo p̄me Quinquagene psalmo Tractat⁹ felicit' explicit.* Similes leguntur subscriptiones ad calcem duarum, quæ supersunt, quinquagenarum. Insuper vero ad calcem quinquagenæ tertiæ, præter alia, & hæc leguntur: — *Quāto vero studio & acuratione castigatū: emendatū: & ordinatū sit*; (hoc sc. opus) *hi iudicēt qui illnd aliis similibus sibi: siue manu scriptis: siue ere impressis litteris contulerint. Consūmatū Basilee per magistrum Joannem de Amerbach. Anno domini. M. cccc. lxxxix.*

LXIII. *Copulata noue logice s̄m viam Thomistaꝝ cum textu Aristotelis*, seu libri aristotelis 1) duo priorum, totidemque posteriorum. 2) Octo Topicorum. 3) Duo elenchorum cum commentariis ad mentem S. Thomæ Aquinatis studio magistrorum Bursæ Montis Coloniæ. 1489. Coloniæ, ut videtur in Fol.

Verba *Copulata* &c. leguntur in prima primi folii pagina gothico charactere magno impressa. Folio secundo opus ipsum incipit sine titulo aut inscriptione. Textus aristotelis charactere gothico admodum luculento, commentaria minutissimo pariter gothico in duabus columnis impressa sunt. Paginarum inscriptiones, signaturas, & foliorum numeros e. g. *Folio primo* — *Folio xv.* typographus adjecit: desunt vero custodes, & initiales literæ plerumque. Duo libri priorum foliis constant numeratis lxix. duo posteriorum lxii. octo topicorum lxx. & insuper majorem partem folii sequentis primæ columnæ occupant. Duo Elenchorum xliii. Et in quarta quidem columna folii xliii. sequentia leguntur subscripta: *Copulata in libros totius noue logice Aristotelis diligenter visa studiosissime atq3 corrogata s̄m ꝓcessū magistroꝝ florētissime vniuersitatꝭ Coloniēsis regentiū in bursa Lamberti de monte artium ac sacre theologie ꝓfessoris eximij. iuxta doctrinā insignis ⁊ diuini doctoris Thome Aq̄natis. ordinis fratrū p̄dicatoꝝ fi-*

niunt

viunt feliciter. Anno incarnatõis dñice. M. cccc. lxxxix. Accedit index quæstionum, qui folium sequens integrum, & alterius folii primam paginam, non integram tamen occupat. Anno 1490. commentaria in logicam veterem iisdem typis impressa, & ab iisdem auctoribus elaborata prodierunt. Conf. N. VII. ad ann. 1490.

LXIV. *Questiones mgri Johãnis versoris super libros de celo ꝛ mũdo cũ textu Arestotelis* — ejusdem Quæstiones super quatuor libros Metheororum — item — *super libros de generatõe ꝛ corruptõe cũ textu Aresto.* 1489. in Fol.

Quæstionibus super celo & mundo in prima primi folii pagina titulus a me recitatus gothico charactere magno præfixus est. Hæ foliis inde a folio secundo, quod numerum habet *fo. i.* numeratis constant liii. ultimum vero folium non est numeratum. Est vero decimum quinternionis hh. Folio primo sexternionis *ii* incipit liber primus Metheororum cum commentariis. Hoc folium inscriptionem habet *folio primo.* In columna secunda folii xlvi. *Expli it quartus liber metheoro4.* Alia subscriptio non legitur adjecta. *Questiones magri Johãnis versoris super libros de genratõe* &c. a præcedentibus separari, & seorsim haberi possunt: sunt vero typis iisdem, eidemque chartæ impressæ: cetera quoque omnia quæ ad externam spectant formam, sunt prorsus eadem. Textus porro Aristotelis latinus charactere gothico satis luculento, commentaria vero minuto admodum impressa sunt. Initiales literæ desunt ubique, quemadmodum etiam custodes: signaturas vero, paginarum inscriptiones, & foliorum numeros typographus adjecit. In columna quarta folii xxxv. legitur: *Et sic terminãtur questiones versoris sup duos libros de generatione ꝛ corruptione Arestotelis sm ꝑcessum ꝛ mentem eiusdẽ versoris diligentissime correcte. Anno incarnatõis dñice. M. cccc. lxxxix. penultimo die Maij.* Folio xxvi. Recapitulatio *secundi libri de generatione*, & *Auctoritates*, seu positiones primi & secundi continentur. Videntur hæc opera coloniæ impressa fuisse, ubi Johannes Versor in Bursa montis philosophicas tradidit disciplinas.

LXV. Opera Johannis Gerson. Basileæ per Nicolaum Kessler 1489. Voll. 3. in Fol.

In prima cujusvis voluminis pagina titulus legitur charactere gothico majusculo impressus: & quidem primi voluminis titulus est sequens: *Prima pars operũ Johannis de Gerson.* Secundi: *Secunda pars operum Johannis de Gerson.* Tertii: *Tertia pars operum Johannis Gerson doctoris christianissimi.* In aversa pagina folii ejusdem in singulis voluminibus exhibetur auctoris imago ligno incisa, quam descripsi ad annum 1488. N. xxxviii. Folio secundo in primo quidem volu-

volumine post auctoris epistolam ad fratrem suum germanum, Ord. Cisterc. & versus, quibus imago auctoris depingitur, sequitur *Cōpendiosa laus Johannis de Gerson Cācellarij parisieñ.* de cujus auctore & argumento quædam notatu digna excerpsi ad annum 1488. N. xxxviii. Hanc excipit *Anntatio* (sic, pro annotatio) *titulorum operum* quae non in primo tantum, sed etiam in reliquis duobus voluminibus continentur. Ad calcem secundæ columnæ folii quarti *Finit tabula generalis ope4 Joh'is Gerson.* In aversa pagina folii ejusdem non nisi sequentes leguntur versus:

Fortis in ecclesia bellator maxime gerson
Armatus gladio cingis ouile dei
Uiuunt scripta tua. q3uis sint ossa sepulta
Omnibus exemplar sedant imitabile doctis.

Quinto demum folio Incipiunt *opa & tractatus mgri Johānis de Gerson* &c. &c. Charactere gothico in duabus columnis impressa. Quæ de externa forma editionis ad annum 1488. recensitæ ad notavi, eodem etiam fere modo se habent in editione præsenti. Initiales vero literæ parvæ in hac editione rarissime desiderantur, quæ in præcedenti plerumque desunt. Ad calcem primi voluminis in fine columnæ secundæ folii octavi quaternionis 4 *Prima pars operum mgr̄i iohannis de gerson| sacrarū lrarum doctoris resolutissimi| christianissimiq3| cōplectēs tractat⁹ fidē ac ptātē eccl'iasticā ɔcernētes| finit feliciter. Anno dn̄ice natiuitatꝭ.* 1489. *mensis ꝟo Marcij Idus quarto.* Secundi voluminis chartæ signatæ sunt literis *A — Z* nec non *aA — lL.* In columna quarta folii quinti ternionis lL subscriptio sequens habetur: *Secūda pars operu3 dn̄i Joh'is Gerson Cancellarij parisieñ. doctoris christianissimi resolutissimiq3: contināts opuscula ad mores accōmodata. Explicit felicit'. Anno salutis. M. cccclxxxix. Duodecimo ꝟo kaleñ. mēsis Aprilis.* In indice tertio volumini præfixo nulla fit mentio opusculorum Petri Ailliacensis, Nicolai de Clemangis, aliorumque, uti in editione ad annum 1488. Desunt vero in utraque editione. Signaturæ chartarum in tertio hoc volumine sunt *aa — ꝫꝫ*, & *Aa — Zꝫ*. In columna secunda folii noni quinternionis Zꝫ *Finiūt opera cancellarij parisiensis doctor' christianissimi magistri Johannis de Gerson. que vt frugē lectori vberrimam ferant| emēdatissima lima castigata fuere Anno dn̄i. Mcccclxxxix. xij. kal'. mēß Aprilis.* Subjecta sunt typographi insignia, & decem disticha, quorum quatuor priora eadem sunt, quæ ad calcem leguntur operis ad annum 1488. N. XIX. recensiti. Recitabo igitur sex postrema disticha:

Difficile est dictu q3ta est adiecta labori
Cura| ingensq3 opera: ꝛ solicitudo frequens.
Usq3 adeo ut facile his: cedant sine murmure queuis
Pressa prius: morum sint monimenta licet.
Comperiet presens quicquid quesisse necesse est
Peregrini q3uis nomen vbiq3 gerat
Unde a re sumpsit Gerson cognomen honestum
Quodsi transfertur: aduena significat.

Hujus

Huius (teste deo) virtus sup auerat omne
Hic calamus laudis| quod sibi ferre valet.
Doctrina q̄ʒtus fuerit: q̄ʒtum arte ꝓfundus
Edita que fecit plurima scripta docent.

Tertio volumini in nostro quidem exemplari subnexum est seorsim impressum, *Inuentariū eorum que in operibus Gersonis continentur*, seu index materiarum alphabeticus, foliis impressis 45. constans. Index iste in editione ad annum 1488. recensita & in editione sequenti volumini primo est præfixus.

LXVI. Operum Johannis Gerson Volumina, seu Partes II. 1489. in 4. maj.

Præmissum est *Inuentariū eorum que in operibus Gersonis continentur*. In aversa ejusdem primi folii pagina auctoris imago ligno incisa sub habitu viatoris conspicitur. Folio secundo inventarium, seu index materiarum alphabeticus incipit in duabus columnis gothico charactere impressus, & in columna secunda folii duodecimi sexternionis F terminatus. Post indicem hunc *Prima pars operū Johannis Gerson* incipit. In aversa pagina ejusdem folii auctoris effigies sub habitu viatoris exhibetur. In sequenti folio post auctoris epistolam ad fratrem suum germanum & versus, quibus effigies depingitur, incipit *cōpendiosa laus iohannis de gerson* &c. de cujus auctore, & argumento quædam dixi ad annum 1488. N. xxxviii. Hanc excipit *Annotatio tituloruʒ* operum in tribus hujus editionis partibus contentorum. Quinto demum folio *Incipiunt opa & tractatus* &c. gothico charactere minutiori in duabus columnis impressa. Paginarum inscriptiones, initiales literas parvas (has plerumque saltem) & signaturas typographus adjecit. Desunt vero custodes & foliorum numeri. Ad calcem primæ columnæ folii ultimi *Prima pars operuʒ magistri Johannis de gerson, sacraꝝ litterarum doctoris resolutissimi, xp̄ianissimiqʒ, complectens tractatus fidem ac ptātem ecclesiasticam concernentes, finit feliciter. Anno dominice natiuitatis.* 1489. *mensꝭ. vero Decembris. x. kls.* In prima primi secundæ partis folii pagina legitur: *Secunda pars operum Johannis de Gerson:* in aversa pagina ejusdem folii Gersonis effigies exhibetur. Folium secundum titulos tractatuum & Epitaphium auctoris continet. Tertio demum folio *Incipiūt regule morales eiusdem.* Chartarum signaturæ sunt A — Z. & a A — n N. In quarta columna ultimi folii impressi *Secunda ꝑs operū dn̄i Joh'is Gerson Cancellarij parisien̄. doctoris christianissimi ꝛsolutissimiqʒ cōtinens opuscula ad mores accommodata Explicit feliciter. Anno salutis. M. cccc. lxxxix. Quinto nonas Augusti.* Volumen tertium hujus editionis deest.

LXVII. Alexandri de Tartagnis de Imola Commentaria in primam & secundam partem Infortiati. Venetiis per Bernardinum de Tridino. Vol. I. anno 1489. Vol. II. 1490. in Fol. magn.

Volumen utrumque titulo caret. In prima columna prioris tituli loco legitur: *Soluto matrimonio quẽadmodum dos petatur. Rica.* in prima vero columna posterioris: *De legatis primo.* Volumen utrumque gothico charactere satis luculento in duabus columnis præstanti & magnæ chartæ impressum est. Typographus signaturas, (in Vol. I. ab AA — XX. in Vol. II. ab AAA — XXX) initiales literas parvas, foliorum numeros arabicos, paginarum inscriptiones, & ad calcem quartæ columnæ cujusvis folii etiam custodes typographus adjecit. Primum cujusvis voluminis folium vacuum est, & numero caret impresso. In primo volumine multi occurrunt errores typographici in numeris foliorum. Et folia quidem postrema quinque numeros habent 76. 77. 78. 79. 80. (pro 158. 159. 160. 161. 162.) Paulo ante medium secundæ columnæ folii 80. (revera 162.) primum hæc leguntur: *Excellentissimi vtriusq3 iuris Monarche dñi. Alexãdri de Tartagnis de Imola super prima infortiati parte videlicet sup titulo so. ma. de lib. 1 post. de vulga. 1 pupil. 1 acquis. here.* Tum vero sequentia: *Impressum Uenetijs per magistrum Bernardinu3 de Tridino de Monteferrato anno dñi. M. cccclxxxviiij. die xviij. mẽsis. Martij.* Accedit in eadem columna *Registrũ* (chartarum) *huius operis.* Ad calcem secundi voluminis circa finem columnæ quartæ folii 165. sequentia leguntur subscripta: *Hic finiũt apostille excellentissimi doctoris dñi Alexandri Tartagni Imolensis sup secunda infortiati. Impressa a venetijs per magrm. Bernardinum de Tridino de Mõteferrato anno. domni* (sic) *M. cccexc. die vij. mensis mai.* Accedit in eadem columna *Registrum* (chartarum) *huius operis.* Ejusdem auctoris commentaria in digestum vetus anno 1489. ab eodem typographo impressa recensui ad h. a. N. LV.

LXVIII. Alexandri de Tartagnis de Imola commentaria in digestum novum, cum Apostillis ejusdem ad Bartolum. Venetiis per Bernardinum de Tridino. Volumen I. anno 1489. & 1490. Vol. II. 1489 & 1490. in Fol. magn.

In fronte primæ columnæ *Incipit lectura excellẽtissimi legu3 Monarche domini Alexandri de imola super pma parte ff. noui. Et pmo de noui operis nunciatione Rica.* Impressa est charactere gothico in duabus columnis magnæ & præstanti chartæ. Initiales literas parvas, paginarum inscriptiones, foliorum numeros arabicos, signaturas, & ad calcem columnæ quartæ folii 155. *Expliciũt apostille dñi Alexandri de imo. ad bar.* (tolum) *sup pma parte digesti noui in his solũ titulis 1 locis vbi ordinarie nõ legit. Impsse venetiis p mgrm. Bernardinũ*

de

de Tridino de monteferato ãno dñi. M. ccccxc. die xiij. menfis mai. Accedit in eadem columna *Regiſtrum* (chartarum) *huius operis.* Folium ſequens vacuum eſt. Folio autem 157. incipiunt *Reportata — Alexandri de Tartagnis de Imol. ſup. ti. ff. de re iudic.* (ata) &c. Ad calcem columnæ quartæ folii 212. legitur: *Expleuim⁹ deo auctore reportata — Alex. d' tartagnis de imol. ſup titulo d' re iudicata cum additionib⁹ oportunis. ꝛ ꝑ ɔñs ſup tota ꝑma. ff. noui parte Impſſũ venetijs ꝑ mgrm Bernardinũ de Tridino de mõteſerrato ãno dñi. M. cccclxxxviiij. die. xij. mẽſis d'cẽbris.* Volumen ſecundum ſine ullo titulo incipit verbis: *De verborum obligationibus. Rica.* In columna quarta folii 96. *Explicit lectura famoſiſſimi — Alexandri Imoleñ. ſuper ſecũda parte. ff. noui. Impreſſa venetiis ꝑ magiſtrũ Bernardinũ de Tridino de Mõteſerrato. Anno dñi. M. cccc. lxxxix. die xv. Septembris.* Folio ſequenti *Apoſtille ad Bar.* (tolum) — — *incipiunt.* In ſecunda columna folii 156. eſt *Finis apoſtillaruꝫ — ſuper ſecũda parte ff. noui. Impreſſarum Uenetijs per. magiſtrũ. Bernardinũ de Tridino de Mõte ferrato. Anno dñi M. cccclxxxx. die viij. menſis Januarij.* Accedit in eadem columna *Regiſtrũ* (chartarum) *huius operis.*

LXIX. Alexandri de Tartagnis de Imola commentaria in primam & ſecundam partem codicis cum ejusdem additionibus ſeu apoſtillis ad lecturam Bartholi in codicem. Venetiis per Bernardinum de Tridino 1489. & 1490. in Fol. magn. Voll. 2.

Pars, ſeu Volumen primum ſine ullo titulo incipit a *Rubrica de edendo.* Exterior forma operis hujus eadem eſt cum immediate præcedenti. *Excellentiſſimi — Alexandri de Imola lectura ſuper prima parte Codicis finit feliciter* poſt medium columnæ quartæ folii 64. Folio 65 Incipiunt *additiones ſeu apoſtille* &c. In ſecunda columna folii 90 eſt *Finis Apoſtillarum — ſuper ꝑma parte. C. impreſſarum venetiis per Magiſtrum Bernardinuꝫ de Tridino de Monte ſerrato. Anno dñi. Mccccxc. die xviiij. menſis aprilis.* Accedit in eadem columna *Regiſtrũ huius operis*, ſc. chartarum. Primum folium impreſſum voluminis ſecundi per errorem typographi numerum 90. pro 91. tertium 92. pro 93. quartum 93. pro 94. habent. Et ſic deinceps numeri foliorum continuantur. In columna quarta folii 184. *Explicit lectura — ſuper ſecunda parte. C. Impreſſũ Uenetiis ꝑ magiſtrũ Bernardinũ de tridino de monte ſerrato Anno dñi. M. cccclxxxix. die. xxxi. menſis aprilis.* In quarta itidem columna folii 206. *Finiunt apoſtille dñi Alexandri de Imela* (ſic) *ſup ſecunda parte Codicis. Impreſſe venetijs per magiſtrũ Bernardinũ de Tridino de mõteſerrato. anno dñi. M. ccccxc. di. xxij. aplis.* Accedit in eadem columna *Regiſtrũ* (chartarum) *huius operis.*

LXX. Canonis Avicenne Libri Quinque. Venetiis per Dionysium Bertocum 1489. & 1490. in Fol. magn.

Primum folium, forte vacuum, nostri exemplaris deest. Folia duo sequentia præfationes, & singulorum ordine capitum libri primi titulos complectuntur, cujusmodi tituli reliquis etiam libris præfixi sunt, excepto libro quinto. Folio signato a 4. opus incipit gothico charactere admodum luculento & perpulchro in duabus columnis præstantissimæ chartæ impressum. Paginarum inscriptiones, signaturas, & initiales literas parvas typographus adjecit. Desunt vero custodes, & foliorum numeri. Ad calcem columnæ quartæ folii decimi quinternionis g legitur: *Expletus ē liber p̄mus canonis quē p̄nceps aboali Abinsceni de medicina edidit: īpressus venetijs p̄ Dionysiu3 Bonoñ.* (Bertocum, ut ex aliis subscriptionibus patet) *Anno christi opti. M. cccc. lxxxix. die vj. nouemb'. Amen.* Ad calcem libri secundi in quarta columna duernionis p similis legitur subscriptio sine adjecta anni nota, cum expressa vero loci & typographi nota, *Impressus Uenetijs per Dionysium Bertocum.* Paulo longior est subscriptio ad calcem libri tertii in fine columnæ secundæ folii sexti ternionis Æ. cujus ultima tantum verba adscribam: *Imp̄ssus Uenetijs p̄ Dionysiu3 Bertochū. Anno xp̄i optimi. M. cccc. lxxxx. vij. mensis aprilis.* Ad calcem columnæ quartæ folii decimi quinternionis II: '*Explicit liber q̄rtus canonis Auicēne. Deo grās.* Quæ in fine libri quinti, circa finem columnæ quartæ folii decimi quinternionis MM leguntur, omnia huc adscribam: *Completus est liber quintus libri canonis qui est antidotarium senis regis aboali hassen filii hali abinsceni. Et eius complemento completus est liber totus.* Interjecto spatio: *Impressus vero Uenetie* (sic) *per Dionysium Bertochum. Anno a natiuitate Domini. M. cccc. lxxxx. regnāte inclyto principe Augustino barbadico.* His subjecta sunt duo disticha:

Quattuor impressi precedunt ordine libri.
Ultimus hic sequitur qui tenet antidota.
Ruminat hec Petrus medice doctissimus artis.
Interpres: Mutius corrigit hec eadem.

Avicennæ libellus de viribus cordis sequentia occupat sex folia, & *Expletus est — — Impressu3 Uenetijs per Dionysium Bertocum Anno dñi. M. cccc. lxxxx.* Accedunt, alphabetico ordine voces peregrinæ, cum earundem explicationibus foliis sex, & parte primæ paginæ septimi folii comprehensæ. Ad calcem denuo hæc subscripta leguntur: *Hoc.* (sic) *loci consumatur vniuersum opus hispalensis principis Auicenne qd' in sacris medicinis cōposuit Anno saluatoris Christi Jesu. M. cccc. lxxxx. die. x. mēsis septēbris. Impressu3 venetijs opere ꝛ impensis Dyonisij berthocum.* (sic) Aversa ejusdem folii pagina Registrum chartarum, & typographi insignia exhibet.

LXXI. *Incipiunt aphorismi excellentissimi Raby Moyses secundum doctrinam Galieni medicorum principis.* Bononiæ impensis Benedicti Hectoris librarii: opera vero Platonis de Benedictis 1489. Accedunt iisdem typis impressi *Amphorismi* (sic) *Johannis damasceni*, & Rasis, nec non ipsius Hypocratis Prognostica, quæ in ejus sepulchro Capsulæ eburneæ jactantur inventa fuisse. in 4.

Verba *Incipiunt* — *principis* leguntur in fronte primæ paginæ, quæ mox excipit Prologus, romano charactere, quo ipsum opus præstanti chartæ impressus. Signaturas ab a — r, paginarum inscriptiones, e. g. *Particula* — *Prima*, vel *Prima* — *Particula*, vel *Particula* -- *xxij.* & plerumque initiales literas parvas typographus adjecit. Custodes vero, & foliorum numeri desunt. Fasciculi omnes quaterni sunt, excepto *r* ultimo, qui ternus est. In aversa pagina quinti folii ternionis *r* sequentia leguntur subscripta: *Bononie ipressum impensa Benedicti Hectoris librarii: Opera uero Platonis diligentissimi impressoris Bononiensium Anno gratie. M. cccc. lxxxviiii. quarto calendas Junii.* Accedit *Registrum* chartarum. Folium sextum hujus ternionis vacuum est. *Amphorismi* (sic) *Johannis damasceni* & Rasis, nec non Prognostica Hipocratis a præcedentibus separari, & seorsim haberi possunt. Sunt vero iisdem literis & eidem chartæ impressi. Videntur proinde eodem anno simul cum præcedentibus Aphorismis Rabi Mosis prodiisse in lucem, quod ex subscriptione mox recitanda, me quidem judice, manifestum est. Chartæ literis A C, quaternis, signatæ sunt. Ad calcem paginæ primæ quaternionis C sequentia leguntur subscripta: *Expliciunt amphorismi* (sic) *Rabi moyses & amphorismi Johannis Damasceni & amphorismi Rasis cū pronosticis ypocratis q̄ fuerunt inuenta in suo sepulchro in capsa eburnea diligētissime Bonouie* (sic) *impressi: impensa Benedicti hectoris librarii: cura uero Platonis de Benedictis stampatoris acuratissimi.* (sic) ¶ *Finis.* ¶ *Laus deo.* Præter hæc nihil legitur adjectum.

LXXII. *Aurelii Augustini opuscula plurima.* Argentinæ per Martinum Flach 1489. in Fol. min.

Titulus iste in prima primi folii pagina legitur charactere gothico majusculo impressus. Folio secundo incipit index tractatuum, in hac editione contentorum, & argumenta brevia capitum eorum operum, quæ paulo majora sunt, e. g. Meditationum, soliloquiorum. Folio septimo *Meditationes diui Augustini Episcopi Hipponensis* sc. incipiunt. Priora sex folia non sunt numerata: septimum vero, & sequentia numeros habent, e. g. *Foliū I.* — Fo. XLI. Titulos etiam opusculorum in superiori margine aversæ paginæ, initiales literas parvas, & signaturas ab a — z. nec non ab A — Q typographus adjecit: custodes vero desunt.

funt. Singulæ paginæ in duas columnas diftinctæ funt. Character gothicus t fatis luculentus. In quarta columna folii feptimi Q. *Aurelii Auguftini Hiponēfis epi: ac doctor̄ ecclefiæ fanctiffimi piter ⁊ pfpicaciffimi: plimoꝝ opufculoꝝ nec non vita ei⁹ a Poffidonio ɔfcripttæ: impenfis ⁊ opa Martini flach Argentinæ accuratiffime impreffoꝝ Finis Anno a natiuitate faluator̄ nr̄i. M. cccc. lxxxix. xiii. kalendas Apriles.* Accedunt in eadem columna quinque difticha, quibus hæc opufcula emtoribus commendantur.

LXXIII. *Ad reuereudiffimum. d. d. Franci. de Piccolominibus. Sacr. San. Ro. eccle. Cardinalem Diaco. Senene3* (fic) *eccl'. Firmane Adminiftra. ꝑpetuum tractatus de Gabelis feu vectigalib⁹ ꝑclarif. v. i. doc. d. Joan. Bertachinum de firmo Aduoca confiftoria. edit⁹ ⁊ dicatus.* Venetiis per Bapt. de Tortis 1489. in Fol. max.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte averfæ paginæ folii primi. His fubjecta dedicatio viginti & uno diftichis comprehenfa. Folio fecundo poft *Proemium* auctoris tractatus ipfe incipit charactere gothico in duabus columnis præftanti chartæ impreffus. Signaturas, foliorum numeros arabicos, & plerumque initiales literas parvas typographus adjecit: defunt vero cuftodes, & paginarum infcriptiones. Circa medium columnæ fecundæ folii 20. legitur: *Venetiis per Baptiftā de tortis anno. M. cccclxxxviiij. xiii. menfis martii.* Subjecta funt Regiftrum chartarum, & typographi infignia.

LXXIV. *Eximii ac excellentiffimi iuris vtriufq3 doctoris domini Ludouici pontani de Roma nec nō profunde memorie repetitio: fuper notabili auctētica* (fic) *fimiliter: fumpta ex §. fin aute3 heres ī autē. de eccl. titu. col. ix. pofita fuper l. in teftamento. C. ad. l. falcidia3. in qua non minus copiofe q̄3 eleganter omnia pie caufe priuilegia recolegit.* (fic) — *Impreffum Papie per Chriftoforum de canibus anno dn̄i. M. cccc. lxxxviiii. die xv. decembris.* in Fol.

Verba *Eximii — recolegit* in fronte primæ columnæ primi folii *Impreffum* vero — *decembris* ad calcem columnæ fecundæ folii decimi octavi ejusque ultimi leguntur. Opufculum charactere gothico in duabus columnis impreffum eft. Caret cuftodibus, numeris foliorum, & paginarum infcriptionibus: habet vero in fronte initialem literam parvam, & fignaturas a. b. c.

LIBRI

NOTA ANNI IMPRESSA CARENTES,

QUORUM

PLERIQUE OCTAVO AUT NONO SÆCULI XV. DECENNIO, OMNES VERO ANTE ANNUM 1500. IMPRESSI VIDENTUR.

CLASSIS I.

LIBROS COMPLECTENS NOTAM LOCI, VEL TYPOGRAPHI, VEL UTRIUSQUE IMPRESSAM HABENTES.

CLIX. *Confessionale seu Interrogatorium Reuerendi patris fratris Jacobi philippi* (Foresti, a solo natali vulgo dicti, Bergomensis) – *Impressum Uenetiis p Bernardinuz Benaliū.* in 4.

In aversa primi folii pagina *Frater Jacobus philippus Bergomensis ordinis Eremitaꝝ* (sc. Sancti Augustini) *pri suo Reuerēdo religiōe pietateq; ac sanctimonia insigni Joanni marie dñici veneto benemerito generali canonicoꝝ Regulariuz Sancti Saluatoris. S. P. in domino Jesu* sc. dicit, & hoc opus manuscriptum transmittit. Clauditur his verbis: *Tui autem muneris offitium erit agere cum ipressorib⁹ vt ꝛ ceteri tue religionis filii ꝑticipes fiant.* Epistolam hanc dedicatoriam tabula excipit materiarum, in aversa pagina folii quarti terminata. Folio quinto, seu primo inter numerata opusculum incipit, charactere gothico firmissimæ chartæ impressum. Præter paginarum inscriptiones, & numeros typographus signaturas etiam, & custodes, hos quidem ad calcem foliorum, quæ signata sunt, nec non folii ultimi quaternionum, typographus adjecit. Ad calcem primæ paginæ folii lxviij. tantum hæc leguntur: *Impressum Uenetiis p Bernardinuz Benaliū.* Porro typographus iste duobus ultimis Sæculi XV. decenniis inter typographos venetos inclaruit. Ex epistola dedicatoria discimus, auctorem hoc opus post editum jam ab ipso Supplementum Chronicarum composuisse. De Supplemento autem isto, ipsoque ejus auctore scitu necessaria dicentur ad ann. 1492. N. XXII.

CLX.

CLX. *Hoc in uolumine continentur. Bernardi Justiniani Oratoris Clarissimi Orationes Eiusdem non nullæ Epistolę. Eiusdem traductio in Isocratis libellum ad Nicoclem Regem. Leonardi Justiniani Epistolæ.* Venetiis per Bernardinum de Benaliis, seu Benalium. in Fol.

Titulus, quem recitavi, legitur in prima primi folii pagina eodem charactere, quo opus ipsum, romano nimirum plane elegantissimo, impressus. In fronte folii secundi novus quasi titulus legitur: *Bernardi Justiniani Patricii Veneti Senatorii Equestrisq3 ordinis uiri amplissimi oratorisq3 Clarissimi: Eiusdem Orationes & Epistolæ. Sequitur autem* immediate *Viri Patricii Leonardi Justiniani Veneti Oratio habita ĩ funere Caroli Zeni conciuis suis.* (sic) Hanc vero excipiunt Bernardi orationes variis occasionibus, imprimis legationum, quibus Reipublicæ Venetæ nomine pluribus perfunctus est, habitæ, & opera alia in titulo designata, quæ quidem omnia foliis 66. comprehensa sunt. Ad calcem primæ ultimi folii paginæ primo quidem capitalibus literis impressum legitur: *Laus Omnipotenti Deo.* Tum vero: *Impressum Venetiis per Bernardinum Benalium.* Desunt custodes, numeri, & inscriptiones paginarum: signaturas vero, & initiales litteras parvas typographus adjecit. Auctoris vitam præter alios scripsit *Niceron* in *Memoires* &c. Tom. VII. qui animadvertit, opera hæc anno 1492. una cum auctoris ejusdem historia veneta prodiisse. Pluribus quippe historiæ hujus, anno 1492. ab eodem typographo impressæ, exemplaribus hæc quoque opuscula esse adnexa. Historiam venetam anno 1492. impressam Orlandi excitavit: horum vero opusculorum non meminit.

CLXI. *P. Ouidii Metamorphosis cum integris ac emendatissimis Raphaelis Regii enarrationibus & repræhensione illarū ineptiarū: quibus ultimus Quaternio primæ editionis fuit inquinatus.* Venetiis per Bernardinum Benalium. in Fol.

Verba tituli loco recitata leguntur in prima primi folii pagina. Aversa folii ejusdem pagina primo quidem *Priuilegium Raphaeli Regio* concessum, ne quis alius, quam quem ipse elegerit, typographus ejus opera in universa ditione veneta aut imprimat, aut impressa vendat, statuta quinquaginta Ducatorum pœna in eos, qui hoc attentaverint: deinde vero commentatoris Præfationem ad lectorem continet. Porro in hac præfatione adfirmat, enarrationes suas in Quintilianum, & Ovidii Metamorphosin *superiori anno perfidia cuiusdam librarii se* inscio emissas, easque, præsertim in ultimo quaternione per malignum quemdam, vel certe fatuum mirum in modum depravatas fuisse. Quare se novam earundem enarrationum editionem adornandam curasse. Quis fuerit perfidus iste librarius, ipsemet in Epistola ad Paulum Cornelium Patritium Venetum,

in

in fine adjecta, declaravit; fuit nempe Octavianus Scotus, typographus, vel librarius potius venetus celeberrimus, cujus sumptibus complures libri venetiis excusi sunt. Folio secundo *Ad Illustrissimum Mantuae principem Franciscum Gonzagam Raphaelis Regii enarrationum in Ouidii Metamorphosin praefatio* incipit scripta *Venetiis Nonis Septēbribus M. cccc.* lxxxxiii. Hanc excipit Ovidii vita & *Index eorum quę quoq3 in libro* metamorphoseos Ovidii continentur. Folio septimo opus ipsum incipit, eleganti charactere romano impressum, textus quidem Ovidii paulo majori, Commentaria minori. Initiales literas parvas, signaturas, & paginarum inscriptiones, e. g. *Liber Quartus*, typograpus ipse adjecit, custodes vero, & paginarum numeri desunt. In fine adnexa sunt 1) *Raphaelis Regii repraehensio quorundam ex foedissimis erroribus quibus ultimus quaternio primae editionis fuit inquinatus.* 2) Ejusdem epistola ad Paulum Cornelium Patricium Venetum. In aversa pagina folii ultimi inter impressa, quod est tertium duernionis x: legitur: *Laus omnipotenti deo. Impressum Venetiis per Bernardinum Benalium.* Accedit *Registrum* (chartarum) *huius operis.* Quamvis hæc editio nulla anni nota insignita sit, haud tamen dubitandum videtur, quin anno 1494. prodierit in lucem. Nam editio sumptibus Octaviani Scoti curata, prima illa, sed spuria, invito auctore emissa in lucem, prodiit Venetiis anno 1493. Conf. *Orlandi* pag. 35. & *Maittairii* Tom. I. pag. 561. Hanc igitur, cum *anno superiore* Raphael Regius in Præfatione ad Lectorem prodiisse affirmet: necesse est: præsentem hanc nostram anno 1494. excusam fuisse. Est ea certe notatu digna vel hoc solo nomine, quod prima sit genuina ab ipso Raphaele Regio adornata. Meminit hujus nostræ editionis Maittaire Tom. I. pag. 560. in not. 1. Adfirmat vero, eam ad annum 1493. pertinere, forte, quod epistola Dedicatoria scripta sit anno 1493. nonis Septembris. Verum anno primum 1494. nostram prodiisse, & quidem sine adjecta anni nota, patet ex hactenus a me dictis.

CLXII. Caii Plinii Secundi 1) Epistolarum libri octo. 2) Panegyricus Trajano Augusto dictus. 3) Liber de viris Illustribus (quem tamen Aurelii Victoris esse eruditiores hodie quidem non dubitant) per Antonium Moretum. in 4.

Folium primum vacuum est. In fronte secundi

C. Plinii Secundi Novocomensis Oratoris Epi
stolarum Liber Primus. sc. incipit.

romano charactere, & præstanti chartæ, ut reliqua omnia, impressus. Signaturas ab a — n. & ab A — C. typographus adjecit: desunt vero custodes, foliorum numeri, inscriptiones paginarum, & initiales literæ. Ad calcem paginæ versæ folii quinti quaternionis m est

C. Plinii Secundi Novocomensis Oratoris Epistola
rum Libri Octaui & Vltimi. Finis.

In

In fronte autem folii sequentis

C. Plinii Secundi Novocomensis Panægyri
cus Traiano Augusto Dictus. sc. incipit.

Terminatur panegyricus iste in prima pagina folii sexti ternionis a. In aversa vero folii ejusdem pagina sequentia leguntur: *Hoc in Volumine hæc continentur. C. Plinii Secundi Nepotis Nouocomensis Epistolarum Libri octo. C. Plinii Secundi Nouocomensis Panægyricus Neruæ Imperatori dictus. C. Plinii Secundi de Viris Illustribus Liber*, qui sequitur, chartis impressus signatis A. B. & C. atque in prima folii sexti ternionis C pagina terminatus, in eadem legitur:

Marcelli Philoxeni ad Antonium Moretum Epigramma:
Omnibus hæc q nunc tam recte impressa leguntur
Quod mendosa libri littera nulla uiget:
Antoni Morete fuit tua cura: laborq3
Namq3 faues claris sedulis (sic pro sedulus) *ingeniis.*
Quisquis amat ueteres: grates tibi semper habebit:
Et debet studio Plynius ipse tuo.

Antonius Moretus secundum *Orlandi* in *Origine E Progressi della Stampa* pag. 58. Venetiis typographicam artem exercuit. Hæc Plinii editio, Bibliographis, quos quidem consului, incognita, satis tamen adcurate facta fuisse videtur.

CLXIII. *Oratio de eligendo Summo Pontifice: habita Rome in Ecclesia sancti Petri ad sacratissimum Senatum Cardinalium. Innocentio Octauo demortuo: per R. in christo patrem Bernardinum Caruaial. Paceñ. Episcopum: Regis & Regine Hispanie Oratorem: die transfigurationis dominice, sexta Augusti M. cccc. xcij.* Impress. Lipsiæ per Gregorium Bœttiger. in 4.

Titulus a me recitatus in prima primi folii pagina impressus charactere germanico, quo & ipsa oratio, decem constans foliis impressa est, legitur. Auctor thema elegit ex Michææ Cap. VII. *Ne leteris inimica mea sup me: si cecidi, consurgam.* Agit vero tribus partibus 1) de Innocentio VIII. 2) De Sede Pontificia vacante. 3) De Romana Ecclesia, cujus miserrimam, qualis tum quidem, teste oratore, fuit, conditionem amaris deflet lachrimis, & vivis depingit coloribus, restauranda. Typographus paginas signavit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In fine hæc tantum leguntur impressa: *Impressum Liptzg per Gregoriū Böttiger.* Si non eodem, quo habita, anno, certe non diu post hæc impressa videtur oratio. Leichius de Orig. & Increment. Typograph. Lipſ. pag. 66. eam incunctanter ad annum 1492. retulit.

CLXIV. Nicolai de Tudeschis vulgo *Abbatis* Siculi, commentaria in 4. & 5. Libros Decretalium. Venetiis per Joh. de Colonia & Joh. Manthen de Gheretzem. in Fol.

Opus sine ullo titulo incipit circa medium columnæ primæ primi folii his herbis: *Rca de sponsalibꝫ ꝛ mrimoniis.* Impressum est charactere gothico in duabus columnis chartæ omnino præstantissimæ, quæ latissimos habet margines. Desunt custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum: litteras vero initiales parvas typographus adjecit. Ad calcem commentariorum in quartum librum decretalium sequentia leguntur subscripta

Hec lectura quarti libri decretaliuꝫ tra
dita in ciuitate Senaruꝫ per uirum in
signem & famosum doctorem dominum
Nicolaum Siculum finem hic prebet
Et sequit' eiusdeꝫ lectura super quarto (sic, pro *quinto*)

Lectura super quinto libro in fine hanc habet subscriptionem:

Explicit lectu. dñi Abba. sup 4° ꝛ 5°. decretal'. venetijs ipsa
prouisione Joh'is de Colonia ac Joh'is mãthē de gerretzem.

Vix dubitandum videtur, quin hæc commentaria intra annos 1470 - 1480 lucem aspexerint, forte cum commentariis in reliquos Decretalium libros.

CLASSIS II.

LIBROS COMPLECTENS, QUI PROPTER TYPORUM CONVENIENTIAM, ALIASQUE RATIONES PROBABILES UNI ALICUI EX TYPOGRAPHIS JAM COGNITIS VIDENTUR ADSCRIBENDI.

Gunthero Zainer, typographo Augustano celeberrimo, opus sequens adscribere nullus dubito.

CLXV. Der Schwaben-Spiegel. Theodisce. In Fol. magn.

In prima primi folii pagina præfatio legitur, quæ incipit:

In dem namen des höchsten ü
chters Cristi vnsers herren.
Es schreipt sanctus Paulus
zů den rômerē an dem xiij. capitel
vnd spricht Ein yeglich sele sol
vndertenig sein den höheren ge
wâlten| wañ es ist kein gewalt
dañ allein vō got &c. &c.

In præfatione hac sequens occurrit locus: nit vmb sünst tregt dz schwert der diener gottes. als der bapst das geistlich, vnd der keiser daz weltlich schwert — — Als der heilig Constantinus vñ groß keyser karel, vnd keiser friderich der ander, vnd auch all and durchleuchtigest keyser.. Videtur ex hoc loco colligi posse, opus hoc sub Friderico Secundo Imperatore, qui imperii habenas moderatus est ab anno 1218 — 1250, fuisse compositum. Haud enim alia ex ratione præter Constantinum & Carolum magnum hujus facta esse mentio videtur, quam quod eo regnante opus prodierit. Sed mea hæc tantum conjectura, quam nescio, an quis alius ante me probaverit, aut a me prolatam probaturus sit. In aversa pagina ejusdem folii Hie hept sich an daz lantrecht bůch hie nachgeschriben. Sequitur autem immediate registrum, seu brevia singulorum ordine capitum argumenta, quæ in columna secunda folii sexti terminantur. In aversa pagina hujus folii figuram videre est ligno incisam, quæ Imperatorem sedentem, septem imperii electores stantes, ac clericum & laicum in genua provolutos exhibet. Tandem folio septimo

Hie hept sich an dz lantrecht
bůch hie nachgeschriben.

Impressum est literis admodum pinguibus, quibus Guntherus Zainer frequenter est usus, e. g. in libris Fasc. I. pag. 26. & pag. 123 — 127. impressis. Hinc nullum est dubium, quin ex ejusdem typographia prodierit. Quæ etiam Clarissimi Panzeri in den Annalen der ältern deutschen Literatur pag. 30. sententia est. Paginæ singulæ in duas columnas distinctæ sunt. Custodes, signaturæ, foliorum numeri, & inscriptiones paginarum desunt. Occurrunt vero literæ initiales magnæ ligno incisæ. Totum opus cum indice præfixo foliis constat impressis 109. Post medium columnæ secundœ folii 109. subscriptionis loco hæc verba leguntur:

Gottes gericht bedenck mit
sorgen. vnnd richt dem reichē
als dem armen.

Exstant hujus editionis, quæ omnium prima Cl. Panzero judice est, exemplaria in Bibliotheca Ratisbonensi civica, ut quidem ex brevissima Clarissimi Gemeiner in Nachrichten von den in der Regensburgischen Stadtbibliotheck befindlichen Büchern &c. pag. 286. relatione colligere licet, & in Bibliotheca civica Norimbergensi. In posteriori tamen exemplari, Cl. Panzero teste, deest index operi præfixus. Cl. Zapfius in Augsburgs Buchdruckergeschichte nullam hujus editionis notitiam dedit. Ignoravit eam quoque Celeberrimus Putter in der Juridischen Encyclopedie.

Opuscula, quæ sequuntur, pleraque apud nos quidem uno volumine contenta, Romæ a *Sthephano Plank*, vel *Euchario Silber* impressa fuisse videntur.

CLXVI.

CLXVI. *Jo. Sulpitii Verulani de cōponendis & ornandis epistolis ad Philippū Gentilem Pallauicinum Patritium Genueñ. opusculum.* in 4.

Hæc in fronte leguntur opusculi, quod sine alio titulo iisdem literis, eidemque chartæ impressum est, quibus duo alia opuscula ejusdem auctoris Romæ ab Euchario Silber, alias Franck, impressa & a me ad annum 1487. N. XXVIII. recensita sunt. Desunt quoque signaturæ, custodes, numeri, & inscriptiones paginarum. Hinc nullus dubito, quin ex eadem typographia & forte eodem anno hoc opusculum prodierit. Post lineam aversæ paginæ folii vigesimi primi decimam octavam legitur sola vox *Finis*. Incipit vero in eadem pagina *Jo. Sulpitii de Scansione & syllabarum quantitate Epithome Tyronibus* sc. scripta, quæ ad calcem primæ paginæ folii 25. hanc habet subscriptionem:

Clauditur hic riuus: nostri pete flumina fontis
Ludere quo possis carminis omne genus.
Finis.

In aversa pagina folii ejusdem exstat *Registrum* sc. chartarum. Editio hæc Cl. P. Audiffredio fuit incognita, qui tamen pag. 301. editionem ejusdem aliam excitavit a Stephano Planck anno 1491. factam.

CLXVII. Jacobi Zachariæ Libellus Inscriptionum, seu Titulorum in scribendis epistolis ad variæ conditionis, & dignitatis homines, adhibendorum, a Gabriele Apollonio editus. in 4.

In fronte opusculi *Gabriel Apollonius Andree Brentio S. D.* Discimus ex hac epistola Gabrielem Apollonium primum fuisse, qui, id a se poscente Bibliopola, libellum hunc emendatum typis imprimendum curavit. Terminatur hæc epistola in aversa primi folii pagina, linea 4. Tum immediate incipit libellus inscriptionum; quorum prima est

Ad summum Pontificem.
Intus
Sanctissime ac Clementissime in xp̄o pater ꝛ dn̄e dn̄e mi metuende: post humilem cōmendationem & terre osculū ante pedes.

Opusculum gothico charactere Stephani Planck, ut videtur, præstanti chartæ sine custodibus, signaturis, numeris, & inscriptionibus paginarum impressum terminatur in aversa folii impressi vigesimi secundi pagina, ubi sola vox *Finis* subscripta legitur. In prima autem sequentis folii pagina triplex legitur auctoris epilogus ad lectorem primus quidem prosaicus, duo reliqui metrici. En tertium:

Scribantur: si scire cupis, nunc omnia charte.
Huc mercare librum: nam inde peritus eris.

Accedit in eadem pagina Registrum Foliorum. Cl. P. Audiffredi pag. 462. aliam hujus

hujus opusculi editionem, romano charactere impressam, & 34. foliis constantem, excitavit: nihil vero de nostra habet editione.

CLXVIII. Antonii Mancinelli Carmen de Floribus, seu de electis vocabulis latinæ linguæ, eorundemque significatu liber metricus. in 4.

In fronte primæ paginæ *Antonius Mancinellus Urso Ursine domus Heroi clarissimo: Episcopoq3 Thean. ac Gymnasii alme Urbis Rectori q3 optimo. S. P. D.* metrice. In aversa pagina post novem capitulorum opusculi hujus titulos (qui sunt de nominibus, verbis, participio, pronomine, præpositione, adverbio, interjectione, conjunctione, & orthographia) *Mancinellus ad Lectorem* prosaice præfari incipit. Scripta est hæc præfatio quæ paulo ante medium primæ secundi folii paginæ terminatur, *Calendis Sextilibus. Millesimo quadringētesimo octogesimo nono.* (sc. anno, quæ vox omissa est) *Rome.* In aversa folii secundi pagina post *Antonii Mancinelli Carmen de floribus ad Ueliternos* primum operis capitulum, sc. de nominibus, alphabetico ordine metrice, ut cetera capitula, concinnatum incipit. Impressum est præstanti chartæ gothico quidem, sed elegantissimo charactere, quem quidem Eucherii Silberi, alias Franck, typographi Romani esse ex dicendis de opusculo auctoris ejusdem, ad numerum sequentem recensendo, patebit. Initiales literas parvas, signaturas (a — g), & ad calcem aversæ paginæ folii quarti quaternionum a. b. c. d. e f. nec non ad calcem aversæ paginæ folii secundi duernionis g, custodes typographus adjecit. Desunt vero numeri, & inscriptiones paginarum. Ad calcem primæ paginæ folii quarti duernionis g

Finit Carmen de floribus.

In aversa pagina folii ejusdem occurrunt *Emendanda in Floribus*, quæ partem hujus paginæ majorem occupant; & nihil aliud. Ex nota anni 1489. auctoris præfationi adjecta verisimillimum est, opusculum hoc eodem anno impressum fuisse. Hinc Cl. P. Audiffredi non dubitavit, hunc ad annum & hoc, & sequens ejusdem auctoris opusculum recensere.

CLXIX. Antonii Mancinelli Carmen, seu liber metricus de figuris latini Sermonis. in 4.

In prima primi folii pagina *Antonius Mancinellus prestantissimo viro Joanni Uites Epo Uesprimiensi ac serenissimi Regis Hungarie Bohemieq3 oratori dignissimo. S. P. D.* Epistola hæc metrica ita incipit:

P Annonios inter fama Celeberrime præsul
Romano eloquio uel Cicerone prior.

In aversa pagina ejusdem folii *Antonius Mancinellus generosissimo adolescēti Michaeli*

chaeli Pãnonio S. P. D. Scripta est hæc epistola *Nonis Sextilibus Millesimo quadringentesimo octogesimo nono* sc. anno. Hinc eodem impressum fuisse hoc opusculum cum Cl. P. Audiffredi mihi quidem verisimillimum est. In eadem pagina incipit *Tabula* (alphabetica) *Figurarum*, terminata in prima tertii folij pagina, linea septima. Mox incipit *Carmen de figuris per Antoniũ Mancinellũ Ueliternũ summa diligentia editum.* Porro textus metricus romano charactere Eucharii Silber, eleganti, & luculento, explicationes vero prosaicæ charactere gothico eodem, quo opusculum immediate præcedens, impressæ sunt. Hinc Silbero adscribi utrumque opusculum jure potest, ut ante me jam notavit Cl. P. Audiffredi pag. 290. Totum hoc opusculum tribus constat chartarum fasciculis, signatis a. b. c., quaternis. Initiales literas parvas typographus adjecit. Custodes vero, numeri, & inscriptiones paginarum desunt. In aversa ultimi folii, vigesimi quarti nimirum pagina primum auctoris epilogus ad lectorem exstat, in quo affirmat, *de figuris extare hodie nullum opusculũ: quod quideʒ ita plene dilucideqʒ precipiat vti hoc nostrum.* Huic subscriptionis loco hæc tantum subjecta sunt verba:

Finit Carmen de Figuris.

CLXX. Antonii Mancinelli, Veliterni, Versilogus, seu libellus Metricus de componendis versibus, inprimis de quantitate Syllabarum. in 4.

In fronte opusculi *An. Mancinellus inclyto adolesceti Joanni michaeli de bonis, clarissimi uiri Dominici filio Vrbani quidẽ gymnasii doctoris sũmi. S. P. D.* metrice. In eadem pagina incipit *Mancinelli ueliterni Versilogus*, idemque charactere romano satis luculento & eleganti firmissimæ chartæ impressus, terminatur in prima folii duodecimi pagina linea 6. In eadem pagina *Mancinellus Augustino pitio. S. D.* Prosaica hæc epistola sex lineis, & parte septimæ comprehensa scripta est *Ex Vrbe nouembris* (non Nouembris, ut habet Cl. P. Audiffredi pag. 285.) *idibus M. cccc. lxxxviii.* (non *MCCCCLXXXVIII.* ut idem habet loc. cit.) Accedunt *Emendanda.* In aversa pagina folii ejusdem Aurelii Cæcii, Andreæ Flauii Rheatini, & Petri Hieronymi Auguris Epigrammata ad lectorem exstant, quæ in laudem auctoris, & præsentis operis sunt composita. Primum Cl. P. Audiffredi loc. cit. recitavit. Addam ego duo posteriora.

Andreas Flauius rheatinus.

Qui cupis aonidum sacri libamina fontis
Vis & apollinea nectere fronde comas.
Hec mancinelli precepta recentia natis
Instituent: foelix inspice lector opus.
Carminibusqʒ pedes: species: & tempora nosces.
Quanta sit & metro syllaba queqʒ sua.

Petrus

Petrus Hieronymus Augur.
Qui sua fronde cupit cõnecti tempora daphnes
Ista legat: paruo tempore serta geret.
Nam quodcũq; tenẽt parnassi culmina montis
Nancisci poterit, si bene cuncta leget.

Præter hæc nihil adjecit typographus. Cl. P. Audiffredi pag. 285. testatur duas exstare diversas ejusdem opusculi editiones, quarum quælibet duodecim constat foliis, & eadem complectitur, unam romano charactere Stephani Planck impressam, alteram ab hac diversam, eaque posteriorem, & non romanam esse adfirmat. Nullam vero ex hisce editionibus ita descripsit Cl. Audiffredi, ut certo adfirmare ausim, nostram editionem esse Romanam Stephani Planck. Videtur autem id mihi verisimillimum, quemadmodum etiam illud, quod P. Audiffredi adfirmat, anno nempe 1488, quo Epistola auctoris ad Aventinum Pitium scripta est, prodiisse in lucem. Literæ enim cum Planckianis, quas vidi, belle concordant, & orthographia in Epigrammate a P. Audiffredi recitato eadem plane est, quæ in nostra editione occurrit. Ceterum desunt in hoc opusculo custodes, signaturæ, numeri, & inscriptiones paginarum: initiales vero literas parvas typographus adjecit.

* Opuscula omnia hoc CLXXI. & sequentibus 25. numeris comprehensa pleraque eandem apud nos quidem compacturam habent. Videntur omnia diversis quidem typis, Romæ impressa. Fuerunt olim Alberti Hungeri, Procancellarii, & Theologiæ Professoris apud nos ordinarii publici, qui ea forte Romæ coemit.

CLXXI. *Sermo habitus Rome in basilica principis apl'o4 per Reuerendum prẽm dñm Guillermum de Pereriis Auditorẽ apl'icum sup electione futuri põtificis. Anno Mcccclxxxiiij. die Jouis. xxvj. Augusti.* in 4. min.

Hæc in fronte leguntur opusculi, quod gothico Charactere impressum quatuor tantum constat foliis. A Cl. P. Audiffredio in *Catalog. Rom. Editionum Sæc. XV.* inter editiones Romanas ad ann. 1484. pag. 261. recensetur.

CLXXII.

:LXXII. *Sermo Habitus In Capella sanctissimi Dñi nostri Pape Per* (sic) *Johannem Antonium Epm Alexandrinum* (vulgo Johannem Antonium de S. Georgio) *unius ex sacri palacij apl'ci Auditoribus locumtenentem. In dñica quinta Quadragesime. que dicitur dñica de passione.* in 4. min.

Verba hæc in fronte primæ Columnæ impressa mox ipse sermo excipit *thico quodam valdeque minuto Charactere, silberi fortasse aut Planckii* (ut ait P. udiffredi pag. 430. loc. cit.) impressus in duabus columnis, et quatuor tanm foliis Constans. Orator idem anno 1483. orationem habuit funebrem oram Sixto IV. P. M. in memoriam defuncti anno eodem Cardinalis Ferrii de Cluniaco, vulgo Cardinalis Tornacensis, Burgundi. Hanc recenset udiffredi pag. 258.

:LXXIII. Bulla Sixti Quarti R. P. qua renovatur Confraternitas piorum virorum in Archihospitali S. Spiritus in Saxia Romæ data, ut ad calcem legitur, *Rome apud Sanctum petrum Anno incarnationis dominice Millesimo. CCCC.* lxxvii. *duodecimo kalend. Aprilis.* in 4. min.

Opusculum, quatuor tantum foliis comprehensum, et minutissimo chactere Silberi characteri simillimo, in duabus columnis impressum sine ullo tilo incipit. Cl. P. Audiffredi pag. 447. ad annum 1478 retulit. Nescio qua e causa. Annum quippe Incarnationis Dominicæ 1477. (Nativit. 1478.) adellat ibid. in adpendice.

:LXXIV. Sixti IV. duæ Bullæ, quarum 1) revocatur quidquid non nullis contra concordata cum natione germanica inita circa beneficia ecclesiastica fuit concessum. 2) Vero gratiæ exspectativæ revocantur. in 4. min.

Bulla prior data est *Anno numerationis dominice Millesimo quadringentemo septuagesimo octavo Quinto decimo kl' Januarii* — posterior anno eodem *Nono Decimo kl' Februarij.* Ambæ sine titulo incipiunt, et non nisi duo folia, c tertii primam paginam, nec eam quidem integram, occupant. Cl. P. udiffredi nihil habet de his Bullis, quæ tamen Romæ Silberi vel Plankii haractere impressæ videntur.

CLXXV.

CLXXV. *Bulla extensiõis Indulgentia4 plenarie remiss... ac facultat dandi ɔfessionalia ꝑ tuitiõe fidei catholice ac Insule Rhodi. contra ꝑfidos turcos. Hospitalis sancti Johãnis Jerlimitañ. a diuõ Sixto. iiij. Poñ. Max. & Pientissimo cõcessa4.* in 4. min.

Recitata verba in fronte Bullæ, mox sequentis, leguntur. Impressa est Charactere gothico oblongo minus pingui, & data Romæ *Anno — Millesimo quadringentesimo octuagesimo kalend'. Septembris*, ut legitur post medium primæ paginæ folii septimi. In aversa pagina ejusdem incipit *Sūmariū bulle pcedentis*, in octavi folii prima pagina linea 14. terminatum. In aversa pagina folii ejusdem legitur *Forma confessionalis.* Audiffredi huius Bullæ non meminit: videtur tamen Romæ impressa literis Joh. Gensbergii.

CLXXVI. *Antonius Lollius geminianensis Reuerẽdissimis dñis R. Uicecancellario. M. Sãcti Marci. F. Sancti Eustachij S. R. E. Cardinalibus, Executoribus bo. me. Car. Matisconeñ. S. P. D.* dedicatque orationem, cui præfixus est Titulus: *Anto. Lollij Geminianensis Oratio habita in funere dñi Ph. ꝑmi Car. Matisconeñ. Frequeti Car. Senatu.* in 4. min.

In prima primi folii pagina primum quidem epistola legitur dedicatoria, tum vero oratio incipit, charactere gothico impressa, & in aversa sexti folii pagina, linea sexta, terminata. Subscriptio in eadem pagina sequens legitur:

Inno. viij. Põt. Maximo. Mens. i. Die. xxvij. Anno incarna. do. Mcccclxxxiiij.

Editionem hanc Cl. P. Audiffredi, forte non abs re, ad annum 1484. pag. 261. recensuit.

CLXXVII. *Bulla indulgentia4 plenarie remissionis ꝛ facultatis eligendi ɔfessorẽ publicanda ꝛ exercitiõi mandanda in Italia & extra vbilibet ꝑ venerabilẽ religiosum fratrẽ Angelū de clavasio ordinis mino4 de obseruantia vicariū generalem citramontanū. aut ꝑ deputatos ab eo cum ꝑtate dispensandi in symonia & aliis irregularitatibus ac impedimentis mrimonij seu ɔponendi suꝑ incertis ꝛ vsuris ac etiã certis scdm tenorem*

rem infrascriptū pro tuitione fidei catholice ac expulsione Theucri (Turcæ) *de Italia diuo Sixto qrto pontifice maximo ꝛ pientissimo concessarum.* in 4. min.

Hic titulus in fronte Bullæ legitur, quæ impressa est charactere gothico minutissimo, & in aversa tertii folii pagina terminatur. Data fuit *Romæ — Anno incarnationis dñice Millesimo quadringentesimo octuagesimo pridie noñ. decembris. Pontificat⁹ nr̄i anno decimo.* In prima sequentis folii pagina legitur *Summariū bulle precedentis.* Nihil de hoc opusculo, abs dubio Romæ impresso, habet Cl. P. Audiffredi.

CLXXVIII *Leonellus chieregatus Epus Arbeñ. S. d. n. pape Referēdari⁹ Georgio iuriscōsulto eccl'ie sancti Petri Basilieñ. p̄posito Salutē. pl. D.* Hæc in fronte leguntur epistolæ: ad calcem vero aversæ quarti folii paginæ sequentia: *Hecqꝫ impressa est epistola per honorabilem ꝛ discretū nec non ingeniosum virū magistrū Bartholomeū Guldinbeck de Sultꝫ. Laus deo.* in 4. min.

In hac epistola data *Rome xv. kl'. nouembris. Mccccxxxxij.* Leonellus Chieregatus Georgio exponit, quid ipse sentiat de novis Turbis in Basiliensi ecclesia exortis, imprimis de novo ibidem celebrando Concilio generali secundum quorundam vota, Impressa est charactere gothico. Cl. P. Audiffredi pag. 251. eandem excitavit editionem, sed sub titulo: *Laurentii Chieregati* quasi nimirum auctor hujus epistolæ esset diversus a Leonello Chieregato, cujus, tanquam episcopi Tragurienfis duo opuscula unum quidem ad ann. 1487. pag. 38r. alterum ad annum 1488. pag. 284. nec non tanquam episcopi Concordiensis tria alia ad ann. 1492. pag. 308. ad ann. 1495. 332. nec non fine nota anni pag. 375. idem P. Audiffredi recensuit. Si opusculum præsens, cujus auctor *Leonellus Chieregatus* non Laurentius Chieregatus, fuit, ipse vidisset, duos ex uno, qui primum Arbensis postea Traguriensis, & demum Concordiensis episcopus fuisse videtur, Chieregatos non fecisset. Sed in hujus opusculi recensione a R. P. Thoma Veranī, ad cujus auctoritatem & hic, & passim alias provocat deceptus fuit.

CLXXIX. *Oratio Cole Montani ad Lucenses.* in 4. min.

Hæc in fronte leguntur hujus orationis, quæ charactere medio Stephani Planck impressa octo foliis constat: inter hæc vero primum vacuum est. Oratio eo spectat, ut Lucenses ab inito cum Florentinis fœdere

re dimoveantur. Habita est, secundum supputationem Ant. Saxii in *Historia Typographiæ Mediolanensis* anno 1478, vel 1479. Idem ibid. col. 158. seqq. de auctore orationis, quam Manuscriptam tantum exstare putavit, adcurate disserit. Exstant vero, secundum P. Audiffredi pag. 423. tres ejus editiones romanæ, quarum una gothico charactere, speciem referente characteris medii a Stephano Plannck adhibiti, sed reipsa diverso impressa est plagularum VI. secunda ipso charactere Planckii plagularum VIII. quorum tamen ultima maxima ex parte vacat: Tertia characterere impressa Romano minus eleganti Silberi plagularum VIII. minus aliquot lineis. Nostra editio, utpote quæ in prima folii octavi pagina, linea 24. terminatur, & hinc ultimam plagulam, seu folium majori ex parte vacans habere dici potest, ac Plannckii charactere impressa est, cum secunda, quam P. Audiffredi adpellat, forte convenit. Verum obstare tamen illud videtur, quod nostra quidem editio folium primum integrum vacuum habeat.

CLXXX. *Ludouici Imolensis ex ordine minorum theologie ꝓfessoris in funere Reuerēdissimi domini dñi Petri Ferrici. tituli sancti Sixti presbiteri Cardinalis ⁊ episcopi Tirasonēsis oratio feliciter incipit.* Accedit Pauli de Cratis, Canonici Cremonensis, qui defuncti Cardinalis Magister domus fuit, brevis relatio de vita, morte exequiis & virtutibus defuncti. in 4. min.

Verba tituli loco recitata leguntur in fronte opusculi, quod gothico charactere illi simillimo, quo opusculum N. CLXXV. recensitum, impressum duo tantum folia, & tertii primam paginam implet. Nam *Que* (in aversa tertii folii pagina) *sequuntur per Paulum de Crottis Cremonēsē supradicti sancte memorie Reuerendissimi domini Cardinalis Tirasoneñ domus magistrum ⁊ secretarium* adjecta sc. fuerunt. Terminantur hæc in prima sequentis folii pagina, linea 21. In eadem pagina sequens legitur Epigraphe:

Paulus de Crottis Canonicus
Cremonēsis sedis apostolice
acolit⁹ numerari⁊ ob in
tegrā fidē. deuotā
ḡtāq3 cliētelā. per
petuo merēs ac
lugēs.

Et nihil amplius. Tam hæc epigraphe, quam titulus orationi præfixus totidem verbis, & lineis, quibus in nostro exemplari habentur, a Cl. P. Audiffredi pag. 231. & 232. ad annum 1478. quo defunctus est Cardinalis, & habita Oratio, recensentur. Hinc nullus dubito, quin huic Bibliographo eadem ob oculos versata fuerit editio; & suspicor, typographi esse errorem, ubi pag. 132. folia editionis VI. (6) esse adfirmatur. Sunt enim tantum IV. (4).

.XXXI. *Franciscus philelfus Sal. di pl. Sixto quarto pontifici maximo.* in 4. min.

Hæc in fronte leguntur epistolæ, quacum Philelphus Sixto IV. latinam t versionem particulœ cujusdam, ut ait, in græco codice repertæ, in qua ur de Ghristi sacerdotio. Epistola una cum hac particula latine ex græco a romano rudiusculo charactere, impressa est, & sex folia, ac septimi quinm lineas cum dimidia occupat. Clauditur epistola his verbis: *Vale Rome marciis Anno a natali xpiano Millesimo quadringentesimo septuagesimo sexto.* ter hæc nihil legitur adjectum. Cl. P. Audiffredi ad annum 1476. pag. 215. ionem hujus opusculi charactere gothico excusam, & quatuor plagulis contem, atque hinc a nostra, diversam excitavit. Idem in Addendis & Corndis ad pag. 215. editionem hanc charactere gothico medio Stephani Planck usam esse adfirmat; & hinc ante annum 1479, quo Planckius Romæ libros it imprimere, haud prodiisse in lucem. Nostræ editionis, quæ forte majori ad annum 1476. referri potuisset, nullam facit mentionem. Idem vero e animadvertit, Francisci Philelphi librum de Jesu Christi Sacerdotio, a ytagio in *Analectis Litterariis* pag. 681. indicatum, a nostro hoc opusculo differe.

.XXXII. *Lamentatio Nigripontis ad Re. dominū dominum. N. Cardinalem. Nicenum* in 4. min.

Hæc in fronte leguntur opusculi, cujus auctor expugnationem, a Turcis am, Insulæ Nigripontis, olim Eubœæ, deplorat. Constat quatuor tantum s, & in fine præter vocem AMEN nihil habet subscriptum. Cl. P. Audiffredi hac editione pag. 391. sequentia tantum adnotavit: Folia IV. *Charact.* (er) n. (anus) *rudis mihi non satis notus, sed sine dubio Romani Typographi.*

.XXXIII *Ad Reuerendissimū in christo patrē & dominū dñm Guilielmū Epm Ostiensem sacrosancte Romane eccl'ie Cardinalez Rothomagensez. Ambrosii Corani sacre theologie professor, ordinis diui Augustini p̄fatio super orationez* (ab ipso habitam Romæ anno 1472. *de conceptione Virginis. Feliciter Incipit.* in 4. min.

Præfatio, cui titulus recitatus est præfixus, epistola dedicatoria potius nda fuisset. Terminatur in aversa primi folii pagina & in eadem *Sequit' rica* (Titulus orationis a Cl. P. Audiffredi pag. 426. ex eadem editione veremus & adcurate descriptus) *de ipsa oratione*, cujus thema est; *Necdum*

 erant

erant abiſſi & ego jam concepta eram. Impreſſa eſt charactere Romano rudiuſculo, quem Joh. Gensbergii eſſe adfirmat Cl. P. Audiffredi. Poſt medium primæ paginæ folii noni incipit

Deuotiſſima eiuſdem (auctoris) *oratio ad*
eandm (ſic) *dei genitricē Mariam.*

Ad hujus calcem in prima decimi, ejusque ultimi folii pagina hæc adnotata leguntur, & nihil aliud: *Quicūq3 autem ſupraſcriptā orationem deuote dixerit pro qualibet uice auctoritate Sanctiſſimi domi* (ſic) *noſtri dn̄i Sixti diuina prouidentia pape quarti Centum dies de iniunctis ſibi penitētiis miſericorditer relaxantur.* P. Audiffredi loc. cit. alterius meminit editionis, charactere gothico excuſſæ foliorum VI. quæ orationem hanc ad B. V. non habet adjectam. Utramque non eodem mox anno, quo habita eſt oratio, prodiiſſe idem recte adnotavit. Nam auctor in epiſtola dedicatoria ipſe ait, ſe, multis id poſcentibus, *Tandem* orationem hanc imprimendam artificibus tradidiſſe.

CLXXXIV. *Bernardi iuſtiniani Leonardi Oratoris. filii Legati Veneti oratio habita. apud Sixtum. IIII. Pontificem maximu.* in 4. min.

Hæc in fronte leguntur orationis, quam auctor nomine reipublicæ ſuæ ad Sixtum IV. ſummum Pontificatum eidem gratulaturus, habuit. Impreſſa eſt charactere romano rudiuſculo Gensbergii, quæ etiam Cl. Audiffredii ſententia eſt, conſtatque decem foliis impreſſis. In fine nihil prorſus ſubſcriptum legitur.

CLXXXV. *Oratio in funere Reuerendiſſimi domini. dn̄i Petri Cardinalis ſancti Sixti habita a Reuerēdo patre domino Nicolao epiſcopo modruſienſi.* in 4. min.

Hæc in fronte leguntur orationis, quæ eodem, quo præcedens, aut certe ſimillimo charactere impreſſa decem conſtat foliis. Ad calcem paulo poſt medium primæ decimi folii paginæ hæc tantum capitalibus literis leguntur ſubſcripta:

Et Sic Eſt Finis.

Cl. P. Audiffredi pag. 172. N. XXXI. de hac oratione ſequentia adnotavit: *Obiit Petrus Riarius* (Cardinalis S. Sixti) 5. *Januarii huius anni.* (1474) *Orationem autem in eius funere habitam typis* (*Romanis, ut credere par eſt* *poſtea editam fuiſſe, narratur in Vitis Pontiff. & Cardd. Tom. III. edit.* 1677. *Col.* 45. Patet, Audiffredio nullam viſam eſſe hujus orationis editionem.

CLXXXVI.

CLXXXVI. *Sixtus Papa. iiii. Dilecto filio Nobili viro Johanni Mocenigo Venetiarū Duci Salutem.* in 4. min.

Hæc, tribus lineis comprehensa leguntur in fronte epistolæ, qua Sixtus IV. Venetorum ducem ad componendam cum Duce Ferrariæ pacem hortatur. Impressa est charactere romano, & sex constat foliis. Videtur eodem anno impressa fuisse, quo scripta est. Scripta est autem *Romę. M. cccc. lxxxii. xvii. Calen. Martii.* Editionem hujus epistolæ Romanam, quam Cl. P. Laire in *Specimin. Histor. Typograph. Romanæ Sæc. XV.* pag. 188. excitavit, cum nota anni *MCCCCLXXII.* oportet esse spuriam, aut certe nota anni sinistre posita est. Nam Joannes Mocenigo primum anno 1478. venetorum Dux creatus est, ut jam notavit Audiffredi pag. 118. Idem pag. 254. ad annum 1482. editionem a nostra plane diversam cum nota anni sinistre posita, nimirum *Mcccclxxii.* (*sic, loco* 1482. verba sunt P. Audiffredii) *Cal. Martii.* Addit, se ab amico accepisse, eiusmodi editionem exstare in Bibliotheca Vaticana sub num. 10511. Sub eodem numero eademque in Bibliotheca exstare monuit P. Laire editionem ab ipso excitatam loc. cit. quod a P. Audiffredio omnino fuisset animadvertendum. Inde enim patet, utrumque de eadem editione fuisse locutum. P. Audiffredi in *Addend. & Emendand.* pag. 450. denuo de hac epistola loquitur, adfirmatque in schedulis Nicolai Ugolini se adnotatam reperisse hujus epistolæ editionem, quæ in fine habet: *Data Romæ MCCCCLXXII.* (1472.) *XVII. Cal. Martii.* Putat igitur duas existere epistolas Sixti IV. ad Joh. Mocenigum, quarum prior XVII. Calend. Martii, posterior, ab ipso ad annum 1482. cum falsa anni nota excitata, ipsis Calendis Martiis data est. Editionem cum nota diei XVII. Calendas Martii nullo modo congruit, ut idem observat, in annum 1482 vel 1483. quorum uterque, utpote communis, eo die caruit: congruit vero in annum 1472. qui fuit bissextilis. Sed anni 1472 nota, ut paulo ante monui, aperte falsa est. *Dicamus ergo*, verba sunt P. Audiffredii, *typographum in anno utriusque Epistolæ errasse: errasse quoque* (*ni forte errauit Ugolinus*) *in die primæ.* Quod si igitur typographus erravit ponendo diem *XVII. Calend. Martii*, quæ dies in nostra etiam editione, Cl. P. Audiffredio prorsus incognita, est adposita, nescio, cur duas diversas epistolas, altera quidem *XVII. Cal. Martii*, alteram ipsis *Calendis Martiis* datam assumat P. Audiffredi. Sane nostra editio notam anni M. cccc. lxxxii. die vero *XVII. Calend. Mariii* exhibens eandem continet epistolam, quam editio a P. Audiffredio ad annum 1482. pag. 254. N. XIII. cum falsa anni 1472, die vero *Cal. Martii* nota excitavit. Incipit enim epistola nostræ editionis *Scripsimus superioribus diebus* &c. & desinit: *Reipublicæ Christianæ unitis viribus contra immanissimos hostes consulamus.* Iisdem scilicet verbis, quibus editio P. Audiffredio pag. 254. excitata.

CLXXXVII.

CLXXXVII. *C. Jul. Cesaris oratio Vesontione — belgice ad milites habita.* Ab Andrea Brentio ex ipsius Cæsaris commentariis & græcis codicibus integre latina facta. in 4. min.

In aversa primi folii pagina editoris decastichon *Ad Cesarem* legitur. Folio secundo *Ad Xystum. iiii. Pont. max. Andree Brentii Patauini Oli. Car. Neapolit. Secre epistola* incipit dedicatoria sequentis opusculi. Hanc in aversa ejusdem folii pagina *Andree Brentii Patauini In C. Julii orationem prefatio ad quirites* excipit, in qua orationis hujus, quam nec in Cesaris commentariis, nec in græcis codicibus integram a se repertam, utrisque autem adhibitis monumentis integram a se latinam factam fuisse adfirmat, argumentum exponit. Terminatur hæc præfatio in prima pagina folii tertii, linea 19. Tum incipit

C. Jul. Cesaris oratio Vesontione
belgice (galliæ belgicæ) *ad milites habita.*

quæ verba jam tituli loco recitavi. Tam oratio ipsa, quam quæ eandem præcedunt, & sequuntur, sunt charactere romano minus pingui impressa. Oratio terminatur in prima pagina folii decimi, linea 28. In aversa pagina folii ejusdem ultimi quatuor leguntur epigrammata in laudem Brentii, quorum primi auctor inscribitur *Litauicus*, secundi *Franciscus*, tertii *M. Lucius*, quarti *Ambrosius*. Ex tertio discimus, Brentium, cum orationem hanc ederet, necdum vigesimum quintum ætatis annum complevisse. En integrum hoc epigramma:

Scripta quidẽ grece: sed nondũ nota latinis
Cesaris in castris contio clara fuit.
At nostrã ferit (sic) *preclara Brentius arte.*
Qui nondũ quintã cõplet olympiadem.
Lectores iuueni ꝙ munere reddite grates.
Jam meliora dabit: sit modo uita diu.

Desunt signaturæ, custodes, numeri, & inscriptiones foliorum. Initiales vero literas parvas initio epistolæ dedicatoriæ, præfationis, & orationis ipsius typographus adjecit. Editionem hujus opusculi romanam charactere gothico medio seu usitatiore Stephani Planck excusam, nota vero loci, anni & typographi carentem, atque octo foliis in 4. min. constantem excitavit Audiffredi pag. 422. Nostræ vero editionis nullam facit mentionem. Videtur & hæc Romæ excusa. Auctor patria Patavinus tum Patavii, tum Romæ, ubi anno 1484. obiit, humaniores literas docuit. De eo conf. *Papadopoli Historia Gymnas. Patavin.* Tom. II. pag. 177. Opera alia ab eo edita, partim ex græco conversa recenset Audiffredi pag. 257. & 379.

CLXXXVIII. Sixti IV. R. P. Bulla contra Laurentium de Medicis, ejusque asseclas Nicolao de Vitellis civitatis castellum, urbem pontificiæ ditionis ad rebellionem concitanti, opem ferentes edita, qua his quidem pœnas tam ecclesiasticas, quam civiles infligit. in 4. min.

Bulla incipit sine ullo titulo verbis *IXTUS* (Sixtus) *Episcopus servus servo4 dei* &c. Impressa est gothico charactere a romano quodam typographo, ut videtur, & forte eodem anno, quo fuit edita. Constat sex foliis, quorum primum, sine dubio vacuum, in nostro exemplari deest. Ad calcem in aversa sexti folii pagina legitur: *Datum Rome apud sanctum Petrum anno incarnationis dominice Millesimo quadringentesimo septuagesimo octauo kal. Junii Pontificatus nostri anno septimo.* His subjecta hæc tantum leguntur:

Sixtus. iiii. Pon. max.

Cl. P. Audiffredi nullam hujus Bullæ mentionem fecit.

CLXXXIX. *Stephani archiepi Anti bareñ sermo habitus in materia fidei cōtra Turco4 psecutionē ex solennitate gloriosi apl'i z euāgeliste Johānis.* in 4. min.

Hæc in fronte leguntur opusculi, quod charactere gothico minutissimo pereleganti impressum terminatur in prima quarti folii pagina. In eadem sequentia leguntur subscripta: *Habita fuit hec oratio Rome in ecclesia Lateraneñ per. R. p. nñm Stephanum Thegliatium archiepm Antibareñ vt moris est in celebratione misse pōtifi. in die solennitatis gloriosi apl'i z euangeliste Johānis. Anno dñi. Mcccclxxx Pontificatus vero. S. d. n. d. Sixti pape. iiii. anno decimo.* Cl. P. Audiffredi hujus editionis non meminit: excitavit vero pag. 246. aliam ejusdem editionem, sex foliis constantem, in qua, cum notam anni Mcccclxxxi. (1481.) pro Mcccclxxx (1480.) ut recte in nostra editione legitur, sinistre utique positam observaret, novo, ut videtur, errore pro *Pontificatus — — anno decimo* legendum statuit *undecimo*

CXC. *Petri Marsi panegyricus Innocētio octauo Pō. Max. dicatus in memoriam sancti Johannis euangeliste.* in 4.

Verba hæc mox ipsa excipit epistola dedicatoria, ex qua discimus orationem a Petro Marso, publicis negotiis impedito habitam quidem non fuisse, ut propositum erat, editam tamen fuisse anno primo sc. 1484. Pontificatus Innocentii VIII. Incipit oratio in aversa ejusdem folii primi pagina, & gothico charactere Silberi impressa in aversa sexti folii pagina terminatur. Cl. P. Audiffredi ejusdem meminit pag. 428.

CXCI. *Anthonij Lollij Geminianensis oratio Circumcisionis dominice: habita coram Innocentio. viij. Pontifice maximo frequenti R. Car. Senatu. Caleñ Januarij.* in 4. min.

Hæc in fronte leguntur orationis, charactere gothico impressæ, & in prima sexti folii pagina terminatæ, in qua insuper legitur:

Anno incarnationis dominice. M. cccc. lxxxxv. Pontificatus vero anno primo.

Eam ad annum 1485. retulit P. Audiffredi pag. 264.

CXCII. *Hippocrates de insomniis* latine versus ab Andrea Brentio. in 4. min.

In aversa primi folii pagina *Zachariæ Barbaro Veneto R. oratori Andreas B.* (Brentius) *P. S. D.* In hac epistola non nisi laudes leguntur Zachariæ Barbari, nihil vero de præsenti opere. In fronte folii secundi *XYSTO. PONT. MAX. ANDREAS Brentius Patauinus. S. D.* Epistola hæc dedicatoria terminatur in aversa folii quinti pagina, linea tertia. Tum immediate sequitur

Hippocrates de insomniis.

Tam libellus iste Hippocratis, quam quæ præced et sequuntur, sunt romano charactere satis luculento & eleganti impressa. Circa medium aversæ paginæ folii decimi libellus Hippocratis terminatur, et statim *Andreas B.* (Brentius) *P. Ni Gupalatino. S. D.* In hac epistola, qua plura versionis suæ loca uberius exponit, adfirmat, se eandem hortatu Gupalatini, & Aloisii *podocatharii uiri optimi & utriusq3 nostrum amicissimi* suscepisse. Terminatur hæc epistola in prima folii decimi quinti pagina, linea 18. In aversa ejusdem pagina sub inscriptione *Idem* interpres rationem reddit, cur græcum Ctesius (Κτησιος) latine verterit *Terrestris.* Exemplar hujus editionis a Cl. Denis in Merkwürdigkeiten der garellisch. Bibl. pag. 207. & 208. recensitum mancum esse oportet, utpote quod foliis constat tantum quatuordecim, & Epistolam Brentii ad Zachariam Barbarum non habere videtur. Nullam certe ejus mentionem fecit Denis. De Andrea Brentio supra ad N. CLXXXVII. quædam adnotavi. Hujus opusculi, quod cum Cl. Denis Romæ impressum censeo, non meminit P. Audiffredi.

CIII. *In speculo gestoruз mundi capl'o de Tiberio Impatore ꝛ fine legit' epl'a Pilati Tiberio missa* (qua nunciat ea, quæ ipso præside in Judæa acta fuerant de Jesu Christo) *Lentuli de statura Cristi epistola r̄perta in annalibus Romanorum.* — *In Alphunsuз Aragonū Regeз* (ex itinere quodam reversum) *oratio* gratulatoria ab anonymo (qui de se ipso dicit *ego tā paruulus*) in 4. min.

Duo opuscula priora non nisi folium, & singula quidem, paginam im-
1t. Tertium paginam integram, & aversæ paginæ viginti lineas occupat. Im-
ssa sunt charactere romano rudiusculo, suntque primus forte conatus romani
usdam typographi. Duo priora quin spuria sint, pauci addubitabunt: tertii
o auctor, & occasio, quo habita est oratio, me quidem latet. Nihil etiam
istis alicubi me legisse memini.

CIV. Septem Psalmi pœnitentiales in italicum Idioma vulgare conversi, & Symbolum Apostolorum pariter Italice. Versio Metrica. in 8. min.

Tituli loco in fronte primæ paginæ legitur: *Incominzo li sette Salmi pe-
ntiali In vulgari.* Impressi sunt charactere gothico Stephani Planck, eodem
iirum, quo opusculum ad ann. 1489. N. XLIII. impressum est. Unde apud
: quidem eandem habet compacturam, quemadmodum etiam opuscula duo
uentia. Constat istud quidem opusculum foliis duodecim nec signatis, nec
neratis. Septimus Psalmus penitentialis terminatur in prima ultimi folii pa-
a, linea 7. Huic subjecta est vox *Finis.* Immediate vero sequitur *Credo
gare fato p. f. Ja. de bagno.* Cuivis articulo additum est nomen apostoli,
ejus auctor credebatur. Exemplo sit articulus primus:

Jo credo nel supremo creatore
de cieli ꝛ terra patre omnipotente
si chome disse Pietro piscatore.

rminatur symbolum in aversa ejusdem folii pagina, linea 23. In eadem a
ctris legitur vox ☾ *Finis.* & nihil aliud. Videtur opusculum eodem anno
mæ impressum, quo opusculum ad ann. 1489. N. XLIII. recensitum. Cl. P.
ıdiffredio fuit incognitum.

CXCV. *Mirabilia Romane vrbis.* in 8. min.

Opusculum istud, octo constans foliis impressis eodem est charactere impressum, quo immediate præcedens, cui in eadem compactura apud nos est adnexum. Folia nec numerata nec signata sunt: carent etiam inscriptionibus. Verba tituli loco recitata leguntur in fronte primæ paginæ: ad calcem vero opusculi post lineam primæ octavi folii paginæ decimam sextam sola vox ¶ *Finis.* Cl. P. Audiffredi pag. 392. duas alias ejusdem opusculi editiones excitavit: de nostra autem nihil habet. Opusculum in certos articulos diuisum est. In primo agitur de muro urbis, propugnaculis, turribus, ejusque amplitudine in secundo de portis primum intra urbem, deinde *transtiberim* (sic) in tertio *De montibus infra* (sic) *vrbem*, in quarto *De pontibus vrbis* &c. &c. ultimus articulus est *De Octauiano imperatore.* Opusculum hoc esse diversum ab illo, quod ad ann. 1489. N. XLIII. descripsi, ibidem jam monui, patetque ex utriusque volumine, & argumento. Ut vero præsens editio a Stephano Planck eodem anno, quo opusculum illud prius; excusum videtur: ita perquam probabile est, quod ambo etiam anno 1492. simul prodierint ex eadem typographia. Certe Cl. Panzerus loc. cit. pag. 43. meminit editionis opusculi sub titulo: *Mirabilia Rome* (sic, non *Romane*, ut nostra editio habet) *vrbis*, quæ eandem habet compacturam cum editione opusculi, ad annum 1489. N. XLIII. recensiti, facta Romæ anno 1492. per Stephanum Planck, & a Cl. Panzero ibidem descripta. Ceterum editio ista anni 1492. a Cl. Panzero descripta est oppido diversa ab illa, quam ad annum eundem N. VI. recensebo.

CXCVI. *Odus* (mOdus) *confitendi* ɔ*positus per reuerēdum epūm Andreā Hyspanum sancte Romane ecclesie penitētiariū.* in 8. min.

Hoc exordium est opusculi, cujus textus in eadem linea cum vocabulo ultimo *penitētiariū* incipit vocibus *Quoniā omī.* Constat foliis duodecim, quæ nec numeros, nec inscriptiones, nec signaturas habent. In aversa folii duodecimi pagina post lineam textus duodecimam legitur: ¶ *Finit modus confitendi.* In prima autem pagina folii sequentis incipiunt *Nterogationes* (sic, sc. iNterogationes) *& doctrine quibus quilibet sacerdos debet interrogare suu*ʒ *cōfitentem.* Atque hæ quidem decem constant foliis impressis. Ad calcem aversæ paginæ folii decimi legitur vox ¶ *Finis.* Sunt etiam hæc duo opuscula iisdem literis impressa, quibus duo præcedentia, & alterum illud ad annum 1489. N. XLIII. recensitum. Habent etiam hæc omnia eandem apud nos quidem compacturam. Quare vix dubitandum videtur, quin eodem anno 1489. a Stephano Planck Romæ fuerint excusa. Præsens editio Cl. P. Audiffredio fuit incognita: idem vero pag. 459. duas alias, a nostra diversas, excitavit.

CLAS-

CLASSIS III.

LIBROS COMPLECTENS, QUORUM LOCUS IMPRESSIONIS ET TYPOGRAPHUS AUT INCOGNITI MIHI SUNT, AUT MINUS CERTI.

CXCVII. *ORATIONES In eloquentiam In hiſtoriam In bonas artis* (ſic pro artes) *In poeticen In Sapientiam In Satyram & ſtudia humanitatis Vita Pauli ghiacceti De penitentia.* Auctore Bartholomæo Fontio, Florentino. in 4.

Verba *Orationes — De penitentia* leguntur in averſa primi folii pagina novem lineis comprehenſa. In fronte folii ſecundi *Bartholomeus fontius Laurentio medici S.* Epiſtolam hanc dedicatoriam in averſa ejuſdem folii pagina excipit

Oratio Bartholomei fontii in laudem
oratorie facultatis.

Tam hæc, quam ſequentes orationes & opuſcula rotundo charactere plane elegantiſſimo & præſtanti chartæ impreſſa ſunt. Initiales literas parvas, & ſignaturas ab a — f ipſe typographus adjecit: deſunt vero cuſtodes, numeri, & inſcriptiones paginarum.

Oratio Bartholomei fontii in laudem poeti
ces facultatis

in fronte folii quinti quaternionis c.

Bartholomæi fontii Donatus ad Julianum
Medicem Petri. F.

in fronte folii ſecundi ſexternionis f incipiunt. Donatus vero iſte, ſeu Donati Acciaioli Florentini oratio ſeu diſcurſus de Pœnitentia cum Bartholomæo Fontio, ut ipſe narrat in dedicatione ejuſdem ad Julianum Medicen Petri filium, habitus terminatur in averſa pagina folii duodecimi ſexternionis f, linea 17. In fine ejuſdem nihil prorſus legitur ſubſcriptum. Editio Florentiæ facta fuiſſe videtur octavo, vel nono ſaltem ſæculi XV. decennio. Bartholomæus Fontius ipſe Florentinus fuit, vir elegantiſſimi ingenii cujus luculentiſſimum monumentum præſentes ſunt orationes. A Matthia Corvino, Hungariæ Rege, Bibliothecæ Budenſi Præfectus, & inter ejuſdem familiares adlectus eſt. Edidit complura alia opera, de quibus ſatis adcurate diſſerit J. Albertus Fabricius in Bibliotheca Lat. Vol. II. De operum auctoris ejuſdem rariſſima editione, quæ ſub Auſpiciis Auguſti Brunsvicenſium, & Lunæburg. Ducis prodiit Francofurti anno 1621. erudite diſſeruit Burckardus in Hiſtoria Bibliothecæ Auguſtæ Wolfenbutelenſis Lib. I. Cap. IV. pag. 99. ſeqq. Fontii orationum editio, cujus ibid. pag. 103. in nota (ll) fit mentio, forte alia non eſt, quam hæc noſtra, cujus quidem nullus Bibliographus, quod ſciam, fecit mentionem.

CXCVIII. Miſſale in uſum Eccleſiæ Herbipolenſis. in Fol.

Præmiſſum eſt ſine ullo titulo kalendarium Eccleſiaſticum ſex foliis comprehenſum. Folio ſeptimo index miſſarum ſpecialium, e. g. Pro pace, De Angelis, & collectarum legitur. Folium octavum exorciſmos ſalis & aquæ continet. Octo hæc folia non ſunt numerata. Folia vero ſequentia in medio marginis ſuperioris inter duas columnas primæ paginæ numeros habent adjectos, e. g. xlvj. xcv. Initiales quoque literas magnas ligno inciſas typographus rubro impreſſit colore. Deſunt vero ſignaturæ & cuſtodes. Carent etiam numeris folia inter folium CXVI. & CXVII. in quo poſteriori Miſſa incipit in Dominica paſchatis conſueta, intermedia. Porro hæc folia non numerata ea continent, quæ choraliter, ut loquimur, in miſſa cantari ſolent, ac inſuper totum canonem ſeptem foliis pergameno impreſſum. Literæ miſſales ſatis magnæ ſunt: & charta eſt præſtantiſſima. Folia numerata ſunt cccxxviij. Accedunt vero folia quatuor impreſſa, quibus continentur *cautele ſeruande circa defectus vel caſus qui oriri poſſint* (ſic) *in miſſa.* & *regule generales vtiles & neceſſarie p circulū anni* &c. Nec in fine harum regularum, nec in fine ipſius Miſſalis quidquam legitur ſcriptum. Circa medium primæ columnæ folii cxlj. *In die ſancto penth'. ad miſſam Introitus* legitur. In fronte primæ columnæ folii Cxcvj. *Incipit de ſanctis. In vigilia andree. Introit⁹* Proprium ſanctorum terminatur in averſa columna quarta folii cclxxx. linea 8. In fronte vero primæ columnæ ſequentis folii *Sequitur Cōmmune ſctōrum Et primo In vigilia vnius aplī'. Introitus.* Hæc ſufficiunt, ut ab aliis editionibus hæc diſcerni poſſit editio, quæ ſine dubio ſeculo XV. excuſa eſt. De typographo, & loco impreſſionis nihil adfirmare poſſum.

Pluribus hoc in Faſciculo non erat locus.

BIBLIOTHECÆ ACADEMICÆ INGOLSTADIENSIS

INCUNABULA TYPOGRAPHICA

SEU

LIBRI ANTE ANNUM 1500 IMPRESSI MILLE SEPTINGENTI ET AMPLIUS;

QUOS

SECUNDUM ANNORUM SERIEM DISPOSUIT, DESCRIPSIT, ET NOTIS HISTORICO-LITTERARIIS ILLUSTRAVIT

SEBASTIANUS SEEMILLER

CANONIC. REG. POLLING. SERENISS. ELECT. PAL. BAV. CONSIL. ECCLESIAST. ACT. THEOL. DOCTOR ET PROF. PUBL. ORD. BIBLIOTHEC. ACADEM. PRÆFECTUS ET H. T. UNIVERSITATIS RECTOR.

FASCICULUS IV.

QUI

LIBROS COMPLECTITUR, NOTA ANNI IMPRESSA INSIGNITOS, OCTOGINTA SUPRA SEXCENTOS, EOSQUE OMNES AB ANNO 1490 — 1499 IMPRESSOS.

ACCEDUNT

LIBRI DUCENTI ET TRIGINTA NOTA ANNI IMPRESSA CARENTES, SED PROBABILISSIME ETIAM ANTE ANNUM 1500 IMPRESSI.

CUM ADPROBATIONE THEOLOGICÆ FACULTATIS.

INGOLSTADII

Vendit JOH. WILHELMUS KRÜLL BIBLIOPOLA ACADEM.

Impressit Sebastianus Valentinus Haberberger Electoralis Universitatis Typographus. 1792.

PRÆFATIO.

Jam tres fere anni abierunt, ex quo tertium huius operis bibliographici fasciculum edidi. Quartus, isque ultimus, nunc primum sequitur. Tantæ moræ non una fuit causa. Primo enim numerus librorum, qui in hoc uno fasciculo fuerant recensendi, tantus erat, ut numerum librorum, qui in tribus præcedentibus Fasciculis simul sumptis recensiti sunt, non exæquaret tantum, verum etiam superaret. 2do Exquo primum huius operis fasciculum edidi, plures Bibliothecarum præfecti libros Sæculo XV. impressos, suisque in Bibliothecis latitantes magna cura conquisierunt, & non nulli quidem eosdem adcurate descriptos in lucem ediderunt. Horum lucubrationes a me sollicite conquisitæ, & diligenter perlustratæ magnam huic operi perfectionem conciliarunt. Breviorem etiam, iis perlustratis, in quarto hoc fasciculo esse mihi licuit, cum observarem, partem maximam librorum, quos Fasciculus iste continet, jam ab aliis adcurate descriptam fuisse. Demum quarti huius fasciculi editio differenda tamdiu mihi visa est, donec fasciculorum præcedentium exemplaria pleraque essent divendita. Cum enim operum, quae ad historiam spectant litterariam, atque imprimis ad bibliographiam antiquariam, pauci lectores, & vel ideo etiam pauci emptores sint, timendum haud abs re fuerat, ne cum labore, quem publicæ utilitatis, non lucri causa, lubens in me suscepi, sumptus etiam in operis editionem impensi perirent. Timendum eo magis id fuerat, quod viri non nulli, litterati scilicet, clam, immo palam in faciem mihi dicerent, haud se perspicere, cur in opus ejusmodi tantum laboris, tantosque sumptus impenderim, ex quo aut nulla, aut exigua admodum in rempublicam litterariam commoda redundarent. Sed his, si superis pla-

)(2 cet,

cet, litteratis hominibus ſurdas ſemper aures præbui, eosque ad iteratam præfationis meæ, Faſciculo I. præfixæ, lectionem hortatus ſum; ubi quidem de hujus operis ſcopo, & uſu multiplici fuſe diſſerui. Poteram etiam contemnere hujusmodi judicia, poſtquam viri docti, & vere litterati ad unum omnes, qui in novellis litterariis hoc opus recenſuerunt, non modo opus ipſum diligenter, & erudite elaboratum, verum etiam reipublicæ litterariæ non una ex parte utiliſſimum eſſe judicarunt (a).

Ipſa etiam Suprema Univerſitatis curatella non modo Clementiſſimis litteris, anno 1788. die 24. Maii ad me datis Sereniſſimo Electori pergratam, atque Academiæ etiam noſtræ honorificam eſſe hanc lucubrationem meam ſignificavit, verum etiam duplicato, quo antea, qua univerſitatis Bibliothecarius, fruebar, ſalario ad ejus continuationem me animavit. Hinc nulla fere interpoſita mora faſciculi ſecundus & tertius primum inſecuti ſunt. Quartus, isque ultimus ob rationes modo expoſitas nunc primum ſequitur. Supereſt ut eundem æqui lectoris judicio, & correctioni, non minus, quam me ipſum, commendem.

EXPLI-

(a) Conf. Nürnbergiſche gelehrte Zeitung. 1787. Stück LXIX. N. 257. item 1788. Stück XLII. N. 146. item 1790. Stück. XVI. N. 47. Allgemeine Litteratur Zeitung Jena. im Monathe Jenner 1788. N. 176. column. 179. ſeq. item 1790. im Monathe May. N. 150. Column. 473. ſeqq. Oberdeutſche Litteratur-Zeitung (die zu Salzburg herauskömmt) 1788. im Monathe October Stück CCL. Column. 1993. ſeqq. item 1789. Auguſt Stück XCVII. Column. 305. ſeqq. Wirzburger gelehrte Anzeigen 1788. im Februar. Stück X. pag. 92. ſeqq. item 1789. im Jenner Stück IX. pag. 85. ſeqq. *Hiſtoriſch - Litterariſch - Bibliographiſches Magazin.* — Von — Meuſel. — Zürich. Stück I. 1788. pag. 153. ſeqq. item Stück II. pag. 309. ſeqq. item Stück IV. pag. 229. ſeqq. Auserleſene Litteratur des katholiſchen Deutſchlands. Band. I. Stück. IV. pag. 524. ſeqq. Tübingiſche gelehrte Anzeigen 1789. pag. 105. ſeqq. Allmeine deutſche Bibliothek. Band XCIX. pag. 228. ſeqq. Zuſätze zu Hirſchings Beſchreibung ſehenswürdiger Bibliotheken. pag. 101. ſeqq. item pag. 252. ſeqq. Faſcienlus II. tantum recenſetur in den Münchner gelehrten Anzeigen. 1788. X. Stück. Wonnemonath.

EXPLICATIO ABBREVIATURARUM.

Quas adhibui in citandis libris, ad quos brevitatis causa, in hoc quarto Fasciculo sæpius provocavi, utpote fusiorem plerumque operum a me descriptorum notitiam continentes.

Aud. vel *Audiffr.* Catalogus Historico - Criticus Romanorum Editionum Sæculi XV. Romæ 1783. in 4. auct. I. B. Audiffredi.

Braun. Notitia Historico - Litteraria De Libris ab Artis Typographicæ Inventione usque ad Annum MCCCCLXXVIII. impressis In Bibliotheca Lib. ac Imp. Monasterii Ad SS. Udalricum & Afram Augustæ Exstantibus. Accedunt VIII. Tabulæ Æneæ Sexaginta Primorum Typographorum Alphabeta continentes. Augustæ Vindel. Sumptibus Fratrum Veith, Bibliopolarum MDCCLXXXVIII. — Pars II. libros complectens ab anno 1479 — 1560. impressos cum tribus tabulis æneis, ibid. MDCCLXXXIX. in 4. maj.

Clement. Bibliotheque curieuse Historique & Critique &c. Par David Clement. Tom. I. II. & III. a Göttingen 1750. 1751. 1752. Tom. IV. & V. a Hannover 1753. & 1754. Tom. VI. — IX. a Lipsic 1756. — 1760. in 4.

De Bure. Bibliographie Instructive, ou Traite de la connoissance des Livres — par François De Bure. Volume de Theologie. 1763. a Paris. Vol. de la Jurisprudence & des Sciences & Ars. 1764. ibid. Histoire. Tomes 3. 1768. Belles Lettres. Tomes 2. 1765.

Denis Garell. Merkwürdigkeiten der Garellischen Bibliotheck, von M. Denis. Wien 1780. in 4.

Denis Wien. Wiens Buchdruckergeschichte, von M. Denis. Wien 1782. in 4.

Denis Supplem. Annalium Typographicorum V. Cl. Michaelis Maittaire Supplementum. Adornavit Michael Denis Aug. a Conf. Bibliothecæ Palat. Custos. Pars I. Viennæ M.DCC.LXXXIX. Pars II. ibid. eod. in 4.

Dresd. Merkwürdigkeiten der königl. Bibliothek zu Dreßden. Tom. I. II. & III.

Fabr. Bibliotheca Latina Fabricii — exedit. Ernesti — Lipf. 1773. & 1774. Tomi III.

Freytag. Appar. Adparatus Litterarius - Collectus a Friderico Gotthilff Freytag. Lipsiæ 1752. 1753. & 1755. Tomi III. in 8.

Freytag Anal. Analecta Litteraria De Libris Rarioribus Edita a Frider. Gotthilf Freytag. J. C. Lipsiæ 1750.

Gaignat.

... Cabinet de feu M. Louis - Jean Gaignat. ou ... instructive - disposé & mis en ordre par ... 1769. 2. Tom. in 8.

... Nachrichten von den in der Regensburgischen ... Büchern aus dem fünfzehenden Jahrhundert. ... Erben 1785. in 8.

... Hambergers — zuverläßige Nachrichten von den ... Schriftstellern vom Anfange der Welt bis 1500. Lemgo 1756. ... in 8.

... verschiedener Ausgaben der griechischen und römischen Klaßiker — ... Harwood — Uebersetzt aus dem Englischen von Franz Karl ... 1778. in 8. maj.

... Verzeichniß alter Druckdenkmale der Bibliothek — zum heil. Mang in ... — von Joseph Maria Helmschrott Bibliothekar. Ulm 1790. in 4.

... Bernhards Fr. Hummels neue Bibliothek von sehr seltenen Büchern ꝛc. 3. ... Nürnberg 1775. — 1781. in 8.

... De origine & incrementis Typographiæ Lipsiensis &c. Lipsiæ. Anno Typographiæ Seculari III. (1740.) in 4.

... B. Beyträge zur Kenntniß seltener und merkwürdiger Bücher, mit besonderer Rücksicht auf die Numismatik von Karl Benjamin Lengnich. 1. und 2. Thl. 1776.

— — N. Nachrichten zur Bücher- und Münzkunde. 1. u. 2. Thl. 1780. 1782.

Meus. Historisch - Litterarisch - Bibliographisches Magazin — Herausgegeben von Meusel. Zürich 1788. 1790. & 1791. I. II. III. und IV. Stück. in 8.

Neocell. Verzeichniß typographischer Denkmäler aus dem fünfzehenten Jahrhundert, welche sich in der Bibliothek des regulierten Chorherrnstiftes des heil. Augustin zu Neustift in Tyrol befinden. Brixen — 1789. in 4. Edidit & tabulas sex aeri incisas adjecit Franciscus Gras Can. Reg. & Bibliothecarius Neocell.

Orlandi — Origine e Progressi della Stampa. Bononiæ 1722. in 4.

Oudin. Casimiri Oudini Commentarius de Scriptoribus Ecclesiasticis &c. Francofurti ad Moenum. 1732. Vol. 3. in Fol.

Panzer Ann. Annalen der ältern deutschen Litteratur. 1788. in 4. maj.

Panzer N. Nürnbergs Buchdruckergeschichte. 1789.

Strauss Mon. Monumenta Typographica, quæ exstant in Bibliotheca Collegii Canonicorum Regg. in Rebdorf. Collegit — Andreas Strauss &c. Eychstadii 1787. in 4.

Strauss

Strauss Op. Opera rariora — quæ latitant in eadem Bibliotheca. 1790. in 4.

Weisl. Armamentarium Catholicum &c. Joannis Nicolai Weislinger — Argentinæ M. DCC. XLIX. in Fol. Ejusdem Catalogus Librorum impressorum in Bibliotheca — Ordinis S. Johannis Hierosolymitani Argentinæ. — ibid. M. DCC. XLIX. in Fol.

Würdth. Bibliotheca Moguntina libris Sæculo Primo Typographico Moguntiæ impressis instructa — A Stephano Alexandro Würdtlwein &c. August. Vindel. 1787. in 4.

Zapf Aug. Augsburgs Buchdruckergeschichte — von Georg Wilhelm Zapf ꝛc. — Augsburg 1786. in 4. II. Theil 1791.

Zapf Mem. Merkwürdigkeiten der Zapfischen Bibliothek. 1. u. 2. Band. Augsburg 1787. in 8. Tom. 2.

Zapf Cat. Catalogus Librorum Rarissimorum ab Artis typographicæ inventoribus ad Annum — MCCCCXCIX. excusorum, & in Bibliotheca Zapfiana extantium. MDCCLXXXVI. in 8.

NOTATIO LIBRORUM.

Qui in hoc quarto Fasciculo per errorem iterato recensentur.

Pag. 5. ad annum 1485. recensetur opus, quod jam Fasciculo III. pag. 24. N. IV. recensitum est.
Pag. 35. N. 11. idem recensetur liber, qui paulo inferius pag. 42. N. 61.
Pag. 45. N. 22. est exemplar mutilum operis, & editionis recensitæ pag. 53. N. 63.
Pag. 48. N. 35. eadem descripta est Satyrarum Juvenalis editio, quæ occurit pag. 53. N. 64.
Pag. 79. N. 6. & pag. 91. N. 78. eadem recensetur editio.
Pag. 95. N. 6. & pag. 99. 100. N. 37. est ejusdem operis eadem editio.
Pag. 95. N. 7. & pag. 101. N. 49. occurrit eadem eiusdem operis editio.
Pag. 96. N. 12. & pag. 97. N. 15. nescio, quo contigerit casu, ut idem liber recenseretur.
Pag. 127. N. 239. & pag. 132. N. 269. eadem editio occurrit.
Pag. 130. N. 260. eadem opusculorum S. Anselmi editio recensetur, quæ pag. 143. N. 333.
Pag. 140. N. 313. & pag. 157. N. 427. est eadem editio.
Pag. 160. ad annum 1495. denuo recensetur editio jam recensita pag. 55. N. 4.

Iteratæ horum operum recensionis causa fuit, quod, plerumque compacta cum aliis necdum recensitis, interjecto primum aliquod dierum sæpe hebdomadum, intervallo, iterum occurrerent magis de eorum adcurata descrip-

descriptione sollicito, quam memoria recolenti, quod eadem jam alias a me descripta fuerint. Quam facile in tanto librorum Sæculo XV. impressorum, & in Bibliotheca academica exstantium numero, qui adnumeratis libris in duplo exstantibus ad bis mille, & quingentos ascendit, fieri potuerit, ut idem liber iterato recenseretur, percipient, & dabunt veniam illi, qui ipsimet hujusmodi laboribus humeros suos supposuerunt. Et apud hos quidem excusatione ista opus forte non fuisset, postquam errores a me admissos indicavi. Nec diffiteri possum, Rectoris academici munus, quod inchoata Fasciculi IV. impressione humeris meis fuit impositum, sæpe impedimento mihi fuisse, quo minus debitam attentionem habere possem. Non raro enim vel errorum typographicorum correctione, vel operis ipsius reuisione, & emendatione occupatus a cœpto labore desistere cogebar, nec eum, nisi interjecto aliquot horarum, interdum etiam dierum intervallo, resumere poteram.

Sequentia duo opera nunc primum cum pluribus aliis compacta reperi:

Die Reformation So d' allerdurchleüchtigest. Großmechtigist fürst und herr. herr. Sigmund. Römischer' Keyser — Jnn die nechsten. Conclien. (sic) **zů. Costenz die Christenlich kirchen Jn bestetige. ordnung zů pringen fürge omen hett. Darumb dann das vermelt. Concilium der zeit angesehen wie hernach von wort zů worten aygentlichen volget.** Versa pagina ejusdem folii imaginem exhibet imperatoris dormientis, cujus ad aurem vox de cœlo venit. in Fol. Constat foliis 28. impressis, & signatis a. b. c. d. Folio verso 6. quaternionis d. columna 2. hæc subscripta leguntur: **Hie endet sich das büch der Reformacion — gedruckt** (sic) **durch Lucā Zeissenmair. in der keiserlichen statt Augspurg. am mitwoch nach Symonis vñ Jude. Anno dñi. M.** cccc. xcvij. Folia duo postrema vacua sunt. De hoc magni momenti opere Conf. *Panzer* Annalen der ältern deutschen Litteratur pag. 90. seqq. & pag. 225. & 226. item *Zapf* Augsburgs Buchdruckergeschichte P. I. pag. 122.

Der weis Ritter wie er getreuwlich beistund ritter Leuwen, des Herzogen sun von Burges, das er zů letst ein künigreich besaß. His subjecta est figura ligno incisa, libri fabulosi argumento respondens. In ipso etiam libro passim occurrunt figuræ ligno incisæ, eæque variæ magnitudinis, occurrunt etiam initiales litteræ florentes magnæ. Fol. Titulum excipit registrum folii unius. Folio 3. post præfationem opus ipsum incipit, charactere germanico in 2. columnis impressum. Folia litteris A — Z. & a — g. signata, & numeris romanis notata sunt. Est exemplar mutilum, utpote folio verso CLXXXI. (181.) terminatum. Verba ultima hujus folii sunt

bl ben zu rom vierzehen tag, vnd waren in grossen fröden

Paucis indicavit *Panzer Ann.* p. 47. notitia ex Bibliotheca Ingolstadiensi sibi communicata. Ex Panzero habet *Denis Suppl.* p. 652. N. 5776.

NOTITIA

NOTITIA
HISTORICO-LITERARIA
DE
INCUNABULIS TYPOGRAPHICIS
BIBLIOTHECÆ ACADEM. INGOLSTADIENSIS.
FASCICULUS. IV.

ADDENDA
AD
TRES FASCICULOS PRIORES,
SEU
LIBRI ANTE ANNUM 1490. IMPRESSI
ET
NUNC PRIMUM E BIBLIOTHECA ERUTI.

ANNO 1473.

Raynerii de Riualto Ord. Præd. (vulgo de Pisis loco natali) Pantheologia, seu Lexicon Theologicum alphabeticum. Fol. Exstat apud nos non nisi volumen unum, quod præter triplex Registrum, foliis 30. comprehensum, complectitur tantum materias sub litteris A. B. C. & D. occurrentes. Prologus

duplex editoris Jacobi Florentini Ord. min., & materiæ littera A comprehensæ folia implent 68. Chartarum Fasciculus ultimus sexternus est, & opus ipsum terminatur sexterni hujus folio 11. columna 2. linea 52. *Sequitur* autem, & incipit eodem folio verso *tabula p̄cedentis lr̄e. D.* terminata folio 12. columna 3. linea 36. Ceterum Character gothicus est admodum nitidus. Desunt signat. cust. num. fol. initiales litteræ. Vix dubito, quin hoc volumen pars sit editionis Norimbergensis per Joh. Sensenschmid, & Henricum Kefer anno 1473. adornatæ, quantum quidem ex adcurata hujus editionis descriptione apud *Panzer* N. p. 11. & 12. colligo.

ANNO 1474.

Speculum Judic. Guilielmi Duranti. Cum additionibus Joh. Andreæ & Baldi. Pars I. & Pars II. edit rom. an. 1474. quam recenset Audiffredi p. 151. Fol. maj. Vol. I. Præit Joh. Bapt. de Lanciis ad Cardinalem Melfetensem epistola dedicatoria hujus editionis a se curatæ, quam præcedentibus duabus romanis (quarum una anno 1473. altera an. eod. 1474. prodiit conf. *Aud* p. 131. & p. 169.) multo correctiorem esse affirmat. Epistolam eodem folio verso subsequuntur *Rice primi libri speculi.* Folio secundo post titulum charactere gothico pinguiori & majusculo impressum opus incipit romano charactere impressum sine custod. signat. numeris & inscriptionibus foll. Folio ultimo verso: *Finitur prima pars Speculi Guilhelmi duranti cum additionibus Johannis Andree & domini Baldi. Rome imp̄ssa per venerabiles magistros Vdalricum gallum Almanū & Symonem nicholai de Luca.* Folio I. verso partis secundæ *Incipiunt* (& finiunt) *Rice super secundo speculi.* Folium II. deest. Folium tertium incipit vocibus *tractatum habere.* Forma exterior est eadem prorsus, quæ partis primæ. Ceterum pars hæc secunda sine ulla subscriptione terminatur. Folio ultimo recto exhibetur *Registrum primi voluminis* (h. e. Partis I. & II.) *Spe.* culi. Fatetur *P. Audiffredi* in Catalog. Roman. Edit. Sæc. XV. Volumen primum (debuisset dicere primam partem voluminis primi, cum partis secundæ titulum ex exemplari utique a se viso recitaverit) hujus editionis se nunquam vidisse. Unde etiam Joh. Bapt. de Lanciis, qui editionem hanc curavit, nulla apud eum sit mentio. Conf. loc. cit. p. 151.

ANNO 1475.

Petri Nigri (Schwarz) Ord. Præd. Tractatus contra Judæos de conditione veri Messiæ ad Psalm. 118. (Latinis 117.) ℣. 22. in Fol. charact. goth. minus pinguis, sine titulo, custodibus, signaturis, numeris foliorum cum initialibus litteris ligno incisis. Hebraicæ voces latinis litteris impressæ sunt. Constat foliis 42. In auersa ultimi pagina legitur: *Explicit Tractatus Ad Judeo₄ p̄fidiam extirpandam ꝯfectus p̄ fratrem Petrum Nigri ordinis p̄dicato₄ Vniuersitatū Montispessulani in francia. salamantina in hispania. friburgensi ac Ingolstatensi.*

ftetensis In Alamania. situata4. Baccalariū In theologia formatū In ligua (sic) *hebraica proficientem Qui z ipo corrigēte Inpressus est p discretū ac Industriū virū Conradum Fyner de Gerhusen. In Esslingen Imperiali villa. ac ɔplet⁹ Anno ab Incarnacōe dñi Millesimo ccccIxxv die sexta Junij.* Accedunt 1) litteris iisdem impressa, nomina librorum veteris testamenti, quibus tam apud latinos, quam Hebræos insigniuntur. 2) Explicatio alphabeti hebraici. 3) Decem praecepta decalogi hebraice latinis litteris impressa, cum versione eorum latina et solutione quarundam obiectionum. Ad calcem harum additionum legitur: *Has auctoritates ptextis subimpmere iussi quibɔ vti poteris in locis suis.* Et nihil amplius. De auctore, qui in matricula Universitatis nostrae ad diem 27. Martii an. 1473 inter inscriptos legitur his verbis: *Frater petrus Swartz de Cadana ordinis predicatorum sacre theologie Baccalaureus formatus*, conf. *Freytag Anal.* pag. 634. vbi etiam de opere ipso, & hac editione notitiæ habentur.

ANNO 1476.

1) Justiniani Imp. Institutionum Libri IV. 2) Authenticarum collationes Novem. 3) Codicis libri 10. 11. et 12. 4) Liber feudorum. Omnia cum apparatu Accursii. Accedunt Extravagantes cum apparatu Bartoli. Fol. maj. Præcedunt rubricæ horum omnium operum foliis duobus, & dimidio comprehensæ. Charact. textus goth. pinquior, & majusculus. Commentariorum vero roman. Desunt signat. Custodes, numeri, & inscriptiones foliorum. Ad calcem libri IV. Institutionum legitur: *Finis institutionum cum apparatu accursii ciuis florentini impssus rome. Anno salutis MccccLxxVI. sedeñ Sixto. iiii. pontifice Maxio āno pontificatus eius quinto.* cum indice rubricarum. Ad calcem authenticarum nihil subscriptum legitur. Folio autem sequenti *Codicis-liber-incipit. x.* Ad calcem duodecimi nihil pariter subscriptum est. Ad calcem vero feudorum legitur: *Finit feliciter liber feudornm impressus Rome aput* (sic) *sanctum Marcum Anno a natiuitate dñi. M. cccc. lxxvi. die lune xv. mēsis iulii sedñ* (sic) *Sixto quarto pontifice maximo anno pontificatus eius qnto.* Extravagantes foliis 11. comprehensæ sunt: folio autem verso ultimo exhibetur *Registrum* (chartarum) *huius uoluminis iuxta ordinem glo.* Cl. P. Audiffredi in Catalogo Rom. edit. Sæc. XV. non nisi Libros IV. Institutionum secundum hanc editionem noverat, & ne de his quidem adcuratam habuit notitiam, ut patet ex subscriptione ab eo recitata p. 11. Hausit hanc notitiam ex indice Bibliothecæ Felini M. Sandei, quem tamen p. 208. in nota * *quoad subscriptiones præsertim* accuratissime exaratum esse adfirmat. Minus accurate, immo oscitanter exaratum esse Catalogum illum novo argumento probari posset, si constaret certo, quod probabilissimum est, Indicem feudorum ibid. p. 208. N. VI. excitatum, & Romæ apud S. marcum impressum eundem esse cum superius laudato libro feudorum.

ANNO 1477.

Joh. Andreæ, tractatus de Arboribus consanguinitatis, affinitatis, & cognationis spiritualis. in Fol. Hæc editio cum editione anni 1478. Fasc. II. pag. 23. exacte convenit, & tantum in numero, ac positione linearum hinc inde differt. Ad calcem paginæ primæ folii 10. *Finit tractatus — Anno domini Millesimo quadringentesimo septuagesimo septimó. Impressus per Fridericum Creussner de Nurmberga.* Conf. *Braun* P. I. pag. 192. *Panzer N.* pag. 49.

ANNO 1478.

Incipit Apparatus quinq3 librorū decretaliu3 dñi innocēcij pape quarti cōposit⁹ et publicat⁹ in ciuitate luduneñ. (sic) Fol. magn. Charact. goth. Henrici Eggestein typographi Argentin. fine custod. signat. num. foll. initialibus litteris. Rarissima editio, memorata a Steigenbergero in der Abhandlung über die zwo allerälteste gedruckte deutsche Bibeln p. 36. & adcurate descripta a *Braun* P. I. p. 197. Sed exemplar nostrum mutilum est. Terminatur enim folio 374. verbis illis: *quidam eciā sunt q₉ et si hñt.* Ut adeo folia 32 postrema desint.

ANNO 1482.

S. Athanasii opus Contra gentiles ex versione latina Omniboni Leoniceni in hac editione correcta a Barnaba Celseno hortatu Petri Bruti Catharensis Episcopi, cujus præmissa est ad hunc epistola cum illius responsoria. Prior data est *Quarto nōas decembres. M. cccclxxxi. in palatio Epali uicentino.* posterior *uicentie quinto cal. ianuarias. M. cccclxxxi.* Fol. Charact. rom. cum signat. a — m. sine custod. & num. foll. Ad calcem folii 6 recti ternionis m: *Athanasii opus contra gentiles feliciter finit. Impressum Vincentiæ a leonardo basiliensi cupidissime & studiosissime. M, cccclxxxii. cal. februarias.* Habet *Orlandi* p. 174.

ANNO 1483.

Conciliator differentiarū philosophorū & precipue medico4 — Petri de Abano — Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. et num. foll. Ante medium columnæ 4. folii 2 ternionis gg. legitur: *Exegimus deo fautore op⁹ — impēsa ꝓo charactereq3 — Johānis herbort de Selgēstat — Impressum Uenetiis āno v3.* 1483. *nonis februis.* Accedunt additiones, & emendationes quædam, item tabula quæstionum. Folium sextum rectum ternionis gg. epistola legitur, qua *Franciscus argilagnes de ualentia artium et medicine doctor lectoribus sa. p. d.* icit. Discimus ex ista epistola, Argilagnem ad hoc opus adcurate imprimendum suam operam contulisse.

ANNO

ANNO 1485.

Libellus Ysagogicus Abdilazi. Id Est Serui Gloriosi Dei Qui Dicitur Alchabitius Ad Magisterium Juditiorum Astrorum Interpretatus A Joanne Hispalensi. Scriptumque In Eundem A Johanne Saxonie Editum Vtili Serie Connexum Incipiunt. in 4. Præit sphæra terrestris. Character operis romanus, commentariorum gothicus. Cum signat. & litteris initialibus magnis florentibus, sine custod. & num. foll. In pagina prima folii 10. quinternionis *mm: Finit scriptum Alchabitium ordinatum per Johannem de saxonia in villa parisiensi anno* 1331°. *correctum p artium et medicine doctorem dominum Bartholomeum de Alten de Nusia. Impressum arte ac diligentia Erhardi ratdolt de Augusta Imperante Johanne Mocenigo Uenetiarum duce. Anno salutifere incarnationis.* 1485. *Uenetiis.* De hac editione, opere ipso, auctore &c. præclare differit *Denis Garell.* pag. 119. & 120.

ANNO 1486.

1. S. Thomas Aq. in Lib. I. Sententiarum in Fol. Ad calcem ante tabulam quæstionum: *Explicit scriptū sancti Thome de aquino ordis predicatorū sup primo libro sentētiarū singulis distinctionib' antepositis. Impressum Uenetiis p magistrū Antoniū de strata Cremonēsem. Anno domini* 1486. *Die* 21. *Junii.* Charact. goth. & minut. in Commentariis, in textu Petri Lombardi magn. & luculent. Habet signat. initial. litter. parv. & inscript. pagg. caret custod. & foll. num. Editio ut videtur hactenus incognita.

2. Das Register über das büch genannt die war nachuolgung Cristi. in 4. Registrum hoc foliis 5 constat. Folio 6 (quod est) Das i plat, opus incipit charactere germanico maiori impressum sine custodibus & signat. cum numeris foliorum. Terminatur folio verso cxc (190) linea 19. Non dubito, quin eadem sit editio, quam *Panzer Annal.* p. 159. & p. 25. Augustæ Vindelicorum ab Antonio Sorg anno 1486. excusam recensuit. Desunt tantum in nostro exemplari folia primum, quod titulum, & ultimum, quod subscriptionem continere debet.

ANNO 1487.

Hoc libello lector agnosces dissensiones plurimas: et eas certas atq3 legittimas (sic) ĩ *eos qui male putāt canonicorū3 regulariū ordine3 nō precedere gradu: ac dignitate monasticum. Que sunt edite a celso Musseo regulari canonico Reuerendissimis dominis Cardinalibus sancti Marci. Neapolitano. atq3 senensi olim Rome audita cōtrouersia id deposcentibus.* &c. in 4. Charact. goth. column. 2. cum signat. a — e. sine custod. & num. foll. Folio 8 verso quaternionis b legitur: *Impressum Uenetiis p Petrum Bergamensem: Anno domini.* 1487. *Mensis Januarij die decimo.* Accedit, tanquam pars operis secunda, *Liber responsionum*

num ad rationes monasticas, terminatus folio 6 recto ternionis e. ubi etiam subscriptionis loco legitur *Registrum* chartarum, & vox Finis. Editio, ut ipsum opusculum, prorsus videtur incognita. Est enim diuersum ab opere similis argumenti, cujus auctor est Eusebius Corradus, Can. Reg. apud *Denis suppl.* p. 544.

ANNO 1488.

1. *Francisci Maturantii Perusini Viri Eruditissimi Enarrationes. In. M. T. Ciceronis Philippicas.* in Fol. Præit Maturantii epistola ad Joh. Mariam Aureolum Vicentinum. Charact. Roman. tam in textu, quam in enarrationibus, cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem primæ paginæ folii 6. ternionis n: *Impressum Uicentiæ per henricum de sancto ursio. M. cccc lxxxviii. die. viiii. mens. iunii.* Meminit *Harw.* pag. 199.

2. Libri quatuor de Imitatione Jesu Christi, qui in hac editione Johanni Gerson Cancellario Parisiensi adscribuntur. in 4. Præeunt *Tabule capitulor. ī libros sequētes.* Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. In col. 3. folii 3. ternionis f. *Explicit liber quartus — Johānis gerson cācellarii parisiensis de cōtētu mūdi deuotū et utile opusculū. Impressū Auguste arte et impensis Erhardi ratdolt viri solert. Anno dñi M. cccc. lxxxviij.* Accedit Gersonis tractatus de meditatione cordis, foliis duobus & dimidio comprehensus. Ad calcem: *Explicit liber de meditatiōe cordis.* Conf. *Braun* pag. 162. In editione operum Gersonis eodem anno facta hi quatuor libri de Imitatione J. Ch. Gersonis non esse, sed. cujusdam Canonici Regularis Thomæ de Kempis nimirum, esse dicuntur. Conf. Fasc. III. pag. 118. seqq.

3. *Sermones sancti Uincentii de Ualentia fratris diui ordinis predicatorum sacre theologie professoris eximii de tempore Hyemali. —* Sermones ejusdem de Sanctis. in Fol. Voll. 2. Charact. goth. cum signat. sine custost. & num. foll. Ad calcem partis hyemalis: *Uenerandi patris — sermones hyemales — in inclyta Basilea solicitius emendati. ac p Nicolaum Kesler — impressi: finiunt. Anno — M. cccc. prope finem octuagesimi octaui. xvj. videlicet kalendas mēsis Januarij.* Cum tabula alphabetica materiarum. Ad calcem sermonum de Sanctis post Typographi insignia: *Sermones — Trium fere partium voluminibus: Hyemali uidelicet Estiuali* (quod apud nos desideratur) *et de sanctis — cura et impensis Nicolai Keslers — finiunt. Anno — post millesimum quaterque centesimum octuagesimo octauo. Sedecimo vero Kalendas Januarii.* Pars hyemalis sola recensetur in *Neocell.* p. 103. Omnium trium voluminum meminit *Denis* in *Supplem.* pag. 246.

4. Roberti Caraccioli de Licio Ord. min. Sermones Quadragesimales de peccatis. in 4. Charact. goth. minutiss. cum signat. & num. foll. sine custod. In col. 4. folii 186. *Explicit quadragesimale de peccatis — finitum est* (ab auctore) *anno domini 1483. die 9ª mensis octobris hora vespertina. Et impressum Uenetiis per Andream de Toresanis de Asula: Anno dñi 1488. die 5. kal. octobris.* Accedunt epistola ad Johannem de Aragonia Cardinalem dedicatoria

ria, & tabula ſermonum. Sermones iſti quadrageſimales *de peccatis* ab ejusdem auctoris ſermonibus quadrageſimalibus *de poenitentia* inſcriptis diuerſi ſunt. Hos autem ante annum 1483 nedum compoſitos, ſed ſæpius impreſſos habemus, nempe ann. 1472. 1473. 1475 &c. Conf. *Braun* P. I. pag. 146. 157. 177.

ANNO 1489.

1. *Kalendarium magiſtri Joannis de monte regio viri peritiſſimi.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. a. b. c. ſine cuſtod. & num. foll. conſtat 26. foliis. Ad calcem: *Kalendarium — explicit feliciter Erhardi ratdolt — imprimendi arte: — auguſte vindelicorum — xii. Kal. Aprilis.* 1489. Zapf. in *Aug.* meminit Kalendarii germanici ejusdem auctoris eodem anno, & ab eodem typographo impreſſi: latini autem non meminit.

2. *Compilatio Leupoldi ducatus Auſtrie filii de aſtrorum ſcientia Decem continens tractatus.* in 4. Præeunt ſphæra mundi, & typographi epiſtola dedicatoria ad Udalricum de Fronsberg Epiſcopum Tridentinum. Charact. goth. cum ſignat. a — o. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Compilatio — explicit feliciter. Erhardi ratdolt — imprimendi arte — auguſte Vindelicorum — Quinto ydus Januarii, M. cccc.* lxxxix. *currente. Laus deo.* Conf. *Braun* P. II. pag. 178. *Gem.* pag. 184. *Neocell.* pag. 113. *Zapf. in Aug.* p. 88.

ANNO 1490.

1. *Tractatus et ſermones compilati a reuerendiſſimo domio Petro de Ailliaco. ſacre theologie doctore.* — Ad calcem: — *Impreſſi argētine anno dñi. M. ccccxc.* Fol. min. Char. goth. col. 2. cum ſign. pagg. inſcript. & initial. litter. ſine Cuſtod. & num. foll. Conf. *Weisl.* pag. 545. *Gem.* pag. 199. & 200.

2. *Incipit lectura eximii iuris luminis domini Bar.* (toli) *de ſaxoferrato ſuper autenticis.* Fol. magn. Charact. goth. cum ſignat. num. foll. & inſcript. ſine cuſtod. Ad calcem: *Uenetiis p Baptiſtam de Tortis* (cum ejusdem inſignibus) *M. cccclxxxx. die xxvii. Maii.* Conf. *Denis* Supplem. pag. 282. *Braun* Part. II. pag. 207.

3. *Incipit lectura dñi Bar. ſuper tribus libris C.* (odicis 10. 11. & 12.) *una cū additionibus iuris utriusq3 doctorum clariſſimorum dñi Angeli de peruſio ac domini Alexandri de Imola ſuis locis inſertis.* Fol. magn. Car. goth. ſine cuſtod. cum ſignat. foll. num. & inſcript. Ad calcem: *Uenetiis per Baptiſtam de tortis* (cum ejusd. inſign.) *M. cccclxxxx. die vigeſimo qrto Julii.* Conf. *Braun* Part. II. pag. 207.

4. Lactantii opera. *Fol.* Præeunt tituli capitum, & errata per Fr. Ant. Raudenſem collecta, quæ cum Epiſtola Joh. Andreæ Alerienſ. Epiſc. ex editione Lactantii romana anni 1470. deprompta octo folia implent. Charact. roman. cum inſcript. pagg. & initial. litter. parv. ſine cuſtod. & foll. num. Ad calcem: *Impreſſum Venetiis per magiſtr. Theodor. de Ragazonibus de Aſula.*

Anno

Anno incarnationis domini. M. CCC. (sic pro M. CCCC.) *LXXXX. Vigesimo primo mensis Aprilis,* Conf. *Denis* Garell. pag. 140.

5. *Expositiones siue declaratiões admoduȝ necessarie ac perutiles oim titulorũ legalium exacta repetitãqȝ opera ac diligẽtia interpretatorum.* (studio Sebastiani Brant J. U. D.) in 4. Charact. goth. cum signat. pagg. inscript. & initial. litter. sine custod. & foll. num. Ad calcem; *Impressum Basilee per Michaelem furter opera et impensis prestantissimi viri doctoris Andree helmut totius iuris monarche. Anno salutifere incarnationis Millesimo qtercẽtesimo nonagesimo Kalẽdis octobrib⁹* (sic) Conf. *Braun* Part. II. pag. 201. Auctores, qui de Sebast. Brant notitias dederunt, plures excitavit Freytag Apparat. Litt. Tom. I. pag. 363. seq.

6. *Tractatus sacerdotalis de sacramentis deqȝ diuinis officiis et eorum administratõnibus.* in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & numer. foll. Ad calcem: *Finit tractat⁹ putilis de administratiõe sacramẽtoꝝ. — Impressus Argentine p Martinũ flach. Anno dñi. M. cccc. xc. ipsa vigilia penthecostes* De opusculo ipso conf. *Fasc. III. pag.* 106. *N. XXIV.* de hac vero editione *Braun* Part. II. pag. 197. & 198.

7. *Copulata pulcherrima diuersis ex auctorib⁹ logice in vnum corrogata in veterem artem Aresto. Cum textu eiusdẽ ßm uiam diui doctoris Thome de Aquino et iuxta processum mgroꝝ Colonie in bursa Montis regentium.* Fol. Charact. goth. cum signat. & numer. foliorum roman. In columna tertia fol. CXXXI. legitur: *Coplata libroꝝ ueteris artis Arestotel' etiam Porphirii et Gilberti Porretani ßm ꝓcessum mgroꝝ Colonie bursam Mõtis regentium in via clarissimi doctoris scĩ Thome de Aquino ordis predicatoꝝ fontis totius philosophice ac theologice veritatis, attẽtissime correcta. Finiunt feliciter* (impressa Coloniæ, per Henricum Quentel, ut videtur) *Anno dñ. M. cccc. xc.* Meminit etiam *Denis* in Supplem. pag. 285. Copulata in Logicam novam ab iisdem auctoribus profecta recensui Fasc. III. pag. 164.

8. Alexandri de Imola Commentaria in 2. partem Infortiati. Venetiis per Bernardinum de Tridino. 1490. in Fol. magn. Conf. Fasc. III. pag. 168. N. LXVII.

9. Ejusdem Alexandri Comment. in digestum Novum. ibid per eundem 1490. Fol. magn. Conf. Fasc. III. pag. 168. N. LXVIII.

10. Ejusdem Comment. in 1. & 2. partem Codicis. Ibid. per eundem 1490. Fol. magn. Conf. Fasc. III. pag. 169. N. LXIX.

11. Nicolai Nicoli (Facultii) *Sermones* (sic eos adpellat auctor) seu Tractatus medici Septem, in totidem volumina distributi. Fol. magn. Charact. goth. coll. 2. cum inscript. & numeris pagg. nec non signaturis, & ex parte custod. *Sermo primus de conseruatõe sanitatis* — Ad calcem: *Ad laudem Excelsi gloriosi dei Explicit sermo primus Nicolai Florentini. Impressus venetiis per Bernardinum de Tridino de Mõteferrato. Anno dñi. M. ccclxxxxi. die.* 15. *Aprilis.* Est foll. 47. *Sermo secundus de febribus* — Ad calcem: *Cum auxilio dei benedicti Explicit — Impressióeque diligentissima Bernardini de Tridino*

dino — completū Anno ſalut. M. cccc. lxxxxi. nonis Julij. Venetiis. — Sermo tertius de membris capitis — Explicit — — Anno domini Mccclxxxxx. die xx4. (ſic pro 24) *Menſis decembris. — Sermo quartus de membris ſpiritualibus — explicit — Mccccl xxxxi. Nonis auguſti venetiis. — Sermo quintus de membris naturalibus* — finitus eſt *Anno dñi M. ccclxxxxj. die vero* 18. *Junij. — Sermo ſextus de membris generationis — M. cccc. lxxxxj. Nonis Auguſti Venetiis.* Demum *Sermo ſeptimus de cirurgia et de decoratione — Explicit — vltimus ſermonum nouiter impreſſorum Venetiis — cura et impenſis Bernardini de Tridino — Completorum Anno ſalutifere incarnationis dñi.* 1.4.9.1. *Menſiſq3 die* 8? *Octobris.* Sermones tertium, & quartum hujus editionis *Denis* in Supplemento pag. 293. ad annum 1490. retulit. At ſermo quartus anno demum 1491. prodiit. Vix erit Bibliotheca in germania, quæ ſermones iſtos omnes complectitur.

12. Canonis Avicennæ Libri II. III. IV. & V. Venetiis per Dionyſium Bertochum 1490. Fol. magn. Conf. Faſc. III. pag. 170. ad ann. 1489. quo primus liber ab eodem typographo impreſſus cum his recenſetur.

13. *Expoſitionis Gentilis Fulginatis ſuper primam fen quarti canonis Auicenne: q tractat de febribus cum textu Auicenne. Finis. Venetiis per Baptiſtam de Tortis. M. cccc. lxxxx. die xxiiij. Januarij.* Hæc ad calcem in prima pag. fol. 72. Eſt in Fol. magn. cum folior. num. paginar. inſcript. & ſignat. ſine cuſtod. Conf. *Denis* Supplem. pag. 186. ubi commentaria Gentilis Fulg. in totum canonem quartum memorantur. Sed conf. dicenda a me ad annum 1492. N. XVI.

14. Bartholi commentaria in digeſtum vetus cum additionibus Alexandri de Imola. Vol. 2. in Fol. magn. Ad calcem Vol. I.: *Impreſſum Mli* (Mediolani) *per magiſtrum Leonardum pachel die xvj. Menſis Septem. Anno M. cccc. lxxxx.* Ad calcem Vol. II.: *Secunda pars et finis. ff. veteris vna cū aditionibus* (ſic) *alexandri de Imola Impreſſa Mediolani et finita quarto nonas Januarias per Leonardum pachel teutonicum feliciter. anno dñi mileſimo* (ſic) *quadringentiſſimo* (ſic) *nonageſimo.* Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. inſcript. pagg. & initial. litter. parv. ſine cuſtod. & foll. numer. Meminit *Denis* in Supplem. pag. 281. hujus editionis, uti etiam Lecturæ Bartoli in Dig. Infort. nec non in I. & II. part. cod.

15. *Galieni* (ſic) *Pergamenſis Medicorum omnium Principis Opera Foeliciter inchoant.* (hæc in fronte primi Voluminis: præit autem *Tabula libro4 Galieni* — ſex foliis. comprehenſa). Ad calcem primi Vol.: *Que in primo volumine continentur Galieni opera feliciter expliciunt: venetiis per Philippum Pintium de Caneto impreſſa. Anno. M. ccccLxxxx. die vero xxvij. auguſti. Auguſtino barbadico Sereniſſimo veneto4 principe.* In fronte voluminis ſecundi: *Galieni — liber de Elementis foeliciter incipit*: ad calcem nil, niſi: *Explicit liber Galieni ad glauconem.* Accedit vero *Tabula librorum Galieni qui in ſecundo volumine continentur.* Charact. goth. cum pagg. inſcript. initial. litteris parvis, & ſignat. ſine cuſtod. & foll. num. in fol. Editio non admodum infrequens ſtudio Diomedis Bonardi, Phyſici Brixienſis adornata.

16. *Incipit summa Hosti*(ensis) &c. Hæc fol. secund. præit autem fol. 1. Petri Albignani Tretii ad Maffeum Girardum Patriarcham Venetum epistola hujus editionis a se curatæ dedicatoria. Fol. magn. Charact. goth. coll. 2. cum inscript. pagg. initial. litter. parv. & signat. sine custod. & foliorum numeris. Ad calcem: *Presens hui9 summe hostiensis preclarum opus. Impressum Uenetiis per Thomam de Blauis de Alexandria Anno dñi M. cccc. xc. Die iiij. Junij.* De opere, ejusque auctore conf. Fasc. II. pag. 18. & 19. Editionem præsentem paucis attigit *Denis* Supplem. pag. 287.

17. Claudii Ptolomæi Cosmographiæ Libri Octo. Ad calcem: *Hoc Opus Ptolomei Memorabile Quidem Et Insigne Exactissima Diligentia Castigatum Jucondo Quodam Caractere Impressum Fuit Et Completum Rome Anno A Natiuitate Domini M. CCCC. LXXXX. Die IV. Nouembris. Arte Ac Impensis Petri De Turre.* Fol. magn. Charact. roman. elegantiss. cum signat. pagg. inscript. & initial. litter. parv. sine custod. & foll. num. Conf. *Aud.* pag. 299.

16. *Questiones magistri Petri de Ailliaco Cardinalis* (& Episcopi) *Cameracensis. super libros sententiarum.* — Ad calcem: *Expliciunt — cum quibusdam in fine adiunctis. Impresse Argētine Anno dñi M. ccccxc. Finite altera die sanctorum martyrum Tiburcii et Ualeriani.* in Fol. Cum pagg. inscript. & signat. sine custod. & foll. num. Conf. *Braun* Part. 2. pag. 169. & 197.

19. *Acutissimi Thome de Argentina* (Ord. Erem. S. Aug. Prioris Generalis) *scripta super quattuor libros sententiarum.* Voll. 4. in Fol. Ad calcem Vol. quarti: *Acutissimi materiarum theologicalium resolutoris Thome d' Argentina — scripta sup quattuor libros sententiarum per Martinū flach Argentine diligenti prehabita examinatione impressa finiunt.* 1490. Conf. *Weisl. Arm.* pag. 548. seqq. ubi de editione hac non tantum, sed & de operis auctore, editore, correctore, præcipue de familia Flachiorum erudite disseritur.

20. *Uocabularius utriusq3* (sic) *iuris.* Fol. min. Charact. goth. cum sign. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit vocabularius iuris Impressus Argentine pro cōmuni omnium utilitate et faciliori aditu ad utriusque iuris noticiā. Anno dñi. M. cccc. xc. Finit9 in profesto sancti Michaelis.* Meminit hujus edit. *Gem.* pag. 225.

21. *Uocabularius Juris.* Idem opus cum præced. in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. numer. & inscript. foll. Ad calcem: *Explicit vocabularius Juris Lugd'.* (uni) *impressus per magistrum Mathiam husz Anno dñi. M. cccc. xc. xii. Klo. Junii.* Accedunt insignia typographi. Editio, ut videtur, incognita.

22. *Quadragesimale* (Johannis) *Gritsch* (Ord. min.) *de tempore et de sanctis.* Fol. Charact. goth. cum signat. pagg. inscript. sine custod. & foll. numer. In columna 2. folii quinti ternionis M: *Explicit quadragesimale doctoris Johannis Gritsch de ordine mino4 impressum. anno salutis nostre M. cccc. xc. in profesto circumcisionis dñi.* Conf. *Gem.* pag. 197. et 157. item *Fasc. II.* pag. 10. & 38.

23. S. Thomas

23. S. Thomæ Aquin. Opuscula Septuaginta duo (partim genuina, partim dubia, eidem tamen adscripta) ex recensione Antonii Pizamani Patricii Veneti. in 4. maj. Præit *Tabula omnium opusculorum.* item editoris præfatio ad Augustinum Barbadicum Venetorum ducem, vita S. Thomæ &c. Charact. goth. coll. 2. cum signatur. & pagg. inscript. sine custod. & numer. foll. In columna secunda folii septimi quaternionis GG: *Expliciunt pclarissima opuscula — quam diligētissime emendata atque correcta. Et impressa Venetiis ingenio ac impensa Hermanni lichtenstein Coloniensis, Anno salut. Mcccc. xc. vij. Idus septembris. Augustino barbadico Uenetiarū principe illustrissimo existente. Laus. deo.* Conf. *Weisl. Arm.* pag. 555. & 556. *Braun* Part. II. pag. 211. *Neocell.* pag. 119.

24. *Cōfessionale dñi Antonini Archiepiscopi Florentini.* in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & numeris foll. opus terminatur in col. 4. folii CXLI. Accedit tabula foll. 5. Ad hujus calcem: *Utilissima confessionis summula a reuerēdissimo — Antonino — edita. Argentine impressa per Martinum Flach. Anno dñi Mcccccxc. finit feliciter.* Conf. *Braun* Part. II. pag. 197. *Weisl. Arm.* pag. 547.

25. *Incipit clarificatorium iohannis de tornamira super nono almansoris cum textu ipsius Rasis.* in 4. Charact. goth. textus magn. & luculent. commentar. minut. & elegans. coll. 2. cum numer. foll. & signat. sine custod. & inscript. pagg. In col. 4. fol. 6. ternionis t: *Preclarissimi opus Johannis de tornamira doctoris famosissimi atque decani pclari studii montispessulani impssum lugd'.* (uni) *per Johannem trechsel alemanum artis impressorie magrm. Anno nre salutis Millesimo quadringētesimo nonagesimo die vero decima septima mēsis Junij finit feliciter.* Subjecta sunt typographi insignia. Accedunt argumenta capitum & Joh. de La Landa Epistola ad Cornelium Vitrificem de Goes Med. Doctorem de hujus operis præstantia.

26. *Textus sequentiarum* (h. e. hymnorum Ecclef.) *cum commento.* in 4. Charact. goth. sine custod. numeris, & inscript. foll. cum signaturis. In prima pagina folii octavi quaternionis S. *Explicit feliciter Textus sequentia₄ cum commento Impressum* (sic) *in Ruttlingen per Michaelem Greyff Anno domini M. cccc. lxxxx.* Conf. *Braun* Part. II. pag. 206. Brevissime eandem edit. indicavit *Denis* Supplem. 296.

87. *Biblia pauperum a domino Bonauentura edita omnibus predicatoribus perutilis.* in 4. Charact. goth. cum signat. & foll. numeris, sine custod. & pagg. inscript. In col. 2. folii 8. quatern. f: *Explicit opus preclarum domini Bonauenture. biblia pauperum nuncupatum. Anno domini. M. cccc. xc.* Conf. *Weisl. Arm.* pag. 557. *Gem.* pag. 197. & 198.

28. *Ars oratoria. Ars epistolandi. Subscriptiones epistolarum. Et Ars memoratiua Jacobi publicii florentini.* in 4. Charact. goth. magn. & elegans. cum signaturis, & initial. litteris florentibus, sine custod. numeris, & inscriptionibus foll. In auersa pag. folio 3. duern. i. *Erhardus Ratdolt augustensis ingenio miro et arte perpolita impressioni mirifice dedit. M. cccc. xc. xiij. kal. Februarij. Aug.* (ustæ) Conf. *Zapf Aug.* pag. 97. *Braun* P. II. pag. 199.

29. *Suetonius cum commento.* (Marc. Ant. Sabellici, qui editionem curauit) in Fol. Charact. roman. eleg. cum foll. numer. arab. & signat. sine custod. Ad calcem post registrum chartarum: *Venetiis per Baptistam de tortis. M. cccc. lxxxx. die. xv. Februarij.* Conf. *Neocell.* pag. 119. *Zapf.* Mem. pag. 364.

30. *Augustinus de Ciuitate dei cum commento.* (Thom. Valois, & Nic. Trivet) in Fol. Charact. goth. eleg. coll. 2. cum signat. sine custod. & foll. numer. In col. 2. fol. 4. Quatern. Q.

Hoc opus exactum diuina arte Joannis
Amerbacensis: lector ubique legas.
Inuenies in textu glosis seu margine mirum:
Quo merito gaudet vrbs Basilea decus.

Paulo post: *Anno salutiferi virginalis partus nonagesimo supra millesimum, quaterque centesimum Idibus februariis.* Conf. *Gem.* pag. 196. & 197.

31. *Augustinus de Trinitate.* in Fol. Forma exterior eadem, quæ operis præced. Ad calcem col. 1. folii tertii ternionis m. *Aurelii Augustini de trinitate liber explicitus est. Anno domini M. cccc. lxxxx.* In col. 2. folii sexti ternionis m. decem leguntur disticha (recitata a Cl. Zapfio Mem. pag. 115. ex editione anni 1489, cui pariter adjecta sunt) ex quorum ultimo

Numine sancte tuo pater o tueare Joannem
De Amerbach: presens qui tibi pressit opus.

discimus, Johannem de Amerbach Basileensem typographum hoc opus excudisse. Conf. *Gem.* pag. 197.

32. *Prima pars secunde partis summe theologie eximii doctoris sancti Thome de aquino ordinis predicatorum.* — in Fol. Charact. goth. cum signat. & inscript. pagg. sine custod. & numer. foll. Ad calcem ante argumenta operis: *Explicit prima pars — Uenetiis impressa, per Theodorum de rogazonibus de Asula. Anno dñi. M. cccc. xc. die vltimo marcii.* Conf. *Braun* P. II. pag. 211.

33. *Concordantie minores Biblie.* in 4. Charact. goth. cum signat. & inscript. pagg. sine custod. & numeris foll. In aversa pagina folii 5. ternionis f. nota anni tantum expressa est: 1.4.90. Conf. *Weisl. Arm.* pag. 557. & *Cat.* pag. 235. ex quo *Denis* Suppl. pag. 285.

34. Publii Papinii Statii, Neapolitani, Poemata. 1) Thebais cum Commentar. Placidi Lactantii. 2) Achilleis cum Commentar. Francisci Mataracii. 3) Sylvarum Libri V. cum Commentariis Domitii Calderini. Accedunt ejusdem Calderini in Sapho Ovidii & quædam obscuriora Propertii loca Commentarii. in Fol. Charact. roman. elegans & luculentus, sine custod. & foll. num. cum signaturis & pagg. inscript. Ad calcem: *Impressum Venetiis per Magistrum Jacobum de paganinis brisiensis* (sic) *M. CCCCLXXXX.* (die) *XXIIII. Decembris. Finis.* Editio jam adcuratissime descripta a Cl. *Denis* in *Garell.*. pag. 138. & seqq.

35. *In nomine domini — Liber magistri Guilielmi placentini de saleceto. In scientia medicinali: et specialiter perfectis incipit: qui summa conseruationis et curationis appellatur:* Est in Fol. Charact. goth. sine custod. & numer. foll. cum signat.

ſignat. Ad calcem: *Impreſſum Uenetiis Anno domini. M. cccclxxxx. die viij. menſis Madij. Regnante. d. Auguſtino barbadico inclyto venetiarum principe.* Accedit *Regiſtrum* (chartarum) *huius voluminis.* Plura de hac editione vide in *Neocell.* pag. 120.

36. *Concordantia aſtronomie cum theologia concordantia aſtronomie cum hyſtorica narratione. Et elucidarium duo4 precedentium: dni Petri de Aliaco cardinalis Cameracenſis.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Opus concordantie — explicit feliciter. Magiſtri Joannis angeli* (de quo conf. dicta Faſc. III. pag. 131. ſeqq.) *viri peritiſſimi diligẽti correctione. Erhardique Ratdolt mira imprimendi arte: qua nuper Uenetiis nũc Auguſte vindelicorum excellit nominatiſſimus. 4. nonas Januarij.* 1490. Accedunt typographi inſignia, & notum diſtichon: *Erhardi Ratdolt* &c. Conf. *Gem.* pag. 200. *Braun* P. II. pag. 198. *Zapf Aug.* pag. 95.

37. *Abumeron. Auenzohar.* Liber medicus — *Theicriſi dahalmontana vahalta dabir* — i. e. *rectificatio medicationis et regiminis: editus in arabico a perfecto viro abumervan Auenzohar et trãſlatus de hebraico ĩn latinum a magiſtro parauicino phyſico ipſo ſibi vulgarizante magiſtro iacobo hebreo. Anno dni Ieſu xp̃i M. cc. lxxx* — (1280) in Fol. Præeunt quatuor folia non numerata, quibus regiſtra continentur. Folio 5, ſeu primo numerato opus incipit. Charact. goth. minut. coll. 2. cum foll. num. & ſignatur. ſine cuſtod. In col. 2. fol. 40. *Explicit liber Auenzohar.* Folio ſequenti legitur tantum: *Colliget Auerroys.* (ſic dictus eſt liber) qui folio immediate ſequenti, numerum 2 habenti, incipit, eodem, quo abumeron charactere impreſſus. Ad calcem folii 64, non numerati *Expliciũt tractatus artis medicine — Abumeron Auenzohar et Auerroys ſtudioſe correctos* (ſic) *Impreſſi Uenetiis p̱ Joannem de forliuio et Gregorium fratres. Anno ſalutis. M. cccc. lxxxx. die quĩnta mẽſis Januarii.* Editio, ut videtur, incognita.

38. *Nouiciis adoleſcentibus: — Ioannis de ſacro buſto ſphæricum opuſculum vna cum additionibus — Ioannis de monte regio diſputationes — nec non Georgii purbachii: in eorundem motus planetaꝵ accuratiſ. theoricæ: dictatũ opus — fauſto ſidere inchoat.* in 4. Charact. rom. initial. litteræ florent. cum ſignat. In averſa pagina folii 7 quatern. f: *Hoc quoque ſideralis ſcientie ſingulare opuſculum impreſſum eſt Venetiis mandato & expenſis nobilis viri Octauiani ſcoti ciuis modoetienſis Anno ſalutis M. cccc. lxxxx. quarto nonas octobris.* Accedunt *Regiſtrum* chartarum, & typographi inſignia. De opuſculi auctoribus & ipſo opuſculo conf. *Denis Garell.* pag. 90. & 91. atque auctores ab eo laudatos. Hanc editionem antiquiores etiam Bibliographi non ignorarunt, e. g. *Orlandi* pag. 34.

39. *Boetii — de conſolatione Philoſophie liber cum optimo commento beati thome.* (an non alterius?) in 4. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & foll. num. In medio primæ paginæ folii 4. duernionis E: *Libri quinque de conſolatione philoſophie Boetii — vna cum comentaria editione: per me Iacobum de Breda in Dauentria diligenter elaborati Expliciũt. Anno gratie Milleſimo. cccc. xc. die ſabbati ante Inuocaui.*

40. *Boetius*

40. *Boetius* (certe alius) *de disciplina scholarium cum notabili commento.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. In medio primæ pag. folii 6. ternionis kk: *Finitur Boetius de disciplina scholarium cum commento. Fideliter nec non diligenter in alma Uniuersitate Coloñ. impressus In domo Henrici Quentel iuxta Summū Anno incarnationis dnice.* M. cccc. xc. Conf. *Freytag* Appar. Tom. I. pag. 250. seqq.

41. *Tabule directionum profectionumque famosissimi viri Magistri Ioannis Germani de Regio monte in natiuitatibus multum vtiles.* in 4. Charact. goth. cum signat. & init. litter. florent. In aversa pag. fol. 5. ternionis f: *Opus tabularum — composita4 Anno* 1467. *explicit feliciter. Magistri Ioannis angeli — correctione. Erhardique Ratdolt mira imprimendi arte — Auguste vindelicorum — 4. nonas Januarii.* 1490. Accedunt typograpi insignia, & distichon: *Erhardi Ratdolt* &c. Conf. *Braun* P. II. pag. 198.

42. **Teutsch Passion.** in duodec. Charact. Theodisc. cum signat. & initial. litteris magn. sine custod. & numeris foll. In aversa pag. folii 6. ternionis x: **Gedruckt zů Augspurg. vnd vollendet am̄ mǎntag** (sic, non **möntag**) **vor sant Mathias des heyligen zwölffpoten tag. Nach Cristi geburd M.** cccc. **vnd darnach im** lxxxx **jare.** Conf. *Zapf. Aug.* pag. 95. & *Panzer* Annal. pag. 184.

43. *Repetitio Capituli Omnis vtriusque sexus de penitentiis et remissionibus.* in 4. Charact. goth. cum signat. & foll. numeris inde a fol. 17. Ad calcem: *Explicit lectura — In Alma vniuersitate Wiennensi compilata per — Hainr. de Odendorff d' Colonia artium vtriusque quoque iur pfessorem eximium. Impressa Memmingen p Albertū Küne d' Duderstat. Anno dñi M. CCCC. LXXXX.* Conf. *Braun* P. II. pag. 204.

44. *Quadragesimale Roberti* (Caraccioli de Licio) *de peccatis.* in 8. Charact. goth. minut. coll. 2. cum signat. & foll. num. sine custod. In col. 2. folii CCCXX. *Explicit qua dragesimale d' peccatis — finitum* (i. e. impressum) *est anno dñi* M. cccc. xc. *tertio Noñ decēbris.* Aliam edit. eiusdem anni excitavit *Braun* P. II. pag. 210. & *Denis Garell.* pag. 205.

45. *Incipit scdꝫ liber dialogo4 bti gregorii pape de vita et miraculis bti pris nr̄i Bñdicti.* in sedec. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. In prima pag. folii 8. quaternionis G: *Explicit — āno dñi.* M. cccc. lxxxx. *die* xvij. *mēsis februarii. Impressuꝫ Uenetiis p Bernardinū benaliū. Finis.*

46. *Canones Aurelii Augustini iuxta triplicem quā edidit regulam omni statui modū uiuendi prestantes.* in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. sine custod. In aversa pag. folii CXXXIII. *Opus canonum Aurelii Augustini — reuisum est. Impressūque Argentine arte et impensis solertissimi viri Martini schott. Anno salut. M. CCCC. XC.* Accedunt *Monimenta* (tria disticha) *ad lectorem.* Conf. *Braun* P. II. pag. 195. & 196. *Neocell.* pag. 119. & 120.

47. Alphonsi Toletani, ord. Erem. S. Aug. Archiepisc. Hispal. Lectura in lib. I. Sententiarum a Thoma de Spilembergo nunc primum edita. Præeunt octo folia quæ Epistolam Thomæ de Spilembergo dedicatoriam ad Anselmum

mum Etrufcum Ord. Erem. S. Aug. priorem generalem, tabulam materiarum, & carmina non nulla complectuntur. folio 9. *Incipit lectura* &c. Fol. Charact. goth. minut. coll. 2. cum fignat. fine cuftod. In columna 2. folii 5. ternionis x: *Explicit lectura fuper pmo fnia4 edita a — fratre Alphonfo de toleto: qui legit 'Pifius* (parifius) *Anno dñi* 1345. *Opus — Paganinus de paganinis. Anno falutis* 1490. *pridie caleñ. nouembr. Impenfis fuis nō minimis cura atque fua diligentiffima Impreffione compleuit. Uenetiis. Laus deo.* Meminit. h. edit. *Orlandi* pag. 43.

48. Summa Theolog. S. Antonini. Fol. Voll. 4. & Repertorium in hanc fummam. Charact. goth. cum fignat. coll. 2. fine cuftod. & num. foll. Ad calcem I. Vol. legitur: *Hic prima ps Sūme Anthonini — cura ac impenfis Johannis gruninger als Reynardi in inclita eluetio4 Argentina.* Mccccxc. *natiuitatis dnice anno. kalendarū vo octobriū.* iiij. *finit q3 feliciter.* Ad calcem Vol. II. *Anno incarnatiois dnice Millefimo qdringentefimo nonagefimo. kalendarum vo feptembrium fexto decimo Pars hec fūme fecunda — — p Johannem Raynardi (als gruninger) — felicit' finit.* Ad calcem Voll. III. *Tertia pars fumme — haud fine ingenti labore ite4 reuifa. atq3 in eluetio4 argentina impenfis ac induftria — Johannis Reynardi (als gruninger) officiofiffime pacta. — anno.* Mccccxc. *pridie vero nonarum decembrium. finit feliciter.* Ad calcem Vol. IV. *Quarte partis fumme Anthonini — opus pclariffimum — Explicit feliciter Anno natiuitatis dominice* Mccccxc. *nonarum vero Iulia4 quinta.* Volumini quarto adnexum eft *Repertoriū fiue inuentariū totius fumme* — Hujus chartae litteris a — m. fignatæ funt. Ad calcem tantum legitur:

Fini ū t (fic) *quituplices tabule fūme toti⁹ dñi anto.* 7c.

Editionem hanc ignoravit *Denis* conf. *Garell.* pag. 128. nec quidquam de ea habet in *Supplem.* licet eam dudum ante paucis indicaverit *Weisl.* in Arm. pag. 447. & in *Cat.* pag. 8.

49. Bartholus in I. & II. part. digefti infortiati. Voll. 2. in Fol. Charact. goth. cum fignat. fine cuftod. & foll. numer. Ad calcem Vol. I. *Sup prima pte infortiati — Bartoli de faxoferrato. hic cu3 additionibus domini Alexandri de imola* (fic) *finit. Impreffa Mli* (Mediolani) *p Magiftrum Leonardum pachel Anno a natali chriftiano.* M. cccc. lxxxx. *die* xxiiij. *menfis nouembris.* Cum regiftro chartarum. Ad calcem Vol. II. *Impreffum Ml'i per magiftrum Leonardū pachel. Anno* Mcccc. lxxxx. *die fecundo menfis aprilis.* Cum regiftro chartarum. Secundi voluminis non meminit *Denis* in *Supplem.*

50. *Sermones tres de paffione Chrifti trium uenerabilium doctorum Quorū primum cōpilauit fiue Guilermuf de Aquifgrano. fiue Gabriel de Urach. ceterorum nomina ignorantur.* Accedunt 1) Dialogus S. Anfelmi & B. V. Mariæ de paffione Domini. 2) S. Bernardi Tractatus de Planctu B. M. V. in 4. Charact. goth. coll. 2. cum fignat. fine cuftod. & num. foll. In col. 3. folii 2. quaternionis y. *Sermones tres de paffione dñi finiūt. Impreffi Argētine. Anno dñi.* M. cccc. xc. *finiti in die fancti Luce euangelifte.* Folio quarto ejusdem quaternionis *Anfelmi — dyalogus incipit feliciter.* In col. 2. folii 6. quaternionis 3.

Expli-

Explicit tractatus beati Bernardi de plāctu gloriosissime Marie Virginis. Præter hæc nihil amplius. Conf. *Neocell.* pag. 122. ubi tamen opusculorum SS. Anselmi, & Bernardi nulla fit mentio.

51. *Dicta circa sūmulas magistri pe. hisp. ingeniosissimi viri mgri Johannis mgri: introductoria in doctrinam doctoris subtilis* in Fol. Ex Epistola Pauli scriptoris ord. min. inscripta *Friderico Misch impressorie artis sagacissimo artifici*, & data *Moguntie ipso festo circūcisiōis. dn̄i. Anno* 1490. colligo, opus ibidem a laudato typographo fuisse hoc anno impressum, id quod Paulus Scriptor a Frider. Misch. petiit. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod & num. foll. Ad calcem: *Finis summularum magistri petri hūspani ingeniosissimi viri Magistri Iohannis magistri sacre theologie baccalaurei formati: ac vtriusque iuris doctoris ꝯsultissimi: nec nō serenissimi francoꝝ regis in sua sūma curia parlamenti consiliarii sapientissimi.* Videtur *Denis* in *Supplem.* pag. 290. n. 2358. editionem hanc designare voluisse.

52. *Incipiunt* (fol. 89.) *Consilia excellentissimi domini Rafaelis fulgosi de placentia iuris vtriusque doctoris.* Ex subscriptione discimus, debuisse præcedere Rafaelis de Raimundis de Cumis consilia, quæ in nostro exemplari desunt. Fol. Charact. goth. cum signat & numeris foll. a fol. 89 — 203. nec non custod. Ad calcem: — *Expliciūt Cōsilia excellētissimoꝝ doc. dn̄i Rafaelis d' raimūdis d' cumis. et dn̄i Rafaelis fulgosi de placentia. Imp̄ssa Brixie. p Iacobū britānicum — anno dn̄i.* m. cccc. xc. *die* xiiij. *Agusti.* (sic) Cum insignibus *A.*ngeli *B.*ritannici, qui typographi frater fuit. Meminit h. edit. *Orlandi* pag. 162.

53. S. Thomas Aq. in librum III. sentent. in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num foll. Ad calcem: *Explicit scriptū sanctissimi doctoris Thome Aquinatis — sup tertio libro sentētiarū — impressum Uenetiis ingenio ac impensa Hermāni Liechtenstein Coloniensis: Anno natalis dni.* M. cccclxxxx. *Die* xxvj. *Aprilis.* Accedunt tria folia, quibus tituli continentur. Habet *Orlandi* pag. 42.

54. Guilielmi de Salyceto Liber dictus Summa conservationis, & curationis. Fol. Charact. goth. minut. cum signat. sine custod. & numer. foll. Ad calcem: *Impressum Uenetiis Anno domini.* M. cccclxxxx. *die.* viii. *mensis Madii.* &c. sine nota typographi cum registro chart. Conf. *Neocell.* p. 120.

55. Joh. Crispi LL. Professoris Patavini Tractatus de Actionibus. Fol. Venetiis per Joh. Haman de Landoia. 1490. Videtur ad hunc potius annum, quam ad annum 1498. pertinere editio hujus operis descripta N. 50. ad ann. 1498. Conf dicta ibid.

56. Bartolus in I. & II. Partem Codicis cum Apostillis Alexandri Imolensis. Fol. Voll. II. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. *Lectura* in I. P. cod. finit ad calcem folii 7. versi quaternionis DD. *Impressum Mediolani per Magistrum Leonardu3 pachel.* M. cccc. lxxxx. *die.* xxiij. *mensis Martij.* cum registro chart. in fol. seq. Pars II. finit fol. recto 10. quinternionis l. ibid. per eund. eod. sed *die.* xxvj. *Mensis Aprilis.* cum registro chart. ibid. Meminit *Denis Suppl.* p. 281. conf. supra ad h. a. nn. 14. & 49.

57. *Fasciculus tēpoꝝ omnes antiquorum cronicas complectēs.* Fol. min. cum imagine ligno incisa auctoris in aversa primi folii pagina. Charact. goth. cum signat. & num. foll. constat foliis 96. Res gestæ ad annum usque 1490. recensentur. Hinc probabile est, eodem anno opus editum fuisse. Habet *Gem.* pag. 92.

ANNO 1491.

1. *Quotlibeta septem vna cum tractatu de sacramento altaris — Guilhelmi de Ockam anglici.* — Fol. min. Charact. goth. sine custod. & num. foll. cum signat. Ad calcem Quotlibetorum: *Expliciūt — Impressa Argentine Anno domī. M.* cccc. xci. *Finita post Epiph'ie dñi.* Ad calcem Tract. de Sacram. alt. *Explicit — Impressus Argentine anno dñi.* M. cccc. xci. *Finitus pᵒ festū Epiphanie dñi.* Conf. *Neocell.* pag. 128. ubi Martino Flach tribuitur hæc editio *Braun* P. II. pag. 213.

2. *Aristoteles* (sic) *Stagirite Metheororum liber primus.* (cum tribus reliquis) *cum commentariis Gaietani de Tienis.* — Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat, sine custod. & num. pagg. Ad calcem: *Expliciunt — cū — duobus tractatibus de re actione: et intensione et remissione formarū dñi Gaetāi de Tienis — emendata per sacre theologie backalarios Fratrem Franciscum de macerata et fratrem Petrum angelum de monte Vlmi ordinis minorū. Uenetiis īpressa cura — Ioanni de Foriiuio* (sic) *et Gregorii fratrum. Anno dñi.* M. cccc. lxxxxj. *die* xxij. *Mensis octobris.* Conf. *Braun* P. II. pag. 227. & 228.

3. *Quintus Curtius.* Hæc tantum in prima pag. folii primi. Fol. 2. *Q. Curtii De Rebus Gestis Alexandri Magni Regis Macedonum Liber Tertius* (quem excipiunt 4 — 9.) sc. incipit. fol. Charact. roman. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Hos* (sic) *nouem* (revera septem tantum) *libros* (sic) *de rebus gestis Alexandri Magni Regis Macedonum quanaccuratissime* (sic) *recognitos* (sic) *impressi fuere Verone anno domini. M. CCCC. LXXXXI. Die.* xviii. *Augusti.* cum registr. chart. Conf. *Fabric.* Bibl. lat. tom. II. pag. 348. Edit. Ernest.

4. *Incipiunt decisiões siue conclusiones noue dñoꝝ de Rota* — item *decisiones* — antique — tam his, quam illis præmissa sunt *Summaria decisionum* — Fol. magn. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Decisiones antiq. incipiunt fol. 65. & terminantur fol. 137. ubi legitur: *Uenetiis per Baptistam de Tortis.* M. cccc. lxxxxj. *die* xviij. *februarij.* Conf. *Braun* P. II. pag. 226.

5. **Melosine Geschicht. Mit den figuren.** Fol. min. Charact. german. coll. 2. cum signat. sine custod. & foll. num. Ad calcem: **Hye endet sich dise warhafftige history** (fabulam dixisset melius) **dye so vor kurzen zeyten von latinn vnd von welscher und franzosischet** (sic) **sprachen in teutsch gemacht vnd trasferirt ist worden. Vnd das bůch hat gedruckt. Heinricus knoblochtzern zů Heydelberg auff sant lucien vñ otilien tag Nach Cristi vnsers herren geburt tausend vierhundert vnd dar nach in**

dem eyn vnd neünzigisten jare. De opere ipso, ejus auctore, & interprete conf. *Clement.* Tom. II. pag. 135. & *Panzer* Annal. pag. 53. de hac edit. *Panzer* ibid. pag. 192. *Denis Supplem.* pag. 310.

6. Antonii de Canario J. U. D. Tractatus de Executione Instrumentorum. Fol. col. 2. charact. goth. constat 8. foll. Ad calcem: *Impressus Piscie impensis Bastiani* (sic) *et Raphaelis filio4 Ser* (sic) Jacobi Gerardi *de Orlādis de Piscia: annis natiuitatis — M. CCCCXCI. 1 die.* xv. *mensis Martii* — Conf. *Denis Supplem.* pag. 304.

7. *Vocabularius rerum* (Wenceslai Brack) in 4. Charact. goth. cum signat. & numer. foll. In prima pag. fol. XXXXIX. (49) legitur: *Impressum Liptzck per Conradum Kachelouenn.* (sic) *Anno dñi* m°cccc°lxxxxi° *Tertia feria post assumptionis marie virginis gloriose. Deo gratias.* De opusculo conf. dicta *Fasc. II.* pag. 115. *Fasc. III.* pag. 89. 91. 135. Præsens editio videtur incognita.

8. *Nouella Ioannis an.* (dreæ) *super sexto decreta.* (lium) Fol. magn. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & custod. Ad calcem: *Opus — Impressum Uenetiis arte et industria Andree Thoresani de Asula. Anno domini.* Mcccclxxxxj. *septimo idus Martij.* Conf. *Braun* P. II. pag. 226.

9. *Mercuriales questiones sup regulis iuris p̄stantissimi vtriusq3 iuris interpretis Ioānis Andree.* Fol. magn. Charact. goth. coll. 2. cum custod. signat. & numer. foll. Ad calcem: *Ioannisantonij* (sic) *birrete Franciscique gyrardenghi impensis Papie: die.* xxx. *Maij.* 1491. cum insign. Ant. Birretæ.

10. *Artesela.* Sunt opera medica varia, quorum editiones duas alias recensui Fasc. II. pag. 124. & Fasc. III. pag. 83. Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. In column. 4. fol. 103 legitur: *Impressu3 Uenetiis per Philippu3 de pinzis de caneto Anno salutis dni nri iesu xpi.* M. cccc. lxxxxj. *die.* xxvj. *septēbris.* Conf. *Braun* P. II. pag. 228.

11. Zu lob — vahet hie an das buch. das der schein od' schatzbehalter der waren reichthumer des hails vñ der ewigē seligkeit heisset. Fol. Charact. germ. cum figuris 94. ligno incisis, & signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: Also endet das Büch. — durch den Erbern vnnd Achtpern Anthonien Koberger yn der keyserlichen Reichsstatt Nurnberg. Nach der geburt Christi. vierzehenhundert vnd yn dem eyn vnnd neunzigisten iar. am Eritag dem achtenden (sic) tag des Monats Nouembris außgedruckt &c. &c. Conf. *Panzer Annal.* pag. 189. & 90. *Braun* P. II. pag. 223. & Rebd. pag. 215.

12. *Liber de proprietatib9 rerū Bartholomei anglici.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. In col. 4. fol. 5. ternionis R. *Explicit — Impressus Argentine Anno dñi.* M. cccc. xcj. *Finitus altera die post festum sancti Laurentii martyris.* Conf. *Denis Supplem.* pag. 302.

13. *Expositiones siue declarationes titulorū Vtriusq3 Iuris:* Fol. Coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. In col. 1. folii 7. quaternionis R: *Expliciunt — Impresse — p me Iohānē Koelhoff de Lubeck Colonie ciuē. Anno salutis* *M. CCCC.* xcj. *In vigilia Barbare Vginis et martyris. Amen.*

14. Opera

14. *Opera et tractatus beati Anselmi archiepiscopi cantuarieñ. ordinis sancti Benedicti.* (Impensis & cura Petri Danhauser, qui anno 1479. die 17. April. matriculæ Universitatis nostræ nomen inseruit suum) Fol. min. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Opera — clauduntur. Anno xp̄i.* M. cccc. lxxxxj. *die vero vicesima septima martij. Nuremberge. per Caspar hochfeder: opificem mira arte ac diligentia impressa.* Conf. *Braun* P. II. pag. 222. præcipue *Panzer N.* pag. 120. & 121.

25. *Guido bonatus de forliuio. Decem tractatus Astronomie.* in 4. Charact. goth. cum signat. & initial. litteris magn. florent. sine custod. & num. foll. In aversa pagina folii 7. quatern. EE. *Liber — explicit feliciter. Magistri Johannis angeli —' correctione. Erhardique ratdolt viri solertis — imprimendi arte — Auguste vindelicorum — Septimo kal'. Aprilis.* M. cccc. lxxxxj. Conf. *Braun* P. II. pag. 215. *Zapf. Aug.* pag. 100.

16. Livii Decades I. III. & IVtæ. Decadis Libri omnes, excepto tertio. cum Epitoma L. Flori. Ex recensione & cum annotationibus Marc. Ant. Coccii, Sabellici. Fol. Charact. roman. cum signaturis & numeris foll. partim arab. a 2 — 166. partim romanis a c. lxvii — ccxxxii. sine custod. In prima pag. folii ccxxxii: *Impressum Venetiis* (per Bernardinum Herasmium Novocomensem vt ex epistola Sabellici ad Benedictum Cornarium huic editioni præfixa discimus) M. cccclxxxxj. *die. V. nouembris. regnante inclyto domino Augustino Barbadico duce Venetiarum.* Conf. *Fabr.* Lib. I. pag. 281.

17. Bartoli Lectura in digestum novum. Cum Apostillis Alexandri Tartagni de Imola. Voll. 2. in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custodibus & numeris foll. Ad calcem Vol. I: *Explicit lectura — Mediolani impressa per magistrū Leonardum pachel Anno dñi* M. cccc. lxxxxj. *die.* xx. *martij.* In eadem pag. *Sequitur solēnis repetitio — Bartoli — super l. cesar ti. de publicanis* &c. Ad calcem Vol. II: *Secunda pars ff. noui Impressa Mediolani per Magistrum Leonardum pachel teutonicum. Anno* Mcccc. lxxxxi. *die* xi. *mensis Januarii. Una cum additionibus d. Alexandri d' imola suis locis positis.* Cum Registr. Chart.

18. *Alberti magni philoxophorum* (sic) *maximi de mineralibus liber primus* — cum reliquis — Fol. min. Charact. goth. coll. 2. sine custod. & num. foll. cum signat. Ad calcem: *Explicit opus Alberti magni in libris quinque mineralium. Laus Deo. Impressum Papie per Christophorum de canibus sub āno domini.* 1491. *die* 18. *Junij.* Cum argumentis capitum.

19. *Textus paruorum naturalium Aristotelis cum cōmentario clarissimo s̄m doctrinam Alberti magni — De sensu et sensato. De mēoria et reminiscentia. De somno et vigilia. De longitudine et breuitate vitæ.* Accedunt comment. in Aristot. *De iuuentute et senectute De inspiratione et respiratione De vita et morte De motu animalium De motu cordis.* Fol. min. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ex subscriptione ad calcem vol. discimus, hæc commentaria esse *Mgri Ioannis de Mechilinea* — in acad. Colon. quondam Vicecancellarii — & nunc primum emendata per ejusdem acad Rectorem *Iaco-*

 bum

bum Tymens de Amorffordia. — *Impressa p̄o ſt iila et completa per me Ioannē Koelhoff de Lubeck Colonieñ ciuē Anno ſalut* Mccccxcj. *in vigilia ſciſſimo4 aplo4 Simonis et Iude.* Conſ. *Denis Supplem.* pag. 301.

20. *Plurima* (13 tantum) *Opuſcula ſancti auguſtini.* Fol. min. Charact. goth. minut. cum ſignat. & foll. numeris inde a fol. tertio ſine cuſtd. Ad calcem: *Hic finiūt* — M. cccc. lxxxxj. *die vero* 10. *nouembris impreſſa fuerunt Uenetiis per Pelegrinum de paſqualibus de Bononia.* Cum Reg. chart. conf. *Braun* P. II. pag. 229. N. XLIII.

21. *Prima lec.* (tura ſeu prima pars commentar.) *Dominici de ſcō Gemi.* (niano) *ſuper ſexto li. decreta.* (lium) — *Secūnda pars* — Voll. 2. Fol. Charact. goth. cum cuſtod. & ſignat. ſine num. foll. *Prima pars* — eſt *Impreſſa Uenetiis p* — *Andrea Toreſanū de Aſula: Anno dñi.* Mccccixxxxj. (die) xii. *kalēdas octobris* — *Secunda pars* — eſt *impreſſa Uenetiis* — *diligentia Andree Toreſani de Aſula.* Mccccixxxxi. iiii. *idus nouēbris* — Breuiſſime de ea *Denis Suppl.* pag. 308.

22. *Foenix* (ſic) *Dn̄ni Petri Rauēnatis Memoria magiſtri.* Ad calcem: *Bernardinus de Choris de Cremona impreſſor delectus impreſſit Venetias* (ſic) *Die* x. *ianuarii.* m. ccccxci. cum inſign. typogr. & privileg. Senat. Veneti. in 4. Charact. roman. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. De hoc opuſculo, & ejus auctore conf. *Freytag Appar.* Tom. I. pag. 28. ſeqq. & ſcriptores ab eo laudatos. De ſtupenda eius memoria *Schelhorn. Amœn.* Tom. XI. pag. 16. in not. De hac edit. conf. *Gem.* pag. 204. & 205.

23. *Confeſſionale Bartholomei de chaimis de mediolano ordinis minorum.* Ad calcem: *Impreſſum Auguſte per Erhardu3 Ratdolt Anno. dñi.* M. cccc. xcj. cum Regiſtro capp. in 4. Charact. gotth. minut. coll. 2. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Conf. *Zapf. Aug.* pag. 100. *Braun* P. II. pag. 215.

24. *Poſtilla Guillermi Super Epiſtolas et euāgelia de tempore et ſanctis Et pro defunctis.* in 4. Charact. goth. coll. 2. ſine cuſtod. et num. foll. cum ſignat. In averſa pag. folii 7. quaternionis H: *Explicit poſtilla ſuper epiſtolis. Impreſſa Baſilee Anno dñi.* M. cccc. xcj. *viceſima octaua die menſis Julii.*

25. *Biblia integra: ſummata: diſtincta: ſup emēdata: vtriuſq3 teſtamēti 9cordātiis illuſtrata.* in 8. Charact. goth. minutiſſ. & nitidiſſ. coll. 2. ſine cuſtod. et num. foll. cum ſignat. Ad calcem Apocalypſeos: *Explicita eſt biblia pſens Baſilee ſuma lucubratione per Iohānem froben de Hammelburck. Anno nonageſimo primo ſuprā milleſimū quaterq3 centeſimū die vero viceſima ſeptima Junij.* Accedunt interpretat. nom. hebr. Conf *Freytag appar.* Tom. II. pag. 721.

26. *Ortus* (H) *ſanitatis,* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum ſiguris herbarum, lapidum &c. ligno inciſis & ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: — *Iacobus meydenbach ciuis Moguntinus luculentiſſime impreſſit* — *in inclyta ciuitate Moguntina* — *Anno ſalutis Milleſimo Nonageſimo primo Die vero Jouis viceſima tercia menſis Junij.* — Conf. *Würth.* pag. 128. praecipue *Weisl. Arm.* pag. 561. & 562.

27. Caſ-

27. *Cassiodori Clarissimi Senatoris in Psalteriū expositio.* in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Disertissimi — Cassiodori — famatissima psalmorū expositio: — arte impssoria pfecta est; p magistrū Johannē de Amerbach pclare Basilieñ vrbis ciuem. Anno dñi.* M. cccc. xcj. τέλος. Conf. *Weisl. Arm.* pag. 559. et *Braun* pag. 218.

28. Bartolus in P. 2dam. dig. infort. Mediol. per Leon. Pachel. 1491. Conf. N. XLIX. ad annum 1490.

29. *De Conseruatione Sanitatis.* Liber *Corona Florida Medicine* adpellatus. Fol. Charact. roman. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Ego Antonius Gazius patauus medicorum minimus die.* xij. *Augusti de anno dñi.* M. ccccIxxxx. *psens opus absolui.* — paulo inferius: *Impressum uenetiis per Johannem de forliuio & Gregorium fratres Anno salutis.* M. ccccIxxxxi. *die* xx. *mēsis Junii.* Cum. Regist. Chart. & Typograph. insign. Conf. *Braun* P. II. pag. 228.

30. *Hec sunt opera Boetii: que in hoc volumine* (duobus voluminibus) *continentur.* Primum est: *In porphyrii Isagogen* — duo postrema: *De philosophie consolatione libri quinq3. De scholarium disciplina liber vnus.* (vtrumque opus cum commentario, vulgo S. Thomae Aquin.) Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & numeris foll. in quibus ponendis multi commissi sunt errores, sine signat. In fine libri III. Geometriae columna 2. folii 8. quaternionis II. *Uenetiis impressum Boetii opus per Ioãne3 et Gregoriū de gregoriis fratres felici exitu ad finē usque pductū accuratissimeq3 emēdatū Anno humane restaurationis.* 1492. *die.* 18. *Augusti. Augustino Barbadico* &c. Cum registro Chartarum, & typograph. insign. Voluminis secundi titulus est: *Boetius de consolatione.* Sequitur index alphabeticus materiarum. Opus incipit folio 160. Nescio autem, cur hunc numerum typographus posuerit: cum numeris enim voluminis praecedentis non cohaeret. In aversa pagina folii 223. incipit Commentar. in Boetii librum de scholar. disciplina. Ad hujus calcem in col. 2. folii 250. *Diui Seuerini Boetii de consolatione: nec non de scolarium disciplina mellifluis operibus: cum sancti Thome super vtroque Cōmentariis: in hoc eodem volumine. Impressis venetiis per Ioannē de Forliuio et Gregorium fratres. Anno salutis.* Mcccc. Ixxxxj. *die.* xxvj. *mensis Martii.* Conf. *Braun* P. II. qui volumen prius ann. 1492. pag. 237. & volumen posterius ad annum 1491. pag. 230. seorsim recenset. Junctim recensuit *Hamb.* P. III. pag. 323. Ambo volumina ex intentione Typographorum unum efficere corpus, quod opera Boetii omnia complecteretur, patet ex eo, quod in titulo prioris voluminis etiam duo opera, secundo volumine comprehensa, recenseantur.

31. *Epistole de Ouidio.* (Ovidii Epistolae Heroidum cum commentariis Antonii Volsci, Privernatis. Fol. Charact. roman. cum signat. sine custod. & num. foll. Accedunt Domitii Calderini commentaria in Sapho, & Ibin Ovidii. Ad horum calcem: *Impressum Venetiis per Bartolameum* (sic) *de Zanis de Portesio. Sub Anno domini.* M. cccc. Ixxxxj. *die.* xii. *Madii. Laus deo.* Cum Registr. chart.

32. *Tuscu-*

32. *Tusculanarum Questionum Liber primus* — sc. incipit, quem excipiunt reliqui libri. Cum Commentariis anonymi (forte Philippi Beroaldi) Fol. Charact. roman. cum signat sine custod & num. foll. In aversa pag. fol. 4. duern. k. ante Regist. Chartarum: est *Marci Tullii Cicerõis Tusculana*℞ *quæstionum finis Venetiis. Anno.* M. cccc. lxxxxi. *mensis decẽbris die quinta*: Conf. *Braun* P. II. pag. 214.

33. S. Bonaventuræ commentaria in Libb. 4. sentent. Voll. 4. seu cum indice copiosissimo Voll. V. Norimbergæ per Anton. Koburger 1491. Fuse hanc editionem descripsit *Panzer N.* pag. 117. seqq. Conf. etiam *Braun* P. II. pag. 222. & 223.

34. *Sphæra Mundi.* (idem opus cum N. XXXVIII. ad ann. 1490. in 4. Charact. roman. cum signat. & initial. litteris magn. florent. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Hoc quoque sideralis scientie singulare opusculum Impressum est Venetiis per Magistrum Guillielmum de Tridino de Monte ferrato Anno salutis.* M. cccc. lxxxxi. *die.* xiiii. *Januarii.* cum registr. chart. Conf. *Braun* P. II. pag. 228.

35. *Solinus De Memorabilibus Mundi.* in 4. Charact. roman. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem: *Impraessum* (sic) *uenetiis per theodorum de regazonibus* (sic) *de asula anno. domini.* M. cccc. lxxxxi. *die* xxiii. *mẽsis augusti regnãte in clito* (sic) *dño augustino barbadico duce uenetiarũ.* cum registr. chart. Editio, ut videtur, incognita.

36. *Aurelii Augustini opuscula plurima.* Fol. min. Charact. goth. cum signat. & num. foll. inde a fol. 7. In col. 4. folii cclxvii. est *Aurelii Augustini — plˀimoꝝ opusculoꝝ nec non vitæ eius a Possidonio ꝯscriptæ: impensis et opa Martini flach Argẽtine accuratissime impressoꝝ Finis Anno a natiuitate saluatoris nostri.* M. cccc. xci. *die* xi. *mẽsis Augusti.* Cum quinque distichis. Convenit hæc editio cum edit. ad ann. 1489. N. LXXII. recensita, ut jam notavit *Weislinger Arm.* pag. 557. In editione ann. 1489. foliorum numeri constanter sic sunt expressi: Fo. LXX. — Fo. CIX. in edit. vero anni 1491. sic: Folium LXX — Folium CIX.

37. Quæstiones sex de bonorum Possessione resolutæ *Per — Bulgarinum de Bulgarinis de Senis pisis de mane ordinarie legentem sup. ka ꝛ ti. C. Qui admitti ad bo. pos. ꝛc.* Ad calcem: *Explicite sunt — correpte* (sic pro *correcte*) *ac impresse Senis per magistrum Henricum de Harlem. Anno salutis.* Mcccclxxxxi. *die vero* x. *Octobris.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. a. b. sine custod. & num. foll. Conf. *Neocell.* pag. 130. ubi mentio sit edit. eodem anno, & ab eodem typographo factæ *die vero* xv. *martii.*

38. *Repetitio legis Si insulam. ff. de vbo. obl. ꝑ clarif. d. Angelum de Vbaldis de Perusio* — accedunt comment. in *Ciuitas mutui datione dñi.* & §. *Si duobus vehiculum. in l. Si vt certo ff. commodati*) Ad calcem: *Impressit Boninus de Boninis de Ragusio Brixie anno domini.* M. cccc. xcj. *die* xj. *Marcij. Finis.* Fol. Charact. goth. coll. 2 cum signat. sine custod. & num. foll. Constat tantum 12. foll.

39. *Lectu-*

39. *Lectura — Claudii de Seyssello. al's de aquis Sabaudiēsis. Christianissimi Francorum Regis Consiliarii in primam infortiati* (partem commentarius) *Feliciter incipit.* Fol. Coll. 2. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem: *Et per hec deo propitio sit finis* (impressionis, an compositionis?) *ordinarie Anno domini.* M. cccclxxxxi.

40. Nicolai Nicoli (Facultii) Florentini Sermones medici I. II. — . IV. V. VI. VII. Venet. per Bernard. de Tridino 1491. Conf. de his N. XI. 1490. quo tertius sermo est editus.

41. Virgilii Bucolica, & Georgica cum triplici commentario. Venet. per Philippum Pintium 1491. Fol. Conf. N. XXII. ad annum 1492. quo & reliqua Virgilii opera sunt edita.

42. *Incipiunt additiones seu a postille domini Alexandri de imola — super lectura Barto.* li *in prima parte Codicis.* Item additiones ejusdem super Lectura ejusdem in 2. P. Cod. in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Additiones ad I. P. sunt impressæ *Venetiis per Gregorium arriuabene mantuanum. Anno dñi.* M. cccc. lxxxxj. *die.* xviij. *mensis decembris.* Additiones vero ad P. II. ibid. per eundem ann. eod. *die vero.* xvij. (17) *Decembris.*

43. — Repetitio Autentice sacramenta pube4 in ti. C. si aduer. vendi. per — *Petrū philippum de Nobilibus de Cornio de Perusio edita ꝛc.* in Fol. Cum signat. a. b. c. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Exactissime correpta* (sic) *ac impressa Senis per Henricū de Haerlem Anno salutis* M. cccc. lxxxxi. *Sexto kel.* (sic) *Februarij. Laus deo.*

44. Armandi de Bellovisu, Ord. Præd. Declaratio difficilium dictorum in Theologia. in 8. Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. (qui tamen desiderantur plerumque) sine custod. Ad calcem folii 7. quatern. y: *Compendiū difficiliū terminorū Theologie: Philosophie atq3 Logyce declaratiuum. Impensis Michaelis Wensler In vrbe Basileorum — finitū est foeliciter Anno — post Millesimū quaterq3 centesimum nonagesimo primo kalendis Aprilibus.* Accedunt indices foll. 15. Conf. *Braun* P. II. pag. 218. N. XII.

45. Nicolaus Spinellus Neapolit. in 3. libros Codicis. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Folio 7. verso quaternionis f. *Explicit lectura — Impressum Papie per Christophorum de canibus. anno domini.* M. cccc. lxxxxi. *die.* xii. *octobris.* &c. *Neocell.* p. 131. ex quo *Denis Suppl.* p. 703. item *Braun* p. 223.

46. *Quadragesimale doctoris illuminati Francisci de Mayronis.* 4. Charact. goth. min. cum signat. & num. foll. Folio 196. columna 2. *Et in hoc sermone* (92) *primū volumen de tempore finitur et explicit.* Paulo post: — *Sermones expliciunt. Uenetiis — impressi per Bernardinu3 de Nouaria. Anno —* Mcccclxxxxi. *die vero.* xx. *mēsis Ju —* Cum registr. chart. & tabula alphabetica foll. 18.

ANNO 1492.

1. *Tituli questionuȝ et difficultatum de primo et vltimo instanti. — magistri menghi* (Blanchelli) *fauentini.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciũt questiones vtilissime Menghi fauentini — Impresse ferrarie p magistrum Laurentiũ d rubeis de valentia. et Andreã de grassis de castronouo socios. die septimo septembris Anno dñi* 1492. Cum registr. chart.

2. *Zabarella super clementinis.* Fol. Charact. goth. elegant. coll. 2. sine custod. & num. foll. cum signat. Ad calcem: *Explicit lectura — Impressa Thaurini per Nicolaum de benedictis et Iacobinum Suigũ de sancto germano — Anno dni.* M. ccccIxxxxij. *die* xxiij. *augusti.* Cum registr. chart.

3. *Scriptum Antonii Andree in arte veteri et in diuisionibus boetii cum questionibus eiusdem.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem post indicem quæstionum: *Expliciũt tituli — Et presens totum opus accuratissime emendatum per eximium artium et medicine professorem, Ioannem Mariam mapellum vincentinum. Venetiis tertio nonas nouẽbris.* 1492. Accedunt insignia typographi, seu potius Bibliopolæ O S M, hoc est, Octaviani Scoti Modoetiensis.

4. *Pronosticatio latina Anno.* lxxxviij. *ad magnã coniunctionem Saturni et Iouis q̃ fuit anno* lxxxiiij. *ac eclipsim solis anni sequentis scȝ.* lxxxv. *confecta ac nunc de nouo emẽdata Durabit pluribꝫ annis ut infra in tercio folio patebit.* Fol. cum multis figuris ligno incisis. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. pagg. Ad calcem præter alia legitur: *Emendatum denuo presagium hoccine impressioni quoque iterum deditum Anno dñi* M. cccc. xcij. *octaua die Iunij in inclita vrbe Maguntina* — De opere ipso, ejus auctore, & hac editione conf. *Weisl. Arm.* pag. 587. seqq. de editione germanica anni ejusdem Moguntina, quæ, ut nostra latina, Wurtweinio incognita fuit, nec non aliis eiusdem opusculi editionibus, uti etiam de auctore ejus conf *Panzer Annal.* pag. 229. Auctor operis habetur Johannes Lichtenberger, Eremita Alsatus.

5. *Lauacrum conscientie.* in 4. Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Ad calcem post indicem capp. *Impressum Auguste — p honestuȝ virum Anthoniũ* (sic) *Sorg Anno ob* (sic) *incarnatione dni ihesu xpi.* M. cccc. lxxxxij. Conf. dicta a me de hac edit. Fasc. III. pag. 135. & 136. *Braun* P. II. pag. 230.

6. Historia urbis Romæ ab ejus origine usque ad Constantinum M. &c. &c. in 8. Ad calcem: *Impressum Rome per magistrũ Stephanum Planck de Patauia. Anno* Mccccxcij. *die.* xviij. *mensis Ianuarij. Sedente Innocentio.* viij. *Anno octauo.* De opere hoc & præsenti ejus editione fuse disserui ad ann. 1489. Fasc. III. pag. 150. seqq. ubi eam una cum alia editione ab eodem typographo anno 1489. facta descripsi. Existit vero operis hujus alia editio anno 1492. ab eodem typographo facta *die vltima Mensis Octobris Sedẽte Alexandro Maximo Pont. VI. Anno eius Primo.* Hanc data occasione excitavit *Panzer*

zer Annal. pag. 43. & ex eo habet *Denis Supplem.* pag. 34. Huic vero & noſtra hæc, & illa anni 1489. fuit incognita. Omnes tres editiones ignorauit *Aud.*

7. *Iſte libellus docet modum ſtudendi et legendi contenta ac abbreuiata utriuſque iuris* — Fol. Charact. german. cum. ſignat. Ad calcem col. 2. folii octavi quaternionis C. *Explicit — per Fridericū Crewſzner* (ſic) *Opidi Neurmbergenſis* (ſic) *Ciuem ſumma cum diligentia Anno dñi.* M. ccccIxxxxij. *die decima menſis Marcii Impreſſus Laus deo.* Conf. *Denis Suppl.* pag. 318. *Panzer N.* pag. 126. de hac edit. dubius hæſit.

8. *Repertorium — Nicolai de Lyra ſuper Bibliam.* Fol. min. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Repertorium — finit feliciter Impreſſum Mēmingen p Albertum kunne de duderſtat. Anno domini.* 1492. Conf. *Braun* P. II. pag. 235.

9. *Senece omnia opera.* (exceptis tragædiis) In ejusdem primi folii averſa pagina poſt operum catalogum: *Venetiis impreſſa.* M. cccc. xcii. *die ultima octobris. Per Bernardinū de Coris de Cremona.* cum regiſtr. chart. Fol. Charact. roman. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. Ad calcem hæc tantum: *Explicit liber ſextus & ultimus controuerſiarum.* Conf. *Freytag. Appar.* Tom. II. pag. 1356. ſeqq.

10. *Tragedie Senece cum commento.* (Gellii Bernardini Marmitæ Parmenſis; cujus præfixa eſt epiſtola *Guielmo* (ſic) *de rupeforti magno Cancellario francie* inſcripta.) Fol. Charact. roman. cum ſignat. & cuſtod. ſine num. foll. Ad calcem: *Venetiis: per Lazarum Iſſarda de Sauiliano.* M. cccc. lxxxxii. *die XII* (non XI. ut habet Maittaire T. I. pag. 546.) *Decembris.* cum regiſtr. chart. Conf. *Freytag Appar.* Tom. II. pag. 1361. & 1362. *Braun* P. II. pag. 238. & 239.

11. Nicolai de Tudeſchis, vulgo Abbatis Panormitani *Incipit eximius hic iudiciarius ordo.* Fol. max. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem præter alia: *hic finit cum laude dei. Uenetiis impreſſa.* M. cccc. lxxxxij. *die vero.* iiij. *Junij. cura et impenſa Dionyſii de bertochis de bononia.* — Accedit *a b c d Omnes ſunt terni.*

12. *Ioānes de Imola in clemē.* (tinas) Fol. maj. Charact. gotth. coll. 2. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. circa finem col. 2. folii 190. præter alia: *finit. correctum per — Frācīſcū Breuiū venetum — Uenetiis impreſſum arte et induſtria Andree thoreſani de Aſula anno ſalutis dominice.* Mccccl xxxxii. (die) vii. *Cal. Marcii.* cum regiſtr. chart.

13. *Bar.* (tolus) *ſuper prima* (parte) *codicis cum additionibus* ſc. Alexandri de Imola, & aliorum. Fol. maj. Voll. 2. Charact. goth. elegantiſſ. coll. 2. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. Ad calcem Vol. I. *Finis lectura — ſuper prima parte codicis — Impſſa Uenetiis arte et impenſis Andree thoreſani de aſula Anno dñi.* Mcccc. lxxxxij. (die) viij. *calē. Septēbris,* cum regiſtr. chart. Ad calcem Voll. II: *Explicit lectura — ecaſtigata* (ſic). *impſſa Uenetiis per Bernardinū ſtagninū de Tridino de mōte ferrato Anno dñi.* M. cccclxxxxij. *Die.* xxiij. *Iulij.* cum Regiſtr. chart. character vtriusque Vol. idem, licet diverſi typographi.

14. *Bartolus super prima parte infortiati — Bar. sup seda parte infortiati cum additionibus* sc. Alexandri de Imola & aliorum Fol. maj. Vol. 2. Exterior forma eadem cum præcedent. Vol. In col. 4. fol. 235. — *finit — ipressioni Uenetiis data: per Bernardinū stagninū de Tridino de monteferrato. Anno salutis millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo: tertio decimo kalendas Nouēmbris.* cum Reg. chart. In col. 4. folii 255. Vol. II. *Finit feliciter lectura — super secunda parte infortiati — Impressa venetiis per Andreaȝ de toresanis de Asula: anno dñi:* Mccccl xxxxij. *die* xx. *nouēbris.* cum Regist. chart. Hujus secundi Vol. meminit *Denis Supplem.* pag. 31. primum autem volumen non excitauit.

15. *Ethica Aristotelica: Ioanne Argyropylo Interprete.* Fol. Charact. rom. eleg. sine custod. & num. foll. cum signat. Ad calcem 1. pag. folii 8. quaternionis n: *Laus deo optimo maximoque, Impressum Romæ per Eucharīū Silber alias Frank: Anno salutis.* M. cccc. xcii. *kal. Septem. Alexandro Sexto pontifice maxiuo.* Conf. *Aud.* pag. 306.

16. Boetius de Consolatione Philosophiæ, & de disciplina Scholarium cum commentario vulgo S. Thomæ. Venetiis per Johann. & Gregorium de Forlivio, fratres. 1492. Fol. Conf. N. 16. ad annum 1491.

17. Libri quinque Canonis Avicennæ cum commentariis Gentilis Fulginatis. Voll. 4. in Fol. maj. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll, Liber I. completus primum est *Uenetiis Per Baptistam de Tortis.* M. cccc. lxxxxv. *die.* xii. *Iunij.* — Ad calcem Vol. II. *Expletus est liber secundus — Impressus Uenetiis per Baptistam de tortis.* M. ccccl xxxxii. *die* xv. *Maii.* — Tertii *libri Canonis Auicenne* — est *Finis. Uenetiis per Baptistam de Tortis.* M. cccc. lxxxxij. *Die* xj. *Februarij.* Fen prima quarti libri cum iisdem commentariis jam est impressa *Uenetiis per Baptistam de Tortis.* M. cccc. lxxxx. *die.* xxiiij. *Januarij.* Eam recensui ad annum 1490. N. XIII. Hanc porro fen oportet seorsim fuisse editam hoc anno. Ceterum fen ista, qualis quidem huic, quod præ oculis nunc mihi, volumini inserta est, caret numeris foliorum, quos habet fen eadem in exemplo separato ad annum 1490. N. XIII. recensito. Ad calcem fen septimæ libri quarti legitur tantum: *Explicit liber quart⁹ canonis Auicēne. Deo gratias.* Libro quinto adnexus est libellus de viribus cordis, ad cujus calcem legitur: *Uenetiis Per Baptistam de Tortis.* M. cccc. lxxxxii. *die quinta Julii.* Accedunt 1) *Cantica Auicenne cum comento Auerois.* 2) Gentilis Fulgin. Quæstiones a) de febribus, b) de actuatione medicinarum, c) de ptysi, d) de majoritate morbi. Ad hujus calcem legitur: *Finit subtilis questio de maioritate morbi a clarissimo doctore Gētile fulginate. Anno domini* 1344. *edita. et Uenetiis vero impressa Anno eiusdem* 1494. Accedunt demum non nulla. quæ cum præcedentibus eodem tempore publicata fuisse videntur, ut sequens subscriptio nos docet: *Questionum Gentilis de febribus: de actuatione medicinarum: de ptysi: de maioritate morbi: et tractatus de dosi: ac consiliorum Gentilis Finis.*

18. Fran-

18. Francisci Petrarchæ de Remediis utriusque fortunæ Libri II. Fol. Edidit, suarumque laborum primitias adpellavit Nicolaus Lucarus, cujus epistola dedicatoria ad Marchisinum Strangham ducalem secretarium præfixa est. Charact, rom. cum signat. & custod. sine numer. foll. In avers. pag. fol. 7. quatern. C. legitur: *Petrarcæ* (sic) *opus Nicolai lugari industria solerti Nitidissimū: Bernardini. de misintis Papiēsis ac Cæsaris Parmensis sociorum diligenti opera. Impressum Cremonæ Anno Incarnationis dnice.* 1492. *die* 17. *Nouembris.* cum insign. typograph. Conf. *De Bure Bibl. T. scien.* n. 1325.

19. *Sancti Thome de Aquino scripta ad Hannibaldum episcopū super quattuor libros sententiarum.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem post insignia typographi: — *Finiunt feliciter in officina Nicolai Kessler ciuis Basiliensis impressa. Anno a partu virginis salutifero.* M. cccc. xcij. Conf. *Braun* P. II. pag. 231.

20. *Bartholomeus anglicus* (ord. min.) *de Proprietatibus rerum.* Fol. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit — Impressus p — Athoniu3* (sic) *koburger inclite Nurenberge ciuem. Anno salutis gratie.* M. ccccxcij. xx. *die Junii.* Conf. *Panzer N.* pag. 122.

21. *Supplementum Chronicarum* Jacobi Philippi Foresti Bergomensis Ord. Er. S. Aug. Fol. Charact. goth. cum signat. custod. num. foll. & figuris ligno incisis. Ad calcem: *Impressum autem Uenetiis per magistrum Bernardinu3 ricium de Nouaria: anno a natiuitate dñi* M. cccc. lxxxxij. *die decimo quinto Februarij.* Cum Registro chartarum & tabula duplici, nec non prologo auctoris ad magistratum bergomensem in fine adjecto. De hac, & simul aliis editt. Conf. *Gem.* pag. 151. seqq. & auctor. ab eo citati.

22. *Vergilius* (sic) *cum quinq3 cōmentis* (sc. Servii Mauri Honorati, Christophori Landini, Anton. Mancinelli in Bucolia, & Georgica. Item eorundem Mauri honorati, & Landini, nec non Donati in Æneida. Demum Domitii Calderini in coppam, carmen de Rosis, Culicem & diras.) opuscula cetera Virgilii seu vera seu supposititia commentariis carent. Fol. Charact. roman. cum signat & num. foll. Ad calcem Georgicorum in auersa pag. folii numerati 121. *P. Vergilii Maronis Bucolicorum ac Georgicoꝝ libri cum commentariis Seruii mauri honesti grammatici Chistophori Landini & Antonii Mancinelli Venetiis per Philippum pintium Impressi Anno ĩcarnationis Domini.* M. cccc. xci. (sic) *die.* xxviii. *Decembris.* Ad calcem totius editionis post Registrum chartarum hæc tantum leguntur: *Impressum Venetiis Anno domini. MCCCCXCII. Dic* (sic) *Decimo. Octobris.* Forte *Denis Supplem.* pag. 336. nostram designavit editionem, Bibliographis ceteris incognitam.

23. Virgilii opera cum commentariis Servii Mauri Honorati, & Christophori Landini in Bucolica, & Georgica. Eorundem, & Ælii Donati in Æneida, Domitii Calderini in Coppam, Carmen de Rosis, Culicem, & Diras. Opuscula reliqua seu vera Virgilii, seu suppositia commentariis carent. Fol. Charact. roman. cum signat. custod. & numeris foll. rom. græca in commentariis occurrentia eleganti sunt charactere impressa. In prima pag. fol.

 CCCLXV.

CCCXLV. *Publii Virgilii Maronis opera Seruii Mauri Honorati grammatici: Aelii Donati: Christophori Landini: atque Domitii Calderini: Cōmentariis: Nurnberge impssa impēsis Anthonii Koberger Anno xpi* M. ccccxcij. — cum tabula librorum. Conf. *Panzer N.* pag. 124.

24. *Vigilie maiores minoresque mortuorum: annexis vesperis nec non officiis eorundem: canticis in eis notatis.* Fol. Charact. goth. magn. cum num. foll. roman. sine custod. & signat. In aversa pag. fol. XXX. *Vigilie — expliciunt feliciter. Anno dñi.* M. cccc. xcij. *kl'.* 11. *aprilis.* cum insignibus Erhardi Ratdolt, & disticho: *Erhardi ratdolt felicia* &c. Editio Illustri Zapfio in Augsburgs Buchdruckergeschichte, aliisque bibliographis incognita.

25. *Confessionale dñi Antonini archiepiscopi florentini.* in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Ad calcem: *Argentine impssa p Martinum flach. Anno domini.* M. cccc. xcij. *finit feliciter.*

26. Johannis Anglici de Gadesden *Rosa anglica practica medicine a capite ad pedes.* Fol. min. Coll. 2. charact. goth. cum custod. signat. & num. foll. In col. 4. fol. 173: *Emēdatū p Magistrum Nicolauȝ scyllaticum siculum messanum artium doctorem in florentissimō papiensi gimnasio phie extraordinariam legentem. Pavie* 1492. *die* 24. *Januarii. Joannesantonius birreta ipressioni tradidit.* cum insign. typographi. Conf. *Neocell.* pag. 136.

27. *Epistolare* (opera) *beati Hieronymi.* Fol. 2. Voll. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. In col. 4. folii CCVIII. (revera CCVI) *Diui Hieronymi epistolarū partis prime volumen feliciter finit.* In aversa pagina folii CCLXXI. voluminis secundi post insignia typographi leguntur decem disticha, ex quibus duo postrema recitabo:

Mille quadringentas (sic) *nonaginta annos numerabis*
Atque duos iunge: credito pressus eram
Flāmifero Titā clarus vixisset eoo
Octaua augusti dum minor umbra foret.

Ex disticho quinto typographus *Nicolaus Kesler*, ex sexto locus impressionis, *Basilea*, innotescit. Editio ad normam edit. Fasc. I. pag. 89. recensitæ facta.

28. *Sermones dominicales per totum annum fratris Antonii de bitonto ordinis fratruȝ minorum de obseruantia.* in 4. Charact. goth. minut coll. 2. cum signat. & num. foll. arab. In col. 2. fol. 140: *Expliciunt — examinati p venerabilem patrem eius ordinis fratrem Philippum de rhotingo* — Quibus *imprimendis ingentem sollicitudinem adhibuit Bonetus locatellus bergomensis iussu et expensis phatissimi uiri Nicolai de Francfordia. Anno domini M. CCCCXCII. XV. Chalēdas* (sic) *Septembris.* cum Registr. chart. & Doxologia: *Patri nato paraclito &c.* Conf. *Braun* P. II. pag. 242.

29. *Ant. Mancinelli Spica voluminum* iiij. (seu tractatus grammatico-metricus 1) de Declinationibus, 2. Generibus, 3. Præteritis, 4. Supinis, cum eiusdem tractatu, qui *Versilogus* inscribitur, de componendis versibus. in 4.

Charact.

Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum est opus hoc Uenetiis anno christi* M. cccc. xcij. *Augusti die* xx.

30. *Pastoralis* (liber) *sancti Gregorii pape*. in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: — *explicit feliciter. Uenetiis per Hieronymum de Paganinis Brixiense3 sollicite et ad instar emēdatissimi exemplaris impressus. Anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo, Idibus decembris*. Conf. *Braun* P. II. pag. 238.

31. Dialogorum S. Gregorii Libri IV. in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: — *Uenetiis p Hieronymum de paganinis — Anno — Millesimo quadringentesimo nonagesimo secūdo: Idibus nouembris*. Conf. *Braun* pag. 238.

32. *Declaratio priuilegiorum fratrum mendicantium*. Auctore Engelberto Cultificis Ord. Prædic. in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finis epistole declaratorie priuilegio4 fratrum mendicantium nec non epistole de symonia vitanda in receptione nouiciorum ad religionem edita4 in conuentu Nouimagensi ordinis predicatorum per Reuerendum magistrum Engelbertum eiusdem ordinis fratrem ac sacre theologie professorem eximium. Impressum denique Reütlingie* (sic) *per magistrum Johannem Otmar Anno domini* M. cccc. xcij. *Sabbato tercie aduentus dominice* Conf. *Denis Supplem*. p. 324.

33. *Tabule Astronomice Alfonsi* * *Regis*. in 4. Charact. goth. cum signat. In prima pag. folii 6. ternionis k. *Expliciunt Tabule — Opera et arte mirifica — Johannis Hamman de Landoia dictus* (sic) *Hertzog — impressioe complete existunt Felicibus astris. Anno a Prima Re4 etherea4 circuitione* 8476. *Sole in parte*. 18. *gradiente Scorpii sub celo ueneto. Anno Salutis*. 1492. *currente: Pridie Calē. Nouembr. Uenetiis*. De Alphonso Rege conf. *Freytag Appar*. T. III. pag. 735. seqq. & auctores ab eo laudatos. De hac edit. *Braun* pag. 240.

34. *Sermones sancti Uincentii fratris ordinis predicato4 de tēpore. Pars hyemalis — Pars estiualis — Sermones — De sanctis*. Fol. 3. Voll. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. In col. 4. folii 7. quaternionis G. — *sermones validissimi tēpis hyemalis finiunt Impressi Nurenberge Anno dñi*. Mccccxcij. — In col. 4. fol. 7. quaternionis QQ. *Sermones — temporis estiualis finiunt. Impressi Nurenberge p Anthoniū koberger. Anno salutis*. Mcccc. xcij. *Finiti in vigilia sancti Egidii abbatis*. Demum in col. 4. fol. 7. quaternionis V. — *Sermones subtilissimi de sanctis p totius anni circulum finiunt. Impressi Nurēberge anno dni*. M. cccc. xcii. *Completi in uigilia beato4 Petri et Pauli aplo4*. Singulis voluminibus præfixus est titulus peculiaris, nec non registrum. *Panzer N*. pag. 123. non nisi duo volumina de tempore, seu Partes Hiemalem, & Æstivalem recensuit: partem de Sanctis ignoravit.

35. Post indicem Quæstionum 3. foll. — *Egidii* (de columna) *romani: Archipsulis Bituricēsis: Ordinis frat4 heremita4 sancti Augustini: super primo sententia4: opus incipit*. Fol. Charact. goth. minut. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Primus liber snia4 — felicit terminat. Impressus Uenetiis p Peregrinū de Pasqualibus de Bononia anno domini*. M. ccccIxxxxij. *die*

die. xiiij. *mensis aprilis.* cum registr. chart. & typographi insignibus. Conf. *Braun* pag. 239.

36. *Ciceronis Paradoxa cū nouis commentariis.* — in 4. Charact. germ. cum signat. sine custod. & num. foll. In prima pag. fol. 7. quaternionis F. *Prefatum itaque librum Eridericus de Kitzscher artium et pontificii iuris doctor ad preces multorum et in primis generosorum domino4 Georgii de Schellenbergk et Burckardi de Kupaw: interpretari conatus est Hosque cōmentarios. a preceptore suo Ioanne Gabrieli Senensi ciue doctissimo. magna cura collectos. textui iungere studuit. hac nobili arte imprimendi: in quo si minus bene dixerit. correctioni submittit intelligentium: nec totum ex sua officina exisse fatetur Lipsi Anno domi.* 1492. Cum insignibus typographi, Martini Herbipolensis. De Johanne de Kitzscher plura habet *Freytag Appar.* T. I. pag. 458. seqq. de Friderico autem de Kitzscher nihil. Hujus editionis meminit *Leich* pag. 66.

37. *Egloga* (ecloga) *Theoduli* (de miraculis Veteris Testamenti) cum Commentariis anonymi. in 4. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. In prima pag. folii L: *Ecloge Theoduli cum notabili commento feliciter finem habent. Impresse in sancta ciuitate Coloniensi p Henricum Quentell Anno incarnaōis domini* M. cccc. xcii. *tercio nonas Septembris.* De opere & auctore conf. *Freytag Apparat.* Tom. I. pag. 497. seqq. & auctores ab eo citat. nec non *Weisl. Arm.* pag. 584. ubi etiam nostra editio recensetur.

38. Ciprianus von den zwölff mißbrüchen diser Welt. (de 12. Abusivis Sæculi opusculum etiam S. Augustino adscriptum. Conf. Fasc. I. pag. 109.) in 4. Charact. elegans cum signat. sine custod. & num. foll. Accedit in aversa pag. folii 4. quaternionis B: Appellatio des sünders von der gerechtigkait gots (sic) für sin göttlich barmherzigkait. In pag. 1. folii 8. ejusdem quaternionis: Also nympt ain end das büchlein Cipriani des hailigen bischoffs (vel potius auctoris anonymi) vō den zwölff mißbrüchen diser welt sampt ainer andechtige nutzbarliche Appellation des sünders so er (beschwert) sich berufft von d' gerechtigkait gots für die göttliche barmherzigkait welches büchlein vom latein zu teutsch transferirt vñ gebracht ist von dem gelerten vnnd fürsichtigen. N. Amman vñ vogt zů meßkirch vñ gedruckt zu Reutlingñ vō Maister hansen Otmar. In der zyt als der loblich bund zu schwoben gezogen was vff das lächfeld zů bestreyten die kayserliche statt Regenspurg die vō dem Römschen abgefallen. sich vnderwirffnig gemacht hett dem durchleuchtigen fürsten vnd herren herzog Albrecht von München im. xcij. jar. Editio ignota *Panzero* in *Annal.* paucis indicata a *Denis Supplem.* pag. 324.

39. Opus medicum, vulgo *Regalis dispositio.* auctore Haly filio Abbas. Ex arabico latine versum anno 1127. a Stephano Antiocheno. emendatum studio Antonii Vitalis, Pirranensis, Med. D. Fol. cum signat. & num. foll. sine custod. Notitias, quas dedi de hoc opere, hausi ex iis, quæ leguntur ad calcem columnæ 2. folii 186. In quarta columna ejusdem folii legitur: *Impressum Venetiis. die.* 25. *septembris.* 1492. *opa bernardini ricij de nouaria. ipensa*

vero

vero excellẽtissimi artium et medicine doctoris dñi. magri Ioannis dnici de nigro. Cum privilegio Senatus Veneti ad 10. annos, registro chart & typographi insignibus.

40. *Incipit liber de venenis quem magister santes de ardynis de pẽsauro phisicus — edere cepit venetiis die octauo nouẽbris.* 1424. *Et ibidem — finiuit die* 14. *madii* — Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Tractatus hujus operis, octavus, isque ultimus terminatur in aversa pag. folii 101. Folio, non numerato, 102. legitur: *Impressum Uenetiis opera Bernardini ricii de nouaria: emendatũq3 per — Dnicum de Canali feltrẽse3. Impensa — Ioannis dominici de Nigro* — cum privilegio ad decem annos — Mcccclxxxxij. *Die* xix. *mensis Iulii.* — cum Regist. chart. conf. *Neocell.* pag. 136.

41. Biblia cum Postillis Nicolai de Lyra, additionibus Pauli Burg. & replicis Matth. Doringii Tom. I. II. & IV. (tertius desideratur) Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem T. I. h. e. textus: *Explicit oratio Manasses regis iuda.* Ad calcem glossæ: *Explicit oratõ regis Manasses.* Tomus secundus clauditur: *Postilla venerabilis — de lyra super Ecclesiasticum finit.* Ad calcem demum tomi quarti: *Exactũ est Argẽtine insigne — opus biblie vna cũ postillis — charactere vero habes impressum iucundissimo. expletum denique Anno* — M.cccclxxxxij. *die vero Nonarum.* iij. *Nouẽbrium.* — Accedit Nicolai de Lyra libellus quæstionum contra perfidiam judaicam. Omnium IV. Voll. editionem citavit *Weisl. Arm.* pag. 574.

42. In aversa pagina fol. I. *Hermolai Barbari Patricii Veneti P.* atriarchæ *Aquileensis In castigationes Plinii Ad Alexandrum Sextum Pontificem Maximum Prefatio* — data *Octauo Kalendas Septembris MCCCCXCII.* Folio 3. incipiunt ipsæ *Castigationes: Plinianæ* &c. Fol. Charact. roman. cum signaturis a — z. item aa — cc. nec non A — L. sine custod. & num. foll. Ad calcem pag. 1. folii 6. ternionis L. est *Finis castigationum Plinianarum Hermolai Barbari Impressit Eucharius Argenteus* (Silber) *Germamus:* (sic) *Romæ MCCCCXC. Octauo Kalẽdas Decembris: Alexandri Sexti Pontifieis Maximi principatus | Statione prima.* Conf. *Aud.* pag. 307. De additionibus, & emendationibus hujus editionis conf. N. 18. ad ann. 1493.

43. *Operũ sancti Ambrosii pars secũda — et — pars tertia.* (prima deest) Fol. Voll. 2. Character gothicus (in epistolis romanus) uterque elegans, cum signat. sine num. foll. & custod. Ad calcem Tom. II. *Explicit explanatio sancti Ambrosii episcopi in epistolam beati pauli ad Philemonem.* In Tomo III. primum locum occupant Epistolæ numero 84. ad quarum calcem legitur: *Præclarissimũ opus Epistolarũ — per magistrum Johannem de Amerbach impressum: Anno salutiferi uirginalis partus nonagesimo secundo supra millesimum quaterque centesimum: foeliciter finitum est.* Ultimo loco occurrunt sermones, ad quorum calcem legitur: *Explicitum est opus sermonum — Basilee p magistrũ Johannem de Amerbach: Anno — nonagesimo secundo supra millesimum quaterque centesimum.* Accedit *Annotatio principalium dictorum* &c. Fuse de hac editione egit *Weisl. Arm.* pag. 575. seqq. & *Braun* P. II. pag. 231. seqq.

44. *Peni-*

44. *Peniteas cito libellus iste nuncupatur tractans de penitentia et eius circumstantiis* — in 4. Charact. goth. minut. cum signat sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Et sic finitur pns opusculum de mō confitendi et penitendi impressum Colonie p Henricum Quentell Anno salutis* M. cccc. xcij. *quarto ydus martii.* Editio, ut videtur incognita.

45. *Tractatulus de accētibus quarūdam dictionum in psalterio ∫m allexandrum in tercia pte* — Ad calcem: *Explicit Tractatulus — Anno dn̄i* M. cccc. lxxxxij. *Per arnoldum Coloniensem.* in 4. Est foll. 13. cum signat. a. b. charact. goth. *Denis Supplem.* pag. 319.

46. Bartholomæi Bolognini, Ludovici filii, Epitome elegiaca Metamorphoseon Ovidii. in 4. Præit epistola Angeli Politiani ad auctorem, cujus ad illum sequitur dedicatoria versibus elegis scripta. Charact. goth. cum signat sine custod. & num foliorum. Ad calcem:

Hoc opus impubes audax fortasse peraegi (sic)
Pollade sed coeptis auxiliante meis.
Plaudite nunc igitur iuuenes nūc plaudite musæ
Iam tetigit metam noster anhelus equus.

Impressum Bononie p Johānez Jacobum de Fontanesis. Sub diuo ac Illustri. D. d. Johāne Bentiuolo. Anno dn̄i. 1492. *die.* 19. *Aprilis.* Accedit *Registrum A B C D E Omnes sunt quaterni.* Meminit *Orlandi* pag. 115.

47. *Postilla Guillermi Super epistolas et euangelica de tempore et sanctis Et pro defunctis.* in 4. Charact. goth. cum signat. & figuris ligno incisis, sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Guillermi Postilla super epistolas et euangelia per totius anni circuluz currentia. Perque Nicolaūm Kesler Basilee impressa. Anno ab incarnationis salutifere* (sic) *Millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo. kal. Octob'. Explicit feliciter.* Cum insignibus typographi. Meminit. *Denis Supplem.* pag. 327. ubi tres aliæ ejusdem anni editiones occurrunt.

48. — *Bartholomei Suzini* (Socini) *lectura in titulum. ff. de exceptionibus* — in Fol. Charact. goth. cum signatur. sine custod. & numer. folior. Ad calcem: *Impressuz Mutine impensis — Petri Francigene ac magistri Pauli mundatoris ciuem Mutinensem* (sic) *emendatūqz — per — Symonem de castel vitreo. anno salutis.* Mccccl xxxxii. *die vero decima Martii.* Conf. *Zapf. Cat.* pag. 49.

49. Petri Apollonii Collatji, presbyteri Novariensis, fastorum majorum libellus, seu carmina sacra in præcipuas per annum festivitates aliisque occasionibus facta. in 4. Præit epistola dedicatoria ad Ardacinum la Porta Aleriens. Card. Charact. rom. cum signat. a — e. Ad calcem: *Explicit libellus — impressus Mediolāi per Magistrū Filippum de Mātegatiis Impēsa Pauli Taegii qui ob singularē erga auctorem huius operis beniuolentiam illud nō ultra passus est in cognitum hominibus Fore. Anno Domini.* M. cccc. lxxxxii. *die.* Xxii. (22) *Iunii. Clement* T. I. p. 423. dubitasse videtur, an auctor Sæc. XV. jam floruerit. Hoc ergo opusculum prorsus ignoravit. Habet *Denis Suppl.* p. 320. ex *Caes.* item *Pin.* & *Sax.*

50. Baldus

50. Baldus in libros codicis 10. 11. 12. cum Commentario Angeli Perusini in eosdem. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Folio 7. verso quaternionis h legitur: *Impressum Mediolani per Uldericum Scinzenzeler Anno domini.* M. cccc. lxxxxii. *die vltimo Martij.* cum insign. typographi.

51. *In hoc uolumine infra scripta. M. Tullii Ciceronis opera continentur una cū cōmētariis suis uidelicet. Orator.* (cum Comment. Victoris Pisani) *de fato. Topica & de uniuersitate.* (cum Comment. Georgii Vallæ) Fol. Charact. rom. cum signat. A. b. — m. sine custod. & num. foll. Folio 6. recto ternionis m: *Ciceronis libellus de uniuersitate -- p Bonetū locatellū Venetiis īpressus est.* xvii. *kaledas augusti.* M. cccc. lxxxxii. *Cui pecunias — suggessit — Octauianus Scotus* — cum ejusdem insign. Habet *Orlandi* p. 34.

ANNO 1493.

1. *Aurelii Cornelii Celsi Medicinæ Liber Primus* (cum libb. reliqq.) *Incipit.* in Fol. Charact. roman. (excepto folio 43.) sine custod. In aversa pag. fol. LIX. est *Cornelii celsi de Medicina Finis. Impressor Joanrubeus Vercellensis fuit die* viii. *mensis Julii* M. cccc. xciii. *Venetiis.*

2. *Sūmarium Textuale et Conclusiones super sextum et Clementinas.* cum insignibus duplicis aquilæ. Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem conclusionum super Sextum legitur: *Summaria pariter et conclusiones Sexti accurate et compendiose ex doctoribus circa eundem scribentibus per honorabilem virum dominum Johannem Kolner. de Vankel artium liberalium magistrum. iuris vtriusque doctorem. — In iure canonico ordinarium in florentissimo studio colonieñ. collecta. Anno gratie* M. cccc. xciij. *in vigilia purificationis beate dei genitricis — impressa finem acceperunt feliciter.* Seorsim haberi posset *Summarium textuale et Conclusiones Clementinarum*, quæ iisdem typis, & eidem chartæ impressæ sunt. Ad calcem sola vox *Finis* legitur.

3. Johannis Versoris, Professoris Coloniensis, sociique Bursæ montis Quæstiones 1) super LL. Aristot. de Cælo & mundo. 2) Super parva naturalia. 3) Gerhardi de Monte Artium M. & Theol. Prof. a quo Bursa Montis nomen accepit, super Tractatum S. Thomæ Aq. de ente & essentia. 4) Ejusdem Tractatus de Concordantia S. Thomæ Aq. & Alberti M. 5) Joh. Versoris Quæstiones super Aristol. de generatione, & corruptione. 6) Et super LL. Metheororum. Fol. Charact. textus luculent. commentar. minut. uterque goth. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Opus n. 1. foliis 42. n. 2. 3. & 4. foliis 68. n. 5. & 6. foliis 63. constant. Ad calcem 6ti subscriptio legitur: *Questiones magistri Ioannis Versoris supra libros Metheororum Arestotelis cum textu hic feliciter finem habent. Anno nostre salutis.* M. cccc. xciij. *ipso die Sixti pape.* Posthæc *Incipiunt tituli questionum* &c. cujusmodi etiam libris ceteris præfixi sunt. Cum hi typis iisdem, eidemque chartæ impressi sint, & apud

nos eandem compacturam habeant, non dubito, quin eodem circiter tempore prodierint, licet seorsim haberi possint.

4. Herodiani Historiarum de Impp. Romanis a morte Marci Antonii usque ad Gordianum Juniorem Libri VIII. Interprete Angelo Politiano, cujus præfixa est epistola dedicat. ad Andream Magnanimum scripta in *Rusculo Fesulano Pridie Nonas Maias*: *Anno salutis* Mcccclxxxxiii. Fol. Charact. roman. eleg. cum signat. sine custod. & num. foll. In aversa pag. folii 4. duernionis ii: *Herodiani Librorum Octo De Imperio Post Marcum*: *Vel De Suis Temporibus*: *Angelo Politiano Interprete Finis. Quod quidem opus nouum et aureum Plato de Benedictis acuratissime* (sic) *Anno Domini. M. CCCC. LXXXXIII. pridie Kalē. septembres Bononie q̃ pulcherrimis his characteribus impressit.* Cum registr. Chart. & insign. typographi. De editione romana hujus anni *die* xx. *Junii* facta conf. *Aud.* pag. 325. Existit etiam Bononiensis per Bazalerium de Bazaleriis *pridie Cal. Octobris.* 1493. in 4. Conf. *Clement.* Tom. IX. pag. 436.

5. *Gaietanus super libros de anima* (anima) *Eiusdem questiones de sensu agente. et de sensibilibus communibus: ac de intellectu. Itē de substātia orbis Joannis de gandauo cum questionibus eiusdem.* Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. arab. sine custod. In columna 2da folii non numerati 113. *Subtilissimis quōnibus commentatoris de sub'a orbis — Finis impositꝰ est Impēsa nobilis viri dñi Octauiani Scoti Ciuis Modoetiensis per Bonetum Locatellum Bergomensem decimo kal. Januarias* 1493. Cum indiculo quæstionum, registro chartarum, & Octav. Scoti insign. Minus accurata est notitia de his opusculis quam dedit *Denis Supplem.* pag. 356.

6. S. Gregorii P. Homiliæ 40. in Euangelia. in 4. Post indices, & epistolam *beati Gregorii pape — ad* (Secundinum) *laurimitanum episcopum.* homiliæ incipiunt. Char. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem col. 4. folii 3. duernionis o: *Hic finiūt Homilie.* xl. *sancti gregorii pape impresse Uenetiis per Peregrinum de Pasqualibus die* xiij. *Marcij.* M. cccc. lxxxxiij. *Finis.*

7. *Solinus De Memoralibus* (sic pro memorabilibus) *Mundi.* in 4. Charact. rom. cum signat. a — f. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Venetiis anno Domini. M. CCCC. LXXXXIII. die* xiij. *Januariis.* (sic)

8. **Wie man einem yetlichen was würden vnd stads der ist, schreyben soll, new practicirt rethoric** &c. &c. Fol. Cum signat. & num. foll. In prima pag. fol. 83. præter alia legitur: **diß angefangen unnd geendet — im vierzehen hundert dry vnd nunzigsten jaren, vff den zehen tag des merzens. — getruckt zů straßburg** (intercedit spatium) **Johannes pruß.** Conf. *Panzer Annal.* pag. 203.

9. **Spiegel der waren Rhetoric. vß. M. Tulio C. vnd andern getutscht** &c. Fol. Cum num. foll. & signat. Folio CLXXX. opus terminatur. Accedunt autem folia octo non numerata. In octavi prima pagina legitur: **Rhetorischer Spiegel vnd lüchtender Stern zů freiburg in Brißgaw — Durch friderichen Riederer versamelt, gedruckt vnd volendet. An mitt-**

woch

woch vor sant Lucien tag nach desselben unsers lieben herren gottes Jhesu cristi geburt vierzehen hundert Nunzig vnd dru jar gezalt. Conf. *Panzer Annal.* pag. 202. & *Braun* pag. 245.

10. *Mercurii Trismegisti Liber De Potestate Et Sapientia Dei Per Marsilium Ficinum Traductus Ad Cosmum Medicen.* in 4. Charact. roman. cum signat. a – h. sine custod. & num. foll. Ad calcem: — *Mercurii Trismegistri per Marsilium Ticinum* (sic) *Florentinum e græco in latinum traducti Finis. Uenetiis per Damianum de Mediolano. M. CCCCLXXXXIII. die* x. *Maii.*

11. *Compendiz tocius logice quod a non nullis paruulus antiquorum appellatur cum optima declaratione ipsius. Iuxta doctoris sancti opinionem nouiciis logicis non pa4 utile.* cum tribus distichis. Editore Magno Hund Artium Mag. Lipsiensi. in 4. Charact. germ. cum signat. & num. foll. sine custod. Opus ipsum foliis constat numeratis clxiii. Accedunt folia non numerata 14. quæ indicem continet. Ad calcem folii 14: *Impressum est hoc opus Liptzig per Baccalarium Martinum Herbipolensem anno salutis christiane.* 1493. Accedunt insignia typographi. Editio *Leichio* incognita.

12. *Hoc in uolumine hec continentur. M. Tulii Ciceronis Epistolarum familiarum libri sexdecim. Vbertini Clerici Cresentinatis* (sic) *In Ciceronis epistolas commentarii Martini Philetici in quasdam epistolas electas* (sic) *commentarii Goergii Merulæ Alexandrini in epistolam ad Lentulum Spintherem accurata interpretatio Addita sunt etiam nonnulla alia loca in libro miscelanearum per Angelum Politianum interprætata.* (sic) Fol. Char. roman. Ad calcem folii cc.xxxiiii. *Impressum Venetiis per Bernardinū benalium. Anno dñi.* M. cccc. lxxxxiii. *Die* xxi. *Maii.* Cum registro chart. Paucis attigit *Denis Supplem.* pag. 342.

13. *Decretum Gratiani summo studio elaboratum: correctum et cum libris Biblie accurate concordatum.* Editore Sebast. Brant. in 4. Charact. goth. cum signat. Ex epistola ad Lectorem Sebast. Brant, in calce adjecta, discimus finitum esse opus *per Johannem froben de Hammelburg: impressorie artis primarium asseclam: fidelemque operariūm: Anno salutis. M. CCCC. Nonagesimo tertio Idibus Junii* — Basileæ. Cum duobus distichis ordinem quaternorum, & numerum pandentibus.

14. *Liber Epistolaru beati Augustini episcopi hipponensis ecclesie.* Fol. Charact. rom. cum signat. & num. foll. Ad calcem: *Diui Aurelii Augustini — liber epal℞: — Argumentorum quoque nouol℞ prænotatione — exposit℞: atque opa magistri Johannis de Amerbach pfecta℞: Anno dñi &c.* xciij. *Foeliciter explicit.* Conf. *Weisl. Arm.* pag. 601.

15. *Formularium aduocatorum et procuratorum Romane curie et Regii Parleamenti* — in 4. Cum signat. & num. foll. Ad calcem in pag. 1. fol. ccxIx. — *impssum Basilee Anno dñi.* M. cccc. lxxxxiij. *sexto ydus Marcij. finit foeliciter.* Cum 2. distichis de operis argumento.

16. *Liber Alberti magni — de natura ac immortalitate anime cum commento compendioso.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: — *Impressus impensa Caspar* (sic) *Hochfeder ciuis Nurenbergensi*

 quinto

quinto die ante calendas mẽsis Julii. Anno — Millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio finit feliciter. Accedit *Liber Alberti magni de duabus sapientiis et de recapitulatione omnium librorum Astronomie.* Conf. *Panzer N.* pag. 131. ubi tamen posterioris opusculi nulla fit mentio. Meminit ejus *Denis Supplem.* pag. 485.

17. *Prepositiones* (propos.) *ex omnibus Aristotelis libris* — Collectæ a Theophilo de Ferrariis Cremonens. Ord. Præd. atque editæ per Benedictum Soncinatem Ord. Præd. in 4. Charact. rom. cum num. foll. & signat. sine custod. Circa finem primæ paginæ folii 258: *Impressum Venetiis per Ioannem & Gregorium de gregoriis Anno ab incarnatione.* Mcccclxxxxiii. *die.* iii. *Augusti.* Accedit notitia, opus impensis Alexandri Calcedonii Pisaurensis mercatoris fuisse impressum, & privilegio senatus Veneti ad annos 10. munitum.

18. Additiones & emendationes Hermolai Barbari ad suas castigationes Plinianas, recensitas an annum 1492. N. 42. Præmissa est *Hermolai Barbari In Plinianas Castigationes Secundas — Prefatio* — Fol. Charact. roman. min. cum signat. a — g. sine custod. & num. foll. — Ad calcem: *Impressit formis Eucharius Argenteus Germanus Romæ Idibus Feb.* M. CCCC. xciii. — Cum Regist. chart. continet hæc editio etiam emendationem in Melam Pomponium. Conf. *Aud.* pag. 317.

19. *Decreta patꝝ siue concordia discordantium canonum Gratiani auctoris siue compilatoris: cum apparatibus Johannis* (Andree) *ac additionibus Bartholomei brixiensis.* Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem — *impensis Antonii Koberger Nurembergę — Anno — millesimo quadringentesimo nonagesimo tercio pridie kalendas decembris.* Conf. *Panzer N.* pag. 128. *Braun* pag 227.

20. *Uocabularius breuiloquus cum arte dipthongandi* (sic) *punctandi et accentuandi.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finit — Impressus Argentine Anno dñi.* M. cccc. xciij. *Finitus sexta feria post festum Erhardi episcopi.* Conf. *Weisl. Arm.* pag. 601.

21. *Isidorus ethimologiarum.* (sc. libri XX.) *Idem de summo bono.* Fol. Charact. Goth. minut. coll. 2. cum signat. initial. litteris magnis florent. & num. foll. arab. In col. 2. fol. 75. *Finit liber* (vigesimus) *etymologiarum Isidori hispalensis episcopi.* cum indice capitum. Tres libri de summo bono numeros foliorum habent 1 — 21. Ad calcem col. 2. folii 21: *Finit — Impressus Uenetiis p Bonetum locatellum mandato et expensis — Octauiani Scoti — MCCCCXCIII. Tercio Idus Decembres.* Accedit in aversa pag. tabula rubricarum: & in sequenti folio, non numerato, registrum chartarum tam librorum de Summo bono, quam etymologicorum cum insignibus Octav. Scoti. Unde patet opus utrumque eodem tempore vulgatum fuisse. *Denis Supplem.* pag. 347. meminit tantum operis de Summo bono.

22. *Ugo senensis super aphorismos Hypo.*cratis *et super commentum Gal.* ieni *eius interpretis.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. In col. 2. fol. 4. duernionis N: *Explicit — Impressa Ferarie* (sic) *p magistrum*

gistrum Laurentium de Ualētia et Andream de castro nouo. Anno domini 1493. *die* 15. *nouembris.* Cum registr. chart. & typographorum insigniis.

23. Lamberti de Monte *copulata — super octo libros Phisicorum Arestotel cum textu.* juxta doctrinam — *Thome de Aquino* — Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem: *Copulata — artium magistri Lamberti de Monte. ac sacre theologie professoris eximii. — feliciter finem habent Impressa Colonie per Henricum Quentel Anno nonagesimo tercio.* Cum indice quæstionum.

24. *Positiones circa libros phisicorum et de anima Arestotelis iuxta — processum magistrorum Colonie in bursa montis* — Fol. Charact. gothicus idem, qui operis præcedentis, cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finis positionum — que sunt ad opponendum et respondendum necessarie.* Ex præfatione auctoris anonymi, quæ data est, *Ex Bursa Montis.* viij. *ydus Decembris Anno* cccxciij. & ex identitate litterarum colligo, opus hoc eodem anno, & ab eodem typographo cum præcedenti fuisse excusum.

25. *Homeliarius doctorum.* Editus a Joanne Ulrico Surgant. Fol. Charact. goth, minut. cum signat. & num. foll. roman. Folio CLXI. est *Finis homeliarum de tempore.* cum *Tabula alphabetica in opus* &c. *Omelie Doctorum omnium de Sanctis.* habent novos numeros foliorum a II — LXXII, in cujus posteriori pagina prima *Omeliarum opus — factore Nicolao kesler: in inclyta Basiliensium vrbe impressum. Anno incarnationis dnice: Millesimo quadringentesimo nonagesimo tertio pridie kal octobris Finit feliciter.* Cum insignibus typographi. Fuse agit de hac edit. *Weisl. Arm.* pag. 602.

26. *Nicolai soliceti artium et medicine doctoris: abbatis monasterii bte marie de pomerio (alias Bomgart) ordinis cistercien. Argentinen. dyocesis in anthidotorium anime presaciuncula,* & ipsum antidotarium. in 8. Charact. goth. minut. coll. 2. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. In col. 2. folii CXLVI. opusculum explicit *impensis puidi viri magistri Johannis Reynardi (als grüninger) in insigni ciuitate Argentin. vbi completus extitit Anno dnice incarnationis* Mccccxciij. *quarto vero nona4 Marcii.* Editio, ut videtur, incognita.

27. *Liber Meditationum ac orationum deuotarum qui Anthidotarius anime dicitur.* in 12. vel potius in 8. Idem opus cum præced. Charact. goth. cum signat. & numeris foll. roman. sine custod. Folio CC.LXXXVI. legitur: *Initium sancti euangeli sm Johannem* cum oratione quæ desunt in editione præcedente. Folio sequenti non numerato sola legitur subscriptio, quæ præter alia continet auctorem, Nicolaum Salicetum, hoc opus *ad imprimendum* tradidisse *Industrioso viro Caspar* (sic) *Hochfeder in insigni ciuitate Nurmberg: vbi completus extitit Anno nostre salutis.* 1493. *Sexto kalendas Octobris.* De hujus editionis, jam a *Leich.* pag. 134. excitatæ existentia non amplius dubitabit *Panzer N.* pag. 131.

28. *Incipit lectura — super secunda. ff. noui per Angelum de vbaldis* — item Lectura ejusdem — *super prima. ff. noui.* Fol. 2. Voll. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem lect. in 1. partem: *Expli-*

Explicit — Impressa •Mſi (Mediolani) *per Magiſtrum Uldericum ſcinzenzeler opera et impenſa Magiſtri Johãnis de lignano. Anno ſalutis.* M. cccc. lxxxxiiii. (1494) *die.* xi. *Juli.* Cum regiſtro chart. & Scinzenzeleri inſigniis. Lectura in partem 2dam *Explicit — Anno ſalutis dominice.* Mccclxxxxiij. (1493) *die* x. *octobris.* Cum regiſtro chartarum, & Scinzenzeleri inſig.

29. Johannis Anton. de S. Georgio, vulgo Præpoſiti, ſc. Eccleſiæ S. Ambroſ. Mediol. & poſtea Epiſcopi Alexandrini, J. U. D. Commentarius in librum IV. decretal. Fol. Præit tabula foll. 24. non numerat. fol. 25. legitur: *Prepoſitus ſuper quarto decretalium.* Fol. 26. ſeu numerato 2. opus incipit. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. cuſtod. & ex parte num. foll. ſc. 2 — 75. Ad calcem *Fxplicit lectura — Impſſa venetiis p Magrm Bernardinum dcm ſtagninum de Tridino ex mõte ferrato Anno dñi* Mccclxxxxiij. *die* xij. *marcij. Laus deo.* Cum regiſtr. chart.

30. *Baldus ſuper prima* (parte) *digeſtis* (ſic) *veteris.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. arab. In col. 2. folii 296. *Expletum eſt — Uenetiis per Andream de Thorreſanis de Aſula impreſſum.* M. ccccxciij. *die* xvi. *Octobris.* Cum Regiſtr. chart.

31. *Sermones ſancti Uincentii fratris ordinis predicatorum de tempore Pars hyemalis* — Pars æſtivalis — & de Sanctis. Fol. min. Voll. 3. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. *ſermones validiſſimi tps hyemalis finiũt. Impreſſi Argentine. Anno domini.* M. ccccxciii. Partis æſtivalis ſermones ſunt *Impreſſi Argentine Anno dni.* M. cccc. xciij. *Finiti in vigilia ſancti Thome apoſtoli.* Sermones denique de ſanctis *finiunt Impreſſi Argentine Anno dñi.* M. cccc. lxxxxiiij. (1494) *Completi feria ſexta ante feſtum Purificationis ſancte Marie virginis.* Conf. *Weisl. Arm.* p. 601. & 623.

32. *Sermones Theſauri noui de tempore. — Sermones Theſauri noui de ſanctis.* Fol. Voll. 2. Utrique præmiſſa eſt tabula materiarum alphabetica. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem ſermonum de tempore: *Opus perutile ſermonũ dnicalium totius anni Theſaurus nouus nuncupatum: impreſſum Argentine per Martinum flach Anno domini* Mcccc. xciij. *Finit feliciter.* Ad calcem ſermonum de ſanctis: *Opus — de ſanctis — impreſſum Argentine per Martinum flach Anno dñi.* M. ccccxciij. *finit feliciter.* Conf. *Gem.* pag. 144. ſeqq.

33. *Tertia pars ſumme ſancti Thome.* Fol. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. arab. ſine cuſtod. Ad calcem col. 4. folii 4. quaternionis q. *Explicit illud quod habetur de tertia parte Summe ſancti Thome* &c. Supplementa ſeu additiones terminantur in col. 4. fol. 6. ternionis B. *Impreſſa Uenetiis ductu Boneti locatelli: Impẽdio vero Nobilis viri Octauiani Scoti Modoetieſis. Anno Saluberrime redẽptionis. MCCCCXCIII. Sexto Idus Quintilis.* Accedunt Quæſtionum index, & Octaviani Scoti inſignia, foliis 6. Conf. *Denis Supplem.* pag. 356. Pars I. & P. II. pars I. impreſſæ ab eodem ſunt typographo anno 1495. conf. ad h. a. N. 8.

34. *Miſſale*

34. *Miſſale ſecūdū morem ſancte Romane Ecclesie.* in 8. Poſt Kalendarium, aliaque, foll. 12. comprehenſa, incipit Miſſale fol. 1. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. & num. foll. arab. ſine cuſtod. Ad calcem col. 4. fol. 5. quaternionis G. *Miſſale — ſumptibus — Nicholai de Franckfordia: arte — iohañis Herczog de Landoia. Impſſum Uenetiis: explicitum eſt: anno — poſt milleſimum quaterque centeſimum nonageſimo tertio. Kalendas Julias.* Accedunt exorciſmus catechumen. & ordo eos baptizandi cum inſign. typographi.

35. & 36. Chronicon ab origine mundi uſque ad annum 1493. deductum ab Hartmanno Schedel, Norimbergenſi, AA. & Med. Doct. cum multis figuris Norimbergæ impreſſum latine, & Theodiſce, ſeorſim editum per Anton Koburger 1493. Fol. Reg. utraque editio, latina, & Theodiſca, jam a multis adcurate deſcripta eſt. Nominabo præcipuos. *Zapf Mem.* pag. 74. ſeqq. *Braun* pag. 246. ſeqq. *Panzer N.* pag. 127. ſeqq. & *Panzer Annal.* pag. 204. ſeqq.

37. *Catalogus Sanctorum Et Geſtorum Eorum — Editus A — Petro de Natalibus — Epiſcopo Equilino.* Fol. Editio originalis, ex archetypo auctoris facta ab Antonio Verlo, cujus præmiſſa eſt præfatio. Charact. Roman. coll. 2. cum ſignat. ſine cuſtod. et num. foll. In columna 3. folii 8. quaternionis R: *Catalogi ſanctorꝝ — opus finit: Vicentiae per henricum de ſancto Urſio librarium ſolerti cura impreſſum: Auguſtino Barbadico inclyto uenetiarum Duce Anno ſalutis M. CCCCLXXXXIII. pridie idus decembris.* cum Regiſtro Chartarum, et 5 foliis vitas ſanctorum, de quibus in opere nulla mentio facta eſt, continentibus. Conf. de auctore et hac edit. *Zapf Mem.* pag. 78. ſeqq. *Braun* pag. 251.

38. *Practica Ioannis arculani, ſeu Expoſitio noni libri Almanſoris edita a clariſſimo viro Ioanne arculano Ciue Ueronenſi.* fol. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. In col. 2. fol. 164. præter alia legitur: *Impreſſum Uenetiis p Magiſtrū Bernardinum ſtagninum de Tridino de monteferrato ſumptibus ſuis Anno* M. cccclxxxxiij. *pridie idus Nouēbr. Laus deo.* Cum regiſtr. Chart. et inſign. Typograph.

39. *Decretales cum ſummariis ſuis et Textuum diuiſionibus ac etiam rubricarum continuationibus.* (Bernardo de Compoſtella, et Hieronymo Clario auctoribus) fol. Charact. goth. cum ſignat. et num. foll. rom. Ad calcem poſt *Tabulam omnium rubricarum* &c. præter alia legitur: *Per Antonium Koberger non ſine exacta diligentia Nuremberge impreſſam et feliciter conſummatam* (compilationem) *Anno ſalutis.* M. cccc. xciij. x. *die menſis marcij.* Conf. *Panzer N.* pag. 126. & 127. & *Braun* pag. 247.

40. Juſtiniani Imp. Inſtitut. Libri IV. cum gloſſis. Fol. min. (deeſt primum fol.) Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Ad calcem pag. 1. fol. CLiii. *Inſtitutionum opus cum ſumariis ſuis locis in textu poſitis: cura ſumma atque diligētia caſtigatum finit. Impreſſum Pariſiis p. M. Georgium Vuolf Badenſem An. dñi.* M. cccc. xciij. *die* xxvi. *Febr.* Editio, vt videtur, incognita.

41. Fe-

41. Felini Sandei I. U. D. commentaria in Rubricas de Exception. de Præscription. de Rejudic. de appellat. cum quæstione: Quando conatus puniatur? fol. maj. Charact. goth. cum signat. sine custod. et num. foll. Præit dedicatio ad Innocent. VIII. Ad calcem post repertorium: *Expletum est præclarum opus — Impressu3 Papie per Magistru3 Antonium de carchano anno — M· cccc. lxxxxiij. die. octauo decẽbris.* — Conf. *Neocell.* pag. 145.

42. *Resolutorium dubio4 circa celebrationem missa4 — per — Iohannem de lapide* — in 4. Charact. goth. minut. cum signat. a. b. c. d. Ad calcem: *Explicit resolutorium dubio4 — Impssum Colonie per Henricum Quentell. Anno dñi.* M. cccc. xciij.

43. *Domini Egidii de Roma* (de columna) — ord. Erem. S. Aug. *Theoreumatum de esse et essentia tractatus.* in 4. Charact. goth. cum signat a — f. sine custod. & num. foll. Ad calcem: — *optatum amplexus est finẽ. Anno* — M°. cccc°. xciij°. — *arte Conradi Kacheloffen.* Ergo Lipsiae.

44. *Bartoli — Repetitio l. i. c. de dignita. li. xii. de Nobilitate cum pulchris additionibus. De Insigniis et armis. De falcone. De Regimine reipublice ciuitatis.* — in 4. Charact. germ. cum signat. & num. foll. roman. inde a folio IX. Ad calcem indicis: *Impressi sunt presentes Tractatuli Bartoli Liptzk per Gregoriu3 boticher. anno dni.* M°. cccc°. xciij. *die quinta mensis Octobris.* Videtur hanc editionem designasse *Leich* pag. 74. sed per errorem reiecisse ad annum 1498.

45. Speculi Judicial. Guillielmi Duranti Partes III. & IV. Venetiis per Joh. Bapt. de Tortis. 1493. fol. Conf. N. LIIII. ad an. 1494.

46. & 47. Breviarii in usum Ecclef. Augustanæ Partes Hyemalis, & Æstivalis. fol. Voll. 2. Præter imaginem ligno incisam B. M. V. & decretum Episcopale utrique volumini praefixum est Kalendarium, sex constans foliis. Tum sequitur Tabula, seu index alphabeticus, qui in parte æstivali foliis Tribus, in hyemali vero duobus constat. Hæc folia non sunt numerata, nec signata. Psalterium in utraque parte totidem constat foliis, nimirum I — XLV. Sed in parte æstivali folium reuera XLV. habet per errorem numerum CCXXII. Folio XLVII. in utraque parte incipit breviarium de tempore, quod in parte quidem æstivali folio CIII. excipit pars de sanctis in columna secunda folii CCXIX. (219) terminata. In parte hyemali breuiarium de Tempore folia occupat XLVII — CLXXIII. Folio immediate sequenti *Incipit pars hyemalis de sctis:* terminata in col. 1. folii CCXXVII. In aversa pagina folii eiusdem incipiunt Regulæ tempore aduentus obseruandae, terminatæ, in col. 3. folii CCXXVIIII. (229) quod per errorem numerum habet XLVI. Commune Sanctorum in utraque parte idem est, foliis constans I — XXX. Ad calcem eadem quoque utrinque subscriptio legitur huius tenoris: *Kalendarium psalterium, hymni. breuiarium. commune sanctorum iuxta chorum ecclesie Augusteñ* (jussu Friderici de Hohenzollern Episcopi Augustani) *diligentissime emendatum. Erhardi Ratdolt viri solentis mira imprimendi arte: qua nuper Uenetiis: nunc Auguste vindelico4 excellit nominatissimus. Explicit feliciter. Anno domini* M. cccc. xciij.

mensis

menfis Januarij. Folium fequens infignia typographi cum difticho: *Erhardi Ratdolt felicia* &c. exhibet. Exemplar, quod exftat in Bibliotheca monafterii Imperialis ad SS. Udalricum & Afram Auguftæ Vindel. oportet effe mutilum, ut patet ex defcriptione hujus exemplaris, quam fecerunt *Zapf Aug.* pag. 107. feqq. & *Braun* pag. 243. Hæc caufa eft, cur exemplar noftrum fufius, & adcuratius defcripferim.

48. *Infra fcripti — tractatuli Bartoli -- Repetitio l. 1. C. de dignita. li. xij.* de *Nobilitate cum pulchris additionibus. De Infignibus et armis. De Falcone. De Regimine reipublice ciuitatis. Et hii tractatuli omnes ethice. i. morali philofophie* (fic) *fubponuntur.* in 4. Charact. german. cum fignat. & num. foll. inde a folio IX. Ad calcem folii XLV. *Finit Bartoli tractatus de regimine* &c. Accedit index foll. 7. demum legitur: *Impreffi funt — tractatuli — Liptzk per Gregoriuз boiicher. Anno dñi* M°. cccc°. xciii. *die quinta menfis Octobris.* Apud *Leich* pag. 74. hi tractatus ad annum 1498. recenfentur. Videtur hoc per errorem effe factum, ut ex nota diei ibidem indicata colligo: *D. V. Menf. Octobr.*

49. *De modo ftudendi: et vita doctorum Tractatus editus per doctiffimum dominum Joannem baptiftam de fancto feuerino iu. vtri. doct. et aduocatum confiftorialem celeberrimum.* in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum fignat. a. b. fine cuftod. & num. foll. conftat octo foliis. Ad calcem: *Finit tractatus de modo ftudendi cum contrarietatibuf Bar.* (toli) *in quibus fibi cōtradicit: vna cuз tractatu electionis opinionum. impreffus Bononie p Benedictuз hectoris librariū. Anno falutis.* Mcccclxxxxiij. *die quarta Julij.*

50. *Cinus fuper codice cū additiōibus.* Fol. Charact. goth. cum fignat. fine cuftod. & num. foll. Ad calcem: *Finis Lecture — optime emendata diligentiqз cura Impreffa Uenetiis arte et impēfis magiftri Andree de Thorefanis de Afula Anno dñi.* 1493. *Septimo calendas Septembris.* Accedit Regiftrum chartarum. Nefcio an hæc editio jam fuerit a Bibliographo quodam indicata. Qui ad manus mihi funt, de ea filent.

51. *Rationale diuinorū.* fc. officiorum auct. Guillielmo Duranti. in Fol. Charact. goth. cum fignat. & num. foll. roman. fine cuftod. coll. 2. Ad calcem columnæ 4. fol. CCLX: *Explicit rationale diuinorum officiorum. Impreffum argentine Anno dñi.* M. cccc. xciii. *Finitum fexta feria ante feftū Marie magdalene.* Habet *Denis* in *Supplem.* ex pluribus Bibliothecis.

52. *Opus doctrine Scotice Patauii in thomiftas difcuffum Sententiis phylofophi maxime cōueniens vз Tractatus de futuris Cōtingē. Char. ij.* (i. e. fol. 2.) *Qualibet* (fic) *Metaphyficum. Char. xi. Sentē. in explanationē formali. Char. i. Q.* ueftio *formalitatū alterius aucto. Char. xix.* in Fol. tria opera priora funt Antonii Trombetæ Ord. Min. Charact. goth. cum fignat. cuftod. & num. foll. Opufculum primum impreffum eft *Uenet — per Hieronymum de paganinis.* M. ccccxciij. *die* xv. *mē. Nouem.* Secundum ibidem *Anno* — M. cccc. lxxxxiij. *die.* xxiiij. *Decēbris arte et impēfa Hyeronimi de Paganinis* &c. Tertium ibidem eodem, fed *Die octauo Nouembris.* Ad calcem quarti tantum legitur: *Formalitatum fm viā Scoti ordinis minorum finis.*

73. *Repetitio l. filium quem habentē. C.* odicis *famili. hercif. p — Petrū de mathesilanis de Bononia. Senis de mane ordinarie legēte3.* in Fol. Charact. goth. cum signat. fine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicita est — Impssaq3 Senis per Henricū de haerlem. Anno salutis* M. CCCC. lxxxxiij. *die vero pma Mensis octobris.*

54. *Egidii Romani Eremite* (Ord. S. Aug.) *de materia celi questio feliciter incipit.* in Fol. Charact. goth. cum signat. A. B. fine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit — Impressa Padue per Hieronymum de durantis. Anno dñi.* M. cccc. lxxxxiij. *die.* xxv. *Septēbris* &c.

55. *Tractatus sindicatus -- ɔpositus per Amodeū iustinū de castello militem et doctorē in pretura Asculana presidentem Anno* m. cccc. lxij. &c. Fol. Charact. goth. cum signat. fine custod. & num. foll. Folio primo verso duernionis f: *Explicitus est p̄sens tractatus -- Senis impressus per Henricum de haerlem. Anno salutis.* M. CCCC. lxxxxiij. *Die vo.* x. *mēsis. augusti.* Accedit repertorium foliorum 7. Conf. *Neocell.* p. 145.

56. *Repetitio sup. l. d'ie3 sūcto ff. de officio assessoris — per — Johannem baptista3 de Caccialupis* — Fol. Charact. goth. cum signat. A. B. C. fine custod. & num. foll. Ad calcem ante tabulam: *Explicita est — impressa Senis per Henricum de Haerlem Anno domini.* M. ccccIxxxxiij. *Finis.*

57. Ejusdem auctoris repetitio legis *frater a fratre. ff. de condi. indebi.* Fol. Charact. goth. cum signat. a. b. c. d. fine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit — Bononie impssa ingenio et ipensis magri Jo. vualbeck — M.* cccclxxxxiij. *die vero* xxiij. *Augusti.*

58. *Casus breues Decretaliūm Sexti et Clemētinarum.* Fol. min. Charact. goth. cum signat. fine custod. & num. foll. Ad calcem: *Libellus — impressus est Argentine. Anno dñi.* M. ccccxciij. Conf. *Braun* P. II. p. 243. Meminit etiam *Denis Suppl.* p. 340.

59. *Bartolus super Secunda parte Digestis* (sic) *noui Cum apostillis domini Alex. de Imola. nec non aliorum* &c. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. custod. & num. foll. Folio verso 347. *Explicit lectura — impssa Venetiis p Bernardinu3 stagninum de Tridino de Monte ferrato. Anno Dñi.* M. cccc. lxxxxiij. *Die.* iij. *Junij.* Cum insign. typographi.

60. Baldi consilia Jurid. Voll. II. III. IV. & V. Fol. Charact. goth. minus pinguis cum signat. fine custod. & num. foll. Volumina seu partes II. III. & IV. nullam anni, loci, aut typographi notitiam: singula autem Registrum chartarum in fine adjectum habent. Folio 4. columna 2. duernionis RRR. *Explicit quīta pars consilioru3 domini Baldi d' perusio.* Paulo post: *Impressum Ml'i* (Mediolani) *per Magistrum Leonardum Pachel Anno salutis hūane* Mcccc lxxxxiij. *die.* xiij. *Mēsis Nobr.* (sic) Subjectum est Registrum chartarum. Accedunt folia sex. quibus continentur consilia Baldi 22, in præcedentibus voluminibus non contenta.

61. *Compendiu3 tocius logice qd' a nōnullis paruulus antiquorum appellatur cū optima declaratiōe ipius Juxta doctoris sancti opiniō3 nouiciis logicis nō pa4 utile.*

utile. Cum tribus distichis *Ad nouiciū studentem logice.* Eodem folio verso Magni Hundt de Magdeburg præfatio legitur, ex qua discimus eum commentarii in hunc parvulum logice auctorem fuisse. in 4. Charact. germ. cum signat. & num. foll. sine custod. Terminatur folio clxiij. recto. Accedunt autem folia non numerata 14, quibus continentur Registrum, conclusio operis, Hundtii adlocutio ad libellum, & sequens subscriptio: *Impressum est hoc opus Liptzigk per Baccalariū Martinum Herbipolensem Anno salutis christiane.* 1493. Subjecta sunt typographi insignia. Non habet *Leich*, nec alius, quod sciam, bibliographus.

ANNO 1494.

1. *Catho* (sic) *cum glosa* (sic) *et moralisatione.* in 4. cum imagine ligno incisa. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt glosule — Impresse anno salut.* M. cccc. xciiii. *p Henricum Quentell in Colonia.* Conf. *Braun* pag. 257.

2. *Vegetius De Re Militari.* in 4. Ad calcem: *Romæ impressum per Eurium Silber Alamanum. Anno a natali christiano.* M. cccc. xciiii. *die* xxiiii. *Octobris.* Conf. dicenda ad N. 6.

3. *Sexti Julii Frontini viri consularis Strategematicon. Liber Primus.* (& 3 reliqui) in 4. Ad calcem: *Impressum Rome* (sic) *per Venerabilem uirum Magistrum Eucharium Silber: alias Franck. Anno* M. cccc. xciiii. *die tertio nouembris.*

4. *Modestus de re militari ad Theodosium Augustum.* in 4.

5. *Æliani de instruendis aciebus opus ad Diuum Hadrianum a Theodoro Thessalonicense latinum factum: et Antonio Panormitæ Alphonsi regis præceptori dicatum.* in 4.

6. *Onosander ad Q. Verānium de optimo Imperatore eiusq3 officio p. Nicolaum Sagundinū e græco in latinum traductus.* in 4. Opuscula 2 — 6. eandem apud nos compacturam habent, suntque eodem charactere romano Silberi, minus eleganti, impressa. Et quidem 2 — 5. cohærent per signaturas, quæ a primo incipientes continuantur usque ad y. Ex epistola Jo. Sulpitii Verulani, Vegetio præfixa, discimus etiam, eum operam suam in emendando etiam Frontino, & Æliano posuisse. Quamvis igitur opusculis 4. 5. & 6. nulla temporis nota adjecta sit, & in Onosandro nouæ etiam signaturæ ab A usque ad D jj. pertingentes occurrant: videntur tamen omnia hæc opuscula ab eodem typographo eodem anno fuisse edita, & ad unum volumen pertinere; quod etiam argumenti similitudo suadet. Conf. *Aud.* pag. 329. & 330.

7. *Opusculum scribendi Epistolas Francisci Nigri.* in 4. Charact. opusculi roman. cum signat. a — f. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Opusculū hoc impressum est Romæ p Eucharium Silber al's Franck: anno salutis.* M. cccc. xciiii. *Idus Junii.* Hujus opusculi duas alias editiones eodem anno factas recenset *Denis Suppl.* pag. 374. Nostra etiam *Audiffredio* fuit incognita.

 8. *Fran-*

8. *Francifcus Niger De Modo Epiftolandi.* in 4. Charact. roman. cum fignat. A — D. fine cuftod. & num. foll. Ad calcem: *Opufculum — Arte et impenfis* (per) *Jacobum de regazonibus* (fic) *de Afula: Impreffum eft. Anno dominicæ incarnationis. M. CCCC. LXXXXIIII. Quarto Idus Aprilis.* Meminit *Denis* l. c.

9. Luciani opufcula quatuordecim cum fermone de Calumnia, & Laude Mufcæ. in 4. Charact. roman. eleg. cum fignat. fine cuftod. & num. foll. In fine legitur epiftola fupplex Benedicti Miniatoris ad Ducem, & Senatum Venetum, qua petit facultatem *opera Luciani quæ nunquam antea impreffa fuerunt*, imprimendi, ita, ut nulli alteri eadem per decennium, fub pœna viginti librarum imprimere liceat, quod etiam conceffum ibidem legitur. In eadem pagina: *Impreffum Venetiis per Simonem beuilaquam papienfem anno domini.* M. cccc. xciiii. *die.* xxv. *augufti.* Cum regiftro chartarum, & erratis typographicis. Conf. *Braun* pag. 263.

10. *Theoderici grefemundi iunioris moguntini lucubraciuncule bonarum feptem artium liberalium Apologiam ejufdemque cum philofophia dialogum et orationem ad rerum publicarum rectores complectentes.* in 4. Charact. goth. cum fignat. a — g. fine cuftod. & num. foll. Ad calcem: *Impreffum in nobili ciuitate Moguntina p Petrum Fridbergenfem anno virginei partus.* M. cccc. xciiij. De auctore, cui inter præcocia ingenia omnino locus debetur, conf. *Denis Garell.* pag. 224. *Hummel* Nachr. St. 1. pag. 17. *Freytag. Appar.* T. I. pag. 453. feqq. qui ibidem hujus opufculi aliam recenfet editionem. Noftra prima eft.

11. *Venerabilis inceptoris fratris Guilielmi* (fic) *de villa Hoccham* (alias Okam) *Anglie, achademie Nominalium Principis Sumule ꝯ lib. phyficoꝝ adfunt.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum fignat. fine cuftod. Poft regiftrum chart. *Expliciunt auree fumule — correcte vigili ftudio — patris fratris Marci Alexandrei de Beneueto Congregationis Celeftinoꝝ: — Impreffeque Bononie impenfis Benedicti Hectoris Bononienfis Viri folertiffimi.* 1494. *idibus decēbris* — cum infign. Bibliopolæ, & epigrammatibus Petri Garaotti, & Joh. Franc. Signoretti in laudem primi hujus operis editoris, Marci Alexandrei.

12. Gentilis Fulginatis opufcula quædam. Venetiis per Bapt. de Tortis 1494. in Fol. Conf. de his dicta ad n. 18. ann. 1492.

13. *Aftrolabium planum in tabulis afcendens:* &c. Joh. Angelo auctore. in 4. Idem opus cum N. XXIX. ad ann. 1488. ubi de ejus auctore, Bojo, fufius differui. Charact. goth. cum fignat. fine cuftod. & num. foll. Poft regiftrum chartarum: *Opus aftrolabii plani — explicit feliciter: Impreffum venetiis per iohannem Emericum de Spira alemanum: Anno falutis millefimo quadringentefimo nonagefimo quarto: quinto idus Junii.*

14. Ufslegunge der Hymbs (hymnorum) der Zitt (de tempore) des gantzen iares. mit ieren herclerungen &c. in 4. cum fignat. & num. foll. Ad calcem: *Finis tabule huius* (& totius operis) *Et exorati* (exarati) *funt hi hymni. Anno domini.* Mcccclxxxxiiij. *Kalēdas Februarij doudenas.* (fic) Conf. *Zapf Cat.* pag. 53. *Panzer Annal.* pag. 211.

15. *Recog-*

15. *Recognita in genera uatum et carmina eorundem.* Auctore Jacobo Baryno. in 4. Præit epistola dedicatoria *Adolescenti clarissimo Andree Ceruinocornu* inscripta. Charact. german. cum signat. A & B. ternis. Epilogus ad calcem scriptus est ex *penatibus* (auctoris hujus opusculi) *octauo ydus Julias Anni xpiane salutis nonagesimi quarti.* Barynum hoc anno Lipsiæ liberales artes docuisse ex opusculo sequenti discimus; quod cum eodem charactere, quo præsens, Lipsiæ anno 1494. fuerit impressum, colligo, & hoc ibidem anno eodem impressum fuisse.

16. *Dyalogus recomendationis exprobrationisque poetices.* A Johanne Lantzperger (Landsberger, Bojo ex Landsberg) ad Jacobum Barynum, præceptorem suum scriptus. Epistola dedicat. auctoris ad Barynum scripta est *ex studio lipsen̄ anno Nonagesimo quarto supra millesimum quadringentesimum.* Baryni epistola, quæ ad calcem legitur, pariter scripta est in *achademia* (sic) utique lipsiensi. *quarto Nonas Julias Anni.* 1494. Non dubito, quin Lipsiæ hoc eodem anno opusculum istud, duobus constans ternionibus A & B. fuerit impressum.

17. Hierinne stond ettlich tewtsch ymni oder lobgesange mit versen. stucken vnd gesangen von ettlichen Dingen die do zu bereitung vnd betrachtung der beicht ainem yeden. not synd. darnach ettliche kurz vnd vast nütze vermanungen. in 4. Ad calcem: Getruckt von Heinryco knoblötzer zu Haidelberg Anno xciiii. Conf. *Panzer Annal.* pag. 211. & auctores ab eo laudat.

18. *Hic continentur oms Patriarchatus Archiepiscopatus et Episcopatus totius ecclesie katholice* — in 4. Est tantum octo foll. sine signat. & num. Ad calcem: *Auguste impressum p Johannē Schaur.* XCiiij. Editio ignota *Zapfio Aug.* & aliis, ut videtur, Bibliographis omnibus.

19. *Sextus decretalium: cum certis additionibus Johannis Andree.* Accedunt *constitutiones Clementinarum* cum extravagantibus. in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Editionem curavit Sebastianus Brant, cujus præfixa est epistola ad lectorem. Ad calcem præter alia legitur: *Summas igitur ineffabili deo agimus gratias: quod tandem ad finem — pduxit: Johannem froben de Hamelburg Basilee impressioni opam dantem — Anno salut.* M. cccc. xciiii. *kalendis Septembrib? Lector uale.* Conf. *Weisl. Arm.* pag. 627.

20. Angeli de Ubaldis Lectura in Primam P. ff. noui. Mediol. per Udal. Scinzenzeler 1494. fol. Conf. N. 28. ad ann. 1493.

21. Francisci de Accoltis, Arretini, J. U. D. & Eq. Rom. Consilia Jurid. Fol. Charact. goth. cum signat. a — r. sine custod. & num. foll. In col. 4. folii 5. ternionis r: *Expliciunt — Impressa Papie per magistru3 Antonium de calcano — expensis — Gabrielis grassi. Anno dni.* M.ccccLxxxxiiii. *die.* xi. *mensis Augusti* — cum Registr. chart.

22. *Interpretationes noue nouique intellectus per — Ludouicum Bolognimum* — Juris civ. Prof. ord. Bononiæ — in libros IX. cod. *Anno domini* MccccLxxxxiiii. *Kalen. Martii.* sc. ab auctore completæ. Fol. Charact. goth. coll.

coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. In col. 2. fol. 4. quaternionis H. est *Finis nouarum interpretationum — Anno dñi* M. ccccxciiij. Exemplar nostrum mutilum esse oportet: integrum recensetur in *Neocell.* pag. 152. ubi discimus, opus Bononiæ per Platonem de Benedictis fuisse hoc anno impressum.

23. *Sancti Vincentii Sermones de Sanctis.* Argentinæ 1494. Fol. min. Conf. N. 31. ad annum 1493.

24. *Herodoti Halicarnasei* (sic) *Libri Novem. Clio Liber Primus* (recensentur & ceteri ordine libri) secundum versionem Laurentii Vallæ. Fol. Post *Tabula*m *Herodoti* Antonii Mancinelli ad Nicol. Rubeum epistola legitur, ex qua discimus, Mancinellum ex urbe Venetias profectum, & in domo Nicol. Rubei perhumaniter receptum versionem hanc Laurentii Vallæ antea magna ex parte corrupte impressam summo studio emendare conatum fuisse. Scripta est hæc epistola *Cal. Aprilis M. CCCC. XCIIII.* Folio nono opus incipit. Charact. rom. cum signat. & inde a fol. 9. num. foll. rom. In prima folii CXXXIIII. (134) pagina *Herodoti — traductio e græco in latinum per — Laurentium Valensem.* (sic) *Venetiis impressa per Joannem & Gregoriū de Gregoriis fratres. Anno domini. M. CCCC. XCIIII. die.* VIII. *Martii.* Cum registro chartarum. *Clement* Tom. IX. pag. 441. meminit editionis Venetæ ejusdem anni, quæ a nostra diversa est.

25. *Doctissimi — Petri tartarei Parisiēsis regētis ßm — Scoti doctrinam. atq3 cōformiter ad mentem Stephani pruliferi — ordinis minorum Summula4 Petri de Hispania explanationes incipiunt.* Fol. min. Charact. goth. minut. cum signat. sine custod. et num. foll. Ad calcem: *Commentariis — emendatis p Molenfelt ex liuonia artium. ꝛ theologie baccalariū — In ulma vniuersitate friburgensi Anno — Millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto Finis impositus est.* An eodem anno opus Friburgi fuerit impressum, non ausim adfirmare: est tamen admodum probabile.

26. *Liber* (Joh. Trithemii) *de Scriptoribus Ecclesiasticis.* Fol. Charact. roman. eleg. cum signat. & num. foll. inde a fol. 7. sine custod. In aversa pagina folii 6. quaternionis u: *Explicitus* (impressus, ut ex epistola operi præfixa Joh. de Lapide, Carthusiani ad typographum Joh. Amerbachium discimus) *est liber de Scriptoribus ecclesiasticis disertissimi patris Johannis de Trittenheim abbatis Spanhemensis: Basilee* (per Johannem Amerbachium) *Anno domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto.* Accedunt Trithemii ad Albertum Morderer, ord. min. epistola, & Sebast. Brant novem disticha in laudem auctoris hujus operis. Conf. *Braun* P. II. pag. 255.

27. Johannis Reuchlini *De Verbo Mirifico* Libri tres. Fol. Præit epistola Conradi Leontorii ad Jacobum Wimphelingium, qua eum rogat, ut in Catalogo Scriptorum Eccles. Trithemii anno 1494. Basileæ in typographia Amerbachii excudendo inter ceteros viros eruditos etiam Reuchlino locum dari curet, quod etiam factum est fol. 133. editionis prædictæ. Hæc epistola scripta est *Spiræ.* xi. *kal'. Maias.* M. cccc. xciiij. Ceterum opus impressum est eodem charactere romano quo præcedens, eidemque chartæ. Hinc ex eadem

typo-

typographia & forte eodem anno prodiisse videtur. Hinc ambo opera apud nos quidem etiam eandem compacturam habent. Caret custodibus, & numeris foll. habet vero signaturas, quæ sunt a—g. Ad calcem primæ paginæ folii octavi quaternionis g. capitalibus litteris legitur impressum:

Ioannis Reuchlin Phorcensis Capnion Vel De Verbo Mirifico Liber Tertius Finit Foeliciter.

Orlandi pag. 307. ad vocem Capnio præter editionem spuriam Venetam anni 1486. meminit etiam Spirensis editionis anni 1494. quæ eadem cum nostra esse videtur: Orlandio autem Spirensis dicta est, quod epistola Leontorii Spiræ anno 1494. data sit. Ceterum *Denis* in *Supplem.* pag. 378. eandem editionem designasse videtur, &, ad auctoritatem *Weislingeri* in *Catal.* pag. 176. prouocans ad annum 1494. refert tribuitque Johanni Amerbachio. Bibliographi alii editionem hanc videntur ignorasse.

28. *Vocabularius breuiloquus cum arte diphtongādi punctandi et accentuandi.* in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finit vocabularius — Impressus Nurmberge. Anno dñi.* M. cccc. xciiij. *die* xxi. *mensis Februarij.* Conf. *Panzer N.* pag. 138.

29. *Opera et libri vite fratris Thome de Kempis ordinis canonicorum regularium quorū titulos vide in p̄rmo folio.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. roman. inde a folio 5. sine custod. In columna 2. folii CLXXVIII. *Opera et libri vite Thome d' Kemqis hac charta q̄3 salutari fine claudūt in vigilia Andree apli Anno xp̄i* 1494. *Nuremberge per Caspar Hochfeder opificē accuratissime impressi.* Conf. *Braun* P. II. pag. 262. & præcipue *Panzer N.* pag. 136. & 137.

30. *Ropertus holkot super libros Sapiētie.* Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem columnæ 4. folii 5. quaternionis M. *Hoc opus — impssum in imperiali oppido Hagenow.* (Hagenau) *Anno incarnationis dñice Millesimo qdringentesimo nonagesimo quarto. Finit feliciter.* Accedit *Registrum Foliorum.*

31. *Vocabularius utriusq3 iuris.* Fol. Charact. goth. cum signat. & custod. & num. foll. In col. 4. folii 5. ternionis x. *Explicit vocabularius iuris Impressus Argentine — Anno domini.* M. cccc. xciiij. *Finitus Idibus Augusti.* Conf. *Gem.* pag. 224.

32. *Valerius Maximus cum commento Oliuerii Arzignanensis Vincentini.* Fol. Præit epistola Petri Bruti Episcopi Catharensis ad Oliverium, quam excipit hujus ad illum dedicatoria. Cum signat. & num. foll. roman. inde a folio 3. In prima pagina folii CCVII. *Explicit opus Valerii Maximi cum cōmento Oliuerii Arzignanensis. Impræssum* (sic) *Venetiis* M. cccc. lxxxxiiii. *die* xvi. *Julii.*

33. *Gregorii ariminensis ordinis heremitarū diui Augustini ac sacre pagine Magistri in secundo sententia4 admiranda expositio. Incipit.* Fol. min. Charact. goth. minut. cum signat sine custod. & num. foll. Editio emendata a Francisco de Busti ord. min. Ad calcem: *Explicit — impressu3 Ml'i* (Mediolani) *opa ac impensa — Petri Antonii d Castelliano Mediolanensis per Magistrum Uldericu3*

scinzen-

scinzenzeler anno salutis dominice. M. cccc. lxxxxiiij. *die* xv. *Martii.* Cum Registro chartarum, & typographi insignibus. Meminit *Denis* in *Supplem.* ex *Saxii* Histor. Typograph. Litter. Mediol. pag. 595.

34. *Cristofori* (sic) *Barzizii Medici singularis introductorium Practica eiusdem.* Fol. Editio emendata a Joh. Anton. Bassino. Charact. goth. coll. 2. cum signat. num. foll. arab. & custod. Ad calcem col. 4. folii 251. præter alia legitur: *Impressit PAPIE impressorie artis pitissim⁹ Magister Antonius de Carchano. Anno salutifere natiuitatis.* Mccccxxxxiiij⁹ *die* xx. *Augusti Ad laudē dei et eius pie genitricis.* Cum indice capitulorum, & quibusdam carminibus. Habet *Denis Supplem.* pag. 461.

35. Juvenalis Satyræ cum Anton. Mancinelli, Domitii Calderini, & Georgii Vallæ commentariis. Fol. Charact. roman. cum signat. & num. foll. inde a folio 9. In prima pagina folii CLXXXIII. (183) opus terminatur. Accedit in aversa pagina ejusdem folii Calderini Apologia adversus Brotheum quæ & duo sequentia folia, & tertii partem occupat. Ibidem legitur: *Venetiis impressum est hoc Iuuenalis op⁹ cum tribus cōmentis per Ioannem de Cereto de Tridino. M. CCCCXCIIII. die uero* xxviii. *Ianuarij.* Cum privilegio Ducis & Senatus Veneti ad 10. annos, registro chartarum, & typographi insignibus delineatis ab *Orlandio* pag. 232. num. 54.

36. Wernheri Abbatis ord. S. Ben. monasterii S. Blasii in Sylva nigra Deflorationes Sanctorum Patrum. Fol. Præit index materiarum alphabeticus, ad cujus calcem legitur: *Explicit inuentarium principalium sententiarum librorum Deflorationuȝ patrum: — dni Wernheri — Impressum Basilee. Anno dñi M. CCCC. XCIIII.* Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit liber: Deflorationum patrum: Basilee impssus: Anno dni. M. CCCC. XCIIII.* Conf. *Braun* pag. 254. (per errorem 234) & 255.

37. *Opera Agricolationum: Columellæ: Varronis: Catonisqȝ: nec non Palladii: cum exscriptionibus. D. Philippi Beroaldi: & commentariis quæ in aliis impressionibus non extant.* Fol. Præeunt Georgii Merulæ, Alexandrini, epistola ad Petrum Priolum M. filium Venetum, qua eidem dedicat priscarum vocum explicationes in Catone, Varrone, & Columella occurrentes, & Beroaldi Epistola in laudem hujus editionis præ aliis castigatioris. Charact. roman. elegantiss. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem primæ paginæ folii 5. ternionis qq. terminantur: *Opera agricolationum: — cum exscriptionibus D. Philippi Beroaldi: & comentariis quæ in aliis impressionibus non extant. Impressa Bonon. Impensis Benedicti hectoris bononiensis.* M. cccclxxxxiiii. xii. *calen. octob. Joāne bētino* (sic, forte pro Bentivolo, aut Bentivoglio) *ii. reip. bono. habenas foeliciter moderāte.* Cum registro chartarum, & Ugerii Pontremulensis carminibus ad lectorem, & *Benedictum impressorem.* Habet *Orlandi* pag. 114.

38. *Decretales: cum summariis suis et textuum diuisionibus, ac etiam rubricarum continuationibus.* Fol. maj. Editio ab Hieronymo Clario J. U. D. curata. Cum signat. & num. foll. arab. sine custod. Folio 303. terminatur opus

Vene-

Uenetiis (impressum) *Per Baptistam de Tortis* M. cccc. lxxxxiiii. *die* xxvj. *Junij*. Cum registro chartarum, & typographi insignibus.

39. Missale Eystettense. in Fol. Præeunt folia 12. quibus continentur Episcopi & Capituli Eystettensis insignia, epistola Episcopi ad Clericos, variæ benedictiones &c. *Registrum contentoꝝ in hoc libro*, & Calendarium ecclesiasticum. In aversa folii primi pagina dictis insignibus hæc sunt subjecta: *Hoc opus impssum est Eystet opa ꝛ impensa Reuerendissimi in xpo p̄ris ꝛ dñi dñi Guilhelmi de Reichenau Ep̄i Eysteteñ dignissimi Anno salutꝭ* M. cccc. lxxxxiiij. (die) iiij. *ydus Julii. per mgrm Michaelem Reyser qui ꝛ insignia Epatus* (sic) *Eysteteñ atqꝫ Reuerēdissimi p̄ris et dñi Antistitis antedicti Solerti diligentia apposuit.* Charatter missalis est. Constat foliis numeratis CCLXXVI. Folia autem sex inter folium CLXXII. & CLXXIII. interjecta, quæ canonem, cum Christi crucifixi imagine, pergameno impressum continent, numeris carent. Desunt etiam custodes, & signaturæ.

40. *Reptorii* (Johannis) *Bertachini* (de Firmo J. U. D.) *prima — secunda — tertiā — pars cum multis additiōibus: atqꝫ denario versiculorum numero ad castigatorum remissionum faciliorem inuentionem nouiter impressa.* Tomi III. Fol. magn. Voluminibus singulis præmissus est index alphabet. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. Volumen I. constat foliis numeratis 354. II. 308. III. 313. Ad calcem I. legitur præter alia: *Impressuꝫ venetiis per Georgiuꝫ: Mantuanum ex clara Arriuabenoꝝ familia die veneris* xxiij. *maii hora decima. Anno dñi* 1494. *Indictione.* 12. Ad calcem II. — *iucundo quodam charactere quam apprime impssa Uenetiis per Georgium Ariuabene Mantuanum Anno dñi.* 1494. *die Sabbati* xxvij. *Septembris.* Ad calcem III. *Uenetiis per Georgium de arriuabenis Mantuanum anno dñi* Mcccclxxxxiiij. *die* vj. *Nouembris.* Cum privilegio Senatus Veneti ad 10. annos.

41. *Psalterium beati Brunonis episcopi herbipolensis.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Beati Brunonis psalterium ex doctoꝝ dictis collectum p Antonium Koberger impressum: Anno incarnate deitatis millesimo quadringentesimo nonagesimo quarto finit feliciter.* Conf. *Panzer N.* pag. 135. & scripta ibidem citata.

42. Diurnalis Augustani Pars hyemalis. in 8. min. Præeunt Kalendarium, index, rubricæ, vesperæ mortuorum, tum *Incipit psalterium* &c. foliis numeratis 1 — 56. constans. Pars hyemalis de tempore folia habet 1 — 147. pars de sanctis 1 — 64. commune sanctorum cum annexis 1 — 54. Ad calcem præter alia legitur: *Diurnale ptis estiualis* (sic per errorem pro hyemalis) *de tpe — pritu chori Augusten. eccl'ie ordinatum — impssuꝫ felicit finit. Anno salutifere incarnatiōis.* M. cccc. xciiij. xv. *kl. Septēbris.* Accedunt Erhardi Ratdolt insignia cum disticho: *Erhardi Ratdolt felicia* &c. Exemplar pergameno impressum, cum signat. sine custod. Editio bibliographis omnibus, quod sciam, incognita.

43. *Fortalicium* (sic) *fidei contra iudeos saracenos aliosqꝫ christiane fidei inimicos.* in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. roman. sine custod.

custod. Fol. CCLXXXIX. *Anno — millesimo quadringētesimo nonagesimo quarto. vicesima quinta die mensis febrii. hic liber — impssoria arte Nurmberge impensis Antonii koberger inibi ciuem* (sic) *est consummatus. Laus deo.* De auctore operis conf. Fasc. I. pag. 152. de hac edit. *Panzer N.* pag. 133.

44. Missale Romanum. in 4. Præit Kalendarium, & index missarum in Dominicis & festis legendarum, quæ 10. foliis continentur. Tum *Incipit ordo missalis scd'm consuetudineʒ Romane curie.* Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Circa medium columnæ quartæ folii CCXLVII. (247) rubro colore impressa legitur subscriptio: *Impressū Rome per magistrū Stephanū Planck: Patauiensem. Anno domini millesimo quadringētesimo nonogesimo* (sic) *quarto. Die vero.* xxvij. *Mensis Octobris. Sedente Alexandro sexto: pontifice maximo: Anno eius tertio:. Laus deo.* Editio incognita Audiffredio, & aliis etiam, vt videtur, omnibus Bibliographis.

45. Tractatus Isagogici in Logicam ad mentem Aristotelis, & Scoti, Auctore Samuele Cassinensi ord. min. Editi a Francisco Ruero, Presbytero. in 4. Charact. goth. minutiss. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressuʒ Mediolāi. Anno Christiāe salutis.* Mccccl xxxxiiij. *die* xxii. *Aprilis.* &c. Cum insignibus typograph. U. S. hoc est, Udalrici Scinzenzeler. Orlandi pag. 105. hanc editionem indigitasse videtur.

46. *De laudibus sanctissime matris anne tractatus perquam utilis domini ioannis tritemii abbatis spanhemensis ordinis diui patris benedicti.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum in nobili ciuitate Maguntina p Petrum Friedbergensem Anno virginei partus.* M. ccccxciiij. xii. *kalendas Augusti.* Conf. *Braun* pag. 259.

47. *Decretalium dni pape Gregorii noni cōpilatio accurata diligentia emendata summoque studio elaborata et cum scripturis sacris aptissime ɔcordata.* in 4. Charact. goth. minutiss. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem Sebastianus Brant, qui editionem curavit, præter alia hæc habet: *Cunctas (uti vides) priores impressiones facile antecellit. — Hanc — puinciam Johannes froben de Hammelburg litterarie officine sollers* (sic) *indagator — Anno — nonagesimo quarto: supra millesimum quadringentesimumqʒ — Idibus maii felici fine consummauit.* Meminit *Denis Supplem.* pag. 366.

48. *Prima pars operum Johannis Gerson. — Secunda pars* &c. *Tercia pars* &c. Voll. 3. Fol. min. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. *Prima pars — complectens tractatus fidem ac pietatem ecclesiasticam concernentes finit feliciter Anno dnice natiuitatis.* M. cccc. xciiij. *Idib' decebr.* Accedit *Inuentorium* (sic) *eorum que in operibus Gersonis* (tribus nempe hisce voluminibus) *continentur. — Secunda pars — continens opusenla ad mores accōmodata. Finit feliciter. Anno nre salutis* M. ccccxciiij. *Idibus Decembris.* — Ad calcem voluminis tertii: *Finiunt opera cācellarii Parisiēsis — emendatissima lima castigata — Anno dni* Mccccl xxxxiiij. iii. *Idus mensis Augusti.* Accedunt 10. disticha, ex quibus discimus, editionem hanc Argentorati a Martino Simo

(*Flach*)

(*Flach*) fuisse typis excusam. Conf. *Clement.* T. IX. pag. 168. *Denis Supplem.* pag. 369. *Neocell.* 148. & 149.

49. *Secundu* (sic) *sniarū* (h. e. commentaria in 2. l. sententiarum) *sācti thome aqnatis ordinis pdicatorū.* Ad calcem: *Explicit scriptum — acuratissime emendatum: per — Paulum Soncinatem ex eodem ordine* (sc. Prædicatorum) — *reuisum: p Marcū de Beueuentō ordinis sancti Benedicti congregationis celestino4: artiū bacalarium. Impressum Bononie impensis Benedicti Hectoris bononiensis. Anno xpi* M. ccccIxxxxiiii. *die vigesimo septimo madii. Ioanne bentiuolo scdo reipu. Bononiensis habenas feliciter moderante. Laus Deo.* Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. pagg. charta est præstantissima. Conf. *Braun* pag. 256.

50. *Digestum nouum de tortis.* Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & foll. numeris, sine custod. In aversa pagina fol. 308. *Uenetiis per Baptistam de tortis.* M. cccc. Ixxxxiiij. *die* xxiij. *decembris.* Editio incognita. Conf. N. 67. ad h. ann.

61. *Paulus de Castro super prima et secunda digestis* (sic) *noui.* Fol. maj. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. In col. 4. fol. 204. — *Pauli de castro comentum — explicit aliquibus titulis superadditis qui defuerunt in aliis impressionibus. Impressum Uenetiis per magistrū Andream de Torresanis de Asula* xiij. *Martii.* 1494. Accedit *Registrum* sc. chartarum. Editio incognita.

52. *Paulus de Castro super prima & secunda inforciati.* Fol. maj. cum signat. & num. foll. Folio 261. *Explicit lectura — In qua additi sunt infra scripti tituli De legatis secundo incipiendo a* §. *si centum* &c. — *Uenetiis per Andream Torresanum de asula.* 22. *augusti.* 1494. Meminit *Denis Supplem.* pag. 363.

53. *Instituta Bernardini de Tridino de Monteferrato: nouiter cum summa ac diligenti correctione impressa:* h. e. Libri 4. Institutionum cum commentariis ex impressione Bernardini de Tridino. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. In aversa pagina folii 75. *Institutionum opus preclarum solerti cura emendatum: operaq3 ac impensa Bernardini de tridino de monteferrato Uenetiis impressu3 feliciter explicit.* M. cccc. Ixxxxiiij. *Die quinto decēbris.* Cum rubricis, & typographi insignibus. *Denis* in *Supplem.* notat, quædam exemplaria præferre Die XVIII. (18) *Julii.*

54. *Speculū Guilelmi duranti cum additionibus Ioa. and.* (ree) *Et Bal.* di *Et cum pluribus aliis additamentis in hac impressione Baptiste de tortis cum Reptorio suo nouiter editis.* Præit Epistola dedicatoria Bernardini ex Capitaneis de Landriano J. U. D. ad Tadeum Vicomercatum Oratorem Mediolanensem apud remp. Venetam. Scripta est hæc epistola *quarto nonas februarias* 1494. Voll. 4. Tomi II. apud nos. Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem Vol. I. fol. 133. *Explicit prima pars Speculi Guil. duranti — Baptiste de tortis.* Folio 136. Incipit pars secunda. Ad huius calcem fol. 340. tantum legitur: *Finis secunde partis Speculi.* Folio 344. *Incipit liber tertius de criminibus* &c. qui cum quarto pag. 364. incipiente unum volumen efficit. Ad calcem legitur: *Explicit tertia et quarta pars Speculi* &c. Accedit Registrum char-

chartarum omnium quatuor partium & ſubſcriptio: *Uenetiis per Baptiſtam de tortis.* M. cccc. lxxxxiij. (1493.) *die* xvij. *februarij.* Cum inſignibus typograph. Cum epiſtola dedicatoria anno 1494. primum data ſit, merito hanc editionem ad annum hunc retuli, vt ad annum 1493. n. 45. adnotavi. Repertorium hujus ſpeculi, quod foliis 80. conſtat, & ſeparatum volumen efficit, pariter anno primum 1494. prodiit, vt ad calcem legitur: *Uenetiis per Baptiſtam de tortis.* Mccccłxxxxiiij. *die* viij. *martij.* Editio, a nemine, quod ſciam, aut indicata aut accuratius deſcripta.

55. *Uolumen* (conſtitutionum nouellarum cum variorum commentariis, & adnotationibus ex typographia) *Bernardini de Tridino de Monteſerrato: nouiter cum ſumma ac diligenti correctione impreſſum.* Fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. In averſa pagina folii 185. legitur: *Exactum — Uenetiis impreſſuȝ per Bernardinum de Tridino de monteſerrato. Anno ſalutis.* Mccccłxxxxiiij. xviij. *Julij.* Cum regiſtro chart. & typographi inſign. Folii ſequentis prima pagina legitur: *Ad ſtudioſam iuriſtarum Patauinā vniuerſitatem in Uoluminis emendationem epla ſcripta* xiiii. *kal. Julij.* M. cccc lxxxxiiij. Accedunt *Extrauagantes cum apparatu* foliis 1 — 7. comprehenſæ. Editio, ut videtur, incognita.

56. *Speculum Hiſtoriale Uincentii* (Bellouacenſis) Fol. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Præeunt duo indices, & alia foliis 22. comprehenſa. In numeris foliorum multi errores commiſſi ſunt. Ultimus eſt 462. Folia 6. ultima numeris carent. Ad calcem penultimi legitur: *Operis preclari Speculi cois Speculum hiſtoriale — editum feliciter finit. Impenſiſq3 nō mediocrib⁹ at cura ſolertiſſima Hermanni liechtenſtein — eſt impreſſione completum anno ſalutis.* M. ccccłxxxxiiij. *nonis ſepteb. in inclita vrbe Uenetia4. cuius hermāni bone memorie heredibus (e vita enim paulo ante abſolutionem operis diſceſſerat) Illu. Dnium Uenet ex gratia conceſſit ut nemo alius per decennium id quoad eius partes qttuor videlȝ Nale doctrinale morale et hiſtoriale* (Specula ejusdem auctoris) *imprimere aut imprimi facere audeat.* &c. &c. Accedit *Regiſtrum* ſc. chartarum.

57. Gentilis Fulginatis opuſcula medica varia. Venetiis 1494. Fol. maj. Conf. dicta ad annum 1492. N. 17.

58. Felini Sandei commentaria in tit. de Conſtitutionibus in Fol. Charact. goth. cum ſignat. a — k. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Finiunt admiranda cōmentaria et optime in practica. J. u. ueri interpretis dni Felini Sandey Ferrarienſis ſacrique palatij auditoris. Impreſſa Papie per Bernardinum et Ambroſium fratres de rouellis anno dni.* M. ccccłxxxxiiii. *die.* xxii. *Septēbris.* Cum Regiſtro chart. Editio incognita.

59. *Baldus ſuper prima* (& ſecunda parte) *Inſortiati.* in Fol. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. In columna quarta folii 10. quinternionis o: *Explicit lectura — ſuper prima parte* &c. &c. In columna autem quarta folii 6. ternionis y: *Explicit aurea lectura — ſup pria et ſa* (ſecunda) *pte Inſor. Impſſa venetiis per Magiſtrū Bernardinum ſtagninum de Tridino ex monte ferrato*

ferrato sumptibus suis. anno d. M. ccccIxxxxiiij. *die.* x. *februarij.* Cum registr. chart. Meminit *Denis Suppl.* p. 361.

60. *Tractatulus perutilis de pestilentia ex diuersis auctoribus aggregatus Ab eximio arciū et medicinaꝝ doctori.* (sic) *Ambrosio jung tūc ph'ico — dnorum de capitulo maioris ecclesie Augustenß in laudem dei et consolatōem humani generis.* Subjecta est imago ligno incisa, & epistola dedicatoria. in 4. Charact. german. cum signat. 𝔄 quaterno, & 𝔅 quinterno, sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Auguste p Johānem schönsperger. Anno dñi Millesimo q̄drin-gētesimo nonagesimo quarto. Feria quinta post Elisabeth.* Editio paucis indicata a *Zapf Aug.* pag. 112. *Denis Supplem.* pag. 371. utrinque fit mentio versionis germanicæ eodem anno editæ.

61. *Commentarius Cæsaris* (C. Julii) sc. de Bellis Gallico, Civili, Alexandrino, Africano, Hispano cum additionibus Hirtii. in Fol. Charact. roman. eleg. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem indicis a Raym. Marliano additi legitur: *Impressum Venetiis per Philippum de Pinciis Mantuanum Anno* Mcccc. lxxxxiiii. *Die vero.* xxv. *octobris.* Accedit in pag. seq. Registrum chartarum, & S. Antonii Ægyptiaci imago cum inscriptione: *Defende nos beate pater Antoni.* Meminit *Orlandi* pag. 49.

62. *Repetitio — L.* egis *si fratris C. de iure delib. — Edita per — d. Franciscum de aretio.* in Fol. Est foll. 4. signat. a. Ad calcem: *Explicit — Impressa Papie per Leonardum d' gerlis* M. cccc. lxxxxiiij. *die.* xvij. *mensis decembris* &c. Cum typogr. insign.

63. *Interpretatiōes noue nouiqꝫ intellectus per — D. Ludouicum Bologninum iura ciuilia ordinarie legentem — Bononie studiose traditi ad omnes fere leges:* &c. in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem præter alia legitur: *Opus compositum est — Anno domini.* M. cccc. xciiij. *Et* (abs dubio eodem anno) *impressum per me Platonem de Benedictis librorum venditorem: et impressorem in studio Bononiensi. Laus deo amen. amen.* Cum insign. typographi, & Registro chartarum, ex quo discimus, plura alia præcessisse, simulque prodiisse in lucem. Cohærent enim chartæ ab *a — p.* & ab A — L. Sed præter J. K. L. omnes desiderantur. Meminit *Orlandi* pag. 113.

64. Juvenalis Satyræ cum commentariis Ant. Mancinelli, Domitii Calderini, & Georgii Vallæ. Fol. Charact. rom. cum signat. & num. foll. sine custod. *Venetiis impressum est hoc Iuuenalis opus cum tribus cōmentis per Ioannē de Cereto de Tridino. M. CCCC. XCIIII. die vero* xxviii. *Ianuarii.* Cum privilegio ad 10. annos, Registro chart. & insign. typographi. Conf. *Gem.* p. 257. *Neocell.* p. 146.

65. Johannis Ferrariensis Ord. Min. Th. Doct. *Liber nouiter editus De celesti vita. In quo infra scripta continentur. In primis. De natura Anime rationalis. De immortalitate Anime. De inferno et cruciatu Anime. De paradyso & felicitate Anime.* Fol. Charact. rom. signat. & num. foll. roman. sine custod. Folio verso LXXI. *Liber — Johannis Ferrariensis — per — Antonium de Cauchorio* (sc. editus in lucem) cum privilegio Senatus Veneti ad 10. annos *Hieronymo*

ronymo Blongio sumptus suppeditante impressus *per — Matheum Capcasam Parmēsem. — Anno dñi. M. CCCCLXXXXIIII. die. XIX. Decembris: regnante Augustino Barbadico Inclito duce Venetiarum.* Ergo Venetiis. Cum Registro chart. in fol. seq. Meminit *Orlandi* p. 40. & p. 329. ubi duae aliae ejusdem anni editiones indicantur.

66. Anthologia graecorum epigrammatum a diuersis auctoribus compositorum. in 4. Folio primo verso (rectum vacuum est) post syllabum litterarum & diphthongorum Alphabeti graeci recensentur alphabetico ordine materie, in quas scripta sunt egigrammata sectionis primae. Sunt enim epigrammata, quae hoc volumine continentur, divisa in sectiones septem, quae τμηματα adpellantur. Litterae capitales sunt, & elegantissimae. Desunt custodes & foliorum numeri. Chartae signatae sunt litteris alphabeti graeci Α — Ω. (α — ω) & AA — KK. Sunt omnes quaterni. Folio 2. recto quaternionis K est *τελος του πρωτου τμηματος*, seu finis sectionis primae: quarto autem recto est *τελος του εκτου τμηματος* in eodemque ante medium ejus est Αρχη του εβδομου τμηματος seu initium sectionis septimae, & ultimae, quae sine ulla subscriptione terminatur folio octavo verso quaternionis KK. linea 23. Est hoc exemplar ex editione primaria Florentina, quam Johannes Lascaris Rhyndacenus curavit, & Laurentius Franciscus de Alopa, Venetus Florentiae *III. idus Augusti* M. CCCC. LXXXXIIII. typorum formulis expressit. Collectionem horum epigrammatum Maximus Planudes, Rhetor Constantinopolitanus, adornasse creditur. Desunt autem in hoc exemplari, quemadmodum in duobus aliis, quae exstant apud nos hujus editionis exemplaribus cetera optime conseruatis, folia septem ultima, quibus continentur Joh. Lascaris, qui editionem curauit, epigramma graecum, praefatio latina ejusdem ad Petrum de Medicis, & demum subscriptio sequens:

Impressum Florenciae per Laurentium Franciscum de Alopa
Venetum III. idus Augusti M. CCCC. LXXXXIIII.

Conf. *De Bure Bel. Lettr.* p. 199. seqq. n. 2488. & imprimis Annales typographicos Maittairii ad h. a. Teste de Bure exemplaria dantur paucissima hujus editionis, in quibus folia illa septem, notitiam anni, loci, & typographi cum epigrammate graeco Joh. Lascaris, ejusque latina praefatione continentia non desiderantur. Hinc desunt etiam in tribus nostris, quorum unum olim fuit *Joh. Eckii*, nec non in Goettingensi, cujus meminit *Hamb.* Thl. 4. p. 569.

67. *Digestum uetus de Tortis.* Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Folio recto 354. finit: *Uenetiis per Baptistam de tortis.* M. cccc. lxxxxiiii. *die vltimo octobris. Finis.* Accedunt tabula rubr. Registrum chart. & insignia typographi. *Denis Suppl.* p. 366.

68. *Genealogiae Joannis Boccatii: — Eiusdem de montibus & syluis &c.* Fol. Charact. rom. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 162. *Venetiis ductu & expensis — Octauiani Scoti — M. CCCC. XCIIII. septimo kalendas Martias finis ipositus fuit huic operi. per Bonetum Locatellum.* Cum insign. Scoti. Conf. *Gem.* p. 226.

69. *Historia*

69. *Historia Alexādri magni regis macedonie de preliis.* Fol. Charact. goth. cum signat. a — f. sine custod. & num. foll. Folio 5. Columna 4. ternionis f. *Historia Alexandri magni finit feliciter Impressa Argentine Anno domini.* M. cccc. xciiij. *Finita altera die Urbani.* Habet *Weisl.* p. 624.

70. *Repatões tocius natural' philosophie ßʒ pcessuʒ Alb'tistaʒ* (sequacium Alberti M.) *et Thomistaʒ.* Subiecta est imago B. V. Mariæ puerum Jesum portantis cum subscriptione: *Impressum Colonie apud lyskirchen.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finiunt — Repationes — p Ulricum tzel.* (sic) *Alme Ciuitatis Coloniensß impressorē exarate. Anno — Millesimo quadringentesimo Nonagesimo quarto Decima quita Mēß Nouembris.* Non habet *Denis* in *Suppl.*

ANNO 1495.

1. *De diuina predestinatione* sc. Tractatus Feliciani Ord. Præd. in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. constat foll. 15. Ad calcem: *Explicit tractatulus fratris Feliciani — feliciter Impressus. Anno salutis nr̄e* M. cccc. xcv. Conf. *Braun* pag. 276.

2. *De vanitate et miseria humane vite. liber dni Johannis tritemii* — Ad calcem: *Impressum in nobili ciuitate Moguntina p Petrū Friedbergensem Anno virginei partus Millesimo qdringentesimo nonagesimo quinto.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Conf. *Würdtw.* pag. 132. ubi per errorem opusculum dicitur habere formam 8.

3. *Specula omnis status humane vite venerabilis patris Dionisii* (Richelii) *prioris domus Carthusie in ruremont quoʒ titulos vide in primo folio.* 4. Charact. german. cum signat. inde a fol. 5. sine custod. & num. foll. Editionem curavit, dedicavitque Georgio Pirckamer, Petrus Thanhauser. Ad calcem: *Opus p̄sens — impensis Petri Wagner Nurenberge effigiatum feliciter finit Anno salutis cristiane millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto feria quarta post conuersionem sancti pauli.* Conf. *Panzer N.* pag. 140. & 141. & *Braun* pag. 271.

4. *Comentaria* (sic) *utilissima in theoricis* (Theoriam) *planetarum* (Georgii Purbachii) auctore Alberto Prosevo. in 4. Præit epistola dedicatoria Johannis Ottonis Germani de Valle Vracensi ad Ambrosium Rosatum ducalem physicum. Joh. Otto Prosevi discipulus fuit. Habet signaturas, caret custod. & num. foll. Ad calcem: *Finit comentariolum sup Theoricas nouas Gorii* (sic) *Purbatii ī studio generali Cracouiensi p Magistrum Albertum de Brudȝeuno: Pro introductione Iuniorum corrogatum. Impressum arte Ulderici Scinȝenȝeler Anno xpi* 1495. *Tertio Kalēdas aprilʼ. Mediol.* ani. Subjectum est *Ad lectorem epigrāma* constans 5 distichis.

5. *Fasciculus medicine in quo continentur* sc. diversi tractatus medici. in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & multis figuris ligno incisis, sine custod. & num. foll. Ultimum locum occupat Anatomia Mundini, ad cujus calcem

calcem in columna 4 folii 4 duernionis g legitur: *Hec Anatomia fuit emendata ab — Petro Andrea Morfiano de Imola — Bononie Cyrurgicam legente coadiuuantibus magistro Ioanne Iacobo Cararia de buxeto. Et magistro antonio Frascaria Ianuensi Cyrurgie studentibus.* ¶ *Impressu3 Uenetiis per Ioannem et Gregorium de Gregoriis fratres. Anno dñi.* M. cccc. xcv. *die.* xv. *octobris.* Conf. *Miscell. Lipsiens.* Tom. XII. pag. 101. ex quo habet *Denis* in *Supplem.*

6. *Lumen Apothecariorum cum certis expositionibus nouiter impressum.* Auctore Quirico de Augustis de Tordona AA. & Med. Doct. Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. a fol. 19 — 38. Folio 38. legitur: — *ĩpressum venetiis per Ioannem* (&, quæ vox omissa est) *Gregorium de gregoriis fratres anno salutifere incarnationis domini.* M. cccc. xcv. *die.* xxii. *septẽbris.* Cum tabula distinctionum &c. Habet *Denis* in *Supplem.* pag. 358. sed minus adcurate subscriptionem recitavit.

7. Canonis Avicenne Liber I. cum Commentario Gentilis Fulginatis. Venetiis per Baptistam de Tortis 1495. Fol. magn. Conf. N. 17. ad ann. 1492.

8. & 9. Prima pars Summæ S. Thomæ Aq. & Prima 2dæ Fol. 2. Voll. Charact. goth. coll. 2. cum num. foll. & signat. sine custod. Pars I. post indicem quæstionum, & registrum chartarum in prima pagina folii 148. subscripta habet hæc: *Præclara in vrbe uenetiarũ — expensis — Octauiani Scoti — Anno — quadringentesimo nonagesimo quinto supra Millesimum. Kalendis septembribus. Per Bonetum Locatellum Bergomensem: finis huic operi impositus est* &c. cum insign. Octav. Scoti. Pars Prima 2dæ est pariter *Uenetiis impressa per Bonetum locatellum — expensis — Octauiani Scoti — Anno — nonagesimo quinto supra Milesimu3* (sic) *et quadringentesimum Kalendis quintilibus* &c. *Denis* in *Supplem.* pag. 399. meminit Libri 2. part. 2dæ per Bonetum Locatellum hoc anno impressi.

10. *Felini Sandei — Aurea commentaria in ti. de probationibus de Testibus cogen. et de Presumptionibus.* — Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. arab. sine custod. In col. 4. fol. 105. *Hic finem accipiunt commentaria — Felini Sandei — Impressa fuere Papie per — Antonium de Carcano ãno* M. ccccIxxxxv. *die vltimo Januarii Regnante — Ludouico Maria Sfortia vicecomite Anglo duce Ml'i septimo.* Cum indice quæstionum foliorum 4. conf. *Neocell.* pag. 162.

11. *Epistolarum* (operumque aliorum) *beati Hieronymi presbyteri omnes partes* (tres nimirum conf. Fasc. I. pag. 89.) *vno volumine contente.* in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. sine custod. *Fo. CCCLXIIII.* legitur: *Epistole beati Hieronymi — vno volumine contente: bene vise in famosa ciuitate Nurnberg per Anthoniũ koberger impresse Anno salutis millesimo q̃dringentesimo nonagesimo qto.* xij. *die mẽsis Nouembris finiunt feliciter.* Conf. *Panzer N.* pag. 140.

12. *Vita christi — p̃ dñm Leutolphum de saxonia patrẽ deuotum argentine in carthusia p̃fessum* — Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod.

&

& num. foll. Ad calcem: *Presens opus* — in inclita civitate Nurnberga *per Anthonium koberger bn* (bene) *uisum sic effigiatum.* — *perfecimus in vigilia Assumptõnis uginis gloriose. Anno videlicet Millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto.* Conf. *Panzer N.* pag. 139. *Braun* P. II. pag. 271.

13. Johannis Antonii Campani opera. Ad calcem: *Characteribus Venetis* (i. e. ut videtur, qui Venetiis fabricati sunt) *impressum Rome per Eucharium Silber alias Franck Vnius ipsius Michaelis Ferni Mediolanñ. cura correctione & impensa. Anno christianæ salutis.* M. cccc. xcv. *Pridie Klas Nouẽbris. Omen accipite uiri litterati quoniam in Vigilia Sanctorum. Sint gratiæ dño.* Est in Fol. Charact. roman. (rarissime gothic.) cum signat. sine custod. & num foll. Sunt opera in sex partes divisa, *Tractatus, Orationes, Epistolas, Pii II. Vitam, Historiam Brachii, Elegias,* & *Epigrammata.* De hac editione conf. *Audiffr.* pag. 334. seqq. De auctore conf. *Denis* in *Garell.*. pag. 231. seqq. de Michaele Ferno idem ibid. pag. 229. & auctores ab eo citatt.

14. *Mesue* (Joh. medicus arabs) *cum expositione mondini* (alias, Mundini) *super canones vniuersales. ac etiam cuꝫ expositiõe Christophori de honestis in antidotarium eiusdem. Additiones petri apponi. Additiones francisci de pede montium Antidotarium nicolai cuꝫ expõne* (sic) *platearii. Tractatus quid pro quo. Tractatus de sinonimis. Libellus bulcasis siue seruitoris. Compendiuꝫ aromatarium Saladini. Ioannes de sancto amando super antidotarium nicolai.* in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. arab. sine custod. In aversa pagina folii 331. *Hoc loci consumantur omnia opera Ioãnis Mesue — Impressa Uenetiis per Bonetum Locatellum Bergomensem. Iussu et impensis — Octauiani Scoti M. CCCC. LXXXXV. Pridie Kalendas aprilis. Augustino Barbadico Inclito Uenetiarum Duce.* Pagina prima folii 332. *Registrum* chartarum, & typographi insignia exhibet. Editio parum cognita. Videtur insinuata a *Gem.* pag. 131.

15. *In hoc volumine hæc insunt. Theodori* (Gazæ) *introductiuæ grãmatices libri quatuor. Eiusdem de mensibus opusculum sane, quã pulchrũ.* (sic) *Apollonii* (Alexandrini, cognomine, dyscoli) *grãmatici de constructione libri quatuor. Herodianus de numeris.* Omnia græce. in Fol. cum præfatione Aldi Manutii latina. Character luculentus, & elegans, charta nitidissima, cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem post registrum chartarum: *Impressum Venetiis in ædibus Aldi* (Manutii) *Romani octauo Calendas Ianuarias M. CCCC LXXXXV. Concessum est eidem Aldo ab illustrimo* (sic) *Senatu Veneto ne cui hunc librum liceat imprimere sub poena ut in gratia.* Conf. *Humb.*. Thl. 2. pag. 310. *De Bure* Belles Lettres pag. 16.

16. *Quodlibet sancti Thome* (Aquin.) *nouiter impressum. M. CCCC. XCV.* Hæc tantum in prima pagina. Est in Fol. Charact. goth. minut. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem columnæ 2. folii 64. *Impressum Uenetiis per Ioannem et Gregoriuꝫ de Gregoriis fratres. Anno Dni.* M. cccc. lxxxxv. *die.* iij. *septembris.* Jam meminit *Orlandi* pag. 37.

17. *Tabula ad diuersas huius operis magistri Guilhelmi de Ockam sup quattuor libros snarũ ãnotatões et ad cẽtilogii theologici eiusdem cõclusiones facile repe-*

riendas apprime conducibiles. Cum Epistola Jodoci Badii Ascensii ad Joh. Trithemium dedicatoria scripta *Lugduno Galliarum ad sextū idus nouēbris āni hui⁹* M. CCCC. xcv. in Fol. Tabulæ 25. foliis constant. Tum opus incipit. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. In columna prima folii 10. quinternionis X: *Impressum est autem hoc opus Lugduni p M Johannē Trechsel alemānum: virū huius artis solertissimum. Anno domni* (sic) *nostri.* M. CCCC. xcv. *Die vero decima mensis nouembris. Laus omnipotenti deo.* Accedunt typographi insignia, Disticha quædam ad lectores, & Registrum chartarum. Centilogium seorsim haberi potest. Ad ejus calcem legitur: *Finis centilogii theologici. M. Guilhelmi de ockam diligenter impressi per. M. Johannem trechsel alemannum. Lugduni. Anno dñi* M. cccc. xcv. *die vero nono nouembris.* Conf. *Nocell.* pag. 159.

18. *Dialogus magistri Guillermi de Ockam doctoris famosissimi.* in Folio cum Epistola dedicatoria Jodoci Badii Ascensii ad Joh. Trithemium scripta *Ex Lugduno pridie ydus septembris huius anni.* M. cccc. xciiij. (1494.), & indice quæstionum præmissis. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Dyalogus terminatur in prima columna folii CCLXXVI. sine ulla subscriptione. Accedunt vero *Compendium errorum* sc. Johannis XXII. & Opus nonaginta dierum quæ singula seorsim haberi possent: sed una cum Dyalogo lucem adspexerunt, ut ex subscriptione paulo post recitanda patet, utpote iisdem plane typis, & eidem chartæ impressa, sed sine numeris foliorum. In fine adjecta est epistola Michaelis de Cesena, ord. min. Ministri generalis ad regem Romanorum & principes Germaniæ de 12. erroribus Johannis XXII. Ad calcem legitur: *Finis quarūdam lrarum siue epsarum Fratris michaelis de Cezena — In quibus* (*sicut in superiori ope nonaginta Guilhelmi de ockam*) plurima *de gestis et factis dicti fratris Michaelis continent. de qbus idem Guilhelmus de ockam se locuturum in dyalogo suo spoponderat. Cui quidem dyalogo p magrm Johem Trechsel artis impssorie solertissimū diligēter impsso: hmōi additiōes: quāta maxima fieri potuit accuratōe castigate: adiuncte sunt Lugduni. Anno dñi.* M. CCCC. xcv. *Die.* xvj. *Julii.* Accedit Jodoci Badii Epigramma ad Lectorem. Nemo, quod sciam, hujus editionis adcuratam dedit notitiam. Si placet, conf. *Orlandi* pag. 182. & *Hamb.* Thl. IV. pag. 547. seqq.

19. *Speculum exemplorum omnibus christicolis salubriter inspiciendum ut exemplis discant disciplinam.* in Fol. min. Præit tabula alphabetica materiarum. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Ad laudem — trinitatis — finitū est et cōpletum hoc speculum exemplorum in ciuitate Argentina Anno dñi.* M. cccc. xcv. *in die sancte Barbare V̄ginis gloriose.* Conf. *Nocell.* pag. 161.

20. *Summa Angelica* (Angeli de Clavasio ord. min.) *de casibus conscientie cū additionibus nouiter additis.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. (in indice præmisso numeri foll. desunt) sine custod. Folio CCCXLII. *Finit summa Angelica — Argentine impressa per Martinum Flach inibi conciuē3 Anno domini.* M. cccc. xcv. *quinta feria post festū Annūciationis virginis glo-*

gloriose Marie. Accedunt sex disticha, recitata Fasc. III. pag. 81. Meminit *Weisl.* pag. 630. Exstat editio veneta hujus anni. Conf. *Denis Supplem.* pag. 381.

21. *Tulius* (sic) *De Oratore Cum Commento* (Omniboni Leoniceni) *Et Alia Opera.* sine Commentario, sc. 1) Liber de perfecto oratore ad Brutum. 2) Topicorum liber ad C. Trebatium. 3) Partitionum liber. 4) De claris oratoribus. 5) De petitione consulatus. 6) Æschinis orationes a Leonardo Arretino in latinum versæ. in Fol. Charact. roman. cum signat. sine custod. & num. foll. In aversa pagina folii 3. duernionis F est *Vniuersi operis finis.* (abs dubio impressionis) *Anno ab incarnatione domini.* M. ccccxcv. *die.* xv. *Julii.* Aversa pagina folii 4. ejusdem duernionis verba tituli loco recitata, & nihil aliud, continet. Conf. *Neocell.* pag. 156.

22. *Egregium opus subtilitate et deuoto exercitio precellens paruorū opusculorū. doctoris seraphici sancti Bonauenture. Prima pars — Secunda pars.* in Fol. 2. Voll. Præmissa est singulis partibus tabula alphabetica materiarum Charact. goth. cum signat & in opere ipso cum num. foll. sine custod. Ad calcem primæ: *Finiūt tractat⁹ q3 plurimi sancti Bonauenture de volumine p̄me partis. Impressi Argentine. Anno domini.* M. cccc. xcv. Ad calcem secundæ partis: *Finiunt — de volumine secūde partis. Impressi Argentine Anno dn̄i.* M. cccc. xcv. *Finiti sexta feria ante festum sancti Thome apostoli.* Conf. *Weisl. Arm.* pag. 632. seqq. *Braun* pag. 265. *Neocell.* pag. 154. *Freytag Appar.* P. I. pag. 316. *Gem.* p. 234.

23. *Beatissimi Gregorii pape tocius eccl'ie luminis pclarissimi in septem psalmos penitentiales explanatio admodum vtil'.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. In prima pagina folii 4. duernionis o: *Explanatio — finit foeliciter. Impressa Moguntie per Jacobum Medenbach ciuem ibidem.. Anno a partu virginis salutifero. Millesimo Quadringētesimo Nonagesimo quinto. die vero penultimo mensis Marcii.* Conf. *Weisl. Arm.* pag. 637. *Wurth.* pag. 132.

24. *Sermones breues: sed putiles* (*Amici dicte*) (sic) *Diuersis ex doctoribus: eorumque dictis: sparsim hinc inde collecte.* (sic) *In partesque de tempe et sanctis sūmis* (sic) *quoque festiuitatib⁹ p anni circulum cocurrētib⁹ diuise. Incipiūt feliciter.* in 4. Præeunt sermones promiscui, alphabetico ordine, quorum primus incipit *Amicus.* Unde abs dubio nomen habent. Folio primum LXXXI. *Incipiunt themata sermonum de tempore.* Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Folio CLXXII. (172.) post indicem sermonem legitur: *Exaratum Basilee p venerabilem Nicolaum kesler Anno salutis.* M. cccc. xcv. Conf. *Braun* P. II. pag. 268. *Neocell.* pag. 160.

25. *Vulgaria quedam abs* (ex) *Therentio* (sic) *in theutonicam linguam traducta.* Hæc in fronte folii secundi: primum enim deest. in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem paginæ primæ folii 18. legitur: *Vulgaria Therētii in theutonicam* (belgicam) *linguam traducta Dauentrie impressa Anno dn̄i.* M. cccc. xcv. *Tercia septēbris* sc. finiunt. Meminit *Denis Supplem.* pag. 398. ex *Jacobi Visser Naamlyst van Boecken* &c. Amsterdam 1767. in 4.

26. *Postilla Guillermi super Epistolas et Euangelia de tēpore et sanctis et pro defunctis.* Subjecta est imago J. Ch. crucifixi. in 4. Charact. goth. cum signat. & figuris ligno incisis, sine custod. & num. foll. In columna 2. folii 4. ternionis h: *Guilherini* (sic) *Postilla — Perq3 Johannē Schensperger Auguste impressa Anno ab incarnationis salutifero* (sic) *Millesimo quadringentesimo nonagesimo qnto.* xxxiiij. (sic) *kal' Octobris Explicit feliciter.* Conf. *Zapf Aug.* pag. 115.

27. *Summa Rosella* (casuum conscientiæ) alias Baptistiana ab auctore Joh. Bapt. Trovamala ord. min. in 8. Charact. goth. minutiss. coll. 2. cum signat. & num. foll. arab. sine custod. In columna 4. folii 551: *Explicit Rosella: opus vtile: diligentissimeque emēdatum: ac impressum cura et studio viri prestantis Georgii Arriuabeni Mantuani venetiis. Augustino Barbadico Principe sapientissimo atque iustissimo Anno christiane salutis* M. cccclxxxxv. v. *Idus Septembres.* Folio sequenti disticha 4. *Ad Emptorem*, & duo *Ad Impressorem*, cum ejusdem insignibus continentur. Apud *Denis Supplem.* pag. 397. hæc editio per errorem in Fol. esse adfirmatur.

28. *Opuscula diui bernardi abbatis clareuallensis.* in 8. Præit *Philothei monachi*: *De vita et moribus Diui Bernardi — Carmen encomiasticon*, romano charactere impressum, ut *Tabula operū.* Opuscula ipsa sunt impressa Charact. goth. minutiss. cum signat. sine custod. & num. foll. Post epilogum *Ad lectorem*: *Castigata sunt hec opera — per venerabilem Monachum dnm. P. de Brixia. Impressaque per Simonem Biuilaqua Papiensem Venetiis: — die* xvij. *Octobris.* M. cccclxxxxv. Conf. *Braun* pag. 272.

29. *Fabulæ* (Æsopi 33.) *ex græco in latinum per Laurentium Vallam uirum clarissimum uersæ.* Præcedunt *Fabulæ* (numero 100.) *ex græco in latinum per Laurentium Abstemium uirum clarissimum uersæ.* in 4. Charact. roman. cum signat. a. b. c. A. sine custod. & num. foll. In aversa pagina folii 7. quaternionis A: *Esopi fabularum xxx.* (sic: sunt autem 33.) *tradutinis* (sic pro traductionis) *Finis. Impressum Venetiis per Magistrum Ioannem De Cercto De Tridino. Anno domini. M. CCCC. XCV. die uero.* iii. *Augusti.* Editio hæc a nemine, quod sciam, indicata est.

30. *Boetius de ɔsolatione philosophie cum cōmēto angelici doctoris Thome de Aquino.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Anicij torquati Seuerini Boetii textus de philosophie cōsolatōe cum editōe cōmentaria beati Thome — Anthonii kobergers — industria fabrefactus: finit feliciter. Anno a natiuitate xpi* M. cccc. xcv. *die.* viij. *mensis Junij.* Conf. *Panzer N.* pag. 139.

31. Τα δε ενεστι εν τη δε τη βιβλω Sequuntur dein operum contentorum tituli græce, qui & latine totidem lineis exhibentur. *Hæc insunt in hoc libro. Theocriti Eclogæ triginta. Genus Theocriti et de inuentione bucolicorum. Catonis Romani sententiæ parænetica distichi. Sententiæ septem sapientum. De inuidia. Theognidis megarensis siculi sententiæ elegiacæ. Sententiæ monostichi per Capita ex variis poetis. Aurea carmina Pythagoræ. Phocylidæ Poema admonitorium. Carmina Sibyllæ erythrææ de Christo Iesu domino nrō. Differentia uocis.*

Heso-

Hesiodi Theogonia. Eiusdem scutum Herculis. Eiusdem georgicon libri duo. omnia græce. in Fol. Aversa pagina hujus primi folii *Aldus Manucius Romanus Baptistæ Guarino præceptori suo S. P. D.* & editionem hanc dedicat. Charact. fatis luculentus, & elegantissimus, cum signat. & custod. sine num. foll. Folio quo incipit Ησιοδου Θεογονια, incipiunt novæ signaturæ α. a — ι. e, ut adeo seorsim a præcedentibus hæc Hesiodi opera haberi possent. Terminantur in prima pagina folii septimi quaternionis ι. e. hac subscriptione capitalibus litteris impressa: τελος των του ησιοδου εργων και ημερων. In aversa pagina folii ejusdem registrum Chartarum exstat, quod non nisi Hesiodi opera concernit. Folii sequentis prima pagina hæc habet: *Impressum Venetiis characteribus ac studio Aldi Manucii Romani cum gratia &c. M. CCCC. XCV. Mense Februario.* In aversa pagina denuo nonnisi tituli operum Hesiodi, hic contentorum, leguntur. Conf. *De Bure* Belles Lettres n. 2480.

32. Aristotelis opera ad Logicam spectantia. Græcè. in Fol. Editio Prima & princeps. Tituli loco tria leguntur Epigrammata græca. 1) εις οργανον αριστοτελους. Ανωνυμου. 2) σκιπωνος καρτερομαχου. 3) Αλδου μανουκιου βασιανεος εις φιλους. Aversa pagina Aldi Manucii epistola dedicatoria ad Albertum Pium principem Carpensem legitur. Folium secundum Alexandri Agathemeri, qui correctioni præfuit, & Scipionis Carteromachi ad Philosophiæ cultores epistolas græcas continet. Folio tertio demum πορφυριου εισαγωγη incipit. Hanc excipiunt Aristotelis Prædicamenta, Perihermenias, i. e. de interpretatione liber, Priora, & posteriora analytica, topica, elenchi. Charact. luculent. & elegans, cum signat. A — N. & a (hic incipiunt analytica) — f. In pagina prima folii 5. ternionis f. est τελος των σοφιστικων. τω Θεω δοξα τε και χαρις αμην. In aversa pagina Registrum chartarum incipit, idemque terminatur in pagina prima folii sequentis. Ibidem legitur: *Impressum Venetiis dexteritate Aldi Manucii Romani. Calendis nouembris. M. CCCC. LXXXXV.* Concessum *est eidem Aldo inuentori ab illustrissimo Senatu Veneto ne quis queat imprimere neq3 hunc librum: neq3 cæteros quos ipse impresserit: neq3 eius uti inuento. sub pœna ut in gratia.* Conf. *Hamb.* Thl. 1. pag. 267. De aliis Aristotelis operibus græce ab Aldo editis conf. ad ann. 1497. N. 11. seqq.

33. *Incipit lectura Dy.* ni *super ti.* tulo *de actionibus insti.* tuendis. Fol. Charact. goth. cum signat. a — g. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finiunt lecture aureæ Dy.* ni *de mugello — Bonon. impresse ingenio et impensis magistri Johānis vualbeck et Bartholomei traiecti. Anno salutis.* M. cccc. lxxxxv. *die vero.* xxiiij. *mensis Martij.* Apud *Denis* in *Supplem.* pag. 203. hujus operis editio cum nota anni 1485. ab iisdem typographis excusa memoratur. Verum videtur error esse in anni nota, & 1485 pro 1495 transscriptum. Ceterum ipse *Denis* ibid. pag. 394. nostræ edit. meminit, quæ exstat etiam in *Neocell.* pag. 163. ubi tamen, forte per errorem typographi, citatur sub nomine *Dionysii de mugello.*

34. Felini Sandei commentaria in titulos de Rescriptis, de offic. ord. de officio jud. litisque contestatione, nec non sermo de indulgentia. Fol. Charact.

Charact. goth. cum signat. a — u. sine custod. & num. foll. In prima pagina folii 9. quinternionis u: *Iam ad calcem deducta ac perfecta sunt castigatissimi tractatus — Impressa uero Papie per Bernardinum et Ambrosium fratres de rouellis Anno domini.* M. cccclxxxxv. *die* iiij. *Septembris.* Cum registro chart. & tabula alphabetica, quæ operi præmissa est. Editio ut videtur, incognita. *Freytag* in *Anal.* pag. 804. seqq. editionem operum Sandei ab an. 1497 — 1499. III. Tom. in Fol. pro originali habuit. Sandei opus aliud recensui ad an. 1494. N. 58. & alia aliis annis.

35. *Baldus super Digesto nouo.* in Fol. Charact. goth. cum signat. custod. & num. foll. 2 — 53. Ad calcem: *Explicit lectura dñi Baldi de Ubaldis de Perusio sup digesto nouo Impressa Uenetiis per Magistrum Andream de Torresanis de Asula.* 18. *Augusti.* 1495. *Registrum Quinterni sunt A B et C. Sexterni D et E.* Meminit *Denis Supplem.* pag. 386. commentarii Baldi in dig. infort. una cum hoc commentario eadem die, eodemque anno ab eodem typographo editi. Ast subscriptio, quam excitat, id non evincit.

36. *Baldus de Perusio super Secūda parte. ff. ueteris.* in Fol. Charact. goth. cum signat. num. foll. & custod. In columna 4. folii 199. *Explicit lectura — cum non nullis suis additionibus. Impressis Anno.* M. ccccxcv. *die.* 29. *Julii. inciuitate Uenetiarum per magr̄m Andream Torresanum de Asula.* Cum registro chart. Meminit *Denis Supplem.* p. 386.

37. *Paulus de Castro super primo secundo et tertio Codicis.* Idem in Libros Codicis 4. 6. & 7. in Fol. maj. Charact. goth. cum signat. num. foll. & custod. In columna quarta fol. 176. *Explicit lectura utriusq3 iuris doctoris dñi Pauli de castro super primo secundo et tertio. C.* In col. autem 4. folii 381. *Finit opus Pauli de Castro — super septimo codicis vna cum p°. 2° 3° 4° et 6°. Uenetiis Impressum per Andream de Torresanis de Asula. Anno a natiuitate dñi.* M. ccccxcv. *die vo.* xxj. *mensis Januarii.* Accedit registr. chart.

38. *Paulus de Castro super prima et secunda Digestis* (sic) *ueteris.* Fol. maj. Charact. goth. cum signat custod. & num. foll. Ad calcem col. 4. folii 168: *Explicit lectura. d. Pauli de Castro super prima digestis veteris.* In quarta autem columna folii 299. *Explicit secunda pars — vna cum pma in qua additi sunt tit. duo videlicet De postulando et De his qui notan. infa. qui desunt in omnibus preteritis impressionibus. Uenetiis per Andrea3 de Torresanis de Asula. Impressa Anno a natiuitate domini.* 1495. *die vo* 19. *mensis Januarij. Feliciter.* Cum registro chart. In editione Mediolanensi an. 1496. apud *Denis Supplem.* p. 404. de titulis duobus in nostra editione jam adjectis adfirmatur, eos deesse in omnibus *præteritis* editionibus. Ut ergo Mediolanensis editor deceptus est, aut decepit, sic noster Venetus aut decipi, aut decipere potuit.

39. *Apparatus* (ad Libros Decretalium) *Innocentii* (IV. Rom. Pont.) Fol. maj. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem col. 1. folii ultimi: *Apparatus domini Innocētij super toto volumine decretalium multis lucubrationibus emendatus feliciter explicit. Impressus venetiis per Bernardinum stagninum de Tridino de Monteferrato. Anno salutis.* M. cccc. xcv. *die*

vo.

Vo. xxv. *Augusti.* Accedunt Registrum chart, & typographi insignia. Conf. *Gem.* pag. 233. *Neocell.* pag. 162.

40. *Codex de tortis.* Fol. maj. Sunt novem libri codicis J. ciu. cum apparatu. Charact. goth. elegans cum signat, & num. foll. Folio 318, quod, ut praecedens, numero caret, est *Finis. Uenetiis per Baptistam de tortis.* M. cccc. lxxxxv. *die vltimo Julij.* Cum insignibus typographi rubris. Editio, ut videtur, incognita.

41. *Formulare instrumentorum.* in 4. Charact. goth. elegans cum signat. & num foll. sine custod. Folio CLXXIX. *Impressum per Henricum Quentel ciuem Colonie Anno domini* Mccccxcv. *Mensis Augusti altera Laurentii.* Accedit tabula fol. 6. Exstat in *Neocell.* pag. 162. ubi numerus foliorum dicitur esse 186. Recte id quidem, si folium primum, non nisi titulum continens, & sex posteriora, tabulam continentia, & non numerata, adnumerentur.

42. *Jesus. In hoc volumine continentur — trialogus beati Antonini archiepi florentini — super euãgelio de duobus discipulis euntibus in emaus. Secundo pulcherrimus trialogus de cõtẽptu mũdi fratris baptiste de finaria epi Vertimiliensis ordinis eiusdem* (Praedicat.) *tertio epistola de tribus essentialibus votis religionis*: & utilissimus tractatus de veris & falsis virtutibus fratris Umberti generalis magistri *eiusdem* (Praedicat.) *ordinis.* in 8. Haec rubro colore impressa sunt. Charact. goth. minut. cum signat sine custod. & num. foll. In prima pagina folii 12. sexternionis f: *In nomine sancte trinitatis isti tres tractatus utilissimi feliciter expliciũt. Impressi venetiis per Ioãnem Emericum de Spira. Anno incarnatiõis* M. cccc. xcv. *sexto klas Maij.* Cum insignibus typographi.

43. *De laniis et phitonicis mulieribus ad illustrissimum principem dominũ Sigismũdum archiducem austrie tractatus pulcherrimus.* in 4. Cum sex figuris ligno incisis. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem folii 1. ternionis dd legitur praeter alia: *Impressum Lypczik per Arnoldum de Colonia. Anno dñi* M. cccc. xcv. De opere & auctore conf. Fasc. III. pag. 127. nec non *Panzer Annal.* pag. 180. Editionem hanc paucis commemorat *Leich* pag. 69.

44. **Das Bayrisch landsz recht pūch.** in 4. Aversa pagina ducum Bavariae insignia exhibet. Tum foliis sex index capitum impressus legitur. Folia haec septem numeris carent. Folio inter numerata I. legitur: **die Vorrede in das Bairisch lantrechtbūch**, seu litterae patentes Ludovici Marchionis Brandenburgici, & Stephani, Ludovici, ac Wilhelmi ducum Bavariae datae anno 1346. Character luculentus & elegans est. Foliorum numeros romanos cum signaturis typographus adjecit: custodes desiderantur. In aversa pagina folii LIX. **Hie endet sich das löblich lantrecht pūch in obern vnnd nidern Bayrn. Gedrückt zū Augspurg Anno ꝛc im.** xcv. **jar.** Editio omnibus, qui in jus bavaricum commentati sunt, incognita, excepto libero Barone de Schmidt, qui in Prooem. ad jus provinciale Bavar. Part. 2. pag. 6. eam excitavit. Editionis antiquioris anni 1484 meminit Excellentissimus L.

B.

B. de Kreittmayr in Adnott. ad cod. Maximil. part. 1. pag. 99. Conf. *Gem.* pag. 231.

45. *Tabularum Ioannis Blanchini Canones.* Ad harum calcem: *Uenetiis p Simonē beuilaqua.* Accedunt ipsæ *Tabule Blanchini.* in 4. Canonibus præmissa est Augustini Moraui Olomucensis epistola dedicatoria ad Andream Stiborium, Bojum, Avunculum suum. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem tabularum: *Impressum itaq3 Solertia et cura nō mediocri Symōis biuilaque papiēsis ãno* 1495 *die* 10 *Junii. Uenetiis.* Cum registro chart. & typographi insignibus. Conf. *Weidler Histor. Astron.* pag. 303.

46. *Tabula Oim operū Diuini doctoris sancti Thome Aquiñ.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Religiosissimi — petride Bergamo ordinis predicatorū: — Tabula felicit' finit. Impressum Basilee p Nicolaum Kesler — Anno salutis.* 1495. Cum insignibus typographi.

47. *Ioannis Tortelii Aretini orthographia. Ioannis Tortelii Lima quædam per Georgium Vallam* (sic) *Tractatum de orthographia.* in Fol. Charact. roman. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Venetiis per Ioannem de Tridino alias Tacuinus Regnante — Augustinus* (sic) *Barbadico. Anno —* M. cccc. lxxxxv. *Die uero.* xviiii. *Mēsis decembris.* Meminit *Orlandi* pag. 51.

48. *Scripta sunt hec in primam. C.* odicis *partem Domini Lācelloti Decii —* in Fol. Charact. goth. cum signat. & hinc inde custod. sine num. foll. In columna 2. folii 5. ternionis f: *Expliciunt* hæc *scripta — Papie impressa per Christoforum de canibus anno.* M. cccclxxxxv. *Die secundo Martii.* Conf. *Neocell.* pag. 163. *Denis Supplem.* pag. 389.

49. *Consilia aurea — Ioãnis de imola — castigata ad verbum per — Ludouicu3 de bologninis* &c. in Fol. Charact. goth. cum. signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finiunt — emendata. Impressaq3 — Bononie p me Ugonē de rugeriis —* Mcccclxxxxv. *die.* xviij. *Junij.* Cum registr. chart. & typogr. insign.

50. Quædam opera Aristotelis cum Commentariis Averrois. Confer N. 39. ad ann. 1497.

51. *Diui Thome Aquinatis — in libros Aristotelis de celo et mūdo preclarissima cōmentaria cum additionibus Petri de aluernia eiusdem ordinis.* in Fol. Charact. goth. cum signat. custod. & num. foll. Folio verso 72. *Impressum venetiis — per Gregorium et Ioannem de Gregoriis fratres Anno —* 1. 4. 9. 5. *Die vo vltimo Octobris.*

52. *Repetitio — §. si pacto positi in elegāti L rescriptum. ff. de pac. — per — Petrum aluarotum.* Fol. Charact. goth. Est 2. foliorum: *Explicit — Impressaq3 Papie per Leonardum Gerlam Papiensem anno* M. cccclxxxxv. *die* viij. *Januarij.* Cum insign. typographi. *Neocell.* p. 163.

53. Persii Satyræ cum commentariis Joh. Britannici, & Bartholomæi Fontii. Fol. Charact. rom. cum signat. a — h. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Venetiis per Petrum Jo. de quarengis Pergomensem. Anno Domini. M. CCCCLXXXXV. die.* xii. *Aprilis.* Cum Registro chart.

54.

54. *Baldi de Perusio — ad — Ioãnez Galeaz Mediolani ducem super feudis Restauratum cõmentum* Fol. maj. Præit anonymi monitum ad lectorem, quo commendatur editio hujus operis non presens, sed Jo. Ant. Bireti, & Franc. Gyrardengi a Prothasio Bozolo emendata, ad cujus normam forte hæc facta est. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem: *Papie per Leonardum de gerlis. ãno* Mccccl xxxxv. *die* xviij. *nouembris.* Accedit tabula quæstionum constans foliis 19, ad cujus calcem legitur: *Impressum Papie per Leonardum de gerlis.* Meminit *Denis Suppl.* p. 386. ex unica Bibliotheca *Ett.* Videtur editio ad normam edit. Papiens. ann. 1490. a *Braun* P. II. p. 205. recensitæ, & a Joh. Ant. Bireto, ac Franc. Gyrardengo factæ.

55. Dominici de S. Geminiano Lecturæ in Librum VI. Decretal. Pars I. & II. cum apostillis Bernardini ex Capitaneis de Landriano. Voll. 2. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 176. post registrum chart. Volumen I. terminatur: *Uenetiis per Baptistam de tortis.* Mccccl xxxxv. *die.* xxii. *Decẽbris.* Cum insign. typographi. Voluminis IIdi finis est folio recto 140. *Uenetiis p Baptistaz de Tortis.* Mccccl xxxxv. *die.* I. *Martij.* Insign. typographi. *Gem.* p. 233.

56. *Boetius de disciplina scolarium cũ cõmẽto notabili.* Subjecta est icon docentis. 4. Charact. goth. cum signat. a — m. sine custod. & num. foll. Folio recto 8. quaternionis m: *Explicit Boetius de disciplina scolarium Impressus Argentine Anno domini.* M. ccccxv. (sic per errorem typographi, ut videtur, pro M. ccccxcv.) Videtur ignota editio.

57. *Repertorium siue tabula generalis auctoritatum Arestotelis et philosophorum cum cõmento per modum alphabẽti.* Subjectus est *Aresloteles* (ligno incisus) *cuz discipulis.* in 4. Charact. goth. cum signat a — i. sine custod. & numer. folior. Ad calcem folii 6. recti ternionis i: *Antoritatũ* (sic) *arest. expõnes ac alorũ pho4 fniũt* (sic) *Colonie p Henricũ Quẽtel impresse Anno nr̃e salutis.* M. *q̃dringentesimo nonagesimo q̃nto q̃uarto kalendas aprilis.* Paucis indicavit *Denis Suppl.* p. 397. ex *Weislingero*, qui in *Armament.* p. 637. hoc opusculum, nescio quibus ex rationibus, Ven. Bedæ attribuit.

ANNO 1496.

1. *Questiones Uersoris iuxta textum de anima Arestotelis* — in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt — impresse per Henricum quentel Anno dñi.* M. cccc. *nonagesimo sexto Nonis Septembribus.*

2. *Titulus in libellum sancti Methodii martyris et episcopi Partinensis — continẽs in se reuelatiões diuinas* &c. &c. in 4. Charact. goth. Folio 19. *Incipit tractatus super Methodium* &c. auctore Wolfgango Aytinger Clerico & incola

la Augustano AA. Mag. terminatus in aversa pagina folii 45. ubi præter alia legitur: *Impressum per sagacem virum Johannem Froschauer concivem urbis prefate.* (Augustæ Vind. *Anno salutis nostre.* M. cccc. xcvj. *Kalendas Septembris.* De hac editione conf. *Gem.* pag. 243. & *Zapf Aug.* pag. 119. nec non *Neo-cell.* pag. 164. De opere ipso, & ejus auctore conf. *Denis Wien.* pag. 427.

3. *Celeberrimi iuris utriusq3 doctoris dñi Francisci Lucani de Parma — tractatus de priuilegio Fisci* — Fol. maj. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressu3 Uenetiis p Reynoldū d nouimagia.* 1496. *die* 20. *octobris. Laus deo.*

4. Raymundi de Sabunde AA. & Med. Doct. nec non Theolog. Prof. Hispani *Theologia naturalis siue liber creaturarum specialiter de homine* &c. &c. Fol. min. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem præter alia legitur: *Impssus Argentine per Martinum flach inibi concivem Anno — Millesimo qdringentesimi nonagesimo sexto. Mensꝭ vo Januarii die vicesimo pmo.* Conf. de hac editione, opere ipso, & ejus auctore *Freytag App.* Tom. II. pag. 1120. seqq.

5. *Compendium reuelationum inutilis serui Jesu Christi Hieronimi* (Savonarolæ) *de ferraria ordinis predicatorum.* in 4. Præit epistola Hieronymi Beneventi ad Librum. In fronte folii tertii (primum vacuum est) legitur titulus recitatus. Charact. german. cum signat. a — g. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impensis Vlme per Conradum Dinckmut Anno salutis.* M. cccc. lxxxxvj. *In vigiliā Bartholmei.* (sic) De Savonarola, & ejus fatis conf. *Hamb.* T. 4. pag. 826. seqq. & auctores ab eo citatt. Editio præsens videtur esse incognita.

6. *Iohanis iacobi de manliis de boscho Alexandrini super descriptiones antidotarii et practice diuini Johanis mesue et aliorum illustrium medicorum clarissima interpretatio incipit. dicta Luminare maius.* Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem: *Opus — impressum in inclita ciuitate Uenetiarum per Bonetum Locatellum — expensis — Octauiani Scoti — Anno* — 1496. *die* 28. *maii ad laudem* &c. Cum indice materiarum, & Scoti insignibus.

7. *Kalendarium magistri Ioannis de monte regio viri peritissimi.* in 4. Charact. goth. cum signat sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Kalendariō* (sic) *uiri peritissimi — explicit — Erhardi ratdolt imprimendi arte — Auguste vindelicorum* — 1496. *Zapf Aug.* pag. 116. & Litterar. Museum 2. B. pag. 273.

8. *Phia* (Philosophiæ naturalis compendium) *d. Alberti. M.* in 4. Charact. roman. cum signat sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Venetiis per Georgium de Arriuabenis: Anno domini.* M. cccc'xxxxvi. *die ultimo mensis Augusti.* Cum argumentis capitum. Conf. *Zapf Cat.* pag. LVIII.

9. *Logica sancti thome de aquino.* seu potius incerti auctoris, ut ex epistola Hieronymi Monopolitani Ord. Præd. ad Anton. Pizannum Patricium Venet. operi præfixa discimus. Est in 4. Charact. goth. cum signat. a — f. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Uenetiis per Symonem dictū Biuilaqua Papiensem. Anno* M. cccc. lxxxxvi. *die* xx. *Maii.* Editio prima.

10. *Compendium dialectice fratris Siluestri de prierio sacri ordinis fratrum predicatorum.* in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finit dyalectice compendium: Impressum Uenetiis mira arte et diligentia Ctini papiensis: Anno dñi.* 1496. *die decimo octauo Junii Regnante inclytô Principe Augustino Barbadico.*

11. *Recollecte Gaietani* (Thiennensis) *super octo libros physico4 cum annotationibus textuum.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. In col. 2. folii 51. legitur: *Impressum est hoc opus Uenetiis per Bonetum Locatellum iussu et expensis — Octauiani Scoti — Anno salutis.* 1496. *Nonis sextilibus* &c. Cum tabula quæstionum, & Registro chartarum.

12. Consiliorum Jurid. Johan. de Anania J. U. D. Archidiaconi, & Jur. Can. Prof. Bonon. Consiliorum Jurid. Pars prima, seu Consilia CV. Fol. maj. Præit index materiarum foliis 8. constans. Post Epistolam dedicat. Ludovici Bolognini J. U. D. & J. Civ. Prof. Bonon. qui hæc. consilia anno 1481. ex autographo describi curavit, auxit, & illustravit, incipiunt consilia. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt — Consilia — vltimo loco litteris eneis impssa p magistrum Raynaldum de Nouomagio Uenetiis commorantem* — M. cccc. xcvj. *die* ẋo *mensis Septembris*. xiiij. De auctore conf. *Freytag. Apparat.* Tom. II. pag. 1098. & 1099. De hac editione nemo, quod sciam, notitiam dedit.

13. *Expositio beati Gregorii pape super Cantica canticorum.* in 4. Charact. goth. minut. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *— explicit impressa Basilee Anno dñi. Millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto. Die vero decimo tertio Mẽsis martii. Laus deo.* Conf. *Braun* pag. 280. & *Weisl. Arm.* pag. 649.

14. *Bar.* tholomeus *Socinus super secunda Infortiati.* Charact. goth. coll. 2. cum signat. A — F. sine custod. & num. foll. Fol. *Impressa Uenetiis per Bernardinum benalium.* M. cccc. lxxxxvj. *die.* v. *octobris.* Conf. *Freytag Anal.* pag. 876.

15. *Hoc in volumine hæc M. Tullii Ciceronis opera continentur. — de natura deorum libri tres. — de diuinatione libri duo. — de legibus libri tres. — Academicarum quæstionum libri duo. — de finibus bonorum et malorum libri quinque. — de petitione consulatus ad Marcum Tullium Ciceronem fratrem liber unus. — de somnio Scipionis fragmentum libri de republica.* in Fol. Charact. roman. eleg. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem paginæ primæ folii octavi quaternionis II. legitur: *Impræssum* (sic) *Venetiis per Symonem Papiensem dictum Beuilaqua.* M. CCCC. Lxxxxvi. *Die decimo octauo mensis Septem. Omnes sunt terni præter I I quaternum. cc. & gg. sunt duerni.* Jam excitavit *Orlandi* pag. 53.

16. *Guillermus varrillong* (alias Varillo, & Varillong) *super quattuor libris sententiarum.* in 4. Charact. goth. minutiss. coll. 2. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio 316. est *finis* hujus operis. Post registrum duplex quinque foliorum legitur: *Uiri celeberrimi atq3 profundissimi magistri Guillermi de varrillong sacre Theologie professoris eximii ordinis mino4: opus super quattuor*

 libros

libros sententiarum: feliciter consummatum est: Uenetiis per Jacobum de Leucho Impensis vero Lazari de Soardis die ix. *Julii.* M. ccccxcvj. — *Concessum est eidem Lazaro ab Illumo Senatu veneto: ne cuiquam hunc librum liceat imprimere intra eorum dōnium. sub pena vt in gra* &c. cum Registro chartarum, & insigniis Lazari de Soardis. Editio, ut videtur ignota.

17. *Sextus* (decretal liber) *et clementine dé Tortis.* Fol. magn. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Folio 104. est: *Finis Uenetiis per Baptistam de Tortis. die secundo Madii.* Mcccclxxxxvj. Seorsim haberi possunt *Clementine*, ad quorum calcem fol. 57. legitur: *Finis. Uenetiis per Baptistam de tortis.* M. cccclxxxxvj. *die.* ix. *madii.* Cum registro chartarum, privilegio ad 10. annos, & typographi insigniis. Clementinas tantum recenset *Braun* pag. 285. cum nota diei *XX. Decembris* Nostra editio videtur incognita. Extat apud nos opus utrumque (Sextus nimirum Decretalium & Clementinæ) ab eodem typographo hoc anno impressum, sed utrumque finitum *die* xx. *Decembris.*

18. *Tractatus varii cum sermonibus plurimis contra quattuor errores nouissime exortos aduersus diuinissimum eucharistie sacramentum: collecti a lectore ecclesie Saltzburgeñ. sacre pagine pfessore: ac heretice prauitatis inquisitore: fratre Heinrico Institoris: ordinis p̄dicato*4. in 4. Charact. goth. cum signat. a — r. sine custod. & num. foll. In columna 2. folii 6. ternionis r: *Finitum est hoc opus per fratrē Heinricum institoris — Anno dni millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto.* xi. *Augusti. Ac anno sequenti per Anthonium koberger in famosa ciuitate Nurenberg impssum* xxvi. *Januarii ad laudem dei consummatum.* Conf. *Panzer N.* pag. 142. *Braun* P. II. pag. 283.

19. *Postilla cū sermonibus euangelioruʒ dnicalium eximii doctoris Nicolai de dynckelspuel per circulum anni.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Opus postilla*4 — *Nicolai de dynckelspuel: quē dns Anthonius in sua tercia pte pro authentico allegat atqʒ ī cōstātiensi ɔcilio nominatissimu. qd testatur se fecisse Anno.* M. ccccxx. *non minus diligenter reuisum atque impressum quam utile in insigni ciuitate Argentin. anno.* M. cccc. xcvj. Conf. *Braun* P. II. pag. 277. & 278.

20. *Pastorale beati Gregorii pape.* in 4. Charact. goth. minut. cum signat. sine custod. & num. foll. In col. 3. folii 4. ternionis G. *Beati Gregorii pape: Liber cure pastoralis — in vrbe Basiliensi arte impressoria perfectus: feliciter explicit.. Sub anno domini. Millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto: die vero decimo quinto Mensis Februarii. Laus deo.* Conf. *Braun* pag. 280. *Weisl.* pag. 650. Typi sunt iidem cum typis operis sequentis.

21. *Libri dialogorum sancti Gregorij pape.* in 4. Charact. goth. minut. cum signat. sine custod. & num. foll. In prima pagina folii 6. ternionis i hæc tantum leguntur: *Libri dyalogorū beati Gregorii pape: vna cum annotationibus capitulorū feliciter expliciunt. Impressi ac diligentissime correcti Basilee per Michaelem furter: sub anno domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto. Laus deo.* Conf. *Braun* pag. 280. *Weisl.* pag. 650.

22. *Laua-*

22. *Lauacrum conſcientie omnium ſacerdotum.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. roman. e. g. *Folium* xiiij. ſine cuſtod. In averſa pagina folii lxxxiiij. *Explicit Lauacrum conſcientie. Impreſſum Lyptzck Anno redemptionis noſtre* 1496. Accedit regiſtrum capitum, terminatum in prima pagina folii lxxxvj. Non habet *Leich.* Meminit *Denis* in *Supplem.* pag. 411. ex 2. Bibliothecis.

23. *Quadrageſimale Roberti de licio. De peccatis cū aliquibus ſermonibus annexis.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. roman. In columna 2. folii CXCVI. *Explicit — finitū eſt* (ab auctore) *anno dñi milleſimo quadringenteſimo octuageſimo tertio die.* ix. *menſis octobris hora veſpertina Et impreſſum in Offenburg Anno dñi.* 1496. *ipſa vigilia epyphanie.* Accedunt epiſtola auctoris dedicatoria ad Johannem de Aragonia, Cardinalem, & index ſermonum.

24. *Sermones mediocres ſancti Bonauenture de tempore.* in 4. Præit tabula ſermonum foll. 6. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. &, ubi ſermones incipiunt, num foll. roman. Folio CLXXVIII. column. 2. *Impreſſus eſt libellꝰ iſte Argentine. Anno dñi.* M. cccc. xcvj. *Finitus in die ſancti Gregorii pape.* Conf. *Gem.* pag. 243.

25. *Paſtorale ſancti Gregorii pape.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. a — n. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit liber regule paſtoralis — Impreſſus Argentine. Anno domini* M. cccc. xcvj. *Finitus ī die eiuſdem ſancti Gregorij pape.* Conf. *Braun* pag. 278. *Neocell.* pag. 164.

26. *Expoſitio hymnoꝝ cum notabili cōmento qd ſemp implicat hiſtorias cum optimis allegationibus ſacre ſcripture illoꝝ ſanctoꝝ vel ſanctarū de quibus tales hymni decantantur* &c. ſubjecta eſt imago B. V. Mariæ puerum Jeſum portantis, in 4. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. roman. In columna 2. folii non numerati LIV. *Impreſſum in Reuttlingē per Mychaelem greyff. Anno dñi.* M. cccc. xcvj. Neſcio an hæc editio jam fuerit a quoquam excitata. Colonienſem ejusdem anni excitauit *Denis Supplem.* pag. 409.

27. *Uocabularius breuiloquus cum arte diphtongandi. punctandi. et accentuandi.* in 4. Charact. goth. minut. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem columnæ 3. ternionis y. *Finit vocabularius — Impreſſus Argentine. Anno dni.* M. cccc. xcvj. *Finitꝰ altera die poſt feſtū Michaelis archangeli.* Editio, vt videtur, incognita.

28. *Preceptorium diuine legis venerabilis fratris Johānis Nider de ordine predicatorum.* in 4. Præit tabula alphabet. mater. quam excipit tabula Capitulorum. Sunt foll. 22. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. In columna 2. folii 8. quaternionis z: *Preceptorium diuine legis — Impreſſum Nurnberge. Impenſis Anthonii koburgers. Anno domi.* (ſic) M. cccc. xcvj. *Quito kl'. Auguſti. Finit feliciter.* Conf. *Braun* pag. 283. *Panzerus N.* pag. 147. eandem deſignaſſe videtur editionem, quam, forte per errorem typographi, ait eſſe *in folio.*

29. *Confeſſionale dñi Antonini archiepiſcopi Florentini.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. roman. Folio CXLI. columna 1. *Finit libellus*

de

de restitutionibus &c. Accedit tabula foll. 5. Ad calcem: *Utilissima confessionis summula — Argentine impssa p Martinū flach. Anno domini.* M. cccc. xcvj. *finit feliciter.* Editio, ut videtur, incognita.

30. *Expositiones euangeliorum dnicalium totius anni fratris antonii de bitonto ordinis fratrum minorū de obseruantia.* in 8. Præit tabula alphabet. foll. 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. arab. In columna 4. folii 114. *Postilla seu expositio — Impensis famosi d. et mercatoris Nickolai de franckfort: Impressa venetiis per ioannē hertzog Anno christianissime natiuitatis post millesimum quaterque centesimum nonagesimo sexto. Decimo octauo kalendas mensis Septembris.* Cum insignibus typographi. Videtur editio incognita.

31. *Tractatus sacerdotalis* (Nicolai Blony, vel Blone) *de sacramentis deq3 diuinis officiis et eorum administrationibus.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. In columna 2. folii 7. quaternionis q: *Finit tractatus — Impssus Argentine p Martinum flach. Anno dni.* M. cccc. xcvj. Accedit tabula, seu index capitvm. Conf. *Neocell.* pag. 170.

32. *Lombardica hystoria*, seu Legenda Sanctorum Jacobi Genuensis, vulgo de Voragine Ord. Præd. in 4. Præit tabula foll. 12. Charact. goth. cum signat. & in ipso textu num. foll. roman. Folio CCCXXVII. columna 2. *Finiunt quorundam sanctorum legende adiuncte post lombardicam hystoriam. Impresse in insigni ciuitate Argentin. Anno domini.* M. ccccxcvj. Meminit *Gem.* pag. 214. & *Weisl.* p. 647. De opere ipso Conf. Fasc. II. pag. 24.

33. *Figure biblie clarissimi uiri fratris Antonii de rāpengolis* (alias *Rampigolis*, immo etiam *Ampigolis.* Conf. Fasc. I. pag. 68. & Fasc. II. pag. 156.) *ordinis sancti Augustini.* in 8. Charact. goth. minut. cum signat. & in opere ipso numeris foll. arab. Præit tabula foll. 12, quæ numeris carent. Ad hujus tabulæ calcem legitur: *Impressum cum priuilegio obtento a Serenissimo Venetorum dominio. Quod nullus alius possit imprimere per decennium sub penis in dicto priuilegio contentis* &c. In aversa pagina folii 174. est *Finis libri figurarum biblie fratris Antonij de Rampengolis. Impressum Uenetiis per Georgium de Arriuabenis Mantuanū. Anno dni.* M. cccc xxxxvj. *die.* xv. *mensis Nouembris.* Accedunt typographi insignia. Editio, ut videtur incognita.

34. *Epitomata siue reparationes logice ueteris et noue Aresiotelis iuxta viam — Alberti doctoris magni — ad Vtilitatem — scolarium ac artium Baccalario4 bursam Laurentij vulgo appellatā. in famosissimo Agrippinēnsis Colonie gymnasio visitantium feliciter incipiunt.* Subiecta est imago Alberti M. cum discipulis suis. in 4. In aversa pagina folii 5. ternionis Ll. *Reparationes — per venerabilem virum Arnoldum Tungeri artium magistrum et sacre theologie baccalaurium formatum in eadem bursa actu regentem summo studio elaborate. Per aliosque — reuise. Tandemque per — Henricum quentel ciuem coloniensem emendatissime characterisate* (impresse) *feliciter finem habent. — Anno salutis.* M. cccc. xcvj. *die vero quinta mensis Julij.* Conf. *Braun* pag. 281.

35. *Faustus* (Publius Andrelinus) *de neapolitana Fornouiensiq3 victoria.* Carminum libri duo. Subjecta sunt typographi *Jehan Petit*, h. e. Johannis

Parvi

Parvi insignia. in 4. Charact. roman. cum signat. a—e. In prima pagina folii octavi quaternionis e: *Libri duo de gestis gloriosissimi caroli francorū regis octaui. a clarissimo poeta fausto Andrelino foroliuiēsi compositi. et summa cum diligentia a Guidone mercatore. ac Johanne paruo in beltouisu impressi: Parisiis. Annó a natali christiano.* M. cccc. lxxxxvi. *pridie kal'. Septembres.* Accedit quorundam errorum typographicorum correctio. Conf. *Neocell.* pag. 169.

36. *Viola sanctorum* seu Martyrologium. in 4. Præit *Registrum sanctorum in hoc libello contentorum*, constans 9. foliis non numeratis. in 4. Charact. german. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Ad calcem pag. 1. folii CXXXIIII. *Viola sanctorum finit feliciter Anno dñi.* M. cccc. rcvj. r. *kal'. Januarij. Auguste impressum* (sic) *per Johannem Froschauer.* Conf. *Zapf Aug.* pag. 117. & *Braun* pag. 279.

37. *Epistole Enee silvii.* in 4. Charact. roman. cum signat. sine num. foll. & custod. Continet hæc editio epistolas 433. circa medium paginæ 1. folii 6. quaternionis v: *Pii. ii. puntificis* (sic) *maximi — familiares epistole ad diuersos in qdruplici vite eius statu transmisse. Impensis Anthonii koberger Nuremberge impresse. Anno salutis christiane* ic. M. ccccxcvi. Quæ dicenda essent de hac editione, præoccupavit *Denis* in *Garell.* pag. 164.

38. *Enee Siluii de Ritu. Situ. Moribus et Conditione Theutonice* (Germaniæ) *descriptio.* Accedit *Ad Lectorem* epigramma. in 4. Charact. goth. cum signat. & numeris foliorum inde a folio viij. sine custod. Præit epistola Martini Meyr, Cancellarii Moguntini, ad auctorem *Ex hastaffenburga pridie kalendis septembris.* 1. 4. 5. 7. scripta, in qua magnopere conqueritur de libertatibus ecclesiarum germanicarum a Romano Pontifice, qui tum fuit Calixtus tertius, passim violatis. Æneas Silvius in responsoria, quæ mox sequitur, querelas illas, ex parte saltem, justas esse non diffitetur: at conatur omnia mitiorem in partem interpretari, immo & refellere. Post epistolam hanc, in qua de ritu, situ, moribus Germaniæ data ex argumento occasione loquitur, legitur folio xxxxix. ejusdem Æneæ Silvii edistola ad Antonium Titulo S. Chrisogoni Cardinalem, & Episcopum Nerolensem, in qua ejusdem exquirit sententiam: edenda ne in lucem an supprimenda esset hæc epistola? Scripta est posterior: *Ex roma kaleñ. februarij.* M. cccc. lviij. In aversa pagina ejusdem folii xxxxix. (49) *Finit Enee siluij — opus — per Baccalariū Wolfgangum Stoekel de Monaco. Opidanum liptzensem Lyptzick impressum. et bene emendatum. Anno a natiuitate cristi Millesimo quadringētesimo nonogesimo sexto. Die vero nona Mensis aprilis.* Meminerunt *Leich* pag. 70. & *Zapf Cat.* pag. LVIII.

39. *Commētaria diui Thome Aquinatis — ī libros perihermenias et posteriorum Aristotelis et eiusdē fallaciaꝝ opus. Qōnes magistri dominici de flādria eiusdē ordinis in libro posteriorum Aristotelis. et in fallacias sancti Thome de Aquino.* in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. (non enim nisi pauca folia numeros habent) Ad calcem: *Impresse* (sic) *sunt hec opera per Otinū Papiensem. Anno Domini.* M. ccccxcvi. *die* xxviii. *Septembris.* Editio, ut videtur, incognita.

40. *Arith-*

40. *Arithmetica* (Jordani Nemorarii) *decem libris demonstrata Musica libris demonstrata quattuor Epitome ī libros arithmeticos diui Seuerini Boetii Rithmimachia ludus q : pugna nūero4 appellat.* Studio Joh. Fabri Stapulensis. in Fol. Charact. goth. cum signat. a – i. sine custod. & num. foll. Ad calcem praeter alia: *curarunt una formulis emendatissime mandari — Ioannes Higmannus, et Volgangus* (sic) *Hopilius — Parhisii anno —* 1496 *absolutumque reddiderunt eodem anno — David Lauxius Britannicus Edinburgensis: vbique ex archetypo diligens operis recognitor.* Cum registro chart.

41. *Sermones Thezauri noui de sanctis.* in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *opus — impressum Nuremberge p Anthonium koburger. Anno.* M. cccc. xcvj. *finit feliciter.* Conf. *Panzer N.* pag. 147.

42. *Sermones quadragesimales Thesauri noui.* in Fol. Forma externa eadem cum priori. Ad calcem: *Opus putile — p Anthoniū koberger Nurēberge impressum. Anno dñi.* M. ccccxcvj. *Finit feliciter.* Conf. *Panzer N.* pag. 147.

43. *Expositio Dini Florentini super tertia et quarta et parte quite seu quarti canonis Auicēne cum textu.. Gētilis de fulgieo super tractatu de lepra Gentilis de florentia super tractatibus de dislocationibus et fracturis. Tractatus Dini de pōderib⁹ et mensuris. Eiusdem de emplastris et vnguentis.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt — Impssa Venetiis — expensis — Octauiani Scoti — p Bonetū Locatellu3 Bergomense3. Nono kalēdas Januarrii.* 1496. Cum Registro chart. & Scoti insign. Conf. *Denis Supplem.* pag. 406.

44. *Librorum* (variorum opusculorum) *Francisci Petrarchae Basilee Impressorum Annotatio*, seu catalogus sc. sequitur. in Fol. Caract. roman. cum signat. sinu custod. & num. foll. In prima pagina folii 10. quinternionis b: *Explicit Liber Augustalis: Beneuenuti de Rambaldis cum pluribus aliis opusculis Francisci Petrarchae: impressi Basileae per Magistrum Ioannem de Amerbach: Anno salutiferi uirginalis partus: Nonagesimo sexto supra millesimum quaterque centesimum.* Accedit *Principaliū sententiarū — Annotatio.* Conf. *Braun* p. 281.

45. *Practica Sauonarole* (Joh. Michaelis) *De Febribus.* in Fol. Charact. rom. cum signat. & num. foll. roman. In col. 4. fol. CXI. — *opus hoc — Venetiis impssum p Christoferum* (sic) *de pēsis de Montello anno Domini MCCCC LXXXXVI. die* xvi. *Octobris.* sc. finit. *Laus deo.* cum registr. chart. Meminit *Denis Supplem.* pag. 416. ex 2. Bibliothec. cum falsa tamen diei (XXVI. Octobris) nota.

46. *Magistri Guilhelmi de Ockam sup potestate summi pōtificis octo questionum decisiones.* in Fol. min. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum est opusculū quanta maxima p exemplarium penuria atque mendositate fieri potuit diligentia. M. Ioannis Trechsel alemañi in ciuitate Lugduneñ. Anno salut. nre* Mccccxcvi. *die vo octauo octobris Cuius aa. bb. ee sunt quaterna cc. dd. ff. terna.*

47. Cice-

47. Ciceronis Quæstiones Tusculanæ cum Philippi Beroaldi commentariis in Fol. Charact. rom. cum signat. et num. foll. sine custud. In aversa pag. folii. 130. *Commentarios hosce — impssit Bndictus Hectoris — Bonon. Anno salutis.* 1496. 6. *kal. Augustas.* &c. cum registro Charact. & Typogr. insign. Conf. *Neocell.* pag. 168. Non habet *Denis*, in *Supplem.*

48. Aristotelis opera omnia. Ex versione Ioh. Argyrophili, Bizantini in Fol. Charact. roman. elegan. cum signat. & num. foll. arab. nec non custod. In fronte folii 404. non numerati legitur: *Impræssum* (sic) *ĩ p̃sens opus Venetiis per Gregoriũ de Gregoriis expensis Benedicti Fontanæ Anno salutifere incarnationis domini nostri. MCCCCXCVI. die uero* xiii. *Julii.* Cum insignibus Ben. Fontanæ. Conf. *Braun* pag. 285.

49. *Papias Vocabulista.* Cum Bonini Mombritii 16. Distichis ad lectorem. in Fol. Charact. roman. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Venetiis per Philippum de pincis Mantuanum. Anno. domini.* Mccccxcvi. *die.* xix. *Aprilis. Regnante serenissimo Augustino Barbadico. Venetiarum duce felicissimo.* Cum Registro chart. De auctore conf. *Denis Garell.* pag. 55. 56. ubi prima hujus operis editio Mediol. 1476. recensetur. Nostræ editionis meminit *Oudin.* T. II. col. 622.

50. Marsilii Ficini commentaria in Platonem. in Fol. min. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem commentarii in Philebum legitur: *Impressum Florẽtie per laurentium Francisci de Venetiis Anno* — Mccccclxxxxvi. *die.* ii. *Decembris.* Accedit 8. foliis comprehensus *Testus* (Textus) *Platonis in octauo de Re. Pu. de mutatione Rei Publice per numerum fatalem.* Meminit tantum *Denis* in *Supplem.* pag. 407. ex Bibliothec. Cæs.

51. *Nonius Marcellus* (*de Proprietate Sermonum*) *Festus Pompeius* (de verborum veterum significatione) *Varro* de Lingua latina. in Fol. Charact. rom. cum signat. & foll. numeris roman. in Nonio, & Varrone, sine custod. Ad calcem: *Impressum Venetiis per Philippum de Pinzis Mantuanum.* M. ccccxcvi. *die.* xvii. *Maii.* Meminit *Orlandi* pag. 49.

52. *Summa que Destructorium uiciorum appellat.* in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Insignis notabilisq3 compilatio — a cuiusdã fabri lignarii filio — Anno* M. cccc. xxix. (1429) *collecta: de nouo Nuremberge p Anthoniũ koberger — impressa —* xii. *kalend. octobris. Anno dñi Milesimo* (sic) *quadringentesimo nonagesimo sexto finita.* De opere ipso, ejus auctore, & hac edit. Conf. *Panzer N.* pag. 144.

53. *Lombardica historia que a plerisq3 Aurea legenda sanctorũ appellatur.* in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciũt — legẽde adiuncte post Lombardicã historiã. Impresse Argentine Anno dñi.* M. ccccxcvi. *Finite circa festũ ascensionis dñi.* Videtur editio hæc insinuata, sed minus cognita a *Denis Supplem.* pag. 411. n. 3473. Aliam editionem in 4. a. e. supra n. 32. recensui.

54. *Lombardica historia que a plerisq3 Aurea legenda sanctoꝝ appellatur.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Ad cal-

cem: *Expliciũt quorũdam sanctoꝝ legende adiuncte post Lombardicam hostoriam:* (sic) *impsse Nurnberge Anno dñi.* M. ccccxcvj. *Finite in vigilia Paschr.* Adjuncta est Conradi Celtis Oda ad S. Sebaldum. Habet *Denis* in *Supplem.* pag. 411. item *Panzer N.* pag. 148.

55. *Philippi Beroaldi Annotationes Centum — contra Seruium grammaticum notationes — Plinianæ aliquot castigationes. Angeli Politiani Miscellaneorum Centuria prima. Domitii Calderini Obseruationes quæpiam. Politiani item Panepistemon. Eiusdem prælectio in Aristotelem: Cui titulus: Lamia. Philippi rursus Beroaldi Appendix aliarum annotationum. Ioannis Baptistæ pii Annotamenta. Quæ simul accuratissime impressa: te cum quæso habe: perlege: & Vale.* in Fol. Charact. roman. cum signat. a — s. & custod. sine num. foll. Ad calcem: *Hieronymo Donato prætore sapientissimo: Bernardinus Misinta papiensis castigatissime impressit: Brixiæ. Saturnalibus.* M. cccc. xcvi. *Suptibus Angeli Britannici.* Editio, ut videtur, incognita.

56. Joh. de Turrecremata Cardinal. Summa de Ecclesia — præmissa est hujus *Sume — Tabula alphabetica.* In Fol. min. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Hec Summa — per M. Ioannem Trechsel alemanũ: Lugduni — impressa: Anno —* Mccccxcvi. *die vero* xx. *mensis septembris — feliciter claudit.* Cum registr. chart. & typogr. insigniis.

57. S. Thomæ Aq. Quæstiones 73. de potestate Summi Pontificis collectæ a Joh. de Turrecremata, Cardinal. in Fol. min. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Est foliorum octo opusculum. Ad calcem: *Expliciunt flores — Impressi — Lugduni p Magistruꝫ Johannem Trechsel. Anno* M. cccc. xcvi. *die vero* xx. *mensis Septembris. Deo gratias.*

58. *Commentarii Questionum Tusculanarum Editi A Philippo Beroaldo.* in Fol. Præit Ep. dedic. ad Nobil. Philipp. Cynlanum Pannonium Discipulum Beroaldi. Charact. roman. cum signat. & num. foll. arab. sine custod. In aversa pagina folii non numerati 129. *Cõmentarios hosce — impsit Bñdictus Hectoris Bonoñ. — Bonoñ. Anno salutis* 1496. 6. *kal. Augustas.* — Cum registr. chart. & typogr. insign. Meminit *Orlandi* pag. 114.

59. *Orationum. M. T. C. Accusationum In. C. Verrem Incipit Liber Primus*, quem excipiunt 6 reliqui. in Fol. Charact. roman. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem pag. 1. fol. 50: *Explicit Opus M. T. C. contra Verrem impræssum* (sic) *Venetiis accuratissime per Bartholomeum de Zanis. de Portesio Anno —* M. cccclxxxxvi. *Die uigesimo sexto mensis Januarii.*

60. Recollectæ, seu Quæstiones in opus Aristotelis de Physico auditu. Auctore Francisco Sansone ord. min. Generali. in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem col. 4. fol. 35. *Impressum Venetiis p Johanē Rubeũ vercellēseꝫ. Anno dñi.* M. ccccxcvi. *die* viij. *mēsis Februarij.* Novit *Denis* in *Supplem.* ex *Cæs.* & *Neost.*

61. *Mariale — Bernardini de busti* (Bustis) *ordinis seraphici Francisci: de singulis festiuitatibus beate virginis* &c. in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impssuꝫ Argētine p Martinũ flach —*

Anno

Anno -- *Millesimo qdringentesimo nonagesimo sexto. Mēsis Yo Julii die vicesimo sexto Finit feliciter.* Conf. *Weisl.* pag. 644. seqq. *Zapf. Cat.* pag. 56. *Clement.* T. V. pag. 462.

62. Commentarius in Psalmos (in hac editione Alexandro de Ales attributus, rectius Hugoni de S. Charo tribuendus. Conf. *Oudin.* T. III. col. 130.) in Fol. Charact. goth. cum signat. num. foll. & custod. In col. 2. fol. 389: *est finis huius — postille*, quæ *Impressa fuit Uenetiis p Johānem et Gregorium de gregoriis fratres impēsis Stefani et Bernardini de Nallis* — *cum gratia ab excelso venetorum dominio nequis per decennium imprimere possit* &c. — *Cōpleta vero fuit die 12. Nouembris.* 1496. Cum typogr. insign. Meminit *Orlandi* pag. 37. & 273.

63. Ludovici Pontani J. C. Lectura in P. 2. Cod. a Tit. Qui admitti ad bon. posses. possint usque ad Tit. de Hæred. instituend. in Fol. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem: *Lecture — studio et Impensa eximii Jacobi de Tortis. litteris eneis per Christoforum de canibus — Papie — Finis. Anno* — M. cccc. lxxxxvj. *quartodecio. Aprilis.* Cum registr. chart. & typopr. insign. Oportet, eodem die una cum hoc opere ab eodem typographo prodiisse in lucem ejusdem auctoris lecturam super prima parte Dig. Nov. quam, cum subscriptione nostro operi adjecta excitavit *Denis* in *Supplem.* pag. 415.

64. *Philippi de Franchis de Perusio Lectura super titulo de appellationibus: et de nullitatibus sententiaʮ solēniter incipit.* in Fol. Præit tabula, seu index mater. charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. In columna 2. fol. 110: *Explicit — Uenetiis impressa — per Philippum Pinzi Anno domini.* Mccccxcvi. *Die nono Decembris.* &c. Cum imagine S. Antonii Ægyptiaci. Meminit *Denis* in *Supplem.* ex Neob. pag. 407. Habet *Neocell.* p. 172.

65. *Sūmi pratici*: (sic) *ac consumatissimi doctoris Francisci curtij Paviensis consilia.* juridica nimirum. in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Famosissimi — Francisci Curtii — consiliorum volumen — Ulderici scinzenzeler artificio operoso impressum Mediolani anno.* Mccccl xxxxvi. *die.* xx. *Decembris.* Cum registro chartar. privilegio ad 10. ann. Senatus Mediolanensis, & typographi insign. Conf. *Neocell.* pag. 172. & 173. Apud. *Gem.* pag. 248. & *Denis Suppl.* pag. 405. falsa occurrit nota diei, nimirum 10. Dec. pro 20. De.

66. Ludovici Pontani J. C. Lectura in P. I. Dig. nov. cum additionibus. in Fol. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem: *opera et Impensis Jacobi torti. Papie nuper Impresse: et nouiter in lucem edite. Anno* — M. cccc. lxxxxvj. *klendis Septēbris.* Cum Registr. chart. & typogr. insign. Meminit *Denis* in *Suppl.* ex *Trev.*

67. *Amicus medicorū magistri Ioannis Ganiueti*: (ord. min.) *cum opusculo qd Celi enarrant propter principium eius inscribitur: et cum abbreuiatione Abrahe auenezre de luminarib⁹ et diebus creticis.* Opuscula astrologica. in 4. Charact. goth. minut. sine custod. & num. foll. cum signat. a — f. Ad calcem: *Et sic*

 est

est finis ho4 opuscul4 — impresso4: arte et industria Magistri Johānis trechsel alemāni: ī ciuitate Lugdunē. Anno — 1496. *die vero* 14. *octobris.*

68. Apollonii Rhodii Argonauticon Libri IV. Græce, cum Scholiis græcis. in 4. Charact. textus capitalis, Scholiorum ordinarius: uterque, ut charta, præstans, cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem litteris græcis capitalibus graece legitur: *In Florentia anno millesimo quadringentesimo nonagesimo sexto.* Conf. *De Bure Belles Lettres.* N. 2520. Editio præstans & primaria, non tamen admodum rara. Conf. *Harwood* pag. 67. Attamen *Clement* T. II. pag. 418. vocat editionem rarissimam (extremement rare).

69. *Epytoma Ioānis De mōte regio In almagestū ptolomei.* in Fol. Charact. goth. eleg. & charta præstans, cum signat. a — p. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit — Impensis — Casparis Grossch: et Stephani Roemer — Opera — Johannis hāman de Landoia: dictus hertzog — Anno salutis* 1496. *currente: Pridie Calēn. Septembris Uenetiis:* &c. Cum typographi insign. Meminit *Orlandi* pag. 46.

70. *Epithoma Rhetorices graphicum a Jacobo Locher philomuso congestum. Carmen eiusdē ad diuam Catharinam.* in 4. Præit dedicatio ad Carolum, & Christophorum Marchiones Badenses, data *Friburgi pridie kalendas ianuarij Anno* 1496. (*Millesimo* &c.) cum epigrammatibus ad eosdem, item ad Joh. Auwer, J. U. D. Præpositum Badensem, Jacobum Kurser Cancellarium Badensem, & Petrum Wolfflin Physicum Badensem. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num foll. Constat foliis 20. ultimi prima pagina continet epistolam auctoris ad Fridericum Riederer, datam *Friburgi.* vi. *kl. martii āno* 1. *R.* 9. *6.* Accedit *Hexastichon Ja.*cobi *L.*ocher. *p.*oete. Videtur ergo editio hoc anno facta, & diversa esse ab ea, quam ad h. a. excitavit *Denis* in *Suppl.* p. 411.

71. *Ioannis herculani* (alias *Arculani* conf. N. 69. ad ann. 1496.) *expositio in primam Fen quarti canonis Auicenne.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 148. *Mandato et expēsis — Octauiani Scoti* — 1496. *sexto Kalendas nouembris Uenetiis per Bonetū Locatellū Bergomense3.* Cum 6 distichis, & Scoti insign. *Denis Suppl.* p. 409.

72. Jasonis de Mayno Commentar. in P. I. Codicis inde a Rca *de iure emphiteotico* fol. clxvi. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio verso ccxxv. *Expliciunt cōmentaria — Impressa venetiis p Bernardinum benaliū: — Anno salutis.* MCCCClxxxxvi. *die.* i. *februarii.* Cum imagine S. Marci, & Registro chart. in seq. fol. *Denis Suppl.* p. 412.

73. Baldus in 9. Libros Codicis. Voll. 5. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Volumen I. 3. priores libros codicis complectens finit folio recto 210. *Uenetiis p Baptistam de Tortis.* M. cccc. lxxxxvj. *Die* iij. *Junii.* Cum insignibus typographi, quæ reliquis etiam voluminibus sunt adjecta. Volumen II. seu lectura in 4. cod. constans foliis 139. ibid. ab eodem, sed *Die.* iiij. *Julii.* Volumen III. seu Lectura in 5. cod. Constans foliis 52. *die* xxv. *Julii.* Volumen IV. seu lectura in 6. cod. Constans foliis 175. *die.* xix. *Maij.* Demum Volumen V. seu Lectura 7. 8. & 9. codicis con-

constans foliis 205. impressum est *die.* v. *Septēbris.* Lecturae Baldi secundum hanc editionem in libros codicis IV. & V. tantum meminit *Denis* in *Suppl.* p. 402. Hinc dubito, an opus integrum alicubi exstet.

74. *Decisiones* (Auditorum de Rota) *collecte per dominum Egidium de Bellamera.* Fol. maj. Præit index, aliaque foll. 12. Charact. goth. cum signat. & in opere ipso cum num. foll. & custod. Folio verso 83. post registrum chartarum: *Impressus Uenetiis per Ioanne3 et Gregoriū de Gregoriis de forli. die.* 29. *Augustus.* (sic) 1496.

75. *Decretales* (Libri V. Decretal.) *cum summariis suis et textuum diuisionibus ac etiam rubricaru3 continuationibus.* in Fol. maj. Editio ab Hieronymo Clario Brixiano emendata, & aucta. Præit index foll. 4. Charact. goth. elegans cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 303. est *Finis.* *Uenetiis Per Baptistam de Tortis.* M. cccc. lxxxxvj. *die.* x. *Octobris.* Folio eodem verso Registrum chartarum, privilegium ad 10. annos, & typographi insignia exstant. Conf. *Denis Suppl.* p. 408. n. 3452. *Helm.* p. 171. n. 380.

76. *Decretum* (Gratiani, alias concordia discordantium Canonum) *de tortis.* Fol. maj. Præit tabula foll. 2. Charact. goth. idem, qui operis præced. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio verso 335. ad calcem: *Uenetiis per Baptistam de Tortis.* Mccccl xxxxvj. *die.* xxx. *Martij.* Accedit folio recto ultimo Registrum chart. & typographi insign. *cum privilegio* ad 10. annos. *Denis Suppl.* p. 408. *Helm.* p. 171.

77. *Paulus de Castro super prima et secunda digestis* (sic) *noui.* Fol. maj. Charact. goth. cum signat. a — y. & custod. sine num. foll. Folio 6. verso ternionis y est finis operis, quod est *Impressum Mediolani per magistru3 Leonardū Pachel Anno domini.* M. ccccl xxxxvj *die.* xxj. *Junii.* *Registrum* chart. Commentariorum ejusdem auctoris in dig. uet. hoc anno ab eodem typographo impressorum *Denis* in *Suppl.* p. 404. meminit: nostri operis nullam facit mentionem.

78. *Paulus de Castro super primo secundo et tertio* (nec non 4. 5. 6. & 7.) *Codicis.* Fol. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem: *Finit opus — Mediolani Impressum per Magistr3 Leonardū Pacchel Anno* — M. ccccxcvj. *Die vero* xxiij. *Decembris.* Cum registro chart. Editio, ut videtur, incognita.

79. *Paulus de Castro super prima et secunda infortiati.* Fol. Charact. forma exterior eadem cum præced. Ad calcem: *Impressum Mediolani per Magistrum Leonardum pachel. Anno dñi.* M. cccc. lxxxxvj. *die.* xx. *Mensis Octobris* Cum Registro chart.

80. *C. Plynius Secundus De Naturali Hystoria diligentissime Castigatus.* Fol. maj. Præeunt eadem, quæ in editione Veneta hujus anni descripta in *Neocell.* p. 168. & ad præsentis editionis normam, ut videtur, adornata. Charact. rom. cum signat. & custod. sine num. foll. Folio 5. verso ternionis K: *Caii Plinii — opus absolutum est: q̄ diligentissime castigatum: Impressum Brixiae opera & impensa Angeli & Jacobi de* (sic) *Britannicorum fratrum: — Hieronymo*

symo Donato urbis pretore: Regnante — Augustino Barbadico: Anno — M. cccc. lxxxxvj. *die.* xx. *Aprilis. Finis.* Folio seq. exhibentur *Registrum* chartarum *huius operis*, & insignia A. B. i. e. Angeli Britannici. Meminit *Fabric.* Tom. II. pag. 191.

81. *Philippi de Franchis de Perusio Lectura super titulo de appellationibus: et de nullitatibus sententia4 solēniter incipit.* Fol. maj. Præit tabula foll. 14. Charact. goth. cum signat. & in ipso opere num. foll. sine custod. Folio recto 110. *Explicit lectura — Uenetiis impressa — per Philippum Pinzi. Anno domini.* M. ccccxcvi. *Die nono Decembris.* &c. Imago S. Antonii & Registr. chart. *Neocell.* p. 172. *Denis Suppl.* p. 407. ex Neob.

82. Dominici de S. Geminiano P. IIda Lecturæ in Lib. VI. Decretal. Fol. Conf. N. 55. ad ann. 1495.

83. *Paulus de Castro super prima et secunda Digesti ueteris.* Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem folii versi ultimi quinternionis RR. *Exticit lectura — super prima digesti vteteris* &c. Folio autem verso 5. ternionis HHH. *Explicit secūda pars — Mediolani Per Magistrum Leonardum Pachel. Impressa Anno* — M. cccc. xcvj. *Die vero* xxiiij. *Decembris. Feliciter.* Cum registr. chart. *Denis Suppl.* p. 404. ex Sax. Conf. supra nn. 77. 78. 79.

84. Bartholomæi Socini repetitio notabilis legis rem quæ nobis ff. de acquis. pos. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Folio verso 5. *Finit — Papie impressus* (a quo?) *anno domini* M. cccclxxxxvi. *die* xii. *Mai.* Ibidem accedit tabula folio seq. terminata.

85. *Lectura. d. Philippi perusini iuris utriusq3 doctoris consumatissimi super titulo de ap.*pellationibus. *recu.*sationibus. *et rela.*tionibus *cū repetitione eiusdē in materia nullitatis.* Fol. maj. Præit repertorium constans foliis 13. Charact. goth. cum signat. custod. & in opere ipso num. foll. Folio verso LXXXXIIII. *Explicit — lectura — Papie impressa per Andream de boscho et Michaelem de garaldis socios. anno dñi.* M. cccclxxxxvj. *Die.* xv. *Decembris. Laus deo.* Editio, ut videtur, incognita.

ANNO 1497.

1. *Subtilis acperutilis tractatus de testibus. Alberici de rosate.* cum insign. typograph. Fol. Charact. goth. cum signat. A — E. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Papie per Leonardum de gerllis. anno domini.* M. cccc lxxxxvij *die.* xv. *Marcii. Finis.* Accedunt registrum chart. & typographi insignia. *Denis Supplem.* meminit edit. Mediol. ann. 1493. Nostra ignota videtur.

2. *Epistolæ Marsilii Ficini Florentini.* in 4. Charact. roman. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Fol. CCXLIII. *Marsilii Ficini Florentini Eloquentissimi Viri Epistolæ familiares per Antonium Koberger impræsse* (sic) *Anno incarnate deitatis.* M. cccc. xcvii. (die) xxiiii. *februarii finiunt foeliciter.* Conf. *Denis Garell.* pag. 177. *Panzer N.* pag. 149. *Neocell.* pag. 177.

3. *Qu-*

3. *Questiones subtilissime Scoti in metaphysicam Aristotelis. Eiusdem de primo rerum principio tractatus. Atq3 theoremata.* in Fol. Opuscula nunc primum in lucem protracta a Mauritio Hibernico ord. min. cujus epistola dedicatoria ad Petrum Parotium Ep. Patavin. præmissa est. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. arab. In columna 1. folii 131. *Expliciunt epithomata seu castigationes — Mauritii Hibernici — in theoremata — Scoti — Ac etiam in tractatum de primo principio eiusdem. Impressa Uenetiis mandato et expensis — Octauiani Scoti — Per Bonetum Locatellum Bergomensem.* 1497. *duodecimo Kalendas Decembris.* Cum 2. Epigrammatibus, registro chartarum, & Scoti insignibus. Jam excitavit *Orlandi* pag. 35.

4. *Apollinaris* (Cremonensis) *expositio in primam posteriorum Aristotelis cum questionibus eiusdem.* in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. In columna 2. folii 6. ternionis q: *Expliciunt q̄ones — emendate per — Hieronymum surianum — Impresse Uero* (sic) *uenetiis per Otinum Papiensem Anno salutis nostre.* Mccccxcvii. *kalen. februarii. dominante inclyto principe Augustino Barbadico.* Habet *Orlandi* pag. 58.

5. *Genealogie Ioannis boccatii, cum demonstrationibus in formis arborum designatis. Eiusdem de montibus et siluis. de fontibus lacubus et fluminibus, ac etiam de stagnis et paludibus; nec non et de maribus, seu diuersis maris nominibus.* in Fol. Charact. roman. cum signat. & num. foll. sine custod. Liber V. Genealog. terminatur folio CXVI. Accedit tabula alphabetica ad folium usque CXXXII. extensa. Opus de Montibus, Silvis &c. terminatur folio CLXIII non numerato. Ibidem post *Registrum* chartarum legitur: *Impressum Venetiis per me Manfredum de Streuo De Monteferrato. Anno ab incarnatione Omnipotentis Dei. M. CCCC. XCVII. Octauo kalendas Aprilis Amen.* Conf. *Clement.* T. IV. pag. 330. & *Neocell.* pag. 176.

6. Segnoroli de Homodeis, Mediolanensis, J. U. D. Militis, & Comitis Palatini Consilia Juridica. Fol. Præit index, & *Repetitio legis princeps ff. de. ll.* Consilia hæc Ludovicus Galleratus J. U. D. edidit, & dedicavit Signorello Homodeo, auctoris pronepoti. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt — Impressa Mediolani per Magistrum Uldericum Scinzenzeler. Anno domini.* M.ccccIxxxxvij. *die.* xv. *Maij.* Cum typgraphi insign. & registr. chart. Habet *Denis Supplem.* pag. 428. ex Bibliotheca Seitenstettens.

7. *Aurea ac solemnis repetitio. §. cum aute3. l. generaliter. C. de iusti. et substi. sub condi. fac. edita p — Johannem baptistam de cacialupis* &c. Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. Est tantum 4. foll. Ad calcem — *Impressaque — bononie per me Galeacium rugerium impressorem — Anno* — M. ccccIxxxxvij. *die* xviij. *Nouembris. Laus deo.* Opusculum, ut videtur, incognitum.

8. *Danielis* (ineptissimi potius fabulatoris) *somniorum expositoris veridici* sc. libellus. Cum imagine Danielis in fronte, & ad calcem. in 4. Charact. german. sine custod. signat. & num. foll. constat 10. foliis. Ad calcem: *Im-*

pressum

preſſum hoc opuſculum p Johannem ſchaur incolam Auguſtenſem. Anno dñi milleſimo quadringenteſimo nonageſimo ſeptimo. De opuſculo ipſo conf. *Braun* P. II. pag. 2. De hac editione vero eſt altum apud Bibliographos ſilentium.

9. *Elegantie termino4.* ſeu ut in fronte folii 2. legitur, libellus *De elegantiis terminorum ex Laurentio valla et quorundam aliorum ſcdm ordinem alphabeti breuiter collectis.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Impreſſum eſt hoc opuſculum Dauentrie. Anno domini.* M.cccc. xcvij. Editio, ut videtur, incognita.

• 10. *Homeri Poetarum Supremi Ilias Per Laurentium Vallen.* ſem *In Latinum Sermonem Traducta Foeliciter Incipit.* in Fol. Præeunt duo folia, quæ Bernardini Laurini Brixiani epiſtolam ad Nicolaum corrigienſem, ejusdemque ad eundem Epigramma continent. Verſio proſaica eſt. Charact. rom. cum ſignat. a — o. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem primæ paginæ folii 6. ternionis o legitur: *Et Sic Eſt Finis. Laus Deo.* Omnes *ſunt terni præter a & b qui ſunt quaterni. Accuratiſſime ac ſolerti cura Impræſſum* (ſic) *ac emendatum hoc opus. p Venerabilem. d. pſbiter Baptiſtam Farſengem. Impenſa vero. Franciſci Laurini ciui* (ſic) *Brixiani. Anno anatali* (ſic) *xpiano. M. CCCCLXXXXVII. Die vero Sexto. Menſis Septēbris.* Conf. de hac editione, opere ipſo, & typographo *Denis Garell.* pag. 166. & 167.

11. *Eorum, quæ hoc uolumine continentur nomina et ordo. Ariſtotelis uita ex laertio. Eiuſdem uita per ioannem philoponum. Theophraſti uita ex laertio. Galeni de philoſopho hiſtoria. Ariſtotelis de phyſico auditu, libri octo. De coelo, libri quatuor. De generatione & corruptione, duo, Meteorologicorum, quatuor. De mundo ad alexandrum, unus. Philonis iudæi de mundo, liber unus. Eiuſdem de Ventis liber unus. De ſignis aquarum & uentorum. incerti auctoris. Theophraſti de lapidibus liber unus.* Hic titulus in eadem pagina etiam græce impreſſus exſtat. Fol. Omnia græce, præter Aldi Manucii ad Albertum Pium Principem Carpenſem epiſtolam dedicatoriam, quæ folii primi averſam paginam, & folium ſecundum vix non totum occupat, latinam. Charact. græcus luculentus & elegans, cum ſignaturis, a folio ſignato a α, ubi incipit Αριστοτελους φυσικης ακροασεως. η περι φυσικων αρχων. το. Α. etiam numeris foliorum arabicis ab 1 — 268. Pagina prima folii 268. primum quidem regiſtrum chartarum, græce primum tum latine, deinde ſubſcriptionem græce pariter ac latine cum privilegio, latine tantum, exhibet. Latina ſubſcriptio ſic ſonat: *Excriptum* (ſic) *Venetiis manu ſtamnea* (ſic) *ī domo Aldi manutii Romani & græcorum ſtudioſi. Menſe Februario. M. IIID.* Paulo inferius: *Impetratū eſt a dominis Venetis idē in hoc quod in cæteris impreſſis græce domi noſtræ.* Quid impetratum ſit, docet ſubſcriptio operis recenſiti ad annum 1495. N. 32. De duobus reliquis tomis operum Ariſtotelis hoc anno editis conf. N. 51. & 52. ad h. a. item N. 32. ad ann. 1495.

13. *Zabarella ſuper clementinas.* Fol. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit lectura dni Franciſci de zabarellis Cardinalis digniſſimi ſuper Clemētinis. Impſſa Uenetiis p Bernardinum*

num Benalium exactissima diligentia ac cura. Anno domini. M. ccccLxxxxvij. *die.* xxiij. *Januarij* Accedit imago ligno incisa, & *Registrum cartarum.* Editio, ut videtur, incognita.

13. *Comoedie vtilissime. omnē latini sermonis elegantiam continentes. e quibus quisq3 optimus latinus euadere potest.* in 4. Præit epistola Josephi Grüenbeckii, Boioarii, ad Nobilem virum Bernardum de Walkirch liberalium studiorum professorem, & Canonicum Augustensem dedicatoria. Charact. germ. Johannis Froschauer, ut videtur, cum signat. a. b. c. sine custod. & num. foll. In auersa pagina folii 3. duernionis c legitur: *Acta* (in scenam data) *a χpi saluatoris nostri nataliciis dieb⁹ anno.* M. cccc. xcvii. *sexto kalendas decembris. dixere ingenui pueri. Patricii ordinis Augusteñ. summa modestia atq3 vrbanitate prediti. egit auctor ipsemet in diui regis Romanorum fauorem. edita* (sine dubio eodem anno) *Johanne Langenmantel Ludouico Hoser consulibus.* Meminit *Denis Supplem.* pag. 579. ex Bibliotheca Cann. Regg. Neoburg. Idem duo alia ejusdem auctoris opuscula excitavit ibid. pag. 579. & pag. 403. Præsentem editionem adcuratius descripsit *Braun* P. II. pag. 290.

14. *Questiones subtilissime Alberti de saxonia in libros de celo et mundo.* in Fol. Charact. goth. minut. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt questiones — emendate per — hieronymum Surianum — Impresse autem per Otinum Papiensem Anno —* M. ccccxcvij. v. *Idus Junij. Ducāte inclyto principe Augustino Barbadico.*

15. *Practica* (Medicinæ) *Ioannis Michaelis Sauonarole.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem: *Impressum venetiis — expensis — Octauiani Scoti —* 1497. *Quinto kal. Julias. Per Bnetum* (sic) *Locatellum Bergomensem.* Cum Registr. chart. & typogr. insign.

16. *Sauonarola de Omnibus Mundi Balneis.* — item *Sauonarola De Pulsibus Vrinis: Et Egestionibus.* in Fol. Charact. rom. cum signat. & (in opere priori) num. foll. roman. sine custod. Ad calcem prioris: *Impressum Venetiis per Christoferū de Pensis de Mandello die* xx. *Nouembris.* Abs dubio 1497. ad calcem posterioris: *Impressum Venetiis per Magistrum Cristoforum de Pensis de Mandello.* M. cccc. lxxxxvij. *die decimo mensis Februarii.*

17. *Valerius Maximus cum commento Oliuerii Arzignanensis Vicentini.* in Fol. Charact. roman. cum num. foll. & signat. sine custod. Ad calcem primæ paginæ folii 206. *Opus Valerii Maximi cum — Oliuerii Arzignanensis — interpretatiōe: Impressum Venetiis accuratissime p Bartolameum de Zanis: de Portesio anno nostri saluatoris.* 1497. *Die vigesimo secundo mensis Martiis.* (sic) Cum Registro chart. Editio, ut videtur, incognita.

18. *Prepositus* (Joh. Anton. de S. Georgio) *super titulo de Appellationibus.* in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit lectura — Impressa Venetiis a Philippo Pincio. Anno* M. ccccxcvij. *die.* xxiii. *Septembris cū priuilegio ne quis audeat imprimere vsq3 ad annos decē* &c. Icon S. Antonii. Registrum chartarum, & rubricarum index. Habet *Denis* in *Suppl.* ex 4. Bibliothecis.

19. *Ioannes de Imola super prima parte digesti noui.* — idem *super secũda parte digesti noui.* in Fol. 2. Voll. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem I. Vol. *Explicit — lectura — Uenetiis impressa p Magistrum Andream de Torresanis de Asula. Anno domini.* 1497. *die vero ultimo Maij.* Ad calcem Vol. II. *Explicit lectura — Impressa venetiis per — eundem —* M. cccc. xcviij. *die vero* xviij. *martij.*

20. *Ioannes de Imola super prima infortiati.* Idem *super secũda parte infortiati.* in Fol. 2. Voll. Charact. goth. cum signat. & custod. sine num. foll. Volumen I. *Explicit lectura — reuisa. Uenetiisq3 impressa: arte — Andree de Torresanis de Asula. Anno natiuitat.* M. cccc. xcvij. *Die vo.* x. *Februarii.* Lectura in P. II. ibidem impressa est *Anno dñi.* M. ccccxcviij. *die* xv. *Setembris.* (sic) Cum privilegio ad 10. annos.

21. *Practica* (Medicinæ) *Antonii Guainerii papiensis doctoris preclarissimi.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem: *Impressu3 opus mandato & expesis Nobilis viri Dñi Octauiani Scoti ciuis Modoetiẽsis.* 1497. 16°. *kalen. Martias. Per Bonetũ Locatellum Bergomensem.* Ergo Venetiis. Cum insign. Bibliopolæ, & registr. chart.

22. Sylvestri Prieratis Ord. Præd. compendium, & additiones ad Joh. Capreoli Ord. Præd. scripta in libros Sententiarum. in 4. Charact. goth. cum cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Cremone opera — Caroli Darlerii. Anno domini. Millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo. quarto Calendas Maij.* Cum registro chart. Meminit *Orlandi* pag. 203. sine mentione tamen typographi.

23. *Textus sequentiarum cum optimo commento.* Subjecta est huic titulo imago crucifixi. in 4. Charact. goth. cum signat. & num. foll. rom. Folio CX. *Textus sequentiarũ — explicit. Impressus Basilee sub anno domini Millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo. Die vero tertia Mensis Martij. Laus cũctipotenti deo.* Subjecta sunt insignia typographi MF i. e. Michaelis Furter. Cuius & sequens est

24. *Hymnorum expositio cum notabili commento* &c. — image crucifixi. in 4. Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. Folio non numerato LIV. *Explicit hymnari*•: — *Impressus Basilee p Michaelem furter: Anno incarnationis dñice.* M. cccc. xcvij. Et hujus, & præcedentis meminit *Denis* in *Supplem.* pag. 434. ex 4. Bibliothecis.

25. *Justinus historicus.* Accedit Epitome Flori. in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio non numerato lv. (55) post M. Ant. Sabellici, qui editionem curavit, & Antonio Moreto excudendam dedit, epistolam ad Jo. Matth. Contarenum registrum chartarum legitur, & tandem subscriptum est: *Venetiis* M. cccc. xcvij. *die.* viij. *nouembris.* Conf. *Dresd.* Tom. III. pag. 68. 69. & *Freytag App.* Tom. I. pag. 277. seq.

26. *Boetii uiri celeberrimi de ɔsolatiõe phylosophie liber cũ optimo ɔmẽto beati Thome* (anonymi) *Colonia.* Subiecta figura magistri cum discipulis. in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Libri quinq3*

de

de consolatione — per Henricum Quentell in Colonia — expliciunt. Anno gratie Millesimo. ccccxcvij. *pridie kalendas Januarij.* Conf. *Weisl.* pag. 670.

27. Pars æstivalis Breviarii Salisburgensis. in 8. Præit Kalendarium cum insignibus Archiepiscopi. Charact. goth. cum signat. & num. foll. rom. sine custod. Fol. CCCCLII. *Pars breuiarii Estiualis — per Georgiū Stuchs opificem de Sultzbach in inclito Nurnbergensium oppido. Anno —* Mccccxcvij. *kl. vo Junii.* iii. *impressa finit feliciter.* Accedit *ordo de sāctis* &c. qui est foll. XLVIII. Ignoravit *Panzer* in *N.* Indicavit *Denis* in *Suppl.* pag. 423.

28. *Quadragesimale nouum editum ac predicatum a quodā fratre minore de obseruantia in inclita ciuitate basilieñ. de filio prodigo* &c. in 8. Præeunt 11. disticha Sebast. Brant. Charact. goth. cum signat. & multis figuris ligno incisis, sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit — Impressum Basilee per Michaelē furter — Anno — M. CCCC. XCVII.* Cum insign. typographi, & tabula sermonum. Conf. *Braun* Tom. II. pag. 292. item *Weisl.* pag. 670.

29. *Tulius* (sic) *De Oratore cum Commento.* (Omniboni Leoniceni) *Et alia* (ejusdem) *opera.* sc. de Perfecto oratore, Topica, liber Partitionum, de claris oratoribus, oratio Aeschinis in Ctesiphontem, & Demostenis in Aeschinem. in Fol. Charact. rom. cum signat. & num. foll. rom. sine custod. Folio verso CLXXXV. *Vniuersi operis ab Anthonio* (sic) *Koberger impressi Anno — Millesimo quadringentesimo. nonagesimo septimo finis. Die.* xxvi. *Marcii.* Meminere *Braun* P. II. pag. 295. & *Panzer* in *N.* pag. 149.

30. *Sermones Thesauri noui de sanctis.* in Fol. Præit tabula. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *impressum Argentine p Martinū flach Anno dñi.* Mccccxcvij. *Idus nouembrias: Finit feliciter.* Meminit *Weisl.* pag. 661. item *Denis Suppl.* pag. 435.

31. *Magistri Roberti holkot super quattuor libros sententiarum questiones.* Cum non nullis aliis ejusdem. in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Huius operis diligēter impressi Lugduni a magr̄o Johāne Trechsel alemāno anno —* Mccccxcvij. *ad nonas Aprilis.* Charte consignata &c. — cum insign. typographi. Jod. Bad. Ascensius per Augustinum de Ratisbona Ord. Erem. S. Aug. Theol. Baccal. Parisiens. editionem diligenter fieri curavit. Meminit *Orlandi* pag. 182.

32. *Roberti Gaguini ordinis sanctæ trinitatis ministri generalis de origine et gestis francorum perq utile compendium.* in Fol. Caract. rom. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio CXXIII. *Anno salutis millesimo quadringentesimo nonagesimo quinto pridiæ* (sic) *kalendarum octobriū. primū quidem editū: deinde aūt recognitum est ab eodem ad kalendas februarias anno.* M. cccc. xcvij. *In ædibus diuini maturini parisiensis.* Impressum autem, ut folio verso legitur, est opus *Lugduni impēsis. M. Johannis Trechsel alemanni: et diligenti ac ratione Jodoci badii ascensii* anno eodem *ad* viii. *kalendas iulii.* Conf. *Clemen:* Tom. IX. pag. 10.

33. *Illustrissimi — Principis — Alberti Saxonie ducis etc Bellorum illustri m73 actorum Epithoma —* Carmen Heroicum — in 4. Præit auctoris Conradi ex

Fagis

Fagis dicti Wimpina epistola dedicatoria ad Georgium Saxoniæ Ducem. Charact. goth. cum signat AA — KK. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Bellorum illustriūq3 actorum Principis Alberti Ducis saxonie etc. Epithoma finit. Impressum Lyptzick Anno Christi.* 1497. Cum insignibus typographi, Baccalaurei Wolfgangi Steckel seu Molitoris, Monacensis. Habet *Leich* pag. 71.

34. *Summarium* (index alphab.) *Sūmme virtutum et vitiorum Per figuras.* Sequitur ipsa Summa Guilielmi Paraldi Ord. Præd. Episc. Lugdun. in 4. Charact. goth. minutiss. cum signat. & num. foll. in ipso opere sine custod. Summa virtutum foliis 174. Summa vitiorum foliis 142 constat. Ad huius calcem *Explicit — Impressū Basilee p magistrū Ioannē de Amerbach: Anno* — M. cccc. xcvij. Conf. *Braun* P. II. pag. 292. *Weisl.* pag. 663.

35. *Stultifera Nauis* Sebastiani Brant ex germanico in latinum versa per Jacobum Locher, Philomusum dictum. in 4. Charact. rom. cum signat. numer. foll. & multis figuris ligno incisis. Folio verso CXXXXV. est *Finis Narragonice nauis — in — vrbe Basiliensi nup opa et pmotione Johannis Bergman de Olpe Anno salutis nre Millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo Kalendis Martiis. Vale inclyte Lector.* Cum Bergmanni insignibus, & registro 3. foliorum. Exstat Basiliensis ejusdem anni, & diei (Kal. Mart.) in 8. Charact. goth. Conf. *Braun* P. II. pag. 291. N. VI: item Basiliensis ejusdem anni, sed *kl. Augusti.* Conf. *Braun* ibid. N. V: Argentinensis ejusdem anni occurrit apud *Gem.* pag. 253. Quarta ejusdem anni est, quæ sequitur. De auctore operis Seb. Brand conf. *Denis Garell.* pag. 186. & auctores ibidem citt.

36. Idem opus cum figuris. in 8. Charact. goth. cum signat. et num. foll. Ad calcem Registr. *Finit Registrum stultifere Nauis Impssum in imperiali vrbe Augusta per Johannē Schensperger. Anno salutis nostre Millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo Kl' Aprilis.* Conf. *Zapf.* Aug. pag. 122.

37. *Breuiariū Eysteteñ.* Subiecta sunt insignia Episcopi. In aversa ejusdem folii primi pagina legitur, hoc breuiarium jussu Episcopi Gabrielis fuisse impressum *Basilee per Michaelem furter. Anno post natum xpm millesimo quadringentesimo nonagesimo septimo.* Est in 8. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. exstat apud nos tantum pars hyemalis. Debuit autem etiam esse impressa pars aestiualis, quia ad calcem proprii de sanctis legitur: *Sequitur pars aestiualis de Sanctis.* videtur editio incognita.

38. Directorium pro recitando Breviario secundum ritum ecclesiæ Augustanæ. in 4. Charact. goth. cum signat. a — p. sine custod. & num. foll. Pagina 1. folii 8. quinternionis p: *Libelli completio — facta arte — erhardi ratold ciuis vrbis Augusteñ vindelicoꝝ Anno — Millesimo* (omissus est centenarius) *nonagesimo decimo octauo Kalendas Februarij.* Conf. *Braun* P. II. pag. 290.

39. *Destructiones destructionū Auerroys cū Augustini niphi de Suessa expositione. Eiusdem Augustini questio de sensu agente.* Item *omnia Aristo.*telis *opera — cum — Auerroys cordubēsis cōmentariis.* in Fol. Charact. goth. cum signatur. sine custod. & numer. folior. Folio 129. *Explicit tractatus de sensu agente editus ab Augustino Nifo — Padue legēte* — 15. *Maii* 1495. *Impressus vene-*

venetiis — expensis — Octauiani Scoti — per Bonetum Locatellum Bergomensem. Kalendis Martiis 1497. Cum insignibus Scoti. Post Niphi epilogum ad Nicolaum Graffetum ord. min. & hujus responsionem in eodem folio incipiunt 8. Libri Phys. seu in eosdem cum Averrois commentariis editos prologus: tum libri de celo & mundo, qui, ut legitur pagina 262. sunt impressi *Uenetiis — impensa — Octauiani scoti* — M. cccc. xcv. *die vo* xxviij. *Nouembris.* Subnexi sunt immediate libri de generatione, & corruptione, impressi, ut fol. 278. legitur, ibidem impensa ejusdem 1495. *Die vo quinto Decembris.* Demum sequuntur libri 3. de anima, de sensu & sensato, de memoria & reminiscentia, de somno & vigilia, de causa longitudinis, & brevitatis vitae, ac tandem Libri IV. Metheororum, qui folio 361. terminantur impressi ibidem impensa ejusdem *Anno dni.* M. cccc. lxxxxvj. *die.* xxij. *Aprilis.* Cum Registro chartarum. Accedunt in nostro exemplari 8. Libri Metaphysice foliorum 126. typis iisdem impressi sine nota loci, typographi & anni, sed abs dubio circa idem tempus ibidem. Videntur ergo haec Aristotelis opera cum commentariis Averrois successive impressa hoc primum anno, ut in titulo praefertur, simul omnia prodiisse. Videtur haec editio, completa saltem, esse incognita.

40. *Mesue cum expositione mondini* — & alii tractatus medici. in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio 359. terminantur haec opera *Impressa venetiis per Iohannem et Gregoriu3 de gregoriis fratres.* 1497. *die.* 14. *Octobris.* Folio 360. prima pagina exhibet registrum chart. & insignia typographi. Meminit *Denis* in *Suppl.* pag. 431. ex 3. Bibliothecis.

41. *Julius Firmicus de natiuitatibus.* sc. Libri VII. in Fol. Charact. roman. cum signat. & num. foll. romanis. Folio verso CXV. *Impressum Venetiis p Symonem papiensem dictum biuilaqua* 1497. *die* 13. *Junii:* Conf. *Braun* P. II. pag. 296. praecipue *Denis Garell.* pag. 169. seqq. ubi de typographo, auctore, & hac editione omnium prima erudite, & vere differitur. Est & nostrum exemplar prorsus integrum.

42. *Catholicon* sc. Johannis Balbi de Genua (Janua) Ord. Praed. Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Jussu et impēsis — Petri Liechtestein — Arte — Ioann hertzog venetia4 impressoris famatissimi — Anno — post millesimum quaterq3 centesimū nonagesimo septimo. Pridie kalas martias. Finis.* Cum typogr. insign. De opere, & auctore conf. Fasc. I. pag. 15. Editio praesens videtur incognita.

43. *Scotus nouissime cum emendatissimo codice parisino castigatus: Additis respōsionibus ad Argumenta locis suis: et annotationibus opinionum diuerso4 doctorum: ac etiam textuum cōmento4 Aristotelis in marginibus: nec non textu magistri sententiarum apposito titulis questionum.* Est Scoti commentarius in 4. Libros sentent. Editio critica. in Fol. Charact. goth. sine custod. cum signat. & num. foll. Commentarius in Librum I. constat foliis 137. in 2dum foll. 84. in 3tium foll. 67. in 4tum foll. 163. ut adeo hae partes seorsim haberi possint. Singulae partes Octaviani Scoti insignia Registrum chartarum, & subscriptionem peculiarem habent. In hac tamen nota anni omissa est. Praeterquam in par-

te

te 4ta ad cujus calcem expreſſe legitur *ſcriptū* iſtud — *Per Philippū de Bagnacauallo* (ord. min.) — *emēdatū.* fuiſſe *Impſſum Uenetiis* — *ipēſa* — *Octauiani Scoti* — *Per Bonetū locatellū Bergomēſeȝ qrto decimo. kal' Januarias.* 1497. Conf. *Denis Suppl.* pag. 425. *Gem.* 291. *Weisl.* pag. 672. Sed nullus iſtorum exactam de hac editione notitiam aut habuit, aut dedit. Videtur editio, integra ſaltem, rariſſima.

44. *Queſtiones quo (t) libetales Scoti.* in Fol. Charact. goth. idem qui operis præced. cum ſignat. & num. foll. Folio verſo 53. *Expliciunt* — *Uenetiis* — *ſumptibus* — *Octauiani Scoti* — *Tertio nonas Februarias.* 1497. *per Bonetum Locatelluȝ Bergomenſem.* Cum inſign. Scoti Octav. Videtur adpendix ad opus præcedens, curata ab eodem Philippo de Bagnacavallo. Hinc apud nos eandem cum illo compacturam habet. Editio, ut videtur, incognita.

45. *Tabula in libros. opuſcula. et commētaria diui Thome de Aquino. cū additionibus concluſionum: concordantiis dictorum eius: et ſacre ſcripture auctoritatibus.* Auctor eſt Petrus Bergomenſis Ord. Præd. Fol. Charact. goth. minut. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Folio verſo 423. *Explicit tabula* — *Impreſſa Uenetiis per Johannem Rubeum vercellenſem: cum priuilegio* ad 10. annos — *tertio Idus Maii.* 1497. cum Regiſtro Chart. & inſign. typographi.

46. *Expoſitiones textuales* — plurium librorum Ariſtotelis potiſſimum ad mentem S. Thomæ Aquin. & in uſum Burſæ montis Colonienſis. in Fol. min. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. Ad calcem Libri IV. Metheorologicorum: *Expoſitio* — *finit* — *per* — *Henricū quentel* — *Colonie* — *impreſſa Anno* — *Milleſimo quadringenteſimo ſupnonageſimū ſeptimo Decimo kalēdas octobrū.* Accedunt parva naturalia, & S. Thomæ Aq. ſcriptum de ente, & eſſentia, typis iisdem impreſſa ſine loci tamen, & typographi, immo & anni mentione. Sed pertinent hæc abs dubio ad eundem cum prioribus locum & annum.

47. *Practica* (Medicinæ) *Ioannis Michaelis Sauonarole.* in Fol. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Folio 276. *Explicit* — *Impreſſum venetiis* — *expenſis* — *Octauiani Scoti* — 1497. *Quinto kal'. Iulias.* Cum regiſtro chart. & Scoti inſign.

48. *Ouidii Metamorphoſis cum* — *Raphaelis Regii enarrationibus* &c. in Fol. Charact. rom. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Raphael Regius in hoc opere deſcribendo* (imprimendo) *uſus eſt* (induſtria Simonis Ticinenſis *cognomēto bibilaqua*) *Venetiis Principe felicis.*ſimo *Auguſtino Barbadico. octauo idus iulii* Mcccc. xcvii. cum regiſtro chartarum, & Simonis Bibilaquæ inſign. Conf. *Braun* P. II. pag. 298.

49. *Michaelis lochmayr ſermones de ſanctis perutiles: cum viginti tribus ſermonibus magiſtri Pauli wann annexis* &c. Fol. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Sermones* — *Expenſis* — *Johānis Ryman* — *reuiſi et emendati. Impreſſiqȝ in* — *Hagenaw per Henricū Gran finiunt feliciter. ipa die ſcti Iacobi maioris. Anno ſalutis poſt milleſimū quaterqȝ centeſimum nonageſimū ſeptimū.* Conf. *Braun* P. II. pag. 294. *Neocell.* pag. 182.

50. *Tracta-*

50. *Tractatulus bipartitus de decimis — per Conradũ Summhart de Calw* — Tubingæ — *Anno dñi* M. cccc. xcvij. *per eundem disputatus.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. sine custod. Folio verso XXXIX. *Tractatulus — Impressus — in — Hagenaw per Henricum Gran finit feliciter Anno saluti§ nostre post millesimum quaterq3 centesimu3 nonagesimum septimum ip̃o die Bricii.* Accedit index conclusionum. *Denis Supplem.* pag. 434.

51. *Theophrasti de historia plantarum libri decem. Eiusdem de causis plantarum libri sex. Aristotelis problematum sectiones duo de quadraginta. Alexandri aphrodiensis problematum libri duo. Aristotelis mechanicorum liber unus. Eiusdem metaphysicorum libri quatuordecim. Theophrasti metaphysicorum liber unus.* in Fol. Omnia græce cum dedicatione latina Aldi Manutii ad Albertum Pium Principem Carpensem. Cum signat. & numeris foliorum (qui in singulis operibus ab 1. incipiunt) nec non custod. Ad calcem Theophrasti Metaphysicorum post registrum chartarum omnium horum operum legitur: *Excriptum* (sic) *Venetiis in domo Aldi Manutii Calẽdis Junii. M. III. D. Et in hoc ĩpetratũ. est a dominis Venetis quod ĩ cæteris nostris græce ĩpressis.* Conf. *Clement* Tom. II. pag. 91. seqq. & N. 32. ad ann. 1485. & N. 11. ad h. a.

52. Aristotelis Historiæ Animalium Libri IX. de partibus animalium Libri IV. de incessu animalium Lib. I. de anima libri III. de vi sentiendi, & sensibilibus L. I. de memoria & reminiscentia L. I. de somno & vigilia. Lib. I. de somniis L. I. de divinatione per somnium L. I. de motu animalium. L. I. de generatione animalium Libri V. de longitudine & brevitare vitæ L. I. de juventute & senectute, respiratione, vita, & morte. De Spiritu L. I. de coloribus Lib. I. Physignomicorum L. I. de admirandis auditionibus. De Xenophanis, Zenonis, & Gorgiæ dogmatibus. Accedunt *Theophrasti* de piscibus, de vertigine, de lassitudinibus, de odoribus, de sudoribus libri singulares. Hic titulus græce tantum est operi præfixus. in Fol. Omnia græca præter dedicationem Aldi Manutii ad Albertum Pium Principem Carpensem. Cum signat. custod. & num. foll. ab 1. ad 457. continuatis. Folio verso 457. græce primum, tum latine legitur: *Venetiis in domo Aldi Mense Januario M. III. D. Et in hoc concessum nobis, quod in caeteris nostris.* Accedit foliis septem non numeratis liber X. Historiæ animalium græce, quem per fragmenta Theodorus Gaza in proœmio de animalibus, in non nullis codicibus reperiri ait, Teste Aldo folio 8. Conf. *Hamb.* P. I. pag. 268. *Clement.* T. II. pag. 93. seqq.

53. *Dictionarium græcum copiosissimum* (Ammonis Hermiæ filii) *secũdum ordinem alphabeti cum interpretatione latina. Cyrilli opusculum de dictionibus, quæ uariato accentu mutant significatum etc. Ammonius de differentia dictionum per litterarum ordinem Vetus instructio et denominatiões præfecto℞ militũ etc.* Aldo Manutio editore, cujus præfixa est præfatio ad omnes studiosos. Fol. Charact. græcus, & latinus elegans, cum signat. A — O. & p — t. sine custod. & num. foll. Ad calcem registri chartarum: *Venetiis in ædibus Aldi Manutii. Romani Decembri mense M. IIID. Et in hoc quod in cæteris nostris ab Ill. S.*enatu *V.*eneto *concessum nobis.* Conf. *De Bure Bell. Lettr.* n. 2225.

54. *Corne-*

54. *Cornelius Celsus*, seu ejus libri VIII. de re medica. in Fol. Charact. roman. cum signat. & num. foll. roman. ab I—xci. Folia 3. postrema numeris carent. Ad calcem ultimi folii recti legitur: *Impressum Venetiis per Philippum pinzi, Sumptibus dñi Benedicti fontana. Anno dñi.* M. cccc. xcvii. *die.* vi. *Maii.* Aversa pagina ejusdem folii typographi insignia exhibet. Meminerunt *Orlandi* & *Harwood* pag. 253.

55. *Commentaria Roberti Linconiēsis in libros posteriorum Aristotelis cum textu seriatim inserto. Scriptū gualterii Burlei super eosdem libros Posteriorum.* in Fol. Charact. goth. cum signat. sine cust. & num. foll. Ad calcem columnæ 4. folii 8. quaternionis f. *Expliciunt conclusiones — Impresse Uenetiis per Magistrum Otinum Papiensem anno domini.* M. cccclxxxxvii. *die vigesima secunda Martii Dominãte inclyto principe Augustino Barbadico.* Cum registro chart. *Denis* in *Suppl.* pag. 430. ex Neost.

56. *Institutiones Græcæ Grammatices.* Auct. Urbano Bellunensi Ord. min. in 4. Cum præfat. Aldi Manut. ad Franc. Picum Mirandul. Charact. latin. roman. cum signat. a—ʒ. item & A. B. Folio 10. recto quinternionis B. *Venetiis in ædibus Aldi Manutii Romani. M. IIID. mense Januario.* Impetravit *ab Ill. S.*enatu *V.*eneto *& in hoc qd in cæteris suis.* Meminit *Orlandi* pag. 57.

57. *Summa de Exemplis Ac similitudinibus rerū Nouiter impressa.* cum privileg. Senatus Veneti, ut subjunctum legitur. Auctor est Joh. Gorus, vulgo de S. Geminiano Ord. Præd. in 4. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio rectò 392. *Impressum — Venetiis per Ioānē et Gregorium de Gregoriis fratres.* Mccccclxxxxvij. *die.* x. *Aprilis.* Cum insign. typograph. *Orlandi* pag. 38. *Neocell.* pag. 200. occasione edit. Basileens. 1499.

58. *Ioannes Cassianus de Institutis Cenobiorum. Origie: causis et remediis vitiorum. Collationibus patrum.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt — collationes — Impresse Basilee per magistrū Ioannem Amerbach: Anno domini.* M. cccc. lxxxxvij. Conf. *Braun* P. II. pag. 291.

59. *Cleomedis de contemplatione orbiū excelsorum disputatio. Aristidis: et Dionis de concordia orationes. Plutarchi præcepta connubialia. Eiusdemq; de uirtutibus morum.* in 4. Charact. roman. cum signat. a—k. sine custod. & num. foll. Folio 8. recto quaternionis k. legitur: *Impræssum Brixiæ. per Bernardinum misintā sumptibus Angeli Britannici ciuis Brixiani anno.* M. cccc. lxxxxvii. *die.* iii. *Aprilis.* Accedit foliis 4. errorum correctio. E græco hæc opuscula vertit Carolus Valgulius Brixianus, Cardinalis Cæsaris Borgiæ Secretarius. *Denis* in *Suppl.* pag. 421. Cleomedis disputationem a Pinellio Tom. III. p. 282. adductam in exemplari Bibliothecæ Cæsareæ non invenit. Mutilum ergo esse oportet hoc exemplar, & etiam titulo destitutum, utpote, in quo Cleomedis expressa fit mentio.

60. *De operatione diui amoris. Oratio dni Ioannis tritemii* &c. in 4. Charact. goth. cum signat. A. B. sine custod. & num. foll. Folio 14. est *Finis*

ora-

oracōnis dñi Ioannis tritemii Abbatis sponhemensis: habite erphordie. (in capitulo annali) *vi. kl'. septembris. Anno dni.* M. cccc. xcvij. Videtur proinde etiam hoc adhuc anno impressa. Sed *Denis* in *Suppl.* pag. 682. inter libros sine nota anni recenset.

61. *Libri philomusi* (Jacobi Locher) *Panegyrici ad Regē Tragediā de Thurcis et Suldano Dyalogus de heresiarchis.* in 4. Charact. rom. cum signat. & multis figuris ligno incisis. Ad calcem folii quarti recti duernionis L. *Actum Argentine per Magistrum Johannē Grüninger. Anno Christo* (sic) *salutifero* 1497. Conf. *Denis Garell.* pag. 175. seqq. *Braun* P. II. pag. 289. *Neocell.* p. 178.

62. Lexicon Latino-græcum Johannis Crastoni ord. Carmel. in 4. cum præfat. editoris Boni Accursii Pisani ad Anton Braccellum. Charact. roman. cum signat. sine cust. et num. foll. Folio verso 3tio duernionis P. *Impræssum* (sic) *hoc opus Regii per Dionysiū de bertochis. & Marchum Antoniū de Bacileriis. Anno salutis MCCCCXCVII.* Opus jam 1483. editum. Conf. *Denis Garell.* pag. 96. ubi de auctore ipso notitias habet.

63. *Gesta romanorum cū applicationib⁹ moralisatis ac misticis.* 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio recto 4. duernionis q est *finis. Anno nostre salutꝫ.* M. cccc. xcvij. *In die sanctoꝝ martyrū ruorum* (sic) *fabiani & sebastiani.* De opere ipso conf. Fasc. III. p. 132. De hac editione *Denis suppl.* p. 474.

64. *Practica Jo. Serapionis. dicta breuiarium. Liber Serapionis de simplici medicina. Liber de simplici medicina dictus circa instans. Practica Platearii.* fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio verso 211. finit opus *Impressum Uenetiis — expensis — Octauiani Scoti — per Bonetum Locatellum Bergomensem.* 17. *Kal. Januarias* 1497. cum registr. Chart. & Scoti insign. Conf. *Braun* P. II. p. 299.

65. Varii Tractatus medici, quorum primus est *Liber Rasis ad Almansorem*, postremus *Libellus Albuben de cura lapidis.* In foll. Charact. goth. cum sign. & num. foll. sine custod. Folio verso 159. *Explicit hoc opus — expensis — Octauiani Scoti — per Bonetum Locatellum Bergomensem.* 1497. *die septimo mēsis Octobris.* cum registr. Chart. & insign. Scoti.

66. *Clarissimi viri Juriuꝫ: doctoris Felicis hemmerlin cantoris quondā Thuricen. varie oblectationis opuscula et tractat⁹.* cum imagine auctoris crabronibus circumdati; & 5. distichis. fol. min. Præmissum est editoris Sebastianis Brant episodion elegiacum ad Hermannum Archiep. Colon. &c. datum *Ex Basilea Jdibus Augusti* M. cccc. xcvij. Hinc eodem anno opus Basileæ impressum esse vix dubito. Charact. est goth. cum signat. a — ʒ & aa — gg. sine custod. & num. foll. Conf. *Freytag Anal.* p. 434. seqq.

67. **Dis ist das buch der Cirurgia Hantwirckung der wund artzney vō Hyerōimo braūschweig.** in fol. min. Charact. germ. cum signat. & num. foll. & multis figuris ligno incisis. sine custod. Ad calcem folii Cxxviij. **Durch Hannsen Schönsperger zů Augspurg getruckt. Anno** ꝛc. xcvij. **vn̄ Volendet im decēber.** Exstat editio argentin. ejusdem an. quam cum nostra

excitauit *Panzer Ann.* p. 226. seqq. Conf. *Zapf. Aug.* p. 121. qui titulum in fronte folii 2di exstantem recitauit. Titulus a me & Panzero recitatus in fronte folii 1. exstat.

68. *Liber cronicarum cum figuris et imaginibus ab initio mūdi usq3 nūc temporis.* in fol. Charact. goth. cum signat. num. foll. et multis figuris ligno incisis. folio cccxxxviij. *Finit — Impressum ac finitu3 in vigilia purificationis Marie in impiali vrbe Augusta a Johanne Schensperger. Anno* — M. cccc. xcvij. Accedit Registrum. Est editio paululum immutata operis ad an. 1493. N. 35 & 36. recensiti. Conf. *Clement* — Tom. VIII. p. 343. seqq.

69. *Practica Joannis Arculani* in arte nimirum medica. fol. Charact. goth, cum signat. & num. foll. sine custod. Folio verso 177. finit opus *Uenetiis — expensis — Octauiani Scoti — Per Bonetum Locatellum Bergomense3. Quarto decio Kal. Octob.* 1497. Accedit Tabula, registrum Chart. & Scoti insign.

70. *Sermones sancti Bernardi abbatis Clareuallis super Cātica cāticoų. Sermones Gilberti super Cantica canticorum.* fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem folii 6. ternionis f. *Impressi sunt sermones isti scti Bernardi Argētine p Martinum flach inibi ɔciuē. Anno dñi.* M. cccc. xcvij. Tum his, tum sermonibus Gilberti præmissa est tabula alphabetica materiarum. Ad horum calcem: *Sermones isti Giliberti* (sic) *super cantica canticorum impressi sunt Argentine per Martinum flach inibi conciuem. Anno domini* M. cccc. xcvij. Conf. *Weisl.* p. 661. seqq.

71. **Ein loblich büchlin von der Gemahelschafft so sich zwischen Got vñ der sele macht gar nützlich vnd fruchtperlichen zelesen ist.** *in 4.* Est versio ex lingua latina in gratiam Eleonoræ cuiusdam, Romanorum Imperatricis facta, ut initio folii 2di adfirmatur. Charact. germ. cum signat. & quam plurimis figuris ligno incisis, sine custod. & num. foll. Folio ultimo verso, **Das loblich vnd nützlich büchlein hat getruckt Hanns schönsperger zů Augspurg vnd volendet an sant Ambrosius tag Do man zalt nach Cristi geburt. M cccc. vnd in dem. xcvij. jar.** Meminit *Denis Suppl.* p. 426. ex *Zapf. Aug.* p. 125. & *Panzer Annal.* p. 224.

72. *Sermones magistri Pauli Wann de Tempore.* in fol. Præit registrum. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num foll. *Sermones dñcales — expensis Joānis ryemu.* (i. e. ryeman. seu Rynman, vel Ryman. Conf. N. 49. ad h. a.) *diligent' reuisi, et impressi in — Hagenaw p Henricū gran* (alias gran) *finiunt feliciter. Anno salutis post millesimū qterq3 cētesimū.* xcvij. Editionem anni eiusdem pataviensem excitavit *Denis Suppl.* p. 437. Editionem an. 1499. habet *Weisl.* p. 726. seqq. De auctore conf. *Eysengreyn* in Catalogo testium veritat. p. 189.

73. Bartholomæi Sozini commentarius in tit. ff. de acquirenda possessione &c. fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 4 recto duernionis g. *Finit — lectura — Impressa — bononie per me Ugonem de rugeriis — Anno* — M. ccccIxxxxvij. *die* xix. *septēbris.* Cum registr. chart. & insign. typographi.

74. Fe-

74. Felini Sandei comment. in Prooemium decretalium, & titulum de constitutionibus. in fol. Præit tabula. Charact. goth. cum signat. num. foll. & custod. Folio recto 66. col. 2. *finiunt — Impressa venetiis per Andream de Thoresanis de Asula annno domini.* M. ccccxcvij. *die* xix. *Septẽbris.* cum Registr. chart.

75. Eiusdem compendiosum opus super titulo de Rescriptis & non nullis aliis. in fol. Forma exterior prorsus eadem, quæ præcedentis est operis, quocum præsens cohæret quoad ipsum numerum foliorum. Incipit enim textus quidem (nam præcedunt Tabula, & epistola auctoris dedicatoria ad D. Oliverium, Episc. Albanum; & Cardinal. neapol.) folio 67. & ad folium usque 253. extenditur. Cohæret etiam quoad signaturas. Incipit enim folio signato h. priori desinente folio signat. g. Folio ultimo verso col. 4. finiunt hæc opera *Impressa — Uenetiis per Andream de Thoresanis de asula Anno dñi.* M. ccccxcvij. *die* xxiiij. *nouẽbris.* Cum priuilegio ad 10. an. & registro Chartar.

76. *Infortiatum de tortis.* fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio 270. post Registrum Chart. legitur: *Uenetiis per Baptista3 de tortis.* Mccccl xxxxvij. *die* xvi. *februarii.* Typographi insign. *Denis Suppl.* p. 425.

77. *Excellentissimi — Andree Barbatie cõmentaria in titulo de probationibus Incipiunt foeliciter.* fol. Charact. goth. cum signat. a — r. sine custod. & num. foll. Folio 4 duerni r recto: *Finit — Impressit Bononie — Joannes Jacobus Regiẽsis die* xxxj. *Januarij.* *Anno salutis.* M. cccc. xcvij. &c. cum duobus epigrammat. Registr. chart. & Typographi insignibus. Conf. *Neocell.* p. 183. 184.

78. Signorelli de Homodeis Consilia jurid. fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Præit repertorium cum repetitione legis, *princeps ff. de ll.* Adnexum eidem privilegium *litterarum Ducalium.* Folio 5 verso ternionis E: *Expliciunt consilia — Impressa Mediolani per Magistrum Uldericum Seinzenzeler. Anno domini* Mccccl xxxxvij. *die* xv. *Maij.* cum Typogr. insign. & registr. chart.

79. Baldi Perusini opus de materia statutorum per Italiam obtinentium cum contradictionibus Bartoli. fol. Charact. goth. cum signat. a — o. sine custod. & num. foll. Folio 5. verso ternionis o: *Finit feliciter.* opus *Impressu3 Mediolani per magistrũ Uldericũ Scinzenzeler Anno domini.* Mccccl xxxxvij. *die.* x. *Julij.* cum registr. Chart. & typ. insign.

80. *Angelus de aretio super institutis.* fol. Præit tabula foll. 9. Charact. goth. cum signat. & numeris foll. in margine inferiori. sine custod. Folio verso 389: *Explicit lectura — Impressa Uenetiis arte — Andree Thoresani de Asula. Anno* — Mccccxcvij. *die* xvij. *Julii.* cum registr. Chart. *Denis Suppl.* p. 421.

81. *Practice Joãnis mathei ex ferraris de Gradi Prima et Secunda pars vna cum textu noui ad Almãsorẽ do Rasis nuper emendate.* fol. Charact. goth.

minut cum signat. & num. foll. Folii 247 columna 4. finit opus *Impss'3 — Papie ductu & ipēsis Aloysii comēsis: & Bartholomei de trottis Anno salutis.* M. cccc. xcvij. *die* xxvij. Videtur hanc editionem designare voluisse *Orlandi* p. 190. lin. 20. seqq.

82. *Zabarella super clementinis.* fol. Præit epistola dedicatoria editoris Jacobi Suigi ad Petrum Coram Ducalem Senatorem. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit lectura — Impressa Uenetiis p Bernardinum Benalium — Anno domini:* Mcccclxxxxvij. *die* xxiij. *Januarij.* Editio, ut videtur incognita.

83. *Germanoꝝ veterum principū zelus et feruor in Christianam religionem deiq3 ministros.* Fol. Charact. roman. eleg. cum signat. a — d. & num. foll. rom. sine custod. Folio XXVIII. non numerato *Finit libellus — Lupoldi Bebenbergeñ. — opera & impēsis domini Johannis Bergmañ de Olpe — Basilee Impressus. Anno salutis christiane Millesimo. quatercentesimo Nonagesimo septimo. Idibus Maii.* His subiecta sunt: 1.4.9.7. *Nihil sine causa. I. B.* Conf. *Strauss* Op. rar. p. 185.

84. D. Andreæ Barbatiæ commentaria in titulum de foro competenti usque ad Titulum de litis contestatione. fol. maj. Charact. goth. signat. a.-ʒ. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finit aurea lectura — Impressit Boñ. — Justinian⁹ de Ruberia. Anno misericordie.* M cccc xcvij. xvj. *Kalendas februarij. Joanne Bentiuolo secundo. r. p. bononiensem feliciter gubernante.* Accedunt *Henrici Caiadi lusitani Epigramma*, Registrum Chartarum. typographi insignia, & Tabula, quæ est foliorum 15. Ad calcem. Tabulæ, iisdem Typis impressæ legitur: *Explicit tabula super titulo de iudiciis d. so. ro. bp. — etenti et libel. oblat. usq3 ad titulum de dilationibus — andree barbatie bononie die* xiij. *iunij.* m. cccc. lxxxxviij. Pertinet hæc tabula ad opus Barbatie recensitum in *Neocell.* pag. 184. & a me ipso, ut nunc primum observo, ad an. 1498. N. 24. Opus ipsum modo a me recensitum occurrit pariter in *Neocell.* p. 183. loco secundo.

85. *Practica medicine Arnaldi de Villa noua* fol. Charact. goth. cum signat. a - l. sine custod. & num. foll. Ad calcem registri: *Epitoma Medicartis — Arnaldi de villa noua Impssum* (sic) *Uenetiis per magistrum Otinū Papiensem de la luna Anno dñi.* M. cccclxxxxvij. xij. *Kal. nouembris* &c.

86. Jamblichus de Mysteriis Aegyptiorum cum aliorum Philosophorum Platonicorum opusculis ex recensione Marsilii Ficini. fol. Charact. roman. elegantiss. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem: *Venetiis mense Septembris M. IIID. In aedibus Aldi. Ne quis hunc librum queat imprimere. Concessum est ab Ill. S. V.* Editio accurrate descripta a *Denis Garell.* p. 167. seqq.

86. S. Hieronymi Opera exegetica in Vetus & Nouum testamentum. Voll. 2. in fol. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem explanationum in Malachiam: *Finiunt explanationes — Impresse Uenetiis per Joannem et Gregoriū de Gregoriis fratres Anno domini.* 1497. Quod super est spatium hujus voluminis, explanationes in Isaiam & Ieremiam occupant.

Ad

Ad harum calcem sola vox: *Finit* legitur. Volumen 2dum apud nos quidem incipit a libro VI. in Ieremiam, complectiturque insuper commentaria in Ezechielem, Danielem, libros Noui Testamenti, Parabolas Salomonis, Psalterium ex Hebræo versum, & ejusdem expositionem. Ad hujus calcem legitur: *Finiŭt — p — Joannē et Gregoriū de Gregoriis. Anno dñi.* 1498. *die.* 25. *Augusti. Cum priuilegio* ad 10 annos. Conf. *Braun* P. II. p. 296. & 308. Accedit nominum S. Scripturæ, nec non hebraicorum expositio. Ceterum exemplar hoc nostrum olim fuit Erasmi Roterodami, qui volumen utrumque sui nominis subscriptione signauit. Ex huius Bibliotheca forte in Bibliothecam Henrici Loriti Glareani venit; quam quidem integram ab eo Comparatam Joh. Aegolphus a Knöringen Episcopus Augustanus vnacum sua Academiæ nostræ donauit.

87. Biblia Latina Vulg. edit. manca ab initio usque ad Gen. cap. xxxj. ℣. 33. verba illa. *cūq3 intrasset tentoriū rachelis.* fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem Apocalypseos, *Finit Biblia cū concordantiis* (locis parallelis in margine positis) *Veteris et noui testamēti: Argentine ip̄ssū* (sic) *Anno dñi.* M. cccc. xcvij. *Sexto vero Kalendas Maij.* Conf. *Denis Supplem.* p. 422.

88. *Philippi Beroaldi Opusculum: Quo continentur Declamatio Philosophi Medici Oratoris de excellētia disceptātiū. Et libellus de optimo statu: & principe.* 4. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 4 verso duernionis E est τελος amborum scilicet opusculorum. *Impressum Bononiæ p Bñdictū Hectoris. boñ. anno dni. M. IIII. Eid.* (sic) *Dembr.* (sic) *Jo. Bentinolo fœliciter regnante.* Conf. *Denis Subpl.* p. 422. *Clement* T. II. p. 228. qui tamen duo hæc opuscula tanquam seorsim edita recensent. Clement tamen ead. pag. editionem hanc ex Bunemanno integram indicavit. In eadem cum hoc opusculo compactura apud nos habentur *Orationes multi fariæ a Philippo Beroaldo Editæ recognitæq3 Appendicula Aliarum quoq3 oratiūcularum*, iisdem Typis ab eodem typographo impressæ 1500.

89. *Horæ beatiss. uirginis secūdum consuetudinem romanæ curiæ. Septem psalmi pœnitentiales cū Lætaniis & orationibus* omnia græce. Præit idem titulus græce. Uterque rubro colore impressus. in 12. constat foliis 112. signatis litteris α — ξ, sine custod. & num. foll. Folio ultimo recto græca legitur subscriptio, rubro colore impressa, ex qua discimus, opuscula hæc ab *Aldo*, sc. Manutio *Venetiis* impressa fuisse anno 1497. mensis ποσειδεῶνος (qui secundum Gazam nostro Decembri correspondet) quinta die. Opusculum, ut videtur, incognitum.

90. *Opus — baldi super feudis cum additionibus — Andree barbacie nec non aliorum* — fol. maj. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 4 verso duernionis q insignibus typographi subiecta hæc leguntur: *Impressum — per Jacobinū Suigum. & Nicolaū de Benedictis socios. Anno dñi.* M. cccc. xcvij. *die.* xxviij. *mēsis Augusti.* cum registro Chart. Accedit index foliorum 18. Meminit *Denis Suppl.* p. 421. Putat opus Venetiis impressum esse.

esse. Sed est impressum Lugduni in Gallia ubi Jacobinus Suigus tum morabatur, ut ex epistola eius dedicatoria operi praefixa & scripta *Ex lugduno die Augusti* (quo?) M. cccc. xcvij. manifestum est. In ipso etiam contextu epistolae, ad Petrum Caram scriptae ait: *in hac regia — ciuitate lugduneñ.* Ceterum duo typographi isti annis 1492 & 1494. Turini quaedam opera impresserunt. Conf. *Orlandi* p. 159.

91. *Boetius de consolatione.* (Philosophiae) *et de disciplina scholarium.* cum Commentariis, vulgo S. Thomae Aquin. fol. Praeit tabula 3. foll. Charact. goth. cum signat. custod. & num. foll. Folio recto 92. *Adest finis — operibus — Impressis venetiis per Joannē de Forliuio & Gregoriū fratres Anno salutis.* Mccccl.xxxxvij. *die.* x. *februarij.* Conf. *Neocell.* p. 175.

92. Andreae Barbatiae Lectura in aliquot titulos Juris, quorum 1. est de rebus Ecclesiae non alienandis — postremus de peculio clericorum fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Columna 4. folii 80. *Finit lectura — impressa — Papie p̄ Magistrū Antonium de carchano. año a salute.* M. ccccIxxxxvij. *die* xxvij. *octobris* cum registro Chart. Habet *Denis Suppl.* p. 21. ex *Nord* tantum.

ANNO 1498.

1. *In hoc volumine continentur. Tractatus domini Bartholomei Cepolla de seruitutibus urbanorum prediorum. — de seruitutibus rusticorum prediorum — Tractatus Cautelarum. Tractatus eiusdem desimulatione contractuum* &c. fol. magn. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Possunt singuli Tractatus seorsim haberi. Tractatus I. est: *Impressus Uenetiis a Philippo pincio Mantuano anno domini* M. ccccxcviij. *die* xiij. II. ibid. per eundem anno eod. *die* xv. *Septembris.* III. *Die* viij. *Octobris.* IV. *die* xvij. *Octobris.* Ad calcem Tractatuum III. & IV. est imago S. Antonii aegyptiaci cum inscriptione: *Defende nos beate pater Antoni.* Tractatus Cautellarum secundum hanc editionem meminit *Denis* in *Supplem.* n. 3758. ceteros ignorasse videtur.

2. *Aurea opuscula Angeli aretini & Alberti gandini de maleficiis cum apostillis in hac impressione nouiter editis.* fol. magn. Cum signat. & num. foll. inde a folio 7. sine custod. In prima pagina folii 65. *Explicit aureus Tractatus — Angeli de Angelis de Aretio — Anno natiuitatis dominice millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo.* Post registrum Chartarum legitur: *Impressum Mediolani per Magistruȝ Uldericum Scinzenzeler.* Seorsim haberi potest Alberti Gandini Tractatus de maleficiis, ad calcem fol. 48. legitur: *Impressum Mediolani per Magistrum Uldericum Scinzenzeler Anno dñi.* Mccccxcviij. *die primo Decembris. Ad impensas magistri Johannis de Lignano.* Editio, ut videtur, incognita.

3. *Solemnis. & Anreus. — Tractatus de simulatione. contractuum. d. Bartholomei.* Cepole. fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll.

Ad

Ad calcem: *Impressum papie per. Leonardu3 gerla. Anno.* M. CCCC. lxxxxviij. *Die.* xv. *Februarij.* Conf. *Gem.* pag. 242.

4. *Collatio habita in publico conuentu Cluniacensium ordinis sancti benedicti: per Joannem Raulin parisiensem Nunc vero professum monachum eiusdem monasterii: de perfecta religionis plantatione incremento instauratione.* His sub-

1498

iecta sunt sequentia: *Nihil sine causa.* in 4. Præit epistola Sebastiani Brant

Olpe

ad Christophorum de Vtenheim I. U. D. & Canonicum Basileensem, data *Basilee die penthecostes Anno.* 1498. Charact. roman. eleg. cum signaturis a. b. sine custod. & num. foll. In aversa pagina folii 5. ternionis b. est *Finis orationis elegantissime | celeberrimi viri & domini Johannis Raulin Theologi parisiensis de reformatione religionum & bene uiuendi instituto. Impressum Basilee opera Johannis Bergman de Olpe. Anno &c.* 1498. *X. Kl'. Julii.* Subiecta sunt duo

1498

disticha Sebast. Brant, & hæc verba *Nihil sine caussa.* Editio minus adcura-

Olpe.

te indicata ab *Orlandi* pag. 396.

5. *Tractatus summularu3 logice Pauli Ueneti.* in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem *Finis logice Pauli Ueneti. — Impressa uenetiis p Petrum Bergomensem. Anno domini* 1498. *die* 23. *Junii.* cum registr. chart. Editio, ut videtur, incognita.

6. *Ephemerides siue Almanach perpetuu3.* in 4. Præit *Tabula Climatum* &c. *Tabula regionum* &c. Calendarium &c. Instructio de usu ephemeridum Joh. Lucilii Santritter ad lectores præfatio, & Registrum chart. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. In aversa pagina folii 8. quaternionis O. *Expliciunt Ephemerides Solis & lune planetarumque perpetue impensis opera & arte impressionis mirifica Petri Liechtenstein coloniensis explete Anno Siderum conditoris* 1498. *Idibus Octobris. Uenetiis Maximiliano Romanorum rege primo faustissime imperante cum gratia & priuilegio laus deo.* Conf. *Neocell.* pag. 193.

7. *Tractatus singularis contra Auerroystas de humana4 aia4 plurificatione ad catholice fidei obsequium Patauii editus.* fol. Præeunt Præfatio, & epistolæ auctoris, aliorumque. Charact. goth. coll. 2. cum. signat. & num. foll. sine custod. In columna 2. folii 30: *Finit | Tractatus pmissus de humanarum animarum pluralitate contra Auer. per Eximium Theologie ac Phie et Metha.ce Monarcham. M. Antonium Trombetam Patauinum Prouincie. S. Antonii de Padua ordinis Minorum Ministrum Dignissimum Patauino in studio pro pmo loco Metaphisicam legentem determinatus. In preclarissima Uenetia4 Urbe — Octauiani Scoti — Impensa. -- Cura — Presbyteri Boneti Locatelli impressus. — M. CCCCXCVIII. Die Mensis Octobris. XXV. Finis.* Accedunt Tabula, Amalthei carmen ad auctorem, Registrum chartarum, & Bibliopolæ insignia. Indicauit *Orlandi* pag. 36.

8. *Gaie-*

8. *Gaietani Vicētini philosophi in libros a4* (Ariſtotelis) *de celo et mundo expositio cum ipso textu a4. accuratiſſime emendata per eximium artium et medicine doctorem Magiſtrum Joannem Sicanum Ueronenſem. — Uenetiis Impreſſa per Otinum Papienſem de Luna āno gratie.* M. ccccxcviij. *die tertio octobris. Sumptu & impenſa Benedicti Fontana Ueneti. Ducante inclyto principe Auguſtino Barbadico.* Accedit regiſtrum Chartarum. Hæc ad calcem. Eſt in fol. Charact. goth. cum ſignat. a — n. ſine cuſtod. & num. foll.

9. *In dei nomine amen. Anno dñi.* Mccccl xxxx. *die vero* vj. *nouembris ſub — Bulgarino de bulgarinis de ſenis ordinarie de ſero legenti in almo gymnaſio Señ. ſup rubrica et ti. Soluto matrimonio quēadmodum dos petatur. in* xxiij. *libro ffo4* ꝛc. fol. Charact. goth. cum ſignat. a. b. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem *Explicita eſt preſens interpretatio — Impreſſaque — Bononie per me. Ugonem Rugerium — Anno —* M. ccccl xxxxviij. *die* 1. *Junii* ꝛc. Accedit *Regiſtrum a. et b. ſunt terni.* & inſignia typographi.

10. *Caſus longi ſuper quinque libros decretalium a domino Bernhardo eorundem precipuo gloſatore vtiliter compilati.* fol. min. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod & num. foll. In columna 4. folii 7 quatern. I. *Expliciunt — impreſi Argentine Anno dñi* Mccccxcviij. *Finiti altera die poſt feſtum Simonis et Iude aplo'4.* Habet *Denis* in *Supplem.* pag. 422. Conf. infr. ad h. a. n. 55.

11. *De captiuis chriſtianis -- ad papam — Maximilianum — romanorum regem — item ad omnes — reges et illuſtres principes dominoſquè et ſenatus —* Tractatus adhortatorius ad bellandum contra turcas, & pro chriſtianorum liberatione. in 4. Charact. german. Joh. Froſchauer, ut videtur. cum ſignat. a. b. ſine cuſtod. & num. foll. conſtat foliis 9. Ad calcem præter alia legitur: *Anno ſalutiſere — natiuitatis dni nri iheſu xpi* M. cccc. *et* lxxxxviij. — *Impreſſum —* Conf. *Zapf. Aug.* pag. 128.

12. *Tractatus magiſtri Alberti magni de veris et perfectis virtutibus. al's Paradiſus anime nominatus.* in 4. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Impreſſus Argentine per — Martinum Flach — Anno — Milleſimo quadringenteſimo nonageſimo octauo: Menſis Yo Julias* (ſic) *die decimo finit feliciter.* Conf. *Weisl. Arm.* pag. 676.

13. *Franciſcus Petrarcha de ſecreto conflictu curarum ſuarum*, ſeu de contemptu mundi. Subiuncta ſunt Symbola 4. evangeliſtarum. in 4. Præit Jacobi Cander Friſii præfatio. Charact. goth. cum ſignat. a — g. ſine cuſtod. & num. foll. In auerſa pagina folii 5. ternionis g. *Secretum Franciſci petrarche poete laureati feliciter finit. Impreſſum in mercuriali opido Dauentrienſi p me Jacobum de Breda. Anno dñi.* M. cccc. xcviij. xij. *menſis Januarij.* Editio, ut videtur, incognita.

14. *Dinus de regulis iuris.* in fol. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. a 2. — 23. ſine cuſtod. Ad calcem: *Juriſconſulti acutiſſimi. D. Dyni de Mucello: Lecture admirande ſuper ti. de. Regulis iuris ī.* vj. *finis. — Uenetiis p Baptiſtā de tortis.* Mccccl xxxxviij. *die* x. *menſis Martij* cum inſignibus Typographi.

15. *Tractatus magistri Alberti Magni — de veris & perfectis virtutibus, alias Paradisus anime nuncupatus.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Tractatus — Impressus Argentine per — Martinum flach — Anno — Millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo: Mensis vo Julias die decimo: Finit feliciter.* Conf. *Weisl.* pag. 676.

16. *Turisani monaci* (Charthusiensis) *plusq3 mentum microtegni galieni. Cum questione eiusdem de ypostasi.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. In aversa pagina foli 141. *explicit de ypostasi tractatus -- Uenetiis impressus — expensis — Octauiani Scoti — 1498. pridie ydus apriles. Per Bonetum Locatellum Bergomensem.* Cum Registr. chart. & Scoti insign. Conf. *Neocell.* pag. 194.

17. Joh. de Imola in II. P. dig. nov. Fol. Venetiis per Andream de Torresanis. 1498. Conf. N. 19. ad ann. 1497.

18. Ejusdem Lectura in P. II. Infortiati. Conf. N. 20. ad ann. 1497.

19. *Acutissimi — Bartholomei Sozini — Cōmentaria in tit. ff. de verbo. obliga. — Edita bononie anno Domini* M. cccclxxxxviij. in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finiunt — Impressa p me Ugonē Rugerium. Anno dni.* M. cccclxxxxviii. *die* xj. *Februarij. Regnante Diuo Jo. Bentiuoglio.* Ergo Bononiæ. cum Registr. chart. & typographi insign.

20. *Secreta sacerdotū — Heinrici de Hassi.* a — *in missa — Per Magistrum Michaelem Lochmayr correcta. et in hanc formā redacta.* 4. Charact. goth. cum signat. a. b. sine custod. Est foll. 11. Ad calcem: *Impressum Auguste per Johannem Froschawer. Anno dñi.* M. cccc. xcviij. Conf. *Zapf. Aug.* pag. 127.

21. De angelorum & obsequio & custodia. *Ac de filiorum correctione* (sic) *notatu & dignissima & vtilissima.* Subjecta est imago servatoris. in 4. Charact. goth. Est foll. 6. signat. a. Ad calcem: *Anno* — M. cccc. lxxxxviij. *Id opusculi — impressu3 est* &c. sine mentione loci. Sed videtur Augustæ per Joh. Froschauer. *Zapf. Aug.* pag. 128.

22. *Varia Sebastiani Brant carmina.* in 4. Charact. latin. eleg. cum signat. sine custod. & num. foll. In fine carminum: *Carminum Sebastiani Brant — opus: foelici fine consumatū Basilee opa & impensis Johannis Bergman De Olpe kl. Maiis Anni &c.* xcviii. Conf. *Clement.* Tom. V. p. 202. Conf. infra ad h. ann. n. 70.

23. *Joannis Reuchlin Phorcensis Scenica Progymnasmata* &c. 1498. *Nihil sine causa. Olpe.* (i. e. Joh. Bergman de Olpe Typograph. Basileens.) 4. Constat foliis 12. signat. a. b. charact. rom. Ad calcem: 1498. *Nihil sine causa. Olpe.* De opusculo ipso conf. *Denis Garell.* pag. 273. Idem in *Suppl.* pag. 433. editionem an. 1497. excitavit, & ibid. pag. 353. etiam nostram, dequa agit quoque *Clement.* T. V. p. 203.

24. Tractatus maleficiorum Alberti de Gandino cum apostillis Bernardini ex Capitaneis de Landino Mediol. Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio verso 48: *Impressum Mediolani per Magistru3*

Uldericū Scinzenzeler Anno dñi. Mccccxcviij. *die primo Decembris. Ad impensas magistri Johānis de Lignano.* Cum registr. chart. & Lignani insign.

25. *Excellentissimi — Andree Barbatie commentaria a titulo de libelli oblatiōe usque ad titulū de dilationibus incipiunt feliciter.* Fol. Charact. goth. cum signat. A — y. sine custod. & num. foll. Præit *Henrici Caiadi Lusitani epigramma.* Folio 6. sexterni y *Finit — ĩpressit bononie Justinianus de ruberia ydibus februarii anno salutis.* M.cccclxxxxiij. &c. Conf. *Neocell.* p. 194.

25. Joannis Annii Viterbiensis Ord. Præd. commentaria in varios auctores veteres, qui de antiquitatibus scripserunt. in Fol. Charact. commentariorum roman. eleg. textus antiquitatum charact. goth. qui parvus *Canon* dicitur. Cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem primæ paginœ folii 4. duernionis &. *Cōmentaria — finiunt. Rome in Campo Flore Anno dñi.* M. cccc. xcviii. *Die.* x. *mensis Julii Impressa per Euchariū Silber al's Franck* &c. Ad calcem opusculi de primis temporibus post registrum chartarum alia habetur subscriptio, ex qua discimus totum opus prælo egressum esse *Die. III. mēsis Augusti.* Conf. *Audiffr.* pag. 343. ubi erudite defenditur, editionem hanc non esse originalem, ab ipso auctore curatam, sed ex editione auctoris genuina a sciolo quodam inepte, & negligenter protrusam in lucem.

27. Canonis Avicennæ Liber I. Vol. I. Liber III. Vol. II. Libri IV. Fen prima Vol. I. Cum expositionibus, seu fusissimis commentariis Jacobi Despars (vulgo de partibus) Tornacensis, non Forliviensis, ut habet *Denis Supplem.* p. 438. Fol. magn. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem Libri I. *Explicit liber primus — cum explanatiōe Jacobi de partibus tornacensis* &c. sine nota loci, anni, typographi. Ad calcem Voluminis II. Libri III. ipsius Jacobi de Partibus fusior legitur notitia, ex qua discimus, eum Parisiis ab anno 1432 — 1453. commentaria hæc in Librum I. III. & Fen. I. Libri IV. legendo absolvisse. De Libro II. canonis a se exposito nullam facit mentionem. Complectitur ergo hæc editio commentaria omnia Jacobi de Partibus in Avicennam. Ad calcem commentarii in Fen I. Libri IV. *Impssū ē aūt opus lugduni (cū ꝑuilegiis in eplā declarat) incipiēte — M. iohanne Trechsel — cui⁹ aīa in pace ꝗescat ꝯsummāte aūt. M. iohanne Clein ītidē alemāno — anno — millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo nono kalendas ianuarij.* Cum registro Chartarum, & Joh. Trechsel insignibus. *Orlandi* p. 379. innuere videtur, commentaria hæc totum canonem Avicennæ spectare: *Denis*- in *Supplem.* p. 438. meminit tantum commentariorum in Fen I. Libri IV. Nec ergo hic, nec ille, nec alii etiam Bibliographi exactam de hac editione, opereque ipso notitiam habuisse videntur. Exemplar nostrum integrum, optime conservatum, & in Volumina IV. divisum est.

28. Tabula in Andreæ Barbatiæ lecturam in titulum de judiciis de foro competenti usque ad tit. de dilationibus. Bononiæ per Justinianum de Rugeria. 1498. Fol. maj. Conf. N. 84. ad ann. 1497. Pertinet hæc tabula ad opus supra recensitum N. 24.

29. Bar-

29. Bartholomæi de Salyceto repetitio *notabilis l. vinu3.* cum epiſtola dedicat. Alexandri Gablonetæ Mantuani LL. Prof. ad Joh. Gozadinum. Fol. Charact. goth. cum ſignat. a. Eſt foll. 4. *Finita — Impreſſaq3 — Bononie per me Ugonem Rugerium — Anno* M. ccccIxxxxviij. *Die.* xxviij. *Aprilis.* Cum inſign. typographi.

30. *Practica Gordonii dicta Lilium. Tractatus eiuſde De Urinis.* Fol. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Practica explicit folio verſo 97. ſequitur Tractatus de Urinis cum Tractatu de Pulſibus a fol. 1 — 33. *Impreſſus Uenetiis — expenſis — Octauiani Scoti — per Bonetum Locatellum — Anno ſalutis Nonageſimo octauo ſupra Mileſimum* (ſic) *quaterque centeſimum Undecimo kalendas Januarias* &c.

31. *Lectura fratris pauli ſcriptoris ordinis minorum de obſeruantia quã edidit declarãdo ſubtiliſſimas doctoris ſubtilis ſententias circa Magiſtrum in primo libro.* (ſententiarum) Fol. Charact. goth. minut. cum ſignat. & num. foll. roman. Folio CLxxxiii. *Explicit — in alma vniuerſitate Tuivingñ.* (Tubingenſi) *vbi et impreſſa eſt per huius-artis gnarũ Magiſtrũ Johannẽ Ottmar. Anno ſalut.* M. cccc. xcviij. xxiiij. *die Martij.* Conf. *Braun* P. II. p. 304. Editio inſinuata a Cl. Schnurrer in Programmate de origine Typograph. Tubing. 1784. menſe Decembr. edito.

32. Varia opera e græco in latinum verſa a Georgio Valla. Fol. Charact. rom. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Impreſſum Venetiis per Simonẽ Papienſem dictum Biuilaquam.* 1498. *Die ultimo Septembris. Cum gratia & Priuilegio.* Inſign. typographi, & regiſtr. chart.

33. *Epiſtolæ Familiares Domini Franciſci Philelphi.* Fol. Charact. rom. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Folio verſo LXXXVII. *Expliciunt — Venetiis Impræſſæ* (ſic) *per Ioannem de Cereto alias Tacuinum de Tridino. Anno MCCCCXCVIII. die vero* xx. *menſis Septembris Regnante* &c. Cum regiſtro chart. & inſign. typographi.

34. *Martialis cum duobus commentis* ſc. Domitii Calderini, & Georgii Merulæ. Fol. Charact. rom. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Ad calcem: *Impreſſum Venetiis Anno Domini. M. CCCC. LXXXXVIII. Die vero* xxviiii. *Madii.*

35. *Lucanus Cum Duobus Commentis.* (Sulpitii Verulani & Omniboni Vicentini) *Cum Gratia et Priuilegio.* Fol. Charact. rom. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Venetiis impſſũ p Simonẽ beuilaquã papiẽſẽ Anno* — M. cccc. xcviii. *die uero uiceſima octobris.* Conf. *Neocell.* p. 185.

36. *Calculationes Suiſeth anglici.* Opus Phyſico-Mathematicum. Fol. Charact. goth. cum ſignat. & cuſtod. ſine num. foll. Ex recenſione Joh. Tollentini. Ad calcem: *Papie per Franciſcum gyrardengum.* M. ccccIxxxxviij. *die.* iiij. *Januarij.* Meminit *Orlandi* p. 411.

37. *Ephemerides ſiue Almanach perpetuu3.* 4. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt — impenſis opera & arte*

 impreſſio-

impressionis mirifica Petri Liechtenstein — Anno 1498. — *Idibus Octobris Venetiis.* &c. *Cum gratia & priuilegio.*

38. *Sidonii apollinaris poema Aureum eiusdemq3 epistole.* Cum Commentariis Jo. Bapt. Pii. Fol. min. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Mediolani per magistrum Vldericum scinzenzeler. Impensis venerabilium dominorum Presbyteri Hyeronimi de Asula nec non Ioannis de abbatibus placentini. Sub anno domini.* M. cccc. lxxxxviii. *Quarto Nonas maias.* Præmissum est operi Ludovici Mariæ Sfortiæ, Ducis Mediol. privilegium ad 5. annos, datum, Mediolani: *die nono nouembris. Anno* M. cccc'xxxxvii. quod sese extendit ad alios etiam libros, Nonnium Marcellum, Varronem de lingua latina, Apicium de Cibariis, Festum Pompejum cum appendicibus. Editio originalis. Conf. *Hamb.* Thl. III. pag. 263. *De Bure* Bell. Lettr. p. 390. Neuter tamen privilegii modo memorati mentionem facit.

39. *Enarrationes allegoricæ fabularum fulgentii placiadis.* Cum commentariis Joh. Bapt. Pii. Fol. min. Cum privilegio eodem, quod operi præcedenti est præfixum, sub eodem die, & anno. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Mediolani p magistrū Vldericū scinzenzeler anno Dñi.* Mcccclxxxxviii. *die.* xxiii. *mensis aprilis.* Accedit *Fabii Fulgentii placiadis nocum antiquaꝶ cum Testimonio ad calcidium* sc. interpretatio, aliaque foll. 6. Conf. *Hamb.* Thl III. p. 335. in not. Ceterum in hac editione Fulgentius Placiades cum Fulgentio Ruspensi confunditur.

40. Pauli Veneti Ord. Erem. S. Aug. Expositio LL. Aristotelis de generatione & corruptione. Ejusdem de compositione mundi Tractatus cum figuris. Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Fol. 117. *Impressus Uenetiis — expensis — Octauiani Scoti — duodecimo kalendas Junias.* 1498. *Per Bonetum Locatellum Bergomensem.* Meminit *Orlandi* p. 35, Item *Gem.* p. 264.

41. *Omnia opera Angeli Politiani, & alia quædam lectu digna, quorum nomina in sequenti indice videre licet* Fol. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem ante registrum chartarum: *Venetiis in ædibus Aldi Romani mense Julio. M. IID. Impetrauimus ab Illustrissimo Senatu Veneto in hoc libro idem quod in aliis nostris.* Conf. *Denis Garell.* p. 182. seqq. ubi splendidissima hæc & rarissima editio adcurate describitur, & de Angelo Politiono relationes habentur. Item *Braun* p. 307. *Freytag* Apparat. T. I. p. 666. *Weisl.* p. 697. *Nocell.* p. 188.

42. *Canonica Michaelis Sauonarole De febribus — pulsibus — vrinis — egestionibus — omnibus Italie balneis. Eiusdem Tractatus sublimis de vermibus nusquā antehac impressus.* Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Folio verso 141. est *Canonice — Finis. Impresse Uenetiis — Expensis — Octauiani Scoti — Per Bonetum Locatellum Bergomense3 Decimo Kalendas Decēbres. MCCCCXCVIII.*

43. Operum exegeticorum S. Hieronymi in S. Scripturam. Volumen II. Fol. Conf. N. 89. ad ann. 1497.

44. *Volumen* (novellarum constitutionum) impressum per Joh. Bapt. *de tortis*. Cum commentariis. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 198. legitur: *Uenetiis p Baptistam de tortis.* Accedunt vero extravagantes cum apparatu Bartoli foll. 7. Octavo recto post *Registrum* totius *voluminis* legitur: *Uenetiis per Baptistam de tortis.* M. cccc. lxxxx. iij. *die.* viij. *Januarij.*

45. *Horatii flacci Uenusini. Poete lirici opera cũ quibusdam Annotatōib? Imaginibusq3 pulcherrimis. aptisq3 ad Odarũ concẽtus & sentẽtias.* fol. Præeunt Philomusi epigrammata, eiusdemque epistola ad Carolum Marchionem Badensem scripta *ex friburgensi Gymnasio.* 1497. vita Horatii, mensura, & Tabula metrorum, quæcum titulo sex folia implent. Charact. rom. cum signat. & inde a fol. 7. num. foll. sine custod. Folio CCVII. opus Terminatur. Ex subscriptione exemplaris nostri, quod in fine mutilum est, legi tantum hæc verba possunt: *Argentina* — *Gürninger* (Grüninger) — Mccccxcviij. Nullum ergo est dubium, quin hoc exemplar sit Argentinæ hoc anno impressum a Ioh. Reinhard, alias Grüninger. Est ergo eadem editio, quam descripserunt *Weisl.* p. 682. & *Gem.* p. 221 & 222.

46. *Mariale* — *Bernardini de busti* (Busto, vel Bustis) *ordinis seraphici Francisci* &c. Fol. min. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Præeunt epistola dedicatoria auctoris ad Alexandrum VI. R. P. & tabula alphabetica. Ad calcem: *Mariale* — *Impressum Argentine p Martinum flach* — *Anno* — *Millesimo quadringentesimo nonagesimo octauo: Mensis vo Augusti die decimo quinto: Finit feliciter.* Conf. *Neocell.* p. 191.

47. Dionysii Halicarnassensis Antiquitt. roman. Libri XI. Fol. Præit anonymi (Lappi Piragi, qui ex græco vertit) ad Paulum II. R. P. Epistola dedicatoria. Charact. rom. cum signat. & num. foll. rom. sine custod. Folio recto ccxxvi. *Dionysii Alicarnasei Romanoru3 antiquitatum Explicit: Impressum Regii per me Franciscu3 de Mazalis, Anno Domini* Mcccclxxxxviii. *die* xii. *Nouembris.* Cum Registr. chart. & typogr. insign. De editione hujus operis anni 1480. Conf. Fasc. II. p. 50. Præsens parum cognita videtur: insinuata tamen ab *Orlandi* p. 193.

48. *Cyrurgia Guidonis de cauliaco Et Cyrurgia Bruni. Theodorici Rogerii Rolandi Bertapalie Lanfranci.* Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 267. — *Uenetiis* — *expẽsis* — *Octauiani Scoti* — *cura et ante* (sic, pro arte) *Boneti Locatelli Bergomẽsis.* *Anno* — *Millesimo q̃dringẽtesimo nonagesimo octauo. Undecimo Kalẽdas Decembris.* Cum tabula, Registro chart. & insignibus Scoti. Conf. *Denis Suppl.* p. 442.

49. *Tractatus singularis otra Auerroistas de humana aia plurificatiõe, ad catholice fidei obsequiũ Patauii editus.* &c. Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 30. *Finit tractatus* — *per* — *M. Antonium Trombeta3* — *ordinis Minorum* — *Octauiani Scoti* — *Impensa* — *artificio Presbyteri Boneti Locatelli Impressus* (Venetiis) *Sub anno* — *M. CCCCXCVIII. Die Mensis Octobris. XXV.* Cum tabula, Registro chart. &c.

50. *Prima*

50. *Prima Pars Summe Alberti Magni De Quatuor Coequeuis vna cum secunda eius que est De homine.* Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio verso 194. *Explicit Secunda Pars — Uenetiis Impssa Impēsis dñi Andree Torresani de Asula: arte. Ꝟo. Simonis de luere.* xvj. *Februarij.* 1498. *Feliciter.* Cum Registro chart. Folio 195. Tabula quæstionum continetur. Editio, ut videtur, parum cognita, vel potius incognita.

51. Joh. Crispi, LL. Professoris Patavini Tractatus de Actionibus. Fol. maj. Charact. goth. luculent. cum signat. sine custod. & num. foll. Constat foliis 30. ultimo verso: *Impsum. Uenetiis p Ioānē Haman de Landoia alemanū: Anno dñi Millesimo quadringentesimo nonagesimo viij.* (NB. non est punctum post nonagesimo) *idus Octobris. Ad laudem* &c. Cum insign. typographi. Videtur hæc editio potius ad annum 1490. pertinere, & numerus *viij.* ad *idus Octobris* referendus. Nam *Idus* sine præcedente numero non est consuetum, sed ejus loci dici consuevit *Iduum*, vel *Idibus*. Unde eam insinuavi quoque ad ann. 1490. N. 55.

52. *Prepositus* (Joh. Anton. de S. Georgio Eccles. S. Ambrosii Mediol. Præpositus) *super vsibus feudorum.* Fol. maj. Cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 8. recto quaternionis t: *Excipiunt* (sic) *admiranda Cōmentaria super feudis. — Impressa Uenetiis — a Philippo Pincio Mantuano. Anno.* M. cccc xcviij. *die.* xxx. *Martii.* Cum privilegio ad 10. ann. & Registro chart. Accedit Tabula alphabet. foll. 15. Habet *Denis Supplem.* p. 445.

53. Joh. Bapt. de S. Blasio J. U. D. Tractatus de actionibus, & natura earum. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. a. b. c. sine custod. & num. foll. Folio ultimo recto: *Explicit — Impressus — venetiis p Paganinū de paganinis. die vltimo mēsis aprilis.* M. cccc. lxxxxviij. Conf. *Germ.* pag. 261. ex quo habet *Denis* in *Suppl.* p. 439.

54. *Codex* (Jur. Civ. cum Glossis impressus per Joh. Bapt.) *de tortis.* Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Terminatur liber IX. folio recto 315. Accedunt 2. folia non numerata, in quorum secundo legitur: *Uenetiis per Baptistam de tortis.* M. cccc. lxxxxviij. *die* xix. *Februarij.* Cum typographi insign.

55. Aristophanis Comediæ novem græce cum Commentariis græcis antiquis a Marco Musuro, cujus præfixa est græca præfatio, collectis ex codicibus MSS. antiquis. Fol. Charact. græc. & chart. elegantiss. cum signat. & custod. sine num. foll. Ad calcem post registrum chart. *Venetiis apud Aldum. M. IID. Idibus Quintilis. In hoc idem quod in aliis nostris impetrauimus.* Aldus in epistola dedicatoria ad Danielem Clarium se novem tantum comædias edidisse ait, quod decima *vix dimidiata* haberi potuerit: undecimæ nullam mentionem facit, contra, ac affirmavit *Hamb.* Thl. I. p. 225. & 226. Nihil etiam Aldus in hac epistola *tertio Idus Julias. M. IID.* scripta commemorat de editione a se jam ante curata. Hinc suspecta merito est editio commemorata a *Denis Suppl.* p. 385. quam ex Joh. Smith Catalogo libror. rariss. characteribus & studio Aldi mense Februario. 1495. excusam affirmat.

Nostram

Nostram editionem descripsit *De Bure Bell. Lettr.* p. 238. item *Hamb.* Thl. I. p. 225. & 226. ut editionem primam rarissimam.

56. *Casus longi Bernardi* (de Compostella) *super decretales.* Fol. min. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt — impressi Argentine Anno dñi.* Mccccxcviij. *Finiti alt'a die post festũ Symonis et Jude aplo₄.* Meminit *Denis Suppl.* p. 442. ex 2. Bibliothecis. Differt hoc exemplar ab eo, quod supra ad h. a. N. 10. recensui, solo titulo, cetera convenit. Hinc opus forte non fuisset, ut iterato indicaretur.

57. **Dis ist die reformacion der statuten vnd gesetze die ein erber Rate d' statt Nüremberg vmb gemeines nutz notturfft vnnd vrsach willen gemacht hat.** Fol. Præit registrum foll. 15. Habet signat. & in opere ipso num. foll. sine custod. Folio verso XCII. (92) **Dise Reformacion der Statut vñ gesetze der loblichen Stat Nüre..berg. hat gedruckt Hanns Schönsperger in der Keiserlichen Statt Augspurg. Als man zalt nach der gepurt Cristi M.** cccc. **vnd** xcviij. **Jar. Got sey lob.** Conf. *Panzer Annal.* p. 233. & auctores ibi citatos.

58. *Felini Sandei — Aurea commentaria in titu. de probationibus. de Testibus. de testibus cogen. & de Presumptionibus* — item *de fide instrumentorum. de exceptionibus. de prescriptionibus. de re iudicata. de appellationibus cũ titulo de conatu.* fol. maj. Charact. goth. cum sign. custod. & num. foll. continuis. Ad calcem tituli de fide Instrumentorum column. 2. folii 138. *Expliciũt admirãda cõmentaria super toto titulo De fide instrumetorum — Impressa yo nouiter Uenetiis per Andreã de Thoresanis de Asula — p — Franciscum de parona ciuem papiensem* J. U. D. in hac editione correctum &c. cum privilegio ad 10. ann. Sequitur Index quæstionum constans foliis 7. non numeratis. Titulus de præsumptionibus folio verso 156. terminatus impressus est ab eodem, & anno eodem sed *die.* iii. *Januarij.* tituli reliqui folia implent 157. — 301. Ad hujus calcem subscriptio legitur, ex qua discimus opus *Expletuꝫ* — fuisse & *Impressum Uenetiis per Andream de Thoresanis de Asula. Anno domini currente.* M. cccc. xcviij. *die.* xvij. *Martij.* Cum privilegio ad 10. ann. Editio minus adcurate descripta a *Braun* P. II. p. 306.

59. *Enneades* (historicæ, seu partes septem, quarum singulæ novem constant libris, unde Enneades dictæ) *Marci Antonii Sabellici Ab orbe condito Ad inclinationem Romani Imperii.* Fol. max. Charact. rom. elegantiss. cum signat. & inde ab exordio libri I. num. foll. roman. sine custod. Liber nonus Enneadis septimæ terminatur folio recto CCCCLXII. (462) Eodem folio verso *M. Antonius Sabellicus Democrito.* sc. S. D. Folium sequens registrum, privilegium ad annos 15. Ducis Veneti Augustini Barbadici, & subscriptionem sequentem rubro colore capitalibus litteris expressam continet: *Impressum Venetiis Per Bernardinum Et Matheum Venetos. Qui Vulgo Dicuntur Li Albanesati Anno — MCCCCXCVIII. Pridie Calendas Aprilis. Regnante Inclito Augustino Barbadico* &c. cum insignibus typographi. Editio adcurate descripta a *Freytag. Apparat.* T. II. p. 1055. seqq.

60. *Petri*

60. *Petri Schotti Argentiñ. Patricii; Juris utriusq3 Doctoris consultissimi: Oratoris & Poetæ elegantissimi; græceq3 linguæ probe æruditi: Lucubratiunculæ ornatissimæ.* 4. Cum præfatione Jacobi Wimphelingii scripta *Ex pago Sulce prope Mollisheym Argentineñ. diocesis, Sexto kal'. Sextiles. Anno Christi* M. cccc. lxxxxviij. Charact. rom. cum signat. & num. foll. rom. sine custod. *Fol.* recto CLXXXVII. finiunt opuscula hæc *Impressa a Martino Schotto Ciue Argeñ. Sexto Nonas Octobres Anno Christi. M. CCCC. LXXXXVIII.* &c. Cum insign. Petri Schotti. Accedit Registrum trium foll. Conf. *Weisl.* p. 677. ubi de hac editione, & auctore fuse dissseritur.

61. *Tractatus contra vicia.* in 4. Charact. goth. Præeunt tabula alphabet. & Prologus foll. 9. cum signat. & num. foll. in opere ipso sine custod. Folio verso LXVI. (per errorem pro LXVII.) *Tractatus — Impssus Argẽtine p industriũ Georgiũ Husner inibi incolam finit feliciter. Anno salutis nostre* M. cccc. xcviij. *quinta die decembris.* Conf. *Braun* P. II. p. 299. *Neocell.* p. 192.

62. *Decretales,* seu Libri V. Decretal. cum notis amplissimis. 4. Charact. goth. minutiss. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 658. finit opus impressum *Uenetiis per Andreã de Toresanis* (sic) *de Asula.* M. cccc xcviij. *die.* iiij. *Marcij.* Editio insinuata tantum a *Denis Suppl.* p. 446.

63. *C. Plinii Secũdi Junioris epistole per Philippum Beroaldum correcte.* 4. Præit Beroaldi Epistola *Ad Clarissimum Johãnem Vartimbergẽsem Boemum.* Charact. rom. elegans, & luculent. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem libri octavi: *C. Plini Junioris Epistolæ Magna cura* (sic) *Impressæ Bononiæ per Benedictũ Hectoris Bononiensem. Anno a natali Christi M. CCCC LXXXXVIII. XIV. Kaleñ. Nouembris.* cum registr. chart. & typographi insign. Folio ultimo Beroaldi ad Barthplom. Blanchium condiscipulum carmen legitur. Editio insinuata apud *Harwood* p. 300. item *Orlandi* p. 115.

64. *MIssale Romanum.* His subjecta sunt Bibliopolæ insignia. 8. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Columna 4. folii ccxxxv. *Accipite optimi sacerdotes missale — emendatũ per fratrẽ Petrum Arriuabenũ: ordinis sci Francisci de obseruantia. Impressum — impensis — Lucantonii de giunta florentini: Uenetiis Anno.* M. ccccxcviij. *Idibus Octobris.* Accedunt Benedictiones & exorcismi a fol. ccxxxvi. — ccxl. Editio, ut videtur incognita, & una ex primis, quæ Giuntarum sumptibus prodierunt.

65. Sebastian Brands Narrenschif. in 4. Charact. germ. coll. 2. cum signat. & multis figuris ligno incisis columnæ latitudinem exequantibus sine custod. & num. foll. Folio 4. recto ternionis f. est End des narragonies schiffs — Gedruckt zu Strasburg auff die vasenacht. dye man der narren kirchweich nennet. Im iare nach Cristi geburt Tausent vierhundert vier vñ neüntzig. vnd darnach getruckt Uß demselbigen Straßburgerischen exẽplar zu Augspurg in d' keyserlichen stat võ hannsen Schönsperger Im iar nach Cristi vnsers herrẽ geburt Tausent vierhundert acht vñ neünzigist. Am Afftermontag nach vnsers herren auffart. Accedit Registrum. Conf. *Zapf. Aug.* p. 128. & præcipue *Panzer Annal.* p. 234. seqq.

66. *Michae-*

66. *Michaelis Lochmaier parochiale curatoꝝ feliciter incipit.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *impressus — p sollertē Henricū Gran. ī — Hagenow: expēsis et sūptibꝫ prouidi uiri Joh'is Reymman* — M. cccc. xcviij. xx. *die Augusti.* Conf. *Helm.* p. 182.

67. *Philippi Beroaldi Libellus Quo Septem sapientum Sententiæ Discutiuntur.* 4. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 7 verso quaternionis c: *Impressum Bononiæ per Benedictum Hectoris Bononiensem. Anno Salutis. M. CCCC. LXXXXVIII. Die. XVIII. Decēbris.* cum registr. Chart. & Typographi insign. Insinuavit *Clement.* T. II. p. 227.

68. **Sermon** (Sermones Sacri) **des grosz gelarten in gnadē erlauchtē doctoris Johannis Thauleri prediger ordens.** &c. in 4. Præit registrum foll. 7. Charact. germ. coll. 2. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto cclxxxi. **Hie endet sich das buchlein — gedruckt in der furstlichen stat Leyptzk** (sic) **durch Cunraden Kachelouen vñ vorendet.** (sic) **Am tag Gertrudis ym acht vnd neunzigistē iar.** Conf. *Freytag Anal.* pag. 940. *Panzer Annal.* p. 232. seqq.

69. Epistolæ Phalaridis, Apollonii, & Bruti. græce. in 4. Præit Bartholomæi Instinopolitani ad Petrum Contarenum epistola, in qua latina etiam harum epistolarum translatio separato volumine edenda, ita, ut *versus uersui fidelissime respondeant*, promittitur, cum signat. αα — ϑϑ. Folio ultimo verso post privilegium senatus *Veneti* ad 10. ann. legitur: *Ex ædibus Bartholomæi Iustinopolitani, Gabrielis Braſichellensis, Ioannis Bissoli, et Benedicti Mangii carpensium. M. IID.* xiiii. *Cal. Iulias.* Meminit *Denis Garell.* p. 188. ex *Saxii Histor. typ. lit.*

70. Sebastiani Brant varia carmina, quibus præmissa sunt in hac editione *Ioannis Röchlin Phorcēs. Scenica Progymnasmata: h° est: Ludicra preexercitamenta.* in 4. Charact. rom. cum signat. A — P. sine custod. & num. foll. Folio 4. recto ternionis P. paulo ante medium *Carminū Sebastiani Brant — opus: felici fine consummatū Argentine opera & impensis Ioannis Grüninger. Kl'. Augusti Anni. &c.* xcviij. Accedunt 2. tabulæ, folio sexto recto ejusdem ternionis terminatæ. Cum insignibus nescio. quibus. Hujus editionis a Basileensi supra N. 22. ad h. a. descripta differentiam notavit *Clement.* T. V. pag. 203. seqq.

71. *Prouerbiorum* (latinorum veterum) *Libellus* (expositorius) Polydori Vergilii, Urbinatis Presbyteri, cujus præeunt Epigramma ad librum, & Epistola dedicatoria ad Guidum Vbaldum Vrbini Ducem. 4. Charact. rom. cum signat sine custod. & num. foll. constat foliis 70. sed ultimum album est. Penultimo verso est *Finis. Impressum Venetiis per Magistrū Christophorum de Pēsis Anno salutis nostre.* M. cccc. lxxxxviii. *die.* x. *Aprilis.* cum privilegio ad 10. annos. Est hæc prima omnium editio, Erasmo Roterodamo initio quidem cum primum sua adagia ederet, incognita; unde gloriatus hic est, se primum fuisse, qui proverbiorum hujusmodi collectionem adornavit. Conf. *Freytag Appar.* Tom. II. p. 1242. seqq.

72. *Opus preclarissimum distinctionum henrici bouhie utriusq3 iuris professoris super quiq3 libris decretaliū nouiter impressu3 accuratissimeq3 correctum.* Fol. maj. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Distinctiones super libro I. foliis xc. super II. foliis xcvi. super III. ciiii. super IV. & V. cxii. comprehensæ sunt. Accedit vero Repertorium alphabeticum constans foliis 27. Horum ultimo recto legitur: *Exactum hoc opus — atq3 castigatū — p — iuris monarcham dñm franciscum Iosserādi: insignis collegii sancti iusti lugduñ. obediētiariū — officialem — Lugduñ. per magistrū Johannē siberti atq3 impensis mgri Jacobi bueri impressum anno* — M. ccccxcviij. &c. Editio insinuata ab *Orlandi* p. 185. & 301. sed minus exacte, nulla typographi facta mentione.

73. Alexandri Tartagni Imolensis Consilia Juridica. Voll. V. Fol. maj. Præit (qui in alio exemplari Volumini 5to subjunctus est) index omnium 5. Voll. qui seorsim haberi potest. Ad calcem col. 2. folii 8. quaternionis cc: *Explicit repertoriū* — (Index quinti Vol.) — *Impressum Uenetiis.* Charact. goth. cum signat. custod. & num. foll. Terminantur Volumina V. folio 148. col. 2. *exhibuerūt pientissimi illi⁹* (auctoris) *liberi in florida ciuitate Uenetia4 ïprimi Paganinū* (sic) *de paganinis. Anno salut; humāe.* M. ccccxcviij. (1498.) *die.* x. *Januarij.* Vol. II. folio CCXX. col. 2. *Impressu3 Uenetiis* Mccccxcix. *die.* xx. *mensis martij.* Vol. III. folio CVII. col. 4. *Impressum Uenetiis* Mcccc xcix. *die.* xv. *Martij.* Vol. IV. folii 114. col. 2. M. ccccxcix. *die octauo Marcij. Uenetiis.* sine mentione typographi. Vol. I. fol. 134. ad calcem col. 4: *Impresum* (sic) *venetiis āno dñi.* M. ccccxcix. *die.* xiiij. *Feb.* Huic æque, ac ceteris uoluminibus adjectum est registrum chart.

74. *Oratio funebris et luctuosa: p magistrū Conradū Sūmenhart de Calw sacre theologie ɔpfessorem habita ad vniuersitatem Tuwingēsem in officio exequia4: qd' eadem vniuersitas pro illustri pncipe domino Eberhardo primo duce in Wirtemberg ɀ Deck: tanq3 pro suo patrono ɀ fundatore*: vii. *ydus Martij.* M. cccc. xcvi. *pie pegit. qui pclarus pceps paulo ante in festo beati Mathie apostoli hora vespera4: eodem anno diem clauserat extremum.* in 4. Charact. goth. cum signat. a. b. ternis, sine custod. & num. foll. Folio recto 11. *Finit oratio — Impressa in oppido Tuwingñ: p Magistrum Johannē Othmar: Anno.* M. cccc. xcviii. Accedunt Summarium orationis, & Epitaphia Eberhardi. Primum hunc esse librum Tubingæ impressum ante me observavit Cl. *Schnurrer*, Professor Tubingensis, in Programmate de Origine Typographiæ Tubingensis, mense Decembri 1784. edito.

75. *Meditationes — Ioannis de Turrecremata — Cardinalis posite et depicte de ipsius mandato in ecclesie ambitu sancte Marie de Minerua Rome.* Subjecta est imago Dei Patris creatoris. in 4. Charact. goth. luculent. & elegans, cum signaturis a. b. c. (quaternis) & d. terno. Ad calcem folii 5. recti ternionis d. est *Finis. Impressum Rome per Magistrū Stephanum Planck de Patauia: Anno domini.* M. cccc. xcviij. *die vero.* xxj. *Mensis August.* Insunt figuræ ligno incisæ, quarum in titulo facta est mentio. Conf. *Aud.* p. 346.

ANNO

ANNO 1499.

1. Opera Juridica eadem, quæ recensui Fasc. I. pag. 164. & 165. Accedit Bartholi Tractatus de Tabellionibus. in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem col. 2. fol. 26. *Explicit libellus docens modum studendi et eligendi contenta ac abbreuiata utriusq3 iuris — in ciuitate argentinensi impressus Anno dñi* M. cccc. xcix. *die* xx. *mensis Augusti.* Ad calcem col. 4. folii 5. ternionis v: *Finit liber plurimo4 tractatuum iuris impressus Argentine Anno dñi.* M. cccc. xcix. *Finitus sexta feria post Bartholomei.* Habet *Denis* in *Supplem.* pag. 478.

2. *Excellentissimus — Antonius Corsettus Syculus* (J. U. D. & Jur. Pontific. Prof. Pad.) *de potestate ac Excellentia Regia: una cum Tractatu de Minimis. de verbis Geminatis. de Priuilegio pacis. de Fallentiis ad regulam spoliatus ante omnia et de materia Trebellianice.* Fol. magn. Præit epistola auctoris ad Reges Hispaniarum. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & num. foll. nec non custod. Ad calcem post Tabulam quæstionum: *Uenetiis per Bernardinum stagnin* (sic) *de Tridino de Monte ferrato.* M. ccccIxxxxix. *die* viiii. *Augusti.* Cum registro chartarum, & typographi insignibus. Conf. *Neocell.* pag. 202.

3. *Tractatus- De Successionibus Abintestato Per Dominum Nicolaum De Ubaldis Perusinum* — Item *Tractatus De Successionibus Abintestato Clericorum Regularium Et Secularium.* Fol. magn. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Solemnis Tractatus — Explicit. Impressum Uenetiis per Bernardinum Uenetum De Uitalibus. Anno domini.* M. ccccIxxxxix. *Die.* xx. *Junii.* Exstat etiam in *Neocell.* pag. 203. *Denis Suppl.* adduxit editionem Brixinensem ejusdem anni.

4. *Ars epistolandi Francisci nigri veneti doctoris clarissimi.* in 4. cum imagine ligno incisa. Charact. goth. minutiss. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem: *Opusculum hoc de arte scribendi epistolas quam diligentissime emendatum charactere.* (sic) *Impressum Anno dñi.* M. cccc. xcix. Videtur indigitasse *Denis* in *Supplem.* pag. 471. n. 4030. Conf. *Braun* pag. 318. & *Weisl. Arm.* pag. 733.

5. Petri Pintoris Med. D. & Alexandri, VI. R. P. Medici Aggregator, seu Sententiæ omnium Doctorum de præservatione & curatione pestilentiæ collectœ. Fol. Præit Epistola dedicatoria ad Alexandrum VI. item argumenta capitum & emendationes. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit libellus agregator* (sic) *sententiarum — editus p Petrum Pintor — Rome impressus per — Eucharium Silber. Anno salutis.* M. ccccic. *Die.* xx. *mensis Februarii.* Cum registro chart. Conf. *Audiff.* pag. 347.

6. *Sacri canonis misse Expositio in alma vniuersitate Tuwingensi ordinarie lecta* a Gabriele Biel. in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Circa finem columnæ quartæ ternionis ʒ. *Finem cepit hec sacri canonis misse lectura in alma vniuersitate Tubingn Anno domini* 1488. — *reuisa et cum prothotipo auscultata. opera — Eximii viri Wendelini steinbach sacre theo-*

logie epfess3. in ~~*pfato gymnasio lectoris ordinarii. sicque accurate elimata (longe amplius quam prior euaserit impressura)*~~ (indigitatur editio a me descripta ad annum 1488. N. XII.) *librariorum caracterisatione in lucem prodiit. Expensis Friderici meynberger in vigilia sancti Andree. Anno dñi* 1499. ꝛc. Accedunt 1) Epigramma Henr. Bebel, 2) Wendel. Steinbach epistola ad Meynbergerum, & 3) index materiarum. Conf. a me dicta Fasc. III. pag. 98. & 99. compendium hujus operis hoc anno Tubingæ impressum descripsit *Braun* pag. 316. N. XXIV. Conf. etiam programmata duo a Cl. Prof. Christiano Frid. Schnurrer annis 1784. mense Decembr. & 1788. mense Decembr. edita de origine Typograph. Tubingensis.

7. *De futuris christianorum triumphis in Thurcos et saracenos — fatidicus — libellus* &c. in 4. Charact. german. eharta sordida, cum signaturis a. b. c. sine custod. & num. foll. Ad calcem præter alia legitur: *Anno — dni nostri ihesu xpi* M.cccc.xcix. — *per Johannem Froschauer in — Augusta impressum est. pro qua* &c. &c. Conf. *Zapf. Aug.* pag. 134.

8. *Paruulus Philosophie naturalis — In — Erffurtensi gymnasio per Bartholomeum* (Arnoldi) *de Usingen liberalium studiorum interpretem concinnata* (interpretatio) &c. item *Questio de Quiditate* (sic) *Quantitatis continue. Per eundem* &c. in 4. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio Cxxxix. legitur: *Impressum Liptzick per Wolfgangum Steckel Baccalarium Erffurdensem et ciuem Lipsensem. Anno* 1499. *In vigilia sancti Mathie apostoli finitum.* Accedunt *Questiones in presenti opusculo contente.* De auctore conf. *Ossinger Bibliothec. Augustinian.* pag. 955. De edit. præsenti conf. *Leich* pag. 75.

9. *Tractatus sacerdotalis de sacramentis deque diuinis officiis et eorum administratione.* Nicolao Bloniò auctore. in 4. Charact. goth. coll. 2. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finit tractatus — Impssus Argentine p Martinum flach. año dñi.* M. cccc. xcix. Accedit *Tabula huius tractatus.* De opere ipso conf. dicta Fasc. III. pag. 106. n. XXIV. Editio, ut videtur, incognita.

10. *Iesus. Maria. Dictys Cretensis De Historia Belli Troiani Et Darses* (Dares) *Priscus De Eadem Troiana.* in 4. Præit epistola dedicatoria Francisci Faragonii ad Bernardum Rictium Messanensem patritium de editione hac collatis multis Codd. MSS. a se facta. Charact. rotund. eleg. cum signat. a — i. sine custod. & num. foll. Ad calcem folii ultimi quaternionis g. *Finit opus Dictus Cretensis de bello Troiano ac de reditu graecorum Anno.* M. cccc. xcix. *kal. Februariis.* Folio sequenti, primo quaternionis h, Daretis *Historia De origine troianorum foeliciter incipit.* In prima pagina folii 10. quinternionis i 2. *Finit historia antiquissima Dictis Cretensis atque Daretis Phrygii — in — urbe Venetiarum — impressa per Cristoferum* (sic) *Mandellum de pensis Kalendis Martii. M. CCCC, LXXXXIX. Laus deo & beate uirgini.* Accedit *Registrum* (chartarum) *operis.* De opere, & eius auctoribus Conf. *Brauu* P. I. pag. 65 & 66. nec non auctores ab eos laudatos. Præsentis editionis, quæ forte Messanen-

ſanenſis anni 1498. a *De Bure* in *Hiſtoire* n. 4722. recenſitæ repetitio eſt, meminit idem De Bure ibid.

11. Pauli Florentini ordinis S. Spiritus de Roma *Breuiarium ſuper totum corpus iuris Canonici*. in Fol. Charact. goth. coll. 2. cum ſignat. & num. foll. In columna 4. folii CXXIX. *Decretorum ac Decretalium Sexti & Clementinarum perutile Breuiarium cum tabula per Albertuʒ Küne d' duderſtat. Anno ſalutis.* 1499. De auctore conf. *Denis Garell.* pag. 124. Editionem operis ejusdem ab eodem typographo curatam recenſui Faſc. III. ad an. 1486. pag. 56. Editio præſens videtur minus nota.

12. *Speculū finalis retributionis tam bonoꝝ operū qʒ maloꝝ: — Petri Reginaldeti de ordine fratrū minoꝝ:* &c. in 4. Charact. goth. cum ſignat. ſine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finit ſpeculū — Impreſſum Baſilee per magiſtrū Jacobum de fortʒen Anno noſtre ſalutis Milleſimo quadringenteſſimo nonageſimo nono. Finis.* Cum Typographi inſignibus. Conf. *Braun* pag. 311. *Gem.* pag. 260.

13. *Bonauentura de caſtitate et munditia ſacerdotum et ceteroꝝ altaris miniſtrorum.* in 4. Charact. german. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. In averſa pagina folii 5. ternionis F. — *Finit fauſte. per prouidum Melchiorem Lotter Liptzenſis opidi conciuem impreſſum. Anno ſalutis.* xcix. *duodecimo inſuper Junii kalendas foeliciter terminatum.* Non habet *Leich* nec alius quisquam.

14. *Opus Martiani Capelle de Nuptiis Philologie et Mercurii libri duo de grammatica de dialectica de rhetorica de geometri.* (ſic) *de arithmetica de aſtronomia. de muſica libri ſeptem.* in Fol. Cum epiſtola dedicatoria Franciſci Vitalis Bodiani, editoris, ad Johann. Chæregatum Epiſc. Catharenſem. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Martini Capellæ Liber finit. Impreſſus Vicentiæ Anno ſalutis* M.ccccxcix. xvii. *Kalendas Januarias per Henricum de Sancto Vrſo cum gratia & priuilegio decem annorum: ne imprimatur neque cum commentariis: neqʒ ſine: & coetera: quæ in ipſo priuilegio continentur. Laus Deo & beatæ Virgini.* Cum caſtigationibus erratorum, Regiſtro chartarum, & typographi inſign. Editio prima rariſſima. Conf. *Clement.* Tom. VI. pag. 219. col. 2. ſeqq.

15. *Cyrurgia Guidonis de cauliaco De balneis porrectanis Cyrurgia Bruni Theodorici Rolandi Rogerii Lanfranci Bertapalie Ieſu Hali de oculis canamuſali de baldac de oculis.* in Fol. Charact. goth. minut. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. In prima pag. fol. 270. *Explicit — Uenetiis Impreſſus (impenſis dñi Andree Torreſani de Aſula) per Simonem de Luere.* 23. *mēſis Decembris.* 1499. *Feliciter.* Cum regiſtr. chart. Meminit *Orlandi* pag. 310.

16. *Manuale Parrochialium* (ſic) *Sacerdotum.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. a. b. c. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Impreſſum Auguſte per Johannem Froſchauer. Anno dñi.* M. cccc. xcix. (1499) *Zapf. Aug.* p. 134. præcipue vero *Meuſ.* Stuck II. pag. 276.

17. *Opera Agricolationum: Columellæ: Varronis: Catoniſqʒ: nec non Palladii: cum exſcriptionibus & commētariis. D. Philippi Beroaldi.* Fol. Præit

Georg.

Georg. Merulæ Alexandr. explicatio dictionum priscarum in his libris occurrentium. Cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressa Regii impēsis Frācisci Mazali Regieñ. Imperante diuo Hercule Estē. MCCCCLXXXXVIIII. Die XX. Nouembris.* Accedunt D. Ugerii Pontremulensis carmen, Registrum chart. & insignia Bibliopolæ. Meminit *Orlandi* p. 194.

18. Paulus Venetus ord. Erem. S. Aug. in 8. Libros Physicorum Aristotelis & in Commentarium Auerrois. Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Uenetiis per — Gregoriū de Gregoriis* (NB. solum) *Anno* — M.ccccxcix. *die* xxiij. *mensis Aprilis.*

19. Figura Theatri, cui subjectus est titulus: *Terentius cū Directorio Vocabulorū Sententiarū artis Comice* (& cum) *Comētariis* (auctoribus) *Donato Guidone Ascensio.* Fol. Folio verso eodem Philomusi ad typographum epistola legitur, qua editionem Terentii ab ipso factam (designat abs dubio editionem Joh. Grüninger anno 1496. de qua paulo post) magnopere laudat. Scripta est epistola *ex Ingolstadensi* sc. Academia, sine nota diei & anni. Charact. rom. cum signat. & inde a fol. 7. num. foll. nec non figuris ligno incisis quam plurimis. Folio recto CLxxxI. post epigramma Bebelii *In laudem Terentianæ lectionis* legitur: *Impressum in — Argentina per Ioannem Grüninger. Ad illam formā vt intuenti iocundior, atq3 intellectu facilior esset Per Ioannem Curtum ex Eberspach redactum. Anno a natiuitate dñi.* 1499. *Tertio ydus Februarij,* Editio Bibliographis parum cognita, & verbulo tantum insinuata a *Gem.* p. 239. *Harw.* p. 164. Fabr. T. I. p. 55. Editores Terentii Bipontini editionem hanc cum versione germanica, hoc anno impressa ibid. per eundem confuderunt p. XIII. Versionem hanc infra recensebo N. 43. Ceterum videtur ad normam editionis ab eodem typographo ann. 1496. excusæ, & a *Freytagio* Tom. III. p. 590. & 591. descriptæ facta: in non nullis tamen diversa est.

20. Petri Dorlandi, Carthusiani *Viola anime p modum dyalogi: inter Raymundū Sebundū:* (Sabund.) — *et dominū Dominicū Seminiuerbium. De hominis natura* (*ppter quem oīa facta sunt*) *tractans. Ad cognoscendū se. deum. et hoīem.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finit dyalogus — Colonie Imp̄ssis — Henrici Quentell — Impressus. Anno* — M.cccc,xcix. *Die* xxix. *mēsis Maii.* Conf. *Weisl.* p. 718. seqq. ubi & opus ipsum, & editio fuse describitur. Ex Weisl. habet *Denis* in *Suppl.*

21. *Philippi Beroaldi de felicitate opusculum.* 4. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio verso 4. duernionis D. *Impressum Bononiæ a Benedicto Hectoris — Anno salutis Millesimo undequingētesimo. Idibus Aprilis* &c. Conf. *Braun* P. II. p. 312.

22. *Declaratio Lepidissima Ebriosi Scortatoris Aleatoris de uitiositate* (quis nempe altero vitiosior sit?) *Disceptantium: Condita a Philippo Beroaldo.* 4. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll.. Folio 4. recto duerni c: *Impressum Bononiæ a Benedicto Hectoris — Anno Salutis Milesimo* (sic) *undequingentesimo* &c. cum typographi insign. & registr. chart. Conf. *Clement.* T. II. p. 229. *Braun* p. 312.

24. *Oratio*

23. *Oratio Prouerbiorum condita a Philippo Beroaldo, Qua doctrina Remotior continetur.* 4. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 3. recto duernionis d finit *Impressa Bononiæ p Benedictum Hectoris chalcographum accuratissimum Anno Salutis. M. Vndequingentesimo. Die* xvii. *decēbris sub diuo Ioāne Bentiuolo* &c. Conf. *Clement.* T. II. p. 230. *Braun* p. 312.

24. Epistolæ variorum auctorum græcæ. 2. Voll. in 4. Ad calcem Vol. I. *Venetiis apud Aldum mense Martio. M. ID. cum priuilegio ut in cæteris.* Secundo Volumini præmissa est Aldi epistola ad Codrum Urceum scripta *Venetiis quinto decimo Calendas maias. M. ID.* Ad calcem vero tantum legitur: *Venetiis apud Aldum. eadē qua cætera cōditione.* Editio accurate descripta a *Denis Garell.* p. 187. seqq. Exstat apud nos ejusdem operis, & editionis, exemplar aliud, cujus tamen Volumen I. mutilum est, caret enim titulo aliisque a Denis l. c. commemoratis, & incipit ab Epistolis Synesii. Folio signato α. ΣΥΝΕΣΙΟΥ ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ. Minus accurate de hac editione differit *Braun* P. II. p. 317. ubi affirmat, partem, seu volumen primum complecti epistolas 26. secundam epistolas 9. Dicendum fuerat, epistolas contineri Vol. I. auctorum 26. Vol. II. auctorum 9.

25. *Sermones Gabrielis* (Biel) *de festiuitatibus Christi. — gloriose virginis marie. — de sanctis.* 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Pars quælibet registrum vel præmissum, vel subnexum habet. Ad calcem sermonum de festis Christi legitur: *Sequūtur nunc sermones de festiuitatib⁹ beate Marie virginis.* Ad horum calcem subscripta leguntur sequentia: *Finis sermonū de festiuitatibus v̄ginis gloriose Feria scda post festū Otmari sancti abbatis Anni.* 99. sc. post 1400. Sermones de Sanctis, iisdem cum præcedentibus typis impressi hæc tantum subscripta habent: *Finis sermonū de sanctis.* Sermones de B. Maria Virg. ad ann. 1499. recenset *Braun* P. II. p. 318. sermones de sanctis idem ibid. p. 56. inter libros nota anni carentes. De sermonibus de festivitatibus Christi nihil habet. Sermones de festivitatibus Christi, & de sanctis commemorat *Denis Supplem.* p. 515. inter libros sine nota anni.

26. Suidæ Lexicon græcum a Demetrio Chalcondila editum, curante Johanne Maria Cataneo, cujus ad Albertum Pium epistola latina folio recto 2. legitur. fol. Charact. græcus minutior cum multis abbreviaturis. sine num. foll. sed cum signat. & custod. Charta præstantiss. Ad calcem post registrum Chartarum: *Anno ab incarnatione.* M. cccc. lxxxxviiii. (1499) *die* xv. *nouembris, Impressum, Mediolani impensa & dexteritate D. Demetrii Chalcondili Joannis Bissoli Benedicti Mangii Carpensium.* cum insignibus Joh. Bissoli, & Bened. Mangii. Folium rectum ultimum Johannis Salandi ad Demetrium Chalcondilum, nec non ad lectorem carmina continet. Conf. *De Bure* Bell. Lettr. n. 2237. *Hamb.* Thl. 4. p. 186.

27. Pedacii Dioscoridis de materia medica libri sex. De Alexipharmacis & Theriacis libri 3, septimi, octavi, & noni nominibus insigniti. Accedunt Nicandri Theriaca, & Alexipharmaca, Græce. Fol. Præeunt titulus græcus, & Epigramma græcum in Nicandrum, Aldi ad Hieronymum Donatum

tum Patritium Venetum Epiſtola ſcripta *Venetiis octauo Idus Julias M. ID.* & index plantarum, animalium, metallorum alphabeticus græcus, quæ ſunt foll. 6. ſine num. foll. cum ſignat. & custod. Dioſcoridis liber 9. terminatur folio 9. verſo quinternionis π. Folium 10. ejusdem vacuum eſt. Nicandri Theriaca, & Alexipharmaca notis marginalibus inſtructa ſunt, & terminantur folio 6. recto ternionis E. cum ſubſcriptione: *Venetiis apud Aldum. Menſe Julio. M. ID.* Meminerunt editionis *Hamb.* Thl. 2. p. 83. *De Bure* Scienc. & Arts n. 1550. In noſtro exemplari typis aliis adnexa ſunt ſeorſim ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΑΛΕΞΙΦΑΡΜΑΚΑ ΝΙΚΑΝΔΡΟΥ. h. e. Scholia in Alexipharmaca Nicandri. Sunt foll. 10. Ad calcem vero ſola vox ΤΕΛΟΣ ſubſcripta eſt.

28. *Computus Nurēbergenſis perutilis clerico cu3 figuris textum declarantibus.* in 4. Charact. germ. cum ſignat. A. B. C. ternis. ſine cuſtod. & *num.* foll. Ad calcem ultimi folii verſi: *Impreſſum Liptzigk p Iacobum Thanner Herbipolēſem. Anno ſalutis noſtre.* 1.4.99. Meminit *Leich* p. 76.

29. *Obſequiale ſiue benedictionale ſcd'm eccleſiam Auguſteñ.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Ad calcem folii verſi LXXXI. *impreſſum p Erhardū Ratdolt explicit feliciter.* xxvj. *die. nouēb. anno xpi* lxxxxix. Folium ſequens rectum diſtichon notum *Erhardi Ratdolt felicia* &c. nec non ejusdem inſignia exhibet. Conf. *Zapf Aug.* p. 132. ex quo habet *Denis* in *Suppl.* p. 471.

30. *Decreta concilii Baſilienſis.* Subjectum eſt *Ad vrbem Baſileam epigramma Sebaſtiani Brant*, ejusdemque folio 2. legitur epiſtola hujus *editionis* omnium primæ dedicatoria ad Joh. Antonium de S. Georgio, Cardinalem Alexandr. ſcripta *Ex Baſilea* (ſic) *kalendis Marcijs. Anno a natali.* (ſic) Mccccxcix. Idem abs dubio annus impreſſionis, & locus fuit. Eſt in 4. Charact. goth. cum ſignat. a — o. ſine cuſtod. & num. foll. Ultimo occurrit Bulla Nicolai V. actorum confirmatoria, quæ terminatur folio octavo recto quaternionis o. ſine ſubſcriptione. Conf. *Braun* P. II. p. 12. item *Zapf. Cat.* p. XII. Ex hoc habet *Denis* in *Suppl.* p. 507.

31. *Valerii probi grāmatici de interpretandis romanorum litteris opuſculum feliciter incipit.* in 4. Præit folio 1. verſo Joannis Bonardi Presbyteri Veronenſis, qui editionem curavit, epiſtola dedicatoria *Marco plebano digniſſimo Diuæ Mariæ gratiarū Sancti Fantini Venetiis* — data eſt epiſtola *VI. Idus Aprilis* ſine anno. Character romanus eſt cum ſignat. a — e. ſine cuſtod. & num. foll. Conſtat foliis 20. Ad calcem ultimi verſi legitur: *Impreſſum Venetiis per Ioannem de Tridino alias Tacuinum anno domini. M. CCCC. IC. VIIII. die. xx. Aprilis Regnante Illuſtriſſimo & excellentiſſio Do. Auguſtino Barbadico. Finis.* Non videtur dubitandum, quin per errorem typi pro XC. (90) irrepſerit numerus IC. (99) ut adeo legendum ſit *M. CCCC. XC. VIIII.* (1499) Ceterum apud *Fabr.* T. III. p. 381. editio omnium prima hujus operis memoratur Veneta anni 1501. per Jo. Bernardum Presbyterum Veron. curata. Sed videtur Fabricius noſtram deſignare voluiſſe, quemadmodum etiam *Orlandi* p. 392.

ubi

ubi editionem Venetam anni 1498. excitavit. Apud alios Bibliographos altum eſt de ea ſilentium.

32. *Plautinæ uiginti comediæ — cum — interpretatione — Petri Vallæ placentini ac & (ſic) Bernardi ſaraceni Veneti.* Fol. Charact. rom. cum ſignat. & cuſtod. ſine num. foll. Editio in duas eſt partes diſtincta. Pars I. Vallæ adnotationes in loca ſelecta. Pars ſecunda Saraceni emendationes, & enarrationes cum ipſo Plauti textu, qui deeſt in parte prima, complectitur. Folio 6. recto ternionis m P. I. finitur, ibidemque legitur: *Impreſſum Venetiis aere et impenſa eruditi uiri Marci Firmani.* Accedit *Regiſtrum* (chartarum) *huius operis — Cum Gratia Et Priuilegio.* Ad calcem Partis II. folio 3. recto ternionis F. eſt *Finis* operis, quod eſt *Impreſſum Venetiis per Simonem Papienſem dictum Biuilaqua — Anno — M. CD. XCIX. XV. Klendas* (ſic) *Octobris* &c. Externam hujus editionis formam adcurate deſcripſit *Helm.* p. 190. & 191. in enarrando autem argumento minus adcuratus fuit.

33. Boethii libri de Arithmetica, Muſica, Geometria, Philoſophiæ conſolatione, & de diſciplina ſcholarium. Fol. Charact. goth. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. Folio verſo 69. *Venetiis Impreſſum Boetii opus per Ioannem et Gregorium de gregoriis fratres* &c. *Anno* — 1499. *die* 8. *Iulii.* &c. cum regiſtro chart. & inſign. typograph. Eſt pars editionis plurium operum Boethii, quæ deſcribitur in *Neocell.* p. 196. & 197.

34. Scriptores Aſtronomici Veteres græci & latini, hoc eſt: *Julii Firmici Aſtronomicorum libri octo integri, & emendati, ex Scythicis oris ad nos nuper allati. Marci Manilii aſtronomicorum libri quinque. Arati Phænomena Germanico Cæſare interprete cum commentariis & imaginibus. Arati eiuſdem phænomenon fragmentum Marco T. C. interprete. Arati eiuſdem Phænomena Ruſſo Feſto Auieno paraphraſte. Arati eiuſdem Phænomena græce. Theonis commentaria copioſiſſima in Arati Phænomena græce. Procli Diadochi Sphærea græce. Procli eiuſdem Sphærea, Thoma Linacro Britanno interprete.* Fol. Præeunt folia ſex, Titulum, Aldi Manutii ed Guidonem Pheretrium Urbini Ducem, & Peſcennii Franciſci Nigri ad Hyppolitum Eſtenſem Cardinalem epiſtolas, nec non Elenchum Librorum, & Capitum Julii Firmici complectentia. Folio ſeptimo opus incipit romano charactere elegantiſſimo impreſſum cum ſignat. & cuſtod. ſine num. foll. Chartæ ſignatæ ſunt litteris a — h. item aa — kk. Folio recto octavo quaternionis kk. liber octavus Julii Firmici terminatur: *Venetiis in ædibus Aldi Romani menſe Iunio. M. ID.* cum privilegio ad 10. annos, & regiſtro chart. Cum Manilio novæ ſignaturæ ſunt A — N. item N. O. P. — T. Folio octavo recto quaternionis T. hæc circa medium paginæ tantum leguntur: *Venetiis cura, & diligentia Aldi Ro. Menſe octob. M. ID. Cui conceſſum eſt ab Illu. S. V. ne hos quoq3 libros alii cuiquam impune formis excudere liceat.* Conf. *De Bure Sciences & Arts* n. 1972. *Gaignat* n. 1244.

35. *Commentarii quæſtionum tuſculanarum* (cum textu) *editi a Philippo Beroaldo.* Fol. Charact. rom. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Ad calcem folii 114. recti: *Impræſſum* (ſic) *Venetiis p Bartholomeum de Zannis de*

Portesio. 1499. *die.* xvii. *Mensis Julii.* cum registro chart. Editio prima. Conf. *Freytag Appar.* T. I. p. 255.

36. *Cyrurgia magistri Petri de largelata.* Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio recto 131. post tabulam & registrum chart. tantum legitur: *Venetiis.* 1499. *die* [illegible] *Septembris.* Conf. *Braun* P. II. p. 317.

37. Nicolai Perotti Episc. Sipontini Cornucopiæ, sive commentarii linguæ latinæ. Fol. cum Praefat Aldi. Charact. rom. cum signat. custod. & in ipso quidem opere, seu commentariis etiam cum numeris paginarum, non foliorum tantum. Ad calcem paginæ 642. post registrum chartarum legitur: *Venetiis. In Ædibus Aldi. Mense. Julio. M. ID.* cum privilegio. Conf. *Helm.* p. 192. & 193.

38. Joh. Crastoni, Carmelitæ, Lexicon Græco-Latinum. Fol. Præit Epistola dedicatoria Boni Accursii ad Franciscum Turrianum. Charact. uterque elegans cum signat. & num. foll. roman. a fol. II. usque ad fol. CXXVII. In reliquis ab 128. usque ad 256. ex typographi negligentia desiderantur. Folio verso 256. legitur: *Mutinæ Impræssum. in ædibus Dionysii Bertochi bonon. subterraneis. Anno humanæ redemptionis. Millesimo Nonagesimo Nono.* (omisso centenario) *Tertio decimo Kalen. Novemb. Divo Hercule estensi. Ferrariæ duce imperii habenas gubernante.* Folium 257. rectum continet *Registrum* Chart. & typographi insignia. Nostro exemplari adnexum est, aliis typis, Lexicon alphabeticum latinorum vocabulorum, quibus græca præcedenti respondent, cum correctione errorum Typographicorum in fine annexorum. Huius lexici latini auctor Ambrosius Regiensis se illud rogatu Simonis Bambacii composuisse testatur in præfatione *Regii Lepidi scripta tertio nonas Julias. M. D.* (1500) Crastoni Lexicon secundum hanc editionem excitavit *Orlandi* p. 206. Lexici autem Latini nullam facit mentionem.

40. Ciceronis Epistolæ familiares cum plurium commentariis. fol. Charact. roman. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem folii CCXXXVI. recti *Expliciunt Marci Tullii Ciceronis epistolæ familiares cū cōmento Hubertini Crescētinatis & Martini philetici super epistolis electis & Georgii Merule Alexandrini*: Addita etiam sunt *nōnulla alia loca per Angelū Pollitianum* (sic) *interpretata Impræsse per Jacobum zachonem pedemontanū. sub annis — Millesimo. cccc. lxxxxix. die decima mensis Junii.* Editio, ut videtur incognita.

40. Laurentius Valla de Elegantia ling. lat. & de Pronomine sui cum Lima Antonii Mancinelli. Fol. Charact. rom. cum signat. a — o. sine custod. & num. foll. Folio 4. recto quaternionis o legitur: *Impressum Venetiis per Jo. Baptistam Sessa. Anno Domini M. CCCCXCIX. Die. VIII. Februarii.* Accedit insigne typographi, & tabula 3. foliorum, & dimidii. Editio, ut videtur, minus cognita, commemorata tamen ab *Orlandi* p. 59.

41. *Compendium iuris canonici.* Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem columnæ 3. folii 7. quaternionis 1: *Finit compendium iuris canonici. impressum Argētine: anno dñi.* Mccccxcix. *in die sctē Appollonie. Vginis et mris.*

42. Teren-

42. Terentii Comoediae Theodisce. Fol. Cum figuris ligno incisis, signat. & num. foll. roman. sine custod. Folio recto CLXVIII. **Getruckt in der keiserlichen und fryen statt Straßburg von Hanß grüninger. Und seligklich geendet uff zynstag vor sant Gregorien Tag. Nach Cristi geburt.** 1499. Conf. *Panzer. Annal.* p. 241. seq. *Braun* P. II. p. 309.

43. *Persius cum tribus comentariis* (sic) *Cornuti Philosophi — Joannis Britannici — Bartolomei Foncii* — fol. Charact. rom. cum signat. & num. foll. rom. sine custod. Folio verso LXIII. *Impressum Venetiis sumtu — Joannis de Tridino. Anno — M. CCCC. XCIX. Die uero. IIII. Mēsis Nouēbris Regnante — Augustino Barbadico Cum Gratia Et Priuilegio.* Registr. Chart. & insign. Bibliopolae. Habet *Orlandi* p. 52.

44. Johannis Peyligk Czitzensis Artium Mag. *Philosophie Naturalis Compendiū* — ex S. Thoma Aq. & Ægidio romano excerptum fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 7. verso quaterni Q: *Impressum est opus istud in insigni oppido Liptzensi opera et solertia Melchiar* (sic) *Lotter Anno — Millesimo quadringentesimo nonagesimo nono pridie idus septēbris.* Non habet *Leich*: nec alius, quod sciam, Bibliographus. Attamen *Leich* p. 65. & ex eo *Freytag Appatat.* T. I. p. 539. excitarunt editionem hujus operis ab eodem typographo die eadem sed anno 1491. factam. Prior testem adpellat Catalog. J. G. Schwarz. Videtur mihi suspecta editio. Freytag loc. cit. habet pauca de auctore.

45. *Summa de veritate — Thome Aquinatis — per — Theodoricum de Susteren cōuentus Coloniensi fratrum predicatorū regentem — reuisa — pristine integritati reddita* &c. Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folii Clxxvij. columna 4. post sex disticha in laudem hujus editionis *finit haec summa Impressa Agrippine, opera atq3 impesis. — Henrici Quentell. — Anno — nonagesimo nono supra millesimum quadringentesimū Ipso die celebritatis autoris cursu felici ad finem usq3 perducta.* Habet *Denis Suppl.* p. 476. ex 2. Bibliothecis tantum.

47. *Commentaria* (Julii) *Caesaris* sc. de Bellis Gallico, Ciuili, Alexandrino, Africo, Hispano. Fol. Charact. rom. cum signat. sine custod. & num. foll. Ex recensione Hieronymi Boninii, cum indice alphabetico locorum & populorum. Ad calcem folii versi 5. ternionis r: *Impressum Venetiis. sumptibus dñi Benedicti Fontana Anno ab incarnatione domini.* M. cccc. xcix. *Die uero.* xiij. *Aprilis.* cum registro chart. Conf. *Gem.* p. 264. seq.

47. *Perutile cōpendium totius logice Ioannis Buridani cū. preclarissima Solertissimi Uiri Ioānis dorp expositione.* Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 5. verso ternionis y *finit opus Impressum Uenetiis per Petrū: Ioannē de quarēgiis Bergomensem. Anno dñi.* M. cccc. xcix. *die* xj. *Maij.* cum registr. chart. Non habet *Orlandi* p. 54. ubi opera a Querengio impressa recenset: videtur tamen insinuasse p. 393. ad vocem Buridanus. Editionis anni 1490. meminit *Denis Suppl.* p. 286.

48. *Expositio Dini Florentini. super tertia et quarta et parte quītæ Fen quarti canonis Auicēne cum textu. Gētilis de fulgineo super tractatu de Lepra. Gentilis de florētia super tractatibus de dissociationibus et fracturis. Tractatus Dini de pōderib⁹ et mēsuris. Eiusdem de emplastris et vnguentis.* Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. a 2 — 152. Folia 10. posteriora numeris carent. ultimo recto *Expliciunt unquenta — Impressa Venetiis — expensis — Andree de Toresano de Asula: p. M. Johannem Hertzog alemanum de Landaw. Anno salutis domini.* 1499. *die vero Decembris.* 4. cum registro Chart. & insignibus Bibliopolæ. Editio ut videtur, incognita.

49. *Questiones subtilissime Scoti in metaphisicam Aristotelis. Eiusdem de primo rerum principio tractatus Atqu3 Theoremata* cum castigationibus Mauritii Hibernici Ord. min. cum epistola eiusdem dedicatoria ad Petrum Barutium Episc. Patavin. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Ad calcem columnæ 4. folii 233. *Expliciunt — Impressa Uenetiis — expensis — Andree de Asula: Per magistrū Joannē Hertzog de Landauu Alemañ* 1499. *Tertio decimo kalēdas Septēbris.* Pauli Amalthei, & Danielis Cajetani Alexandrei Cremonensis epigrammata. Novit *Denis Suppl.* p. 463. ex Pray.

50. *Elenchi Ioannis Scoti Duns.* Ex recensione Oliuerii Jonti Art. & Med. Doct. cum epigrammate Petri Garaotti. in 4. Charact. goth. idem, ut videtur, qui operis præcedent. cum signat. & num. foll. Ad calcem columnæ 3. folii 31. *Expliciunt questiones — impresse Uenetiis Anno domini Millesimo quadringentesimo Nonagesimo nono. quinto Nonas Octobris.* cum Tabula. Videtur editio incognita.

51. *Liber decretorū siue panormia Iuonis accurato labore summoq3 studio in vnum redacta continens.* in 4. Cum effigie Juonis in aversa folii 1. pagina, & epistola Sebast. Brant ad Joh. Gatzonis plebanum Basileensem, Charact. goth. cum signat. & num. foll. Folio CLXXVIII. recto terminatur opus impressum *Expēsis Michaelis furter* — (ergo Basilee.) *Anno — M. CCCC. XCIX. Mensis Martii die sexta.* — cum Furteri insignibus. Conf. *Braun* P. II. p. 311.

52. *Verborum deponētalium tractatus.* in 4. Charact. goth. cum signat. A — D. sine custod. & num. foll. Folio 3. verso duernionis D. legitur: *Impressum Liptzk per Melchiorem Lotter. Anno dñi Millesimo quadringentesimo Nonogesimo nono Octauo deniq3 May kalendas.* Non habet *Leich* nec *Denis* in *Suppl.*

53. *Martyrologiū Viola Sanctorum.* Subjecta est figura ligno incisa Mariam, ceu Reginam Sanctorum omnium exhibens. In aversa etiam folii ejusdem pagina S. Stephani lapidatio exhibetur. in 4. Præit registrum foliorum 9. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Folio recto CXXIII. *Uiola sancto4 finit feliciter. Anno dñi.* M. cccc. xcix. *die.* viij. *mensis Februarij.* Nescio, cur post *Zapfium Aug.* p. 130. *Braunius* P. II. p. 310. editionem hanc Augustæ Vindelicorum excusam esse adfirmet. Videtur potius Argentinæ per Joh. Prüss excusa. Certe imago B. V. Mariæ, ceu Reginæ Sanctorum omnium, huic editioni præfixa exhibetur etiam in fronte operis immediate sequentis, quod

Joh.

Joh. Prüſs Argentinæ impreſſit. Litteræ etiam majoris alphabeti in utroque hoc opere eædem ſunt. Ceterum editionem hanc excitarunt etiam *Gem.* p. 267. & *Denis Suppl.* p. 469.

54. *Dicta* (commentaria) *iohãnis ſynthen ſuper prima parte alex.* andri de Villa Dei. *Dicta — ſuper Scd'a parte Alex.* Subjecta eſt huic titulo figura ligno inciſa, cujus memini ad num. præc. in 8. Voll. 2. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem I. Partis folio 8. recto quaternionis X: *Finiũt — impreſſa p Induſtriũ Johãnẽ Prũſs argentiñ. Anno dñi.* M. cccc. xcix. xiiij. *die menſis Martij.* Folio 7. verſo quaternionis r: *Finit hic Gloſa* (ſic) *ſuper ſecunda parte — Impreſſa argentine p induſtriũ via Ioannem prüſs. Anno.* M. cccc. xcix. Habet *Denis* in *Suppl.* p. 475. ſeq. Forma non in 4. ſed in 8. eſt.

55. *Elegantie minores Auguſtini dati.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. a. b. quaternis, & c. duerno, ſine cuſtod. & num. foll. Folio 4. recto duerni c: *Auguſtini Dati — libellus — Explicitus eſt. Impreſſum Uienne p iohannẽ Winterburg. anno domini* 1499. *Denis* nec in *Wien.* nec in *Suppl.* hanc habet editionem.

56. Joh. Bapt. Trovamalæ ord. min. Summa caſuum, Roſella adpellata. in 8. Præeunt epigramma *Ad emptorem*, & tabulæ, aliaque foll. 14. Fol, 15, quod inter numerata primum eſt, opus incipit. Charact. goth. minutiſſ. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Folio 479. recto columna 2: *Explicit ſũma Roſella cũ maximo ſtudio emendata. Uenetiis impreſſa per Paganinum de paganinis. Anno domini.* M. cccc. xcix. *die vero.* xxi. (21) *decembris.* cum regiſtr. chart. Conf. *Helm.* I. p. 192. *Weisl.* p. 731. *Leich* p. 140.

57. Nicolai Salyceti Art. & Med. Doct. Abbatis Bomgartenſis *Liber meditationũ cõfeſſionum ac orationũ deuotarum qui Anthidotarius anime dicitur cũ tabula inſertus.* in 8. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. In columna 4. folii 154. finit opus *Impreſſum Uenetiis. Anno dominice incarnationis* 1499. *Tertio kalendas Apriles.* cum regiſtr. Chart. Editio, ut videtur, incognita.

58. Prima, & ſecunda Pars Lecturæ in Librum VI. decretal. Philippi Franchi. Fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. Folio CXXXI. col. 2. *Prima pars — fineʒ tetigit — Impreſſa Uenetiis p Bernardinũ Benalium.* Pars autem ſecunda terminatur columna 2. folii CLVI. Accedit vero tabula, quæ & ſequens folium occupat. Ad hujus calcem legitur: *Explicit — Impreſſum, Uenetiis: mira impenſa Franciſci Bibliopole de Peruſia: nec non Bernardini Benalij: Cura — ipſius Bernardini Benalij. Cum priuilegio — per deceniuʒ. — Anno Dñi.* M. ccccxcix. cum regiſtr. chart. Accedit repetitio Rubricæ de teſtamentis ſic vere ad verbum impreſſa, ut continetur in parte ſecunda ipſius operis inter ceteras rubricas.

59. *Juriſconſulti acutiſſimi domini Philippi Franche de Peruſia. Lectura admiranda ſuper Titulo de Regulis iuris in VI.* Fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. & cuſtod. ſine num. foll. In col. 4. folii 3. duernionis ff. *Explicit — Impreſ-*

Impressum Venetiis mira impensa &c. &c. ut in opere praeced. *Anno Domini* M.ccccxcix. cum regiſtr. chart. *Neocell.* p. 202.

60. Repertorium ad Speculum judiciale Duranti. Fol. magn. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Folio 80. recto legitur; *Venetiis per Baptiſtam de tortis.* Mccccl xxxxix. *die.* viij. *aprilis.* cum inſign. typographi & regiſtro chart.

61. *Celeberrimi — Franciſci Cardinalis Zabarelle Commentarii in Clementinarum Volumen: Cum annotationibus et additionibus domini Philippi Franchi de Peruſia: et domini Nicolai Superantii: Juris utriuſq3 doc.* Fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. roman. Columna 4. folii CCV. *Explicit lectura — Impreſſa Venetiis per Bernardinum Benalium — Ano domini.* M. ccccxcix. *die. vltima Octobrij.* (ſic) cum regiſtr. chart.

62. Azonis JC. Summa. Fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. Columna 4. folii 277. *explicit Impreſſa Venetiis — Georgio Arriuabeno Anno dñi.* M.ccccxcviiij. *die.* xx. *decẽbris.* &c. cum regiſtr. chart. & indicibus foll. 17. De auctore conf. *Freytag Appar.* T. I. p. 580. ſeqq. & auctores ibi citatos. Editio videtur incognita.

63. Alexandri Tartagni Imolenſis Conſil. Vol. I. II. III. & IV. Conf. N. 73. ad ann. 1498.

64. *Nouella Ioannis an.* dree *ſuper ſexto decreta.* Iium. Fol. maj. Cum ſignat. & cuſtod. ſine num. foll. charact. goth. In col. 2. fol. 8. quaternionis v: *Opus auree Nouelle — feliciter finit. Impreſſũ Venetiis a Philippo pincio Mantuano. Anno domini.* M. ccccxcix. *die primo Martii.* cum regiſtro chart. Videtur ignota editio.

65. *Lectura — Angeli aretini ſuper inſtitutis nouiter reuiſa.* fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. Folio 389. col. 4. *Explicit lectura — Impreſſa Venetiis a Philippo picio Mantuano: — Anno dñi* 1499. *die.* 3. *Octobris.* cum regiſtro Chart. Habet *Denis Suppl.* p. 459. ex *Cam. Hipp.* tantum.

66. Jaſonis de Mayno Lectura in I. P. Cod. — *cum priuilegio.* Fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. cuſtod. & num. foll. Columna 4. folii 168. ſubſcriptionis loco *Regiſtrum* chartarum a —, x. habetur. Accedit vero ejusdem auctoris *Rubrica de iure emphiteutico* — emendata ab ipſo auctore *anno* — Mcccc lxxxxi. Hic typographus columnarum numeros adhibuit. Ad calcem col. ccxxiiij. *Expliciunt cõmentaria in primã partem Codicis — Impreſſa venetiis per Bernardinũ ſtagninũ de Tridino — Anno ſalut.* Mcccclxxxxix. *die.* viij. *nouembris.* cum regiſtro chartarum A — H. & tabula foliorum 6. nec non typographi inſign. Habet *Denis Suppl.* p. 469. ex *Caeſ.* tantum.

67. *Lectura — Raphaelis Fulgoſi ſuper ſcdã parte. ff. veteris* &c. Fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. & cuſtod. ſine num. foll. Folio 10. col. 2. quinternionis ff terminatur opus cum privilegio ſenatus Veneti impreſſum ab *Angelo Britanico — Brixie die* xxiij. *Septẽbris.* M. cccc. xcix. cum regiſtro chart. & typographi inſign. Videtur editio incognita.

68. Joh.

68. Joh. Bertachini Repertorium Juris utriusque. Fol. magn. 3. Voll. Charact. goth. cum signat. & num. fol. sine custod. Volumen I. constat *Fo.* liis *cccvij.* Vol. II. *Fo.* liis *cccxlviij.* Vol. III. *Fo.* liis *cccli.* Voluminibus singulis præmissa est tabula: subjunctum vero registrum chartarum. Columna 4. folii cccli. Vol. III. legitur: *Istud opus finitū fuit in vigilia beati iohannis baptiste. Anno dñi.* M. cccc. xcix. Editio adcurate facta, &, ut videtur, incognita.

69. *Alanus in cpuerbiis metrice cōscriptus cū sententiis exponibilibus utilis ad bonorū morum instructiōem.* 4. Charact. goth. cum signat. A — F. sine custod. & num. foll. Folio 6. recto ternionis F legitur: *Impressum Lyptzk p Melchiorē Lotter Anno salutis nostre* (post 1400.) *Nonagesimo nono.* Opus alias *Doctrinale altum* dicitur. Habet *Leich* p. 75.

70. *Almanach noua plurimis venturis inseruientia: per Ioannem Stoefflerinum Iustingensem & Iacobum Pflaumen Vlmensem accuratissime supputata: & toti fere Europe dextro sydere impartiata.* Sunt Ephemerides ab anno 1499 — 1531. inclusive. 4. Præit *Tabula Correctoria In Ephimerides* — item epistola dedicatoria, Joannis de monte regio in Ephemerides commentarius cum additionibus Stœfflerini, & Pflaumii, tabulæ domorum cæli. Hæc omnia foliis 39. impressa sunt. Tunc ipsæ incipiunt ephemerides secundum ordinem annorum gothico charactere impressæ sine custod. signat. num. foll. Ad calcem ephemeridum pro anno 1531. Folio 14. verso hæc tantum leguntur impressa: *Opera arteqꝫ impressionis mirifica viri solertissimi Ioannis Reger Anno salutis christi domini* 1499. *Idibus Februariis He Ephemerides noue explete atqꝫ absolute sunt Ulme: Lector vale.* Subjectæ sunt litteræ capitales IMS. Videtur ignota editio.

71. *Acutissimi — Bartholomei sozini — comentaria in titulū. ff. de acquir. poss. edita pisis āno domini.* m. ccccLxxxxi. *feliciter incipiūt.* in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum in — ciuitate pisana per me hieronymum Ancharanum Reginum de Cruce Anno* — M. cccc. lxxxxviiii. *die.* 1. *Januarij.* Subjecta est figura crucis.

LIBRI

LIBRI
NOTA ANNI IMPRESSA CARENTES, ET ULTIMO SALTEM SECULI XV. DECENNIO IMPRESSI.

CLASSIS I.

LIBROS COMPLECTENS NOTAM LOCI VEL TYPOGRAPHI, VEL UTRIUSQUE IMPRESSAM HABENTES.

199. *Incipit preclarum opus Alberti magni de predicabilibus & predicamentis.* Fol. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Impreſſum Papie per Xpoſorum de canibus impreſſorem ſolertiſſimum.*

200. *Centiloquium Hermetis*, ſeu propoſitiones C. de futuris contingentibus. in 4. Charact. germ. ſine ſignat. cuſtod. & num. foll. conſtat *6. foliis.* Ad calcem Martini Herbipolenſis, typographi Lipſienſis, inſignia ſunt adjecta. Unde etiam *Leich* pag. 101. eidem typographo attribuit.

201. *Paſſionis dominice ſermo hiſtorialis notabilis atque preclarus venerabilis domini Gabrielis biel Artium magiſtri: ſacre theologie licentiati.* in 4. Editio curata a Florentio Diel. Charact. goth minut. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. In col. 3. fol. 54. *Dominice paſſionis — ſermo — emendatus ex originali — et in imperiali opido* (ſic) *hagenau impreſſus* ſc. finit. Accedunt duæ introductiones, ad quarum calcem legitur tantum: *Deo gratias.* Conf. *Braun* P. II. pag. 57.

202. *Juſtini Et. L. Flori Epithome.* in fol. Charact. rom. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſtod. Juſtini Hiſtoriæ terminantur folio xxxix: Flori autem Epitome folio LVII. (57) Ibidem 4. diſticha leguntur, ex quorum poſtremo diſcimus, Juſtinianum Romanum hanc editionem recognoviſſe. Accedit vero Marc. Ant. Sabellici ad Joh. Matth. Contarenum, Patricium, epiſtola, in qua adfirmat, Flori & Juſtini epitomas nunc primum a ſe accuratiſſime caſtigatas, & a Bernardino Raſinio, Novocomenſi adcurate impreſſas eſſe.

203. *Expliciunt articuli reprobati pariſius: impſſi padue p magiſtrum mattheum cerdonis de vindeſchgretz.* Hæc ad calcem leguntur opuſculi 10. foliis conſtantis. in 4. Sine cuſtod. ſignat. & num. foll. Matth. Cerdonis Paduæ impreſſit. Conf. *Braun* P. II. pag. 35.

204. *Tracta-*

204. *Tractatus seruitutum urbano4 prediorum domini Bartholomei Cepolla — eiusdem Tractatus Cautelarum* — in Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem tractatus prioris legitur: *Explicit Tractatus de seruitutibus urbano4 prediorum — Bartholomei Cepolla Ueronensi.* Ad calcem tractatus posterioris, qui seorsim haberi potest, sed iisdem tamen litteris, eidemque chartæ impressus est: *Finiunt cautele vtriusque iuris monarche Domini Bartholomei Cepole Ueronensis. Impresse Uenetiis per Andream de Bonetis de Papia.* Editio, ut videtur, incognita.

205. *Tractatus peregrinus de duello. d. Johãnis de Lignano Mediolanensis. nuper inuentus et in lucem per magistrum Johanem de lignano eius agnatum. Ad utilitatem posterorum editus.* fol. maj. Charact. goth. Est 4. foliorum cum signat. a. a. Ad calcem: *Explicit tractatus compositus per me Jo. de Lignano — In studio Bononiensi. Anno domini* Mccclx. (1360) *pendenti forti exercitu in ciuitatem qui causam dedit huic tractatui.* — cum insignibus V S i. e. Vdalrici Scinzenzeler. Ergo Mediolani impressus est hic tractatus.

206. *Uocabularius poeticus siue Elucidarius Carminum et Historiarum. continens fabulas. Historias. Prouincias Urbes Insulas Fluuios et Montes illustres et cetera.* Subiecta est imago seruatoris. in 4. Charact. goth. minut. cum signat. A — G. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Colonie apud predicatores.* Conf. *Braun* P. II. pag. 16.

207. *Diui Thomæ Aquinatis in librum de Anima Aristotelis. Expositio Magistri Dominici de Flandria ordinis prædicatorum in eundem librum acutissimæ questiones et annotationes* in fol. Charact. goth. cum signat. A — O sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Uenetiis per Simonem beuilaque papiensem cum gratia.* Accedunt registrum Chart. & insignia typographi vel Bibliopolæ. Angelus nimirum sinistra lilium tenens.

208. *Tractatus de efficacia aque benedicte magistri Johannis de Turrecremata.* cum figura ligno incisa sacerdotem exhibente populum aqua benedicta aspergentem. in 4. Charact. goth. cum signat. A. B. duernis, sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Impressum Nurnberge per Johannem Stuchs.* Editio *Panzero* in *N.* incognita. Habet *Denis* in *Supplem.* p. 684.

209. *Preceptorium perutile in quo dece3 sermonibus materia pulcerrimis auctoritatibus fulcita pro uno quoque preceptorum decalogi predicabilis compendiose perstringitur.* in 4. Charact. germ. cum signat. A — F. sine custod. & num. foll. Ad calcem insignia Martini Herbipolensis typographi Lips. Habet *Leich* pag. 102.

210. *Tractatus de arte curandi vitia — Jacobi Carthusiensis* — in 4. Charact. idem, qui opusculi præcedentis, cum signat. A & B. quaternis C. terno, sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit Tractatus de arte vicia curandi Reuerendi patris domini Jacobi Carthusiensis.* Cum insignibus Martini Herbipolensis typographi Lips. Habet *Leich* pag. 103.

211. Parva Logicalia. in 4. Charact. germ. sine signat. custod. & num. foll. Est foliorum 15. Ad calcem: *Impressum p Fredericum Kreusner Laus deo clementissimo.* cum insignibus typographi. Ergo Norimbergæ. Non habet *Panzer* in *N.*

212. *Equens* (sequens) *questio determinata est in quodlibeto studii Erffordensis. Anno* 1486. — *Utrum quemadmodum ante secundum Christi aduentum. qui in fine seculorum expectatur. antichristus — est reuelandus Ita finale post iudicium ipse cum suis complicibus in inferno eternaliter sit cruciandus.* in 4. Constat foliis 44. signatis a — f. sine custod. & num. foll. charact. goth. Alberti Kune, ut videtur. Ad calcem: *Et tantum de ista questione cum suis problematibus. Impressum Memmingen.* Habet *Denis* in *Supplem.*

213. Compendium Theologicæ veritatis. Præmissa sunt themata sacrorum sermonum ad hujus compendii normam concinnata anno 1310. a fratre Bernoldo Monacho cæsareensi ord. cisterc. in Fol. Charact. goth. Johannis Zainer, Ulmensis typographi, sine custod. signat. & num. foll. Ad calcem: *Sit Laus deo.* Accedit vero *Theologyce* (sic) *ueritatis compendium. alphabetico ordine registratum* (uno verbo: index alphabet. materiarum) *ac in regali opido* (sic) *vlma per Johanem Zainer impressum feliciter incipit,* & constat 13. foliis impressis. Ad calcem: *Finis registri.* Cum Bernoldus sua themata ex compendio jam anno 1310. composuerit, ut in fronte operis legitur, nequit compendii hujus theologici auctor esse Thomas Dorniberg, qui Sæculo XV. floruit. Conf. dicta a me Fasc. III. pag. 138. & 139. Editionem hanc descripsit *Braun* P. I. pag. 100.

214. *Rolandi capelluti Chrisopolitani Philosophi, parmensis: ad Magistrum Petrum de gualandris de parma: Cyrurgicum optimum: Tractatus de curatione pestiferorum apostematum. Incipit feliciter.* in 4. Charact. roman. sine custod. signat. & num. foll. constat. foliis 6. Ad calcem ultimi legitur: *Rome impressum p Ingeniosum virū Magistrū Vdalricū gallū de Almania.* Conf. *Aud.* pag. 380.

215. *Textus historie de Anima Arestotelis philozouorum Peripatheticorum principis foeliciter incipit.* in Fol. Charact. german. cum signat. A — F. Quaternus est A. ceteri terni sunt, sine custod. & num. foll. Post medium primæ paginæ folii quarti ternionis F. est *Finis textus historie de anima Arestotelis.* Accedit vero descriptio membrorum corporis humani, terminata in aversa pagina folii 5. ternionis F. In eadem pagina conspiciuntur insignia Martini Herbipolensi typographi Lipsiensis. Editio, ut videtur, jam indicata a *Leich* pag. 100.

216. **In disem büchlin vindet man | wie man einem yeglichen Teütschen fürsten vnnd herren schreiben soll | Auch Ritter vnnd knechten | Stetten vnnd gaistlichen.** In 4. Continet formularia inscriptionum epistolicarum. Est foliorum sex sine custod. signat. & num. foll. Ad calcem: **Getruckt zu Memmingen.** Editio, & opusculum ipsum videntur incognita.

217. *Opusculū Ioānis De Sacro Busto Spericum Cum Notabili cōmento a Magnifico viro Wenceslao fabri de Budweysz* (sic) *medicine Doctore edito | cumq3*

figuris

figuris textum declarantibus vtilissimis. in 4. Charact. germ. cum signat. A — J. sine custod. & num. foll. In prima pagina folii octavi quaternionis J. *Opusculum Magistri Ioannis de Sacrobusto — per — Wenceslaum Fabri — bene correctum et desuper commentatum finit foeliciter.* Accedunt insignia Martini Herbipolensis typographi Lips.

218. *Sulpitii Verulani oratoris prestantissimi opus grammaticum de generibus et nominnq3* (sic) *declinationibus de pteritis & supinis verbo4 de ~qntitate syllabarũ et de multiplici diuersitate carminis. cum vocabulis* (Lexico vocabulorum) *ex diuersis auctoribus collectis.* in 4. Charact. goth. cum signat. a — p. & numeris paginarum, seu foliorum potius, e. g. *Pagina xij.* sine custod. Folia tria postrema 115. 116. & 117. numeris carent. Ad calcem fol. 114. post tabulam: *Clarissimi oratoris sulpitii verulani op⁹ insigne grãmaticũ finit. Impressum Dauãtria* (sic) *in platea episcopi.* Folium 117. nonnisi Tabulam, seu Registrum Chartarum continet.

219. *Esopus grecus per Laurẽtium Vallẽsem traduct⁹* His subiecta sunt symbola 4 euangelistarum. in 4. Charact. goth. constat 6. foliis. Ad calcem: *Aesopus grecus per Laurentium vallensem traductus finit Antwerpie per me go.* (gottfridum) *bac.* Editio, ut videtur, incognita.

220. *Dialogus inter clericum & militem super dignitate papali et regia.* Item *De natiuitate et morib⁹ Antichristi.* Subjecta est icon docentis. in 4. Charact. goth. cum signat. A. terno & B. duerno. Ad calcem aversæ paginæ folii 3. duernionis B: *Explicit compendium de natiuitate. vita. et morte Antixpi. Impressum Colonie p Henricum Quentell.*

221. *Quadragesimale diui concijatoris* (sic) *Pauli wãn doctoris sacre theologie in ecclẽsia collegiata patauiẽsi Notabile et magistrale De preseruatione hominis a peccato per eundem ibide3 ad populum predicatum.* in 4. Præit registrum alphabet. charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio III. duernionis n notitia legitur, hos sermones anno 1468. collectos, & ann. 1469. finitos, h. e. ab auctore ita præparatos fuisse, ut publici juris fieri possent. Ibidem legitur: *Impressum per Johannem Schopsser In Monaci,* h. e. Monachii. Johannes Schopsser anno 1488. & sequentibus Augustæ Vind. typographicam artem exercuit. Forte opus præsens Monachii, antequam Augustam concederet, impressit. Quoe si vera esset conjectura, esset hic liber omnium, quos Monachii impressos hactenus detegere potui, antiquissimus. Meminit ejus *Denis* in *Supplem.* pag. 694. n. 6194.

222. *Extrauagantes. XX. Johannis. XXII.* seu *Constitutiones xx. Johannis pape xxij. cum familiari apparatu domini zenxelini* (sic) *de cassanis* &c. Fol. maj. Charact. goth. cum signat. custod. & num. foll. Folio XXXIX. recto finit *opus tanta* (quanta paulo ante memorata est) *castigatum diligẽtia Lugduni est impressum.* Accedunt Jo. Franc. Apostillæ. & tabula. Meminit *Denis* in *Suppl.* p. 592.

224. Varii tractatus juridici, quorum editiones duæ recensentur Fasc. I. p. 164. & 165. Accedit in h. edit. Tractatus Bartoli de Tabellionibus. Fol. Præit præfatio, hoc habens subjunctum distichon:

Viue vale lector feliciter arripe pulchrum.
Quod Tibi Spirensis Drach Petrus edit opus.

Charact. goth. minut. cum signat. a — r. fine custod. et num foll. Folio 9 quinternionis r verso *Finit tractatus de Tabellionibus.* cum insignibus typographi. Habet *Denis* in *Suppl.* p. 596. sed per errorem ibi editio hæc signaturis carere dicitur. Occurrit etiam in Meuf. III. p. 33. n. 46.

225. *Expositio Georgii super summulis magistri Petri hispani.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem seu folio 10 recto quinternionis N. vocibus Laus deo subiecta sunt insignia I. T. id est Johannis Trechsel, typographi Lugdunensis. Editio, ut videtur, incognita. Exemplari nostro quædam adscripta sunt manu Johannis Altenbeck, notarii, anno 1503. defuncti.

226. Platonis opera, Marsilio Ficino interprete, latine reddita, & commentariis illustrata ab eodem. foll. Tom. II. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Tomus primus sine subscriptione terminatur: ad calcem vero Tomi II. legitur: *Epistola4 Platonis Finis. Impressum Florentie per Laurentiū* (Francisci de Alopa) *Venetū.* Accedunt *Emendatiōs errorum librarii*, quæ cum Naldi Nandii florentini epigrammate in huius operis laudem folia implent 13, & partem 14. Ceterum est hæc prima editio, multis mendis inquinata, ante annum 1490. facta. Conf. *Braun* P. II. p. 21. *Schelhorn* Amænit. *Litterar.* Vol. I. p. 89. §. 22.

227. Alberti M. sermones de tempore. fol. min. Charact. goth. Joh. Zainer. sine custod. signat. & num. fol. cum inscriptionibus paginarum *De — Tempore.* Ad calcem folii ultimi recti: *Sermones de tempore Alberti magni p Johannē zainer vlme impressi Finiunt feliciter.* Conf. *Gemein.* p. 72. *Denis Suppl.* p. 484. ex pluribus bibliothecis noverat. *Helm.* p. 71. P. II.

228. Eiusdem sermones de Sanctis. fol. min. Idem Character, eademque forma externa quoad omnia. Sed exemplar nostrum in fine mutilum est. terminatur enim folio verso secundo sermonis xlvi. de omnibus sanctis in hæc verba: *Et deducet eos ad vite fontes.* Integrum exemplar descripsit *Helm.* p. 72. Habet *Denis Suppl.* p. 484. *Helm.* p. 71. P. II.

229. Angeli de Ubaldis, Perusini, consilia jurid. fol. Folio 1 verso alphabetico ordine leguntur vocabula in sequenti indice occurrentia. Sequitur ergo index materiarum folio 2. terminatus folio 38. Folium 39. vacat. Folio 40. consilia incipiunt sine ullo titulo. Charact. goth. minut. cum signat. in indice A — D. in opere ipso a — p. & aa — oo. Fol. 8. colum. 2. quaternionis oo. septem leguntur disticha, quibus commendatur editio 1) ab adcuratione 2) ab additionibus in ea factis. Ex distichis 3 & 4 Typographum & locum impressionis discimus. En ipsa:

Carcheuus (sic) *impressit pulchra hec antonius arte.*
Cui socius partem ripa zaninus habet.
Ac diui ambroxii (sic) *uenerandus in ede sacerdos.*
Actor ticina dignus in urbe fuit.

Ex disticho sexto correctorem discimus. Fuit nemper Nicolaus Gambarutus. Antonius *Carcheuus* non videtur alius, ac Antonius de Carchano. qui ab anno 1478 — 1494 (secundum *Orlandi* p. 188.) Ticini, seu Papiæ impressit. Præter hæc disticha nihil subscriptum legitur. Nouit *Denis* in *Suppl.* p. 687. sed tantum ex catalogo Bibliothecæ Schwarzianæ. Nec mihi, præter nostrum, hactenus aliud exemplar innotuit.

230. Bartholomæi Cæpollæ Tractatus 1) de urbanorum. 2) rusticorum prædiorum servitutibus. 3) de Cautelis. 4) de simulatione contractuum. 5) Repetitio legis si fugitivi – &c. in 4. Charact. goth. minutiss. cum signat. & num. sine custod. Folio clxxxv. columna 4: *finem felicē accepere — Tractatus — nouissime in Italia satis corrupte impressi necessariā emendationem & additionem meruere per Egregium virum magistrum de gradibus: in nobili ac regia urbe galliarum lugdunen̄ ibiq3 cum accurata diligentia impressi. sc.* per Joh. Trechsel, ut ex typis colligo. Videtur ignota editio, intra annos 14 0 & 1500. facta.

231. *Grāmatica Nicolai perotti cū additionibus regularū: z metrice artis Guarini veronensis* &c. Ex recognitione Pauli Malleoli andelocensis, cuius præfixa est epistola ad Aegidium Delphum. in 4. Charact. goth. minut. quem Jacobo de Pfortzeu Typographo basileensi tribuit *Helmsch.* P. II. p. 24. 24. ob insignia, quæ folio primo recto exhibentur, & huic typographo propria fuisse ex grammatica Francisci Nigri per eundem cum iisdem insignibus Basileæ, 1499. impressa colligit. Habet signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem columnæ 4. folii CVII. (107) *Nicolai Perotti opusculū — finit feliciter.* Accedit Registrum foliorum octo. quæ numeris carent. Exemplar nostrum omni ex parte integrum est. Errorem igitur Typographicum intervenisse oportet apud *Helm.* p. 25. lin. 10. ubi numeros foliorum ad CXL (111) extendi affirmat. Legendum sine dubio CV (105) pro CXL.

232. *Compendium octo partium orationum.* (sic pro *orationis.*) Subiecta sunt 4 evangelistarum symbola, in quorum medio Jesus infans, dextra crucem sinistra alia passionis instrumenta tenens. in 4. Charact. goth. luculentus & elegans cum signat. a — n. sine custod. & num. foll. Folio 8. recto quatern. n. *Explicita est quinta pars et vltima.* Eodem folio leguntur undecim disticha, ex quorum decimo, & undecimo Typographum & locum impressionis discimus: & hic quidem Basilea, ille vero Michael Furter est, cuius subiecta ibidem sunt insignia. Videtur editio incognita.

233. *Sermones sancti Bernardini de senis ordinis fratrum minorū de euangelio eterno.* Subiecta est icon auctoris fol. Char. goth. luculent. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 6. col. 2. ternionis ultimi: *Sermones* (sic) *de euāgelio eterno sancti Bernardini de Senis ordinis frat4 mino4: per Nicolaum Kes-*

ler basilee impresse. (sic) *Finiunt feliciter.* cum insignibus Typographi. Videtur editio incognita.

234. *Libri artis logice Porphyrii et Aristotelis cū explanatiōe magistri Johānis de lapide.* fol. Charact. textus luculent. & commentarii minutus, uterque goth. cum signat. a — v. & A — U. sine custod. & num. foll. Ad calcem col. 2. folii 8 quaternionis U. *Porphiriana, Aristotelicaq3 logica cū explanatione Magistri Joannis de lapide: per Magistrū Joannē de Amerbach Lapidani quondam discipulū accuratissima Impressione apud Basileam: foeliciter finit.* Accedit, qui seorsim haberi potest, *Tractatus eiusdem — de propositionib9 exponibilibus: cū tractatu de arte soluēdi importunas sophistarū argumētationes.* constat foliis 18. signatis a. b. Charact. idem. Praeit Sebastiani Brant elegia commendaticia disticorum 20.

235. Nicolai de Tudeschis Commentar. in libros IV. & V. Decretal. fol. Character gothicus idem, qui est aliorum huius operis librorum in editione Basileensi ad an. 1480. Fasc. II. p. 67. recensita. Desunt etiam custodes, & num. foll. Adsunt autem signaturæ. Columna 4. folii 8. quaternionis f: *Hec lectura quarti libri — finem hic prebet*, Et *sequit eiusdem lectura super quinto.* Posterior terminatur sine ulla subscriptione Columna 2. folii 6. ternionis X.

236. Lucubrationum Joh. Duns Scoti in libros 4 Sentent. in Metaphysicam. in libros de anima, & quodlibetarum quæstionum Compendium. Auctore Joh. de Colonia ord. minor. Theolog. Professore. in 4. Charact. roman. Charta præstantiss. Præit tabula quæstionum alphabet. quæ est 11. *foll.* *In* opere ipso adsunt signaturae a — ʒ. & aa — qq. sine custod. & num. foll. Ad calcem columnæ 2 folii 6. ternionis qq. *Expliciūt. q. Jo. Scoti. sup q̄tuor libris sñtarū3 mete & de aīa. & q̄libet eiusdē impsse p Mgr̄m Vendelinū de Spira Laus deo.* Eandem huius operis editionem *Denis* in *Supplem.* bis excitauit, nempe pag. 543. n. 4701. sub nomine Joh. de Colonia, & pag. 661. n. 5876. sub nomine Joh. Scoti. Et quidem posteriori loco ad exemplar Bibliothecæ Cæsareæ, ideoque ad exemplar a se visum provocat. Sed in hoc exemplari deesse debet tabula alphabetica quæstionum, in cuius fronte, seu titulo auctor huius compendii, Fr. Joh. de Colouia SS. litterarum professor expressis verbis memoratur. Secus enim adcuratus iste Bibliographus pag. 543. loc. cit. frustra metuisset, *ne Joannes iste de colonia sit typographus.*

237. *Confessionale Bartholomei.* (sc. de Chaimis ord. min.) in 4. Charact. goth. Columnæ 2. cum signat. a — n. & num. foll. sine custod. Folio verso plures leguntur versus, quorum Tres postremi Typographum produnt:

Nec mora Xp̄oferus populum coisse fidelem.
Ualdafer attenta protin9 aure notat.
Exsaturemus ait dignandis agmina votis.

Conf. *Braun* P. I. p. 82.

CLASSIS

CLASSIS II.

LIBROS COMPLECTENS, QUI PROPTER TYPORUM CONVENIENTIAM, ALIASQUE RATIONES PROBABILES UNI ALICUI EX TYPOGRAPHIS JAM COGNITIS VIDENTUR ADSCRIBENDI.

238. *Clariſſimi doctoris ſubtilis Joannis Scoti queſtiones incipiunt ſuper vniuerſalibus porphyrii ac libris predicamento4 periermenias Ariſtotelis. Quibus ſui diſcipuli Antonii Andree queſtiones ſex principiorum connectuntur.* Charact. goth. Johannis Perſon Dauuome, typographi veneti, ut videtur, cuius recenſui opus ad an. 1483. n. XVI. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Finis quæſtionum libri ſex principiorum Antonii. Andree doctoris ſbtilis diſcipuli foeliciter adē.* (ſic pro amen) columna quævis habet lineas 56.

139. Jacobi de Voragine (Viraze, Varagine, vel Viragone) ord. Præd. Legenda aurea Sranctorum, vulgo Lombardica Hiſtoria. fol. Præit index ſermonum. Charact. goth. idem, quo Georg. Huſner & Joh. Bekenhub Durandi ſpeculum anno 1473. Argentorati impreſſerunt cum num. foll. ſupra in medio ſine ſignat. & cuſtod. conſtat foliis CCCCXX. (420) In fine nihil prorſus legitur adiectum. De opere & auctore conf. dicta Faſc. II. pag. 24. Editionem hanc nemo, quod ſciam, excitavit.

240. Vocabularium latino-germanicum, vulgo vocabularium prædicantium. in 4. tituli loco præeunt 4. diſticha. Charact. goth. Conradi Zeninger, Norimbergenſis Typographi, quo impreſſit tractatum de turcis recenſitum Faſc. II. pag. 91. caret cuſtod. ſignat. num. foll. De opere ipſo, & auctore conf. dicta Faſc. II. pag. 173. & Faſc. III. pag. 141. n. xxvii. item *Weisl. Arm.* pag. 234. Editio præſens videtur incognita.

241. *Tractatus de Uſuris: editus per dnm Antonium de Roſelis.* in 4. Charact. goth. Stephani Planck Romæ, conſtat. 6. foliis, quorum 3 priora ſignata ſunt a. 1. a. 2. a. 3. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem nilniſi: *Finis.* Meminit *Denis Supplem.* pag. 654.

242. *Expoſitio vel meditatio fratris Hieronimi ſauonarole — in pſalmum In te domine ſperaui —* cum imagine ligno inciſa. in 4. Charact. Johannis Froſchauer, quo impreſſum opus ad annum 1496. N. 2. recenſitum. cum ſignat. a. b. ſine cuſtodibus & num. foll. conſtat foliis 9 impreſſis. Ad calcem: *Explicit expoſitio — quam morte preuentus explere non potuit,* auctor. Conf. *Braun* P. II. pag. 310. ubi recenſetur editio cum nota anni 1499. ab eodem Typographo facta.

243. *Hieronymi Balbi Poete Epigrammata.* in 4. Charact. goth. Mauritii Brandis, typographi Lipſ. ut videtur cum ſignaturis a. b. quaternis & c. d. ternis ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Finiunt epigrammata Hieronymi Balbi Poete.* De auctore Conf. *Denis Wien.* pag. 2. ſeqq. præclare differentem. Noſtra editio commemoratur in den Allgem. deutſch. Bibl. Band. LI. St. 4. pag. 516.

244. Titi

244. *Titi Calphurnii Siculi Bucolicum carmen.* seu Eclogæ XI. in 4. Charact. goth. idem, qui opusculi sequentis. Ergo probabiliter Lipsiæ prodiit. Sine custodibus, & num. foll. cum signaturis A. B. C. D. quaternis præter C ternum. Ad calcem: *Bucolica titi calphurny siculi finiunt.*

245. *Tractatus carminibus elegantissimis conscriptus de passione domini.* Auctore Hieronymo Valle, seu de Vallibus, Paduano. in 4. Charact. goth. Est sine custod. signat. & num. foll. Terminatur in aversa pagina folii 13. sine ulla subscriptione. In fronte folii secundi alius legitur titulus, nempe: *Jesuida hieronymi Paduani ad — petrum donatum — padue presulem —* Recensetur a *Leich* pag. 105. Videtur tamen dubium, an eadem cum nostra sit editio. Existunt enim plures. Conf *Denis Wien.* pag. 35. *Freytag Appar.* Tom. III. pag. 4. seqq. *Braun* P. I. pag. 40.

246. *Oratio metrica habita in principio study Bononiensis*, a Christophoro Saucio, Fanensi. in 4. Charact. idem videtur, qui opusculi ad an. 1488. N. XLIII. Lipsiæ per Mauritium Brandis impressi. Sine custod. signat. & num. foll. constat foliis 6. Subscripta est sola vox *Finis.*

247. *Alme uniuersitatis Studii lipzensis & urbis liptzg* (descriptio metrica) p. *M. Conradum de Wimpina.* in 4. Charact. goth. idem, qui opusculi præcedentis. Ergo probabiliter Lipsiæ unde etiam indicatur a *Leich* pag. 106. constat foliis octo, & terminatur sine subscriptione. De auctore Conf. *Freytag Appar.*

248. *In hoc libello continentur tres Tractatuli. Primus est sancti Thome Aquinatis de mirabili quidditate et efficacia — eucharistie. secundus est magistri Nicolai de Lyra de idoneo ministrante et suscipiente idem sacramentum. tertius est cuiusdas docti collectoris de expositione dominice orationis. sc3 Pater noster* &c. in 4. Charact. goth. Petri Fridbergensis, Typographi Mogunt. ut videtur. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit registrum huius libelli.* Sunt saltem anno 1496. impressa hæc opuscula. Conf. *Braun* P. II. pag. 55.

249. Dimetromachia, seu varia carmina ita composita, *ut eadem verba que directo incessuris tramite virtutum canunt preconia. hec ipsa retrogressuris detestanda earundem vitia propalabunt.* in 4. Est foll. 15. sine signat. custod. & num. foll. Charact. goth. Ad calcem; *Ex Erfford bella data metromachia nouella.* 8. 9. (nempe an. 1489.) Num forte eodem anno Erfordiæ impressa? opusculum, ut videtur, incognitum.

250. *Epistole Turci magni ad multos scripte. et epistole rescripte ad eundem. numero nonaginta.* in 4. Charact. goth. Christophori Valdarfer, vel Georgii Ryser. Conf. dicta Fasc. I. pag. 111. in not. (a) & Fasc. II. Præfat. pag. X. & XI. sine signat. custod. & num. foll. Ad calcem: *Epistole Maumetis Turci magni finiunt. a Laudiuio equite hierosolimitano edite: que sunt nonaginta numero.* De epistolis ipsis conf. Fasc. I. pag. 161. Hæc eorum editio, foliis 15. constans, videtur incognita.

251. *Incipit liber qui dicitur compendium morale. utilis pro sermonibus & collationibus faciendis.* Prologus qui, paucis mutatis, idem est cum prologo

aureis Bibliis Antonii Rambigolli præfixo. Est tamen opus diversum ab istis bibliis, in articulos quidem, diversos vero, alphabeti ordine divisum. Prologi auctor: *frater N. de Janua* (Genua) *ordinis memorati.* (Eremitarum sc. S. Augustini) quæ etiam in Antonium Rambigollum cadunt, qui ex non nullorum sententia Genuensis fuit. Ceterum est in Fol. Character roman. idem, qui in Bibliis aureis Fasc. II. pag. 156. recensitis occurrit; quem ego quidem Fasc. II. pag. 145. in not. (a) Ludovici Hohenwang esse probabiliter asserui, Clarissimus *Braun* vero P. I. pag. 46. ad num. LIV. monasterio suo attribuit. Est sine signat. custod. & num. foll. constatque foliis 170. Ad calcem ultimi: *Explicit compendium morale.* Accedit index alphabeticus materiarum, qui est octo foliorum cum subscriptione: *Explicit Registrum.* In Apographo apud *Veith* in *Diatribe de Origine et incrementis Artis Typographicæ in Urbe Augusta Vindelica* pag. XXIV. & XXV. memoratur *compendium morale*, tanquam liber qui in monasterio SS. Uldarici & Afræ primus omnium, consequenter circa annum 1473. impressus fuerit. Quod si igitur Clarissimi *Braun* loc. cit. vera est sententia, characteres nempe, quorum meminit P. I. pag. 46. n. LIV. esse monasterii sui, jam non amplius dubitandum videtur, quale compendium morale, & qualis ejus editio in laudato apographo memoretur. Ceterum in Bibliotheca S. Udalricana hodie nullum amplius exstat exemplar. *Denis* in *Supplem.* pag. 543. ejusdem editionis meminit: tribuit vero eam Gunthero Zainer.

252. *Historia de veneranda compassione beatissime dei genitricis semp virginis Marie.* cum icone Christi e cruce detracti. in 4. Charact. german. Joh. Schaur, vel Joh. Froschauer Typographorum Augustanorum, continet missam, & officium de compassione B. M. V. caret custod. & num. foll. constat foliis 8. signatis a. Ad calcem: *Fynit* (sic) *hystoria de compassione marie zc. Que celebratur In Sabbatho post octauas Pasce Et potest orare* (sic) *oi Sabbatina die.*

253. Laurentii Corvini Novoforiensis Silesii *Cosmographia Dans Manuductionem in tabulas Phtolomei:* &c. in 4. Præeunt editoris Henrici Bebeli Panegiricon & Epistola dedicatoria ad Hartmannum de Eptingen Canonicum Basileensem scripta ex Basilea. 1. 4. 9. 6. sequuntur alia carmina. Demum post procemium auctoris, opus incipit, charactere roman. impressum, cum signat. a.—g. sine custod. & num. foll. In fine plura accedunt, ad quorum calcem sola vox τελος legitur. De auctore conf. *Denis Wien.* pag. 86. de hac editione *Gem.* pag. 249. & *Neocell.* pag. 217. Videtur editio Basileæ facta, ubi editor tum morabatur.

254. *Tres tractatus domi Egidii de Roma — de partibus philosophie essentialibus ac aliarum scientiarum doctrina. — de doctrina rethorice politice et ethice ad aluerium lectorem. — de gradibus formarum.* in 4. Charact. goth. Conrad. Kachelofen Typographi Lips. quo impressit opusculum ejusdem auctoris ad annum 1493. N. 43. Est quaternus a.

255. *Tractatus — Petri Cameracensis — vehens in cognitionem eorum: que in Prima secunda atque tercia regionibus aeris fiunt sicuti sunt Sidera cadencia*

Stelle comete Pluuia &c. &c. *correctus et emendatus in lipczensi studio*, in 4. Charact. idem, qui præcedentium opusculorum. Ergo Lipsiæ per Joh. Kachelofen, cum signat. A — D. ternis. Ad calcem sola vox *Finis* legitur.

256. *Anathomia Mūdini Emendata p doctorē melerstat.* in 4. Charact. Martini Herbipolensis, typographi Lipsiensis, quo impressum est opus ad ann. 1493. n. 11. recensitum, cum signat. A — E. sine custod. & num. foll. Ad calcem duo disticha leguntur:

Hic labor expirat nec fructus amice libelli
Emoritur lector cōmoditate breui.
Occultas morbos. morborum denique curas
Perdocet: atque basyn prestat in arte. Uale.

De Martino Mellerstadio, proprie Mart. Pollich. Conf. Allgem. Gelehrten Lexicon ad vocem Pollich.

257. *Quinti Horatii Flacci* (sic) *de Arte poetica ad pisones.* in 4. cum sex distichis *M. Jaco.*bi *Illumin.*natoris forte. Charact. gothicus, vel potius germanicus idem, qui operis recensiti ad ann. 1492. cum signat. A. B. quaternis. Posterioris ultimum folium vacuum est, sine custod. & num. foll. Paginæ singulæ septendecim habent lineas. Num editio hæc eadem sit cum editione citata a *Leich* pag. 104. non liquet. Videtur tamen probabile.

258. *Colores Rethorice disciplinæ per Magistrum Paulum Niauem pro incipientium utilitate conscripte.* in 4. Præit auctoris epistola inscripta *Erasmo presbitero artium baccalario in Kemptitz uitam agenti* — Charact. idem qui operis præced. *Leich* pag. 101. tribuit Martino Herbipolensi, Lipsiensi Typographo, cum signat. A. quaterno, B. C. ternis, sine custod. & num. foll. Ad calcem nihil subscriptum est. De Paulo Niave conf. dicta ad n. 334. cl. III.

259. *Tractatus de cōceptione marie virginis editus a fratre petro aureoli ordinis minorum.* Hic titulus, ut capitum tituli, missalibus litteris impressus est. in 4. Charact. goth. aut idem, aut simillimus illi, quo impressus est commentarius S. Thomæ Aq. in librum IV. sententiarum Moguntiæ per Petrum Schoiffer 1469. Fasc. I. pag. 16. cum signat. a — e. sine custod. & num. foll. In prima pagina folii 8. quaternionis e legitur: *Ista scripsit et compillauit frater Petrus de uerberya Anno. M. ccc. xxxviij. Que oīa cū suis opusculis sicut sermones questiones reportationes cōpillationes et questionū determinationes. correctioni romane ecclesie sicut bonus catholicus totaliter derelinquit.* Meminit tantum *Denis* in *Supplem.* p. 502. cui ex unica Bibliotheca Coll. Cann. Regg. ad S. Hyppolitum innotuit.

260. *Opuscula beati Anselmi archiepiscopi Cātuariēsis ordinis sancti Benedicti.* in 4. Charact. goth. minut. coll. 2. cum signat. A. B. item a — z. nec non z. Ad calcem columnæ 2. folii 8. quaternionis z sola vox *Finis* legitur. Conf. *Braun* P. II. p. 60.

261. *Historia siue euangelium Nycodemi de gestis a principibus sacerdotum de passione et resurrectione dñi. que inventa est litt. hebraicis a theodosio magno imperatore in iherusalem in pretorio pontii pylati in codicibus publicis.* Subjecta

imago J. Chr. crucifixi. in 4. Charact. goth. cum signat. A. B. ternis & C. duerno, sine custod. & num. foll. terminatur sine ulla subscriptione in prima pagina folii 4. duerni C. Aversa ejusdem folii imaginem J. Ch. crucifixi exhibet. Editio, ut videtur, incognita, & ad ultimum sæculi XV. decennium referenda. De opusculo ipso conf. *Neocell.* pag. 244. Aliam editionem vid. infra N. 264.

262. *Dimetromachia de virtutum et viciorum conflictu Magistri Hinrici* (sic) *Northemensis.* Versibus elegis scripta, & notis, textui insertis, illustrata. in 4. Charact. germ. Martini Herbipolensis, Typographi Lipsiensis, ut videtur. Unde & *Leich* habet pag. 106. cum signat. A — F. sine custod. & num. foll. Terminatur in aversa pagina folii 7. quaternionis F. sine subscriptione. Ultimo loco leguntur *Ad principem* Fridericum ducem &c. Ernesti filium disticha decem.

263. *Jacobi Wimphelingi Slettstattensis Elegantiarum medulla. oritoriaque* (sic) *precepta. In ordinem inuentu facilem. copiose clare breuiterq3 reducta.* Subjecta est icon magistri cum discipulis suis. in 4. Præmissa est auctoris epistola ad Theodoricum Gresmundt data *Spiris pridie ydus Junias. Anno xpi M. cccc. xciij.* (1493.) huiusque responsoria sine dato. Charact. goth. cum signat. a — f. sine custod. & num. foll. In prima pagina folii 4 duernionis f: *Theodoricus Gresmundt Junior huius libri lectori salutem dicit*, eumque maximopere commendat. Scripta est hæc epistola: *Ex Moguncia xvij. kalen. Nouembris Anno salutis nostre. M. cccc. xciij.* Videtur etiam hoc anno ibidem impressum hoc opusculum.

264. *Euangelium Nichodemi Incipit feliciter.* in fol. Charact. goth. crass. Guntheri Zainer sine custod signat. & num. foll. terminatur in prima pag. folii 14. sine subscriptione. Conf. *Neocell.* pag. 244. *Zapf. Aug.* pag. 148.

265. *De insania Democriti philosophi Facetũ epistoliũ hipocratis medici.* in 4. Charact. goth. Joh. Froschauer, ut videtur cum signat. sine custod. & num. foll. constat foliis 12. Conf. *Neocell.* pag. 233. ubi per errorem signaturæ abesse dicuntur. *Zapf. Aug.* p. 146. & ex hoc *Denis Suppl.* p. 585.

266. *Carmen pulchrum ad dei genitricem gloriosam. indicens honestum petendi modum* &c. in 4. Charact. goth. Est tantum foliorum 6. Ad calcem: *hec oĩa sunt repetita in vniuersali liptzensi studio p magistrum Georgium hutter thauripolensem post festũ annunciationis marie Anno* = 1495. Subiecta sunt insignia Martini Herbipolensis, typographi Lipsiensis. Leichio opus fuit incognitum, uti & aliis Bibliographis.

267. Liber, Margarita Davidica nuncupatus, seu expositiones Psalmorum ex SS. Hieronymo, Augustino & Cassiodoro excerptæ fol. Præit Registrum Psalmorum foliis 2 constans, folio verso 3 titulus operis. Folio 4. quod numerum habet 1I. *Incipiunt tituli psalmorum & expositio eorum.* Character goth. pinquior Guntheri Zainer, cum. num. foll. sine custod. & signat. Folio verso C.xxij. *Liber margarita Dauitica nuncupatus — feliciter finit.* Novit *Denis Suppl.* p. 611. ex 2. Bibliothecis, & Amicorum communicatione.

 268. Gui-

268. Guidonis de Monte Rotherii (alias Rocherii) Manipulus curatorum. Fol. Character goth. majusculus pinguis Conradi Fyner, quem aeri incidendum curavit *Braun* P. I. Tab. V. N. III. sine signat. custod. num. foll. & initialibus litteris. Tabula, auctoris dedicatio ad Raymundum Valentiæ Episcopum, Prologus, operisque divisio folia 4. priora, & quinti 12. lineas implent. Mox incipit *De institutione sacramentorum.* Ad calcem folii recti 103: *Curatorum manipulus finit feliciter.* Descripsit *Braun* P. I. p. 76. meminit *Helm.* II. p. 38. Sed utriusque exemplar mancum fuisse oportet. Nostrum enim 130, non 129. tantum, foliis constat. Meminit etiam *Denis Suppl.* num. 5450.

269. Jacobi de Voragine Legenda Sanctorum. Fol. min. Præit tabula folio 1. recto incipiens, & secundo verso terminata. Charact. goth. Georgii Husner Argentoratensis typographi, qualem exhibet Tabula II. N. II. apud *Braun* P. I. sine custod. & signat. cum num. foliorum inde a folio 3. seu I — CCCCXX. (420) Folio CCCXCII. recto: *Explicit legenda lombardica iacobi de voragine episcopi ianuensis.* Quod superest spatium voluminis, occupant legendæ recentiores quæ sine subscriptione folio 420. recto terminantur. Exemplar mutilum hujus editionis videtur indigitare *Helm.* p. 68. P. II.

270. *Liber discipuli* (Joh. Herold) *de eruditione xpi fidelium Incipit.* Fol. min. Hæc in fronte leguntur folii quarti. Folia 3. priora *Braun* P. I. p. 91., ubi numerum init foliorum, non adnumeravit. Hinc omnes illæ hallucinationes, quas notavit *Helm.* II. p. 54. & 55. Caret editio custodibus, signaturis, numeris foliorum, Typi Reutlingiani sunt, delineati a *Braun* P. I. Tab. VI. n. V.

271. Discipuli ejusdem Sermones 1) de tempore. 2) de Sanctis. 3) Promptuarium exemplorum. Fol. Charact. idem, qui operis præcedent. sine custod. signat. num. foll. & initial. litteris. Possunt singula hæc opera seorsim haberi, quamvis simul lucem aspexerint, ut ex subscriptione ad finem promptuarii exemplorum patet: *Finit op⁹ putile — de tpe et de sanctis cū epmptuario exēplo4 atq3 tabulis suis collectū.* Conf. *Braun* P. I. p. 91.

272. *Guilhermus parisieñ* 1) *de vniuerso.* 2) *Tractatus — de sacramentis. cur deus homo et penitencia cum registro.* 3) *Guilhermi — opera. de fide. legibus &c.* Fol. Tria hæc uno apud nos quidem volumine continentur, suntque eodem charactere gothico in duabus columnis impressa. Ex epistolis Nro. 3. præfixis non obscure colligitur, opera hæc Norimbergæ per Anton. Koburger circa ann. 1496. esse impressa. Sed quod ad opera N. 2. & 3. spectat, dicenda a me præoccuparunt *Freytag. Appar.* T. III. pag. 200. seqq. *Braun* P. II. p. 32. & 33. qui etiam opus N. I. recenset. *Panzer N.* p. 145. & 146. nn. 249. 250. 251.

273. **Das bůch lert vns wie wir got vnsern herren söllen lieb haben vber alle ding.** Fol. Verba recitata mox præfatio excipit, in qua testatur auctor, se sua ex aliorum hausisse libris, præsertim **des vil wirdigen lerers der hailigen geschrift. Maister Nicläsen von dinckelspühel.** Terminatur præfatio folio 2. recto, linea 5. Mox incipit **Das erst capitel.**

Cha-

Character Conradi Finer Eslingensis typographi, delineatus a *Braun* P. I. Tab. V. n. III. Desunt custodes, signaturæ, & numeri foliorum. Initiales litteras magnas ligno incisas typographus adjici curavit. Constat opus 22. capitulis, & terminatur registrum folio recto 41. sine subscriptione. Eodem folio verso *Dar nach volget das Regitter vber das büchlin.* Terminatur registrum folio 44. recto linea 12. Editio prorsus incognita, ut videtur, vel certe a nullo hactenus satis descripta. Editionem præsenti multo recentiorem descripsi Fasc II. p. 133.

274. Acta, & decreta in Synodis Wurceburgensibus ann. 1452. & 1453. Accedit lingua vernacula Decretum Gotefridi Episcopi, sub quo synodi celebratæ sunt, ad cujus calcem legitur: *Geben vñ gescheen Am dinstag nach sant Lamprechts des heiligẽ Bischofs tage Anno. ꝛc.* xlvij. (sc. 1447.) Fol. min. Charact. idem, quo Christophorus Valdarfer, & Georgius Ryser, Eystettensis typographus, sunt usi. Conf. Fasc. I. p. 111. not. in marg. infer. Delineavit eas *Braun* Tab. V. n. VII. Vix autem est dubium, quin a Rysero, non a Valdarsero hoc opus fuerit impressum. Nisi forte Wurceburgensis, aut Bambergensis quidam typographus eodem charactere sit usus. Ceterum caret opus titulo, signaturis, custodibus, numeris foliorum. Videtur non diu post annum 1480. impressum fuisse. Videtur editio indigitata a *Denis* in *Suppl.* pag. 696. a *Breitkopfio* in libro: *Ueber die Geschichte der Erfindung der Buchdruckerkunst* pag. 10. qui tamen Georgium Ryserum Wurceburgensem typographum facit, quem constat Eustadii impressisse libros. Conf. Fasc. II. p. 128. Cum nemo hanc editionem descripserit adcurate, notabo sequentia. Acta & decreta Concilii ann. 1452. terminantur fol. recto 31. Eodem verso incipiunt Acta Concilii ann. 1453. terminata folio recto 35. Verso eodem Gotefridi decretum incipit, quo constitutiones synodales a prædecessore suo Johanne editas confirmat, & publicari jubet. Istæ constitutiones in Synodis præcedentibus forte confirmatæ partem voluminis longe maximam efficiunt. Accedunt & constitutiones aliæ. Folia octodecim posteriora Decretum Gotfridi vernacula lingua conceptum continent.

275. *Speciale missarum scdm chorum herbñ* (sic, pro Herbipolens.) Hæc tantum charact. missali leguntur impressa folio 1. recto. Folia 6. sequentia Kalendarium ecclesiasticum continent, eodem charactere, quo opus præcedens, impressum. Sequitur fol. 3. Exorcismus salis & aquæ charact. miss. foll. 2. Accedit foll. 2. Registrum missarum specialium, eodem charactere, quo Kalendarium, impressum. Tandem incipit ipsum missale, charactere missali medio impressum. Sunt autem missæ de tempore comprehensæ Foliis I — lxij. tum sequuntur Gloria, Credo, preces ad offertorium, præfationes variæ, quæ foliis 6. non numeratis impressa sunt eodem charact. missali, quo præcedentia. Post imaginem Christi cruci adfixi eleganter ligno incisam incipit canon charactere multo majori impressus, & foliis constans non numeratis 13. A folio lxiii — Cxxxviij. leguntur Missæ de sanctis, & festis. A folio autem Cxxxix — CCxvij. Accedunt folia 4, quibus continentur officium S. Rochi,

Rochi, & *cautelæ seruandæ circa defectus — in missa* &c. Sunt hæc 4 foliis impressa litteris iisdem, quibus Kalendarium impressum est. Subscriptio nulla exstat. Videtur ergo hoc missale ab eodem Typographo, & circa idem tempus impressum esse, ac opus immediate præcedens. Nescio, an hæc editio ab ullo bibliographo sit excitata, aut accuratius descripta. Citatur quidem a Breitkopfio in libro Ueber die Geschichte der Erfindung der Buchdruckerkunst p. 10. Missale Herbipolense a Georg. Ryser impressum. Sed num hoc idem est cum nostro?

276. Aristotelis parva Naturalia cum Commentariis Auerrois. Fol. maj. Charact. goth. uterque idem, quo alia Aristotelis opera annis 1473. & 1474. Patavii impressa sunt per Laurentium Canozium. Conf. Fasc. I. pag. 51. & 55. Desunt in opere custod. signat. & num. foll. Terminantur fol. 24. col. 3. linea 61. Editio videtur incognita.

277. Aristotelis octo libri Physicorum cum commentariis Auerrois. Fol. maj. Eadem forma exterior cum opere præced. Hinc sine dubio ejusdem typographi. Terminantur fol. 238. col. 1. lin. 50. In eadem columna subscriptum legitur: *Noue translationi de physico auditu: et veteri ab Aueroi cordubensi commentate. Summi Aristotelis philosophi ex stragyra* (sic) *oppido — finis impositus est.* Sine ulla loci aut typographi mentione. Videtur & hæc editio incognita.

278. *Cursus optimarum questionum super Philosophiam Aristotelis — Per magistrum Thomam Bricot sacre Theologie professorem emendate.* Fol. Charact. goth. minut. simillimus, aut idem omnino cum charactere, quo impressa sunt commentaria in logicam Aristotel. Basileæ per Joh. Amerbach s. a. supra n. 234. sine custod. & num. foll. cum signat. Columna 2. folii 10. quinternionis II. *Finit feliciter metaphisicā.* (sic) Apud *Braun* P. II. p. 51. idem opus recensetur, videreturque mihi eadem esse editio, nisi adfirmaret Braunius, folia esse numeris signata.

NB. „ Opuscula undecim sequentia Romæ impressa videntur. Hinc etiam „ omnia, duobus exceptis, recensentur ab Audiffredio in Catalogo Ro- „ man. edit. Sæc. XV.

279. *Hieronymi Scoptii Senēsis Episcopi Suanensis oratio de Trinitate dicta in capella palatina* &c. 4. Charact. rom. eleg. Stephani Planck. Præit epistola dedic. ad Innocentium VIII. constat totum foliis 8. sine custod. signat. & num. foll. *Aud.* p. 439.

280. *Martini de Uiana — oratio in die sanctissime Trinitatis habita coram Alexandro. vi. Pont. Max. Anno dñi. M. ccccxciiij.* 4. Charact. goth. sine custod. signat. & num. foll. constat foliis 5. *Aud.* p. 331. ad an. 1494. recensuit, quo etiam impressa videtur.

281. *Oratio de diuina epuidētia — a — fratre Petro Terrasse* — 4. Charact. rom. sine cust. signat. num. foll. terminatur folio 6 recto linea 12. *Audiffredi* p. 257. editionem huius orationis aliam excitavit ad an. 1483. quo habita est. Nihil habet de nostra, quæ tamen etiam romana videtur.

282. Fragm

282. *Fratris Mariani Genazēsis ordinis fratrū Heremitarū Diui Augustini. Generalis* (sic) *Oratio de passione Iesu Christi Dicta Alexandro vi. Pont. Max. frequenti senatu Eidibus Aprilis. M. IID.* 4. Charact. rom. eleg. maj. Eucharii Silber cum signat. a. b. sine custod. & num. foll. constat foliis 16. *Aud.* p. 342. ad an. 1498. recensuit.

283. *Stephani Thegliatij Archiepiscopi Patracensis z Episcopi Torcellani Oratio de passione domini habita — in die Passionis xx. mensis Aprilis Rome. M. cccc. xcij.* 4. Charact. goth. sine custod. signat. num. foll. terminatur folio 11. recto linea 26. *Aud.* p. 308. ad an. 1492. recensuit.

284. *T. Paedri Ingheramii Volaterrani Panægyricus in memoriam diui Thomæ Aquinat. Senatui apostolico ad Mineruæ Dictus.* 4. Charact. rom. eleg. Stephani Planck. sine custod. & num. foll. cum signat. a. b. Præit folio 1. verso Epistola dedic. auctoris ad Bernardinum Caruagial, Cardinalem. Terminatur oratio folio 14. verso linea 23. Subiecta est vox: *Dixi.* Conf. *Aud.* p. 432. & p. 462. Priori loco per errorem folia numerantur XVIII. (18) Non sunt autem nisi 14. ut dixi.

285. *Martini de Viana — Oro* (Oratio) *habita apud Mineruā Corā Sacro collegio Rmoꝝ Cardinaliū in festo Diui Thome de aquino Anno dñi M. cccc. xcvi.* 4. Charact. roman. rudior Steph. Planck, quo impressa est epistola dedic. operis præced. sine signat. custod. num. foll. terminatur folio 6. verso linea 39. *Aud.* p. 337.

286. *Timothei de totis de Mutina Oratio de funere Reuerendi patris ac excellentissimi doctoris magistri Ludovici de ferraria totius ordinis predicatorū procuratoris dignissimi.* 4. Præit epistola dedic. ad Joannem Batistam (sine alio cognomine) Datarium pontific. folio 1. verso. Charact. major Stephani Planck, vel Eucharii Silber. Terminatur folio 4. verso linea 25. Non habet *Audiffredi.*

287. *Reuerendissimi — Leonelli Episcopi Cōcordieñ. Oratio: habita Romę — in funere fe. re. domini Innocētii pape. viii. — die. xxviii. mensis Julii. Mcccc. xcii. Aplica sede vacāte.* 4. Charact. rom. Silberi minus eleg. sine custod. signat. num. foll. terminatur folio 4. recto linea 12. *Aud.* p. 308.

288. *Habes hic finem orationis que sermoni* (sic) *aggressa est humili conturbatoqȝ animo in funere Reuerendissimi Card. Spoletani.* 4. Hæc ad calcem leguntur folii 6. versi orationis incipientis sine titulo ullo a Themate: *Nolite flere super me sed super uos flete & super filios uestros.* Charact. roman. idem qui operis præced. Non habet *Audiffredi.*

289. *Oratio pro capessenda expeditione contra infideles: habita iussu — Innocentii — pape. VIII. per Reuerendū patrem dominum Petrum de Vicentia Episcopū Casenatensem — Anno — M. cccxc. In die Annunctiationis* (sic) *Beate Virginis:* &c. 4. Charact. rom. eleg. Eucharii Silber, sine custod. signat. num. foll. Terminatur folio 12. verso linea 21. Huic subscriptum est: *Laus. Deo. Aud.* p. 294. ad ann. 1490.

290. *Repertorium siue tabula notabiliū questionuȝ articuloꝝ: dictorum. et de omnibus his que ex copiosissima dictis doctorū signanter — Nicolai archiepiscopi*

panor-

panormi. olim Abbatis siculi utiliora saltim — a reuerendissimo dño dño Al. oysio *de montaluo — edita — Ab — Ludouica de campis diligenter visa. curiose masticata salubriterq3 digesta — aucta — incipit.* Fol. maj. Charact. goth. idem, quo Antonius Koburger Summam Antonini annis 1486. & 1487. Norimbergæ impressit, sine custod. signat. & num. foll. Constat autem foliis impressis 193, & terminatur ad calcem col. 1. folii 6. quaternionis ultimi. Accedit vero tabula vocabulorum præcedentis repertorii, & Registrum chartarum. *Denis* in *Suppl.* p. 631. n. 5553. videtur eandem indigitasse editionem, putatque pertinere hoc repertorium ad editionem Basileensem Commentariorum Panormitani in Decretales ann. 1488. Idem putavit *Gem.* p. 287. Verum videtur mihi longe probabilius, hoc repertorium pertinere ad editionem commentariorum istorum Norimbergensem, ab Antonio Koburger curatam, quam Fasc. III. p. 39. & 40. ad ann. 1485. recensui, & post ne recensuit *Panzer N.* p. 88. seqq. uterque sine repertorio. Litteræ quidem repertorii præsentis, & commentariorum editionis laudatæ sunt diversæ. Verum quid obstat, quo minus Anton. Koburger Repertorium ad dictam commentariorum editionem aliis litteris impresserit, & aliquot primum post ipsa edita commentaria annis, cum & ipsa commentaria non simul, sed annis 1485. & 1486. typis exscripta fuerint, & Koburgerus jam anno 1487. aliis usus fuerit litteris, quibus nimirum Summam Antonini hoc eodem anno, & præsens repertorium impresserit. Exstat apud nos alia editio hujus repertorii sine loco, & anno, de qua tamen dubito, an sit sæculi XV. Hinc de ea, data occasione, pauca dicam. Est in Folio maj. cum titulo in primo folio recto. Charact. goth. cum signat. A — U. & num. foll. inde a fol. II — CXXVII. cujus verso folio terminatur.

NB. Opuscula sequentia a N. 291. — 297. itidem Romæ impressa videntur.

291. *Regule ordinationes z constitutiões Cancellarie Sanctissimi dñi nostri domini Innocetii — pape. viii. scripte et correcte in Cancellaria Apostolica.* in 4. Charact. goth. Stephani Planck, cum signat. a — f. sine custod. & num. foll. Terminantur fol. 4. recto duernionis f. ubi adnotatur: *Lecte z publicate fuerunt supra scripte regule Rome in Cācellaria aplicā die Sabbati. xxviii. mēsis Marcii. Anno — M. cccclxxxix.* &c. quo etiam anno forte impressæ sunt. Ignoravit *Audiffredi.*

292. *Regule Ordinationes z Constitutiões Cancellarie Sanctissimi dñi nostri dñi Alexandri — pape vi.* &c. 4. Charact. goth. minut. typographi cujusdam romani, forte Jo. Besiken, cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 5. verso ternionis. c. *Lecta et publicata fuit suprascripta regula* (specialium reservationum super gratiis exspectativis.) *Rome in Cancellaria apostolica die Martis xxvi. mensis Januarij Anno — M. cccc. xcv.* &c. Ignoravit *Audiffredi.*

293. *Bulla* (Pauli II.) *de beneficiis affectis.* Accedunt Bullæ complures aliæ Romanorum Pontificum, quæ potissimum Clericos, & beneficia spectant ecclesiastica. 4. Charact. goth. typographi, ut videtur, romani cujusdam, mihi quidem non satis cognitus, sine custod. signat. & num foll. Terminatur

minatur

minatur bulla, seu, ut adpellabatur notitia, quod fuerit *Lecta Rome in Cācellaria aplicā die Sabbati. xix. mensis Januarii Anno — Mcccclxxxxvij.* &c. Accedit ibidem *Registrum folio 4.* Ignoravit *Audiffredi*.

294. *Incipit modus vacandi beneficio 4.* Sic in fronte folii 1: in fronte autem folii 3: *Incipit modus acceptandi*, ibidemque terminatur lineis 17. comprehensus. in 4. Charact. goth. Videtur editio eadem, quam *Audiffredi* p. 462. tribuit Joh. Besiken.

295. *Sequuntur Taxe Cancellarie apostolice et primo de Expectatiuis Rubrica.* in 4. Charact. roman. rudiusculus, sine custod. signat. & num. foll. Constat foliis 10, quorum 1. & 10. vacua sunt. Videtur exemplar nostrum esse mutilum. Terminatur enim ad calcem folii 9. his verbis, una linea contentis: *Si detur coadiutor obtinendi simplex be[* & nihil amplius. Est forte eadem editio, quam *Audiffredi* p. 371. tribuit Bartholomæo Guldinbek.

296. *Tractatus procuratoris editus sub nomine diaboli* &c. in 4. Charact. goth. Stephani Planck, cum signat. sine custod. & num. foll. Constat foliis 10, quorum ultimum vacuum est. Conf. *Audiffredi* p. 460.

297. Innocentii VIII. sententia ex communicatoria contra hæreticos, aliosque in bulla cœnæ contentos. in 4. Charact. rom. sine signat. custod. & num. foll. terminatur folio 4. recto, cujus ultima verba sunt: *Dāt Rome apud sāctum Petrum: Anno incarnationis dñice. M. cccc. lxxxxii.* (die) *xiii. kal'. May Pontificatus nostri Anno octauo.* Insinuavit editionem, sed non vidit *Audiffredi* pag. 308.

298. Mathiæ (Corvini) Regis Hungariæ, Bohemiæ &c. leges in dieta, ut vocatur, seu conventu generali procerum Regni Budæ habita (nescio quo anno) conditæ. in 4. Charact. goth. luculentus, nec inelegans, cum signat. b. c. d. quaternis, & e. quinterno. Terminatur opus folio recto 10. quinterni e. sine ulla subscriptione. Videtur ignota editio, ad sæculum tamen xv. pertinens.

299. *De efficatia* (sic) *aque benedicte Magistri Joannis de Turrecremata.* Hic titulus figuræ quadratæ ligno incisæ inclusus legitur. in 4. Charact. goth. simillimus characteri Joh. Froschauer typographi augustani, quem delineavit *Braun* P. II. Tab. I. n. V. cum signat. A. B. C. sine custod. & num. foll. Terminatur sine subscriptione folio 12. recto. Videtur ignota editio: ad sæculum tamen XV. pertinere.

300. *Clypeus contra iacula sacrā ac immaculatā virginis marie conceptionem volitantia per modum trium sermonū cū quadam questione theologica ac disputatione iuridica in scholis iuristarū alme vniuersitatis liptzensis facta sub anno dñice incarnatiōis. M. cccc. lxxxix.* in 4. Charact. goth. cum signat. A. B. C. D. quaternis sine custod. & num. foll. Ad calcem folii 32. versi legitur tantum: *Telos.* & litteræ *J. S.* Habet *Leich* pag. 64. refertque ad annum 1489. quod perquam probabile est. Ceterum Clypeus, & disputatio hic conjunctim exhibentur: Leichius separat. Hinc suspicor, exemplar nostrum iteratam esse editionem, quæ disputationi præfixum habet ejusdem Clypeum.

301. *Repetitio disputationis de immaculata cōceptiōe* &c. — *Cū Bulla aplica*: sc. Sixti IV. de eadem materia. in 4. Character goth. diversus ab charactere operis praeced. cum signat. a. b. sine custod. & num. foll. Terminatur Bulla, quae ultimum locum occupat, folio 16. verso linea 20. sine subscriptione. Habet *Leich* p. 64. Auctor hujus repetitionis idem est, qui operis sequentis.

302. *Repetitio fabulose narratiōis que alias ab autore suo intitulat Clipeus cōtra iacula sacrā ac imaculatā virginis Marie conceptiō3 volitancia — per fratrē Georgiū* (Orterum) *de frickenhausen ordinis predicatorū sacre theologie cpfessorē* &c. Est in 4. Charact. goth. idem videtur quo Clypeus impressus est. Folia litteris a. b. c. signata sunt. Sed mancum est exemplar nostrum. Terminatur enim folio 8. verso his verbis: *virgo ex natura sine per.* Memoratur a *Leichio* p. 64. & 65.

303. *Triplicatio contra quādam cauillosam ac inutilē scripturā dñi doc. Georgii de Frickenhausenn* &c. in 4. Est opposita haec triplicatio operi immediate praecedenti. Charact. goth. foliorum 8. signat. A. Ad calcem: *Hec volui scripsisse — Ad laudem omīpotentis dei et sue Immaculate ac ab originali preseruate matris semper virginis marie AMEN.* Habet *Leich.* p. 65.

304. *In hiis* (sic) *cartis determiatio* (sic) *q̄ de imaculata conceptione beate ac gloriose virginis dei genetricis in scholis juristarum huius florentissimi Studii liptzensis his diebus breuissime facta extitit corroboratur Ac nōnulla dicta per quendam eiusdem determinationis emulu3 tanq̄ friuola et temeraria ac iuri et veritati contraria ex indubitato utriusq3 iuris fundamēto elidūtur ī reprobātur.* 4. Charact. goth. idem, qui operis N. 300. recensiti. Constat foliis 14. signatis a. b. Ad calcem folii 14. versi sola vox: *Telos*, & litterae *I. B.* (forte Joh. Breittenbach) leguntur. Non meminit *Leich.*

CLASSIS III.

LIBROS COMPLECTENS, QUORUM LOCUS IMPRESSIONIS, ET TYPOGRAPHUS AUT INCOGNITI MIHI SUNT, AUT MINUS CERTI.

305. Biblia latina cum Glossa ordinaria. & interlineari (sine postillis Nicolai de Lyra) fol. Regal. voll. IV. Splendidissima editio, siue Chartae magnitudinem & firmitatem, sive litterarum gothicarum, maiorum imprimis, quibus textus Bibliorum impressus est, elegantiam spectes. Eam jam plures adcurate descripserunt, imprimis *Freytag Appar.* Tom. I. p. 139. seqq. *Zapf. Mem.* Stück. I. p. 107. seqq. *Braun* P. I. p. 106. seqq. Paucis indicatur ab *Helm.* P. II. p. 96. vidi ego quoque eiusdem editionis exemplaria in pluribus aliis Bibliothecis. Quare pauca solum addam de anno, & loco impressionis, cum de posteriori praesertim variae admodum fuerint eruditorum sententiae. Porro ex actis facultatis nostrae Philosophicae authenticis discimus, jam anno 1481. fuisse conclusum, ut pro bibliotheca facultatis, & quidem pecuniis ipsius facul-

tatis comparentur Biblia cum glossa ordinaria. Vix autem dubitari potest, quin præsens hæc editio designata fuerit, cum illa quidem aetate necdum alia exstiterit Bibliorum editio cum glossa ordinaria. Oportet igitur aliquot annis ante annum 1481. hoc tantæ molis opus imprimi cepisse, & hoc saltem anno jam integrum e prælo emersisse. Quod locum impressionis attinet, opus istud in catalogo librorum Bibliothecæ facultatis philosophicæ anno 1492. jussu facultatis eiusdem scripto *Impressure argentorensis* esse dicitur, sine mentione tamen typographi, qui alias etiam reticetur in hoc catalogo, licet in subscriptione expressa eius fiat mentio. Anno 1492. sciri utique poterat quo loco liber ante annos circiter duodecim impressus prodierit. Non igitur amplius de loco impressionis videtur esse dubitandum. —

306. Nicolai de Tudeschis Lectura in lib. IV. & V. decretal. fol. Utrique libro præmissa est figura ligno incisa. Charact. goth. coll. 2. sine custod. signat. & num. foll. Ad calcem lecturæ in lib. IV. legitur: *Hec lectura quarti libri decretalium tradita in ciuitate Sena4 per — Nicolaum Siculum finem hic prebet. Et sequitur eiusdem lectura super quinto.* Ad calcem libri V. nihil prorsus subscriptum legitur. Volumen totum foliis constat impressis 233. Præter punctum nullum occurit distinctionis signum.

307. S. Thomæ Aq. commentarius in Libb. 2. Aristotelis posteriores. fol. min. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. constat foliis impressis 58. Ad calcem

Extat sic finis expōnis sancti Thome su
per libros posteriorū aristotelis.

308. Digestum Infortiatum cum glossa fol. maj. Charact. goth. cum signat. custod. & num foll. Ad calcem libri XIV. eiusque ultimi sola vox *Finis* legitur: in separato autem folio exhibetur *Registrum digesti uidelicet infortiati.* In fine singulorum librorum subscriptiones eiusmodi leguntur: *Explicit liber. xxv. diges.* (i. e. digesti totius) *et primus huius* (i. e. digesti infortiati) *Incipit liber xxvi. diges. & secundus huius.* Volumen integrum est foll. 299. Videtur hæc editio indigitata a *Denis* in *Supplem.* pag. 553.

309. Guilielmi Ep. Paris. Partis primæ operis de Universo Pars I. & II. fol. min. titulus est: *Guillermus parisieñ de vniuersō.* Charact. goth. cum signat. & numeris foliorum CLI. sine custod. Ad calcem: *Explicit scda ps pme ptis de vniuerso.*

310. *Incipit comentum — Alberti magni super sex principiis Gilberti porretani.* Fol. Charact. goth. Christophori de canibus, ut videtur, cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Gilberti porretani sex principiorum liber cum magni Alberti comento finit feliciter.*

311. *Oratio Cassandre* (Fidelis) *venete.* Cum icone Cassandræ Lamberto Proberthutio pileum imponentis. Dixit nempe hanc orationem, cum Lambertus Proberthutius Canonicus Concordiensis insignia artium liberalium susciperet Patavii anno 1487. Ad calcem orationis in prima pagina folii quarti legitur: *Dixit xviij. kk. salutis xpiane anno. M. cccc. lxxxvij.* Accedunt Ludo-

vici Sceldei vincent. epistola ad cassandram, huiusque ad illum responsoria. Angeli cancredi Lucani epistola ad eandem, scripta 1488. Francisci nigri ad eandem *peonicū saphicon*. Petri Abietiscolæ nerimontani (Dannhauser norimbergensis credo) epistola ad eandem, cum Conradi Celtis Protucii Ode ad apolliuem, *vt ab ytalis* (sic) *cum lyra ad germanos veniat*. Hæc omnia sunt octo foliis in 4. comprehensa, & charactere germanico impressa. *Denis in Supplem.* pag. 530. num. 4579. forte nostram designavit editionem. Duæ aliæ editiones adcurate recensentur in *Neocell.* pag. 109 & 110. nec non 150. prior anni 1488. posterior anni 1494.

312. *Oratio Jasonis* (de Mayno) *nitidissima in sanctissimum matrimonium — Maximiliani regis et Blance Marie Regine | Romanorum. Earundem Faustarum nuptiarum Epithalamion Sebastiani Brant.* in 4. Præfixa est cornelii Nigri Augustensis epistola ad Hippolitum Celestinum scripta *ex campidona quindecimo kl'. Maii Anno christianorum. M. CCCC. XCIIII.* Charact. rotund. elegantiss. cum signat. a. b. sine num. foll. & custod. Ad calcem orationis legitur: *Actū Isspruck* (Oenipotenti) *die XVI. Marcii Anno a natali christiano. M. CCCC. XCIIII.* vocem, *Actum*, de impressione non posse intelligi, patet ex eo, quod præfixa huic editioni Cornelii Nigri epistola primum anno 1494. & quidem die *quindecimo kl. Maii fuerit* scripta: sed *Actum* hic dicitur *XVI. Marcii.* Vel ergo annus, & dies, quo habita est oratio, indicatur, vel tempus, quo eadem descripta, & prælo parata est. Accedunt Sebastiani Brant epithalamium, eiusdem peroratio, & *Iacobi Vymphe.* (Wimphelingii) distichon:

Diua Mariapolum materno iure gubernat:
Tu cum rege pio Blancha Maria solum.

Denis in *Supplem.* pag. 615. n. 5382. videtur aliam huius orationis editionem indigitasse.

313. *Tractatus Anselmi in questionibus cur deus homo.* in 4. Charact. goth. cum sign. sine custod. & num. foll. constat foliis 32. Ad calcem: *Explicit tractatus Anselmi in quæstionibus Cur deus homo.* Conf. *Braun* P. II. pag. 48.

314. *Enee Siluii. Seneñ. Cardinalis Scte Sabine. Historia bohemica. Notabilis & Jocunda. A principio gentis. vsque ad georgium poggiebratium etc.* in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. terminatur opus in columna 2. folii 58. Accedit notitia de auctore hujus operis. & tempore, quo scriptum est, anno nempe 1457. Folio 59. exstat Registrum Capitum, ad cuius calcem legitur: *Explicit Registrum.* Conf. *Braun* P. II. pag. 65. *Helm.* II. 99.

315. *Incipiunt* (in columna 1. folii 1.) *casus in terminis domini Accursii legum interpretis. ordinarii doctissimi. super nouem libris Justiniani codicis.* in fol. Charact. goth. elegantiss. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem post lineam 36. columnæ tertiæ folii ultimi sola vox *Finis* legitur. Indicasse videtur *Denis* in *Supplem.* pag. 482. n. 4104.

316. *Albertus magnus super missus est. subtiliter ac eleganter ostendens ineffabiles gloriose virginis Marie laudes.* Fol. Præeunt prologus, & tituli quæstio-

ſtionum. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Videntur indicaſſe *Denis* in *Supplem.* pag. 484. & *Gem.* pag. 280.

317. *Corona beate Marie virginis*, ſeu tractatus de laudibus & prærogativis B. M. V. Fol. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. Ad calcem: *Finit liber q' dicitur corona beate virginis.* Accedit modus formandi ſermones ſacros ex hoc opere. Conf. *Helm.* 104.

318. *Varii articuli Pariſius ſtudioſe cōdēnati et in quibus magr* (Magiſter Sententiarum Petrus Lombardus) *in ſententiis non tenetur.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. conſtat foliis 20. Ad calcem: *Finiunt feliciter articuli pariſieñ. et in quibus magiſter ſententia4 non tenet cum aliis articulis condemnatis.*

319. *Margarita decreti ſeu tabula martiniana edita p fratrem Martinum* (Streppum Polonum) *ordinis pdicatorum. dni pape Penitentiarium: et Capellanum.* (& circa annum 1278. Gneſnenſem Archiep.) Fol. Charat. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem: *Explicit — margarita decreti: que martiniana vocat edita per uenerabilem virum fratrem Martinum* &c. Exſtant plures hujus operis editiones ſ. l. & a. Neſcio, an hæc noſtra jam ſit a quoquam adcuratius deſcripta.

320. *In hoc codice continentur Caius Suetonius Tranquillus de XII. Caſaribus. Ælius Spartianus. Julius Capitolinus. Ælius Lampridius. Trevellius* (ſic) *Pollio. Flauius Vopiſcus. Eutropius. Et Paulus Diaconus. De Regum ac Imperatorum Romanorum vita.* in Fol. Præeunt *Verſus Auſonii in Libros Suetonii.* item *Cæſarum ordo — tempora — obitus.* Domitii Calderini de vita Suetonii narratio, & ejusdem adnotationes in vitam Jul. Cæſaris. Demum titulus a me recitatus ſequitur. Charact. roman. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Ad calcem Suetonii legitur litteris capitalibus: *C. Suetonii Tranquilli De Vita. XII. Cæſarum Libri Duodecimi Ac Vltimi Finis.* Accedit Regiſtrum chartarum. *Tetraſticha de Cæſaribus poſt tranquillum.* Narrationes duæ de Suetonio, & ejus operibus. Scriptores ceteri, in titulo commemorati, deſiderantur apud nos.

321. *Relatio Johannis Franciſci de Pauinis circa canoñizationem bti Bonauenture Oratio in vitam et merita diui Bonauenture per inſignem Juris utriuſque doctorem D. Octauianum ſacri palacii aplici Aduocatum conſiſtorialem Sermo magiſtri Roberti de laudibus ſancti Bonauenture ordinis minorum. Bulla canonizationis Sixti pape quarti.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Bulla terminatur in averſa pagina folii 15. eſtque data *Anno — Milleſimo qdringenteſimo octuageſimo ſecundo Decimo octauo kalendas Maii pontificatus noſtri* (Sixti IV.) *Anno undecimo*; quo forte anno hæc opuſcula etiam fuere impreſſa. Videtur indigitaſſe *Denis* in *Supplem.* pag. 632. n. 5570.

322. Anonymi Oratio in Cathedrali Eccleſia Spirenſi dicta in feſto Annunciationis B. V. M. Accedit Decretum Epiſcopale ad Parochos, & verbi divini præcones, utriusque ſcopus eſt hortari fideles ad conferendam pro fabrica cathedralis ejusdem Eccleſiæ ſymbolam. in 4. Charact. goth. Petri Drach forte, ſine cuſtod. ſignat. num. foll. Ad calcem orationis noſtri exemplari

rubri-

rubricator adscripsit: |885 (1485) *die vio nono mensis aprilis*. Decretum terminatur in pag. 1. folii 10. linea 19. sine ulla subscriptione. Silent, quod sciam, de hoc opusculo Bibliographi.

323. *Ludovici Bonacioli Ferrariensis Medici Illustris Ad Divam Lucretiam Bergiam Ferrariæ Ducissam Enneas Mulíebris Incipit Lucas Ripa Latinæ linguæ Parens. Ad Lectorem.*

Discere multa licet paruo contenta libello
Vel semel aspecto quod breue carmen habet.
In primis tumidi genitalia semina nerui
Rima dehiscenti fertilis ore rapit.
Inde suos oritur proles auctura parentes
Quam facilis largi copia lactis alit.
Hinc et nosce (sic) *datur uexent qui corpora morbi*
Arceat et diram quæ medicina luem.
Borgia debentur tibi præmia numinis instar
Una Bonazolo remque animumque facis.

Est in Fol. min. cum recitato titulo in fronte. Aversa pagina ejusdem folii *P. Nicolai Castellani — Epigramma* legitur. Folio 2. auctoris præfatio incipit, quam excipiunt argumenta capitum, aliaque. Folio septimo demum opus incipit. Charact. roman. eleg. cum signat. sine custod. & num. foll. Terminatur opus in aversa pagina folii 4. ternionis T. ubi sola vox *Finis* subscripta legitur. Accedunt duo folia, quibus continentur errores typograph. & registrum chartarum, sine subscriptione. Videtur hoc opus alicubi in *Italia* ultimo Sæculi XV. decennio impressum, & a nemine, quod sciam, recensitum.

324. *Synonoma* (sic pro Synonima) *magistri Johannis de Garlandria cum notatis.* in 4. Charact. goth. idem cum charactere opusculi ad ann. 1486. N. XXVII. impressi. cum signat. sine custod. & num. foll. Commentarii ultima verba sunt: *Cuius opusculi consumatione benedictum sit ens ensium* (sic) *intima nostra deuotone. Amen.* His typographus subjecit: *Etsic est finis deo laus et gloria trinis.* De auctore Conf. *Oudin.* Tom. II. ad ann. 1040.

325. *Directorium humane uite alias parabole antiquorum sapientum.* Fol. min. Charact. goth. cum signat. & multis figuris ligno incisis, sine custod. & num. foll. Ad calcem primæ paginæ folii 10. quinternionis n: *Explicit liber parabola4 antiquo4 sapientum.* De auctore, Johanne de Capua, opere ipso, & hac editione conf. *Freytag Appar.* Tom. III. pag. 106. seqq.

326. *Tractatus de debitoribus suspec. et fugiti. Et Tractatus de pactis per dominum Jo. Baptista3 Cazzalupum de sancto seuerino.* Fol. maj. Charact. goth. cum signat. a. b. A. B. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Hic finiunt — tractatus — editi per — Johannem baptistam de cazzialupis de sancto seuerino.* Secundum *Denis* in *Supplem.* sunt forte Papiæ impressi. Conf. l. c. 533. n. 4603.

327. *Incipiunt casus longi domini Francisci accursii super ff. nouo. — Incipiunt casus longi dñi Viuiani sup infortiato. — Incipiunt casus longi dni Uiuiani*

ni legū interptis excellentissimi super Codice. 3. Voll. in Fol. Charact. goth. cum signaturis in vol. 1. AA — II. & aa — dd. Ad calcem hujus voluminis legitur: *Finiunt casus longi dni Francisci accursii sup ff. nouo.* In vol. 2. signaturae sunt aa — ss. ad calcem: *Et sic est finis casuum in terminis sup toto infortiato.* Voluminis 3. chartae signatae sunt litteris A — I. Ad calcem legitur: *Casus longi Codicis finiunt feliciter.* Custodes, & numeri foliorum ubique desunt.

328. Francisci de Curte. seu Curtii comment. in legem L. XII, ff. vet. *Admonendi.* in Fol. Charact. goth. cum signat. a — g. sine custod. & num. foll. Ad calcem 12. hexametra leguntur, ex quibus auctorem discimus, qui ut in praefatione ait, anno 1482. ad docendum Jus civile in Academia Ticinensi vocatus est.

329. *Hoc in uolumine — continentur, Chirii Consulti Fortunatiani Rhetoricorum libri tres. Dialectica — & computus* ejusdem. *Francisci Puteolani Epistola ad Jacobum Antiquarium. Dionysii Halicarnasei praecepta de oratione nuptiali per Theodorum gazen a graeco in latinum traducta.* ejusdem *praecepta de oratione natalitia* — per eundem *e graeco* — ejusdem *praecepta de componendis epithalamiis* per eund. *e graeco traducta. Oratio nuptialis.* in 4. Charact. roman. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem orationis nuptialis sola vox *Finis* capitalibus litteris subscripta legitur. Aliqua ex his opusculis etiam seorsim haberi possunt. Recensentur etiam a *Denis* in *Supplem.* pag. 553.

330. *Alanus* (ab Insulis?) *de maximis theologie*, seu propositiones 134. fundamentales, ex auctoris sententia, theologiae. in 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem sola vox *Finis*, legitur. Conf. *Braun* P. II. pag. 57. ubi per errorem 184. maximae, seu propositiones numerantur.

331. *Uocabularius incipiens teutonicum ante latinum*, i. e. germanico-latinum lexicon. in 4. Charact. goth. cum signat. a — z. & A — E. sine custod. & num. foll. Vocabula ultima, quorum explicatio habetur, sunt Zwuder Zwustaher. Terminatur sine subscriptione in pagina prima folii octavi quaternionis E. constat foliis 192. Est igitur editio diversa ab ea, quam ex *Gem.* pag. 288. citavit *Panzer Annal.* pag. 56. Videtur prorsus incognita.

332. *Incipit expositio misse secundum fratrem Hugonem Cardinalem ordinis predicatorum. — De defectu* (sic pro defectibus) *occurrentibus in missa — Summa Johannis. Andree de sponsalibus et matrimoniis. — Impedimenta susceptionis ordinum. — Confessio catholicorum generalis. — Expositio dñice orationis.* in 4. Charact. goth. cum signat. a. b. c. d. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finitur dominica oratio modica cum expositione.* Cohaerent, nec seorsim haberi possunt haec opuscula.

333. *Opuscula beati Anselmi archiepiscopi Cātuariensis ordinis sancti Benedicti.* in 4. Charact. goth. cum signat. A. B. item a — z. & 2. sine custod. & num. foll. constant foliis 192. Ad calcem sola vox *Finis.* Conf. *Braun.* P. II. pag. 60. praecipue *Clement.* T. II. pag. 356. & *Hamb.* T. 4. pag. 40. Editio forte omnium prima.

334. *Epi-*

334. *Epistole breues Magistri pauli Niauis.* in 4. Charact. german. cum signat. A. B. C. sine custod. & num. foll. In fine nihil subscriptum est. De auctore, Paulo Schneevogl, conf. *Gem.* pag. 227. & præcipue D. W. Mulleri dissertationem de *Paulo Niaue primo rerum Sneebergensium scriptore. Sneeberga* 1756. in 4.

335. Guilielmi de Gouda Ord. min. *Expositio mysteriorum misse & verus modus rite celebrandi.* in 4. Charact. goth. minut. cum signat. A. B. C. sine custod. & num. foll. constat foliis 19. impressis. Ad calcem: *Tractatulus fratris Guilhelmi de Gouda. -- finit feliciter.* Num una exduabus, quas recenset *Denis* in *Suppl.* pag. 576. sit eadem cum nostra, non liquet.

336. *Processus iudiciarius Panormitani.* (Nicol. de Tudeschis) in 4. Charact. goth. minut. cum signat. a — i. sine custod. & num. foll. constat foliis impressis 70. Meminit *Denis* in *Suppl.* pag. 361.

337. Marc. Ant. Coccii, vulgo Sabellici, Libri VI. de vetustate Aquileiensis Patriæ. in 4. Præeunt varia, sc. *Ex Quibus Auctoribus Excerpta Sit* (hæc) *historia* — Epigramma Cynthii ad Sabellicum Georgii Merulæ adeundem Epistola — Sabellici dedicatoria *Joanni Hemo Venetarum copiaru3 aduersus ferrarie* ducem provisori generali inscripta. Charact. roman. cum signat. a — f. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Finis.* Forte indigitata editio a *Denis* in *Supplem.* pag. 655.

338. Alexandri Benedicti Veronensis Physici, *Collectiones Medicinæ*, seu Aphorismi medici, in 4. Præit auctoris epistola ad Marcum Sanutum Patricium Venetum, scripta Venetiis sine anno & die. Charact. *roman.* sine custod. & num. foll. Est quaternus unicus *a* signatus. Ad calcem *Finis.*

339. *Textus canonum penitentialium. cunctis curam animarum habentibus multum salubris atque perutilis de verbo ad uerbum pene. de suma fratris astensis ordinis minorum extractus.* in 4. Charact. goth minut. Est ternus A. sine custod. & num. foll. Non habet subscriptum quid.

340. *Expositio Hymnorum perutilis omnibusque salubris.* in 8. Charact. goth. cum numeris foll. roman. sine custod. & signat. Ad calcem Tabulæ alphabeticæ hymnorum: *Sit laus deo.*

341. *Oratio querulosa contra Inuasores Sacerdotum.* in 4. Charact. goth. est octo foll. signat. a sine custod. & num. foll. De opusculo ipso conf. Fasc. II. pag. 161. & 162. De editione hac fuse agit *Braun.* P. II. pag. 7. & 8. eamque attribuit Johanni Froschauer.

342. *Jacobi Wimphelingii Sletstattensis Elegantiarum medulla. Oratoriaque precepta.* in 4. Præit epistola auctoris dedicatoria ad Theodoricum Gresemundum Juniorem data *Spiris pridie ydus Junias. Anno xpi. M. cccc. xciij.* Charact. goth. cum signat. a — e. sine custod. & num. foll. In calce legitur Gresemundi Jun. brevis peroratio de hujus opusculi utilitate. Alias eius editiones recenset *Riegger* in *Amœnit.* Litter. Frib. Fasc. II. pag. 180. & 181.

343. *Latinum ydeoma magistri Pauli Niauis pro paruulis editum.* in 4. Præit epistola dedic. ad Senatum kemnicensem. Sunt colloquia puerilia. Charact.

ract. goth. minut. cum ſignat. a. b. ternis, ſine cuſtod. & num. foll. Terminatur ſiñe ſubſcriptione folio 11. De Paulo Niave conſ· dicta in h. cl. N. 334.

344. *Incipit Roſeum memoriale diuinorum eloquiorum* (h. e. Rhytmica epitome Bibliorum) auctore Petro de Roſenheim monacho Benedictino Mellicenſi, cujus præit epiſt. dedic. ad Cardinalem placentinum Dnum Brande. in 4. Charact. goth. ſine cuſtod. ſignat & num. foll. conſtat foliis impreſſis 43. Ad calcem: *Explicit Roſeum memoriale — cōpilatum per fratrem petruз de Roſenheim monachum monaſterii mellicenſis ordinis ſancti benedicti. Finito libro ſit laus et gloria xp̄o.* Neſcio, an eadem ſit editio laudata a *Denis* in *Supplem.* pag. 654. Aliam ann. 1489. noſtra, ut videtur, poſteriorem, deſcripſit *Braun* pag. 184.

345. *Expoſitio — fratris hieronymi ſauonarole — in pſalmū. In te dn̄e ſperaui:* &c. in 8. Charact. goth. cum ſignat. Eſt foll. 10. Ad calcem: *Explicit expoſitio — quā morte puēt⁹ explere nō potuit.*

346. *Sermones funebres vulgariter: literaliterqз pronunciandi. Item ſermones nuptiales pulcherrimi*, partim compoſiti, partim collecti a Gregorio Britannico ord. præd. cujus præmiſſa eſt epiſtola dedicatoria ad Paulum Zane, Epiſc. Brixinenſem data *Quarto decimo kalē. Aprilis* 1495. Subjuncta eſt reſponſoria, qua ad edendos quamprimum hos ſermones illum hortatur, data *duodecimo kle. Aprilis.* 1495. in 8. Charact. goth. minut. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. Circa finem columnæ 2. folii 10. quinternionis l. ſola vox *Finis* legitur. Videtur hæc editio prior illa ann. 1496. apud *Denis Supplem.* pag. 404.

347. *Dialogus inter rationem et conſcientiam exorta.* (ſic) *Utrum quando ac quibus motiuis Miſſa celebranda abſtiuendaue ſit.* — ad calcem: *Editus per venerabilem magiſtrum Mattheum de Cracouia ſacre theologie profeſſorem ſtudii Pragenſis.* in 4. Charact. goth. cum ſignat. a. — c. ſine cuſtod. & num. foll. Editio, ut videtur, incognita.

348. *Egregie ſententie ſiue Jocundi flores doctoꝝ poetaꝝ In quibus digna laus virtutum et acerrima effulminatio uitiorum egregie continentur.* Hæc charactere miſſali impreſſa ſunt. in 4. Præit tabula 7. foll. charact. goth. cum ſignat. A — M. ſine cuſtod. & num. foll. Sunt libri novem. Decimi loco ponitur caput primum ex Anti - Claudiano Alani & ſubſcriptionis loco capitum novem ſequentium argumenta recenſentur. Terminantur hæc in averſa pagina folii 6. quaternionis M.

349. *Incipiūt cōtemplcōes deuotiſſime per — Johānem de turrecremata — edite atqз in parietibus circuitus Marie minerue — depicte.* in Fol. Charact. goth. rudis, coll. 2. ſine cuſtod. ſignat. num. foll. columnæ integræ lineas 38. continent. Terminatur in columna 2. folii 15. ſine ulla ſubſcriptione. Memoratur tantum hæc editio a *Braun* P. I. pag. 63. Videtur circa annum 1470. prodiiſſe.

350. Dominici Bollani Art. & Philoſoph. Doct. Tractatus de Conceptione B. Mariæ Virg. Nicolao Marcello Venetiarum Duci dicatus. in Fol. Præit Dedicatio. Charact. roman. ſine cuſtod. ſignat. & num. foll. conſtat

 foliis

foliis 30. Ad calcem: *Deo gracie infinite.* Conf. de hac editione, circa ann. 1473. facta, *Braun* P. I. pag. 110. De opere ipso & auctore *Freytag Appar.* Tom. I. pag. 201.

351. Missale Romanum. in 8. Charact. goth. sine titulo, & custod. cum signat. num. foll. & figuris ligno incisis. Est foliorum 244. aversa pagina ultimi figuram ligno incisam exhibet, sine nlla subscriptione. Editio, ut videtur, incognita, ultimo Sæculi XV. decennio facta.

352. *Statuta* (Moguntina) *prouincialia vetera et noua.* in Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. roman. statuta vetera foliis constant. XXX. Nova foliis XVIII. Præter hæc adsunt folia non numerata quædam. De opere ipso conf. dicta Fasc. II. pag. 172. Ad calcem h. edit. tantum legitur: *Finiunt statuta prouincialia moguntina noua.* In aversa pagina ejusdem folii ultimi legitur: *De indulgētiis festi corporis Christi* — statutum ann. 1451. & nihil amplius.

353. *Excelsi. J. U. luminis — Bartholomei socini Senēsis iu primam et secundā partem inforciati.* in Fol. Charact. goth. cum signat. custod. & num. foll. Constat foliis 213. & ad calcem col. 4. folii 213. sola vox *Finis* subscripta est.

354. *Opusculum. quod speculum aureum anime peccatricis dicitur.* in 4. Charact. goth. cum signat. a — d. sine custod. & num. foll. constat foliis 27. Ad calcem: *Speculum aureum anime peccatricis | a quodā cartusiense editum: finit feliciter.* Pagina quævis integra 33. lineas complectitur. Est igitur editio diversa ab ea quam excitavit *Braun* P. II. pag. 54.

355. *Præcepta Isocratis* (seu oratio ad Demonicum) *per eruditissimum virum Rudolphum agricolam e græco sermone in latinum| traducta.* in 4. Charact. goth. cum scholiis interlinearibus. Terminatur folio 12. recto linea 7. sine ulla subscriptione.

356. *Libellus Aristotelis de regimine principium ad Alexandrum editus.* Charact. goth. constat. foliis 6. signatis A. sine subscriptione.

357. *Carmen de diluuio Rome effuso* (subjecta est figura ligno incisa, & Jacobi Locher Hexastichon, & in aversa pagina ejusdem *Ad summum Tonantem choriambicum.* In fronte folii 2. *Hecatostichon Jacobi Locher philomusi de cataclysmo in vrbe Roma effuso Idib⁹ decēbris. Añō M. cccc. xCv.* in 4. Est 4. foll. charact. goth. In fine ad Maximilianum Rom. Reg. Epigramma, cui subjecta vox: *Telos.* Non est improbabile, opusculum anno 1495. fuisse impressum.

358. *Collatōnes quas dicunt fecisse mutuo rex Salomon — et Marcolphus* &c. in. 4. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem folii 10. recti: *Finit dialogus inter Salomonē regē et Marcolphū.* Argumentum opusculi recenset *Panzer Ann.* pag. 168. Editionem præsentem forte indicavit *Denis Suppl.* p. 656.

359. *De vita et origine perfidi ac miserrimi indigniq3 Pilati.* cum 7. figuris ligno incisis in prima pagina. 4. Carmen hexametrum. Charact. goth.

cum signat. a. b. Folio recto 8. *Explicit libellus metricus De vita et origine pi-lati.* Accedit eodem metro, & folio recto 11. *Explicit tractatus de Caipha Juda et anna.* Opusculum, ut videtur, incognitum.

360. *Elegiacum Carmen Lactantii magni poete de situ paradisi ortu obituq3 fenicis. Incipit feliciter.* 4. Charact. goth. constat 6. foliis, quorum tertium a iij. signatum est. Opusculum, ut videtur, incognitum, forte Lipsiæ impressum.

361. *Uita christi edita a sancto Bonauentura.* in 4. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Columna 3. linea 13. seqq. folii lvii. *Explicit liber aure' de vita xpi p sctm Bonauenturā doctorē ceraphicum* (sic) *editus siue cōpositus.* Accedit tabula capitulorum in sequenti folio recto terminata. Est editio diversa ab ea quæ recensetur in *Neocell.* p. 114.

362. *Cosmographia Dans Manuductionem in tabulas Ptholomei:* &c. in 4. Charact. roman. cum signat. sine custod. & num. foll. Auctor opusculi est Laurent. Corvinus: editionem vero hanc curavit Henricus Bebelius Iustingensis, cujus epistola dedicatoria ad Hartmannum de Eptingen Canon. Major. Eccles. Basileensis operi præfixa data est *ex Basilea.* 1.4.9.6. Nec sane obstare quidquam videtur, quin opus eodem anno impressum dici possit. Conf. *Gem.* p. 249. ex quo habet *Denis* in *Suppl.* p. 547.

363. *Sacri canonis misse expositō breuis interlinearis*, sive textus canonis missæ, missali charactere impressus, cum expositione interlineari brevi. 4. Charact. goth. cum signat. a. b. quaternis sine custod. & num. foll. Ad calcem folii 16. recti: *Hec breuis — expositio sumpta ē — ex landata et q3 extensa. — Gabrielis* (Biel) *sacre theologie licentiati doctissimi* ꝛc. *Laus deo.* Videtur ad ultimum decennium Sæc. XV. pertinere.

364. *Incipiunt Regule celestis iuris. Uel maxime theologie Magistri alani porrectani.* in 4. Charact. goth. cum signat. a — e. quaternis, sine custod. & num. foll. constat foliis 40. quorum primum in nostro exemplari desideratur. Folio recto ultimo linea 25. sola vox *Finis* legitur. *Gem.* p. 280. *Braun* P. II. p. 57.

365. *Incipit libellus Magistri Thome de aquino.* (videtur alterius) *de modo cōfitendi et de puritate consciencie. — expositio simboli Athanasii episcopi* in 8. min. Charact. german. rudis, ut sculptus, non fusus, videatur, cum signat. a — h. sine custod. & num. foll. Ad calcem folii 8. recti quaternionis h: *Explicit expositio simboli Athanasii episcopi.* Editio incognita videtur.

366. *Liber soliloquiorū beati Augustini.* — Prœeunt *Capitula libri* — Accedunt suffragia seu orationes ab Urbano (forte VI.) Rom. Pont. editæ. in in 8. min. Compactura, et forma exterior prorsus eadem cum præcedenti. Folia litteris 𝔄 — 𝔐. signata sunt. Folio 4 verso ternionis 𝔎 (k) *Explicit liber soliloquiorum Beati Augustini. Ad prouocandum hominē ad amorem dei.* Suffragia folio 1. recto quaternionis L incipiunt & terminantur sine subscriptione folio 5. verso ternionis 𝔐. linea 15. Editio incognita.

 367. Boe-

367. Boethii opera minora, inter quæ libri de consolatione Philosophiæ, & de disciplina Scholarium non continentur. Fol. Præeunt operum tituli, & tabula 2 foll. Charact. goth. cum signat. custod. & num. foll. Folio recto 201. terminatur volumen sine ulla subscriptione libello de duabus naturis in Christo.

368. Missale Würzeburgense: fol. maj. Præeunt kalendarium, ordo missarum, & Exorcismus salis & aquæ foll. 8. Tum sequuntur missæ Communes de tempore ab Adventu usque ad Pascha foliis I — Cxvi. comprehensæ. tum sequuntur Kyrie, Gloria, Credo, Præfationes, Pater Noster, cum - & sine cantu, quæ omnia foliis 34. non numeratis comprehensa sunt. Hæc excipit Canon septem foliis pergamenaceis charactere missali maximo impressus. A folio Cxvij. usque ad fol. Cxcv. continuatur commune de tempore a Paschate usque ad Domin. xxv. post Pentecostem. A folio Cxcvj — cccxxviij. continentur missæ de sanctis, aliæque, & inter has fol. recto cccj. missæ feriales *iuxta chorū herbñ.* (Herbipolensem sc.) Volumen clauditur foliis non numeratis quatuor, quibus continentur *cautele seruande — in missa* &c. sine subscriptione. Desunt custodes & signaturæ. Editio a nemine, quod sciam, indicata aut certe adcuratius descripta.

369. Bartholomæi Montagnanæ consilia medica. Fol. magn. Præeunt tabula materiarum, & Registrum Chart. foll. 4. Charact. goth. Coll. 2. Margines amplissimi. Desunt titulus, custodes, signaturæ, initiales litteræ, numeri & inscriptiones foliorum. Charta firmissima est, & præstantissima. In fine tantum legitur. *Laus Deo Amen. finis.* Columna quævis integra *60 lineas* habet. Novit *Denis* in *Supplem.* p. 620. tantum ex *Nyerup. Spicileg. Bibliograph.* Typi italici sunt. Editionem hac multo recentiorem, anni nimirum 1497. descripsit *Braun* P. II. p. 298.

370. Hugonis de Prato ord. Præd. sermones in Epistolas & Evangelia Dominicalia. fol. Præit index alphabet. materiarum foliis 9 constans. Charact. goth. sine signaturis, custod. & num. foll. Columna quævis integra lineas habet 43. Folio ultimo recto: *Expliciunt sermones dñicales super euāgelia et epistolas p totum annū fratris hugonis de prato ordinis. pdicatoꝝ.* Occurrit tantum apud *Meus.* III. p. 88. n. 37.

371. *Ortus* (H) *Sanitatis de herbis et plantis. De Animalibus et reptilibus De auibus et volatilibus De Piscibus et natalibus De Lapidibus et ī terre venis nascentibus De Urinis et earum speciebus Tabula medicinalis Cum directorio generali per omnes tractatus.* fol. cum figuris herbarum. animalium etc. Charact. goth. cum signat. sine custod. et num. foll. Folio 4. verso duernionis bb. est *Finis* sc. Tractatus de Urinis. Tabula ternionibus cc. dd. & ee. comprehenditur & clauditur folio 6 recto ternionis ee. voce *Finis.* Habet *Denis Suppl.* p. 588. ex Cæs. & Gott.

372. Augustini (Triumphi) de Ancona ord. Erem. S. Augustini Summa de ecclesiastica potestate fol. Charact. goth. minut. cum signat. a — ȝ. & A — I. sine custod. & num. foll. Ad calcem Tabulæ, terminatæ columna

na 2 folii 10. quinternionis I. legitur *Explicit tabula super summa etc.* Conf. *Braun* P. II. p. 65. cujus exemplari rubro subscriptum colore legitur: *P. W.* 1489.

373. Discipuli (Joh. Herolt ord. Præd.) Sermones de Tempore, de Sanctis, & Promptuarium exemplorum. fol. min. Charact. goth. minutus sine custod. signat. & num. foll. cum inscript. pagg. e. g. *Sermo cix.* Ad calcem sermonum de tempore adnexæ sunt *Allegationes abbreuiate.* Sermonibus de sanctis præmissa est *tabula sermonum discipuli de sanctis.* Hi sermones seorsim a præsentibus haberi possunt, ut etiam promptuarium exemplorum separari ab utrisque potest. Ad hujus calcem legitur: *Promtuariū exēplo4 discipuli explicit.* Editio, ut videtur, insinuata a *Denis Suppl.* p. 554. N. 4809.

374. Alberti ab Eyb Margarita Poetica. fol. Præit tabula 2 foliorum. Charact. goth. coll. 2. cum signat. & inde a folio 3. numm. foll. sine custod. *folio Ccxcvij.* (297) ad calcem columnæ 3: *Summa Alberti de Eyb vtriusq3 iuris doctoris eximii: que Margarita poetica dicitur: feliciter finit.* Videtur editio incognita.

375. *Sermones uade mecū de tempore z de sanctis per figuras utiles.* Sunt potius Themata, & argumenta sermonum Johannis Abbatis Vercellensis in 4. maj. Charact. goth. cum signat. a — z. & A — E. sine custod. & num. foll. terminantur folio 6. verso ternionis E. Conf. *Braun* P. II. p. 54.

376. *Institutiones.* (Justiniani cum Glossa) fol. min. Folio 1. verso exhibentur rubricæ 4. librorum. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio CII. verso: *Institutionū opus cura sūma atq3 diligentia castigatum finit.* Folio sequenti tantum exstat *Ordo quaterno4 insti.* Videtur editio incognita.

377. *Epistole mediocres magistri Pauli niauis.* 4. Charact. goth cum signat. sine custod. & num. foll. terminantur sine subscriptione folio verso 6. ternionis c. linea 14. Videtur editio incognita, ad Sæc. XV. tamen referenda.

278. **Gaistlich vßlegong des lebes** (sic) **Jhesu Cristi.** Fol. Folio primo verso figura ligno incisa Christum inter duos angelos stantem exhibet. In fronte secundi recitatus legitur titulus. Caret custodibus, & numeris foliorum: habet autem signaturas in medio marginis inferioris ab a — y, & initiales litteras florentes. Figuras ligno incisas, quæ frequentes sunt, Dom. de Heinecken in neuen Nachrichten von Künstlern, und Kunstsachen — 1. Thl. p. 257. aut ipsi Martino Schön, aut uni ex ejus discipulis tribuendas censet. Terminatur opus folio 10. recto quinternionis y. sine subscriptione. Habet *Panzer Annal.* sed notitia a nobis communicata. *de Heinecken* l. c. & ex his tantum noverat *Denis* in *Suppl.* p. 537.

379. **Das ist der spiegel der menschen behaltniß mit den ewangelien vnd mit epistelen nach der zyt des iars.** Fol. Charact. germ. sine custod. cum numeris foll. roman. inde a folio 2. quod numerum habet I — CCXXVI. & figuris ligno incisis. Accedit index 7. paginarum, quæ non sunt numeratæ. Est idem exemplar, cujus meminit *Panzer* in *Ann.* p. 9. & ex eo *Denis Suppl.* p. 669.

380. Joh. de Turrecremata Cardinalis Expositio Psalterii. Fol. Charact. goth. sine custod. & num. foll. cum signat a — q. Terminatur col. 2. folii 123. cum subscriptione: *Expositio breuis et vtilis sup toto psalterio — Finit feliciter.* Conf. *Helm.* P. II. p. 96.

381. Petri de aliaco tractatus Cosmographici, quorum primus est de Imagine mundi, postremus de concordia discordantium astronomorum. Accedunt Gersonis similes Tractatus 1) astrologiæ theologisatæ. 2) Contra superstitiosam dierum observationem. 3) Contra doctrinam medici cujusdam in monte Pessulano sculpentis in numismate figuram leonis. 4) Propositiones septem contra superstitiosos dierum observatores. in Fol. Charact. goth. singularis formæ, cum signat. a — l. & aa — kk. sine custod. & num. foll. Folio verso 4. duernionis l: *Explicit secundus tractatus compendii cosmographie. A dño Petro de aylliaco Episcopo Cameraceñ compositus.* Folio verso 4. quaternionis ii. Gersonis opuscula incipiunt, eademque terminantur folio 9. recto quinternionis kk. linea 7. Ibidem subscriptum legitur: *Ioannes* (sic) *gerson Cancellarii parisieñ Opusculuʒ contra superstitiosos dierum obseruatores. Finit feliciter.* Videtur editio incognita.

382. Sebastian Brants Richterlicher Klagspiegel. in Fol. Præit registrum foliorum 5. Folio 6. in nostro exemplari opus incipit, quod ab hoc folio I — CLV. folia habet numerata, cum signat a — ȝ. & aa. bb. cc. sine custod. In exemplari nostro desideratur folium primum, quod titulum, & præfationem continet, ut nos docet *Zapf* in *Aug.* P. I. p. 123. ubi eandem cum nostra editionem describit. Titulus est: **Clag. antwort. vnd vßgesprochene vrteyl gezogen vs geystlichen vnd weltlichen rechten &c.** Auctor operis nec in titulo nominatur, nec ex libri argumento colligi potest. Esse autem Sebastianum Brant ejus auctorem, ipsumque opus nihil esse aliud, quam Brantii sic dictum richterlicher Klagspiegel, nos docuit *Panzer Ann.* p. 33. ubi editionem describit a nostra diversam pariter nota anni, & loci carentem. Utraque editione Augustana anni 1497. prior videtur.

383. Ciceronis Libri III. de Legibus. Fol. Charact. rom. elegantiss. cum signat. aa. bb. cc. Duo priores terni sunt, postremus est duernus, sine custod. & num. foll. Ad calcem folii 16. versi est *M. T. C. de Legibus libri Tertii & ultimi. Finis.* Folium primum rectum est vacuum. Videtur editio incognita; nisi forte sit particula editionis plurium operum Ciceronis.

384. *Margarita decreti seu tabula martiniana* (Martini Streppi) *decreti.* Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. terminatur in columna 3, linea 30. folii 7. quaternionis r. sine ulla subscriptione. Videtur editio incognita.

385. *Incipiunt — abbreuiatiões libri ph'icoȝ edite a p̄stātissimo phō Marsilio inguē doctōe parisieñ.* Fol. min. Charact. goth. minut. cum signat. a — l. sine custod. & num. foll. terminatur opus col. 1. folii 6. ternionis l, ubi legitur: *Explicit liber phisicorum ꝛc.* columna secunda registrum chartarum exhibet. Videtur editio incognita,

386. Ein Cronica von Anfang der welt. byss vff die jar Christi. M. cccc. lxxxxij. genant *fasciculus temporum*. &c. Fol. min. Folio 1. verso ligno incisus conspicitur senex manu sinistra baculo innixus, dextra rosarium tenens. Tum sequitur registrum foliorum 11. Hoc excipit præfatio foll. 2. opus ipsum numeros foliorum I — Cxxvii. & signaturas habet. Terminatur hoc folio verso, resque gestas ad annum usque 1492. continet. Hinc forte eodem anno impressum est, & recensetur etiam ad hunc annum a *Panzer Ann.* p. 197.

387. *Sermones sancti Bernardini de senis ordinis fratrum minorū de euangelio eterno.* Sequitur tabula alphabetica materiarum foll. 13. Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem: *Expliciunt sermones* (sunt universim LXVI.) *de caritate siue de euangelio eterno sti Bernardini de Senis ordinis fratrū minorum.* Conf. *Braun* P. II. p. 48. *Neocell.* p. 211. De anno impressionis conf. dicenda ad opus sequens.

388. *Quadragesimale beati Bernardini de xpiana religione.* Fol. Forma externa quoad omnia est eadem, quæ operis præcedentis. Terminatur opus folio 10. columna 2. sine ulla subscriptione. Conf. *Braun* P. II. p. 47. *Neocell.* p. 210. Exemplar Neocellense emptum est *diē* 6. *ianuarii. anno.* 1. 4. 90. oportet igitur & hoc, & præcedens opus anno saltem 1489. fuisse impressum.

389. Rationale divinorum officiorum Guilelmi Duranti. Fol. Præit registrum foliorum 2, & dimidii. Folio 4, inter numerata I. *Incipit rationale* &c. Charact. goth. elegans sine custod. & signat. cum numeris foll. rom. Folio CCCX. *Explicit rationale diuinorum officiorum.* Conf. *Helm.* P. II. p. 95. Exemplar ab Helmschrott descriptum emptum est anno 1489. *Neocell.* p. 222.

390. *Arbor Consanguinitatis Affinitatis Cognationis spiritualis et Legalis. Unacum enigmatibus et exemplis perpulcris.* Fol. Charact. goth. & in textu quidem minutiss. in arboribus autem rudis, & crassus. Constat foliis 10. Primum, & ultimum sunt vacua. Sine custod. signat. & num. foll.

NB. Opera 5. sequentia etiam *Braun* P. II. p. 63. n. CXXXVIII. recenset. De typographo autem & loco impressionis æque parum, ac ego, quidquam audet adfirmare.

391. *Casus longi super. ff. Ueteri.* Fol. Charact. goth. cum signat. & num. foll. inde a fol. 2. quod numerum habet I — XCVI. sine custod. Folii hujus columna 2. *Finiunt casus dñi Uiuiani super. ff. veteri.* Accedit tabula in columna prima folii seq. terminata.

392. *Casus longi super. ff. Nouo.* Fol. Character. gothic. idem qui præced. cum signat. & num. foll. I — XCVIII. Folii hujus col. 2. *Finiunt casus longi dñi Francisci accursii sup ff. nouo.* Accedit tabula in columna prima folii seq. terminata.

393. *Casus longi* (Tribuuntur Uiuiano) *super Codice.* Fol. Charact. goth. idem, qui præced. cum signat. & num. foll. sine custod. Columna 2. *Casus longi Codicis finiūt feliciter.* Accedit tabula folio 94. col. 2. terminata.

394. *Casus*

394. *Casus longi* (Tribuuntur Viviano) *super Infortiato*. Fol. Charact. goth. idem, qui præced. cum signat. & num. foll. sine custod. Ad calcem col. 4. folii CLXXVIII. *Finiūt casus in terminis sup toto infortiato.*

395. *Casus longi super Institutis*. Fol. Charact. idem, qui præced. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio LII. Col. 2. *Casus in terminis sup institut. finiūt feliciter.* Folium versum tabulam continet.

396. *Illustris medici Jacobi forliuiensis in afforismos ypo. egregia expositio cum questionibus feliciter incipiunt.* fol. Post verba recitata mox incipit aphorismus primus cum subjuncto commentario. Aphorismi magno & eleganti, commentaria admodum minuto utroque gothico, impressa sunt Charactere. Desiderantur initiales litteræ, custodes, & numeri foll. Adsunt signaturæ. Folio 11. sexternionis p. columna 4: *Jacobi forliuiensis in afforissmos* (sic) *hypocratis expositio et questiones feliciter expliciunt. amen.* Folium 12. hujus sexternionis, abs dubio vacuum, deest. Videntur non nisi commentaria in aphorismorum particulas. 1. 2. 4. 5. & 6. esse Jacobi forliuiensis. Nam commentaria In particulam 3tiam expresse tribuuntur Marsilio de sancta Sophia: habent hæc quoque signaturas peculiares A — F: commentaria vero in 2. præcedentes particulas signata sunt a — h. & commentaria in 3. sequentes 4. 5. & 6. signaturas habent k — p. Demum in commentariis in particulam 7. continuantur signaturæ particulæ tertiæ nempe a G majusculo usque ad K majusc. Folio 5. ternionis K columna 4. subscriptum legitur: *Soli laus deo.* Videtur hæc editio antiquior illa anni 1484. recensita Fasc. III. p. 19. Impressa abs dubio in Italia est. Sed, ubi?

397. *Petri de cresčentiis Ciuis Bononieñ. in commodū ruralium cum figuris libri duodecim.* Fol. min. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio Cliij. columna 4. subscriptum legitur: *Gloria deo.* Accedit registrum 3. foliorum, & dimidii. Editio, ut videtur, a nemine descripta.

398. Pandectarum Libri 39 — 50. seu Digestum novum cum glossa. Fol. magn. Character tam textus, quam glossæ gothicus est. Et ille quidem major magnam habet similitudinem cum charactere, quo in officina Fausti, & Schoyfferi moguntina impressa sunt Biblia latina an. 1462. recensita Fasc. I. p. 1. & 2. & anno 1468. textus Institutionum Justiniani Imp. Fasc. I. p. 9. Est tamen ab eo diversus, videnturque litteræ non nihil maiores. Ceterum desunt titulus, custodes, signaturæ, initiales litteræ in textu, inscriptiones, & numeri foliorum. Constat volumen foliis 408. Ultimi prima pagina registrum Chartarum exhibet. Subscriptio in fine nulla habetur. Folio 166. recto *Domini Justiniani — pandectarū explicit lib. xliij. de exceptionibus* &c. Folio 365. columna 3. *explicit liber. xlix. Incipit* &c. Charta est solidissima. Signa chartarii varia sunt. Frequentissime occurrunt Caput bovis variæ magnitudinis; & inter cornua quidem minoris stilus exurgit in stellam desinens: & littera D, quam stilus secat. Editio hæc si non ante annum 1470. certe non multo post lucem aspexisse videtur obstetricante typographo, qui in Fausti officina artem hanc didicit. Sed a nemine adcuratius descripta est. Forte

eadem

eadem est, quam excitavit *Denis Suppl.* p. 553. sub Num. 4795. ex tribus Bibliothecis.

399. *Sermones Meffreth. — Pars hiemalis*: Pars — *de Sanctis*. — *de tēpore pars Estiualis*. Fol. min. Voll. III. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. Foll. Fol. 6. col. 1. quaternionis z: *Finit pars hyemalis huius operis.* Sequitur tabula foll. 12. Folio 1. columna 2. ternionis §. *Finit pars de sanctis.* Folia reliqua hujus ternionis tabula occupat. Pars aestivalis terminatur sine subscriptione folio 8. col. 3. quaternionis GG. Accedit Tabula foll. 17. *Helm.* P. II. p. 105. seqq. n. 223 — 225.

400. Thucididis Historiarum libri octo ex graeco in latinum versi per Laurentium Vallam cum ejusdem epistola dedicatoria ad Nicolaum V. quae folium primum occupat. Fol. Charact. rom. cum signat. a — r sine custod. num. foll. & litteris initial. Folio 5. recto quaternionis r: *Thucydidis Atheniensis Historici Gravissimi Liber Octauus Et Vltimus Finit. Laus Deo.* Folio eodem verso Bartholom. Parthenii ad Franc. Thronum Veneti exercitus provisorem epistola, folio autem sequenti Thucididis vita ab eodem Parthenio ex Marcellino graeco latine reddita legitur. Folium 7. versum ejusdem quaternionis exhibet registrum chartarum. Videtur insinuata editio apud *Harw.* pag. 33.

401. **Der beschlossen gart des rosenkrāz marie.** Fol. Charact. germ. cum signat. & num. foll. sine custod. Insunt multae figurae ligno incisae. Terminatur opus folio CCCij. (302.) columna 2, linea 29. sine subscriptione. Conf. *Panzer Ann.* p. 22.

402. *Manipulus curatorū officia sacerdotū ſm ordinē septē sacramētorū perbreuiter complectens.* in 4. Charact. goth. cum signat. a — p. sine custod. & num. foll. Terminatur col. 2. folii 5. ternionis p. ubi casus episcopales adjecti sunt sex versibus comprehensi. Videtur ignota editio. Post folium primum, quod titulum continet, sequitur tabula 2. foliorum.

303. *Manuale parrochialium* (sic) *Sacerdotum.* in 4. Charact. goth. sine signat. custod. & num. foll. Terminatur folio 17. verso, linea 17. Subscriptionis loco adjectum legitur:

Isti casus seruandi sunt pape
Ad papam clerum feriens falsarius vrens.
Ecclesiā. simon audēs celebrare ligatus.

Videtur ignota editio.

404. *Autoritates Aristotelis Senece Boecii Platonis Apuleii Affricani. Porphirii & Gilberti porritani.* in 4. Charact. goth. cum signat. & inde a folio 4. numeris foll. sine custod. Praemissa sunt tabula, & prologus. Auctoritates incipiunt folio 3. verso: terminantur vero folio LV. itidem verso hac subscriptione: *Finiuntur autoritates.* Habet *Braun* P. II. p. 61.

405. Albertus M. (verius Henricus de Saxonia) de Secretis mulierum. in 4. Praeit Icon Alberti M. cum 3. discipulis. Charact. goth. cum

ſignat. a — f. ſine cuſtod. & num. foll. Conſtat foliis 33. ultimo verſo eſt *Finis huius Tractatuli venerabilis Alberti magni.* Videtur ignota editio.

406. Johannis de Platea in libros Codicis X. XI. & XII. commentarius. Fol. maj. Charact. goth. cum ſignat. a — x. ſine titulo, cuſtod. & num. foll. Folio 8. quatern. x. *Sacratiſſimarum legũ famoſiſſimi interpretis atq3 doctoris eximii Domini Jo. de platea ſuper Tribus libris iuſtiniani Codicis lectura optatiſſima Feliciter explicit.* Accedit Repertorium foliorum 21, quae ſignata ſunt y. ʒ. 2.

407. Decretalium Gregorii IX. Libri V. cum Gloſſa. fol. magn. Charact. goth. cum ſignat. ſin. cuſtod. & num. foll. Liber Tercius incipit folio 4. col. 2. quaternionis ſ. quartus vero deſinit folio 1. col. 4. quaternionis aa. Folio 6. verſo quaternionis ii. *Nova decretalium compilatio Gregorii. ix. finit feliciter.* Forte eadem eſt editio, quam paucis indicauit *Denis Suppl.* p. 758. n. 5053. & *Weisl.* in Cat. p. 97. ubi exemplar memoratur in fine adſcriptum habens annum 1483. ad quod tempus omnino referenda haec editio videtur.

408. *Mirabile opuſculũ ſancti vincentii ordinis predicatꝝ de fine mũdi.* &c. 4. Charact. goth. ſine cuſtod. ſignat. & num. foll. conſtat foliis 11. impreſſis. Ultimo verſo *Explicit ſermo ſancti vincentii ordinis predicatorum de fine mũdi: canoniſati Anno domini. M. cccc. lxxxiij.* Videtur eodem, vel certe non diu poſt hunc annum haec facta fuiſſe editio, & eſſe incognita.

409. *Poſtilla Guillermi Super epiſtolas et euangelia de tempore et ſanctiſ et pro defunctis.* Fol. min. Charact. luculent. ſine cuſtod. ſignat. num. foll. & initialibus litteris. Folio 63. columna 4. *Explicit poſtilla ſuper epſas.* *Folio* autem 153. col. 2. *Poſtilla ſuper euãgelia — Explicit.* In expoſitione evangelii de communi virginum mora temporis (Conf. Faſc. I. pag. 170. & 171.) duraſſe dicitur *mille q̃dringẽtos et lxxxiij. annos.* Nec videtur editio hoc anno poſterior, & eſſe incognita.

410. *Preceptorium Johannis Nider.* Fol. Præit tabula foll. 17. Charact. idem, qui operis præcedent. ſine cuſtod. ſignat. num. foll. & initial. litteris. Exemplar mutilum terminatur verbis ex Cap. XII. expoſitionis in præceptum Decalogi decimum deſumptis, quæ ultimam efficiunt lineam columnæ 4. folii apud nos ultimi: *ſi ſacietas. ſatiabimur cu3 apparuerit gľia.*

411. *Textus paſſionis chriſti ſ̃m quattuor euãgeliſtas in vnã collectus hiſtoriam cũ ſermõe dominico. Itẽ articuli paſſiõis cũ theorematibus et documentis fratris Jordanis* (de Quedlinburg, alias etiam de Saxonia) *ordinis heremitarum ſancti Auguſtini.* in 4. Charact. goth. luculent. & elegans, cum ſignat. A. B. item a — i. ſine cuſtodibus & num. foll. Textus cum titulo recitato folia 14, ſignata A. B. tractatus cum theorematibus &c. folia reliqua occupat. In columna prima folii 7. quaternionis i: *Explicit expoſitio dñice paſſiõis* &c. Conf. *Weisl. Cat.* p. 119. ubi exemplar excitatur annum 1496. adſcriptum habens: *Zapf Cat.* p. XV. *Denis Suppl.* p. 593.

412. *Collectura inſignis duaꝝ paſſionum* (expoſitionum duarum paſſionis) *domini noſtri iheſu xpi quorundam diuini verbi diſertiſſimorum p̃dicatorum ex quatuor*

tuor ewāngeliorum ꝫcordanciis &c. 4. Charact. goth. medius cum signat. a — h. item I. sine custod. & num. foll. Terminatur expositio altera fol. 7. verso ternionis I. sine ulla subscriptione. Folium octavum vacuum est. Quatuor ejusmodi opusculorum collectionem excitavit *Denis Suppl.* p. 414. & 415. Argentinæ 1496. quorum primum est Joh. Kahnemann Ord. min., alterum Guilielmi Textoris, tertium Anselmi dialogus de passione, quartum Bernardi tractatus de Planctu B. M. V. Videtur nostra editio anno 1496. anterior, utpote minus completa.

413. *Pars Estiualis Sermonum Meffreth dl's Hortulus regine.* Fol. Charact. goth. cum signat. aa — ꝫꝫ. & Aa — Ff. sine custod. & num. foll. Ad calcem columnæ 4. quinternionis Ff. *Pars Estiualis sermonū Meffreth finit feliciter.* His manus antiqui ut videtur, possessoris adscripsit 1898. *vj yd9 octobris.* Accedit tabula alphabetica foliorum 16. quæ signata sunt Gg. Hh. Nescio cujus editionis pars hæc sit. Plures enim horum sermonum dantur editiones sine loco & anno.

414. *Expositio In psalterium Reuerēdissimi. Do. Joānis hispāi de Turre Cremata.* 8. Charact. goth. cum signat. A — y. num. foll. & custod. Folio clxxvi. recto: *Explicit laudabilis cōpēdiosa ac putilis expositio sup psalterium* &c. &c. Ibidem accedit *Registrum*, sc. — A — y. *Omnes isti sunt quaterni.* Videtur ignota editio. Sed forte initio Sæculi XVI. facta est.

415. *Francisci Philelphi Epistolarum Liber Primus* (hæc in fronte folii primi: sequuntur autem 15. alii Epistolarum libri) in 4. Charact. rom. medius elegans, cum signat. a — ꝫ. & A — L. sine custod. & num. foll. Terminatur folio recto 10. quinternionis L. ubi subscripta legitur sola vox: τέλος. Constat universim hæc editio foliis 269. Conf. *Helm.* P. II. p. 85.

416. *Sermones parati* (anonymi, sic dicti forte, quod Sermo I. incipiat a voce Paratus) *de tempore et de sanctis.* in 4. Charact. goth. typographi forte cujusdam argentoratensis, sine custod. & num. foll. cum signat. a — ꝫ, & A — R. *Paratus continens sermones de tempore — finit | feliciter* folio 6. columna 2. ternionis D. *Paratus — de sanctis — finit feliciter* folio 8. quaternionis R. Videtur ignota editio.

417. *Therencius* (sic) *poeta cum comento donati grammatici.* in 4. Charact. goth. in textu ipso satis luculentus, in comment. admodum minutus, cum signat. A — Z. & a — f. sine custod. & num. foll. Terminatur folio 6. verso ternionis f. Subscripta est sola vox: *Finis.* Videtur ignota editio, vel certe a nemine adcuratius descripta.

418. *Synonoma magistri Joannis de Garlandria.* (cum commentario) 4. Charact. goth. cum signat. a — o. sine custod. & num. foll. Terminatur opus folio 8. recto linea 24. Subscriptum ibidem legitur: *Et sic est finis sit laus et gloria trinis.* Est diversa editio ab ea, quam habet *Braun* P. II. p. 56. & videtur esse ignota.

419. *Uersor*

419. *Versor super donato.* 4. Charact. goth. cum signat. a — o. sine custod. & num. foll. Ad calcem folii versi 3 duernionis o: *Octo p'tium orationis resolutio luculentissima: p mgrm iohanne3 versoris edita. feliciter finit.* Videtur ignota editio.

420. *Annei Senece moralissimi ad Lucillum Epistolaru3 Opus &c.* in 4. Charact. goth. oblongus minus pinguis, cum custod. & num. foll. sine signat. Constat foliis numeratis LXXV. Praeeunt autem folia non numerata quatuor, quibus titulus specialis, & vita Senecæ, ab Hermanno Buschio scripta continetur. Buschius initio hujus biographiæ testatur se hanc vitam scripsisse rogatum *a magistro Cornelio* (sine cognomine) *Zyrick3eise* (Turicense puto) *accuratissimo libro4 Excusore.*, sed festinanter sic poscentibus Chalcographis. Quis iste *Cornelius* fuerit, mihi ignotum est: sed admodum probabile Turecensem fuisse Typographum exeunte Saeculo xv. clarum. Hæc folia 4. deesse debent in exemplari, quod descripsit Cl. *Braun* P. II. p. 56. Nihil Certe de his habet. Folium 5, Continens nouum Titulum, a Braunio excitatum, cum Epitaphio Senecae pariter numero caret. Hoc et duo postrema, quibus Tabula Continetur, si foliis numeratis 75 addantur, prodit numerus foliorum 78. a Braunio indicatus. Revera autem editio, adnumeratis 4 foliis prioribus, constat foliis 82.

421. *Iuuēcus presbyter immēnsam euāgelice legis maiestatē heroicis versibus 3cludens.* His immediate subiuncta sunt variorum de Iuvenco testimonia, et elogia, primum folium fere integrum occupantia, & minutissimo Charactere impressa. in 4. Charact. goth. in ipso opere idem qui operis *praecedentis.* Hinc ex eadem Typographia prodiisse, videtur. cum signatur. A — L. sine custodibus, & num. foll. Folio verso 3 duernionis L. est *Finis.* Quartum vacuum est. Videtur eadem editio, quam excitavit *Denis Suppl.* p. 596.

422. *Modus. Vacandi. Et. Acceptandi. Beneficiorum.* Hæc tantum folio 1. recto leguntur impressa, charactere capitali. in 4. Charact. romanus typographi forte cuiusdam romani. Folio 4. verso post lineam 10. *Explicit modus acceptandi* sc. Beneficia. Non habet *Audiffredi*, nec alius Bibliographus: vix tamen dubitandum videtur, quin sit Sæculi XV.

423. *Libellus hic forma breuis — Tres complectitur breuiores. tractatulos. Primus enim a — Wernero de laer crucifixe carthusie prope muros agrippine colonie professore — Regulam et modum viuendi continet secularium canonicorum Ac generaliter omniū sacerdotū atq3 clericorum — Scdus vero iuxta numerū septē dierū ebdomate totidē modos formādi salutares meditationes — comprehendit — Tercius vero ecclesiasticā libertatem contra potentum quorundam laycorum tirannidem — sub forma dyalogi propugnat atq3 defēsat. Lege feliciter.* in 4. Titulum recitatum folio 1. recto legere est: folio eodem verso tractatus primus incipit, qui, ut reliqui duo charactere gothico est impressus sine custod. signat. & num. foll. Subscriptionis loco ad calcem folii versi 32. legitur:

Omnia consilio prius experire. q̄ armis.

Videtur ignota editio, & ad sæculum XV. pertinere.

424. *Viatorium utriusque iuris.* Auctore Joh. Berberio ex oppido Yssengach districtus Vallaviensis, Juris Professore. in 8. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num foll. Terminatur folio 10. column. 2. linea 14. quinternionis F. ubi tantum subscriptæ leguntur voces: *Finis est*: *laus deo.* Dubito, an editio a *Denis Suppl.* p. 509. indicata eadem sit cum nostra. Prologus in nostra inscribitur: *Prolugus.*

425. *Malleus maleficarum.* Auctoribus Jacobo Sprenger, & Henrico Institoris, ord. Præd. in 8. Præit apologia operis a Jacobo Sprenger concinnata. Sequuntur Bulla Innocentii VIII. adversus hæresin maleficarum anno 1404. *non Decembris* edita, & approbatio operis a Theologis Coloniensibus facta. Charact. goth. cum signat. a – 3. & A – P. sine custod. & num. foll. Terminatur folio verso 303. Ad hujus calcem legitur: *Sit laus do exterminii heresis. Pax. viuis. reqes eterna defunctis. Amen.* quæ verba tribus lineis continentur. Videtur ad ultimum Sæculi XV. decennium pertinere hæc editio, quae rarissima est. Conf. *Lengn. B.* 1. Thl. p. 34. seqq. ubi fuse tum de opere ipso, cum de hac editione differitur.

426. *Statuta innouata recepta et de nouo edita in sinodo celebrata p reuerendum in cristo patrem et dnm sixtum episcopum ecclesie frisingen. frisinge diebus mercurii et iouis post dominicam Misericordias domini. Anno dni Milesimo* (sic) *quadringentesimo octogesimo.* in Fol. Charact. goth. sine custod. signat. & num. foll. Terminantur folio impresso 18; eoque verso, linea 13. sine ulla subscriptione. Videntur mihi hæc statuta eodem, quo condita sunt, anno impressa, aut certe non diu post hunc annum.

427. *Tractatus Anshelmi in questionibus Cur deus homo.* 4. Charact. goth. cum signat. a – e. sine custost. & num. foll. Ad calcem versi folii 6. ternionis e legitur: *Explicit tractatus Anshelmi in questionibus Cur deus homo.* Conf. *Braun* P. III. pag. 48.

428. *Oratio querulosa contra Inuasores Sacerdotum.* in 4. Charact. goth. Est octo foliorum, quorum primum non nisi titulum, postremum vero non nisi novem lineas complectitur. Est ergo editio diversa ab ambabus, quarum unam Fasciculo II. p. 161. & 162. alteram supra N. 341. recensui.

429. *Stilus Romane curie incipit.* in 4. Charact. roman. sine custod. & num. foll. constat foliis impressis 11. Ad calcem ultimi versi *Finitum est presens opusculum.*

430. *Penitentiarius de ↄfess* }
Iesuida hieronymi d' pass } *ione*
Lactantius de resurrect }

Hic titulus est trium opusculorum metricorum in 4.

Tria hæc opuscula eodem charactere, gothico nimirum non ineleganti, impressa sunt. Editor non solum in exteriori margine argumenta adnotavit, verum etiam explicationes verborum interlineares adjecit. Primum opusculum

lum in pagina prima ſexti, ſecundum in averſa decimi ſeptimi, tertium denique in prima vigeſimi folii pagina terminatur. Singulis ſubſcripta legitur vox *Finis*, & nihil aliud. Chartæ literis a — d ſignatæ ſunt. Literas etiam initiales typographus adjecit: cuſtodes vero, foliorum numeri, & inſcriptiones paginarum deſunt. Videntur hæc opuſcula ad ultimum Saeculi XV. decennium referri poſſe.

NOVA ADPENDIX.

ANNO 1482.

Gabrielis Zerbi, Veronenſis, Quæſtionum metaphyſicarum Libri duodecim. in Fol. Charact. goth. columnn. 2. cum ſignat. ſine cuſtod. & num. foll. In primà pagina folii 12. ſexternionis gg legitur: *Impreſſum Bononie per Johãnem de Nordlingen: et Henricum de harlem ſocios. Anno ſalutis. M. cccc. lxxxij. Klis decemb. ſedente Sixto iiij. põnt. Max. Anno eius duodecimo.* Accedit tractatus de pluralitate diſtinctionum, qui una cum indice quœſtionum & regiſtro chartarum foliis quatuordecim continetur. Inſinuavit editionem *Orlandi* pag. 111.

ANNO 1485.

Opuſculum repertorii pronoſticon in mutationes aeris tam via aſtrologica, q3 methrorologica vti ſapiẽtes experientia comperientes voluerunt pq3 vtiliſſime ordinatũ incipit ſidere felici ⁊ primo prohemiũ. in 4. Charact. goth. cum ſignat. a — f. & num. foll. ſine cuſtod. Folio verſo 45. finit hoc opus. Accedit autem *Hypõcratis libellus de medicorũ aſtrologia — a Petro de abbano in latinũ traductus*, idemque terminatus folio recto 49. *Impreſſus eſt arte ac diligentia mira Erhardi Ratdolt — Johanne Mocenigo duce Uenetorũ: Anno — 1485. Uenetiis.* Conf. *Zapf. Aug.* p. 166. *Gem.* p. 147.

Orlandini Rudulphinii de Paſſageriis Artis notariæ Summa. in 4. Præit index paginarum ſeptem. Charact. goth. cum ſignat. & num. foll. ſine cuſto. Folio 92. columna 2. *Impreſſu3 per Bernardinum de Benaliis Bergomenſem. 1485. vltima die mẽſis Nouembris.* Conf. *Denis Suppl.* p. 204.

ANNO

ANNO 1486.

Ludovici Bolognini J. C. commentaria in Decretales. Fol. Charact. goth. cum signat. sine custod. & num. foll. terminantur folio 8. verso columna 2. quaternionis f. Accedunt autem 1) Tabula, quae 14. constat foliis & haec habet subscripta: *Impressū boñ. p Ugonē rugeriū.* 2) Adnotatio errorum a correctore admissorum cum registro chartarum. Haec folio uno, & dimidio impressa sunt. Folio primo totius operis, eoque verso post disticha undecim in laudem operis a typographo composita sequens legitur subscriptio: *Idem Ugo Rugerius bononie impressor Anno a natiuitate Saluatoris nostri. Mccccclxxxvi. die. x. Januarii.*

ANNO 1489.

Orlandini de Passageriis Flos testamentorum cum additionibus Petri de Vnczola, & Jo. Bapt. Guarini, cujus praefixa est epistola dedicatoria ad Collegium Notariorum Brixiense. in 4. Charact. goth. cum signat. a — e. sine custod. & num. foll. Folio verso 9. quinternionis e. *Magistri Rolandini bononiensis — florē testo4 cū additionibus. d. petri de vnczola: ɿ d. Bapt. de guarinis Joānes hamā dictus Hertczog solita diligentia Venetiis Impssit. Anno dñi.* 1489. Accedunt Rubricae. Videtur ignota editio.

ANNO 1490.

Incipit nobilissimus & utilissimus apparatus notularum famosissimi legum doctoris domini Petri de Vnzola de Bononia. Fol. Charact. roman. cum signat. sine custod. & num. foll. Folio 2. verso columna 4. duernionis x est: *Finis. Impressum uincentie per Magistrum henrichum* (sic) *de sancto Vrsio die. xiii. mensis ianuarii. M. cccclxxxx.* Accedunt tabula, & registrum Chartarum uno folio comprehensa.

ANNO 1491.

Questiones magistri Iohannis versoris super libros ethicorum Arestotelis et textus eiusdem. cum singulari diligentia correcte. fol. min. Charact. goth. cum signat. & num. foll. sine custod. Folio verso Cxxii. *Expliciunt questiones — Impresse p Henricuȝ Quentel. Ciuem alme Ciuitatis coloniensis. Anno domini Millesimo cccc xci.* ɿc. Accedit *Tabula quaestionum.* Conf. *Braun* P. II. pag. 219.

ANNO 1492.

Libri politico4 Arestotelis cum ꝯmento multū utili — Iohannis versoris. &c. fol. min. Charact. goth. cum signat. & num. foll. Folio verso cxxiii. *Questiones*

stiones — Iohānis versoris sup octo libros politico4 — impresse in alma ciuitate Coloniensi per Henricum Quentell Anno — M. ccccxcii. octauo ydus Martii feliciter finem habent.

ANNO 1495.

Comentaria (sic) *utilissima* (Alberti de Brudseuvo) *in Theoricis* (Theoriam) *planetarum.* (Georgii Beurbachii) in 4. Charact. goth. cum signat. a — g. sine custod. & num. foll. Editionem hanc *Iohānes Otto germāus de valle vracense Magnifico Ambrosio Rosato ducali physico et Consiliario sapiētissimo Rosati dño* dedicavit. Folio verso 8. quaternionis I: *Impressum arte Ulderici Scinzenzeler Anno xpi.* 1495. *Tertio kalēdas april. Mediol.* ani. Accedunt 5 distycha. Habet *Denis Suppl.* pag. 396.

ANNO 1496.

Sermones (quorum primus incipit a textu: Paratus est iudicare uiuos & mortuos I. Petri cap. IV. Unde etiam adpellatio) *Parati de tempore et sanctis.* in fol. min. Charact. goth. columnæ 2. cum signat. a — x sine custod. & num. foll. Folio verso 5. ternionis x. columna 4. *Sermones — per Anthoniū Koberger Nurnberge impressi finiūt feliciter Anno salutis. M. ccccxcvi. die xxiii. mēsis decēbris.* Conf. *Panzer* N. pag. 145.

ANNO 1499.

Sermones funebres magistri Iohannis de sancto Geminiano cū duplici tabula eorūdem. in 4. Charact. goth. minut. cum signat. sine custod. & num. foll. Ad calcem sermonis VII. col. II. *Impressum est presens opus Lugduni cura et expēsis M. Iohānis clein alemāno* (sic) *artis ipressorie diligentissimo Anno nostre salutis. M. cccc. xcix. die. xi. Maij.* Subjecta sunt typographi insignia *Orlandi* pag. 181. hanc eandem editionem designare videtur: sed ad annum 1489. per errorem retulit.

843 Voll.

Sa. 1680 Voll.

INDEX

INDEX I.

ALPHABETICUS TYPOGRAPHORUM.

Numerus rom. Fasciculum, Arabicus paginam designat.

Herbst

I.

K.

L.

M.

N.

O.

P.

Q.

R.

S.

T.

INDEX II.

INDEX II.

AUCTORUM ET LIBRORUM ANONYMORUM, QUI IN TERTIO ET QUARTO FASCICULO RECENSITI SUNT.

Numerus roman. Fasciculum, Arabicus paginam designat.

A.

Andreas

Bartholus

D.

Cum

E.

F.

H.

H.

I.

M.

M.

N.

Nivivallensis

S.

U.

Vocabularius

Libris in hoc Fasciculo iterato recensitis, & in Præfatione indicatis adnumerandi etiam sunt sequentes:

Pag. 12. N. 35. & pag. 16. N. 54.
Pag. 40. N. 44. & pag. 41. N. 48.
Pag. 44. N. 12. & pag. 52. N. 57.
Pag. 81. N. 15. & pag. 86. N. 47.
Pag. 94. N. 2. & pag. 97. N. 24.
Pag. 129. N. 253. & pag. 147. N. 362.
Pag. 143. N. 330. & pag. 147. N. 364.

In Indice II. sub voce

Veronensis per errorem citatur opus, quod sub veri auctoris nomine, *Milis* Johannis, fuerat excitandum.

[illegible]